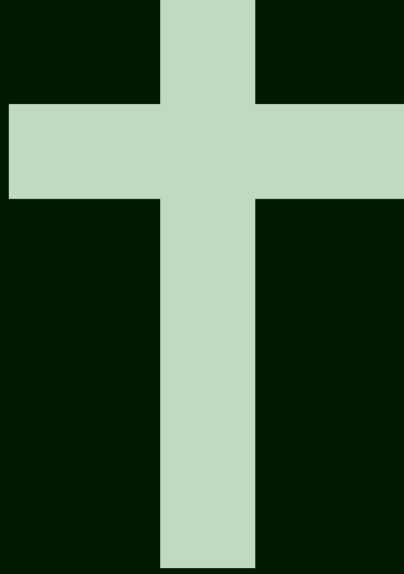

Dónbeenì páaní
fĩle vũahũ

New Testament in Buamu (UV:box:Buamu)

Dónbeenì páaní fīnle vūahũ
New Testament in Buamu (UV:box:Buamu)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Buamu

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Buamu

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 30 Dec 2021
331a1641-e36a-5300-8cb1-c9476fcef9bf

Contents

Matiye	1
Maaki	56
Luki	91
Zān	152
Bè-wénia	193
Oroomusa	245
Koréntesa nín-yání	270
Koréntesa nun níi	294
Kalasiisa	309
Efɛɛzesa	318
Filiipusa	327
Koloosisa	333
Tesaloniikisa nín-yání	339
Tesaloniikisa nun níi	344
Timotee nín-yání	347
Timotee nun níi	354
Tiite	359
Filemōn	363
Hebere	365
Zaaki	383
Piere nín-yání	390
Piere nun níi	397
Zān nín-yání	401
Zān nun níi	407
Zān tɪn níi	408
Zude	410
Bè-sànkani	412

Le Dónbeenì bìn-tente vūahū na ó o Matiye túara

Vūahū túaró nūhū

O Matiye lé o Yeesu nī-kenínia pírú nūn nī-kéní. O bía mí vūahū yi le o Yeesu *Krista lé o kánilo na khíi buen, yía le Dónbeenì yánkaa dó mí nūn nōn le mí ì na 6a *zúifùwa yi. O mún zéénia bño 6a zúifùwa ya-díwá pánáa o Yeesu.

O Matiye bía a Yeesu teró là a háyónmu bño. O bía le o Yeesu lé o bée na wà 6ueé kání 6a nùpua mí bè-kora yi (Matiye 1-2). O mún bía bño ó o Zān bátízéráa o Yeesu, làa bño ó o Satāni khārāa wo lora (Matiye 3-4). O zéénia bño ó o Yeesu sá lè mí tonló ho Kalilee kōhū yi (Matiye 19-28).

O Matiye sankaa o Yeesu kāránló làa cúa-hònú:

1. Ho tūiá poni bèró yi bño (Matiye 5-7).
2. Le *Dónbeenì béenì bño keníló (Matiye 10).
3. Hā wāhio bño hēnūn na wee zéení le Dónbeenì béenì bio yahó (Matiye 13).
4. Bño le Dónbeenì nùpua ko 6a 6ua lè mítén (Matiye 18).
5. O Yeesu bīnì buenló bño (Matiye 24-25).

O Yeesu lé o Krista bio bon (Luki 3.23-38)

¹ O Yeesu *Krista nōnkāni lé dño kà: O Yeesu Krista nōnkāni can o *Daviide yi, ó o Daviide nōnkāni 6èn can o *Abarahaamu yi.

² O o Abarahaamu lé o *Izaaki 6àn maá.

O o Izaaki za lé o *Zakoobu,

ó o Zakoobu za lé o *Zudaa lè mín zàwa,*

³ ó o Zudaa zàwa na ó o yú là a Tamaare lé o Farēesi là a Zeraa,

ó o Farēesi za lé o Hēsiron,

ó o Hēsiron za lé o Araamu,

⁴ ó o Araamu za lé o Aminadaabu,

ó o Aminadaabu za lé o Naasōn,

ó o Naasōn za lé o Salamōn,

⁵ ó o Salamōn za lé o Buaze na ó o yú là a Arahaabu,

ó o Buaze za lé o Obēede na ó o yú là a Uruute,

ó o Obēede za lé o Zesee,

⁶ ó o Zesee za lé o bée Daviide.

O o bée Daviide za lé o *Salomōn na ó o yú là a Uuri 6àn háa,

⁷ ó o Salomōn za lé o Orobuaamu,

ó o Orobuaamu za lé o Abia,

ó o Abia za lé o Azaafe,

⁸ ó o Azaafe za lé o Zozafaa,

ó o Zozafaa za lé o Zoraamu,

ó o Zoraamu za lé o Oziasi,

⁹ ó o Oziasi za lé o Zuataamu,

ó o Zuataamu za lé o Akazaa,

ó o Akazaa za lé o Ezekiasi,

¹⁰ ó o Ezekiasi za lé o Manasee,

ó o Manasee za lé o Amōosi,

ó o Amōosi za lé o Zoziasi,

* **1:2** O Zudaa lè mín zàwa lé bña lé o Isirayēele nīpomu zī-nūná pírú nūn 6àn maáwà.

11 ó o Zoziasi za lé o Zekonia lè mín zàwa.
Bún wó ká a *Isirayεele n̄pomu á ho *Babiloonasa k̄k̄áa yi á 6a vaá wee kàya 6a k̄h̄u yi.

12 B̄io 6a wi ho Babiloona yi mu kàyaamu yi

ó o Zekonia ton o Salasiεle,

ó o Salasiεle za 6èn lé o Zorobabεele,

13 ó o Zorobabεele za lé o Abiyuude,

ó o Abiyuude za lé o Eliakiimu,

ó o Eliakiimu za lé o Azoore,

14 ó o Azoore za lé o Sadooki,

ó o Sadooki za lé o Akiimu,

ó o Akiimu za lé o Eliyuude,

15 ó o Eliyuude za lé o Eliazaare,

ó o Eliazaare za lé o Matan,

ó o Matan za lé o Zakoobu,

16 ó o *Zakoobu za lé o Zozεεfu, o Mari 6àn báa.

O Mari mu lé wón ton o Yeesu na 6a le *Krista.

17 A w̄áa lá a *Abarahaamu n̄ii wán à 6uee 6úe o *Daviide yi, á 6a maáwà na s̄a mín á yú ho píru náa. O o Daviide n̄ii à 6uee 6úe ho p̄ah̄u na ó o *Isirayεele n̄pomu á ho Babiloonasa k̄k̄áa yi á 6a vaá wee kàya 6a k̄h̄u yi, á maáwà na s̄a mín á yú ho píru náa. A 6èn lá b̄io 6a wi mu kàyaamu yi n̄ii wán à 6uee 6úe o Krista yi, á maáwà na s̄a mín á mún yú ho píru náa.

O Yeesu teró (Luki 2.1-7)

18 B̄io kà lé b̄io ó o Yeesu b̄io wóràa á vaá 6ó a teró yi. Bàn nu Mari f̄uaamu h̄ia b̄o n̄on o Zozεεfu yi.† Ká s̄ani 6a ya mín, à bún ò o sù lè s̄ani lè le Dónbeen̄i Hácírí p̄anká.

19 Bàn f̄uaalè Zozεεfu f̄u lée n̄upue na térénna. O f̄u yí wi ò o dé n̄iyio mín f̄uaalè Mari yi, ó o wi ò o s̄anka 6úe mu f̄uaamu.

20 B̄io mu wi o s̄i yi ká, ó o N̄uh̄so Dónbeen̄i wáayi tonkaro b̄ia làa wo h̄a k̄onkórà yi: «*Daviide m̄onm̄ani Zozεεfu, yí héz̄ón o Mari fé yaró. Le s̄ani na wi o wán kà ó o sù lè le Dónbeen̄i Hácírí p̄anká.

21 O ò te o za báa. Fo ò cé o yèni làa Yeesu.‡ Orén lé ȳia á à k̄ani mín n̄pomu mí b̄e-kora yi.»

22 Mu 6úen6úen wó b̄era a na à b̄io ó o N̄uh̄so b̄ia lè mí n̄i-cúa f̄εero n̄ii à ȳio lé.

23 O b̄ia:

«Yia yí z̄u báa á à s̄i le s̄ani á à te o za,§
á 6a wé è ve làa Emanuwεεle.

Bún kúará le: «Le Dónbeen̄i wi làa w̄en.*»

24 B̄io ó o Zozεεfu s̄ina, ó o wó b̄io le Dónbeen̄i wáayi tonkaro le o wé. O fó a Mari á yan.

25 Ká a Zozεεfu màh̄á yí wó a làa h̄aa yí m̄on f̄uaa b̄io ó o ton mí za, ó o Zozεεfu mu có a yèni làa Yeesu.

2

Ba b̄e-z̄ur̄lowà 6ueé 6úεk̄to o Yeesu

† **1:18** Mu lé mu yaamu ká lé b̄io 6a ð̄n̄ yí páania le z̄i yi. Ba z̄uif̄uwa c̄ón ó o h̄inzoró h̄ia wee wé keñ mín z̄i à yí le l̄ulú-k̄ure s̄i, à loñnáa wo ká a n̄uh̄u térénna. ‡ **1:21** O Yeesu yèni kúará le: «Le Dónbeen̄i wee k̄ani 6a n̄upua.» § **1:23** Mi loñ Ezayii v̄uah̄u 7.14 * **1:23** Mi loñ Ezayii v̄uah̄u 8.8, 10

¹ O Yeesu hía ton ho *Zudee kōhū lóhó na 6a le Betelehεemu yi. Mu p̄ahú ká a *Heroode* lé o bée. O Yeesu mu teró mǒndén, á 6a nùpua búí na kàrána zū mu bǐo á zū hā mànàayio lè mí kúaráwa, á ló lè le wii hēnii 6ueé dǎn ho Zeruzalεemu lóhó,

² á 6a tùara: «Ba *zúifùwa bée na ton á wi wen? Le mànàayiire búí hà lè le wii hēnii, á zéenia a bǐo, á wa ló 6uara wà 6ueé 6ùaaní a.»

³ Bǐo ó o bée Heroode jà mu, ó orén lè ho Zeruzalεemusa búenbúen yilera lúnkaa.

⁴ O o von le *Dónbeení yankarowà júnása lè ho *làndá bǐo zéenílowa búenbúen na wi o nǐpomu yi á kúaa mín wán. O o tùara 6a yi làa hen na ó o kǎnilo á ko ò o te yi.

⁵ A 6a bía nǎn wo yi: «O ko ò o te ho Zudee kōhū lóhó na 6a le Betelehεemu yi. Lé bǐo á bǐo kà lé bǐo á le *Dónbeení jì-cúa fεero tùara:

⁶ «Betelehεemu, fo yínǎn ho *Zudaa kōhū lórá búenbúen 6àn ló-za.

Lé fo ó o Núhúso na à dí ũ nǐpomu *Isirayεele yahó á à lé yi.»†»

⁷ O o *Heroode wǎa sànkkaa von 6a bè-zǔrlowà mu, ò o tùara 6a yi á zǔrnanáa ho p̄ahú binbirí na 6a mǎn le mànàayiire yi.

⁸ Bǔn mǎn ó o le 6a lén va ho Betelehεemu, ò o bía nǎn 6a yi: «Mi va a tùaka o háyónza mu bǐo sese. Ká mi yú a mǎn, à mi bǐnii 6uee bío mu na mií, á ínén mún vaá 6ùaaní a.»

⁹ Bǐo 6a jà hǎn bíoní so o bée mu cǎn wó, á 6a wà. A 6a bǐnii wee mi le mànàayiire na 6a nǎnzòh mǎn lè le wii hēnii, à le wà á 6a bò yi. P̄ahú na le vaá dǎn ho lahó na ó o háyónza mu wi yi, á le dǐn.

¹⁰ Bǐo 6a mǎn le mànàayiire kà síi, á mu wó sí-wεε 6a cǎn làa sòobée.

¹¹ A 6a yòò zon le zǐi yi, á zoó mǎn o háyónza mu lè mín nu Mari. A 6a líí fàrá mí nǎnkóruná wán à 6a 6ùaanía a háyónza. Bǔn mǎn á 6a feera mí sía à 6a hǎn wo lè ho sǎnú lè mu bǐowa búí na sǎmu sí, ho *ǎnsǎn lè ho *míirè.

¹² Bǔn mǎn le Dónbeení jà 6a zeñ wán hā kònkórá yi le 6a yí bǐnii yí vaa lé o Heroode wán. A 6a wǎa lá wǎ-veere á vannáa mín kōhú.

O Yeesu 6àn nùwǎ lùwa làa wo

¹³ Ba bè-zǔrlowà lénlò mǎn, á le Dónbeení wáayi tonkaro búí 6uara a Zozeεfu cǎn hā kònkórá yi, á bía nǎn wo yi: «Híní fé o háyónza lè mín nu à ũ lùwí va ho *Ezipite kōhú. Va a kεení bǐn fúuu fúaa ká † kǐi le ũ bǐnii 6uen. Lé bǐo ó o bée *Heroode á à bío le 6a cànka a háyónza mu 6úe.»

¹⁴ O o Zozeεfu wǎa hínǎn ho tǐnàhú á fó a háyónza lè mín nu ò o nǎn ho Ezipite kōhú.

¹⁵⁻²¹ Ká a Heroode zūna le 6a bè-zǔrlowà khà a, ó o síi cǎ làa sòobée. O o nǎn le jii le 6a 6úe 6a zà-báawa búenbúen na ho Betelehεemu lóhó yi, làa hǎa bǎmakaa ho yi. A wǎa lá bǐa lúlúio yú hā bǐo jùn jii à liiráa, à héha lè ho p̄ahú na 6a bè-zǔrlowà zéenia le mí mǎn le mànàayiire yi. Bǔn lé bǐo á le *Dónbeení jì-cúa fεero Zeremii bǐo na ó o bía á wóráa jii sú. O bía:

«Wǎamakaa búí sǎ jà ho Aramaa lóhó yi.

Mu wó lè minka wée.

Lé o Arasεele wee wá mí zàwa bǐo yi.

O yí tà le 6a yanka mí

lé bǐo 6a jùhú 6ó.‡»

O Zozeεfu là a háyónza lè mín nu kará ho Ezipite yi fúuu fúaa bǐo ó o Heroode húrun.

O *Heroode húmú mǒndén, ó o Núhúso wáayi tonkaro bǐnii 6uara a Zozeεfu cǎn hā kònkórá yi, á 6ueé bía nǎn wo yi: «Híní fé o háyónza lè mín

* 2:1 O Heroode na bǐo bía hen lé o Heroode Nǐ-beeni. † 2:6 Mi loñ Misee vūahú 5.1 ‡ 2:15-21 Mi loñ Zeremii vūahú 31.15

nu, à ù bīnī va ho *Isirayele kōhū yi. Lé bīo á bīa lá wee cà a háyónza mu á à búe wāa hūrun.» Ó o Zozεεfu hīnōn á fó a háyónza lè mín nu á bīnīa buararāa ho Isirayele kōhū yi. Mu wó kà sii bèra a na à bīo ó o Núhūso bīa lè mí jī-cúa fεero jīi à yīo lé. O bīa: «Ī von ĩ za léra ho *Ezipite kōhū yi.» §

²² Bīo ó o Zozεεfu jā à ba le o Aakelayuusi lé yīa zon mín maá Heroode laho á lé o bée ho *Zudee kōhū yi, ó o zāna ho vaa κεεníló bīn. Bīo á bīo ó o ò wé á zéenīa nōn wo yi hā kōnkórā yi, á ba wà jōn ho Kalilee kōhū.

²³ Ba vaá kará ho lóhó búí na ba le Nazarεete yi. Mu wó kà síi, bèra a na à bīo le *Dónbeenī jī-cúa fεerowà yánkaa bīa à jīi sí. Bán yánkaa le ba khíi wé è ve o làa Nazarεete nīi.

3

O Zān Batiisi buera le Dónbeenī bionī (Maaki 1.1-8; Luki 3.1-18; Zān 1.19-28)

¹ Pāahū búí buéé dōn, ó o Zān Batiisi bīo ba zūna le o wī ho *Zudee kōhū dùure yi, á wee bue le Dónbeenī bionī. O wee bīo na ba nūpua yi:

² «Mi khí mu bè-kora wéró yi, à bè le Dónbeenī yi, lé bīo le *Dónbeenī béenī buéé bó.»

³ Lé orén Zān mu á le *Dónbeenī jī-cúa fεero *Ezayii á bīa bīo kà síi:

«Nīi búí wee bīo pōnpōn le dùure yi kà síi:

«Mi wíoka ho wōhū
ká a Núhūso o buen.

Mi muin ho wōhū
na ò o bè.» *

⁴ O Zān dà-zīnīi tá là a cón-jumúku varà, á ku-cεēnīi wó lè ho sāahū. O bè-dīnīi lé ba hawà lè hā sò-kīa sòró.

⁵ Ho Zeruzalεemu lóhósa, lè ho Zudee kōhū nīpomu, làa bīa bó ho muhū na ba le Zurudēn yi búenbúen á wee buen o cōn.

⁶ Ba wee zéenī mí bè-kora ba nūpua yahó, ò o Zān bátízé ba ho Zurudēn mu yi.

⁷ Bīo ó o mōn à ba *Farizīewa lè ba *Sadusīewa wee lé buen o *bátéemū laho yi, ó o bīa nōn ba yi: «Mi yí mōn miten le, dīhioni zāwa yén! Le Dónbeenī sí-cīlè na yòó lua á mi so wee leéka le mi dà à fé miten nīi yi le? Lé o yén bīa mu nōn mia?»

⁸ Héyīi! Mi wé wé hā wará na se, hīa wee zéenī le mi khú mu bè-kora wéró yi á bò le Dónbeenī yi.

⁹ Mi yí leéka le bīo mi lé o *Abarahaamu mōnmānīa á bīn mí dōn wāa à yí dé. Le ĩ bīo mu na mia: Mi yí mōn hā huua na kà le? Hōn le Dónbeenī yāá pá dà á à wé là a Abarahaamu zāwa.

¹⁰ A mi cén pa miten bīo sese. Lé le dōorè hónhónīa buan hā vīnsīa kúioró bīo yi. Vīndεε léee vīndεε na yí máa ha hā bia na sí, á dén ñ kúii á à sía à kúee mín wán á à cíi.

¹¹ Inén wee bátízé mia lè mu jumu lé bīo mi khú mu bè-kora wéró á bò le Dónbeenī yi. Ká yīa á à buen inén mōn, wón á à bátízé mia lè le Dónbeenī Hácírī, lè ho dōhū. O po mi. ĩ yāá yí ko là a nakāa tenló hūúu.

¹² O buan mí véeró dεε mí nīi yi á buéé véerāa mí dīnló. A hīa lé ho dīn-poni o ò khuii á à kúee mí nánī yi. Ká hā jāakāa hōn o ò cíi ho dōhū na máa hí hūúu yi.»

O Yeesu bátéemū bīo (Maaki 1.9-11; Luki 3.21-22)

§ 2:15-21 Mi loñ Ozee vūahū 11.1 * 3:3 Mi loñ Ezayii vūahū 40.3

¹³ Mu p̄ahũ, ó o Yeesu ló ho Kalilee k̄shũ yi á buara ho muhũ na 6a le Zurud̄en yi. O buara a Z̄an c̄n le wón bátizé mí.

¹⁴ O o Z̄an p̄á, ò o bía n̄n wo yi: «Ūnén lé fo lá ko á ũ bátizé mi, á lée webio b̄en n̄n á ũ le ínén bátizéráa fo?»

¹⁵ Ká a Yeesu m̄há bía n̄n wo yi: «Día le mu wé làa b̄n. Lé kà sii á wa ko à wa wéráa à tíráa le Dónbeenĩ s̄i b̄io j̄ii.» O o Z̄an w̄áa tà.

¹⁶ B̄io ó o Z̄an bátizéra a Yeesu vó ó o Yeesu ló mu j̄umu yi. Ho p̄n-kéní mu yi, á ho wáayi j̄ii héra, ó o m̄n le Dónbeenĩ Hácírí à le lion lòn háponi o wán á líí wi làa wo.

¹⁷ A mu t̄amu búí s̄á j̄á ho wáayi á bía: «Yia kà lé † Za na á † b̄o † tàká wán. O b̄io sí m̄i.»

4

O Sat̄ani wi ó o khà a Yeesu lorí (Maaki 1.12-13; Luki 4.1-13)

¹ B̄n m̄n á le Dónbeenĩ Hácírí buan o Yeesu vannáa le dùure yi bèra a na ò o *Sat̄ani khà a lorí.

² H̄a wizooní búará-j̄un lè mí t̄n̄nna búará-j̄un ó o Yeesu wó ò o yí dú, á le h̄ini dà a.

³ O o Sat̄ani vá bueé 6ó a yi, á bía n̄n wo yi: «H̄a huua na kà fo yí m̄n lé? Ká fo lé le Dónbeenĩ Za b̄io bon k̄nk̄n, à ũ b̄io le h̄a huua na kà yèrémá wé ho d̄nló.»

⁴ O o Yeesu bía: «B̄io kà lé b̄io túara le Dónbeenĩ b̄ionĩ v̄uahũ yi: †D̄nló mí dòn yí máa na muk̄n̄i n̄pue yi. O n̄pue m̄kóo mún wi le Dónbeenĩ b̄ionĩ na le wee b̄io yi.†»

⁵ B̄n m̄n ó o Sat̄ani mu fó a vannáa ho Zeruzal̄emu, á vaá yòó d̄n̄ia wo le *Dónbeenĩ z̄i-beenĩ j̄ún-t̄ahũ,

⁶ ò o bía n̄n wo yi: «Ká fo lé le Dónbeenĩ Za b̄io bon k̄nk̄n, à ũ yén lii ho tá yi, lé b̄io mu túara: †Le Dónbeenĩ á à na le j̄ii mí wáayi tonkarowà yi á 6a à c̄n fo á líí wíoka à bàrá, bèra a na à ũ zeñ yí t̄ii làa huee búí.†»

⁷ O o Yeesu bía n̄n wo yi. «Mu mún túara le Dónbeenĩ b̄ionĩ v̄uahũ yi kà: †Yí v̄í v̄í yí kh̄ua ũ Núh̄uso Dónbeenĩ j̄ii yi hàrí lòn wizon-kéní.†»

⁸ O o Sat̄ani mu pá b̄n̄ia fó a yòoraráa le búee búí na d̄nd̄n wán, á yòó zéénia ho tá k̄na búenb̄uen, lè mí n̄f̄oró, lè mí semu na wi h̄a yi làa wo,

⁹ ò o bía n̄n wo yi: «† ì na b̄io kà búenb̄uen foñ ká fo tà líí f̄ará ũ n̄nkóruná wán à ũ búaanía mi.»

¹⁰ O o Yeesu w̄áa bía n̄n wo yi: «Lé b̄n, Sat̄ani! Mu túara le Dónbeenĩ b̄ionĩ v̄uahũ yi: †Ū Núh̄uso Dónbeenĩ lé ȳia á ũ ko à ũ búaaní, à mún s̄a na or̄en mí dòn yi.†»

¹¹ O o Sat̄ani w̄áa wà ò o día a Yeesu. A le Dónbeenĩ wáayi tonkarowà buara a c̄n, á bueé wó b̄io ó o m̄kóo wi yi n̄n wo yi.

O Yeesu búakáa mí tonló ho Kalilee k̄shũ yi (Maaki 1.14-15; Luki 4.14-15)

¹² Wizonle búí, ó o Yeesu j̄á le o Z̄an 6a dó ho k̄s̄o yi, ó o wà van ho Kalilee k̄shũ.

¹³ O yí kará ho Nazar̄este yi, ò o wà van vaá kará ho *Kap̄eyuumu lóhó yi. Ho lóhó mu wi ho Kalilee v̄i-beenĩ j̄ii, ho Zabulon lè ho N̄futalii lùna na b̄n yi.

* 4:4 Mi lorí Lándá zééniló v̄uahũ (Deutéronome) 8.3 † 4:6 Mi lorí Lení v̄uahũ (Psaumes) 91.11-12

‡ 4:7 Mi lorí Lándá zééniló v̄uahũ (Deutéronome) 6.16 § 4:10 Mi lorí Lándá zééniló v̄uahũ (Deutéronome) 6.13

14 Mu wó kà síi, à há bíoní na le *Dónbeení ñi-cúa fεero *Ezayii bía à ñii síi.
O bía:

15 «Ūnén Zabulon lè ūnén Nefutalii kána
na wi lè ho vū-beení cón ho Zurudēn ñúhú yi.

Ūnén Kalilee na lé bía yínón 6a *zúifùwa kōhú.

16 Minén ñipomu na lá wi le túbírí yi
á mən mu khon-beení.

Minén na lá kará mu húmú kōhú yi mu yuumu yi
á mu khoomu ló wán.* »

17 Lé bñn ñii wán ó o Yeesu wáa búakáa wee bue le Dónbeení bíoní. Bío kà
lé bío ó o hía wee bío: «Mi khi mu bè-kora wéró yi à bè le Dónbeení yi. Lé le
*Dónbeení béení 6ueé 6ó.»

(Maaki 1.16-20; Luki 5.2-11)

18 Bío ó o Yeesu hía wee vará á bá ho Kalilee vū-beení, ó o mən 6a ce-pawà
nùwá ñun. Ba léé maá zàwa, o Simon na 6a mún wee ve làa Piere, lè mín za
Andere. Ba wee yénní mí zùán dé mu ñumu yi. 19 O o Yeesu bía nən 6a yi: «Mi
6uee bè mií, á ì wé á 6a nùpua lé bía á mi wé è yí á à 6ua à 6uennáa ì cón làa
bío mi wee paráa 6a cewà bío síi.»

20 A 6a dèniá kúaará mí zùánwà à 6a bò là a Yeesu wà.

21 Bío ó o vā van cīnū, ó o tīn mən maá zàwa nùwá ñun 6úí. Ba lé o Zebedee
nùwá, o Zaaki là a Zán. Ba wi mí woohú yi lè mín maá, á wee wíoka mí
zùánwà. O o Yeesu von 6a.

22 Mí lahó yi, á 6a ló díá mí woohú lè mín maá, à 6a bò là a Yeesu wà.

(Luki 6.17-19)

23 O Yeesu hía wee vará ho Kalilee kōhú 6úen6úen yi, á wee kàrán 6a nùpua
6a *zúifùwa kàránló zíní na wi bñn yi, á wee bue le *Dónbeení béení bín-tente.
O wee wéé 6a nùpua na mu vāmú lè mí síiwà 6úen6úen tò.

24 O Yeesu yèni ló fò ho Siirii kōhú 6úen6úen. A 6a wee 6ua bía mu vāmú
lè mí síiwà wee beé lò, làa bía sánia wee ñí bío cèrèè bío yi à 6uennáa o cón:
Bía 6a cínawa wi yi, làa bía á le dándáhíoní wi yi, lè 6a mùamúawà, ó o Yeesu
wee wéé 6a.

25 Ba zāamá-kúii hía wee bè o yi. Ba wee lé ho Kalilee lè há Lórá Bío Pírú
kána yi, lè ho Zeruzalεemu lóhó yi, lè ho Zudee kōhú yi, lè há kána na khií lè
ho Zurudēn muhú món.

5

O Yeesu kàránna 6a nùpua le 6úee wán

(Luki 6.20-23)

1 Ká a Yeesu mən bán minka ñi-kúii so, ó o yòora le 6úee yòó kará. O o ñi-
kenínia wà 6ueé 6ó a yi.

2 O o wáa lá le bíoní ò o wee kàrán 6a kà síi:

3 «Bía zū le mí khon mí yiwa bán ñúná sí,
lé bío le Dónbeení béení á 6a níní wi yi.

4 Bía wee wá, bán ñúná sí,
lé bío le Dónbeení khií hñí 6a sía.

5 Bía wayika bán ñúná sí,
lé bío ho tá na le Dónbeení dó mí ñii le mí ì na, á bío á à sí 6a yi.

6 Bía le Dónbeení síi bío wéró poni wee 6úe, bán ñúná sí,
lé bío á bío 6a wee ca á 6a à yí á mu ñii ì sí.

7 Bía zū mí ninzàwa màkàrí bán ñúná sí,
lé bío le Dónbeení mún khií zūn 6a màkàrí.

8 Bía hácírí bò le Dónbeení bío mí don wán bán ñúná sí,

* 4:16 Mi loñ Ezayii vūahú 8.23-9.1

lé bïo 6a khíi mi le Dónbeenĩ.

⁹ Bïa wee wé à ho héerà keń bïa làa ba páania wi pãahũ bán júná sí,

lé bïo le Dónbeenĩ khíi ve 6a le mí zàwa.

¹⁰ Bïa 6a wee beé lò lé bïo 6a wee wé bïo le Dónbeenĩ síi vá yi bán júná sí,

lé bïo ho wáayi béeni bïo sã 6a yi.

¹¹ Ká 6a nùpua wee là mia, á wee beé mi lò, á wee fũaa há sabíoní lè mi sííwà mi dǎní yi ínén bïo yi, se mi júná sí.

¹² Mi zámaka, mi le mi sía wa làa sòobéé, lé bïo le Dónbeenĩ bũia beenĩ pan mia ho wáayi mu bïo yi. Mu bon, lé kà síi á 6a beéaràa le *Dónbeenĩ jì-cúa fεerowà na dú mi yahó lò.

(Maaki 9.50; Luki 14.34-35)

¹³ «Minén ka lòn yámú ho ðímíjǎ nùpua tǎahũ. Ká mu yámú yonyoró ló mu yi, á 6a à wé kaka á mu ù bíní ì zoráa. Mu cǔnú máa keń ká mu yínǎn à lée yénní mu kúia à 6a nùpua wé yonka.

¹⁴ «Minén ka lòn khoomu ho ðímíjǎ nùpua tǎahũ. Ho lóhó na son le búee wán wé ðín denkhεεn.

¹⁵ Ba máa wé dé fíntǎní à bún yi làa láahó. Ba wé dé le bàrá hen na le ko le bàrá yi, à bïa wi le zǐi yi búenbúen keń mu khoomu yi. ¹⁶ Minén mún ko mi keń lòn khoomu 6a nùpua yahó, bèra a na ká 6a mǎn mu bè-tentewà na mi wee wé, à 6a búaaní mǐn Maá na wi ho wáayi.

O Yeesu kàrǎnna 6a nùpua ho làndá bïo dǎní yi

¹⁷ «Mi yí leéka le ì buara á wà buée búe o *Moyiize làndá lè 6a jì-cúa fεerowà kàránlò jǔhũ dé. Búee. Ì wà buée tíi mu jii lé bïo.

¹⁸ Le ì mǐ ho tǔiá na mia: Hàrì ho wáayi lè ho tá à mía kaka, á ho làndá bàn bín-za na khúekhúe á máa fá ho jii, fúaa mu bïo búenbúen véro.

¹⁹ Lé bún nǎn ká yǐa wó khon há làndáwá mu bàn dà-za búí dǎní yi, á wee kàrán 6a nùpua le 6a wé wé làa bún, wón bànso khíi keń cǐnú ho wáayi béeni yi. Ká yǐa bèn wee tà bè ho làndá yi, á wee kàrán 6a nùpua le 6a wé wé làa bún wón bànso khíi wé o ñi-beeni ho wáayi bá-zàmu yi.

²⁰ Le ì bïo mu na mia: Ká mi yí máa bè bïo le Dónbeenĩ le mi wé yi á yí po ho *làndá bïo zéenílowa lè 6a *Farizǐewa, á mi máa dàń máa keń ho wáayi bá-zàmu yi.

Ho héerà keńlò minén lè 6a nùpua na ká pãahũ bïo

²¹ «Mi jǎ à 6a bïa bïo kà nǎn wán búaaawa yi: «Yí búe nùpue.»* Yǐa wó ñi-búe á bànso 6a à bua á à varáa le cǐtíi fíiníi.

²² Ká ínén màhǎ à bïo á à na mia: Yǐa síi cǎ mǐn za yi, wón 6a à bua á à varáa le cǐtíi fíiníi. Yǐa bïa le mǐn za lée bǎnbú, wón bànso á ho làndá tǔiá fεerowà ko 6a cǐtí. A yǐa bïa le mǐn za lé o khéero, wón bànso ko ò o dé le Dofíní dǎhũ yi.

²³ «Ká fo wà buée wé mu hámu á à na le Dónbeenĩ yi mu hámu cǐnǐi laho yi, ká ù hácírí buara le fo wó khon lè mi ninza ó o síi wee cǐ foñ,

²⁴ à ù bàrá ù hámu mu hámu cǐnǐi laho yi, ká ù lén va a cǎn à mi vaá véení mu. Ká bún wó vó, à ù màhǎ buée wé ù hámu à na le Dónbeenĩ yi.

²⁵ «O búí lá le fo wó khon làa mí síi, ó o von fo le cǐtíi fíiníi, à ùnén na wó khon à fèn wé le jii dà-kéní làa wo ho wǎhũ wán ká mi ðín yí vaá ðǎn. Ká bún mía á wón vaá dé fo o cǐtí-fí níi yi, á wón bèn á à yèrémá khíi dé fo o paro níi yi o ò dé ho kàsó yi.

²⁶ Le ì mǐ ho tǔiá na foñ: Ho kàsó mu á fo máa lé yi hùúu, ká ù yí wǎ le wárí na á fo ko à ù na búenbúen á yí tíira jii.

* **5:21** Mi loń Léró vǔahũ (Exode) 20.13; Làndá zéeníló vǔahũ (Deutéronome) 5.17

Mi yí le mi sía vá nùpue bân hĩa yi
(Matiye 18.8-9; Maaki 9.43, 47-48)

27 «Mi já à 6a bía bïo kà: «Yí wé hĩa-fé tàá bá-fé.»†

28 Ká ínén màhã à bïo bïo kà á à na mia: Yia lora mín za bân hĩa á sïi vá a yi, se bânso fó a wó mí yilera yi.

29 Ká mu lé ù nín-tiánĩ yère wee dé fo mu bè-kohó wéró yi, à ù còkon le lèe díá. Mu súaani à ù sánia bïo búii yí keñ bïn, á po bïo hĩa jii sú à 6a lèera dó le Dofiní dshũ na máa hí lùe yi.

30 Ká mu lé ù nín-tiánĩ nii wee dé fo mu bè-kohó wéró yi, à ù kúii le lèe díá. Mu súaani à ù sánia bïo búii yí keñ bïn á po bïo hĩa jii sú á fo ò zoráa le Dofiní dshũ na máa hí lùe yi.

O búii yí dñdñ ja mín hĩa
(Matiye 19.7-9; Maaki 10.11-12; Luki 16.18)

31 «Mu túara: «Yia le mí ì ja mín hĩa, á bânso ko ò o wé mu yaamu fáaró vūahũ à na a yi.»‡

32 Ká ínén màhã wee bïo mu na mia: Báa na díá mín hĩa, à bân hĩa mu jòn yí fó báa, ká a wà vaá yan bá-veere, se lé bân báa mu dó a ho bá-fénló yi. A yia mín fó a hĩa na bân báa díá wo á yan, wón mín lé o hĩa-fé.

Mi wé yí báa bïo hùúu

33 «Mi mún ja à 6a bía nòn wàn òuaawa yi: «Bïo fo báa le Dónbeenĩ yahó le fo ò wé à ù yí khíní yi. Wé mu.»§

34 Ká ínén màhã wee bïo mu na mia: Mi yí báa hùúu. Mi yí báa lè ho wáayi, lé bïo á bïn lé le *Dónbeenĩ béenĩ lùe.

35 Mi yí báa lè ho tá, lé bïo á hón lé le Dónbeenĩ zení bèenii. Mi yí báa lè ho Zeruzalεmu, lé bïo á hón lé 6a bá-zawa béε lóhó.

36 Yáa mún pá yí báa lè ù jùhũ, lé bïo le jún-vãní dà-kéní mí dòn bân cemu lè le bân bímu á fo yí dà máa wé.

37 Mi wé le ũuu, à mi dñ bñ wán. Ká mi le òuée, à mi dñ bñ wán. Ká bïo mi wee bñi báa à bè mu wán bñ wee lé o *Satāni yi.

Mi wé yí dñ yúaa mín wán
(Luki 6.29-30)

38 «Mi já à 6a bía: «Ká yia fia mí ninza yère á 6a mún ñ fio bânso yère. Yia kéra mí ninza jin-kéza á 6a mún kén bânso jin-kéza.»*

39 Ká ínén màhã wee bïo na mia le ká a ñi-sũmúu wi ò o wé mu bè-kora làa mia, à mi díá le o wé. Hen ká a búii dó ù nín-tiánĩ sáhó yi, ù jii mu yi ká ù yèrémá hĩa so dá a yi.

40 Hen ká a búii le mí ì cítí làa fo á à féráa ù baká, ù bè ù kánbun ho wán na a yi.

41 Ká ho pánká ton-sá búii kíkãa fon le ù sè bïo búii à varákaráa ho kilomεtere dà-kéní, à ù sè mu à varákaráa hĩa kilomεterewa bïo jùn làa wo.

42 Yia flora bïo ù cñ, à ù na mu wo yi. Yia le mí ì ke bïo ù cñ à ù yí pí.

Mi wé wañ mi zúkúsa
(Luki 6.27-28, 32-36)

43 «Mi já à 6a bía: «Fo ko à ù wañ mí ninza ká ù jin ù zúkúso.»

44 εε ká ínén wón wee bïo mu na mia: Mi wañ mi zúkúsa. Mi wé fio na bïa wee béé mi lò yi,

† 5:27 Mi loĩ Léró vūahũ (Exode) 20.14; Lándá zéeníló (Deutéronome) vūahũ 5.18 ‡ 5:31 Mi loĩ Lándá zéeníló vūahũ (Deutéronome) 24.1 § 5:33 Mi loĩ Levii nùwã vūahũ (Lévitique) 19.12; Mllo vūahũ (Nombres) 20.3; Lándá zéeníló vūahũ (Deutéronome) 23.22-24 * 5:38 Mi loĩ Léró vūahũ (Exode) 21.24; Levii nùwã vūahũ (Lévitique) 24.20; Lándá zéeníló vūahũ (Deutéronome) 19.21

⁴⁵ lé bǔn á à zéení le mi lé mǐn Maá na wi ho wáayi zàwa. Orén lé yia wee wé à le wii hà 6a nǐ-sǔmáa lè 6a nǐ-tentewà wán. O wee wé à ho viohó tè bǐa térénna làa bǐa yí térénna cǎn.

⁴⁶ Ká bǐa wa mia lé bán mí dòn á mi wa, á mi wee leéka le mi so pá à bǐnǐ ì yí cǔnú mu mǎn le? Hàrí 6a *làn pó féwá wee wé ká síi.

⁴⁷ Ká mǐn zàwa lè mǐn hínni lé bán mí dòn mi wee tèení yí, se mi so pá yú bǐo wó lé? Hàrí bǐa yí zǔ le Dónbeenǐ wee wé ká síi.

⁴⁸ Mi wé 6a nùpua na jii tun làa bǐo á mǐn Maá na wi ho wáayi tentemu jii tunnáa bǐo síi.»

6

O Yeesu kàránlò na ó o nǎn mu hǎmu wéró dǎni yi

¹ «Héyǐi! Hen ká mi wé le mi ì wé bǐo le Dónbeenǐ làndá bò, à mi yí wé mu le 6a nùpua mi. Ká mi wó mu 6a mǎn, á mi máa yí cǔnú mǐn Maá na wi ho wáayi cǎn.

² Hen ká fo wé le fo ò hǎ mu bǐo lè 6a nǐ-khenia, à ù yí yényení mu le 6a nùpua jí làa bǐo 6a nǐ-khàwa wee wéráa mu ho kàránlò zǐnǐ lè hǎ 6onfúaa yi bǐo síi. Ba wee wé mu à cà lè le yèni. Le í mǐ ho túiá na mia: Bánsowa so yú mí cǔnú vó.

³ Εε ká ũnén, fo wé le fo o hǎ mu bǐo lè 6a nǐ-khenia, à ù yí le hàrí mǐn bǎnlo binbirǐ à zǔn dèe 6úi mu yi.

⁴ Le mu hǎmu mu à wé bǐo na sǎnkaa wó. A mǐn Maá na wee mi mu bǐo na sǎnkaa á à na mu cǔnú foñ.

O Yeesu kàránlò na ó o nǎn ho floró lè le jii líró dǎni yi (Luki 11.2-4)

⁵ «Hen ká mi wé wee fio, à mi yí wé lè 6a nǐ-khàwa bǐo síi. Bán wee wé dǐn ho kàránlò zǐnǐ làa hen na hǎ wǎna fò mǐn yi à wéráa mí floró, bèra a na à 6a nùpua 6úen6úen wé mi 6a. Le í mǐ ho túiá na mia: Ba yú mi cǔnú vó.

⁶ Εε ká ũnén wé le fo o fio, à ù yòo zo ũ zǐ à pe ho zǔajii, à ù fio mǐn Maá Dónbeenǐ yi. Le làa fo páanía zoó wi bǐn. A lerén na zǔ bǐo fo zoó wee wé á à na mu cǔnú foñ.

⁷ «Hen ká mi wé wee fio, à mi yí dǐn la hǎ minka bioní yi làa bǐo á bǐa yí zǔ le Dónbeenǐ wee wéráa mu. Ba wee leéka le ká mí yí bía cèrèe á le Dónbeenǐ máa jí mí cǎn.

⁸ Mi yí wé bǐo 6a wee wé 6àn síi, lé bǐo á mǐn Maá Dónbeenǐ á fèra zǔ bǐo mi màkóo wi yi vó, ká mi dǐn yí flora.

⁹ «Mi wé wee fio, à mi fio ká síi:

Wàn Maá na wi ho wáayi,

wé à 6a nùpua zǔn le fo lé le Dónbeenǐ na 6àn síi mía.

¹⁰ Dí ũ béeñǐ hǎ lùà 6úen6úen yi.

Le ũ síi bǐo wé ho tá wán làa bǐo mu wee wéráa ho wáayi bǐo síi.

¹¹ Hǎ wèn lè mu bè-dínii na ko làa wèn ho zuia.

¹² Sén wa bè-kora díà, làa bǐo á warén mún wee tà sén díà à na bǐa wó khon làa wèn yi.

¹³ Pa wèn bǐo wee khà wèn dé mu bè-kohó wéró yi bǐo yi. Kǎnǐ wèn o *Satāni níi yi.

[Le béeñǐ, lè ho dànlò, lè ho cùkú bǐo sǎ foñ fèeεε. *Amiina.]

¹⁴ «Ká bǐa wó khon làa mia bǐo á mi wee tà sén díà, á mǐn Maá na wi ho wáayi mún wé è sén mi bè-kora á à díà.

¹⁵ Ká mi yí máa tà sén díà na 6a yi, á mǐn Maá na wi ho wáayi mún máa wé è sén mi bè-kora máa díà.

¹⁶ «Hen ká mi wé lù mi jini, à mi yí sè mi yara làa bïo á 6a ni-khàwa wee wé wéráa mu. Ba wee wé sè mí yara à 6a nùpua búenbúen zūn le 6a lù mí jini. Le í mí ho tūiá na mia: Ba yú mí cūnú wó.

¹⁷ Εε ká ūnén wé le fo ò lǐ ū jii à ū σεε ū yahó, à wíoka ū júhú sese,

¹⁸ bèra a na à 6a nùpua yí zūn le fo lù ū jii. Mìn Maá Dónbeení mí dòn na wi le lùe na sànkáa yi á mən bïo fo sànkáa wó. Orén lé yia á à na ho cūnú foñ.»

Ho nàfòró binbiri bïo

(Luki 12.33-36)

¹⁹ «Mi yí sá ho nàfòró ká lè miten ho ðimíjá yi. Ba sūnbowa lè 6a làkàbúaaawa wi bín á à yáa ho. Ba kǎnlowà wee wé háaka há wonna ká 6a zoo juaa ho.

²⁰ Ho wáayi lé bín á mi sá ho nàfòró binbiri bàrá yi à ká lè miten. Bín á sūnbowa tàá làkàbúaaawa máa yí ho máa yáa. Kǎnlowà mún yí dà máa yòó háa woohú bín á máa juaa bïo.

²¹ Mu bon, hen na á ū nàfòró wi yi lé bín á ū sǐi búenbúen á à dé yi.

²² «O nùpue yïo lé o sǎnia fɪntǎní. Ká ū yïo se, á ū sǎnia búenbúen á à keñ mu khoomu yi.

²³ Ká ū yïo yí se, á ū sǎnia búenbúen á à keñ le tǐbíri yi. Hen ká mu khoomu na wi foñ háa yèrémáa wó le tǐbíri, à ū loñ bïo le tǐbíri mu á à keñnáa cícíci.»

(Luki 16.13)

²⁴ «Nii woon yí dà máa sá máa na júnása nùwá jūn yi. O ò jin o ni-kéní ká a wañ yia so. O wé è jí o ni-kéní bíoni, ká yia so ó o máa kǎnbi. Mi yí dà máa sá máa na le Dónbeení yi ká mi mún pá henía le wári càró bïo.»

Mi dé mi sǐa le Dónbeení yi

(Luki 12.22-31)

²⁵ «Lé bún nən á í wee bíoráa bïo ká á à na mia: Mi wé yí yáa mi yilera mi mukǎni bïo yi, le mi ì yí mu bè-díni lè mu bè-jūni wen, tàá mi sǎnia bïo yi, le mi ì yí há sǐ-zǐnia wen á à zǐ. Le mukǎni bïo po mu bè-díni, á há sǎnia bïo po há sǐ-zǐnia, mu so yí bon le?

²⁶ Mi loñ 6a jínzàwa. Ba yí máa ði bïo á mún yí máa lá ðínló. Ba náa mía, ká mìn Maá na wi ho wáayi màhá pá wee ðini 6a. A minén so bïo júhú yí wi yí po 6a jínzàwa le?

²⁷ Minén tǐahú á yia dà mí mukǎni wizooní á à dé wán cǐnú mí yilera yáaró bïo yi so wi le?

²⁸ «Á mi yilera yáaró há sǐ-zǐnia bïo yi so júhú wi le? Mi loñ le pūilè. Le yí máa sá ðεε, á mún yí máa tǐ sǐa.

²⁹ Le í bío mu na mia: Hàrí o *Salomən lè mí cùkú búenbúen ká wón pá yí zǎ sǐa na se yú lerén búí yi.

³⁰ Ká le Dónbeení wee donkhueé le jíní ká sǐi, ðio wé keñ ho zuia ká ho yǐró à 6a cǐ le, à sǎnkú minén á le è wé kaka máa zǐni. Mi sǐadéro le Dónbeení yi bɛntɪn fòra.

³¹ «Àwa, á mi wé yí yáa mi yilera à ðin bío le lée webio mi ì dí tàá lée webio mi ì jū, tàá le mi ì yí há sǐa wen á à zǐ.

³² Mu bon, bǐa yí zū le Dónbeení búenbúen wee ðin cà bún fεεε, ká minén mìn Maá na wi ho wáayi wón zū bïo ko làa mia.

³³ Mi le mi yara sǐ le Dónbeení béeni bïo làa bïo téréna le cǎn, á bïo ká búenbúen á le Dónbeení á à na mia.

³⁴ Mi cén yí yáa mi hácíri ho yǐró bïo yi. Lé ho yǐró bïo wi lè mi wǎhú. Há wizooní lè mí dà-kéní kéní bè-wénia á à kǎna há.»

7

*Mi wé yí cítí nùpue à síiní jùhũ**(Luki 6.37-38, 41-42)*

¹ «Mi wé yí cítí nùpue à síiní jùhũ, á le Dónbeenĩ mún máa cítí mia á máa síinía júná.

² Lé bïo á bïo mi wee síiní lè 6a nùpua júná, lé bũn 6àn síi le Dónbeenĩ khíi síinínáa mi júná. Le wíló dèe na á mi wee m̀nzá lè mu bïo, lé dén 6àn síi á le Dónbeenĩ á à m̀nzá lè mí bïo.

³ Le zóore na wi ù yèrè yí á fo yí zũ bïo, à le zàn-dèe na wi mi ninza yèrè yí á fo màhã m̀n wee zéení.

⁴ Fo dà à wé kaka à bío le mi ninza díá le ù lén le zàn-dèe na wi o yèrè yí, ká le zóore na wi ùnén yèrè yí á fo yí zũ bïo le?

⁵ Yí m̀n á ùten na le! Le zóore na wi ù yèrè yí lé dïo á ù ko à ù lén vé, á ù yïo màhã à mi wéréwéré á à dàrì ñ lénnaa le zàn-dèe na wi mi ninza yèrè yí.

⁶ «Mi yí lá mu bïo na bïo sã le Dónbeenĩ yí à na 6a booní yí. Nún-sí, á 6a dà à yèrémá à c̀aaka mia. Mi mún yí kúia ho lóró na yáwá here 6a ǹnb̀eéni tá le 6a yonka.»

*Mi wé cà mu bïo le Dónbeenĩ c̀n**(Luki 11.9-13)*

⁷ «Mi wé fio le Dónbeenĩ c̀n, á le è hã mia. Mi wé càka mu bïo le Dónbeenĩ c̀n, á mi ì yí. Mi wé búanbúa ho woohũ á le è hén ho mi ì zo.

⁸ Lé bïo á yia wee fio á le è hã, yia wee cà bïo le c̀n, ó ò yí mu, yia wee búanbúa ho woohũ á le è hén ho ó ò zo.

⁹ «Minén t̄ahũ ó o búí za flora ho búurú o c̀n, ó o so ò na huee wo yí le?

¹⁰ Tàá ká a flora a ceza o c̀n ó o so na háa wo yí?

¹¹ Awa, á bïo minén na yí seka á zũ bïo se naló mi zàwa yí, à s̀nkú m̀n Maá na wi ho wáayi á à wé kaka máa nanáa mu bè-tentewà bïa wee fio mu o c̀n yí?

¹² «Bïo mi wi à 6a ñ-vio wé na mia búenbúen à mi mún wé mu 6àn síi na 6a yí. Bũn lé bïo ó o M̀yize làndá lè le *Dónbeenĩ jì-cúa f̀erowà zéení.»

*Mi bánbá à mi cà le mukāni na máa vé**(Luki 13.24)*

¹³ «Mi zo lè ho zũajii na finía. Lé bïo á hã 6úaa w̄hũ bèró sí, ká 6a nùpua na màhã wee bè ho á à hí mu húmú binbirĩ. Bïa wee bè ho á boo.

¹⁴ Ho zũajii na finía hón w̄hũ bèró do, ká bïa màhã wee bè ho á à yí le mukāni binbirĩ na máa vé. Bïa wee bè ho á yí tà yí boo sese.»

*Ba jì-cúa f̀erowà na bïo yí bon wee zũn kaka?**(Luki 6.43-44)*

¹⁵ «Bïa le mí lé le *Dónbeenĩ jì-cúa f̀erowà ká mu yí bon, á mi pa miten bïo yí. Ba wee wayii miten lòn pia bïo síi, ká 6a yiwa yí se lòn dakhínkhínwa.

¹⁶ Mi ì zũn 6a bïo 6a wárá yí. Nia máa wé khé kíkahó wán. A lunkúnsòró mún máa wé fáa bódíohó wán.

¹⁷ Le v̄ndèe na se wee wé ha hã bïa na se. A le v̄ndèe na yí se wee wé ha hã bïa na yí se.

¹⁸ Le v̄ndèe na se máa wé ha bïa na yí se, á le v̄ndèe na yí se máa we ha bïa na se.

¹⁹ V̄ndèe lée v̄ndèe na yí máa ha hã bïa na se, dén ñ kúii á à sía à kúee m̀n wán á à c̀í.

²⁰ Lé ká síi á mi ì zũnnaa bïa le mí lé 6a jì-cúa f̀erowà à 6a yí ǹn 6a, hã wárá na 6a wee wé yí.»

(Luki 13.25-27)

21 «Bia búenbúen na wee ve mi le <Núhúso! Núhúso!> yínorí bia khíi keń le Dónbeenĩ béenĩ yi. Bia wee wé wán Maá na wi ho wáayi síi bío lé bán khíi keń mu yi.

22 Le cítii fi nònzoń, á nùpua cèrèè á à bío ò na mi: <Núhúso, wa buera le Dónbeenĩ bíonĩ, á nòn 6a cínáwa léra 6a nùpua yi, á wó mu yéréké bíowa cèrèè lé ũ yèni.>

23 A ĩ wáa à bío ò na 6a yi: I yí zũ mia hùúu. Mi vá lé ĩ nĩsání, bè-kora wérowà yén.»

Hã zĩnĩ bío nùn wàhiire
(Luki 6.47-49)

24 «Àwa. Nùpue léé nùpue na wee jí ĩ bíonĩ à bè hã yi wón 6anso bío bonmín làa nùpue na hácírí wi, á son mí zĩi ho búaaahó wán.

25 Ho viohó bueé tò, á hã bònnaa sú cáa, á ho pinpiró và le mí pánká le zĩi mu wán à le yí tò, lé bío le nùhú fára ho búaaahó wán.

26 Ká nùpue léé nùpue na wee jí ĩ bíonĩ, ò o yí máa bè hã yi, wón 6anso bío bonmín là a nùpue na lé o bǎnbú, á son mí zĩi le hǎnlè wán.

27 Ho viohó bueé tò, á hã bònnaa sú cáa, á ho pinpiró và le mí pánká le zĩi mu wán, á le tò pùpè.»

28 Bío ó o Yeesu bía vó, á 6a zãamáa wó coon làa sòobéé bío ó o wee kàrán le 6a nùpua bío yi.

29 Lé bío ó o yí kàrána 6a nùpua le ho *làndá bío zéenílowa bío síi. Orén wó mu le ho pánká na le Dónbeenĩ nòn wo yi.

8

O Yeesu wéera a búeré búii
(Maaki 1.40-45; Luki 5.12-16)

1 O Yeesu yòó ló le búee wán lion, á 6a zãamá-kúii bò a yi.

2 O o *búeré búii vá bueé bó a yi, á líí fára mí nǎnkóruná wán o yahó, ò o bía: «Núhúso, fo dà à wéé mi ká fo tà.»

3 O o Yeesu líí bò mi níi o wán ò o bía nòn wo yi: «Ĩ tà mu, wáa wa.» Mí lahó yi, ó o nĩ dènía wan.

4 Bún món ó o Yeesu bía nòn wo yi: «Bíó wó foń á ũ yí bío le nùpue jí. Ká ũ màhá vaa zéení ũten le le *Dónbeenĩ yankaro. A ũ mún wé mu hámu bío na ó o *Moyiize bò le 6a wé wé mu dǎní yi, à 6a búenbúen zũn ká ũ wan bío bon.»

O Yeesu wéera 6a dásíwá nùhúso ton-sá
(Luki 7.1-10)

5 Bío ó o Yeesu vaá wee zo ho *Kapεεnyuumu lóhó yi, á ho Oroomu dásíwá nùhúso búii vá bueé bó a yi, á flora a le o séení mí.

6 O bía: «Núhúso, ĩ ton-sá dũmaná le zĩi yi. O lé o mùamúa, á lò wee be dàkhĩina.»

7 O o Yeesu bía nòn wo yi: «Ĩ bueé wéé wo.»

8 A 6a dásíwá nùhúso bía nòn wo yi: «Núhúso, ũ buenló ĩ zĩi léé bío na á ĩ yi koráa. Na le nĩi mí dòn, á ĩ ton-sá pá à wa.

9 Inén ĩ beere núnása wi á ĩ wee bè bíonĩ yi. A inén mún wi 6a búii nùhú wán, á bán mún wee jí ĩ cǎn. I le yia va hen à wón va bín. I le o búii buen ò o dèení buen. I le ĩ ton-sá wé bío na, ò o dèení wé mu mí lahó yi.»

10 Bío ó o Yeesu ná hǎn bíonĩ so, ó o wó coon, ò o bía nòn bío bò a yi: «Le ĩ mí ho túiá na mia: O *Isirayεele nĩpomu búenbúen yi á ĩ dǎn yí fò mín làa nùpue na sídéro mĩ yú yia ká yi.

11 Nùpua cèrèe khii lé lè le wii hèníi lè le tèníi, á ìueé kèení ká 6a à dí ho sánú le *Dónbeení béeñí díníi là a *Abarahaamu, là a *Izaaki, là a *Zakoobu.

12 Ká bía lá ko à 6a níní kèñ le Dónbeení béeñí yi, bán 6a à òa lée kúia ho khũuhũ le tóbíri yi, á 6a lée wá á yiwa à vá bín.»

13 Bún món ó o Yeesu wáa bía nòn 6a dásíwá òúhũso yi: «Lén khí6o, bío fo flora á à wé, lé bío fo dó ù síi mií.» Lé hón pòn-kéní so yi, á 6a dásíwá òúhũso ton-sá á wan yi.

*O Piere bân hio hãa lè 6a vânvârowâ búii wééró bío
(Maaki 1.29-34; Luki 4.38-41)*

14 O Yeesu van o Piere zii. O vaá yú a Piere mu bân hio hãa le dâmu dèe yi à le tèníi wee zèé wo.

15 Ó o Yeesu buan o níi yi á le tèníi khíina. Ó o hãa mu dèenía hínòn nòn ho dínló wo yi.

16 Ho tá yuuní, á 6a buan 6a nùpua cèrèe na 6a cínáwa wi yi á buararâa o Yeesu cón, ó o wee bío à òa 6a cínáwa lén 6a yi. O mún wéera 6a vânvârowâ búenbúen na 6a buan buararâa o cón.

17 O wó mu bèra a na à le *Dónbeení òi-cúa fèero *Ezayii bío na ó o bía à wé: «O lá wa lònbee. O fó wa vâmú bò mí wán.»*

*Ba nùpua nùwã òun búii na wi 6a bè là a Yeesu bío
(Luki 9.57-62)*

18 O Yeesu mòn 6a zâamâa na kínía wo yi, ó o nòn le òii mí òi-kenínia yi le 6a le mí khí lè ho vũ-beení món.

19 A ho làndá bío zéenilo búii ìueé 6ó a yi, á bía nòn wo yi: «Nì-kàránlo, ì ì bè foñ á à varâa hã lùà búenbúen na á ù wee va yi.»

20 Ó o Yeesu bía nòn wo yi: «Ba cawanwâ yú hã kãna wee zo. A 6a òinzâwa mún yú mí lenna. Ká a *Nùpue Za wón màhã yí yú ho lahó na ó o dà à vũí yi.»

21 Ó o òi-kenínia òi-kéní búii bía nòn wo yi: «Ì ì bè foñ. Ká ù màhã díá le ì vaa nùu wân maá vé.»

22 Ó o Yeesu bía nòn wo yi: «Díá le 6a òi-hía à nùu mí òi-hía, ká ùnén ìuee bè mií.»

*O Yeesu dínia ho pinpi-beení
(Maaki 4.35-41; Luki 8.22-25)*

23 O Yeesu yóó zon ho woohũ lè mí òi-kenínia á 6a wâ.

24 Cúa-yen à ho pinpi-beení wee và ho vũ-beení wán á wee yànbónka mu òumu kúee ho woohũ yi fúaa ho wi ho lí. Mu wee wé ká a Yeesu dũma. 25 Ó o òi-kenínia vá ìueé 6ó a yi, á sínía wo, à 6a bía nòn wo yi: «Núhũso, wa à hí. Kãní wen.»

26 Ó o Yeesu bía nòn 6a yi: «Lée webio nòn á mi zãnanâa? Mi sía déro mií bènín fòora.»

O o wáa líi hínòn, á yóó nâmakaa ho pinpiró lè mu òumu na wee yànbónka yi, á mu wó tétété.

27 Ba búenbúen á mu wó coon, á 6a wee bío mín yi: «Páa! O nùpue mu lé o yén síi kâ? Hàrí ho pinpiró lè mu òumu ó o bíarâa, á mu pá bò a bíoní yi.»

*Ba nùpua nùwã òun cínáwa òa lénló bío
(Maaki 5.1-20; Luki 8.26-39)*

28 Bío ó o Yeesu khii dôn ho Kadaraa kôhũ yi, á nùpua nùwã òun búii ló 6a òi-hía nùuníi wee sí a yahó. Ba nùpua mu 6a cínáwa wi yi á 6a zãníi wi fúaa níi woon yí máa khâ miten à lá ho wôhũ mu.

* 8:17 Mi loñ Ezayii vũahũ 53.4

29 Bío ɓa mən o Yeesu á ɓa wee bío kà pónpón: «Dónbeenĩ Za, lée webio fo lon làa wɛn. Fo ɓuara wà ɓueé beé wa lò ká mu pãahũ ðĩn yí ðĩn le?»

30 Mu wee wé à nònɓùε-ɓoohũ ɓúí khèra vaá wee dí.

31 A ɓa cínáwa mu yankaa o Yeesu kà síi: «Hen ká ũ wi ũ ɓa wɛn, ũ wãa bío le wa vaa zo ho nònɓùε-ɓoohũ na kà yi.»

32 O o Yeesu le ɓa vaa zo. A ɓa cínáwa mu ló ɓa nùpua nùwã ɓun mu yi á vaá zon ɓa nònɓùεní yi. A ɓa ɓúenɓúen yóó lùwa le ɓúee wán á kùenkaa líi zon ho vū-beenĩ yi á húrun.

33 A ɓia lá wee pa ɓa á lùwá lion ho lóhó, á líí lá ɓio wó ɓúenɓúen á fɛera, s̀nkú ɓio wó ɓa nùpua nùwã ɓun na ɓa cínáwa lá wi yi.

34 A ho lóhó nùpua ɓúenɓúen ló wà lée sí a Yeesu yahó. Bío ɓa lée yú a, á ɓa yanka wo le o sáberé ò o lé mín k̄hũ yi á lén.

9

O Yeesu wɛ́era a n̄i ɓúí na s̄anta húrun
(Maaki 2.1-12; Luki 5.17-26)

1 O Yeesu yóó zon ho woohũ á yèrɛmáa k̄aa ho vū-beenĩ á khú mí lóhó.*

2 A ɓa ɓuan o mùamúa ɓúí lè mí d̄amu d̄ɛɛ á ɓuararáa o c̄ɔn. Bío ó o Yeesu mən ɓio ɓa dóráa mí sía wo yi, ó o ɓia nən o n̄i mu yi: «Wàn ɓ̄nlo, henĩ ũ síi, ũ bè-kora séra dí.»

3 A ho *lándá ɓio zéenilowa nùwã yɛn ɓúí wee bío mín yi: «O n̄i na kà wee mànĩ mítɛn lè le Dónbeenĩ.»

4 O o Yeesu zūna ɓa yilera ó o ɓia nən ɓa yi: «Lée webio nən á h̄a yile-kora wiráa mia.

5 Lé mu yén ɓioró wayi? Lé à ɓio le o bè-kora séra día lée, tàá lé à ɓio le o h̄inĩ varáka?

6 Ká ĩ m̄ah̄á wi mi zūn le o *Nùpue Za yú ho pánká ho tá wán à sénnáa mu bè-kora dí.» O o wãa ɓia ɓio kà nən o mùamúa yi: «Lii h̄inĩ, lá ũ d̄amu d̄ɛɛ à ũ khífo.»

7 O o n̄i mu h̄inən yóó ðĩn, á wà van mí z̄i.

8 Bío ɓa z̄amáa mən mu, á ɓa z̄ana, á wee khòonĩ le Dónbeenĩ ho pánká na kà ɓàn sii na le nən ɓa nùpua yi ɓio yi.

O Yeesu von o Matiye le o bè mí yi
(Maaki 2.13-17; Luki 5.27-32)

9 ɓ̄n món ó o Yeesu ló h̄on lahó so yi wà. Bío ó o wee khíí, ó o mən o n̄i ɓúí na ɓa le Matiye ká a kará mí tonló lahó yi, á wee fé ho lànpo. O o ɓia nən wo yi: «H̄inĩ bè m̄i.» O o Matiye líi h̄inən ɓò a yi.

10 O Matiye von o Yeesu lè ho ð̄nló mí z̄i. Ho *lànpo féwá lè ɓa n̄i-kora c̄ɛɛɛ wi ho ð̄nló mu ð̄inĩ lá a Yeesu lè mí n̄i-kenínia.

11 Bío ɓa *Farizíewa mən mu kà, á ɓa ɓia nən o n̄i-kenínia yi: «Lée webio nən á mi n̄i-karánlo wee dí lè ho lànpo féwá lè ɓa n̄i-kora na kà?»

12 O o Yeesu ɓá ɓio ɓa ɓia, ó o ɓia nən ɓa yi: «Héyĩ! Minén! Nùpua na lò hereka so wee wé cà t̄ini ɓànso ð̄aní le? B̄ueé. Ba v̄ánv̄arowà lé ɓia wee wé cà a ð̄aní.

13 Mi lén vaa k̄arán le Dónbeenĩ ɓionĩ na kà à z̄n kúará: «Bío á ĩ m̄akóo wi yi lé le yi na se. Ká ɓa ɓà-kúio na ɓa wee wé lè mu h̄amu á ĩ p̄a ɓio.»† Mi z̄n mu sese. Inén yí ɓuara ɓia wee leéka le mí t̄érinna ɓio yi dé. ɓia z̄ le mí lé ɓa bè-kora wérowà lé ɓia á ĩ ɓuara ɓio yi.»

O Yeesu ɓia h̄a ɓini líró ɓio
(Maaki 2.18-22; Luki 5.33-39)

* 9:1 O Yeesu ɓàn lóhó na ó o Matiye ɓia ɓio hen lé ho Kapɛɛnyuumu. Mi loĩ Matiye v̄uahũ 4.13

† 9:13 Mi loĩ Ozee v̄uahũ 6.6

14 O Zān Batiisi nǐ-kenínia vá ɓueé ɓó a Yeesu yi à ɓa wee tũa wo yi: «Lée webio nɔn á warén lè ɓa *Farizíewa wee lí wa jini túntún, ũnén nǐ-kenínia yí máa lí mí jini?»

15 O o Yeesu bía nɔn ɓa yi: «Mi wee leéka le bía ɓa von mu yaamu sánú diiní yara so dà à sè ká a há-fla ɓàn báa làa ba páanía wi le? Bún yí dà máa wé. Ee ká pãahũ búí khii dã, ó o há-fla ɓàn báa ɓa à lén ɓa tãahũ, bún ká ɓa màhá wé è lí mí jini.

16 Nùpue máa lá nín-ké-finle bío búí máa la làa báká kɩnle. Lé bío ká a wó mu, á le nín-ké-finle á a wíoka a lèe ho.

17 Làa bún sii, nùpue máa wé kúee *divén fla sùmàni-kía yi. Lé bío ká a kúaa ho bún, ká ho hía wee za, á há à nàma, á ho divén á à kúia, á há sùmàniwa mún ñ yáa. Ho divén fla ɓa wé kúee há sùmàni-fla yi. Ká mu wó ká, á mu búenbúen á à wé se.»

*Ba zúifùwa ya-dí hɩnló
là a háa búí wééró bío
(Maaki 5.21-43; Luki 8.40-56)*

18 Pãahũ na ó o Yeesu wee bío lè ɓa nùpua yi, à bún ɓa *zúifùwa ya-dí búí ɓueé dɔn, á ɓueé líí búrá a tá ò o bía: «Í hɩnló húrun yí míana, ká ũ màhá ɓuen ɓuee bè ũ ní o wán o ò vèe.»

19 O o Yeesu lè mí nǐ-kenínia hɩnɔn bò làa wo.

20 Hón pãahũ so yi, à bún ò o háa búí wee mí mí seeró fèee á dɔn há lúlúio píru jún à ho máa fi, á vá ɓueé ɓó a yi, á zoó tũaa o dà-zínii jì-kání yi là a món.

21 O wee bío bío ká mí yi: «Hen ká í dàrna tũaa o dà-zínii yi mí dòn, á í ì wa.»

22 Bío ó o Yeesu yèrèmaa khii mɔn wo, ó o bía: «Wàn hɩnló, yí zɔn dèe. Bío fo dó ũ sii mi, lé bún wéera fo.» O o háa mu dèenia wan mí laho yi.

23 Bío ó o Yeesu wáa vaá dɔn ɓa zúifùwa ya-dí zii, ó o wáa mɔn ɓa sí-búawá à ɓa wíokaa mítén vó o nǐ-hío nùuló bío yi, lè ɓa zãamáa na wee wá ká ɓa a zúnzúra.

24 O o bía: «Mi lé lè ho khũuhũ. O hɩnzo-za mu yí húrun, o lée yia na dũma.» A ɓa wee yáa mí jini yi na a yi.

25 Bío ɓa zãamáa ló vó, ó o Yeesu yòo zon le zii yi, á zoó fù o hɩnzo-za níi yi, ó o líí hɩnɔn,

26 á mu ná ho kãhũ búenbúen yi.

Ba muiiwà là a nǐ na o cɩná wi yi wééró bío

27 Bún món ó o Yeesu ló bún wà. Bío ó o wee khii, á muiiwà nùwã jún búí bò a yi ká ɓa a wãamaka: «*Daviide Za, màkárí wɛn.»

28 Bío ó o Yeesu vaá dɔn le zii, á ɓa muiiwà mu ɓueé ɓó a yi, ó o tũara ɓa yi: «Mi láa mu yi le í dà wee wéé mia le?» A ɓa le: «Ūuu, Núhũso, fo dà mu.»

29 O o Yeesu wáa dɔn ɓa yio, ò o bía: «Le mu wé làa bío mi láarãa mu yi.»

30 A ɓa yio dèenia wee mi. O o Yeesu henía bío ká nɔn ɓa yi: «Háyà, nùpue yí ko ò o jí bío wó mia ká.»

31 Ká bío ɓa wà, á ɓa wee bío o Yeesu bío ho kãhũ búenbúen yi.

32 Pãahũ na á bán wee lén yi, à bún ɓa ɓuan o nǐ búí ɓuararãa o Yeesu cɩn, cɩná búí wi o yi, ó o yí dà máa bío.

33 O o Yeesu jɔn o cɩná mu léra, ó o nǐ jii dèenia fá á wee bío. A ɓa zãamáa wó coon mu bío yi, á ɓa wee bío: «Warén *Isirayeele nípomu yi á wa diñ yí mɔn bío ká ɓàn síi hũu.»

34 Ká ɓa *Farizíewa bán ɓèn wee bío: «Mu lé ɓa cɩnáwa jũhũso lé yia wee na ho dànló wo yi ò o ja lè ɓa cɩnáwa lén bía ɓa wi yi.»

Ba zãamáa màkárí ɓuan o Yeesu yi

³⁵ O Yeesu wee hée lé hã ló-beera lè hã ló-zàwa yi, á wee kàrán 6a nùpua 6a *zuífùwa kàránló zíní yi. O wee bue le *Dónbeení béení bín-tente, ká a wée mu vǎmú lè mí síwà búenbúen na tò 6a nùpua.

³⁶ Ba zǎamáa na ó o wee mi á màkárí buan wo yi. Lé bïo ó o mǎn à 6a san, á yilera lùnkáa. Ba ka lòn pia na paro mía.

³⁷ O o wǎa bíá nǎn mí nǎ-kenínia yi: «Ho dǎnló bon dǎn cèrèè, ká ho lárowà lé bíá yí boo.

³⁸ Awa. Á mi fio o mǎhú 6ànso yi le o wíoka na 6a ton-sáwá le 6a lá ho.»

10

O Yeesu tonkarowà píru jún yènnáa (Maaki 3.13-19; Luki 6.12-16)

¹ O Yeesu hueekaa mí nǎ-kenínia píru jún á nǎn ho dànló 6a yi à 6a wé ja lè 6a cínáwa lén bíá 6a wi yi à mún wée lè mu vǎmú lè mí síwà búenbúen.

² Híá ká lé o tonkarowà píru jún yènnáa: O nín-yání tonkaro lé o Simǎn, na 6a mún có yèni làa Piere, lè mín za Andere, là a Zaaki lè mín za Zǎn na lè o Zebedee zàwa.

³ A dé o Filiipu là a Baatelemii, o Toma là a lànpó fé Matiye, o Alifée za Zaaki là a Tade,

⁴ o Simǎn na lé 6a Zelootewa* kuure nùpua nǎ-kení, là a Zudaá Isikariote na khii dé o Yeesu mí zúkúsa níi yi.

O Yeesu tonkaa mi tonkarowà píru jún (Maaki 6.7-13; Luki 9.1-6)

⁵ Bán báawa píru jún so lé bíá ó o tonkaa, á henía bío ká nǎn yi: «Mí yí va hã kǎna na á bíá yínǎn 6a *zuífùwa kará yi, à mún yí zo ho *Samaríi kǎhú lórá yi.

⁶ O *Isirayeele nǎpomu na ka lòn pia na vǎnun bán lé bíá mi va cǎn.

⁷ Mí lá ho wǎhú wà, à bío ká lè bío mi wé bue: Le *Dónbeení béení á sùaráa.

⁸ Mí wée 6a vǎnvárowà. Bíá húrun á mi vèení. Ba búeréwà à mi wée, à ja 6a cínáwa lén bíá 6a wi yi. Mí yú mu làa kǎamáa, à mi bèn mún wé na mu làa kǎamáa.

⁹ Mí yí lén làa sǎnú, tàá wárí. Hàrí le wén-wíníwà à mi yí 6ua.

¹⁰ Mí yí 6ua puure. O búí yí 6ua báká tàá nakǎa à séení híá ó o zǎ. O búí yi 6ua búin-za. Í bíá búin lé bío ó o ton-sá ko lè mí jii dǎnló.

¹¹ Mí wé vaá zon lóhó léé lóhó yi, à mi cà yíá á à tà mi ì làa o wán, à keení wón 6ànso cǎn fúaa mí léró ho lóhó mu yi.

¹² Mí wé vaá zon zǎi léé zǎi na yi, à mi bío le ho héerà à keí le zǎi mu nùpua wán.

¹³ Ká bíá wi le yi á tà mi bío, á mi héerà á à keí 6a wán. Ká 6a pǎ mi bío, à mi fé mi héerà tèníí.

¹⁴ Mí wé vaá zon zǎi, tàá lóhó na yi, ká bíá wi bín pǎ mi bío á le mí máa jí mi cǎn, ká mi wee lé bín, à mi púaa mí zení khǎnkǎhǎn kúia.†

¹⁵ Le í mí ho túiá na mia: Le cítíi fí nǎnzoñ, á hón lóhó so nùpua bío na khíi sá 6a yi á à porí bío sá ho *Sodǎomu lè ho Komǎore lórása yi.»‡

O Yeesu bíá le lònbee na yòó lua bío (Maaki 13.9-13; Luki 21.12-17)

* **10:4** Ba Zelootewa lé 6a nùpua na fù wee cǎii mín síí bío hení. Ba híá wee fi lè 6a Oroomusa lè tǎbírí yi. † **10:14** Hã zení khǎnkǎhǎn púaa kúiaró léé bío na 6a zuífùwa wee wé hón páahú so yi ká 6a vaá ló ho kǎ-veere búí yi á bíníá wà 6ueé zo mǎn kǎhú. Ká bío hen ká búin lé 6arén zuífùwa wee wé mu làa mín, á zéení le le páníi mía 6arén làa bíá pǎ le Dónbeení béení bío páahú. ‡ **10:15** Mí lorí Bío jǎhú búeníi vǎahú (Genése) 18-19

16 «Mi jí bïo kà: I wee tonka mia. Mi ka lòn pia na wà vaá zo 6a dakhínkhínwa t̄fahú. Mi z̄ún miten 6uaró làa bïo 6a háwá z̄únáa míten 6uaró bïo síi, à wé 6a nùpua na wayika lè 6a 6ùaa6úuní bïo síi.

17 Mi pa miten bïo. Ba nùpua khíi wé è 6ua mia á à varáa ho pànká 6ànsowà cón á bán vaá cítí mia. Ba wé è ha mia lè hã làbàani 6a *zúifùwa kàránló zíní yí.

18 Ba wé è 6ua mia á vaá d̄íní hã kãna júnáa lè 6a bá-zàwa yahó bïo mi tà mií bïo yí. Lé b̄ún mi ì bè yí á à zéénínaa í bïo lè 6arén làa b̄ia yínorí 6a zúifùwa.

19 «Hen ká 6a khíi wé 6uan mia vannáa le cítíi fíníi, à mi yí le mi yiwa dè bïo mi ì láráa mi jì-cúa làa bïo mi ì bío bïo yí. Mi ì yí hã bióní na mi ì bío ho p̄ahú mu yí.

20 Hã bióní mu máa wé mi kùrú bióní. Mìn Maá Dónbeení Hácírí lé d̄io á à dé hã mi jíní yí á mi ì bío.

21 Ba nùpua 6úí wé è dé mìn kùrú zàwa á à na 6a à 6úe. Hàrí 6a maáwà 6úí á à wé mu 6àn síi lè mí zàwa. Ba zàwa 6úí mún ñ h̄íní mìn maáwà wán, á à na 6a 6a à 6úe.

22 Ba nùpua 6úen6úen á à jin mia bïo mi tà mií bïo yí. Ká yía màhã hã mí síi fúaa mu véenii, wón á à fen.

23 Hen ká 6a khíi wee beé mi lò lóhó na yí, à mi lùwí va dà-veere yí. Le í mí ho t̄úia na mia: O *Isirayεele kōhú lórá 6úen6úen á mi máa bëeni máa vé ká a *Nùpue Za yí 6uara.

24 «Nì-kenínii na po yía wee kení a wón mía. A ton-sá na po mí j̄uhúso wón mún mía.

25 Ká a ñi-kenínii h̄ia ka làa yía kenía wo bïo, se b̄ún á à k̄ãna. Ká a ton-sá mún h̄ia ka le mí j̄uhúso bïo, se b̄ún á à k̄ãna. Ká le z̄i-j̄uhú ñi-k̄inle 6a h̄ia wee ve là a *Belezebuule, § á se o z̄ii nùpua á 6a a ve lè hã yènnáa na yí seka po dén.

*Le Dónbeení lé d̄io mi wé z̄ón
(Luki 12.2-7)*

26 «Mi cén wé yí z̄ón 6a nùpua. Mu bïo na sànkáa 6úen6úen khíi mi, á bïo sà yí 6úen6úen mún khíi z̄ún.

27 Bïo á í bía ñon mia le t̄íbírí yí, à mi mí wéréwéré le 6a nùpua jí. Bïo á í h̄m̄onkaa làa mia à mi yòo bue hã lòra.

28 Mi wé yí z̄ón b̄ia wee 6úe o nùpue ká 6a yí dà máa 6úe o mànáká. Le Dónbeení na dà a yáa hã s̄anía lè ho mànáká le Doffní d̄ohú na máa hí yí, dén lé d̄io mi wé z̄ón.

29 Ba j̄inzà-w̄íníwà bùaa j̄un so yí máa wé yèè ho t̄ómón dà-kéní le? εε ká hàrí 6a yà-kéní máa kùen ká mìn Maá Dónbeení yí z̄ú mu.

30 Ká mu lé minén, hàrí mi j̄ún-v̄aní 6úen6úen á le Dónbeení z̄ú j̄ii.

31 Mi w̄aa yí z̄ón dèè, lé mi bïo j̄uhú wi po 6a minka j̄inzà-w̄íníwà.

*O Yeesu bïo tàró tàá mu p̄lò
(Luki 12.8-9)*

32 «Yía d̄ín 6a nùpua yahó ò o bía wéréwéré le mí bïo sã mií, á ínén mún khíi bío mu wéréwéré wàn Maá na wi ho wáayi yahó le 6ànso bïo sã mií.

33 Ká yía 6èn bía wéréwéré 6a nùpua yahó le mí yí z̄ú mi, á ínén mún khíi bío wàn Maá na wi ho wáayi yahó le í yí z̄ú 6ànso.

*O Yeesu bïo wee khéé 6a nùpua
(Luki 12.51-53; 14.26-27)*

§ 10:25 Belezebuule: Mu p̄ahú ká le yèni mu á 6a zúifùwa cèrèè h̄ia z̄ú le lé 6a cínáwa j̄uhúso na lé o Satáni te le.

³⁴ «Mi yí leéka le í buara wà bueé dé ho héerà ho ðímíjǎ yi. Bùéé. Í yí wà bueé dé héerà ho yi. Hǎ fio lé hǎa á ï wà bueé dé.

³⁵ Í wà bueé khéé o za lè mín maá, á à khéé o nu lè mí hínló, là a búa hǎa lè mí yàró hǎa.

³⁶ O nùpue bǎn zii nùpua lé bǎn á à yèrémá à wé o zúkúsa.

³⁷ Yǎa wa mín maá tàá mín nu á po mi, wón bǎnso yí dà máa páaní làa mi. A yǎa wa mí za tàá mí hínló á po mi, wón bǎnso yí dà máa páaní làa mi.

³⁸ Yǎa yí máa lá mí *kùrùwǎ pí* à bèráa mi, wón bǎnso mún yí dà máa páaní làa mi.

³⁹ Yǎa wi ò o pa mí mukǎní bǐo wón á à vǐiní le. Kǎ yǎa màhǎ vǐinía mí mukǎní ínén bǐo yi, wón á à bǐnì ì yí le.

*Yǎa buan le Dónbeení ton-sǎ cǔnú na ó ò yi
(Maaki 9.41)*

⁴⁰ «Yǎa buan mia sese, se lé ínén á bǎnso buan sese. A yǎa buan mi se, se lé yǎa tonkaa mi á bǎnso mún buan se.

⁴¹ Hen kǎ yǎa buan le *Dónbeení jǐ-cúa fεero búí se lé bǐo ó o lé le Dónbeení jǐ-cúa fεero, á bǎnso khíi yí ba jǐ-cúa fεerowà cǔnú na ba à yí. Hen kǎ a búí buan o nùpue na téréna lé bǐo ó o téréna, ó o khíi yí bǐa téréna cǔnú na ba à yí.

⁴² Kǎ nùpue nǎn hàrí ho kóo-za yimù cúee jǔn-wia bǐa wi hen na jǔhǔ mia nǐ-kení búí yi, lé bǐo ó o lé í nǐ-keníni, wón bǎnso á à yí mu cǔnú máa khí.»

11

¹ Bǐo ó o Yeesu zéénia mí nǐ-kenínia vó, ó o ló bǐn wà, á wà vaá kàrán ba nùpua kǎ a bue le Dónbeení bǐo ho kǔhǔ mu lórá yi.

*O Zǎn Batiisi tonkaa ba nùpua o Yeesu cǎn
(Luki 7.18-35)*

² Bǐo ó o Zǎn Batiisi wi ho kàsó yi, ó o jǎ bǐo ó o *Krista wee wé, ó o tonkaa mí nǐ-kenínia nùwǎ yεn búí

³ le ba va a tùa wo yi: «Ûén lé fo á wa jǎ bǐo le fo ko ù bueen lée, tàá wa pá ko à wa lòoní nǐ-veere?»

⁴ O o Yeesu bǐa nǎn ba yi: «Bǐo mi wee jǐ làa bǐo mi wee mi á mi vaa bío na a Zǎn yi.

⁵ Ba muiiwà yǐo wee mi, á ba mùamúawà hǐnǎn wee varáka. Ba bǔeréwà wee wa. Ba bekewà jǐkǎnna wee jǐ mu bǐo. Ba nǐ-hía wee vée. A le bǐn-tente wee bue na ba nǐ-khenia yi.

⁶ Yǎa yí pá í bǐo kǎ a tà mu yi, se wón bǎnso jǔhǔ sí.»

⁷ Bǐo ó o Zǎn nǐ-kenínia bǐnía wà, ó o Yeesu wee bío o Zǎn mu bǐo lè ba zǎamáa kǎ síi: «Lée webio á mi van vaá lora le dùure yi? Lée ho konkohó na ho pinpiró wee héε vǐnvǎ lée? Bùéé.

⁸ A lée webio mí vaá lora? Lée nùpue búí na sía hǎnbǎnǎn le? Bǐa wee zǐ hǎn sí-senísó á wi ba páamá-beera zǐnì yi.

⁹ A lé o yén mi van bǐo yi? Lé le *Dónbeení jǐ-cúa fεero búí le? Kǎ mu lé wón, se mi tǔiá sí. O yáá pá po wón, le í bío mu na mia.

¹⁰ O Zǎn mu lé yǎa á le Dónbeení bǐoní vǔahǔ bǐa bǐo kǎ síi: «Í ì tonka í tonkaro ò o dí ù yahó á bueé wíoka ù wǎhǔ.»

¹¹ Le í mí ho tǔiá na mia: ba nùpua na wi ho ðímíjǎ yi búenbúen á yǎa bǐo jǔhǔ wi po a Zǎn wón mia. εε kǎ le *Dónbeení béeñi zǎwa món-dí màhǎ pá po a.

* **10:38** Ho kùrùwǎ píló bǐo wee zéení le bǎnso sǎ mu húmú yi. Hen kǎ á mu wee zéení le yǎa tà a Yeesu bǐo á zǐ le bǐn sǎanì orén mí beere mukǎni.

¹² Pãahũ na ó o Zãn Batiisi wee zéení le Dónbeenĩ bïo yi à ɓuee ɓúe ho zuia yi, á le Dónbeenĩ béení bïo á ɓa wee firáa lè mi sòobéé. A bïa wee fi làa bũn wi ɓa fé mu lè ho pànká.

¹³ Le Dónbeenĩ jĩ-cúa fεεrowà ɓúenɓúen là a *Mɔyiize làndá á bía le Dónbeenĩ béení bïo yi fúuu á ɓueé ɓó a Zãn Batiisi pãahũ.

¹⁴ Ká mi tà le bïo bía ɓúenɓúen bon, se o Zãn mu lé yã lé o *Elii na ɓuenló bïo fèra bía.

¹⁵ Yã wee jĩ bïo, à wón jĩ bïo bía sese.»

¹⁶ O Yeesu pá bĩnía bía: «Ho zuia nùpua á ï dà à tèé lè ɓa yén? Ba ka lè ɓa háyúwá na lée kará ɓa nùpua fémínló lahó yi, à ɓa wee háaní na mí ninzàwa na zoó le ɓonfónii yi kà:

¹⁷ «Wa ɓúa hã sã san, à mi le mi máa lée yo. Wa bó le yèni, á mi le mi máa wá.»

¹⁸ Mi loń. Bïo ó o Zãn ɓuara, á yí máa dí dɛn-poni, á mún yí máa ju ðivén, á ɓa le o cɛná wi o yi.

¹⁹ O o *Nùpue Za ɓèn ɓuara, á ɓueé wee dí ká a ju, á ɓa wee bío bïo kà: «Mi loń. O nĩ na kà yí máa wé bïo ɓúi ká mu yínɔń dɛnló díró làa ðivén juuló. O lé ɓa *lànpo féwá lè ɓa nĩ-kora ɓàn ɓónlo.» εε ká le Dónbeenĩ bè-zũrĩminĩ wee zéení mí térénló ɓa bè-zũrĩlowà bè-wénia yi.

Hã lórá na nùpua pđ a Yeesu bïo (Luki 10.13-15)

²⁰ Bũn món, ó o Yeesu wee zá lè hã lórá na ó o wó mu yéréké bïowa cèrèε yi, lé bïo á ɓa nùpua na wi hã yi á yí yèrémáa mi yilera lè mi wárá. O wee bío bïo kà:

²¹ «Ūnén Korazēn lóhó lè ūnén Betesayidaa lóhó, ho yéréké á à sá mia. Lé bïo ká mu yéréké bïowa na wó mi cɛn ɓàn síi lá wó ho Tiire lè ho Sidōn lórá* yi, se hã lórá mu nùpua lá hɛnɔn hàánĩ á khuiira hã pórókówá zã† á kúaa le sãni mi wán, á zéeníánaa le mí wi à mí khí mu bè-kora wéró yi.

²² Lé bũn nɔn á ï wee bíoráa mu na mia: Le cítii fi nònzoñ á ho Tiire lè ho Sidōn lórá lònbee na a yí hã, á à wé làa yi minén lònbee yi.

²³ «εε ká ūnén *Kapεenayuumu, fo wee leéka le ɓa khíi lá fo á à yòoráa ho wáyai yi le? Bùéé. Ho nĩ-hónbó-lóhó lé hã ɓa khíi líi dé fo yi. Lé bïo ká mu yéréké bïowa na wó ū cɛn ɓàn síi lá wó ho *Sodɔɔmu yi, se ho lóhó mu pá lá wi hàrí lòn zuia.

²⁴ Lé bũn nɔn á ï wee bíoráa mu na mia: Le cítii fi nònzoñ á ho Sodɔɔmu bïo á à wé làa yi ūnén bïo yi.»

O Yeesu dó mĩn Maá Dónbeenĩ bārākà (Luki 10.21-22)

²⁵ Cɛnú bũn món, ó o Yeesu bĩnía wee bío bïo kà: «Ĩ Maá, ūnén lé ho wáyai lè ho tá Nũhũso, ĩ wee dé ū bārākà. Lé bïo mu bïo na fo sà mu bè-zũrĩminĩ ɓànsowà lè le hácírí ɓànsowà yi á fo tà zéení láa bïa bïo juhũ mia.

²⁶ ĩ Maá, mu bon. Bïo mu wóráa kà lé bïo sí foñ.

²⁷ «Ĩ Maá dó mu bïo ɓúenɓúen ĩ nĩi yi. Nĩi woon yí zũ a Za, ká mu yínɔń o Maá. A nĩi woon mún yí zũ a Maá, ká mu yínɔń o Za, làa bïa ó o Za mu wi ò o zéení làa wo.

* **11:21** Ho Tiire lóhó lè ho Sidōn lóhó: Hã hã le ho Fenisii kšhũ ló-beera ɓúi. Lé bĩn á ho wãahũ na ɓa le Baale wi yi. Hón wãahũ so lé hã ó o béé hãa na ɓa le Zezabæele fó zonnáa o Isirayæele kšhũ yi. Hã lórá mu firó bïo bía o Ezekiyæele vũahũ yi 26.1-28.19. † **11:21** Hen ká ɓa zũífùwa fù wi ɓa zéení le mí wi le wéε yi, tàá ká ɓa wi ɓa zéení le mí wi à mí khí mu bè-kora wéró yi, à ɓa wé khuii hã pórókówá zĩ, ká ɓa wé kúee le sãni mí wán.

²⁸ «Minén búenbúen na ho sèró na lí wee beé lò, mi búen í cón, á í na há vūrnà mia.

²⁹ Mi lá í zúu bè mi wán à díá le í kàrán mia. Lé bío á ínén wayi, á wee liiní íten, á minén mi beere á à yí há vūrnà.

³⁰ Í zúu na á í bè mi wán á yí lí, á ho sèró na á í bè mi wán á mún záyi.»

12

O Yeesu lé yia á ho Sabaa bio wi nii yi

(Maaki 2.23-28; Luki 6.1-5)

¹ Cínú bún món, ó o Yeesu wee káa há mana búí yi ho *Sabaa zon. A le híni dà a ní-kenínia, á 6a wee khé ho dínló na bon dín à là.

² Bío 6a *Farizíewa mən mu á 6a wee bío là a Yeesu: «Loí ũ ní-kenínia. Bío 6a wee wé yí ko làa wéró ho Sabaa zon. Wa làndá hò mu.»

³ Ó o Yeesu bía nən 6a yi: «Bíó ó o *Daviide yankaa wó ká arén lè mí nùpua le híni dà á mi dín yí kàránna yí mən le?

⁴ O wà zon le Dónbeení pənsòni búkú yi, á zoó lá ho búurú na 6a wó lè mu hámu á 6a là. Ká 6a nən lá yí ko à 6a là ho. Le *Dónbeení yankarowà mí dòn lé bía á ho làró níi nən yi.*

⁵ Tàá mi so dín yí kàránna mu o *Məyiize làndá yi, le le Dónbeení yankarowà na wee sá le Dónbeení pənsòni búkú yi, á máa wé bè ho Sabaa làndá yi ká mu nən pá yí nən wé khe le?

⁶ Le í bío mu na mia: Bío wi hen á nūhú wi po le Dónbeení pənsòni búkú.

⁷ Ká le Dónbeení bíoní vūahú bíoní na le bía le mínén màkóo wi le yi na se yi, ká 6a bà-kùio na 6a wee wé lè mu hámu á mí pá bío,† á mi lá zū kúará, se bía yí wó yí khon á mi lá máa síiní núná.

⁸ Lé bío ó o *Nùpue Za lé yia á ho Sabaa bio wi níi yi.»

O Yeesu wéera a nii na bahó hurun

(Maaki 3.1-6; Luki 6.6-11)

⁹ Bún món ó o Yeesu ló bún á wà van 6a *zúifùwa mu kàránló zii yi.

¹⁰ Mu zon à níi búí wi bún á bahó hurun. A bía wi bún wi 6a kooní a Yeesu yi. Lé bún nən á 6a tùara a yi ká: «Wa làndá yi á nùpue so dà wee wéé *Sabaa zon le?»

¹¹ Ó o Yeesu bía nən 6a yi: «Minén ó o búí pio yà-kéní mí dòn lá wi síi, á wó wó kùera zon le buii yi ho Sabaa zon, ó o so máa líí lén wo le?

¹² A bío ó o nùpue bío nūhú màhá wi po a pio há. A bún wa làndá yi, á nùpue dà à wé tentemu làa nùpue ho Sabaa zon.»

¹³ Bún món, ó o Yeesu yèrémáa bía là a níi: «Hóoní ũ bahó.» Ó o níi hóonía mí bahó, á ho dèenía wan dín làa hía so bío.

¹⁴ A 6a *Farizíewa wà ló, á bío 6a à wé á à yíráa o Yeesu á à búe lé bún 6a lée wee wáaní wán.

O Yeesu lé le Dónbeení ton-sá na le mən léra

¹⁵ Bío ó o Yeesu zūna mu, ó o ló bún wà. A 6a minka zāamāa bò a yi. Ó o wéera 6a vānvārowà búenbúen na wi bún,

¹⁶ ká a màhá henía mu nən 6a yi le 6a yí bá mí bío na nùpua yi.

¹⁷ Mu wó ká síi, bèra a na ò o ní-cúa fεero *Ezayii bíoní na ká à níi sí.

¹⁸ Le le Dónbeení bía:

«Yia ká lé í ton-sá na á í mən léra,

yia á í bò í taká wán.

Í síi wan o bío yi.

Í ì liiní í Hácírí o wán,

ò ò bue í cítíi bío á à na há síiwà yi.

* 12:4 Mi loí Samuwéle nín-yání vūahú 21.2-7 † 12:7 Mi loí Ozee vūahú 6.6

19 O làa nùpue máa wãaní.

O máa wãamaka bïo.
Ba máa ní a sã bonfúaa yi.

20 Le nàaninle na ñumaa
ó o máa khé máa díá.

A le fíntání na wee hí
ó o mún máa búé.

O ò ɓua mítén kà síi,
fúaa bïo ó o térénló bïo yòó có ló,

21 á hã síiwà búenbúen màhã à dé mí sĩa wo yi.»‡

O Yeesu pànká á yi ló Satāni cǎn
(Maaki 3.22-30; Luki 11.14-23)

22 Ba ɓuan o ñii ɓúii ɓuararáa o Yeesu cǎn ò o cíná wi o yi, ó o lé o muui á mún yí dà máa bío. O o Yeesu weéra a, ó o ñii dèenía fá á wee bío, á mún wee mi.

23 A ɓa zãamáa wó coon mu bïo yi, á ɓa wee bío: «Yia kà màhã lé o *Daviide Za léé?»

24 Ká bïo ɓa *Farizíewa ñá mu, á ɓa wee bío: «O ñii na kà á wee ña ɓa cínáwa lén bïa ɓa wi yi là a *Bezebuule pànká, yia lé ɓa cínáwa ñúhũso.»

25 Ká a Yeesu màhã zūna ɓa yilera, ó o bía ñon ɓa yi: «Kǎhũ léé kǎhũ na nùpua wee fi mín yi á à fi ì vé. Lóhó léé lóhó, tàá zii léé zii na nùpua wee fi mín yi á ñúhũ á à búé.

26 Ká bïo ó o *Satāni te ó o wee bini ña se o wee fi lè mítén. A bïa bïo sã a yi ñúhũ so máa búé le?

27 «Mi wee bío le ì wee ña ɓa cínáwa lé bïo ó o Bezebuule wee na mu ɓan pànká mi. Ká lé bɔn mu wóráa, á yia ɓen wee na ho pànká minén nùpua yi á ɓa ña lè ɓa cínáwa lé o yén? Bïa làa mia léé dà-kéní ɓan mí ɓere yáá wee zéeni le mi bïo yí bon.

28 Ká le Dónbeení Hácírí lé ɗio wee na ho pànká inén yi, à ña lè ɓa cínáwa, se ɓɔn wee zéeni le le *Dónbeení béeni á dèenía ɓueé ɓó mia.

29 «Ñii woon yí dà máa zo pànká ɓanso zii á máa zoó khuii o ñii bïo, ká a yí can o pànká ɓanso mu yí wó. Ká a màhã can wo wó, ó o zoó khuii bïo wi o zii búenbúen.

30 «Yia yí wi làa mi, se wón wee fi làa mi. A yia mún yí máa séeni mi ho vá kúeemínwánló yi, se wón wee saawaní.

31 Lé ɓɔn ñon á ñi wee bío mu na mia: Ba nùpua bè-kora na ɓa wó búenbúen lè hã bín-kora na ɓa bía búenbúen, á bïo khii sén ñ díá á à na ɓa yi. Ká yia bía khon le Dónbeení Hácírí ɗání yi, wón ɓa khii máa sén bïo máa díá.

32 Yia bía le bín-kohó o *Nùpue Za ɗání yi, wón ɓa à sén ñ díá á à na yi. Ká yia bía khon le Dónbeení Hácírí ɗání yi, wón ɓa khii máa sén máa díá máa na yi, hàrí ho zuia.»

Le vɔndɛɛ semu wé zū hã bïa na le wee ha yi
(Luki 6.43-45)

33 «Hen ká le vɔndɛɛ se, à le bía wé sí. Ká le vɔndɛɛ yí se, à le bïa máa wé sí. Le vɔndɛɛ semu wé zū hã bïa na le wee ha yi.

34 Dìhioni yén! Bïo mi yí se, á mi dà à wé kaka á à bíoráa mu bïo na se. O nùpue bïo na wi o síi yi, ɓɔn lé bïo ó o wee wé bío.

35 O nùpue na se wón wee wé bío hã bín-tentewà, lé bïo á bïo wi o síi yi se. Ká yia yí se wón wee wé bío hã bín-kora lé bïo á bïo wi o síi yi yí se.

36 Le ì mí ho tūiá na mia: Le Dónbeení cítii fí ñonzoñ, á hã bín-conconwà na ɓa nùpua bía á ɓa à zéeni ñúhũ.

‡ 12:21 Mi loñ Ezayii vūahũ 42.1-4

³⁷ Lé bïo á ù jì-cúa lé hĩa 6a à ãĩn wán á à fĩnúa le cítii á à zũrnúa ká ù téréna, tàá ká ù yí téréna.»

*Ba le o Yeesu wé yéréké bïo búii à mí mi
(Maaki 8.11-12; Luki 11.29-32)*

³⁸ A ho *lándá bïo zéenílowa lè 6a *Farizíewa nùwã yèn búii wãa bía nòn o Yeesu yi: «Nì-kàránlo, wa wi à ù wé bïo búii à wa mi.»

³⁹ Ó o Yeesu bía nòn 6a yi: «Ho zuia nùpua na yí se, na wee bĩnii le Dónbeenii món à wé mu bè-kora, á wee cà à 6a mí yéréké bïo. Èé ká 6a máa mí yéréké bïo búii ká mu yínòn le *Dónbeenii jì-cúa fèero Zonaasi bïo. §

⁴⁰ Mu bon. O Zonaasi wó hã wizoonii bïo tĩn lè mí tĩnònna bïo tĩn o ceza pìohó yi. Lé ká sii ó o Nùpue Za mún khii wéráa hã wizoonii bïo tĩn lè hã tĩnònna bïo tĩn ho tá yi.

⁴¹ Ho Niniivesa yèrémáa mí yilera lè mí wárá, lé bïo 6a jã a Zonaasi bíonii. A yĩa wi minén tĩahũ, wón bïo jũhũ wi po a Zonaasi. Lé bũn nòn á le Dónbeenii cítii fii nònzoñ, á ho Niniivesa mu á à hĩnii ì ãĩn ho lònbiio nùpua yahó, á à koonii 6a yi.

⁴² O bée hãa na hĩa wi ho Saba kũhũ jũhũ wán á hĩa ló lùe na ãĩnii ná yi làa sòobée, á bueé jã a *Salomòn bè-zũrminii bíonii.* A yĩa wi minén tĩahũ, wón bïo jũhũ wi po a Salomòn. Lé bũn nòn á le Dónbeenii cítii fii nònzoñ, ó o bée hãa mu á à hĩnii ì ãĩn ho lònbiio nùpua yahó á à koonii 6a yi.

*Bïo ó o cĩná wee bĩnii buee zordá yĩa ó o lá ló yi
(Luki 11.24-26)*

⁴³ «Hen ká a cĩná ló a nùpue na ó o lá wi yi, ò o vaa héé vará le dùure yi, à cà ho lahó na ó ò kéenii á à vũrĩ yi ká a máa yí ho. Ká a hĩa cà san,

⁴⁴ ò o bío mí yi: «Í ì bĩnii ì va hen na á ì ló yi.» Ká a bĩnii van bĩnii ò o vaa yí ho lahó mu mí kãamáa ká ho sàara, á wíokaa sesese.

⁴⁵ Ká a mòn mu, ò o bĩnii vaa fé 6a cĩnáwa bùaa hèjũn na bèn jii po arén, á 6a páanii buee zoo kéenii cìcàkà ho lahó mu yi. Ká mu wó kà, à wón nùpue so bïo wíoka yáa poñ bïo mu fù karáa. Lé làa bũn sii á ho lònbiio nùpua na yí se bïo khii wéráa.»

*O Yeesu bãn nu lè bãn zàwa lé 6a yén?
(Maaki 3.31-35; Luki 8.19-21)*

⁴⁶ O Yeesu wee bío lè 6a zãamáa, à bũn à bãn nu lè bãn zàwa bueé ãĩn. Ba lée ãĩn ho khũhũ, á wi 6a bío làa wo.

⁴⁷ Ó o búii bía là a Yeesu: «Loñ. Mĩn nu lè mĩn zàwa lée ãĩn ho khũhũ á wi 6a bío làa fo.»

⁴⁸ Ó o Yeesu bía lè bãnso: «Wàn nu lé o yén? A wàn zàwa lé 6a yén?»

⁴⁹ Bũn món ó o dá mí nii mí nĩ-kenínia yi ò o bía. «Mii loñ. Wàn nu lè wàn zàwa wi hen.

⁵⁰ Lé bïo á yĩa wee wé wàn Maá na wi ho wáayi sii bïo, wón lé wàn za, lè wàn hĩnló, lè wàn nu.»

13

*O ãĩro wãhiire
(Maaki 4.1-9; Luki 8.4-8)*

¹ Bũn zoñ ó o Yeesu hĩnòn le zii yi ló, à wà vaá kará ho vũ-beenii jii, á wee kàrán 6a nùpua.

² Ba minka zãamáa kĩnii wo yi, ó o wó san zon ho woohũ á zoó kará, à 6a zãamáa bán ãĩn mu jumu jii.

§ 12:39 Zonaasi: O bío bía le Dónbeenii páanii kĩnle vũahũ na 6a le Zonaasi vũahũ yi. * 12:42 Mii loñ Bá-zàwa nĩn-yánii vũahũ (1 Rois) 10.1-13; Wizoonii bè-wénia cúa-jũn nii vũahũ (2 Chroniques) 9.1-12

³ O wee wà hã wàhio à kàrànnáa 6a nùpua làa bïo cèrèè. O bía: «Nii 6úi ló van mí mǎhú yi, á wà vaá dé mí bè-dà.

⁴ Bïo ó o wee dé mu á mu 6úi lion ho wǎhú nǐsǎní, á 6a jínzàwa sèekaa bún vǎ.

⁵ Mu 6úi lion ho 6úaa hó na le tǐní wi wán ká le yí lí, á mu dèenía ló, lé bïo le tǐní yí boo bún.

⁶ Bïo le wii jǎ lè mí sòobéè, á ho dǐnló na ló wǐníwǐní á hon, lé bïo ho naní yí vá yí lion.

⁷ Mu 6úi lion hen na hã kíkara bia héra yi, á mu ló, á hǎn kíkara so hǐnǎn yòó pà mu.

⁸ Mu 6úi bún lion ho tá na se yi, á mu ló, á yòó han mí bia. Hã 6úi yú khímàni khímàni, hã 6úi yú 6úará-tǐn tǐn, hã 6úi yú 6óní làa píru píru.»

⁹ O Yeesu pá bǐnía bía bò mu wán: «Yia wi ò o jí bïo, á wón jí bïo bía sese.»

*Lée webio nǎn ó o Yeesu wee wàráa hã wàhio
(Maaki 4.10-12; Luki 8.9-10)*

¹⁰ O o nǐ-kenínia vá 6ueé 6ó a yi, á wee tùa wo yi. «Lée webio nǎn fo wee wàráa hã wàhio na 6a yi?»

¹¹ O o Yeesu bía nǎn 6a yi: «Le Dónbeenǐ wó á le béenǐ bïo na sà yi á mi yú zǔna, à 6a nǐ-vio yí zǔna mu.

¹² Lé bïo á yǐa bïo wi á 6a khíi bǐní yòó bè mu 6úi wán á à na a yi, ó o bïo á à wé boo. Ká yǐa dèè 6úi mía, wón á hàrí mu bè-za na ó o wee leéka le mu wi mi cǎn á 6a pá à fé.

¹³ Lé bún nǎn á ï wee wàráa hã wàhio na 6a yi. Ba wee loń coon, ká 6a yí máa mi. Ba wee jí mu bïo ká 6a yí máa 6ua mu à zǔn kúará.

¹⁴ Lé ká sii á le *Dónbeenǐ jǐ-cúa fèero *Ezayii bïo na ó o bía 6a dǎní yi á jǐi súráa. O bía bïo kà:

«Mí khíi wee jí mu bïo
ká mi máa zǔn mu kúará.
Mí khíi wé è loń coon
ká mi máa mi hàrí dèè.

¹⁵ Mu nǐpomu na kà 6èntǐn bǎnbúra.

Ba tun mí jǐkǎnna,
á muunía mí yǐo.

Ba yí wi à 6a mi bïo.

Ba mún yí wi à 6a jí bïo.

Ba yí wi à 6a zǔn mu bïo

à yèrémá buen ínén Dónbeenǐ cǎn à ï weé 6a.)*

¹⁶ «Èè ká minén bán júná sí. Mí yǐo wee mi, á jǐkǎnna mún wee jí mu bïo.

¹⁷ Le ï mǐ ho tǔiá na mia: Le Dónbeenǐ jǐ-cúa fèerowà cèrèè lè 6a nùpua 6úi na téréna á sía hǐa vá à 6a mi bïo minén wee mi, à 6a yí mǎn mu. Ba sía hǐa vá à 6a jí bïo minén wee jí, à 6a yí jǎ mu.

*O Yeesu zéenia o dǐro wàhiire kúará
(Maaki 4.13-20; Luki 8.11-15)*

¹⁸ «Mí wǎa jí yǐa wee dé mu bè-dà wàhiire kúará.

¹⁹ Bia wee jí le *Dónbeenǐ béenǐ bïo á 6a yí zǔ mu kúará á ka lè ho wǎhú nǐsǎní na mu bè-dà lion yi. O *Satǎni wee 6uee lén mu 6a sía yi.

²⁰ Ba 6úi ka lòn 6úaa hó. Ba wee jí le Dónbeenǐ bíonǐ, à tà le yi fùafùu, à zǎmaka le bïo yi.

* 13:15 Mí loń Ezayii vǔahú 6.9-10

²¹ Ká 6a màhǎ yí máa díá à le zo 6a. Ba wee tà le bïo ho pǎahǔ na cǐnú yi mí dòn. Ká le lònbee, tàà ho kúará lénló yú 6a le Dónbeenǐ bíonǐ bïo yi, à 6a dèenǐ pí le Dónbeenǐ bïo.

²² Ba 6úi ka lè ho tá na hǎ kíkara bia héra yi á mu bè-dà lion yi. Ba ná le Dónbeenǐ bíonǐ, ká ho dímíná bïo yilera, lè ho nàfòró poni na wee khà 6a nùpua, á wee hè le bíonǐ mu, à le máa wé bïo 6a yi.

²³ Ba 6úi 6èn ka lè ho tá na se bïo, na mu bè-dà lion yi. Ba wee jí le Dónbeenǐ bíonǐ, à zǔn le kúará, á 6a 6èn wee ha hǎ bia. Ba 6úi khímàni khímàni, 6a 6úi 6úará-tǐn tǐn, 6a 6úi 6óní làa píru píru.»

Le jí-kohó wàhiire

²⁴ O Yeesu bínía wà le wàhiire 6úi nǎn 6a yi: «Ho wáayi béeñǐ bïo bonmín làa bïo ká: Nǐi 6úi dó mu bè-dà tente mí mǎhǔ yi.

²⁵ A ho tǐnàahǔ 6úi ká 6a nùpua 6úen6úen dǔma, ó o nǐi mu zúkúso 6uara, á 6ueé dó le jíni bia ho mǎhǔ mu yi, ò o bínía wà.

²⁶ Pǎahǔ na ho dǐnló ló á yóó wee te yi, á le jíni mún líí ló.

²⁷ A ho mǎhǔ 6ànso ton-sáwá bía nǎn wo yi: «Núhúso, fo yí dó mu bè-dà tente ù mǎhǔ yi le? A le jíni 6èn ló wen bǐn.»

²⁸ Ó o bía nǎn 6a yi: «Lé í zúkúso wó mu.» Ó o ton-sáwá bía: «Fo wi à wa vaa dεε le jíni mu le?»

²⁹ A ho mǎhǔ 6ànso bía nǎn 6a yi: «Bùéé. Mi díá, lé bïo ká mi le mi ì dεε le jíni ká mi yí wó sese á mi ì dεε le á à léé lè ho dǐnló.

³⁰ Mi díá le mu páanǐ dǎ fúaa ho dǐnló láró pǎahǔ. Hón pǎahǔ so yi, ká í bío ò na 6a ton-sáwá na à lá ho dǐnló yi le 6a dεε le jíni vé, à kúia lè mí kúnkúwá à cǐi. Bǔn món à 6a màhǎ lá ho dǐnló kúee í nánǐ yi.»

Ho mútáàdè bεεre lè le ja-fni wàhio

(Maaki 4.30-34; Luki 13.18-19)

³¹ O Yeesu tǐn bínía wà le wàhiire 6úi nǎn 6a yi: «*Le Dónbeenǐ béeñǐ bïo bonmín lè ho mútáàdè bεεre na ó o nǐi 6úi vaá dù mí mǎhǔ yi.

³² Lé ka cǐnú po hǎ bia na ká 6úen6úen. Ká le màhǎ ló, à le dǎ poñ ho zen-6uahó bè-vànii 6úen6úen, à wé mí vǐndè-kùure, à 6a jínzàwa wé 6uee tá mí lenna lakara wán.»

(Luki 13.20-21)

³³ O Yeesu bínía wà le wàhi-veere 6úi nǎn 6a yi: «Ho wáayi béeñǐ bïo bonmín lè le ja-fni na ó o hǎa 6úi zúnzúio kúaa mu dǔmu kiloowa 6óní làa hònú yi á khan bàrá á mu ló.»

O Yeesu wee wà hǎ wàhio á zéentnáa mu blowa yara

(Maaki 4.33-34)

³⁴ Bǔn 6úen6úen ó o Yeesu wee wà lè hǎ wàhio à na 6a zǎamáa yi. O hǎa yí máa wé kàrán 6a ká a yí wà wàhio. O hǎa wee wé ká síi,

³⁵ bèra a na à le *Dónbeenǐ jí-cúa fεεro bïo na ó o bía à jíi sí:

«Í khíi wé è bío làa ba

lè hǎ wàhio.

Mu bïo na sà yi

hàrí ho dímíná jíhǔ 6úeeníi

á í khíi zéení yara làa ba.»†

O Yeesu zéentá le jí-kohó wàhiire kúará

³⁶ Bǔn món ó o Yeesu wà vaá zon le zǐi yi ò o díá 6a zǎamáa. Ó o nǐ-kenínia wà zon o cǐn, á zoó bía làa wo: «Le jíni na ló ho mǎhǔ yi wàhiire kúará á ù zéení làa wen.»

† 13:35 Mi loñ Lení vǔahǔ (Psaumes) 78.2

³⁷ O o Yeesu bía nɔn ɓa yi: «Yia wee dé mu bè-dà tente lé o *Nùpue Za.

³⁸ Ká ho mɔhú lé ho ðímíjǎ. Mu bè-dà tente lé bía bío sǎ le Dónbeenǐ béenǐ yi. Ká le jí-kohó lé bía bío sǎ o *Satāni yi.

³⁹ O zúkúso na dó le jí-kohó bía lé o Satāni. Ho ðínló láró wee zéení ho ðímíjǎ véro bío. Ká ɓa ton-sáwá na wee lá ho ðínló lé le Dónbeenǐ wáayi tonkarowà.

⁴⁰ Bío ɓa wee ðeεráa le jíni à kúee ho ðǎhú yi, lé bǔn ɓàn síi mu khíi wéráa ho ðímíjǎ véro pǎahú.

⁴¹ O Nùpue Za khíi tonka mí wáayi tonkarowà, á ɓa ɓueé lén bía wee khà bía ká dé mu bè-kora wéró yi, làa bía wee wé mu bè-kora.

⁴² Ba khíi kúee ɓa ho ðǎ-sǔmúí yi, hen na le minka yi véε wi yi, á ɓa à wá bǐn.

⁴³ Ká bía téréna bán á à juiíka lè le wii bío síi mín Maá Dónbeenǐ béenǐ yi. Yia wi ò o jí bío, à ɓànsó jí bío bía sese.

Ho nǎfòró na sǎnkaa lè ho lóró wǎhio

⁴⁴ «Ho wáayi béenǐ bío ɓonmín lè mu bè-senǐ ɓúí na ɓa lú ho mɔhú yi. O o ɓúí zǔna mu ðǎní vaá khéra á bǐnía sǎ vaá lú. O síi wan wan, á vaá yèéra bío wi o cǔn ɓúenɓúen, ò o ɓueé yà ho mɔhú mu.

⁴⁵ «Ho wáayi béenǐ bío ɓonmín là a duanlo ɓúí na wee cà ho lóró na yàwá here.

⁴⁶ Bío ó o yú ho ɓúí na yàwá here, ó o vaá yèéra bío wi o cǔn ɓúenɓúen, ò o yà ho lóró mu.

Ho zùán wǎhiire

⁴⁷ «Ho wáayi béenǐ bío pá bǐnía ɓonmín lè ho zùán na ɓa wee lèe dé ho muhú yi à vǐnáa ɓa cewà lè mí síiwà.

⁴⁸ Ká ho sú, à ɓa ce-pawà vá ho léráa mu jumu jii, à lée keenǐ ká ɓa hueeka ɓa. A bía se ɓa wee kúee mí sàkíwá yi, ká bía yí se bán ɓa wee kúia.

⁴⁹ Lé bǔn ɓàn síi khíi wé ho ðímíjǎ véro pǎahú. Le Dónbeenǐ wáayi tonkarowà á ɓueé lén bía yí téréna bía téréna tǎahú,

⁵⁰ á à kúee ho ðǎ-sǔmúí yi, hen na le minka yi véε wi yi, á ɓa à wá bǐn.»

⁵¹ Bǔn mǎn ó o Yeesu tùara ɓa yi: «Bío kà ɓúenɓúen mi zǔ kúará le?» A ɓa le úuu.

⁵² O o Yeesu wǎa bía nɔn ɓa yi: «*Lándá bío zéenílo lée lándá bío zéenílo na kenía míten á zǔ ho wáayi béenǐ bío jǔhú á ka lòn zǐi ɓànsó ɓúí na nǎfòró á mu bè-fla lè mu bè-kía wi yi.»

Ho Nazarεete lóhósa yi tà a Yeesu bío (Maaki 6.1-6; Luki 4.16-30)

⁵³ Bío ó o Yeesu wà hǎn wǎhio so wó, ó o ló bǐn,

⁵⁴ á wà van ho lóhó na ó o ðǎn yi. O wà vaá wee kàrán ɓa nùpua ɓa *zúifùwa kàránló zǐní yi. A ɓa nùpua na wi bǐn ɓúenɓúen wó coon á ɓa wee bío: «Bǔn bè-zǔnminǐ so ó o yú wen? O wó kaka wee wéráa mu yéréké ɓiowa na kà?

⁵⁵ Yínǎn o ɓúen-khèero te mí za le? A ɓàn nu yínǎn o Mari le? O Zaaki là a Zozeεfu là a Simǎn là a Zude so yínǎn ɓàn zàwa le?

⁵⁶ A ɓàn hǐnni so làa wen yí wi mín wán hen le? A lé wen ó o yú hón pǎnká so ɓúenɓúen yi?»

⁵⁷ Lé bǔn bío yi á ɓa yí wi à ɓa dé mí sía wo yi. O o Yeesu wǎa bía nɔn ɓa yi: «Le *Dónbeenǐ jí-cúa fεero wé yí le kǎnbii hǎ lùu ɓúenɓúen yi. Ká ɓa lóhósa lè ɓàn kùrú zǐi nùpua bán máa wé kǎnbi o.»

⁵⁸ O Yeesu yí ðǎnna yí wó yéréké bío cèrèε bǐn lé bío ɓa síadéro wo yi fòora.

14

O Zān Batiisi búeró (Maaki 6.14-29; Luki 9.7-9)

¹ Mu p̄ahú ó o *Heroode* na wi ho Kalilee k̄shú j̄uhú wán á j̄á b̄io 6a wee b̄io o Yeesu d̄ání yi.

² Ó o b̄ia n̄on mí m̄ónsa na làa wo p̄anía wi yi: «O n̄upue mu na kà lé o Zān b̄inía v̄era. Lé b̄in n̄on ó o dà wee w̄eráa mu ȳéréké b̄iowa.»

³⁻⁴ Mu bon. O Heroode h̄ia n̄on le j̄ii le 6a w̄ii o Zān. A 6a w̄ira a can dó ho k̄asó yi. O Heroode wó mu lé b̄io ó o Zān b̄ia n̄on wo yi le o lá yí ko ò o fé mín za Filiipu b̄an h̄aa Herodiade à ya.

⁵ O Heroode lá wi ò o búe o Zān ká a màh̄á z̄ana 6a z̄amáa lé b̄io 6a búenb̄uen wee leéka le o Zān lé le *Dónbeen̄i j̄i-cúa f̄ero.

⁶ Éé ká a Heroode teró wizonle s̄ánú díró yi, ó o Herodiade h̄inl̄o yon b̄ia 6a von yahó. Ó o Heroode mu s̄ii wan mu yi,

⁷ Ó o b̄aa le ká a h̄inzoró mu f̄iora b̄io na mí c̄ón á mí ì na mu wo yi.

⁸ Ó o h̄inzoró vaá b̄ia mu n̄on mín nu yi, á b̄an nu le o b̄io le o Zān Batiisi j̄uhú lé h̄ia à 6a dé ho lenb̄uen yi à na a yi.

⁹ B̄io ó o h̄inzoró búeé b̄ia mu, ó o b̄ée s̄ánia tò mu b̄io yi. Ká b̄io ó o b̄aa b̄ia ó o von yahó, ó o n̄on le j̄ii le 6a wé mu na a yi.

¹⁰ Ó o tonkaa o búí le o va ho k̄asó yi à vaa kúii o Zān Batiisi j̄uhú.

¹¹ A 6a vaá kúio ho dó ho lenb̄uen yi búeé n̄on o h̄inzoró yi ó o buan vaá n̄on mín nu yi.

¹² Ó o Zān mu n̄i-ken̄inia búeé lá a n̄una, à 6a wà vaá b̄ia b̄io mu wóráa á n̄on o Yeesu yi.

O Yeesu d̄inía 6a m̄inka z̄amáa (Maaki 6.30-44; Luki 9.10-17; Zān 6.1-14)

¹³ B̄io ó o Yeesu j̄á b̄io wó kà, ó o zon ho woohú wà, á wi ò or̄én mí d̄on va ho lahó búí na á n̄upue mía yi. Ká 6a n̄upua màh̄á z̄una mu. A 6a lóka h̄a lórá yi á vará mu j̄umu j̄ii b̄o a Yeesu yi.

¹⁴ P̄ahú na ó o zoó ló ho woohú yi, ó o m̄on 6a m̄inka z̄amáa. A 6a màkárí buan wo yi, ó o búakáa wee w̄éé 6a v̄ánvárowà na wi 6a t̄iahú.

¹⁵ B̄io ho z̄ihú d̄on, ó o n̄i-ken̄inia wà búeé b̄o a yi, á b̄ia n̄on wo yi: «Le wii tò, à ho lahó na kà á b̄io búí mún mía yi. B̄io le 6a n̄upua len va h̄a lórá yi, à vaa yí mu b̄io yà dí.»

¹⁶ Ó o Yeesu b̄ia n̄on 6a yi: «Ba varó b̄in j̄uhú mía. Minén miten na mu bè-d̄inii 6a yi.»

¹⁷ A 6a b̄ia n̄on wo yi: «B̄io wi wa c̄ón hen, léé búurú bi-z̄awa b̄io hònú làa cez̄awa bùaa j̄un.»

¹⁸ Ó o Yeesu b̄ia: «Mí bua mu buennáa.»

¹⁹ Ó o b̄ia n̄on 6a z̄amáa yi le 6a líí k̄en̄í le j̄iní wán. Ó o fó ho búurú b̄io hònú le 6a cez̄awa bùaa j̄un, ò o h̄ónia mí yahó ho wáayi, ò o dó le Dónbeen̄i b̄arákà, ò o c̄eekaa ho búurú n̄on mí n̄i-ken̄inia yi. A bán fó sankaa n̄on 6a z̄amáa yi.

²⁰ A 6a búenb̄uen dú sù. A b̄io dú ká 6a khuiira á mu sú h̄a s̄akíwá píró j̄un.

²¹ B̄ia búenb̄uen na dú mu, á 6a báawa mí d̄on á à yí ho muaaseé hònú síi, ká 6a h̄awa le 6a háyúwá níí ló.

O Yeesu wee varáka mu j̄umu wán (Maaki 6.45-52; Zān 6.16-21)

* 14:1 O Heroode mu lé yia 6a wee ve làa Heroode Antipaasi.

22 Bún món, ó o Yeesu dèenía kíkàá mí nǐ-kenínia yi le 6a zo ho woohú dí mí yahó khí ho vǔ-beenǐ món ká mínén ò na ho wǎhú 6a zǎamáa yi á 6a à 6oka.

23 Bío ó o wó bún vó, ó o wà yòora le búee wán mí dòn, á yòó wee wé mí fioró á ho tá hǔn yú bǐn.

24 Bún pǎahú à ho woohú vá zon mu jummu yi, á ho pinpi-beenǐ hǐnǎn wee và lè mí pànká á wee lá mu jummu búee hénka lè ho woohú.

25 Hǎ tá-tǎa yi, ó o Yeesu zoó wee varáka mu jummu wán á mà mí nǐ-kenínia.

26 Bío 6a mǎn wo ò o wee varáka mu jummu wán, á 6a zǎna dàkhǐna, á 6a wee bío: «O lée nǐ-hǐnbóní.» A 6a wee wǎamaka.

27 O o Yeesu dèenía bíá kà síi nǎn 6a yi: «Mi hení mí sía, mu lé ìnén, mi yí zǎn bío.»

28 O o Piere wǎa bíá nǎn wo yi: «Núhúso, ká mu lé fo bío bon, ù bío le ì varáka mu jummu wán à buen ù cǎn.»

29 O o Yeesu bíá nǎn wo yi: «Buen!» O o Piere ló wee varáka mu jummu wán á wee va a Yeesu cǎn.

30 Ká bío ó o mǎn bío ho pinpiró wee wéráa ó o zǎna. A bío ó o wà lí lí mu jummu yi, ó o wǎamaa: «Núhúso fení mi.» 31 O o Yeesu dèenía dá mí níi cǎna a, ò o bíá nǎn wo yi: «Ù síidéro fòora. Lée webio nǎn á fo titikaarǎa?»

32 Bío 6a mí nùwǎ jun yòó zon ho woohú yi, á ho pinpiró òn.

33 A 6a nǐ-kenínia na wi ho woohú yi á fǎrá mí nǎnkójuná wán o Yeesu yahó, à 6a bíá nǎn wo yi: «Fo 6èntǐn lé le Dónbeenǐ Za bío bon.»

O Yeesu wéera 6a vǎnvárowà búii (Maaki 6.53-56)

34 Bío 6a kǎa ho vǔ-beenǐ khíi dǎn ho Zenεzarεete kǎhú,

35 á 6a nùpua na wi bǐn zǎna a Yeesu, á 6a bíá a búenlò bío nǎn bíá sùarǎkaa bǐn búenbúen yi. A 6a buan 6a vǎnvárowà búenbúen buararǎa o cǎn.

36 A 6a wee fio wo le o díá le 6a pá wǎa yí o dà-zǐnii jǐ-kǎní túii yi. A bíá búenbúen na wee yí le túii yi á wee wa.

15

O Yeesu lè 6a Farizǐewa wee wǎanǐ (Maaki 7.1-13)

1 Ba *Farizǐewa búii lè ho *làndá bío zéenílowa búii ló ho Zeruzalεemu yi buara a Yeesu cǎn á buée tǔara a yi:

2 «Lée webio nǎn á ù nǐ-kenínia yí máa wé bío á wán maáwà bò nǎn wen le wa wé wé? Ba yí máa sεε mí níni à bè yi díráa làa bío mu korǎa.»

3 O o Yeesu bíá nǎn 6a yi: «Lée webio nǎn á mínén 6èn yí máa wé bío le Dónbeenǐ henía nǎn mia, à mi bò mi kùrú kǎránlò yi?»

4 Le Dónbeenǐ bíá bío kà: «Kǎnbi mǐn maá lè mǐn nu»* le mún bíá: «Yia bíá khon mǐn maá tàá mǐn nu dǎní yi, wón ko làa búéeró.»†

5 Ká mínén wee kǎrán 6a nùpua le ká a búii bàn maá lè bàn nu ó o bíá bío kà nǎn yi: «Bío á ì ko à ì na à séení làa fo á ì hǎn lè le Dónbeenǐ.»

6 se wón bánso màkóo mía ò o séení mǐn maá. Mi wee pí le Dónbeenǐ bíonǐ kà síi à wé le làa bè-kǎamáa ká mi bè mi kùrú kǎránlò yi.

7 Mi yí mǎn miten na le? Yaa o *Ezayii túiá sí mi wán pǎahú na ó o fεera le *Dónbeenǐ jǐ-cúa na kà mi dǎní yi:

8 «Ba nùpua na kà wee búaaní mi lè mí jǐnǐ ká 6a yiwa yi á 6a khèra làa mi.

9 Le búaaní na 6a wee na miǐ jǐhú míá.

* 15:4 Mi loǐ Léró vǔahú (Exode) 20.12; Làndá zéenílò (Deutéronome) vǔahú 5.16 † 15:4 Mi loǐ Léró vǔahú (Exode) 21.17

Lé bïo 6a nùpua làndáwá lé hĩa 6a wee kàrán làa mín.‡»

Bio wee tií o nùpue
(Maaki 7.14-23)

¹⁰ Bũn mǎn ó o Yeesu von 6a zãamáa á bía nǎn 6a yi: «Mi jí bïo kà à zũn kúará.

¹¹ Bio wee zo a nùpue jii yí máa tíí wo. Hã bíoní na wee lé là a nùpue jii, hǎn lé hĩa wee tíí wo.»

¹² Ó o Yeesu nĩ-kenínia vá 6ueé 6ó a yi, á bía nǎn wo yi: «Fo zũ le ũ bíoní mu á vá 6a *Farizíewa yi le?»

¹³ Ó o Yeesu bía nǎn 6a yi: «Bè-fánii léé bè-fánii na á ĩ Maá na wi ho wáayi á yí fá, á khíi dεε á à kúia.

¹⁴ Mi día 6a. Ba lé 6a muiiwà na tò 6a muiiwà bũaa wán. Ká a muui tò mí ninza muui búini wán, á 6a à páaní vaá zo ho kǎhũ.»

¹⁵ Ó o Piere wãa bía nǎn wo yi: «Zéeni le wãhiire mu kúará làa wεn.»

¹⁶ Ó o Yeesu bía nǎn wo yi «Éee! Lé minén pá đĩn yí zũ mu bïowa yara le?

¹⁷ Mu bïo búenbúen na wee zo a nùpue jii, à lii zo a pióhó yi, búñ ó o wee bĩnĩ léé ní kúia.

¹⁸ εε ká hã bíoní na ó o wee bío le mí jii, á wee lé o sũ yi, hǎn lé hĩa wee tíí o nùpue.

¹⁹ Mu bon. Hã yile-kora wee lé le sũ yi. Lé búñ te le nĩ-6úee, le ho há-fénló le ho bá-fénló le mí sũwà, le ho kǎnló, làa bïo yí bon bíoró o nùpue jii, le 6a nùpua yènnáa yáaró.

²⁰ Bũn bïowa so lé bío wee tíí o nùpue, ká ho dí le hã níni na yí sεera, búñ yí máa tíí nùpue.»

O sũ veere hĩa na tà a Yeesu yi bïo
(Maaki 7.24-30)

²¹ Bũn mǎn ó o Yeesu ló bĩn wà, á van ho kǎhũ 6úi na sùaràa ho Tiire le ho Sidǎn lórà yi.

²² A ho Kanan kǎhũ hĩa 6úi na wi ho kǎhũ mu yi, á wà 6uara a cǎn, á 6ueé wee bío pǎnpǎn kà sii: «Núhũso, *Daviide Za, màkárí miĩ. I hĩnló á cĩná 6úi wi yi á wee beé o lò làa sòobéε.»

²³ Ó o Yeesu yí dó mí jii wo yi. Ó o nĩ-kenínia vá 6ueé 6ó a yi, á wee bío làa wo: «O hĩa mu na bò wá mǎn wee wãamaka féεε á ũ bío le o bĩnĩ.»

²⁴ Ó o Yeesu bía: «O *Isirayεele nĩpomu na ka lòn pia na vũnun lé bán 6a tonkaa mi bïo yi.»

²⁵ Ó o hĩa yàá wãa wà 6ueé líí fàrá mí nǎnkóruná wán o Yeesu yahó, ò o bía: «Núhũso, séeni mi.»

²⁶ Ó o Yeesu bía nǎn wo yi: «Mu yí se à 6a lá 6a háyónzàwa đĩnló à yénnĩ kúia na 6a boonĩ yi.»

²⁷ Ó o hĩa bía nǎn wo yi: «Núhũso, búñ bon. εε ká 6a boonĩ wee wé sèeka ho đĩnló na wee kũenka lii kúia mín so tá à dí.»

²⁸ Ó o Yeesu wãa bía nǎn o hĩa mu yi: «Fo 6èntĩn dó ũ sũ miĩ làa sòobéε.» Mu ù wé làa bïo fo lonnáa mu. Ó o hĩnló dèenía wan búñ wán.

O Yeesu wéera 6a vánvárowà cèrèε
(Maaki 7.31)

²⁹ Bũn mǎn ó o Yeesu ló hón lahó so yi á van ho Kalilee vũ-beeni jii, á vaá yòora le 6úee wán yòó kará.

³⁰ A 6a minka zãamáa 6uara a cǎn le 6a lónĩ, le 6a muiiwà, làa bĩa sãnía bïo 6úi mía bĩn, le 6a bekewà, le 6a vánvárowà cèrèε 6úi. Ba 6ueé bàráka 6a o Yeesu tá, ó o wéera 6a.

‡ 15:9 Mi loĩ Ezayii vũahũ 29.13

³¹ Bïo 6a zãamãa mɔn à 6a bekewà na lá yí dà máa bío á wee bío, á mɔn à bïa sãnía bío búí lá mía bín á wan, á mɔn à bïa lá lé 6a lóní wee varáka sese, á mɔn à bïa lá lé 6a muiiwà á wee mi, á mu wó 6a coon dàkhíina, á 6a wee búaaní o *Isirayεele bãn Dónbeenĩ yèni.

*O Yeesu bñia ðinia 6a minka zãamãa
(Maaki 8.1-10)*

³² O Yeesu von mí ñi-kenínia á bía nɔn 6a yi: «Ba nùpua na kà màkárí 6uan mi. Bïo kà lé 6a wizooní tìn ká 6a wi làa mi, á 6a bè-dínii wãa wó. I yí wi à ï día 6a à 6a 6o ká 6a yí yú bío yí dú. Lé bío 6a dà vaá lé è lùiorá ho wõhũ wán lé le hñi.»

³³ O o ñi-kenínia tùara a yi: «Wa à yí mu bè-dínii wen le dùure na kà yi á à na bán minka zãamãa so yí?»

³⁴ O o Yeesu tùara 6a yi: «Lée búurú bío yɛn wi mi cón?» A 6a bía nɔn wo yi: «Lée búurú bío hɛɲun làa cezàwa bùaa yɛn búí.»

³⁵ O o Yeesu wãa bía nɔn 6a zãamãa yi le 6a lii kɛɛní,

³⁶ ò o fó ho búurú bío hɛɲun lè 6a cezàwa, ò o dó le Dónbeenĩ bárakà, ò o cèekaa mu nɔn mí ñi-kenínia yi á bán sankaa nɔn 6a zãamãa yi.

³⁷ Ba búenbúen dú sù, ó o ñi-kenínia khuiira bío ká, á mu sú hã sàkíwá bío hɛɲun.

³⁸ Bïa búenbúen na dú mu, á 6a báawa mí dòn á à yí muaaseé náa síi, ká 6a háawa lè 6a háyúwá níi ló.

³⁹ Bñn món ó o Yeesu nɔn ho wõhũ 6a zãamãa yi le 6a 6oka, ò o zon ho woohũ mí dòn á van ho Makadan kõhũ.

16

*Ba wi ò o Yeesu wé yéréké bío
(Maaki 8.11-13; Luki 12.54-56)*

¹ Ba *Farizíεwa lè 6a *Sadusíεwa wi à 6a khũaa o Yeesu jii yi, á 6a vá 6ueé 6ó a Yeesu yi á bía nɔn wo yi le o wé yéréké bío búí na wee zéeni le o dànló ló le Dónbeenĩ cón.

² O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Hen ká le wii líi wee zo, á ho wáayi mùia, à mi le ho tá hía wé se.

³ Ká le yínbíi búirii, ká ho wáayi mùiamu á dó mí yuumu, à mi le ho vlohó á à buen. Ká mi wee loñ ho wáayi à zũnnaa bío a à wé, á lée webio nɔn á bío wee zéeni bío wee wé bío ká wán á mi yí zũ?

⁴ Ho zuia nùpua na yí se, na wee bñn le Dónbeenĩ món à wé mu bè-kora wee cà à 6a mi yéréké bío. εε ká 6a máa mi yéréké bío búí ká mu yínɔñ le *Dónbeenĩ ñi-cúa fεero Zonaasi bío.*» Bñn món ó o wà ò o día 6a.

*Ba Farizíεwa lè 6a Sadusíεwa bío
(Maaki 8.14-21)*

⁵ Bío 6a ñi-kenínia wee khí lè ho vñ-beeni món o Yeesu cón, á 6a nɔnsãa yí 6uan ho búurú.

⁶ O o Yeesu wãa bía làa ba: «Mi pa miten 6a *Farizíεwa lè 6a *Sadusíεwa bío yi. Ba bío 6onmín lè le ña-fini.»

⁷ O o ñi-kenínia wee bío làa mín: «O wee bío ká síi lé bío wa yí 6uan ho búurú.»

⁸ O o Yeesu zũna bío 6a wee bío, ó o tùara 6a yi: «Lée webio nɔn mi wee bíoráa le lé bío mi yí 6uan ho búurú? Mi sñadéro mi bènñn fòora.

⁹ Mi pá ðñn yí máa ñí mu bío à zũn mu kúará le? Ho búurú bío hònú na á ï cèekaa nɔn 6a báawa muaaseé hònú yi, lè hã sàkíwá na mi khuiira bío ká kúaa yi jii á mi nɔnsãa bío yi le?

* 16:4 Mi loñ Matiye vñahũ 12.39

¹⁰ A ho búurú bïo hènun na á ì cèkka nòn 6a báawa muaaseé náa yi, lè há sákíwá na mi khuiira bïo ká kúaa yi jii á mi nònsáa bïo yi le?

¹¹ A lée webio nòn á mi le mu lé ho búurú bïo á ì wee bío? Mi pa miten 6a Farizíewa lè 6a Sadusíewa na bïo ka lòn ja-fini bïo yi.»

¹² O o ñi-kenínia màhá wáa zúna le o lá yí bía le 6a pa míten le ja-fini na 6a wee wé lè ho búurú bïo yi, ká lé 6a Farizíewa lè 6a Sadusíewa kàránlò na 6a wee na ó o le 6a pa míten bïo yi.

*O Piere bía le o Yeesu lé yia le Dónbeení m̀on léra
(Maaki 8.27-30; Luki 9.18-21)*

¹³ O Yeesu wà van ho kòhù na sùaràa là a Filiipu ló-fáránii na 6a le *Sezaaree yi. O o t̀lara mí ñi-kenínia yi: «Ba nùpua wee bío webio o *Nùpue Za d̀ání yi?»

¹⁴ A 6a bía nòn wo yi: «Ba 6úí le fo lé o Zàn Batiisi. Ba 6úí le fo lé o *Elii. Ba 6úí yàá 6èn le fo lé o Zeremii, tàá le *Dónbeení jì-cúa f̀ero 6úí.»

¹⁵ O o Yeesu t̀lara 6a yi: «Minén c̀n á ì 6èn lée wée?»

¹⁶ O o Simòn Piere bía nòn wo yi: «Fo lé o *Krista, le Dónbeení na wi f̀ee Za.»

¹⁷ O o Yeesu wáa bía nòn wo yi: «Zàn za Simòn, ù jùhù sí. Mu yínón nùpue zéenia ho t̀iáa poni na kà làa fo. Lé wàn Maá na wi ho wáayi á zéenia mu làa fo.

¹⁸ A ìnén 6èn ñ bío bïo kà á à na foñ: Fo lé o Piere b̀n kúará le huee. A lé dén huee so á ì ì f̀ará ì kuure wán, á hàrí mu húmú máa d̀án bïo 6úí máa wé làa de.

¹⁹ Ho wáayi béení won-zàwa á ì ì na foñ. Bïo lée bïo na á fo khii wé p̀á bïo ho tá wán, á le Dónbeení m̀n ñ p̀í mu bïo ho wáayi. A bïo na fo khii wé tà bïo ho tá wán, á le Dónbeení m̀n ñ tà mu bïo ho wáayi.»

²⁰ O o Yeesu wáa henía mu nòn mí ñi-kenínia yi le 6a yí bío le mí lé o Krista.

*O Yeesu wee bío mi húmú lè mi v̀eró bïo
(Maaki 8.31-9.1; Luki 9.22-27)*

²¹ A lá b̀n jii wán, ó o Yeesu 6úakáa wee bío bïo kà wéréwéré lè mí ñi-kenínia: «Ì ko à ì va ho Zeruzalému, à lò vaa be b̀n làa sòobéé 6a *ñi-kía, lè 6a yankarowà jùnása lè ho *làndá bïo zéenílowa níi yi. Ba à 6úe mi, ká há wizooní t̀n zoñ á ì ì v̀e.»

²² O o Piere wáa f̀o á 6a vá ló, ò o wee bío: «Ébé! Nùhùso, b̀n máa wé làa fo. Le Dónbeení á à k̀ní fo mu yi.»

²³ Ká a Yeesu màhá yèrèmaa bía nòn wo yi: «Vá lé ì ñisání lè ù *Satáni bioní. Fo wee b̀maka ì tonlò. U yilera yínón Dónbeení yilera. Há lé 6a nùpua yilera.»

²⁴ B̀n món ó o Yeesu bía nòn mí ñi-kenínia yi: «Yia wi ò o bè miì, à 6̀nso khi mí kùrú síi bio wéró yi, ká a wé lá mí *kùrúwá p̀í à bèráa miì.

²⁵ Lé bïo á yia wi ò o k̀ní mí mukānì wón á à v̀inì le. Ká yia màhá tà le mí ì v̀inì le ìnén bïo yi, wón á à yí le.

²⁶ O nùpue lá yú ho ñimíjá bïo 6úen6úen, ò o khon le mukānì binbirí yi, se lé ho c̀nú yén á 6̀nso yú? O nùpue lá khon le mukānì binbirí yi, ó o so dà à na bïo 6úí á à b̀n ì yíráa le le?

²⁷ Mu bon. O *Nùpue Za khii 6uen mín Maá c̀kú beení yi lè mí wáayi tonkarowà, á 6ueé s̀ání 6a nùpua ñi-kénì kénì yi, á à héha làa bïo 6a wó.

²⁸ Le ì mí ho t̀iáa na mia: Ba nùwá yèn zàwa 6úí na wi bía hen f̀ahù máa hí ká 6a yí m̀n o Nùpue Za 6uenlò lè mí béení.»

17

*O Yeesu miníkaa le búee wán
(Maaki 9.2-9; Luki 9.28-36)*

¹ Wízoní bío hèzín búnn mán, ó o Yeesu fó a Piere là a Zaaki là a Zān na ló o Zaaki bān za á yòraráa le búee búí na dñn wán. Bío ba yòó wi bín mí dòn,

² ó o Yeesu miníkaa ba yño yi, á yahó wee juiíka lè le wii bío síi, á sñ-zínia ka pñiapñia lòn khoomu.

³ A ba nñ-kenínia le mí ì loñ, á ba mən o *Moyiize là a *Elii* à ba dñn wee tà hā láakáwá là a Yeesu.

⁴ Ó o Piere wāa bía nən o Yeesu yi: «Núhúso, mu wó se á wa wi hen. Ká fo tà á ì ì tá hā búkú zàwa bío tñn. Ünén dà-kéní, o Moyiize dà-kéní, o Elii dà-kéní.»

⁵ Bío ó o wee bío, à búnn le dùndúure búí na wee juiíka á yòó ló líi pon ba yi. A mu tāmú búí sã jã le dùndúure mu yi: «Yia kà lé ì Za na á ì bò ì tàká wán. O bío sí mií. Mi wé jí a cñn.»

⁶ Bío ó o nñ-kenínia jã mu tāmú mu sã, á ba zñnkaa dàkhíina, á líi búrá mí yara ho tá yi.

⁷ Ó o Yeesu búee bó ba yi, á bò mí nñi ba wán, ò o bía: «Mí líi híni. Mi yí zñn bío.»

⁸ A ba wāa hóonia mí yara á ba yí mən nùpue ká yínəñ o Yeesu mí dòn.

⁹ Bío ba ló le búee wán wee líi, ó o Yeesu henía bío kà nən ba yi: «Bíó mi mən kà à mí yí bío le nùpue jí fúaa o *Nùpue Za húrun á vèera ló ba nñ-hía tñahú.»

(Maaki 9.10-13)

¹⁰ Ó o nñ-kenínia tùara a yi: «Lée webio nən ho *lándá bío zéenílowa le o Elii ko ò o buen ho yahó?»†

¹¹ Ó o bía nən ba yi: «Mu bon. O Elii ko ò o buen vé, à búee kúee mu bíowa búenbúen mí lara yi.

¹² Le ì bío mu na mia: O Elii mu yàá buara vó. Ká ba nùpua màhã yí zūna le lé orén. A ba wó a làa bío ba sía vá yi. Lé búnn síi ba mún ñ beéráa o Nùpue Za lò.»

¹³ Ó o nñ-kenínia wāa zūna le lé o Zān Batiisi ó o wee bío bío.

*O Yeesu wéera a háyónza na le dàndàhioní wi yi
(Maaki 9.14-29; Luki 9.37-43a)*

¹⁴ Bío ba líi dñn hen na ba zāamáa wi yi, ó o nñi búí vá búee bó a Yeesu yi á líi fárá mí nñnkópúná wán o yahó, ò o bía:

¹⁵ «Nñ-kàránlo, loñ ì za màkárí yi. Le dàndàhioní wi o yi. Le wee beé o lò. Pñnna cèrèe le wee lá a dé ho dñhú tàá mu jumu yi.

¹⁶ A ì buan wo buararáa ù nñ-kenínia cñn, ká ba màhã yí dàñna yí wéera a.»

¹⁷ Ó o Yeesu wāamaa: «Éee! Mi zuia nùpua bènñín yí máa dé mí sía le Dónbeení yi bío bon, á mí mún yí máa jí hàrí dèe. Mi wee leéka le ì keení làa mia á wé è kàrán mia fúuu le? Mi bua a háyónza mu buennáa.»

¹⁸ Bío ba buara làa wo, ó o Yeesu nāmakaa o cñná yi, ó o ló. Ó o háyónza dèenía wan mí lahó yi.

¹⁹ Búnn mán ó o Yeesu wà. Ó o nñ-kenínia wà vaá bó a yi à ba tùara a yi: «Lée webio nən á warén yí dàñna yí jənnáa o cñná mu.»

²⁰ Ó o Yeesu bía nən ba yi: «Lé bío mi síidéro mií ka cñnú dàkhíina. Le ì mí ho tñiá na mia: Hen ká mí síadéro mií na khúekhúe lè ho mútáadè beere bío á mí yàá pá lá tà le mií wé làa bío, á mí lá dà à bío ò na le búee na ká yi le le lé ho lahó na le wi yi, à va lòn-veere, á mu ù wé. Bío woon á mí lá máa wé è wé máa sa.

* 17:3 Mi loñ Luki vñahú 9.31 † 17:10 Mi loñ Malasii vñahú 3.23

21 [ƐƐ ká mu màhá lé ho fióró lè le jii líró mí dòn lé bïo dà à ja a cíná na kà bòn síi á à lén.]»

*O Yeesu wiokaa wee bío mí húmú lè mí vèeró bío
(Maaki 9.30-32; Luki 9.43-45)*

22 Wizonle búii ká a Yeesu lè mí nǐ-kenínia búenbúen páanía wi ho Kalilee kǎhú yi, ó o bía nǎn 6a yi: «O *Nùpue Za á 6a à dé 6a nùpua níní yi.

23 Ba à búe o, ká mu wizooní tǐn zòñ o ò vèe.» A 6a nǐ-kenínia yilera yáara làa sòobéƐ.

Le Dónbeenǐ zǐ-beenǐ lànpo cǎló bío

24 O Yeesu lè mí nǐ-kenínia wà van ho *Kapεεnayuumu lóhó. A le *Dónbeenǐ zǐ-beenǐ *lànpo féwá wà bueé 6ó a Piεre yi à 6a tùara a yi: «Mi nǐ-kàránlo so wee sàání le Dónbeenǐ zǐ-beenǐ lànpo le?»

25 O o Piεre bía: «Ūuu o wee sàání ho.» Pǎahú na ó o Piεre wà vaá zo le zǐi na ó o Yeesu wi yi, ó o Yeesu dèéníá wee tùa wo yi: «Simǎn, lée wée ko ò o wé sàání ho lànpo lè mí síiwà à na ho ðímíjǎ ná kà bá-zàwa yi? Fo wee leéka webio mu ðání yi? Lé ho kǎhú nùpua mí bæere lée tàá lé bǐa 6a funnáa á ðàína?» O o Piεre le lé bǐa 6a ðàína.

26 O o Yeesu bía nǎn wo yi: «Àwa, búñ wee zéení le ho kǎhú nùpua yi ko 6a wé sàání ho lànpo.

27 ƐƐ ká wa màhá máa lúnka 6a nùpua mu yilera. Lén lii ho vǔ-beenǐ yi, à lii pa le ce-hǐnǐ. O o nín-yání ceza na fo ò vǐ à ũ lén à lée hén jii, á fo ò yí le wén-hǎnló le yi na dà warén wa nùwǎ jún lànpo á à sàání. A ũ wǎa 6ua dén à ũ va 6a cǎn vaa sàání wa lànpo.»

18

Lée wée po bǐa ká

(Maaki 9.33-37; Luki 9.46-48)

1 Hón pǎahú so yi, ó o Yeesu nǐ-kenínia wà bueé 6ó a yi, à 6a wee tùa wo yi: «Yǐa bío jǐhú wi po bǐa ká le Dónbeenǐ béení yi lé o yén.»

2 O o Yeesu von o háyónza bueé ðíníá 6a yahó,

3 ò o bía: «Le í mǐ ho túiá na mia: Hen ká mi yí yèrémáa á yí ka lè 6a háyúwá bío síi, á mi máa zo le *Dónbeenǐ béení yi.

4 Yǐa bío jǐhú wi po bǐa ká le Dónbeenǐ béení yi lé yǐa wee liiní mǐten à wé là a háyónza na kà bío síi.

5 Yǐa buan háyónza búii na ka làa yǐa kà bío síi sese, se mu lé ínén í bæere á bǎnso buan sese.

Mu bè-kohó wéró yi se

(Maaki 9.42-48; Luki 17.1-2)

6 «Ba háyúwá na dó mí sía mǐi nǐ-kéní á nùpue khà dó mu bè-kora wéró yi, se mu sǐaaní á 6a ca le hue-beenǐ bǎnso fonle yi à lèe dé ho mu-beenǐ yi ò o lii lí.

7 Ho ðímíjǎ á ho yéréké khíi sá yi, lé bío á bío wee khà 6a nùpua dé mu bè-kora wéró yi á wi ho yi. Mu bon, mu lée bío na wéró máa khí ho yi. ƐƐ ká yǐa nǐi wee bè mu, á ho yéréké khíi sá yi.

8 Ká mu lé ũ níi tàá ũ zeñ wee dé fo mu bè-kora wéró yi, ũ kúio há lèe kúia. Fo zon le mukǎní na máa vé lùe yi lè ũ nín-kéní tàá lè ũ zeñ-kéní, se mu sǐaaní bío 6a à lèe fo á à dé ho ðǎhú na máa hí máa mi yi lè ũ níi mí bío jún tàá ũ zení mí bío jún.

9 Ká mu lé ũ yère wee dé fo mu bè-kora wéró yi, ũ còkon le lèe ðía. Fo zon le mukǎní na máa vé lùe yi lè ũ yèn-kéní, se mu sǐaaní bío 6a à lèe fo ò dé le *Dofíní ðǎhú yi lè ũ yǐo mí bío jún.

O pio na vñnun bñnia yú wàhiire
(Luki 15.3-7)

¹⁰ «Mi pa miten bño, à ba háyúwá na kà ñi-kéní ò o búí yí zùan yi. Lé bño ba háyúwá mu wáayi tonkarowá wi lè wàn Maá Dónbeení féeε.

¹¹ [O *Nùpue Za buara wà buée cà bña khèra lè le Dónbeení á à fení.]

¹² Le í tùa mia. Hen ká a búí pia khímàni lá wi síi, ó o yà-kéní wó wó séra vñnun, ó o so máa kúia ba khímàni yà-kéní mía na ká le búee yi ká a máa cànká yia vñnun le?

¹³ Le í bío mu na mia: Ká a hña yú a, ó o síi á à wa wa a bño yi á à poñ ba khímàni yà-kéní mía na yí vñnun.

¹⁴ Lé làa bñn síi á mñn Maá na wi ho wáayi mún yí wi à ba háyúwá na kà ñi-kéní à vñ.

Ká mñn za búí wó khon làa fo

¹⁵ «Hen ká mñn za wó khon làa fo, à ù vaa zéeni a wékheró na a yi, ùnén làa wo mi nùwá ñun mi dòn. Ká a tà, á mi ì bñní ì wé ba zàwa.

¹⁶ Ká a pã, à ù cà nùpue ñi-kéní tàá nùwá ñun dé ù wán, à héha làa bño le Dónbeení bíoní vñhñ bíaràa mu: «Mu bño búenbúen á wa à lén yño ba séeràa nùwá ñun tàá nùwá tñn bè-bíonii wán.»*

¹⁷ Ká a pá pã le mí máa ñí bán cñn, à ù bío mu lè mñn zàwa na kúaa mñn wán. Ká a pá le mí máa ñí bán cñn, à ù wãa wé o lòn lànpo fé, tàá ñi-veere búí na yí zù Dónbeení.

¹⁸ Le í mñ ho tñiá na mia: Bño léee bño na mi khíi wé pá bño ho tá wán, á le Dónbeení mún ñ pñ mu bño ho wáayi. A bño léee bño na á mi khíi wé tà bño ho tá wán, á le Dónbeení mún ñ tà mu bño ho wáayi.

Mi wé bunbua flo

¹⁹ «Le í mún bío mu na mia. Hen ká nùwá ñun búí wé ló mi tñahñ á bunbuaa fióra bño léee bño ho tá wán, á wàn Maá na wi ho wáayi á à na mu ba yi.

²⁰ Mu bon, hen na á nùwá ñun tàá nùwá tñn kúaa mñn wán yi í yèni yi, se í wi ba tñahñ.»

O ton-sá na pã ho séndiaró bño

²¹ O o Piere wãa vá buée bó a Yeesu yi ò o tùara a yi: «Núhñso, ká wàn za wee wé khe làa mi féeε, á í ko à í sén día na a yi cúa-yen? Léee cúa-hèñun léee?»

²² O o Yeesu le búee. «Í yí bía le cúa-hèñun mí dòn. Í le búará-tñn làa píru píru cúa-hèñun.

²³ Lé bñn ñon á í ì tée ho wáayi béení làa bño kà: Béε búí le mí ì càtí mí kení na wi mí ton-sáwá yi.

²⁴ Bño ó o búakáa wee càtí hã, á ba buan o búí buararàa, à le wárí na ó o ko o ò wñ mí ñuhñso yi á boo dàkhíina.

²⁵ O ññi mu yí dà le máa wñ. A ba ñuhñso ñon le ñii le ba wãa yèé wo ò o wé o wobá-ññi, à yèé bán hã, là a zàwa, làa bño wi o cñn búenbúen, à màhã wñáa le kee.

²⁶ O o ton-sá mu líí fàrá mí ñonkóñuná wán mí ñuhñso yahó ò o wee yanka a: «Sabéré ù ññi ù yi. Í ì wñ le kee mu búenbúen.»

²⁷ A ba ñuhñso zña a màkàrí, ó o séra mu día ñon wo yi ò o le o lén.

²⁸ «Ó o ton-sá mu wà léee sã mí ninza búí yahó ò orén kee bèn wi wón yi. Le léee wén-hãani khímàni. O o wñira mí ninza mu tun kñnlè ò o wee bío: «Í wárí na wi foñ á ù wñ.»

²⁹ A ba ninza mu líí búrá à tá, á wee yanka a kà: «Sábéré ù ññi ù yi. Í ì wñ le kee mu.»

* 18:16 Mi loñ Lándá zéeni lo vñahñ (Deutéronome) 19.15

³⁰ Ká a màhá pǎ, ò o vaá dó a ho kàsó yi á pannáa o kee wíló.

³¹ Bìo 6a ton-sáwá na ká m̀n bìo wó, á mu vá 6a yi làa sòobéε. A 6a wà vaá lá mu búenbúen fεera ǹn mí nùhúso yi.

³² A 6a nùhúso von o ton-sá mu á buéé bía ǹn yi: «Yí kohó 6̀nso yén! Unén á ì séra bìo díá lé bìo fo yankaa mi.

³³ Fo 6̀n mún lá ko à ù zūn mí ninza màkárí làa bìo á ìnén zūnanáa à ù màkárí.»

³⁴ Ba nùhúso sii cǎ dàkhíina, ó o le 6a 6ua a ton-sá mu vaa dé ho kàsó yi à pa le kee na wi o yi búenbúen wí véro.»

³⁵ B̀n m̀n ó o Yeesu b̀nía bía: «Lé kà sii á wàn Maá na wi ho wáayi á khíi wé làa mia, ká mi yí máa tà s̀n díá na m̀n zàwa lè m̀n hínni yi lè mi sía búenbúen.»

19

Bìo ó o Yeesu bía mu yaamu fáaró d̀nì yi (Maaki 10.1-12)

¹ Bìo ó o Yeesu kàráanna 6a nùpua kà sii vó, ó o ló ho Kalilee kòhú yi á wà khú ho *Zudee kòhú s̀n-kéní na wi ho Zurudén muhú m̀n.

² Nùpua c̀r̀εε ǹn o m̀n khú b̀n lè mí vánvárowà, ó o wééra 6a.

³ A 6a *Farizíεwa búii wi 6a khúaa o Yeesu jii yi, á 6a wà buéé 6ó a yi, à 6a t̀ara a yi: «Wa làndá yi, ká nùpue 6̀n háa dá wó khon làa wo, á níi so ǹn wo yi ò o d̀εnì ja a le?»

⁴ Ó o Yeesu bía ǹn 6a yi: «Mí so yí kàráanna bìo kà yí m̀n le Dónbeenì bioní vūahú yi le? «Mu nùhú búεnii, á le Dónbeenì léra a báa á léra a háa.»*

⁵ Lé b̀n ǹn ó o báa á à díá m̀n maá lè m̀n nu, ká à léé lè m̀n háa. A 6a mí nùwá jun á à wé sánia dà-kéní.†

⁶ Ba wáa yí ǹn nùwá jun, 6a léε ǹ-kení. Bìo le Dónbeenì c̀éra m̀n yi à nùpue yí fáa.»

⁷ A 6a *Farizíεwa bía ǹn wo yi: «Léε webio ǹn ó o M̀yíize bíaráa le ká báa le mí ì ja m̀n háa, o ò wé mu yaamu fáaró vūahú na a yi?»‡

⁸ Ó o Yeesu bía ǹn 6a yi: «Ó M̀yíize ǹn le níi le mí dà a ja mi hánání, lé bìo mí yí máa jí d̀ε. εε ká mu nùhú búεnii á mu lá yí ka kà sii.

⁹ Le í bío mu na mia: Báa na díá m̀n háa à 6̀n háa mu ǹn yí fó báa, ò o kún fó há-veere yan, se wón léε há-fé.»

¹⁰ Ó o Yeesu ǹ-kenínia bía ǹn wo yi: «Ká mu lé kà sii ó o báa ko ò o buaráa miten m̀n háa d̀nì yi, ká nùpue wáa yí yan se mu síaaní.»

¹¹ Ó o Yeesu bía ǹn 6a yi: «Hón kàránlò so na kà á báawa búenbúen yí dà máa tà yi. Bìa le Dónbeenì ǹn mu pánká yi, bán mí dòn lé bìa dà à tà mu yi.

¹² Bìo wee hè 6a báawa búii à 6a máa ya á síiwà boo. Ba búii wee te ká 6a bámu húrun. Ba búii lé 6a nùpua 6ó 6a bámu. Ba búii 6̀n wee pí mu há-yaamu ho wáayi b́εnì bìo yi. Yia dà hón kàránlò so á à tà yi, à wón tà ho yi.»

O Yeesu dúbuua 6a háyúwá yi (Maaki 10.13-16; Luki 18.15-17)

¹³ Nùpua búii 6uan 6a háyúwá buararáa o Yeesu c̀n le o bè mí níni 6a wán, ò o fio na 6a yi. Ó o ǹ-kenínia wee zá làa ba.

¹⁴ Ó o Yeesu wáa bía ǹn 6a yi: «Mí díá 6a háyúwá le 6a buen í c̀n. Mí yí hè 6a. Lé bìo ho wáayi b́εnì bìo sǎ bìa ka lè 6a bìo síi yi.»

¹⁵ Ó o Yeesu wáa bò mí níni 6a wán. B̀n m̀n ó o ló hón lahó so yi wà.

* **19:4** Mí loí Bìo nùhú búεnii vūahú (Genèse) 1.27; 5.2 † **19:5** Mí loí Bìo nùhú búεnii vūahú (Genèse) 2.24 ‡ **19:7** Làndá zéenilò vūahú (Deutéronome) 24.1

*Ho nàfòró lè le Dónbeení béení bïo
(Maaki 10.17-31; Luki 18.18-30)*

¹⁶Yio bueé tî, à nùpue búí vaá vá bueé bó a Yeesu yi, á tùara a yi: «Nì-kàránlo, lée webio á ì ko à ì wé ká mu se à yíráa le mukāñí binbirí na máa vé?»

¹⁷Ō o Yeesu bía nòn wo yi: «Lée webio nòn á fo wee tùaráa miñ lè mu bïo na se bïo? Le Dónbeení mí dòn lé ðio se. Ká fo wi à ù yí le mukāñí binbirí na máa vé, à le Dónbeení bíoní na le henía bïo à ù bè yi.»

¹⁸Ō o nñi tùara: «Hón lé há bíoní yén?» Ō o Yeesu bía: «Yí búe nùpue. Yí wé há-fénló táá bá-fénló. Yí ñuaa bïo. Yí fi sabéré mi ninza ñii.

¹⁹Kñnbi mìn maá lè mìn nu. Wañ mi ninza làa bïo á fo waráa ũten bïo sii.» §

²⁰Ō o yàrónza bía nòn o Yeesu yi: «Bún búenbúen á ì bò yi. Lé mu yén á ì pá bínía ko à ì wé.»

²¹Ō o Yeesu bía nòn wo yi: «Ká fo wi ù wé o nùpue na bïo ñii sú, à ù lén vaa yéé bïo wi ù cón búenbúen, à na wáí ba ñi-khenia yi, á fo khii yí ho nàfòró ho wáayi. Bún món à ù bíní buee bè miñ.»

²²Bïo ó o yàrónza ñá hón bíoní so, ó o bínía wà ká a sánía tò, lé bïo ó o ní bïo boo dà.

²³Ō o Yeesu bía nòn mí ñi-kenínia yi: «Le ì mi ho tũíá na mia: Ho nàfòró bānsò zoró le *Dónbeení béení yi bēntñ do.

²⁴Ì pá à bíní ì bío bïo ká á à na mia: O cón-ñúmúkũ zoró lè ho mísímí kōhũ á à wé wayi á à poñ o nàfòró bānsò zoró le Dónbeení béení yi.» ²⁵Bïo ba ñi-kenínia ñá há bíoní mu, á ba wó coon dàkhíina, á ba bía: «Éee! A yia wāa dà à fen lée wée?»

²⁶Ō o Yeesu yòó fá mí yïo ba yi ò o bía: «Ba nùpua cón á mu yí dà máa wé, èè ká le Dónbeení cón á bïo búenbúen dà wee wé.»

²⁷Ō o Piere wāa bía nòn o Yeesu yi: «Loñ, warén ló díá bïo lá wi wa cón búenbúen à wà bò foñ, á wa bïo khii wé kaka?»

²⁸Ō o Yeesu bía nòn ba yi: «Le ì mi ho tũíá na mia: Hen ká a *Nùpue Za khii kará mí cùkú beení kanmúiní wán ho ðimíñá finle yi, á minén píró ñun na bò miñ á mún ñ kēení ba bá-zàwa kanmúiní wán, á à cítíráa o *Isirayēele zì-ñúná píró ñun.

²⁹A bía búenbúen na ló díá mí zíní, lè mìn zàwa, lè mìn hñni, lè mìn maáwà, lè mìn nuwà, lè mí zàwa táá mí manawà ínén bïo yi, bán khii yí mu bān cúa-khīmàni khīmàni á mún ñ yí le mukāñí binbirí na máa vé.

³⁰Èè ká bía dú ho yahó há làa na ká wán, á cèrèè khii wé ba món-díwá. A bía dú ho món há làa na ká wán, á cèrèè khii wé ba ya-díwá.

20

Ho èrészén vñsñá buahó vārowà wāhiire

¹«Mi loñ, ho wáayi béení bïo ka làa bïo ó o nñi búí na èrészén vñsñá buahó wi á hñá wó. Wizonle búí ó o fèra hñnón ló le yñnbíi bñiríi, á wà lée cà ba vārowà á à kúee mí èrészén vñsñá buahó yi.

²A ba vārowà mu làa wo wāanía tò le wén-hñnló dà-kéní na lé o nùpue ñi-kéní wizon-kùure sámú sàáníi wán, ó o le ba wāa vaa sá mí èrészén vñsñá buahó yi.

³Bún món ó o bínía ló le yñnbí-wi-bee yi, á lée yú ba búí ba nùpua fémínló lahó yi à ba yí máa wé dèè.

⁴Ō o bía nòn ba yi: «Minén mún lén vaa sá ì èrészén vñsñá buahó yi, ká ì na le wizon-kùure sámú sàáníi mi ñi-kéní kéní yi.»

§ 19:19 Mi loñ ho Léro vñahũ (Exode) 20.12-16; Lándá zéeniló vñahũ (Deutéronome) 5.16-20; Levii nùwá vñahũ (Lévitiqúe) 19.18.

⁵ A bán wà van. Bún món á ho mǎhǔ bǎnso tǐn bǐnía ló ká le wii yòó fàrá, á kún ló le wi-háarè, á lée wó bǐo ó o wó khǐina bǎn síi.

⁶ Mu véenii ó o bǐnía ló ho zǐihǔ jii, á tǐn lée yú 6a nùpua búii ho fèminló lahó yi. O o tùara 6a yi: «Mi kará hen á tò le wii kǎamáa le we?»

⁷ A bán bía nǎn wo yi: «Lé bǐo á nùpue yí lá wɛn.» A ho mǎhǔ bǎnso bía nǎn 6a yi: «Minén mún lén vaa sá í mǎhǔ yi.»

⁸ «Bǐo le wii tò, á ho mǎhǔ bǎnso bía nǎn mi ton-sáwá jǐhǔso yi le o ve 6a vǎrowà 6uee sàání yi. Le o búaká làa bǐa 6uara ho món, á vaa véení làa bǐa 6uara ho yahó.

⁹ A bǐa van ho mǎhǔ yi ho zǐihǔ á 6uara. A 6a lè mí nǐ-kéní kéní yú le wén-hǎani dà-kéní kéní.

¹⁰ A bǐa van ho mǎhǔ yi ho yahó wee leéka le mínén n̄ yí á à poń 6a. Bǐo 6a 6uara, á ho mǎhǔ bǎnso mún nǎn le wén-hǎani dà-kéní kéní 6a yi.

¹¹ Bǐo 6a fó mí sàání, á 6a sía yí wan le bǐo yi,

¹² á 6a wee bío là a mǎhǔ bǎnso: «Bǐa ká sá ho zǐihǔ jii mí dòn. A ù pá sàánía 6a yi á mànía lè warén na tà le wizon-kùure sámu lònbee yi le wiso-hádǎhǔ yi.»

¹³ A ho mǎhǔ bǎnso bía nǎn 6a vǎrowà mu nǐ-kéní yi: «Wàn bǎnlo, í yí tò ù wán. Wa so fù yí wǎanía yí tò le wén-hǎnló dà-kéní wán le wizon-kùure sámu bǐo yi le?»

¹⁴ Awa, fé ù wáí ù lén. Yia 6uara ho món á í mún wi à í sàání yi à màní lè ùnén.

¹⁵ Inén lé yia te í wáí. Ká í le í wé le làa bǐo na, á í wé. Tàá lé bǐo á í wó mu sáamu lé bún wee vá foń le?»

¹⁶ O o Yeesu bǐnía bǐa bò mu wán: «Ba món-díwá khíi wé 6a ya-díwá, á 6a ya-díwá khíi wé 6a món-díwá.»

*O Yeesu wiokaa wee bío mí húmú lè mí vèeró bío
(Maaki 10.32-34; Luki 18.31-34)*

¹⁷ Bǐo ó o Yeesu wee va ho Zeruzalɛmu, ó o fó mí nǐ-kenínia píru jún mí jii yi, á wee bíoráa làa bǐo ká ká 6a wi ho wǎhǔ wán varákaa wá:

¹⁸ «Mi loń, wa wee yòo ho Zeruzalɛmu. Lé bǐn ó o *Nùpue Za 6a à dé le *Dónbeení yankarowà júnása lè ho *lándá bío zéenílowa nii yi. Ba à síiní a jǐhǔ á à búe.

¹⁹ Ba à na a bǐa yí zǐ le Dónbeení yi á 6a à zùarika yi, á à ha a lè há làbàaní. Bún món, á 6a à búɛ wo ho *kùrùwá wán o ò hí. Ká mu wizooní tǐn zoń o ò vèe.»

*Bío ó o Zaaki là a Zǎn bǎn nu flora a Yeesu cǎn
(Maaki 10.35-45; Luki 22.25-27)*

²⁰ O Zebedee bǎn háa lè mí zàwa nùwǎ jún wà 6ueé 6ó a Yeesu yi, ó o háa mu líi fàrá mí nǎnkó júná wán o yahó, á wi ò o fio bǐo búii o cǎn.

²¹ O o Yeesu bía nǎn wo yi: «Lée webio á ù màkóo wi yi?» O o bía: «Dé ù jii na mi le í zàwa nùwǎ jún na ká ò o nǐ-kéní khíi keń ù nín-tǎnǐ, ká a nǐ-kéní keń ù nín-káahó* ù béení yi.»

²² O o Yeesu bía nǎn 6a yi: «Bǐo mi wee fio mi yí zǐ. Le lònbee na á í í lá bǎn síi á mi so dà à lá le?» A 6a le ùuu le mí dà mu.

²³ O o Yeesu bía nǎn 6a yi: «Mu bon, mi lò á à be. Ká inén màhá yí dà máa bío wéréwéré le lé yia ká á à keńí í nín-tǎnǐ tàá í nín-káahó. Hón lùá so bío sǎ bǐa á wán Maá wiokaa há káráa yi.»

²⁴ Bǐo 6a nǐ-kenínia nùwǎ píru na ká jǎ mu, á 6a sía cǎ 6a nùwǎ jún mu yi làa sòobɛ.

* 20:21 Nín-tǎnǐ làa nín-káahó: Mu wee zéení le hǎn lara bío jún so lé háa bío jǐhǔ wi.

²⁵ O o Yeesu wãa von 6a búenbúen á bía non yi: «Mi zũ le hã kãna núnása wee wé mí pánká bía 6a wi nũhũ yi wán. A bía lé 6a nĩ-beera wee zéeni làa bía ká le mí po 6a.

²⁶ Eε ká minén bĩo yí ko mu wé ká síi. Hen ká minén nĩ-kéní búii wi ò o bĩo nũhũ wé poñ bía ká, ó o ko ò o wé 6a ton-sá.

²⁷ Ká minén nĩ-kéní búii wi ò o dí bía ká yahó, á 6ãnsò ko ò o wé mi wobá-nĩi.

²⁸ Lé ká síi ó o *Nùpue Za bĩo karáa. O yí 6uara à 6a sá na a yi. O 6uara wà 6ueé sá á à na 6a nùpua yi, á mún n̄ na mí mukãñi á à lénnáa 6a nùpua cèrèe núná.»

O Yeesu héra 6a muiiwà nùwã n̄un yĩo

(Maaki 10.46-52; Luki 18.35-43)

²⁹ Bĩo 6a ló ho Zerikoo lóhó yi, á 6a zãamá-kúii bò a Yeesu yi.

³⁰ Mu wee wé à muiiwà nùwã n̄un búii kará ho wõhũ nĩsãní, á n̄á à 6a le o Yeesu wee khíi. A 6a wee bío pónpón: «Núhũso, *Daviide Za, makári wen!»

³¹ A 6a zãamáa wee zá làa ba le 6a wé tété. A 6a yáá wãa wíokaa wee bío pónpón: «Núhũso, Daviide Za, makári wen!»

³² O o Yeesu ðĩn ò o von 6a tũara yi: «Lée webio á mi wi à ï wé na mia?»

³³ A 6a bía: «Núhũso, wé le wa yĩo à wé mi.»

³⁴ A 6a makári 6uan o Yeesu yi, ó o ðõn 6a yĩo lè mí níní. Mí lahó yi á 6a yĩo ðèniáa wee mi, á 6a bò a Yeesu yi.

21

O Yeesu zoró ho Zeruzalɛmu lóhó yi

(Maaki 11.1-11; Luki 19.28-40; Zãn 12.12-19)

¹ O Yeesu lè mí nĩ-kenínia vaá sũarãa ho Zeruzalɛmu yi. Bĩo 6a wi le búee na 6a le Oliivewa vĩnsiã búee wán, ho Betefazee lóhó n̄ii, ó o fèra tonkaa mí nĩ-kenínia nùwã n̄un á bía non 6a yi:

² «Mi lén va ho lóhó na vaá mi yahó yi. Mi vaa ðènií b̄in, á mi ì mi sũnpè-nu ká a can ðĩn lè mí za. Mi fee 6a 6uee na miĩ.»

³ Ká 6a tũara mia à mi bío le o Núhũso makóo wi 6a yi, á 6a à ðènií ì díã 6a mi ì lénnáa.

⁴ B̄in wó ká síi bèra a na le *Dónbeenĩ n̄i-cúa fɛero bíoní na ká à bĩo wérãa.

⁵ «Mi bío na ho Sion lóhó n̄ipomu yi:

«Loñ, lé ù bée na bò o 6uen ù cõn.

O wayi.

O yòora a sũnpè-nu

lè mí za.»*

⁶ A 6a nĩ-kenínia wãa wà, á vaá wó bĩo ó o Yeesu le 6a wé.

⁷ Ba vaá 6uan o sũnpè-nu lè mí za 6uararãa, á bò mí kãnbunwà 6a wán ó o Yeesu yòo kará wán.

⁸ Ba minka zãamáa na bò a yi á 6a cèrèe wee bá mí kãnbunwà ho wõhũ wán o yahó. Ba búii lé hã vĩnsiã võnna 6a wee khé à bá.

⁹ Ba minka zãamáa na varãkaa dú a Yeesu yahó làa bía bò a yi á wee bío pónpón:

«Le ho cùkú à dé o *Daviide Za yi.

Le le Dónbeenĩ wé mu bè-tentewà làa yĩã bò o 6uen o Núhũso yèni yi.

Le le Dónbeenĩ na wi ho wáayi à ho cùkú dé yi.»†

¹⁰ Bĩo ó o Yeesu vaá zon ho Zeruzalɛmu, á ho n̄ipomu búenbúen kãnkãa. Ba wee tũaka mín yi: «Yĩã ká lée wée ká?»

* 21:5 Mi loñ Zakari vũahũ 9.9 † 21:9 Mi loñ Leni vũahũ (Psaumes) 118.25-26

11 A 6a nùpua wee bío: «O lé o Yeesu, le *Dónbeení jì-cúa fεεro. O ló ho Kalilee kǎhú lóhó na 6a le Nazareete yi.»

O Yeesu zon le Dónbeení zǐ-beení yi
(Maaki 11.15-19; Luki 19.45-48; Zǎn 2.13-16)

12 O Yeesu vaá zon le *Dónbeení zǐ-beení yi, á zoó nɔn bíá wee yéé mu bío làa bíá wee yá mu bǐn. Ba wén-pùarílowà tàbáríwa làa bíá wee yéé 6a bùaaabúuní kanmúiní ó o dónkaa kúaa,

13 ò o bíá nɔn 6a yi: «Le Dónbeení bíoní vǎahú bíá bío kà: «I zǐi 6a wé è ve làa floró zǐi.»» O o bǐnía bíá: «Á minén bèn wó le lè 6a kǎnlowà lùe há?» §

14 Ba muíwà lè 6a mùamúawà búí wà bueé 6ó a Yeesu yi, ó o wééra 6a.

15 A 6a yankarowà júnása lè ho *làndá bío zéenílowa yiwa cá bío 6a mɔn ò o Yeesu wee wé mu yéréké bíowa bío yi làa bío 6a háyúwá wee bío pǎnpǎn kà síi bío yi: «Ho cùkú à dé o *Daviide Za yi.»

16 A 6a wǎa bíá nɔn o Yeesu yi: «Fo wee jí bío 6a wee bío le?» O o Yeesu le: «Ūuu, í wee jí mu. Minén so yí kàrána bío kà le Dónbeení bíoní vǎahú yi jí mɔn le? «Fo wó, á hàrí 6a háyúwá lè 6a kúnkúzàwa wee khòoní fo.»*»

17 Bǐn mǎn ó o ló ho lóhó wà díá 6a, á van ho Betanii lóhó vaá cáana bǐn.

O Yeesu dǎnkánia le vǐndèe na 6a le fkiyéé
(Maaki 11.12-14, 20-25)

18 Mu tá na lée tǎn yǐnbíi, ká a Yeesu bǐnía bò o buen ho Zeruzalεemu, á le hǐni dà a.

19 O o mɔn le vǐndèe búí na 6a le *fkiyéé ho wǎhú nǐsǎní. O o wà vaá 6ó le yi, ká a màhá yí yú bíá le wán, lée vǎnna mí dòn. O o wǎa bíá nɔn le yi: «Fo máa bǐnía máa ha bíá hùúu.» A le vǐndèe mu dèeníá hon mí lahó yi. 20 Bío ó o nǐ-kenínia mɔn mu, á mu wó 6a coon. A 6a tùara a Yeesu yi: «Le vǐndèe mu dèeníá wó kaka honnáa kà?»

21 O o Yeesu bíá nɔn 6a yi: «Le í mǐ ho tǔiá na mia: Hen ká mi dó mi sía mǐi, á yí máa titika, á bío á í wó lè le vǐndèe na kà bǎn síi á mi wé è wé. Ká mi mún pá dà à bío ò na le búee na kà yi: «Hǐnǐ hen na fo wǐ yi à vaa zo ho mu-beení yi», á mu ù wé.

22 Ká mi dó mi sía mǐi, á bío búenbúen na mi wee fio le Dónbeení cǎn, á mi ì yí.»

O Yeesu pǎnká ló wen?
(Maaki 11.27-33; Luki 20.1-8)

23 O Yeesu yóó zon le *Dónbeení zǐ-beení yi zoó wee kàrán 6a nùpua. A 6a yankarowà júnása lè 6a *zúífùwa *nǐ-kǐa wà bueé 6ó a yi, à 6a tùara a yi: «Fo yú le níi wen wee wéráa bío kà? Lé wée nɔn mu wéró níi fo?»

24 O o Yeesu bíá nɔn 6a yi: «Ínén bèn mún ò tùa mia làa bío dà-kéní mí dòn. Ká mi zéeníá mu, á ínén mún ò zéení yǐa nɔn le níi mǐi á í wee wéráa bío kà.

25 Yǐa tonkaa o Zǎn le o wé bátizé 6a nùpua lée wée? Lé le Dónbeení lée, tàá lé 6a nùpua?» A 6a dǐn wee wǎaní mín yi: «Ká wa le lé le Dónbeení tonkaa wo, o ò bío le lée webio nɔn á wa yí tàráa o bío.

26 Ká wa mún le lé 6a nùpua tonkaa wo, á 6a zǎamáa máa díá wen. Lé bío 6a búenbúen wee leéka le o Zǎn lé le *Dónbeení jì-cúa fεεro.»

27 A 6a wǎa bíá nɔn o Yeesu yi: «Wa yí zǔ yǐa tonkaa wo.» O o Yeesu bíá nɔn 6a yi: «Àwa, á ínén mún máa zéení yǐa nɔn le níi mǐi á í wee wéráa bío kà.»

Ba zàwa nùwǎ jún wǎhiire

‡ 21:13 Mi loń Ezayii vǎahú 56.7 § 21:13 Mi loń Zeremii vǎahú 7.11 * 21:16 Mi loń Lení vǎahú (Psaumes) 8.3

28 O Yeesu pá bíníá bía: «Mi ní bǐo kà: Nii búí zàwa nùwǎ ñun hía wi. O o von o ñí-kéní á bía nòn yi: «I za, lén vaa và ho èrészén vǐnsǎ buahó yi ho zuia.»

29 O o le mí máa va. O o hía bíníá lon mi yi, ó o wà van á vaá và.

30 Bǔn mǎn, ó o maá mu bía mu bǐo dà-kéní mu làa yǎ so. A wón le mí ì va, ò o màhǎ yí van.

31 Awa, ba nùwǎ ñun mu tǎhǔ, á lé o yén wó bǐo á bàn maá lá wee cà?» A ba bía: «Lé yǎ ó o bíarǎa ho yahó.» O o Yeesu bía nòn ba yi: «Le í mǐ ho tǔíá na mia: Ba *lànpo féwá lè ba háawa na wee yéé mítén á à zo le *Dónbeení béení yi á à dí mi yahó.

32 Lé bǐo ó o Zǎn Batiisi buara, á buée wee zéení ho wǎ-tente bǐo làa mia, á mi yí tà mu yi. Ká ba lànpo féwá lè ba háawa na wee yéé mítén bán tà mu yi. A bǐo mi yáá pá mǎn bǔn, à mi pá yí yèrémáa mi yilera lè mi wárá, á yí tà a bǐo.»

*Ho èrészén vǐnsǎ buahó vàrowà wǎhiire
(Maaki 12.1-12; Luki 20.9-19)*

33 «Mi wíoka ní wǎhiire búí: Mǎhǔ bànso búí hía fá ho èrészén vǐnsǎ mí mǎhǔ yi, á son ho dándá kǐnía yi. O o có ho kǎhǔ á wíokaa, hía ho èrészén wee ñaa yi. O mún son o paro lùe. Bǔn mǎn ó o wǎanía tò lè ba nùpua búí na à và ho, ò orén wà van le khúii. 34 Pǎahǔ na ho èrészén wee be yi, ó o tonkaa mí ton-sáwá le ba va ba nùpua mu cǔn le ba khé bǐo bǐo sǎ mí yi à na.

35 Ká ba nùpua mu màhǎ vaá wíikaa ba, á han o ñí-kéní, á bó a ñun níi so, á mún lèekaa o tǐn níi so lè há huua bó.

36 O o mǎhǔ bànso bíníá tonkaa ba ton-sáwá mu búí. Bán boo po bía lè ho yahó. Ká ba nùpua mu màhǎ vaá wó bán làa bǐo ba wó làa bǐa so.

37 Mu véení, ó o tonkaa mí za, ò o wee leéka: «I za wón ba à kǎnbi.»

38 Ká bǐo ba nùpua mu yère dá a wán, á ba wee bío mín yi: «Yía lua kà lé yía á ho mǎhǔ bǐo khíi sǐ yi. Mi wa búe o, á ho mǎhǔ bǐo wǎa à sǐ wen.»

39 A ba hǐnǎn wíira a, á khèra lée bó díá.»

40 O o Yeesu tùara ba yi: «Àwa, ká a mǎhǔ bànso khíi buara, ó o buée wé ba nùpua mu kaka?»

41 A ba bía nòn wo yi: «O máa cèe ba bǐo máa díá. Ba ñí-sǔmáa mu o ò búe, ká a cà ñí-vio á à kúee mí mǎhǔ mu yi. O orén làa bán á à wǎaní ì tè bǐo ba khíi na a yi wán, ho pǎahǔ na ba dó nòn mín yi.»

42 Bǔn mǎn, ó o Yeesu bía nòn ba yi: «Mi dǐn yí kàráanna bǐo kà yí mǎn hùúu le Dónbeení bíoní vǎahǔ yi le? «Le huee na ba so-sowa fù pá díá lé dǐo hía buée buan ho soró dǐnía. Bǐo kà lé bǐo ó o Núhúso Dónbeení wó, mu lée bè-tente wa yèn-dǎnǐ yi.»†»

43 O Yeesu pá bíníá bía: «Lé bǔn nòn á ì ì bíorǎa mu á à na mia. Le *Dónbeení béení á à fé mi cǔn á à na ñí-vio yi, bǐa á à ha le béení mu bàn bía mí beere.

44 Yía lùwá le huee mu wán, á bànso sǎnía á à yáa. Ká yía á le bèn kùera lion wán, á bànso á à fùfúuka.»

45 Bǐo ba yankarowà ñúnása lè ba *Farizǐewa ñá a Yeesu wǎhio na ó o wà, á ba zǔna le lé barén ó o wee bío bǐo.

46 A ba wǎa wee cà bǐo ba à wé wé á à búerǎa wo, ká ba màhǎ zǎna ba zǎamáa na wee lá a Yeesu lè le *Dónbeení ñi-cúa fèero.

22

*Mu yaamu sǎnú dǐnló wǎhiire
(Luki 14.15-24)*

† 21:42 Mi loń Lení vǎahǔ (Psaumes) 118.22.

¹ O Yeesu pá bíníá wà há wàhio á bíaráa làa bíá wee jí a cón. O bíá bío kà nòn 6a yi:

² «Ho wáayi béení bío 6onmín làa bío kà: Bée 6úi sá ho dínló mí za yaamu yi.

³ O o tonkaa mí ton-sáwá le 6a vaa yí bíá ó o vonka ho dínló mu bío yi le 6a 6uen. Ká 6a màhá yí wi 6a 6uen.

⁴ O o bíníá tonkaa mí ton-sáwá 6úi á nòn le jii na kà 6a yi: «Mi vaa bío bío kà à na bíá á ì von yi: I dāani lè ì bùaa na jini wi á fūaana, ì dínló bío 6úen6úen wíokaa vó. Mi wáa 6uen mu yaamu sánú dínló dīnīi.»

⁵ Ká bíá 6a von màhá yí cātío mu, á 6a wà vaá wee sáka mí tonni. Ba 6úi vanka mí mana. Ba 6úi vaá wee duan.

⁶ A bíá ká wíira 6a ton-sáwá mu han lè mí sòobéε, à 6a 6ó 6a.

⁷ O o bée sīi cā, ó o tonkaa mí dásíwá le 6a vaa 6úe bíá wó mu, à cīi 6a lóhó.

⁸ Būn món ó o bíá nòn mí ton-sáwá yi: «Mu yaamu sánú dínló sá vó, ká bíá á ì von lé bíá yí ko 6a dí ho.

⁹ Mi wáa lén zo ho lóhó 6onfúaa yi, à bíá mi zoó yí bín 6úen6úen à mi ve le 6a 6uee dí ho dínló mu.»

¹⁰ A 6a ton-sáwá wà zoó von bíá 6a fòráa mín 6úen6úen, 6a nī-kora lè 6a nī-tentewà. A ho sánú dīnīi zīi 6ueé sú lè 6a nùpua.

¹¹ «Ó o bée yòò zon le zīi yi, á zoó wee loí bíá 6a vonka. O o mən o nī-kéní 6úi 6a tīahú ò o yí zā ho sánú báká.

¹² O o bíá nòn wo yi: «Wàn bónlo, fo wó kaka zonnáa hen à ù yí zā ho sánú báká?» O o nīi yí dàina dèε yí bíá.

¹³ O o bée nòn le jii mí ton-sáwá yi: «Mi wīi wo ca zení là a níní, à léε lèε díá ho khūhū le tībírí yi, hen na le wéε lè le minka yi véε wi yi.»

¹⁴ O o Yeesu bíníá bíá «Bíá von boo. Ká bíá hueekaa bán yí tà yí boo.»

Ho lànpo cálo à na ho Oroomu bée yi bío

(Maaki 12.13-17; Luki 20.20-26)

¹⁵ Ba *Farizíεwa wà vaá wāanía tò bío 6a à tùa là a Yeesu yi wán, á à yíráa o níi ì 6ua yi.

¹⁶ A 6a tonkaa mí nī-kenínia nùwā yεn 6úi là á *Heroode món nùpua nùwā yεn le 6a vaa bío bío kà na a Yeesu yi: «Nī-karánlo, wa zū le fo wee mī ho túiá. Bío le Dónbeení le 6a nùpua 6ua lè miten, lé būn 6àn karánló binbirí á fo wee na. Fo yí máa zón nùpue. Fo mún yí máa kà nùpue yío.

¹⁷ Awa, á ù zéení bío fo wee leéka bío kà dānī yi: Wa làndá yi á ho lànpo ko ho wé cá na ho Oroomu bée yi léε, tàá mu yí ko làa wéró?»

¹⁸ O o Yeesu zūna há yile-kora na wi 6a yi, ó o bíá nòn 6a yi: «Mi yí mən miten le. Mi wee cà ì níi á à 6ua yi le we?

¹⁹ Le wárí na á mi wee sání lè ho lànpo á mi na le ì loí.» A 6a 6uan le wén-hñló 6ueé nòn wo yi. ²⁰ O o Yeesu tùara 6a yi: «Ho yahó lè le yèni na wi le wén-hñló mu wán á wée te?»

²¹ A 6a bíá: «Lé o bée Sezaare.» O o Yeesu wáa bíá nòn 6a yi: «Àwa. Bío sá a bée yi, à mi na mu wo yi. Ká bío 6èn sá le Dónbeení yi, à mi na būn dén yi.»

²² Bío 6a jí bío ó o Yeesu bíá kà, á 6a wó coon, á 6a wáa díá wo à 6a wà.

Ba nī-hía vèeró bío

(Maaki 12.18-27; Luki 20.27-40)

²³ Mu zon, á 6a *Sadusíεwa wà 6uara a Yeesu cón. (Barén lé bíá le 6a nī-hía máa vèe.)

²⁴ Ba tùara a Yeesu yi làa bío kà: «Nī-karánlo, bío kà lé bío ó o *Moyiize bíá: «Hen ká báa 6úi yan mín háa á hūrun ò o yí yú za làa wo, á 6àn za 6úi ko ò o ya a maháa mu, à te 6a zàwa yi mín za mu yèni yi.»*

* **22:24** Làndá zéeníló vūahú (Deutéronome) 25.5-6

²⁵ Mu ù wé à zàwa nùwā hẹ̀nrun búí hía wi làa wɛn. Yia nín-yání yan á húrun ò o yí yú za lè mín háa.

²⁶ A yia sã fó a maháa mu yan á wón húrun. Ó o tɪn ní so fó a, á wón mún húrun. Ba mí nùwā hẹ̀nrun búenbúen yan wo bɛenia á húrunka.

²⁷ Bío ɓa búenbúen húrun, ó o háa mu mún húrun.

²⁸ Awa, á ɓa nǐ-hía vèe nònzoñ ó o háa mu bío á à sǐ a yén yi ɓa nùwā hẹ̀nrun mu tǎhǔ? Bío ɓa búenbúen màhá yan wo bɛenia.»

²⁹ Ó o Yeesu bía nɔn ɓa yi: «Mi wee vɪnɪ miten. Mi yí zū hàrí dɛɛ le Dónbeenǐ bionǐ vǎhǔ bío dǎní yi. Mi mún yí zū le le Dónbeenǐ dà bío búenbúen wee wé.

³⁰ Bío wi bɪn, hen ká ɓa nǐ-hía khíi vèera, á ɓa báawa lè ɓa háawa máa ya mín. Ba à wé lè le Dónbeenǐ wáayi tonkarowà bío síi ho wáayi.

³¹ Ba nǐ-hía vèeró bío dǎní yi, á mi so ðɪn yí kàrána bío le Dónbeenǐ bía nɔn mia le?

³² Le bía le minén lé o *Abarahaamu, là á *Izaaki, là á *Zakoobu bǎn Dónbeenǐ. Le Dónbeenǐ lé bía yǐo wi lua bǎn Dónbeenǐ. Le yínɔn nǐ-hía bǎn Dónbeenǐ.»†

³³ Ba zǎamáa na ɓá a bionǐ á wó coon o kàránló bío yi.

*Le Dónbeenǐ làndá na bío ɓúhǔ wi po háa ká
(Maaki 12.28-34; Luki 10.25-28)*

³⁴ Bío ɓa *Farizǐɛwa ɓá ò o Yeesu bía ɓó ɓa *Sadusǐɛwa ɓúhǔ, á ɓa kúaa mín wán.

³⁵ A ɓa nǐ-kéní na lé ho làndá bío zéenílo wi ò o yí o níi ɓua yi, ó o tùara a yi:

³⁶ «Nǐ-kàránlo, há bionǐ na bío henía ho làndá yi, á lé le yén ɓúhǔ wi po háa ká?»

³⁷ Ó o Yeesu bía nɔn ɓa yi: «Fo ko ũ wañ ũ Núhǔso Dónbeenǐ lè ũ síi búenbúen, lè ũ mànáká búenbúen, lè ũ yilera búenbúen.»‡

³⁸ Dén lé ðio bío here, á ɓúhǔ wi po háa ká.

³⁹ Ðio sã le yi na mún ɓúhǔ wi lè lerén bío síi lé ðio kà: «Fo ko ũ wañ mi ninza làa bío á fo waráa ũten bío síi.»§

⁴⁰ Ó *Mɔyiize làndá búenbúen, lè le *Dónbeenǐ ɓi-cúa fɛɛrowà kàránló búenbúen, á can há bionǐ bío ɓun na bò henía ká yi.»

*Yia le Dónbeenǐ mɔn léra bío
(Maaki 12.35-37; Luki 20.41-44)*

⁴¹ Bío ɓa *Farizǐɛwa kúaa mín wán, ó o Yeesu tùara ɓa yi:

⁴² «Mi wee leéka le *Yia le Dónbeenǐ mɔn léra nɔnkāni can wen?» A ɓa bía nɔn wo yi: «O lé o *Daviide mɔnmānii.»

⁴³ Ó o Yeesu bía nɔn ɓa yi: «Á bío le Dónbeenǐ Hácírí dú a Daviide yahó, ó o ɓɛn wó kaka vonnáa wo le mí Núhǔso? Bío ká lé bío ó o Daviide bía:

⁴⁴ «O Núhǔso Dónbeenǐ bía nɔn í Núhǔso yi:

Buee keɛní í nín-tǎnǐ
fúaa ká í ɓúrá ũ zúkúsa ũ tá,
á ũ bò ũ zení wán.»*

⁴⁵ Ká a Daviide wáa wee ve o Yia le Dónbeenǐ mɔn léra le mí Núhǔso, ó o wé o Núhǔso ká a mún pá à bɪnǐ ì wé o mɔnmānii kaka?»

⁴⁶ A ɓa nǐi woon yí dàrina dɛɛ yí bía. A lá bɪn zoñ ó o búí yí bɪnía yí khà mítɛn yí tùara a yi làa bío búí.

† 22:32 Mi loñ Léró vǎhǔ (Exode) 3.6 ‡ 22:37 Mi loñ Làndá zéenílo vǎhǔ (Deutéronome) 6.5

§ 22:39 Mi loñ Levii nùwā vǎhǔ (Lévitique) 19.18 * 22:44 Mi loñ Lení vǎhǔ (Psaumes) 110.1.

23

Mi pa miten ba zuifùwa ya-dítwá bïo yi
(Maaki 12.38-40; Luki 11.43, 46; 20.45-47)

- ¹ O o Yeesu wáa yèrèmaa wee bío lè ba zâamâa lè mí nî-kenínia:
² «Ho *lândá bïo zéenílowa lè ba *Farizíewa wee kàrán o *Moyiize lândá làa mia. Hón lé ba tonló.
³ Mi ko mi wé jí ba cón, à bè bïo ba wee bío na mia búenbúen yi. Ká ba wárá hón mi yí dé miten yi. Lé bïo á bïo ba wee kàrán làa mia ba yí máa wé.
⁴ Ba wee ní ho sèró na lí ba núpua bà-núná wán, ká barén mí bæere màhá yí máa dé mí níní hàrí cínú à séení ba sèráa ho.
⁵ Ba wee wé mí bïo búenbúen à zéenínaa miten. O Moyiize lândá bíoní búí kúeeníi lùakua zàwa na ba wee ca mí buráa lè mí bàra yi á barén wee wé à há wé bùaaka. Ba kánbunwà ní-káa dùbúaaní á wee kéí khèekhàa. ⁶ Ho dínló díiníi kéeníní na seka, lè ho kàránló zíní yahón lùà, á ba wa kéeníló.
⁷ Ba wa à ba núpua wé tèní ba yi lè le kònbi ba zâamâa fémínló lara yi, á mún wa à ba núpua wé ve ba làa nî-kàránlowà.
⁸ Èé ká minén ó o búí yí tà le ba ve o làa nî-kàránlo. Mi búenbúen lè ba zàwa mín yi, á mi nî-kàránlo mún lé o nî-kéní.
⁹ Mi wé yí ve nî woon lè mìn maá ho tá wán. Lé bïo á mìn Maá lé o nî-kéní, wón wi ho wáayi.
¹⁰ O búí yí tà le ba ve o làa níhúso. Lé bïo mi níhúso lé o nî-kéní. Wón lé o *Krista.
¹¹ Yia po mi búenbúen ko ò o wé mi ton-sá.
¹² Yia yòoníá miten, á wón ba à liiní. Ká yia liiníá miten, á wón ba à yòoní.

Ho yéréké khii sá ba zuifùwa ya-dítwá yi
(Maaki 12.40; Luki 11.39-52; 20.47)

- ¹³ «Minén *lândá bïo zéenílowa lè minén *Farizíewa nî-khàwa yén! Ho yéréké khii sá mia. Lé bïo mi wee hè ba núpua lè ho wáayi béení díró. Minén mi bæere yí dà máa dí le, á bïa wi ba dí le á mi mún wee hè.
¹⁴ [«Nî-khàwa yén! Ho yéréké khii sá mia. Mi wee fé ba màháawa níi bïo búenbúen véení, ká mi pá bíni wé ho fioró na túee à zéenínaa le mi téréenna. Lé bún nòn á minén cítíi khii wé here làa sòobéé.]
¹⁵ «Nî-khàwa yén! Ho yéréké khii sá mia. Mi wee vará ho tá lùà búenbúen yi, à pà há muna héé cà ba núpua le ba yèrèma mí yilera lè mí wárá. Ká mi yú a nî-kéní sãaní à mi wé ò o bïo sí le *Dofíní dshú yi porí minén làa cúa-nun.
¹⁶ «Minén ya-dí muiiwà yén! Ho yéréké khii sá mia. Lé bïo mi wee bío bïo kà: Yia báa lè le *Dónbeení zî-beení yèni, se bún dèé búí mía. Ká a màhá báa lè le Dónbeení zî-beení bàn sánú yèni, se bún yí dà máa díá kà.
¹⁷ Mi lé ba bônúwá, á lé ba muiiwà. Lé mu yén níhú wi po mu yén? Lé ho sánú léé, tàá lé le Dónbeení zî-beení na nòn á ho sánú mu bïo sánáa le Dónbeení yi?
¹⁸ Mi mún wee bío le yia báa lè mu hámu cíníi bàn yèni, se bún dèé búí mía. Ká a màhá báa lè mu hámu na wi le wán yèni, se mu máa díá kà.
¹⁹ Muiiwà yén! Lé mu yén níhú wi po mu yén? Lé mu hámu léé, tàá lé mu bàn cíníi na nòn á mu hámu mu bïo sánáa le Dónbeení yi?
²⁰ Yia cén báa lè mu hámu cíníi, se bànso báa làa bïo búenbúen na wi le wán yèni.
²¹ A yia báa lè le Dónbeení zî-beení yèni, se bànso báa lè le zî-beení mu, á mún báa lè le Dónbeení na wi le yi yèni.
²² A yia mún báa lè ho wáayi yèni, se bànso báa lè le *Dónbeení béení kanmúiní yèni, á báa lè le Dónbeení mí bæere na kará lè wán yèni.

23 «Minén làndá bïo zéenílowa lè minén Farizíewa ñi-khàwa yén! Ho yéréké khii sá mia. Lé bïo hã vôn-zà-wíníwà lè mí sííwà na 6a wee kúee le zeení yi á mi wee na bàn cúa-pírú nii, à ho làndá kàránló na ñúhú wi á mi màhã wee pón díá. Bún na lé ho térénló, lè le hii, lè le Dónbeení bïo tàró. A bún lé bïo mi ñòh lá ko mi wé wé, ká mi mún yí ñònsá bïo ká wé ró yi.

24 Ya-dí muiiwà yén! Mi wee líi mi bè-ñunii à lén o dònwíá díá, ká a cón-ñúmúkú wón mi màhã wee ví.

25 «Minén *làndá bïo zéenílowa lè minén Farizíewa ñi-khàwa yén! Ho yéréké khii sá mia. Lé bïo mi wee sεε mu ñumu ñuuníi lè ho ñínló ñíiníi sía bàn máa, ká hã yiwa màhã zoó sú lè mí kónló bïo, lè mi yile-kora.

26 Farizíe muíi yén! Ū yi lé ñío ũ ceé vé, lé bún á à na ká bïo ho khũuhũ á à ce.

27 «Minén làndá bïo zéenílowa lè minén Farizíewa, ñi-khàwa. Ho yéréké khii sá mia. Mi ka lè hã búráa na 6a khũuníá máa á hã se, ká hã yiwa màhã zoó sú lè 6a ñi-híá hũaa lè mu bè-sooní lè mí sííwà.

28 Minén mún ka ká síi. Ho khũuhũ á mi ka lè mí lé 6a ñi-tentewà 6a ñupua yahó, ká mi yiwa hón sú lè ho ñi-khènló lè mu bè-kora lè mí sííwà.

29 «Minén làndá bïo zéenílowa lè minén Farizíewa ñi-khàwa yén! Ho yéréké khii sá mia, lé bïo mi wee so le *Dónbeení ñi-cúa fεεrowà na húrún búráa, á wee donkhueé bíá fù téréenna miten búráa.

30 Mi wee bío: Ká wàn maáwà pãahú á warén lá yánkaa wi yi, se 6a ñi-cúa fεεrowà búeró bïo á wa níni mía yi.

31 A bún mi bíoní lè mí wára wee zéení le bíá 6ó le Dónbeení ñi-cúa fεεrowà, bán mònmanía lé minén mi bèεεre.

32 Awa á mñn maáwà mu bïo na á 6a búá ñúhú á mi wãa bánbá tíi nii.

33 Mi ka lòn háwá, díhioni yén! Mi wee leéka le mí dà a kãní le Dofíní ñúhú yi le?

34 Lé bún ñòn, á ñén á à tonka 6a ñi-cúa fεεrowà lè mu bè-zũrminí 6ànsowà, làa bíá kàránna ññn mí cón. Á mí ñi búé 6a búí, ká 6a búí mí ñi búεε hã *kùrùwáwá wán. Ba búí bán mí ñi ha lè hã làbàaní mí kàránló zíní yi, á wé è ñaka 6a hã lórá yi á à beé lò.

35 Lé bún á à na ká bíá minén lè mñn 6úaaawa 6ó ká 6a bè-yáanii mía, lònbee na wi 6a búeró món á à yí mia. Le ñi-búee mu búakáa o *Abεεle ñi-tente búero ñii wán, á búee 6ó a Barasii za Zakari yi, wón na 6a 6ó le sòobá-lùe lè mu hãmu cñíníi pãahú.

36 Le í mí ho túiá na mia: Ho zuia ñupua lé bán á le lònbee na wi dén ñi-búee so món á à yí.»

O Yeesu bíá ho Zeruzalεemu lóhó bío (Luki 13.34-35)

37 «Éεε Zeruzalεemusa! Minén na wee búé le *Dónbeení ñi-cúa fεεrowà, á wee lèeka bíá le Dónbeení tonkaa mí cón lè hã huua à búé. Lée zen cúa-yen á í wi à í ve mia kúee mñn wán làa bïo ó o kùeerè wee wé veráa mí zàwa kúee mí mía tá bío síi à mí yí tà mu.

38 Awa, le Dónbeení á à píi mia á mí zii á à ññn coon.

39 Le í bío mu na mia: A lá ho zuia ñii wán, á mí máa bíni máa mí mi, fúaa ñònzoñ na mí khii wee bío bío ká: «Le le Dónbeení dúbua yia bò o 6uen o ñúhúso yèni yi.»*

* 23:39 Mi loñ Lení vũahú (Psaumes) 118.26.

24

Le Dónbeenĩ zĩ-beenĩ floró bio (Maaki 13.1-23; Luki 21.5-24)

¹ Bũn món ó o Yeesu ló le *Dónbeenĩ zĩ-beenĩ lún yi. Bĩo ó o wee lén, ó o nĩ-kenínia vá búee bó a yi à ba wíokaa wee zéení bĩo le Dónbeenĩ zĩ-beenĩ sonnáa síi làa wo.

² Ó o Yeesu wáa bía nòn ba yi: «Bĩo kà búenbúen mi yí mòn le? Le í mĩ ho tũía na mia: Mu búenbúen khĩi fi, á hàrí huee máa keń mí ninza huee wán.»

Mu bè-sũmáa na khĩi wé bĩo

³ Ó Yeesu yòó kará hã Oliivewa vĩnsĩa búee wán, ó o nĩ-kenínia mí jii yi vá búee bó a yi, à ba tũara a yi: «Zéení ho pãahũ na le Dónbeenĩ zĩ-beenĩ mu á à fi yi làa wèn. Lé mu bĩowa yén khĩi zéení ũ búenlò pãahũ lè ho đĩmĩná véro pãahũ?»

⁴ Ó o Yeesu bía nòn ba yi: «Mi pa miten bĩo. Mi yí día le nùpue khà mia.

⁵ Lé bĩo á nùpua cèrèè khĩi búen í yèni yi á à bĩo le mí lé o *Krista. Ba à khà ba nùpua cèrèè á à vĩnĩ.

⁶ Hã hĩa táró á mi khĩi wé è jí sã, hĩa bó mia làa hĩa khèra. Ká mi màhá yí zĩn. Lé bĩo á bũn bĩowa so ko mu wé ho yahó. È ká bũn dèení máa wé ho đĩmĩná véro.

⁷ Ho síi búii khĩi wé è lé vaá fi làa síi veere. A ho kũhũ búii khĩi wé è lé vaá fi lè ho kã-veere. Le hĩni, lè ho tá dèkéro á khĩi wé è wé hã lùà búii yi.

⁸ Bũn bĩowa so búenbúen wéro á khĩi keń làa bĩo ó o hã-sãníso sãní vía wee wé búakáráa bĩo síi.

⁹ «Hón pãahũ so yi, á ba nùpua á à dé mia á à na ba à beé lò, á à búe. Hã síiwà nùpua búenbúen khĩi jin mia bĩo mi tà miĩ bĩo yi.

¹⁰ Hón pãahũ so yi, á nùpua cèrèè á à khĩnĩ mí síadéro miĩ. Ba wé è bĩnĩ mín máa, á wé è jin mín.

¹¹ Bĩa le mí lé le *Dónbeenĩ jĩ-cúa fèerowà ká mu yí bon á khĩi keń cèrèè. Ba à vĩnĩ nùpua cèrèè.

¹² Mu bè-kora khĩi dé wán, á ba nùpua cèrèè waminĩ á à tĩ yi.

¹³ Ká yĩa màhá hã mí síi fúaa mu véení, wón á à fen.

¹⁴ Le *Dónbeenĩ béení bĩn-tente mu ko le bue ho đĩmĩná lùà búenbúen yi, à hã síiwà búenbúen jí le, à ho đĩmĩná màhá bè yi véraa.

¹⁵ «Mi khĩi mi mu bè-sũmúĩ na wee yáa mu bĩo ká mu wi le Dónbeenĩ zĩ-beenĩ yi, bĩo á le *Dónbeenĩ jĩ-cúa fèero Daniyèele bía bĩo.* (Yĩa wee kàrán bĩo kà, à zũn mu kúará sese.)

¹⁶ Hón pãahũ so yi ká bĩa wi ho Zudee yi à bán lùwĩ yòo hã búaa.

¹⁷ Yĩa á à keń mí zĩi lòho yí ko ò o lii zoo lá mí bĩo búii mí zĩi.

¹⁸ Yĩa á à keń hã mana yi mu pãahũ yí ko ò o bĩnĩ bó à lii lá mí kánbun mí zĩi.

¹⁹ Ho yéréké khĩi sá ba hã-sèenasa lè ba hã-ĩàawa yi mu zon.

²⁰ Mi fio le Dónbeenĩ yi à mi lùwíló mu yí wé hã yio pãahũ, tàá ho *Sabaa zon.

²¹ Lé bĩo á hón pãahũ so yi ká le lònbee á à wé búaa á à poń đĩo khĩina, à lá ho đĩmĩná jũhũ búeenĩ na le Dónbeenĩ léra mu bĩo búenbúen yi à búee búe ho zuia yi. A le bãn síi mún máa bĩnĩ máa keń hũúu.

²² Ká le Dónbeenĩ lá yí khò hã wízonĩ mu yi, á nĩi woon lá máa kãní. È ká le màhá khò hã yi ba nùpua na le hueekaa bĩo yi.»

O Nùpue Za bĩnĩ búenlò bĩo (Maaki 13.24-31; Luki 17.23-24; 21.25-31)

* 24:15 Mi loń Daniyèele vũahũ 9.27; 11.31; 12.11.

²³ Ká a búí khíi bía n̄n mia: «Mi loń, lé o *Krista na hen, tàá nín-yí vaá hen, à mi yí tà mu.

²⁴ Mu bon. Ba kristawa lè 6a ɲi-cúa fεerowà na b̄io yí bon khíi keń. Ba khíi wé è wé mu yéréké b̄iowa lè mí s̄l̄wà na ka lè mu wee zéeni le Dónbeenĩ p̄anká á à v̄iinínaa 6a n̄pua. Hàrí b̄ia le Dónbeenĩ hueekaa ká mu lá dà à wé, á 6a mún ñ v̄iiní bán.

²⁵ Awa, í 6èn w̄aa f̄era bía mu n̄n mia.

²⁶ «Ká 6a w̄aa khíi bía n̄n mia le o Krista wi ho tá henĩ yi, à mi yí va b̄in. Tàá ká 6a bía le lé hen kà ó o s̄ankaa míten yi, à mi yí tà mu.

²⁷ Làa b̄io ká ho viohó ɲiína ho wáayi lùe búí à mu khoomu d̄eení keń lùe búenb̄uen, lé b̄in b̄an s̄ii ó o *N̄pue Za b̄inĩ búenló b̄io khíi wéráa.

²⁸ Hen na ó o yà-h̄inii día yi, lé b̄in 6a dùúawá wee wé fè m̄n yi.

²⁹ H̄s̄n wizooní so b̄an lònbee khíiló m̄n, á le wii á à dé mí yuumu. Ho p̄ih̄ũ khoomu máa b̄inĩ máa keń. H̄a màn̄ayio á à k̄enka à lii. Ho wáayi b̄io búenb̄uen á à d̄eké.†

³⁰ B̄in ká b̄io wee zéeni a N̄pue Za búenló á à mi ho wáayi. A ho d̄im̄iná n̄pua búenb̄uen wé è wá ká 6a à zúnzúrá. Ba à mi a N̄pue Za búenló h̄a dùndúio wán ho wáayi lè mí d̄anló lè mí c̄ukú beenĩ.

³¹ Le b̄úaa-beeni s̄a á à ɲí. O mún ñ tonka mí wáayi tonkarowà ho tá kónb̄úaa mí b̄io náa yi, á 6a à ve b̄ia le Dónbeenĩ hueekaa á à k̄úee m̄n wán.

³² «Mi loń ho fikiyée v̄ind̄εε b̄io le wee wéráa. Hen ká le b̄an lakara h̄ia wee n̄ama, á wee s̄a mí v̄n-yórówà, se mi z̄ũ le ho viohó t̄eró d̄n.

³³ Lé làa b̄in s̄ii ká mi khíi wee mi b̄in b̄iowa so búenb̄uen wéró, à mi mún z̄ũ le o N̄pue Za búenló s̄aráa. O ò b̄uen máa khí.

³⁴ Le í m̄i ho t̄iá na mia: Ho p̄ah̄ũ na kà n̄pua máa hí máa vé ká b̄in b̄io so búenb̄uen yí wó.

³⁵ Ho wáayi lè ho tá khíi vé, ká í b̄ioní h̄s̄n ñ keń b̄in f̄εεε.»

*Le Dónbeenĩ mí dòn z̄ũ ho d̄im̄iná véro p̄ah̄ũ
(Maaki 13.32-37; Luki 17.26-30, 34-36)*

³⁶ «N̄ii woon yí z̄ũ ho d̄im̄iná véro wizonle lè ho p̄ah̄ũ máa zéeni. Le Dónbeenĩ wáayi tonkarowà yí z̄ũ mu, hàrí le Dónbeenĩ Za mí b̄ere yàá pá yí z̄ũ mu. O Maá mí dòn lé ȳia z̄ũ mu.

³⁷ B̄io wó a N̄wee p̄ah̄ũ lé b̄io b̄an s̄ii khíi wé o *N̄pue Za b̄inĩ búenló p̄ah̄ũ.

³⁸ P̄ah̄ũ na mu ɲun-beeni d̄in yí ɲuara, ká 6a n̄pua wee dí ká 6a a ɲu, á wee ya m̄n ká 6a a yeé mí h̄inni. Fúaa n̄nzoñ na ó o N̄wee zon ho won-beeni yi.

³⁹ Ba yí z̄una b̄io búí yahó fúaa b̄io mu ɲun-beeni ɲuara ɲueé lá 6a búenb̄uen. Lé b̄in b̄an s̄ii mún khíi wé o N̄pue Za búenló p̄ah̄ũ.‡

⁴⁰ Mu p̄ah̄ũ ká báawa n̄w̄a ɲun wi mana yi, ó o ñ-kéní á à fé è lénnáa, ká ȳia so á à día.

⁴¹ Ká h̄áawa n̄w̄a ɲun páania d̄in wee ni mu b̄io, ó o ñ-kéní á à fé, ká ȳia so á à día.

⁴² Mi cén t̄iní mí ȳio, lé b̄io mi yí z̄ũ le wizonle na mi N̄uh̄uso á à b̄uen yi.

⁴³ Mi z̄ũ mu le ká le z̄i b̄anso lá wee wé z̄ũ o k̄nlo búenló b̄io ho t̄in̄ah̄ũ, se o lá wée t̄iní mí ȳio, á máa día ó o máa zo a z̄i.

⁴⁴ Lé b̄in n̄n á minén mún t̄iní mí ȳio, lé b̄io ó o N̄pue Za khíi b̄uen ho p̄ah̄ũ na mi yí máa dé le o ò b̄uen yi.

*O ton-sá tente là a ton-sá kohó w̄ahiire
(Luki 12.41-48)*

† 24:29 Mi loń Ezayii v̄uah̄ũ 13.10; 34.4 ‡ 24:39 Mi loń mu B̄io ɲuh̄ũ búeenii v̄uah̄ũ (Genèse) 6-7.

⁴⁵ «O ton-sá na yí máa lé mí ñúhúso món, na hácírí wi lé o yén? Lé yíá 6a ñúhúso dó 6a ton-sáwá na ká bío níi yi, ò o wé na ho ðínló 6a yi ho pãahú na mu ko yi,

⁴⁶ ó o wee sá ho tonló mu á 6a ñúhúso bíníá 6ueé kúaa wán. O ton-sá mu ñúhú sí.

⁴⁷ Le í mí ho tũíá na mia: O ñúhúso mu á à bàrá a mí bío búenbúen ñúhú wán.

⁴⁸ Εε ká a lé o ton-sá kohó, ó o wé è bío bío ká mí yi: «I ñúhúso míana ò o máa buen».

⁴⁹ Ká à híní wé è ha mí ninzàwa ton-sáwá, ká à dí ká à ñu lè 6a ña-ñuwà.

⁵⁰ Wón ton-sá so 6a ñúhúso khíi buen le wizonle na ó o yí zũ yi, lè ho pãahú na ó o yí dó yi.

⁵¹ Ká a khíi 6ueé ðñ, ó o 6ueé beé o lò làa sòobéε, á à dé o 6a ton-sáwá na lò mí ñúhúso món tãahú.»

25

Ba hínni nùwã píru wãhiire

¹ «Ho wáayi béεní bío bonmín làa bío kà: Hínni nùwã píru 6úi hía 6uan mí fíntéεna wà vaá sínáa o há-fla 6àn báa yahó.

² Ba nùwã hònú lé 6a bǎnbúwá ká 6a nùwã hònú na ká lé 6a hénlowà.

³ Bía lé 6a bǎnbúwá á 6uan mí fíntéεna à 6a yí 6uan ho ñiló yí séenía.

⁴ A 6a hénlowà bán 6uan ho ñiló á séenía hía wi 6a fíntéεna yi.

⁵ Bío ó o há-fla 6àn báa yuaanía ò o máa buen, á 6a hínni mí nùwã píru búenbúen ðũma á mu ðãmu 6ó.

⁶ «Ho tá tãahú á le zèerè sã ñá: «Lé o há-fla 6àn báa lua, mi lé lée sí a yahó».

⁷ A 6a hínni mí nùwã píru sǎnkaa, á wee wíoka mí fíntéεna.

⁸ A 6a bǎnbúwá wee bío làa bíá hénkaa: «Mí há wen lè mí ñiló cǐnú. Wa fíntéεna wee hí.»

⁹ A bán bíá ñon 6a yi: «Bùéé. Wa máa wé mu. Ho ñiló na wa 6uan máa yí warén làa mia. Mu sũaaní à mi va 6a ñi-yèerowà cǎn vaa yà mi ñiló.»

¹⁰ A 6a bǎnbúwá wãa hínnon wà van ho ñiló yèenú. Ba lénló món, ó o há-fla 6àn báa 6uara. A 6a hínni nùwã hònú na wíokaa mí fíntéεna vó pan wo, á páanía yòó zon làa wo mu yaamu sǎnú ðínní zii. A 6a pon ho zũañii á dó.

¹¹ Mu ù dé mí yi, à búñ 6a hínni na so 6èn 6ueé ðñ, á 6ueé wee wãamaka: «Ñúhúso, Ñúhúso, hén le wa zo.»

¹² O o há-fla 6àn báa bíá ñon 6a yi: «Le í mí ho tũíá na mia: I yí zũ mia.»»

¹³ O o Yeesu bíníá bíá bò mu wán. «Mí cén tǐní mi yío. Lé bío mi yí zũ le wizonle lè ho pãahú na ó o *Nùpue Za á à buen yi.»

Ba ton-sáwá nùwã tǐn wãhiire (Luki 19.11-27)

¹⁴ «Ho wáayi béεní bío bonmín làa bío kà: Níi 6úi le mí ì va le khúii, ó o von mí ton-sáwá á kàràfáa mí níi bío yi.

¹⁵ O ñi-kéní ó o ñon ho sǎnú kùráa khiá-hònú yi. A yíá sã ó o ñon há kùráa khiá-ñun yi. O o tǐn níi so wón ó o ñon há kùráa khiàmàni yi. Ba ñi-kéní kéní yú á héhaa làa bío 6a ðà wee sáráa. Búñ món ó o wà.

¹⁶ A yíá yú há kùráa khiá-hònú ðèenía hínnon wee duan làa há, á yú há kùráa khiá-hònú bò há wán.

¹⁷ Yíá yú há kùráa khiá-ñun múñ wó làa búñ bío síi, ó o yú há kùráa khiá-ñun séenía.

18 Ká yĩa yú hã kùráa khímàni wón wà vaá có ho kǒhú á lú mí jùhúso sánú kùráa yi.

19 «Mu míana, bún món á 6a ton-sáwá mu jùhúso bínía 6uara. O o wáa le 6a zéeni bío mí sánú bío wóráa.

20 O o ton-sá na ó o nǎn hã kùráa khiá-hónú yi 6uara, á 6ueé zéeni hã kùráa khiá-hónú na ó o bínía yú ò o bía: «Núhúso, fo hĩa nǎn ho sánú kùráa khiá-hónú mií. Loí, lé hã khiá-hónú na á ì bínía yú.»

21 A 6a jùhúso bía nǎn wo yi: «Fóúá, fo wó se. Fo léé ton-sá tente. Bío fo térénna mu bío na jùhú tá mía bío yi, lé bún nǎn á bío jùhú wi po bún á ì khií kàràfá foñ. Buen 6uee zámaka làa mi.»

22 «Bún món á yĩa yú hã kùráa khiá-jun 6uara á bía: «Núhúso, fo hĩa nǎn ho sánú kùráa khiá-jun mií. Loí, lé hã khiá-jun 6úi na á ì bínía yú.»

23 A 6a jùhúso bía nǎn wo yi: «Fóúá, fo wó se, fo léé ton-sá tente. Bío fo térénna mu bío na jùhú tá mía bío yi, lé bún nǎn á bío jùhú wi po bún á ì khií kàràfá foñ. Buen 6uee zámaka làa mi.»

24 «Á yĩa yú hã kùráa khímàni 6èn 6uara, á 6ueé bía: «Núhúso, ì zū le fo lé o nùpue na lònbee wi. Fo wee lá ho dínló ho lahó na fo yí te yi, à lá ho dínló hen na fo yí dù yi.

25 A ì zána, á ì vaá lú ù sánú kùráa ho tá yi. Awa, fé ù sánú.»

26 A 6a jùhúso bía nǎn wo yi: «Ton-sá kohó yén! Fo lé o pa-dí. Bío fo zū à ì wee wé lá ho dínló ho lahó na á ì yí dù yi,

27 á fo so lá yí ko ù vaa bàrá ì wáí ho banki yi le? Se bío á ì 6uara, á ì lá vaá fé lé lè le 6àn cǔnú.

28 Awa, mi fé ho sánú kùráa khímàni mu o cǔn, à na yĩa hã kùráa khiá-pírú wi cǔn yi.»

29 «Yĩa bío wi á 6a à na mu 6úi 6ànso yi yòó bè, o ò yí á à puuní. Ká yĩa bío mía, á hàrí mu bè-za na wi o cǔn, á 6a pa à fé.

30 Ká a ton-sá na dà-jánii mía á mi lá léé lèe díá ho khũuhũ, le tíbí-cúaa yi, hen na le minka yi véé lè lé wéé wi yi.»

O Nùpue Za khií 6ueé cítí 6a nùpua

31 «Ká a *Nùpue Za khií bínía bò lè mí wáayi tonkarowà 6úen6úen 6uara lè mí cùkú beení, ó o 6ueé kéení mí bá-zámu kanmúiní wán á à fínáa le cítíi.

32 A hã síwà nùpua 6úen6úen á à kúee mín wán o yahó, ó o wáa à sanká 6a nùpua mín yi, làa bío ó o pi-pa wee wé sénnáa 6a pia lén 6a via yi bío síi.

33 A 6a pia ó ò kúee lè mí nín-tíání, ká 6a via ó ò kúee lè mí nín-káahó.

34 Bún món ó o béé á à bío á à na bĩa wi là á nín-tíání yi: «Minén na á wàn Maá dúgua yi, mi buen 6uee fé le béení kĩa na wíokaa mi bío yi hàrí ho dímíj ná lénló pãahú.

35 Mu bon. Le hĩni hĩa dà mi á mi nǎn ho dínló mií. A le ju-hãní dà mi á mi nǎn mu jumu mií. A bío á ì lé o ñi-hãní á mi tà á ì huera mi wán.

36 A bío á ì fù wee vará ì bírí á mi nǎn le dà-zínii mií. I lò fù yí here á mi 6uan mi sese. I fù wi ho kàsó yi, á mi 6ueé 6úεékíó mi.»

37 A bĩa térénna á à bío bío kà: «Núhúso, lé wen wa mǎn fo yi à le hĩni dà fo á wa nǎn ho dínló foñ, tàá lè ju-hãní dà fo á wa nǎn mu jumu foñ á ù jun.

38 Lé ho pãahú yén á wa mǎn à ù lé o ñi-hãní á wa tà á ù huera wa wán. Tàá lé wen á wa mǎn fo à ù wee vará ù bírí á wa nǎn le dà-zínii foñ.

39 Lé ho pǎn-yén á ù lò yí here, tàá á ù zon ho kàsó yi á wa vaá 6úεékíó fo.»

40 O o béé á à bío ò na 6a yi. Le ì mí ho tũíá na mia: Mi wé sansan wó mu nǎn wàn zàwa ñi-kéní 6úi na cínú yi, se mu lé ínén á mi wó mu nǎn yi.

⁴¹ «Bún món ó o béε á à bío ò na bía wi là a nín-káahó yi: «Minén na le Dónbeení dánkání, mi khèn làa mi. Mi lén vaa zo ho dǎhǎ na máa hí máa mi yi, hĩa lò á pan o *Satāni lè mí tonkarowà.

⁴² Mu bon, le hĩni fù dà mi, á mi yí nǎn ho dǎnló miĩ. Le ju-hānı́ fù dà mi, á mi yí nǎn mu jummu miĩ.

⁴³ I fù lé o nǎ-hānı́ á mi yí tà á ĩ yí huera mi wán. I fù wee vará ĩ bírı́, á mi yí nǎn le dà-zínı́ miĩ. I lò fù yí here, á fù wi ho kàsó yi, á mi yí búεkío mi.»

⁴⁴ A ǎa wǎa à bío bío kà: «Núhǎso, lé wen wa mǎn fo yi à le hĩni lè le ju-hānı́ dà fo, à ũ lé o nǎ-hānı́, à ũ wee vará ũ bírı́, à ũ lò yí here, à ũ wi ho kàsó yi, á warén yí séení fo?»

⁴⁵ O o béε á à bío ò na ǎa yi: «Le ĩ mi ho tǔı́á na mia: Mi wé sansan yí wó mu yí nǎn bía wínı́wínı́ kà nǎ-kénı́ búı́ yi, se mu lé ĩnén á mi yí wó mu yí nǎn yi.»

⁴⁶ Bán nǔpua so á à va le lǎnbee na máa vé lahó yi. Ká bía téréna bán á à va le mukānı́ binbirı́ na máa vé lahó yi.»

26

*Ba zúifùwa júnása wee lè o Yeesu wán
(Maaki 14.1-2; Luki 22.1-2; Zān 11.45-53)*

¹ Bío ó o Yeesu bía hǎn biónı́ so vó, ó o bía nǎn mí nǎ-kenı́nia yi:

² «Mi zǔ le hen làa wizoonı́ bío jun ká ho *Paaki sǎnú á à dí. O o *Nǔpue Za ǎa à dé á à na ǎa à búεε ho *kùrùwá wán.»

³ A ǎa yankarowà júnása lè ǎa *zúifùwa nǎ-kǎa wǎa kúaa mín wán ǎa yankarowà núhǎso beenı́ na ǎa le Kayııfu lún yi.

⁴ Ba wǎanı́a tò le mí ĩ wǎi o Yeesu ká mu yí zǔ, á à búε.

⁵ Ba wee bío: «Wa yí ko wa wǎi wo ho sǎnú pǎahǎ. Ká wa wó mu, á ǎa zǎamáa á à kánká mu bío yi.»

*O hǎa búı́ kúaa ho jıló o Yeesu jǔhǎ wán
(Maaki 14.3-9; Zān 12.1-8)*

⁶ Bío ó o Yeesu wi ho Betanı́i lóhó yi o Simǎn na hǎa lé o *ǎúéré nǎi zǎi á wee dí,

⁷ ó o hǎa búı́ búεé zon ká a ǎuan ho dǔukó-za na sú lè ho jıló na sǎmu sǎi á yǎwá here. O hǎa mu vá búεé ǎó a Yeesu yi, ò o kúaa ho jıló mu o jǔhǎ wán.

⁸ Bío ó o nǎ-kenı́nia mǎn mu, á ǎa yiwa cǎ mu yi, á ǎa wee bío: «Bìo ká yí nǎn bè-yáaré le?»

⁹ Ho jıló mu jǎn lá dà à yèé ho yǎwá na here yi á à sanká ǎàn wǎrı́ á à na ǎa nǎ-khenı́a yi.»

¹⁰ O o Yeesu zǔna bío ǎa wee bío, ó o bía nǎn ǎa yi: «Mi wee zá là a hǎa mu le we? Bío ó o wó làa mi á se.

¹¹ Ba nǎ-khenı́a bán làa mia á a keń mín wán féεε, εε ká ĩnén wón máa keń làa mia féεε.

¹² Ho jıló mu ó o kúaa ĩ wán á fèra wı́okaarǎa ĩ sǎnı́a ĩ nùuló bío yi.

¹³ Le ĩ mi ho tǔı́á na mia: Le Dónbeenı́ bın-tente wé buera lùe lée lùe yi, ho dǎmı́ná búenbúen yi á ǎa à bío bío ó o hǎa na ká wó, á ǎa à leéka a bío.»

*O Zúdaa wi ò o dé o Yeesu na
(Maaki 14.10-11; Luki 22.3-6)*

¹⁴ Lé mu ó o Yeesu nǎ-kenı́nia píru jun nǎ-kénı́ na ǎa le Zúdaa Isıkariote wá van ǎa yankarowà júnása cǎn, á vaá bía nǎn ǎa yi:

¹⁵ «Hen ká ĩ dó a Yeesu nǎn mia, á mi ĩ na webio miĩ?» A ǎa mà le wén-hānı́ ǎónı́ làa píru nǎn wo yi.

¹⁶ A lá bǔn jı́i wán ó o Zúdaa wǎa wee cǎ bío ó ò wé wé è dérǎa o Yeesu ǎa nı́i yi.

*O Yeesu wee dí ho Paaki dínló lè mí nǐ-kenínia
(Maaki 14.12-16; Luki 22.7-13)*

17 Ho *búurú na á ja-fíni yí dó yi sánú díró bân nín-yání wizonle zoñ, ó o Yeesu nǐ-kenínia wà bueé tùara a yi: «Lé wen á fo wi à wa wíoka ho *Paaki sánú dínló bǐo yi.»

18 O o Yeesu wǎa bía nǎn ba yi: «Mí lén zo ho lóhó yi, ká mi zoó fò mín làa nùpue na, à mi bío na bânso yi: O Nùhúso bía le mí pǎahú dǎn, á lé ùnén cǎn á mí bueé dí ho Paaki sánú yi lè mí nǐ-kenínia.»

19 A ba nǐ-kenínia wó bǐo ó o Yeesu bía le ba wé, á wíokaa ho Paaki dínló bǐo.
(Maaki 14.17-21; Luki 22.14; Zǎn 13.21-30)

20 Bǐo ho zǐihú dǎn, ó o Yeesu lè mí nǐ-kenínia píru jún kará ho dínló jùhú yi.

21 Bǐo ba wee dí, ó o Yeesu bía nǎn ba yi: «Le í mí ho tǔiá na mia: Mínén nǐ-kéní lé yǐa á à dé mí ì na.»

22 O o nǐ-kenínia yilera lúnkaa mu bǐo yi làa sòobéε, á ba búakáa wee tùara wo yi lè mí nǐ-kéní kéní. A yǐa le: «Nùhúso, mu lé mínén le?» A yǐa le: «Mu lé mínén le?»

23 O o Yeesu bía nǎn ba yi: «Yǐa páanía zoó cǎ làa mi, wón lé yǐa á à dé mí ì na.»

24 O *Nùpue Za á à hí làa bǐo le Dónbeení bíoní vǔahú bíaráa mu. Ká yǐa màhǎ ní ì bè mu á ho yéréké è zo jùhú. Bânso yàá lá yí ton, se mu sǔaaní.»

25 O o Zúdaa na á à dé wo ò na á lá le bíoní ò o tùara: «Nǐ-kàránlo, á lé ínén le, tàá?» O o Yeesu bía nǎn wo yi: «Ùnén lé yǐa bía mu.»

*O Nùhúso dínló
(Maaki 14.22-25; Luki 22.15-20; 1 Korénte 11.23-25)*

26 Bǐo ba wee dí, ó o Yeesu lá ho búurú, á dó le Dónbeení bǎrákà, ò o cèekaa ho nǎn mí nǐ-kenínia yi ò o bía: «Mí fé là. Hón lé í sǎnía.»

27 Bǔn món ó o lá le jùuníi dèε na ho *dǐvén wi yi, á dó le Dónbeení bǎrákà ò o nǎn ho ba yi ó o bía: «Mí búenbúen fé juka.»

28 Dén lé í cǎni na wíokaa wee zéeni le Dónbeení páanii na le bò bǐo, dén lé í cǎni na kúaará ba nùpua cèrèε bè-kora séndíaró bǐo yi.

29 Le í bío mu na mia: A lá bǐo kà jii wán, á í máa bíni máa jù ho dǐvén mu, fúaa nònzoñ na á í khíi bíni ì jù ho wàn Maá Dónbeení béeni yi.»

30 Bǔn món, á ba sía ho sánú lení à ba wà yòora há Olivewa vǐnsía búee wán.

*O Yeesu bía le o Piere á à pí mí bío
(Maaki 14.26-31; Luki 22.33-44; Zǎn 13.37-38)*

31 O Yeesu wǎa bía nǎn mí nǐ-kenínia yi: «Ho tǐnòn-kéní na kà yi, ká mí búenbúen á à pí í bǐo. Mu bon. Mu tùara le Dónbeení bíoní vǔahú yi kà síi á ba wee kàrán:

«Í ì búe o pi-pa,

á ho pi-òohú pia á à kénna à lén n va há lùà búenbúen yi.»*

32 εε ká í vèeró món, á í ì dí mí yahó vaá pa mia ho Kalilee kǎhú yi.»

33 O o Piere lá le bíoní á bía nǎn wo yi: «Hàri à bǐa ká búenbúen pí ũ bǐo, á ínén wón máa pí mu hùúu.»

34 O o Yeesu bía nǎn wo yi: «Le í mí ho tǔiá na foñ: Ho tǐnòn-kéní na kà yi, ó o kò-béε máa wá, ká ùnén bía há cúa-tǐn le fo yí zǔ mi.»

35 O o Piere bía: «Í máa bío le í yí zǔ fo hùúu, hàri ká í ko á í hí làa fo.» A ba nǐ-kenínia na ká búenbúen bía mu bǐo dà-kéní mu.

* 26:31 Mi loñ Zakari vǔahú 13.7.

*O Yeesu wee flo ho Zetesemanii yi
(Maaki 14.32-42; Luki 22.39-46)*

³⁶ O o Yeesu lè mí nǐ-kenínia wáa vaá dǎn le lùe búí na 6a le Zetesemanii, ó o bía nǎn 6a yi: «Mi kɛɛní hen, ká ínén wón á à lén ò va vaá hen, á vaá flo.»

³⁷ O o fó a Piere là a Zebedee zàwa nùwǎ òun wàráa. O o yi wáa búakáa wee dè, á hácirí yáara.

³⁸ O o bía nǎn 6a yi: «Í hácirí yáara dàkhíina. I ka lè í máa fen. Mi kɛɛní hen làa mi à tǐní mí yǐo.»

³⁹ Bǔn mǎn ó o wáa vá van cǐnú, á vaá líí búrá, ò o wee flo kà síi: «Í Maá, ká mu lá dà à wé, à ù yí le le lònbee na kà à yí mi. Ɛɛ ká búeé. I yí le ínén síi bío wé. Ʋnén lé yǐa síi bío wé.»

⁴⁰ O o bǐnía 6uara mí nǐ-kenínia nùwǎ tǐn mu cǎn, á 6ueé yú 6a à mu dǎmu 6ó 6a. O o bía nǎn o Piere yi: «Ɛee minén, le léèrè dà-kéní na mií fání mi yǐo yi á à flo làa mi lé bǔn mí yí dàǎna yí wó lon?»

⁴¹ Mi fání mi yǐo, à flo, bèra a na à mí yí zo mu bè-kora wéró yi. O nùpue síi wee wé vá mu bè-tente wéro yi, Ɛɛ ká ho pánká na ó o ò wé làa bú lé hǐa mia.»

⁴² O o Yeesu bǐnía wà mu cúa-òun níi, á vaá wee flo kà síi: «Í Maá, hen ká le lònbee na kà yí dà máa dà í wán ká le yí yú mi, à ùnén lé fo síi bío pá wé.»

⁴³ O o tǐn bǐnía 6uara mí nǐ-kenínia cǎn, á 6ueé yú 6a à mu dǎmu 6ó 6a. Ba yí dàǎna yí fánía mí yǐo.

⁴⁴ Mu cúa-tǐn níi, ó o bǐnía wà, á tǐn vaá flora mu bío dà-kéní mu.

⁴⁵ Bǔn mǎn, ó o bǐnía 6uara mí nǐ-kenínia cǎn, á 6ueé bía nǎn 6a yi: «Mi dǔma wee vǔnka le? Mi loń, ho pǎahǔ dǎn. O *Nùpue Za á 6a à dé 6a bè-kora wérowà níi yi.

⁴⁶ Mi hǐní wa lén. Yǐa á à dé mi ò na 6ueé dǎn.»

*Ba wǐira a Yeesu
(Maaki 14.43-50; Luki 22.47-53; Zǎn 18.2-11)*

⁴⁷ Pǎahǔ na ó o Yeesu wee bío yi, à bǔn ó o Zudaa 6ueé dǎn. O lé 6a nǐ-kenínia píru òun nǐ-kéní. Ba zǎamáa na bò làa wó á 6uan há khà-túa le há búaa. Lé le *Dónbeení yankarowà òúnása le 6a *zúífùwa *nǐ-kǐa lé bán tonkaa 6a.

⁴⁸ O Zudaa, yǐa á à dé o Yeesu mu á à na, á zéenia bío 6a zǎamáa á à zǔrńnaa wo. O bía: «Í hǐa vaá tǛenia nùpue na yi lè le kǎnbii, se wón lé yǐa mi wee cà, à 6a wáa wǐi wo.»

⁴⁹ O o dǛenia wà 6ueé 6ó a Yeesu yi ò o bía nǎn wo yi: «Nì-kàránlo, foó.» O o tǛenia wo yi lè le kǎnbii.

⁵⁰ O o Yeesu bía nǎn wo yi: «Wàn bǎnlo, bío fo wà 6ueé wé hen, à ù wáa wé.» A bǐa ká wà 6ueé 6ó a yi, á wǐira a.

⁵¹ A bǐa wi là a Yeesu mu nǐ-kéní búí dò mí khà-tóní ò o hà le Dónbeení yankarowà òúhǔso beení ton-sá nǐn-tǐání òikǎahǔ kúio.

⁵² O o Yeesu wáa bía nǎn wo yi: «Dé ù khà-tóní mí lóorè yi. Lé bío á bǐa wee khuii há khà-túa búenbúen khíi hí làa há.

⁵³ Fo yí zǔ ká í lá dà à ve í Maá le o 6uee séení mi le? O o lá à dǛení ò tonka mí wáyí tonkarowà hǐn-táwá ká 6a po kuio píru òun le?†

⁵⁴ Ɛɛ ká mu wó ká, á bío túara le Dónbeení bíoní vǔahǔ yi á à wé kaka òii ò síráa? Mu bon, ho vǔahǔ mu yi á mu bía le lé ká síi á mu ko mu wéráa.»

⁵⁵ Bǔn mǎn ó o Yeesu bía nǎn 6a zǎamáa yi: «Mi so lá ko mi 6ua khà-túa làa búaa 6uee wǐiráa mi lòn nǐ-kǎanii le? Làa wizooní búenbúen ká í lá wee wé kɛɛní le *Dónbeení zǐ-beení yi à kàrán 6a nùpua á mí yí wǐira mi.

† 26:53 Ho wáyí tonkarowà hǐn-táwá kuio píru òun na bío bǐa ká á kuure dà-kéní wee yí hǐn-táwá muaaseé hèzln síi.

⁵⁶ Εε κά βύν βύενβύεν wó lée bèra a na, à le *Dónbeenĩ jì-cúa fεεrowà bío na 6a bía le Dónbeenĩ bíonĩ vūahũ yi à jii sí.» A 6a nĩ-kenínia βύενβύεν wáa lúwa 6a día a.

Ba 6uan o Yeesu vannáa ho làndá tũíá fεεrowà cón
(Maaki 14.53-65; Luki 22.54-55, 63-71; Zán 18.12-14, 19-23)

⁵⁷ Bía wĩira a Yeesu á 6uan wo vannáa 6a yankarowà jùhũso na 6a le Kayiifu cón. Lé bín á ho *làndá bío zéenílowa lè 6a *zúifùwa nĩ-kía kúaa mín wán yi.

⁵⁸ O Piere khèra bò a Yeesu món fúaa o Kayiifu lún, á vaá zoó páania kará lè 6a parowà, á wee loń bío mu hĩa wéráa.

⁵⁹ Ba yankarowà júnása, lè ho làndá tũíá fεεrowà βύενβύεν wee cà bío 6a à koonínaa o Yeesu yi á à bè yi ì siínínaa o jùhũ á à na 6a à bue.

⁶⁰ Ká 6a màhá yí yú bío búí, hàrí bío 6a nùpua cèrèε pá wáa 6uara 6ueé koonía o yi mí cúee. Mu véení, á nùpua nùwã jun búí

⁶¹ 6uara 6ueé bía bío kà: «O nĩ mu bía le mí dà à fio le Dónbeenĩ zĩ-beení á à bíní ì so hã wizooní bío tĩn yi.»

⁶² A 6a yankarowà jùhũso líí hĩnɔn yòó dĩn ò o bía nɔn o Yeesu yi: «Bío 6a nùpua mu wee bío ũ dǎní yi á fo le fo yí máa bío dèε búí yi le?»

⁶³ O o Yeesu cèkè ò o dĩn. A 6a yankarowà jùhũso wáa bía nɔn wo yi: «Ĩ wee fio fo, le Dónbeenĩ na wi fεεε yèni yi, ká fo lé o *Krista, le Dónbeenĩ Za, ũ bío mu na wɛn.»

⁶⁴ O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Lé fo bía mu. Le ĩ mĩ ho tũíá na mia: A lá bío kà wán, á mi ì mi a Nùpue Za ká a kará le Dónbeenĩ na dà mu bío βύενβύén nín-tĩání.‡ Mi mún khii mi a ká a kará hã dùndúio wán wà à 6uen.» §

⁶⁵ A 6a yankarowà jùhũso wáa lèkkaa mí dà-zĩnii lé bío mu vá a yi dàkhĩna, ò o bía: «Lé le Dónbeenĩ ó o là. Wa màkóo yàá wáa mía seéràsa yi. Mi já bío ó o là lè le Dónbeenĩ.

⁶⁶ Awa, á lé mu yén á mi wee leéka?» A 6a bía: «O wó khon, ó o ko ò o bue.»

⁶⁷ A 6a wee pũiní mí jinsání kúee o yahó wán, ká 6a a vúaa wo lè mí nínkuio. Ba búí wee fio o sáarà,

⁶⁸ ká 6a a bío: «Ūnén Krista, wáa zéení yĩa vĩna fo làa wɛn.»

O Piere pá a Yeesu bío
(Maaki 14.66-72; Luki 22.56-62; Zán 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Hón páahũ so yi, ò o Piere pá kará ho lún yi, á 6a yankarowà jùhũso beenĩ ton-sá hĩa nĩ-kení vá 6ueé 6ó a yi, á bía nɔn wo yi: «Ūnén mún lá wi là a Kalilee nĩi Yeesu.»

⁷⁰ Ká a Piere màhá pá mu 6a nùpua βύενβύén yĩo yi, ò o bía: «Bío fo wee bío kà á ĩnén yí zũ.»

⁷¹ O o wà vaá dĩn ho lún zũajii. O o ton-sá hĩa nĩ-kení tĩn mɔn wo, á wón bía làa bĩa wi bín: «Yia kà là a Nazarεete nĩi Yeesu lá páania wi.»

⁷² O o Piere tĩn pá mu ò o báa: «O nĩ na kà a ĩnén yí zũ.»

⁷³ Mu dó mi yi cĩnú, á bĩa bín vá 6ueé 6ó a Piere yi, à 6a bía nɔn wo yi: «Mu bon kénkén. Fo lé 6a nĩ-kení búí. Ū bíonĩ wee zéení mu.»

⁷⁴ O o Piere wíokaa báa lè mí sòobéε á bía: «O nĩ na kà á ĩ yí zũ hũuu.» Ho pòn-kení mu yi, ó o kò-béε wá.

⁷⁵ O o Piere hácírí màhá bĩnia 6uara bío ó o Yeesu bía nɔn wo yi wán: Sání ò o kò-béε wá, bĩn ká ūnén pá le fo yí zũ mi á dǎn hã cúa-tĩn. O o Piere ló, á lée wá búbùbù.

‡ 26:64 Mi loń Lení vūahũ (Psaumes) 110.1 § 26:64 Mi loń Daniyεele vūahũ 7.13

27

Ba buan o Yeesu vannáa o Pilaate cón
(Maaki 15.1; Luki 12.1; Zán 18.28)

¹ Le yǐnbii b̀uirii á le *Dónbeenì yankarowà júnása, lè 6a *zúifùwa nǐ-kíá búenbúen páanía wó le jii le mí ì na a Yeesu 6a à búe.

² A 6a nòn le jii le 6a ca a, à 6ua varáa o *Pilaate cón, yǐa ho *Oroomu béε bàrá ho Zudee kǎhù jùhù wán.

O Zudaa húmú b̀io
(Bè-wénia 1.18-19)

³ B̀io ó o Zudaa, yǐa dó a nòn á m̀on ò o Yeesu 6a síinia jùhù le mí ì búe, ó o zúna le mí wó khon, ó o yilera yáara, ó o buan le wén-hãani 6óní làa píru á b̀inia 6ueé nòn le Dónbeenì yankarowà júnása lè 6a nǐ-kíá yi,

⁴ ò o b́ia: «Í 6èntín wó khon lé b̀io á ì nòn yǐa yí yáara d̀e le 6a búe.» Ká bán màhá b́ia nòn wo yi: «Á b̀un ciran warén le? Ùnén lé yǐa làa b̀u.»

⁵ Ó o Zudaa m̀ina le wári kúaará le *Dónbeenì zǐ-beenì yi, ò o ló lée wà, á vaá lù ho h̀ló zon.

⁶ A le Dónbeenì yankarowà júnása khuiira le wári, à 6a b́ia: «Wa làndá yi, á dén wári so síi yí ko le kúee le Dónbeenì zǐ-beenì wári wán, lé b̀io á le lé le cãni wári.»

⁷ A 6a wãanía tò, à 6a yà ho m̀hù 6úi na 6a wee ve làa «Có-mí M̀hù» làa de, á wó lè 6a nǐ-hãní ǹuní.

⁸ Lé b̀un te b̀io 6a wee veráa ho m̀hù mu làa cãni m̀hù hàrí lòn zuia.

⁹ A le *Dónbeenì jì-cúa f̀ero Zeremii b̀io na ó o b́ia á jii sùráa: «Ba khuiira le wén-hãani 6óní làa píru, dén na lé le wári na ó o *Isirayele ǹpomu héhaa là a yàamu

¹⁰ á yà là a có-mí m̀hù làa b̀io ó o jùhùso bíaráa mu nòn m̀i.»*

O Pilaate wee tùaka a Yeesu yi
(Maaki 15.2-5; Luki 23.2-5; Zán 18.29-38)

¹¹ B̀io 6a buan o Yeesu vannáa o *Pilaate cón, á wón tùara a yi: «Lé ùnén lé 6a *zúifùwa béε le?» Ó o Yeesu b́ia nòn wo yi: «Fo b́ia mu.»

¹² B̀un m̀on, á b̀io 6a yankarowà júnása lè 6a nǐ-kíá wee kooní a yi, ó o yí b́ia d̀e.

¹³ Ó o Pilaate wãa b́ia nòn wo yi: «B̀io 6a wee bío ù jii búenbúen á fo yí máa jí le?»

¹⁴ Ó o Yeesu yí b́ia d̀e mu 6úi d̀ání yi. A mu wó a Pilaate coon dàkhína.

Ba stinia o Yeesu jùhù le mí ì búe
(Maaki 15.6-15; Luki 23.13-25; Zán 18.39-40; 19.4-16)

¹⁵ Ho *Paaki sánú lée Paaki sánú díró yi, à yǐa ho *Oroomu béε bàrá ho Zudee kǎhù jùhù wán à lén o kàsó ǹi 6úi díá, yǐa 6a zãamáa le o díá.

¹⁶ Mu ù wé à kàsó ǹi 6úi wi b̀in á yèni ló. Ba wee ve o làa [Yeesu] Barabaasi.

¹⁷ Ó o Pilaate wãa tùara 6a zãamáa na kúaa mín wán yi: «Lé o yén á mí wi à ì lén díá? Lé o [Yeesu] Barabaasi lée tàá lé o Yeesu na 6a le *Krista?»

¹⁸ Ó o Pilaate zǐ kénkén le 6a dó a Yeesu nòn mí yi lé b̀io le yandee wi 6a yi o b̀io yi.

¹⁹ Pãhù na ó o Pilaate wi le cítii finíi lahó yi, á 6àn háa le 6a 6uee bío b̀io ká na a yi: «Yí dé ù jii o ǹi mu b̀io 6úi yi. Lé o yí wó yí khon. Ho t́nãhù, á ì 6èntín lò bon há kònkórá yi o b̀io yi.»

²⁰ A le *Dónbeenì yankarowà júnása lè 6a *zúifùwa nǐ-kíá á b́ia 6ó 6a zãamáa jùhù, le 6a fio o Barabaasi lén díaró ká 6a búe o Yeesu.

* 27:10 Mi loñ Zakari v̀uahù 11.12-13; Zeremii v̀uahù 18.2-3; 19.1-2; 32.6-15

21 O o Pilaate lá le bíoní ò o tùara 6a yi: «Ba nùwã òun na kà t̄iahú, á lé o yén á mi le í díá?» A 6a bía n̄on wo yi: «Díá a Barabaasi.»

22 O o Pilaate tùara 6a yi: «Ká a Yeesu na 6a le Krista á mi le í wé kakaráa?» A 6a 6úen6úen bía: «Búεε wo ho *kùrùwá wán ò o hí.»

23 A wón tùara 6a yi: «Lée webio ó o wó khon yi?» A 6a wíokaa wee bío p̄ónp̄ón: «Búεε wo ho kùrùwá wán ò o hí.»

24 Bío ó o Pilaate m̄on ò o yí dà bío 6úí máa wé, à 6a nùpua hoorà wíokaa wee dé wán, ó o lá mu òumu ò o s̄εera mí níní 6a z̄amáa yahó ò o bía: «Í n̄í ló a n̄í na kà 6úero bío yi.»

25 A 6a z̄amáa 6úen6úen bía: «Le o húmú bío s̄ansá warén lè wa z̄awa.»

26 O o Pilaate w̄aa léra a Barabaasi díá, ò o le 6a ha a Yeesu lè há lábàaní. O o n̄on wo le 6a búεε ho kùrùwá wán.

*Ba dásíwá wee z̄ańka a Yeesu yi
(Maaki 15.16-20; Luki 23.11; Z̄an 19.2-3)*

27 O Pilaate dásíwá 6uan o Yeesu zonnáa le z̄í-beení lún yi, à 6a von mí n̄inz̄awa na ká 6úen6úen á 6a 6ueé k̄nía wo yi.

28-29 Bío 6a le mí ì z̄ańka a yi, á 6a t̄era a s̄í-z̄inia, à 6a z̄inia wo lè ho kán6un muhú†. Ba tá ho òuhú k̄írí lè há k̄ikara á yòó bò a òuhú wán á wó là a bá-z̄amu khònlúee, à 6a dó le k̄ańí o n̄in-t̄ińí, á wee lii f̄ará mí n̄onkóòuná wán o yahó, ká 6a a bío: «Z̄úífùwa b̄εε, foó!» 30 Ba wee p̄uiní mí òins̄aní kúee o wán, á wee fé le k̄ańí v̄in là a òuhú.

31 Bío 6a z̄ańkaa wo yi vó, á 6a t̄era ho kán6un muhú, à 6a b̄inia z̄inia wo là a kùrú s̄ia, à 6uan wo wà vaá búεε ho kùrùwá wán.

*O Yeesu 6a 6úaa ho kùrùwá wán
(Maaki 15.21-32; Luki 23.26-43; Z̄an 19.17-22)*

32 Bío 6a zoó wee lé ho lóhó yi, á 6a fò mín làa n̄í 6úí na 6a le Sim̄on. O wee lé ho Sir̄ena lóhó yi. A 6a dásíwá k̄ik̄aa wo yi le o fé o Yeesu kùrùwá p̄í.

33 Bío 6a vaá d̄on ho lahó na 6a wee ve làa Kolokota, b̄un kúará le «òun-òkuee lahó,»

34 á 6a n̄on ho *d̄iv̄én na 6a lùnkaa lè mu bío 6úí na h̄εε o Yeesu yi le o òu. Ká a d̄ind̄ío mu, ó o p̄á le mí máa òu mu.

35 Bío 6a 6úaa wo ho kùrùwá wán vó, á 6a wó le òun-s̄ini bío á sankaaráa o s̄í-z̄inia,

36 à 6a kará b̄in pan wo yi.

37 Ba túara bío n̄on 6a s̄iin̄anáa o òuhú ho p̄enp̄eren wán á yòó 6úaa o òuhú yi: YIA KÀ LÉ O YEESU, 6A Z̄ÚÍFÙWA B̄ÉÉ.

38 N̄í-wanna nùwã òun 6a mún 6úaa há kùrùwáwá wán là a Yeesu. O n̄í-kéní wi là a n̄in-t̄ińí, ó o n̄í-kéní wi là a n̄in-káahó.

39 Ba nùpua na wee kh̄í làa b̄in wee k̄ibón mí òuná ká 6a à là a,

40 ká 6a a bío na a yi: «Ūnén na lá wi à ū fio le *Dónbeení z̄í-beení à b̄iní so le 6àn dà-veere há wizooní bío t̄in yi, w̄aa fení ūten. Ká fo lé le Dónbeení Za, à ū lé ho *kùrùwá wán lii.» 41 Hàrí le Dónbeení yankarowà, lè ho làndá bío z̄éenilowa, lè 6a n̄í-k̄ia wee yáa mí òiní yi na a yi ká 6a a bío:

42 «O fenía 6a 6úí, ò orén m̄ahá yí dà máa fení m̄iten. O yí le mí lé o Isiraȳεle òipomu b̄εε le? O o w̄aa lé ho kùrùwá wán lii, á wa à dé wa s̄ia wo yi.

43 O dó mí s̄ii le Dónbeení yi, á bía le mí lé le Dónbeení Za. Awa, ká le Dónbeení mu wa a, à le w̄aa fení a.»

44 Ba n̄í-wanna na 6a 6úaa há kùrùwáwá wán o n̄is̄aa mún wee là a làa b̄un s̄ii.

† 27:28-29 Mi loń Maaki v̄uahú 15.17

*O Yeesu húrun**(Maaki 15.33-47; Luki 23.44-56; Zān 19.25-42)*

⁴⁵ Le wii yòo fàráló p̄ahũ, á ho k̄hũ búenbúen dĩndĩn wó le tíbírí, á míana fúuu fúaa le wi-háarè.

⁴⁶ Le wi-háarè mu p̄ahũ, ó o Yeesu bía b̄io kà p̄ónp̄ón: «Elii, Elii, lama sabatani?» (Bũn kúará le «wàn Dónbeenĩ, wàn Dónbeenĩ, fo p̄á mi día le we?»‡)

⁴⁷ A b̄ia wi b̄in nùwā yēn búí ná mu, á ba bía: O wee ve o *Elii.

⁴⁸ A ba n̄i-kéní lùwa vaá lá le d̄ēē búí na wee k̄iní mu numu 6ua, á 6ueé z̄íra mu b̄e-ḡia yi, á can le 6úaaḡiire yi yòó dá a Yeesu yi le o ḡu.

⁴⁹ Ba búí bán 6èn wee bío: «Mi día le wa loń le o Elii 6ueé fení a le?»

⁵⁰ Ó o Yeesu wíokaa wāamaa p̄ónp̄ón, ò o húrun.

⁵¹ Hón p̄ahũ so yi, á ho p̄ōnsò-beenĩ na zoó céra le Dónbeenĩ z̄i-beenĩ yi á yòó l̄ēera mí t̄ahũ líí ló. A ho tá d̄ekío, á h̄ā 6úaarà b̄enkāa.

⁵² H̄ā búráa ḡiní h̄enkāa, á le Dónbeenĩ n̄upua c̄èr̄ēē búí na lá húrun á v̄ēera.

⁵³ Ba ló h̄ā búráa yi, ó o Yeesu v̄ēeró m̄ón, á ba líí zon le Dónbeenĩ lóhó Zeruzal̄ēmu yi. A ba n̄upua c̄èr̄ēē m̄on ba.

⁵⁴ A ho Oroomu d̄ásíwá ḡuh̄iso l̄ē 6a d̄ásíwá na lá pan o Yeesu yi á m̄on ho tá d̄ekéró làa b̄io wó, á 6a z̄āna d̄akh̄ína, á 6a wee bío: «O 6̄ēnt̄in lá lé le le Dónbeenĩ Za binbirí.»

⁵⁵ H̄āawa c̄èr̄ēē m̄un k̄era b̄in, á kh̄era dĩn wee loń. Ba lé b̄ia b̄o a Yeesu yi h̄arí ho Kalilee yi, á wee sá na a yi.

⁵⁶ Ba h̄āawa mu t̄ahũ ó o Makadala Mari, là a Zaaki là a Zoz̄ēfu 6àn nu Mari, là a Zebedee nùwā 6àn nu á wi yi.

⁵⁷ B̄io ho z̄ihũ d̄ōn, á ho Arimatee lóhó n̄i búí na lé o n̄àf̄oró 6ànso á wà 6uara. O ȳēni 6a le Zoz̄ēfu. O m̄un lá lé o Yeesu n̄i-kenínia n̄i-kéní búí.

⁵⁸ Wón lé ȳia wà vaá f̄iora a Yeesu n̄i-hínmu o *Pilaate c̄ōn. Ó o Pilaate le 6a día le o lá.

⁵⁹ Ó o Zoz̄ēfu lá h̄ā, á bá l̄ē ho p̄ōnsò-finle,

⁶⁰ á dó mí k̄urú búure yi na ó o có ho 6úaaḡó yi. O o b̄inía le hue-beenĩ á pon le ḡii, ò o wà.

⁶¹ Mu wee wé ò o Makadala Mari l̄ē mí ȳēn-6ua Mari na so á kará s̄ansáa le búure.

Ba d̄ásíwá pan o Yeesu búure yi

⁶² Mu tá na l̄ēe t̄ōn, ho *Sabaa zoñ, á 6a yankarowà ḡúnása, l̄ē 6a *Fariz̄ēwa p̄ánía van o Pilaate c̄ōn,

⁶³ á vaá bía n̄on wo yi: «C̄ukúso Pilaate, o sab̄in-f̄ūtaalo mu b̄ionĩ búí á wa h̄acírí 6uara wán. B̄io ó o ȳio lá wi lua, ó o bía le mí húmú wizooní t̄in zoñ ká mí ì v̄ēe.

⁶⁴ C̄ēn na le ḡii le 6a pa le búure yi fúaa mu wizooní t̄in níi, b̄era a na ò o n̄i-kenínia yí 6uee l̄ēn o s̄ánía ká 6a bío na 6a z̄āamāa yi le o v̄ēera. A d̄ēn sab̄éré so á à poñ dĩo ho yahó.»

⁶⁵ Ó o Pilaate bía n̄on 6a yi: «Ba d̄ásíwá na a pa le búure yi wi hen, n̄in-b̄ia. Mi fé 6a à mí l̄ēn vaa pa le yi làa b̄io mi dà à wé làa b̄ū.»

⁶⁶ A 6a w̄āa wà vaá l̄era le búure mu paró b̄io ȳio. Le hue-beenĩ na pon le búure ḡii á 6a wíokaa pon k̄ūink̄ūin, á b̄arā 6a d̄ásíwá le 6a pa le yi.

28*O Yeesu v̄ēera**(Maaki 16.1-10; Luki 24.1-12; Zān 20.1-10)*

‡ 27:46 Mi loń Lení v̄ūahũ (Psaumes) 22.2

¹ Ho dimaasi zoñ tá-tía yi, ká ho *Sabaá khíína, ó o Makadala Mari lè mí yèn-bua Mari na so á wà van le búure wán.

² Yíó bueé tí, à ho tá dèkíó lè mí pànká, ó o Núhúso Dónbeení wáayi tonkaro búí yòó ló líí b́íiníá le huee khíi bàrá á yòó kará wán.

³ O wee nuiíka lè ho viohó nuiíkaró bíó síi, á sí-zínia ka púiapúiapúia.

⁴ Ba parowà zána fúaa 6a wee zà, á ka lè 6a húrun.

⁵ A ho wáayi tonkaro lá le bíoní, ò o bía nòn 6a háawa yi: «Minén háawa mu, mi yí zón. I zú le mi wee cà a Yeesu, yíá 6a fúaa ho *kùrùwá wán.

⁶ O mía hen, o vèera làa bíó ó o híá bíaráa mu. Mi b́uen b́uee loñ ho lahó na ó o lá dūma yi.

⁷ Mi bánbá vaa bíó na a nǐ-kenínia yi le o vèera. A bíó ká wán, ó o dú 6a yahó van ho Kalilee kǎhú, lé b́ín 6a vaá mi a yi. B́ín lé bíó á í lá wi à í bíó na mia.»

⁸ A 6a dèenía b́inía fùafùá ká 6a zónkaa, á 6a sía mún pá wan làa sòobéé, á lùwa vaá bía mu là a Yeesu nǐ-kenínia.

⁹ Yíó bueé tí, ò o Yeesu wee sí 6a yahó, á bía làa ba: «Mí foó.» A 6a vá bueé bó a yi, á líí b́uan o zení yi à 6a b́uaanía wo.

¹⁰ Ó o Yeesu wáa bía nòn 6a yi: «Mí yí zón. Mi lén vaa bíó na wán zàwa yi le 6a lén va ho Kalilee kǎhú, lé b́ín 6a à mi mi yi.»

Ba dásíwá na lá pan o Yeesu búure yi nǐ-cúa

¹¹ Bíó 6a háawa wi ho wǎhú wán wà, á 6a dásíwá nùwá yèn búí na lá pan le búure yi b́èn wà lion ho lóhó yi, á líí bía bíó wó búenb́uen nòn 6a yankarowà núnása yi.

¹² Le *Dónbeení yankarowà núnása kúaa mín wán lè 6a *nǐ-kíá á wáanía tò, à 6a nòn le wárí na boo 6a dásíwá yi,

¹³ à 6a bía nòn 6a yi: «Mí bíó le o nǐ-kenínia bueé nuaana a ho tá t́íahú ká mi dūma.

¹⁴ Hàrí ká a *Pilaate wó wó ná mu, á wa à zúñ bíó wa à bíó á à búeráa o nǐhú, á mi núná á à lé.»

¹⁵ A 6a parowà fó le wárí, à 6a wó làa bíó 6a bíaráa mu nòn 6a yi. A mu bènbera fò há làa búenb́uen 6a *zúífùwa cón á bueé bó ho zuia yi.

O Yeesu zéenia mǐten lè mí nǐ-kenínia

(Maaki 16.14-18; Luki 24.36-49; Zán 20.19-23; Bè-wénia 1.6-8)

¹⁶ Ba nǐ-kenínia píru dòn wà van ho Kalilee kǎhú, le b́ue-za na ó o Yeesu zéenia làa ba wán.

¹⁷ Bíó 6a mǎn wo, á 6a b́uaanía wo, ká 6a búí wi 6a t́íahú pá titikaa.

¹⁸ Ó o Yeesu vá buara, ò o bía nòn 6a yi: «Mu bíó búenb́uen wéró ho wáayi lè ho tá wán á le Dónbeení nòn pànká mǐ.

¹⁹ Mi wáa lén va há síwá nùpua búenb́uen cón, à vaa wé 6a lè í nǐ-kenínia. Mi bátízé 6a o Maá là a Za lè le Dónbeení Háčírí yèni yi.

²⁰ Mi kàrán 6a à 6a wé bè bíó búenb́uen na á í henía nòn mia yi. Mi zúñ mu, í ì keñ làa mia há wízoní búenb́uen yi fúaa ho dímíjá véró.»

Le Dónbeenì bìn-tente vūahú na ó o Maaki túara

Vūahú túaró ñúhú

O Maaki hía wee bè là a Piere là a Poole, á wee séení 6a le Dónbeenì tonló yi (Bè-wénia 13.5; Koloosisa 4.10; Piere nín-yání 5.13). O Maaki vūahú wee zéení le o Yeesu lé le Dónbeenì Za na yú ho pànká mu bïo búenbúen wán (Maaki 1.1; 15.39).

Bïo ó o Zǎn na hía wee bátizé 6a nùpua á buara bueé wíokaaráa ho wǎhú ká là a Yeesu, lé bǔn ó o Maaki nín-yání túara mí vūahú yi. O mún zéení bïo ó o Yeesu buara bueé bátizéaraa o Zǎn cǎn làa bïo ó o Satǎni khàráa wo loǎna bïo (Maaki 1.1-13).

Bïo ó o Yeesu von lè mí ñi-kenínia, làa bïo ó o wó, bǔn búenbúen ó o Maaki túara mí vūahú yi (Maaki 1.14-10.52).

O Yeesu fèra bía bïo va á wé o yi ho Zeruzalεmu yi á ñon mí ñi-kenínia yi. Ká 6a màhá yí zúǎna a bíonì mu kúará (Maaki 8.31; 9.30-32; 10.32-34).

Pǎahú na ó o Yeesu wee zo ho Zeruzalεmu yi, á 6a zǎamáa dó ho cùkú beenì wo yi. Ká 6a *zúifùwa ya-díwá bán pǎ a bïo (Maaki 11-13). O Maaki vūahú véení, ó o zéení o Yeesu húmú là a vèeró bïo (Maaki 14-16).

Le Dónbeenì tonkaa o Zǎn Batiisi

(Matiye 3.1-12; Luki 3.1-9, 15-17; Zǎn 1.19-28)

¹ Dïo ká lé le bìn-tente, dïo wee zéení le Dónbeenì Za Yeesu *Krista bïo ñúhú búenì

² làa bïo le Dónbeenì bía mí ñi-cúa fεero *Ezayii vūahú yi:

«ǎ ñ tonka ñ tonkaro

o ò dí ũ yahó á bueé wíoka ũ wǎhú.*

³ Nii búii wee bío pǎnpǎn le dùure yi ká síi:

«Mi wíoka ho wǎhú ká a Núhúso ò buen.

Mi muin ho wǎhú na o ò bè.†»

⁴ A lé bǔn mu bèn wóráa. O ñii búii na 6a le Zǎn hía wi le dùure yi, á bïo ká lé bïo ó o wee bue: «Mi buen à ñ bátizé mia, lé bǔn á à zéení le mi khú mu bè-kora wéró yi, á bò le Dónbeenì yi, á le è sèn mi bè-kora á à dí.»

⁵ Ho Zudee kǎhú nùpua lè ho Zeruzalεmu lóhósa búenbúen wee lé buen o cǎn. Ba wee zéení mí bè-kora 6a nùpua yahó, ò o Zǎn bátizé 6a ho Zurudǎn muhú yi.

⁶ O Zǎn dà-zíni tǎ là a cón-ñúmúkú varà, á ku-céeni wó lè ho sǎahú. O bè-díni lé 6a hawà lè há sò-kía sòró.

⁷ Bïo ká lé bïo ó o hía wee bue na 6a zǎamáa yi: «Nùpue búii wi ñ món wà a buen, wón po mi. I yàá yí ko là a nakǎa tenló hùúu.

⁸ Inén bátizéra mia lè mu ñumu yi, ká arén wón khii bátizé mia lè le Dónbeenì Hácíri.»

O Yeesu bátizémù là a kúará lénló bïo

(Matiye 3.13-17; 4.1-11; Luki 3.21-22; 4.1-13)

⁹ O Yeesu wǎa ló ho Kalilee kǎhú lóhó na 6a le Nazareete yi á van o Zǎn cǎn, á wón bátizéra a ho Zurudǎn muhú yi.

¹⁰ O Yeesu zoo léení mu ñumu yi, ó o mǎn ho wáayi à ho ñii héra lè mí pànká, á le Dónbeenì Hácíri lion lòn háponi o wán.

* 1:2 Mi loñ Malasii vūahú 3.1 † 1:3 Mi loñ Ezayii vūahú 40.3

11 A mu tãmu búí sã ná ho wáayi, á bía: «Fo lé í Za na á ì bò í tàkà wán, ù bío sí mi.»

12 Bún món á le Dónbeení Hácírí dèenía náana a vannáa le dùure yi.

13 O wó há wizooní búará-jun bín. Lé hón pãahú so búenbúen ó o Satáni khà a yi loína. O kera ba najuwà tãhú bín á bío ó o màkóo wi yi, á ho wáayi tonkarowà wee wé na a yi.

*O Yeesu von ba ce-pawà nùwã náa
(Matiye 4.12-22; Luki 4.14-15; 5.1-11)*

14 O Zán déró ho kàsó yi món, ó o Yeesu wà van ho Kalilee kòhú á vaá wee bue le Dónbeení bín-tente na ba nùpua yi.

15 O wee bío na ba yi: «Ho pãahú jii tun, le *Dónbeení bɛɛní bueé 6ó. Mi khí mu bè-kora wéró yi à bè le Dónbeení yi, à mi tà le bín-tente bío.»

16 Bío ó o Yeesu hãa bá ho Kalilee vù-beení jii wà, ó o vaá mɔn ba ce-pawà nùwã jun. Ba lé o Simɔn lè mín za Andere. Ba wee yénní mí zùán dé mu jumu yi.

17 Ó o Yeesu bía nɔn ba yi: «Mi buee bè mi, á ì wé á ba nùpua lé bĩa mi wé è yí á à bua à buennáa í cón làa bío mi wee paráa ba cewà bío sii.»

18 A ba dèenía kúaará mi zùánwà à ba bò là a Yeesu wà.

19 O Yeesu dá vá van mí yahó, ó o mɔn o n̄i búí na ba le Zebedee zàwa, o Zaaki lè mín za Zán à ba wi mí woohú yi wee wíoka mí zùánwà.

20 Ó o Yeesu dèenía von ba, á ba ló díá mín maá Zebedee lè ba ton-sáwá ho woohú yi, à ba bò là a Yeesu wà.

*O n̄i na ó o cíná wee beé ló
(Luki 4.31-37)*

21 O Yeesu lè mí n̄i-kenínia wà van ho *Καπεεnayuumu lóhó yi. Ba *zúifùwa vùnló wizonle na ba le *Sabaa zon ó o zon ba kàránlò zii yi, á zoó wee kàrán ba.

22 A bĩa ná a bíoní wó coon làa sòobéε. Lé bío ó o yí kàránna ba nùpua lè ho *làndá bío zéenilowa bío sii. Orén wó mu lè ho pànká na le Dónbeení nɔn wo yi.

23 Mu pãahú mí bεere yi, à bún ò o n̄i búí na ó o cíná wi yi bueé zon ba zúifùwa kàránlò zii yi, á bía pónpón:

24 «Nazarεete n̄i Yeesu! Léé webio á ù wà bueé cà wa cón hen? Fo buara wa yáaró bío yi léé? Ba le í yí zū fo le? Ünén lé yia lé le Dónbeení nùpue na le tonkaa.»

25 Ó o Yeesu nàmakaa wo yi: «Wé tété. Lé o n̄i mu yi lònbió.»

26 Ó o cíná zèkéra a n̄i lè ho pànká, ò o ló a yi ká a wãamaa pónpón.

27 A ba nùpua wó coon dàkhína, fúaa ba wee bío mín yi: «Éee! Bío kà léé webio? Ho léé kàránlò finle na pànká wi. Hàrí ba cínáwa ó o nùpue mu wee na le jii yi, à ba wé bío ó o wi à ba wé.»

28 Ó o Yeesu yèni dèenía ló fùafùà ho Kalilee kòhú búenbúen yi.

*O Yeesu wéera ba vánvárowà cèrèε
(Matiye 8.14-17; Luki 4.38-41)*

29 Bún món ó o Yeesu ló ba *zúifùwa kàránlò zii á bò mín là a Zaaki là a Zán á téréenna van o Simɔn là a Andere bàn zii.

30 Mu wó ò o Simɔn bàn hio hãa wi le dãmu dèε yi, lé bío le tɛení wee zèé wo. O Yeesu buee dèeníi á ba bía a bío làa wo.

31 Ó o Yeesu vá vaá đin o n̄uhú yi, ò o líf fù a n̄i yi hóníá làa wo, á le tɛení khína ó o dèenía h̄inɔn nɔn ho đinlò ba yi.

³² Le wii zoró món, ho tá yuuní,‡ á 6a nùpua 6uan mi vánvárowà làa 6ia 6a cínáwa wi yi 6úen6úen 6uararáa o Yeesu cón.

³³ Ho lóhó nípomu 6úen6úen ló 6ueé kúaa mín wán le zii zūajii.

³⁴ O Yeesu wéera 6a nùpua cèrèè na mu vǎmú lè mi síiwà lá wee beé lò, á mún ɲən 6a cínáwa cèrèè léra 6ia 6a wi yi. O yí máa díá à 6a cínáwa mu bío, lé 6io 6a zū a síí.

(Luki 4.42-44)

³⁵ Mu tá na lée tǎn yǐnbíi 6ùiríi, ká ho tá ka yùíi, ó o Yeesu hǐnən le zii yi, á wà ló ho lóhó món le lùe 6úí na á nùpue mía yi, á lée wee fio le Dónbeení yi bǐn.

³⁶ Ó o Simən lè mi ninzàwa ló lée wee cà a.

³⁷ 6io 6a vaá yú a, á 6a bía nən wo yi: «Loń, 6a nùpua 6úen6úen wee cà fo.»

³⁸ Ká a Yeesu mǎhǎ bía nən 6a yi: «Mi wa lén va hǎ lórá na bǎmakaa yi. I mún ko à í vaa bue le bǐn-tente bǐn, lé 6io á bǐn lé í 6uenló ɲúhú.»

³⁹ O o wǎa hǐnən tò ho Kalilee kǎhú 6úen6úen yi wà, á wee bue le Dónbeení bioní na 6a nùpua yi 6a *zúífùwa kǎránló zíní yi, á mún wee ɲa 6a cínáwa lén 6ia 6a wi yi.

*O Yeesu wéera a 6ùéré 6úí
(Matiye 8.1-4; Luki 5.12-16)*

⁴⁰ *6ùéré 6úí wà 6uara a Yeesu cón, á 6ueé líí fǎrá mí nənκόɲúná wán ò o wee yanka a kà síí: «Fo dà à wéé mi ká fo tà.»

⁴¹ Ó o nǐi mǎkǎrí 6uan o Yeesu yi dàkhǐna. Ó o líí bò mi nǐi o wán ò o bía nən wo yi: «Í tà mu, wǎa wa.»

⁴² Ó o 6ùéré sǎahú dèenía bǐnía se dǐn.

⁴³ Ó o Yeesu le o lén, ò o henía 6io kà nən wo yi:

⁴⁴ «Háyà. 6io wó foń á ũ yí bío le nùpue ɲí. Ká ũ mǎhǎ vaa zéeni ũten lè le *Dónbeení yankaro. A ũ mún wé mu hǎmu 6io na ó o *Mɔyiize bò le 6a wé wé mu dǎní yi, à 6a 6úen6úen zǔn ká ũ wan 6io bon.»

⁴⁵ Ká 6io ó o nǐi mu wà ó o wee yényení 6io wó a yi hǎ lùe 6úen6úen yi. Lé bǐn nən ó o Yeesu yí máa tà zo lóhó à nùpue mi, ò o wee khèn kèení ho donkǎhú lùe 6úí na á nùpue mía yi. A 6a nùpua wee lé lùe 6úen6úen yi à 6uen o cón.

2

*O Yeesu wéera a mùamúa á mún séra a bè-kora díá
(Matiye 9.1-8; Luki 5.17-26)*

¹ Wizooní 6io yèn bǐn món, ó o Yeesu bǐnía 6uara ho *Kapèenayuumu. A 6a ɲá a sǎ le o wi le zii yi.

² A 6a zǎamáa 6ueé fò mín 6ùirí6ùirí á lùe yí ká, hǎrí ho zūajii. Ó o Yeesu wee zéeni le Dónbeení bioní na 6a yi.

³ A 6a nùpua nùwǎ yèn 6úí vaá ló wee 6uen. Ba nùwǎ náa 6a tǎhú 6uan o mùamúa.

⁴ Ká 6a mǎhǎ yí dà máa zoó bàrá a o Yeesu yahó 6a nùpua booró 6io yi. A 6a yòò kara ho lòho sánsáa hen na ó o Yeesu wi yi. Lé hón kǎhú so á 6a dó a mùamúa yi lè hǎ hǐni á liinía ká a dǔma mí dǎmu dèe wán.

⁵ 6io ó o Yeesu mən 6io 6a dóráa mí sía wo yi, ó o bía nən o mùamúa mu yi: «Wàn bǐnlo, ũ bè-kora séra díá.»

⁶ A ho *lándá 6io zéenílowa na wi bǐn wee bío mí yiwa.

‡ 1:32 Ho Sabaa ɲúhú wee wé 6úa ho yèzǔmá zoń zǐhú à vaa vé ho tǐbíri zoń le wii zoró pǎahú. Lé bǐn nən á 6a bíarǎa hen le 6a nùpua pan le wii líi zoró á wee 6uarǎa mí vánvárowà 6uennáa o Yeesu cón, lé 6io 6a lá yí dà máa wé mu le wisoni yi ho Sabaa 6io yi.

⁷ «O nùpue mu wee bío kà sii le we? O wee màní mítén lè le Dónbeenĩ. Lée wée dà à sén mu bè-kora á à díá ká mu yínón lè Dónbeenĩ mí dòn.»

⁸ O o Yeesu dèenía zũna 6a yilera ó o bía nɔn 6a yi: «Lée webio nɔn á hã yilera na kà sii wiráa mia?

⁹ Lé mu yén bíoró wayi? Lé à bío na a mùàmúá yi le o bè-kora séra díá lée, tàá lé à bío na a yi le o híní lá mí dāmu dèe ò o varáka?

¹⁰ Ká í màhã wi á mi zũrĩ na lé o *Nùpue Za yú ho pánká ho tá wán à sénnáa mu bè-kora díá.» O o wáa bía bĩo kà nɔn o mùàmúá yi:

¹¹ «Le í bío mu na foñ, lii híní, lá ũ dāmu dèe á ũ khíbo.»

¹² Mí lahó yi ó o nĩ mu dèenía hínon yóó ñĩn, á líí lá mí dāmu dèe ò o lée wà ká 6a búenbúen ñĩn wee loñ. A 6a búenbúen wó coon mu bĩo yi. A 6a wee khòoní le Dónbeenĩ kà sii: «Bíó kà bān síi wa ñĩn yi mɔn hũu.»

*O Yeesu buara 6a bè-kora wérowà bío yi
(Matiye 9.9-13; Luki 5.27-32)*

¹³ O Yeesu yèrémáa van lè ho Kalilee vũ-beenĩ jii. A 6a zāamáa wee buen ò o kàrán 6a.

¹⁴ O wee khíí, ó o mɔn o nĩ búí na 6a le Alifee za Levii ká a kará mí tonló lùe yi, á wee fé ho lànpo. O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Híní bè mĩ.» O o Levii líí hínon bò a yi.

¹⁵ O Levii von o Yeesu lè ho ñĩnló mí zĩ. Ho *lànpo féwá lè 6a nĩ-kora cèrèe wi ho ñĩnló mu ñĩnii là a Yeesu lè mí nĩ-kenínia. Mu bon. Ba nùpua cèrèe na hía wee bè làa wo lé bán nùpua so sii.

¹⁶ Ho *làndá bío zéenílowa na lé 6a *Farizíewa kuure nùpua búí á mɔn ò o Yeesu wee dí lè 6a nĩ-kora lè ho lànpo féwá, á 6a bía nɔn o nĩ-kenínia yi: «Lée webio nɔn ó o wee díráa làa bán nùpua so síi?»

¹⁷ O o Yeesu já bío 6a bía, ó o bía nɔn 6a yi: «Héyĩ! Minén! Nùpua na lò hereka so wee wé cà tĩni bānsò ñĩn le? Bùeé. Ba vānvārowà lé bíi wee wé cà a ñĩn. Inén yí buara bíi wee leéka le mí téréna bío yi dé. Bíi zũ le mí lé 6a bè-kora wérowà lé bíi á í buara bío yi.»

*Mu bè-kía lè mu bè-fla wi mín jíná yi
(Matiye 9.14-17; Luki 5.33-39)*

¹⁸ Wizonle búí ó o Zān Batiisi nĩ-kenínia lè 6a *Farizíewa nĩ-kenínia lù mí jíní. A 6a nùpua búí wà bueé tũara a Yeesu yi: «Lée webio nɔn ó o Zān Batiisi nĩ-kenínia lè 6a Farizíewa nĩ-kenínia wee lí mí jíní à ũnén nĩ-kenínia bèn yí máa wé mu?»

¹⁹ O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Mi wee leéka le bíi 6a von mu yaamu sánú díro yi á 6a so dà a bío le 6a lí mí jíní ká a hã-fla bān báa làa ba wi mín wán le? Bũn yí dà máa wé.

²⁰ Ée ká pāahũ búí khíi dā, ó o hã-fla bān báa 6a à lén 6a tĩahũ, bũn ká 6a màhã wé è lí mí jíní.

²¹ «Nùpue máa lá nín-ké-finle bío búí máa la làa báká kĩnle. Lé bío ká a wó mu, á le nín-ké-finle á à wíoka à lèe ho.

²² Làa bũn síi, á nùpue máa kúee *dívén fla sũmāni-kía yi. Lé bío ká a kúaa ho bĩn, ká ho hía wee za, á hã à nāma. A ho dívén lè hã sũmāniwa á à páaní ì yáa. Ho dívén fla ko ho kúee hã sũmāni-fla yi.»

*O Yeesu wee zéení ho Sabaa bío ya-binbiri
(Matiye 12.1-8; Luki 6.1-5)*

²³ Ho *Sabaa búí zòñ ká a Yeesu wee káa hã mana búí yi, ó o nĩ-kenínia wee khé ho ñĩnló ho wāhũ nĩsání à là.

²⁴ A 6a *Farizíewa wee bío là a Yeesu. «Loñ, lée webio nɔn á ũ nĩ-kenínia wee sáráa ho Sabaa zòñ ká wa làndá nɔn hò mu?»

25-26 O o Yeesu bía nɔn ɓa yi: «Bìo ó o *Daviide yánkaa wó á mi ðin yí kàráanna yí mɔn le? Mu wó le *Dónbeenĩ yankarowà jùhũso beenĩ Abiataare pãahũ. O Daviide lè mí ninzàwa á le hĩni hĩa dà á ɓa yí yú bĩo ɓa à dí. O orén mí bæere zon le Dónbeenĩ zĩi yi á zoó lá le Dónbeenĩ hãmu búurú là, ò o mún ɓuan ho ɓúi lée nɔn mí ninzàwa yi, ká le Dónbeenĩ yankarowà mí ðon lé bĩa jɔn lá ko ɓa wé là ho làa bĩo ho làndá bòráa mu.»*

27 O o Yeesu pá bĩnía bía nɔn ɓa yi: «Ho Sabaa bàrá ò o nùpue bĩo wé se, ká nùpue yí léra Sabaa bĩo yi.

28 Lé bũn nɔn ó o Nùpue Za á ho Sabaa bĩo mún wi níi yi.»

3

O Yeesu wɛ́era a n̄i na bàhó húrún (Matiye 12.9-14; Luki 6.6-11)

1 Bũn mɔn ó o Yeesu bĩnía van ɓa *zúifùwa kàránló zii yi. Mu zon à n̄i ɓúi wi b̄in á bàhó húrún.

2 A ɓa *Farizíewa na wi b̄in bò mí yĩo o Yeesu wán le mí ì loń ká a wɛ́e o n̄i mu ho *Sabaa zon, lé bĩo ɓa wi ɓa zéeni a Yeesu mu wékheró bĩo.

3 O o Yeesu bía nɔn o n̄i na bàhó húrún yi: «Lii h̄ini ɓuee lée ðin ɓa nùpua ɓúenɓúen yahó le ɓa mi fo.»

4 Bũn mɔn ó o Yeesu tũara bĩa wi b̄in yi: «Wa làndá yi á lé mu yén ó o nùpue ko ò o wé ho Sabaa zon? Lée bè-tente lée, tàá lée bè-kohó? Lé ho k̄ani a nùpue lée, tàá lé ho díá ò o hí?» A bĩa wi b̄in yí bĩa d̄e.

5 O o Yeesu lońna ɓa ɓúenɓúen yi khii fò lè le sí-c̄ilè. O mún yi wee vá lè mi sòobéé bĩo ɓa yiwa tunka bĩo yi. O o w̄aa bía nɔn o n̄i yi: «Hóní ũ bàhó.» O o n̄i hónía ho á ho d̄eniá wan.

6 A ɓa Farizíewa fó mín à ɓa ló á d̄eniá lée kúaa mín wán là a *Heroode kuure nùpua, à ɓa wee loń bĩo ɓa à wé á à búeráa o Yeesu.

Ba z̄amáa wee lé buen o Yeesu c̄n

7-8 O Yeesu lè mí n̄i-kenínia wà van ho Kalilee v̄u-beenĩ jii á ɓa minka z̄amáa bò a yi. Ba nùpua mu ɓúi ló ho Kalilee k̄hũ yi. Ba ɓúi ló ho Zudee k̄hũ lóhó na ɓa le Zeruzal̄emu yi, lè ho k̄hũ mu lórá ɓúi yi mún. Ba ɓúi ló ho Idum̄e k̄hũ yi, lè ho Zurud̄en muhũ mɔn. Ba ɓúi ló h̄a ló-zàwa na b̄amakaa ho Tiire lè ho Sid̄on lórá yi. Bán z̄amá-kúii so h̄ia wee buen o Yeesu c̄n, lé bĩo ɓa j̄a bĩo ó o wee wé ɓúenɓúen.

9 O o Yeesu w̄aa le mí n̄i-kenínia ɓua ho woohũ ɓúi buennáa bèra a na ká ɓa z̄amáa h̄ia wee hénka a, ò o zo hon.

10 Mu bon. Bĩo ó o wee wɛ́e ɓa nùpua c̄r̄e kà síi, á bĩa mu v̄amú wee beé lò wee j̄aa mín o wán, bèra à na ò o yí ɓa túii yi.

11 Ba nùpua na ɓa c̄nàwa wi yi ká ɓa sansan mɔn o Yeesu, à ɓa lé lùiorá a tá, à wé w̄amaka ká ɓa à bío: «Fo lé le Dónbeenĩ Za.»

12 Ká a Yeesu màh̄a wee hení mu na ɓa yi le ɓa yí bá mí bĩo na nùpua yi.

O Yeesu hueekaa mí tonkarowà píru j̄un (Matiye 10.1-4; Luki 6.12-16)

13 Bũn mɔn ó o Yeesu yòora le ɓúee ɓúi wán, ò o von ɓa nùpua ɓúi á ɓa ɓueé yòora a c̄n.

14 O o hueekaa ɓa píru j̄un ɓa t̄ahũ á có yèni làa tonkarowà. O hueekaa ɓa à ɓa k̄eń mín wán làa wo ò o wé tonka à ɓa bue le Dónbeenĩ bĩo.

15 O mún nɔn ho p̄anká ɓa yi à ɓa wé j̄a lè ɓa c̄nàwa lén bĩa ɓa wi yi.

16 Bĩa ó o hueekaa yènnáa lé h̄ia kà:

O Sim̄on, ȳia ó o có yèni làa Piere.

* 2:25-26 Mi loń Samuw̄e le n̄in-yání v̄uahũ 21.1-7

17 O Zaaki lè mín za Zān na lé o Zebedee zàwa. O Yeesu có 6a yèni làa Buanεεεsi, bŭn kúará le «nùpua na ka lòn vlohó na wee nàmaka.*»

18 O Andere, o Filiipu là a Baatelemii,

o Matiye là a Toma,

o Zaaki na lé o Alifee za,

o Tade, o Simōn na lé 6a Zelootewa† kuure nùpua nì-kéní.

19 O Zudaa Isikariote na khíi dé o Yeesu mí zúkúsa níi yi.

O Yeesu dànló yi ló Satāni cǎn

(Matiye 12.22-32; Luki 11.14-23; 12.10)

20 Bŭn mǎn ó o Yeesu bĭnĭa 6ueé lion le zĭi yi. A 6a minka zāamāa tĭn 6ueé fò mín fúaa o Yeesu lè mí nĭ-kenĭnia yāá yĭ yú pāahŭ máa díráa.

21 Bĭo á 6àn nùwā ná mu, á 6a ló wà 6ueé fé o, à 6a wee bĭo le o jŭhŭ mia bĭn.

22 Ho *lándá bĭo zéenĭlowa na ló ho Zeruzalεemu yi 6uara bĭn bán 6èn wee bĭo: «Mu lé 6a cĭnáwa jŭhŭso na 6a le *Belezebuule‡ lé yĭa wi o yi. Lé wón nǎn ho pánká wo yi ó o dà wee jnanáa 6a cĭnáwa lén bĭa 6a wi yi.»

23 Ó o Yeesu wáa von 6a wee bíoráa lè hā wàhio: «O *Satāni yĭ dà máa ja mí nĭnzàwa cĭnáwa.

24 Ká kǎhŭ dà-kéní nùpua hĭa wee fi mín yi, se hón kǎhŭ so máa va yahó.

25 Ká zĭ-jŭhŭ dà-kéní nùpua hĭa wee fi mín yi, á hón zĭ-jŭhŭ so máa va yahó.

26 Ká a Satāni hĭa wee fi lè mí nĭnzàwa cĭnáwa, ká a bĕenĭ sankaa, ó o pánká máa va yahó ká ho ò yáa.

27 Nĭi woon yĭ dà máa zo pánká 6ànso zĭi á máa zoó khuii o níi bĭo ká a yĭ can o pánká 6ànso mu yĭ vó. Ká a màhā can wo vó, ó o zoó khuii o zĭi bĭo búenbŭen á à lénnáa.

28 Le ĭ mĭ ho tŭiá na mia: Ba nùpua bè-kora lè 6a bĭn-kora na 6a à bĭo le Dónbeenĭ dǎnĭ yi búenbŭen á le Dónbeenĭ dà khíi sĕn ò díá á à na 6a yĭ.

29 Ká yĭa màhā khíi bíá le bĭn-kohó á lεéra le Dónbeenĭ Hácírĭ yi, wón bĭo á le Dónbeenĭ máa sĕn máa díá máa mi hùúu. Mu ù jĭ a jŭhŭ yi fĕεε.»

30 O Yeesu bíá ká síi nǎn 6a yĭ, lé bĭo 6a wee bĭo le o cĭná wi o yi.

O Yeesu 6àn nùwā binbiri

(Matiye 12.46-50; Luki 8.19-21)

31 Bĭo ó o Yeesu 6àn nu lè 6àn zàwa wáa 6ueé dŭn, á 6a lée dĭn ho khŭuhŭ, à 6a tonkaa o búí le wón zoo ve o.

32 Ba nùpua na kará kĭnĭa o Yeesu yi boo, à bŭn à yĭa 6a tonkaa 6ueé wee bĭo làa wo: «Loń, mĭn nu lè mĭn zàwa [lè mĭn hĭnni] wee cà fo, 6a lée wi ho khŭuhŭ.»

33 Ó o Yeesu bíá: «Lé o yĕn lé wàn nu? A wàn zàwa lé 6a yĕn?»

34 O o lońna bĭa kará kĭnĭa wo yi khíi fò, ò o bíá: «Mĭ loń! Wàn nu lè wàn zàwa wi hen.

35 Lé bĭo á yĭa wee wé le Dónbeenĭ síi bĭo se wón lé wàn za, tàá wàn hĭnló, tàá wàn nu.»

4

O dĭro wàhiire

(Matiye 13.1-9; Luki 8.4-8)

1 O Yeesu tĭn wíokaa wee kàrán 6a nùpua ho Kalilee vŭ-beenĭ jĭi. Ba minka zāamāa kĭnĭa wo yi, ó o wó san zon ho woohŭ á zoó kará. Ho woohŭ mu wi mu jumu yi, ká 6a zāamāa bán lée wi le bónbóore yi mu jumu jĭi.

* 3:17 Ba zúifùwa cǎn, ó o nùpue na ka lòn vlohó na wee nàmaka lé o nùpue na síi khúaa. † 3:18 Mĭ loń Matiye vŭahŭ 10.4 ‡ 3:22 Mĭ loń Matiye vŭahŭ 10.25

² O hĩa wee wà hã wàhio à kàránnáa 6a nùpua làa bïo cèrèè. Bïo kà lé bïo ó o kàráanna làa ba:

³ «Mi tántá mi jikōnna. Nii 6úi ló van mí mōhū yi, á wà vaá dé mí bè-dà.

⁴ Bïo ó o wee dé mu, á mu 6úi lion ho wōhū nīsání, á 6a jínzàwa sèekaa bún vǎ.

⁵ Mu 6úi lion ho 6úaaahó na le tǐní wi wán ká le yí lí, á mu dèeníá ló, lé bïo le tǐní yí boo bún.

⁶ Bïo le wii jǎ mu lè mí sòobéé, á mu hon, lé bïo mu naní yí zon ho tá yi sese.

⁷ Mu 6úi lion hen na hã kíkara bia héra yi, á mu ló, á hǐn kíkara so hǐnǎn yòó pà mu, á mu yí yú bia hùúu.

⁸ Mu 6úi bún lion ho tá na se yi, á mu ló, á yòó dǎn, á yú hã bia 6óní làa píró píró, 6úará-tǐn tǐn, khímàni khímàni.»

⁹ Bún món ó o bía nǎn 6a yi: «Yia wee jí bïo, à wón jí bïo bía sese.»

O Yeesu wàhio wàró jūhū

(Matiye 13.10-17; Luki 8.9-10)

¹⁰ Bïo ó o Yeesu páanía wi làa bǎa yí máa tà lé o món là a nǐ-kenínia píró jún, á 6a flora a le o zéení hã wàhio mu kúará làa mí.

¹¹ O o bía nǎn 6a yi: «*Le Dónbeení béeení bïo na kúará lá dǐn yí zū á minén yú zūna. Ká 6a nǐ-vio wee jí mu bïo búenbúen lòn wàhio.

¹² Lé bún nǎn

«á 6a lé 6a nùpua na yǐo wi

ká 6a yí máa mi sese.

Ba mún wee jí mu bïo,

ká 6a yí máa zūn mu 6àn kúará binbirí.

Ká bún mía se 6a lá á à yèrémá à buen le Dónbeení cǎn,

á dén lá à sén nǐ díá á à na 6a yi.»*

O Yeesu zéenta o dǐro wàhiire kúará

(Matiye 13.18-23; Luki 8.11-15)

¹³ Bún món ó o Yeesu bía nǎn 6a yi: «Ká le wàhiire na kà 6àn kúará á mi yí zū, á mi ì wé kaka á à zūnnáa hã wàhio búenbúen na ká 6àn kúaráwa?

¹⁴ Le Dónbeení bíoní ka lè mu bè-dà na ó o dǐro wee dé.

¹⁵ Ba nùpua 6úi ka lè ho wōhū nīsání na le bíoní lion yi. Hen ká 6a jǎ le Dónbeení bíoní, ò o Satāni dèení lén le 6a yiwa.

¹⁶ Ba 6úi ka lè ho 6úaaahó na le tǐní wi wán ká le yí lí. Hen ká 6a jǎ le Dónbeení bíoní, à 6a tà le yi, à zāmaka le bïo yi.

¹⁷ Ká 6a mǎhǎ yí máa tà à le bíoní mu wii 6a sese à va yahó. Ká le lònbee, tàá ho kúará lénló yú 6a le Dónbeení bíoní bïo yi, à 6a dèení pí le Dónbeení bïo.

¹⁸ Ba 6úi ka lè ho tá na á hã kíkara bia héra yi á mu bè-dà lion yi. Ba jǎ le Dónbeení bíoní,

¹⁹ èé ká ho yǐró bïo yilera, lè ho nǎfòró símu na wee vǐníní 6a nùpua, lè mu bǐowa síwà cèrèè na 6a nùpua sía wee vá yi, bún wee wii 6a, à hè le bíoní mu à le máa dǎn dèé 6úi wé.

²⁰ Ba 6úi 6èn ka lè ho tá na se bïo. Ba wee jí le Dónbeení bíoní à tà le yi. Bán ka lòn dǐnló na yòó ton, á ho 6úi yú hã bia 6óní làa píró píró, 6úará-tǐn tǐn, khímàni khímàni.»

Le fntǎní wàhiire

(Luki 8.16-18)

* 4:12 Mi lon Ezayii vūahū 6.9-10

21 Bũn mɔ́n ɔ́ o Yeesu bĩnía bía nɔ́n ɓa yi: «O ɓúí so wee wé dé fɪntání à bĩnĩ lá láahó ɓún yi le? Tàá ɓànsɔ so wee wé dé le zoo bàrá kàtá tá le? Bùéé. Ɓa wé dé le bàrá hen na le ko le bàrá yi.

22 Mu ɓío na sànkáa ɓúenɓúen khii mi. A ɓío sà yi ɓúenɓúen ɓío khii zũrĩ.

23 Yia wee jí ɓío, à ɓànsɔ jí ɓío bía sese.»

24 O Yeesu pá bĩnía bía ɓío kà nɔ́n ɓa yi: «Mi wé jí ɓío wee bío na mia sese. Le wíló dèè na mi wee m̀nzá lè mu ɓío, lé dén ɓàn síi á le Dónbeenĩ á à m̀nzá lè mí ɓío á à wíoka à bè mu ɓúí wán á à na mia.

25 Lé ɓío á yia ɓío wi á le è bĩnĩ ì na mu ɓúí wo yi á à bè mu wán. Ká yia dèè ɓúí mía, á hàrí mu bè-za na ɔ́ o wee leéka le mu wi mí cɔ́n, á le pá à fé.»

Bio mu bè-dĩnii wee wé wé dānda ɓàn wāhiire

26 O Yeesu tĩn bĩnía bía: «*Le Dónbeenĩ béenĩ ɓío ɓonmín làa ɓío kà: Nii ɓúí dó mí bè-dà mí m̀hũ yi.

27 O wee da à lée sɪn làa wizoonĩ. Hón p̄ahũ so ká hã bia wee hàa à yòo lé ká a yí zũ ɓío mu wee wéráa.

28 Ho tá mítén wee wé à mu ɓío na dó à lé, à wé mí mùuní, à te, à kúee mí yío.

29 Ká ho d̄inlɔ́ hĩa bon, á láró d̄ɔ́n, ò o m̀hũ ɓànsɔ dèenĩ lá mí khɔ́nle ká a khè ho.»

*Ho mútádè v̄ndèè b̄ere wāhiire
(Matiye 13.31-32; Luki 13.18-19)*

30 Bũn mɔ́n ɔ́ o Yeesu tĩn pá bĩnía bía: «Lé mu yén á wa dà à tèé lè le Dónbeenĩ béenĩ? Lé le wāhiire yén á wa à d̄in wán á à zéenináa le béenĩ mu ɓío?

31 Mu ɓío dà à tèé lè le v̄ndèè na ɓa le mútádè ɓàn b̄ere. Le ka c̄inú á po hã bia ɓúenɓúen na ho d̄im̄já yi.

32 Ká ɓa dù le à le lé, à d̄a pon ho zen-ɓuahó bè-v̄anii ɓúenɓúen, à lakara keń á t̄aró wé, à ɓa jínzàwa wé dàń tá mí lenna yi.»

(Matiye 13.34-35)

33 Lé ká síi ɔ́ o Yeesu hĩa wee wáráa hã wāhio c̄èrèè làa hĩa kà ɓàn síi ɓío, à zéenináa le Dónbeenĩ b̄ionĩ na ɓa n̄pua yi. O hĩa wee k̄arán ɓa à héha làa ɓío á b̄ia wee jí a cɔ́n dà à zũrínáa hã kúará.

34 O hĩa máa wé bío lè ɓa z̄amáa ká a yí máa wā wāhio. Ká p̄ahũ na ɔ́ orén lè mí n̄-kenínia wi mí d̄on, ò o zéení hã kúará na bán yi.

*O Yeesu d̄inía ho pinpiró
(Matiye 8.23-27; Luki 8.22-25)*

35 Mu n̄nzoñ mí b̄ere z̄ihũ, ɔ́ o Yeesu bía nɔ́n mí n̄-kenínia yi: «Mi wa k̄hí lè ho v̄-beenĩ mɔ́n.»

36 A ɓa w̄áa wā d̄ía ɓa z̄amáa. Ho woohũ na ɔ́ o Yeesu lá wi yi lé hĩa ɔ́ o n̄-kenínia zon làa wo á ɓa wā. Hã wonna ɓúí mún s̄aráa yi làa ba.

37 Cúa-yen à ho pinpi-beenĩ h̄inɔ́n wee v̄, á mu jumu wee ȳanbónka zo ho woohũ. L̄onɓío à ho yòó wee sí lè mu jumu.

38 Mu wee wé ò o Yeesu líí d̄uma ho woohũ f̄ik̄hũ s̄á mí j̄uhũ á mu d̄amu ɓó. O o n̄-kenínia s̄inía wo á bía nɔ́n wo yi: «Núhũso, wa à hí. Mu so lée ɓío na yí ciran fo lée?» 39 O o Yeesu s̄ina n̄amakaa ho pinpiró yi, ò o bía nɔ́n ho v̄-beenĩ jumu yi: «Wé t̄été.» A ho pinpiró dèenía d̄in. A mu ɓúenɓúen wó t̄été.

40 O o Yeesu bía nɔ́n mí n̄-kenínia yi: «Lée webio nɔ́n á mi z̄ananáa? A lé minén pá d̄in yí dó mí sía m̄ĩ lon?»

41 Ká ɓío ɓa z̄ana d̄akh̄ina, á ɓa wee bío mín yi: «Páa! O n̄pue mu lé o yén síi ká? Hàrí ho pinpiró lè mu jumu ɔ́ o b̄iaráa, á mu pá bò a b̄ionĩ yi.»

5

*O Yeesu n̄n 6a c̄n̄awa l̄era o n̄i b̄ui yi
(Matiye 8.28-34; Luki 8.26-39)*

- ¹ B̄un m̄on á 6a wà kh̄i d̄n ho Kalilee v̄u-been̄i m̄on ho Zerasaa* k̄h̄u yi.
² B̄io ó o zoó ló ho wooh̄u yi l̄ee wee d̄n, à b̄un ò o n̄i b̄ui ló 6a n̄i-h̄ia n̄un̄i† á wee s̄i a yahó. O c̄n̄a b̄ui wi o n̄i mu yi á wee beé o lò.
³ O wee c̄a 6a n̄i-h̄ia n̄un̄i. N̄upue yí dà máa b̄in̄i máa ca a làa d̄e woon, h̄ari l̄e h̄a zúak̄ariwà.
⁴ P̄onna c̄èr̄e 6a can wo l̄e h̄a zúak̄ariwà. Ká a màh̄a wee wé khò h̄a zúak̄ariwà, à háaka h̄a c̄an̄i na wi o zen̄i yi. P̄anká 6̄anso na dà a b̄io wón m̄ia.
⁵ Fúuu l̄e h̄a wizoon̄i, ká lé 6a n̄i-h̄ia n̄un̄i l̄e h̄a búaa ó o wi yi, á wee w̄amaka ká a h̄uaa m̄iten 6̄oon̄ika yi l̄e h̄a huua.
⁶ O n̄i mu kh̄era m̄on o Yeesu ó o l̄uwa 6uara á 6ueé lí 6úrá a tá
⁷ ò o wee b̄io b̄io kà p̄on̄p̄on̄: «Dónbeen̄i na wi mu b̄io búen̄b̄uen̄ n̄uh̄u wán Za Yeesu! L̄ee webio fo lon làa mi? Sábéré, † wee yanka fo le Dónbeen̄i ȳeni yi, yí yáa † b̄io.»
⁸ O b̄ia b̄un, lé b̄io ó o Yeesu wee k̄k̄á a c̄n̄a na wi o yi le o lé.
⁹ O o Yeesu t̄uara a yi: «Û ȳeni 6a le we?» O o b̄ia: «Í ȳeni 6a le Z̄am̄aa, lé b̄io wa boo.»
¹⁰ O o wee yanka a le o yí n̄a m̄i l̄en ho k̄h̄u mu yi.
¹¹ Mu wee wé à n̄n̄b̄ue-6ooh̄u b̄ui wee dí le 6úee n̄is̄an̄i.
¹² A 6a c̄n̄awa mu yankaa o Yeesu kà: «Na ho w̄h̄u w̄en le wa vaa zo 6a n̄n̄b̄ueen̄i na kà yi.»
¹³ O o Yeesu n̄n̄ mu w̄h̄u 6a yi. A 6a c̄n̄awa mu ló a n̄i yi á vaá zon 6a n̄n̄b̄ueen̄i yi. A 6a búen̄b̄uen̄ yòó l̄uwa le 6úe wán á k̄en̄kaa lí zon ho v̄u-been̄i yi á h̄urun. Ba à yí lòn muaaseé n̄un̄ s̄i.
¹⁴ A b̄ia lá wee pa 6a l̄uwa vaá b̄ia mu n̄n̄ b̄ia wi m̄i manawà yi, á b̄ia mu n̄n̄ b̄ia wi ho lóhó yi. A 6a n̄upua ló wà 6ueé lon̄ b̄io wó.
¹⁵ B̄io 6a 6ueé d̄n hen na ó o Yeesu wi yi, á 6a m̄on o n̄i na 6a minka c̄n̄awa lá wi yi, ò o wó m̄i n̄i-tente á z̄á m̄i s̄ia kará, á 6a z̄ana.
¹⁶ A b̄ia mu wó ȳo yi lá b̄io wó a n̄i na 6a c̄n̄awa lá wi yi làa b̄io wó 6a n̄n̄b̄ueen̄i yi á f̄era n̄n̄ b̄ia ló 6uaraka yi.
¹⁷ A 6a wee yanka a Yeesu le o s̄abéré ò o l̄en día m̄i.
¹⁸ P̄ah̄u na ó o Yeesu b̄in̄ia wà yòó zo ho wooh̄u yi, ó o n̄i na yú m̄iten 6a c̄n̄awa n̄i yi yankaa wo le o día le m̄i bè làa wo.
¹⁹ O o Yeesu p̄á ò o b̄ia n̄n̄ wo yi: «B̄in̄i va m̄in̄ z̄i à vaa b̄io ù màk̄arí na ó o N̄uh̄uso z̄uina, làa b̄io ó o wó n̄n̄ fon̄ búen̄b̄uen̄ à na 6a n̄upua yi.»
²⁰ O o n̄i mu 6̄en̄ w̄aa wà á tò h̄a Lórá B̄io Pírú k̄h̄u yi ká a wee ȳenȳen̄i b̄io búen̄b̄uen̄ na ó o Yeesu wó n̄n̄ wo yi. A b̄ia búen̄b̄uen̄ na n̄a mu á mu wó coon d̄akh̄ina.

*O Zayirusi h̄tn̄lò là a h̄aa b̄ui w̄éeró b̄io
(Matiye 9.18-26; Luki 8.40-56)*

- ²¹ B̄un m̄on ó o Yeesu zon ho wooh̄u, á ȳer̄em̄aa kh̄u ho v̄u-been̄i m̄on, hen na ó o ló yi 6uarar̄aa. A 6a minka z̄am̄aa 6ueé k̄n̄ia wo yi ká a wi mu n̄umu n̄i.
²² Hón p̄ah̄u so yi à b̄un 6a *zúif̄uwa k̄ar̄an̄lò z̄i ya-dí b̄ui na ȳeni 6a le Zayirusi 6ueé d̄n. B̄io ó o 6ueé 6ó a Yeesu yi ó o lí 6úrá a tá,

* **5:1** Ho Zerasaa lé h̄a Lórá B̄io Pírú k̄h̄u ló-been̄i. Le Dónbeen̄i b̄ion̄i v̄onna b̄ui yi á ho Kadaraa l̄e ho Z̄ekesa lórá lé h̄a b̄io b̄ia. † **5:2** Ba zúif̄uwa b̄ur̄aa l̄e war̄en̄ b̄ur̄aa ȳin̄on̄i dà-k̄en̄i. Ba f̄u wee wé cé m̄i b̄ur̄aa h̄a 6ó-leera yi kúia. Lé h̄n̄ b̄ur̄aa so s̄i ó o kh̄eero ló yi 6uarar̄aa o Yeesu c̄n̄.

²³ á wee bónbóní a kà síi: «Í hínló máa fen, í wee fio fo, sáberé à ù buee bè ù níi o wán ò o lò fá.»

²⁴ Ó o Yeesu wáa bò làa wo á ba wà. A ba minka nùpua bura bò a yi.

²⁵ Hãa búii wi ba tãhũ á wee mi mí sεεró fεεε á dñn hã lúlúio píru jùn à ho máa fi.‡

²⁶ O lò bon làa sòobéε le tñni b̀ansowà níni yi, á níi b̀io búenb̀uen wó. Ká a màhã pá yí yú mítén. O vãmú yàá wíokaa wee dé wán.

²⁷ O hãa mu hãa já a Yeesu b̀io, lé b̀un ǹon ó o bueé zon ba zãamãa yi, á jàana zoó bo a Yeesu yi, á tũaa o dà-zĩnii yi là a món.

²⁸ O lá wee bío b̀io kà mí yi: «Hen ká í dàina tũaa o dà-zĩnii yi, á ì wa.»

²⁹ B̀io ó o b̀en yú zoó tũaa o dà-zĩnii yi, ó o sεεró d̀enía d̀in, ó o zũna mu mí sãnia yi le mí wan.

³⁰ Mí lahó yi, ó o Yeesu zũna le p̀anká búii ló mí yi, ó o yèrèmaa d̀in ba zãamãa yi ò o tũara: «Lée wée tũaa í dà-zĩnii yi?»

³¹ Ó o ǹi-keninia bíá ǹon wo yi: «Fo yí m̀on b̀io ba nùpua burarãa foñ á wee jàa mín le? A ù pá wee tũa le lée wée tũaa foñ.»

³² Ká a Yeesu wi ò o zũn yã wó mu, ó o wee loñ mí ǹisãa yi.

³³ Ó o hãa zãna, ó o wee zà, lé b̀io ó o zũ b̀io wó a yi. Ó o wà bueé líi búrá a Yeesu tá, ò o fεεra b̀io mu wórãa búenb̀uen ǹon wo yi.

³⁴ Ó o Yeesu bíá ǹon wo yi: «Wán hínló, b̀io fo dó ù s̄i miĩ, lé b̀un wεéra fo. Wáa lén, vaa yí héerã. Fo wan mu vórãa.»

³⁵ B̀io ó o Yeesu wee bío kà síi à b̀un ba tonkarowà búii ló a Zayiruusi z̄ii jùn o món á bueé wee bío làa wo: «Û hínló wáa húrun. Fo t̄in pa à s̄é o ǹi-kàránlo le?»

³⁶ Ká a Yeesu màhã yí loina lè ba c̄n ò o bíá ǹon o Zayiruusi yi: «Yí titika, dé ù s̄i miĩ.»

³⁷ O Yeesu yí tà le nùpue l̀ení mí ká mu yínóñ o Piere là a Zaaki lè mín za Zãn.

³⁸ B̀io ó o vaá d̄n o Zayiruusi mu z̄ii, ó o Yeesu m̀on b̀io le l̀ue kánkãa d̄innãa. Ba nùpua wee wá p̀np̀np̀n.

³⁹ Ó o Yeesu yòó zon le z̄ii yi ò o bíá ǹon ba yi: «Lée webio te h̄n minka kánkãa so. Lée webio ǹon mí wee wárãa kà síi? O h̄nzo-za mu yí húrun, o lée yã na dũma.»

⁴⁰ A ba wee z̀aãka a yi. Ó o wáa le ba búenb̀uen lé, ò o fó a h̄nzo-za b̀an maá lè b̀an nu lè mí ǹi-keninia ǹuwã t̄in á zonnãa hen na ó o h̄nzo-za wi yi.

⁴¹ Ó o líi f̀u a níi yi ò o bíá: «Talita kumi.» (B̀un kúará le «h̄nzo-za, le í bío mu na foñ, líi h̄nĩ»).

⁴² Ó o h̄nzo-za d̀enía líi h̄n̄on wee varáka. O teró lúlúio yú píru jùn. B̀io ba m̀on mu kà síi á ba wó coon dàkh̄ina.

⁴³ Ká a Yeesu màhã henía mu ǹon ba yi le ba yí bío mu le nùpue jí. Ó o b̄inia bíá le ba na mu b̀io wo yi le o dí.

6

Ho Nazarεete lóhósa yi tà a Yeesu b̀io (Matiye 13.53-58; Luki 4.16-30)

¹ B̀un món ó o Yeesu ló h̄n lahó so yi á wà van ho lóhó na ó o d̄n yi. Ó o ǹi-keninia bò làa wó.

² B̀io ho Sabaa d̄n ó o zoó kàránna ba nùpua ba *zúif̀uwa kàránló z̄ii yi. Ba minka nùpua na já a bíoní á wó coon dàkh̄ina. A ba wee bío: «B̀io kà búenb̀uen ó o yú wen? O bè-zũnmini lè mu yéréké b̀iowa na ó o wee wé ó o yú wen?»

‡ 5:25 Mi loñ Levii ǹuwã v̄uahũ 15.25-33

³ Yínǎí orén lé o b̀en-kh̀ero le? A b̀an nu yínǎí o Mari le? O Zaaki là a Zozee là a Zude là a Simon, bán so yínǎí b̀an zàwa le? A b̀an hínni làa wɛn yí wi mín wán hen le?» Lé b̀n nɔn á ba yí tàráa o Yeesu b̀io.

⁴ Ká a Yeesu màhá b́a nɔn ba yi: «Le *Dónbeenì jì-cúa f̀ero wé yí le k̀nbiì l̀a búenb̀uen yi. Ká b̀an k̀rú lóhó mí b̀ere nùpua, lè b̀an temínlowà lè b̀an zì-jùhù nùpua bán máa wé k̀nbi o.»

⁵ O Yeesu yí wó yéréké b̀io b̀n, ká mu yínǎí ba vánvárowà nùwá yɛn na ó o bò mí níní wán á wéera.

⁶ B̀io ba yí dó mí sía wo yi á wó a coon.

*O Yeesu tonkaa mí nì-kenínia lè ba nùwá jùn jùn
(Matiye 10.5-15; Luki 9.1-6)*

B̀n m̀n ó o Yeesu tò há lórà na b̀makaa b̀n yi, á wee kàrán ba nùpua.

⁷ O von mí nì-kenínia píru jùn á wee tonka lè ba nùwá jùn jùn. O nɔn ho dànló ba yi, à ba wé k̀kánáa ba cínáwa yi,

⁸ á b́a b̀io ká nɔn ba yi: «Mí yí b́a d̀e à láràa ho wòhù ká mu yínǎí le b̀in-za mí dòn. Mí yí b́a b̀-đínii, tàá puure. Mí yáá pá yí b́a wárí.

⁹ Mí zì há nakáa ká a búí yí b́a báká búí à séení h́a ó o zã.»

¹⁰ O o b̀nía b́a: «Mí wé vaá zon lóhó lée lóhó yi, à le zì na mí làara yi lé b̀n à mí k̀ení yi f́aa mí léró ho lóhó mu yi.

¹¹ Ká lóhó na sa wé pá le mí máa làa mí wán, tàá ká ba pá le mí máa jí mí c̀n, ká mí wee lé ho yi, à mí púaa mí zení kh̀nkh̀n kúia b̀n. * A b̀n n zéení làa bán le ba wó khon.»

¹² A ba b̀en wà d̀n jii so wán, á vaá wee h́e bue mu na ba nùpua yi le ba yèrè má mí yilera lè mí wárá.

¹³ Ba cínáwa c̀èè ba wee ja lén b́a ba wi yi, á mún wee kh̀i ho jiló lè ba vánvárowà c̀èè, à wéé ba.

*O Zán Batiisi búeró b̀io
(Matiye 14.1-12; Luki 9.7-9)*

¹⁴ B̀n n wé ò o b̀e *Herode† j́a a Yeesu b̀io, lé b̀io ó o yèni ló há l̀a búenb̀uen yi. Ba nùpua búí wee bío le lé o Zán Batiisi á vèera, le lé b̀n nɔn ó o dà mu yéréké b̀io wee wéráa.

¹⁵ Ká ba búí bán b̀en wee bío le mu lé o *Elii. Ba búí yáá b̀en wee bío le mu lé le *Dónbeenì jì-cúa f̀erowà na yáania nì-kéní.

¹⁶ B̀io ó o Herode j́a mu ká, ó o le éee! Le o Zán Batiisi na m̀n nɔn le jii ba kúio jùhù lé wón b̀nía vèera le.

¹⁷⁻²⁰ B̀io ká lé b̀io mu wóràa: O Herode h́a fó mín za Filiipu‡ b̀an háa Herodiade yan. O o Zán b́a nɔn wo yi: «Mín za b̀an háa á fo yí ko à ù fé ya.»§ B̀io ó o Herodiade j́a mu ó o síi cá a Zán yi, á wi ò o cà a búeró yahó ká a màhá yí dàina mu yí wó, lé b̀io ó o Herode mu f̀u wee h́zón o Zán. O zù le o lée nì-tente na b̀io sã le Dónbeenì yi, ó o b̀ent̀n f̀u pan o b̀io. Hen ká a wee jí a bíoní, ò o máa z̀n b̀io o ò wé sese, ò o j́n pá wa a bíoní jiló. Ká b̀n pá yí hò b̀io ó o nɔn le jii á ba ẃira a Zán mu can dó ho kàsó yi, á wéeraràa o Herodiade síi.

²¹ A ǹnzoñ na ó o Herode mu teró wizonle bánb́aa búeé d̀n yi, ó o Herodiade wáa bò b̀n yi á wóràa b̀io ó o lá wee leéka. Mu zoñ ó o Herode wó ho s̀n-beení ò o von mí b́ení nì-beera, á von ba dásíwá júnása lè ho Kalilee k̀hù bá-zàwa.

* **6:11** Mi loñ Matiye vùahù 10.14 † **6:14** O Herode na ba b́a b̀io hen lé o Herode Antipaasi. ‡ **6:17-20** O Filiipu na ba b́a b̀io hen lé ýa h́a wi ho Oroomu lóhó yi. Wón wi mí dòn là a Filiipu na f́ará ho Sezaaree lóhó. O Herode h́a fó b̀an háa yan ká a ýo wi lua. § **6:17-20** Mi loñ Levii nùwá vùahù (Lévitique) 18.16

²² Mu zon ó o Herodiade hínló á wà zon hen na 6a wee dí ho sánú yi, á zoó yon. Ó o bío wééra a Heroode làa bía ó o von sía. Ó o Heroode wáa bía nɔn o hínzoró yi: «Bío fo le fo ò cà à ù zéení, á ì na mu foñ.»

²³ Fúaa o hía baa á bía bío kà: «Bío búenbúen na á fo le fo o cà á ì na foñ, hàrí mu wé ì béení bàn sankà mànì, á ì pá à na mu foñ.»

²⁴ Ó o hínzoró wáa wà lée tùara mín nu yi: «Lé mu yén á ì ko à ì bío le o *Heroode na mi coon?» A wón bía nɔn mí hínló yi: «Lén zo o bío le o Zán Batiisi nùhù lé hĩa ò o na foñ.»

²⁵ Ó o hínzoró dèeníà yèrèmaa bánbaa zon o béé cón á zoó bía bío kà nɔn wo yi: «Ó Zán Batiisi nùhù lé hĩa à ù wáa dé ho lenbuen yi na mi.»

²⁶ Ó o béé sánia búenbúen yòó tò. Ká a màhã yí wi ò o pí bía ó o von yahó bío ó o baa bío yi.

²⁷ Mí lahó yi ó o dèeníà tonkaa mí dásí nǐ-kéní, á nɔn le jii yi le o vaa kúii o Zán Batiisi nùhù bua buennáa. Ó o dásí nǐ wà van ho kàsó zii yi, á vaá kúio o Zán Batiisi nùhù,

²⁸ á dó ho lenbuen yi á buée nɔn o hínzoró yi, á wón buan vaá nɔn mín nu yi.

²⁹ Bío ó o Zán Batiisi nǐ-kenínia já mu, á 6a buée lá a vaá nùuna.

*O Yeesu diinta 6a minka zãamãa
(Matiye 14.13-21; Luki 9.10-17; Zãn 6.1-14)*

³⁰ Ba tonkarowà vaá bǐnia buara a Yeesu cón, á buée fɛera bío 6a wó làa bío 6a kàráanna búenbúen lè 6a nùpua á nɔn wo yi.

³¹ Ba nùpua na wee buen ká 6a bǐnì lén á boo dà, fúaa o Yeesu lè mi tonkarowà yí yú ho pãahù máa díráa. Lé bǐn nɔn ó o bíarãa bío kà nɔn 6a yi: «Mi buen le wa khèn lé à mi lée yí vǔn cǐnú.»

³² A barén mí dòn wáa zon ho woohù á khèra ló van hen na á nùpue mía yi.

³³ Ká nùpua cèrèè màhã mɔn 6a lénlò, á zǔna 6a. A 6a lóka hã lórá búenbúen yi á búunia dú a Yeesu lè mí tonkarowà yahó van ho lahó mu yi.

³⁴ Bío ó o Yeesu zoó ló ho woohù yi, ó o mɔn 6a minka zãamãa. A 6a màkárí buan wo yi, lé bío 6a bonmín lòn pia na paro mía. Ó o wáa kàráanna 6a làa bío cèrèè.

³⁵ Bío le wii wee tè, ó o Yeesu nǐ-kenínia vá buée bó a yi á bía nɔn wo yi: «Le wii tò, à hen na wa wi yi, á nùpue mía yi.

³⁶ Bío le 6a nùpua mu lén va hã manawà lè hã lórá na sùarákaa hen, à vaa yà mu bío dí.»

³⁷ Ó o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Minén miten na mu bè-dínii 6a yi.» A 6a bía nɔn wo yi: «Hàrí wa vaa yà wén-hãani* khiá-jun búurú buee na 6a yi, á hon pá máa yí 6a.»

³⁸ Ó o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Mi vaa loñ le lée búurú bío yɛn ká mi cón.» Bío 6a van buara, á 6a bía nɔn wo yi: «Lée búurú bi-zàwa bío hònú làa cezàwa bùaa jun.» ³⁹ Ó o Yeesu wáa nɔn le jii mí nǐ-kenínia yi le 6a sankà 6a nùpua le 6a kɛení lè mi kuio le jí-sio wán.

⁴⁰ A 6a kará lè mí kuio. Ba búí lé ho khimàni khimàni, 6a búí lé ho búará-jun làa píru píru.

⁴¹ Ó o Yeesu wáa fó ho búurú bi-zàwa bío hònú lè 6a cezàwa bùaa jun buan, ò o hoonía mí yahó ho wáayi á wee fio, ò o dó le Dónbeenì bǎrákà, ò o cèekaa ho nɔn mí nǐ-kenínia yi le 6a sankà na 6a nùpua yi. O mún sankaa 6a cezàwa bùaa jun nɔn 6a búenbúen yi.

⁴² Ba lè mi nǐ-kéní kéní yú dú á sù.

* **6:37** Le wén-hǎnló dà-kéní wee yí o nùpue nǐ-kéní wizon-kùure sámú sǎání.

⁴³ Ho búurú lè 6a cezàwa na là ká á 6a ñi-kenínia khuiira, á mu sú hã sàkiwá píru ñun.

⁴⁴ Bĩa dú mu, á 6a báawa mí dòn á yú ho muaaseé hònú.

*O Yeesu wee varáka ho vū-beeni ñumu wán
(Matiye 14.22-33; Zān 6.15-21)*

⁴⁵ Bún mǎn ó o Yeesu dèenía kíkǎa mí ñi-kenínia yi le 6a zo ho woohũ à dí mí yahó khí ho vū-beeni mǎn lè ho Betesayidaa lóhó cǎn, ká minén ñ na ho wǎhũ 6a zāamáa yi á 6a à 6oka.

⁴⁶ Bío 6a saawaa mín yi vó, ó o vaá yòora le búee búí wán á wà yòó fio le Dónbeení yi.

⁴⁷ Ho tá á à bío le mí ì hí, à bún ho woohũ na ó o ñi-kenínia zon á zoó wi ho vū-beeni síi yi. O o Yeesu mí dòn lée ñin le 6ón6óore yi.

⁴⁸ O o mǎn ò o ñi-kenínia lò wee be lè ho woohũ pàró, lé bío ho pinpiró wee sí 6a yahó. Hã tá-tǎa yi, ó o Yeesu wee varáka mu ñumu wán á mà 6a, á wà vaá níkhí 6a.

⁴⁹ Bío 6a mǎn wo ò o wee varáka mu ñumu wán, á 6a wee leéka le o lée ñi-hónbóní. A 6a wee wāamaka.

⁵⁰ Ba búenbúen á yǎa yí mǎn wo mía. A 6a zónkaa dàkhíina. Ká a Yeesu dèenía bíaa làa ba: «Mí hení mí sía, mu lé ñén, mí yí zón bío.»

⁵¹ O o yòó zon ho woohũ yi làa ba, á ho pinpiró ñin. O o ñi-kenínia wó coon dàkhíina.

⁵² Ba yí zūna mu yéréké bío na ó o wó lè ho búurú 6àn kúará, lé bío 6a tun mí yiwa.

⁵³ Ba kǎa ho vū-beeni khíi ñin ho lahó na 6a le Zenazaræete kǎhũ, á 6a can mí woohũ mu ñumu ñii.

⁵⁴ Bío 6a zoó ló ho woohũ yi á 6a ñupua na mǎn o Yeesu dèenía zūna a,

⁵⁵ á 6a héera bíaa a bío. A 6a ñupua wee lé lùaa búenbúen yi à 6ua mí vǎnvárowà ká 6a wi mí ñamu sía wán, à varáa o cǎn hen na 6a wee jí le o wi yi.

⁵⁶ Lùaa búenbúen na ó o Yeesu wee va yi, hã ló-zàwa lè hã ló-beera lè hã manawà, á 6a ñupua wee 6ua mí vǎnvárowà à varáa ho fémínló lara yi ká 6a yanka a le o díaa le 6a túiika a dà-zíni ñi-kǎa yi. A bĩa wee yí le túii yi, bán búenbúen wee wa.

7

*O Yeesu lè 6a Farizíewa wee wǎani
(Matiye 15.1-9)*

¹ Ba *Farizíewa lè ho *làndá bío zéenílowa ñuwá yen búí na ló ho Zeruzalæemu yi, á 6ueé kúaa mín wán kǎnía o Yeesu yi.

² Ba loíina mǎn ò o ñi-kenínia búí wee dí à 6a yí sèera mí níni á yí ceéaràa míten làa bío ho làndá bòráa mu.

³ Mu bon, 6a Farizíewa lè 6a *zúifùwa búenbúen á wee bè ho làndá na á 6àn maáwà zéenía ñon 6a yi. Ba máa wé dí ká 6a yí sèera mí níni sese.

⁴ Ká 6a vaá ló ho yàwá yi à 6a máa dí ká 6a yí sèera míten. *Làndáwá cèrèe na 6a yú mín maáwà cǎn á 6a wee bè yi: Hã ñuuní sía, lè hã ñuuná lè hã bánámáwá, bío na á hã ko à hã wé sèeráa.

⁵ A 6a Farizíewa lè ho làndá bío zéenílowa wǎa tùara a Yeesu yi: «Lée webio ñon á ñi-kenínia yí máa bèráa ho kàránló na á wán maáwà ñon wen yi, á wee dí ká 6a níni yí sèera làa bío ho làndá bòráa mu?»

⁶ O o Yeesu wáa bíá nɔn ɔa yi: «Nì-khàwa yén! O *Ezayii tũíá sí mí wán p̄ahũ na ó o fɛera le *Dónbeenĩ ɲi-cúa na kà mi dǎní yi. Bìo kà lé bìo ó o hĩa túara:

⟨Ba nùpua na kà wee ɓàaaní mi lè mí ɲiní,

ká ɓa yiwa yi, á ɓa khèra làa mi.

⁷ Le ɓàaaní na ɓa wee na miũ ɲúhũ mía.

Lé bìo ɓa nùpua làndáwá

lé hĩa ɓa wee kàrán làa mín.)* »

⁸ O o Yeesu bĩnía bíá: «Le Dónbeenĩ làndáwá á mi wee p̄í díá, ká mi bè ɓa nùpua kàránló yi.»

⁹ O o pá bĩnía bíá: «Bìo mi p̄á le Dónbeenĩ làndáwá à mi bò mín kùrú làndáwá yi lée bìo na se mi cǎn sá!

¹⁰ Mu bon. O *M̄oyiize bíá: ⟨K̀nbi m̄n maá lè m̄n nu.⟩† Mu mún bíá: ⟨Yĩa bíá khon mín maá tàá mín nu dǎní yi, wón ko làa ɓúeró.⟩‡

¹¹ Ká minén bán wee kàrán ɓa nùpua le ká nùpue bíá nɔn mín maá yi tàá mín nu yi le mí ní bìo na mí lá ko à mí séení làa wo lée Koroban. (Bũn kúará le hãmu na bìo sã le Dónbeenĩ yi.)

¹² Se mi nɔn le ní wo yi ò o yí séení mín maá tàá mín nu.

¹³ Ká mi wee wé kà s̄i se lé le Dónbeenĩ bionĩ ɓàn báhéε á mi wee lén le wán lè mi kùrú làndáwá na mi wee zéení làa mín. Bũn ɓàn s̄iwà cèrèε á mi wee wé.»

Mu bìo na wee tíi o nùpue

(Matiye 15.10-20)

¹⁴ Bũn món ó o Yeesu von ɓa zãamáa á bíá nɔn yi: «Mi ɓúenɓúen ɲí bìo kà à zũn kúará:

¹⁵ Bìo ó o nùpue wee dí, bũn dèε woon yí máa tíi wo. Bìo wee lé o s̄i yi, bũn lé bìo wee wé tíi wo.

¹⁶ [Yĩa wee ɲí bìo à wón ɲí bìo bíá sese.]»

¹⁷ Bìo ó o Yeesu wà díá ɓa zãamáa ó o vaá zon le z̄i yi, ó o ñi-kenínia zoó wee t̄ua wo yi lè le wãhiire mu ɓàn kúará.

¹⁸ O o bíá nɔn ɔa yi: «Minén mún yí zũ mu b̄iowa mu yara le? Mi yí zũ le bìo ó o nùpue wee dí dèε woon yí máa tíi wo le?

¹⁹ Mu yí máa zo a s̄i yi, ká mu wee zo a p̄iohó yi ò o b̄iní lée ní kúia.» O Yeesu wee zéení làa h̄n b̄ioní so le ho d̄inló ɓúenɓúen dà wee dí.§

²⁰ O pá bĩnía bíá: «Bìo wee lé o nùpue s̄i yi lé bìo wee tíi wo.

²¹ Lé bìo ó o nùpue s̄i lé b̄in á hã yile-kora wee lé yi à dé o ho há-fénló lè ho bá-fénló lè mí s̄iwà yi, lè ho k̀nló lè le ñi-ɓúee yi.

²² Hã wee na ò o wé o bá-fé tàá o há-fé, à s̄i wé vá ɓa nùpua b̄iowa yi, à wé o ñi-sũmú, à wé khà ɓa nùpua v̄iní. O yú bìo na ò o wé. Le yandee wee keñ wo yi. O wé yáa ɓa nùpua yèni, à wé ɓàaaní míten, à wé o b̄nɓú.

²³ Bũn b̄iowa so ɓúenɓúen wee lé o nùpue s̄i yi. Bũn lé bìo wee tíi wo.»

O s̄i veere hã na tà a Yeesu yi bìo

(Matiye 15.21-28)

²⁴ Bũn món ó o Yeesu ló dén lùe so yi á wà van ho k̄hũ na s̄uaráa yi lè ho Tiire lóhó. O vaá zon le z̄i ɓúí yi, á yí wi à ɓa zũn o bìo. Ká a màhã yí sà míten yí yú.

²⁵ Hãa ɓúí na h̄nló ó o c̄iná wi yi á ɲá a sã. O o dèenia wà ɓuara a c̄n á ɓueé líi ɓúrá a tá,

* 7:7 Mi loñ Ezayii v̄uahũ 9.13 † 7:10 Mi loñ Léró (Exode) v̄uahũ 20.12; Làndá zéeníló (Deutéronome) v̄uahũ 5.16 ‡ 7:10 Mi loñ Léró (Exode) v̄uahũ 21.17; Levii nùwã (Lévitique) v̄uahũ 20.9 § 7:19 Mi loñ Bè-wénia v̄uahũ 10.9-16

26 ò o fiara a Yeesu le o ja a cíná lén mí hínló yi. O háa mu yínǎn zúifù, o ló ho Siiro-Fenisii kǎhǔ yi.

27 O o Yeesu bía làa wo: «Día le ba háyúwá dí vé. Mu yí se à ba lá ba háyónzàwa dínló yénni kúia na ba booní yi.»

28 O o háa bía nǎn wo yi: «Núhúso, mu bon. Eε ká ba booní jaǎn mún pá wee wé sèeka ho dínló na ba háyónzàwa wee dí ká ho ò kùenka.»

29 O o Yeesu wáa bía nǎn wo yi: «Ū bióní na á ū bía kà bǐo yi, á ï jaǎn o cíná léra ū hínló yi wó. Wáa híní lén va ū zii.»

30 O o háa bèn bínía wà van mí zii, á vaá yú mí hínló ò o dūma le dāmu dèε wán, ò o cíná ló a yi.

O Yeesu wéera a beke búí

31 Bún món ó o Yeesu ló ho kǎhǔ na á ho Tiire lóhó wi yi, á ló ho Sidǎn lóhó yi, á kǎa há Lóra Bǐo Pírú kǎhǔ yi bínía buararáa lè ho Kalilee vū-beení cǎn.

32 A ba bò là a nǐ búí buararáa o cǎn ò o lé o beke, á bióní mún yí máa jí. Ba fiara a Yeesu le o bè mí níní o wán.

33 O o Yeesu wáa fó arén mí dòn wàráa á khèra lè ba zāamāa, ò o kúaa mí nín-kízàwa o jikǎnna yi. Bún món ó o bò mí jinsānǐ o nǐ dēnle wán,

34 ò o hoonía mí yahó ho wáayi á wee fio, ò o vūuna sùεε ò o bía nǎn o nǐ yi: «Efata.» (Mu kúará le «hén»).

35 Mí lahó yi ó o nǐ jikǎnna dēnía wee jí mu bǐo, á dēnle fá, á wee bío sese.

36 O o Yeesu henía mu nǎn bía wi bǐn búenbúen yi le ba yí bío bǐo wó kà à na nùpue yi. Ká bǐo ó o hò ba kà síi, á ba wáa wíokaa wee yényení mu.

37 Ba nùpua wó coon mu bǐo yi dàkhíina. Ba wee bío: «Bǐo ó o wee wé búenbúen bēntǐn se. Hàri ba bekewà jikǎnna wee jí mu bǐo. A bía bióní lá yí máa jí wee bío sese.»

8

O Yeesu bínía dǐinia ba minka zāamāa (Matiye 15.32-39)

1 Hón pǎahǔ so yi á ba minka zāamāa tǐn wà bueé kúaa mín wán. Bǐo á bǐo ba à dí mía, ó o Yeesu von mí nǐ-kenínia á bía bǐo kà nǎn yi:

2 «Ba nùpua na kà màkárí buan mií. Bǐo kà lé ba wizooní tǐn ká ba wi làa mi, á ba bè-dínii wáa wó.

3 Ká í día ba kà síi ba wà, á ba wé è lé è lùiorá ho wǎhǔ wán lé le hǐni. Lé bǐo ba cèrèε léénia nà yi.»

4 O o nǐ-kenínia bía nǎn wo yi: «Wa à yí mu bè-dínii wen le dùure na kà yi á à na bán minka zāamāa so yí?»

5 O o Yeesu tùara ba yi: «Lée búurú bǐo yēn wi mi cǎn?» A ba bía nǎn wo yi: «Lée búurú bǐo hējūn.»

6 O o bía nǎn ba zāamāa yi le ba lii kēení. O o fó ho búurú bǐo hējūn, ò o dó le Dónbeení bārākà, ò o cèεkaa ho nǎn mí nǐ-kenínia yi le ba sankaa na ba zāamāa yi, á ba sankaa ho nǎn ba yi.

7 Cezàwa bùaa yēn búí mún lá ká ba cǎn. O o Yeesu dó le Dónbeení bārākà ba cezàwa mu bǐo yi, ò o le ba nǐ-kenínia mún sankaa bán na ba yi.

8 Ba búenbúen dú sù, ó o nǐ-kenínia khuiira bǐo ká, á mu sú há sákíwá bǐo hējūn.

9 Ba báawa na kera bǐn á à yí muaaseé náa síi. Bún món ó o Yeesu nǎn ho wǎhǔ ba yi le ba boka.

10 O o yóó zon ho woohǔ bún wán lè mí nǐ-kenínia á jaǎn ho Dalamana kǎhǔ.

Ba Farizíewa le o Yeesu wé yéréké bío búí à mí mi
(Matiye 16.1-4)

¹¹ A 6a *Farizíewa buara buée wee wãaní là a Yeesu. Ba wi 6a khũaa o ñii yi, á 6a le o wé mu yéréké bío búí na wee zéení le o dànló ló le Dónbeení c̄n.

¹² O o Yeesu yòó vũuna sùεε ò o bía: «Lée webio n̄n á ho zuia nùpua wee càráa mu yéréké bío? Le í mí ho tũíá na mia: Yéréké bío d̄ε woon máa zéení làa mia.»

¹³ O Yeesu wà díá 6a, á bíníá yòó zon ho woohũ lè mí ñi-kenínia á ñn lè ho vũ-beení m̄n.

Ba Farizíewa là a Heroode bio
(Matiye 16.5-12)

¹⁴ O Yeesu ñi-kenínia n̄nsãa á yí buan mu bè-dínii. Búurú bi-za dà-kéní mí dòn lé hĩa wi 6a c̄n ho woohũ yi.

¹⁵ O o Yeesu wãa bía bío kà heníá n̄n 6a yi: «Mí fání mí yĩo, à pa miten bío 6a *Farizíewa là a *Heroode bio yi. Ba bío bonmín lè le ña-fini.»

¹⁶ O o ñi-kenínia wee bío mín yi: «O wee bío kà sii lé bío wa yí buan ho búurú.»

¹⁷ O o Yeesu zũna bío 6a wee bío, ó o tũara 6a yi: «Lée webio n̄n mi wee bíoráa le lé bío mi yí buan ho búurú? Mí pá ñn yí máa ñí mu bío à zũn mu kúará le? Mí tun mi yiwa le?»

¹⁸ Mí léé muiwà léé, tàá mi yí máa ñí bío. Mí so yí máa leéka mi yiwa bío kà wán le:

¹⁹ Bío á í c̄εεkaa ho búurú bío hònú n̄n 6a báawa muaaseé hònú yi, á bío dú ká na mi khuiira wàráa sú sàkiwá bío yen?» A 6a bía: «Lée sàkiwá píru ñun.»

²⁰ O o bíníá tũara 6a yi: «Á bío á í c̄εεkaa ho búurú bío h̄ñun á n̄n 6a báawa muaaseé náa yi, á bío dú ká na mi khuiira wàráa á sú sàkiwá bío yen?» A 6a bía: «Lée sàkiwá bío h̄ñun.»

²¹ O o Yeesu wãa bía n̄n 6a yi: «Ó, o! A hàrí lòn zuia à mí pá yí zũ mu bío yara le?»

O Yeesu wó ó o muii búí wee mi

²² Bũn m̄n á 6a wà vaá ñn ho Betesayidaa lóhó. A 6a búí buan o muii buararáa o Yeesu c̄n à 6a flora a le o tũii wo yi.

²³ O o Yeesu tò a muii mu ñii yi á lóráa ho donkĩahũ, á léé bò mí ñinsãní o yĩo wán, ò o bò mí ñíní o wán ò o tũara a yi: «Fo wee mí bío búí le?»

²⁴ O o muii yòó loĩna ò o bía: «Í wee mí 6a nùpua. Ba wee varáka, ká 6a màhá ka lòn vĩnsĩa.»

²⁵ O o Yeesu pá bíníá bò mí ñíní o yĩo wán, ó o loĩna sese á m̄n mu bío wéréwéré. O wan á wee mí mu bío búenbúen w̄εen.

²⁶ O o Yeesu wãa le o lén va mí zii, ká a yí lii zo lóhó yi.

O Piere bía le o Yeesu lé yia le Dónbeení m̄n léra
(Matiye 16.13-20; Luki 9.18-21)

²⁷ Bũn m̄n ó o Yeesu lè mí ñi-kenínia wà ñn lè hã lórá na sũaráa yi là a Filiipu ló-faránii c̄n, hĩa 6a le Sezaaree. Bío 6a lá ho wõhũ wà, ó o Yeesu tũara 6a yi: «Lée webio 6a nùpua wee bío í ñn yi?»

²⁸ A 6a bía: «Ba búí le fo lé o Zãn Batiisi. Ba búí le fo lé o *Elii. Ba búí bán 6̄en le fo lé *Dónbeení ñi-cúa f̄εerowà búí na yáania ñi-kéní.»

²⁹ O o bíníá tũara: «Ká minén bán 6̄en le í léé wée?» O o Piere bía n̄n wo yi: «Ûnén lé yia le Dónbeení m̄n léra.»

³⁰ O o Yeesu wãa heníá mu n̄n 6a yi le 6a yí bío mu na nùpue yi.

*O Yeesu wee bío mí húmú là mí vèeró bío
(Matiye 16.21-28; Luki 9.22-27)*

³¹ Bún món ó o Yeesu wee kàrán mí nǐ-kenínia ká a bío: «O *Nùpue Za ko ò o lò be làa sòobéε. Ba *nǐ-kíá, là le *Dónbeenǐ yankarowà júnása, là ho *làndá bío zéenílowa á à pí a bío. Ba nùpua à búe o ká há wízoní tǐn zon ò ò vèe.»

³² O háa wee bío mu na 6a yi wéréwéré. O o Piere wáa fó a á 6a vá ló, á lée wee bío làa wo.

³³ Ká a Yeesu màhá yèrémáa khíi lońna mí nǐ-kenínia yi ò o nàmakaa o Piere yi ká síi: «Va lé í nǐsáńi là ũ *Satáni bíoní. U yilera yínǎń Dónbeenǐ yilera. Há lé 6a nùpua yilera.»

³⁴ Bún món ó o Yeesu von 6a zámáa là mí nǐ-kenínia á bíá nǎn yi: «Yia wi ò o bè miǐ, à 6áńso khíi mí kùrú síi bío wéro yi, ká a wé lá mí *kùrúwá pí* à bèráa miǐ.

³⁵ O nùpue na wi ò o kǎńi mí mukǎńi wón á à vǐńi le. Ká yia màhá tà le mí ì vǐńi le ínén là le Dónbeenǐ bín-tente bío yi, wón á à kǎńi le.

³⁶ O nùpue lá yú ho ðímǐjǎ bío búenbúen ò o khon le mukǎńi binbirí yi, se lé ho cǔnú yén á 6áńso yú?

³⁷ Lée webio ó o nùpue dà à kǎńi là mí mànákǎ?

³⁸ Yia wee nǐyi ínén là í bíoní bío yi ho zuia nùpua tǐahǔ, bíá wee bíńi le Dónbeenǐ món á wé mu bè-kora, ó o Nùpue Za 6èn mún khíi nǐyi 6áńso bío yi ká a khíi bíńia 6uara mín Maá Dónbeenǐ cùkú beenǐ yi là le Dónbeenǐ wáayi tonkarowà.»

9

¹ O Yeesu pá bíńia bíá nǎn 6a yi: «Le í mǐ ho tǔiá na mia: Ba nùwǎ yén búí wi hen á máa hí ká 6a yí mǎn le *Dónbeenǐ béenǐ láró là ho pǎnká.»

*O Yeesu miníkaa le búee wán
(Matiye 17.1-13; Luki 9.28-36)*

² Wízoní bío hēzǐn bún món, ó o Yeesu fó a Piere là a Zaaki là a Zǎn á yòraráa le búee búí na ðǎn wán á 6a yóò wi bín mí ðòn. O o Yeesu ðíńđń miníkaa 6a yahó,

³ á sí-zǐnia wee juiíka kúíákúíá, á ka píiapúia. Há cemú 6án síi a nùpue na dà à ceé làa sía ho ðímǐjǎ yi wón mía.

⁴ Yio 6ueé tǐ, ò o *Elii là a *Moyiize* ðíńđń ló 6ueé wee bío là a Yeesu.†

⁵ O o Piere wáa bíá nǎn o Yeesu yi: «Nǐ-kàránlo, mu wó se á wa wi hen. Wa à tá há búkú zàwa bío tǐn: Ūnén dà-kéní, o Moyiize dà-kéní, o Elii dà-kéní.»

⁶ O yí zǔ bío ò ò bío lé bío 6a nínzàwa là arén mí bæere á zǎna dàkhíina.

⁷ A le ðúndúure búí yóò ló líi pon 6a yi á mu tǎmu búí sǎ wee jí le ðúndúure mu yi: «Yia ká lé í Za na á í bò í tàká wán, mi wé jí a cǔn.»

⁸ Mí lahó yi á 6a nǐ-kenínia lońkaa mí nǐsǎa yi, à 6a màhá yí mǎn nǐ-veere ká yínǎń o Yeesu mí ðòn.

⁹ Bío 6a ló le búee wán wee lii, ó o Yeesu bíá nǎn 6a yi: «Bíó mi mǎn ká á mi yí bío le nùpua jí, ká mu yínǎń o *Nùpue Za húmú là a vèeró móńđén.»

¹⁰ A 6a tà bío ó o bíá yi ká 6a màhá wee túaka mín yi: «Ho vèeró mu húmú móńđén 6án kúará lé mu yén?»

¹¹ A 6a túara a Yeesu yi: «Lée webio nǎn á ho *làndá bío zéenílowa le o Elii ko ò o buen ho yahó?»‡

¹² O o bíá nǎn 6a yi: «Mu bon. O Elii ko ò o buen ho yahó à 6uee kúee mu bíowa mí lara yi. Éε ká lée webio 6èn mún nǎn á mu túararáa le Dónbeenǐ

* 8:34 Mi loń Matiye vǔahǔ 10.38 * 9:4 Mi loń Luki vǔahǔ 9.31 † 9:4 O Elii là a Moyiize lé le Dónbeenǐ nùpua na yánkaa wee fεε le jí-cúa na le nípomu yi. Ba húrun míana. ‡ 9:11 Mi loń Malasii vǔahǔ 3.23

bionĩ vūahũ yi le o Nùpue Za lò ò be làa sòobéε, á 6a mún máa mĩ a máa dé dèε yi.

¹³ Awa, á le í bío mu na mia: O *Elii mu 6uara ho yahó, á 6a nùpua wó a làa bío 6a sía vá yi làa bío mu túararáa le Dónbeenĩ bionĩ vūahũ yi o dǎní yi. §»

*O Yeesu wéera a háyónza búí
(Matiye 17.14-20; Luki 9.37-43a)*

¹⁴ Bío 6a 6ueé dǎn 6a nĩ-kenínia na ká, á 6a 6ueé yú à 6a zǎamáa kńńia 6a yi, á ho *lándá bío zéenílowa búí dńń wee wǎaní làa ba.

¹⁵ Ba nùpua miinĩ là a Yeesu á mu vńńikaa 6a. A 6a 6ùunia wà 6ueé tèení a yi.

¹⁶ O o Yeesu tũara mí nĩ-kenínia yi: «Lée webio mi wee wǎaní wán làa ba?»

¹⁷ O o búí ló 6a zǎamáa yi á bía nǎn wo yi: «Nĩ-kàránlo, í lá 6uan í za 6uararáa ũ cńń, cńńa búí wi o yi á wee beé o lò. O wee hè o ò o máa bío yi.

¹⁸ Lùe lée lùe ká a bío mu hńńon o wán, ò o cńńa mu fé o dé ho tá yi, ò o ńinsǎ-khùankhúa wé lé, á wé là mí ńia, á pà día. A í flora ũ nĩ-kenínia le 6a ńa a cńńa mu lén wo yi, ká 6a màhǎ yí dǎńna mu.»

¹⁹ O o Yeesu bía nǎn 6a yi: «Mi zuia nùpua 6èntńń yí dó mí sía le Dónbeenĩ yi bío bon. Í màhǎ wǎa à ńń í yi mi bío yi, á wé è kàrán mia vaá dǎ ho pǎahũ yén coon? Mi 6ua a háyónza mu 6uennáa.»

²⁰ A 6a 6uan wo 6uararáa. O cńńa miinĩ là a Yeesu ó o zèkéra a háyónza le mí pánká. A wón líí lùwá ho tá yi, á wee birónka, á ńinsǎ-khùankhúa wee lé.

²¹ O o Yeesu tũara a háyónza bàn maá yi: «Mu wee wé o yi míana lée tàá lé lònbió?» A bàn maá bía: «Lé o kúnkúzamu pǎahũ á mu búakáa yi.

²² Pǎnna cèrèε yi ó o cńńa mu wé lá a à dé ho dǎhũ yi tàá mu ńumu yi le mí ì 6úe. Ká fo dà à wé bío búí, à ũ màkǎrí wen à ũ séení wen.»

²³ O o Yeesu bía nǎn wo yi: «Fo bía le ká í dà mu. Yía dó mí síi mií á bío 6úen6úen dà wee wé cńń.»

²⁴ Mí lahó yi ó o háyónza bàn maá dèeníá zoó wǎamaa: «Í dó í síi foń ká ũ màhǎ séení mi à í yí titika.»

²⁵ O o Yeesu mǎn à 6a zǎamáa 6ùunia wà 6ueé 6úe 6a yi, ó o wee zá là a cńńa ká síi: «Ūnén cńńa na wee wé ò o nùpue máa bío yí, à mún máa ńí mu bío, le í bío mu na foń, lé o háyónza mu yi, à yí bńńi yí zo a yi hùúu.»

²⁶ O o cńńa wee wǎama, ò o zèkéra a háyónza le mí pánká ò o ló. O o háyónza día lòn nùpue na húrún. Fúaa bíi wi bńń cèrèε wee bío le o húrún.

²⁷ Ká a Yeesu màhǎ líí fù a níi yi á hóonía làa wo ó o yòó dńń.

²⁸ Bío ó o Yeesu wà van le zńń yi á le mí nĩ-kenínia mí dòn pánía wi, á 6a tũara a yi: «Lée webio nǎn á warén yí dǎńna yí ńǎnnáa o cńńa mu?»

²⁹ O o Yeesu bía nǎn 6a yi: «Ho fioró mí dòn lé hía dà à ńa a cńńa na ká bàn síi á à lén.»

*O Yeesu wiokaa wee bío mí húmú le mí vèeró bío
(Matiye 17.22-23; Luki 9.43-45)*

³⁰ Bńń món ó o Yeesu le mí nĩ-kenínia ló dén lùe so yi á kǎa ho Kalilee kǎhũ wà. O Yeesu yí wi à 6a nùpua zńń o dǎní,

³¹ lé bío ó o wee kàrán mí nĩ-kenínia. O wee bío na 6a yi: «O *Nùpue Za á 6a à dé 6a nùpua níni yi á 6a à 6úe. O o húmú món wizooní tńń ká a vèe.»

³² Ká a nĩ-kenínia màhǎ yí zńna a bionĩ mu kúará. A 6a mún zǎna, á yí wi 6a tũa wo yi le mu ńúhũ.

*Lée wée po bíi ká?
(Matiye 18.1-5; Luki 9.46-48)*

³³ Bũn mɔ́n ɔ́ o Yeesu lè mí nǐ-kenínia wà vaá dǔn ho *Kapεεnyuumu lóhó. Bǐo á ɓa wà van le zǐi yi ɔ́ o tùara ɓa yi: «Lée webio mi lá wee wǎanǐ wán ho wǎhǔ wán?»

³⁴ A ɓa wó tété, lé bǐo ɓa lá wee wǎanǐ, á wi ɓa zǔn yǐa po ɓarén na ká.

³⁵ O o Yeesu wǎa líi kará ò o von ɓa mí píru jɔn á bía nɔn yi: «Hen ká yǐa wi ò o keń bǐa ká jǔhǔ wán, à ɓànsò liiní mǐten ɓa búenbúen yahó, à wé ɓa búenbúen ton-sá.»

³⁶ O o fó a háyónza búii ɓueé dǐnía ɓa yahó, á líi lá a yòó ɓuan ò o bía:

³⁷ «Nùpue lée nùpue na ɓuan o háyónza na ká ɓàn síi sese ínén bǐo yi, se le ínén † ɓεere á ɓànsò ɓuan sese. A yǐa ɓuan mi sese, se mu yǐnɔ́n ínén á ɓànsò ɓuan sese, mu lé yǐa tonkaa mi ɔ́ o ɓuan sese.»

Yǐa yǐ mǎa fi làa wen se wón làa wen lée dà-kéní
(Luki 9.49-50)

³⁸ O o Zǎn bía nɔn o Yeesu yi: «Nì-kàránlo, wa mɔn o nǐi búii ò o wee ja ɓa cǐnǎwa lè ũ yèni, á wa lá wi à wa hè o, lé bǐo ɔ́ o mǐa wa kuure yi.»

³⁹ Ká a Yeesu màhá bía nɔn ɓa yi: «Mi yǐ hè o, lé bǐo á Nùpue na wó yéréké bǐo lè † yèni á yǐ dà mǎa bío bǐn-kohó † dǎnǐ yi mí lahó yi.

⁴⁰ Yǐa yǐ mǎa fi làa wen se wón làa wen lée dà-kéní.

⁴¹ Le † mǐ ho tǔiá na mia: Yǐa nɔn mu jumu kóo-cúe mia lé bǐo mi bǐo sǎ yǐa le Dónbeenǐ mɔn léra yi, wón ɓànsò á à yǐ mu cǔnú mǎa kǐ.

Mi pa mǐten bǐo mu bè-kohó wéró yi
(Matiye 18.6-9; Luki 17.1-2)

⁴² «Ba háyúwá na dó mí sǐa mǐi á yǐa khà dó mu bè-kohó wéró yi, wón ɓànsò á ɓa lá can le hue-beenǐ fonle yi á lèera dó ho muhǔ yi, bũn pá à wé sǔaanǐ le lònbee na à yǐ o.

⁴³ Ká mu lé ũ níi wee dé fo mu bè-kora wéró yi, à ũ kúii le día. Fo yú le mukǎnǐ binbirǐ na mǎa vé lè ũ níi dà-kéní bũn sǔaanǐ bǐo ɓa à dé fo le Dofnǐ dǎhǔ na mǎa hí lùe yi lè ũ níni bǐo jɔn.

⁴⁴ [«Ba sǔnɓowa na wee là há sǎnǐa wi bǐn, ɓa yǐ mǎa hí. A ho dǎhǔ mún yǐ mǎa hí bǐn hùú.»]

⁴⁵ Ká mu lé ũ zeñ wee dé fo mu bè-kora wéró yi, à ũ kúii le día. Fo yú le mukǎnǐ binbirǐ na mǎa vé lè ũ zeñ kéní bũn sǔaanǐ bǐo ɓa à dé fo le Dofnǐ dǎhǔ na mǎa hí lùe yi lè ũ zení mí bǐo jɔn.

⁴⁶ [«Ba sǔnɓowa na wee là há sǎnǐa wi bǐn, ɓa yǐ mǎa hí, á ho dǎhǔ mún yǐ mǎa hí bǐn hùú.»]

⁴⁷ Ká mu mún lé ũ yère wee dé fo mu bè-kora wéró yi, à ũ còkon le lén día. Fo yú le *Dónbeenǐ béenǐ lè ũ yèn-kéní bũn sǔaanǐ bǐo ɓa à dé fo le Dofnǐ dǎhǔ na mǎa hí lùe yi lè ũ yǐo mí bǐo jɔn.

⁴⁸ «Ba sǔnɓowa na wee là há sǎnǐa wi bǐn, ɓa yǐ mǎa hí. A ho dǎhǔ mún yǐ mǎa hí bǐn hùú.»*

⁴⁹ «Nùpue lée nùpue á le Dónbeenǐ khǐi khén kúará lè le lònbee na ka lòn dǎhǔ bǐo, á à ceéráa wo, làa bǐo ɓa hǐa wee wé kúeeráa mu yámú mu hǎmu wán à ceéráa mu bǐo síi.†

⁵⁰ Mu yámú yoo. εε ká mu yámú yonyoró hǐa ló mu yi, á ɓa à wé kaka á mu ù bǐnǐ ì zoráa? Minén mi ɓεere keń lòn yámú na yonyoró wi. Mi keń mǐn wán làa héerà.»

10

Bǐo ɔ́ o Yeesu bǐa mu yaamu fáaró dǎnǐ yi
(Matiye 19.1-12; Luki 16.18)

* 9:48 Mi loń Ezayii vǔahǔ 6.24 † 9:49 Mi loń Levii nùwǎ vǔahǔ (Lévitique) 2.13

¹ Bún món ó o Yeesu ló bín á wà van ho *Zudee kôhú, á khú ho Zurudên muhú món. A 6a zâamâa tîn kúaaka mín wán hen na ó o wi yi. Ó o wee kàrán 6a làa bïo ó o lá wee wé wérâa mu.

² A 6a *Farizîewa nùwã yèn búí vá 6ueé 6ó a yi. Ba wi à 6a yí o níi 6ua yi, á 6a tùara a yi: «Wa làndá wee na níi báa yi ò o òa mín háa le?»

³ Ó o Yeesu mún tùara 6a yi: «Lé mu yén ó o *Moyiize làndá hení nòn mia mu dání yi?»

⁴ A 6a bía: «O Moyiize nòn le níi le ká báa wi ò o díá mín háa ò o lén, ò o wé mu yaamu fáaró vūahú vé à bè yi díarâa wo.»*

⁵ Ó o Yeesu wãa bía nòn 6a yi: «O Moyiize mà bún lé bïo mi yí máa jí dèe.

⁶ Bún mía á mu òhúhú búεenii ká mu lá yí ka kà. Mu bïo búenbúen lénlò pãahú, á le Dónbeení ðléra a báa, á léra a háa.»†

⁷ «Bún bïo yi ó o báa á à díá mín maá lè mín nu ká à léé lè mín háa,

⁸ á 6a mí nùwã òun á à wé sãnía dà-kéní.»‡ Ba wãa yínóni nùwã òun, 6a léé ní-kéní.

⁹ Bïo le Dónbeení cεéra mín yi à nùpue yí fáa.»

¹⁰ A bïo ó o Yeesu lè mí ní-kenínia háa zon le zii yi, á 6a wíokaa tùara a yi mu bïo mu dání yi.

¹¹ Ó o bía nòn 6a yi: «Báa na díá mín háa ò o kún fó há-veere yan, se wón léé há-fé bàn nín-yání háa cón.

¹² Mu léé dà-kéní là a háa na díá mín báa ò o wà vaá yan bá-veere. Wón mún léé bá-fé.»

*O Yeesu wee fan 6a háyúwá bïo yi
(Matiye 19.13-15; Luki 18.15-17)*

¹³ Ba nùpua búí 6uan mí háyúwá 6uararâa o Yeesu cón le o bè mí níi 6a wán. Ó o ní-kenínia wee zá làa ba.

¹⁴ Ká bïo ó o Yeesu mòn mu, ó o sîi câ ó o bía nòn mí ní-kenínia yi: «Mí wé díá le 6a háyúwá 6uen í cón. Mí yí hè 6a. Mu bon, bïa ka lè 6a háyúwá na kà bïo sîi, lé bán á à kení le Dónbeení bá-zàmu yi.

¹⁵ Le í mí ho túiá na mia: Yia yí tà le *Dónbeení béenii bïo là a háyónza bïo sîi á bànso yí dà máa zo le yi hùúu.»

¹⁶ Bún món ó o wee láka 6a 6ua ò o bò mí níi 6a ní-kéní kéní wán ò o fara le le Dónbeení wé mu bè-tentewà làa ba.

*Ho nàfòró bànso lè le Dónbeení béenii bïo
(Matiye 19.16-30; Luki 18.18-30)*

¹⁷ Bïo ó o Yeesu wee lá ho wãhú á à lén, á bún ò o níi búí lùwá mà a, á 6ueé líi fárá mí nònkòjúná wán o yahó ò o tùara a yi: «Nì-kàránlo tente, léé webio á í ko á í wé à yíráa le mukānii binbirí na máa vé?»

¹⁸ Ó o Yeesu bía nòn wo yi: «Léé webio nòn fo wee verâa mi làa ní-tente? Ní-tente mía ká mu yínóni le Dónbeení mí dòn.

¹⁹ Fo zū le Dónbeení làndáwá na kà: Yí búe nùpue, yí wé há-fénlò tàá bá-fénlò, yí òuaa bïo, yí fí sabéré nùpue jii, yí khà nùpue à fé bïo, kònbi mìn maá lè mìn nu.»§

²⁰ Ó o níi bía: «Nì-kàránlo, bún búenbúen á í bò yi hàrí í yàrónzàmu pãahú.»

²¹ Ó o Yeesu loína a yi, á wara a. Ó o bía nòn wo yi: «Bïo dà-kéní ká á fo yí wó. Lén vaa yèé bïo wi ũ cón búenbúen à sanká bàn wáí na 6a ní-khenia yi, bún ká le Dónbeení kía na ho wáyai á fo ò yí. Bún món à ũ bíni 6uee bè mií.»

* **10:4** Mi loí Làndá zéeniló vūahú (Deutéronome) 24.1, 3 † **10:6** Mi loí Bïo òhúhú búεenii vūahú (Genèse) 1.27; 5.2 ‡ **10:8** Mi loí Bïo òhúhú búεenii vūahú (Genèse) 2.24 § **10:19** Mi loí Léró vūahú (Exode) 20.12-16; Làndá zéeniló vūahú (Deutéronome) 5.16-20

22 Ká a nǐ jí hǎn bíoní so, ó o sǎnía tò, á yèrémáa wà ká a yilera yáara, lé bío ó o ní bío boo.

23 Ó o Yeesu lońna mí nǐ-kenínia na kíńia wo yi ò o bía: «Ho nàfòró bǎnsowà zoró le *Dónbeení béení yi bènťín lònbee wi.»

24 Hǎ bíoní mu yáara ǎa hácírí làa sòobéε. Ó o Yeesu pá bíńia bía nǎn ǎa yi: «Wàn bǎnlowà, ho zoró le Dónbeení béení yi bènťín lònbee wi.

25 O cón-ǰúmúkú zoró le ho mísímí kǎhú á à wé wayi á à poń o nàfòró bǎnso zoró le Dónbeení béení yi.»

26 Ba nǐ-kenínia wó coon dàkhíńa hǎ bíoní mu bío yi. A ǎa wee tùaka mín yi: «Éee! A yía wǎa dà à fen lée wée?»

27 Ó o Yeesu lońna ǎa yi ò o bía: «Bíó yí dà máa wé ǎa nùpua cǎn á dà wee wé le Dónbeení cǎn. Lé bío le Dónbeení dà bío búenbúen wee wé.»

28 Ó o Piere bía nǎn wo yi: «Loń, warén ló día bío lá wi wa cǎn búenbúen à wa bò foń.»

29 Ó o Yeesu bía nǎn ǎa yi: «Le í mí ho tǔiá na mia: Yía ló día mí zǐi, le mín zàwa, le mín híńni, le mín nu, le mín maá, le mí zàwa, le mí manawà ínén le í bín-tente bío yi,

30 á bǎnso ò yí hǎ zǐní, le mín zàwa, le mín híńni, le ǎa nuwà, á à yí ǎa zàwa, le hǎ manawà. A le lònbee mún ñ yí o. Mu bǎn khímàni khímàni á bǎnso ò yí ho pǎahú na wa wi yi. A mún ñ yí le mukǎní binbirí na máa vé ho pǎahú na wà à bueń yi.

31 Εε ká bía dú ho yahó bío ká wán á cèrèε khíi wé ǎa món-díwá. A bía dú ho món bío ká wán á khíi wé ǎa ya-díwá.»

*O Yeesu wioka wee bío mí húmú le mí vèeró bío
(Matiye 20.17-19; Luki 18.31-34)*

32 O Yeesu làa bía làa wo bò mín wǎa lá ho wǎhú wee yòo ho Zeruzalεemu. Ó o varákaa dú mí nǐ-kenínia yahó. Ó o nǐ-kenínia hácírí yáara, á bía làa ǎa bò mín zǎna. Ó o Yeesu tǐn bíńia fó mí nǐ-kenínia píru ǰun, ò o wee bío bío ko mu wé o yi hen làa cǐnú à na ǎa yi:

33 «Mi loń, wa wee yòo ho Zeruzalεemu, hen na ó o *Nùpue Za ǎa à dé le *Dónbeení yankarowà ǰúnása le ho *lándá bío zéenilowa níi yi. Ba à síńi a ǰúhú, á à na bía yínǎń ǎa *zúífùwa yi á ǎa à búe.

34 Bǎn á à zùǎńka a yi, á à pǔńi mí ǰinsǎní ñ kútee o wán, á à ha a le hǎ lábàaní, á à búe o. Ká hǎ wizooní tǐn zoń o ò vèe.»

*Bíó ó o Zaaki là a Zǎn wee fio o Yeesu cǎn
(Matiye 20.20-28)*

35 Bǔn món ó o Zebedee zàwa Zaaki là a Zǎn á bueé bó a Yeesu yi á bía nǎn wo yi: «Nì-kàránlo, wa wi à ũ wé bío wa à fio ũ cǎn à na wεn.»

36 Ó o Yeesu tùara ǎa yi: «Lé mu yén á mi le í wé na mia?»

37 A ǎa bía nǎn wo yi: «Hen ká ũ khíi wi ũ béení cùkú yi, à ũ tà día le wa kεení ũ nǐsǎa. O nǐ-kení kεń le ũ nín-tǎńi, à yía so kεń le ũ nín-káahó.»*

38 Ó o Yeesu bía nǎn ǎa yi: «Bíó mi wee fio á mi yí zǔ ǰúhú. Mi so dà a lá le lònbee na à dé mi mu húmú yi làa mi le?»

39 A ǎa le ũuu le mí dà mu. Ó o Yeesu bía nǎn ǎa yi: «Mu bon. Le lònbee na à yí mi bǎn síi á à yí mia. Mi ñ zo le lònbee mu yi.

40 Ká mu màhǎ yínǎń ínén á à bío le yía ká bǎnso à kεení í nín-tǎńi tàá í nín-káahó. Hǎn lùu so bío sǎ bía le Dónbeení wiokaa hǎ karáa yi.»

41 Ká bío ǎa nǐ-kenínia nùwǎ píru na ká ǰa mu, á ǎa sía cǎ a Zaaki là a Zǎn yi.

* 10:37 Mi loń Matiye vǔahú 20.21

⁴² O o Yeesu von 6a búenbúen á bía nɔn yi: «Mi zū mu le bía 6a nùpua yío wi wán le 6a lé há kána júnása, bán júnása so á wee wé zéeni mí pánká 6a nùpua wán. A 6a nǐ-beera wee wé zéeni làa bía ká le mí po 6a.

⁴³ E ká minén bǐo lá yí ko mu wé ká síi. Hen ká mi nǐ-kéni búii wi ò o bǐo jǐhǔ wé poñ bía ká, à bànsò wé minén na ká ton-sá.

⁴⁴ Hen ká mi nǐ-kéni búii wi ò o dí bía ká yahó, á bànsò ko o ò wé mi búenbúen wobá-nǐi.

⁴⁵ O Nùpue Za mí beere yáá yí buara à 6a sá na a yi. O buara wà buée sá à na 6a nùpua yi, á mún ñ na mí mukāñi á à lénnáa 6a nùpua cèrèe júná.

*O Yeesu wéera a muui búii na 6a le Baatimé yío
(Matiye 20.29-34; Luki 18.35-43)*

⁴⁶ O Yeesu lè mí nǐ-kenínia lè 6a zámáa vaá dǎn ho Zerikoo lóhó. Bǐo 6a wee lé ho yi, á búñ ò o muui búii na 6a le Baatimé á kará ho wǎhǔ nǐsání wee fioka. Bàn maá 6a le Timé.

⁴⁷ Bǐo ó o jǎ le mu lé o Nazareete nǐi Yeesu, ó o bía pǎnpǎn: «*Daviide Za, Yeesu, makári mi.»

⁴⁸ A 6a nùpua cèrèe wee zá làa wo le o wé tété. O o yáá wáa wíokaa wee bǐo pǎnpǎn: «Daviide za, makári mi.»

⁴⁹ O o Yeesu dǐn ò o bía: «Mi ve o le o buen.» A 6a bía nɔn o muui mu yi: «Hení ũ síi, lii hǐni, lé o wee ve fo.»

⁵⁰ O o wáa lèera mí kánbun díá, ò o líi tá hǐnɔn á mà a Yeesu wee buen.

⁵¹ O o Yeesu tùara a yi: «Lée webio á fo le í wé na foñ?» O o muui bía nɔn wo yi: «Nǐ-kàránlo wé le í yío à wé mi.»

⁵² O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Lén, bǐo fo dó ũ síi mi lé búñ á í wéeraráa fo.» Mí lahó yi ó o dènia wee mi á bò là a Yeesu wà.

11

*O Yeesu zoró ho Zeruzalému yi
(Matiye 21.1-11; Luki 19.28-40; Zán 12.12-19)*

¹ Bǐo ó o Yeesu lè mí nǐ-kenínia vaá sùaráa ho Zeruzalému yi, ho Betefazee lè ho Betanii lórá nǐsání, lè há Oliivewa vǐnsía búee cǎn, ó o Yeesu tonkaa mí nǐ-kenínia nùwá jún le 6a dí mí yahó,

² á bía nɔn 6a yi: «Mi lén va ho lóhó na vaá mi yahó yi. Mi vaa dènií á mi ì dènií ì mi sǔnpè-bòohǔ búii na á nùpue dǐn yí yòora yí mɔn hùúu ká a can dǐn. Mi fee wo à 6ua buée na mi.

³ Ká a búii tùara mia le lée webio nɔn mi wee feeráa wo, à mi bǐo na bànsò yi le o jǐhǔso makóo wi o yi, ó o mún ñ bíni ì buen làa wo lònbió.»

⁴ A 6a wà van á vaá zoó yú a sǔnpè-bòohǔ búii le bonfónii ho wǎhǔ nǐsání ká a can dǐn le zǐi búii zǔajii. A 6a feera a.

⁵ A 6a nùpua nùwá yèn búii na wi bíñ á tùara 6a yi: «Lée webio mi wó ká? Mi feera o sǔnpèni mu le we?»

⁶ A bǐo ó o Yeesu lá bía nɔn 6a yi lé búñ á 6a bía nɔn 6a nùpua mu yi. A 6a díá 6a á 6a wà.

⁷ Ba buan o sǔnpèni mu buée nɔn o Yeesu yi, à 6a bò mí kánbunwà o mání wán, ó o Yeesu yóó kará wán.

⁸ Ba nùpua cèrèe wee bá mí kánbunwà ho wǎhǔ wán o yahó. Ba búii lé há vǐnsía vǎnna na 6a khó há mana yi á 6a wee bá. ⁹ Bía dú a yahó làa bía dú a món á wee bǐo bǐo ká pǎnpǎn:

«Le ho cùkú à bǐo sí le Dónbeení yi.
Le le Dónbeení wé mu bè-tentewà

làa yia bò o buen o Nuhúso Dónbeenĩ yèni yi.*

¹⁰ Le le Dónbeenĩ wé mu bè-tentewà
làa yia wà buéé fàrá wàn bùaa *Daviide béenĩ á à ðĩní.

Le ho cùkú à bio sí le Dónbeenĩ na dà mu bïo búenbúen wán yi.»

¹¹ Bio ó o Yeesu vaá ðñn ho Zeruzalæmu, ó o wà van le *Dónbeenĩ zĩ-beenĩ lún yi, á zoó lońkaa le khii fò. Bũn món ó o fó mí nĩ-kenínia píró ñun à ba bĩnia ñon ho Betanii. A bũn à le wii wãa tò.

O Yeesu dánkánia le vïndèe na ba le fikiyée
(Matiye 21.18-19)

¹² Mu tá na lée tñn, pãahũ na ba wee lé ho Betanii yi á à lén, à bũn ò o Yeesu á le hĩni dà.

¹³ O khèra món le vïndèe na ba le fikiyée à le sà ðñn. O o wà le mí vaá loń le mí ì yí bia le wán lé. O o vaá yú à lée vónna mí ñii yi, lé bio mu yí wó hã vĩnsia mu haró pãahũ.

¹⁴ O o Yeesu wãa bía ñon le vïndèe mu yi: «Fo máa bĩni máa ha bia huúu á núpue máa dí.» O o nĩ-kenínia ñá bio ó o bía.

O Yeesu ñon ba bè-yèerowà
(Matiye 21.12-17; Luki 19.45-48; Zãn 2.13-22)

¹⁵ Ba vaá ðñn ho Zeruzalæmu ó o Yeesu wà vaá zon le *Dónbeenĩ zĩ-beenĩ lún yi á zoó wee ña ba bè-yèerowà lè ba bè-yàwa. Ba wén-pùarilowà tabáriwa, làa bía wee yèé ba bùaabúuní kanmúiní ó o dónkaa kúaa.

¹⁶ O wee hè ba le núpue yí bua ðèe à kãanáa ho lún mu yi.

¹⁷ O o mãhá wãa wee kàrán ba núpua làa bio kà: «Le Dónbeenĩ bionĩ vũahũ yi á mu bía: † zii ba wé è ve le kãna núpua búenbúen fioró zii.» O o Yeesu bĩnia bía: «Á minén wó le lè ba kònlowà lùe há?»

¹⁸ A le *Dónbeenĩ yankarowà ñúnása lè ho *làndá bio zéenílowa ñá mu á ba wee cà bio ba à wé wé è búeráa o Yeesu. Ba zãna a lé bio ó o kàránló á ba zãamáa búenbúen sia wee wa bio yi.

¹⁹ Bio le wii tò ó o Yeesu lè mí nĩ-kenínia á ló ho lóhó yi lée wà.

Mi dé mi sia le Dónbeenĩ yi
(Matiye 21.20-22)

²⁰ Mu tá na lée tñn yĩnbii bùirii ká ba lá ho wõhũ wà, á ba vaá món ho fikiyée mu à ho hon lè mí naní búenbúen.

²¹ O o Piere leékaa bio wó khĩina bio, ó o bía ñon o Yeesu yi: «Nĩ-kàránlo, loń. Ho fikiyée na fo dánkánia á hon.»

²² O o Yeesu wãa bía ñon mí nĩ-kenínia yi: «Mi dé mi sia le Dónbeenĩ yi.

²³ Le ì mĩ ho tũia na mia: Ká a búii lá bía lè le búee na kà: † Hĩni hen na fo wi yi á vaa zo ho mu-beenĩ yi.» Ká ãanso yí titikaa ò o dó mí síi le Dónbeenĩ yi le bio mí bía á à wé, á mún ñ wé á à na a yi.

²⁴ Lé bũn ñon á ì wee bíoráa mu á à na mia: Hen ká mi wé wee fio bio búii le Dónbeenĩ cõn à mi láa mu yi le mu yú vó. Le è wé mu á à na mia.

²⁵ Mi wé sansan wee fio, ká a búii wó khon làa mia á mi sia wee cĩ bio yi, à mi sèn mu día. Bũn ká mĩn Maá Dónbeenĩ á mún ñ sèn mi bè-kora á à día.»

²⁶ [Ká mi yí máa tà sèn día na ba yi, á mĩn Maá na wi ho wáayi mún máa wé è sèn mi bè-kora máa día.]

O Yeesu pánká ló wen?
(Matiye 21.23-27; Luki 20.1-8)

* 11:9 Mi loń Lení vũahũ (Psaumes) 118.25-26 † 11:17 Mi loń Ezayii vũahũ 56.7

²⁷ Bũn mɔ́n á ɓa wáa nɔ́n ho Zeruzalɛmu. Bĩo ó o Yeesu zoó wee varáka le *Dónbeenĩ zĩ-beenĩ lún yi, á ɓa yankarowà núnása lè ho *làndá bĩo zéenílowa lè ɓa nĩ-kĩa á wà ɓueé ɓó a yi

²⁸ à ɓa tũara a yi: «Fo yú le nĩ wen wee wéráa bĩo kà? Lée wée nɔ́n mu wéró nĩ fon?»

²⁹ Ó o Yeesu bía nɔ́n ɓa yi: «Ĩnén mún ñ tũa mia làa bĩo dà-kéní. Ká mi tà á zéení mu, á ñ ɓèn mún ñ zéení yĩa nɔ́n mu bĩowa mu ɓàn wéró nĩ mi làa mia.

³⁰ Yĩa nɔ́n le nĩ o Zãn yi le o wé bátízé ɓa nùpua lée wée? Lé le Dónbeenĩ lée, tàá lé ɓa nùpua? Mi bĩo lon!»

³¹ A ɓa yèrémáa wee wãaní mín yi: «Ká wa le lé le Dónbeenĩ tonkaa wo, o ò bĩo le lée webio nɔ́n á wa yí tàráa o bĩo.

³² Tàá ká wa ɓèn le lé ɓa nùpua tonkaa wo, á mu ù wé kaka?» Ba zãna ɓa zãmáa lé bĩo á bán ɓúenɓúen wee leéka le o Zãn hĩa lé le *Dónbeenĩ nĩ-cúa fɛɛro binbirĩ.

³³ A ɓa wáa bía nɔ́n o Yeesu yi: «Wa yí zũ yĩa tonkaa wo.» Ó o Yeesu bía nɔ́n ɓa yi: «Àwa, á ĩnén mún máa zéení yĩa nɔ́n le nĩ mi á ñ wee wéráa bĩo kà.»

12

Ho èrészén vĩnsĩa ɓuahó wàrowà wãhiire (Matiye 21.33-46; Luki 20.9-19)

¹ Bũn mɔ́n ó o Yeesu wáa wee bĩo làa ba lè hã wãhio: «Nĩ ɓúí hĩa léra ho èrészén vĩnsĩa ɓuahó á son ho dándá kĩnĩa yi, á có ho kũhũ na ó o wé è jaa ho èrészén yi. O mún son o paro lùe. Bũn mɔ́n ó o wãanía tò lè ɓa nùpua ɓúí na à và ho, ò orén wà van le khúii.

² Pãahũ na ho èrészén wee be yi, ó o tonkaa mí ton-sá nĩ-kéní le o va ɓa nùpua mu cón le ɓa khé bĩo bĩo sã mí yi à na.

³ A ɓa nùpua mu vaá han wo á díá ó o wà lè mí nĩ kãmáa.

⁴ Ó o mɔ́hũ ɓànsò bĩnĩa tonkaa mí ton-sá veere. A wón ɓa vaá vĩaana vĩaana nũhũ, à ɓa là là a.

⁵ Ó o mɔ́hũ ɓànsò tĩn pá bĩnĩa tonkaa nĩ-veere. A ɓa vaá ɓó wón. Lé kà sĩi ɓa wó lè ɓa ton-sáwá cèrèè na ó o mɔ́hũ ɓànsò tonkaa. Ba ɓúí ɓa han, à ɓa ɓúí ɓa ɓó.

⁶ Ó mɔ́hũ ɓànsò za na ó o bò mí tàká wán lé yĩa wáa ká a cón. A wón lé yĩa ó o tonkaa, ò o wee leéka: I za wón ɓa à kũnbi.

⁷ Bĩo ɓa nùpua mu yère dá a wán, á ɓa wee bĩo mín yi: «Yĩa lua kà lé yĩa á ho mɔ́hũ bĩo khĩi sĩ yi. Mi wa ɓúe o á ho mɔ́hũ bĩo wáa à sĩ wen.»

⁸ A ɓa hĩnɔ́n wĩira a za mu ɓó, á lá lée lèera díá lè ho soró mɔ́n.»

⁹ Ó o Yeesu wáa tũara ɓa yi: «Lé mu yén á ho mɔ́hũ ɓànsò wáa à wé? Ó o ò buen ɓueé ɓúe ɓa nùpua mu, ká a cà nĩ-vio á à kúee mí mɔ́hũ mu yi.

¹⁰ Le bionĩ na kà á mi so ñn yí kàráanna le Dónbeenĩ bionĩ vũahũ yi yí mɔ́n le?

«Le huee na ɓa so-sowa fù pã díá lé ñn hĩa ɓueé ɓuan ho soró ñnĩa.

¹¹ Bĩo kà lé bĩo ó o Nũhũso Dónbeenĩ wó, mu lée bè-tente wa yèn-dání yi.*»

¹² Ba *zũifùwa núnása wee cà bĩo ɓa a ñn wán á à wĩiráa o Yeesu, lé bĩo ɓa zũ le lé ɓarén á le wãhiire mu wà bò wán. È ká bĩo ɓa zãna ɓa zãmáa, á ɓa díá wo à ɓa wà.

Ho lànpó cãló à na ho Oroomu bée yi bĩo (Matiye 22.15-22; Luki 20.20-26)

* **12:11** Mi loń Lení vũahũ (Psaumes) 118.22-23

13 Bún món á 6a tonkaa 6a *Farizíewa nùwã yɛn 6úi là a *Heroode kuure nùpua nùwã yɛn 6úi o Yeesu cón le 6a 6uee tùa wo yi, à yíráa o níi 6ua yi.

14 A 6a 6ueé bía nɔn wo yi: «Nì-kàránlo, wa zū le fo wee mì ho tũíá. Fo yí máa zón nùpue. Fo mún yí máa kà nùpue yío. Bío le Dónbeení le 6a nùpua wé 6ua lè mítén lé bún 6àn kàránló binbirí á fo wee na. Awa, á ù bío na wɛn. Wa làndá yi á ho lànpó ko ho wé cã na ho Oroomu kãhũ bée yi lée, tàá mu yí ko làa wéró? Wa ko wa wé cã ho lée, tàá wa wé yí cã ho?»

15 Ó o Yeesu zūna le bío 6a lon binbirí á 6a yí bía. Ó o wãa bía nɔn 6a yi: «Mì wi mì khũaa † jii yi à yíráa † níi 6ua yi le we? Mì cà le wén-hǎnló 6úi na mii le † loí.»

16 A 6a cà le 6ueé nɔn wo yi. Ó o Yeesu tùara 6a yi: «Ho yahó lè le yèni na wi le wén-hǎnló mu wán á wée te?» A 6a bía: «Lé ho Oroomu bée.»

17 Ó o Yeesu wãa bía nɔn 6a yi: «Àwa. Bío sã ho Oroomu bée yi à mi na mu wo yi. Ká bío 6èn sã le Dónbeení yi à mi na mu le yi.» A 6a wó coon bío ó o bía bío yi.

*Ba nǐ-hía vèeró bío
(Matiye 22.23-33; Luki 20.27-40)*

18 Ba *Sadusíewa lé bía le 6a nǐ-hía máa vèe. Wizonle 6úi, á 6a 6úi á 6ueé 6ó a Yeesu yi á tùara a yi kà:

19 «Nì-kàránlo, bío ó o *Moyiize tùara henía nɔn wɛn lé bío kà: «Hen ká a 6úi yan mín hãa á húrun ò o yí yú za làa wo, á 6àn za ko ò o fé 6àn hãa ya à te 6a zàwa yi mín za mu yèni yi.»†

20 Awa. Ka lòn nùpua nùwã hènun 6úi yánkaa lée zàwa sii. Ó o yahón so yan mín hãa á húrun ò o yí yú za làa wo.

21 Ó o nɔn níi so fó a mahãa mu yan á húrun ò o yí yú za làa wo. Lé bún ó o tín níi so bío mún wórãa.

22 Ba mí nùwã hènun yan wo bèenia á húrunka ò o 6úi yí yú za làa wo. Mu 6àn véenii ó o hãa mu mún húrun.

23 Awa. Nɔnzoñ na 6a nǐ-hía á à vèe yi ó o hãa mu bío á à sǐ a yén yi? Bío 6a mí nùwã hènun mahã yan wo bèenia.»

24 Ó o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Mì wee vǐnì mítén. † bía bún lé bío mì yí zū le Dónbeení bioní vūahũ bioní kúará. Mì mún yí zū le le Dónbeení dà bío búenbúen wee wé.

25 Mu bon. Ba nǐ-hía khii vèera á 6a báawa lè 6a hãawa máa bíní máa ya mín. Ba à 6onmín lè le Dónbeení wáayi tonkarowà ho wáayi.

26 Ba nǐ-hía vèeró dǎní yi á mì so ñín yí kàránna ho lahó na wee bío le vǐndè-za na ho dǎhũ wi yi bío o Moyiize vūahũ yi yí mɔn le? Mu tùara bín le le Dónbeení bía nɔn o Moyiize yi: «Inén lé o *Abarahaamu là a *Izaaki là a *Zakoobu 6àn Dónbeení.»‡»

27 Ó o Yeesu wãa bía: «Le Dónbeení lé bía yío wi lua 6àn Dónbeení ká le yínáñ nǐ-hía 6àn Dónbeení. Mì sòobáa wee vǐnì mítén dà.»

*Le Dónbeení làndá na bío here po hĩa ká
(Matiye 22.34-40; Luki 10.25-28)*

28 Ho *làndá bío zéenílo 6úi ná 6a wãanii. Ó o mɔn ò o Yeesu bía se nɔn 6a Sadusíewa yi ó o vá 6ueé 6ó a yi ò o tùara a yi: «Le Dónbeení làndáwá búenbúen tǎhũ á lé ho yén bío here po hĩa ká?»

29 Ó o Yeesu bía nɔn wo yi: «Le Dónbeení làndáwá yi á hĩa ká lé hĩa bío here po hĩa ká: † *Isirayeele nípomu, jí bío ká: Wa Núhũso Dónbeení lé o Núhũso mí dòn.

† 12:19 Mì loí Làndá zéeníló vūahũ (Deutéronome) 25.5-6 ‡ 12:26 Mì loí Léró vūahũ (Exode) 2.6

30 Fo ko à ù wań ù Nùhúso Dónbeení lè ù síi búenbúen, lè ù mànákã búenbúen, lè ù yilera búenbúen, lè ù pánkã búenbúen.»[§]

31 Hĩa sã ho yi lé hĩa kà: «Fo ko à ù wań mí ninza làa bío fo waráa úten bío síi.» *Làndáwá na kún bío here á po há bío òun na kà hún mía.»

32 A ho làndá bío zéenílo wáa bíá nòn o Yeesu yi: «Nì-kàránlo mu se, bío fo bíá lé ho tũíá. O Nùhúso lé le Dónbeení mí dòn. Dónbeení búí kún mía ká mu yínón lerén.

33 A wań le Dónbeení lè ù síi búenbúen, lè ù yilera búenbúen lè ù pánkã búenbúen, à mún wań mi ninza lè úten bío síi, bún sũaaní mu hámu na ba wee wé na le Dónbeení yi lè ba bà-kúio na ba wee ya lè le muini na le Dónbeení yi.»

34 O o Yeesu mən ò o nni mu bíá ba bè-zũrlowà bíoní ó o bíá nòn wo yi: «Hen làa cĩnú ká fo ò keń le Dónbeení bá-zàmu yi.» Bún món ó o búí wáa yí bĩnía yí khà míten yí tũara a yi làa bío búí.

*Yia le Dónbeení mən léra bío
(Matiye 22.41-46; Luki 20.41-44)*

35 Mu wó ká a Yeesu wee kàrán ba nùpua le *Dónbeení zĩ-beeni yi, ó o tũara bío kà: «Ho *làndá bío zéenílowa dà a wé kaka a bíoráa le yia le Dónbeení mən léra lé o *Daviide mənmanii?

36 Lé bío ó o *Daviide mí beere á le Dónbeení Hácírí wó ó o bíá bío kà: «O Nùhúso Dónbeení bíá nòn í Nùhúso yi:

Buee keeni í nín-tĩání fúaa ká í búrá ù zúkúsa ù tá á ù bò ù zení wán.†»

37 «Bìo ó o *Daviide wee ve yia le Dónbeení mən léra le mí Nùhúso. O o wé o Nùhúso ká a mún pá à wé o mənmanii kaka?» Ba zãamãa wee jí a Yeesu cón lè le sí-wεε.

*Mi yí wé lè ho làndá bío zéenílowa bío
(Matiye 23.1-36; Luki 20.45-47)*

38 Bío ó o Yeesu wee kàrán ba zãamãa ó o wee bío na ba yi: «Mi yí wé lè ho *làndá bío zéenílowa bío. Bán na wa há bákã-beera zĩló à wé héeakarãa. Ba wi ba nùpua wé tēeni ba yi lè le kōnbii ba zãamãa fēmínló lara yi.

39 Ba *zũífùwa kàránló zĩní yahón kanmúini lè ho dĩnló dĩinii keenińia na seka á ba wé hueeka keeni yi.

40 Ba wee khà ba mahãawa à fé nii bío búenbúen. Ba mún wa ho fioró na túee wéro à wé lè ba téréna. Barén cítii khii wee here le Dónbeení cón.»

*O mahã-khenii hámu bío
(Luki 21.1-4)*

41 O Yeesu kará le *Dónbeení zĩ-beeni hámu bonkoní nisání á wee loń bío ba zãamãa wee kúeeráa le wáí le yi. Ho nãfòró bãnsowà cèrèε wee búee kúee le wáí na boo.

42 Mahã-khenii búí mún búee kúaa mí tōmónwà bío òun.

43 O o Yeesu wáa von mí nĩ-kenĩnia á bíá nòn yi: «Le í mí ho tũíá na mia: O mahã-khenii na ká bío na ó o kúaa á boo po bíá ká búenbúen bío.

44 Lé bío le wáí na ba búenbúen wó lè mu hámu lé dño ba yú puunía. O orén lè mí khemu, ò o pá kúaa bío wi o cón búenbúen na ó o lá wé è dí.»

13

*Ho dĩmĩná véro là a Nùpue Za buenló bío
(Matiye 24.1-44; Luki 21.5-33)*

§ 12:30 Mi loń Làndá zéeníló vūahũ (Deutéronome) 4-5 (Lévitique) 19.18 † 12:36 Mi loń Lení vūahũ (Psaumes) 110.1

* 12:31 Mi loń Levii nũwã vūahũ

¹ Bío ó o Yeesu zoó ló le *Dónbeenĩ zĩ-beenĩ lún yi, ó o ñi-kenínia ñi-kení bía n̄n wo yi: «Ñi-kàránlo, hã huua na kà b̄ent̄fn seka, á hã mún òuàaka. Hã soni dāamu yàá!»

² Ó o Yeesu bía n̄n wo yi: «Fo m̄n hã dāamu lon? Εε ká huee khíi máa keń mí n̄nza huee wán. Mu búenbúen khíi fi.»

³ Bún m̄n ó o Yeesu yòó kará hã Oliivewa v̄ns̄ta búee wán á s̄ans̄aa le Dónbeenĩ zĩ-beenĩ. Ó o Piere là a Zaaki là a Z̄an là a Andere na wi làa wo mí d̄on á t̄uara a yi:

⁴ «Lé ho p̄ahũ yén á mu b̄io mu ù wé yi? A lé mu b̄io yén khíi zéení le mu wéró p̄ahũ d̄n?»

⁵ Ó o Yeesu wáa bía n̄n ba yi: «Mi pa miten b̄io. Mi yí día le n̄pue khà mia.

⁶ N̄upua c̄èr̄è khíi buen ì yèni yi á à bío: «Ì lé o Krista.» Ba à khà n̄upua c̄èr̄è á à v̄iní.

⁷ Ká mi khíi wee jí hã h̄ia táró s̄ã, h̄ia lúio yi làa h̄ia khèra làa mia à mi yí le mi yiwa dé, lé b̄io á bún b̄iowa so ko mu wé ho yahó. Ká bún d̄ènia máa wé ho d̄im̄já véro.

⁸ Ho s̄íi búii khíi wé è lé vaá fi lè ho s̄íi veere. A ho k̄sh̄ú búii khíi wé è lé vaá fi lè ho k̄a-veere. Ho tá d̄ek̄éro khíi wé hã lùà búii yi. A le h̄ini khíi lé. Mu ù wé làa b̄io o h̄ã-s̄an̄iso s̄an̄i vía wee wé búakáráa b̄io s̄ii.

⁹ «Εε ká minén pa miten b̄io. Ba n̄upua khíi wé è bua mia á à varáa ho p̄anká b̄ansowà c̄ón á bán vaá cítí mia. Ba wé è ha mia ba *zúifùwa k̄aránlò z̄in̄i yi. Ba wé è bua mia á vaá d̄in̄i hã k̄ana j̄únása lè ba bá-zàwa yahó b̄io mi tà m̄i b̄io yi. Lé bún mi ì bè yi á à zéeníáa ì b̄io làa ba.

¹⁰ Mu bon, s̄ani ho d̄im̄já vé, á le Dónbeenĩ b̄in-tente ko le bue à na hã s̄iíwà búenbúen yi.

¹¹ Hen ká ba khíi wé w̄iikaa mia á buan vannáa le cítí yi à mi yí le mi yiwa f̄en dè b̄io mi vaá bío b̄io yi. Hón p̄ahũ so yi á hã b̄ioní na à bío ò na mia lé h̄ia à mi bío. Lé b̄io á hã máa lé minén mi b̄eere yi. Mu lé le Dónbeenĩ Hácírí á à dé hã mi j̄in̄i yi.

¹² Ba n̄upua búii wé è dé mín k̄urú z̄àwa á à na ba à búe. Hàrí ba maáwà búii á à wé mu b̄an s̄ii lè mí z̄àwa. Ba z̄àwa búii mún ñ h̄in̄i mín maáwà wán, á à na ba ba à búe.

¹³ Ba n̄upua búenbúen á à j̄in̄ mia b̄io mi tà m̄i b̄io yi. Ká ȳia màhã hã mí s̄ii fúaa mu véení, wón á à fen.

¹⁴ «Mi khíi mi mu bè-s̄m̄úí* na wee yáa mu b̄io ká mu wi hen na mu yí ko mu keń yi. (Ȳia wee k̄arán b̄io kà à z̄in̄ mu kúará sese.) Hón p̄ahũ so yi ká b̄ia wi ho Zudee yi à bán l̄uwí yòo hã búaa.

¹⁵ Ȳia á à keń mí z̄ii lòho yí ko ò o lii zoo lá b̄io búii.

¹⁶ Ȳia á à keń hã mana yi mu p̄ahũ yí ko ò o b̄in̄i b̄o à lii lá mí k̄ánbun mí z̄ii.

¹⁷ Ho yéréké khíi sá ba h̄ã-s̄ènas̄a lè ba h̄ã-ḡàawa yi mu zoñ.

¹⁸ Mi fio le Dónbeenĩ yi à mu b̄iowa mu wéró yí lí hã yio yi.

¹⁹ Lé b̄io ho p̄ahũ mu b̄an lònbee á à wé búaa á à poñ d̄io kh̄ina. Hàrí ho d̄im̄já j̄uhũ búaró p̄ahũ na le Dónbeenĩ léra mu b̄io búenbúen yi à buee búe ho zuia yi, á le lònbee mu s̄ii yí k̄era yí m̄n. A le b̄an s̄ii mún máa b̄in̄i máa keń h̄úú.

²⁰ O N̄uh̄iso lá yí khò le lònbee mu wizooní yi, á ñii woon lá máa k̄an̄i. Ká a màhã khò hã yi ba n̄upua na ó o hueekaa à ba wé làa wo b̄io yi.

²¹ Ká a búii bía n̄n mia kà s̄ii: «Mi loń. Lé o *Krista na hen, tàá n̄in-ȳia vaá hen», à mi yí tà mu.

²² Mu bon, ba Kristawa lè le Dónbeenĩ j̄i-cúa f̄erowà na b̄io yí bon khíi keń. Ba à wé mu yéréké b̄iowa lè mí s̄iíwà na ka lè mu wee zéení le Dónbeenĩ

* 13:14 Mi loń Daniȳele v̄uahũ 9.27; 11.31; 12.11

pànká á à vīnínáa 6a nùpua. Hàrí bīa le Dónbeenī hueekaa ká mu lá dà à wé, á 6a mún ñ vīnī bán.

²³ Awa. A minén cén pa miten bīo. I fèra bīa mu búenbúen nòn mia vó.

²⁴ «Le lònbee khííló mǎndén á ðle wii á à dé mí yuumu.

Ho pīihǔ khoomu máa bīnī máa kerí.

²⁵ Hǎ mànàayio á à kùenka à lii.

Bīo buan ho wáayi bīowa ðnía búenbúen á à dèké.»†

²⁶ Hón pǎahǔ so yi á 6a à mi a Nùpue Za búenló hǎ dùndúio wán lè mí dànló lè mí cùkú beenī.

²⁷ O khíi tonka le Dónbeenī wáayi tonkarowà ho tá kónbúaa bīo náa yi lè ho ðmíjǎ búenbúen yi á 6a a ve bīa le Dónbeenī hueekaa á à kúee mín wán.

²⁸ «Mi loń ho *fikíyee vīndèe bīo le wee wéráa. Hen ká le bǎn lakara hía wee nàma á wee sà mí vǎn-yórowà, se mi zū le ho viohó tèro ðñ.

²⁹ Lé làa bún sii ká mi khíi wee mi mu bīowa mu wéro, à mi mún zūn le o *Nùpue Za búenló sùaráa. O ò buen máa khí.

³⁰ Le í mǐ ho tǔiá na mia: Ho pǎahǔ na kà nùpua máa hí máa vé ká bún bīowa so búenbúen yí wó.

³¹ Ho wáayi lè ho tá khíi vé, ká í bioní hǎn ñ kerí bīn fèe.

³² Nii woon yí zū ho ðmíjǎ véro wizonle lè ho pǎahǔ máa zéeni. Le Dónbeenī wáayi tonkarowà yí zū mu, hàrí le Dónbeenī Za mí beere yáa pá yí zū mu. O Maá mí ðon lé yia zū mu.

³³ «Mi pa miten bīo. Mi yí wé lòn nùpua na ðuma. Lé bīo mi yí zū ho pǎahǔ na mu ù wé yi.

³⁴ Mu bīo bonmín làa bīo kà: Nii búii le mí ì va le khíi. O o kàrafáa mí zii mí ton-sáwá yi, á sankaa hǎ tonni nòn 6a lè mí ñi-kení kení yi. Bún món ó o bía nòn o paro yi le o tǐnǐ mí yǐo.

³⁵ Minén mún tǐnǐ mí yǐo, lé bīo mi yí zū a zii bǎnso bīnī búenló pǎahǔ. O dà à buen ziihǔ tàá tá tǎhǔ, tàá kò-bá-wé yi, tàá yǐnbii.

³⁶ Ká a khíi ðindǐn buara ò o yí buee yí mia ká mi ka lòn nùpua na ðuma.

³⁷ Bīo á ï wee bío na mia kà, á yahó sǎ 6a nùpua búenbúen. Mi yí wé lòn nùpua na ðuma.»

14

Ba zuifùwa júnása wee lè o Yeesu wán

(Matiye 26.1-5; Luki 22.1-2; Zǎn 11.45-53)

¹ Wizooní bīo jún wǎa ká ho Paaki sǎnú ðíró lè ho *búurú na á ja-fini yí dó yi sǎnú ðíró yi. Á le *Dónbeenī yankarowà júnása lè ho *làndá bīo zéenílowa wee cà bīo 6a à wé wé è wíiráa o Yeesu ká mu yí zū, á à na 6a à búe.

² Ba wee bío: «Wa yí dà máa wii wo ho sǎnú ðíró yi. Ká wa wó mu á 6a zǎamáa á à kánká mu bīo yi.»

O hǎa búii kúaa ho jiló o Yeesu júhǔ wán

(Matiye 26.6-13; Zǎn 12.1-8)

³ O Yeesu kera ho Betanii lóhó yi o Simón na hía lé o *bùeré nii zii. Pǎahǔ na ó o kará wee dí à bún à hǎa búii buee wee zo, á buan mí ðúukó-za búii na wó lè le huee na 6a le alibaatere à ho sú làa jiló búii na sǎmu sí. Ho jiló mu 6a le náàrè á yàwá here làa sòobé. Bīo ó o buee 6ó a Yeesu yi ó o pǔina ho ðúukó-za mu jii, ò o kúaa ho jiló mu o Yeesu júhǔ wán.

⁴ A bīa wi bīn búii sía cà. A 6a wee bío mín yi: «Ho jiló na kà yáaró júhǔ lé mu yén?

† 13:25 Mi loń Ezayii vǎahǔ 13.10; 34.4

⁵ Ho n̄n lá dà à yèé á à yí hã wén-hãani khiá-tín* á à sanká a na 6a n̄n-khenia yi.» A 6a lan wee zá làa wo.

⁶ O o Yeesu wãa bía: «O hãa mu mi día b̄io. Mi wee zá làa wó le we? B̄io ó o wó làa mi á se.

⁷ Ba n̄n-khenia bán làa mia á à keñ m̄n wán f̄éé. A p̄ahũ lée p̄ahũ á mi dà wé è wé mu s̄amu làa ba ká mi tà. Éé ká ìnén wón máa keñ làa mia f̄éé.

⁸ B̄io ó o dà à wé lé b̄io ó o wó. O kúaa ho n̄lò na s̄amu sí ì s̄anía wán à fèn wíokaráa hã paráa hã n̄uló.

⁹ Le ì m̄i ho t̄iá na mia: Le Dónbeen̄i b̄in-tente wé buera lùe lèe lùe yi ho ðm̄iná búenbúen yi, á 6a à b̄io b̄io ó o hãa na kà wó, á 6a à leéka a b̄io.»

*O Zudaá wi ò o dé o Yeesu na
(Matiye 26.14-16; Luki 22.3-6)*

¹⁰ O Yeesu n̄n-ken̄nia p̄irú n̄n n̄n-kéní na 6a le Zudaá Isikariote á wà vaá bía n̄n 6a yankarowà n̄nása yi le mí wi à mí dé o Yeesu na 6a yi.

¹¹ A bán s̄ia wan wan á dó mí n̄n le mí ì na le wárí wo yi. O o wãa wee cà ho p̄ahũ na o ò dàñ ñ wé mu yi, á à dérãa wo 6a n̄n yi.

*O Yeesu wee dí ho Paaki ðnló lè mi n̄n-ken̄nia
(Matiye 26.17-25; Luki 22.7-14, 21-23; Z̄an 13.21-30)*

¹² Ho *búurú na á n̄a-f̄ni yí dó yi s̄nú díró b̄an n̄n-yání wizonle zon, ðio 6a wee wé f̄uaa ho Paaki piozàwa yi,† ó o Yeesu n̄n-ken̄nia t̄uara a yi: «Lé wen á fo wi à wa vaa wíoka ho Paaki ðnló yi?»

¹³ O o tonkaa mí n̄n-ken̄nia n̄wã n̄n á bía n̄n yi: «Mi lén zo ho lóhó yi, á mi zoó sí a n̄i búí yahó ká a sò mu n̄mu lè ho ðuhũ. Mi bè o yi,

¹⁴ ká a vaá zon z̄i na yi à mi b̄io na le z̄i mu b̄anso yi: O n̄n-karánlo le wa t̄u foñ: Ho lahó na á ìnén lè ì n̄n-ken̄nia á à dí ho Paaki ðnló yi lé ho yén?

¹⁵ O ò zéeni la-been̄i búí làa mia ho n̄nwíohũ yi na s̄ia b̄aráka wó. Lé b̄in à mi wíoka wa Paaki ðnló b̄io yi.» ¹⁶ A 6a wà vaá zon ho lóhó yi, á zoó yú mu búenbúen làa b̄io ó o Yeesu b̄iaráa mu. A 6a wíokaa ho Paaki ðnló b̄io.

¹⁷ B̄io le wii tò, ó o Yeesu lè mí n̄n-ken̄nia p̄irú n̄n buara.

¹⁸ B̄io 6a kará wee dí ó o Yeesu bía: «Le ì m̄i ho t̄iá na mia: Minén na làa mi páanía kará ho ðnló n̄hũ yi n̄n-kéní á à dé mi ì na.»

¹⁹ O o n̄n-ken̄nia yilera l̄nkaa, á 6a wee t̄uaka a yi lè mí n̄n-kéní kéní. A yia le: «Mu lé ìnén le?» A yia le: «Mu lé ìnén lé?»

²⁰ O o Yeesu bía n̄n 6a yi: «Mu lé minén p̄irú n̄n n̄n-kéní, yia làa mi páanía wà zoó c̄i.

²¹ Mu bon. O *N̄pue Za á à hí làa b̄io le Dónbeen̄i b̄ion̄i v̄uahũ b̄iaráa mu. Ká yia màhá n̄i ì bè mu á ho yéréké è zo n̄hũ. B̄anso yàá lá yí ton se mu s̄aaní.»

(Matiye 26.26-30; Luki 22.15-20; 1 Kor̄ente 11.23-25)

²² B̄io 6a wee dí, ó o Yeesu lá ho búurú á dó le Dónbeen̄i b̄aráka. O o wee c̄éka ho na mí n̄n-ken̄nia yi ká à b̄io: «Mi fé là, hón lé ì s̄anía.»

²³ O o b̄inía lá le n̄un̄i d̄e na ho *ðivén wi yi ò o dó le Dónbeen̄i b̄aráka. O o n̄n ho 6a yi á 6a búenbúen n̄n.

²⁴ O o bía n̄n 6a yi: «Dén lé ì c̄ani na wíokaa wee zéeni le Dónbeen̄i páaní na le b̄o b̄io, dén lé ì c̄ani na kúaará 6a n̄pua c̄èrèe b̄io yi.

²⁵ Le ì m̄i ho t̄iá na mia: Ì máa b̄iní máa n̄u ðivén h̄úú f̄uaa ho p̄ahũ na á ì khīi n̄u ho b̄an bè-f̄ia yi le Dónbeen̄i b̄een̄i yi.»

²⁶ B̄in m̄n á 6a s̄ia ho s̄nú lení, á 6a wà yòora hã Oliivewa v̄ins̄ia búee wán.

* 14:5 Mu p̄ahũ á hã wén-hãani khiá-tín lé o n̄pue l̄lú-kùure s̄amú s̄aaní. † 14:12 Mi loñ Léró v̄uahũ (Exode) 12.6, 14-20

O Yeesu bía le o Piere á à pĩ mí bio

(Matiye 26.31-35; Luki 22.31-34; Zãn 13.36-38)

²⁷ O Yeesu bía nɔn mí nĩ-kenínia yi: «Mi búenbúen á à lùwí ì día mi. Làa bio le Dónbeenĩ bíoráa mu mí bíonĩ vūahũ yi kà síi: «I ì búe o pi-pa á 6a pia á à kénna à lén n̄ va hã lua búenbúen.»‡

²⁸ ƐƐ ká ì vèeró món, á ì ì dí mí yahó vaá pa mia ho Kalilee kǎhũ yi.»

²⁹ O o Piere bía: «Hàrí à bĩa ká búenbúen pĩ ũ bĩo, á ìnén wón máa pĩ mu hùúu.»

³⁰ O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Le ì mí ho tũíá na foñ. Ho tĩnɔn-kéní na kà yi, sání ò o kò-béé wá hã cúa-ɲun, bũn ká ùnén bía le fo yí zũ mi á dñn hã cúa-tĩn.»

³¹ O o Piere pá bĩnia wíokaa tĩna mí bíonĩ yi: «Ì máa bío le ì yí zũ fo máa mi hùúu, hàrí ká ì ko à ì hí làa fo.» A 6a nĩ-kenínia na ká búenbúen bía mu bĩo dà-kéní mu.

O Yeesu flora ho Zetesemanii yi

(Matiye 26.36-46; Luki 22.39-46)

³² Bũn món á 6a wá vaá dñn le lùe búí na 6a le Zetesemanii. O o Yeesu bía nɔn mí nĩ-kenínia yi: «Mi kɛɛní hen le ì lén vaa fio.»

³³ O o fó a Piere là a Zaaki là a Zãn á bóráa. O búakáa zãna á yi wee dè

³⁴ Ó o bía nɔn 6a yi: «Ì hácírí yáara dàkhĩna. I ka le ì máa fen. Mi kɛɛní hen, á tĩnĩ mi yĩo.»

³⁵ Bũn món ó o wãa vá van cĩnú, á vaá líí búrá ò o flora le ká mu dà à wé, à le lònbee na kà à yí yí mí.

³⁶ O bía bĩo kà: «Ì Maá, fo dà bĩo búenbúen wee wé. Yí le le lònbee na kà à yí mí. ƐƐ ká mu yí wé ìnén síi bĩo. Le ùnén lé yĩa síi bĩo à wé.»

³⁷ O o bĩnia 6uara mí nĩ-kenínia cón á 6ueé yú 6a à mu dãmu 6ó 6a. O o bía nɔn o Piere yi: «Simɔn, dãmu 6ó fo le? Fo yí dà máa tĩnĩ ũ yĩo hàrí le léèrè dà-kéní yi le?

³⁸ Mi fání mi yĩo à wé fio bèra a na à mi yí zo mu bè-kora wéró yi. O nùpue síi wee wé vá mu bè-tente wéró yi, ƐƐ ká ho pánká na ó o ò wé làa bũn lé hĩa mía.»

³⁹ O o tĩn wíokaa khèra vaá flora ò o bía hã bíonĩ dà-kéní mu.

⁴⁰ Bũn món ó o bĩnia 6uara mí nĩ-kenínia cón á 6ueé yú 6a à mu dãmu 6ó 6a. Ba yí dàina yí fánia mí yĩo. A bĩo 6a wãa à bío á à na a Yeesu yi á 6a yí zũ.

⁴¹ Bĩo ó o Yeesu wá á bĩnia 6uara mún cúa-tĩn níi yi, ó o 6ueé bía nɔn 6a yi: «Mi pá dũma wee vũnka lon? Mu wãa vó. Ho pãahũ dñn. O *Nùpue Za á 6a à dé 6a bè-kora wérowà níi yi.

⁴² Mi híni wa lén. Yĩa á à dé mi ì na 6ueé dñn.»

Ba wĩira a Yeesu

(Matiye 26.47-56; Luki 22.47-53; Zãn 18.3-12)

⁴³ Pãahũ na ó o Yeesu wee bío yi, à bũn ò o Zudaa 6ueé dñn. O lé 6a nĩ-kenínia píru ɲun nĩ-kéní. Ba zãamáa na bò làa wo á 6uan hã khà-túa lè hã bũaa. Bĩa tonkaa 6a lé le *Dónbeenĩ yankarowà ɲúnása lè ho *lándá bĩo zéenílowa lè 6a nĩ-kĩa.

⁴⁴ O Zudaa, yĩa á à dé o Yeesu mu á à na, á zéenia bĩo 6a zãamáa á à zũnnaa wo. O bía: «Ì hĩa vaá tɛɛnia nùpue na yi lè le kǎnbii, se wón lé yĩa mi wee cà. A mi wãa wĩi wo à 6ua sese lénnáa.»

⁴⁵ O Zudaa 6uee dɛɛníí ó o wá vaá 6ó a Yeesu yi ò o bía nɔn wo yi: «Nĩ-kàránlo.» O o tɛɛnia wo yi lè le kǎnbii.

⁴⁶ A bĩa làa wo bò mín wãa wĩira a Yeesu.

⁴⁷ A 6a nĩ-kéní búí dò mí khà-tóní á hà lè le *Dónbeenĩ yankarowà ɲúhũso beenĩ ton-sá nĩ-kéní ɲikãahũ kúio.

‡ 14:27 Mi loń Zakari vūahũ 13.7

48 O o Yeesu bía nɔn bía wà bueé wii wo yi: «Mi so lá ko à mi búa khà-túa làa búa à buee wíiraa mi le? I léé nǐ-káanii le?»

49 I làa mia lá wee kɛ́n mǐn wán túntún, á wee kàrán ɓa nùpua le *Dónbeenǐ zǐ-beenǐ lún yi á mi yí wíira mi. Ɛε ká mu wó kà, à le Dónbeenǐ biónǐ vūahǔ bǐo ɲii síráa.»

50 O o nǐ-kenínia ɓúenɓúen wáa lùwa wà à ɓa día a.

51 Yàrónza ɓúí lé yǎ bò a Yeesu yi. Léé ɓunló mí dòn wi o wán. Ba le mí ì wii wo, á ɓa ɓuan o ɓunló yi,

52 ó o kueera ho día, ò o lùwa wà mí káamáa.

*O Yeesu ɓa ɓuan vannáa ɓa tǔiá fɛɛrowà yahó
(Matiye 26.57-68; Luki 22.54-55, 63-71; Zǎn 18.13-14, 19-24)*

53 Bǔn mǓn á ɓa ɓuan o Yeesu vannáa le *Dónbeenǐ yankarowà ɲúhúso zǐi, hen na ɓa yankarowà ɲúnása lè ɓa nǐ-kǎa lè ho *làndá bǐo zéenílowa ɓúenɓúen kúaa mǐn wán yi.

54 O Piere khèra bò a Yeesu mǓn. O ɓueé zon ɓa yankarowà ɲúhúso lún yi, á zoó pánía kará lè ɓa parowà á wee huee ho dǎhǔ.

55 Ba yankarowà ɲúnása lè ɓa *zúifùwa tǔiá fɛɛrowà ɓúenɓúen wee cà bǐo ɓa à koonínáa o Yeesu yi á à bè yi ì siinínáa o ɲúhú á à na ɓa à ɓúe. Ká ɓa màhá yí yú bǐo ɓúí.

56 Nùpua cèrɛɛ wee ɓuee fúaa há sabíonǐ o ɲii, ká ɓa màhá wee bǐnǐ kán mǐn.

57 A ɓa nùwá yén ɓúí wáa hǐnɔn koonía o yi lè le sabéré na kà:

58 «Wa ɲá ò o bía le mí ì fio le Dónbeenǐ zǐi na ɓa nùpua son, á à bǐnǐ ì so le ɓúí há wizoonǐ tǐn yi ká dén á nùpua máa so.»

59 Hàrí bǔn á ɓa yàá pá wee kán mǐn wán.

60 A ɓa yankarowà ɲúhúso wáa lii hǐnɔn yòò dǐn ɓa ɓúenɓúen yahó ò o tùara a Yeesu yi: «Bǐo ɓa nùpua wee bǐo ũ dǎnǐ yi á fo le fo máa bǐo dɛɛ ɓúí yi le?»

61 O o Yeesu cèkè ò o dǐn. A ɓa yankarowà ɲúhúso wíokaa tùara a yi: «Le ũnén lé o Krista, le Dónbeenǐ na wa wee khòonǐ za le?»

62 O o Yeesu bía: «Ũuu, í lé orén. Mi ɓúenɓúen á à mi a *Nùpue Za ká a kará le Dónbeenǐ na dà mu bǐo ɓúenɓúen nǐn-tǎnǐ. Mi mún khíi mi a ká a kará há dùndúio wán bò ò ɓuen.Š»

63 A ɓa yankarowà ɲúhúso wáa lèkkaa mí dà-zǐnii lé bǐo mu vá a yi dàkhǐna, ò o bía: «Wa màkóo wáa mía sɛéràsa yi.

64 Há bǐn-kora na ò o mà léera le Dónbeenǐ yi á mi ɲá. Awa, á lé mu yén á mi wee leéka?» A ɓa ɓúenɓúen le o wó khon ó o ko ò o ɓúe.

65 Ba nùwá yén zàwa ɓúí ɓa tǎhǔ á búakáa wee khàani kúee o Yeesu wán. Ba pon o yahó yi á ɓa wee vūaa wo lè mí nǐn-kuio ká ɓa à tùu wo yi le o zéení yǎ wó mu làa wo. Le *Dónbeenǐ yankarowà ɲúhúso lún parowà fó a, á wee dé sáarà yi.

*O Piere pá a Yeesu bǐo
(Matiye 26.69-75; Luki 22.56-62; Zǎn 18.15-18, 25-27)*

66 Páahǔ na ó o Piere pá líi wi ho lún yi, à bǔn le Dónbeenǐ yankarowà ɲúhúso beenǐ ton-sá háawa nǐ-kénǐ ɓúí bueé dǎn.

67 Bǐo ó o mǎn o Piere ò o wee huee ho dǎhǔ, ó o wíokaa loína a yi sese ò o bía: «Ũnén mún lá wi là a Nazareete nǐi Yeesu mu.»

68 O o Piere pá mu ò o bía: «Bǐo á fo wee bǐo ká á ì yí zǔ.» Bǔn mǓn ó o wà vaá bánía dǐn ho lún zǔaɲii. [O o kò-béɛ wá.]

69 Bǐo ó o ton-sá háa mu mǎn o vaa báníló, ó o wee bǐo làa bǐa wi bǐn: «O nùpue na kà lé ɓarén nǐ-kénǐ ɓúí.»

⁷⁰ O o Piere tɪn pã. Mu yàá yí míana, à bɪn à bía wi bɪn tɪn bía nɔn o Piere mu yi: «Ho tɪiá poni. Fo lé barén búí. Ünén mún lé o Kalilee n̄i.»

⁷¹ O o Piere wãa bía: «Ká í fã sabéré à le Dónbeení le í mi mu. Í ì báa mu jii wán, o nùpue na mi wee bío b̄io á ì yí zū.»

⁷² Hón pãahũ so yi ó o kò-béé wá hã cúa-jun ní. O o Piere hácírí màhá b̄inía buara b̄io ó o Yeesu fù bía làa wo yi wán: «Sáni ò o kò-béé wá hã cúa-jun b̄un ká ünén pã le fo yí zū mi á d̄on hã cúa-tɪn.» O o Piere wãa wee wá.

15

Ba guan o Yeesu guararãa o Pilaate c̄on (Matiye 27.1-2, 11-14; Luki 23.1-5; Zãn 18.28-38)

¹ Le ȳinbii b̄uirii á 6a *yankarowà júnása, lè 6a n̄i-k̄ia, lè ho *làndá b̄io zéenilowa, bán búenbúen na lè 6a *zúifùwa t̄iia f̄erowà á kúaa mín wán, bèra a na à 6a bío tè b̄io dà-kéní wán. Ba can o Yeesu, á guan b̄ueé nɔn o *Pilaate yi.

² O o Pilaate t̄uara a yi: «Lé ünén lé 6a zúifùwa béé le?» O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Fo bía mu.»

³ Ba yankarowà júnása wee kooní a Yeesu yi làa b̄io c̄èr̄è.

⁴ O o Pilaate wíokaa t̄uara a yi: «Fo le fo máa bío d̄èe le? B̄io 6a wee bío ũ jii á fo yí máa jí le?»

⁵ Ká a Yeesu màhá yí b̄inía yí bía d̄èe. B̄un wó a Pilaate coon.

Ba le o Yeesu ko ò o búe (Matiye 27.15-26; Luki 23.13-25; Zãn 18.39-19.16)

⁶ Hen ká ho *Paaki s̄anú sansan d̄on, ò o Pilaate lén o kàsó n̄i búí día, ȳia 6a z̄amãa le o día.

⁷ Mu ù wé à n̄i búí na 6a le Barabaasi páanía wi ho kàsó yi lè 6a búí na làa wo k̄aa á 6ó a n̄i búí.

⁸ A 6a z̄amãa wãa wà van o Pilaate c̄on á vaá wee fio wo ò o wé b̄io ó o lá wee wé na 6a yi.

⁹ O o Pilaate bía nɔn 6a yi: «Mí wi à 6a zúifùwa béé lé ȳia à ì día le?»

¹⁰ O Pilaate zū k̄enk̄en le 6a yankarowà júnása dó a Yeesu nɔn mí yi lé b̄io le yandee wi 6a yi o b̄io yi.

¹¹ Ká 6a yankarowà júnása màhá s̄úkúra 6a z̄amãa le 6a fio o Pilaate c̄on le o Barabaasi lé ȳia ò o día.

¹² O o Pilaate wíokaa t̄uara 6a z̄amãa yi: «Lé mu yén mi le í wé làa ȳia mi wee ve làa zúifùwa béé?»

¹³ A 6a wee bío na a yi ká 6a a wãamaka: «Búéé wo ho *kùrùwá wán ò o hí.»

¹⁴ O o Pilaate t̄uara 6a yi: «O wékhe lé ho yén?» A 6a yàá wíokaa wee wãamaka p̄n̄p̄n̄: «Búéé wo ho kùrùwá wán ò o hí.»

¹⁵ O Pilaate wi ò o wéé 6a z̄amãa s̄i, ó o lera o Barabaasi día, ò o le 6a ha a Yeesu lè hã làbàaní, ò o nɔn wo le 6a búéé ho kùrùwá wán.

Ba dásíwá wee z̄ańka a Yeesu yi (Matiye 27.27-31; Zãn 19.2-3)

¹⁶ A 6a dásíwá guan wo zonnãa ho *Zudee k̄hũ béé lún yi, à 6a von mí n̄inzawa na ká búenbúen.

¹⁷ Ba z̄inía o Yeesu lè le dà-muhũ, á tã ho k̄irí lè hã k̄ikara á dó a j̄uhũ yi.*

¹⁸ B̄un món á 6a wee t̄èní a yi kà: «*Zúifùwa béé, foó!»

* **15:17** Ba bá-zawa lè 6a n̄i-beera lé b̄ia yánkaa dà hã s̄i-muna wee z̄i. Hã yàwá fù here. Hã k̄iríwá 6a wee wé, à kúee 6a bá-zawa júná yi à zéeninãa 6a bá-zamu p̄anká b̄io. Ká b̄io 6a wi 6a z̄ańka a Yeesu yi, á 6a z̄inía wo lè ho kánbun muhũ á dó hã k̄ikara k̄irí o j̄uhũ yi.

¹⁹ Ba wee v̄uaa o ɲúhú lè le k̄aani, á wee khàani kúee o wán ká ɓa à fàrá mí n̄onkóɲúná wán à lii búrá a yahó.

²⁰ B̄io ɓa z̄uaŋkaa wo yi vó, á ɓa t̄era le dà-muhú o wán, à ɓa z̄inía wo là a kùrú s̄ia. B̄un m̄ón á ɓa buan wo lóráa ho donk̄iahú á wà léεε ho *kùrùwá wán.

*Ba búaa o Yeesu ho kùrùwá wán
(Matiye 27.32-44; Luki 23.26-43; Z̄an 19.17-27)*

²¹ O Sir̄ena n̄ii Sim̄on na lé o Alekis̄andere là a Urufuusi ɓàn maá, á ló h̄a mana yi bò ho w̄ohú bueé wee kh̄íí, á ɓa d̄ásiwá bueé k̄k̄aa yi le o fé o Yeesu kùrùwá p̄í.

²² Ba buan o Yeesu vannáa laho búii na ɓa le Kolokota yi, b̄un kúará le «ɲún-ɓòkuee laho.»

²³ Ba lùnkaa ho *d̄iv̄én lè mu b̄io búii na ɓa le m̄íirè á wi ɓa na a Yeesu yi ò o ɲu, ká a màhá yí ɲun mu.

²⁴ B̄un m̄ón á ɓa búaa wo ho kùrùwá wán. Ba le mí ì sankaa a s̄i-z̄inía á ɓa wó le ɲún-s̄ini b̄io à z̄únnáa d̄io á à s̄i ȳia làa ȳia yi.

²⁵ Le wi-bee p̄aahú lé b̄io ɓa búaa wo yi ho *kùrùwá wán.

²⁶ B̄io ɓa túara le d̄εε wán, b̄io wee z̄éeni b̄io n̄on ɓa búaaráa wo lé b̄io kà: «Z̄úIFÜWA B̄éε.»

²⁷ Ba mún búaa ɓa n̄i-wànnaa n̄uwá ɲun búii là a Yeesu. O n̄i-kéní wi là a n̄in-t̄iání ká a n̄i-kéní wi là a n̄in-káahó.

²⁸ [B̄un wó à le Dónbeení b̄ioní v̄uahú b̄ioní na kà a ɲii sí: «Ba mà a dó ɓa n̄i-kora t̄iahu.»]†

²⁹ Ba n̄upua na wee kh̄íí làa b̄in wee k̄íɓón mí ɲúná ká ɓa a là a. Ba wee b̄io: «Fo yí m̄on mu le. Únén na lá le fo ò fio le *Dónbeení z̄i-beeni á à b̄iní ì so le ɓàn dà-veere h̄a wizoóní b̄io t̄in yi,

³⁰ w̄aa fení ūten. Lii ho *kùrùwá wán le wa loí.»

³¹ Le *Dónbeení yankarowá ɲúnáa lè ho *làndá b̄io z̄éeni lowa mún wee yáa mí ɲiní yi na a yi ká ɓa a b̄io làa mín: «O fenía ɓa búii ò orén màhá yí dà máa fení mítén.

³² Le o Krista, o *Isirayεεle b̄éε, à lé ho kùrùwá wán lii. Ká wa m̄on mu á wa à dé wa s̄ia wo yi.» B̄ia páanía búaa h̄a kùrùwáwá wán là a Yeesu bán mún wee là a.

*O Yeesu húmú
(Matiye 27.45-56; Luki 23.44-49; Z̄an 19.28-30)*

³³ Le wii yòo fàráló p̄aahú á ho k̄ohú búenb̄uen d̄ind̄in wó le tibírí. Mu míana fúuu fúaa le wi-háarè.

³⁴ Le wi-háarè mu p̄aahú, ó o Yeesu b̄ia b̄io kà p̄ónp̄ón: «Eloyii, Eloyii, lama sabatani?» B̄un kúará le «Wàn Dónbeení, wàn Dónbeení, fo p̄á mi díá le we?»

³⁵ A b̄ia wi b̄in n̄uwá ȳen búii ɲá mu á ɓa b̄ia: «Mi loí, o wee ve o *Elii.»

³⁶ A ɓa n̄i-kéní búii lùwa vaá lá le d̄εε búii na wee k̄úiní mu ɲumu á z̄íra mu bè-ɲia yi á can le ɓuaahiire ɲii yi á yòó dá a Yeesu yi le o ȳεε, ò o b̄ia: «Mi d̄in, wa à loí ká a Elii bueé liiní a ho *kùrùwá wán.»

³⁷ Lé b̄un p̄aahú ó o Yeesu w̄amaa yi p̄ónp̄ón, ò o húrun.

³⁸ A ho p̄onsò-beeni na zoó céra le *Dónbeení z̄i-beeni á yòó l̄èera mí t̄iahu líí ló. ³⁹ Ho Oroomu d̄ásiwá ɲúhúso na d̄in o Yeesu yahó á m̄on b̄io ó o húrunnáa ó o b̄ia: «O n̄upue na kà ɓ̄ent̄in lá lé le Dónbeení Za binbirí.»

⁴⁰ H̄áawa n̄uwá ȳen búii mún h̄ia wi b̄in á kh̄era d̄in wee loí. Ba h̄áawa mu t̄iahu ó o Mari wi yi, ȳia wee lé ho Makadala lóhó yi. A séení a Mari na lé o Zaaki háyónza là a Zozee ɓàn nu, là a Salomεε.

† 15:28 Mi loí Ezayii v̄uahú 53.12

⁴¹ Ba hía wee bè o Yeesu yi ká a wi ho Kalilee yi á wee séení a. Hãawa cèrèè 6úi mún hía wi 6a hãawa mu tãahũ á bò là a Yeesu 6uara ho Zeruzalεemu yi.

Ba nùuna a Yeesu

(Matiye 27.56-61; Luki 23.50-56; Zãn 19.38-42)

⁴² O Yeesu hí-nònzoñ ho zĩihũ jii, à bĩo á lé bũn zoñ á 6a wee wĩoka mĩten ho *Sabaa bĩo yi,

⁴³ Ó o Zozεεfu na wee lé ho Arimatee lóhó yi á 6uara. O fù lé 6a *zúifùwa tũiá fεεrowà nĩ-kéní na 6a ninzàwa wee kẽnbi. Wón mún lá wee lònóní le Dónbeenĩ béeñĩ láró pãahũ. O henía mí sĩi ò o van o *Pilaate cón á vaá flora a Yeesu nĩ-hĩnmu.

⁴⁴ Ká a Pilaate jã bĩo ó o Yeesu dèenía húrun ó o wó coon mu bĩo yi. O o von 6a dásíwá jũhũso á 6ueé tũara yi le o Yeesu mu húrun míana le.

⁴⁵ A bĩo ó o jã mu 6a dásíwá jũhũso cón vó, ó o nòn le jii o Zozεεfu yi le o lá a sãnía.

⁴⁶ O o Zozεεfu yà ho 6un-seni dà-poni ò o liinía o Yeesu ho *kùrùwá wán á líi bá le ho 6unló 6uan vaá dó le búure yi, ãño 6a lá có ho 6úaa hó yi día. Bũn món ó o bĩinía le hue-beenĩ pon le búure mu jii.

⁴⁷ O Makadala Mari là a Zozee 6àn nu Mari á ãñ mòn hen na ó o dó a yi.

16

O Yeesu vèeró

(Matiye 28.1-8; Luki 24.1-12; Zãn 20.1-10)

¹ Bĩo ho *Sabaa khiĩna, ó o Makadala Mari là a Zaaki 6àn nu Mari là a Salomεε á yà ho jiló na sãmu sĩ le mí vaá khiĩ làa Yeesu sãnía.

² Ho dimaasi zoñ yĩnbĩi bũirĩi, le wii hàró pãahũ, á 6a hĩnòn wà jòn le búure.

³ Ba wee bío mĩn yi: «Lé wée yàá vaá bĩiní le hue-beenĩ na pon le búure jii á à na wεn coon?»

⁴ Ká bĩo 6a vaá ãñ, á 6a le mí ì lorí, à le hue-be-beenĩ bĩinía ló le búure jii á khiĩ día le nĩsání. ⁵ A 6a wà vaá zon le yi, á zoó mòn yàrónza 6úi ò o kará le le nĩn-tĩání, á zã ho báká poni na túee. A 6a zãna.

⁶ Ká a yàrónza mu màhá bía nòn 6a yi: «Mí yí zón. 1 zũ le lé o Nazarεete nĩ Yeesu na 6a 6úaa ho *kùrùwá wán á mí wee cà. O mía hen, o vèera. Mí lorí. Lé ho lahó na kà á 6a lá bàrà a yi.

⁷ Mí lén vaa bío mu na a Piere là a Yeesu mu nĩ-kenínia na ká yi le o dú 6a yahó van ho Kalilee kõhũ. Lé bĩn 6a vaá mí a yi làa bĩo ó o bíaráa mu.»

⁸ A 6a yilera lùnkaa, á 6a wee zà. A 6a ló á lée lùwa wà. Ba yí bía dèe yí nòn nùpue yi lé bĩo 6a zãna.

O Yeesu zéenia mĩten le mí nĩ-kenínia

(Matiye 28.9-10; Zãn 20.11-18)

⁹ [O Yeesu vèeró món ho dimaasi zoñ yĩnbĩi á mu nĩn-yání, ó o zéenia mĩten là a Makadala Mari, wón na ó o hía jòn 6a cĩnáwa bùaa hẹrun léra yi.

¹⁰ O o Mari wà van bĩa là a Yeesu lá páanía wi cón, á vaá yú 6a à 6a yara sò á wee wá, ó o bía làa ba le mí mòn o Yeesu.

¹¹ Ká bĩo 6a jã bĩo ó o Mari bía le o Yeesu vèera, ó o mún mòn wo, á 6a yí tà mu.

¹² Bũn món ó o Yeesu zéenia mĩten làa sĩ veere le mí nĩ-kenínia nùwã jùn ká 6a jòn hã mana.

¹³ A 6a bĩnía 6ueé bía mu le 6a nĩ-kenínia na ká á bán mún yí tà mu yi.

¹⁴ Mu 6àn món, ó o Yeesu zéenia mĩten le 6a nĩ-kenínia píru dòn ká 6a wee dí. O zá làa ba bĩo 6a yí dó mí sĩa wo yi, làa bĩo 6a tun mí yiwa á yí tà bĩa bía le mí mòn wo ò o vèera bĩo.

¹⁵ O o wãa bía non ɓa yi: «Mi lén va ho ðimíjã lùà ɓúenɓúen yi à vaa bue le Dónbeení bín-tente na ɓa nùpua ɓúenɓúen yi.

¹⁶ Yia á à dé mí sɓi le yi, á ɓa à bátízé, wón á à fen. Ká yia yí dó mí sɓi le yi, wón nùhũ á à sí.

¹⁷ Bia dó mí sɓa le yi wé è wé mu yéréké ɓiowa na wee zéení le Dónbeení pànká: Ba à ja ɓa cínáwa á à lén bía ɓa wi yi lè ñ yèni; ɓa a bío hã sɓi-viò bioní;

¹⁸ yia wé ɓuan háa yi, tàá ká a n̄un bè-n̄unii ɓúí na dà a ɓúe nùpue, á dèe woon máa wé ɓànsò; ɓa à bè mí níní ɓa vánvárowà wán á bán á à wa.»

¹⁹ Bío ó o bía b̄n̄n vó, ó o Nùhũso Yeesu ɓuan yòora ho wáayi á yòó kará le Dónbeení n̄n-tiání.

²⁰ A ɓa n̄i-kenínià wà vaá wee bue le bín-tente hã lùà ɓúenɓúen yi. O Nùhũso wee séení ɓa, á ɓa wee wé mu yéréké ɓiowa na wee zéení le Dónbeení pànká à zéení le ɓiò ɓa wee bío á lée tũíá poni.]

Le Dónbeení bín-tente vūahú na ó o Luki túara

Vūahú túaró nūhú

O Luki hía wee bè là a Poole va hã kúio. O yínórí zúifù. O lé o *Κερεσι nni. O fù lé o òkòtúaràn. Lé orén túara ho vūahú mu, á mún túara ba Tonkarowà bè-wénia vūahú.

Bio nòn ó o Luki túararàa mí bín-tente:

1. O Luki wi à ba kèrètíewa búenbúen zūn le bĩa dó mí sĩa o *Krista yi á bio bò bio na wó mòn kénkén wán. O o wi ò o hení ba sĩa à ba wíoka fára tìn.
2. O mún wi ó o zéeni le ba kèrètíewa yínórí nùpua na wi à ba fá mí jii ònì lè ba *zúifùwa.
3. Nún-sí ó o Tiofile hía lé o Poole ji-tà ho Oroomu yi. O o Luki túara ho vūahú mu nòn wo yi, à séenia o tonló yi.

O henía mu bè-kora séndiaró lè ho fioró bio. O zéenia a *Isirayele nìpomu làndáwá yara.

Yia lé ba nùpua búenbúen kánílo ó o zéenia bio mi vūahú mu yi.

¹⁻² Tiofile, * bio wó khíina wa cón lè mí dà-kéní kéní búenbúen le Dónbeení ònì yi à lá mu nūhú búeení á ba búí mòn á lé mu seéràsa, bán lé bĩa wó le Dónbeení bín-buerowà na zéenia mu làa wen. Ba cèrèe wi à ba kúeeka mu mín wán à túa hã vónna yi.

³ A bio á ínén mún wi á ì túa mu lè ba bio síi, á ì tũakaa mu cinciira bĩa mòn mu lè mí òn-kéní kéní cón á zūnanáa mu ya-tente. A bio mu sãmaanáa lè bún á ì wi à ì túaràa mu à na ònén Tiofile cùkúso yi,

⁴ bún lé bio o na á fo ò zūn kénkén ká bio á ba fù kàrána làa fo búenbúen lé ho tũia poni.

O Zān Batiisi teró bio zéeni lo

⁵ Ho Zudee kōhū bée *Herodee pāhū, á le Dónbeení yankaro búí fù wi bín á yèni ba le Zakari. O lé o Abia kuure nùpue búí. Bàn hĩa yèni ba le Elizabesti. Wón fù lé le *Dónbeení yankarowà nūhúso *Aaron nōnkāni hīnló búí.

⁶ Ba mí nūwā jūn fù léee nùpua na téréna le Dónbeení yahó, ó o Nūhúso làndáwá là a bè-zéeniinia lè mí dà-kéní kéní búenbúen á ba wee bè yi lè mí jī-kāa.

⁷ Ba lá ònì yí yú za lé bio ó o Elizabesti hīana yí máa te, à ba mí nūwā jūn mún kīnkaa.

⁸ Wizonle búí, ó o Zakari zon le *Dónbeení zī-beeni yi lé bio á ba kuure nùpua lé bán ho yankaró pāhū yèrémáa bueé òn,

⁹ á bio ba le mí ì cà yia zoó cī mu bio na sãmu sí le *sòobá-lùe† yi làa bio mu bòráa le Dónbeení yankarowà làndá yi á ba wó le nún-sini bio, ó orén lé yia ó o Nūhúso léra.

¹⁰ Hón pāhū so yi, ká ba zāamáa léee òn ho khūuhū á wee wé ho fioró.

¹¹ Yio bueé tí ò o Nūhúso wáyai tonkaro líi òn o yahó mu bio na sãmu sí cīnii òn nīsání bán nín-tiání.

¹² Pāhū na ó o Zakari mòn wo, ó o zāna làa sòobée á wee zà wàwàwà.

* **1:1-2** Tiofile: Le yèni mu kúarà lé bio ká: «Yia le Dónbeení wa». Yia ó o Luki von lè le yèni mu á bio yí tà yí zū sese. † **1:9** Le sòobá-lùe: Lé le Dónbeení zī-beeni laho búí na á nùpue woon yí dà máa zo yi ká mu yínórí le Dónbeení yankarowà mí òn.

¹³ Ká a tonkaro màhá bía làa wo: «Zakari, yí zón dèè, le Dónbeení ná ù floró. Mìn háa Elizabæeti á à sǐ le sǎní á à te o za báa; ká a khíi ton à ù cé o yèni le Zǎn.

¹⁴ O bǐo khíi wé há zámakaa lè le sǐ-wæe ù cón, á nùpua cèrèè mún khíi zámaka a teró bǐo yi.

¹⁵ Lé bǐo ó o khíi wé nǐ-beení o Núhúso yèn-dǎní yi. Bè-ɲunii na dà a ví há yǐo ó o máa bè mí ɲii yi hùúu, á le Dónbeení Hácírí á à fèn n kèí wo yi ká a yàá ãn yí ton.

¹⁶ Orén lé yǐa khíi bǐnǐ ì fé o *Isirayæele nǐpomu cèrèè á ɓa à yèrè má à ɓuen ɓa Núhúso Dónbeení cón.

¹⁷ Orén mí bæere lé yǐa khíi fèn n wíoka a Núhúso wǎhú lè le Hácírí lè ho dànló na le Dónbeení yánkaa nǎn mí ɲi-cúa fæero *Elii yi. Ú za mu lé yǐa khíi véení há bióní na wi ɓa maáwà lè mí zàwa pǎahú, á mún n yèrè má bǐa pǎ le Dónbeení bióní sǐa á ɓa à wé lè ɓa nùpua na téréna lè ɓa bè-zúrúlowà bǐo sǐi. Lé kà sǐi o ò wíokaráa ɓa nùpua á à paráa o Núhúso ɓuenló.»

¹⁸ Ó o Zakari bía nǎn le Dónbeení tonkaro mu yi: «Bìo ò wé á ì tàráa mu yi lé mu yén? Bǐo á ì màhá kǐna, á wàn háa mún yǐo tǎn yú.»

¹⁹ A le Dónbeení tonkaro bía: «Ìnén na ãn ù yahó kà lé o Kabiriyæele. Í wi le Dónbeení nǐsǎní á wee sá na le yi. Lerén lé ãio tonkaa mi le í ɓuee bío le bǐn-tente na kà na foñ.

²⁰ Awa! A bǐo fo yí tà í bióní yi, lé ɓǔn nǎn á ù ɲii á à lí á máa bǐnǐ máa bío fúaa ù za báa mu te nǎnzoñ. Loñ mu sese, bǐo á ì bía làa fo ɓúenɓúen á à wé ho pǎahú na le Dónbeení le mu ko yi.»

²¹ Hón pǎahú so yi ká ɓa zámáa pá léé ãn ho khúuhú á pan o Zakari. Ho pǎn-tóní na ó o zoó wó le sòobá-lùe yi á lúnkaa ɓa yilera.

²² Pǎahú na ó o wà ɓuee lé yi, à ɓǔn ò o ɲii lù, ó o wee bío lè ɓa nùpua lè mí níní. Á ɓa dèenía zǔna mu le o bǐo mu yínǎn kǎamáa, Dónbeení zéenía bǐo ɓúí làa wó zoó le sòobá-lùe mu yi.

²³ Nǎnzoñ na ó o Zakari mu tonló wó yi, ó o wà van mí zǐi.

²⁴ Lé ɓǔn món á ɓàn háa Elizabæeti sùráa mí sǎní. Bǐo ó o zǔna mí sǎní mu bǐo, ó o wó há ɲiina bǐo hònú ɓúenɓúen ká a yí máa tà lé khúuhú. Hón pǎahú so yi ó o wee bío mí yi:

²⁵ «Pátí! Bǐo kà yàá ãn yí bon. O za máa teró bǐo na fù wee wé bío na mǐí fæe á wǎa wó ho zuia. O Núhúso na pánká wi á zǔna í makárí á hóonía í ɲúhú.»‡

O Yeesu teró bǐo zéenló

²⁶ ɲiina bǐo hèzǐn ɓǔn món, á le Dónbeení bía nǎn mí tonkaro Kabiriyæele yi le o tǐn lén va ho Kalilee kǎhú lóhó ɓúí na ɓa le Nazaræete yi, o hǐnzo-sínii ɓúí cón.

²⁷ O hǐnzoró mu fúamuŒ á bò nǎn o béè *Daviide nǎnkǎni nùpue ɓúí na yèni ɓa le Zozæefu yi. O hǐnzo-sínii mu yèni ɓa le Mari.

²⁸ Bǐo ó o Kabiriyæele vaá zon o zǐi yi ó o tæenía a yi: «Mari, foó. O Núhúso Dónbeení wó mí sǎamu làa fo: Orén mí bæere mún wi làa fo. Wǎa zámaka.»

²⁹ Ó o Mari kará coon á yilera yáara. O wee le mí yi, le dèn tæení so ɲúhú lé mu yén.

³⁰ A le Dónbeení tonkaro bía: «Mari, yí zón dèè woon, le Dónbeení sǎamu á ãn fo.

³¹ Loñ! Bǐo fo kará wán á fo ò sǐ le sǎní á a te o za báa, ká ù le fo ò cé o yèni à ù bío le Yeesu.

‡ 1:25 Ba zúífúwa cón ó o háa na ton hǐnzo yòò kǐna ò o yí fò za hùúu á bǐo fù léé nǐyio na ɓúaa dàkhǐna.

Œ 1:27 Mi loñ Matiye vǔahú 1.18

³² O khii wé nùpue na òhùhù wi á 6a wé è ve o lè le Dónbeení na wi mu bío búenbúen òhùhù wán Za. A le Dónbeení mún khii bàrá a 6àn 6úaa Daviide bá-zàmu kanmúiní wán.

³³ O khii lá lé béení o *Zakoobu òpomu zii, á bá-zàmu máa ve máa mi.»

³⁴ O o Mari bía nòn wo yi: «Mu dà a wé kaka? Bío á ì màhà yí zū báa.»

³⁵ A ho wáayi tonkaro zéenia mu ya-tente làa wo: «Le Dónbeení Hácírí á à lli ũ wán, á le Dónbeení na wi mu bío búenbúen òhùhù wán dànló á à bún foñ lè ho tàró bío síi. Lé bñn nòn ó o za na á ũ khii te á 6a wé è ve le yi poni 6ànso, làa Dónbeení Za.

³⁶ Loñ! O Elizabεeti na làa fo te mín pá sù le sání lè mí há-kĩnmu; wón na 6a fù le o híana yí máa te, nín-yia sání piina yú há bío hēzín.

³⁷ Lé bío á bío na le Dónbeení á à wé è sa bñn bío so mía hùúu.»

³⁸ Hón pãahù so yi ó o Mari bía nòn ho wáayi tonkaro yi: «Ì wi o Nùhúso níi yi ho zuia, ì wi o níi yi ho yĩró. Le mu wé miì làa bío fo bíaràa mu.» A ho wáayi tonkaro zoó ló léé wà ò o día a Mari.

O Mari búεεkíró là a Elizabεeti bío

³⁹ Wizooní bío yen bñn món, ó o Mari hínnn bánbáa òn ho lóhó 6úi na wi ho *Zudaa kòhù 6úaa yi.

⁴⁰ Bío ó o vaá dñn ó o téréna vaá zon o Zakari zii, á zoó tēenia a Elizabεeti yi.

⁴¹ Bío ó o Elizabεeti òá a Mari tēenii sã, ó o za dēenia zoó kùrúnna a yi, á le Dónbeení Hácírí wáa sú a Elizabεeti mu,

⁴² ó o zoó bía pñnpñn: «Ba háawa búenbúen òhùhù ũnén lé yia le Dónbeení dúbuaa wi wán, ó o za na sání wi ũ wán á le mún dúbuaa yi.

⁴³ Inén léé wée á ì Nùhúso 6àn nu ló buararàa ì cón!

⁴⁴ Loñ! Pãahù na á ì òá ũ tēenii sã, á ì za sñi wan wan á kùrúnna ì yi.

⁴⁵ Yia tà le bío ó o Nùhúso bía nòn mí yi á à wé máa khí 6èntñn bío se.»

Le Dónbeení khòonlò leni na ó o Mari sia

⁴⁶ O o Mari wáa bía:
Inén wee dé o Nùhúso yèni wán,

⁴⁷ á ì sñi mún wan le Dónbeení
na lé ì kãnílo bío yi.

⁴⁸ Lé bío le lora mí ton-sá háa
na bío òhùhù mía.

Bío kà wán á 6a nùpua búenbúen
na wee te lè mí pñnna
á à bío lé ì bío se.

⁴⁹ Lé bío le Dónbeení na dà mu bío búenbúen
á wó mu bè-beera nòn miì.

Le yèni po há yènnáa búenbúen.

⁵⁰ Le sãamu á bènbéra fò 6a nùpua
na wa le á wee kñnbi
há pñnna búenbúen yi.

⁵¹ Le wee wé zéení mí pánká
bía wee 6úaaní mítén wán
á òa 6a vñnvñná.

⁵² Le wee wé liiní 6a bá-zàwa mí kanmúiní wán
á hóoní 6a yídàwa òúná.

⁵³ Bía le híni wee 6úe
á le wee wé sñiní níni
lè mu bè-tentewà cèrèe,
à òa ho nàfòró 6ànsowà
á 6a lén lè mí nín-kãamáa.

- 54 Le séenía mí ton-sá *Isirayεele,
à zéenináa le le yi yí nɔnsāa mu sāamu
55 na le wee wé là a *Abarahaamu lè mí món yi fúuu,
làa bío le hía dóráa mí jii nɔn wàn maáwà yi.
56 O o Mari wáa kará là a Elizabεeti á yú hã pĩina tĩn síi, bún món ó o binía wà
6on.

O Zãn Batiisi teró

- 57 Bío ó o Elizabεeti teró dɔn, ó o ton mí za báa.
58 A bĩa làa wó kará bó mín yi lè bãn temínlowà ná le o Núhũso wó mí sāamu
làa wo, á ba páanía wee zãmaka làa wo.
59 O kúnkúza mu teró wizooní bío hètĩn zoñ á ba buan wo buéé *kúio,* à ba
le mí ì cé bãn maá Zakari yèni á à na a yi.
60 A bãn nu Elizabεeti pã ò o bía: «Bùéé. O yèni ba le Zãn.»
61 A ba bía nɔn wo yi; «Lée webio? Le yèni mu ba yèn-bua mía mĩn zii.»
62 A ba wáa wee tùa bãn maá yi lè mí níní le lé le yèni yén ó o le mí ì cé á à
na mí za yi.
63 O o Zakari le ba lá le dɛε na wee túa wán na mí yi, á bío kà lé bío ó o túara:
«O yèni ba le Zãn.» A mu wó ba coon.
64 Lé bún wán ó o Zakari jii dɛεnía feera wee bío, á wee bùaaní le Dónbeenĩ.
65 A bĩa sùarákaa bĩn búenbúen zãna, á ho *Zudee kôhũ búaa lùà búenbúen
yi á ba wee bío bío wó.
66 A bĩa wee jí mu búenbúen wee bua mu mí sĩa yi. Ba wee tùa mĩten yi: «O
kúnkúza mu bío khii wé kaka coon?» O Núhũso pánká bɛntĩn wi làa wo.

Le Dónbeenĩ khòoniló leni na ó o Zakari sĩa

- 67 O o kúnkúza mu bãn maá Zakari á le Dónbeenĩ Hácírí sú á le le o bío hã
bioní na kà:
68 «Mí wé sío bùaaní a Isirayεele nĩpomu
bãn Dónbeenĩ na lé o Núhũso.
Lé bío le buara kãnía mí nĩpomu
á mu wi mĩten.
69 Le nɔn ò kãnílo na pánká wi wɛn
na ló le ton-sá *Daviide zĩ-júhũ yi.
70 Le yánkaa bía bío kà hàánĩ
mí jii-cúa fεεrowà jini yi:
71 I khii kãní mia mì zúkúsa
làa bĩa jina mia búenbúen níní yi.
72-73 Bũn sāamu so lé bío le hĩa wó,
le hĩa wó mu á nɔn wàn bùaawa yi.
Le yi pá yí nɔnsāa bío lerén làa ba jini tò wán
le mí ì bua làa mín yi.
Le yáanía báa lè wàn bùaa *Abarahaamu
74-75 le mí ì fé wɛn wà zúkúsa níní yi,
A wa à dàñ ñ ñĩn wé è sá a na le yi
wa mukãñĩ wizooní búenbúen yi.
Mu húaaràmu lè mu tentemu yi
le yahó ká zãñii mía wɛn.
76 Ʋnén háyónza mu, ba khii ve
làa yĩa dà mu bío búenbúen wán jii-cúa fεεro.

* 1:59 Mu lé o nùpue bámu dɛε bãn jii sãahũ wèndiároró. Ba zúifùwa cón á mu fù lée bío na ba wee wé
à zéenináa mu temínmu na yánkaa wi le Dónbeenĩ là a Abarahaamu lè mí món nùpua pãahũ. Hàrí ho
zúia á ba món nùpua pá wee wé mu. Mĩ loĩ Levii nùwã vũahũ (Lévitique) 12.3

Fo khíi dí o Núhúso yahó loo
á à wíoka a wǎhú á à na a yi.

77 O o nípomu à zǔn ho fenló
bǐo 6a bè-kora séndíaró bǐo yi.

78 Wàn Dónbeenǐ sǐi se, á hii wi
le léé waminǐ 6ànso.
Le wó á mu khoomu ló ho wáayi
lè le wii na líí hà bǐo sǐi.

79 Le khoomu mu ù lé á à kúia
bǐa kará le tǐbírí yi wán
làa bǐa na wi mu húmú yuumu yi,
á à dí wa yahó ho héerà wǎhú wán.»

80 O o háyónza mu wǎa wee dǎ á hácírí wee dé wán ká le wà. O o ò κεεní há
mana tá henǐ yi fúaa nònzoñ na ó o khíi đĩn o Isirayεele nípomu yahó á 6a a
mi.

2

O kǎnǐlo teró bǐo (Matiye 1.18-25)

1 O Zǎn mu teró pǎahú lé bǔn á ho *Oroomu béε Okusite á nǎn lè jii, le há
kǎna na bǐo sǎ mí yi à 6a túa nùpua búen6úen yènnáa à mí zǔn jii.

2 Hón nín-yání mǐló so wó ká a Kiriniyuusi lé yǐa ó o bàrá ho Siirii kǎhú
núhú wán.

3 Lé bǔn nǎn ká nùpue na nǎnkǎni can lóhó na yi ò o lén va bǐn à vaa túa mí
yèni.

4 O o Zozεεfu mún hǐnǎn ló ho Kalilee lóhó na 6a le Nazarεete yi á wà van ho
Zudee kǎhú lóhó yi, hǐa yèni 6a le Betelehεemu. Lé bǐn ó o béε *Daviide ton yi.
O Zozεεfu mu lé o Daviide mǎnmǎní 6úi.

5 O o Zozεεfu mu lè mín fúaalè Mari hǐnǎn páanía bò mín á wà vaá túa mí
yènnáa bǐn. Hón pǎahú so yi ká 6àn fúaalè mu sǎní dǎn.

6 Bǐo 6a vaá wi ho Betelehεemu yi, ó o Mari teró pǎahú dǎn,

7 ó o ton mí hǐnbǐi za á 6a bá a lè ho pǎnsòró á dó ho boohó yi, lé bǐo 6a yí yú
le lùe 6a nǐ-hǎní làanǐi.

Ba pi-pawà ná le bin-tente

8 Mu wee wé ká 6a pi-pawà khèra vaá wee pa mí pia fé mín yi há mana na
sùarǎa bǐn yi.

9 Yio 6ueé tǐ à le Dónbeenǐ wáayi tonkaro 6úi đĩn 6a yahó, ó o Núhúso khon-
be-beenǐ lion 6a wán lè mí pǎnká á 6a yiwa lèεkaa á zǎna dàkhǐna.

10 Ká ho wáayi tonkaro màhá bía á hǐina 6a sǐa: «Mì yí zǎn wà. Léé bín-tente
á ĩ bío á à na mia. Le bǐo á à wé há zámaka-beenǐ mǐn nípomu búen6úen cǎn.

11 Mì yú a kǎnǐlo, o ton ho tǐnǎahú na kà yi o Daviide 6a lóhó yi. O lé o
*Krista á lé o Núhúso.

12 Bǐo mi ì zǔnnáa wo lé bǐo kà: Mì wǎa lén, ká mi hǐa vaá mǎn kúnkúza yǐa
ká a dǔma ho boohó yi á bá lè ho pǎnsòró se wón lé orén.»

13 Mì lahó yi à bǔn à ho wáayi tonkarowà ku-beenǐ 6úi yòò ló lion o cǎn á
6a páanía wee khòonǐ le Dónbeenǐ:

14 «Ho cùkú lè le yèn-beenǐ à bǐo sǐ le Dónbeenǐ
na dà mu bǐo búen6úen núhú wán yi!

O o héerà na ó o wee na 6a nùpua
na bǐo sǐ a yi à yí mí pǎnká ho tá wán.»

15 Bǔn món á ho wáayi tonkarowà bǐnía yòó wà à 6a díá 6a pi-pawà, á 6a yèrémáa wee bíó mín yi: «Mi hǐnǐ le wa bánbá va ho Betelehεmu yi à vaa mi bíó ó o Nǔhǔso zéénía làa wεn à zǔn mu yahó.»

16 Mǐ lahó yi á 6a dèénía hǐnǝn bánbáa vaá yú à Mari là a Zozεfu là a kúnkúza yǐa mu ká a dǔma ho boohó yi.

17 Bíó 6a mǝn wo ká síi, á 6a dèénía lan wee bíó bíó ho wáayi tonkaro bía nǝn 6a yi o kúnkúza mu bíó yi à na bíá wi bǐn yi.

18 A bíá ná 6a pi-pawà mu pi-cúa búenbúen á dǐn coon mu bíó yi.

19 O o Mari wón bèn buan há bíonǐ mu mí yi, á wee le mí yi há bíó yi fεεε.

20 Bíó 6a vaá mǝn o wán vó, á 6a bǐnía wà ká 6a wee búaanǐ le Dónbeenǐ yèni, á wee khòonǐ le bíó 6a ná làa bíó 6a mǝn búenbúen bíó yi.

O Yeesu 6a vaá nǝn le Dónbeenǐ yi

21 O teró wizoonǐ bíó hètǐn níi zòñ á 6a *kúio* wo, á có yèni le Yeesu. Dén yèni so le díó á ho wáayi tonkaro hǐa zéénía lè bàn nu ká a sǎnǐ yáá dǐn yǐ sù.

22 Bǔn món á bíó 6a ceéra mítén vó làa bíó mu bòráa o *Mǝyiize làndá yi, ó o Mari là a Zozεfu buan mí za Yeesu vannáa ho Zeruzalεmu á wà vaá na a nǔhǔso yi,

23 làa bíó mu túararáa o nǔhǔso làndá vǔahǔ yi: «Ba nǔpua hǐnbǐi zà-báawa lè 6a sáronǐ bùaa nǐn-yánǐ zà-tenia bà-báa búenbúen bíó sǎ a Nǔhǔso yi.»†

24 Ba mún ko 6a na 6a búaaábúunǐ bùaa nǔn, ká bán yǐ yú, á 6a a na 6a háponǐ bùaa nǔn à á wé lè mu hǎmu, làa bíó mu túararáa o Nǔhǔso làndá vǔahǔ yi.‡

25 Bǔn pǎahǔ ká a nǐ-kǐnle búí fù wi ho Zeruzalεmu yi á yèni 6a le Simǝn. Le Dónbeenǐ Hácírǐ fù wi làa wo. O lée nǔpue na fù téréenna 6a nǔpua yahó, á dó mí síi le Dónbeenǐ yi, á mún bò le làndáwá lè mí dà-kénǐ kénǐ yi. O fù kará wee lònǐ yǐa wà buéé kǎnǐ a *Isirayεle nǐpomu mí wobámu yi.

26 Le Dónbeenǐ Hácírǐ yánkaa bía nǝn wo yi: «Fo máa hí ká fo yǐ mǝn o *Krista na lé le Dónbeenǐ tonkaro lè ũ yǐo.»

27 Ho pǎahǔ na ó o Yeesu bàn nǔwǎ buan wo wà buéé tíirǎa o Nǔhǔso làndá nǐi, lé hón pǎahǔ so yi á le Dónbeenǐ Hácírǐ dà-kénǐ kénǐ mu á nǎana a Simǝn buararáa le *Dónbeenǐ zǐ-beenǐ yi.

28 Bíó ó o mǝn o kúnkúza mu ó o dèénía vaá fó a buan mí bàra yi, ò o wee khòonǐ le Dónbeenǐ ká síi:

29 Nǔhǔso, bíó á ũ fù bía

èε lé mu wǎa wó ho zuia.

Lònbǐo ũ ton-sá à ũ wǎa díá

o ò yǐ níi à hí làa héεrà.

30 O kǎnǐlo á ĩ yǐo á wǎa mǝn,

31 yǐa ũ fèra wíokaa bàrá

há síiwà búenbúen yahó loo,

o ò wé yǐa wé è dé há khoomu.

32 Orén lé yǐa á à wé mu khoomu

á há síiwà nǔpua á à bè yi ì zǔrínáa fo

o ò wé ũ nǐpomu *Isirayεle

cùkú lè ho yèni loo.

O Simǝn là a Aana bíó na 6a bía a Yeesu dǎnǐ yi

33 O o Yeesu bàn maá lè bàn nu wó coon há bíonǐ na ó o Simǝn bía 6a za dǎnǐ yi bíó yi.

* 2:21 Mi loǐ 1.59 † 2:23 Ba sáronǐ bùaa nǐn-yánǐ zà-tenia bà-báa bán wee búé à wé lè mu hǎmu na a Nǔhǔso yi. Mi loǐ Léro vǔahǔ (Exode) 13.2, 12, 15 ‡ 2:24 Mi loǐ Levii nǔwǎ vǔahǔ (Lévitique) 12.1-8

34 Bǔn món ó o Simiǎn dúbuaa 6a yi, ò o bía nǎn o Yeesu 6àn nu Mari yi: «Àwa! Le ì fèn bío mu na fon: Ʋ za mu na kà bǐo khíi wé hã kánkãa o Isirayεele nǐpomu búenbúen cǎn. Orén bǐo yi, á le Dónbeenǐ khíi siiní 6a cèrèεe núná, á lé orén bǐo yi, á le mún ò lén 6a cèrèεe búí núná. O ò wé yǎa wé è zéení le Dónbeenǐ bǐo, ká 6a nùpua màhã máa tà a yi.

35 Bǔn lé bǐo á à na ká 6a nùpua cèrèεe sǐa bǐo na fù tun yi á à lé ho khũuhũ. εε ká ũnén Mari, le lònbee na à yí fo á à keń lòn càn6úa na 6a cú lè ũ kosǐi.»

36 Hón pãahũ so yi ò o há-kǐnle búí mún 6ueé dǎn. O lé le *Dónbeenǐ nǐ-cúa fεero. O yèni 6a le Aana, ká 6àn maá lé o Fanuwεele na ló a Azεere nùwã zǐi. Bàn báa na ó o hǐa yan lè mí hǐnmu ó o karáráa dǎn há lúlúio bǐo hènun.

37 Bǐo á wón húrún ó o yí bǐnía yí yan á teró lúlúio yòó yú ho 6úará-náa làa bǐo náa. O fù wee wé 6uen le *Dónbeenǐ zǐ-beenǐ yi túntún à 6uee sá na le yi lè mí nǐi lǐró lè mí fíoró le wisoni lè ho tǐnàahũ.

38 Bǐo ó o mǎn o kúnkúza Yeesu ká 6àn nùwã 6uan wo, ó o dèεnía wee khòoní le Dónbeenǐ ká a bío o háyónza yǐa mu bǐo à na bǐa búenbúen na fù wee lòní ho pãahũ na le Dónbeenǐ á à kǎní ho Zeruzalεemu yi.

Ho Nazarεete bǐnǐ varó bǐo

39 Bǐo ó o Yeesu 6àn nùwã wó bǐo ó o Núhũso làndá lé 6a bè yi á mu búenbúen nǐi tun vó, bǔn mónǎn á 6a van ho Kalilee kǎhũ yi, ho Nazarεete lóhó na 6a lá wi yi.

40 O o háyónza mu wee dǎ ká a lǐka, á hácǐrǐi wee dé wán. O fù sú lè mu bè-zǔnminǐ á le Dónbeenǐ dúbuaa mún fù wi o wán.

O Yeesu fò mǐn lè ho làndá zǔrlowà

41 Lúlúure léé lúlúure ká a Yeesu 6àn nùwã fù wee wé va ho Paaki sǎnúš dǐinǐ ho Zeruzalεemu yi.

42 Bǐo ho pãahũ mu yèrémáa 6ueé dǎn, á 6a le mí ì va bǐn làa bǐo 6a lá wee wé wéráa mu. Hón pãahũ so yi, ò o Yeesu lúlúio wǎa yú ho pírú nún* ó o bò lè mǐn nùwã van ho sǎnú mu dǐinǐ.

43 Bǐo ho Paaki sǎnú mu vaá dú vó, á 6a bǐnía wee 6o, à 6a za Yeesu wón pá kará ho Zeruzalεemu yi ká 6a yí zǔ mu.

44 Barén hácǐrǐi yi á 6a wee leéka le o wi mí nǐnzàwa tǐahũ. Lé 6a wizon-kùure vεenǐ món, á 6a màhã zǔnnanáa mu ká a yí bò làa bán. A 6a màhã wǎa wee hée tùaka a bǐo mǐn temǐnlowà lè mí nǐ-zǔrlowà cǎn.

45 A bǐo 6a tùakaa san, á 6a bǐnía lá ho wǎhũ van ho Zeruzalεemu á vaá wee cǎnka a bǐn.

46 Mu wizoní tǐn níi zòh á 6a vaá zoó yú a le *Dónbeenǐ zǐ-beenǐ yi ká a páanía kará lè ho làndá zǔrlowà á wee nǐ 6a cǎn ká a tùaka 6a yi. 47 A bǐa wee nǐ a bíoní búenbúen wee wé coon le hácǐrǐi na ó o wee cikonnáa mu bǐo dǎní yi, làa bǐo ó o wee bǐnǐ zéenínáa mu yara bǐo yi.

48 Bǐo ó o Yeesu 6àn maá le 6àn nu zoó mǎn wo bǐn á 6a dǐn concáan. A 6àn nu bía làa wo: «Éee! Ũnén, fo wó wεn kà le we? Loń! Mǐn maá làa mí cǎnkaa fo há lùu búenbúen yi san à wa yí mǎn fo, á wa hácǐrǐi yáara làa sòobεε ũ bǐo yi.»

49 O o Yeesu bía nǎn 6a yi: «À mí lá wee cǎnka mí le we? Mǐ so yí zǔ ká ì ko à ì pa bǐo bǐo sǎ wán Maá yi sese à wé o sǐi bǐo le?»

50 A 6àn nùwã yí zǔna a bíonǐ mu kúará.

§ 2:41 Ba zúifùwa Paaki sǎnú lè 6a kèrètǐewa Paaki sǎnú yínǎn dà-kéní. Mǐ loń Dónbeenǐ bíonǐ vǐahũ bíonǐ búí 6àn kúará vǐahũ yi. * 2:42 Ba zúifùwa cǎn ká a za báa teró lúlúio hǐa yú ho pírú nún bǔn ká a wǎa dà wee mǐ dé 6a nùpua na yǐo tǎn tǐahũ le Dónbeenǐ bǐo dǎní yi.

⁵¹ Bǔn mǎn ó o Yeesu hǐnǎn bò 6a yi vannáa ho Nazarǎete á vaá wee bè 6a bíoní yi. Bǔn bíowa so na wee wé lè mí dà-kéní kéní búenbúen á 6àn nu fù wee 6ua mí síi yi, á wee le mí yi mu wán féeε.

⁵² O o Yeesu wáa wíokaa wee dǎ ká a líika. O hácírí là a bè-zǔrminí wee dé wán ká mu wà. Lé bǔn nǎn ó o bío wééraráa le Dónbeení lè 6a nǔpua sía.

3

O Zǎn Batiisi tonló jǔhǔ

(Matiye 3.1-10; Maaki 1.1-6; Zǎn 1.19-23)

¹ Bǔn pǎahǔ ká 6a bá-zàwa béε Tibεere wi mí pànká láró lúlúio píró hònú níi yi.* A bío ká lé bío ó o bàráka lè mí nǔpua há kǎna búí na bío sǎ a yi júná wán: O *Pǒnsi Pilaate lé ho Zudee á wón wi jǔhǔ wán; ká a *Herode lé ho Kalilee. Bàn kíle Filiipu lé ho Ituree lè ho Tarakoniite á wón wi júná wán; ò o Liziansi 6èn lé ho Abilεε á wón wi jǔhǔ wán.

² Bǐa hǐa lé le *Dónbeení yankarowá júnása mu pǎahǔ lé o Aana là a Kayiifu. Lé hón pǎahǔ so yi á le Dónbeení dó mí bíoní o Zakari za Zǎn jǐi yi ká a wi há mana yi ho tá hení yi.

³ O o wáa hǐnǎn tò há lórá na bá ho Zurudǎn muhǔ á wee bue bío ká na 6a nǔpua yi: «Mí buen à í bátízé mia, lé bǔn á à zéení le mí khú mu bè-kora wéró yi, á bò le Dónbeení yi, á le è sén mi bè-kora á à día.»

⁴ Bǔn lé bío wee zéení le le *Dónbeení jǐ-cúa fεero *Ezayii bío mu na ó o yánkaa túara mí vǔahǔ yi ká wéró dǎn:

«Níi búí wee bío pǎnpǎn le dùure yi ká síi:

«Mí wíoka ho wǎhǔ ká a Núhǔso o buen.

Mí muin ho wǎhǔ na o ò bè.

⁵ Hǐa léε bonconí à mí ti há.

Hǎ 6úaa lè há 6úε-zàwa
à mí dà le há màní.

Hǎ wána na kunka
à mí bíni téréen.

Hǎ wá-zàwa na kùarànkúaràn
à mí bíni wíoka.

⁶ Hón pǎahǔ so yi á 6a nǔpua
na wi ho síi yi búenbúen

á à mí bío le Dónbeení wi à le kǎnínáa 6a.»†»

⁷ A bío 6a zǎamáa lè mí kuio wee lé buen o Zǎn mu cǎn bèra a na o ò bátízé 6a, ó o wee bío na 6a yi: «Mí yí mǎn miten le, díhioni zàwa yén! Le Dónbeení sí-cǐlè na yòó lua á mí so wee leéka le mí dà a fé miten níi yi le? Lé o yén bíá mu nǎn mia?»

⁸ Héyíi! Mí wé wé há wára na se, hǐa wee zéení le mí khú mu bè-kora wéró yi á bò le Dónbeení yi. Mí yí bío mí yiwa le bío mí lé o *Abarahaamu mǎnmánía á bǔn mí dòn wáa à yí dé. Le í bío mu na mia: Mí yí mǎn há huua na ká le? Hǎn le Dónbeení yáá pá dà à yèrémá à wé là a Abarahaamu zàwa.

⁹ A mí cén pa miten bío sese. Lé le dóorè hónhónía 6uan há vǐnsǐa kúioró bío yi. Vǐndèε léε vǐndèε na yí máa ha há bia na sí, á dén ñ kúii á à sía à kúee mín wán á à cǐi.»

¹⁰ A bíá wi bíni búí túara a yi: «Àwa! A bío wa wáa ko wa wé lé mu yén coon?»

* **3:1** Bío ó o Tibεere wi mí pànká láró lúlúio píró hònú níi yi, á bǔn ò o Yeesu teró lúlúio yú ho 6óní làa píró. Bǔn wee zéení le o Yeesu lúlúio píró jún bío na bíá là a Zǎn Batiisi bío mu yí cǎera mín yi, ká lúlúio cǎrèε wi mu pǎahǔ. † **3:6** Mí loñ Ezayii vǔahǔ 40.3-5

¹¹ A bïo kà lé bïo ó o bía nɔn ɔa yi: «Hen ká yïa bákáwá lée bïo ɲun ká a mɔn mí ninza búí na báká mía hùúu, ó o ko ò o na ho búí wo yi. Ká yïa bè-dínii wi ò o mún páaní sanká mu làa yïa bè-dínii woon mía máa dí.»

¹² Ba *lànpo féwá búí mún ɔuara a Zán mu cɔn á wà ɔueé bátizé. A bán mún tùara a yi: «Nì-kàránlo, lé mu yén á warén bèn ko wa wé?»

¹³ Ó o bía nɔn ɔa yi: «Mi yí fé ho lànpo à yòo porí bïo ho làndá zéenia làa mia.»

¹⁴ A ɔa dásíwá mún ɔuara á ɔueé tùara a yi làa bïo á ɔarén bèn ko ɔa wé. Ó o bía nɔn ɔa yi: «Mi wé yí hĩhũika ɔa nùpua à fé wárí, à mún yí báká nùpue woon yi le sáberé ɲii wán, ká mi sàáníí lé ðio à mi káɲa yi.»

(Matiye 3.11-12; Maaki 1.7-8; Zán 1.24-28)

¹⁵ Bũn ɔúenɔúen yi ká ɔa nùpua kará dó mí sĩa wee lòní bïo le Dónbeenĩ le mí ì wé. Ba mí ñi-kéní kéní wee leéka le ɲúhũ sí ó o Zán mu lé yïa lé o *Krista.

¹⁶ Ká a màhá bía nɔn ɔa yi: «Ĩénen wee bátizé mia lè mu ɲumu, èè ká a búí na bèn pánká po ĩnén á wi lè ho món bò o ɔuen. I yáá yí ko là a nakáa tenló hùúu. Wón lé yïa ɔueé bátizé mia lè le Dónbeenĩ Hácírí lè ho dǎhũ.

¹⁷ O ɔuan mí véeró dèè mí níí yi á ɔueé véeráa mí ðínló. A hĩa lé ho ðín-poni o ò khuii á à kúee mí nání yi. Ká hã ɲáakáa hǎn o ò cǐí ho dǎhũ na máa hí hùúu yi.»

¹⁸ O Zán mún pá kũn hĩa bía bióní cèrèè làa bũn ɔàn síi á nɔn ɔa nùpua yi á mún zéenia le Dónbeenĩ bín-tente bïo làa ba.

O Zán kàsó zoró bïo

(Matiye 14.3-4; Maaki 6.17-18)

¹⁹ Bũn wee wé ká a *Herodee, yïa wi ho Kalilee kǎhũ ɲúhũ wán á fó mín kínlè ɔàn hĩa Herodiade yan. O mún lá wee wé hã wén-kora lè mí sííwá á sèenia bïo ká. Bũn ɔúenɔúen lé bïo ó o Zán ɲá ó o vaá yú a á bía nɔn wo yi le o lá yí ko ò o wé mu.

²⁰ Ó o yáá wíoka dó mu wán, ò o le ɔa fé o Zán vaa pe ɲii ho kàsó yi.

O Yeesu bátèè mù bïo

(Matiye 3.13-17; Maaki 1.9-11)

²¹ Bïo ɔa nùpua hĩa wee lé ɔuen o Zán cɔn à ɔuee bátizé, ó o Yeesu mún ɔuara ó o Zán bátizéra a. Bïo o Zán bátizéra a vó ó o Yeesu wee fio. Lé hón páahũ so á ho wáayi ɲii héra

²² á le Dónbeenĩ Hácírí lá a háponi síí, á lion o wán. A mu tãmu búí sã ɲá ho wáayi á bía: «Fó lé ĩ Za na á ĩ bò ĩ tàká wán, ũ bïo sí miĩ.»

O Yeesu nɔnkãni

(Matiye 1.1-17)

²³ Páahũ na ó o Yeesu hĩa wee ɔúa mí tonló ɲúhũ yi ká a teró lúlúio wee yí ho ɔóní làa píru síi. A bïo ɔa yánkaa wee leéka làa bũn ó o hĩa lé o Zozeefu za, ká a Zozeefu mu ɔàn maá bèn lé o Helii,

²⁴ ó o Helii ɔàn maá lé o Mataate,

ó o Mataate ɔàn maá lé o Levii,

ó o Levii ɔàn maá lé o Meliki,

ó o Meliki ɔàn maá lé o Zanayii,

ó o Zanayii ɔàn maá lé o Zozeefu,

²⁵ ó o Zozeefu ɔàn maá lé o Matatiasi,

ó o Matatiasi ɔàn maá lé o Amɔɔsi,

ó o Amɔɔsi ɔàn maá lé o Nahuumu,

ó o Nahuumu ɔàn maá lé o Həsilií,

ó o Həsilií ɔàn maá lé o Nakayii,

²⁶ ó o Nakayii ɔàn maá lé o Maate,

ó o Maate b̀an maá lé o Matatiasi,
 ó o Matatiasi b̀an maá lé o Σεμερηεε,
 ó o Σεμερηεε b̀an maá lé o Ζοζεεκι,
 ó o Ζοζεεκι b̀an maá lé o Ζοδαα,
 27 ó o Ζοδαα b̀an maá lé o Yuanan,
 ó o Yuanan b̀an maá lé o Erezaa,
 ó o Erezaa b̀an maá lé o Ζοροβαβεελε,
 ó o Ζοροβαβεελε b̀an maá lé o Salasiελε,
 ó o Salasiελε b̀an maá lé o Νεριι,
 28 ó o Νεριι b̀an maá lé o Μελικι,
 ó o Μελικι b̀an maá lé o Adii,
 ó o Adii b̀an maá lé o Kosaamu,
 ó o Kosaamu b̀an maá lé o Elemadamu,
 ó o Elemadamu b̀an maá lé o Εερε,
 29 ó o Εερε b̀an maá lé o Zozue,
 ó o Zozue b̀an maá lé o Eliyezεερε,
 ó o Eliyezεερε b̀an maá lé o Zoriimu,
 ó o Zoriimu b̀an maá lé o Mataate,
 ó o Mataate b̀an maá lé o Levii,
 30 ó o Levii b̀an maá lé o Simiων,
 ó o Simiων b̀an maá lé o Zudaa,
 ó o Zudaa b̀an maá lé o Ζοζεεφυ,
 ó o Ζοζεεφυ b̀an maá lé o Zonaamu,
 ó o Zonaamu b̀an maá lé o Eliakiimu,
 31 ó o Eliakiimu b̀an maá lé o Μεleyaa,
 ó o Μεleyaa b̀an maá lé o Μεnaa,
 ó o Μεnaa b̀an maá lé o Matataa,
 ó o Matataa b̀an maá lé o Natān,
 ó o Natān b̀an maá lé o *Daviide,
 32 ó o *Daviide b̀an maá lé o Zesee,
 ó o Zesee b̀an maá lé o Obεεde,
 ó o Obεεde b̀an maá lé o Buaze,
 ó o Buaze b̀an maá lé o Sala,
 ó o Sala b̀an maá lé o Naasōn,
 33 ó o Naasōn b̀an maá lé o Aminadaabu,
 ó o Aminadaabu b̀an maá lé o Ademεn,
 ó o Ademεn b̀an maá lé o Aanii,
 ó o Aanii b̀an maá lé o Ηεsiron,
 ó o Ηεsiron b̀an maá lé o Farεεσι,
 ó o Farεεσι b̀an maá lé o *Zudaa,
 34 ó o Zudaa b̀an maá lé o *Zakoobu,
 ó o Zakoobu b̀an maá lé o *Izaaki,
 ó o Izaaki b̀an maá lé o *Abarahaamu,
 ó o Abarahaamu b̀an maá lé o Teraa,
 ó o Teraa b̀an maá lé o Nahoore,
 35 ó o Nahoore b̀an maá lé o Seruuki,
 ó o Seruuki b̀an maá lé o Arakoo,
 ó o Arakoo b̀an maá lé o Falεki,
 ó o Falεki b̀an maá lé o Ebεερε,
 ó o Ebεερε b̀an maá lé o Sala,
 36 ó o Sala b̀an maá lé o Kayinaamu,
 ó o Kayinaamu b̀an maá lé o Aafakisaade,
 ó o Aafakisaade b̀an maá lé o Σεεmu,
 ó o Σεεmu b̀an maá lé o Nōwee,
 ó o Nōwee b̀an maá lé o Lamεεki,

37 ó o Lamεeki b̄an maá lé o Matuzala,
 ó o Matuzala b̄an maá lé o En̄oki,
 ó o En̄oki b̄an maá lé o Yarεede,
 ó o Yarεede b̄an maá lé o Maleleyεele,
 ó o Maleleyεele b̄an maá lé o Kayinaamu,
 38 ó o Kayinaamu b̄an maá lé o En̄osi,
 ó o En̄osi b̄an maá lé o Σεete,
 ó o Σεete b̄an maá lé o Adāma,
 ó o Adāma b̄an maá lé le Dónbeenĩ.

4

O Yeesu kúará lénló b̄io (Matiye 4.1-11; Maaki 1.12-13)

1 Le Dónbeenĩ Hácírĩ p̄anká wi o Yeesu wán. O o wáa ló ho Zurudēn yi lée wà, á le Dónbeenĩ Hácírĩ l̄enía wo vannáa le dùure yi.

2 A mu yú wizooní búará-ᵐun ká a *Satāni wee khà a loĩ b̄in. H̄sn̄ wizooní so yi búenb̄uen ó o yí dú b̄io h̄úú. H̄ã wizooní mu vaa véenii, á le h̄ini dà a.

3 B̄io ó o Satāni m̄an mu kà, ó o b̄ia n̄on wo yi: «Le huee na kà á fo yí m̄an le? Ká fo lé le Dónbeenĩ Za b̄io bon k̄enk̄en, à ù b̄io le le huee na kà yèrè má wé ho d̄inl̄ó.»

4 O o Yeesu b̄ia n̄on wo yi: «B̄io kà lé b̄io túara le Dónbeenĩ b̄ionĩ v̄uah̄ũ yi: «D̄inl̄ó mí dòn yí máa na mukānĩ n̄upue yi.»*»

5 B̄in m̄on ó o Satāni mu fó a yòraráa le búee búí na d̄on wán á yòó d̄in ò o zéenia ho tá k̄ana búenb̄uen làa wo le cúekúee wán,

6 ò o b̄ia n̄on wo yi: «Í ì na ho p̄anká foñ á fo ò keñ h̄ã ᵐúh̄ũ wán, á à na h̄ã n̄àfòró lè h̄ã semu na wi h̄ã yi foñ, lé b̄io le Dónbeenĩ n̄on h̄ã mi. I dà a na h̄ã ȳia á ì s̄i vá yi.

7 Ká fo tà á lí f̄ará ù n̄onk̄on̄úná wán à ù búaanía mi, á h̄ã b̄io ò s̄i foñ.»

8 O o Yeesu b̄ia n̄on wo yi: «Mu túara le Dónbeenĩ b̄ionĩ v̄uah̄ũ yi: «Ú N̄uh̄ũso Dónbeenĩ lé ȳia á ù ko à ù búaaní à mún sá na orén mí dòn yi.»†»

9 B̄in m̄on ó o Satāni mu pá b̄inía fó a vannáa ho Zeruzalεemu, á vaá yòó d̄inía wo le *Dónbeenĩ z̄i-beenĩ ᵐún-t̄lah̄ũ, ò o b̄ia n̄on wo yi: «Ká fo lé le Dónbeenĩ Za b̄io bon k̄enk̄en, à ù yén lii ho tá yi,

10 lé b̄io mu túara: «Le Dónbeenĩ á a na le ᵐii mí wáayi tonkarowà yi le ba pa ù b̄io sese.»

11 A mu mún b̄inía túara: «Ba à c̄on fo á lí wíoka à bàrá, bèra a na ù zeñ yí t̄úii làa huee búí.»‡»

12 O o Yeesu b̄ia n̄on wo yi: «Mu mún túara lè Dónbeenĩ b̄ionĩ v̄uah̄ũ yi: «Yí v̄í v̄í yí kh̄ūaa ù N̄uh̄ũso Dónbeenĩ ᵐii yi h̄arí lòn wizon-kéní.»§»

13 B̄io ó o Satāni mu khà a làa b̄io búenb̄uen san ó o wà ò o día a, á pannáa p̄on-veere.

O Yeesu b̄an k̄urú n̄uw̄a p̄á a b̄io (Matiye 4.12-17; Maaki 1.14-15)

14 B̄io á b̄in búenb̄uen wó kh̄ina, ó o Yeesu wà van ho Kalilee k̄oh̄ũ ká le Dónbeenĩ Hácírĩ p̄anká wi o wán. O yèni ló ho Kalilee mu k̄oh̄ũ lórá búenb̄uen yi.

* 4:4 Mi loĩ Lándá zéeniló v̄uah̄ũ (Deutéronome) 8.3 † 4:8 Mi loĩ Lándá zéeniló v̄uah̄ũ (Deutéronome) 6.13 ‡ 4:11 Mi loĩ Lení v̄uah̄ũ (Psaumes) 91.11-12 § 4:12 Mi loĩ Lándá zéeniló v̄uah̄ũ (Deutéronome) 6.16

15 O fù wee wé kàrán 6a nùpua 6a *zuífùwa kàránló zíní yi. A 6a búenbúen 6èntín fù wee wíoka a yèni.

(*Matiye 13.53-58; Maaki 6.1-6*)

16 Bún món ó o wà van ho Nazareete, hen na ó o dǎn yi. Ho *Sabaa zoñ ó o van 6a zuífùwa kàránló zii làa bío ó o lá wee wé wéráa mu. Bío ó o le mí ì kàrán le Dónbeení bíoní vūahú, ó o líí hínɔn yòó ðín, 17 á 6a lá le *Dónbeení ñi-cúa fεero *Ezayii vūahú nɔn wo yi. Ó o fó ho bera á fò mín làa bío kà:

18 «O Nuhúso Hácírí á wi mi.

Lé bío ó o léra mi
le í vaa bío le bín-tente bío
à na bíá lé 6a ñi-khenia yi.

Le tonkaa mi
le í bío na 6a kàsósa yi
le 6a à keñ míten,
à í mún bío na 6a muiiwà yi
le 6a yío á à bíní wé è mi.

A í na há sání-wia
bíá 6a wee beé lò yi.

19 A í mún bue le lúlúure na ó o Nuhúso sãamu bío ò wé yi bío.*

20 Bún món ó o bun ho vūahú á khíi nɔn ho kàránló zii ton-sá yi ò o líí kará á wee zéeni há bíoní mu ñúná làa ba. A bíá wi le zii yi búenbúen fá mí yío o yi.

21 Bío ó o ñii zoó wee hen á bío kà lé bío ó o bíá nɔn 6a yi ho yahó: «Mi yí mɔn le? Le Dónbeení ñi-cúa fεero bíoní na mi ñá lé hǎn bío lan wee wé ho zuia.»

22 Bíá wee ñí há bíoní mu búenbúen wee wíoka a yèni á mún wó coon há bío yi. Ba lá yí máa dé le hǎn bín-tentewà so na kà ó o dà wee bío. A 6a wee bío mín yi: «Yia kà kǎnání yínɔí o Zozeifu yárá na wa búenbúen zū lé wón wee bío há bíoní mu na kà.»

23 Ó o Yeesu bíá nɔn 6a yi: «Mi tǔiá sí, mi dà à wà le wáhiire na kà á à na mi: <Tini 6ànsó wéé úten úten.> Lé bún nɔn á mi yáá pá dà à bíní ì bíoráa bío kà á à na mi: <Bíó á fó wó ho *Kapεenayuumu yi búenbúen á wa ñá, á ù bèn wé mu 6àn sii hen kà mǎn kùrú lóhó yi le wa mi.>»

24 Ó o Yeesu pá bíníá bíá: «Le í mí ho tǔiá na mia: Le Dónbeení ñi-cúa fεero na dà à yí le yèn-tente mín kùrú lóhó yi, wón mia.

25 Le í mí ho tǔiá poni na mia: Le Dónbeení ñi-cúa fεero *Elii pǎahú, á ho viohó hía ðín á yí máa tè á dǎn há lúlúio bío tǎn lè mí pǎina bío hèzín, á le hǎni ló ho kǎhú búenbúen yi. Bún pǎahú ká 6a maháawa mún boo o *Isirayεele ñipomu tǎahú.

26 Ká le Dónbeení mahá pá yí tonkaa o Elii 6a ñi-kéní woon cǎn, ká yínɔí ho Sidǎn kǎhú lóhó búii na 6a le Sarεputaa maháa mí dòn cǎn.†

27 Ba búeréwà mún hía boo o Isirayεele ñipomu tǎahú le Dónbeení ñi-cúa fεero Elize pǎahú, á 6a ñi-kéní woon ó o búii sáníá yí wan ká yínɔí o Siirii ñii Naaman mí dòn.‡»

28 Hǎn bíoní so bío vaa véenii, à bún à bíá wi le zii yi búenbúen hínɔn yòó ðín lé le sí-cǎilè.

29 Lé bún 6a dǎenía wǎira a wán, á vá lóráa lée líikaa lóráa ho lóhó món, á vaá yòora le búee mu na ho lóhó son wán 6àn ñún-tǎahú le mí ì dón wo ò dé ho kǎhú yi.

30 Ó o ðínðín fó míten 6a níní yi á lée wà ò o díá 6a.

* 4:19 Mi loñ <Dónbeení sãamu lúlúure> Dónbeení bíoní vūahú bíoní búii 6àn kúará vūahú yi. † 4:26 Mi loñ Bá-zàwa nín-yání vūahú (1 Rois) 17.9 ‡ 4:27 Mi loñ Bá-zàwa cúa-ñun ñii vūahú (2 Rois) 5.1-14

*O Yeesu wéera ba vánvárowà
(Maaki 1.21-28)*

³¹ Bún món ó o wà van ho Kalilee lóhó, hĩa ba le *Kapεεnyuumu. Ká ba *zúifùwa vūnló wizonle na ba le *Sabaa dón, ò o kàrán ba ba kàránló zii yi.

³² A bĩa ná a bíoní wó coon làa sòobéé lé bío ó o bíoní pànká wi binbirí.

³³ Mu zon ò o nǎi búí na ó o cíná wi yi á wi ba kàránló zii mu yi. A wón zoó bía bío kà pǎnpǎn:

³⁴ «Éee! Nazarεεte nǎi Yeesu, lée webio á ù wà buéé cà wa cón hen? Fo buara wa yáaró bío yi lée? Ba le í yí zū fo le? Unén lé yia lé le Dónbeení nùpue na le tonkaa.»

³⁵ Ó o Yeesu nàmakaa wo yi: «Wé tété, lé o nǎi mu yi lónbio!» Ó o cíná mu dènia fó a dó ho tá yi ba nùpua na wi bín búenbúen tiahú ò o ló a yi ká a màhá yí yú a yí bóonia yi.

³⁶ A bĩa kera bín na mǎn mu wéró bán búenbúen zónkaa kará concáan. Cúa-yen, à ba yèrémáa wee bío mín yi: «Pátí! Dìo kà lé le bíoní yén síi kà? O nùpue mu wee na le nii ba cínáwa yi lè ho pànká, à ba máa dàń kán wo ká ba dèni wé bío ó o le ba wé.»

³⁷ Ó o Yeesu yèni dènia ló hã lórá na bàmakaa bín búenbúen yi.

(Matiye 8.14-17; Maaki 1.29-34)

³⁸ Bío ó o zoó ló ho kàránló zii, ó o téréna van o Simǎn zii. O vaa dèni à bún ba wee bío làa wo le o Simǎn bân hio hãa le tèní wee zéé. A ba flora a le o wéé wo.

³⁹ Ó o vaá zon á líí lúnlúra a jùhú yi ò o bía le le tèní lé o yi, á le dènia ló. Mí lahó yi ó o hínǎn nǎn ho dǎnló ba yi.

⁴⁰ Bío le wii líí zon, § á bĩa búenbúen na ba vánvárowà lè mí sííwà wi cón á guan ba buararáa. Ó o bò mí níni ba nǎ-kéní kéní wán á ba wan.

⁴¹ Ba nùpua cèrèe na ba cínáwa wi yi á ba wee lé yi ká ba a bío pǎnpǎn: «Unén lé yia lé le Dónbeení Za.» Ká a Yeesu wón màhá wee zá làa ba le ba yí bío. Lé bío barén mí beere yáá zū mu le o lé *Yia le Dónbeení mǎn léra.

*O Yeesu wee bue le Dónbeení bín-tente
(Maaki 1.35-39)*

⁴² Bún bân tá lée tǎn yǐnbíi búiríi, ó o Yeesu hínǎn khèra ló van le lùe búí na a nùpue mía yi, á vaá kará mí dòn. Bío ba nùpua sína yí mǎn wo, á ba wee cànká a. Bío ba vaá yú a, á ba wãa yí wi à ba bíní díá ò o khèn làa ba.

⁴³ Ó o Yeesu bía nǎn ba yi: «Ó, o! I mún ko à í va hã lórá na ká yi à vaa bue le *Dónbeení béni bín-tente bín, lé bío á bún lé bío le Dónbeení tonkaa mi bío yi.»

⁴⁴ Ó o hínǎn wà, á vaá wee bue le bín-tente ba *zúifùwa kàránló zíní yi ho *Zudee kǎhú yi.

5

*O Yeesu von mí nǎn-yáni nǎ-kenínia
(Matiye 4.18-22; Maaki 1.16-20)*

¹ Wizonle búí ká a Yeesu wi ho Zenεzarεεte* vū-beení nii á ba zãamãa kínia yi wee náa mín, lé bío ba wi ba jí le Dónbeení bíoní, ó o mǎn hã wonna bío jun ká hã dǎn mín nǎsãa mu jummu nii.

² Ba ce-pawà na zon hã buararáa búenbúen ló lée dǎn wee sεε mí zúanwà.

³ Hã wonna mu bân dà-kéní lé o Simǎn te ho, á hón lé hĩa ó o Yeesu flora zon, ò o bía nǎn wo yi le o náa zo mu jummu yi cínú, bún món ó o líí kará ò o wee kàrán ba zãamãa na dǎn bín.

§ 4:40 Mi loń Maaki vūahú 1.32 * 5:1 Ho Zenεzarεεte vū-beení yèni, ho Kalilee vū-beení lè ho Tiberiade vū-beení búenbúen lé ho vūhú dà-kéní ba wee ve kà.

⁴ Pãahũ na ó o bía wó yi, ó o khíi wee bío là a Simòn: «Wáa vá zo mu jummu na boo yi, à ùnén lè mí ninzàwa na páanía wee sá à yénní mí zùánwà kúee mu jummu yi à mi wĩika 6a cewà.»

⁵ Ó o Simòn bía làa wo: «Éee! Ùnén! Loń! Wa púia mu jummu yi cãana à wa yí fò hàrí ceza. Εε ká ũ bioní jii wán, á ĩ yénní hã á à kúee.»

⁶ A 6a yénní hã kúaa mu jummu yi á hã líi vũn 6a cewà cèrèe, lée cĩnú ká hã zùánwà hũni lá à fáa.

⁷ A 6a von mí ninzàwa ce-pawà na wi ho won-veere yi le 6a 6uee séení mí. A bán 6uara 6uee séení 6a á hã wonna mí bĩo jùn sù lè 6a cewà fúaa hã wi hã líi lí mu jummu yi.

⁸ Bĩo ó o Simòn Piere mən mu kà síi, ó o líi 6úrá a Yeesu tá ò o bía nən wo yi: «Búí! Núhũso, ĩ yáá 6èntĩn lá yí ko à ĩ sùará foń lé bĩo á ĩ lé o bè-kora wéro.»

⁹ Ó Simòn wee bío kà síi lé bĩo 6a ce-kuii na 6a vũn kà bĩo zǎńia wo dàkhĩna, orén làa bĩa páanía wi ho woohũ yi làa wo.

¹⁰ Hàrí o Zebedee nùwǎ Zaaki làa Zǎn na mún lé 6a ce-pawà, bán mún zǎna lè 6a bĩo síi. Ó o Yeesu bía nən o Simòn mu yi: «Áyĩ! Yí zǎn dèe woon. Lii híńi. A lá ho zuia jii wán, á 6a nùpua lé bĩa fo wé è yí á à 6ua à buennáa ĩ cǎn.»

¹¹ Bũn mǎn á 6a vá mí wonna 6ueé dńńia mu jummu jii, à 6a kúará mí bĩo búenbúen bĩn, à 6a bò là a Yeesu wà.

O Yeesu wéera a 6ùéré nĩi
(Matiye 8.2-4; Maaki 1.40-45)

¹² Wizonle 6úí ká a Yeesu wi ho lóhó 6úí yi, ó o fò mín là a *6ùéré nĩi 6úí. Bĩo ó o mən o Yeesu ó o dèńia líi 6úrá à yahó á 6uure 6ó ho tá yi. Ó o flora a yi ká: «Núhũso! Fo dà à wéé mi ká fo tà.»

¹³ Ó o Yeesu líi bò mi nĩi o wán ò o bía nən wo yi: «Ĩ tà mu, wáa wa.» Mí lahó yi ó o nĩi dèńia wan.

¹⁴ Bũn mǎn ó o Yeesu henía bĩo kà làa sòobée nən wo yi: «Bĩo wo foń á ũ yí bĩo le nùpue jí. Ká ũ màhá vaa zéení ũten lè le *Dónbeenĩ yankaro. A ũ mún wé mu hãmu bĩo na ó o *Moyiize bò le 6a wé wé mu dǎńi yi à 6a búenbúen zũń ká ũ wan bĩo bon.»

¹⁵ Ká bũn yí hò bĩo 6a wíokaa wee bío o Yeesu bĩo hã lùà búenbúen yi. A 6a nùpua cèrèe wee vá kúee mín wán à jínáa o bioní à mún 6ua mí vánvárowà lè mí síiwà à buennáa ó cǎn le o wéé.

¹⁶ Ká a Yeesu wón màhá wee wé wé ká a lén mí dòn vaa fio le lùe 6úí na wan 6úírĩn yi ká a bĩńi buen.

O Yeesu wéera a mùamúa
(Matiye 9.1-8; Maaki 2.1-2)

¹⁷ Wizonle 6úí ò o Yeesu wee kàrán 6a nùpua. Mu nònzoń ká 6a *Farizíewa lè ho *làndá bĩo zéenílowa wi bĩn á kará 6ó a yi. Ba ló ho Kalilee lè ho *Zudee lórá cèrèe yi. Ba 6úí yáá pá ló ho Zeruzalεmu lóhó yi. Ó Núhũso Dónbeenĩ pànká na wi o Yeesu yi lé hĩa nən ó o wee wééráa 6a vánvárowà.

¹⁸ Yio 6uee tĩ, à nùpua 6úí sò mí mùamúa luaráa ká a wi mí dǎmu dèe wán. Bĩo 6a 6ueé dńń á 6a wi 6a zo le zĩi yi làa wó à zoó bàrá a Yeesu yahó.

¹⁹ A 6a wó fúuu san lé bĩo 6a nùpua boo dà. A 6a día 6a yòora làa wó le zĩi mu lòho, á yòó kara ho sǎn-kéní à 6a can hã hũni o mùamúa mu dǎmu dèe yi á lińia làa wó líi bàrá a Yeesu yahó bĩa wi bĩn búenbúen tĩahũ.

²⁰ Bĩo ó o Yeesu mən bĩo 6a dóráa mí sía wo yi, ó o bía nən o mùamúa yi: «Wàn bǎnlo, ũ bè-kora séra día.»

²¹ Bĩo ó o bía bũn ká á ho làndá bĩo zéenílowa lè 6a Farizíewa á wee bío mí yiwa: «O nùpue mu lée wéé á wee màńi mĩten lè le Dónbeenĩ ká síi? Lé wéé dà a sèn mu bè-kora á à día ká yínǎn le Dónbeenĩ mí dòn.»

22 Ká a Yeesu màhã zūna ɓa yilera ó o bía nɔn ɓa yi: «Lée webio nɔn á hã yilera na kà sii wiráa mia?

23 Lé mu yén bíoró wayi? Lé à bío le o bè-kora séra día lée tàá lé à bío le o híni varáka?

24 Ká í màhã wi á mi zūn le o *Nùpue Za yú ho pànká ho tá wán à sénnáa mu bè-kora día.» O o wáa bía bío kà nɔn o mùamúá yi: «Le í bío mu na foñ, lii híni, lá ũ dāmu dɛɛ á ũ khíbo.»

25 O o n̄i mu dɛɛnía híñon yóó ñin b̄n wán ɓa búenbúen ȳo yi á lii lá mí dāmu dɛɛ ò o wee búaaní le Dónbeení ká a wà n̄on mí z̄i.

26 A ɓa búenbúen wó coon mu b̄o yi. A ɓa z̄ana à ɓa pá wee khòoní le Dónbeení kà síi: «Wa b̄ent̄in m̄on yéréké bè-bárakáwá zuia.»

*O Yeesu von o Levii le o bè mí yi
(Matiye 9.9-13; Maaki 2.13-17)*

27 B̄n m̄ón ó o Yeesu ló lée wà. O vaá wee khíi ó o m̄on o lànpo fé búí na ɓa le Levii ká a kará mí tonló lùe yi. O o bía nɔn wo yi: «Híni bè mi.»

28 O o Levii dɛɛnía híñon día mí tonló lè mí b̄o búenbúen, ò o bò a Yeesu yi.

29 O Levii sá ho ñnló o Yeesu b̄o yi, ò o von wo mí z̄i. O mún von ɓa nùpua búí ɓa búee páania kará wee dí. Ba cèrɛɛ lé ɓa ninzàwa *lànpo féwá.

30 A b̄o ɓa Farizíewa lè ho làndá b̄o zéenílowa na b̄o sã ɓa yi m̄on mu á ɓa wee khí mí kíó yi. A ɓa t̄uara a Yeesu n̄i-kenínia yi: «Lée webio nɔn á mi pá tà wee dí ká mi ì n̄u lè ɓa lànpo féwá lè ɓa n̄i-kora na ká?»

31 O o Yeesu bía nɔn ɓa yi: «Héyii! Minén! Nùpua na lò hereka so wee wé cà t̄ini b̄anso ñn̄i le? Bùeé, ɓa v̄ánv̄arowà lé b̄ia wee wé cà a ñn̄i.

32 Ìnén yí ɓuara b̄ia wee leéka le mí t̄érinna b̄o yi dé. B̄ia z̄ū le mí lé ɓa bè-kora wérowà lé b̄ia á ì ɓuara b̄o yi, bèra a na à ɓa khí mu bè-kora wéro yi.»

*O Yeesu bía le n̄i l̄iró b̄o
(Matiye 9.14-17; Maaki 2.18-22)*

33 B̄n m̄ón á ɓa nùpua búí t̄uara a Yeesu yi: «O Z̄an n̄i-kenínia wee wé l̄i mí n̄iní à mún wé mí fioró, á ɓa Farizíewa n̄i-kenínia mún wee wé kà síi. A ùnén nùpua b̄an b̄en wee dí ká ɓa a n̄u lée webio?»

34 O o Yeesu bía nɔn ɓa yi: «Mí yí m̄on le: P̄ah̄ú na ɓa nùpua wi mu yaamu s̄anú ñiró yi là a h̄ã-fla b̄an báa á ɓa so dà à bío le ɓa l̄i mí n̄iní le?

35 Ho p̄ah̄ú búí khíi ñã ó o h̄ã-fla b̄an báa ɓa a lén ɓa t̄iah̄ú, b̄n ká ɓa màhã wé è l̄i mí n̄iní.»

36 O o mún b̄inía wà le wahiire na kà nɔn ɓa yi: «Nùpue na a lá mí báká finle á à kúii b̄o búí á à la lè mí báká k̄inle na l̄ɛera wón mía. Lé b̄o ká a wó mu, á ho ñã-finle á à yáa. A b̄o lan mín yi mún máa w̄i mín.

37 Làa b̄n síi, nùpue máa kúee *d̄iv̄én fla s̄um̄ani-k̄ia yi. Lé b̄o ká a kúaa ho b̄n ká ho h̄ia wee za, á h̄ã à n̄ama, á ho d̄iv̄én á à kúia, á h̄ã s̄um̄aniwa mún ñ yáa.

38 Ho d̄iv̄én fla ko ho kúee h̄ã s̄um̄ani-fla yi.

39 A nùpue mún máa día d̄iv̄én k̄ia ká a máa n̄u d̄iv̄én fla. Lé b̄o á ɓa wee bío le ho d̄iv̄én k̄ia lé h̄ia sí.»

6

*O Yeesu zéenia ho Sabaa b̄o lè ɓa nùpua
(Matiye 12.1-8; Maaki 2.23-28)*

1 Mu wó ká a Yeesu wee k̄aa h̄ã mana búí yi ho *v̄ur̄ló wizonle na ɓa le Sabaa zòñ, ó o n̄i-kenínia wee báará zoo khé ho ñnló lée p̄uká là.

² A 6a *Farizíewa búí mɔn mu á 6a wee bío làa ba: «Lée webio nɔn mí wee wéráa bío ká? Wa làndá hò mu.»

³ O o Yeesu bíá nɔn 6a yi: «Bíò ó o *Daviide yánkaa wó ká arén lè mí nùpua á le híni dà á mi òn yí kàrána yí mɔn le?»

⁴ Orén mítén zon le Dónbeení zii á zoó lá le Dónbeení hámu búurú á là, ò o buan ho búí lée nɔn bíá làa wó bò mín yi. Ká a nɔn lá yí ko ò o wé mu, lé bío le *Dónbeení yankarowà mí dòn lé bán wee wé là ho.»

⁵ O o tɔn pá bíníá bíá nɔn 6a yi: «O *Nùpue Za lé yíá á ho Sabaa bío wi níi yi.»
(Matiye 12.9-14; Maaki 3.1-6)

⁶ Ho Sabaa mu búí zon ó o Yeesu van ho kàránlò zii yi á vaá zoó wee kàrán 6a nùpua. Mu zon à nni búí wi bín á nín-tiání bàhó húrun.

⁷ A ho *làndá bío zéenílowa lè 6a Farizíewa bò mí yíò o Yeesu wán le mí ì loí ká a pá à wéé nùpue ho Sabaa zon, lé bún 6a à òn wán á à yíráa wo ò kooní yi.

⁸ O o Yeesu zūna 6a yilera ò o pá bíá nɔn o nni na bàhó húrun yi: «Lii híni vá buéé lée òn hen ká 6a nùpua yahó le 6a mi fo.» O o nni líi hínon á vá buéé lée òn.

⁹ O o Yeesu bíá làa ba: «Le í tùa mia làa bío búí: Lé mu yén ó o nùpue ko ò o wé ho Sabaa zon? Lée bè-tente lée, tàá lée bè-kohó? Lé ho kání a nùpue lée, tàá lé ho búe o?»

¹⁰ O o Yeesu lora 6a búenbúen yi khií fò ò o bíá nɔn o nni yi: «Hóní ũ bàhó.» O o nni hóníá ho á ho dèníá wan.

¹¹ A ho làndá bío zéenílowa lè 6a Farizíewa sía cá mu yi làa sòobéé, á 6a wee wáani mín yi: «Lée webio á wa yáá à wé á à yíráa wo ò fi níi yi coon?»

O Yeesu hueekaa mí tonkarowà píru jun
(Matiye 10.1-4; Maaki 3.13-19)

¹² Wizonle búí ó o Yeesu hínon le mí yòò wé mí fioró le búee wán, ó o yòò flora le Dónbeení yi bín fúuu cáana.

¹³ Bío ho tá tɔn, ó o von mí nni-kenínia kúaa mín wán, á hueekaa 6a píru jun 6a tiahú á có yèni làa tonkarowà. Híá ká lé 6a yènnáa:

¹⁴ O Simɔn na ó o có yèni làa Piere,
o Andere na lé o Simɔn mu bàn za,
o Zaaki là a Zán, o Filiipu là a Baatelemii,

¹⁵ o Matiye là a Toma, o Alifee za Zaaki,
o Simɔn na lé 6a Zeloote* kuure nùpua nni-kéní,

¹⁶ o Zaaki za Zudaa,
là a Zudaa Isikariote na khií dé o Yeesu o zúkúsa níi yi.

O Yeesu kàrána 6a nùpua á wéera 6a búí
(Matiye 4.23-25; Maaki 3.7-11)

¹⁷ Bún mɔn, ó o Yeesu bíníá bò lè mí nni-kenínia lion ho tá pèerú yi hen na ó o mɔn-bèwa cèrèè òn yi. Ba minka zāamāa mún wi bín. Ba ló 6a *zúifùwa kshú kùarāa búenbúen yi, ho Zeruzalému lóhó, lè ho Tiire lè ho Sidón lórá na wi mu yámú jumu níi ló-zàwa yi.

¹⁸ Ba búenbúen wà buee níi a Yeesu cón á mún ò cànka ò o wéé 6a vééna. Bíá 6a cínáwa wee beé lò wee yí mítén.

¹⁹ Ba nùpua búenbúen wee cànka à 6a yí o túii yi, lé bío le Dónbeení pánká na wi o yi á wee lé lée wéé 6a nùpua búenbúen.

(Matiye 5.1-12)

²⁰ O o Yeesu wáa yòò lora mí nni-kenínia yi ò o bíá:
«Minén na lé 6a nni-khenia, mí júná sí,

* 6:15 Mi loí Matiye vūahú 10.4

- lé bïo le Dónbeenì béenì á mi níni wi yi!
 21 Minén na le hini wee búe ho zuia, mi ñúná sí,
 lé bïo á bïo mi wee ca á mi ì yí á mu ñii ì sí!
 Minén na wee wá ho zuia, mi ñúná sí
 lé bïo mi khií ðí há konsíní!
 22 «Ká 6a ñupua khií ñina mia, á pã mia, á wee là mia, á wee yáa mi yèni o
 *Núpue Za bïo yi, se mi ñúná sí.
 23 Mi zámaka à wé coronka lé bïo le Dónbeenì bùiá beenì pan mia ho wáayi
 mu bïo yi. Mu bon, lé ká síi á barén bàn òuaawa mún yánkaa beéraráa le
 *Dónbeenì ñi-cúa fεerowà lò.
 24 Εε ká minén nãfòró òansowà á ho yéréké khií sá yi,
 lé bïo á mu bïo búenbúen mí yú vó,
 á bïo máa bíní máa bè mu wán máa na mia.
 25 Minén na wee dí bùubaa ho zuia á ho yéréké khií sá yi,
 lé bïo á bïo cèrèè hini khií tè mia.
 Minén na wee ðí há konsíní ho zuia á ho yéréké khií sá yi,
 lé bïo mí bïo khií wé ho yahó sèró lè le wéε.
 26 Minén na 6a ñupua wee wíoka yèni á ho yéréké khií sá yi,
 lé bïo á lé ká síi á bàn òuaawa mún yánkaa wó làa bïa fù le mí lé le
 Dónbeenì ñi-cúa fεerowà ká mu ñòñ yí bon.

*Wa ko wa wé wé mu bè-tentewà làa bïa yí wa wεn
 (Matiye 5.38-48)*

- 27 «Àwa, minén na wáa ðín wee ñí ì cón búenbúen lé minén á ì wee bío bïo
 ká a na yi:
 Mí wañ mí zúkúsa.
 Bïa ñina mia à mí wé mu bè-tentewà na yi.
 28 Bïa wee dánkání mia
 à mí wé dúbua yi.
 Bïa wee yáa mi yèni
 à mí wé fio na yi.
 29 Hàrí ká a búí dó ù sáahó yi,
 à ù yèrémá hĩa so dá a yi.
 Ká a búí fó ù kánbun,
 à ù mún díá le o fé ù báká.
 30 Yia flora bïo ù cón,
 ù na mu wo yi.
 Yia lá ù bïo,
 à ù díá le o 6ua.
 31 Bïo mí wi à 6a ñi-vio wé na mia,
 à mí wé mu bàn síi à na 6a yi.
 32 Ká bïa wa mia lé bán mí ðòn á mí wa, á mí wee leéka le mí so pá à bíní ì yí
 bïo mu món le? Hàrí 6a bè-kora wérowà mún wa bïa wa 6a.
 33 Ká bïa wee wé mu bè-tentewà na mia lé bán mí ðòn mí wee wé mu bàn síi
 na yi, á mí wee leéka le mí so pá à bíní ì yí bïo mu món le? Hàrí 6a bè-kora
 wérowà mún wee wé bún.
 34 Ká bïa khií ðán mu á à wí mia, lé bán mí ðòn á mí wee ke lè mí bïo, á mí
 wee leéka le mí so pá à bíní ì yí bïo mu món le? Hàrí 6a bè-kora wérowà mún
 wee ke mín bïowa làa mín làa bún síi à paráa mu khií wíló.
 35 Εε ká minén yí wé bún. Mí wañ mí zúkúsa, mí wé wé mu bè-tente na 6a yi.
 Ká ñupue kon ù bïo, ù yí dé ù síi mu khií bíní wíló yi. Lé bún ñ na ká mí ì wé le
 Dónbeenì na wi mu bïo búenbúen ñúhú wán zàwa, lé bïo á 6a bè-yízúrlowà
 lè 6a ñi-súmáa á le wee wé mu bè-tentewà na yi.
 36 Mí zún le hii wéró làa bïo á mìn Maá Dónbeenì zúnáa le hii wéró bïo síi.

*Mi wé yí cítí nùpue
(Matiye 7.1-5)*

³⁷ «Mi wé yí cítí nùpue, á le Dónbeenĩ mún máa cítí mia. Mi yí siíní nùpue ñúhũ, á le Dónbeenĩ mún máa siíní mí ñúná. Mi wé sèn díá na mín yi, á le Dónbeenĩ mún wé è sèn ñ díá á à na mia.

³⁸ Mi wé hã mu bïo, á le Dónbeenĩ mún wé è hã mia. Mu bïo na le Dónbeenĩ á à hã làa mia á à wé bïo na à kúee mí dèe yi á à dídii fúaa ká mu sú cáa pùuu. Lé bïo le wíló dèe na mi wee m̀nzá lè mu bïo, lé dén bàn síi á le Dónbeenĩ á à m̀nzá lè mí bïo á à na mia.»

³⁹ O b́nía wà le wàhiire na kà: «Muii so dà a tè mí ninza muii b́ini wán le? Bùeé. Lé bïo ká 6a vaá d̄n ho k̄hũ á 6a mí nùwã ñun á à páaní ì zo ho.

⁴⁰ Nĩ-keníni na po ýia wee kení a wón mía. Nùpue lée nùpue na kenía d̄n ó o dà à wé làa ýia kenía wo bïo síi.

⁴¹ Lée webio ñon á le zóore na wi ù yère yi á fo yí zũ bïo, à le zàn-dèe na wi mi ninza yère yi á fo màhã m̄n wee zéení?

⁴² Fo dà a wé kaka à bío le mi ninza díá le ù lén le zàn-dèe na wi o yère yi, ká le zóore na wi ùnén yère yi á fo yí zũ bïo le? Yí m̄n ùten na le! Le zóore na wi á ù yère yi lé d̄io á ù ko à ù lén vé, á ù ýio màhã à mi wéréwéré á à dàr ñ lénnáa le zàn-dèe na wi mi ninza yère yi.

*Le v̄ndèe lè mí bia wàhiire
(Matiye 7.16-20; 12.33-35)*

⁴³ «V̄ndèe na se máa wé ha bia na yí se, á le v̄ndèe na yí se mún máa wé ha bia na se.

⁴⁴ Mu bon, le v̄ndèe bia lé h̄n 6a wee wé bè yi à z̄r̄náa le síi. Lunkúnsòrò máa wé fáa bódíohó wán. A ñia mún máa wé khé kíkahó wán.

⁴⁵ O nùpue na se wón wee wé bío hã bín-tentewà lè bïo á bïo wi o síi yi se. Ká ýia yí se wón wee wé bío hã bín-kora, lé bïo á bïo wi o síi yi yí se. O nùpue bïo na wi o síi yi, lé b̄n wee wé lé là a ñii.

*Hã z̄nĩ bïo ñun wàhiire
(Matiye 7.24-27)*

⁴⁶ «Mi wee ve mi le <Ñúhũso! Ñúhũso!> à mi màhã yí máa wé bïo á ì wee bío na mia á mu ñúhũ so wi le?

⁴⁷ Mi d̄n le ì zéení a nùpue na wee 6uen ì c̄n, à ñí ì bíoní, à mún bè hã yi bïo ó o bïo 6onnáa mín làa mia.

⁴⁸ O bïo 6onmín làa nùpue 6úi na le mí ì so mí z̄i ó o náana ho tá á líi 6ó le huee yi a màhã bò yi fáraráa le ñúhũ. Hã vi-beera t̄eró p̄ahũ á mu ñun-beení 6ueé d̄kío le à le pá d̄n. Le yí tò lé bïo le ñúhũ fára se.

⁴⁹ Èe ká ýia wee ñí ì bíoní ò o yí máa bè hã yi, wón 6anso bïo 6onmín làa nùpue 6úi na fára mí z̄i ñúhũ ho tá k̄amáa yi á son. Bïo ho vi-beení tò á mu ñun-beení 6uara 6ueé 6ó le yi, à le d̄enía tò p̄p̄e.»

7

*Ba dásíwá ñúhũso ton-sá wééró bïo
(Matiye 8.5-13; Z̄an 4.46-54)*

¹ Bïo ó o Yeesu bía h̄n bíoní so 6úen6úen á ñon 6a z̄amáa yi vó, ó o wà van ho *Kap̄eyuumu.

² Mu p̄ahũ ká ho *Oroomu dásíwá ñúhũso 6úi wi b̄n á ton-sá ñĩ-kéní na ó o 6ènt̄n wa làa sòobéé á lò yí here díá mu húmú ñii wán.

³ Bïo 6a dásíwá ñúhũso mu ñá a Yeesu bïo, ó o tonkaa 6a *zúifùwa ñĩ-kía nùwã yen 6úi le 6a vaa fio wo le o 6uee wéé mí ton-sá.

⁴ A bán wà van o Yeesu cón á vaá wee bónbóní a ká 6a à bío làa wo: «O nni mu na tonkaa wɛn bɛntɛn ko lè ũ sɛení,

⁵ lé bío ó o wa wa nɪpomu. Orén lé yia léra mí nni yi á sɛení wɛn á sonnáa wa kàránló zii.»

⁶ O o Yeesu dɛɛnía bò làa ba á 6a wà. Bío 6a vaá sùaràa o nni mu zii à bún ò o tɛn tonkaa mín bɛnlowà le 6a lée bío na a yi: «Núhũso, yí sɛé ũten í bío yi. Ũ bɛnloró í zii yi lée bío na á í yí koráa.

⁷ Lé bún bío yi á í yí heníanáa í sɛí á yí buara ũ cón íten. Na le nni á í ton-sá pa à wa.

⁸ Inén í bɛɛɛɛ núnása wi á í wee bè bíoní yi. A inén mún wi 6a búí nùhũ wán, á bán mún wee jí í cón. Í le yia va hen à wón va bún, í le o búí bɛn ò o dɛɛní bɛn. Í le í ton-sá wé bío na, ò o dɛɛní wé mu mí lahó yi.»

⁹ Bío ó o Yeesu ná hɛn bíoní so, ó o wó coon o nni mu bío yi, ó o yèrɛmáa khíi bíá lè 6a zãamáa na bò a yi: «Le í bío na mia: O *Isirayɛɛle nɪpomu búenbúen yi á í ðin yí fò mín làa nùpue na sɛidéro mii yú yia ká yi.»

¹⁰ A 6a dásiwá nùhũso bân bɛnlowà bɛnía khíbon á vaá yú ò o ton-sá mu wan.

O Yeesu vɛɛnía o Nɛɛɛ maháa za

¹¹ Bún món ó o Yeesu wà wee va ho lóhó búí na 6a le Nɛɛɛ. O o nni-kenínia lè 6a zãamá-kúii bò làa wo.

¹² Bío ó o vaá ðɛn ho lóhó nni, ó o fò mín làa nùpua búí à 6a bɛn mí nni-hío wà vaá nù. Yia húrun lée maháa búí te mí za kéní. Ho lóhó nùpua cɛɛɛ ló á bò là a háa mu.

¹³ Bío ó o Núhũso mɛn o háa mu ó o màkárí bɛn wo yi. O o bíá làa wo: «Háa mu, yí yáa ũ yilera.»

¹⁴ O o wà vaá bó 6a yi á lá mí nni bò le khãare wán á bíá bɛn o nni-hío ðin. O o Yeesu bíá: «Yàrónza, lii hɛní, lé mi bíá mu.»

¹⁵ O o dɛɛnía líí hɛnɛn yóó kará wee bío. O o Yeesu hoonía wo yóó dó bân nu nni yi.

¹⁶ A bíá wi bún búenbúen zãna á 6a wee khòoní le Dónbɛnɛ ká sɛí: «Yia ká mahá lé le *Dónbɛnɛ nni-cúa fɛɛro binbirí á wa yú. Le Dónbɛnɛ ló buara á wà bueé fení mí nɪpomu.»

¹⁷ O Yeesu bío na ó o wó ká dɛɛnía ná 6a *zúifùwa kãhũ búenbúen yi á dà khii zon hã làa ba bó mín yi mún.

O Yeesu zɛɛnía mí bɛnloró nùhũ nɛn o Zãn Batiisi yi (Matiye 11.2-6)

¹⁸ O Zãn Batiisi nni-kenínia vaá bíá bío wó búenbúen á nɛn wo yi. Bún món ó o von 6a nùwã nɛn búí 6a tãhũ

¹⁹ á tonkaa le 6a vaa tùa o Yeesu yi: «Ũnén lé yia á wa ná bío le fo ko ũ bɛn lée, tàá wa pá ko à wa lòoní nni-veere?»

²⁰ A bán wà vaá yú a Yeesu á bíá nɛn wo yi: «O Zãn Batiisi tonkaa wɛn ũ cón le wa buee tùa fon le lé fo lé yia ko ũ bɛn lée, tàá wà pa nni-veere?»

²¹ A mu wáa wó se à 6a bueé ðɛn ò o lan wee wɛé 6a nùpua cɛɛɛ na mu vãmú lè mí sɛíwà tò. O mún wee na 6a cɛnãwa lén bíá 6a wi yi, á mún wee hén 6a muiiwà yio à há mi wéréwéré.

²² Bún wéró món, ó o mahá yèrɛmáa wee bío là a Zãn tonkarowà: «Mi lén vaa zɛɛní bío mí mɛn làa bío mí ná à na a Zãn yi: Lé 6a muiiwà yio wee mi, á 6a mùamúawà hɛnɛn wee varáka, 6a bùèrɛwà wan, 6a bekewà nɛkɛnna wee jí mu bío, 6a nni-hía wee vèe, á le bín-tente wee bue na 6a nni-khenia yi.*

²³ Yia yí pá í bío ká a tà mu yi se wón bânso nùhũ sɛí.»

* 7:22 Mi loń Ezayii vũahũ 35.5; 61.1

*O Yeesu wee bío o Zān Batiisi bío
(Matiye 11.7-11)*

²⁴ Bío ó o Zān tonkarowà bíníà wà, ó o Yeesu wáa wee bío o Zān mu bío lè 6a zāamáa kà síi: «Lée webio á mi van vaá lora le dùure yi? Lé ho konkohó na ho pinpiró wee héε vīnvā lée? Bùéé.

²⁵ A lée webio mi vaá lora? Lée nùpue 6úi na sía hònbònòn le? Hón sí-sení 6ànsowà so lé 6a pāamá-beera zíní á 6a wí yi.

²⁶ A lé o yén mi van bío yi? Lé le *Dónbeení jì-cúa fεero lée? Ká mu lé wón se mi tūiá sí. O yáa pá po wón, le í bío mu na mia.

²⁷ Orén lé yia le Dónbeení fèra bío mí vōnna yi: «Í tonka í tonkaro o ò dí ũ yahó á 6ueé wíoka ũ wōhũ.»†

²⁸ Le í bío mu na mia: Ba nùpua na ho ðímíjā yi 6úen6úen á yia jūhũ wí po a Zān wón mia. Εε ká le *Dónbeení béeñí zàwa món-dí màhã pá po a.

(Matiye 11.16-19)

²⁹ «Ba nùpua 6úen6úen, hàrí ho *lànpo féwá á hía wee 6uee jí a Zān cón. A 6a tà zūrna le le Dónbeení bío bon á 6a wee 6uen o cón ò o bátizé 6a.

³⁰ Ká 6a *Farizíεwa lè ho *lándá bío zéenílowa bán yí tà bío le Dónbeení le mí ì wé è na 6a yi, á 6a 6èn mún pá à Zān *bátéèmu bío.»

³¹ Ó o Yeesu bíníà bío: «Ho zuia nùpua na kà á ì dà à tèé lè 6a yén? Lé 6a yén á 6a bío 6onnáa mín?

³² Ba ka lè 6a háyúwá na lée kará 6a nùpua fémínló lahó yi, á wee háaní na mí ninzàwa na zoó le 6onfóní yi kà:

Wa 6úa hã sía san,
à mi le mi máa lée yo.

Wa bó le yèni,
á mi le mi máa wá.

³³ Bío ó o Zān Batiisi buara á yí máa dí ðín-poni, á mún yí máa jū *ðivén, á mi le o cíná wi o yi.

³⁴ A bío ó o *Nùpue Za 6èn buara wee dí, á mún wee jū ho ðivén á mi mún yí tà bún, à mi wee bío bío kà: «Mí loń! O ñí na kà yí máa wé bío 6úi ká mu yínón ðínló díró làa ja-junló. O lé 6a *lànpo féwá lè 6a bè-kora wérowà 6àn bónlo.»

³⁵ Εε ká bío 6úen6úen na mu bè-zūminí wi yi bío bon, bán wé è wé mu bè-zūminí mu 6àn wára.»

*O bá-fé na bè-kora séra dia bío
(Matiye 26.1-13; Zān 12.1-8)*

³⁶ Wizonle 6úi ó o Farizíε 6úi von o Yeesu le o 6uee dí mí zii. Ó o Yeesu van á 6a vaá khónkaa ðūmaka‡ wee dí.

³⁷ Hón pāahũ so yi ò o hãa 6úi na á ho lóhó nùpua 6úen6úen zū bá-fénló bío á ná bío ó o Yeesu wi o ñí mu zii, ó o buan mí dèε 6úi na yàwá here na sú lè ho jiló na sãmu sí á buararãa bín.

³⁸ Bío ó o 6ueé zon, ó o bánbãa khíi hùerá a Yeesu món ò o wee wá, ó o yèn-caa wee líi o Yeesu mu zení wán. Ó o jún-vání lé ðio ó o wee bíní sùuka làa hã, bún món ó o wee bíní yèε hã ká a kúee ho jiló mu hã wán.

³⁹ A bío ó o Farizíε na ó o wi zii á mōn mu, ó o wee bío mi yi: «Yia kà cén lá lée Dónbeení jì-cúa fεero kénkén, ó o lá a zūn o hãa mu na wee lanlãka a zení léení, là a bè-wénia.»

⁴⁰ Ó o Yeesu bío nōn wo yi: «Simōn, í ì bío bío 6úi á à na foñ.» Ó o Simōn le: «Núhũso, bío.»

† 7:27 Mí loń Malasii vūahũ 3.1 ‡ 7:36 O Yeesu pāahũ ká 6a zúifùwa le mí ì dí, á 6a khón darãka kíni ho ðínló yi díráa.

⁴¹ O o bía làa wo: «Nùpua nùwā òun hĩa kon nàfòró b̀̀anso búí wárí. O ñ-kéní lée wén-hãani khiá-hònú, ò o ñ-kéní na so lée wén-hãani búará-òun làa píru.»

⁴² Bío á yĩa ̀̀a kon le c̀̀n zũ à ̀̀a yí dà le máa wí, ó o ̀̀o ̀̀a mí nùwā òun kení. Awa! Ba nùwā òun mu tíahú, á ù wee leéka le lé o yén ñ wañ o ñii mu á à porí mí ñinza.»

⁴³ O o Simōn bía: «Í wee leéka le lé yĩa ó o día le kee na búaa ñon yi.» O o Yeesu le: «Ū bío bon, fo mà ho tũíá.»

⁴⁴ O o yèrèmaa khií sánsáa o hĩa mu ò o wee bío là a Simōn: «Fo yí mōn le: í bueé zon hen coon à ù yí le ̀̀a ̀̀ua mu òumu buee sɛɛ le í zení, ò o hĩa na kà wón wá siinia hã á bĩnia sũukaa lè mí òún-vāní.

⁴⁵ Bío á í bueé dōn ũ zii, á ù yí hĩnōn yí wĩira mi á yí yèera ní, ò orén lè mí buee zoró hen á í zení lé hón ó o wĩira lè ho yèeró.

⁴⁶ Fo mún yí kúaa òiló í òúhú wán á yí dóráa ho cùkú mií, ò orén wón lé ho òiló na sãmu sí ó o kúaa í zení wán. §

⁴⁷ Lé bũn ñon à í ò bío mu á à na foñ: Bío ó o hĩa mu ̀̀a séra bè-kora cèrèɛ día lé bũn ñon ó o waminí wára booráa. ɛɛ ká yĩa bè-kora na séra día ka cĩnú, wón waminí wára na o ò zéeni à bèn ñ keñ cĩnú.»

⁴⁸ Bũn mōn ó o Yeesu bía ñon o hĩa yi: «Ū bè-kora séra día.»

⁴⁹ A bĩa làa wo páania wee dí wee bío mí yiwa: «O nùpue mu lée wée á wee hení mí s̄i à bío le mu bè-kora séra día?»

⁵⁰ O o Yeesu bía ñon o hĩa yi: «Fo wáa yú ho héerà, hĩní lén, ũ siidéro mií á fenía fo.»

8

Ba hãawa na fù wee bè là a Yeesu

¹ Bũn mōn ó o Yeesu hĩnōn tò hã ló-beera lè hã ló-zàwa yi á wee bue le *Dónbeení béni bĩn-tente. Bĩa bò làa wó lé o ñ-keninia píru òun,

² lè ̀̀a hãawa nùwā yen búí, bĩa ó o òon ̀̀a cĩnáwa léra yi á mún weéra véena. Ba lé o Mari na ̀̀a wee ve làa Makadala* Mari, yĩa ó o òon ̀̀a cĩnáwa búaa hènun léra yi,

³ là a Kuza na ó o *Herodee bàrá mí zii tonni òúhú wán b̀̀an hĩa Zaana, là a Suzaana. Hãawa cèrèɛ mún hĩa wi bĩn á séenia barén á fù wee wé lén mí ní bío à séeni là a Yeesu lè mí ñ-keninia.

O Yeesu wà o òiró wahiire á bĩnia zéenia kúarà (Matiye 13.1-9; Maaki 4.1-9)

⁴ Ba nùpua hĩa wee léka hã lórá yi bueen o Yeesu c̀̀n. Bío ̀̀a kĩnia wo yi boo, ó o wà le wahiire na kà ñon ̀̀a yi:

⁵ «Ñii búí hĩa ló van mí mōhú yi, á wà vaá dé mí bè-dà. Bío ó o vaá wee dé mu á mu búí lée lion ho wōhú wán, á ̀̀a wā-bèwa yonkaa, à mu búí á ̀̀a òinzàwa bèn sèekaa vã.

⁶ Mu búí lion hã huua yi hen na le tĩní yi boo yi, á mu ló ká mu dèenia bĩnia hon, lé bío á ho hĩnló mía bĩn.

⁷ Mu búí bũn lion hen na hã kíkara bia héra yi, á mu ló á yòó zon mín yi làa hã, á h̄n pà mu.

⁸ Mu búí bũn lion ho tá na se yi, á mu ló á yòó dōn á han mí bia, á hã lè mí dà-kéní kéní á yú hã bia khi māni khi māni.» Bũn mōn ó o pá bĩnia bĩa bío kà ñon ̀̀a yi: «Yĩa wee òí bío, à wón òí bío bĩa sese.»

(Matiye 13.10-13; Maaki 4.10-12)

§ 7:46 Le ní yèeró, hã zení sɛɛró lè ho òiló kúeeró ho òúhú wán, bũn búenbúen lé bío á ̀̀a zúifùwa fù wee wé à dérãa ho cùkú mí ñ-hāní yi. * 8:2 Makadala: Lé ho lóhó búí na wi ho Kalilee vū-beeni òii lè le wii tēeni.

⁹ O o Yeesu ni-keninia tùara a yi: «Le wàhiire mu kúará lé mu yén?»

¹⁰ O o bía nɔn ɔa yi: «Le Dónbeenĩ bɛɛni bïo na ó o nùpue yí zū kúará á le wee zéeni à ceé na minén mi dòn yi. Ká ɔa nùpua na ká wee jí mu lòn wàhio káamáa, lé bɔn nɔn á ɔa lé ɔa nùpua na yïo wi ká há yí máa mi, á mún wee jí mu bïo ká ɔa yí máa zūrĩ mu kúará.†

(*Matiye 13.18-23; Maaki 4.13-20*)

¹¹ «Le wàhiire mu kúará lé bïo ká: Mu bè-dà lé le Dónbeenĩ bïoni.

¹² Bïo lion ho wāhũ wán lé ɔa nùpua na ká ɔa ná le Dónbeenĩ bïoni à ɔa máa yí tà le yi, ká a *Satāni dɛɛni bánbá ɔuee lén le ɔa yiwa yi, à mún ti ɔa kânĩlò wāhũ.

¹³ Bïo lion há huua na le tĩni yí boo yi lé ɔa nùpua na ká ɔa ná le Dónbeenĩ bïoni à ɔa tà le yi, à zāmaka le bïo yi, ká ho kúará lénlò yú ɔa pāhũ na yi, à ɔa dɛɛni lé lè mí món, lé bïo á le bïoni mu yí wĩira ɔa sese.

¹⁴ Bïo lion há kíkara yi lé bĩa wee jí le Dónbeenĩ bïoni ká ɔa nún-sèró, lè ho dímíjā nāfòró, lè ho bān sīmu á wee hè le à le máa dān ha há bia na dōn.

¹⁵ Bïo ɔn lion ho tá na se yi lé bĩa wee jí le Dónbeenĩ bïoni à ɔua le lè le sī na se, dīo púaara día. Ba yí máa bīni lé lè mí món. Bɔn lé bïo nɔn á ɔa wee haráa há bia na se.

Le fɔntāni wāhiire

(*Maaki 4.21-25*)

¹⁶ «Nùpue na à dé le fɔntāni mí zīi á à bīni ì lá le dɛɛ ɔúi á à pe yi, tàá ká a dó le wó o ò lá le zoó bārā mí kātā tá wón mía. Ba wé dé le bārā hen na le ko le bārā yi, à bĩa wee zo le zīi wé mi. ¹⁷ Mu bè-sānkani na mu khoomu khīi máa lé wán bɔn mía. Hārī bïo kúará yí zūrĩ ɔúenɔúen bïo khīi bío yi le wizon-kéni.

¹⁸ A mi cén wé jí bïo wee bío na mia sese, lé bïo á yia bïo wi á ɔa à bīni ì na mu ɔúi wo yi á à bè mu wán. Ká yia dɛɛ ɔúi mía, á hārī mu bè-za bïo na ó o wee leéka le mu wi mí cōn á ɔa pa à fé.»

O Yeesu bān nu lè bān zāwa bïo

(*Matiye 12.46-50; Maaki 3.31-35*)

¹⁹ O Yeesu bān nu lè bān zāwa ɔuara a cōn à ɔa mǎhá yí dà máa zoó ɔúe o yi, lé bïo ɔa nùpua boo dà.

²⁰ O o ɔúi bía mu nɔn wo yi: «Mìn nu lè mìn zāwa wi ɔa mi ũ wán, ɔa lée dīn ho khūhū pan fo.»

²¹ O o Yeesu bía nɔn bĩa wi bɔn ɔúenɔúen yi: «Bĩa wee jí le Dónbeenĩ bïoni à bè le yi, bán lé wán nu lè wán zāwa.»

O Yeesu dīnā ho pinpiró

(*Matiye 8.23-27; Maaki 4.35-41*)

²² Wizonle ɔúi, ó o Yeesu zon ho woohũ lè mí ni-keninia, ò o bía nɔn ɔa yi: «Mi wa khī lè ho vū-beeni món.» A ɔa dɛɛniā zoó wà mu jumu yi bɔn wán.

²³ Bïo ɔa vá zon yú, á ho pinpi-beeni hīnɔn wee vā lè mí pānká ho vū-beeni wán, á mu jumu wee yānbón zo ho woohũ, lónbïo à ho yòó wee sí lè mu jumu. Bɔn ɔúenɔúen wee wé ká a Yeesu wón mu dāmu ɔó.

²⁴ O o ni-keninia vaá wee sīni a ká ɔa à bío bïo ká: «Núhũso! Núhũso! Wa à hí.» Bïo ó o sīna, ó o líi hīnɔn á nāmaka ho pinpiró lè mu jumu na wee yānbónka yi á mu ɔúenɔúen dīn wó tétété.

²⁵ O o Yeesu bía làa ba: «Mi sīa déró mīi wāa wi wen?» A ɔa ɔúenɔúen zónkaa dīn concān, á wee bío mìn yi: «Páa! O nùpue mu lé o yén sīi ká? Hārī ho pinpiró lè mu jumu ó o bíarāa, á mu pá bò a bïoni yi.»

† 8:10 Mi loĩ Ezayii vūahũ 6.9.

*O Yeesu wɛ́ɛra a n̄i na ɓa c̄nɔ́wa wi yi
(Matiye 8.28-34; Maaki 5.1-20)*

26 A ɓa kh̄ii d̄ɔn ho Zerasaa k̄ɔh̄ú, h̄ia s̄ans̄aa m̄in lè ho Kalilee k̄ɔh̄ú.

27 B̄io ó o Yeesu ló ho wooh̄ú yi líi le mí ì d̄in, à b̄un ho lóhó na ɓa wi yi n̄upue b̄úii na ɓa c̄nɔ́wa wi yi á wee sí a yahó. O wee vará mí bíri míana. O mún yí máa da z̄ii yi, lé ɓa n̄i-h̄ia n̄un̄ii ó o wee da yi.

28-29 P̄ɔnna c̄ɛ̀ɛɛ ká ɓa c̄nɔ́wa mu h̄in̄ɔn o wán, à ɓa sí sa ca a n̄ini là a zení lè h̄ã zuak̄uaríwà ò o yí d̄an̄ yí va lùe. Ká a màh̄ã wee kh̄ò h̄ã búenb̄úen k̄úia, à ɓa c̄nɔ́wa na wi o yi na a dé h̄ã mana yi. O o Yeesu n̄ɔn le n̄ii ɓa c̄nɔ́wa na wi o yi le ɓa lé. Lé b̄un n̄ɔn ó o miin̄ii là a Yeesu mu, ó o líi búrá a tá ò o wee b̄io b̄io ká p̄ɔnp̄ɔn: «Dónbeen̄i na wi mu b̄io búenb̄úen n̄úh̄ú wán Za Yeesu, lée webio á ù lon làa mi? Sábéré, í wee yanka fo, yí yáa í b̄io.»

30 B̄un m̄ón ó o Yeesu t̄uara a n̄ii mu yi: «Ū yèni ɓa le we?» O o b̄ia: «Í yèni ɓa le Z̄aam̄aa.» Lé b̄io ɓa c̄nɔ́wa na wi o yi á boo dà.

31 A bán lé b̄ia wee yanka a Yeesu le o yí na mí vaa kúee ɓa c̄nɔ́wa k̄ɔh̄ú na n̄ayiló n̄ii m̄ia yi.‡

32 Mu wee wé à n̄ɔnb̄ùe-ɓooh̄ú b̄úii yòó wee dí le búee yi. A ɓa c̄nɔ́wa mu yankaa o Yeesu le o s̄abéré ò o na ho w̄ɔh̄ú mí yi, à mí vaa yòó zo bán yi. O o n̄ɔn mu w̄ɔh̄ú ɓa yi.

33 Lé b̄un wán ɓa c̄nɔ́wa mu ló a n̄ii mu yi á vaá zon ɓa n̄ɔnb̄ùeɛn̄i yi. A ɓa búenb̄úen yòó lùwa le búee wán á k̄uenkaa líi zon ho v̄ũ-been̄i yi á húrun.

34 B̄io á b̄ia lá wee pa ɓa m̄ɔn b̄io wó ká, á ɓa lùwa vaá b̄ia mu n̄ɔn b̄ia wi mí manawà yi, á b̄ia mu n̄ɔn b̄ia wi ho lóhó yi.

35 A ɓa n̄upua ló le mí b̄ueé loñ b̄io wó. B̄io ɓa b̄ueé d̄ɔn o Yeesu, á ɓa m̄ɔn o n̄ii mu na ɓa c̄nɔ́wa lá wi yi, ò o wó a n̄i-tente á z̄ã mí s̄ia kará a Yeesu tá. A ɓa z̄ãna.

36 A b̄ia mu wó ȳio yi wee b̄io b̄io ó o n̄ii mu wó wó wannáa làa ba.

37 Ho Zerasaa k̄ɔh̄ú n̄ipomu yi á ȳia yí z̄ãna mu b̄io mu wón m̄ia, fúaa ɓa wee yanka a Yeesu le o s̄abéré ò o lén día mí. O o Yeesu wà vaá zon ho wooh̄ú le mí ì b̄ini ì lén ñ va hen na ó o ló yi,

38 ó o n̄ii na yú m̄iten ɓa c̄nɔ́wa n̄ii yi yankaa wo le o día le mí bè làa wo. O o Yeesu p̄ã ò o b̄ia n̄ɔn wo yi:

39 «Lén va m̄in z̄ii à vaa b̄io b̄io búenb̄úen na le Dónbeen̄i wó n̄ɔn foñ à na ɓa n̄upua yi.» O o n̄ii mu b̄inia wà á vaá wee yényení b̄io búenb̄úen na ó o Yeesu wó n̄ɔn wo yi ho lóhó búenb̄úen yi.

*O Zayirusi h̄tnlò là a h̄ãa b̄úii wɛ́ɛró b̄io
(Matiye 9.18-26; Maaki 5.21-43)*

40 B̄io ó o Yeesu b̄inia kh̄ii d̄ɔn hen na ó o ló yi ɓuarar̄aa, ó o kh̄ii yú ɓa n̄upua c̄ɛ̀ɛɛ à ɓa wee z̄amaka a b̄ini b̄uenlò b̄io yi. Ba búenb̄úen lá wee l̄oní a.

41 Hón p̄aah̄ú so yi à b̄un ò o n̄ii b̄úii na lé ɓa *z̄uíf̄uwa k̄ar̄ánlò z̄ii ya-dí na yèni ɓa le Zayirusi b̄ueé d̄ɔn, á b̄ueé líi búrá a Yeesu tá ò o wee yanka a le o bè làa mí va mí z̄ii,

42 lé b̄io ó o h̄tnlò yà-kéní na ó o yú á wee hí. O l̄ulúio w̄aa lá wee yí ho píru n̄un síi. B̄io ó o Yeesu b̄ò làa wo wà a va a z̄ii, á ɓa minka n̄upua ɓura b̄ò a yi.

43 H̄ãa b̄úii wi ɓa t̄iah̄ú á wee mi mí s̄ɛ̀ɛró f̄ɛ̀ɛɛ á d̄ɔn h̄ã l̄ulúio píru n̄un à ho máa f̄i. O níi b̄io yáara le t̄ini ɓansowà c̄ɛ̀ɛɛ c̄ɔn ká bán búenb̄úen màh̄ã yí d̄anna a yí wɛ́ɛra.

44 B̄io ó o vá zoó ɓó a Yeesu yi, ó o zoó t̄úaa o dà-z̄in̄ii n̄i-k̄ání yi là a m̄ón. O o s̄ɛ̀ɛró d̄ɛ̀n̄ia d̄in̄ b̄un wán.

‡ 8:31 Ba z̄uíf̄uwa c̄ɔn á ho k̄ɔh̄ú na n̄ayiló n̄ii m̄ia mu lé ɓa c̄nɔ́wa k̄asó lùe.

⁴⁵ O o Yeesu đĩn ò o tũara: «Lé o yén tũaa miĩ?» A bĩa b́o a yi búenb́uen à yĩa le mí yí tũaa wo yi, à yĩa le mí yí tũaa wo yi. O o Piere lé yĩa b́ía làa wo: «Éee! Nũhũso! Fo yí m̀n b́io ́a ǹpua ́uraráa fon á wee ́aa m̀n le?»

⁴⁶ O o Yeesu le: «Ĩ m̀n mu, ká a búii m̀hã pá tũaa miĩ. Lé b́io á ĩ zũna mu le p̀nká búii ló miĩ.»

⁴⁷ B́io ó o h́aa mu m̀n ò o zũna a b́io ó o wà ́uara ká a wee zàka á ́ueé lii búrá a Yeesu tá, ò o zéenia b́io ǹn ó o tũaanáa wo yi, làa b́io ó o wó wó wannáa mí lahó yi b́ia wi b́in búenb́uen yahó.

⁴⁸ O o Yeesu b́ía ǹn wo yi: «Wàn h́nló, b́io fo dó ũ s̄ii miĩ, lé b́in weéra fo. Ẃaa lén, vaa yí héera.»

⁴⁹ B́io ó o Yeesu wee b́io ó o ńii yàá yí tò, à b́in ò o tonkaro búii ló a Zayiruusi z̄ii á ńn o m̀n ́ueé đ̄n á ́ueé wee b́io làa wo: «Ũ h́nló ẃaa húrun. Ẃaa yí seé o ńi-kàránlo.»

⁵⁰ B́io ó o Yeesu ńá mu, ó o b́ía ǹn o Zayiruusi yi: «Yí titika, dé ũ s̄ii miĩ, á ũ h́nló á à wa.»

⁵¹ B́io ́a vaá đ̄n, ó o le b́ia ká đ̄n ho khũuhũ, ò o Piere là a Z̄n là a Zaaki là a h́nzo-za ́an maá le ́an nu lé bán ó o fó zonnáa le z̄ii yi.

⁵² Ba ǹpua búenb́uen wee wá k̀aará a h́nzo-za mu b́io yi. O o Yeesu b́ía: «Mi yí wá b́io. O h́nzo-za mu yí húrun, o léee yĩa na dũma.»

⁵³ A ́a ǹpua wee z̀arika a yi lé b́io ́a zũ k̀nk̀n le o húrun.

⁵⁴ O o Yeesu lii f̀u a ńii yi, ò o von wo p̀np̀n: «Ĩ h́nló, lii h́ni.»

⁵⁵ O o v̀era á đ̄enia lii h́n̄n. O o Yeesu b́ía le ́a na mu b́io wo yi le o dí.

⁵⁶ A ́an ǹwá can đ̄n coon mu b́io yi. Ká a Yeesu m̀hã henía mu ǹn ́a yi le ́a yí b́io b́io wó ká le ǹpue ńi.

9

O Yeesu tonkaa mi ńi-keninia píru ńun (Matiye 10.5-9, 11-14; Maaki 6.7-13)

¹ O Yeesu von mí ńi-keninia píru ńun á ǹn ho dàrló le le ńii ́a yi, à ́a wé k̀kánáa ́a c̀náwa yi á m̀n weéraa mu v́amú le mí síwà.

² O tonkaa ́a le ́a vaa bue le *Dónbeenĩ b̄eni b́io à m̀n weé ́a v́ánvárowà.

³ B́io ká lé b́io ó o henía ǹn ́a yi: «Mi yí ́ua h̄ari đ̄e à láráa ho w̄hũ. O búii yí ́ua b́in-za, tàá puure, tàá bè-d̄inii. Mi yàá pá yí ́ua wári. O búii yí ́ua b́aká búii à séeni h̄ia ó o z̄á.

⁴ Mi wé vaá làara ǹpue na wán, à wón z̄ii lé đ̄io mi keeni yi fúaa mi léro ho lóhó mu yi.

⁵ Mi wé vaá zon lóhó na yi, ká b́ia wi ho yi p̄a mi b́io, ká mi wee lé ho yi, à mi púaa mi zení khũkhũni kúia b́in.* A b́in ñ zéeni làa bán le ́a wó khon.»

⁶ A ́a ́en wá đ̄en ńii so wán á vaá wee héee bue le Dónbeenĩ b́in-tente, á m̀n wee weé ́a v́ánvárowà h̄a lórá le mí dà-kéni kénii yi.

O Heroode háctri yáara a Yeesu bio yi (Matiye 14.1-2; Maaki 6.14-16)

⁷ B́in b́iowa so na wee wé ká búenb́uen ó o *Heroode na ́a bàrá ho k̄hũ ńũhũ wán ńá á mu l̀nkaa o yilera, lé b́io ́a búii wee b́io le lé o Z̄n Batiisi v̀era.

⁸ Ba búii ́en le lé o *Elii b́inia ́uara. Ba búii yàá ́en wee b́io le mu lé le *Dónbeenĩ ńi-cúa f̄erowà na yáania ńi-kéni lé yĩa v̀era.

⁹ Ká a Heroode wón wee b́io mí yi: «O Z̄n á ĩnén ĩ beere ǹn le ńii á ́a kúio ńũhũ. O o ńii mu na ́en wee wé b́in bè-beera so na à ĩ ńá b́io léee wée coon?» O o ẃaa wee cà ò o mi a Yeesu wán konloon.

* 9:5 Mi loń Matiye v̄ahũ 10.14

*O Yeesu dīinia ɓa nùpua na po muaaseé hònú
(Matiye 14.13-21; Maaki 6.30-44; Zān 6.1-15)*

¹⁰ Bïo ó o Yeesu tonkarowà bīnía ɓueé dān á bïo ɓa wó ɓúenɓúen á ɓa lá fɛera nɔn wo yi. Būn mɔn ó o fó ɓarɛn mí dòn á ɓa khèra van lè ho lóhó ɓúi na ɓa le Betesayidaa cɔn.

¹¹ A bïo ɓa zāamāa zūna mu, á ɓa bò a mɔn. O o Yeesu mɔn ɓa ó o yèrɛmāa sá ɓa yahó, á wee bío le Dónbeenĩ bɛɛnĩ bïo na ɓa yi. A bïa wee cà le lòn-heɓúee ó o mún wɛéra.

¹² Bïo ó o nĩ-kenínia pírú ɓun mɔn à le wii wee tɛ, á ɓa vá ɓueé ɓó a yi à ɓa bía làa wo: «Bío na ɓa zāamāa yi le ɓa lɛn va hā ló-zàwa lè hā manawà na sùarāa hen à vaa làa, à mún yí mu bïo dí. Lé bïo á hen na wa wi yi á lóhó yí sùarāa yi, dɛɛ woon mía hen.»

¹³ O o Yeesu bía nɔn ɓa yi: «Minɛn miten na mu bè-dínii ɓa yi.» A ɓa bía nɔn wo yi: «Búurú bi-zàwa bïo hònú làa cezàwa bùaa ɓun mí dòn lé būn wi wa cɔn hen, tàá fo le wa lɛn vaá yà ho dīnló à ɓuee na ɓa nĩ-kúii na kà yi le?»

¹⁴ Lé bïo á ɓa báawa na wi bīn mí dòn mu zoñ á à yí ho muaaseé hònú sīi. O o Yeesu bía nɔn mí nĩ-kenínia yi: «Mi sankaa ɓa nùpua le ɓa kɛɛnĩ lè mí kuio ho búarā-ɓun làa pírú pírú wán.»

¹⁵ A ɓa hīnɔn sankaa ɓa á ɓa ɓúenɓúen karáka.

¹⁶ O o Yeesu wáa fó ho búurú bïo hònú lè ɓa cezàwa bùaa ɓun mu á ɓuan ò o hoonía mí yahó yòó dá ho wáayi, ò o dó le Dónbeenĩ bārākà mu bïo yi. Būn mɔn ó o cèekaa mu nɔn mí nĩ-kenínia yi le ɓa dá lè ɓa zāamāa.

¹⁷ A ɓa ɓúenɓúen dú sù, á bïo ká á ɓa khuiira á mu sú hā sàkíwá pírú ɓun.

*O Piere le o Yeesu lé o Krista
(Matiye 16.13-21; Maaki 8.27-31)*

¹⁸ Wizonle ɓúi, ó o Yeesu khèra vaá wee fio, ò o nĩ-kenínia wi bīn, ó o tùara ɓa yi: «Ba nùpua wee bío webio † dānĩ yi?»

¹⁹ A ɓa bía: «Ba ɓúi le fo lé o Zān Batiisi, ɓa ɓúi le fo lé o Elii. Ba ɓúi bán ɓɛn le fo lé le Dónbeenĩ ɓi-cúa fɛerowà na yáania nĩ-kéní ɓúi na vèera.»

²⁰ O o Yeesu bīnía tùara ɓa yi: «Ká minɛn cɔn á mi le † lée wée?» O o Piere bía: «Fo lé o *Krista na le Dónbeenĩ tonkaa.»

²¹ O o bía bïo kà henía nɔn ɓa yi: «Mi yí vī vī bío mu le nùpue ɓí dé.»

²² O o pá bīnía bía nɔn ɓa yi: «O *Nùpue Za ko ò o lò be. Ba nĩ-kīa, lè le *Dónbeenĩ yankarowà ɓúnása, lè ho *lándá bïo zéenilowa á à pí a. Ba à na a ɓa à ɓúe, ká hā wizooní tīn zoñ ó ò vèe.»

*O Yeesu wee bè yi kaka
(Matiye 16.24-26; Maaki 8.34-9.1)*

²³ Būn mɔn ó o yèrɛmāa wee bío làa bïa wi bīn ɓúenɓúen: «Yia wi ò o bè mī, à ɓanso khí mí kúrú sīi bïo wéro yi, ká a wé lá mí *kùrùwá pī† lè hā wizooní ɓúenɓúen, à bèráa mīl.

²⁴ O nùpue na wi ò o kání mí mukānĩ, wón á à vīinĩ le. Ká yīa màhā tà le mí ì vīinĩ le ínén bïo yi, wón á à kání le.

²⁵ O nùpue lá yú ho dīmíjā bïo ɓúenɓúen ò o khon le mukānĩ binbirĩ yi, tàá o bïo yáara ɓúenɓúen, se lé ho cūnú yén á ɓanso yú?

²⁶ Yia wee nīyi ínén lè † bioní bïo yi, ó o Nùpue Za ɓɛn mún khíi nīyi ɓanso bïo yi ká a khíi bīnía ɓuara lè mí cùkú beenĩ, là a Maá Dónbeenĩ lè mí wáayi tonkarowà cùkú beenĩ yi.

²⁷ Le † mī ho tūiá na mia: Bïa wi hen tīahũ, á ɓa ɓúi wi yi á maa hí ká ɓa yí mɔn le *Dónbeenĩ bɛɛnĩ.»

† 9:23 Mi loñ Matiye vūahũ 10.38

*O Yeesu miníkaa le búee wán
(Matiye 17.1-8; Maaki 9.2-8)*

²⁸ Bïo á bñn búenbúen bía khíína, wizooní bïo hêtín bñn món ó o fó a Piere là a Zán, là a Zaaki á yòoraráa le búee wán á wà yòó fio.

²⁹ Páahú na ó o wee fio yi, ó o yahó dñndñn miníkaa, á sñ-zínia mún yèrèmaa wee nuiika kúiakúia.

³⁰⁻³¹ Yio buée tí à nùpua nùwã ñun búí dñn là a Yeesu ho wáayi cùkú beení yi á wee tà há láakáwá làa wo. *Ba lé o Mòyiize là a *Elii.‡ Há láakáwá na ba wee tà lé o Yeesu bïo na ó o ò va ho Zeruzalεmu á vaá hí á à tíiráa ho tonló na ó o buara bïo yi ñii.

³² Bñn búenbúen wee wé ká a Piere lè mí ninzàwa dñma kákáká. Bïo ba sñna á ba mən o Yeesu cùkú beení lè ba nùpua nùwã ñun na páanía dñn làa wo.

³³ Páahú na á ba nùpua mu le mí ì lén, ó o Piere wãa yí zũ bïo o ò bío, ó o bía nən o Yeesu yi: «Núhúso, mu wó se á wa wi hen. Wà à tá há bùkú-zàwa bïo tñn: Unén dà-kéní, o Mòyiize dà-kéní, o Elii dà-kéní.»

³⁴ Páahú na ó o wee bío yi, á le dùndúure búí yòó ló lii pon ba yi. Bïo ó o ñi-kenínia mən bñn, á ba zãna.

³⁵ A mu tãmu búí sã wee ñí le dùndúure mu yi: «Yia kà lé í za na á ñ mən léra. Mi wé ñí a cón.»

³⁶ Bñn tãmu so bío vaa véenii, á ba le mí ì loñ ò o Yeesu dñn mí dòn. A lá bñn ñii wán á barén ó o búí yí bía bïo ba mən yí nən nùpue yi hùúu.

*O Yeesu wéera a háyónza na ó o cíná wi yi
(Matiye 17.14-18; Maaki 9.14-27)*

³⁷ Mu bàn tá na lée tñn ká ba ló le búee wán wee lii, á ba zãmaa lée sã a Yeesu yahó.

³⁸ Ba ñi-kúii mu tñahú á ñii búí dñn dñn ò o wãamaa yi: «Ñi-kàránlo! I wee yanka fo, loñ í za bío yahó yi; lé orén mí dòn lé yia á ñ ton kãnaa yi.

³⁹ Cíná búí wi o yi, á wee dñn dñn fé wo dé, ò o wé wãama ká a táará, à ñinsã-khùankhúá wé lé. Mu wee wé hñí o wán túntún. Hen ká mu hñnən o yi à mu bío le mí ì khíí ká a díá sùrèn lòn ñi-hío.

⁴⁰ A ù ñi-kenínia á ñ yáá fèra yú á yankaa le ba ña a lén wo yi, ká ba màhá yí dàina mu.»

⁴¹ O o Yeesu bía: «Mi zuia nùpua bènñn yí máa dé mi sña le Dónbeení yi bío bon, á mi mún yí máa ñí hàrì dèe. Mi wee leéka le í kεení làa mia á wé è kàrán mia fúuu le?» Bñn món ó o mún bía là a ñii: «Bua ù za mu à ù buen le í loñ.»

⁴² Bïo ó o háyónza vá wà buée sùará a yi, ó o cíná mu tñn fó a dó ho tá yi ó o lii wee dá kèkèkè. O o Yeesu kíkãa o cíná mu yi le o lé, ò o wéera a yàrónza nən bàn maá yi.

⁴³ A bña wi bñn búenbúen can dñn le Dónbeení na dá mu bío búenbúen pánká na ba mən bío yi.

*O Yeesu wee bío mí húmú lè mí vèeró bío
(Matiye 17.22-23; Maaki 9.30-32)*

Bïo ba lè mí ñi-kení kéní dñn wee loñ mu bè-beera na ó o Yeesu wó ká, ó o yèrèmaa wee bío lè mí ñi-kenínia:

⁴⁴ «Hã bíoní na á ñ ñ bío ò na mia á mi ñí à bua mi yiwa: O *Nùpue Za á ba à dé ba nùpua ñii yi.»

⁴⁵ Le bíoní mu ó o ñi-kenínia yí ñá ñúhú sese, le kúará á tun ba yi, lé bñn nən á ba yí zũ le bàn ya-tente, á ba mún hézãna mu bñnì tùaró làa wo.

‡ 9:30-31 O Mòyiize bío wee zéeni ho Lándá bío o Isirayεele ñipomu cón. Ká a Elii bío bñn wee zéeni le Dónbeení bíoní tãniló bío. O Yeesu lé yia bèn buée tíira mu mí cúa-ñun ñii.

Lée wée po bía ká?

(Matiye 18.1-5; Maaki 9.33-37)

⁴⁶ O Yeesu nǐ-kenínia wee wǎaní mín yi á à zǔrnáa yǎ po 6a búenbúen.

⁴⁷ Bǐo ó o Yeesu zǔna 6a yilera, ó o vaá fó a háyónza búí bueé bàrá mí nǐsǎní

⁴⁸ ò o wee bío làa ba: «Nùpue lée nùpue na buan o háyónza na kà sese ínén bǐo yi, se lé ínén á bànsò mún buan sese. A yǎ buan mi se, se wón mún buan yǎ tonkaa Mi sese. Lé bǐo á yǎ bǐo jǔhǔ mía mi búenbúen tǎhǔ wón lé yǎ po minén na ká.»

Yǎ yi máa fi làa mia se wón sǎ mi jii

(Maaki 9.38-40)

⁴⁹ Ó o Zǎn lá le bíonǐ ò o bía: «Núhǔso, wa mǎn o nǐ búí ò o wee ja 6a cǐnáwa lè ũ yèni, á wa lá wi wa hè o, lé bǐo ó o mía wa kuure yi.»

⁵⁰ Ó o Yeesu bía bǐo kà nǎn 6a yi: «Mi yí hè o, lé bǐo á yǎ yi máa fi làa mia se wón làa mia lée dà-kéní.»

Ho Samarii lóhó búí nùpua yi tà a Yeesu bǐo

⁵¹ Bǐo ó o Yeesu léró ho dímǐjá yi pǎahǔ wà bueé sùará, ó o hǎ mí síi ò o le mí wǎa à lén á à va ho Zeruzalεmu.

⁵² Ó o fèra tonkaa 6a nùpua á 6a dú a yahó. A 6a wà vaá zon ho *Samaríi lóhó búí yi le mí zoó wíoka le lùe á à ká làa wo.

⁵³ A ho lóhó mu nùpua pǎ le o máa làa mí wán, lé bǐo ó o veenǐ yahó sǎ ho Zeruzalεmu.

⁵⁴ Bǐo ó o Zaaki là a Zǎn mǎn mu kà, á 6a bía nǎn o Yeesu yi: «Núhǔso, fo le wa bío le ho dǎhǔ lé ho wáayi à lii cǐ 6a búe jǔhǔ le?» §

⁵⁵ Ó o Yeesu yèrémáa khíi zá làa ba.*

⁵⁶ Bǔn mǎn á 6a wà van ló-veere.

Yǎ le mí ì bè o Yeesu bǐo

(Matiye 8.19-22)

⁵⁷ Pǎahǔ na á 6a wi ho wǎhǔ wán, ó o nǐ búí vaá ló bueé wee bío là a Yeesu: «ǐ ì bè fon á à varáa hǎ lùe búenbúen na á ũ wee va yi.»

⁵⁸ Ó o Yeesu bía nǎn wo yi: «Ba cawanwà yú hǎ kǎna wee zo, á 6a jǐnzàwa mún yú hǎ lenna. Ká a *Nùpue Za wón màhǎ yí yú ho lahó na ó o dà à vǔrǐ yi.»

⁵⁹ Ó o Yeesu bǐnía bía làa búí: «Buee bè miǐ.» A wón bía làa wo: «ǐ ì bè fon. Ká ũ màhǎ día le ì vaa nùu wán maá vé.»

⁶⁰ Ó o Yeesu bía nǎn wo yi: «Día le 6a nǐ-hía à nùu mí nǐ-hía, ká ũnén vaa bue le Dónbeenǐ béenǐ bǐo.»

⁶¹ Ó o búí pá bǐnía bía làa wo: «Núhǔso, ì ì bè fon, ká ũ màhǎ día le ì vaa dé wán nùwǎ cǎawése vé à ì bǐnǐ buen.»

⁶² Ó o Yeesu bía làa wo: «Yǎ wee và lè mí nàwa sǔnbúahó ká a yèrémá khíi loǐ lè mí mǎn, wón yí ko lè le *Dónbeenǐ béenǐ.»

10

O Yeesu tonkaa mi nǐ-kenínia búí

¹ Bǔn mǎn ó o Núhǔso pá bǐnía hueekaa 6a nùpua búará-tǐn làa píru làa nùwǎ jun* búí á tonkaa lè 6a nùwǎ jun jun le 6a dí mí yahó va hǎ ló-beera lè hǎ lùe búenbúen na ó orén mí beere ko ò o va dǎ.

§ 9:54 Le Dónbeenǐ bíonǐ vǎnna búí yi á bǐo kà lé bǐo túara sǎ le bíonǐ mu jii: «Làa bǐo ó o Elii hǎa wóráa mu bío síi.» *

9:55 Le Dónbeenǐ bíonǐ vǎnna búí yi á bǐo kà lé bǐo túara sǎ le bíonǐ mu jii: «Le hácǐrí na wee ja mia dé bío kà yi á mí yí zǔ síi. O Nùpue Za buara 6a nùpua kǎnǐló bǐo yi ká a yí buara 6a búeró bǐo yi.» *

10:1 Le Dónbeenǐ bíonǐ vǎnna búí yi á 6a tonkarowà mu lée búará-tǐn làa píru.

² O o bía nɔn ɔa yi: «Ho ɔɔnló bon ɔɔn cɛ̀rɛɛ, ká ho lárowà lé bía yí boo. Awa. A mi fio o mǎhǔ ɔ̀anso yi le o wíoka na ɔa ton-sáwá le ɔa lá ho.

³ Mi lɛ́n! Ká mi jí bío kà: I wee tonka mia. Mi ka lòn piozàwa na wà vaá zo ɔa dakhínkhínwa tǎhǔ.

⁴ Mi yí ɔua wárí, mi yí ɔua puure, hàrí nakáa. Mi yí ɔɔn la ɔa nùpua tɛ̀eníló yi ho wǎhǔ wán.

⁵ «Mi wé vaá zon zii léé zii, à mi fèn bío le ho héerà kɛ́n le zii mu yi.

⁶ Ká nùpue na ko lè ho héerà wi le yi, á mí héerà á à ɔ́a ɔ̀anso. Ká a ɔ̀en yí ko làa ho, á ho máa ɔ́a a.

⁷ ɔ́en zii so lé ɔ́o à mi kɛ̀ení yi, ká mi wé yí làa zii yi à bíní lé vaa làa le ɔ́uú yi. Ba wé yú bío na nɔn mia à mi dí bǔn. I bía bǔn lé bío ó o ton-sá ko lè mí jí ɔ́nló.

⁸ «Lóhó léé lóhó na mi wé vaá zon yi, ká ɔa tà ɔuan mia, ká ɔa wé yú bío na bàrá mi tá, à mi dí bǔn.

⁹ A ɔa vánvárowà na wi ho lóhó mu yi à mi wéé, à mi mún bío na ho nùpua yi le le *Dónbeení béeení ɔueé ɔ́o ɔa yi.

¹⁰ Ká lóhó na mi vaá zon yi ká ho nùpua yí tà mi bío, à mi zoo ɔ́n ho lóhó mu síi yi ká mi bío bío kà na ɔa yi:

¹¹ «Mi lóhó khúnkhúní na fà wa zení á wa à púaa á à kúee mi wán,† ká mi màhá pá zǔn mu le le Dónbeení béeení ɔueé ɔ́o.»»

¹² Le í bío mu na mia: Le cítii fí nònzòñ, á hón lóhó so nùpua bío na khíi sá ɔa yi á à ɔ́o bío sá ho *Sodɔ́umu lóhósa yi.‡

(Matiye 11.20-24)

¹³ «Ūnén Korazɛ́n lóhó lè ūnén Betesayidaa lóhó, ho yéréké á à sá mia. Lé bío á ho yéréké bè-beera na wó minén cón ɔ̀an síi lé bǔn lá wó ho Tiire lè ho Sidɔ́n lóráŝ yi, se há lórá mu nùpua lá hínɔn hàání á khuiira há pórókówá zǎ, á kúaa le sǎni mí wán, á zéeniánaa le mí wi à mí khí mu bè-kora wéró yi.

¹⁴ Lé bǔn nɔn le cítii fí nònzòñ á ho Tiire lè ho Sidɔ́n lórá lònbee na à yí há á à wé làa yi minén lònbee yi.

¹⁵ Ɛɛ ká ūnén *Kapɛɛnayuumu, fo wee leéka le ɔa khíi lá fo á à yòoráa ho wáayi le? Bùee. Ho nǐ-hǎnbó-lóhó lé hía ɔa khíi líi dé fo yi.»

¹⁶ O o wee bío lè mí nǐ-kenínia: «Yia wee jí mí cón, se ɔ̀anso mún wee jí í cón. A yia pá mia se wón mún pá mi. A yia pá mi, se lé yia tonkaa mi ó o mún pá.»

Ba tonkarowà bini buenló bío

¹⁷ Bía ó o tonkaa mí ɔ́ará-tin làa píru láa nùwǎ jun* bínía ɔuara à ɔa sía wan làa sòobɛɛ, á ɔa bía nɔn o Yeesu yi: «Núhúso, hàrí ɔa cínáwa ká wà von ū yèni le ɔa wé bío na, à ɔa wé mu.»

¹⁸ O o Yeesu bía nɔn ɔa yi: «Í lá wee wé mi a *Satāni, ɔa cínáwa núhúso ká a yòo kùera ho wáayi wee líi lè ho viohó na juiína bío síi.

¹⁹ Mi loń! I nɔn ho pánká mia, hía mi wé è varákaráa ɔa háwá, lè ɔa naawá wán, à mún púpúuráa o zúkúso pánká ɔ́uenɔ́uen, ká ɔ́e woon máa yí mia.

²⁰ Ɛɛ ká mi màhá yí zámaka bío mí yú ho pánká ɔa cínáwa wán bío yi, ká mi zámaka lé bío á mi yènnáa túara ho wáayi le Dónbeení cón.»

(Matiye 11.25-27)

²¹ Hón páahǔ dà-kéní so yi á le Dónbeení Hácírí wéera Yeesu síi, ó o wee bío bío kà: «Éee! I Maá, ūnén lé ho wáayi lè ho tá Núhúso, í wee dé ū bǎrákà. Lé

† 10:11 Mi loń o Matiye 10.14 ‡ 10:12 Ho Sodɔ́umu lé há ló-beera bío jun na le Dónbeení yánkaa ɔ́o núhú o Abarahaamu páahǔ dà-kéní. Ho bío wee zéeni mé bè-kora mǎnló lè le Dónbeení cítii bío. Mi loń Bío núhú ɔ́ueeni vǎahǔ (Genèse) 18.20-21; 19.24-25 § 10:13 Mi loń Matiye vǎahǔ 11.21 * 10:17 Mi loń o Luki 10.1

bïo mu bïo na fo sà mu bè-zūnīnī òànsowà lè le hácirí òànsowà yí á fo tà zééní làa bíà bïo jùhú míá. † Maá, mu bon. Bïo mu wóràa kà lé bïo sí foñ.

²² † Maá dó mu bïo búenbúen † níi yí. Nii woon yí zū a Za, ká mu yínóí o Maá. A nii woon mún yí zū a Maá, ká mu yínóí o Za, làa bíà ó o Za mu wi ò o zééní làa wo.»

(Matiye 13.16-17)

²³ Bún mún ó o yèrémáa wee bío lè mí nī-kenínia mí jùhú wán: «Minén na wee mi bío kà lè mí yí, mi júná bènín sí.

²⁴ Lé bío le *Dónbeení jì-cúa fεrowà lè ba bá-zàwa cèrεε síá hía vá à ba mi bío mínén wee mi à ba yí mún mu. Ba síá hía vá à jí bío mínén wee jí, à ba yí já mu.»

O Samarii n̄i na wó le hii wahiire

²⁵ Ho *lándá bío zéénílo búí wi ò o yí o Yeesu níi ɓua yí, ó o tùara a yí: «Nì-kàránlo, † ko à † wé kaka à bè yí yíráa ho yírón mukānī na máa vé?»

²⁶ Ó o Yeesu bíá n̄n wo yí: «Lé mu yén tùara wa lándá vūahú yí? Fo wee jí mu kaka?»

²⁷ Ó o n̄i bíá n̄n wo yí: «Fo ko ū wañ ū Núhúso Dónbeení lé ū síi búenbúen, lè ū mànákā búenbúen, lè ū pánká búenbúen, lè ū yilera búenbúen† à ū mún wañ mi ninza làa bío á fo waráa ūten bío síi.‡»

²⁸ Ó o Yeesu bíá n̄n wo yí: «Fo bíá se. Bánbá ū wé bún, á fo ò yí le mukānī.»

²⁹ Ó o n̄i pá wi ò o cà ho tūiá síni, ó o bínía tùara a yí: «Lé o yén lé wa ninza?»

³⁰ Ó o Yeesu bíá n̄n wo yí: «Nii búí hía ló ho Zeruzalεmu yí á wee va ho Zerikoo, á ba wā-tiwa vaá tun wo ho wōhú kuio yí á fó síá, à ba han wo bóóníá yí ó o yuunia díá, à ba wà.

³¹ Mu wó fò mín à le *Dónbeení yankaro búí lá ho wōhú mu. Bío ó o ɓueé mún o n̄i mu ò o díá ó o hà yòó ló á khii lá mí wōhú wà.

³² Ó o *Levii nùwā n̄i-kení búí mún lá ho wōhú mu á ɓueé mún o n̄i mu ò o díá, á wón mún hà yòó ló á khii wà.

³³ Bún mún ó o *Samarii n̄i búí mún lá ho wōhú dà-kení mu. Bío ó o ɓueé mún o n̄i ó o màkárí ɓuan wo yí.

³⁴ Ó o vaá bó a yí, á kúaa ho ðivén lè ho jiló o dokuaa wán á bá, ò o lá a yòó bò mí yà-yòonii wán á vannáa ba n̄i-hānī làanī z̄i, á vaá wee loñ wo yí ká a vāanī a.

³⁵ Mu tá na lée t̄n ȳinb̄i ó o léra le wén-hāani bío j̄un á n̄n le z̄i òànsó yí, ò o bíá: «O n̄i mu á ū pa bío sese, ká † khii bínía wà ɓueé khii hen, ká bío fo wó a bío yí á po le wárí na á † n̄n foñ, á † ì sàání mu.»»

³⁶ Ó o Yeesu màhá bínía wee t̄ua wo yí: «Ba nùwā t̄in mu t̄lahú ó o yén lé ȳia zééní le o n̄upue na ba wā-tiwa tun lé mí ninza?»

³⁷ A ho lándá bío zéénílo bíá: «Lé ȳia wó le hii làa wo.» Ó o Yeesu bíá n̄n wo yí: «Wáa lén à wé vaa wé làa bún síi.»

O Yeesu làara a Maate là a Mari bàn z̄i

³⁸ Bío ó o Yeesu lè mí nī-kenínia wi ho wōhú wán wà, ó o vaá ðōn ho lóhó búí, ó o zoó làara a h̄aa búí na ba le Maate z̄i.

³⁹ O h̄aa mu bàn h̄inló búí wi b̄in á yèni ba le Mari. Bío ó o mún o Yeesu ó o wà ɓueé kará a tá á wee jí a b̄ioní.

⁴⁰ Hón p̄ahú so yí, ò o Maate wón bèn yahó bon mí z̄i tonni sáró yí. Bío ó o mún mín h̄inló mu ò o kará, ó o wà ɓueé wee bío là a Yeesu: «Núhúso, wàn h̄inló bío ó o kará yí máa séení mí á fo yí mún le? Bío le o h̄iní dé mí níi mī.»

⁴¹ Ó o Yeesu bíá n̄n wo yí: «Héȳi, Maate. Fo wee yáa ū yilera ká ū h̄éε t̄āmá mu bío cèrεε wéró yí,

† 10:27 Mi loñ Levii nùwā vūahú (Lévitique) 19.18

‡ 10:27 Mi loñ Lándá zéénílo vūahú

(Deutéronome) 6.5

⁴² ká bïo dà-kéní lé bïo bïo here. O Mari léra bïo se po mu búenbúen, bïo á nùpue yí dà máa fé o cón máa yí.»

11

*O Yeesu wee zéeni ho floró wéro
(Matiye 6.9-13)*

¹ Wizonle búí ó o Yeesu vaá wee wé mí floró le lùe búí. A bïo ó o flora wó, ó o nî-kenínia nî-kéní bía làa wo: «Núhúso, kení wɛn lè ho floró làa bïo ó o Zán Batiisi keníanáa mí nî-kenínia.»

² Ó o Yeesu bía nɔn ɔa yi: «Hen ká mi wé wee fio, à mi bío kà:

Wàn Maá,

wé à ɔa nùpua zúr le fo lé le Dónbeení na ɔàn síi mia.

Dí ũ béeni há lùà búenbúen yi.

³ Há wɛn lè mu bè-dínii na ko làa wɛn há wizooní lè mí dà-kéní kéní yi.

⁴ Sɛn wa bè-kora díá,

làa bïo á warɛn mún wee tà sɛn díá

à na bía wó khon làa wɛn yi.

Pa wɛn bïo wee khà wɛn dé mu bè-kohó wéro yi bïo yi.»

⁵ Ó o pá bínía bía nɔn ɔa yi: «O búí ɔàn bônlo wáa lá wi síi. Wizonle búí ó o hínon vaá yú a ho tá tlahú á bía nɔn yi: † bônlo, ke mi làa búurú bi-zàwa bïo tɛn,

⁶ wàn bônlo nî-kéní búí ló le kúii yi á ɔueé ló † wán, à bè-dínii mia † cón máa na a yi.»

⁷ A yía zoó le zii yi ɔèn bía bïo kà: †Díá mi, yí bùmaka mi. Ho woohú pon, á † zàwa làa mi duma wó. † yí dà máa híni máa na búurú foñ. Bônlo na à wé bún máa.»

⁸ Le † mí ho tuiá na mia: Hàrí ká a pǎ le mí máa híni máa na ho búurú mu wo yi ɔa bônmu bïo yi, á bïo ó o yí wi ò o yèni yáa, ó o pá hía híni á à na bïo ó o wee cà búenbúen wo yi.

(Matiye 7.7-11)

⁹ «Ínen wee bío mu na mia: Mi wé fio le Dónbeení cón, á le è há mia. Mi wé càuka mu bïo le Dónbeení cón, á mi ì yí. Mi wé búanbúa ho woohú á le è hén ho mi ì zo.

¹⁰ Lé bïo á yía wee fio á le è há, yía wee cà bïo le cón, ó o yí mu, yía wee búanbúa ho woohú á le è hén ho ó ò zo.

¹¹ «Minén tlahú ó o búí za* flora a ceza o cón, ó o so o na háa wo yi le?

¹² Tàá ká a flora le fúaaale ó o so o na naa wo yi le?

¹³ Awa, á bïo minén na yí seka á zú bïo se naló mi zàwa yi, à sònkú mìn Maá na wi ho wáayi á à wé kaka máa nanáa mí Hácíri bía wee fio le o cón yi?»

*Béeni na nùpua wee fi mìn yi yí dà máa va yahó
(Matiye 12.22-30; Maaki 3.20-27)*

¹⁴ Wizonle búí ò o Yeesu wee ja a cíná á à lén o nîi búí na ó o cíná mu wó ó o yí dà máa bío yi. Bïo ó o ló a yi wó, ó o nîi jii dɛniá fá á wee bío. A ɔa zámáa wó coon mu bïo yi.

¹⁵ Ká ɔa nî-kéní kéníwà búí màhá pá wee bío: «Mu lé ɔa cínáwa núhúso *Belezebuule† lé yía nɔn ho pánká wo yi, ó o dà wee janáa ɔa cínáwa lén bía ɔa wi yi.»

* **11:11** Le Dónbeení bioní vónna búí yi á bïo kà lé bïo túara sá le bioní mu jii: Ká a za flora ho búurú o cón ò na le huee wo yi le. † **11:15** Mi loñ Matiye vūahú 10.25

16 Ba búí bán bèn le mi khūaa o nii yi, á ba bía nòn wo yi: «Wé ho yéréké bío búí na wee zéení le ũ dànló ló le Dónbeení cón le wa mi.»

17 Ká a Yeesu màhá zūna ba yilera, ó o bía nòn ba yi: «Kǎhú lée kǎhú na nùpua wee fi mín yi, á à fi ì vé. A zǐ-ḡúhú na nùpua mún wee fi mín yi á ḡúhú á à búe.

18 Ká a *Satāni hía binia wee fi lè mítén ó o béení á à wé kaka à kérénaa? Bío á mi màhá wee bío le mu lé o Bezebuule lé wón nòn ho pánká mi á i wee ḡa lè ba cínáwa.

19 Ká lé bǔn mu wóráa, á bía làa mia lé le dà-kéní bèn wee ḡa ba cínáwa mu lè ho pánká yén? Bán mí beere wee zéení le mi bío yí bon.

20 Le i mi ho tuiá na mia: Lé le Dónbeení pánká lé hía á i wee ḡa lè ba cínáwa. Bǔn wee zéení le le Dónbeení mu béení wáa bueé bó mia.

21 Ká a pánká bǎnsò búí á hía sía wi ó o kará pannáa mí lùe yi, ó o níi bío á dèe búí máa wé.

22 Ee ká yia pánká wi po a vaá ló buara bueé dàina a han, o ò fé o hía sía na ó o lá dó mí síi yi, á mún ò khii o níi bío á à sanká.

23 «Yia yí tà i bío se wón lé i zúkúso, á yia mún yí máa séení mi ho kúeemínwánló bío yi, se wón wee saawaní.

(Matiye 12.43-45)

24 «Hen ká a cíná ló a nùpue na ó o lá wi yi, ò o vaa hée vará le dùure yi, à cà ho lahó na ó ò kéení á à vún yi ká a máa yí ho. Ká a wó san ò o bío mí yi: «Mu súaani à i biní va hen na á i ló yi.»

25 Ká á binia van bǔn, ò o vaa yí ho lahó mu ká ho sàara á wíokaa sesese.

26 Ká a mǎn mu, ò o biní vaa fé ba cínáwa búaa hēḡun na bèn nii po arén á ba páani buee zoo kéení cǐcàkà ho lahó mu yi. Ká mu wó kà, à wón nùpue so bío wíoka yáa poñ bío mu fù karáa.»

27 Bío ó o Yeesu dǐn wee bío, à bǔn ò o háa búí na wi ba zāamāa tǎhú bía nòn wo yi pǎnpǎn: «O háa na ton fo á yènia bènḡin ḡúhú sí.»

28 O o Yeesu bía nòn wo yi: «Bia ḡúná sí lé bia wee ḡí le Dónbeení bíoní á mún tà bè le yi.»

Ba le o Yeesu wé yéréké bío à mí mi

(Matiye 12.38-42)

29 Pǎhú na ba zāamāa kǐnia o Yeesu yi wee ḡa mún, ó o wee bío làa ba: «Ho lònbiò nùpua yiwa yí se. Ba wi à i wé yéréké bío búí à ba mi. Ee ká ba máa mi yéréké bío búí ká mu yínǎn le *Dónbeení ḡi-cúa fεero Zonaasi bío.

30 Bío ó o Zonaasi bío hía zéeníanaa ho Niniivesa,‡ lé bǔn bǎn síi ó o *Nùpue Za bío mún khii zéeníanaa ho lònbiò nùpua.

31 «O bée háa na hía wi ho Sabaa kǎhú ḡúhú wán§ á hía ló le lùe na dǎní nàyi làa sòobéé á bueé ḡá a Salomǎn bè-zǔrímíní bíoní. A bío wi minén tǎhú bǔn bèn po a Salomǎn. Lé bǔn nòn á le Dónbeení cítíi fi nònzoñ ó o bée háa mu á à híní ò dǐn ho lònbiò nùpua yahó á à kooní ba yi.»

32 «Ho Niniivesa khú mu bè-kora wéró yi lé bío ba ḡá a Zonaasi bíoní. A bío wi minén tǎhú bǔn bèn po a Zonaasi. Lé bǔn nòn á le Dónbeení cítíi fi nònzoñ á ho Niniivesa mu á à híní ò dǐn ho lònbiò nùpua yahó á à kooní ba yi.

Le fntáni wǎhiire

(Matiye 5.15; 6.22-23; Maaki 4.21)

33 «Nùpue máa dé fntáni á máa sǎnka, ó o mún máa bún le yi làa láahó. Ba wé dé le bàrá hen na le ko le bàrá yi, à bia wee zo le zǐi wé mi.

‡ 11:30 Mi loñ Zonaasi vǎhú 2.11-3.9 § 11:31 Mi loñ Bá-záwa nín-yání vǎhú (1Rois) 10.1-13

34 «Ū yïo lé ũ sánia fíntání. Ká ũ yïo se, á ũ sánia búenbúen á à keŕí mu khoomu yi. Ká ũ yïo yáara á ũ sánia á à keŕí le tíbírí yi.

35 Awa! A ũ cén pa úten bío, à ũ khoomu à yí wé le tíbírí.

36 Ká ũnén ũ beere á wi mu khoomu yi á bío búí yúii mía yi, á fo ò dín wé è mi làa bío ká fo dín le fíntání khoomu yi à ũ mináa bío síi.»

*O Yeesu wee kooní ho làndá núnása yi
(Matiye 23.4-36; Maaki 12.38-40)*

37 Páahú na ó o Yeesu bía wó yi, ó o *Farizíε búí bueé von wo lè ho dínló mí zii. O o Yeesu hínnon á vaá zoó kará wee dí.

38 O Farizíε mu na von wo á wó coon bío ó o wee dí ò o yí σεεkaa mítén làa bío 6a wee wé wéráa mu.

39 O o Núhúso bía nnon wo yi: «Minén Farizíεwa, mi ka lè mu jumumu juunúí lè ho dínló dínúí sía na máa mí don wee ce wéréwéré, ká mi yiwa hón màhá sú lè ho kónló lè mu súnsumámu.

40 Mi lé 6a bónbúwá. Le Dónbeení na wó bío wee mi ho khühühú á so mún yí wó bío wi lè ho yi le?

41 Mu hāmu wéró se, ká mi yiwa naló le Dónbeení yi à mi yí nōnsā yi, lé bún ñ na ká mu bío búenbúen á à ce wéréwéré.

42 Ká minén Farizíεwa, ho yéréké khii sá mia, lé bío á hárí hā vōn-zà-wíníwá na 6a wee kúee le zéení yi búenbúen á mi wee na 6an cúa-pírú níi, à mu húaarāmu lè le Dónbeení waminí á mi màhá wee pón día, à bún lé bío mi nōn lá ko à mi wé wé ká mi yiwa mún yí nōnsā bío ká wéró yi.

43 «Ho dōhū khii cī minén Farizíεwa, lé bío mi wa ho yahón lūa keeníló ho kāránló zíní yi, á mún wa à 6a núpua wé tēní mia lè le kōnbii 6a zāamāa fēmínló lara yi.

44 Ho yéréké khii sá mia, lé bío mi ka lòn búráa na yí máa mi sese na 6a wee vará wán à 6a yí zū mu*.»

45 A ho *làndá bío zéenílo nī-kéní bía làa wo: «Nì-kāránlo, fo wee bío kà, se lé warén fo mún wee là.»

46 O o Yeesu bía nnon wo yi: «Minén làndá bío zéenílowa á ho dōhū mún khii cī, lé bío á mi wee nī ho sèró na lí 6a núpua wán, à mi màhá yí máa dé mi níní ho sèró bío yi hárí cínú.

47 Ho yéréké khii sá mia, lé bío á 6a nī-cúa fεerowà na á mīn maáwà 6ó bán búráa lé hón á minén wee so.

48 Bún wee zéení le bío á mīn maáwà mu wó á mí tà á nnon mi wee soráa 6a nī-cúa fεerowà mu na 6a 6ó búráa.

49 «Lé bún nnon le Dónbeení bè-zūnminí bíarāa bío kà: † ì tonka 6a nī-cúa fεerowà lè 6a tonkarowà 6a cón, á 6a búí 6a à 6úe 6a tīahū, ká 6a búí 6a à beé lò.»

50 Ho dīmíná nūhū fāráló páahū, á 6a nī-cúa fεerowà na 6a 6ó búenbúen á ho zuia núpua lé bán á le lònbee na wi 6a húmú món á à nī wán.

51 A lá a *Abεele búeró páahū à 6uee dá a Zakari búeró yi, wón na 6a 6ó le *Dónbeení zī-beení yi mu hāmu wéeníi lahó lè le *sòobá-lùe páahū.† Le † mí ho tūiá na mia: Dén cāni so na kúará búenbúen lé ho lònbee núpua lé bán á le lònbee na wi mu món á à nī wán.

* **11:44** Hā búráa bío: Ho làndá bío zéenílowa cón ká yia dōn o nī-hío à 6a le wón tun. Lé bún á hárí hā búráa á núpue yáa pá yí ko ò o vará wán tàá ò o dá, bún ká a pá dēnia tun. Lé bún nnon á 6a zúifūwa fù wee wé khūunínáa mí búráa à hā wé mi sese. † **11:51** O Abεele là a Zakari húmú bío: Le Dónbeení bíoní vūahū làa bío 6a zúifūwa fù túara làa ho, ó o Abεele lé yia lé o yahón núpue na 6a 6ó, á ho vūahū mu vaa véeníi ó o Zakari lé yia 6a 6ó dú ho món. Mi loŕ Bío Núhū Búeeníi vūahū (Genése) 4.8; Wizoóní bè-wénia nín-yání vūahū (1 Chroniques) 24.20-22

⁵² «Minén làndá bïo zéénílowa: Ho yéréké khíi sá mia, lé bïo le Dónbeení zũnló binbirí wõhũ á mi tun. Minén mi bæere á yí bò ho, á bïa le mí ì bè ho á mi mún hò.»

⁵³ Bïo ó o Yeesu ló le zïi yi, à bïo ho làndá bïo zéénílowa mu lè 6a Farizíewa sïa wee cí a yi làa sòobéé, á 6a lée wee tùaka a yi mu bïowa lè mí síwà dǎní yi.

⁵⁴ Ba le mí ì jí a jii yi ká a hía bía khon à 6a yí o níi 6ua yi.

12

Mi pa miten bïo

(Matiye 10.26-27, 19-20)

¹ Mu wee wé ká 6a nùpua fò mín bín 6ùirí6ùirí6ùirí fúaa 6a wee yonka mín zení lé 6a booró. O o Yeesu wáa sánsáa mi ñi-kenínia á wee bíoráa: «Héyíi! Mi pa miten 6a *Farizíewa bïo yi. Ba bïo 6onmín lè le ja-fini. Bïo 6a wee kàrán lè 6a nùpua á 6arén mí bæere yí máa bè yi.

² Mu bïo na sánkaa 6úen6úen khíi mi, á bïo sà yi 6úen6úen mún khíi zũn.

³ Lé bũn nɔn á bïo mi ì bío le tibirí yi, á 6a nùpua khíi mĩ wéréwéré. Bïo mi wee hũmɔnka kúee mín jikɔnna yi hã zíní fikána á mún khíi bue hã lora.

Mi wé kǎnbi le Dónbeení

(Matiye 10.28-31)

⁴ «Wàn bǎnlowà, ì ì bío mu ù na mia. Mi wé yí zǎn bïa wee 6úe o nùpue ká 6a máa bǎnì dàń mu 6úí wé.

⁵ Yia mi ko à mi wé zǎn á ì zéení làa mia. Mi wé zǎn le Dónbeení na dà à dé mia le Dofíní dõhũ na máa hí yi mu húmú mǎn. Le ì bío mu na mia: Dén le dïo mi ko mi wé zǎn.

⁶ Ba jínzà-wíníwà bùaa hònú so yi máa yèé hã tǔmónwà bïo jùn le? A le Dónbeení yi pá yí máa nɔnsá bán yà-kéní 6úí yi.

⁷ Hàrí mi jún-vǎní 6úen6úen á le Dónbeení zũ jii. Mi wáa yí zǎn dèé, lé mi bïo jũhũ wí po 6a minka jínzà-wíníwà.

Yia tà làa yia pǎ a Yeesu bio

(Matiye 10.19-20; 10.32-33)

⁸ «Le ì bío mu na mia: Yia dǎn 6a nùpua yahó ò o bía wéréwéré le mí bïo sǎ mĩ, ó o *Nùpue Za mún khíi bío le Dónbeení wáayi tonkarowà yahó le 6ànso bïo sǎ mí yi.

⁹ Ká yia 6èn bía wéréwéré 6a nùpua yahó le mí yí zũ mi, ó o Nùpue Za mún khíi bío le Dónbeení wáayi tonkarowà yahó le mí yí zũ 6ànso.

¹⁰ Nùpue na bía le bín-kohó o Nùpue Za dǎní yi, á wón 6ànso á 6a à sén ñ día á à na yi. Ká yia khíi bía le bín-kohó le Dónbeení Hácírí dǎní yi, á wón 6ànso máa yí mu 6àn séndiaró.

¹¹ «Hen ká 6a khíi wé 6uan mia vannáa 6a *zúifùwa kàránló zíní yi, tàá ho pànká 6ànso wà yahó à bán cítí mia, à mi yí le mi yiwa dè bïo mi ì láráa mi jì-cúa làa bïo mi ì bío bïo yi.

¹² Lé bïo á bïo mí vaá bío á le Dónbeení Hácírí á à zéení làa mia hón pǎahũ so yi.»

O nǎfòró 6ànso na lé o bǎnbú wáhiire

¹³ O níi 6úí bía nɔn o Yeesu yi 6a zǎamáa tǎahũ: «Nì-kàránlo, bío na wàn za yi le o sanká wàn kía ò o na ì bío.»

¹⁴ O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Wàn bǎnlo, lée wée dó mi le ì fáa mǎn tũíawà à mún sanká mǎn kía na mia?»

15 Bún món ó o wee bío làa bĩa wi bín búenbúen: «Mi pa miten bío. Mi yí wé nùpua na yío yí máa sí làa bío, lé bío hàrí ò o nùpue ní bío wé boo kaka, á so o mukānī pá po mu.»

16 O o wǎa wà le wǎhiire na kà nòn 6a yi: «Nii búí na nǎfòró wi hǎa 6ó ho dǎnló làa sòobéé mí mǎhǔ yi.

17 O o lon mí yi, ò o wee bío bío kà lè mí síi: «Lé mu yén á ì ko à ì wé? I dǎnló na á ì yú á máa zo ì náa.»

18 A bío kà lé bío ó o wǎa le mí ì wé: «I ì fi ì náa búenbúen, ká ì bínì ì so hǎa 6ùaaka á à khuii ì dǎnló le ì bío búenbúen á à kúee yi.»

19 Bún món á ì wǎa à bío ì síi yi: «Ayì, wǎzaa, à ù bío 6èntín se. Fo ò wé há lúlúio zǎnzàn ká dèe búí máa fò foñ. Wǎa wé vǔrí, wé dí, wé ju ká ù wé bío sí foñ.»

20 Ká le Dónbeenì mǎhǎ bía nòn wo yi: «Fo lé o bǎnbú. Ho tǎnǎahǔ na kà lé hón á ì ì fé ù mukānī yi. Awa, hón pǎahǔ so yi, ká ù bío na á ù khuiira zoò bàrá pan yi á bío á à sí wée yi.»

21 Lé ká síi á yǎa wee khuii ho nǎfòró zoo pa yi ká a máa cà hǎa le Dónbeenì cǎn á bío khíi wéráa.»

*Mi cà le Dónbeenì béenì vé
(Matiye 6.25-34)*

22 Bún món ó o wee bío lè mí ì kenínia: «Lé bún nòn á ì wee bíoráa bío ká á à na mia: Mí wé yí yáa mí yilera mí mukānī bío yi, le mí ì yí mu bè-díni wén à á dí, tàá mí sǎnía bío yi, le mí ì yí há sí-zǎnia wén á à zǎ.

23 Mu bon. Le mukānī bío po mu bè-díni, á há sǎnía bío po há sí-zǎnia.

24 Mí loñ 6a khǎnkhonwà, 6a yí máa dí bío, á mún yí máa lá dǎnló. Ba náa mía, ká le Dónbeenì mǎhǎ pá wee díni 6a. A bío mínén bío juhǔ mǎhǎ wi po 6a jǎnzàwa.

25 Minén tǎahǔ á yǎa dà mí mukānī wízoní á à dé wán cǎnú mí yilera yáaró bío yi so wi le?

26 A bío mí yí dà dèe woon máa wé bío cǎnú bío yi, á mí wee yáa mí yilera bío ká dǎní yi le we?

27 Mí loñ le pǔilè. Le yí máa sá dèe, á mún yí máa tǎ sía. Le ì bío mu na mia: hàrí o *Salomǎn lè mí cùkú búenbúen ká wón pá yí zǎ sía na se yú lerén búí yi.

28 Ká le Dónbeenì wee donkhueé le jǎní ká síi, dío wé kǎrí ho zuia ká ho yǎró à 6a cǎí le, à sǎnkú mínén á le è wé kaka máa zǎní. Mí síadéró le Dónbeenì yi 6èntín fòora.

29 Mí wé yí yáa mí yilera à wé dǎn cà bío mí ì dí làa bío mí ì ju.

30 Mu bon, bǎa yí zǔ le Dónbeenì ho dǎmǎjá yi lé bán wee wé dǎn cà bún búenbúen fééé. Éé ká mínén mǎn Maá Dónbeenì wón zǔ bío ko làa mia.

31 Mí le mí yara sí le Dónbeenì béenì bío, á bío ká á le Dónbeenì á à na mia.

32 «Minén nùwǎ yén zàwa na á ì pan bío, mí yí zǎn dèe, lé bío á mu wó sína mǎn Maá Dónbeenì yi à le na mí béenì mia.

(Matiye 6.19-21)

33 «Mí yèé mí níi bío à sanká wǎrí na mí yú à na 6a ñi-khenia yi. Mí cà ho nǎfòró binbirí na máa vé bàrá ho wáayi ká lè miten. Bín á 6a kǎnlowà máa juaa ho, á bùaa mún máa yáa ho.

34 Mu bon, hen na mí nǎfòró wi yi lé bín á mí sía búenbúen á à dé yi.

*Ba ton-sáwá na wee fǎní mí yío bío
(Matiye 24.45-51)*

35 «Mí zǎ mí tonló sía, à zǎní mí fǎntééna wíoka dǎnnáa.

³⁶ Mi wé lè ɓa nùpua na pan mí jùhúso na van mu yaamu cɛɛní bïo. Ká a ɓueé dǎn pǎahú na yi, á ɓúanɓúaa ho woohú à ɓa dɛɛní hén ho.

³⁷ Bán ton-sáwá so na á ɓa jùhúso ɓueé yú à ɓa fáníá mí yïo pan wo ɓɛntín júná sí. Le í mǐ ho tǔiá na mia: O jùhúso mí ɓɛere á à lá mí tonló sía á à zǐ ká a bío le ɓa kɛɛní, ká a lá ho dǐnló á à sanká à na ɓa yi ɓa à dí.

³⁸ Hàrí ò o jùhúso mu ɓuee dǎ ho tá tǎhú tàá mu yàá dà ɓún wán, ká a ɓueé yú ɓa ká ɓa yïo fá á kará pan wo, se bán ton-sáwá so júná ɓɛntín sí.

³⁹ «Mi zǔ le ká le zǐ ɓànsó lá wee wé zǔn o kǎnlo ɓuenló pǎahú, ó o lá máa wé è díá ó o máa zo a zǐ.

⁴⁰ Minén mún tǐnǐ mí yïo, lé bïo ó o *Nùpue Za khíi ɓuen ho pǎahú na á mí yí máa dé le o ɓuen yi.»

⁴¹ O o Piere tǔara a yi: «Núhúso, le wáhiire mu á ù wà nɔn warén wa dòn yi léé, tàá lé ɓa nùpua ɓúenɓúen á le wà nɔn yi?»

⁴² O o Yeesu bía nɔn wo yi: «O ton-sá na yí máa lé mí jùhúso mǎn, na hácírí wi le o yén? Lé yǎ ó o jùhúso á à ɓàrá mí zǐ tonni jùhú wán, le o wé sanká ho dǐnló na mí zǐ nùpua lè mí nǐ-kéní kéní yi ho pǎahú na mu ko yi,

⁴³ ó o wee sá ho tonló mu ó o jùhúso ɓíníá ɓueé kúaa wán. O ton-sá mu jùhú sí.

⁴⁴ Le í mǐ ho tǔiá na mia: O jùhúso á à ɓàrá a mí bío ɓúenɓúen jùhú wán.

⁴⁵ «Ká a ton-sá mu díá ò o wee bío mí yi: ‹Jùhúso míana ò o máa ɓuen.› O o wǎa hǐnɔn wee ha mí ninzàwa ton-sáwá, ɓa báawa lè ɓa háawa, á wee dí ká a jù khée,

⁴⁶ wón ton-sá so ɓa jùhúso khíi ɓuen le wizonle na ó o yí zǔ yi, lè ho pǎahú na ó o yí dó yi. Ká a jùhúso mu khíi ɓuee dǎn, ó o ɓueé ɓéé o lò làa sòobéé, ká a pá à dé o ɓa ton-sáwá na ló mí jùhúso mǎn tǎhú.

⁴⁷ «O ton-sá na zǔ mí jùhúso síi bïo, ò o yí wíokaa mítén á yí wó mu làa bïo ó o lonnáa mu, wón á ho haró ò jí.

⁴⁸ Ká yǎ yí zǔ mí jùhúso síi bïo, ò o wó há wén-kora á ɓa ko ɓa ha, wón haró máa tà máa jí a làa yǎ so bïo. Yǎ ɓa nɔn mu bïo na boo yi, á ɓa khíi fé bïo boo cǎn, á yǎ ɓa kàràfáa mu bïo na boo yi, á ɓa khíi tǔa yi làa bïo po ɓún.

Ho kharó lè lé cǐtǐ bïo

⁴⁹ «Lé ho dǎhú á í ɓuan wa ɓueé dé ho tá yi, á í ɓɛntín lá wi à ho dɛɛní zà!

⁵⁰ Ká í màhá ko à í kǎa lònbe-beenǐ ɓúí yi, á í hácírí ɓɛntín lúnkaa mu bïo yi, ká mu yí wó yí wó, á í máa yí íten.

(Matiye 10.34-36)

⁵¹ «Mi wee leéka le í ɓuara wà ɓueé dé héerà ho dǐmǐná yi le? ʼBúéé. Le í bío mu na mia: Lé há ɓióní á í wà ɓueé kúee á à kheéráa ɓa nùpua.

⁵² Bïo kà wán á ɓa nùpua nùwǎ hònú na wi le zǐ dà-kéní yi á à kha. Ba nùwǎ tǐn á à fi lè ɓa nùwǎ jún na so, á ɓa nùwǎ jún á mún ò fi lè ɓa nùwǎ tǐn mu.

⁵³ O maá máa wé sí lè mí za, ó o za mún máa wé sí lè mín maá. O nu máa wé sí lè mí hǐnló, ó o hǐnló mún máa wé sí lè mín nu. O ɓúaa háa máa wé sí lè mí yàró háa, ó o yàró háa mún máa wé sí lè mín ɓúaa háa.»

(Matiye 16.2-3)

⁵⁴ ʼBún mǎn ó o wee bío lè ɓa zǎamáa: «Hen ká mi mǎn ká há dùndúio wee vá kúee mín wán lè le wii tɛɛnǐ, à mi le ho viðó ò tɛ, à mu ɓɛn wé làa ɓún.

⁵⁵ Hen ká mi mǎn ká ho pinpiró wee lé lè le wii hɛɛnǐ ɓàn nín-káahó à ɓuen, à mi le ho wunwuró ò kɛrí, à mu ɓɛn wé làa ɓún.*

* **12:55** Ba zúifúwa kǎhú bïo síi wi mí dòn lè warén bïo. Mu yámú jumu wi lè le wii tɛɛnǐ. Lé làa ɓún á ho viðó wee wé lé yi ɓuennáa. Ká le wii hɛɛnǐ ɓàn nín-káahó á ho tá henǐ ɓúaa yi. Lé làa ɓún á ho wunwuró wee wé lé yi ɓuennáa.

⁵⁶ Nì-khàwa yén! Mi wee loń ho tá lè ho wáayi à zũrnáa bïo wee wé pǎnna. A lée webio nǎn á mu bïo na wee wé lònbió á mí yí zũ máa zéeni kúará?

(*Matiye 5.25-26*)

⁵⁷ «Lée webio nǎn á mínén mi beere yí dà máa hueeka mu biowa mín yi à zũrnáa bïo téréna.

⁵⁸ O búí lá wó khon lè mi ninza sii, ó o von fo le cítii yi, à ünén na wó khon bánbá à ù fèn wé le jii dà-kéní lè mi ninza mu ho wǎhũ wán ká mi ðĩn yí vaá ðn. Ká bún mía ó o vaá dé fo o cítí-ñi níi yi, á wón bèn á à yèrémá khii dé o paro níi yi, á wón ñ dé ho kàsó yi.

⁵⁹ Le ñ bío mu na mia: Ho kàsó mu á fo máa lé yi huúu ká ù yí wá le wári na fo ko á ù na búenbúen á yí tíra jii.»

13

Le vǐndèe na yí máa ha wàhiire

¹ Mu pǎahũ, á nùpua nùwǎ yen búí ló bueé wee bío ho Kalileesa búí bïo là a Yeesu, bíá ó o *Pilaate na wi ho *Zudee kǎhũ jùhũ wán á nǎn le jii ba ó ká ba ðĩn wee wé mu hǎmu.

² Ó o Yeesu bíá nǎn ba yi: «Mi wee leéka le bán nùpua so lé bíá hǎa wee wé mu bè-kora po ho Kalileesa na ká á nǎn ba bïo wórǎa ká sii le?

³ Bùéé. Ká mínén mún yí khú mu bè-kora wéró yi, á mi ñ hí lè ba bïo, le ñ bío mu na mia.

⁴ Tǎá mi wee leéka le ba nùpua píru hètĩn na ho Silowee nónwíohũ hǎa tò jǎ yi á ba húrun lé bán hǎa wee wé mu bè-kora po ho Zeruzalɛmu nùpua na ká le?

⁵ Bùéé. Ká mínén mún yí khú mu bè-kora wéró yi, á mi ñ hí lè ba bïo, le ñ bío mu na mia.»

⁶ Bún món ó o wà le wàhiire na ká nǎn ba yi: «Nii búí hǎa fá le vǐndèe búí na ba le *fikiyée mí vǐnsǎa buahó yi. Wizonle búí ó o le mí bueé loń le mí ñ yí bíá ho wán á à khò lè, ó o bueé khon.

⁷ Ó o wǎa wee bío le mí ton-sá: «Bïo ká le mu lúlúio bïo tĩn ká ñ sansan le ñ bueé khò le vǐndèe mu na ká bíá, à ñ buee khe. Mu jùhũ mía à ñ díá le à le fé le lùe kǎamǎa. Búe le.»

⁸ Ó o ton-sá bíá nǎn wo yi: «jùhũso, díá lé ho dueera loń, ká ñ ñ búnbú le jùhũ á à kúee ho duioró yi.

⁹ Nún-sǎ á lóhóló ká le è ha. Ká le wǎa yí han làa bún, à ù màhǎ búe le.»»

O Yeesu wéera hǎ-mónkú búí ho Sabaa zon

¹⁰ Mu hǎa wó *Sabaa búí zon ká a Yeesu wee kàrán ba nùpua ho kàránló zii yi.

¹¹ Mu zon à hǎa búí wi bún á lò yí here yú hǎ lúlúio píru hètĩn. O cǐná búí wó a là a mónkú ó o yí dà máa hǐní máa yòó muin.

¹² Bïo ó o Yeesu mǎn wo, ó o von wo á bueé bíá bïo ká nǎn yi: «Hǎa mu, fo wǎa yú ũten ù vǎmú níi yi.»

¹³ Ó o yòó bò mí níni o wán, ó o ðèenía hǐnǎn yòó muina ðĩn á wee búaaní le Dónbeení.

¹⁴ Ká ho kàránló zii jùhũso màhǎ yí wara mu, lé bïo ó o Yeesu wéera vǎnváro ho Sabaa zon, ó o bíá nǎn ba zǎamǎa yi: «Hǎ wizooní bïo hèzĩn lé hǎn á ho tonló ko à ho wé sá yi ho yàwá jùhũ yi, á mí wé buen le ba wéé mia hón pǎahũ so yi, ká mi yí wé mu hǎ wizooní bïo hèjrun níi na le ho Sabaa zon yi.»

¹⁵ Ó o Nùhũso bíá nǎn wo yi: «Nì-khàwa yén! Mínén á yǎa yí máa fee mí nàa tàá mí sũnpèení à lée juií ho Sabaa zon lée wéé?

16 O hãa na kà na lé o *Abarahaamu m̀onm̀an̄i b̀ui na ó o *Satāni can hã l̀ulúio píru h̀et̄in yi á so lá yí ko ò o fee día ho Sabaa zoñ le?»

17 Dén b̀ion̄i so na ó o Yeesu b́ia á dó hã n̄iyio b́ia làa wo wee w̄aan̄i yi. Ká 6a z̄aam̄aa na wi b́in b̀uenb̀uen bán b̀en wee z̄am̄aka mu bè-tentewà na ó o wee wé b̀io yi.

*Ho mút̄aadè b̀ere lè le ɲa-f̄ini w̄ahio
(Matiye 13.31-33; Maaki 4.30-32)*

18 O Yeesu b́in̄ia b́ia b̀io kà: «Le *Dónbeen̄i b̀een̄i á bonm̀in làa webio? Lée webio á ì dà à t̄éè làa de?»

19 Le b̀io bonm̀in lè ho mút̄aadè* b̀ere na ó o n̄ii b̀ui dù mí v̄ins̄ia buahó yi, á le ló á h̄in̄on yòó wó mí v̄indè-been̄i, á 6a ɲinzàwa wee tá mí lenna yi.»

20 O o pá b́in̄i b́ia b̀io kà: «Lée webio á ì dà à t̄éè lè le Dónbeen̄i b̀een̄i?»

21 Le b̀io bonm̀in lè le ɲa-f̄ini na ó o hãa b̀ui z̄unz̄úio kúaa mu d̄umu kiloowa b̀on̄i làa h̀on̄u yi á khan bàrà á mu ló.»

*Ho zoró lè ho z̄uaj̄ii na f̄in̄ia b̀io
(Matiye 7.13-14, 22-23)*

22 O Yeesu h̄ia tò hã ló-beera lè hã ló-zàwa yi á wee kàrán 6a ǹupua ká a va lè ho Zeruzal̄emu c̄on.

23 O o b̀ui t̄uara a yi: «Núh̄uso, b́ia á à k̄an̄i yín̄on̄ 6a à wé 6a n̄i-dònd̄aa le?» O o b́ia n̄on 6a yi:

24 «Mi bánbá à mi zo lè ho z̄uaj̄ii na f̄in̄ia. Le ì b́io mu na mia: Ba ǹupua c̄er̄èè kh̄ii cà ho zoró yahó ká mu ȳio máa lé.

25 Ká a z̄ii b̀anso kh̄ii h̄in̄on̄ á vá mí wooh̄u pon á dó, à b́in̄ min̄én lée wi ho kh̄uh̄u á wee b̀uanb̀ua ká mi ì b́io b̀io kà: «Núh̄uso, h̄én le wa zo.» O ò b́io o na mia: «I yí z̄u mi léen̄i.»

26 A mi b̀en̄ á à b́io o na a yi: «Eee! Ká wa ɲon̄ páan̄ia dú á ɲun làa fo, á fo mún kàránna 6a ǹupua wa lóhó bonfúaa yi.»

27 O o t̄in̄ á à b́io ò na mia: «Mi vá lé ì n̄is̄an̄i, bè-kora wérowà yén! I yí z̄u mi léen̄i.»

28 «Ká mi kh̄ii m̄on o Abarahaamu là a *Izaaki là a *Zakoobu lè le Dónbeen̄i ɲi-cúa f̄erowà b̀uenb̀uen le Dónbeen̄i bá-z̄amu yi à min̄én 6a lée kúaará ho kh̄uh̄u, á mi ì wá á yiwa à vá b́in̄.

29 Ba ǹupua kh̄ii lé ho d̄im̄iɲá kùar̄aa b̀uenb̀uen yi á bueé k̄een̄i ká 6a à dí ho s̄an̄ú le Dónbeen̄i b̀een̄i d̄iin̄i.

30 B́in̄ ká b́ia dú ho m̄on ho zuia kh̄ii wé 6a ya-d̄iwá, ká b́ia dú ho yahó ho zuia b̀en̄ kh̄ii wé 6a m̄on-d̄iwá.»

O Yeesu var̄kaa wee va lè ho Zeruzal̄emu c̄on

31 Hón p̄ah̄u so yi á 6a *Fariz̄iɛwa ǹuw̄a ȳen b̀ui vá bueé b́o a Yeesu yi á wee b́io làa wo: «Héȳii! H̄in̄i lén hen à va lòn-veere, lé b̀io ó o *Heroode wi ò o b̀ue fo.»

32 O o b́ia n̄on 6a yi: «Mi lén va à b́io na wón cawan† so yi: «I wee ɲa 6a c̄in̄awa á mún wee wéé 6a vánv̄arowà ho zuia lè ho ȳiró, ká mu wizoon̄i t̄in̄ zoñ á ì t̄i ì tonlò ɲii.

33 Ká ì màh̄a ko à ì lá ì w̄oh̄u lén ho zuia lè ho ȳiró lè ho ȳiró n̄ii ló, lé b̀io mu yi se à le *Dónbeen̄i ɲi-cúa f̄ero hí lòn-veere ká mu yín̄on̄ ho Zeruzal̄emu yi.»

(Matiye 23.37-39)

* 13:19 Ba z̄uif̄uwa c̄on á ho mút̄aadè b̀ere lé d̄io ka c̄in̄ú. Ba wee wé ni ho b̀an b́ia kúee le z̄een̄i yi, á le símu wíoka dé wán. † 13:32 Ba z̄uif̄uwa c̄on ó o cawan lé ȳia b̀en̄ h̄era làa b̀io ó o zanká h̄erar̄aa warén c̄on b̀io síi.

³⁴ «Éee Zeruzalεemusa! Minén na wee búe le Dónbeenĩ ji-cúa fεεrowà, á wee lèeka bĩa le Dónbeenĩ wee tonka mi cón lè hã huua à búe. Lée zen cúa-yen á ĩ wi à ĩ vá mia kúee mín wán làa bĩo ó o kùeerè wee wé veráa mí zàwa kúee mí mía tá bĩo síi à mi yí tà mu!

³⁵ Awa! Le Dónbeenĩ á à pĩ mia hùú.‡ Le ĩ bío mu na mia: Mi máa bĩní máa mi mi fúaa nònzoñ na mi khií wee bío bío kà: «Le le Dónbeenĩ dúbua yĩa bò o buen o Núhúso yèni yi§.»»

14

O Yeesu wεéra vǎnváro búii ho Sabaa zoñ

¹ Ho *Sabaa búii zoñ ó o Yeesu á ba *Farizíεwa jũhúso búii von lè ho ðĩnló mí zĩi. A bĩa wi bĩn fá mí yĩo wo yi le mí ì loñ bĩo o ò wé.

² A bũn ò o nĩi búii na mu vǎmú búii tò ó o sǎnía lon á ðĩn o yahó.

³ O o Yeesu lá le bionĩ ò o tũara ho *lǎndá bĩo zéenĩlowa lè ba Farizíεwa yi: «Wa lǎndá yi á nùpue so dà à wεé vǎnváro ho Sabaa zoñ le?»

⁴ A ba yí bía, à ba ðĩn búirín. O o Yeesu wǎa buan wo yi, á wεéra, ò o le o lén khiífo.

⁵ Bũn món ó o wee bío làa bĩa wi bĩn: «Minén á yĩa za tàá o nàa tò le buii yi ó o máa ðèení máa suee wo fùafùà hàrí mu wé ho Sabaa zoñ lé o yén?»

⁶ O o búii mún yí ðàrna ðèe yí bía mu ðǎní yi.

Bio wi ho yahón lùà lè ho mǎndén lùà kεenĩló yi

⁷ Bũn món á bĩo ó o Yeesu mǎn à bía ba von wee yĩ ho yahón lùà à kεení yi, ó o wà le wǎhiire na kà nǎn ba yi:

⁸ «Hen ká a búii von fo mí yaamu sǎnú ðĩnĩi, à ũ yí ðèení yí vaa kεení ho yahó, lé bĩo mu dà a wé le o búii na jũhũ wi po fo á ba mún von.

⁹ A fo ò kεení ũ zǎamu ká yĩa von mia mi nùwǎ jũn á buée wee bío làa fo: «Hĩní à ũ na le lùe yĩa kà yi.» A fo mǎhá à còonĩ ì hĩní lé ũ nĩyio á à lén khií kεení ho món.

¹⁰ Ba wé von fo làa bũn síi, à ũ buée khií lii kεení ho món, ká yĩa von fo buée ðǎn, o ò bío ò na foñ: «Wǎn bǎnlo, hĩní buée yòo kεení ho yahó.» Hón pǎahũ so yi bũn ká bĩa ba von mu yaamu sǎnú ðĩnĩi búenbúen á à mi bĩo ba búaaníanáa fo.

¹¹ Lé bĩo á nùpue lée nùpue na wee yòonĩ mĩten wón à le Dónbeenĩ á à liinĩ. Ká yĩa wee liinĩ mĩten wón à le è yòonĩ.»

¹² Bũn món ó o yèrémáa wee bío làa yĩa von wo: «Hen ká fo wé le fo ò ve nùpua à ba buée dí ũ cón, à mu wé wisoni yi tàá ho tĩnǎahũ, à ũ yí le mu wé mĩn bǎnlowà, lè mĩn zàwa lè mĩn temĩnlowà, tàá mi ninzàwa bío gǎnsowà. Lé bĩo ba khií ðǎn fo ò ve làa bũn bĩo síi á à dé bĩo fo wó nǎn ba yi lahó yi.

¹³ Ká fo wíokaa ho ðĩnló ho sǎnú bĩo yi á le fo o ve lè ba nùpua, à ba nĩ-khenia, lè ba mùamúawà, lè ba lónĩ lè ba muiiwà lé bán à ũ ve.

¹⁴ Ká fo wó bũn, á ũ bĩo á à wé se, lé bĩo á bán yí dà mu síi máa wé máa na foñ. Le Dónbeenĩ le ðĩo khií sǎnĩ foñ bĩa wó mu bè-tentewà vèeró zoñ.»

Bia ba von lè ho ðĩnló wǎhiire (Matiye 22.1-10)

¹⁵ Bĩo á bĩa làa wo páanía wee dí nĩ-kénĩ jǎ hǎn bionĩ so, ó o bía nǎn o Yeesu yi: «Yĩa khií kεĩ le *Dónbeenĩ béení ðĩnló ðĩnĩi bènĩn bĩo se.»

¹⁶ O o Yeesu bía nǎn wo yi: «Nùpue búii hĩa le mí ì dí sǎn-beenĩ, ó o fèra bía mu nǎn ba nùpua cèrèe yi.

‡ 13:35 Mi loñ Zeremii vǎahũ 12.7, 22.5 § 13:35 Mi loñ Lení vǎahũ (Psaumes) 118.26.

¹⁷ Bío ho dínló mu díró p̄ahú d̄n, ó o le mí ton-sá vaa bío na bíá ó o von yi: «Mi híní buen, lé ho dínló wíokaa wó pan mia.»

¹⁸ A 6a lè mí n̄-kéní kéní yú bío 6a à bío máa buennáa. O nín-yání n̄pue bíá n̄n o ton-sá yi: «Sábéré, í 6ènt̄n yí dà máa buen; í yà ho m̄hú lònbió, á í ko à í vaa loí ho.»

¹⁹ O o búí wón bíá n̄n wo yi: «Sábéré, í yà ho varó n̄awa bùaa píru, lé bán á í wí à í d̄ndí loí.»

²⁰ O o n̄-kéní wón 6èn bíá: «Í yan lònbió á í 6ènt̄n yí dà máa buen.»

²¹ O o ton-sá mu b̄nía buée bíá mu búenb̄uen n̄n mí j̄uh̄so yi, á wón s̄i cá, ó o bíá n̄n wo yi: «Wáa bánbá lén va 6a n̄pua f̄emínló lara yi, à zo ho lóhó bonfúaa yi, à 6a n̄-khenia, 6a mùamúawà, 6a muiiwà lè 6a lóní na fo ò f̄eràa mín b̄n à ù bua buennáa.»

²² Mu ù dé mí yi, ò o ton-sá b̄nía buée wee bío lè mí j̄uh̄so: «Bío fo le í wé á í wó ká há lùà búí m̄há pá ká.»

²³ O o bíá n̄n mí ton-sá yi: «Wáa h̄é lá há w̄ana, à léka há manawà yi loí, ká ù f̄ò mín làa n̄pua na, à ù bío búe 6a j̄uná le 6a buen í z̄i, bèra a na à le sí.»

²⁴ Le í bío mu na mia: «Bia á í von ho yahó búenb̄uen á n̄-kéní ká á í d̄nló mu máa zo j̄ii.»»

O Yeesu bèró yi bío (Matiye 10.37-38)

²⁵ P̄ahú búí ó o Yeesu lá ho w̄h̄ú á 6a z̄amáa bò a yi, ó o yèrémáa wee bío làa ba:

²⁶ «Yia le mí ì buen í c̄n, ká b̄anso yí p̄á mín maá, lè mín nu, á yí p̄á mín háa lè mí z̄awa, á yí p̄á mín z̄awa lè mín hínni, á yàá pá yí p̄á mítén mí b̄ere, á b̄anso yí dà máa wé í n̄-keníni.»

²⁷ Yia yí máa lá mí *kùrùwá p̄í* à bèráa mií, wón b̄anso yí dà máa wé í n̄-keníni.»

²⁸ Hen ká minén ó o búí lá le mí ì so le z̄i-been̄, ó o so máa k̄ení ká a máa le mí yi le w̄arí na o ò dé le yi bío yi, à loí ká d̄io wi o c̄n á dà le wee so á à buée le?

²⁹ Ká b̄n p̄á ká a f̄ará le j̄uh̄ú á le yí dàrna yí bon, j̄un-s̄i á bíá wee mi le wé è yáa mí j̄iní yi á à na a yi ká 6a à bío:

³⁰ «O n̄i na ká son mí z̄i h̄inía yi ò o yí dàrna le yí buéera.»

³¹ «Mu mún lée dà-kéní là a b̄é búí na á 6a n̄nza b̄é ló wà buée tá le há h̄ia. O so máa k̄ení ká a máa loí le mí d̄asíwá muaaseé píru á dà wee s̄ansá mí z̄ukúso d̄asíwá muaaseé b̄oní na wà buée fi làa wo le?»

³² Ká a z̄ú le mí yí dà mu, o ò f̄èn n̄ tonka 6a n̄pua á 6a à khèn vaá sí a yahó á à tùa wo yi làa bío ó o ko ò o wé na a yi, à bè yi yíráa ho h̄érà.»

³³ O o Yeesu w̄áa bíá: «Mi le mí yiwa sese. Minén ó o búí yí dà máa wé í n̄-keníni ká b̄anso yí p̄á bío wi o c̄n búenb̄uen.»

Mu yámú na p̄anká mia bío (Maaki 9.50)

³⁴ «Mu yámú yoo. Èe ká mu yámú yonyoró h̄ia ló mu yi, á 6a à wé kaka á mu ù híní ì zoráa.†

³⁵ Mu c̄nú w̄áa mia, mu yí dà máa yèrémá máa wé bío búí ho tá yi, á mu mún yí dà máa wé duioró. Ba wé yénní mu kúia. Yia wee j̄i bío, à wón j̄i bío bíá sese.»

* **14:27** Mi loí Matiye v̄ahú 10.38 † **14:34** Hón p̄ahú so yi ká mu yámú á yí máa ce sese. Mu bíowa búí h̄ia lùnkaa mu yi. Lé b̄n n̄n á mu yonyoró h̄ia wee wé lé mu yi ká mu búí pá ká à 6a lá lée kúia.

15

O pio na vñnun á bñnia yú wàhiire
(Matiye 18.12-14)

¹ Wizonle búí á ho *làn pó féwá lè 6a bè-kora wérowà vá 6ueé kínia o Yeesu yi á wee jí a bíoní.

² Bìo 6a *Farizíewa lè ho *làndá bño zéenílowa mən mu á 6a sĩa wee cí á 6a wee bío mín yi: «Mi loń, o nùpue mu mána mín lè 6a bè-kora wérowà á wee dí làa ba.»

³ Ó o Yeesu wà le wàhiire na kà nən 6a yi:

⁴ «Minén ó o búí pia khímàni lá wi, ó o yà-kéní wó wó séra vñnun, ó o so máa kúia 6a khímàni yà-kéní mía na ká le dùure yi ká a máa vaá cànka yĩa vñnun fúaa o yú a le?

⁵ Ká a hĩa vaá yú a, ó o sii ì wa wa á à lá a yòó pí á à khíboráa.

⁶ O 6uee dēēnii o ò ve mín bñnlowà làa bĩa làa wó 6ó mín yi á à bío ò na yi: «I pio yà-kéní na lá vñnun á ì wáa cà yú. Mi le wa páaní zámaka mu bño yi.»

⁷ Le ì bío mu na mia: Lé ká sii á le sí-wεε mún ñ wéráa hen na le Dónbeení lè mí tonkarowà yòó wi yi, o nùpue ñ-kéní na khú mu bè-kora wérowà yi bño yi, á à poń 6a ñ-tentewà khímàni ñ-kéní mía na màkóo mía ho yèrèmaló yi.

O hĩa na wén-hñnló vñnun ó o cà yú bño

⁸ «Táá ká a hĩa búí wén-hāani bño píru lá wi, ó o wó wó vñnia le dà-kéní, ó o so máa dé le fíntání á máa sàa mí zii ká a cà le kùaráa búenbúen yi fúaa o yú le le?

⁹ Ká a yú le o ò ve mín bñnlowà làa bĩa làa wó 6ó mín yi á à bío ó na yi: «I wén-hñnló na lá vñnun á ì yú. A mí le wa páaní zámaka mu bño yi.»

¹⁰ Le ì bío mu na mia: Lé ká sii á le Dónbeení wáayi tonkarowà sĩa á à waráa o bè-kora wérowà ñ-kéní na khú mu bè-kora wérowà yi bño yi.»

O za na van vñnun wàhiire

¹¹ Bñn mən ó o Yeesu pa bñnia bía bño ká: «Nii búí zàwa nùwā ñun hĩa wi.

¹² Wizonle búí ó o fεeso bía nən mín maá yi: «I maá, sanká wàn kĩa à ù na ínén bño.» Ó o maá bèn sankaa mí nàfòró á nən mí zàwa nùwā ñun mu yi.

¹³ «Wizooní bño yēn bñn mən, ó o fεeso yéera bño ó o yú búenbúen á lá wáří ò o wà van ho kōhũ búí na dání nàyi. Bño ó o vaá wi bñn ó o zon mu koomu yi á yáara mí wáří búenbúen véenia.

¹⁴ Pāahũ na ó o wáří mu yáara vó yi, à bñn le hñn-sūmúí búí ló ho kōhũ mu yi, á mu bño búenbúen hñni wee tè o.

¹⁵ Ó o vaá yú ho kōhũ mu nùpue búí á wón le o wé vaa pa mí nən bñn ní mí mōhũ yi.

¹⁶ A 6a nən bñn ní dñnló ó o sii wee bñn vá yi lè ho díró ká nùpue màhá yí máa na ho wo yi.

¹⁷ «Ó o hácírí bñnia 6uara bño ó o wó khíina wán, ó o zūna le mí wó khon, ó o wee bío mí yi: «Wàn maá ton-sáwá búenbúen wee dí ho dñnló sa mítēn, à ínén wón 6ueé wee hí hen lè le hñni.

¹⁸ I ì bñn ì va wàn maá cōn á vaá bío ò na a yi: I maá, ì 6èntñn wó khon lè le Dónbeení á mún wó khon làa fo,

¹⁹ á ì wáa yí ko à ù bñn 6ua mi lè ù kùrú za tenii bño, ká ù 6ua mi lè ù ton-sá bño sii.»

²⁰ Ó o wáa hñnən wà ñən mín maá zii. Bño ó o khèra yòó ló lua, á 6àn maá fèra mən wo, ó o màkárí 6uan wo yi làa sòobéε, ó o lùwa wee sí mí za mu yahó á vaá wíira a kùkà á wee bèéni yi. ²¹ Ó o za wee bío làa wo: «I maá, ì wó khon lè le Dónbeení á mún wó khon làa fo. I yí ko à ù bñn 6ua mi lè ù kùrú za bño sii.»

22 Ká bân maá màhá bía n̄n mí ton-sáwá yi: «Mi bánbá zoo lońka à mi lén ho báká beeni na se po hĩa ká à buee léé zĩnĩ làa wo. A mi dé le nín-kízà-fbεεre o nín-kíza yi, à mún zĩnĩ a là hã nakãa.

23 Mi léé lén o n̄n-bòohũ na jini wi à bũe à wà dí ho sánú à wéé wa sĩa.

24 Lé bĩo, á ĩ za mu lá ka lòn n̄i na húrun ká a bĩnía vèera. O lá vũnun, á ĩ bĩnía yú.» A 6a wãa cũaana ho sánú díró.

25 «Bũn búenbúen wee wé ká a n̄i mu za kĩnle so van hã mana. Bĩo ó o ló hã mana yi bueé wee sùará mín zĩi, ó o wee jĩ hã sĩa là ho yoró sã.

26 O o dĩn ò o von o ton-sá búu tũara yi làa bĩo wee wé bân lún yi.

27 O o ton-sá bía n̄n wo yi: «Lé mĩn fèe bĩnía buara, á mĩn maá léra a n̄n-bòohũ na jini wi á 6ó, lé bĩo ó o za bĩnía buara là le lòn-hebũee.»

28 O o kĩnle so dèenía s̄i cã bũn wán á henbuua le mi máa zo. A bân maá ló le mi léé yanka a ò o buee zo.

29 Ká a màhá bía n̄n mín maá yi: «Loń, ĩnén sá n̄n foń hã lúlúio cèrèe yi, á harĩ wizon-kéní á ĩ dĩn yĩ pá ũ jii, ò o vio za sãanĩ á ũ yàá pá dĩn yĩ n̄n mĩ le ĩ dí là ho sánú là wàn bõnlowà.

30 A ũnén za na lá ũ n̄i bĩo vaá yáara véenía 6a hã-kora wán bĩnía buara, á ũ màhá le 6a lén o n̄n-bòohũ na jini wi búe.»

31 A bân maá bía n̄n wo yi: «Ĭ za, ĩnén làa fo páanía wi mín wán fèe, á bĩo á ĩ te búenbúen bĩo sã foń.

32 Ká wa màhá ko wa dí ho sánú à wéé wa sĩa, lé bĩo á mĩn fèe mu lá ka lòn n̄i na húrun á bĩnía vèera. O lá vũnun á ĩ bĩnía yú.»»

16

O ton-sá kohó na hácirí wi wãhiire

1 Bũn m̄n ó o Yeesu wee bĩo là mí n̄i-kenĩnia: «Nàfòró b̄anso búu hĩa là n̄pue búu b̄ará mí tonni jũhũ wán. Wizonle búu á 6a bueé bía n̄n wo yi le o ton-sá mu wee yáa o n̄i bĩo dàkhĩna.

2 O o von wo bueé wee bíoráa: «Bĩo á ĩ jã ũ dĩnĩ yi á so bon le? Wãa wa lá bĩo á ũ wó búenbúen bân cãtĩi, bũn m̄n á wa à kũia mín. A ũ tonlò vó ĩ c̄n zũia.»

3 O o n̄i wee bĩo mí yi: «Eee! Ĭ jũhũso wãa léra mi mí tonni sáró yi á ĩ ì wé kaka? Bĩo ho v̄aró á ĩ yĩ dà bĩo, á ho h̄e flo mún n̄yio wi mĩi.

4 Awa, ĩ wãa zũ bĩo á ĩ wé ká ĩ tonlò yáara á ĩ pá à yĩ 6a búu na à 6ua mi.»

5 A bía búenbúen na 6a jũhũso kenĩ wi yi ó o von là mí n̄i-kéní kéní. A yĩ buara ho yahó ó o tũara yi: «Ĭ jũhũso kee na wi foń lé le yén?»

6 A wón bía: «Léé oliivewa bia jiló b̄arĩkónwa khĩm̄ani.» O o bía n̄n wo yi: «Lii k̄eenĩ fũafũa. Fé ũ kee vũahũ à ũ túa: Jiló b̄arĩkónwa búará-jun làa píru.»

7 O o bĩnía tũara a búu yi: «A ũnén òn kee lé le yén?» A wón bía: «Léé dĩnló pórókówá khĩá-hónú.» O o bía n̄n wo yi: «Fé ũ kee vũahũ à ũ túa: Dĩnló pórókówá khĩá-náa.»

8 Bĩo ó o ton-sá mu yĩ t̄erenna ká 6a jũhũso màhá pá khònia wo hã h̄enni na ó o yú bĩo yi. Lé bĩo á ho dĩmĩná na ká n̄pua zũ mín buaró á po mu khoomu n̄pua.»

9 O o Yeesu mu bĩnía bía: «Le ĩ bĩo mu na mia: Mi wé yú ho dĩmĩná nàfòró à mi wé wé bĩo mi ì yĩráa 6a bõnlowà làa ho, ká ho khĩi vó mi c̄n, á 6a à fé mia á à zoráa le muk̄anĩ na máa vé lahó yi.

10 Yĩ yú mu bĩo na c̄inú ó o zũna mu buaró, wón 6a n̄n bĩo boo yi ó o mún ñ zũn mu buaró. Yĩ yĩ t̄erenna mu bĩo na c̄inú yi, ó o mún máa t̄eren mu bè-beera yi.

11 Ká mi yú ho dĩmĩná nàfòró á mi yĩ zũna h̄on buaró, á léé wéé á à tá à na ho nàfòró tente mia?

12 O ñi-veere bïo na 6a kàràfáa mia á mi yí zūna buaró, á mi kùrú bïo á 6a mún máa na mia.

(Matiye 6.24)

13 «Ton-sá woon yí dà máa sá máa na júnása nùwã jùn yi. O ò jìn o ñi-kéní, ká a wañ yia so. O wé è jí a ñi-kéní bioní, ká yia so ó o máa kǎnbi. Mi yí dà máa sá máa na le Dónbeení yi ká mi mún pá henía le wárí càró bïo.»

14 Bïo 6a *Fariziéwa jà há bioní mu, á 6a wee yáa mí jini yi na a Yeesu yi, lé bïo á 6a dó mí sia le wárí càró yi dàkhíina.

15 Ká a Yeesu màhá bía nòn 6a yi: «Minén wee wé mítén lè 6a ñi-tentewà 6a nùpua yahó, èè ká le Dónbeení dén zū bïo wi mi yiwa, lé bïo á bïo 6a nùpua wee mi à wé lè mu bè-beení á le Dónbeení yí máa tà yi.»

Ho làndá lè le Dónbeení béení bïo

(Matiye 11.12-13)

16 «O *Moyiize làndá lè le *Dónbeení jì-cúa fεεrowà vǎnna á pãahũ wà fεεε 6ueé bó a Zàn Batiisi 6uenló yi. Wón 6uenló jii lé bún á le *Dónbeení béení bïo bueró jùhũ 6úa yi, á 6a nùpua lè mí ñi-kéní kéní wee jàa mín le béení mu zoró yi wán.»

(Matiye 5.18)

17 «Ho wáayi lè ho tá véro á wayi po ho làndá bìn-za dèè na cǐnú vǐló.

(Matiye 5.32)

18 «Báa na día mín háa ò o bǐnía fó há-veere yan lée há-fé. A yia fó a háa na bàn báa día wo á yan mún lé o há-fé.»

O nàfòró 6ànso là a Lazaare wàhiire

19 Bún món ó o Yeesu pá bǐnía bía bïo kà: «Nùpue 6úi háa wi bǐn á nàfòró wi á wee zǐ há sǐ-sení na yàwá here. Wizooní 6úen6úen lée sǎnú díró o cǐn.

20 Ñi-khenii 6úi na yèni 6a le Lazaare, na sǎnía 6úen6úen vó lè há dokuaa á háa wee 6uee da a nàfòró 6ànso mu khũuhũ.

21 O sǐi yàa wee wé vá a ñii mu dínló na wee kùenka lii kúia yi lè ho díró. A bè bún wán, á 6a booní wee wé 6uee denka a dokuaa.

22 Wizonle 6úi ó o ñi-khenii mu húrún, á le Dónbeení wáayi tonkarowà 6ueé líí lá a yòó bàrá a *Abarahaamu nǐsǎní. Bún món ó o nàfòró 6ànso mún húrún á 6a nùuna.

23 Bïo ó o wi ho ñi-hǎnbó-lóhó yi, ó o lò wee be dàkhíina. O o hóonía mí yahó le mí ì loí, ó o khèra mǎn o Abarahaamu ò o Lazaare kará a nǐsǎní.

24 «Ó o von wo pǎnpǎn: «Wàn 6úaa Abarahaamu, loí í màkárí yi à ù tonka a Lazaare le o dé mí nǐn-kíza jùhũ mu jumu yi, à 6uee wéé lè í denle, lé bïo á ì lò 6èntǐn wee be ho dǎhũ na kà yi dàkhíina.»

25 Ká a Abarahaamu màhá bía nòn wo yi: «Í za, le ù yi, bïo á ù yio fù lua á ù yú mu bè-sení cèrèè á wééra lè ù sǐi, ò o Lazaare bïo wó há yinyio. Ho zuia á wón yú mí lònbee cǐnú à ùnén 6èn yú le lònbee.

26 Bún pá nǐi ló, á ho kǎ-be-beení wi warén làa mia pãahũ, bèra a na ká bǐa le mí ì lé hen á à khí mí cǐn à 6a yí dàñ mu. A nùpue mún yí dà máa lé hen na á ù khíi wi yi máa buen wa cǐn.»

27 «Ó o nàfòró 6ànso bía nòn wo yi: «Í pá à bǐnǐ ì fio fo. Sábéré à ù tonka a Lazaare mu ò o lii wàn maá zǐi.

28 Wàn zàwa nùwã hònú líí wi bǐn, ò o lii jǐ 6a zeñ wán à bán wáa yí 6uee zo le lònbe-beení na kà lahó yi.»

29 O o Abarahaamu bía nòn wo yi: «O *Moyiize làndá lè le *Dónbeení jì-cúa fεεrowà bioní wi bǐn, le mǐn zàwa mu wé jí hǎn.»

³⁰ O o nàfòró ɓànsò bía: «Wàn ɓùaa Abarahaamu, ɓɓn pá máa yí ɓa. Hen ká ɓiá húrun nǐ-kéní ɓúí lá ló lion ɓa cǎn á ɓa à yèrè má wára.»

³¹ Ká a Abarahaamu màhá bía nɔn wo yi: «Ká ɓa yí máa jí a Mɔyiize lè le Dónbeení jì-cúa fɛerowà cǎn, á hàrí à nǐ-hío ɓúí vèe, á ɓa pá máa tà.»»

17

Yi khà mi ninza dé bè-kohó wéró yi (Matiye 18.6-7; Maaki 9.42)

¹ ɓɓn món ó o Yeesu bía nɔn mí nǐ-kenínia yi: «Bìo wee vá a nùpue dé mu bè-kohó wéró yi ɓɓn yí dà máa hè húúu. Eε ká yíà màhá nǐi bò mu ɓìo, wón á ho yéréké è sá yi.

² Hàrí ɓa ca le hue-beení o fonle yi à lèe dé ho muhú yi, ɓɓn pá à wé wayi á à poí le lònbee na à yí o ká mu lé orén nɔn á ɓa háyúwá na kà nǐ-kéní ɓúí wó mu bè-kohó.

³ Mǐ cén pa miten ɓìo sese.

Mi ninza bè-kora séndlaró ɓìo (Matiye 18.21-22)

«Hen ká mi ninza ɓúí wó khon làa fo à ù zéení a wékheró na a yi. Ká a tà le mí ì khí mu yi, à ù sén mu día na a yi.

⁴ Ká a wó khon làa fo le wizon-kùure yi há zen cúa-hèjɔn, à mu lè mí dà-kéní kéní ó o wee ɓuee ɗɓn ù yahó le mí ì khí mu yi, à ù sén mu día na a yi.»

Le síidéro na ka lè ho mútáàdè bèere ɓìo (Matiye 17.20)

⁵ Ba tonkarowà bía nɔn wo yi: «Núhúso, dé wa síidéro wàn.»

⁶ O o Núhúso bía: «Hen ká mi síidéro na khúekhúe lè ho mútáàdè bèere ɓìo á mi yáá pá lá tà le mí ì wé làa ɓìo, á mi lá dà à ɓìo ò na* le vɓndɛɛ na kà yi: «Dè ho lahó na ù wi yi a vaa zoo fá úten ho muhú yi», á le è wé mu.

O ton-sá tonló ɓìo

⁷ «Hen ká minén ó o ɓúí ton-sá lá wi á wee và a mɔhú tàá o wee pa a sároní ɓùaa síi, ká a ló há mana yi ɓuara, á mi ì ɓìo le o ɗɛɛní ɓuee kɛɛní ò o dí le?

⁸ Yínɔn ɓìo kà mi ì ɓìo ò na a yi le: «Sá ho ɗɓnló na mií, wíoka úten à ù lá ho ɓuennáa le í dí à ĩ ju. ɓɓn món á únén màhá à dí ká ĩ ju.»

⁹ O so o tɛɛní mí ton-sá mu yi ɓìo ɓa le o wé ó o wó ɓìo yi le? Bùeé.

¹⁰ Minén ɓìo làa ɓɓn mún léè dà-kéní. ɓìo le Dónbeení le mí wé ká mi wó mu wó, à mi ɓìo ɓìo ká: «Wa léè ton-sáwá na á nùpue yí ko ò o na ɓìo yi. ɓìo ɓa le wa wé lé ɓɓn mí dòn á wa wó.»»

O Yeesu wɛéra ɓa ɓùeréwà nùwá píru

¹¹ ɓìo ó o Yeesu wee va ho Zeruzalɛmu, ó o bò le súii na wi ho *Samaríi lè ho Kalílee páahú yi.

¹² O o vaá wee sùará ho lóhó ɓúí yi, à *ɓùeréwà nùwá píru wee sí a yahó. A ɓa khèra ɗɓn

¹³ à ɓa wee wáamaka pónpón: «Yeesu! Nǐ-kàránlo! Zúrí wa màkárí.»

¹⁴ ɓìo ó o Yeesu mɔn ɓa, ó o bía nɔn ɓa yi: «Mǐ lén vaa zéení míten lè le *Dónbeení yankarowà.»†

A ɓìo ɓa bò mín wee va ɓɓn, á ɓa wan.

* **17:6** ɓìo ó o Yeesu bía binbirí lé ɓìo ká: «Hen ká mi síidéro lá ɓùaa yú ho mútáàdè bèere na cínú yi.» Ba zúífúwa cǎn á ho mútáàdè bèere lé ɗìo ka cínú po mu bè-dínii bia ɓúenɓúen. Ba wee wé nǐ ho ɓàn bia kúee le zéení yi, à le símu wíoka dé wán. † **17:14** Le Dónbeení yankarowà mí dòn lé ɓiá hía wee wé ɓìo le o nùpue na mu ɓùemu wámú lá wi yi á wán, ó o wáa dà à zo ɓa nùpua ɗahú. Mǐ loń Levii nùwá (Psaumes) 13.49.

15 Bïo 6a nî-kéní mən ò o wan, ó o bíníà tò mí làa yi á wee khòoní le Dónbeení pónpón ká a buen,

16 á 6ueé líí búrá a Yeesu tá, á yahó 6ó ho tá yi, ò o wee dé o bárakà. O lée Samarii nîi.

17 Ó o Yeesu wáa bía: «Ba mí nùwā píru búenbúen yí wan le? A 6a nùwā dènú na ká 6èn zon wen?»

18 Bân tîahú ó o búí yí leékaa ò o bíní 6uee 6úaaní le Dónbeení ká mu yínóh ho sí veere núpue na ká mí dòn le?»

19 Bún món ó o Yeesu bía nən wo yi: «Lii híní lén, à ù síidéro mü wéera fo.»

O Núpue Za bíní buenló bïo

20 Wizonle búí á 6a *Farizíewa tûara a Yeesu yi le lé ho pãahú yén á le *Dónbeení béení á à buen yi. Ó o bía nən 6a yi: «Le Dónbeení béení buenló yínóh bïo na wee mi làa yïo.

21 Ba máa bío le: «Mí loń, mu wi hen» tàá «Lé vaá hen á mu wi yi.» Lé bïo á mi ko à mi zûn mu le le Dónbeení béení wi làa mia vó.»

22 Bún món ó o bía nən mí nî-kenínia yi: «Pãahú búí 6ueé dā ó o *Núpue Za wizonlí dà-kéní búí á mi sía á à vá yi lè ho miló ká mi máa mi le.

(Matiye 24.23-28)

23 «Ba à bío ò na mia: «O wi hen» tàá «Lé vaá làa hen ó o wi yi.» Éé ká mi yí va bín, mi yí lùwí mu bïo yi.

24 Làa bïo ká ho viohó juiína ho wáayi lùe búí à mu khoomu dèení kéń lùe búenbúen, lé bún 6àn síi ó o Núpue Za bíní buenló wizonle bïo khií wéráa.

25 Éé ká a màhá ko ò o lò be làa sòobéé vé, à ho pãahú na ká núpua pí a bïo.

(Matiye 24.37-41)

26 «Bïo wó a Nəwee pãahú lé bïo 6àn síi khií wé o *Núpue Za bíní buenló pãahú.‡

27 Ba núpua hía wee dí ká 6a à ju, á wee ya mín ká 6a a yéé mí zàwa mín yi fúaa nənzoń na ó o Nəwee zon ho won-beení yi á mu jun-beení 6uara 6ueé 6ó 6a búenbúen.

28 Mu mún khií wé làa bïo hía wó a Loote pãahú.‡ Ba núpua hía wee dí á wee ju, á wee yà ká 6a a yéé mí biowa, á wee dí ká 6a a so.

29 Éé ká nənzoń na ó o Loote ló ho Sodəumu yi, á ho dōhú lè ho kíribi ló ho wáayi á tò 6a wán, á 6ó 6a véenia.

30 Lé bún 6àn síi mún khií wé nənzoń na ó o Núpue Za ko ò o mi wán.

31 Mu zoń à yïa wi mí zii lòho yí bío le mí ì lii á zoó khiii mí sía, à yïa há mana yi mún yí bío le mí ì bíní ì buen mí zii.

32 Mi leéka a Loote 6àn háa bïo.*

33 Yia wi ò o fení mí mukānī wón á à vīnī le. Ká yia vīnīa mí mukānī wón á à yí le.

34 «Le í bío mu na mia: Mu zoń tīnāahú á 6a núpua nùwā jun na páania dūma le dāmu dèe dà-kéní wán, ó o nî-kéní á à fé è lénnáa, ká yia so á à día.

35 Ba háawa nùwā jun na páania wee ni mu bïo, ó o nî-kéní á à fé è lénnáa, ká yia so á à día.

36 [Ba báawa nùwā jun na wi há mana yi, ó o nî-kéní 6a à fé è lénnáa, ká 6a à día a nî-kéní.»]

37 Ó o nî-kenínia tûara a yi: «Núhúso, lé wen á mu ù wé yi?» Ó o bía nən 6a yi: «Hen na ó o yà-hínii día yi, lé bín á 6a dùbúawá wee wé fè mín yi.»

‡ 17:26 Mi loń Bïo Núhú Búeení vūahú (Genèse) 6-9 § 17:28 Mi loń Bïo Núhú Búeení vūahú (Genèse)

19 * 17:32 Mi Loń Bïo Núhú Búeení vūahú (Genèse) 19.26

18

O maháa là a cítí-fi wàhiire

¹ Bìo ó o Yeesu wi ò o zéení lè mí nǐ-kenínia le 6a ko 6a wé fio féeε à bàra yí tè hùúu, ó o wà le wàhiire na kà nɔn 6a yi:

² «Cítí-fi búí hía wi lóhó búí yi. O yí máa zǎn Dónbeenǐ, á mún yí máa kǎnbi nùpue.

³ Maháa búí mún hía wi ho ló-kéní mu yi á wee 6uen o nǐ mu cǎn féeε à 6uee bío bío kà na a yi: «Mǐ ínén le ǐ fioso tǔiá.»

⁴ O wó mu míana ò o nǐ mu wee pí a bío. Ká mu màhá a va à yí, ò o sǎ san ó o wee bío mí yi: «ǐ yí máa zǎn le Dónbeenǐ, á ǐ mún yí máa kǎnbi nùpue bún bon,

⁵ ká a maháa na kà 6èntǐn lan mǐ dákhiina. ǐ ò wé bío ó o wee cà, ò o wé yí 6uee dǐn sée mi.»

⁶ O o Nùhúso bǐnía bía nɔn 6a yi: «Mǐ loń bío ó o cítí-fi-kohó mu na kà wó.

⁷ Mǐ wee leéka le le Dónbeenǐ so máa na ho tǔiá sǐni bía le hueekaa yi na wee ve le pǎnpǎn le wisoni lè ho tǐnàahǔ yi le?

⁸ Le ǐ bío mu na mia: Le è na ho tǔiá sǐni 6a yi ho pǎahǔ na mu ko yi. Eε ká a *Nùpue Za màhá khii bǐnía 6uara, ó o 6ueé yí 6a nùpua na dó mí sía le Dónbeenǐ yi ho tá wán le?»

O Farizǐe là a lànpo fé wàhiire

⁹ O mún bǐnía wà le wàhiire búí á bò bǐa wee leéka le mí téréna à 6a wee zùan bǐa ká yi wán:

¹⁰ «Nùpua nùwá nɔn búí hía wà yòó wé ho fioró le *Dónbeenǐ zǐ-beenǐ yi. O nǐ-kéní lée *Farizǐe ká yǐa so lée *lànpo fé.

¹¹ O o Farizǐe zoó fǎrá dǐn ho wáyí á wee fio mí yi kà: «Dónbeenǐ, ǐ wee dé ũ bǎrákà, lé bío á ǐ yí ka lè 6a nùpua na ká bío. Ba wee tè 6a nùpua wán, á wee nuaa, á lé 6a há-féwá, sǎnkú o lànpo fé na kà.

¹² Inén wee lí ǐ nǐi há cúa-nɔn ho yàwá nùhǔ dà-kéní yi, á bío á ǐ wee yí bàn cúa-pírú nǐi á ǐ mún wee na foń.»

¹³ O o lànpo fé wón vá líi dǐn le kùééré yi á yàá yí wi ò o hóoní mí yahó ho wáyí á wee hiimika ká a bío mí nǐ-kǎa yi kà: «Dónbeenǐ, màkǎrí mǐ, ǐ lée bè-kora wéro.»

¹⁴ O o Yeesu bǐnía bía bío kà: «Le ǐ bío mu na mia: Ba nùwá nɔn mu tǐahǔ ó o lànpo fé lé yǐa bǐnía van mí zǐi ká a téréna le Dónbeenǐ yahó. Lé bío á yǐa wee yòoní mítén á le Dónbeenǐ á à liiní, ká yǐa wee liiní mítén á le è yòoní.»

Ba buan 6a háyúwá buararǎa o Yeesu cǎn (Matiye 19.13-15; Maaki 10.13-16)

¹⁵ Hàrí 6a háyúwá á nùpua búí buan buararǎa o Yeesu cǎn le o bè mí níní 6a wán. Bío ó o nǐ-kenínia mɔn mu, á 6a wee zá làa ba.

¹⁶ Ká a Yeesu màhá von 6a, ò o bía: «Mǐ día le 6a háyúwá wé 6uen ǐ cǎn, mǐ yí hè 6a, lé bío le *Dónbeenǐ béenǐ bío sǎ bǐa ka lè 6a bío sǐi yi.

¹⁷ Le ǐ mǐ ho tǔiá na mia: Yǐa yí tà le Dónbeenǐ béenǐ bío là a háyónza bío sǐi, á bànso yí dà máa zo le yi hùúu.»

Ho nǎfòró bànsowà lè le Dónbeenǐ béenǐ bío (Matiye 19.16-30; Maaki 10.17-31)

¹⁸ Ba *zúifùwa núnása nǐ-kéní búí tǔara a Yeesu yi: «Nǐ-kǎránlo tente, ǐ ko à ǐ wé mu yén à yírǎa le mukǎnǐ na máa vé.»

¹⁹ O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Lée webio nɔn á fo wee verǎa mi làa nǐ-tente? Nǐ-tente mía ká mu yínɔn le Dónbeenǐ mí dòn.

20 Fo zū le Dónbeenĩ lándáwá na kà: Yí wé há-fénló tàá bá-fénló, yí búe nùpue, yí ñuaa bío, yí fi sáberé mi ninza ñii, kònbi mìn maá le mìn nu.*»

21 Ó o ñii bía nòn wo yi: «Bún búenbúen á ì bò yi hàrí ì yàrónzàmu p̄ahũ.»

22 Bío ó o Yeesu ñá a ñi-cúa vó, ó o bía nòn wo yi: «Bìo dà-kéní pá fòora foñ. Vaa yèé bío wi ù cón búenbúen à sanká bân wárí na 6a ñi-khenia yi, bún ká fo ò yí ho náfòró ho wáayi. Bún món à ù bíní búee bè miĩ.»

23 Ká a ñii mu ñá há bioní mu, ó o sánia tò, lé bío ó o ní bío boo dà.

24 Bío ó o Yeesu mòn ò o yahó so, ó o bía bío kà: «Ho náfòró b̀ansowà zoró le Dónbeenĩ béenĩ yi b̀entĩn á à wé here.

25 O cón-ñumúkũ zoró le ho mísímí k̄hũ á à wé wayi á à poñ o náfòró b̀anso zoró le Dónbeenĩ béenĩ yi.»

26 A bía ñin wee ñí a bioní t̀ara a yi: «Éee! A yia wáa dà à fen lée wée?»

27 Ó o Yeesu bía nòn 6a yi: «Bìo yí dà máa wé 6a nùpua cón á dà wee wé le Dónbeenĩ cón.»

28 Bún món ó o Piere bía nòn wo yi: «Loñ, warén ló díá bío lá wi wa cón à wa bò foñ.»

29 Ó o Yeesu bía nòn 6a yi: «Le ì mí ho t̀iá na mia: Yia ló díá mí zii, tàá mìn háa, lè mìn zàwa, lè mìn nùwá, lè mí zàwa le Dónbeenĩ béenĩ bío yi,

30 ó ò yí bío c̀èèé á à poñ bún ho p̄ahũ na wa wi yi, á mún pá à yí le mukāñi na máa vé ho yĩró na lua yi.»

*O Yeesu wíokaa wee bío mí húmú lè mí vèeró bío
(Matiye 20.17-19; Maaki 10.32-34)*

31 O Yeesu fó mí ñi-keninia píru ñun mí ñuhũ wán á bía nòn 6a yi: «Mi loñ, wa wee yòo ho Zeruzalɛmu, á bío búenbúen na le *Dónbeenĩ ñi-cúa f̀erowà t̀ara o *Nùpue Za d̄nĩ yi á ñii yòo sí b̄n.

32 Lé bío 6a à dé o bía yí zū le Dónbeenĩ níi yi, á bán ñ z̀ań yi, á à là, á à p̄iní mí ñinsānĩ ì kúee o wán.

33 Ba à ha a lè há làbàanĩ, á à búe o. Ká mu wizooní t̄n zòñ, o ò vèe.»

34 Ká a ñi-keninia màhá yí z̀una d̀e woon mu yi. Há bioní mu bân kúará á sà 6a yi á 6a yí zū bío ó o Yeesu wi ò o bío ñuhũ.

*O Yeesu h́era a muii búii yio ho Zerikoo yi
(Matiye 20.29-34; Maaki 10.46-52)*

35 Bío ó o Yeesu vaá wee s̀arà ho Zerikoo yi, à bún ò o muii búii kará ho w̄hũ ñisānĩ wee fioka.

36 Bío ó o ñá 6a z̀amáa na wee khíi s̄á, ó o t̀ara bío wee wé.

37 A 6a bía nòn wo yi le lé o Nazarɛete ñii Yeesu lé yia wee khíi.

38 Ó o wee bío p̄np̄n: «*Daviide Za, Yeesu, màkárí miĩ!»

39 A bía wi ho yahó wee nàmaka a yi le o wé t̀éé. Ká a yàá wíokaa wee w̄ama lè mí s̀obéé: «Daviide Za, màkárí miĩ!»

40 Ó o Yeesu ñin ò o le 6a 6ua a muii mu buennáa. Bío ó o búee d̄n, ó o t̀ara a yi:

41 «Lée webio á fo le ì wé na foñ?» Ó o bía: «Ñuhũso, wé le ì yio à wé mi.»

42 Ó o Yeesu bía nòn wo yi: «Wáa mi, bío fo dó ù s̄i miĩ lé bún á ì wééraràa fo.»

43 Mí lahó yi ó o d̀enía wee mi, á bò a Yeesu yi á wee khòní le Dónbeenĩ. A 6a z̀amáa búenbúen mòn mu á 6a mún wee khòní le Dónbeenĩ.

19

O Yeesu là a Zasee bío

* 18:20 Mi loñ Léró v̄ahũ (Exode) 20.12-16; Lándá z̀eeníló v̄ahũ (Deutéronome) 5.16-20

- 1 Bìo ó o Yeesu vaá zon ho Zerikoo, ó o tò ho yi wee kǎa.
- 2 O ñii búii wi ho lóhó mu yi á yèni 6a le Zasee. O lé ho *lànnpó féwá ñúhúso búii, á nàfòró wi.
- 3 O wee cà ò o mi a Yeesu à zǔn, ó o wó san, lé bǐo 6a nùpua boo dà, ò o mún lé o ñii-6úin6úii.
- 4 O o lùwa dú ho yahó á vaá yòora le vǐndè-beeni búii na 6a le sikomære, na ðin hen na ó o Yeesu wà 6uee khíi yi, ò o dàí mináa wo.
- 5 Bìo ó o Yeesu 6uee ðǎn le lùe mu, ó o hoonía mí yahó ò o von wo: «Zasee, 6uee lii fùafù. Lé fo á ì ko à ì làa wán ho zuia.»
- 6 O o Zasee ðèenía bánbáa lion, á líí fó a Yeesu vannáa mí zii lè hǎ zǎmakaa.
- 7 A bǐa 6úen6úen na mǎn mu á mu yí sí yi á 6a wee hǎhǎaaka: «O nùpue mu vaá làara a bè-kora wéro wán.»
- 8 Ká a Zasee wón màhá hǐnǎn yóó ðin o Yeesu yahó ò o wee bío: «Núhúso, loń, ì níi bǐo 6àn sanká màní á ì ì na 6a ñii-khenia yi, ká ì mún tò a búii wán mu búii yi, á ì ì na mu 6àn cúa-náa 6ànso yi.»
- 9 O o Yeesu bíá nǎn wo yi: «Le zii na kà nùpua wǎa kǎnía ho zuia, lé bǐo ó o ñii na kà mún lé o *Abarahaamu mǎnmǎníi búii.
- 10 Lé bǐo ó o *Nùpue Za 6uara wà 6ueé cà bǐa khèra lè le Dónbeeni, á à fení.»

*Ho sǎnú kùráa wǎhiire
(Matiye 25.14-30)*

- 11 O o Yeesu bǐnía wà le wǎhiire dà-kéní á nǎn bǐa ðin ñá hǎ bioní mu yi. Lé bǐo ó o sùarǎa lè ho Zeruzalæmu, á 6a mún wee leéka le le *Dónbeeni béeni á à ðèení ì zéeni míten mí lahó yi.
- 12 Bìo kà lé bǐo ó o bíá: «Ñii búii na sǎ se mín zii á ko ò o lá le béeni, ó o ló van ho kǎhǐ búii na ðǎní nǎyi á wà vaá lá le bǐn ká a bǐnì ì 6uen.*
- 13 Sǎni ò o lén, ó o von mí ton-sáwá nùwǎ píru á sankaa ho sǎnú kùráa† dà-kéní kéní nǎn yi, ò o bíá: «Mí bánbá duan làa ho ká ì ì 6uen.»
- 14 Ká 6a kǎhǐsa màhá ñina a á 6a tonkaa 6a nùpua le 6a ña a mǎn à vaa bío bǐo kà: «Wa yí wi ò o ñii mu wé wa béé.»
- 15 «Bìo ó o vaá lá mí béeni bǐnía 6uara mín kǎhǐ, ó o von 6a ton-sáwá na ó o kàràfáa mí sǎnú yi. O wi ò o zǔn bǐo 6a sá yú làa ho.
- 16 «Ó o nín-yání nùpue 6uara á bíá: «Núhúso, ù sǎnú kùúrè na á ù nǎn mií á ì bǐnía yú hǎ kùráa bǐo píru séenía.»
- 17 O o béé bíá nǎn wo yi: «Fobúa, fo wó se. Fo léé ton-sá tente, bǐo á fo téréenna mu bè-wíníwà yi, á ì ì bàrá fo hǎ ló-beera bǐo píru ñúhǐ wán.»
- 18 «Á yǐa sǎ 6uara 6ueé bíá: «Núhúso, ù sǎnú kùúrè na á ù nǎn mií á ì bǐnía yú hǎ kùráa bǐo hònú séenía.»
- 19 O o béé bíá nǎn wo yi: «A ùnén á ì ì bàrá hǎ ló-beera bǐo hònú ñúhǐ wán.»
- 20 «Ó o búii bǐnía 6uara 6ueé bíá: «Núhúso, ù sǎnú kùúrè na á ù nǎn mií, nín-ðio. I lá dó le le nín-kéní yi bàrá,
- 21 lé bǐo á ì zǎna fo. Fo lé o nùpue na mukǎní ñii. Fo wee lá bǐo á ù yí bàrá, á wee lá ho ðinló na á yí dù.»
- 22 «Ó o béé bíá nǎn wo yi: «Ton-sá kohó yén! I ì cíti fo ù kùrú ñi-cúa wán. Fo fù zǔ le ì ñii, á wee lá bǐo á ì yí bàrá, á mún wee lá ho ðinló na á ì yí dù,
- 23 ká bǐn fo zǔ, á léé webio nǎn á ù yí vaá bàrá le ho banki yi? Se bǐo á ì bǐnía 6uara, á ì lá 6ueé fé le lè le 6àn cǔnú.»

* 19:12 Mu 6àn síi hǐa wó ho pǎahǐ mu yi: Bìo ó o Heroode Ni-beeni hǐa húrun, ó o za Heroode Aakelayuusi ló van ho Oroomu á wà vǎ cà le béeni á 6ueé zorǎa mín maá lahó yi, á 6a zúifúwa tonkaa 6a nùpua le 6a ña a mǎn à vaa bío le mí yí tà a bío. † 19:13 Mu pǎahǐ ká ho sǎnú kùúrè dà-kéní á 6a yèera a ho 6àn wǎrí á à yí ó nùpue ñii-kéní wizoóni khímǎni sámú sǎání.

24 «Bún món ó o bía nɔn bía wi bín yi: «Mi fé ho sánú kùúrè mu o cón à na hã kùráa bïo píru bânso yi.»

25 A 6a bía nɔn wo yi: «Núhúso, wón á hã bïo píru wi cón vó.»

26 Ó o bía nɔn 6a yi: «Le í bío mu na mia: Yia bïo wi á 6a à bíní ì na mu 6úi wo yi á à bè mu wán. Εε ká yia bïo mía, á harí mu bè-za na wi o cón á 6a pá à fé.»

27 Ká í zúkúsa na yí wi á í wé 6a bée á mí 6ua 6uennáa hen à 6uee 6úe í yïo yi.»

28 Bïo ó o Yeesu bía bïn vó, ó o khína dú 6a yahó á nɔn ho Zeruzalεmu.

O Yeesu zoró ho Zeruzalεmu yi

(Matiye 21.1-11, 15-17; Maaki 11.1-10; Zán 12.12-16)

29 Bïo ó o Yeesu vaá sùaráa ho Betefazee lè ho Betanii yi, le 6úee na 6a wee ve làa Oliivewa vînsîa 6úee nîsání, ó o tonkaa mí nî-kenínia nùwá nɔn á bía nɔn yi:

30 «Mi lén va ho lóhó na vaá mi yahó yi, ká mi vaá dñn, á mi ì mi sùnpè-za na á nùpue dñn yí yòra yí mɔn hùúu ká a can dñn. Mi fee wo 6ua 6uennáa.

31 Ká a 6úi tùara mia le lée webio nɔn mi wee feeráa wo, à mi bío na bânso yi: «O Núhúso màkóo wi o yi.»

32 A bía ó o tonkaa wà van, á mu 6úen6úen vaá wó làa bïo ó o Yeesu bía ráa mu.

33 Bïo 6a wee fee o sùnpè-za mu, á bía te o wee tùa 6a yi: «Lée webio nɔn á mi wee feeráa o sùnpè-za mu?»

34 A 6a bía: «O Núhúso màkóo wi o yi.»

35 Bïn món á 6a 6uan o sùnpè-za mu 6uararáa o Yeesu cón, à bò mí kán6unwà o wán, à 6a 6uan wo yí ó o Yeesu yòra.

36 Bïo ó o lá ho wǎhú wà, á 6a nùpua wee bá mí kán6unwà ho wǎhú wán o yahó.

37 Bïo ó o 6úakáa wee birón hã Oliivewa vînsîa 6úee á wà vaá sùaráa ho Zeruzalεmu yi, á 6a zámáa na lé o nî-kenínia 6úen6úen wee zámaka, á 6a 6úakáa wee khòní le Dónbeení pónpón ho yéréké bè-beera na 6a mɔn bïo yi:

38 Ba wee bío:

«Le le Dónbeení wé mu bè-tentewà là a bée *Daviide na bò o 6uen o Núhúso yèni yi.

Ho héerà keń ho wáayi,

à ho cùkú lè le yèn-beení bïo sí le Dónbeení

na dà mu bïo 6úen6úen nùhú wán yi.»

39 A 6a *Farizíewa 6úi na wi 6a zámáa tíahú bía nɔn o Yeesu yi: «Nì-kàránlo, bío le ù nî-kenínia wé tété.»

40 Ó o Yeesu bía: «Ká 6a wó tété, á hã huua pá à wámaka.»

O Yeesu wee wá ho Zeruzalεmu bïo yi

41 Bïo ó o Yeesu vaá sùaráa ho Zeruzalεmu yi, á yïo mɔn ho, ó o wee wá ho nípomu bïo yi, 42 ká a bío: «Éee Zeruzalεmusa, mi yàá mún lá zūna bïo dà à na ho héerà mia ho zuia bïo há. Εε ká mu màhá wáa sánkaa mia. Mi yí dà mu máa mi.

43 Lé bïo ho pǎahú 6úi khii dǎ, á mi zúkúsa á à keení ì kíní mia, á à fifaka yi.

44 Ba à fi mí lóhó lè minén 6úen6úen dúkúdukúdukú. Ba máa díá á harí huee máa keń mí ninza huee wán mi lóhó mu yi, lé bïo mí yí zūna ho pǎahú na le Dónbeení 6uara mi bïo yi.»

O Yeesu nɔn 6a bè-yèrowà

(Matiye 21.12-13; Maaki 11.15-17; Zán 2.13-16)

⁴⁵ Bũn món ó o Yeesu zon le *Dónbeenĩ zĩ-beenĩ yi á zoó wee ɲa ɓa bè-yèérowà ká a bío na ɓa yi:

⁴⁶ «Le Dónbeenĩ bía mí biónĩ vǒnna yi: ‹I zĩ á à wé floró zĩ,›‡ ká minén wó le lè ɓa kǎnlowà lùe.»

⁴⁷ O Yeesu lá wee wé kàrán ɓa nùpua le Dónbeenĩ zĩ-beenĩ yi làa wizooní búenbúen. A le *Dónbeenĩ yankarowà ɲúnása, lè ho *làndá bǐo zéenílowa, lè mu ɲipomu ɲúnása wee cà bǐo ɓa à wé è búeráa o Yeesu.

⁴⁸ Ká bǐo ɓa à wé è yíráa wo á ɓa yí zǔ, lé bǐo ó o bióní ɲíló sǐ ɓa nùpua búenbúen yi.

20

*Ba wi ɓa zǔn hen na ó o Yeesu pànká ló yi
(Matiye 21.23-27; Maaki 11.27-33)*

¹ Wizonle búu ká a Yeesu wee kàrán ɓa nùpua le *Dónbeenĩ zĩ-beenĩ yi ká a bue le bín-tente, á ɓa *yankarowà ɲúnása, lè ho *làndá bǐo zéenílowa, lè ɓa *zúifúwa ñi-kǎa

² ɓueé wee tǔa wo yi: «Zéení bǐo nǎn á ũ wee wéráa há wára mu? Lée wée nǎn mu ɓàn níi foñ?»

³ O o Yeesu bía nǎn ɓa yi: «ĭnén mún ñ tǔa mia, mi bío na mǐi:

⁴ Lée wée hǎa nǎn le níi le o Zǎn wé bátízé ɓa nùpua? Lé le Dónbeenĩ lée, tàá lé ɓa nùpua?»

⁵ A ɓa ðin wee bío mín yi: «Hen ká wa le lé le Dónbeenĩ, o ò bío le lée webio nǎn á wa yí tàráa o bǐo.

⁶ Ká wa mún le lé ɓa nùpua tonkaa wo, á ɓa zǎamáa á à lèeka wɛn lè há huua á à búe. Lé bǐo á ɓa láa mu yi kénkén le o Zǎn lé le *Dónbeenĩ ɲi-cúa fεero.»

⁷ A ɓa wǎa bía le mí yí zǔ yǎ nǎn le níi mu o Zǎn yi.

⁸ O o Yeesu ɓèn bía nǎn ɓa yi: «Àwa, ĭnén mún máa zéení yǎ nǎn le níi mǐi á ĩ wee wéráa bǐo ká.»

*Ho èrészén vǐnsǎa ɓuahó vǎrowà wǎhiire
(Matiye 21.33-46; Maaki 12.1-12)*

⁹ Bũn món ó o Yeesu wà le wǎhiire na ká nǎn ɓa zǎamáa yi: «Nii búu hǎa léra mí èrészén vǐnsǎa ɓuahó á nǎn ɓa nùpua na làa wó wǎanía tò bǐo ɓa khíi na a yi wán, le ɓa wé vǎ ho, ò o wǎ van le khúii na nàyi á wǎ vaá mía bǐn.

¹⁰ Pǎahǔ na ho èrészén wee be yi, ó o tonkaa mí ton-sá ñi-kéní le o va ɓa nùpua mu cǎn le ɓa khé bǐo bǐo sǎ mí yi à na. A ɓa nùpua mu vaá han wo, á díá ó o wǎ lè mí nín-kǎamáa.

¹¹ O o mǎhǔ ɓànso bǐnía tonkaa mí ton-sá veere, á ɓa mún vaá là wón á han ɲǎn, ó o wǎ à ɓa yí nǎn ðε wo yi.

¹² O o pá bǐnía tonkaa ɓa nùwǎ tǐn níi, á wón ɓa mún vaá han ɓóoníkáa yi, á ɲǎn.

¹³ «Ó o mǎhǔ ɓànso wǎa bía: ‹Eee ĩ wǎa à wé kaka coon? Àwa, ĩ ñ tonka ĩ za na á ĩ wa làa sòobéε, ɲún-sǐ á wón ɓa à kǎnbi.› O o bía nǎn mí za mu yi le o hǐn lén, á wón hǐnǎn wǎ.

¹⁴ εε ká bǐo ɓa nùpua mu yère dá a wán, á ɓa wee bío mín yi: ‹Yǎ lua ká lé yǎ á ho mǎhǔ bǐo khíi sǐ yi. Mi wa búe o, á ho mǎhǔ bǐo wǎa à sǐ wɛn.›

¹⁵ A ɓa hǐnǎn wǐira a á khèra lée ɓó díá.» O o Yeesu wǎa tǔara ɓa yi: «Àwa! Lé mu yén á ho mǎhǔ ɓànso ò wé làa ba?

¹⁶ O ò ɓuen ɓueé búe ɓa nùpua mu, ká a cà ñi-vio á à kúee mí mǎhǔ mu yi.» Bǐo ɓa nùpua ɲá há bióní mu, á ɓa bía: «Póon! Bũn máa wé.»

‡ 19:46 Mi loñ Ezayii vǎahǔ 56.7

17 Ká a Yeesu màhǎ fá mí yĩ 6a yi ò o bía: «Le Dónbeenĩ bionĩ vūahũ bionĩ na kà kúará lé mu yén?

«Le huee na 6a so-sowa lá pǎ díá,
lé ðio hĩa bínía 6ueé 6uan ho soró ðínía.»

18 Yĩa lùwá le huee mu wán á 6ànsò sǎnía á à yáa.

Ká yĩa á le 6èn kùera lion wán, á 6ànsò á à fùfúuka.»*

19 A 6a *yankarowà ñúnása lè ho *làndá bĩo zéenílowa zūna le lé 6arén á le wáhiire mu wà bò wán, á 6a ðènía wee cà a wĩiró yahó, ká 6a màhǎ zǎna 6a nùpua.

*Ho lànpo cálo à na ho Oroomu bée yi bĩo
(Matiye 22.15-22; Maaki 12.13-17)*

20 Bũn món á 6a wee hùen o Yeesu. Ba tonkaa 6a ñĩnbáwa 6úi na wee wé mítén lòn nùpua na téréna. Ba le bán khúaa o ñii yi à yí o bín-kohó 6úi bè yi déráa wo yĩa wi ho kǎhũ ñúhũ wán níi yi.

21 A 6a tũara a yi: «Nĩ-kàránlo, wa zũ le bĩo fo wee bĩo làa bĩo fo wee kàrán lè 6a nùpua á téréna. Fo yí máa kà nùpue yĩ. Bĩo le Dónbeenĩ le 6a nùpua wé 6ua lè mítén lé bũn 6àn kàránló binbirí á fo wee na.

22 Awa! A ũ bĩo na wen: Wa làndá yi á ho lànpo ko ho wé cá na ho Oroomu kǎhũ bée yi lée, tàá mu yí ko làa wéró?»

23 O o Yeesu zūna 6a hénní bĩo, ó o bía nòn 6a yi:

24 «Mi zéení le wén-hǎnló 6úi làa mi. Ho yahó lè le yèni na wi le wén-hǎnló mu wán á wée te?» A 6a bía: «Lé o bée.»

25 O o Yeesu bía nòn 6a yi: «Àwa. Bĩo sǎ a bée yi à mi na a yi, ká bĩo 6èn bĩo sǎ le Dónbeenĩ yi à mi na mu déni yi.»

26 O bioní na ó o bía á 6a yí mǎn bín-kohó 6úi na 6a dà a bè yi á à wĩiráa wo 6a nùpua yahó. Bĩo ó o bía wó 6a coon, á 6a ðĩn tétété.

*Ba ñĩ-hía vèeró bĩo
(Matiye 22.23-33; Maaki 12.18-27)*

27 Ba *Sadusíewa lé bĩa le 6a ñĩ-hía máa vèe. Lé bán nùwǎ yen 6úi 6uara a Yeesu cǎn 6ueé tũara a yi:

28 «Nĩ-kàránlo, bĩo ó o *Moyiize túara henía nòn wen lé bĩo kà: Hen ká a 6úi yan mín hǎa á húrún ò o yí yú za làa wo, á 6àn za ko ò o fé 6àn hǎa ya, à te 6a zàwa yi mín za mu yèni yi.†

29 Ka lòn nùpua nùwǎ hènun 6úi lá lée zàwa síi, ó o yahón so yan mín hǎa á húrún ò o yí yú za làa wo.

30 O o ñun níi so fó a mahǎa mu yan,

31 bũn món ó o tĩn níi so fó yan, á 6a mí nùwǎ hènun yan wo bèenia á húrunka, ò o 6úi yí yú za làa wo.

32 Mu 6àn véení ó o hǎa mu mún húrún.

33 Ayà, nònzoñ na 6a ñĩ-hía á à vèe yi, ó o hǎa mu bĩo ò sǎ a yén yi? Bĩo 6a mí nùwǎ hènun màhǎ yan wo bèenia.»

34 O o Yeesu bía nòn 6a yi: «Ho ðĩmĩná na lònbiò báawa lè 6a hǎawa wee ya mín.

35 Éé ká 6a báawa lè 6a hǎawa na ko 6a khíi vèe à yí le mukǎnĩ ho ðĩmĩná na bò o 6uen yi bán máa ya mín.

36 Ba yí dà máa bĩnĩ máa hí, lé bĩo 6a 6onmín lè le Dónbeenĩ wáayi tonkarowà. Ba lé le Dónbeenĩ zàwa lé bĩo 6a vèera.

* 20:18 Mi loĩ Lení vūahũ (Psaumes) 118.22 † 20:28 Mi loĩ Làndá zéeníló vūahũ (Deutéronome) 25.5

³⁷ Ho laho na bia le vɛndè-za na ho dõhũ wi yi bïo, ó o Mɔyĩize zéenia mu wéréwéré le 6a ni-hía khii vèe, ò o von o Nùhũso le *Abarahaamu bàn Dónbeenĩ là a *Izaaki bàn Dónbeenĩ là a *Zakoobu bàn Dónbeenĩ.‡

³⁸ Le Dónbeenĩ lé bia yïo wi lua bàn Dónbeenĩ, ká le yínɔn ni-hía bàn Dónbeenĩ. Lé bïo 6a búenbúen yïo wi lua lerén bïo yi.»

³⁹ A ho *lándá bïo zéenílowa nùwã yen búii bia non wo yi: «Ni-kàránlo, fo bia se.»

⁴⁰ Lé bïo 6a yí wi à 6a biní khà miten tùa wo yi làa bïo búii.§

O Krista s̄ĩnii z̄ũrló bïo
(Matiye 22.41-46; Maaki 12.35-37)

⁴¹ O Yeesu binía tùara 6a yi: «Ba da à wé kaka à bíoráa le o *Krista lé o *Daviide m̀onm̀anĩi?

⁴² Lé bïo ó o Daviide mí beere bia mu hã Leni v̄uahũ yi:
«O Nùhũso Dónbeenĩ bia non í Nùhũso yi:

Buee keeni í nin-tiáni,

⁴³ fúaa ká í búrá ũ zúkúsa ũ tá,

á ũ bò ũ zení wán.*

⁴⁴ Bïo ó o Daviide wee ve o Krista lè mí Nùhũso, o ò wé o nùhũso ká a mún pá à wé o m̀onm̀anĩi kaka?»

Mi pa miten ho lándá bïo zéenílowa bïo yi
(Matiye 23.6; Maaki 12.38-40)

⁴⁵ Bïo 6a zãamãa d̄ĩn wee jí a bíoní, ó o bia non mí ni-kenínia yi:

⁴⁶ «Mi pa miten ho *lándá bïo zéenílowa bïo yi. Ba wa hã báká-beera z̄llo à wé héekaráa. Ba wa 6a wé t̄eni 6a yi lè le k̄onbii 6a zãamãa f̄emínlo lara yi. Ho k̄aránlo z̄iní yahón lù, lè ho d̄inlo d̄iinii keenińia na seka 6a wé hueeka keeni yi.

⁴⁷ Ba wee khà 6a mahãawa juua bïo, á mún wa ho floró na túee wéró à 6a nùpua leéka le 6a t̄erenna. Lé bún búenbúen non á 6a lonbee khii wíoka à déráa wán.»

21

O mahã-khenii hãmu bïo
(Maaki 12.41-44)

¹ O Yeesu hoonía mí yahó á lora khii fò, ó o m̄on ho nãfòró b̄ansowà na wee kúee mí hãmu hã bonkoní yi le *Dónbeenĩ z̄i-beeni yi.

² O o mún m̄on o mahã-khenii búii ò o wee kúee mí t̄mónwà bïo jun,

³ ó o bia: «Le í m̄i ho t̄iia na mia: O mahã-khenii na kà bïo na ó o kúaa á boo po bia ká búenbúen bïo.

⁴ Lé bïo le wári na 6a búenbúen wó lè mí hãmu lé d̄io 6a yú puunía. O orén lè mí khemu, ò o pá kúaa bïo wi o c̄on búenbúen na ó o lá wé è dí.»

Le Dónbeenĩ z̄i-beeni floró bïo
(Matiye 24.1-8; Maaki 13.1-8)

⁵ Bïo 6a nùpua nùwã yen búii wee bïo le Dónbeenĩ z̄i-beeni bïo, le le donkhueéra lè hã *hue-seni lè mu b̄iowa na 6a wó lè mu hãmu, ó o Yeesu bia non 6a yi: ⁶ «P̄ahũ búii khii dã ká bïo mí yïo wi wán kà á à fi. Hàri huee máa kei mí ninza huee wán.»

Ho yéréké b̄iowa na khii wé á ho d̄im̄jã á à véraa

⁷ A 6a tùara a yi: «Ni-kàránlo, lé ho p̄ahũ yen á bún bïo so ò wé yi, á lé mu b̄io yen khii zéeni le mu bïo mu wéró p̄ahũ d̄an?»

‡ 20:37 Mi lon Léró v̄uahũ (Exode) 3.6 § 20:40 Mi lon Léró v̄uahũ (Exode) 3.6 * 20:43 Mi lon Leni v̄uahũ (Psaumes) 110.1

⁸ O o Yeesu bía: «Mi pa miten bïo. Mi yí díá le 6a vîiní mia. Lé bïo á nùpua cèrèε khíi 6uen í yèni yí á à bío: «Í lé o *Krista, ho pãahú dñn.» Ká mi màhá yí bè 6a yi.

⁹ Hen ká mi khíi wee jí há hĩa táró, lé ho kãaló bïo, à mi yí dèé mi yiwa. Lé bïo á bñn biowa so ko mu wé ho yahó. Ká bñn dèenía máa wé ho ðímíjã véro pãahú.»

¹⁰ O o bñnía bía bò mu wán: «Ho síi 6úi khíi wé è lé vaá fi lè ho síi veere, á ho kãhú 6úi khíi wé è lé vaá fi lè ho kã-veere.

¹¹ Ho tá dèkénòn sũmáa khíi wé há lua 6úi yi, á le hñni lè mu vñn-kora khíi keñ lua cèrèε yi. Mu bè-beera 6úi na bïo á à wé le zãní á à wé ho wáayi lè ho tá yi.

(Matiye 10.17-22; Maaki 13.9-13)

¹² «Èε ká sãni à bñn 6úen6úen dã, á 6a à wíika mia á à beé lò. Ba à 6ua mia á à varáa 6a *zúifùwa kãránló zíní yi á vaá cítí, á à kúee mia ho kásó yi. Ba wé è 6ua mia á vaá ðíní há kãna júnása lè 6a bá-zàwa yahó bïo mi tà miï bïo yi.

¹³ Lé bñn mi ì bè yi á à zéenináa í bïo.

¹⁴ Mi bè mi hácirí bïo kà lè bïo wán: Mi yí dèé mi yiwa bïo mi vaá bío á à fenínáa miten bïo yi.

¹⁵ Inén í beere lé yïa á à na há bíoní lè mu bè-zúñminí mia, á mi zúkúsa ó o 6úi máa dàñ máa sãnsá mia á mún máa kán.

¹⁶ Hàrí mñn maáwà lè mñn nuwà, mñn zàwa lè mñn nùwã na ká, lè mñn bñnlowà mítén lé bán á à dé mia á à na, á mi cèrèε 6úi 6a à 6úe.

¹⁷ Ba nùpua 6úen6úen á à jín mia bïo mi tà miï bïo yi.

¹⁸ Èε ká hàrí mi jún-vãní dà-kéní 6úi máa ví.

¹⁹ Mi fãrá ðñn sese, bñn lé bïo á à na ká mi ì yí le mukãñi na máa vé.

O Yeesu wee bïo ho Zeruzalεmu floró bïo

(Matiye 24.15-21; Maaki 13.14-19)

²⁰ «Pãahú na mi khíi mi 6a hñn-táwá lè mí kuio ká 6a kñnía ho Zeruzalεmu yi, bñn ká mi ì zúñ le cñnú ká ho floró yi.

²¹ Hón pãahú so yi á bíá á à keñ ho *Zudee yi ko 6a lùwí yòo há 6úaa. Bíá á à keñ ho Zeruzalεmu yi ko 6a lé ho yi lén, á bíá wi há mana yi yí bñn 6uee zo ho yi.

²² Lé bïo mu ù wé le cítí fló wizooní na le Dónbeení bíoní vñahú bè-bíonii 6úen6úen á jii ì sí yi.

²³ Ho yéréké khíi sá 6a há-sèenasa lè 6a há-jàawa yi mu zoñ. Lé bïo mu ù wé le yi-véε làa sòobéε ho kãhú mu yi, á le Dónbeení á à zéení le le síi wee cñ 6a nùpua mu yi.

²⁴ Ba à 6úe 6a 6úi lè há hĩa khàra, ká 6a 6úi 6a à 6ua à varáa há kã-vio yi, á bíá yínãñ 6a zúifùwa 6ueé fi ho Zeruzalεmu á à keñí ho yi fúaa 6a pãahú jii sú.

O Nùpue Za bíni 6uenló bïo

(Matiye 24.29-35; Maaki 13.24-31)

²⁵ «Mu biowa 6úi na síi yí zũ khíi wé le wii le ho pñihú lè há mànàayio yi. Ho ðímíjã kãnasa 6úen6úen á yilera à yáa mu yámú jumu na wee kùrún sã jíló bïo yi.

²⁶ Ba nùpua 6úi yiwa á à dè dè è yuunika ká 6a leékaa bïo khíi wé ho tá wán mu pãahú, lé bïo á ho wáayi bïo 6úen6úen á à dèké.

²⁷ Bñn ká 6a à mi a *Nùpue Za há dùndúio wán ká a yòó lua lè mí dànló lè mí cùkú beení.

28 Ká bñn biowa so wéró jii khii héra, à mi híni ðin à hóoní mi júná lé bío á mi káníló wáa sàaráa.»

*O Yeesu lá ho fíkiyéé bío á kàráanna lè ba nùpua
(Matiye 24.32-35; Maaki 13.28-31)*

29 Bñn món ó o Yeesu wà le wàhiire na kà nòn ba yi: «Mi loñ ho *fíkiyéé vñdèè lè há vñsía na ká.

30 Ká há hía wee sà mí vñn-yórówà, se mi zū le ho vlohó tèró ðñn.

31 Làa bñn síi ká mi khii mòn ká bñn biowa so wee wé, à mi zūr le le *Dónbeení béení sàaráa.

32 Le í mí ho tūiá poni na mia: Ho pãahú na kà nùpua máa hí máa vé ká bñn biowa so búenbúen yí wó.

33 Ho wáayi lè ho tá khii vé, ká í bíoní hñn ñ keri bñn fèèè.

Mi wé fání mí yío

34 «Hen ká mi wee pa miten bío sese, á mi máa na miten ho dàndñnló lè ho ja-junló, lè ho ðimíjá bío yilera yi. Ká bñn mia le wizonle mu khii ví mia lè ho zúan bío síi.

35 Lé bío le khii yòoka ho ðimíjá nùpua búenbúen wán.

36 Mi fání mí yío. Mi wé fio fèèè, á mi ì yí ho pánká à fenínáa miten bío wà bueé wé búenbúen yi, á à dàñ ñ ðinnáa o *Nùpue Za yahó.»

37 Le wisoni yi ó o Yeesu fù wee wé kàrán ba nùpua le *Dónbeení zì-beení yi. Ká ho ziihú ò o lén yòo cãa há Oliivewa vñsía búee wán.

38 Ba nùpua búenbúen fù wee wé búen le Dónbeení zì-beení yi le yñbii bñrri, à buee jí a cñn.

22

O Yeesu dénaló bío

(Matiye 26.1-5, 14-16; Maaki 14.1-2, 10-11; Zãn 11.47-53)

1 Ho *búurú na á ja-fñi yí dó yi sánú na ba le Paaki wà bueé sàará.

2 A ba *yankarowà júnása lè ho *làndá bío zéenílowa wee cà bío ba à wé wé è búeráa o Yeesu, lé bío ba zãna ba zãamáa.

3 A bñn ó o *Satãni dó há yile-kora ò Zudaa na ba wee ve làa Isikariote yi. O lé ba ñi-kenínia píurú jùn ñi-kení.

4 O o Zudaa mu wà vaá wãanía lè ba yankarowà júnása lè le *Dónbeení zì-beení parowà júnása, à zūrínáa bío o ò wé wé è dérãa o Yeesu ba níi yi.

5 A bán sía wan wan le mí ì na le wárí wo yi.

6 O o Zudaa wáa tà, á hñnøn wee cà bío o ò ðin wán á à dérãa wo ba níi yi kà ba zãamáa yí zūr mu.

O Yeesu le ba wíoka ho Paaki ðñnló bío

(Matiye 26.17-19; Maaki 14.12-16; Zãn 13.21-30)

7 Pãahú na ba wee dí ho búurú na á ja-fñi yí dó yi sánú yi, á le wizonle na ba ko ba fúaa ho Paaki piozàwa yi à wé lè mu hãmu ðñn,

8 ó o Yeesu tonkaa o Piere là a Zãn á bía nòn yi: «Mi lén vaa wíoka ho Paaki ðñnló bío.»

9 A ba tùara a yi: «Lé wen á fo wi à wa wíoka mu yi?»

10 O o bía nòn ba yi: «Mi loñ! Hen ká mi hía wà líi zo ho lóhó yi, á mi ì fè mín làa níi búii na sò mu jumu lè ho ðũhú, à mi bè o yi va le zii na ó o vaá zo yi,

11 à vaa bío na le zii mu bãnso yi: «O ñi-kàránlo le wa tùa foñ: Ho lahó na á ínén lè í ñi-kenínia á à dí ho Paaki ðñnló yi lé ho yén?»

12 O ò zéení la-beení búii làa mia ho nónwíohú yi na sía bàráka vó. Lé bñn à mi wíoka ho ðñnló bío yi.»

¹³ A 6a wà vaá yú mu búenbúen làa bïo ó o Yeesu bíaráa mu á 6a wíokaa ho Paaki dínló bïo.

O Nuhúso dínló

(Matiye 26.26-29; Maaki 14.22-25; 1 Korénte 11.23-25)

¹⁴ Bïo ho pãahú dãn, ó orén lè mí tonkarowà páania kará ho dínló nuhú yi.
¹⁵ O o bía nɔn 6a yi: «Í 6èntín wee cà à í dí ho Paaki sánú dínló na kà làa mia à bè yi lò beráa.

¹⁶ Lé bïo á í máa bíní máa dí ho làa mia hùúu, fúaa nònzoñ na á mu ù wé á nii á à sí yi le *Dónbeení béení yi, le í bío mu na mia.»

¹⁷ O o wáa lá le nuuní dèe á buan, ò o dó le Dónbeení bárakà, ò o bía: «Mi fé le nuuní dèe na kà à nu fé mín yi.

¹⁸ Le í bío mu na mia: A lá ho zuia nii wán, á í máa bíní máa nu òwén hùúu, ká mu yínɔñ le Dónbeení béení buenló mán.»

¹⁹ Bún món ó o lá ho búuru, á dó le Dónbeení bárakà, ò o cèekaa ho nɔn 6a yi, ò o bía: «Hia kà lé í sánia [na nɔn mi bïo yi. Mi wé wé mu à leékaráa í bïo.»

²⁰ Lé bún 6an síi ó o mún láráa le nuuní dèe ho dínló díró món, ò o bía: «Le nuuní dèe na kà lé le páanii finle na bò lè í cãni na á à kúia mi bïo yi.]

(Matiye 26.20-25; Maaki 14.17-21)

²¹ «Èe ká mi màhá loñ, yia á à dé mi ì na làa mi á páania kará ho dínló nuhú yi hen.

²² Mu bon, o *Nùpue Za á à hí làa bïo le Dónbeení le mu wéráa. Ká yia màhá nii ì bè mu á ho yéréké è zo nuhú.

²³ A 6a búakáa wee tùaka mín yi le lé o yén màhá à wé mu mí tãhú coon?»

Yia po bía ká lé o yén?

(Matiye 20.25-28; Maaki 10.42-45)

²⁴ O Yeesu ní-kenínia wee wãaní mín yi à zúrnáa yia po 6arén na ká.

²⁵ O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Ho òmíjã kãna bá-zàwa wee wé mí pánkã há wán, á bía ho pánkã wi níni yi le 6a wé ve mí làa «bè-tente wérowà».

²⁶ Èe ká minén bïo yí ko à mu keñ kã. Minén á yia nuhú wi po bía ká wón ko ò o wé mítén cínú bía ká yahó. A yia á ho pánkã wi níni yi wé bía ká ton-sá.

²⁷ Yia nuhú wi lée wée? Lé yia 6a wee lá ho dínló na yi ò o dí lée, tàá lé yia wee lá ho na? Yínɔñ yia 6a wee lá ho na yi le? Awa! Inén wi mi tãhú lòn ton-sá bïo síi.

(Matiye 19.28)

²⁸ «Bìo á mi wee tà keñ làa mi féee le lònbee na wee yí mi yi,

²⁹ le bún nɔn á le béení na á í Maá nɔn mi á í mún nɔn mia.

³⁰ Mi khií dí á à nu làa mi í béení yi, á mi mún khií keení 6a bá-zàwa kanmúini wán á à cítiráa o *Isirayeele zí-núná píru nu.»

O Yeesu bía le o Piere hía pĩ mí bïo

(Matiye 26.31-35; Maaki 14.27-31; Zán 13.36-38)

³¹ O Yeesu bía nɔn o Simɔn Piere yi: «Simɔn, Simɔn, héyii! Loñ! O *Satãni flora ho wõhú le Dónbeení cón yú à didiráa mia làa bïo 6a wé didiráa mu dũmu à lén zàn-bïo.

³² Èe ká í màhá flora nɔn foñ, à le sídéro yí fòo foñ. Ká ù khií tà yèrémãa 6uara í cón, à ù hení mìn zàwa sía.»

³³ O o Piere bía nɔn wo yi: «Nuhúso, hàrí à mu wé kàsó, á ì ì zo ho làa fo. A mu wé húmú, á ì ì hí làa fo.»

³⁴ O o Yeesu bía: «Piere, le í bío mu na foñ: Ho zuia ó o kò-béee máa wá, ká ù pã le fo yí zũ mi a dãn há cúa-tín.»

Mi wé wloka miten há fio bïo yi

³⁵ Bún món ó o Yeesu bía nòn 6a yi: «Bìò á ì hía tonkaa mia, à ì le mi yí 6ua wárí à yí 6ua puure làa nakáa, á bïò búí cén fòora mia le?» A 6a bía: «Dèè búí yí fòora wèn.»

³⁶ O o wáa bía nòn 6a yi: «Àwa! Bïò kà wán ká yia wárí wi ò o lá le 6ua, à yia puure wi mún lá le 6ua. Yia khà-tóní mía à wón yèé mí báká beenì, ò o yà ho búí.»

³⁷ Le ì bío mu na mia: Le Dónbeenì bionì vūahū bionì na kà bïò ko à mu sá mi à jii sí: «Ba mà a dó 6a bè-kora wérowà jii.»* Mu bon. Bïò túara ì dání yi á à wé jii ì sí.»

³⁸ O o ñi-kenínia bía nòn wo yi: «Núhūso, lé hã khà-túa bïò jun na.» O o Yeesu bía: «Mi wáa día kà.»

*O Yeesu flora hã Oliivewa Búee wán
(Matiye 26.36-45; Maaki 14.32-41)*

³⁹ O Yeesu ló ho lóhó yi á wà van hã Oliivewa búee wán làa bïò ó o wee wé wéráa mu. O o ñi-kenínia bò a yi.

⁴⁰ Bïò ó o vaá dñn ho lahó mu ó o bía nòn 6a yi: «Mi wé fio bèra a na à mi yí zo mu bè-kora wéró yi.»

⁴¹ Bún món ó o khèra làa ba á à yí lòn hen na ó o nùpue hue-lèenii dà vaá dā yi síi, á líí fàrá mí nònkórúná wàn ò o wee fio kà síi:

⁴² «Ì Maá, ká fo tà, à ù yí le le lònbee na kà dā mi. Èé ká mu yí wé ìnén síi bïò ká ùnén síi bïò lé bïò wé.»

⁴³ [Bún món á le Dónbeenì tonkaro búí 6ueé zéenia mítén làa wo, á hína a síi.

⁴⁴ O Yeesu wíokaa wee fio lè mí sòobéé, lé bïò á bïò wà 6ueé wé làa bïò á à sá a yi búenbúen ó o mən, á mu wee beé o lò dàkhína, ó o fèenì yèrémáa ka lòn cāni, á wee luioka lii kúia ho tá yi.]

⁴⁵ Bïò ó o flora wó, ó o bínía 6uara mí ñi-kenínia cón á 6ueé yú 6a à mu dāmu 6ó 6a, lé bïò 6a yiwa wee váráa.

⁴⁶ O o bía nòn 6a yi: «Mi yí da. Mi híni fio à mi yí zo mu bè-kora wéró yi.»

*Ba wíira a Yeesu
(Matiye 26.47-55; Maaki 14.43-49; Zán 18.2-11)*

⁴⁷ Bïò ó o Yeesu dñn wee bío, à bún 6a zāamáa búí vaá ló lua. Yia dú 6a yahó lé o Zúdaa, wón na lé o ñi-kenínia píru jun ñi-kéní mi beere. O 6uee dèenii, ó o wà 6ueé 6ó a Yeesu yi, á le mí ì tēenii a yi lè le kōnbii.

⁴⁸ A wón bía nòn wo yi: «Éee, Zúdaa, lé le kōnbii tēenii á fo ò bè yi á à dérāa o *Nùpue Za á à na le?»

⁴⁹ Ká bía làa wo bò mín zūna bïò hía à wé, á 6a túara a yi: «Núhūso, wà dà à fi lè wa khà-túa le?»

⁵⁰ A 6a ñi-kéní búí dēenia hà 6a *yankarowà jūhūso ton-sá nín-tiání jikāahū kúio.

⁵¹ Ká a Yeesu mähá bía: «Héyii! Mi día kà.» O o dñn o ñi jikāahū ó o dēenia wan.

⁵² Bún món ó o Yeesu yèrémáa bía nòn 6a yankarowà júnása, lè le *Dónbeenì zī-beenì parowà júnása lè 6a ñi-kía na wà 6ueé wii wo yi: «Mi 6uan mi khà-túa lè mi būaa 6uararāa ì wán le we? I léé ñi-kāanii le?»

⁵³ Hã wizooní búenbúen á ì lá wee wé keí làa mia le Dónbeenì zī-beenì yi á mi yí wíira mi hón pāahū so yi. Èé ká ho pāahū na kà hón bïò sã minén lè le tibirí pánká jūhūso yi.»

*O Piere pã a Yeesu bïò
(Matiye 26.57-58, 69-75; Maaki 14.53-54; Zán 18.12-18, 25-27)*

* 22:37 Mi loñ Ezayii vūahū 53.12

⁵⁴ Bũn mɔ́n á ɓa wǎa wĩira a Yeesu á buan vaá zonnáa ɓa yankarowà jùhũso zii. O Piere bò ɓa yi ká a màhǎ khèra wi.

⁵⁵ Ba zoó lò ho dǎhũ ho lún sɪi yi á ɓa búii kará kɪnía yi. O o Piere ɓueé zoó kará làa ba.

⁵⁶ O o ton-sá hǎa búii mɔ́n wo ho dǎhũ khoomu yi ò o kará, ó o fá mí yĩo wo yi, ò o bía: «O n̄i na kà mún fù wi làa wo.»

⁵⁷ O o Piere pǎ mu, ò o bía: «Héyĩ! Hǎa mu, ɪ yàá yí zũ a.»

⁵⁸ Mu ù dé mí yi ò o búii tɪn mɔ́n wo, á wón bía nɔ́n wo yi: «Ūnén mún lé o n̄i mu bàn n̄i-kení búii.» Ká a Piere màhǎ bía: «N̄i mu, ɪ yí nɔ́n wo.»

⁵⁹ B̄io mu dá dò mí yi lòn léèrè dà-kení s̄ii ó o n̄i-veere búii tɪn pá b̄inía bía mu: «Mu bon kénkén. O n̄i mu fù wi làa wo, lé b̄io ó o mún lé o Kalilee n̄i.»

⁶⁰ Ká a Piere màhǎ bía: «B̄io á ūnén yàá wee b̄io á ɪ yí zũ.» Ho pǎahũ dà-kení kení na ó o wee b̄io mu yi ó o kò-béé wá.

⁶¹ O o Nùhũso yèrémáa fá mí yĩo o Piere yi. Lé bũn ó o Piere hácírí màhǎ ɓuara b̄io ó o Nùhũso bía nɔ́n wo yi wán: «Ho zuia ó o kò-béé máa wá ká ũ pǎ le fo yí zũ mi á d̄ɔn hǎ cúa-tɪn.»

⁶² O o Piere h̄inɔ́n ló á léé wá b̄ub̄ub̄u.

Ba dásiwá wee ha a Yeesu ká ɓa a là a (Matiye 26.67-68; Maaki 14.65)

⁶³ Ba n̄upua na pan o Yeesu yi wee yáa mí jini yi na a yi ká ɓa a ha a.

⁶⁴ Ba wee pe o yahó yi ká ɓa t̄ua wo yi: «Ká fo lé le *Dónbeen̄i j̄i-cúa f̄ero b̄io bon, à ũ zéení ȳia v̄ina fo.»

⁶⁵ Hǎ b̄in-kora lè mí s̄iwá á ɓa wee b̄io na a yi.

Ba buan o Yeesu vannáa ho làndá t̄iia f̄erowà c̄ɔn (Matiye 26.59-65; Maaki 14.55-65; Z̄an 18.19-24)

⁶⁶ B̄io ho tá t̄ɔn, á ɓa *zúifùwa n̄i-k̄ia, lè ɓa *yankarowà j̄únása *lè ho làndá b̄io zéenílowa kúaa mín wán, à ɓa le ɓa ɓua a Yeesu ɓuennáa minén na lé ho làndá t̄iia f̄erowà yahó.

⁶⁷ A ɓa t̄uara a yi: «Fo lé o *Krista à ũ b̄io mu le wa j̄i.» O o bía nɔ́n ɓa yi: «Ĩ bía mu nɔ́n mia á mi máa tà mu,

⁶⁸ ká ɪ mún t̄uara mia á mi máa b̄io d̄éé.

⁶⁹ Ká hǎ làa na kà wán, ó o *N̄upue Za á à k̄ení le Dónbeen̄i na dà mu b̄io ɓúenb̄úen n̄in-t̄ián̄i.»†

⁷⁰ A ɓa ɓúenb̄úen wǎa bía: «À bũn à fo lé le Dónbeen̄i Za lon?» O o bía nɔ́n ɓa yi: «Lé minén miten bía le ɪ lé or̄en.»

⁷¹ A ɓa wǎa bía: «Wa màkóo wǎa mía seéràsa yi. Warén waten wǎa j̄á a j̄i-cúa.»

23

Ba buan o Yeesu ɓuararáa o Pilaate c̄ɔn (Matiye 27.2, 11-14; Maaki 15.1-5; Z̄an 18.28-38)

¹ Ho làndá t̄iia f̄erowà ɓúenb̄úen h̄inɔ́n buan o Yeesu vannáa o *Pilaate c̄ɔn.

² B̄io ɓa vaá d̄ɔn b̄in, á ɓa wee bá a ká ɓa a b̄io: «O n̄i na kà á wa yú ò o wee khà wa n̄ipomu v̄iní le ɓa yí cǎ ho lànpó à na a béé yi. O o mún wee b̄io le mí lé o *Krista, o béé.»

³ O o Pilaate t̄uara a yi: «Lé ūnén lé ɓa *zúifùwa béé le?» O o Yeesu bía nɔ́n wo yi: «Fo bía mu.»

⁴ O o Pilaate bía nɔ́n ɓa yankarowà j̄únása lè ɓa z̄amáa yi: «B̄ion̄i na à ɪ ì d̄in wán á à s̄inínáa o n̄i na kà j̄uhũ á ɪ yí mɔ́n.»

† 22:69 Mi loń Lení v̄uahũ (Psaumes) 110.1, Daniyele v̄uahũ 7.13

⁵ Ká 6a màhá pá wíokaa wee bío lè mí pànká: «O wee káani wa nìpomu lè mí kàránlò. O 6úa mu jùhù ho Kalilee yi á tò ho *Zudee yi fée wà 6ueé 6ó hen.»

⁶ Bío ó o Pilaate ná há bioní mu, ó o tùara: «O nni mu lée Kalilee nni le?» A 6a le úuu.

⁷ A bío ó o zūna mu kà, ó o le 6a 6ua a varáa o *Heroode cón, lé bío ó o Heroode lé yia wi ho Kalilee jùhù wán, à wón mún wi ho Zeruzalému yi mu pàahù.

Ba buan o Yeesu buararàa o Heroode cón

⁸ Bío ó o Heroode mən o Yeesu, ó o sii wan, lé bío ó o ná a sã míana, á lá wi ó o mi a wán hàrí hàání. O lá wi ò o mi a ká a wee wé yéréké bío 6úi.

⁹ O tùara a yi làa bío cèrè ká a Yeesu màhá yí dó mí jii wo yi hùúu.

¹⁰ Ba *yankarowà júnása lè ho *làndá bío zéenílowa òn wee kooní a Yeesu yi lè le hère.

¹¹ O Heroode lè mí dásíwá wee yáa mí jini yi na a Yeesu yi ká 6a a zuańka a yi. Ba zínía wo lè ho báká beení na se làa sòobé, à 6a bínía buan wo vannáa o Pilaate cón.

¹² Lé bún zoñ ó o Heroode là a Pilaate bínía wó 6a bñlowà ká 6a jòn lá wee fi.

Ba le o Yeesu ko ò o 6úe

(Matiye 27.15-26; Maaki 15.6-15; Zán 18.39-40; 19.4-16)

¹³ Bún món ó o Pilaate von 6a yankarowà júnása, lè 6a ya-díwá lè 6a zãamáa á kúaa mín wán,

¹⁴ ò o bía nən 6a yi: «O nni na ká á mi buan buararàa í cón, á le o wee káani mu nìpomu. Awa! Í mún wãa tùara a yi mi búenbúen yio yi, á há wén-kora na mi le o wó na dà à dé o jùhù á í yí mən.

¹⁵ O Heroode bínía buan wo 6ueé nən wən, lé bío á wón mún yí mən o wékheró. O bènfin yí wó bío 6úi na nən ó o koráa lè mu húmú.

¹⁶ Í ì bío le 6a ha a lè há làbàaní, ká í ì día wo o ò lén.»

¹⁷ [Hen ká ho Paaki sánú díró òn, ó o Pilaate ko ò o lén o kàsó nni 6úi día.]

¹⁸ A bún 6a búenbúen páanía wee bío pónpón: «Búe o, à ù día o Barabaasi!»

¹⁹ Wón Barabaasi so kàsó zoró jùhù lé bío ó o hía wi ho káaló fio yi, á 6ó a nni 6úi.

²⁰ Bío ó o Pilaate wi ò o día a Yeesu, ó o wíokaa tùara 6a zãamáa yi.

²¹ Ká 6a màhá wee wãamaka: «Búe wo ho *kùrùwá wán ò o hí! Búe wo ho kùrùwá wán ò o hí!»

²² Mu cúa-tin ní ó o Pilaate bía nən 6a yi: «Lée webio ó o wó khon yi? Í yí mən bío 6úi na nən ó o koráa lè mu húmú. Í ì bío le 6a ha a lè há làbàaní, ká í ì día wo o ò lén.»

²³ Ká barén bán pá lan wee wãamaka pónpón le 6a búe o Yeesu ho kùrùwá wán. A barén wãamakaa lé hía yú ho pànká.

²⁴ Ó o wãa tà le mí ì wé bío 6a wee cà.

²⁵ O nni na 6a le o día, wón na kera ho káaló fio yi á wó le nni-6úe 6a dó ho kàsó yi, ó o léra día, ò o nən o Yeesu 6a dásíwá yi le 6a wé làa bío 6a zúifùwa sía vá yi.

Ba dásíwá buan o Yeesu wàrdá

(Matiye 27.32-34; Maaki 15.21-23; Zán 19.17-22)

²⁶ Bïo 6a 6uan o Yeesu wàráa, á 6a vaá fò mín làa Siréena* nîi 6úi na 6a le Simôn, ò o ló há mana yi lua. A 6a dásíwá wîira a 6ueé séenía lè ho kùrùwá, ò o bèráa o Yeesu món.

²⁷ Ba minka zâamáa bò a yi á séenía 6a háawa 6úi na wee wá kùaará a bïo yi.

²⁸ Ó o Yeesu yèrémáa wee bïo làa ba: «Zeruzaléemu háawa, mi yí wá ínén bïo yi, ká mi wá minén miten lè mí zàwa bïo yi.

²⁹ Lé bïo há wizooní 6úi na lua yi, á 6a khíi wé è bïo: «Ba háawa na yí máa te làa bïa ñin yí ton za yí yèenía yí mæn bán júná 6èntín sí.»

³⁰ Hón pãahú so yi ká 6a à bïo ò na há 6úaa yi: «Mi tè jñ wæn» á mún ñ bïo lè há dòn6úaa: «Mi pe wæn»†

³¹ Lé bïo ká 6a wee wé ínén na ka lòn 6ùen-siire ká síi, á minén na ka lòn 6ùen-henï bïo khíi dà bún wán.»

*Ba 6úaa o Yeesu ho kùrùwá wán
(Matiye 27.35-44; Maaki 15.24-32; Zán 19.17-27)*

³² Ba mún 6uan ñi-wàanna nùwá jùn 6úi na 6a à páaní ñ 6úe là a Yeesu.

³³ Bïo 6a vaá ñn ho lahó na 6a wee ve làa «Nún-6òkuee» á 6a 6úaa o Yeesu ho *kùrùwá wán bïn. Ba ñi-wàanna nùwá jùn á 6a mún 6úaa há kùrùwáwá wán bïn. O ñi-kení wi là a Yeesu nín-tiání ká yia so wi là a nín-káahó.

³⁴ [Ó o Yeesu bía: «Í Maá, sén día na 6a yi, lé bïo 6a yí zū bïo 6a wee wé.»] Bïn món á 6a dásíwá wó le jún-sini bïo á sankaaráa o sí-zínia.

³⁵ Ba zâamáa ñin bïn á wee loñ. Ba *zúifùwa júnása bán wee yáa mí jini yi na a yi ká 6a à bïo: «O fenía 6a 6úi, le orén mún fení miten ká a lé o *Krista bïo bon, yia le Dónbeenï mæn léra.»

³⁶ Ba dásíwá mún wee yáa mí jini yi na a yi. Ba vá 6ueé 6ó a yi, á hónía mu bè-ña yóo ñn wo yi

³⁷ à 6a wee bïo: «Hen ká fo lé 6a zúifùwa béé, à ù fení ùten ùten.»

³⁸ Yóo o jùhú yi á bïo ká lé bïo 6a túara: «YIA KÁ LÉ 6A ZÚIFÙWA BÉÉ.»

³⁹ Ba ñi-wàanna na 6a 6úaa ñi-kení wee là a ká a bïo: «Fo yínón o Krista le, á ù fení ùten ùten à ù mún fení warén lon!»

⁴⁰ Ká a ñi-kení na so wón 6èn wee zá lè mí ninza mu ká a bïo: «Fo yí máa zín Dónbeenï le? Yínón le lònbee dà-kení mu á ù wi yi le?»

⁴¹ Warén bán ko lè le lònbee, lé bïo wa wékhe lé hía dó wæn mu yi, ká arén wón yí wó bè-kohó.»

⁴² Bïn món ó o bñía bía: «Yeesu, hen ká fo khíi 6uara lè ù béenï, à ù pa í bïo.»

⁴³ Ó o Yeesu bía ñn wo yi: «Le í mí ho tũiá poni na foñ: Ho zuia ká fo ò keñ làa mi le Dónbeenï cón.»

*O Yeesu húmú
(Matiye 27.45-56; Maaki 15.33-41; Zán 19.28-30)*

⁴⁴⁻⁴⁵ Mu wó à le wii wà yóo fàrá, á ho kshú 6úen6úen ñin ñin wó le tibíri á míana fúuu fúaa le wi-háarè. Ho pñsòró na zoó le *Dónbeenï zì-beenï yi á lenkaa mín tñahú.

⁴⁶ Ó o Yeesu bía pñpñ: «Í Maá, í wee dé í mànáká ù níi yi.» Bïo ó o bía bún wó, ó o húrun.

⁴⁷ Bïo ho Oroomu dásíwá kuure jùhúso mæn bïo wó, ó o khónía le Dónbeenï, ò o wee bïo: «O nîi na ká 6èntín lá téréenna.»

⁴⁸ Ba zâamáa na 6uara 6ueé lora mu bïo mu á mæn bïo wó, á 6a bñía wá ká 6a yara sò làa sòobéé.

* **23:26** Siréena: Ho léé lóhó 6úi na wi ho Afiriiki kshú yi á suaráa yi lè ho Mediteranéé yámú jumu. O Yeesu pãahú á 6a zúifùwa 6úi hía wi ho lóhó mu yi. † **23:30** Mi loñ Ozee vñahú 10.8.

49 O Yeesu b̄an b̄snlowà b̄uenb̄uen lè 6a h̄awa na b̄o làa wó h̄arí ho Kalilee yi á b̄ueé kh̄era d̄in wee loñ b̄io wee wé.

O Yeesu nuuló b̄io

(Matiye 27.57-61; Maaki 15.42-47; Z̄an 19.38-42)

50-51 N̄ii b̄ui h̄ia wi b̄in á ȳeni 6a le Zozεεfu. O wee lé 6a *z̄uífùwa lóhó na 6a le Arimatee yi. O fù léee n̄i-tente na térénna, á h̄ia wee lòní le *Dónbeen̄i b̄éeni b̄uenló. O fù lé 6a z̄uífùwa làndá t̄uía f̄εerowà n̄i-kéní, ká a màh̄á fù yí tà b̄io 6a n̄inzàwa j̄iní tò wán wó.

52 O o wà van o Pilaate c̄on vaá flora a Yeesu n̄i-h̄inmu.

53 B̄un m̄on ó o huera a ho *kùrùwá wán, á líí pon yi lè ho b̄unló, á lá vaá n̄una le búure na có ho b̄uaahó yi, na á n̄i-h̄io lá d̄in yí n̄una yi yí m̄on.‡

54 Mu wó ho ȳez̄umá z̄on z̄ih̄ú á ho *Sabaa j̄uh̄ú b̄uaráa.

55 Ba h̄awa na b̄o là a Yeesu h̄arí ho Kalilee yi á b̄o mín là a Zozεεfu vaá m̄on le búure, á lora b̄io ó o Yeesu n̄i-h̄inmu d̄umanáa.

56 B̄un m̄on á 6a b̄inía vaá wee wíoka ho j̄iló lè mu b̄io na s̄amu sí o Yeesu mu s̄anía b̄io yi. Ho Sabaa z̄on á 6a v̄úna làa b̄io ho làndá heníanáa mu.

24

O Yeesu v̄èeró b̄io

(Matiye 28.1-9; Maaki 16.1-8; Z̄an 20.1-10)

1 Ho dimaasi z̄on ȳinb̄ii b̄uir̄ii á 6a h̄awa h̄in̄on lá ho j̄iló na s̄amu sí na 6a lá wíokaa, á b̄uan vannáa le búure wán.

2 Ba vaá yú le hue-beeni na lá pon le búure j̄ii à le b̄inía kh̄ii día. 3 A 6a ȳò z̄on, ká 6a màh̄á yí z̄oó m̄on o N̄uh̄úso Yeesu s̄anía.

4 A 6a d̄in yilera l̄unkaa, à b̄un à báawa n̄uwá j̄un na sí-z̄inia wee j̄uúika d̄in 6a yahó.

5 B̄io 6a z̄ana d̄in cúiorá mí j̄úná, á 6a n̄upua mu b̄ia làa ba: «Lée webio n̄on á ȳia ȳio wi lua á mí b̄ueé wee cà 6a n̄i-h̄ia l̄ue yi?»

6 [O mía hen. O v̄èera.] Mi le mi yiwa b̄io ó o h̄ia b̄ia n̄on mia wán ká a wi ho Kalilee yi:

7 «O *N̄upue Za ko ò o dé 6a bè-kora wérowà n̄ii yi, à b̄úεε ho *kùrùwá wán, à v̄èe h̄a wizooní t̄in n̄ii z̄on.»

8 A 6a h̄ac̄irí màh̄á b̄inía b̄uara o Yeesu b̄ioní wán.

9 A 6a b̄inía wà vaá b̄ia mu b̄uenb̄uen n̄on 6a tonkarowà píru d̄on làa b̄ia ká b̄uenb̄uen yi.

10 Ba lé o Makadala Mari, là a Zaana, là a Zaaki b̄an nu Mari. Ba h̄a-vio na lá páanía wi làa ba á m̄un b̄ia mu b̄io dà-kéní mu n̄on 6a tonkarowà yi.

11 εε ká 6a tonkarowà màh̄á lá h̄a b̄ioní mu l̄on b̄in-conconwà, á 6a yí tà 6a b̄io.

12 [Ká a Piεre màh̄á pá h̄in̄on l̄uwa van le búure wán à vaá líí l̄unl̄urá ò o lora le yi. A ho nuuló d̄εε lé d̄io ó o m̄on. O o wó coon b̄io wó b̄io yi á b̄inía vannáa mí z̄ii.]

O Yeesu z̄éenia m̄iten lè mí n̄i-ken̄inia b̄ui

(Maaki 16.12-13)

13 Le wizonle mu mí b̄εεre z̄on, ó o Yeesu n̄i-ken̄inia n̄uwá j̄un b̄ui b̄o mín j̄on ho lóhó na 6a le Emayuusi. Horén lè ho Zeruzalεemu á à yí léεr̄ewa b̄io j̄un v̄εen̄i síi.

14 B̄io wó kh̄ína b̄uenb̄uen lé b̄un b̄an láakáwá á 6a wee tà.

‡ 23:53 Ba z̄uífùwa b̄uráa: O Yeesu páah̄ú ká 6a z̄uífùwa na n̄iní se fù wee wé cé mí b̄uráa h̄a b̄uaráa yi. H̄a b̄ui wee wé h̄a bú-k̄aní à ho z̄i-j̄uh̄ú dà-kéní n̄upua wé n̄u yi. H̄a b̄uráa mu 6a fù wee wé pe j̄iní lè h̄a hue-beera. B̄ia yí dà h̄on b̄uráa so síi máa cé, bán b̄uráa fù wee wé cé ho tá k̄amáa yi. Ba fù wé kh̄uní h̄a à h̄a wíoka wé mi, lé b̄io ká ȳia vará h̄a wán t̄áa o d̄n h̄a, se b̄anso tun.

15 Bìo 6a wee bío ká 6a à wǎaní mín ká 6a wà, ó o Yeesu mí bæere buée 6ó 6a yi á bò làa ba.

16 Ba ɲɔ̀n wee mi a, ká bïo 6úi màhǎ hò 6a á 6a yí zǔna a.

17 O o Yeesu tùara 6a yi: «Lée webio á mi wee wǎaní wán ká mi wà?»

A 6a ðɪ̀n sò mí yara.

18 A 6a ñi-kéní na 6a le Keliopaasi bíá nɔ̀n wo yi: «Ba nùpua na ɓuara ho Zeruzalɛmu yi ɓúenɓúen, á ùnén ù dòn lé yía yí zǔ mu bïowa na wó hǎ wizooní yɛn na kà yi le?»

19 O o tùara 6a yi: «À bɪ̀n bïowa so lè mu yén?» A 6a bíá nɔ̀n wo yi: «Bìo wó a Nazareete ñii Yeesu yi há. O lá lé le *Dónbeení ɲi-cúa fɛero. Le Dónbeení lè 6a nùpua zǔna le o pànká wi mí bè-wénia lè mí bíoní yi.

20 Wa *yankarowà ɲúnása lè wa ya-díwá nɔ̀n wo bíá yí zǔ le Dónbeení yi à bán síinia ɲúhú à ɓúe, á 6a ɓúaa wo ho *kùrùwá wán.

21 Wa lá wee leéka le orén lè yía ko ò o kǎní a *Isirayɛele ɲipomu, ká mu yïo wǎa máa lé. Ho zuia lé mu bïowa mu wéró wizooní bïo tɪ̀n.

22 Wa kuure háawa nùwá yɛn ɓúí wó wɛn coon. Ba fù hɪ̀nɔ̀n le yɪ̀nbíi bùirɪ̀i á van le búure wán,

23 ká 6a màhǎ yí vaá yú a sǎnia. A 6a bɪ̀nía buée bíá mu nɔ̀n wɛn, à 6a mún bíá le Dónbeení wáayi tonkarowà ɓúí zéenia mítɛn làa mí, à 6a bíá nɔ̀n mí yi wéréwéré le o yïo wi lua.

24 Wa ninzàwa nùwá yɛn ɓúí mún van le búure wán á vaá mɔ̀n mu ɓúenɓúen làa bïo 6a háawa bíaràa mu, ò o Yeesu wón 6a yí mɔ̀n.»

25 O o Yeesu màhǎ wǎa wee bío làa ba: «Mí lé 6a ɓónbúwá. Mí yí máa dé mí sía le Dónbeení ɲi-cúa fɛerowà bè-bíonii yi fù.

26 O *Krista so lá yí ko ò o lò be kà síi à yíràa mí cùkú beení le Dónbeení cǔn le?»

27 Bɪ̀n mɔ̀n ó o wǎa zéenia bío bíá a ðǎní yi le Dónbeení bíoní vǔahú yi ɓúenɓúen bán kúará. O ɓúaa mu ɲúhú là a *Mɔ̀yiize vǔnna á vaá lá lè le Dónbeení ɲi-cúa fɛerowà vǔnna ɓúenɓúen.

28 Bìo 6a vaá 6ó ho lóhó na 6a wee va yi, ó o Yeesu wó lòn ñii na le mí ì khíí á à va làa yahó.

29 Ká 6a màhǎ hò a le o yí wé mu, à 6a bíá nɔ̀n wo yi: «Díá à ù cǎa làa wɛn, ho tá wee hí.»

O o Yeesu wǎa zoó làara 6a wán.

30 Bìo 6a wee dí, ó o lá ho búurú, á dó le Dónbeení bǎrǎkà, ò o cèekaa ho nɔ̀n 6a yi.

31 Lé bɪ̀n wán á 6a yïo màhǎ fá, á 6a zǔna a. O o dèenía ɲuuna vǔnun 6a yahó.

32 A 6a wee bío làa mín: «Bìo ó o fù wee bío ká a zéení le Dónbeení bíoní kúará làa wɛn ho wǔhú wán á wa sía so fù yí há le?»

33 A 6a dèenía hɪ̀nɔ̀n bɪ̀nía ɲɔ̀n ho Zeruzalɛmu. Ba vaá yú 6a tonkarowà píru dòn lè mí ninzàwa mín wán bɪ̀n,

34 á bán wee bío làa ba: «O Núhúso vèera bío bon. O Simɔ̀n mɔ̀n wo.»

35 A ɓarén mí bæere lá bío wó ho wǔhú wán bíá nɔ̀n 6a yi, làa bïo 6a zǔnna náa o Yeesu pǎahú na ó o wee cèekaa ho búurú yi.

*O Yeesu wiokaa zéenia mítɛn lè mí tonkarowà
(Matiye 28.16-20; Maaki 16.14-18; Zǎn 20.19-23; Bè-wénia 1.6-8)*

36 Bìo 6a wi bɪ̀n bíoró yi, à bɪ̀n ò o Yeesu mí bæere dèenía wi 6a tǎahú [ó o bíá nɔ̀n 6a yi: «Le ho hээрà keń làa mia.»]

37 A 6a zǎna dàkhíina, lé bío 6a mɔ̀n wo wó làa ñi-hónbóní.

38 Ká a Yeesu màhǎ bíá làa ba: «Mí yilera yáara le we? Lée webio nɔ̀n há titikaa wiráa mí sía yi?»

39 Mi loń í níní le í zení. Mu lé ínén í bæere. Mi ɓuee dǎ mi loń, lé ɓío ó o nǐ-hǎnbóní sǎnía mía làa ɓío mi mǎn à ínén sǎnía wiráa ɓío síi.»

40 [O bía hǎn bióní so nǎn ɓa yi, ò o zéenia mí níní le mí zení làa ba.]

41 Ká ɓa minka sí-wæe làa ɓío mu wó ɓa coon ɓío yi, á ɓa pá yí tà yí tà le o Yeesu vèera ɓío bon, ó o wǎa bía nǎn ɓa yi: «Bè-dínii wi mi cǎn le?»

42 A ɓa nǎn o ceza na sǎn sǎn-kéní wo yi,

43 ó o fó a là ɓa yǐo yi.

44 Bǔn mǎn ó o bía nǎn ɓa yi: «Bío kà lé ɓío á í bía nǎn mia pǎahǔ na á í làa mia páanía wi: Bío túara í dǎnǐ yi ɓúenɓúen o Mǎyǐize làndá le ɓa ɓi-cúa fæerowá vǎnna, le hǎ leni vǎahǔ yi á lá ko mu wé.»

45 Bǔn mǎn ó o Yeesu wó á ɓa wee zǔn le Dónbeenǐ bióní vǎahǔ bióní kúará,

46 ò o bía nǎn ɓa yi: «Mu túara kà: O *Krista ko ò o lò be, bǔn mǎn ò o vèe hǎ wizoóní tǐn nǐi zoñ.

47 Bío kà lé ɓío mi bue o yèni yi à na hǎ síwá nùpua ɓúenɓúen yi: «Mi yèrémá mi yilera le mi wára à mi yí mu bè-kora séndíaró.» Mi ɓúa mu ɓúhǔ ho Zeruzalæmu yi.

48 Bío mi mǎn à mi ɓío na ɓa nùpua yi.

49 Ínén í bæere á à tonka le Dónbeenǐ Hácírí na le dó mí ɓii le mí ì na á le è lii mi wán, ká mi màhǎ ko mi kænǐ ho lóhó yi fúaa le Dónbeenǐ pánká lé ho wáayi à lii mi wán.»

O Yeesu yòora le Dónbeenǐ cǎn

(Maaki 16.19-20; Bè-wénia 1.9-11)

50 Bǔn mǎn ó o Yeesu fó ɓa á ɓa ló ho lóhó yi wà vaá sùaráa ho Betanii yi, lé ɓín ó o hóonía mí níní ò o dúɓuaa ɓa yi.

51 Pǎahǔ na ó o wee dúɓua ɓa yi, ó o làa ba saawaa mín yi, [ó orén wón ɓuan yòora ho wáayi.]

52 [Ká ɓarén bán ɓùaanía wo] à ɓa ɓínía van ho Zeruzalæmu ká ɓa sía wan làa sòobéé.

53 Ba yí máa kǐ le *Dónbeenǐ zǐ-beenǐ yi. Ba wee ɓuee ɓùaaní le ɓín fæe.

Le Dónbeenĩ bĩn-tente vūahũ na ó o Zān túara

Vūahũ túaró jũhũ

O Zān na hĩa lé o Yeesu ñĩ-kenĩnia ñĩ-kení lé wón túara ho vūahũ na kà. O sansan wee bío míten bío, ò o le o ñĩ-kenĩnii búí (18.15), tàá o ñĩ-kenĩnii na ó o Yeesu wa (13.23; 19.26; 20.2; 21.7, 20,41).

Bíio o Matiye là a Maaki là a Luki túara cèrèè ó orén wǎa yí bĩnía yí tò yí mí vūahũ yí. Bíio o Zān túara mí vūahũ lé bíio kà:

1. O zéenia le o Yeesu lé le Dónbeenĩ bionĩ na wi féεε, le o wó míten là a nùpue á òueé kará làa wen. O zéenia bíio ó o Zān Batiisi fεεra a Yeesu tũíá poni dǎnĩ yí. O mu zéenia bíio ó o Yeesu fòráa mín là òa nùpua là mí sǐwǎ (1).
2. O Zān zéenia le o Yeesu ló le Dónbeenĩ cǎn, á mún zéenia bíio o Yeesu kǎráanna là òa nùpua (2-12).
3. O zéenia bíio ó o Yeesu kǎráanna là mí ñĩ-kenĩnia ho tĩnǎahũ na òa wĩira a yí (13-17).
4. O Zān bía bíio wó a Yeesu yí bíio (18-19).
5. Ho vūahũ vaa véenii, ó o mún bía a vèèró, làa bíio ó o zéeníanáa míten là mí ñĩ-kenĩnia mí vèèró mǎn bíio (20-21).

O Yeesu Krista lé le Dónbeenĩ Bionĩ

¹ Mu jũhũ búεεnii, á yĩa lé le Bionĩ á wi ká bíio búí ðĩn yí léra. O páanía wi là le Dónbeenĩ. Orén mí bεεre lé le Dónbeenĩ.

² Mu bíio búenbúen jũhũ búεεnii, ká arén là le Dónbeenĩ páanía wi.

³ Lé orén á le Dónbeenĩ ðĩn wǎn léraráa mu bíio búenbúen. Bíio ó o ñii yí kera lénló yí búñ mía.

⁴ Orén lé yĩa le mukǎnĩ wee lé cǎn. Dén mukǎnĩ so ka lòn khoomu na wee zéeni bíio le Dónbeenĩ karáa là òa nùpua.

⁵ Mu khoomu mu wee dé le tĩbíri yí, á bía wi le tĩbíri mu yí wee pí mu bíio.*

⁶ Ñii búí hĩa wi bĩn á le Dónbeenĩ tonkaa. O yèni òa le Zān.†

⁷ Lé orén òuara òueé wó yĩa ka lòn khoomu sεérǎso, á wee mĩ ho tũíá o jii, bèra a na à òa búenbúen tà le yĩa ka lòn khoomu á bíio bon orén pǎnká yí.

⁸ Orén mí bεεre hĩa yĩnǎn yĩa ka lòn khoomu, ká a òueé wó o sεérǎso, á mà ho tũíá o jii.

⁹ Yĩa lé mu khoomu binbirĩ á òuara ho ðĩmĩná yí á òueé wee dé mu khoomu òa nùpua búenbúen wǎn.

¹⁰ Yĩa lé le Bionĩ á wi ho ðĩmĩná yí, ho ðĩmĩná na le Dónbeenĩ ðĩn orén wǎn á léra. εε ká ho ðĩmĩná mu nùpua màhá yí zũna a.

¹¹ O òuara mín kùrú lùe yí, á bía bíio sǎ a yí pǎ a bíio.

¹² Ká òa tǎahũ á òa búí màhá tà a bíio, á dó mí sǐa wo yí. Bán ó o wó á òa wó le Dónbeenĩ zàwa.

¹³ Ba yí wó le Dónbeenĩ zàwa làa bíio òa nùpua wee teráa òa zàwa bíio. Ba mún yí wó le Dónbeenĩ zàwa làa bíio ó o báa là a hĩa wee páaní à yĩráa òa zàwa bíio. Le Dónbeenĩ míten lé ðio wó á òa lé le zàwa.

* **1:5 á bía wi le tĩbíri mu yí wee pí mu bíio:** Le Dónbeenĩ bionĩ vǎnna búí yí, á mu bía ká sǐi: *á le tĩbíri máa ðĩn mu bíio.* † **1:6** O Zān na bíio bía hen lé yĩa hĩa wee bátizé òa nùpua. Mĩ loĩ Matiye vūahũ 3.1-17

14 Yia lé le Bioní á buée wó a nùpue, á kará làa wɛn. O sãamu jii mĩa. Lé orén wee zéeni ho tũíá poni binbirí làa wɛn. Wa fá wa yío o cùkú yi, hĩa ó o Za kéní na ló mín Maá Dónbeení cón wé yí.

15 O Zān na lé o sɛéràsò á bía bïò kà pónpón o dǎní yi: «Yia kà lé yia á ï fèra bía bïò nɔn mia. † bía le o wi † món bò o buen, ká a màhǎ po mi lé bïò ó o wi † yahó hàání.»

16 Mu bè-tentewà lè mí sǐwà na lé o sãamu na jii mĩa á wa búenbúen yú jàmaa mín wán.

17 Ho làndá lé o *Mɔyiize á le Dónbeení bò yi nɔnnáa ho wɛn. Ká mu sãamu lè ho tũíá poni lé orén na lé o Yeesu *Krista á le Dónbeení bò yi zéeniánaa mu làa wɛn.

18 Nùpue na òn mɔn le Dónbeení wón mĩa. Ká arén na lé o Za kéní na lé le Dónbeení, yia páanía wi là a Maá Dónbeení, lé wón nɔn ó o Maá bïò zúnáa.

*Bio ó o Zān Batiisi bía mĩten dǎní yi
(Matiye 3.1-12; Maaki 1.2-8; Luki 3.15-17)*

19-20 Wizonle búí á ba *zúífùwa júnáa na wi ho Zeruzalɛmu yi á tonkaa ba yankarowà là a Levii nùwá le ba buee tùa o Zān yi le o lé o nùpue yén sǐí. O o yí sà mu, ò o mà ho tũíá wéréwéré nɔn bía ba tonkaa yi: «Inén yínɔn o Krista, yia le Dónbeení mɔn léra.»

21 A ba tùara a yi: «Á fo lé o nùpue yén sǐí? Fo lé le *Dónbeení jii-cúa fɛero *Elii‡ le?» O o Zān le mí yínɔn Elii. A ba bínía tùara: «Á fo lé le *Dónbeení jii-cúa fɛero na wa wee lòní§ le?» O o Zān le búee.

22 A ba wǎa bía nɔn wo yi: «Ūnén bèn lé o nùpue yén sǐí? Wa ko wa vaa zéeni bïò búí à na bía tonkaa wɛn yi. Fo lée wée?»

23 O o Zān bía: «Inén lé yia le *Dónbeení jii-cúa fɛero *Ezayii bía bïò:

«Nii búí wee bïò pónpón le dùure yi kà sǐí:
Mi wíoka ho wǎhǎ ká a Núhúso o buen.»*

24 Bía ba tonkaa o Zān cón búí lé ba Farizléwa.

25 A bán tùara a Zān mu yi: «Ká fo yínɔn yia le Dónbeení mɔn léra, á yínɔn o Elii, á mún yínɔn le Dónbeení jii-cúa fɛero na wa wee lòní, á lée webio nɔn fo wee bátízéaa ba nùpua?»

26 O o Zān wǎa bía nɔn ba yi: «Inén wee bátízé ba nùpua lè mu jumu. Eɛ ká a búí wi mi tǎhǎ á mi yí zū bïò.

27 Inén fèra dú wón yahó. O nakáa tenló á Inén yàá pá yí koráa.»

28 Bïò kà búenbúen wó ho Betanii† lóhó yi, ho muhǎ na ba le Zurudɛn món, hĩa ó o Zān hĩa wee bátízé ba nùpua yi.

O Yeesu ka lòn muini pioza á le Dónbeení nɔn

29 Mu tá na lée tɔn, ó o Zān mɔn ò o Yeesu mà a wee buen, ó o bía: «Yia kà ka lòn muini pioza á le Dónbeení nɔn à sɛnnáa ho ðímíjǎ nùpua bè-kora día.‡

30 Lé orén lé yia á ï bía bïò kà sǐí: Nùpue búí wi † món bò o buen, ká a màhǎ po mi lé bïò ó o wi † yahó hàání.

‡ 1:21 Bïò le Dónbeení jii-cúa fɛero Elii tonló sá wó, ó o guan yòora ho wáayi. Ba búí hĩa wee leéka le o ko ò o bíní buen à dí yia le Dónbeení mɔn léra yahó, à buee wíoka a buenló bïò. Mi loí Malasii 3.23

§ 1:21 O jii-cúa fɛero na ba Farizléwa tùara bïò lé o jii-cúa fɛero na ó o Mɔyiize bía bïò le o ka lè mínén bïò sǐí á le Dónbeení khii tonka. Mi loí Làndá zéeniól vùahǎ (Deutéronome) 18.15 * 1:23 Mi loí Ezayii vùahǎ 40.3 † 1:28 Ho Betanii na ba bía bïò hen hón wi ho Zurudɛn muhǎ nísání. Ho wi mí dòn làa hĩa wi ho Zeruzalɛmu nísání.

‡ 1:29 Ba zúífùwa fù wee wé ya há muini lè ba bà-kùio, à caráa mí bè-kora sɛndíaró. O Zān le o Yeesu ka lòn muini pioza á le Dónbeení nɔn, lé bïò ó o Yeesu mu á ba á búe ba nùpua bè-kora sɛndíaró bïò yi. Mi loí Ezayii vùahǎ 53.

³¹ I lá yí zū yǎ lé orén, ká ǐ mǎhǎ ɓueé wee bátízé ɓa nùpua lè mu ɲumu, bèra a na ò o *Isirayɛele nǐpomu à zūn wo.»

³² O Zān mu pá bǐnǎ bía bǐo kà wéréwéré: «ǐ mǎn le Dónbeenǐ Hácírí à le lion o wán lòn háponi, á líi wi làa wo.

³³ I lá ðǐn yí zū yǎ lé orén, ká le Dónbeenǐ na tonkaa mi le ǐ bátízé ɓa nùpua lè mu ɲumu mǎhǎ bía nǎn mi: «Fo ó mi le Dónbeenǐ Hácírí ká le yòó ló wee lii o nùpue ɓúi wán. Wón lé yǎ á à bátízé ɓa nùpua lè le Dónbeenǐ Hácírí.»

³⁴ I mǎn mu, á ǐ wee bío mu wéréwéré le o lé le Dónbeenǐ Za.»

O Yeesu lé yǎ le Dónbeenǐ mǎn léra

³⁵ Mu tá na lée tǎn, ká a Zān tǐn wi ho laho dà-kéní mu yi lè mí nǐ-kenínia nùwǎ ɲun,

³⁶ Ó o mǎn o Yeesu ò o wee khií, ó o bía: «Yǎ wee khií kà lé le *Dónbeenǐ Pioza.»

³⁷ Ó o Zān nǐ-kenínia nùwǎ ɲun mu ɲá bǐo ó o bía, á ɓa ðɛnǎ bò a Yeesu yi.

³⁸ Ó o Yeesu yèrɛmǎa khií lora á mǎn à ɓa bò a yi, ó o tùara ɓa yi: «Lée webio mi wee cà.» A ɓa bía: «Arabii (bǔn kúará le: nǐ-kàránlo), lé wen fo wi yi?»

³⁹ Ó o Yeesu bía nǎn ɓa yi: «Mi ɓuen, á mi vaa mi hen na á ǐ wi yi.» A ɓa wǎa bò a yi á vaá zūna bǐn. Mu wó le wi-háarè. A ɓa wǎa kará tò le wii bǐn làa wo.

⁴⁰ O Zān nǐ-kenínia nùwǎ ɲun na ɲá a bíoní á bò a Yeesu yi nǐ-kéní ɓa le Andere, o Simǎn Piere ɓàn za.

⁴¹ Yǎ ó o Andere mu nín-yání van cǎn lé ɓàn za Simǎn mu á vaá bía nǎn wo yi: «Wa mǎn o Mɛsii.» (Mɛsii lé mu heberemu. Ká mu kúará lè mu kerɛkimu ɓa le Krista, bǔn kúará le yǎ le Dónbeenǐ mǎn léra.)

⁴² O o fó a ɓuararǎa o Yeesu cǎn. Ó o Yeesu lora a yi ò o bía: «Fo lé o Simǎn, o Zān za. Awa! Bǐo kà wǎn á ɓa wé è ve fo làa Sefaasi.» (Sefaasi lé mu heberemu. Mu kerɛkimu yi ɓa le Piere, bǔn kúará le ɓúaahó.)

⁴³ Mu tá na lée tǎn, ó o Yeesu le mí ì va ho Kalilee kǎhǔ, ó o fò mín là a nǐi ɓúi na yèni ɓa le Filiipu, ó o bía nǎn wo yi: «Bè mi.»

⁴⁴ O Filiipu mu wee lé ho Betesayidaa lóhó yi, hen na ó o Andere là a Piere wee lé yi.

⁴⁵ Bǔn mǎn ó o Filiipu ɓèn vaá fò mín là a Natanayɛele, ó o bía nǎn wón yi: «Yǎ ó o *Mɔyize bía bǐo ho làndá vǎnna yi, wón na ɓa ɲi-cúa fɛrowà mún bía bǐo, á wa yú. O lé o Nazarɛete nǐi Yeesu, o Zozɛfu za.»

⁴⁶ Ó o Natanayɛele bía nǎn wo yi: «Bè-tente so dà a lé Nazarɛete yi le?» Ó o Filiipu bía nǎn wo yi: «Buen á fo vaá mi a.»

⁴⁷ Bǐo ó o Yeesu mǎn o Natanayɛele ò o vará mà a, ó o bía bǐo kà o ðǎnǐ yi: «Yǎ kà á kúaa kúaaamu mía yi. O lé o *Isirayɛele nǐi binbirǐ.»

⁴⁸ Ó o Natanayɛele tùara a Yeesu yi: «Fo wó kaka zūnanáa mi?» Ó o Yeesu bía nǎn wo yi: «ǐ fèra mǎn fo ká ũ kará le vǐndɛɛ na ɓa le fikíyée tá, ká a Filiipu yáá ðǐn yí von fo.»

⁴⁹ Ó o Natanayɛele bía nǎn wo yi: «Nǐ-kàránlo, fo lé le Dónbeenǐ Za. Fo lé o Isirayɛele nǐpomu bée.»

⁵⁰ Ó o Yeesu bía nǎn wo yi: «Fo dó ũ sǐi mi lé bǐo á ǐ bía le ǐ mǎn fo ho *fikíyée tá. Awa! Bè-beera ɓúi yáá khií wé fo ò mi ká mu po bǐo kà.»

⁵¹ O o pá bǐnǎ bía: «Le ǐ mǐ ho túiá na mia: Mi khií mi ho wáayi ká ho héra, á le Dónbeenǐ wáayi tonkarowà wee bè o *Nùpue Za yi à liirǎa à bǐnǐ yòo.Š»

Š 1:51 Bǐo ó o Yeesu bía hen á bǐo ɓonmín lè le yòonǐ na ó o Zakoobu hǎa mǎn hǎ kònkórá yi ká ho wáayi tonkarowà wee lii à bǐnǐ yòo làa de. Mu wee zéeni le o Yeesu ka lòn yòonǐ na wi le Dónbeenǐ lè ɓa nùpua pǎahǔ. Mi loń Bǐo ɲúhǔ ɓúɛnǐi vǎahǔ (Genèse) 28.12-13

2

O Yeesu yéréké bío na ó o nín-yání wó

¹ Hã wizooní bío tĩn zon, à bĩn mu yaamu sánú búí wee dí ho Kalilee kǎhú lóhó na 6a le *Kanaa yi. O o Yeesu 6àn nu kera bĩn.

² Ba mún von o Yeesu lè mí nĩ-kenínia mu yaamu mu sánú diiníi.

³ Bío ho *dívén hĩa wó, ó o Yeesu 6àn nu 6ueé bía nǎn wo yi: «Ba dívén wó.»

⁴ Ká a Yeesu màhã bía nǎn wo yi: «Hãa mu, lé ùnén ko ù zéení bío á ĩ ko à ĩ wé làa mi le? I pǎahú dín yí dǎn.»

⁵ O o Yeesu 6àn nu wǎa bía nǎn 6a ton-sáwá yi: «Bìo búenbúen na ó o hĩa à bío le mi wé, à mi wé mu.»

⁶ Numu sĩa bío hèzĩn wi bĩn. Hã lé hã huua á 6a tan. Hã mí dà-kéní kéní á liiterewa khĩmàni sii dà à kúee yi. Ba *zúifùwa wee wé kúee mu numu hã yi, à sɛɛka lè mítén làa bío 6a làndá bòráa mu à ceéráa mítén.

⁷ O o Yeesu bía le 6a ton-sáwá hà mu numu síiní hã sĩa mu. A bán síinía hã yòó bó mí ni-kǎa yi.

⁸ O o Yeesu wǎa bía nǎn 6a yi: «Mi kǐ mu cĩnú à vaa na yia dú ho sánú tonni yahó yi.» A 6a kǎ mu vaá nǎn wo yi,

⁹ ó o dín dío à mu lé ho dívén. O o yí zũ hen na á hón dívén so ló yi, ká 6a ton-sáwá na hà mu numu, bán zũ hen na ho ló yi. O o von o hã-fla 6àn báa

¹⁰ á bía nǎn wo yi: «Ba nùpua búenbúen wee wé dá ho dívén na sí ho yahó. Ká pǎahú na á bĩa 6a von yĩo hĩa wee vĩ 6a, à 6a màhã wé dá hĩa yí tà yí sí. A ùnén wón 6èn bàrá hĩa sí fúuu fúaa hã làa na kà wán.»

¹¹ Bío kà lé o Yeesu nín-yání yéréké bío na wee zéení le o ló le Dónbeenĩ cǎn na ó o wó. Mu wó ho Kalilee kǎhú lóhó na 6a le Kanaa yi. Bío ó o wó kà lé bĩn zéení o beemu, ó o nĩ-kenínia wíokaa dó mí sĩa wo yi.

¹² Bĩn mún ó o Yeesu lè mín nu, lè mín zàwa, lè mí nĩ-kenínia á bò mín van ho *Kapɛɛnyuumu lóhó yi. Ba kará bĩn wó hã wizooní bío yɛn.

O Yeesu zoó nǎn 6a duanlowà

(Matiye 21.12-13; Maaki 11.15-17; Luki 19.45-46)

¹³ Bío 6a *zúifùwa sánú na 6a le *Paaki díró wà 6ueé sùará, ó o Yeesu wà yòora ho Zeruzalɛmu lóhó yi.

¹⁴ Bío ó o vaá zon le *Dónbeenĩ zĩ-beenĩ lún yi, ó o zoó yú 6a nùpua bĩn à 6a wee yéé 6a nàwa, lè 6a pia, lè 6a 6uuaabúuní. O mún zoó yú bĩa wee pùarí le wárí bĩn, à 6a karáka mí tàbáriwa núná yi.*

¹⁵ O o wǎa lá ho húló pá lè le làbàani, á nǎn lè 6a búenbúen á 6a ló lè mí nàwa lè mí pia. A 6a wén-pùarílowà wárí ó o pónkaa kúaará, á líikaa 6a tàbáriwa kúaaaka.

¹⁶ O o bía nǎn 6a 6uuaabú-yéérowa yi: «Mi khuii 6a le 6a lé. Mi yí wé ĩ Maá zĩi làa duanló zĩi.»

¹⁷ O o nĩ-kenínia hácírí yòó 6uara le Dónbeenĩ bíonĩ vùahú bíonĩ na kà wán: «Dónbeenĩ, bío á ĩ heníanáa ù zĩi bío 6èntĩn hĩa máa ká mi†»

¹⁸ A 6a zúifùwa núnása na wi bĩn tùara a yi: «Lé mu yéréké bío yén á fo dà à wé á à zéení le bío fo wó kà 6àn wéror pánká á fo yú le Dónbeenĩ cǎn?»

¹⁹ O o Yeesu bía nǎn 6a yi: «Ká le Dónbeenĩ zĩ-beenĩ na kà mi lá fù, á ínén ñ bíní ì so le hã wizooní bío tĩn yi.»

* **2:14** Le wárí pùaríló: Ba zúifùwa na hĩa wee lé hã kǎ-vio yi buen á wee 6uee pùaríka hã kǎ-vio wárí na 6a 6uan lè mín kǎhú wárí, à dàní yàráa 6a bà-kúio 6a muiní yaró bío yi, lè le Dónbeenĩ zĩ-beenĩ lànpó cǎló bío yi. † **2:17** Mi loń Lení vùahú (Psaumes) 69.10

20 A 6a zúifùwa júnása bía nɔn wo yi: «Le Dónbeenĩ zĩ-beeni na 6a son hã lúlúio 6úará-jun làa bïo hèzĩn‡ lé dén á ùnén le ká 6a lá fù, á fo dà à bĩnĩ ì so hã wizoonĩ bïo tĩn yi le?»

21 ƐƐ ká le Dónbeenĩ zĩ-beeni na ó o Yeesu wee bïo bïo lé orén mí bεεre sánia.

22 O Yeesu vèeró mɔn lé hón pãahũ so ó o nĩ-keninia hácírí bĩnia 6uara hã bionĩ na ó o hĩa bía wán. A 6a tà le le Dónbeenĩ bionĩ vüahũ bionĩ á bon, á mún tà le o Yeesu bionĩ á bon.

O Yeesu zũ bïo wi 6a nùpua sĩa yi

23 Pãahũ na ó o Yeesu hĩa wi ho Zeruzalεmu yi ho *Paaki sánú bïo yi, á 6a nùpua cèrèe mɔn mu yéréké bïowa na ó o wee wé, á 6a tà a bïo.

24 Ká a Yeesu màhá yí dó mí sĩa 6a yi, lé bïo ó o zũ bïo wi 6a nùpua 6úen6úen yi.

25 O màkóo mía à 6a zéeni bïo wi o nùpue yi làa wo. Orén míten zũ bïo wi o nùpue sĩa yi.

3

O Yeesu zéenia le mukāni binbirĩ bïo

1 Nĩ 6úi hĩa wi bĩn á yèni 6a le Nikodεmu. O lé 6a *zúifùwa jùhũso 6úi á mún lé 6a *Farizēwa kuure nùpue 6úi.

2 Tĩnàahũ 6úi, ó o 6uara a Yeesu cǔn á 6ueé wee bïo làa wo: «Nĩ-kàránlo, wa zũ le ùnén lé yĩa le Dónbeenĩ tonkaa. Lé bïo á nùpue yí dà máa wé mu yéréké bïowa làa bïo ùnén wee wéráa mu ká le Dónbeenĩ yí nɔn mu wéró pánká 6ànso yi.»

3 O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Le ǐ mí ho tũia na foñ: Nùpue yí dà máa zũn le *Dónbeenĩ béeni bïo, ká 6ànso yí bĩnia yí ton.*»

4 O o Nikodεmu tũara a Yeesu yi: «O nùpue na yĩo tǔn dà à bĩnĩ ì te kaka? Bïo ó o màhá yí dà máa bĩnĩ máa zo mín nu pío hó yí á máa te.»

5 O o Yeesu bía nɔn o Nikodεmu yi: «Le ǐ mí ho tũia na foñ: Nùpue yí dà máa kɛn le Dónbeenĩ béeni dínii, ká 6ànso yí ton mu jumu lè le Dónbeenĩ Hácírí yi.

6 Yĩa ton o nùpue yi, wón mu nĩpomu mukānĩ wi yi. A yĩa ton le Dónbeenĩ Hácírí yi, wón le Dónbeenĩ Hácírí na wee na le mukānĩ binbirĩ wi yi.

7 Awa, á bïo á ǐ bía nɔn foñ le mi 6úen6úen ko à mi bĩnĩ te, ũ cén yí le mu wé fo coon.

8 Ho pinpiró wee wé và lùe lée lùe na bïo sí ho yi. A fo ò jĩ ho sã, ká fo yí zũ hen na ho ló yi, làa hen na ho wee va yi. Lé ká síi ó o nùpue na ton le Dónbeenĩ Hácírí yi á bïo karáa.»

9 O o Nikodεmu wáa bía nɔn o Yeesu yi: «Ho bĩnĩ teró mu bïo á dà à wé kaka?»

10 O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Ùnén nĩ-kàránlo na yèni ló a *Isirayεele nĩpomu tĩahũ, á pá yí zũ bũn le?»

11 Le ǐ mí ho tũia na foñ: Bïo wa zũ làa bïo wa mɔn á lé mu sɛéràsa, bũn lé bïo wa wee bïo bïo wéréwéré. Ká mi màhá yí wi à mi tà mu yi.

12 Hen ká ǐ wee bïo bïo wee wé ho tá wán làa mia, à mi máa tà bïo á ǐ wee bïo yi. A mi 6èn ò wé kaka à tàráa bïo á ǐ wee bïo yi ká ǐ wee bïo bïo wee wé ho wáayi làa mia?»

‡ 2:20 Le Dónbeenĩ zĩ-beeni soró jùhũ 6úa yú hã lúlúio 6óni ó o Yeesu tonnãa. Bũn pãahũ ká a Heroode Nĩ-beeni lé yĩa lé ho Zudee kǔhũ béε. O Yeesu teró mɔn lúlúio 6úará-tĩn làa bïo náa lé bũn le zĩ-beeni mu son wó yi. Bũn pãahũ ká a Heroode Akiripaa lé yĩa 6èn lé o béε. * 3:3 Yí bĩnia yí ton: Mu kεεεkimu yi á le bionĩ mu na yèrémãa ká 6àn kúará mún lé bïo ká: Yí ton ho wáayi.

¹³ Nùpue òn yí yòora ho wáayi. O *Nùpue Za mí òn lé yia ló ho wáayi á lion.

¹⁴ Bìo ó o Isirayeele nìpomu hía wi ho tá henì yi, ó o *Mòyiize hía can ho hōnló háa le bùεnì yi á hōnía fàrá.† O Nùpue Za mún ko ò o ca le bùεnì yi á hōnì fàrá làa bñn sii, ¹⁵ bèra a na ká nùpue léε nùpue dó mí sii wo yi, à bànso yí le mukānì binbirì na máa vé.

¹⁶ Mu bon. Le Dónbeenì wara ho òmíjǎ nùpua dàkhíina, fúaa le nòn mí za kénì, bèra a na ká nùpue léε nùpue na dó mí sii wo yi, à bànso bìo yí yáa, ká a yí le mukānì binbirì na máa vé.

¹⁷ Le Dónbeenì yí tonkaa mí Za ho òmíjǎ yi à síinínáa ba nùpua júná, ká le tonkaa wo ò o buεe kǎnì ba.

¹⁸ Yia dó mí sii wo yi, wón bànso jùhù máa sí. Ká yia yí dó mí sii wo yi, wón jùhù sú vó. Bànso jùhù sú lé bìo ó o yí dó mí sii le Dónbeenì Za kénì yi.

¹⁹ Bìo nòn á ba nùpua júná sùráa lé bìo ká: Yia na lé mu khoomu binbirì ló buara ho òmíjǎ yi. Ká bìo ba nùpua wára yí seka á ba wara le tìbírì á po a.

²⁰ Mu bon, nùpue léε nùpue na wee wé mu bè-kora, wón wee jìn mu khoomu. O yí máa tà léε òn mu yi ò o wén-kora à mi wéréwéré.

²¹ Εε ká yia wee bè le Dónbeenì tǔiá poni yi, wón wee wé lé mu khoomu yi, à ba mi wéréwéré le o wee bè le Dónbeenì bíonì yi.

Bìo ó o Zān Batiisi bia a Yeesu òn yi

²² Bñn mǎn ó o Yeesu le mí nì-kenínia ló ho Zeruzalemu yi wà van la-veere ho *Zudee kǎhù yi. O vaá kará bñn á cáakaa làa ba, á wee bátizé ba nùpua.

²³ O Zān wón mún hía wee bátizé ba nùpua ho lahó na ba le Enòn yi, ho wi ho Saliimu lóhó nìsǎnì, lé bìo mu jumu boo bñn. Ba nùpua hía wee buen o cǎn ò o bátizé ba.

²⁴ Mu wee wé ká a Zān ba òn yí dó ho kàsó yi.

²⁵ Wizonle búii, ó o Zān nì-kenínia nùwā yεn búii wǎanía là a zuífù nñi búii bìo ho làndá le ba wé wé ceéráa mítεn wán.

²⁶ O o Zān nì-kenínia mu wà van o cǎn, á vaá bíá nòn wo yi: «Nì-kàránlo, ù hácirì so buara a nùpue na nònzon wi làa fo khíi ho Zurudēn mǎn bìo yi le? Yia fo mà ho tǔiá jii. Awa, lé o wǎa wee bátizé ba nùpua, á ba nùpua cèrεε mún wee va a cǎn.»

²⁷ O o Zān bíá nòn ba yi: «Nùpue yí dà máa yí bìo ká Dónbeenì yí nòn mu wo yi.

²⁸ Minén mi bæere jǎ ho tǔiá na á ï mà le ï yínǎi yia le Dónbeenì mǎn léra, ká ï léε nùpue na le Dónbeenì tonkaa á ï dú a yahó buara.

²⁹ Mu ka lòn há-fla, wón bìo sǎ mín báa yi. Εε ká bàn báa mu bàn bñnlo wón wee wé òn o nìsǎnì, à wé jǎ a bíonì. O sii wé wa a há-fla bàn báa bíonì yi. Lé bñn á ïnén sii mún wee waráa. Lé ï sí-wεε mu jii màhá wǎa sú bìo ká wán.

³⁰ Yia mi bíá bìo ko ò o bìo jùhù wé, à wé dé wán, ká ïnén bìo ko mu tǐ yi.

³¹ «Yia ló ho wáayi lion, wón po ba nùpua búεnbúεn. Yia bìo sǎ ho tá yi, wón wee wé ba nùpua wára, á wee bío ba nùpua bíonì. Ká yia ló ho wáayi lion wón po ba nùpua búεnbúεn.

³² Bìo ó o mǎn làa bìo ó o jǎ ho wáayi le Dónbeenì cǎn, lé bñn bàn tǔiá ó o wee mǐ na ba nùpua yi. Ká ba nùpua màhá yí máa tà bìo ó o wee zéénì yi.

³³ Yia tà ho tǔiá na ó o mà nòn ba yi, se bànso wee zéénì le bìo le Dónbeenì bíá léε tǔiá poni.

† **3:14** Pǎahù búii ó o Isirayeele nìpomu á ba háwá hía wee hàa ho tá henì yi, à ba hí. Ká yia yóo lora a háa na o Mòyiize wó le ho hōnló á hōnía fàrá yi, à wón fen. Mi loí Miló vǎahù (Nombres) 21.9

³⁴ Yia le Dónbeenĩ tonkaa wón wee fεε le Ƶi-cúa, lé bǐo le Dónbeenĩ wee na mí Hácírí bǎnso yi à yòo puuní.

³⁵ O Maá Dónbeenĩ wa a Za, á bàrà a mu bǐo búenbúen Ƶúhú wán.

³⁶ Yia dó mí sǐi o Za yi, se bǎnso yú le mukǎnĩ binbirĩ na máa vé. Ká yia pá a Za mu bǐo, se wón yí yú dén mukǎnĩ so. Ká le Dónbeenĩ sǐi pá wé è cǐ bǎnso yi fεε.»

4

O Yeesu là a Samarii hǐnzoró fò mǐn le buii wán

¹ Ba *Farizíewa Ƶá le o Yeesu mǎn nùpua á po a Zán nùpua, ó o mún wee bátízé 6a nùpua po a.

² (O Yeesu mí bεere yí máa bátízé 6a nùpua. O nǐ-kenínia lé bǐa wee bátízé 6a). Bǐo ó o Yeesu Ƶá bǐo 6a bía a dǎnĩ yi,

³ ó o ló ho *Zudee kǎhú yi lé mí nǐ-kenínia á bǐnía Ƶon ho Kalilee kǎhú.

⁴ Ká 6a màhá ko 6a káa ho *Samarii kǎhú yi à varáa bǐn.

⁵ Ba wà á vaá sùaráa ho Samarii lóhó búii na 6a le Sikaare yi. Ho lóhó mu 6ó ho mǎhú na ó o *Zakoobu yánkaa nǎn mí za Zozεεfu yi.*

⁶⁻⁸ Buii búii ó o Zakoobu yánkaa có bǐn. Bǐo ó o Yeesu 6ueé dǎn dén buii so Ƶúhú yi, ò o san le vεenĩ yi, ó o líi kará bǐn wee vǔnka. O o nǐ-kenínia bán wà zoó yà mu bè-dínii ho lóhó yi. Mu wó à le wii yòó fàrá.

O o Samarii hǐnzoró búii ló wà 6ueé hà mu Ƶumu, ó o Yeesu bía làa wo: «Hǎa mu, há mi lé mu Ƶumu le 1 Ƶu.» ⁹ O o háa bía nǎn wo yi: «Éee! Ùnén zúifù nǐ wó kaka wee fio mu Ƶun-Ƶunii ínén na lé o Samarii hǐnzoró cǎn?» O háa bía bǐn lé bǐo 6a *zúifùwa fù yí máa páanĩ bǐo búii yi lé 6a Samariisa hùúu.

¹⁰ O o Yeesu bía nǎn o háa mu yi: «Fo lá zǔ bǐo na le Dónbeenĩ le mí ì há làa fo, á lá zǔ yia wee fio mu Ƶumu ù cǎn, ùnén lé fo lá à fio mu Ƶumu, ó o lá à na mu Ƶumu na wee na le mukǎnĩ binbirĩ foñ.»

¹¹ O o háa bía nǎn o Yeesu yi: «Nì-kàránlo, le buii nà yi, á ù hǔló mún mía máa hàráa. A fo lá à wé kaka á à yíráa mu Ƶumu na wee na le mukǎnĩ binbirĩ mu?»

¹² Wán 6úaa Zakoobu lé yia có le buii mu. Orén mí bεere Ƶun le Ƶumu, ó o zàwa là a sánii mún Ƶun mu. A ùnén so dà à bío le fo po wón le?»

¹³ O o Yeesu bía nǎn wo yi: «Nùpue léee nùpue na wee Ƶu le buii na kà Ƶumu, wón á le Ƶu-hǎnĩ pá wé è dǎn.

¹⁴ εε ká nùpue na à Ƶu mu Ƶumu na á ì na bǎnso yi, wón á Ƶu-hǎnĩ máa bǐnĩ máa dǎn hùúu. Mu Ƶumu na á ì na a yi, á à wé lòn Ƶun-dǎnĩ na yí máa fi hùúu bǎnso yi, á mu ù na le mukǎnĩ binbirĩ.»

¹⁵ O o háa bía nǎn o Yeesu yi: «Nì-kàránlo, yàá wǎa na bǐn Ƶumu so miĩ, à le Ƶu-hǎnĩ yí bǐnĩ yí dǎn mi, à ì wǎa yí bǐnĩ yí 6uee hà Ƶumu hen.»

¹⁶ O o Yeesu bía nǎn o háa yi: «Lén zoo ve mǐn báa à mi 6uee lé.»

¹⁷ O o háa bía nǎn wo yi: «Ì yí yan.» O o Yeesu bía nǎn wo yi: «Û tǔiá sǐ à ù bío le fo yí yan.

¹⁸ Bǐo fo bía bon. Ba báawa na fo yan yú 6a nùwǎ hònú, á yia làa fo páanía wi kà yínǎn mǐn báa.»

¹⁹ O o háa wǎa bía nǎn o Yeesu yi: «Wán yàró, 1 wǎa zǔ le ùnén lé le *Dónbeenĩ Ƶi-cúa fεero búii.

²⁰ Warén wán 6úaaawa á 6úaanía le Dónbeenĩ le 6úee na kà wán, ká minén zúifùwa bán wee bío le hen na le Dónbeenĩ ko le wé 6úaanĩ yi á wi ho Zeruzalεemu yi. A lé mu yén wǎa bío bon?»

* 4:5 Mi loń Bǐo Ƶúhú búeenii vǔahú (Genèse) 33.19; 48.22; Zozue vǔahú 24.32

21 O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Háa mu, tà bïo á à ï bío yi. Pãahũ búí khíi dã, á le Dónbeenĩ òuàaníló le búee na kà wán lè ho Zeruzalεεmu yi á bïo òuhũ máa wé.

22 Minén Samariisa wee òuàaní le Dónbeenĩ ká mi yí zũ le. Warén zúifùwa bán zũ le Dónbeenĩ na wa wee òuàaní lé bïo le Dónbeenĩ ðĩn warén wán á wee kánínáa ba nùpua.

23 Εε ká pãahũ búí khíi dã, ho yáa wãa ðĩn wó, á le Dónbeenĩ òuàanílowa binbirĩ á wé è òuàaní a Maá Dónbeenĩ lè lerén mí bæere Hácírí pánká, lè ho túiá poni na le zéeníá làa ba. Mu bon, bán òuàanílowa so lé bïa ó o Maá sïi vá yi.

24 Le Dónbeenĩ lé le hácírí, á bïa wee òuàaní le ko ba òuàaní le lè lerén mí bæere Hácírí pánká, lè ho túiá poni na le zéeníá làa ba.»

25 O o háa bía nɔn o Yeesu yi: «Ï zũ mu le *Yia le Dónbeenĩ mɔn léra yia ba le *Krista, á wà à buen. Ká a khíi búee ðĩn, ó o búee zéeníka mu bïowa búenbúen yara làa wen.»

26 O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Ïnén na wee bío làa fo ká lé orén mí bæere.»

27 Bũn pãahũ ò o Yeesu ñi-kenínia bíníá búee ðĩn. Bïo ba búee mɔn ò o Yeesu wee bío là a háa, á mu wó ba coon. Ká barén ó o búí màhá yí tùara a yi le mu wó kaka tàá lée webio nɔn ó o wee bíoráa là a háa mu.

28 O o háa wãa díá mí òumu ðεε bĩn, ò o wà zon ho lóhó yi à zoó wee bío lè ba nùpua

29 le ba búee lée loĩ o ñii na zũĩna bïo á mí wó búenbúen á bía. Le o màhá à wé Yia le Dónbeenĩ mɔn léra na ba le Krista lée?

30 A ba nùpua ló mà a Yeesu.

31 Hón pãahũ so yi, ó o Yeesu ñi-kenínia le o dí. Ba wee bío: «Ñi-kàránlo, sáberé à ù dí.»

32 Ká a màhá bía nɔn ba yi: «Ï bè-dínii á mi yí zũ sïi.»

33 A ba ñi-kenínia wee tùaka mín yi le o búí màhá buan bè-dínii búee nɔn wo yi lée.

34 O o Yeesu bía nɔn ba yi: «Yia tonkaa mi sïi bïo wéró, lè ho tonló na ó o le ï sá à síiní òii, bũn lé bïo lé ï ðĩnló.

35 Minén wee wé bío le hen làa pĩina bïo náa ká ho ðĩnló láró ðĩn. Ká ïnén bèn wee bío na mia: Mi loĩ há manawà sese, ho ðĩnló bon ðĩn á pan mí láró.

36 Yia wee lá ho ðĩnló ðεeníá búakáa mí tonló á wee yí mí saánii. Ho ðĩnló na ó o wee lá lé ba nùpua na à kerĩ le mukāñi binbirĩ na máa vé yi. Lé ká síi ó o ðiro là a láro sía wee wé páaní waráa.

37 Bïo bía ká bènĩn bon: O ðiro wi, á yia wee lá ho ðĩnló wi.

38 Awa, ïnén wãa tonkaa mia ba nùpua cón bèra a na à mi yí ba buennáa làa bïo ho ðĩnló lárówà wee láráa ho ho mɔhũ na á ba yí sá yi bïo síi. Ñi-vio lé bía búá ho tonló mu òuhũ, á minén á à sá à sï òii.»

39 Ho Samariisa na wi ho lóhó mu yi cèrèe dó mí sía o Yeesu yi, lé bïo ó o háa mítén bía nɔn ba yi le o Yeesu bía bïo mí wó búenbúen nɔn mí yi.

40 Lé bũn nɔn ká ba Samariisa búee ðĩn, á ba yankaa wo le o kεení làa mí. O o Yeesu kará bĩn há wizooní bïo òun.

41 A bía dó mí sía wo yi wíokaa dó wán há bíoní na ó orén mí bæere bía nɔn ba yi bïo yi.

42 A ba bía nɔn o háa yi: «Bïo ká wán, á wa wãa dó wa sía wo yi lé bïo warén wa bæere òá a òi-cúa, ká mu yínɔñ bïo fo bía nɔn wen mí ðon bïo yi. Wa wãa zũ le orén lé ho ðimínáa kánilo.»

O Yeesu wéera a ya-dí beenĩ búí za

43 Bïo ó o Yeesu lè mí ñi-kenínia wó há wizooní bïo òun ho lahó mu yi, á ba ló bĩn wà van ho Kalilee kóhũ yi.

44 O Yeesu míten hía bía le *Dónbeenĩ ñi-cúa fεero máa wé yí le kǝnbii mín kùrú kǝhũ yi.

45 Εε ká bǝo ó o vaá dǝn ho Kalilee, á ho kǝhũ mu nùpua buan wo se. Lé bǝo á bán mún van ho *Paaki sǝnú díró ho Zeruzalεemu yi, á vaá mǝn bǝo búenbúen na ó o wó bǝn.

46 O Yeesu bǝnía van ho Kalilee kǝhũ lóhó na 6a le *Kanaa, hen na ó o hía yèrè máa mu ñumu wó lè ho dǝvǝn yi. Ho kǝhũ mu bée tonni ya-dí beenĩ búii wi bǝn á za lò yí here wi ho *Kapεenayuumu yi.

47 Bǝo ó o tonni ya-dí beenĩ mu ñá le o Yeesu ló ho *Zudee kǝhũ yi á buara ho Kalilee, ó o ló van o cǝn, á vaá yankaa wo le o buen ho Kapεenayuumu, á buee wée mí za na día mu húmú ñii wán.

48 O o Yeesu bía nǝn o ñii yi: «Yínǝn mi wé yí mǝn mu yéréké bǝowa na wee zéeni le Dónbeenĩ pǝnká, á mi máa dé mi sǝa miĩ lon?»

49 O o bée tonni ya-dí beenĩ bía nǝn o Yeesu yi: «Nì-kàránlo, sǝbéré à ù wa bè mín va hen na á ï za wi yi ò o yí hí.»

50 O o Yeesu bía nǝn wo yi: «Lén va, ù za á dèe búii máa wé.» O o ñii dó mí sǝi bǝo ó o Yeesu bía nǝn wo yi ó o bǝnía wà.

51 Mu tá na lée tǝn, ó o ton-sáwá ló buée sǝ a yahó, á bía nǝn wo yi le o za wǝa wan.

52 O o tùara ho pǝahũ na ó o za mu bǝo díká dó yi làa ba. A 6a bía nǝn wo yi le mu wó ho hǝihũ ká le wii dá yεenía. Lé hǝn pǝahũ so á le tènii búakáa ló a sǝnía yi.

53 O o za bàn maá wǝa zǝna le mu wó ho pǝn-kénii na ó o Yeesu bía nǝn wo yi le o za á dèe búii máa wé. O orén lè mí zǝi nùpua búenbúen dó mí sǝa o Yeesu yi.

54 Bǝn lé bǝo wó a Yeesu cúa-ñun ñii yéréké bǝo na wee zéeni le o ló le Dónbeenĩ cǝn na ó o bǝnía buée wó ho Kalilee kǝhũ yi, ká a ló ho Zudee kǝhũ yi buara bǝn.

5

O Yeesu wéera a mùamúa búii

1 Wizoónii bǝo yεn bǝn mǝn, á bǝn 6a *zúifùwa sǝnú búii díró dǝn, ó o Yeesu wà yòora ho Zeruzalεemu.

2 Ho lóhó mu yi á sùeenii la-beeni búii wi yi á 6a wee ve lè mu heberemu le Betezadaa. Le 6ó ho zǝajii na 6a wee ve làa Pia Zǝajii. Há sǝnsáwá bǝo hònu son kǝnía le sùeenii la-beeni mu yi.

3 Lé hǝn tá á 6a vǝnvárowà cèrèe hía wee wé da yi. Ba vǝnvárowà mu tǝahũ á 6a muiiwà, lè 6a lónii, lè 6a mùamúawà wi yi. [Ba hía wee da bǝn à pa bǝo mu ñumu hía à bùcán.

4 Lé bǝo á pǝnna búii, à le Dónbeenĩ wáayi tonkaro buee bùcán mu. Ká a vǝnváro na zon mu yi ho yahó, hàri mu wé vǝmú lée vǝmú tò à o ò pá wa.]

5 Vǝnváro búii hía wi bǝn á vǝmú míana a wán yú há lúlúio 6ónii làa píru làa bǝo hǝtǝn.

6 Bǝo ó o Yeesu mǝn wo ò o dǝma, ó o zǝi le o lò yí here míana, ó o tùara a yi: «Fo wi à ù wa le?»

7 O o ñii bía nǝn wo yi: «Nì-kàránlo, nùpue na à lá mi líi dé mu ñumu yi mu bùcánló pǝahũ á mía. Hen ká ï dǝmákaa le ï líi zo, bǝn ká a búii zon vó.»

8 O o Yeesu bía nǝn wo yi: «Lii hǝnii, lá ù dǝmu dèe à ù varáka.»

9 Mí lahó yi ó o ñii mu dèenía wan, á lá mí dǝmu dèe ò o wee varáka.

Εε ká bǝo mu wó 6a *zúifùwa vǝrló wizonle na 6a le *Sabaa zon,

10 á 6a zúífùwa júnása wee bío là a nni na wan: «Wa làndá yí, á fo yí ko à ù lá ù dāmu dèε 6ua, lé bío ho Sabaa lé ho zuia.»

11 Ó o nni bía nɔn 6a yi: «Yia weéra mi lé yia bía nɔn mi le í lá í dāmu dèε à í varáka.»

12 A 6a wáa tùara a yi: «Yia le ù lá ù dāmu dèε ù varáka lée wée?»

13 Ká a nni màhá yí zú yia weéra a, lé bío ó o Yeesu vúnun 6a nùpua na wee jàa mín bín tìahú.

14 Bún món, ó o Yeesu vaá fò mín là a nni mu le *Dónbeení zì-beení lún yi, ó o bía nɔn wo yi: «Loń lon. Bío kà wán, á fo wáa wan. Awa. Ká fo yí wi à mu búí na po bío yú fo kńína à bíní yí fo, à ù yí bíní yí wé bè-kohó.»

15 Ó o nni wá vaá bía nɔn 6a zúífùwa júnása yi le lé o Yeesu weéra mí.

16 Lé bún nɔn á 6a zúífùwa júnása và bòráa o Yeesu yi wee seé, bío ó o weéra a nùpue ho Sabaa zoń bío yi.

17 Ká a Yeesu màhá bía nɔn 6a yi: «Í Maá Dónbeení wee sá féεε, á ínén mún wee sá.»

18 Dén bioní so na ó o Yeesu bía bío yi, á 6a zúífùwa júnása wíokaa sòobáa mítén o búeró bío yi. Lé bío á mu yínɔń bío ó o wó khon ho Sabaa bío yi mí dòn, ká lé bío ó o le le Dónbeení lé mín kùrú Maá. Bún wee zéení le o mànía mítén lè le Dónbeení.

Le Dónbeení Za pànká

19 O Yeesu wíokaa lá le bioní ò o bía nɔn 6a yi: «Le í mí ho tũíá na mia: O Za* yí máa wé bío búí mítén. Bío á 6àn Maá Dónbeení wee wé ò o mi, bún lé bío ó o wee wé. Bío á 6àn Maá wee wé búenbúen ó o mún wee wé.

20 Mu bon, o Maá wa a Za, á bío ó orén mí beere wee wé ó o wee zéení làa wo. O pá à bíní ì zéení a lè mu bè-beera na po bío mi mɔn á 6ueé 6ó ho zuia yi, ó o ò wé, á mu ù wé mia coon.

21 Làa bío sii ó o Maá wee vèenínáa 6a nĩ-hía à na le mukānĩ binbirĩ 6a yi, lé làa bún sii ó o Za mún wee nanáa le mukānĩ binbirĩ bío ó o wi ò o na le yi.

22 O Maá mún yí máa cítí nùpue, ká a màhá nɔn le cítí fló pànká búenbúen o Za yi,

23 bèra a na à 6a nùpua búenbúen wé kònbi o Za, làa bío 6a wee kònbiráa o Maá. Yia yí máa kònbi o Za, se 6ànso mún yí máa kònbi o Maá na tonkaa wo.

24 Le í mí ho tũíá na mia: Yia wee tà jí í bioní, á dó mí sii í Maá na tonkaa mi yi, wón 6ànso yú le mukānĩ binbirĩ na máa vé hã làa na kà wán. Bànso á í máa cítí. O dènía ló mu húmú yi, á yú le mukānĩ binbirĩ.

25 Le í mí ho tũíá na mia: Ho pãahú búí kńíi dã, ho yáa wáa dõn vó, á bío yí yú le mukānĩ binbirĩ, na ka lòn nĩ-hía á à jí le Dónbeení Za tãmu. Bío á à jí mu, bán á à yí le mukānĩ binbirĩ.

26 Mu bon, làa bío ó o Maá á le mukānĩ binbirĩ wee lé cń, lé làa bún sii ó o wó ó o Za á le mukānĩ binbirĩ mún wee lé cń.

27 O nɔn ho pànká wo yi ò o fínáa le cítí, lé bío ó o lé o *Nùpue Za.

28 «Mi yí le bío bía kà wé mia coon, lé bío á pãahú búí kńíi dã, ká 6a nĩ-hía búenbúen á à jí a Nùpue Za tãmu,

29 á 6a à vèe. A bío wó mu bè-tentewà á à yí le mukānĩ binbirĩ na máa vé. Ká bío wó mu bè-kora bán júná à sí.

30 Ínén yí dà dèε máa wé íten. I wee wé fl le cítí à héha lè í Maá jì-cúa na ó o mà nɔn mi. A í cítí fló mún téréna, lé bío á í yí máa fl le làa bío á í sii vá yi. I wee fl le làa bío ó o Maá na tonkaa mi sii vá yi.

31 «Mu lá lé ínén í dòn á wee mí ho tũíá í jii, á mi lá dà a pí í tũíá.

* 5:19 Hen ká a Yeesu sansan le Za táá Dónbeení Za se lé orén Yeesu mí beere wee bío mítén bío.

³² Εε κά n̄i-veere lé ǐ seérà, á ǐ zū le ho tūiá na ó o wee m̄i ǐ j̄ii á bon.

³³ Minén lé b̄ia tonkaa 6a n̄upua á 6a van o Zān Batiisi c̄ón, á wón vaá mà ho tūiá ǐ j̄ii á n̄on 6a yi.

³⁴ Inén wón màkóo mía à n̄upue wé ǐ b̄io seéràso. Ká ǐ màh̄á b̄ia mu bèra a na à mi dàń k̄ání.

³⁵ «B̄io ó o Zān h̄ia wee b̄io ka lòn f̄int̄ání na khoomu yenkeen, á mi tà z̄amakaa mu khoomu mu b̄io yi ho p̄on-za d̄εε yi.

³⁶ B̄io 6úí wi b̄in á wee z̄éení b̄io á ǐ b̄io karáa. B̄un po ho tūiá na ó o Zān mà ǐ j̄ii. Mu b̄io mu lé mu bè-wénia na á ǐ Maá le ǐ wé, b̄io á ǐ wee wé kà, lé b̄un wee z̄éení le lé ǐ Maá tonkaa mi b̄io bon.

³⁷ Á ǐ Maá na tonkaa mi wón mí b̄εere mún wee m̄i ho tūiá ǐ j̄ii. Mi yí j̄á a b̄ioní, á mi mún yí zū a.

³⁸ Mi yí tà a b̄ioní yi binbirí, lé b̄io mi yí tà ȳia ó o tonkaa b̄io.

³⁹ Mi wee k̄arán le Dónbeení b̄ioní à cikon, lé b̄io mi wee leéka le lé lerén wee na à mi z̄úń b̄io mi ì wé á à yíráa le muk̄ání binbirí na máa vé. Awa, lé dén b̄ioní so lé d̄io wee z̄éení b̄io á ǐ b̄io karáa wéréwéré,

⁴⁰ à mi màh̄á pá yí wi à mi buen ǐ c̄ón à yíráa le muk̄ání binbirí.

⁴¹ «Inén màkóo mía à 6a n̄upua khòoní mi.

⁴² Εε κά minén bán á ǐ zū b̄io mi karáa. Le Dónbeení mi yí wa.

⁴³ ǐ Maá lé ȳia á ǐ buara yèni yi, á mi pá ǐ b̄io. Ká a 6úí màh̄á lá buara mí k̄urú yèni yi, á mi ì tà wón b̄io.

⁴⁴ Minén na wi mi wé khòoní mín, à mi yí wi à mi cà à d̄io lé le Dónbeení mí dòn à khòoní mia, á à wé kaka à déráa mi s̄ia Inén yi?

⁴⁵ Mi yí leéka le lé Inén kh̄ii kooní mia le Dónbeení yahó dé. B̄ueé. O *M̄oyiize na mi wee lòní le o ò séení mia lé wón wee kooní mia le Dónbeení yahó.

⁴⁶ O M̄oyiize b̄io mi lá tà k̄énk̄én, se Inén á mi mún lá à tà b̄io, lé b̄io á Inén lé ȳia ó o M̄oyiize b̄ia b̄io mí v̄onna yi.

⁴⁷ Εε κά b̄io ó o túara ǐ d̄ání yi á mi yí tà yi, á mi mún yí dà máa tà Inén b̄ioní yi.»

6

O Yeesu d̄iinta 6a z̄amáa

(Matiye 14.13-21; Maaki 6.30-44; Luki 9.10-17)

¹ B̄un m̄ón ó o Yeesu le mí n̄i-kenínia zon ho wooh̄ú á khú ho Kalilee v̄u-beení m̄ón, h̄ia 6a mún wee ve làa Tiberiade v̄u-beení.

² A 6a minka z̄amáa bò a yi, lé b̄io 6a vánvárowà na ó o wee weé à 6a mi á b̄io wee wé ho yéréké.

³ O o Yeesu wà vaá yòora le 6úee 6úí, á yòó kará b̄in le mí n̄i-kenínia.

⁴ Mu wee wé, à 6a *z̄uíf̄uwa s̄ánú na 6a le *Paaki díró s̄uaráa.

⁵ O o Yeesu le mí ì loń, à 6a minka z̄amáa wee buen wo yi, ó o túara a Filiipu yi: «Lé wen á wa à yí mu bè-d̄inii yi á à na 6a minka n̄upua na kà 6úen6úen yi?»

⁶ O Yeesu túara a Filiipu yi kà, lé b̄io ó o wi ò o khén o kúará, ká arén wón zū b̄io ó o ò wé.

⁷ O o Filiipu b̄ia n̄on o Yeesu yi: «H̄ari wa lá yí le wén-h̄aani kh̄iá-j̄un* à vaa yà le ho búúrú 6úee c̄εeka w̄iníw̄iní, á 6a 6úen6úen pá máa yí.»

⁸ O o n̄i-kenínia n̄i-kéní, o Sim̄on Piere b̄an za Andere á b̄ia n̄on o Yeesu yi:

* 6:7 Le wén-h̄ānló dà-kéní wee yí o n̄upue n̄i-kéní wizon-kùure sámú s̄ání.

⁹ «Yàrónza búí wi hen á 6a cezàwa bùaa ñun, lè ho búurú bi-zàwa bïo hònú na wó lè mu bïo búí na 6a le ooze† dũmu á wi cón. Ká léé webio á bún ñ wé lè 6a minka zãamãa na kà?»

¹⁰ O o Yeesu wãa bía: «Mi bío le 6a búenbúen lii keení.» Le ñíní sà le lùe mu yi boo, á lé dén 6a wãa líi kará wán. Ba báawa mí dòn á à yí muaaseé hònú síi.

¹¹ O o Yeesu fó ho búurú bi-zàwa, á dó le Dónbeení bárakà, ò o ñon ho le 6a sanká na bïa kará bïn búenbúen yi. Lé bún bàn síi ó o mún wó lè 6a cezàwa, á 6a búenbúen dú làa bïo 6a sïa vá yi.

¹² Bïo 6a búenbúen dú sù, ó o Yeesu bía ñon mí ñi-kenínia yi: «Mi yí día le bïo dú ká à yáa. Mi khuii mu búenbúen.»

¹³ A 6a khuiira mu, á ho ooze búurú bi-zàwa bïo hònú bïo na là ká á sú hã sákíwá píru ñun.

¹⁴ Bïo 6a ñupua mɔn mu yéréké bïo na ò o wó, á 6a bía: «O ñii na ká 6èntín lé le *Dónbeení ñi-cúa fεero, yïa lá ko ò o buen ho ðímíñá yi.»

¹⁵ Bïo ó o Yeesu zūna le 6a ñupua bueé fé mí á à wé lè mí béε lè ho pánká, ó o tñn wà yòora le 6úee wán mí dòn.

*O Yeesu varákaa mu ñumu wán
(Matiye 14.22-27; Maaki 6.45-52)*

¹⁶ Ho ziihú, ó o Yeesu ñi-kenínia wà lion ho vū-beení ñii,

¹⁷ á líi zon ho woohú wee khí lè ho *Kapεenayuumu lóhó cón. Ho tá hūn ká a Yeesu ðiñ yí bueé ðñn 6a.

¹⁸ Ho pinpiró wee và lè mí pánká, á ho vū-beení ñumu wee yànbónka. ¹⁹ Bïo 6a vá zon á à yí lòn kilomεeterewa bïo hònú tàá bïo hèzñ síi lè le bónbóore‡, á 6a mɔn o Yeesu ò o wee varáka mu ñumu wán wà bueé sùará 6a yi, á 6a zãna.

²⁰ O o Yeesu bía ñon 6a yi: «Mu lé ínén, mi yí zón.»

²¹ A 6a wãa wi 6a bío le o Yeesu yòo zo ho woohú yi, à bún 6a dèeníá ðñn hen na 6a wee va yi wó.

O Yeesu ka lòn ðínló na wee na le mukāñi binbiri

²² Mu tá na léé tñn, á 6a zãamãa na khíi wi lè ho vū-beení món á zūna le léé woohú dà-kení mí dòn lá wi bïn. Ba zūna le o Yeesu yí zon ho woohú lè mí ñi-kenínia, ká lé 6arén wà mí dòn.

²³ εε ká wonna búí ló ho Tiberiade lóhó yi bueé ðñn ho lahó na ó o Yeesu dó le Dónbeení bárakà ò o ñon ho búurú 6a là yi.

²⁴ Bïo 6a zãamãa mɔn ò o Yeesu mía bïn, ó o ñi-kenínia múm mía bïn, á 6a yòo zon hñn wonna so yi ñon ho *Kapεenayuumu lóhó, á wà khíi cà a.

²⁵ Bïo 6a bñía khíi yú a Yeesu ho vū-beení món, á 6a wee tùa wo yi: «Nì-kàránlo, fo 6uara hen ðià?»

²⁶ O o Yeesu bía ñon 6a yi: «Le í mñ ho tñiá na mia: Mi wee cà mi yínón bïo mi zūna mu yéréké bïo na á ï wó bàn kúará, ká lé bïo mi yú ho búurú á là sù bïo yi.

²⁷ Mi wé yí sá ho ðínló na dà wee yáa bïo yi, ká mi wé sá hïa yí máa yáa bïo yi, hón na wee na le mukāñi binbiri na máa vé. Hón ðínló so lé o Nùpue Za á à na ho mia, lé bïo ó orén lé yïa ó o Maá Dónbeení zéeníá bïo le mí ñon mu bïo búenbúen wéró pánká yi.»

²⁸ A 6a tùara a yi: «Lé ho tonló yén á le Dónbeení wi à wa sá?»

²⁹ O o Yeesu bía ñon 6a yi: «Bïo le Dónbeení le mi wé, lé à mi dé mi sïa yïa le tonkaa yi.»

† 6:9 Ooze: Mu léé bè-vánii búí na 6a zúifùwa hïa wé và à wé lè 6a nàwa ðínló. Ho ooze mu dũmu á 6a ñi-khenia wee è wé lè ho búurú. Horén dũmu yáwá sí. ‡ 6:19 Ho Kalilee vū-beení: Ho vū-beení mu tóntómú á à yí kilomεeterewa bóní síi, ká ho 6uáaró á à yí kilomεeterewa píru ñun síi.

³⁰ Bïo ó o bía kà sîi, á 6a bía nɔn wo yi: «Ūnén bèn lé mu yéréké bïo yén fo dà à wé á wa à mi á à dérása wa sîa fon? Wé mu búii le wa mi!

³¹ Páahú na á wàn 6úaaawa hía wi ho tá hení yi, á 6a yú ho *maane á là, làa bïo mu túararása le Dónbeení bióní vūahú yi: «O hía nɔn ho dīnló na ló ho wáayi 6a yi á 6a dú. §»

³² O o Yeesu bèn bía nɔn 6a yi: «Le í mî ho tūiá na mia: Mu yínɔn o *Moyiize lé yia hía nɔn ho búurú na ló ho wáayi mia. Lé í Maá Dónbeení nɔn ho mia. Lé orén mún wee na ho dīnló binbirí na ló ho wáayi mia.

³³ Mu bon, ho dīnló binbirí na le Dónbeení wee na lé yia ló ho wáayi lion. Lé orén wee na le mukānī binbirí ho dīmíjása yi.»

³⁴ A 6a bía nɔn wo yi: «Nì-kàránlo, wé na hón dīnló so wen fēεε.»

³⁵ O o Yeesu wáa bía nɔn 6a yi: «Ínén lé yia lé ho dīnló na wee na le mukānī binbirí. Yia bò mií á dó mí sîi mií, á hini làa ɲu-hānī máa 6úe 6ànso hùúu.

³⁶ Í bía mu nɔn mia le mi mɔn bïo á í wó, à mi ɲɔn pá yí dó mi sîa mií.

³⁷ Bía á í Maá wee wé à 6a bïo sîi mií le mí nī-kéní kéní wé è bè mií. Yia bò mií, á í máa bïo le o bīnī hùúu.

³⁸ Lé bïo á í yí ló ho wáayi yí wà 6ueé wé í sîi bïo. Yia tonkaa mi lé wón sîi bïo á í wà 6ueé wé.

³⁹ Yia tonkaa mi sîi bïo lé à í yí vīnī bía ó o kàràfáa mií nī-kéní 6úii, ká í vèení 6a ho dīmíjása vé nɔnzoñ.

⁴⁰ Mu bon, í Maá sîi bïo lé à bía 6úen6úen na fá mí yio o Za yi á dó mí sîa wo yi, à yí le mukānī binbirí na máa vé, à í vèení 6a ho dīmíjása vé nɔnzoñ.»

⁴¹ A 6a *zúifùwa wáa wee khí mí kíó yi, lé bïo ó o bía le mínén lé ho dīnló binbirí na ló ho wáayi lion.

⁴² A 6a bía: «Yínɔn orén lé o Zozεfu za Yeesu le? Wa zū 6àn maá lè 6àn nu. O o wáa à wé kaka á à bíorása le mí ló ho wáayi lion?»

⁴³ O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Mí yí khí mí kíó yi.

⁴⁴ Nùpue woon yí dà máa bè mií, ká a Maá na tonkaa mi yí 6uan wo yi 6uararása, á ínén á à vèení 6ànso ho dīmíjása vé nɔnzoñ.

⁴⁵ Bïo kà lé bïo túara le Dónbeení ɲi-cúa fεerowà vɔnna yi: «Le Dónbeení khii kàrán 6a 6úen6úen.*» Nùpue lée nùpue na wee ɲí a Maá Dónbeení tāmu, á wee día míten ò o kàrán, wón á à bè mií.

⁴⁶ Būn yí máa zéení le í le nùpue 6úii mɔn o Maá. Yia ló le Dónbeení cǎn 6uara, lé wón mí dòn mɔn wo.

⁴⁷ Le í mî ho tūiá na mia: Yia dó mí sîi wo yi, wón yú le mukānī binbirí na máa vé.

⁴⁸ Ínén lé ho dīnló na wee na le mukānī binbirí.

⁴⁹ Mīn 6úaaawa là ho *maane ho tá hení yi, εε ká būn mähá yí hò 6a húmú.

⁵⁰ Ká ínén lé ho dīnló binbirí na ló ho wáayi lion. Yia dú ho, á 6ànso ò yí le mukānī binbirí na máa vé.

⁵¹ Ínén lé ho dīnló na wee na le mukānī binbirí, hía ló ho wáayi lion. Yia dú ho, á 6ànso á à yí le mukānī binbirí na máa vé. Ho dīnló na á í ì na bèra na à ho dīmíjása yí le mukānī binbirí, lé í sánía.»

⁵² Bïo 6a *zúifùwa ɲá hā bióní mu, á 6a wee kán mín lè mí sòobεε. Ba wee bïo: «O nīi mu dà a wé kaka a nanáa mí sánía wen á wa a là?»

⁵³ O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Le í mî ho tūiá na mia: Hen ká mí yí là a Nùpue Za sánía, á yí ɲun o cāni, á le mukānī binbirí máa kεn mia.

⁵⁴ Yia là í sánía, á ɲun í cāni, wón 6ànso yú le mukānī binbirí na máa vé. Í ì vèení 6ànso ho dīmíjása vé nɔnzoñ.

⁵⁵ Mu bon, ínén sánía lé ho dīnló binbirí, á í cāni lé mu bè-ɲunii binbirí.

§ 6:31 Mi loñ Lení vūahú (Psaumes) 78.24; Léró vūahú (Exode) 16.1-15. Ba zāamáa bía le bióní mu á zéení le o Moyiize lé yia hía nɔn ho dīnló mín 6úaaawa yi. * 6:45 Mi loñ Ezayii vūahú 54.13

⁵⁶ Yia là ì sǎníá á òun ì cǎni, se wón páanía làa mi á ìnén páanía làa wo.

⁵⁷ O Maá na tonkaa mi lé wón mí bæere wee na le mukānī binbirī. A lé orén pànká yi á le mukānī binbirī mún wiráa ìnén yi. Lé làa bún síi, á yia là ì sǎníá, á ànsò mún ò yí le mukānī binbirī ìnén pànká yi.

⁵⁸ Ìnén lé ho ðínlò na ló ho wáayi lion, hón yí ka làa hĩa á mìn òuaawa yánkaa dú bǐo síi. Bán dú hón à ǒa pá húrun. Èé ká yia dú ho ðínlò na ló ho wáayi lion, á ànsò á à yí le mukānī binbirī na máa vé.»

⁵⁹ O Yeesu bía hã bíoní na kà, ká a wee kàrán ǒa nùpua ǒa zúifùwa kàránlò zii ho *Kapεεnyuumu lóhó yi.

Le mukānī binbirī na máa vé bíoní

⁶⁰ Bǐo á bǐa bò a yi ná a bíoní, á ǒa cèrèè bía: «O nǐ mu bíoní bènṭin hereka. Nùpue na dà à tà hã yi á mía.»

⁶¹ O o Yeesu zūna le bǐa bò a yi wee khí mí kíó yi bǐo ó o bía bǐo yi, ó o bía: «Hã bíoní mu ǒonía mia léé?

⁶² Èé ká mí bèn wǎa khíi mǎn o *Nùpue Za ká a bǐnía wee yòo hen na ó o ló yi ǒuara hǎ?

⁶³ Le Dónbeenī Hácírí lé ðio wee na le mukānī binbirī. O nùpue mǐten yí dà ðèè máa vé. Hã bíoní mu na á ì bía nǎn mia ká lé le Dónbeenī Hácírí á hã ló cǎn. Hã wee na le mukānī binbirī.

⁶⁴ Èé ká ǒa nùwǎ yèn ǒúi mi ðahú á yí dó mí sía mi.» A mu bèn bon, mu òuhú ǒúεεnii á bǐa yí dó mí sía o Yeesu yi ó o zūna bǐo, á mún zūna yia á à dé o ò na bǐo.

⁶⁵ O o Yeesu pá bǐnía bía ká síi: «Lé bún te bǐo á ì bía mu nǎn mia le nùpue yí dà máa bè mi, ká a Maá Dónbeenī yí nǎn mu wéró pànká ànsò yi.»

⁶⁶ A wǎa lá bún òii wán, á bǐa bò a yi cèrèè bǐnía o mǎn, á yí máa bè làa wo.

⁶⁷ O o wǎa tùara mí ñi-kenínia píru òun yi: «Minén mún máa bǐnii le?»

⁶⁸ O o Simǎn Piere bía nǎn wo yi: «Núhúso, lé o yén á wa à bǐnii vaá bè yi? Unén lé yia le mukānī binbirī na máa vé bíoní wee lé cǎn.

⁶⁹ Warén dó wa sía foñ, á zū le ùnén lé yia lé le Dónbeenī nùpue yi poni ànsò na le tonkaa.»

⁷⁰ O o Yeesu bía nǎn ǒa yi: «Mu so yínǎn ìnén hueekaa minén píru òun le? Èé ká mi ñi-kénii ǒúi mahá pá lé o *Satāni nùpue.»

⁷¹ Mu lé o Simǎn Isikariote za Zudaa ó o wee bío bǐo. Mu bon, ǒa píru òun mu ðahú ó orén lé yia à dé o ò na.

7

O Yeesu àn zàwa yí dó mí sía wo yi

¹ Bún mǎn, ó o Yeesu tò ho Kalilee kǎhú yi. O yí wi ò o zoo tè ho *Zudee kǎhú yi, lé bǐo ǒa *zúifùwa òúnása wi ǒa ǒúe o.

² Bǐo ǒa zúifùwa sǎnú na ǒa le *Búkúwá Sǎnú ðíró wà ǒueé sùará,

³ ó o Yeesu àn zàwa bía nǎn wo yi: «Fo lá ko à ù lé hen à lén va ho Zudee kǎhú yi, à bǐa bò foñ bǐnii mún mi mu bè-wénia na fo wee wé.

⁴ Nùpue na wi ǒa zúin wo, wón bè-wénia máa wé sánka wé. Mu bè-beera na fo wee wé, á fo ko à ù wé à ǒa nùpua ǒúenǒúen mi.»

⁵ Mu bon, o Yeesu àn zàwa mí bæere yí dó mí sía wo yi.

⁶ O o Yeesu bía nǎn ǒa yi: «Ìnén á ho páahú ðin yí ðǎn cǎn, ká minén bán á ho páahú wi cǎn wà féεε.

⁷ Ho ðímíná nùpua yí dà máa òin mia, ká ìnén wón ǒa òina, lé bǐo á ì wee mǐ ho túiá le ǒa wára yí seka.

⁸ Minén lén va ho sǎnú ðiinii. Ìnén wón máa va, lé bǐo ho páahú ðin yí ðǎn ì cǎn.»

9 O Yeesu bía hñn bioní so nən 6a yi ò o kará ho Kalilee kōhū yi.

O Yeesu van hā bükúwá sánú dīnii

10 Bío ó o Yeesu 6àn zàwa wà van ho sánú dīnii, ó orén mún wà van. Ká a màhã sànkáa míten vannáa, ò o bío yí zūn.

11 Ba *zúifùwa núnása wee cà a ho sánú mu dīnii. Ba wee hée tùaka hen na ó o Yeesu mu wi yi.

12 O Yeesu bío wó le wāanii làa sòobée 6a zāamáa t̄ahū. Ba búi wee bío le o n̄i mu lée n̄i-tente. Ba búi 6èn le o wee v̄iní 6a n̄upua.

13 Ká n̄upue na màhã à hení mí s̄i á à bío mu wéréwéré 6a n̄upua yahó wón m̄ia, lé bío 6a zāna 6a zúifùwa núnása.

14 Ho sánú dú zon ho t̄ahū lòn wizooní bío náa s̄i ó o Yeesu zonnáa le *Dónbeení z̄i-beení lún yi, á zoó wee kàrán 6a n̄upua.

15 Ba zúifùwa wee wé coon o bío yi, á 6a wee bío: «O n̄i mu kàránlò n̄on̄ yí van yahó ò o pá zū le Dónbeení bioní v̄yahū bío kà s̄i le we?»

16 O o Yeesu bía nən 6a yi: «Bío á ï wee kàrán làa mia á yí ló ïnén ï beere c̄n. Ȳia tonkaa mi lé ȳia mu ló c̄n.

17 Ȳia tà wee wé le Dónbeení s̄i bío, wón 6ànso á à zūn ká ï kàránlò ló le Dónbeení c̄n, tàá ká ï wee bío ï kùrú bioní.

18 Ȳia wee bío mí kùrú bioní, wón wee cà le yèni. Ká ȳia wee cà le yèni à na ȳia tonkaa wo yi, wón wee m̄i ho t̄iá, o téréna.

19 O *M̄oyiize so yí nən ho làndá mia le? A ȳia màhã wee bè ho yi mi t̄ahū wón m̄ia. Lée webio nən mi wi mi búeráa mi?»

20 A 6a zāamáa bía nən wo yi: «O c̄iná wi fon! Ȳia wi ò o búe fo lé o yén?»

21 O o Yeesu b̄inía lá le bioní ò o bía nən 6a yi: «Ï wó mu yéréké bío dà-kéní mí dòn wa v̄n̄lò wizonle na lé ho *Sabaa zon, á mi búenb̄uen wó coon mu bío yi.

22 O M̄oyiize bò mu henía nən mia le mi wé *kúio mi zà-báawa, á mi yàa wee kúio 6a hàrí ho Sabaa zon. Ho làndá mu yàa ȳin̄n̄ M̄oyiize 6úa ho n̄uhū, mu lé m̄in 6úaawa.

23 Awa, ká m̄inén dà wee kúii o za báa ho Sabaa zon, bèra a na à mi yí wé yí khe o M̄oyiize làndá d̄n̄i yi, á lée webio nən á mi s̄ia wee c̄ináa m̄i, lé bío á ï wó ó o n̄i-kùure wan cun ho Sabaa zon?

24 Bío mi wee mi à d̄n̄ wán c̄tiráa o n̄upue à mi khí yi. Mi wé c̄ití o n̄upue làa bío téréna le Dónbeení c̄n.»

O Yeesu lé ȳia le Dónbeení m̄on léra

25 A ho Zeruzal̄emusa búi wāa wee bío: «Eee! Ȳia kà so ȳin̄n̄ o n̄i na á wa núnása wi 6a búe le?

26 N̄in-ȳia wee bío 6a n̄upua yahó, ò o búi yí dó mí n̄ii wo yi. Wa núnása màhã wāa zūna le lé orén lé ȳia le Dónbeení m̄on léra lée?

27 Ȳia kà wón á warén zū léenii. Ee ká ȳia le Dónbeení m̄on léra khíi 6uara, á n̄upue woon máa zūn hen na ó o ló yi.»

28 Bío ó o Yeesu wee kàrán 6a n̄upua le *Dónbeení z̄i-beení lún yi, ó o bía bío kà p̄n̄p̄n̄: «Mi so zū mi kénkén, á zū ï léenii le? ïnén yí 6uara ïten, ká ho t̄iá poni 6ànso lé ȳia tonkaa mi. Mi yí zū a,

29 ká ïnén wón zū a, lé bío á mu lé orén á ï ló c̄n 6uararáa. Orén lé ȳia tonkaa mi.»

30 A 6a wāa wee cà a w̄iró yahó, ká n̄upue woon yí w̄ira a, lé bío ó o p̄ahū d̄n̄ yí d̄n̄.

31 Ee ká 6a zāamáa mu t̄ahū, á 6a c̄èrèe n̄on̄ pá tà a bío. Ba wee bío: «*Ȳia le Dónbeení m̄on léra khíi 6uara, ó o so búeé wé yéréké b̄iowa na po bío ó o n̄i na kà wee wé le?»

Ba tonkaa ba parowà le ba vaa wii o Yeesu

³² A ba *Farizíewa búí ná bío ba zãamáa wee hũahũaaka a Yeesu dǎní yi, á ba Farizíewa mu kuure lè le *Dónbeenĩ yankarowà núnása tonkaa ba parowà búí le ba vaa wii wo.

³³ O o Yeesu bía: «ĩ keríló mi t̄ahũ máa wé bío na á à mía. Hen làa c̄ínú ká ĩ ì b̄íní ì va yĩ tonkaa mi c̄ón.

³⁴ Mi khii wé è cà mi, ká mi máa yí mi, á hen na á ĩ ì kerí yi á mi mún yí dà máa va yi.»

³⁵ A ba *zúifùwa wee tũaka mín yi le lé wen o ò va ká mí máa yí o coon? Lé ba zúifùwa na héera wika b̄ia yínǎí ba zúifùwa t̄ahũ ó o mǎhǎ wi ò o lén va c̄ón lée? O mǎhǎ wi o ò vaa k̄arán b̄ia yínǎí ba zúifùwa lée?

³⁶ Bío ó o bía le wa khii wé è cà mí ká wa máa yí mí, á hen na mí ì kerí yi á wa yí dà máa va yi, búń kúará lée webio?

O Yeesu le b̄ia le ju-hǎní dà buen mí c̄ón

³⁷ Ho sǎnú dí vé n̄nzoñ dén wizonle so lé d̄io n̄hũ wi po h̄ia ká. Bún zoñ ó o Yeesu d̄in ba zãamáa yahó ò o bía p̄ñp̄ñ: «Hen ká yĩ le ju-hǎní dà, à b̄anso buen ĩ c̄ón á ĩ ì na mu jummu wo yi ó o ò ju.

³⁸ Yia dó mí s̄ii m̄i, làa bío mu túararáa le Dónbeenĩ b̄ionĩ v̄ahũ yi ká s̄ii: «A wón b̄anso s̄ii á à wé lòn jun-dǎní, á mu jummu na wee na le mukānĩ wé è tá á à lé yi.»

³⁹ Mu lé le Dónbeenĩ Hácirí ó o Yeesu wee bío bío ká s̄ii, d̄io á b̄ia dó mí s̄ia wo yi khii yí. Mu p̄ahũ ká le Dónbeenĩ d̄in yí n̄n mí Hácirí b̄ia dó mí s̄ia o Yeesu yi, lé bío le Dónbeenĩ d̄in yí léra a yèni.

Ba zãamáa ji-cúa wi mín núná yi o Yeesu bío yi

⁴⁰ Ká ba zãamáa na wi b̄in ná a Yeesu b̄ioní mu, á ba búí wee bío le yĩ ká wón b̄ent̄in lé le *Dónbeenĩ ji-cúa f̄ero.

⁴¹ Ba búí bán b̄en le o lé *Yia le Dónbeenĩ m̄n léra. Ba búí b̄en le mu so bon ká yĩ le Dónbeenĩ m̄n léra ko ò o lé ho Kalilee k̄hũ yi le.

⁴² Mu so yí túara le Dónbeenĩ b̄ionĩ v̄ahũ yi le o *Daviide n̄nkāni, là a Daviide mu ba lóhó Beteleheemu lé b̄in á Yia le Dónbeenĩ m̄n léra ko ò o lé yi le?*

⁴³ A ba zãamáa ji-cúa wó mín núná yi o Yeesu mu bío yi.

⁴⁴ Ba zãamáa mu t̄ahũ á n̄wǎ yen búí wi ba wii wo, ká n̄pue woon yí túaa wo yi.

Ba zúifùwa núnása yí tà a Yeesu bío

⁴⁵ Bío ba parowà na le Dónbeenĩ yankarowà núnása lè ba Farizíewa tonkaa b̄inía guara, á bán túara ba yi: «Lée webio n̄n á mí yí guannáa wo yí buararáa?»

⁴⁶ A ba parowà bía: «Hǎ b̄ioní na ó o n̄pue mu wee bío b̄an s̄ii á wa d̄in yí ná a búí n̄i yi yí m̄n h̄úú.»

⁴⁷ A ba Farizíewa bía n̄n ba yi: «Minén mún día miten ó o khà lon?

⁴⁸ Warén núnása t̄ahũ lè warén Farizíewa t̄ahũ á n̄-kéní ká so tà a bío le?

⁴⁹ Ká lé ba zãamáa na ká mí d̄on, bán na yí z̄ú d̄e o M̄oyiize làndá bío yi, bán le Dónbeenĩ d̄ankánía.»

⁵⁰ A ba Farizíewa n̄-kéní na ba le Nikodeemu, yia van o Yeesu c̄ón ho t̄inàahũ búí,

⁵¹ á bía n̄n ba yi: «Wa làndá yi, á wa yí dà máa s̄iní n̄pue n̄hũ ká wa yí ná b̄anso ji-cúa, á yí z̄una ká a wó khon.»

* 7:42 Mi loñ Samuw̄e le jun ní v̄ahũ 7.12; Misee v̄ahũ 5.1

⁵² A 6a bía nɔn wo yi: «Ūnén mún wee bío lòn Kalilee n̄i! Kàrán le Dónbeen̄i bion̄i vūah̄ũ à cikon, á fo ò mi mu le *Dónbeen̄i j̄i-cúa fεero n̄i-kén̄i kà yí máa lé Kalilee yi.»

[
⁵³ Lé b̄un á 6a búenbúen wà khí6on wán,

8

¹ ò o Yeesu wón wà yòora le 6úee na 6a le Oliivewa 6úee wán.

O h̄a-bá-fé na ó o Yeesu k̄ania

² Mu tá na léee t̄on ȳinb̄ii búir̄ii, ó o b̄inia van le *Dónbeen̄i z̄i-been̄i lún yi, á 6a z̄amáa 6ueé k̄inia wo yi. Ó o lí kará ò o wee k̄arán 6a.

³ A ho *lándá b̄io zéenílowa lè 6a *Fariz̄iεwa 6uan o h̄aa 6úii na 6a zù yi là a bá-veere 6ueé zonnáa, á zoó d̄inia wo 6a n̄upua búenbúen yahó,

⁴ à 6a bía nɔn o Yeesu yi: «N̄i-kàránlo, o h̄aa na kà 6a zù yi là a báa.

⁵ A wa lándá yi, ó o *M̄oyiize bò mu hen̄ia nɔn wen le ká wa wé yú bán h̄awa so s̄ii, à wa lèeka 6a lè h̄a huua 6úe.* Awa, ūnén 6èn le we mu d̄ani yi?»

⁶ Ba bía b̄un à kh̄uaanáa o Yeesu j̄ii yi à yír̄aa wo koon̄i yi. Ká a Yeesu màh̄á lí lúnlúrá, ò o wee túa ho tá pún̄púr̄ó yi lè mí n̄in-kíza.

⁷ B̄io 6a d̄in lan wee túa wo yi, ó o lí h̄inɔn yóó d̄in, ò o bía nɔn 6a yi: «Ȳia d̄in yí wó bè-kohó h̄uúu mi t̄ah̄ũ, à wón w̄aa lèe wo lè le huee ho yahó.»

⁸ O o Yeesu b̄inia lí lúnlúrá, á wee túa ho tá pún̄púr̄ó yi.

⁹ B̄io ho lándá b̄io zéenílowa lè 6a Fariz̄iεwa mu j̄á h̄n̄ bion̄i so, á 6a wee lén lè mí n̄i-kén̄i kén̄i, à 6úaká lè 6a n̄i-k̄ia, á ká a Yeesu là a h̄aa ho t̄ah̄ũ.

¹⁰ Ó o Yeesu w̄aa lí h̄inɔn yóó d̄in ò o wee bío là a h̄aa: «O, o, h̄aa mu, 6a n̄upua mu bò làa wen? O 6úii mía máa s̄iin̄i ū j̄uh̄ũ le?»

¹¹ Ó o h̄aa bía nɔn o Yeesu yi: «N̄uh̄ũso, o 6úii mía máa s̄iin̄i ho.» Ó o Yeesu w̄aa bía nɔn wo yi: «Àwa, á ínén mún máa s̄iin̄i ū j̄uh̄ũ. Fo dà a lén, ká ū 6èn yí b̄in̄i yí wé bè-kohó.»]

O Yeesu ka lòn khoomu ho d̄im̄j̄ása c̄sn

¹² O Yeesu pá b̄inia bía b̄io kà nɔn 6a z̄amáa yi: «Ínén ka lòn khoomu ho d̄im̄j̄ása c̄sn. Ȳia tà bò m̄ii, se 6ànso yú mu khoomu na wee na le muk̄an̄i binbir̄i. O máa k̄εn̄ t̄ibir̄i yi h̄uúu.»

¹³ A 6a Fariz̄iεwa bía nɔn o Yeesu yi: «Ūnén w̄aa wee m̄i ho t̄iá ū j̄ii, à b̄un à b̄io fo wee bío á n̄upue yí ko ò o tà yi.»

¹⁴ Ó o Yeesu bía nɔn 6a yi: «H̄ar̄i ká í wee m̄i ho t̄iá í j̄ii, se b̄io á í wee bío ó o n̄upue ko ò o tà yi. Lé b̄io á í z̄ũ hen na á í ló yi 6uarar̄aa, á í mún z̄ũ hen na á í wee va yi. Ká minén bán yí z̄ũ í léen̄ii, á mún yí z̄ũ hen na á í wee va yi.

¹⁵ Minén wee f̄i 6a n̄upua cítii fló s̄ii, ká ínén wón máa cítii n̄upue.

¹⁶ Ká í lá ko à í f̄i cítii, á í cítii mu j̄uh̄ũ á à wé. Lé b̄io mu ȳin̄ín ínén í dòn á à f̄i le cítii mu. Mu lé ínén lè í Maá na tonkaa mi á à páan̄i í f̄i le.

¹⁷ Mi lándá vūah̄ũ yi á mu túara le ká s̄éér̄asa n̄uw̄a j̄un mà ho t̄iá mu b̄io dà-kén̄i b̄io yi, se b̄un b̄io so á n̄upue ko ò o tà yi.

¹⁸ Ínén wee m̄i ho t̄iá í j̄ii. A í Maá na tonkaa mi mún wee m̄i ho t̄iá í j̄ii.»

¹⁹ A 6a túara a yi: «M̄in maá mu wi wen?» Ó o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Mi yí z̄ũ mi, á mún yí z̄ũ í Maá. Ká mi lá z̄ũ mi, se mi mún lá à z̄ún̄ í Maá.»

²⁰ O Yeesu bía h̄n̄ bion̄i so ká a wee k̄arán 6a n̄upua le *Dónbeen̄i z̄i-been̄i lún yi, mu h̄amu kúeen̄ii lahó n̄is̄an̄i. N̄upue yí w̄iira a lé b̄io ó o p̄ah̄ũ d̄in̄ yi d̄n.

* 8:5 Mi lor̄ Lándá zéeníló vūah̄ũ (Deutéronome) 17.6-7

O Yeesu wee bío mí varó mìn Maá cón bío

21 O Yeesu pá bíníá bía bío kà nòn 6a yi: «Ínén ò lén á mi ò càráa mi. Èé ká mi màhá à hí lè mi bè-kora. Hen na á ínén wee va yi, á minén yí dà máa va yi.»

22 A 6a *zúifùwa wee bío mìn yi: «O wi ò o búe mítén lée? Bío ó o màhá le hen na mínén wee va yi á warén yí dà máa va yi.»

23 O o Yeesu bía nòn 6a yi: «Minén ló ho tá yi. Ká ínén ló ho wáayi. Minén bío sá ho òmíjńá na kà yi, ká ínén wón bío yí sá ho yi.»

24 Lé bǔn te bío á ì le mi ò híráa lè mi bè-kora. Mu bon, hen ká mi yí tà le ínén lé yíá wi féeé, á mi ò hí lè mi bè-kora.»

25 A 6a tũara a yi: «Ūnén lé o yén?» O o Yeesu bía nòn 6a yi: «Ì wee bío mu na mia féeé hàrí mu jǔhǔ búeeníi.»

26 Í dà à bío bío cèrèè mi dǎní yi, á dà à fí le cítíi mi bío cèrèè wán. Ká yíá tonkaa mi lé ho tũíá poni bǎnso, á bío á ì jńá a cón, bǔn lé bío á ì wee bío na ho òmíjńása yi.»

27 Ba yí zǔ ká lé o Maá Dónbeení ó o wee bío bío.

28 O o Yeesu wǎa bía nòn 6a yi: «Ká a *Nùpue Za á mi can le búeení wán hoonía fǎrá, bǔn ká mi ò zǔn ká ínén lé yíá wi féeé. A mi ò zǔn ká ì yí máa wé bío woon íten. Bío á ì Maá bía nòn mǐ, bǔn lé bío á ì wee bío.»

29 Í Maá na tonkaa mi á wi làa mi, o yí díá mi ì dòn, lé bío á ì wee wé bío sí a yi féeé.»

30 Bío ó o Yeesu wee bío kà, á 6a nùpua cèrèè dó mí sía wo yi.

Le Dónbeení tũíá poni wee wé ó o nùpue kerí mítén

31 O o Yeesu wǎa bía nòn 6a zúifùwa na dó mí sía wo yi: «Ká mi wee bè ì bioní yi, se mi màhá lé ì nǐ-kenínia bío bon.»

32 Mi ò zǔn ho tũíá poni binbirí na ló le Dónbeení cón. Lé bǔn ò wé á mi ò kerí mítén.»

33 A 6a bía nòn wo yi: «Warén lé o *Abarahaamu mònmanía. Wa yí wó a búí wobáaní yí mǎn. A lée webio nòn á ūnén bíarǎa le wa à kerí waten?»

34 O o Yeesu bía nòn 6a yi: «Le ì mǐ ho tũíá na mia: Nùpue lée nùpue na wee wé mu bè-kora wón ka lòn wobá-nǐi mu bè-kohó níi yi.»

35 A mi zǔ le o wobá-nǐi bío yí sá ho zǐ-jǔhǔ yi féeé. Ká a za na ton ho zǐ-jǔhǔ yi, wón bío sá ho yi féeé.

36 Ká le Dónbeení Za wǎa wó mia lè 6a nùpua na wi mítén, á mi ò wé mítén binbirí.

37 Í zǔ le mi lé o Abarahaamu mònmanía, èé ká mi màhá wee cà à mi búe mi, lé bío á bío á ì wee kǎrán làa mia yí máa zo mia.

38 Bío á ì Maá zéenia làa mi, lé bǔn á ì wee bío, ká minén bèn wee wé bío á mìn maá bía nòn mia.»

39 A 6a bía nòn wo yi: «Warén wàn maá lé o Abarahaamu.» O o Yeesu bía nòn 6a yi: «Ká mi lá lé o Abarahaamu zàwa bío bon, se mi lá wee wé há wǎrá na ó o Abarahaamu wó bǎn síi.»

40 A mi yí máa wé hǎn, à mi wi mi búe ínén na mà ho tũíá poni nòn mia, hǎ na á ì jńá ì Maá Dónbeení cón. Bǔn ó o Abarahaamu yí wó.

41 Mi wee wé mìn maá wǎrá.» A 6a bía nòn wo yi: «Wàn maá lé le Dónbeení mí dòn. Wa yínǎn zǐnǐ zàwa.»

42 O o Yeesu bía nòn 6a yi: «Ká mìn maá lá lé le Dónbeení, á mi lá à wań mi, lé bío á ínén ló le Dónbeení cón 6uara. Í yí 6uara íten. Lé lerén tonkaa mi.»

43 Bío nòn á mi yí máa zǔnǎa há bioní na á ì wee bío na mia kúará lé mu yén? Lé bío á mi yí wi mi jí há.

44 Yíá lé mìn maá lé o *Satáni. A mìn maá síi bío lé bǔn á mi wi à mi wé. O lé o nǐ-búe hàrí ho òmíjńá lénló pǎahǔ. O yí dà máa mǐ ho tũíá poni, lé bío á tũíá

poni mía wo yi. Hen ká a fã le sabéré, se lé orén mí bæere síí ó o wee zéení, lé bïo ó o lé o sabín-fũaalo. Orén lé yïa á hã sabíoní wee lé yi.

⁴⁵ Eε ká ìnén wee mĩ ho tũíá poni, lé bũn nɔn á mi yí tàráa í bíoní yi.

⁴⁶ Minén t̄lahũ, ó o búí so dà a bío le í wó bè-kohó le? Ká í wee mĩ ho tũíá poni, á léé webio nɔn mi yí tàráa í bíoní yi?

⁴⁷ Bïa na lé le Dónbeenĩ zàwa binbirí wee wé jí le Dónbeenĩ bioní. Eε ká minén yínɔn le Dónbeenĩ zàwa, lé bũn nɔn mi yí máa jínaa le bíoní.»

O Yeesu le minén po a Abarahaamu

⁴⁸ A 6a *zúifùwa bía nɔn wo yi: «À bũn wa tũíá sí à wa bío le fo lé o *Samaríi n̄i†, á wa mún tũíá sí à wa bío le o cíná wi foñ.»

⁴⁹ O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Ìnén á cíná mía yi. I Maá lé yïa á í wee kɔnbi. Ká minén bán wee zàá mĩ.

⁵⁰ Ìnén yí máa bío le nùpue dé cùkú mĩ. O búí wi á à bío le 6a dé ho mĩ, á lé wón mún lé o cítí-fí.

⁵¹ Le í mĩ ho tũíá na mia: Yïa tà bò í bíoní yi, á b̀anso máa hí máa cén.»

⁵² A 6a zúifùwa bía nɔn wo yi: «Hã laà na kà wán, á wa wãa láa mu yi kénkén le o cíná wi foñ. O *Abarahaamu húrun, á le *Dónbeenĩ jí-cúa fεerowà húrunka. A ùnén pá wee bío le ká yïa tà bò ù bíoní yi á b̀anso máa hí máa cén.

⁵³ Ùnén 6̀en wee leéka le ù jíhũ so wi po a Abarahaamu le? Wón húrun, á le Dónbeenĩ jí-cúa fεerowà mún húrunka, á ùnén 6̀en wee leéka le fo léé wée?»

⁵⁴ O o Yeesu bía: «Í lá wee dé ho cùkú íten yi, se mu jíhũ mía. Yïa wee dé ho cùkú mĩ lé í Maá, yïa mi le o lé m̄n Dónbeenĩ.

⁵⁵ A mi jíhũ yí zũ a. Ká ìnén wón zũ a. I lá le í yí zũ a, se í lé o sabín-fũaalo le mi bïo síí. Eε ká í zũ a, á wee bè o bíoní yi.

⁵⁶ M̄n maá Abarahaamu h̄ia wee leékaa le mí ì mi í 6̀uenlò, ó o zãmakaa mu bïo yi. O o 6̀en m̄n í 6̀uenlò, á síí wan mu bïo yi.»

⁵⁷ A 6a zúifùwa bía nɔn wo yi: «Ùnén na lúlúio máa yí ho búará-jun làa píru á m̄n o Abarahaamu wen?»

⁵⁸ O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Le í mĩ ho tũíá na mia: O Abarahaamu á à bío le mí ì te, à bũn à ìnén wi.»

⁵⁹ A 6a wãa sèekaa hã huua le mí ì lèeka làa wo á à búé. O o Yeesu sà mítén ló le *Dónbeenĩ zĩ-beenĩ lún yi léé wà.

9

O Yeesu wéera a n̄i na ton ká a lé o muíi

¹ Bïo ó o Yeesu le mí n̄i-kenínia wee khií, á 6a fò m̄n làa n̄i búí na ton ká a lé o muíi.

² O o n̄i-kenínia t̀ara a yi: «N̄i-kàránlo, léé webio nɔn ó o n̄i na kà ton ká a lé o muíi? Lé orén kùrú bè-kora bïo yi léé, tàá lé 6̀an nùwã bè-kora bïo yi?»

³ O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Mu yínɔn orén bè-kora bïo yi, á mu mún yínɔn 6̀an nùwã bè-kora bïo yi. O n̄i mu ton ká a lé o muíi, léé bèra a na à bïo le Dónbeenĩ dà a wé à 6a nùpua búenbúen mi a yi.

⁴ Bïo mu khoomu wi hã laà na kà wán, á wa ko wa wé le Dónbeenĩ na tonkaa mi bè-wénia. Le t̄ibirí h̄ia wi, á nùpue máa dàñ máa wé bïo búí.

⁵ Bïo á í wi ho d̄ímíjã yi hã laà na kà wán, á í ka lòn khoomu ho yi.»

⁶ Bïo ó o Yeesu bía h̄n bíoní so vó, ó o p̄iníá mí jíns̄aní, á khan le le t̄íní, á khiira là a muíi yïo,

† 8:48 Samaríi n̄i: Ba zúifùwa c̄n á 6a Samariisa yí máa ce le Dónbeenĩ yahó. Ba yí máa bè le Dónbeenĩ làndá yi. Ba von o Yeesu le le yèni mu hen á là làa wo.

⁷ ò o bía nɔn wo yi: «Lén vaa sɛɛ ũ yahó le súeenii la-beeni na ɔa le Silowee yi.» (Ho Silowee mu kúará le «tonkaró».) Ó o muui wà vaá sɛɛra mí yahó, á bíníá wee ɓuen, ò o wee mi.

⁸ A bía làa wo kará ɓó mín yi, làa bía lá wee wé mi a ká a wee fioka, á wáa wee tùaka mín yi: «Yia kà so yínɔ́n o nni na lá wee wé keeni fioka le?»

⁹ A ɔa ɓúí le mu lé orén. Ba ɓúí ɓèn le mu yí bon, le o làa wo ɓonmín. Ó o nni le mu lé mínén.

¹⁰ A ɔa tùara a yi: «Fo wó kaka wee mináa?»

¹¹ Ó o nni bía nɔn ɔa yi: «Ó nni na ɔa le Yeesu, lé wón khan le tɔ́nì lè mí jinsání, á khiira lè í yio, ò o lè í lén vaa sɛɛ í yahó ho Silowee yi. A í wà van bín vaá sɛɛra í yahó, á í wee mi.»

¹² A ɔa tùara a yi le o nni mu wi wen, ó o le mí yí zū.

Ba Farizíewa wee tùaka a muui yi là a waró bio

¹³ A ɔa ɓò là a nni na lá lé o muui vannáa ɔa *Farizíewa cón.

¹⁴ Yaa ɓio ó o Yeesu khan le tɔ́nì lè mí jinsání á weéra a nni yio, á wó ho *Sabaa zoñ.

¹⁵ Lé ɓún nɔn á ɔa Farizíewa ɓèn sá wee tùa o nni yi làa ɓio wó wó ó o wee mináa. A wón bía nɔn ɔa yi: «Ó khiira le tí-sio lè í yio, á í sɛɛra í yahó, á í wáa wee mi.»

¹⁶ A ɔa Farizíewa nùwá yɛn ɓúí wáa bía: «Ó nni na wó ɓio kà á Dónbeenì yí tonkaa, lé ɓio ó o yí ɓò ho Sabaa làndá yi, ò o sá ho tonló.» Ba ɓúí bán ɓèn wee ɓio: «Bè-kora wéro so dà wee wé yéréké ɓio na wee zéeni le Dónbeenì pánká na á yia kà wó ɓàn síi le?» A ɓarén ji-cúa bíníá wi mín júná yi.

¹⁷ A ɔa bíníá tùara a nni yi: «Lé mu yén ũnén ɓèn wee leéka o nni mu dání yi, ɓio á lé orén weéra ũ yio?» A wón bía: «Ó nni mu lé le *Dónbeenì ji-cúa fɛero.»

¹⁸ ɓio ó o nni lá lé o muui, á yio bíníá wee mi, á ɔa zúifùwa júnáa yí tà yi.

¹⁹ A ɔa von ɓàn nùwá wee tùa yi: «Yia kà lé mínén te mi za le? Lé orén á mi le o ton ká a lé o muui le? A mu wó kaka ó o wee mináa?»

²⁰ Ó o nni ɓàn nùwá bía: «Lé warén te wa za, á ton ò o lé o muui.

²¹ Ká ɓio wó wó ó o wee mináa á wa yí zū, á yia weéra a yio á wa mún yí zū. Mi tùa wo yi, o yio tɔ́n, o dà wee ɓio mí ɓio míten.»

²² Ba bía kà síi lé ɓio ɔa zána ɔa zúifùwa júnáa. Bán wó le jii le ká nùpue bía wéréwéré ɔa nùpua yahó le o Yeesu lé *Yia le Dónbeenì mɔn léra, á ɓànsò ɔa à hè lè mí kàránló zii zoró.

²³ Lé ɓún nɔn á ɓàn nùwá bíaráa le ɔa tùa orén mí beere yi, le o yio tɔ́n.

²⁴ A ɔa zúifùwa júnáa bíníá von o nni na lá lé o muui, á bía nɔn wo yi: «Loñ le Dónbeenì yi à ũ ɓèntɔ́n mǐ ho tǔiá. Warén bán zū le o nni mu lé o bè-kora wéro.»

²⁵ Ó o nni bía nɔn ɔa yi: «Ó nni mu lé o bè-kora wéro lée, o yínɔ́n o bè-kora wéro lée, ɓún á ínén yí zū. ɓio dà-kénì lé ɓio á í zū, í lá lé o muui, ká ɓio kà wán á í wee mi.»

²⁶ A ɔa bía nɔn wo yi: «Lée webio ó o wó làa fo. O wó kaka á weéraráa ũ yio?»

²⁷ Ó o nni bía nɔn ɔa yi: «Í lá bía mu nɔn mia, á mi yí jí lè í cón. A lée webio nɔn á mi wi à í bíní bíoráa mu na mia? Mínén yàá mún wáa wi à mi wé o nni-kenínia sá?»

²⁸ A ɔa wee là a, à ɔa bía: «Ũnén lé yia lé o nni mu nni-kenínii kèɛ. Warén bán lé o *Mɔyiize nni-kenínia.

²⁹ Wa zū le le Dónbeenì bía là a Mɔyiize. Ká yia kà wón á wa yí zū léenii.»

³⁰ Ó o nni bía nɔn ɔa yi: «Mu ɓèntɔ́n lée bè-víníkanii. Mi yí zū a léenii, èɛ ká arén lé yia màhá weéra í yio.

³¹ Wa zū le le Dónbeenì yí máa jí a bè-kora wéro floró. Ká yia wee kònbi le, á wee wé le síi ɓio, wón lé yia á le wee jí floró.

³² Bïo ho ðímíjǎ wi wi, á wa ðìñ yí jǎ ká nùpue na ton ká a lé o muii ó o búí wééra yïo.

³³ O ñii na kà lá yí ló le Dónbeenĩ cǎn, á bïo ó o wó kà ó o lá máa ðàñ máa wé.»

³⁴ A ǎa bía ñon wo yi: «Ûnén na ton lè mu bè-kora mí jii yi lé fo wee kàrán warén le?» A ǎa ñon wo ó o ló, á hò a lè mí kàránló zïi zoró.

Bia lé ǎa muiiwà binbirí

³⁵ Bïo ó o Yeesu jǎ à ǎa hò a ñii lè mí kàránló zïi zoró, ó o wà vaá yú a, á bía ñon wo yi: «Fo dó ũ sïi o *Nùpue Za yi le?»

³⁶ O o ñii bía: «Nì-kàránlo, zéení a làa mi bèra a na á ï ðàñ dé ï sïi wo yi.»

³⁷ O o Yeesu bía ñon wo yi: «Fo mǎn wo, ïnén na wee bío làa fo lé orén.»

³⁸ O o ñii wǎa bía: «Núhúso, ï dó ï sïi foñ.» O o líí búrá a yahó.

³⁹ O o Yeesu wǎa bía: «Ïnén ǎuara ho ðímíjǎ yi le cítii bïo yi, bèra a na à ǎa muiiwà à wé mi. Ká bïa wee mi, à bán wé ǎa muiiwà.»

⁴⁰ Bïo ǎa *Fariziéwa nùwǎ yen búí na wi bïn jǎ hǎ bíoní mu, á ǎa bía ñon o Yeesu yi: «Á lé warén mún lé ùnén muiiwà le?»

⁴¹ O o Yeesu bía ñon ǎa yi: «Ká mi lá lé ǎa muiiwà binbirí, á bè-kohó bío lá máa mǐ máa léé mia. Éé ká bïo mi le mi wee mi, lé bïn ñon á mu bè-kohó bío wee mǐ lééráa mia.»

10

Le pi-loore wàhiire

¹ O Yeesu bía ñon ǎa yi: «Le ï mǐ ho tǔiá na mia: Yia yí máa zo le pi-loore yi lè le ǎan zǔajii, ká a wee zo le yi làa lòn-veere, wón ǎanso léé kǎnlo làa ñi-wàahú. ² Yia wee zo lè ho zǔajii, wón lé o pi-pa.

³ Yia wee pa le pi-loore yi wee hén le jii ò o zo. A ǎa pia wee jí a cǎn. O wee ve mí pia lè ǎa yènnáa à léráa ho khũuhũ.

⁴ Ká a von mí pia búenbúen ǎa ló, ò o dí ǎa yahó lén à ǎa bè mǎn, lé bïo ǎa zǔ a tǎmu. ⁵ Ká yǎa ǎa yí zǔ wón ǎa máa bè mǎn. Ba yàá à lùwí á à khèn làa wo, lé bïo ǎa yí zǔ a tǎmu.»

⁶ O Yeesu wà ðén wàhiire so ñon ǎa yi, ká bïa ó o wà le ñon yi màhá yí zǔna a bíoní kúará.

O Yeesu ka lòn pi-pa tente

⁷ O Yeesu pá bïnía bía: «Le ï mǐ ho tǔiá na mia: Ïnén ka lòn pi-loore ǎan zǔajii.

⁸ Bïa dú ï yahó búenbúen léé kǎnlowà làa ñi-wàanna. Éé ká ï pia yí jǎ ǎa cǎn.

⁹ Ïnén ka lòn zǔajii. Yia zon làa ho, á wón ñ fen. Bǎnsò ðà wé è zo ká a lé mítén, á mún ñ yí mí bè-ðini.

¹⁰ O kǎnlo wón wee wé ǎuen ho juaaló, lè ho búeró, lè ho yáaró bïo yi mí ðon. Éé ká ïnén wón ǎuara, bèra a na à ï pia yí le mukǎni binbirí na ǎan sïi mia.

¹¹ «Ïnén ka lòn pi-pa tente. O pi-pa tente wee tà dé mí mukǎni na mí pia bío yi.

¹² Ká yǎa wee pa ǎa pia le wárí bío yi, wón ká a mǎn o dakhínkhín ò o lùwí ká a día ǎa, à wón yí ǎa búí wíika, à bïa ká kénna. O wé lùwí lé bío ǎa pia bío yí sǎ a yi. O yínǎi pi-pa binbirí.

¹³ O wee sǎ le wárí bío yi, ká ǎa pia bío yí ciran wo.

¹⁴ «Ïnén ka lòn pi-pa tente. Bïa bío sǎ mǐ ka lòn pia. ï zǔ ǎa, á ǎa mún zǔ mi,

¹⁵ làa bío ó o Maá zúnáa mi á ï mún zúnáa wón bío sïi. ï wee dé ï mukǎni na ï pia bío yi.

¹⁶ I pia 6úi pá wi, á ðĩn yí zon le pi-loore na kà yi. Bán á ĩ mún ko à ĩ hè buennáa. Ba à jí ĩ tãmu, á 6a à wé pi-6oohũ dà-kéní, làa pi-pa ñi-kéní.

¹⁷ O Maá wa mi, lé bïo á ĩ wee tà dé ĩ mukāñi na, à bĩnĩ yírāa le.

¹⁸ Nùpue yí dà máa vĩnĩ ñén mukāñi làa pànká. Ñén lé yia wee tà dé le na ïten. Le bàn naló pànká wi ĩ cǎn, á le bàn bĩnĩ yíró pànká mún wi ĩ cǎn. Bũn lé bïo á ĩ Maá ñon le jii le ĩ wé.»

¹⁹ Hǎn bionĩ so bïo yi, á 6a *zũifùwa jĩ-cúa tĩn wó mín júná yi.

²⁰ Ba tĩahũ, á 6a cèrèè wee bïo bïo kà: «O cĩná wi o yi, o wee khée. Mi yí jí a cǎn.»

²¹ Ba 6úi 6èn wee bïo: «Nùpue na á cĩná wi yi yí dà máa bïo hã bionĩ na kà bàn síi. Cĩná so dà a wéé muuwa yio le?»

Ba zũifùwa júnása pá a Yeesu bïo

²² Mu wó le tènĩ pãahũ, ká 6a *zũifùwa wee dí le *Dónbeenĩ zĩ-beenĩ ceéro sánú ho Zeruzalemu yi,

²³ ó o Yeesu zoó wee varáka ho sànsá na 6a le Salomǎn sànsá yi, le Dónbeenĩ zĩ-beenĩ lún yi.

²⁴ A 6a zũifùwa wãa 6ueé kĩnía wo yi, à 6a túara a yi: «Fo màhã à día wɛn hã yilera yi á vaá dã ho pãahũ yén coon? Hen ká fo lé *Yia le Dónbeenĩ mǎn léra, à ũ bïo mu wéréwéré na wɛn.»

²⁵ O o Yeesu bía ñon 6a yi: «Ĩ bía mu ñon mia, á mi yí tà mu. Hã wárá na á ñén wee wé lè ĩ Maá pànká, lé hǎn wee zéeni ĩ léeni.

²⁶ È ká bïo ñon á minén yí tàráa mu, lé bïo á mi yí máa mĩ dé bĩa bïo sã mi jii.

²⁷ Bĩa bïo sã mi wee jí ĩ cǎn làa bïo 6a pia wee jínáa o pi-pa cǎn bïo. I zũ 6a, á 6a wee bè mi.

²⁸ I wé è na le mukāñi binbirĩ na máa vé 6a yi. Ba bïo máa yáa hũúu. O 6úi máa fé 6a ĩ ní yi.

²⁹ O Maá na kàráfáa 6a mi, wón po mu 6úen6úen, ó o 6úi máa fé 6a ĩ Maá níi yi máa yí.

³⁰ Ñén lè ĩ Maá léé dà-kéní.»

³¹ A 6a zũifùwa tĩn khuiira hã huua le mí ì lèeka làa wo ò 6úe.

³² O o Yeesu wãa bía ñon 6a yi: «Ĩ wó mu bè-tentewá cèrèè lè ĩ Maá pànká á mi mǎn. A lé mu yén bïo yi á mi le mí ì lèekaráa mi lè hã huua á à 6úe?»

³³ A 6a bía ñon wo yi: «Mu yínǎn ũ bè-tente 6úi na fo wó bïo yi á wa le wa à lèekaráa fo lè hã huua á à 6úe. Ká lé bïo fo wee là le Dónbeenĩ. Ñén nùpue kãamáa á le fo lé le Dónbeenĩ.»

³⁴ O o Yeesu wãa bía: «Mu túara mi làndá vũahũ yi kà síi: «Ñén Dónbeenĩ bía le mi lé hã doffina.»*

³⁵ A wa jǎn zũ le bïo túara le Dónbeenĩ bionĩ vũahũ yi á yí dà máa khinĩ yi. Wa mún zũ le minén làndá yi á le Dónbeenĩ bía le 6a nùpua na le ñon mí bionĩ yi lé hã doffina.

³⁶ Ká ñén wón ó o Maá Dónbeenĩ mǎn léra á ĩ bïo sã a yi á tonkaa ho ðimíjã yi. A mi ì wé kaka à bioráa le ñén wee là le Dónbeenĩ lé bïo á ĩ bía le ĩ lé le za?

³⁷ Hen ká ĩ yí máa wé bïo á ĩ Maá wee wé, à mi yí tà ĩ bïo.

³⁸ Ká ĩ wee wé mu, hãrĩ ká mi le mi máa tà ĩ bionĩ yi, à mi pá wãa tà bïo á ĩ wee wé yi, bèra a na à mi zũn kénkén le o Maá páanía làa mi, á ĩ páanía làa wo.»

³⁹ A 6a tĩn le mí ì wii wo, ká a màhã porónna wà ò o día 6a.

⁴⁰ O Yeesu bĩnía khú lè ho Zurudēn muhũ mǎn, hen na ó o Zān láa wee bátizé 6a nùpua yi, á khii kará bĩn.

* 10:34 Mi loĩ Lenĩ vũahũ (Psaumes) 82.6

⁴¹ Nùpua cèrèè buara a cǎn. Ba wee bío: «O Zān yí wó hàrí yéréké bío dà-kéní na wee zéení le Dónbeení pànká. Ká bío búenbúen na ó o bía a nǐi mu dǎní yi bènṭín lée tǔiá.»

⁴² A ba nùpua cèrèè dó mí sǐa o Yeesu yi bǐn.

11

O Lazaare húmú làa vèeró bío

¹ Nǐi búí na ba le Lazaare hǐa lò yí here. O Lazaare mu le mín hǐnni nùwǎ jun, o Maate là a Mari, á wi ho Betanii lóhó yi.

² O Mari mu lé yǐa hǐa kúaa ho jiló na sǎmu sǐ o Yeesu zení wán á bǐnía súukaa le mí jún-vǎní.* Lé wón bàn za Lazaare á lò yí here.

³ O o Lazaare mu bàn hǐnni mí nùwǎ jun tonkaa o búí le o vaa bío bío kà na a Yeesu yi: «Núhǔso, mǐn bǐnlo á lò yí here.»

⁴ Bío ba vaá bía mu nǎn o Yeesu yi, ó o bía: «Mu vǎmú mu yínǎn bío na à wé o ò hí ì cén. Mu ù wé á le Dónbeení yèni á à lé. Mu ù wé á le Dónbeení Za cùkú á à mi.»

⁵ O Yeesu á wa a Maate là a Mari le bàn yàró Lazaare.

⁶ Èè ká bío ó o jǎ a Lazaare vǎmú bío, ó o bǐnía wó hǎ wizooní jun hen na ó o wi yi.

⁷ Bǐn mǎn, ó o bía nǎn mí nǐ-kenínia yi: «Mi bǐn le wa lén va ho *Zudee kǎhǔ.»

⁸ O o nǐ-kenínia bía nǎn wo yi: «Nǐ-kàránlo, yínǎn bǐn á ba cònía le mí ì lèeka fo le hǎ huua á à búe le? A lé bǐn á ù pá wi à ù bǐn va yi le?»

⁹ O o Yeesu bía nǎn ba yi: «Hǎ léèrèwa píru jun lé hǐa wi le wizon-kùure yi, tàá? Ká a nùpue wee varáka le wisoni yi, ò o máa hǐaa mǐten, lé bío á mu khoomu wi.

¹⁰ Èè ká a nùpue wee varáka ho tǐnàahǔ, ò o wé hǐaa mǐten, lé bío mu khoomu mía.»

¹¹ Bío ó o Yeesu bía hǐn bióní so wó, ó o pá bǐnía bía: «Wàn bǐnlo Lazaare dǔma, ká ì mǎhǎ vaá sǐnǐ a.»

¹² O o nǐ-kenínia bía: «Hen ká a dǔma, se o vǎmú díká wee dé, o ò wa.»

¹³ O Yeesu wi ò o bío le o Lazaare húrun. Ká a nǐ-kenínia bán wee leéka le lé mu dǎmu binbirí ó o bía bío.

¹⁴ O o Yeesu wǎa bía mu wéréwéré nǎn ba yi: «O Lazaare húrun.

¹⁵ Bío mu yí wó yí yú mi bǐn á ì wee zǎmaka minén bío yi, lé bío á lé bǐn á à na á mi ì wíoka à dérǎa mi sǐa mǐi. Mi wǎa wa lén va hen na ó o Lazaare mu wi yi.»

¹⁶ O o Toma na ba wee ve làa Hénbéní á wǎa bía nǎn ba nǐ-kenínia na ká yi: «Mi mún wa lén va, à vaa páanǐ hí làa wo.»

¹⁷ Bío ó o Yeesu wà vaá zo ho Betanii lóhó yi, ó o jǎ à ba le o Lazaare nùuna á yú hǎ wizooní bío náa.

¹⁸ Ho Betanii le ho Zeruzalεemu yí nà yi mín yi. Mu máa yí kilomεeterewa bío tǐn sese,

¹⁹ á ba *zúifùwa cèrèè ló ho Zeruzalεemu yi buara a Maate là á Mari cǎn, á wà búeé tènǐ bàn yàró yúmú.

²⁰ Bío ó o Maate jǎ à ba le o Yeesu bò o buen, ó o ló lée sǎ a yahó, ò o Mari wón kará le zǐi yi.

²¹ Bío ó o lée yú a, ó o bía nǎn wo yi: «Núhǔso, fo nònzoñ lá wi hen, se wàn yàró yí húrun.

²² Èè ká ì zǔ le hǎ làa na kà wán pá, á bío búenbúen na fo ò fio le Dónbeení cǎn, á le è wé.»

* 11:2 Mi loñ Zān vǎahǔ 12.3

23 O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Mìn yàró á à vèe.»

24 O o Maate bía: «Í zū le ká le Dónbeenĩ wee vèení 6a nĩ-hía ho ðímíjǎ vé nònzoñ, ó o ò vèe.»

25 O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Ínén lé yǎa wee vèení 6a nĩ-hía á wee na le mukānĩ binbirĩ. Yǎa dó mí sǐi miĩ, ó o mukānĩ á à kɛn, hārĩ à 6ànso hí.

26 A nùpue lée nùpue na dó mí sǐi miĩ á yú le mukānĩ binbirĩ, wón máa hí máa cén. Maate, fo tà bǔn le?»

27 O o Maate bía: «Ūuu Nùhũso, í tà le fo lé *Yǎa le Dónbeenĩ mɔn léra, le Dónbeenĩ Za na ko ò o 6uen ho ðímíjǎ yi.»

28 Bǐo ó o Maate bía bǔn vó, ó o wà 6ueé von mín hǐnló wee hũmɔnkaráa: «O nĩ-kàránlo lée wi hen. O le ū 6uen.»

29 Bǐo ó o Mari jǎ bǐo bía, ó o ðɛnǎa hǐnɔn bánbáa mà a Yeesu.

30 Mu pǎahũ ò o Yeesu lá ðĩn yí 6ueé zon ho lóhó yi. O wi hen na ó o Maate lée sá a yahó yi.

31 Bǐo 6a zúifùwa na lá wi le zǐi yi làa Mari, á wee hǐi o sǐi mɔn wo ò o hǐnɔn bánbáa ló, á 6a bò a mɔn. Ba wee leéka le o bò ò lé le búure wán á lée wá.

32 Bǐo ó o Mari vaá ðɛn hen na ó o Yeesu wi yi, ó o líi 6úrá a yahó, ò o bía nɔn wo yi: «Nùhũso, fo nònzoñ lá wi hen, se wán yàró yí húrun.»

33 Ká a Yeesu mɔn ò o wee wá, á 6a nùpua na bò làa wo mún wee wá, á mu vá a yi làa sòobéɛ, ó o sò mí yahó.

34 O o tùara 6a yi: «Lé wen á mi nùuna a yi?» A 6a bía nɔn wo yi: «Nùhũso, 6uen 6uee loĩ.»

35 O o Yeesu yèn-caa wee lé.

36 A 6a zúifùwa na wi bǐn á wee bío: «Mi loĩ bǐo ó o lá wa làa wo.»

37 Ká 6a nùwǎ yɛn 6úii bán 6èn wee bío: «Orén na wɛéra a muii yǐo, á so mún lá yí dà máa hè o Lazaare hũmú le?»

38 Bǐo 6a wee va hen na le búure wi yi, ó o Yeesu á mu wíokaa vá yi làa sòobéɛ. Le búure mu lée 6ó-lehó 6úii kǔhũ, á jii pon lè le hue-beeni.

39 O o Yeesu bía: «Mi bǐinĩ le huee lén bǐn.» O o Maate na lé yǎa húrun 6àn hǐnló, á bía nɔn o Yeesu yi: «O sǎmu á à wé, lé bǐo ó o wi le búure yi yú hǎ wizoonĩ bǐo náa.»

40 O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Í so yí bía yí nɔn foñ le ká fo dó ū sǐi miĩ, á fo ò mi le Dónbeenĩ cùkú beenĩ le?»

41 A 6a wǎa bǐinĩa le huee léra. O o Yeesu yòó dá mí yahó ho wáayi, ò o bía: «Í Maá, í wee dé ū bǎrákà, lé bǐo fo tà jǎ í floró.

42 Í zū le fo wee jí í cǔn fɛɛɛ, ɛɛ ká í wee bío làa fo bǐo ká wán 6a nùpua na kǐnǎa miĩ ká bǐo yi, bèra a na 6a tà le lé ūnén tonkaa mi bǐo bon.»

43 Bǐo ó o Yeesu bía hǐn bióní so vó, ó o bía pǔnpǔn: «Lazaare, 6uee lé.»

44 O o Lazaare na lá húrun 6ueé ló, ká a zení là a níní bá lè hǎ nín-kéníwà, á yahó pon yi. O o Yeesu bía: «Mi fee wo, à día le o lén.»

*Ba zúifùwa júnǎsa le mí ì na a Yeesu 6a à 6úe
(Matiye 26.1-5; Maaki 14.1-2; Luki 22.1-2)*

45 Bǐo 6a *zúifùwa na 6uara a Mari cǔn mɔn bǐo ó o Yeesu wó, á 6a cèrɛɛ dó mí sǎa wo yi.

46 Ká 6a ðǎahũ á 6a nùwǎ yɛn 6úii wà vaá yú 6a *Farizǐewa, á lá bǐo ó o Yeesu wó á fɛera nɔn 6a yi.

47 A 6a Farizǐewa lè le *Dónbeenĩ yankarowà júnǎsa á von mí ninzàwa *làndá tǔiá fɛerowà na ká à 6a kúaa mín wán, á bía nɔn mín yi: «Wa 6èntǐn ko à wa wé bǐo 6úii. O nǐi mu sòobáa wee wé mu yéréké bǐowa dàkhǐna.

⁴⁸ Ká wa díá ó o wee wé mu, á 6a nùpua búenbúen hía yèrémá à dé mí sía wo yi. A ho Oroomusa júnása á à hí ní ì fi wa *Dónbeenĩ zĩ-beenĩ, á à búe wa nĩpomu jùhũ.†»

⁴⁹ A 6a nĩ-kéní na 6a le Kayiifu, yia lé le Dónbeenĩ yankarowà jùhũso beenĩ le lúlúure mu yi, á bía nɔn 6a yi: «Mí yí zũ bío búí mu yi.

⁵⁰ Mí so yí zũ le warén cǎn á mu s̄taaní ò o nùpue nĩ-kéní hí wa nĩpomu búenbúen bío yi à mu bè yi fennáa le?»

⁵¹ O Kayiifu mu yí bía hã bioní mu mítén. Ká bío ó o lé le Dónbeenĩ yankarowà jùhũso beenĩ le lúlúure mu yi, lé b̄n nɔn ó o wee fεε le Dónbeenĩ jĩ-cúa kà síi, le o Yeesu ko ò o hí mín nĩpomu bío yi.

⁵² Mu yínɔn bán mí dòn bío yi. O mún ko ò o hí, à le Dónbeenĩ zàwa búenbúen na saawaa wi ho d̄m̄j̄á búenbúen yi, ò o vá kúee mín wán, à wé lè mu nĩpomu dà-kéní.

⁵³ Lé b̄n bío yi, á 6a zúifùwa júnása bía tò mu wán mu zoñ le mí ì na a Yeesu 6a à búe.

⁵⁴ A lé b̄n nɔn ó o Yeesu wãa yí máa hée 6a zúifùwa t̄ahũ à 6a mi, ò o wà van ho lóhó búí na 6a le Efarayiimu, hĩa 6ó le dùure yi, á vaá kará b̄n lè mí nĩ-kenínia.

⁵⁵ Hen ká 6a zúifùwa s̄nú na 6a le Paaki wà 6ueé dā, à 6a cèrèε léka à fèn va ho Zeruzalεmu, á vaa ceé mítén à dàñ dírāa ho s̄nú mu.

⁵⁶ Ba nùpua wee cà a Yeesu, á wee tùaka mín yi le Dónbeenĩ zĩ-beenĩ lún yi le o Yeesu mu á à yí ì buen ho s̄nú d̄in̄ii lée, tàá o máa buen.

⁵⁷ Mu ù wé à le *Dónbeenĩ yankarowà júnása lè 6a *Fariz̄iewa á nɔn le j̄ii le ká yia zũ hen na ó o Yeesu wi yi, à 6anso 6uee bío mu, à mí w̄i wo.

12

O Mari kúaa ho jiló na s̄amu sí o Yeesu zení wán (Matiye 26.6-13; Maaki 14.3-9)

¹ Bío á ho *Paaki s̄nú díró ká hã wizooní bío hèz̄in, ó o Yeesu 6uara ho Betanii lóhó, hen na ó o Lazaare wee lé yi, yia ó o vèenía.

² Ba wee dí ho s̄nú o Yeesu bío yi b̄n, ó o Maate wee na ho d̄inló 6a nùpua yi. Bía là a Yeesu p̄anía kará ho d̄inló jùhũ yi ó o Lazaare wi t̄ahũ.

³ O o Mari 6uan ho jiló na s̄amu sí á yàwá here liitere sanká màní, hĩa wó lè mu bío búí na 6a le náàrè mí j̄ii yi, á 6ueé kúaa o Yeesu zení wán, á b̄n̄ia s̄uukaa lè mí j̄ún-v̄aní. A ho jiló s̄amu h̄inɔn sú le z̄ii mu búenbúen.

⁴ O o Yeesu nĩ-kenínia nĩ-kéní na 6a le Zudaa Isikariote, yia á à dé wo ò na, á wãa bía:

⁵ «Lée webio nɔn 6a yí yèèraráa ho jiló mu lè wén-hãani khiá-t̄in, á yí nɔn 6a nĩ-khenia yi?»

⁶ O Zudaa bía b̄n yínɔn bío 6a nĩ-khenia bío here wo yi, ká lé bío ó o lé o k̄n̄lo. Ba 6un6ua-wárí na wi o c̄n ó o wee lén dí.

⁷ Ká a Yeesu màhá bía: «O hãa mu á ù díá. Ho jiló mu ó o lá bàrá pan lè ì s̄anía wíokaró hã nùuló bío yi.

⁸ Ba nĩ-khenia á à keñ làa mia féεε, ká ínén wón máa keñ làa mia féεε.»

⁹ Ba minka *zúifùwa j̄á le o Yeesu wi ho Betanii yi, á 6a wà van b̄n. Mu yínɔn o Yeesu bío yi mí dòn 6a vannáa, 6a mún wi 6a vaa mi a Lazaare na ó o Yeesu vèenía.

¹⁰ A le *Dónbeenĩ yankarowà júnása mún wãanía tò le mí ì na a Lazaare 6a à búe

¹¹ Lé bío á mu lé o Lazaare mu vèeró bío yi á 6a zúifùwa cèrèε wee yèrémá dé mí sía o Yeesu yi.

† 11:48 Ho p̄ahũ mu yi, ká ho Oroomusa p̄anká wi 6a zúifùwa wán.

O Yeesu zoró ho Zeruzalεmu lóhó yi bïo
(Matiye 21.1-11; Maaki 11.1-11; Luki 19.28-40)

¹² Mu tá na lée tōn, á 6a minka zâamáa na 6uara ho sánú díró bïo yi, á 6a le o Yeesu wà 6ueé zo ho Zeruzalεmu,

¹³ á 6a khó hã yùkúio vōnna na 6a lée dérâa ho cùkú wo yi 6uan, à 6a wà lée sã a yahó. Ba wee bïo bïo kà pónpón: «Le ho cùkú à bïo sï le Dónbeenï yi. Le o Núhúso Dónbeenï wé mu bè-tentewà làa yia bò o 6uen o yèni yi, o *Isirayεle bεε.»

¹⁴ O Yeesu yòora a sūnpè-bòohú 6úi, làa bïo le Dónbeenï bíonï vūahú biaráa mu kà síi:

¹⁵ «*Sion lóhó nïpomu, yí zón dèε.

Loñ, lé ũ bεε bò o 6uen,
o yòora a sūnpè-bòohú.»

¹⁶ Pãahú na mu wee wé yi, ó o Yeesu nï-kenínia yí zūna mu kúará. Ká pãahú na le Dónbeenï léra a Yeesu yèni yi, á 6a hácírí màhá 6uara bïo le Dónbeenï bíonï vūahú bíá a dǎní yi wán. A bïo ho vūahú mu bíá, lé bún ó o bïo wórâa.

¹⁷ Bïa nònzoñ páanía wi là a Yeesu pãahú na ó o von o Lazaare á wón vèera ló le búure yi, bán búenbúen wee mï bïo 6a mǎn tũíá.

¹⁸ Bïo mún nǎn 6a minka zâamáa lée sánâa o yahó, lé bïo mu yéréké bïo na wee zéení le o ló le Dónbeenï cǎn tũíá na mà á 6a 6á.

¹⁹ A 6a *Farizéwa wáa wee bïo mún yi: «Mi yí mǎn mu le, mi yí dà dèε 6úi máa wé. Ba nùpua búenbúen wee yèrémá bè o yi.»

O Yeesu wee bïo mí húmú bïo

²⁰ Bïa wà 6ueé 6úaaní le Dónbeenï ho Zeruzalεmu yi ho sánú díró pãahú á bïa yínǎñ *zúifúwa 6úi wi tǎhú.

²¹ Ba vá 6ueé 6ó a Filiipu na wee lé ho Kalilee kǎhú lóhó na 6a le Betesayidaa yi, á bïa nǎn wo yi: «Wa wi à wa mi a Yeesu wán.»

²² Ó o Filiipu wáa bíá mu là a Andere, á 6a mí nùwã 6un wà vaá bíá mu là a Yeesu.

²³ Ó o Yeesu bíá nǎn 6a yi: «Hia kà lé ho pãahú na le Dónbeenï á à lén o *Nùpue Za yèni yi.

²⁴ Le ì mï ho tũíá na mia: Ká ho ñnló bεere á yí dù, á mukǎní yí hà á bïo ká yí soora, á le è ñn kà. Ká le mukǎní hà, á bïo ká soora, á le è ha hã bia na boo.

²⁵ Yia henía mí mukǎní bïo, wón á à vīiní le. Ká yia yí máa cǎtí mí mukǎní bïo hùúu ho ñmíjǎ na kà yi, wón á à yí le mukǎní binbirí na máa vé.

²⁶ Yia wi ò o sá na mī, à wón bè mī. A hen na á ì wi yi, á ì ton-sá mún ñ keñ yi. Yia wee sá na mī, wón á ì Maá á à dé ho cùkú yi.

²⁷ Bïo kà wán, á ì hácírí yáara. Lé mu yén á ì bío? Ì bío le ì Maá kǎní mi le lònbee na à yí mi hã laà na kà wán lée? εε ká lé bún bïo yi á ì 6uñarâa.

²⁸ Ì Maá, zéení ũ cùkú le 6a nùpua mi.» A tǎmu 6úi sã 6á ho wáyai á bíá: «Ì zéení ì cùkú, á ì pá à wíoka à zéení ho.»

²⁹ Ká 6a zâamáa na ñn bñ 6á mu, á 6a le lée vlohó và. Ba 6úi 6èn le lée tonkaro na ló ho wáyai bíá làa wo.

³⁰ Ó o Yeesu bñía bíá: «Mu yínǎñ ñén bïo yi á mu tǎmu sã 6ánâa. Mu lé minén bïo yi.

³¹ Bïo kà wán lé ho ñmíjǎ na kà nùpua cítíró pãahú. Lé bïo kà wán á le Dónbeenï lùwárâa ho ñmíjǎ na kà núhúso.

³² Ká ñén 6a khii can le 6úeení wán hoonía yòó fárâ, á ì wé á 6a nùpua búenbúen á à 6uen ì cǎn.»

³³ O bíá kà síi á zéeníanâa bïo ó o ò híráa sï.

³⁴ A ɓa zāamāa bía nɔn wo yi: «Wa zū le le Dónbeenĩ lándá vūahũ yi á mu bía le *Yĩa le Dónbeenĩ mɔn léra ko ò o keń bín féeé, á ũ wó kaka wee bioráa le o *Nùpue Za ɓa ko ɓa ca le b̀eeni wán hooní yò fára? A wón Nùpue Za so bèn lé o yén?»

³⁵ O o Yeesu bía miten b̃io nɔn ɓa yi: «Mi yú mu khoomu, ká ho p̃ahũ na mu ù wé á yí túee. A b̃io mi yú mu khoomu, á mi w̃aa wé varáka mu yi, à le tibirí h̃ia yí yòoka mi wán. Mu bon, yia wee varáka le tibirí yi á yí máa mi b̃io wi o yahó.

³⁶ Mi tà dé mi s̃ia yia lé mu khoomu yi, p̃ahũ na mi yú mu yi, à mi wé mu khoomu nùpua.»

B̃io ó o Yeesu bía h̃on b̃ioní so wó, ó o khèra vaá sà miten ɓa yi.

Ba zúifùwa cèrèè pá p̃a a Yeesu b̃io

³⁷ B̃io ó o wó mu yéréké biowa cèrèè na wee zéeni le o ló le Dónbeenĩ c̃on ɓa mɔn mí cúee, ká ɓa pá yí dó mí s̃ia wo yi.

³⁸ Mu wó ò o *Ezayii j̃i-cúa na ó o f̃era, à j̃ii sí. O bía: «Núhũso, lé o yén yáá dó mí s̃ii le bín-tente na wa wee bue yi? A lé o yén ó o Núhũso zéenia lè mí p̃anká?»*

³⁹ B̃io nɔn ɓa yí dà máa t̃arāa mu yi, lé b̃io ó o Ezayii mu pá b̃inía bía:

⁴⁰ «Le Dónbeenĩ wó á ɓa ka lòn muuwa, bèra a na à ɓa wé yí mi.

Le wó á ɓa yiwa tunka

bèra a na à ɓa wé yí dàn z̃uñ b̃io á le wee wé.

Le wó ká s̃ii bèra a na

à ɓa yí dàn yèrémá buen le c̃on à le wéé ɓa.»†

⁴¹ O Ezayii bía h̃on b̃ioní so lé b̃io ó o mɔn ho cùkú na le Dónbeenĩ á à dé o Yeesu yi, ó o bía a b̃io yi.

⁴² Èé ká ɓa *zúifùwa ya-díwá mí beere t̃ahũ, á ɓa cèrèè j̃oñ pá dó mí s̃ia o Yeesu yi. Ká ɓa màh̃a yí máa tà b̃io mu wéréwéré, lé ɓa *Farizíewa b̃io yi, à bán yí h̃e ɓa lè ɓa zúifùwa k̃aránlò z̃ii zoró.

⁴³ Ba wa le yèni càró ɓa nùpua c̃on á po le yèni càró le Dónbeenĩ c̃on.

Yĩa yí máa tà a Yeesu b̃ioní b̃io, wón j̃uhũ á à sí

⁴⁴ O Yeesu bía b̃io ká p̃onp̃oñ: «Yĩa dó mí s̃ii miĩ, se yíñoñ ínén ì dòn á b̃anso dó mí s̃ii yi. B̃anso dó mí s̃ii yia tonkaa mi yi.

⁴⁵ Yĩa mɔn mi, se lé yia tonkaa mi á b̃anso mún mɔn.

⁴⁶ Inén ka lòn khoomu á ɓuara ho ðim̃j̃á yi, bèra a na ká nùpue lée nùpue na dó mí s̃ii miĩ, à b̃anso yí keń le tibirí yi.

⁴⁷ Ká a ɓúí j̃á ì b̃ioní ò o yí bò h̃a yi, á mu máa wé ínén lé yia á à s̃iní b̃anso j̃uhũ. Mu bon, ínén yí wà ɓueé s̃iní ho ðim̃j̃á nùpua j̃uñá, ká ì wà ɓueé fení ɓa.

⁴⁸ Yia pá ì b̃io, á yí máa tà ì b̃ioní yi, wón j̃uhũ á à sí. H̃a b̃ioní na á ì bía lé h̃on á à s̃iní b̃anso j̃uhũ ho ðim̃j̃á vé ñonzoñ.

⁴⁹ Lé b̃io á ì yí bía lè ì p̃anká. Ká a Maá na tonkaa mi, wón miten lé yia nɔn le j̃ii miĩ, á zéenia b̃io á ì ì b̃io binbirí lè ɓa nùpua.

⁵⁰ A ì mún zū le b̃io ó o wee na le j̃ii à ì hení na ɓa nùpua yi, b̃uñ wee na le muk̃añi binbirí na máa vé. H̃a b̃ioní na á ì wee b̃io lé h̃ia ó o Maá nɔn le j̃ii le ì b̃io.»

13

O Yeesu s̃era mí ñi-keninia zení

* 12:38 Mi loń Ezayii vūahũ 53.1 † 12:40 Mi loń Ezayii vūahũ 6.10

¹ Sãni ho *Paaki sãnú díró búaká, á bïo ó o Yeesu zũna le mí léró ho ðímíjã yi à va mín Maá cõn pãahũ ðõn, á bãa bïo sã yi na wi ho ðímíjã yi ó o wa, ó o wíokaa zéenia le bïo mí wa làa ba bàn síi mía.

² O Yeesu lè mí ñi-kenínia lan wee ðí ho zihũ jii. A bũn, ò o *Satãni wó ó o Yeesu ðenaló bïo wi o Zudaa na lé o Simõn Isikariote za síi yi vó.

³ O Yeesu zũ le o Maá dó mu bïo búenbúen mí níi yi. O o mún zũ le mí ló le Dónbeení cõn, á bínía wà à va le cõn.

⁴ O o wãa líi hĩnõn ho ðĩnló jũhũ yi, á òo mí báká beení, ò o lá le nín-kení can lè mí kuio.

⁵ O o kúaa mu jummu le ðeé búí yi, ò o wee sere mí ñi-kenínia zení, á bíní sùuka lè le nín-kení na ó o can lè mí kuio.

⁶ Bïo o búeé ðãn o Simõn Piere, á wón bía nõn wo yi: «Núhũso, lé ùnén wi à ù sere ìnén zení le?»

⁷ O o Yeesu bía nõn wo yi: «Bïo á ìnén wee wé bïo kà wán á ùnén yí zũ kúará. Èe ká fo khíi zũn mu làa món.»

⁸ O o Piere bía: «Búeé, ùnén máa sere í zení hùúu.» O o Yeesu bía nõn wo yi: «Ká í yí sere ù zení, á ùnén làa mi máa páaní bïo búí yi.»

⁹ O o Simõn Piere wãa bía: «Núhũso, ká mu ka kà, à ù yí sere í zení mí ðõn, ká ù sere í níni lè í jũhũ.»

¹⁰ O o Yeesu bía nõn wo yi: «Yia súaa, wón bïo búenbúen wee ce. O hĩa le mí ì sere bïo, se mu lé o zení. Minén bán wee ce, èe ká mu yínõn mi búenbúen.»

¹¹ O Yeesu zũ yia á à ðé o ò na, lé bũn te bïo ó o le ba búenbúen yí máa ce.

¹² Bïo ó o sere ba zení vó, ó o lá mí báká beení zã ò o bínía líi kará ho ðĩnló jũhũ yi, ò o wãa wee bío lè mí ñi-kenínia: «Mi so zũ bïo á ì wó ká kúará le?»

¹³ Mi wee ve mi làa ñi-karánlo, làa Núhũso, á mi tũiá sí, í lé o ñi-karánlo á lé o Núhũso.

¹⁴ Ká ìnén hĩa sere minén zení, se minén mún ko mi wé sere mín zení.

¹⁵ Í wó mu zéenia làa mia, bèra a na, à minén mún wé wé mu làa mín, làa bïo á ì wórãa mu làa mia.

¹⁶ Le í mí ho tũiá na mia: Ton-sá na po mí jũhũso wón mía. O o tonkaro na po yia tonkaa wo, wón mún mía.

¹⁷ Bïo mi zũ bũn, ká mi wee wé mu, se mi júná sí.»

*O Yeesu le mí ñi-kenínia ñi-kení á à ðé mí ì na
(Matiye 26.20-25; Maaki 14.17-21; Luki 22.21-23)*

¹⁸ O Yeesu bía: «Mu yínõn mi búenbúen á ì wee bío bïo. Ìnén lé yia zũ bãa á ì hueekaa. Èe ká bïo túara le Dónbeení bíoní vũahũ yi ko mu wé à jii sí. Mu túara ká síi: «Yia làa mi páanía dú í ðĩnló á bínía wee fi làa mi.»*

¹⁹ Í wee bío mu na mia bïo kà wán ká mu bïo mu ðĩn yí ðõn, bèra a na ká mu khíi ðõn, à mi tà le ìnén lé yia wi fée.

²⁰ Le í mí ho tũiá na mia: Nùpue na khíi buan í tonkaro sese, se lé ìnén á bànso buan sese. A yia buan mi sese, se lé yia tonkaa mi á bànso buan sese.»

²¹ Bïo ó o Yeesu bía hĩn bíoní so vó, ó o hácirí wíokaa yáara, ó o wãa bía wéréwéré: «Le í mí ho tũiá na mia: Minén ñi-kení lé yia á à ðé mí ì na.»

²² A ba ñi-kenínia wee lonka mín yi. Ba yí zũ yia ó o wee bío bïo.

²³ Mu wee wé, ò o Yeesu ñi-kenínia ñi-kení, yia ó o wa, á kará bó a yi.

²⁴ O o Simõn Piere bía làa wón lè mí níi le o tũa o Yeesu yi le lé o yén ó o wee bío bïo.

²⁵ O o ñi-keníni mu búera van là a Yeesu cõn, á túara a yi: «Núhũso, lé o yén fo wee bío bïo?»

²⁶ O o Yeesu bía: «Í zoó cĩ ho búurú, ká yia á ì nõn ho yi, se wón lé orén.» O o Yeesu wãa lá ho búurú zoó cã á nõn o Zudaa na lé o Simõn Isikariote za yi.

* 13:18 Mi lon Lení vũahũ (Psaumes) 41.10

²⁷ O Zudaa féení lè ho búurú, ó o Satāni dèenía zon wo. O o Yeesu bía nɔn o Zudaa yi: «Bìo fo le fo ò wé, à ù wé fùà.»

²⁸ A 6a nǐ-kenínia na ká tǎhǔ á nǐ-kéní woon yí zū bǐo nɔn ó o Yeesu bíaráa làa wo kà síi.

²⁹ Bìo ó o Zudaa 6a 6un6ua-wárí wi cǎn, á 6a 6úí wee leéka le o Yeesu wi ò o bío le o vaa yà bǐo 6a màkóo wi yi ho sǎnú bío yi. Tàá ká a Yeesu wi ò o Zudaa mu na bío 6úí 6a nǐ-khenia yi.

³⁰ Bìo ó o Zudaa wǎa fó ho búurú kà síi, ò o dèenía hǐnɔn yóó ló. Mu wee wé à ho tá hǔn.

O Yeesu bín-finle 6úí na ó o bía bío henia

³¹ O Zudaa léró mǎndén, ó o Yeesu bía: «Hǎ laà na kà wán, ó o *Nùpue Za cùkú wee mi, ó o Nùpue Za mún wee zéení le Dónbeenǐ cùkú.

³² [Ká a Nùpue Za wee zéení le Dónbeenǐ cùkú] á le mún nè wé ó o Nùpue Za cùkú mún nè mi, á le è wé mu hen làa cǐnú.

³³ I nǐ-kenínia na á ì wa làa sòobéé, ho pǎahǔ na á ì wé làa mia á yí túee. Mi khii wé è cà mi. Éé ká bío á ì bía nɔn 6a *zúifùwa yi, lé bún 6àn síi á ì mún nè bío á à na minén yi: Mi yí dà máa va hen na á ì wee va yi.

³⁴ I ì bío bín-finle 6úí á à hení ì na mia: Mi wé waí mín. Mi ko mi wé waí mín, làa bío á ì waráa mia bío síi.

³⁵ Ká mi wa mín, á 6a nùpua 6úen6úen màhá à zǔn le mi lé ì nǐ-kenínia.»

³⁶ O o Simɔn Piere tùara a yi: «Núhúso, lé wen á fo ò va yi?» O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Hǎ laà na kà wán, á fo yí dà máa bè làa mi máa va hen na á ì wee va yi. Ká fo màhá khii bè làa mi làa mǎndén.»

³⁷ O o Simɔn Piere bía nɔn wo yi: «Núhúso, lée webio nɔn á ì yí dà máa bè làa fo há laà na kà wán? I tà à ì dé ì mukǎnǐ na ù bío yi.»

³⁸ O o Yeesu bía: «Fo ò tà á à dé ù mukǎnǐ ì na ìnén bío yi kénkén le? Le ì mí ho tǔiá na fon: Sǎni o kò-béé wá, ká fo bía le fo yí zū mi há cúa-tǐn.»

14

O Yeesu lé yǎ lé ho wǎhǔ

¹ O Yeesu bía nɔn mí nǐ-kenínia yi: «Mi yí yáa mi yilera. Mi dé mi sía le Dónbeenǐ yi, à mún dé mi sía míi.

² Wán Maá zǐi á há kèenínía lùà cèrèé wi yi. Ká mu lá yí bon, se ì lá yí bía le ì vaá wíokaa lùè á à ká làa mia.

³ Ká le lùè vaá wíokaa vó, á ì bǐnǐ 6ueé fé mia, à mi vaa páaní kèení làa mi hen na á ì kèní yi.

⁴ Mi zū ho wǎhǔ na wee va hen na á ì wà à va yi.»

⁵ O o Toma bía nɔn wo yi: «Núhúso, bío wa yí zū ù vèení, á wa à zǔn ho wǎhǔ kaka?»

⁶ O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Ìnén lé yǎ lé ho wǎhǔ, á lé ho tǔiá poni 6ànso, lé ìnén le mukǎnǐ binbirí wee lé cǎn. Nùpue yí dà máa va a Maá cǎn ká 6ànso yí ló ì wán.

⁷ Ká mi lá zū mi, ó o Maá á mi mún nè zǔn. Hǎ laà na kà wán, ó o Maá mi zū, á mɔn wo.»

⁸ O o Filiipu bía nɔn o Yeesu yi: «Núhúso, zéení a Maá làa wen, á bún wǎa à yí wen.»

⁹ O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Éee! Filiipu, ìnén wi làa mia míana, à ù pá yí zū mi le? Yǎ mɔn mi, se 6ànso mɔn o Maá. A fo tǐn le ì zéení a Maá làa fo le we?

¹⁰ A le fo yí tà le ìnén páanía là a Maá ó o Maá páanía làa mi lon? Hǎ bíoní na á ì wee bío na mia á ìnén yí te. Hǎ bíoní mu wee lé o Maá na wi làa mi cǎn. Lé orén wee wé bío ó o síi vá yi.

¹¹ Mi tà bïo á ì bía nòn mia yi le ìnén páanía là a Maá ó o Maá páanía làa mi. Ká bñn mía à mi pá wáa tà mu bè-wénia na á ì wó á mi mòn bïo yi.

¹² Le ì mï ho tũíá na mia: Yía dó mí sïi mï, á òanso ò wé hã wára na á ì wee wé bàn sïi. O yáá à wé hãa po hñn, lé bïo á ì wee va a Maá cñn.

¹³ A bïo búenbúen na mi wé è fio ì yèni yi á ì wé, bèra a na ò o Maá yèni lé ìnén na lé o Za pánká yi.

¹⁴ Ká mi wé flora bïo búí ì yèni yi, á ì wé mu.»

O Séenilo veere naló bïo

¹⁵ «Ká mi wa mi, á mi wé è bè bïo á ì henía nòn mia yi.

¹⁶ A ìnén á à fio o Maá yi, ó o na a Séenilo veere mia, ò o wé keñ làa mia féεε.

¹⁷ O Séenilo mu lé le Dónbeenñ Hácírí tũíá poni òanso, dén na á ho ðímíjása yí dà máa yí, lé bïo á òa yí máa mi le, á yí zũ le. Minén bán zũ le, lé bïo le wi làa mia, á khíi keñ mia.

¹⁸ «Ì máa díá á mi máa wé lòn híiminí, ì ì bñn ì òuen mi cñn.

¹⁹ Hen làa cñnú ká ho ðímíjása máa mi mi, ká minén bán ò mi mi, lé bïo á le mukãñ binbirí wi mï á minén le mukãñ binbirí mún ò wé yi.

²⁰ Ká mu pãahũ khíi dñn, á mi ì zũn le ìnén páanía là ì Maá, á minén páanía làa mi, á ìnén páanía làa mia.

²¹ Yía wee pa ì bioní na á ì bò henía bïo, á wee bè hã yi, wón lé yía wa mi. I Maá á à wañ yía wa mi, á ìnén mún ò wañ òanso, á wé è zéení ìten làa wo.»

²² O o Zúdaa, yía wi mí dòn làa Zúdaa Isikariote, bía nòn wo yi: «Fo ò wé kaka à zéení ùten làa wen ká fo máa zéení ùten là ho ðímíjása?»

²³ O o Yeesu bía nòn wo yi: «Yía wa mi, wón wee bè bïo á ì wee bío yi. I Maá á à wañ òanso, á ì Maá làa mi á à òuen òanso cñn, á òueé keñ làa wo.

²⁴ Yía yí wa mi, wón yí máa bè ì bioní yi. Hã bioní na á ì wee bío ká yí ló ìnén ì bære yi. Mu lé ì Maá na tonkaa mi á hã ló yi.

²⁵ «Ì bía bïo ká nòn mia ho pãahũ na á ì wi làa mia.

²⁶ Éε ká a Séenilo na lé le Dónbeenñ Hácírí, ðio ó o Maá Dónbeenñ á à tonka ì yèni yi, dén wé è kení mia là mu bïo búenbúen, á à bñn ì leéka mia là mu bïowa búenbúen na á ì bía nòn mia.

²⁷ «Ì wee lén, ká ì màhá a na ho héérà mia. I héérà lé hã á ì wee na mia. Ho wi mí dòn là ho ðímíjána héérà. Mi yí le mi yilera yáa. Mi yí zñn.

²⁸ Mi já à ì bía le ì wee lén, ká ì bñn ì òuen mi cñn. Mi lá wa mi, se bïo á ì bía le ì va a Maá cñn á mi síá lá à wa bïo yi, lé bïo ó o Maá po mi.

²⁹ Ì bía mu nòn mia hã laà na ká wán, ká mu bïowa mu wéró ðñn yí dñn, bèra a na, ká mu khíi dñn, à mi wíoka dé mi síá mï.

³⁰ Ì máa bñn máa bío bioní cèrèε làa mia, lé bïo á ho ðímíjána na ká jũhũso wà a òuen. O yí yú pánká ì wán.

³¹ Éε ká ho ðímíjána ko òa zũn le ì wa a Maá, á bïo ó o bò henía nòn mï lé bñn á ì wee wé. Mi líi híni, mi wa lén hen.»

15

O Yeesu lé ho èrészén vñdèε binbirí

¹ O Yeesu bía: «Ìnén lé ho èrészén vñdèε binbirí, ká ì Maá lé ho èrészén vñdèε òanso.

² Ká lakahó léε lakahó na can mï à ho yí máa ha, ó o ò kúii ho. Ká hãa wee ha, hñn búenbúen ó o wee kí, à hã wíoka wé ha là mí sòobéε.

³ Làa bñn síi á minén ðènía wee ce vó lòn lakara na òa kú ì kàránló na á mi tà yi bïo yi.

⁴ Mi páaní làa mi, á ì mún ò páaní làa mia. Lakahó yí dà máa ha bia ká ho yí can le vîndèè yi. Làa bûn síi, ká minén mún yí páanía làa mi, á le Dónbeenì Hácírí bía máa keń mia.

⁵ «Ìnén ka lòn vîndèè, ká minén ka lòn lakara. Yia páanía làa mi, á ìnén páanía làa wo, á wón bànso á le Dónbeenì Hácírí bía á à keń yi cèrèè. Ìnén bîo níi mía, á mi yí dà dèè woon máa wé. ⁶ Yia yí páanía làa mi ka lòn vîndèè lakara na 6a kúiora léé kúaará. Ká hã lakara mu hon à 6a khuii hã bè mín wán à dé ho dâhũ yi cîi.

⁷ Ká mi páanía làa mi, á wee bè ì bíoní yi sese, à bîo mi wee cà, à mi fio, á mi ì yí mu.

⁸ Ká le Dónbeenì Hácírí bía wi mia cèrèè se mu wee zéení le mi lé ì ñi-kenínia binbirí, á 6a nùpua búenbúen á à mi ì Maá cùkú mu bîo yi.

⁹ Làa bîo ó o Maá waráa mi, lé bûn bàn síi á ìnén mún waráa mia. Mi páanía làa mi, á mi ì wíoka à zûn bîo á ì waráa mia.

¹⁰ Ká mi wee bè bîo á ì bò henía yi, se mi páanía làa mi á mi ì zûn bîo á ì waráa mia bîo, làa bîo ìnén páanía là a Maá á zû bîo ó o waráa mi, lé bîo á ì bò bîo ó o bò henía yi.

¹¹ «Ì bía bûn ñon mia, bèra a na à ìnén sí-wèè bàn síi à keń mia, à mi sí-wèè ñii sí.

¹² Bîo á ì ì hení á à na mia lé bîo kà: Mi wań mín làa bîo á ì waráa mia bîo síi.

¹³ Nùpue na dà à wań mín bônlowà á à poń yia ñon mí mukáni 6a bîo yi wón mía.

¹⁴ Ká mi wee bè bîo á ì bò henía ñon mia yi, á mi ì wé wán bônlowà.

¹⁵ Ì wãa máa bîní máa ve mia làa ton-sáwá, lé bîo ó o ton-sá yí zû bîo 6a ñúhũso wee wé. Mi lé wán bônlowà, lé bîo á bîo ó o Maá bía ñon mi búenbúen á ì fèera ñon mia.

¹⁶ Minén yí léra mi. Ìnén lé yia hueekaa mia á tonkaa, à mi lén vaa wé hã wára na se, hã le Dónbeenì Hácírí bía wee mi yi, á bîo á à mía, bèra à na ká bîo mi wee fio o Maá cón ì yèni yi à mi yí mu.

¹⁷ Bîo á ì ì wíoka à hení á à na mia lé bîo kà: Mi wań mín.»

Ho ðímíńása ñina a Yeesu le mi ñi-kenínia

¹⁸ «Ká ho ðímíńása ñina mia, à mi zûn le 6a ñina mi ló mia.

¹⁹ Ká minén le ho ðímíńása lálée dà-kení, á 6a lálée à wań mia làa bîo 6a waráa bîo bîo sã 6a yi. Bîo ñon á ho ðímíńása ñinanáa mia, lé bîo á ì hueekaa mia á mi wi mí dòn làa ba. Mi bîo wãa yí sã ho ðímíńá yi.

²⁰ Mi liiní mi hácírí bîo á ì bía ñon mia wán: «Ton-sá na po mi ñúhũso wón mía.» Ká ìnén á 6a beéra lò, á minén á 6a mún ñ beé lò. Ká 6a bò bîo á ì kàráanna làa ba yi, á 6a mún ñ bè minén kàránlò yi.

²¹ Èé ká lé ìnén bîo yi á 6a wé è beéráa mi lò, lé bîo 6a yí zû yia tonkaa mi.

²² Bîo á ì buara á bueé bía làa ba á 6a pá, lé bûn ñon á mu bè-kohó bîo wee mí léera 6a yi. A bîo kà wán, á 6a wãa yí dà máa bío le mí yí zû mu.

²³ Yia ñina mi, se wón mún ñina ì Maá.

²⁴ Ì lá yí wó wára na á ñi-veere yí dà máa wé hũúú 6a tãahũ, á se bè-kohó bîo máa mí máa léé 6a yi. Èé ká bîo 6a mún mu mí cúee, à 6a pá ñina ìnén, á ñina ì Maá.

²⁵ Èé ká bîo túara 6a làndá yi á ko mu wé à ñii sí: «Ba ñina mi ká mu ñúhũ ñon mía.»*

²⁶ «O Séenílo khii buen. Orén lé le Dónbeenì Hácírí tũia poni bànso. Ì ñ tonka a, ó o ò lé ì Maá cón á à buen. Ká a khii buara ó o buee mí ho tũia ñii.

* 15:25 Mi loń Lení vũahũ (Psaumes) 35.19; 69.5

27 A minén mún wé è mi ho tũíá í jii, lé bïo mi wi làa mi hàrí í tonló búakáró pãahũ.»

16

1 «Í wee bío bũn na mia à mi yí bĩnĩ í món.

2 Mi kàránló zíní zoró á ba khíi wé è hè làa mia. Hàrí pãahũ búí khíi dã, á bĩa wee búe mia pá à leéka le mí wee sá na le Dónbeenĩ yí kà síi.

3 Ba à wé mu lé bïo ba yí zũ a Maá Dónbeenĩ, á mún yí zũ ínén

4 Ká í wee bío mu làa mia bèra a na ká ba khíi hínòn wee wé mu, à mi bĩnĩ leéka le í bía mu nòn mia. Í tonló búakáró pãahũ, á í yí bía mu làa mia, lé bïo á í lá wi làa mia.»

Le Dónbeenĩ Hácírí bè-wénia

5 «Hã làa na kà wán, á í bĩnía wee va yĩa tonkaa mi cón, á mi tĩahũ á nĩ-kéní kà yí tũara miĩ le lé wen á í wee va yí?

6 Èé ká lé bïo á í bía mu nòn mia lé bũn wee vá mia.

7 Ká mu bèn lé ho tũíá á í mĩ á à na mia: Mu sũaaní minén cón à í lén. Ká í yí wà, ó o Séenílo máa buen mi cón. Èé ká í van, á í í tonka a ó ò buen mi cón.

8 Ká a khíi buara, ó o buéé zéení lè ho dímíjása le ba wee vĩnĩ mĩten mu bè-kora, làa bïo téréna, lè le Dónbeenĩ cítii bïo dǎnĩ yí.

9 O ò zéení le ba wó mu bè-kohó, lé bïo ba yí dó mí sĩa miĩ.

10 O ò zéení le í téréna bïo á í wee va a Maá cón á mi máa bĩnĩ máa mi mi bïo yí.

11 Le Dónbeenĩ cítii bïo dǎnĩ yí, o ò zéení le le Dónbeenĩ dènia cítio ho dímíjá na kà jũhũso á siinía jũhũ.

12 «Bïo cèrèé á í lá wi à í bío na mia, ká í dín máa bío mu lé bïo mu here po mia.

13 Ká le Dónbeenĩ Hácírí tũíá poni b̀anso khíi buéé dõn, á le è wé á mi ì zũn le Dónbeenĩ tũíá poni búenbúen. Hã bioní na le è bío máa lé lerén mí bære cón. Ká bïo le j́á í cón búenbúen lé bũn á le khíi bío, á à bue bïo ko à mu buen bïo.

14 Le è zéení í cùkú lé bïo le è lá bïo á í le le zéení á à bue è na mia.

15 Bïo bïo sã a Maá yí búenbúen bïo sã miĩ, lé bũn nòn á í wee bíoráa mu na mia le le è lá bïo á í le le zéení búenbúen á à bue è na mia.»

Mi yara sèró món mi sĩa á à wa

16 «Hen làa cĩnú ká mi máa mi mi, ká cĩnú bũn món á mi ì bĩnĩ ì mi mi.»

17 O o nĩ-kenínia nùwã yèn wee bío mín yí: «Bïo ká kúará léé webio coon? O bía: «Hen làa cĩnú ká mi máa mi mi, ká cĩnú bũn món á mi ì bĩnĩ ì mi mi» làa bïo ó o bĩnía bía: «Bïo á í wee va a Maá cón.»

18 Ho cĩnú na ó o wee bío bïo kúará léé webio? Wa b̀entĩn yí zũ bïo ó o wee bío.»

19 Bïo ó o Yeesu zũna le ba wi ba tũa wo yí, ó o bía nòn ba yí: «Bïo á í bía le hen làa cĩnú ká mi máa mi mi, ká cĩnú bũn món á mi ì bĩnĩ ì mi mi, lé bũn bïo yí á mi wee tũakaráa mín yí le?

20 Awa, le í mĩ ho tũíá na mia: Mi khíi wé è wá ká mi ì zúnzúrá ká ho dímíjása bán wee zãmaka. Mi yara khíi sè, èé ká mi yara sèró mu màhã á à yèrè má à wé le sí-wèé.

21 Hen ká a hãa wee te à mu wé le lònbee o wán hón pãahũ so yí. Ká a ton vó, ò o síi wa, lé bïo ó o yú a kúnkúza. O wé nònsã le lònbee na yú a yí.

22 Minén mún bïo ka kà. Bïo kà wán, á mi yara sò, èé ká í bĩnĩ ì mi mia, hón pãahũ so ká mi sĩa á à wa. Dén sí-wèé so á nùpue máa hè yí làa mia.

23 Ká dén wizonle so khíi dõn, á mi máa bĩnĩ máa tũa miĩ làa bïo búí. Le í mĩ ho tũíá na mia: Bïo búenbúen na mi khíi fio o Maá cón í yèni yí ó o ò na mia.

²⁴ Mi lá ðình yí fióra bïo búí ì yèni yi. Mi wé fio, á mi ì yí, bèra a na à mi sí-wee ñii sí.

²⁵ «Ì wà hã wàhio á bíaráa bïo kà búenbúen nòn mia. Ká pãahũ búí khíi dã, ká ì máa wé è wà wàhio máa na mia. Ì khíi wé è bío bïo bïo ciran o Maá wéréwéré á à na mia.

²⁶ Ká hón pãahũ so khíi dãn, á mi wé è fio o Maá Dónbeenì yi ì yèni yi. Ì máa bío máa na mia le ì wé è fio o Maá mu yi mi bïo yi.

²⁷ Mu bon. O Maá Dónbeenì mí beere wa mia, lé bïo mi wa mi á tà le ì ló a cón bïo bon á ßuara.

²⁸ Ì ló a cón á ßuara ho ðímíjána yi. Bïo kà wán, á ì wee lé ho ðímíjána yi á à bíní ì va a Maá cón.»

²⁹ O o ñi-kenínia bíá nòn wo yi: «Ó, o! Fo màhã wãa wee bío làa wen wéréwéré ká fo máa wà wàhio.

³⁰ Bïo kà wán, á wa wãa zũ le fo zũ mu bïo búenbúen. U màkóo mía à ù pa le o búí tùa foñ. Bũn lé bïo nòn á wa tà le fo ló le Dónbeenì cón bïo bon.»

³¹ O o Yeesu bíá nòn ɓa yi: «Mi tà mu hã laà na kà wán le?

³² Eε ká ho pãahũ lua, ho yàá ɓueé dãn wó, ká mi ì kénna á à lén mĩn ñúná yi á à díá mi ì dòn. Eε ká ì mía ì dòn, o Maá Dónbeenì wi làa mi.

³³ Ì bíá bũn búenbúen nòn mia bèra a na à mi yí ho héerà mi páaníló làa mi bïo yi. Mi lò ò be ho ðímíjána pánká-sũmáa níi yi, èε ká mi hení mi sía, lé ì dàrna há.»

17

O Yeesu fióro na ó o wó

¹ Bïo ó o Yeesu bíá kà sii wó, ó o hoonía mí yahó ho wáayi, ò o bíá: «Ì Maá, ho pãahũ dãn. Wé zéeni ínén na lé ù Za cùkú, bèra a na à ínén bèn mún wé zéeni ùnén cùkú.

² Fo nòn ho pánká miĩ ɓa nùpua búenbúen wán bèra a na à ì dàñ nanáa le mukāñi binbirì na máa vé bíá búenbúen na fo kàràfáa miĩ yi.

³ Le mukāñi binbirì na máa vé lé à ɓa zũn ùnén na lé le Dónbeenì binbirì na ɓàn síi mía, à zũn ínén Yeesu *Krista na fo tonkaa.

⁴ Ì wó á ɓa nùpua mən ù cùkú ho tá wán ho tonló na fo le ì sá á ì sá á ho ñii sú bïo yi.

⁵ Ì Maá, bïo kà wán, á ù wé le ì bíní yí ho cùkú ù nĩsání, hĩa á ì yú le ho yahó ká bïo búí ðình yí léra.»

⁶ «Ì zéenia ù bïo le ɓa nùpua na fo hueekaa ho ðímíjána tĩahũ á kàràfáa miĩ. Ba bïo sã foñ, ká fo kàràfáa ɓa miĩ, á ɓa bò ù bionì yi.

⁷ Bïo kà wán á ɓa zũ le bïo búenbúen na fo nòn miĩ á ló ùnén ù beere cón.

⁸ Mu bon. Hã bionì na ù nòn miĩ lé hĩa á ì ferra nòn ɓa yi. A ɓa tà há yi. A ɓa zũna kénkén le ínén ló ù cón ßuara, á tà le ùnén lé yia tonkaa mi.

⁹ «Ì yí máa fio foñ ho ðímíjána búenbúen bïo yi. Bíá fo kàràfáa miĩ lé ɓàn á ì wee fio bïo yi, lé bïo ɓa bïo sã foñ.

¹⁰ Bíá búenbúen na bïo sã miĩ á bïo sã foñ, á bíá búenbúen na bïo sã foñ á mún bïo sã miĩ, á ì cùkú wee mi ɓa yi.

¹¹ Inén bínía wee ɓuen ù cón, ì wãa máa keñ ho ðímíjána yi, ká ɓarén ɓàn wi ho yi. Ì Maá na ɓàn síi mía, pa ɓa yi le ù pánká, hĩa fo nòn miĩ, bèra a na à ɓa wé le dà-kéní làa bío á ùnén làa mi lé le dà-kénínaa.

¹² Bïo á ì hĩa wi làa ɓa, á ì wó á ɓa bò bïo á ùnén karáa yi, ù bïo na fo le ì zéeni. Ì pan ɓa bïo á hàrí ñi-kéní yí vũnun, ká mu yínən yia ko ò o ví, bèra a na à bïo túara le Dónbeenì bionì vũahũ yi à ñii sí.

¹³ Hã laà na kà wán á ì bíníá wee buen ù cǎn, ká bío á ì pá wi ho ðímíjǎ yí, á ì wee bío hã bióní na kà búenbúen, bèra a na à barén mí bæere yí le sí-wεε na á ì yú á le jii sú bàn síi.

¹⁴ Û bióní á ì fεera nǎn ba yi. Ká ho ðímíjǎsa màhǎ jina ba, lé bío ba bío yí sǎ ho ðímíjǎ yí làa bío á ìnén bío yí sǎnáa ho yi.

¹⁵ Ì yí le ù lén ba ho ðímíjǎ yí, ká ù màhǎ kǎní ba o *Satāni níi yi.

¹⁶ Ba bío yí sǎ ho ðímíjǎ yí làa bío á ìnén bío yí sǎnáa ho yi.

¹⁷ Ì Maá, wé à ba bío sí foñ búenbúen ù túiá poni pánká yi. Mu bon, ù bióní lé ho túiá poni.

¹⁸ Bío fo tonkaa làa mi ho ðímíjǎ yí, lé bǔn á ì mún wee tonkaráa barén ho yi.

¹⁹ Ìnén ì bæere nǎn ìten foñ búenbúen ba bío yi, bèra a na à barén bèn mún na mítén foñ búenbúen ù túiá poni pánká yi.

²⁰ «Ì yí máa fio foñ bía dó mí sía mií bío yi mí dòn. Ká bía á à dé mí sía mií ba bióní pánká yi, á ì mún wee fio bío yi.

²¹ Ì wee fio foñ bèra a na à ba búenbúen wé le dà-kéní. Ì Maá, làa bío á ùnén páanía làa mi, á ìnén páanía làa fo, mún wé le barén páaní làa wεn, bèra a na à ho ðímíjǎsa zǔn le lé ùnén tonkaa mi.

²² Bío fo wó ù cùkú wee mi mií, lé bǔn bàn síi á ì mún wó ù cùkú mu wee mi ba yi, bèra a na à ba wé lé dà-kéní làa bío á ìnén làa fo lée dà-kénínáa.

²³ Mu bon, ìnén páanía làa ba, á ùnén páanía làa mi. Bǔn wó bèra a na à ba páaníló làa wεn jii sí, à ho ðímíjǎsa zǔn le lé ùnén tonkaa mi, á fo wa ba làa bío fo waráa mi.

²⁴ Ì Maá, bía fo kàràfáa mií á ì wi à ba kεn hen na á ìnén ñ kεn yi, bèra a na à ba mi ì cùkú, ho cùkú na fo dó mií lé bío fo wara mi ká ho ðímíjǎ ðin yí léra.

²⁵ Ì Maá na téréna, ho ðímíjǎsa yí zǔ fo, ká ìnén wón zǔ fo, á bía fo kàràfáa mií zǔ le lé ùnén tonkaa mi.

²⁶ Ì zéenia ù bío làa ba á ba zǔ fo. Ì pá à wíoka wé è zéeni mu làa ba, bèra a na à bío fo wa le ìnén, à dén waminí so mún wé mi barén yi, à ìnén làa ba páaní.»

18

O Yeesu wíró bío

(Matiye 26.47-56; Maaki 14.43-50; Luki 22.47-53)

¹ Bío ó o Yeesu flora wó, ó o Yeesu lè mí nǎ-kenínia hǎnǎn ló lée wá, á vaá kǎa ho Sedoron bonconí. Vǎnsía buahó búí wi bǎn ó o vaá zon yi làa ba.

² O Zudaa na à dé o ò na zǔ ho lahó mu. Lé bío ó o Yeesu lá dàn buen bǎn lè mí nǎ-kenínia.

³ Ho *Oroomu dásiwá kuure lè ba parowá na ba yankarowá júnása lè ba *Farizíεwa tonkaa, lé bǎn ó o Zudaa mu wǎa dú yahó buararáa hã vǎnsía buahó mu yi. Ba nùpua mu buan hã finténa, lè hã kǎaní na ba zǎnía, lè hã fio sía.

⁴ Bío ó o Yeesu zǔ bío á à sá a yi búenbúen, ó o vá buéé bó ba yi, ò o tǔara: «Lé o yén mi wee cà?»

⁵ A ba bía nǎn wo yi: «Lé o Yeesu, o Nazareεte níi.» O o Yeesu le mu lé mínén. Bǔn wee wé ká a Zudaa na dó a nǎn wi bǎn làa ba.

⁶ Bío ó o Yeesu bía le mu lé mínén, á ba ló lè mí món á lée lùiorá.

⁷ O o Yeesu tǔara ba yi mu cúa-jun níi le lé o yén á ba wee cà. A ba le lé o Yeesu, o Nazareεte níi.

⁸ O o Yeesu bía nǎn ba yi: «Ì mà mu nǎn mia le mu lé ìnén. A bío mu lé ìnén mi wee cà, á mi wǎa día bía kà le ba lén.»

⁹ O Yeesu bía bñn bèra a na à le bioní na ó o bía à jii sí: «Bia á ù kàràfáa mií, á hàrí nǐ-kéní á ï yí vñinía.»

¹⁰ Mu wee wé ò o Simòn Piere òuan ho khà-tóní. O o dèenía dò ho, á hà lè le *Dónbeení yankarowà jùhúso beení ton-sá nín-tiání jikāahú kúio. O ton-sá mu yèni 6a le Malekuusi.

¹¹ O o Yeesu bía nòn o Piere yi: «Dé ù khà-tóní mí lóorè yi. Fo wee leéka le ï máa tà le lònbee na á ï Maá le le yí mi lon?»

*Ba òuan o Yeesu vannáa o Aana cón
(Matiye 26.57-58; Maaki 14.53-54; Luki 22.54)*

¹² A 6a dásiwá lè mí jùhúso, lè 6a *zúifùwa júnása parowà wáa wíira a Yeesu á can.

¹³ A yíá 6a òuan wo vannáa cón ho yahó lé o Aana. O Aana mu lé o Kayiifu 6àn hio báa. Wón Kayiifu so lé le *Dónbeení yankarowà jùhúso le lúlúure mu yi.

¹⁴ Lé orén hía zéenía 6a zúifùwa júnása, le mu súaani ò o nùpue nǐ-kéní hí mu nǐpomu óúenóúen bío yi.

*O Piere pá le mi yínón o Yeesu nǐ-kenínii
(Matiye 26.58, 69-70; Maaki 14.54, 66-68; Luki 22.55-57)*

¹⁵ O Simòn Piere lè mí ninza nǐ-kenínii búí bò a Yeesu món. O nǐ-kenínii mu lè 6a yankarowà jùhúso zú mín. Lé bñn nòn ó o dàrina yòó zonnáa 6a yankarowà jùhúso zǐ-beení lún yi là a Yeesu.

¹⁶ O o Piere wón òún ho khūhū ho zūajii. Ká a nǐ-kenínii na so, yíá lè le Dónbeení yankarowà jùhúso zú mín, wón bñnía yòó ló á lée bía là a ton-sá hía na pan ho zūajii, ò o fó a Piere zonnáa.

¹⁷ O o ton-sá hía na lá pan ho zūajii wáa tūara a Piere yi: «Ūnén so yínón o nǐ mu nǐ-kenínii búí le?» O o Piere bía: I yínón o nǐ-kenínii búí.

¹⁸ Bío le tèní wi, á 6a ton-sáwá lè 6a parowà zánía há hía wee huee, ó o Piere mún páanía wee huee làa ba.

*O Aana túakaa o Yeesu yi
(Matiye 26.59-66; Maaki 14.55-64; Luki 22.66-71)*

¹⁹ Le Dónbeení yankarowà jùhúso wee tūa o Yeesu yi, là a nǐ-kenínia bío làa bío ó o wee kàrán lè 6a nùpua dǎní yi.

²⁰ O o Yeesu bía nòn wo yi: «Í bía mu wéréwéré 6a zāamáa yahó. Pāahú lée pāahú, á ï lá wee wé kàrán 6a nùpua 6a zúifùwa kàránló zíní yi lè le *Dónbeení zǐ-beení lún yi, hen na 6a zúifùwa wee wé kúee mín wán yi. I yí sà íten yí wóráa bío búí.

²¹ Lée webio nòn fo wee tūaráa mií? Tūa bíá í bioní yi. Bán zú bío á ï bíá.»

²² Bío ó o Yeesu bía bñn, á 6a parowà nǐ-kéní búí na òún o nísání dó a sáahó yi, ò o bía nòn wo yi: «Lé làa bñn á ù ko à ù bío sínáa le Dónbeení yankarowà jùhúso le?»

²³ O o Yeesu bía nòn wo yi: «Ká í bíá khon, à ù zéení hen na á ï bíá khon yi. Ká í 6èn bíá se, á lée webio nòn á fo vñanáa mi.»

²⁴ O o Aana wáa le 6a 6ua a Yeesu varáa le Dónbeení yankarowà jùhúso beení Kayiifu cón ká a pá can.

*O Piere tñn pá le mi yínón o Yeesu nǐ-kenínii
(Matiye 26.71-75; Maaki 14.69-72; Luki 22.58-62)*

²⁵ Bñn wee wé ká a Simòn Piere pá wi ho lahó dà-kéní na ó o lá wi yi á wee huee ho dǎhú. O o búí bía nòn wo yi: «Ūnén so yínón o nǐ mu nǐ-kenínii búí le?» O o Piere pá ò o bía: «Ínén yínón o nǐ-kenínii.»

²⁶ Bũn mɔn á le *Dónbeenĩ yankarowà jũhũso beenĩ ton-sá nĩ-kéní na te mĩn làa yĩa ó o Piere hà jikāahũ kũio á bĩa nɔn wo yi: «ĩ so yĩ mɔn fo là a nĩ mu hã vĩnsĩa ɓuahó yi le?»

²⁷ O o Piere tĩn pã mu. Mĩ laho yi ó o kò-béé wá.

*Ba ɓuan o Yeesu vannáa o Pilaate cɔn
(Matiye 27.1-2, 11-14; Maaki 15.1-5; Luki 23.1-5)*

²⁸ Ba *zũifùwa júnása wãa fó a Yeesu o Kayiifu cɔn vannáa o *Oroomu nĩ *Pilaate zĩ-beenĩ yi, yĩa ho Oroomu béé bàrá ho Zudee kɔhũ jũhũ wán. Mu wó hã tá-tĩa yi. Bĩa bò là a Yeesu mí bæere yĩ zon le zĩ yi. Lé bĩo ɓa wi ɓa ɓua mĩten sese le Dónbeenĩ yahó à díráa ho Paaki sãnú ká ɓa wee ce.

²⁹ Lé bũn te bĩo ó o Pilaate lórãa ɓa cɔn ho khũuhũ á léé tũara ɓa yi: «Lé mu yén á mi le o nĩ mu wó khon bĩo yi?»

³⁰ A ɓa bĩa: «O lá yĩ wó yĩ khon se wa yĩ ɓuan wo yĩ ɓuararãa ũ cɔn.»

³¹ O o Pilaate bĩa: «Mi bĩnĩ lén làa wo. Mi vaa cítí o à héha lè mi làndá.» A ɓa bĩa: «Mĩ yĩ nɔn nĩ wɛn le wa ɓúe nùpue.»

³² Mu wó ká sii à le bionĩ na ó o Yeesu bĩa á zéeníanãa bĩo o ò híráa sĩí, à jii sí.*

³³ O o Pilaate wãa yèrèmaa yòó zon le zĩ-beenĩ yi ò o le ɓa ɓua a Yeesu ɓuee zorãa. Bĩo ó o Yeesu ɓueé zon ó o tũara a yi: «Lé ũnén lé ɓa zũifùwa béé le?»

³⁴ O o Yeesu bĩa nɔn wo yi: «Fo zũna mu ũten bĩa léé, tàá lé ɓa ɓúí bĩa í bĩo nɔn foñ?»

³⁵ O o Pilaate bĩa: «Ĩnén so léé zũifù le? Mĩn sĩí nùpua lè mĩn yankarowà júnása lé bĩa dó fo í nĩ yi. Léé webio á fo wó?»

³⁶ O o Yeesu bĩa nɔn wo yi: «ĩ béenĩ bĩo yĩ sã ho ðĩmĩjã na kà yi. Ká mu bĩo lá sã ho ðĩmĩjã na kà yi, se í nùpua lá à híní ì fi hã fio à ĩ yĩ yĩ zo ɓa zũifùwa júnása nĩnĩ. Ée ká ɓúeé, ĩnén béenĩ yínɔn ho ðĩmĩjã na ká béenĩ.»

³⁷ O o Pilaate bĩa nɔn wo yi: «Á fo lé o béé lon, tàá?» O o Yeesu bĩa nɔn wo yi: «Lé ũnén ũten bĩa mu, í lé o béé. Í ɓueé ton ho ðĩmĩjã yi à zéení ho tũíá poni lè ɓa nùpua. Yĩa bĩo sã ho tũíá poni yi wón wee jí bĩo á ĩ wee bĩo.»

³⁸ O o Pilaate tũara a yi: «Tũíá poni léé webio?»

(Matiye 27.15-31; Maaki 15.6-20; Luki 23.13-25)

Bĩo ó o bĩa bũn vó ó o tĩn ló léé yú ɓa zũifùwa á bĩa nɔn ɓa yi: «Ĩnén cɔn ó o nĩ mu yĩ wó yĩ khon bĩo woon yi.

³⁹ Hen ká ho *Paaki sãnú sansan dɔn, à mi le í lén o kàsó nĩ ɓúí día. Awa, á mi wi à ɓa zũifùwa béé lé yĩa à ĩ día le?»

⁴⁰ A ɓa wee bĩo na a yi ká ɓa wãamaka: «Búeé! Yĩ día wón. O Barabaasi lé yĩa á ũ lén día.» O o Barabaasi jɔn hĩa lé o nĩ-kãanii.

19

¹ O o *Pilaate wãa nɔn le jii ɓa dásíwá yi le ɓa ɓua a Yeesu léé ha lè hã làbàaní.

² Ba dásíwá mu tá ho kíri lè hã kíkara á dó a jũhũ yi, à ɓa zĩnĩa wo lè ho kánɓun muhũ.*

³ Ba wee ɓuee ðĩn o yahó ká ɓa bío: «*Zũifùwa béé, Foó!» Ká ɓa à dé o sáarà yi.

* **18:32** Hen ká ɓa zũifùwa le mí ì ɓúe o nùpue, à ɓa lèeka a lè hã huua. Ká ho Oroomusa le mí ì ɓúe o nùpue, à ɓa ɓúee wo ho kùrùwá wán. * **19:2** Ba bá-zàwa lè ɓa nĩ-beera lé bĩa yánkaa dà hã sĩ-muna wee zĩ. Hã yàwá fù here. Hã kíriwà na wó lè ho sãnú ɓa wee wé kúee ɓa bá-zàwa júná yi à zéeníãa ɓa bá-zàmu pànká bĩo. Ká bĩo ɓa wi à ɓa zũarĩka a Yeesu yi, á ɓa yú ho kánɓun muhũ ɓúí á ɓa lá zĩnĩa làa wo á dó hã kíkara kíri o jũhũ yi.

⁴ O o Pilaate tɪn zoó ló mí zii yi, á lée bía nɔn ɔa zúifùwa yi: «Àwa, í bía le ɔa ɔua a ɔuee léráa à mí zǔn le ínén cǎn o nni mu yí wó yí khon bǐo woon yi.»

⁵ O Yeesu ɔa wǎa ɔuan lóráa ho khũuhũ, ká hã kíkara kírí wi o ɔuhũ yi, á mún zǎ ho kánɔun muhũ. O o Pilaate bía nɔn ɔa zúifùwa yi: «Lé o nni mu na wǎa.»

⁶ Bǐo ɔa yankarowà ɔúnáa lè ɔa parowà mɔn o Yeesu á ɔa wee bío ɔǎnpǎn: «Búee wo ho *kùrùwá wán! Búee wo ho kùrùwá wán!» O o Pilaate bía nɔn ɔa yi: «Minén mi bεere wǎa fé o vaa búee ho kùrùwá wán. Inén cǎn ó o nni mu yí wó yí khon bǐo woon yi.»

⁷ A ɔa zúifùwa bía nɔn wo yi: «Warén làndá yi, ó o nni mu ko lè ho ɔúeró lè bǐo ó o le mí lé le Dónbeenĩ Za.»†

⁸ Bǐo ɔa bía ká wíokaa zǎnía o Pilaate làa sòobée.

⁹ O o wǎa bò mín là a Yeesu yòó zon le zǐ-beenĩ yi, á zoó tùara a yi: «Lée wen ùnén wee lé yi?» O o Yeesu yí dó mí nii wo yi.

¹⁰ O o Pilaate wǎa bía nɔn wo yi: «Éee! Lé ínén á fo le fo máa bioráa le? Fo so yí zǔ le ù díaró tàá ù búeeró ho kùrùwá wán bàn pànká wi ínén cǎn le?»

¹¹ O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Fo yí dà máa yí pànká ínén wán, ká le Dónbeenĩ yí nɔn ho foñ. Lé bǔn nɔn á yǐa dó mí ù níi yi wékheró ɔúaa á po ùnén wékheró.»

¹² A lá bǔn nii wán ó o Pilaate wǎa wee cà bǐo ó o ò díaráa o Yeesu ó o ò lén. Ká ɔa zúifùwa wíokaa wee bío ɔǎnpǎn: «O nni na ká á fo díá ó o wà se fo yínɔñ ho *Oroomu bée bàn bǎnlo. Nùpue na le mí lée bée se wón wee penka lè ho Oroomu bée.»

¹³ Bǐo ó o Pilaate ɔá hǎn bíoní so, ó o le ɔa ɔua a Yeesu léráa ho khũuhũ à vaá dǐní ho lahó na ɔa le «Lún na hã hue-penlenwà bá yi.» Mu heberemu ɔa le «Kabataa.» Lé hǎn lahó so ó o Pilaate lée kará yi mí cítii ffinii.

¹⁴ Mu wó le wizonle na lée híní ì wé ɔa ho *Sabaa zoñ, ho *Paaki sǎnú díró pǎahũ, ká le wii yòó fǎrá. O o Pilaate wǎa bía nɔn ɔa zúifùwa yi: «Lé mi bée na.»

¹⁵ A ɔa wee bío ɔǎnpǎn: «Búe o! Búe o! Búee wo ho kùrùwá wán.» O o Pilaate bía: «Mi wi à ì búee mi bée ho kùrùwá wán kénkén le?» A le *Dónbeenĩ yankarowà ɔúnáa bía nɔn wo yi: «Wa bée búí mía ká mu yínɔñ ho Oroomu bée.»

¹⁶ O o Pilaate wǎa dó a ɔa níi yi le ɔa búee ho kùrùwá wán.

O Yeesu húmú

(Matiye 27.32-56; Maaki 15.21-41; Luki 23.26-39)

A ɔa dásíwá wǎa fó a Yeesu.

¹⁷ Ba nɔn o *kùrùwá wo yi, ó orén mí bεere ɔá á lóráa ho lóhó món, ho lahó na ɔa le «Nún-ɔòkuee» yi. Mu heberemu á ɔa wee ve ho lahó mu làa «Kolokota.»

¹⁸ Lé hǎn lahó so ɔa ɔúaa wo yi ho kùrùwá wán. Ba mún ɔúaa ɔa nùpua nùwǎ ɔun búí hã kùrùwáwá wán làa wo. O nǐ-kéní wi là a nín-tǎní, ká a nǐ-kéní wi là a nín-káahó, ó orén zoó wi ho tǎahũ.

¹⁹ O Pilaate nɔn le nii le ɔa túa bǐo ká yòó búee o Yeesu ɔuhũ yi ho kùrùwá wán: «Yeesu, NAZAREETE NII, ZÚIFÚWA BÉE.»

²⁰ Ba *zúifùwa cèrèe kàrána bǐo túara a Yeesu ɔuhũ yi, lé bǐo ho lahó na ɔa ɔúaa wo yi yí nǎyi lè ho lóhó, á mu mún túara lè mu heberemu lè mu latɛnmu, lè mu kerɛkimu.‡

† 19:7 Mi loñ Levii nùwǎ vǎahũ (Lévitique) 24.16 ‡ 19:20 Mu heberemu lé ɔa zúifùwa bàn bíoní, á mu latɛnmu lé ho Oroomusa bàn bíoní, ká mu kerɛkimu dén lé le bíoní na ɔa dà wee bioráa làa mín. Mu túara lè hã bíoní bǐo tɪn mu à ɔa ɔúenɔúen dàñ mu wé kàrán.

21 A le Dónbeenĩ yankarowà júnása wà ɓuara a Pilaate cón á ɓueé bía nɔn wo yi: «Fo lá yí ko à ù túa <zuífùwa bée>, ká ù túa <o nùpue mu le mí le ɓa zuífùwa bée.>»

22 O o Pilaate bía: «Bìo á ì túara á à dǎn làa bǐo mu dǎnnáa.»

23 Bìo ɓa dásíwá ɓúaa o Yeesu vó, á ɓa nùwǎ náa na ɓúaa wo sankaa o sǐ-zǐnia á ká a báká na ɓa tǎ á ɓiiminĩ mǐa yi.

24 A ɓa dásíwá wee bío mín yi: «Mǐ yí le wa lèeka ho à sankarǎa ho. Mǐ wa wé le jún-sǐni bǐo à zǔrǎa yǎ ho ò sǐ yi.» Mu wó kà sǐi à le Dónbeenĩ bionĩ vǔahǔ bǐo na túara à wé à jii sǐ: «Ba sankaa ì sǐ-zǐnia, á wó le jún-sǐni bǐo à zǔrǎa yǎ á ì dà-zǐnii dà-kéní ɓúí sǎ yi.» § A bǔn lé bǐo ɓa dásíwá ɓèn wó.

25 Bǐa dǎn ɓó a Yeesu kùrùwá yi, lé ɓàn nu, lè ɓàn nu ɓàn hǐnló, là a Mari, o Kolopaasi ɓàn hǎa, á séenia a Mari na wee lé ho lóhó na ɓa le Makadala yi.

26 Bìo ó o Yeesu mɔn mín nu, á mɔn mí nǐ-kenínii na ó o wa à wón dǎn ɓàn nu nǐsǎní, ó o Yeesu bía nɔn mín nu yi: «Hǎa mu, lé ù za na.»

27 O o bía nɔn o nǐ-kenínii mu yi: «Lé mǐn nu na.» A wǎa lá hón pǎahǔ so jii wán, ó o nǐ-kenínii wǎa fó a á vaá ɓuan.

28 Bǔn món, ó o Yeesu wǎa zǔ le mu bǐo ɓúenɓúen jii sú, ó o bía bǐo kà: «Nu-hǎní dà mi»*, à sǐinínáa le Dónbeenĩ bionĩ vǔahǔ bionĩ jii.

29 Mu wee wé à dèe ɓúí bàrá sùarǎa ɓǐn á sú lè ho dǐvén bè-jia†, á ɓa dásíwá lá le dèe na wee kúiní mu jumu á cú le vǐndè-za ɓúí na ɓa le *izoo pu ɓùeenĩ yi á zǐra ho dǐvén bè-jia yi yòó dá a Yeesu yi.

30 Bìo ó o Yeesu yèera mu, ó o bía: «Mu bǐo ɓúenɓúen jii wǎa sú.» Bìo ó o bía bǔn, ó o ɓúera mí júhǔ ò o húrun.

31 Mu wó le wizonle na lée hǐní ì wé ho *Sabaa zon, à bǐo á hón Sabaa so lée Sabaa beenĩ‡, á ɓa zuífùwa júnása yí wi à ɓa dǐa ɓǐa ɓa ɓúaa hǎ kùrùwáwá wán. A ɓa ɓueé flora a Pilaate le o bío le ɓa fi ɓa zení à ɓa hí fùafùà à ɓa liiní ɓa.

32 A ɓa dásíwá wǎa ɓueé fù ɓa nùwǎ jún na ɓa ɓúaa o nǐsǎa zení,

33 A ɓa le mí ì loí ò o Yeesu húrun. Lé bǔn te bǐo ɓa yí fùráa o Yeesu zení.

34 Ká ɓa dásíwá nǐ-kéní màhǎ pá cú a dòkóní lè mí cànɓúaa. A le cǎni lè mu jumu dèenia ló ɓǐn.

35 Yǎ mà mu ɓiowa mu tǔiá á mɔn mu mǐten. Bìo ó o wee mǐ bon. O zǔ kénkén le bǐo mí wee mǐ lé ho tǔiá poni. O wee mǐ mu tǔiá bèra a na à minén mún dé mǐ sǐa o Yeesu yi.

36 Mu bon. Mu wó kà bèra a na à bǐo túara le Dónbeenĩ bionĩ vǔahǔ yi à jii sǐ: «Hàrí o hǔule dà-kéní á yí fù.» §

37 A mu mún pá ɓinía túara: «Ba à fá mí yǐo yǎ ɓa cú wán.»*

O Yeesu nùuló bǐo

(Matiye 27.56-61; Maaki 15.42-47; Luki 23.50-56)

38 Bìo á bǔn wó khǐina, ó o Zozεfu na wee lé ho Arimatee lóhó yi á vaá flora a *Pilaate le o na le níi mí yi le mí lá a Yeesu sǎnia vaá nù. Orén mún lé o Yeesu nǐ-kenínii ɓúí, ká a màhǎ lá yí wi à mu zǔn lé bǐo ó o wee zón ɓa *zuífùwa júnása. O o Pilaate nɔn mu níi wo yi. O o Zozεfu wǎa ɓueé lá a Yeesu nǐ-hǐnmu.

39 O o Nikodεmu, yǎ hǐa ɓuara a Yeesu cón ho tǐnàahǔ ɓúí yi, á mún ɓuara. O ɓuan mu bǐo ɓúí na sǎmu sǐ na wó lè ho mǐrè á lúnkaa làa bǐo ɓa le alowεsi á ɓuararǎa. Mu ɓúenɓúen yú hǎ kiloowa ɓóní làa píru.

§ 19:24 Mǐ loí Lení vǔahǔ (Psaumes) 22.18 * 19:28 Mǐ loí Lení vǔahǔ (Psaumes) 69.22; 22.16

† 19:29 Ho dǐvén bè-jia fù lé ɓa nǐ-khenia lè ɓa dásíwá bè-junii. Ho yàwá sǐ. ‡ 19:31 Ho Sabaa beenĩ: Ho Sabaa mu wi mí dòn lè hǎ Sabaawa na ká lé bǐo ho lù mín yi lè ho Paaki sǎnú. § 19:36 Mǐ

loí Lení vǔahǔ (Psaumes) 34.20 * 19:37 Mǐ loí Zakari vǔahǔ 12.10

⁴⁰ Ó orén là a Zozεεfu páanía lá a Yeesu ñi-hínmu à 6a kúaa mu bïo mu ho nùuló dèε wán á bá là a Yeesu ñi-hínmu, làa bïo 6a zúifùwa wee wé nùunáa mí ñi-hía.

⁴¹ Vĩnsĩa 6uahó 6úi wi hen na 6a 6úaa o Yeesu ho *kùrùwá wán ñisání á bú-finle 6úi wi yi á nùpue ãĩn yí nùuna yi.

⁴² Lé dèn 6a dó a Yeesu yi, lé bïo mu zon à 6a zúifùwa wee wíoka mítén á léé híni ì wéráa ho Sabaa, à le búure mu mún sùaráa yi bĩn.

20

O Yeesu vèera

(Matiye 28.1-10; Maaki 16.1-8; Luki 24.1-12)

¹ Ho dimaasi zon yĩnbíi bùiríi, ó o Makadala Mari wà van le búure wán. Mu wee wé ká ho tá pá ka yùíi. Ó o Mari mən à le hue-beenĩ na lá pon le búure jii á héra.

² Ó o lùwa vaá yú a Simən Piere là a ñi-kenínii na ó o Yeesu wa, á bía nən 6a yi: «Ba léra a Nùhúso le búure yi, á wa yí zũ hen na 6a dó a yi.»

³ Ó o Piere là a ñi-kenínii na so wáa wà van le búure jii.

⁴ Ba mí nùwá jùn wee lùwí ká a ñi-kenínii na so màhá dàn lùwí po a Piere, ó o vaá dãn ló a.

⁵ Ó o zoó 6úεera lora le búure yi, ó o mən ho nùuló dèε à le día, ká a màhá yí zon. ⁶ Ó o Simən Piere jən o món 6ueé dãn, á wón yòó zon le búure yi, á zoó mən ho nùuló dèε à le día.

⁷ O mún zoó mən le nín-kéní na lá pon o yahó yi à le bun sese bàrá mí dòn, dèn yí páanía yí bàrá lè ho nùuló dèε.

⁸ Ó o ñi-kenínii na lá 6ueé dãn ho yahó màhá yòó zon. Bïo ó o mən mu kà, ó o tà le o Yeesu vèera bïo bon.

⁹ Mu bon. Le Dónbeenĩ bíonĩ vūahũ bía le o Yeesu ko ò o vèe, ká 6a ñi-kenínia lá ãĩn yí zũ le bíonĩ mu kúará.

¹⁰ Bũn món á 6a ñi-kenínia nùwá jùn bínia khí6on.

O Yeesu zéenia mítén là a Makadala Mari

(Matiye 28.9-10; Maaki 16.9-11)

¹¹ Ká a Mari wón bínia 6uara 6ueé ãĩn le búure jii wee wá. O wee wá ká a 6úεε loĩ le búure yi.

¹² Ó o mən le Dónbeenĩ tonkarowà na ló ho wáayi nùwá jùn na zã hã sĩ-poa. Ba kará ho lahó na ó o Yeesu ñi-hínmu lá wi yi. O ñi-kéní kará làa hen na ó o jùhũ lá dó yi, ò o ñi-kéní kará làa hen na ó o zení lá dó yi.

¹³ A 6a tonkarowà mu wee tùa o Mari yi: «Háa mu, léé webio nən fo wee wáráa?» Ó o Mari bía nən 6a yi: «Ba 6ueé léra í Nùhúso á í yí zũ hen na 6a dó a yi.»

¹⁴ Bïo ó o Mari bía bũn vó, ó o yèrémáa khíi mən o Yeesu ò o ãĩn. Ká a màhá yí zũna a.

¹⁵ Ó o Yeesu wee tùa wo yi: «Háa mu, léé webio nən fo wee wáráa? Léé wée á fo wee cà?» Ó o Mari wáa wee leéka le lé o vĩnsĩa 6uahó 6ànso wee tùa mí yi, ó o bía: «Hen ká lé ùnén 6ueé léra a Yeesu mu à ù zéeni hen na fo dó a yi làa mi, á í vaá lá a.»

¹⁶ Ó o Yeesu von wo: «Mari!» Ó o Mari dèenia zũna a, ó o von o Yeesu lè mu heberemu: «Arabunii!» Mu kúará le: «Ñi-kàránlo.»

¹⁷ Ó o Yeesu bía nən wo yi: «Día mi. Í ãĩn yí yòora í Maá cón. Lén vaa yí bía dó mí sĩa miĩ 6úen6úen, bía lé wàn zàwa, à bío na 6a yi le í wee yòó í Maá Dónbeenĩ na mún lé mĩn Maá Dónbeenĩ cón.»

¹⁸ Ó o Makadala Mari mu wáa wà vaá bía bïo kà nən 6a ñi-kenínia yi: «Í mən o Nùhúso!» Ó o Mari lá bïo ó o Yeesu bía á fεera nən 6a yi.

O Yeesu zéenia míten lè mí nǐ-kenínia
(Matiye 28.16-20; Maaki 16.14-18; Luki 24.36-49)

¹⁹ Ho dimaasi kéní kéní mu zon zihú, ó o Yeesu nǐ-kenínia kúaa mín wán le zii búí yi. Ba pon há wonna búenbúen á dóka, lé bǐo ba zǎna ba *zúífùwa júnása. Yio bueé tí, ò o Yeesu bueé ðín ba tíahú, ò o bía nǎn ba yi: «Le ho héerà keń làa mia.»

²⁰ Bǐo ó o bía bǔn vó, ó o zéenia mí níní lè mí dòkóní làa ba. A ba nǐ-kenínia sía wan làa sòobéé bǐo ba mǎn o Núhúso bǐo yi.

²¹ Ó o Yeesu tǐn bǐnía bía nǎn ba yi: «Le ho héerà keń làa mia. Bǐo á í Maá tonkaaráa mi ho ðímíjǎ yi, lé bǔn bǎn síi á ínén mún ñ tonkaráa mia.»

²² Bǐo ó o bía bǔn vó, ó o pèera mí jii sǎnsǎmu kúaa ba wán ò o bía: «Mi yí le Dónbeení Hácírí.

²³ Hen ká mi wé tà séra nùpue lée nùpue bè-kora día nǎn wo yi, á le Dónbeení mún ñ sén bǎnso bè-kora á à día. Ká mi wé pǎ le mi máa sén nùpue lée nùpue bè-kora máa día, á le Dónbeení mún máa sén wón bǎnso bè-kora máa día.»

O Yeesu zéenia míten là a Toma

²⁴ Pǎahú na ó o Yeesu bueé zéenia míten lè mí nǐ-kenínia, ká ba nǐ-kéní lá mía bǐn. O yèni ba le Toma, ba mún wee ve o làa Hénbéní.

²⁵ A ba nǐ-kenínia na ká bía nǎn wo yi le mí mǎn o Núhúso. Ó o Toma bía nǎn ba yi: «Ká ínén yí mǎn há hǐa fáani o níní yi, á yí bò í nín-kíza há wán, á yí bò í níi o dòkóní fǎnló wán, á í máa tà mu.»

²⁶ Ho dimaasi na sǎ bǐn, á ba nǐ-kenínia tǐn kúaa mí wán le zii yi ká a Toma wi làa ba. A ba pon há wonna á dóka. Ó o Yeesu tǐn buara bueé ðín ba tíahú, ò o bía nǎn ba yi: «Le ho héerà keń làa mia.»

²⁷ Ó o bía nǎn o Toma yi: «Buee bè ú nín-kíza í níní fáani wán loń, à bè ú níi í dòkóní fǎnló wán. Wǎa yí bǐn yí titika, ká ú tà le í vèera bǐo bon.»

²⁸ Ó o Toma bía nǎn o Yeesu yi: «Fo lé í Núhúso á lé í Dónbeení.»

²⁹ Ó o Yeesu bía nǎn wo yi: «Fo dó ú síi mií lé bǐo á fo mǎn mi. Ká bǐa màhǎ dó mí sía mií à ba yí mǎn mi bán júná sí.»

³⁰ O Yeesu pá bǐnía wó yéréké bǐowa cèrèé á ba nǐ-kenínia mǎn ká mu yí túara ho vǔahú na ká yi.

³¹ Bǐo túara ká lée bǐo na à na à mi dàń tà le o Yeesu lé *Yia le Dónbeení mǎn léra, le o lé le Dónbeení Za bǐo bon, à bǐo mi ì dé mi sía wo yi, à mi yí le mukǎní binbirí orén pǎnká yi.

21

O Yeesu wioka zéenia míten lè mí nǐ-kenínia

¹ Bǔn mǎn, ó o Yeesu bǐnía zéenia míten lè mí nǐ-kenínia. Bǔn wó ho Tiberiade vǔ-beení jii. Bǐo ká lé bǐo ó o zéenia lè míten làa ba.

² Wizonle búí, ó o Yeesu nǐ-kenínia búí páanía wi. Ba lé o Simǎn Piere, là a Toma na ba wee ve làa Hénbéní, là a Natanayeele na wee lé ho Kalilee kǎhú lóhó na ba le *Kanaa yi, là a Zebedee zàwa, là a Yeesu nǐ-kenínia nùwǎ jún búí.

³ Ó o Simǎn Piere bía nǎn bǐa ká yi: «Í ì lén vaá pa ba cewà.» A ba le mí ì bè làa wo. A ba wǎa zon ho woohú wà, á vaá pan fèéé ho tá tǎn à ba yí fò hàrí ceza yà-kéní.

⁴ Bǐo ho tá wee tí, à bǔn ò o Yeesu bueé ðín mu jumu jii. Ká a nǐ-kenínia màhǎ yí zǔna a.

⁵ Ó o Yeesu von ba túara yi: «Wàn bǎnlowà, mi yú cewà le?» A ba bía nǎn wo yi: «Wa yí fò dèé.»

⁶ O o bía nɔn ɔa yi: «Mi wǎa lèe mi zùán dé lè ho woohũ nín-tiáni á mi ì yí ɔa cewà.» A ɔa lèera ho zùán dó á vá le mí ì hóní yòó dé ho woohũ yi, á ɔa hóníá san lé bǐo ho sú lè ɔa cewà.

⁷ O o ñi-kenínii na ó o Yeesu wa wǎa bía nɔn o Piere yi: «Yia ðin kà lé o Nuhũso.»

Bǐo ó o Piere ja le o lé o Nuhũso, ó o lá mí baká na ó o lá tɛra á zǎ ò o yéran zon mu numu yi wee lé o Yeesu cǔn.

⁸ Ba ñi-kenínia na ká bán pà ho woohũ vá lè ɔa cewà na ɔa vũn cèrèe buée lóráa. Ba lá yí nàyi lè le ɔónbóore, ɔa à yí lòn mɛɛterewa khimàni síi làa de.

⁹ Bǐo ɔa lée ðn á ɔa mɔn hǎ donfũaa à ɔa cezàwa bò hǎ wán, á mɔn ho búurú.

¹⁰ O o Yeesu bía nɔn ɔa yi: «Mi lén ɔa cewà na mi vũn bùaa yɛn búí buennáa.»

¹¹ O o Simɔn Piere yòó zon ho woohũ ò o vá ho zùán lè ɔa cewà lée día. Ce-beera búará-hɛɲun làa píru làa bùaa tin lé bía ló ho zùán mu yi, à ho pá yí fáara.

¹² O o Yeesu bía nɔn ɔa yi: «Mi buee dí.» Ba búenbúen á yia henía mí síi tùara a Yeesu yi le o lé o yén wón mía. Ba zũ le mu lé o Nuhũso.

¹³ O o Yeesu vá buée bó ɔa yi, ò o lá ho búurú lè ɔa cezàwa sankaa nɔn ɔa yi.

¹⁴ Bǐo kà lé mu zen cúa-tin ká a Yeesu wee zéeni mítén lè mí ñi-kenínia o vèeró mɔn.

Bǐo ó o Yeesu bía nɔn o Piere yi

¹⁵ Bǐo ɔa dú vó, ó o Yeesu tùara a Simɔn Piere yi: «Zǎn za Simɔn, fo wa mi po bǐo á bǐa ká waráa mi le?» O o Simɔn le: «Ũuu, Nuhũso, fo zũ le í wa fo.» O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Wé pa bǐa bǐo sǎ mi bǐo làa bǐo ó o pi-pa wee wé paráa mí pia bǐo.»

¹⁶ O o Yeesu bǐnía tùara a yi mu cúa-ɲun níi: «Zǎn za Simɔn, fo wa mi le?» O o Simɔn le: «Ũuu, Nuhũso, fo zũ le í wa fo.» O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Wé pa bǐa bǐo sǎ mi bǐo làa bǐo ó o pi-pa wee wé paráa mí pia bǐo.»

¹⁷ O o Yeesu pá bǐnía tùara a yi mu cúa-tin níi: «Zǎn za Simɔn, fo wa mi le?» A mu ɔóníá a Simɔn Piere yi lé bǐo ó o Yeesu tùara a yi mu cúa-tin níi le o wa mí le. O o bía nɔn o Yeesu yi: «Nuhũso, fo zũ bǐo búenbúen. Fo zũ le í wa fo.» O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Wé pa bǐa bǐo sǎ mi bǐo làa bǐo ó o pi-pa wee wé paráa mí pia bǐo.»

¹⁸ Le í mí ho tǔiá na foñ: Bǐo á fo hǐa lé o yàró ká ũ wee ca ũ kuio ká ũ lén va hen na á ũ síi vá yi. Ká fo khíi kǐna po bǐo ká, á ũ wé è ben ũ bàra á ñi-veere buée ca ũ kuio mu á à ɔua fo ò varáa hen na á fo yí wi á ũ va yi.»

¹⁹ O Yeesu bía hǔn bióní so à zéeniáa bǐo ó o Piere á à híráa síi á à déráa ho cùkú le Dónbeení yi. Bǐo ó o bía hǎ bióní mu vó, ó o le o Piere bè mí yi fɛɛɛ.

²⁰ O o Piere yèrémáa khíi mɔn o ñi-kenínii na ó o Yeesu wa ò o bò ɔa yi. O lé yia nònzoñ búera van là a Yeesu cǔn ká ɔa kará ho ðinló ɲuhũ yi á tùara a yi: «Nuhũso o, lé o yén á à dé fo ò na?»

²¹ Bǐo ó o Piere wǎa mɔn o ñi-kenínii mu, ó o tùara a Yeesu yi: «Nuhũso o, á wón na kà bǐo ɔèn khíi wé kaka?»

²² O o Yeesu bía nɔn o Piere yi: «Hen ká í wi ò o keñ bǐn à í bǐnii buee yí, se bǐn wǎa yí ciran fo. Ũnén día à ũ bè mi.»

²³ Dén bióní so bǐo yi, á bǐa tà a Yeesu bǐo wǎa wee hɛɛ bío le o ñi-kenínii mu máa hí. O o Yeesu ɲòñ yí bía là a Piere le o ñi-kenínii mu máa hí. O bía le: «Hen ká í wi ò o keñ bǐn à í bǐnii buee yí, se bǐn wǎa yí ciran fo.»

²⁴ Wón ñi-kenínii ñi-kéní kéní so lé yia mà bǐo wó kà tǔiá, á tùara mu. A wa mún zũ le bǐo ó o mà, á bon.

²⁵ O Yeesu pá bǐnía wó bǐo cèrèe. Ká ɔa lá le mí ì tɛ mu yi lè mí dà-kéní kéní á à túa, á hǎ vónna na mu ù túa yi á kúeení lá máa yí lé hǎ booró.

O Yeesu tonkarowà Bè-wénia vūahú

Vūahú túaró jūhú

Ho vūahú na kà lé o Luki vōnna bǐo jūn ní na o túara.

Bǐo zéenia wéréwéré ho vūahú mu yi, lé bǐo 6a kèrètíewa kuure wee dérása wán ká le wà:

1. O Yeesu yòoró ho wáyai lè le Dónbeení Hácírí liiró o ñi-kenínia wán bǐo (1.1–2.36).
2. Ba kèrètíewa kuure jūhú búaró ho Zeruzalεmu yi o Yeesu yòoró ho wáyai món (2.37–7).
3. Le bín-tente bueró ho kǎhú lùà na ká yi bǐo (8–12).
4. Bǐo le wó wó dǎnnáa ho ðímíjǎ kǎna búenbúen yi (13–28).

Ho vūahú mu yi á wa mún ñ mi le lònbee lè mí síwà na 6a kèrètíewa kuure kǎa yi.

Mu bǐowa na bǐo bía ho vūahú mu yi, lé bún héra ho tonló na 6a kèrètíewa ko a 6a sá lén fεεε jii: O Yeesu *Krista bín-tente bueró ho ðímíjǎ lè mí kúarása búenbúen yi.

O Yeesu dó mí jii ñon le le Dónbeení Hácírí á à lii

¹⁻² Tiofile,* bǐo ó o Yeesu hía wee wé làa bǐo búenbúen na ó o hía wee kení lè 6a nùpua mí tonló jūhú búaró pǎahú à vaa búe bǐo le Dónbeení buan wo yòorarása ho wáyai á ñ bía bǐo ñ nín-yání vūahú yi. Sǎni ò o yòo ho wáyai, ó o bía mí sòobá-bióní lè le Dónbeení Hácírí pánká á ñon 6a nùpua na ó o hía hueekaa wó lè mí tonkarowà yi.

³ Bǐo ó o húrun bínía vèera ó o zéeníkaa míten làa ba hǎ wizooní búarájūn yi á wó bǐo cèrèε à 6a zǔn ká a yǐo wi lua bǐo bon. Hǎn wizooní so yi ká 6a páanía wi mín wán, ó o wee bǐo le *Dónbeení béení bǐo na 6a yi.

⁴ Wizonle búí ká a làa ba wee dí, ó o henía bǐo kà ñon 6a yi: «Mi yí lé ho Zeruzalεmu yi. Mi kεεní bǐn à pa bǐo á ñ fèra bía bǐo làa mia, mu hǎmu na á ñ Maá dó mí jii le mí ñ na.

⁵ O Zǎn hía wee bátízé lè mu jūmu ká minén bán á à bátízé lè le Dónbeení Hácírí hen làa wizooní bǐo yεn.»

O Yeesu buan yòora ho wáyai

⁶ A bǐa làa wo páanía kará túara a yi: «Núhúso, lé hón pǎahú so á fo ò wíoka a *Isirayεele ñipomu bǐo á 6a à kεrí míten le?»

⁷ O o Yeesu bía ñon 6a yi: «Ho pǎahú lè le wizonle á mi yí ko mi túa zǔn. O Maá mí dòn lé yǎ bàrá mu míten.

⁸ εε ká pǎahú na le Dónbeení Hácírí á à lii mi wán yi, á mi ñ yí ho pánká. Mi ñ wé ñ sèérása á à bǐo ñ bǐo ho Zeruzalεmu yi, lè ho *Zudee lè ho *Samaríi kǎna búenbúen yi, lè ho ðímíjǎ kúarása búenbúen yi mún.»

⁹ Bǐo ó o bía hǎn bióní so wó, ó o buan yòó wà ho wáyai ká 6a ðǐn wee loń. A le dùndúure búí ló búeé tun wo yi, á 6a yí máa mi a.

¹⁰ Bǐo 6a ðǐn fá mí yǐo ho wáyai, hen na ó o Yeesu yòó wà yi, yǐo búeé tí à báawa nùwǎ jūn na zǎ hǎ sí-poa á ðǐn 6a ñísání,

* **1:1-2** Tiofile: Le yèni mu kúarà lé bǐo ká «Yia le Dónbeení wa.» Yia ó o Luki von lè le yèni mu á bǐo yí tà yí zǔ sese.

11 á wee bío làa ba: «Kalileesa, mi ðin hen wee loñ ho wáayi lée webio? O Yeesu mu na le Dónbeení léra mi ðahú á buan yòraráa ho wáayi á khíi bíni ì buen làa bío mi mǎnnáa wo ká a yòó wà bío síi.»

O Yeesu tonkarowà kuure

12 Bún mǎn á ba tonkarowà ló le búee na ba wee ve làa Oliivewa vǐnsia búee wán á bínia lion ho Zeruzalεemu. Le búee mu lè ho lóhó á à yí kilomεetere dà-kéní síi.

13 Bío ba líi zon ho Zeruzalεemu yi, á ba vaá yòora ho nónwíohú na ba lá wee wé kúee mín wán yi. Bia kera bún lé o Piere, o Zǎn, o Zaaki là a Andere, o Filiipu là a Toma, o Baatelemii là a Matiye, o Alifee za Zaaki, o Simǎn na ba le Zeloote†, là a Zaaki za Zudaa.

14 Ba búenbúen fù wó mí yilera làa dà-kéní, á wee kúee mín wán túntún à páaní fio le Dónbeení yi lè ba háawa búí, là a Yeesu bàn zàwa lè bàn nu Mari.

Yia zon o Zudaa laho

15 Wizonle búí, ká bia tà a *Krista bío na kúaa mín wán á à yí lòn nùpua búará-hèzin síi, ó o Piere hǐnǎn yòó ðin ba ðahú ò o bía:

16 «Wán zàwa, bío le Dónbeení Hácírí bía là a *Daviide jii le Dónbeení bíoní vūahú yi á lá ko à mu wé. Le fèra bía mu ho vūahú mu yi o Zudaa ðání yi, wón na dú bia wǐira a Yeesu yahó.

17 O Zudaa lá lé wa kuure nùpua ñi-kéní, á níi lá wi ho tonló dà-kéní yi làa wεn.»

18-19 Ho Zeruzalεemusa búenbúen zū mu le o wékheró wárí na ba sàánia làa wo, lé ðio ó o yà lè ho mǎhú. Hón mǎhú so lé hǐa ó o lion yi lè mí yahó, á píohó nà, á fin-sǎníwà ló kúaráa ho tá yi. Lé bún te bío ba wee veráa ho mǎhú mu làa «Hakelidama.» Bàn bíoní yi á mu kúará le «cǎni mǎhú.»

20 Ó o Piere bínia bía: «Bìo túara há lení vūahú yi lé bío kà: «O zǐi ko le ðin coon à nùpue yí zo»‡ Mu mún pá bínia túara: «O búí ko ò o zo a laho».§

21-22 Lé bún nǎn ó o nùpue búí ko ó o dé wa wán à wé o Núhúso Yeesu vèeró sεéràso. Bia ó o nùpue mu ko ò o lé ðahú, lé bia làa wεn páanía bò mín ho pǎahú búenbúen na ó o Núhúso Yeesu làa wεn vará yi, à lá pǎahú na ó o Zǎn Batiisi bátízera wo jii wán, à vaa búe pǎahú na ó o buan yòora ho wáayi.»

23 A ba wǎa zéénia ba nùpua nùwǎ jún, o Matiasi là a Zozeεfu na ba wee ve làa Baasabaasi tàá Zusituusi.

24 Bún mǎn á ba búenbúen páanía flora ká síi: «Núhúso, ũnén lé yia zū ba nùpua búenbúen sía. Zéení yia á ũ léra ba nùwǎ jún na ká ðahú làa wεn,

25 yia á à zo a Zudaa laho ũ tonkarowà tonló yi, hón na á wón ló díá ò o van hen na ó o ko ò o va yi.»

26 A ba wó le jún-sini bío à zūnǎa yia le Dónbeení léra, ó o Matiasi lé yia á mu tò wán. Lé wón dó ba tonkarowà píru dòn na ká wán.

2

Le Dónbeení Hácírí lion

1 Ho Pǎntekoote zon, á bia tà a *Krista bío búenbúen kúaa mín wán laho dà-kéní yi.

2 Yio búee tí à mu bío búí sǎ wee jí ho wáayi lòn pinpi-beení na wee và lé mí pánká bío síi, á búee líi sú le zǐi na ba kará yi.

3 A ba le mí ì loñ à bío búí lòn ðǎhú ðenni á sankaa lè mí dà-kéní kéní, á wi ba búenbúen wán. 4 A ba búenbúen sú lè le Dónbeení Hácírí, á ba wee bío há síi-viò bíoní, làa bío le Dónbeení Hácírí mu le ba bíoráa.

† 1:13 Mi loñ Matiye vūahú 10.4 ‡ 1:20 Mi loñ Lení vūahú (Psaumes) 69.26 § 1:20 Mi loñ Lení vūahú (Psaumes) 109.8

⁵ Mu p̄ahũ ká 6a *zúifùwa 6úi na wee bè le Dónbeenĩ yi sese á ló ho d̄imíjńá k̄ána 6úen6úen yi, á 6ueé kará ho Zeruzalεemu yi.

⁶ B̄io 6a ná mu b̄io mu s̄á, á 6a d̄enía 6ueé fò mín 6ùirí6ùirí. B̄ia tà a Krista b̄io b̄io na á 6a wee b̄io á b̄ia wi b̄in lè mí n̄i-kéní kéní wee j̄í lè mín k̄urú b̄ioní, á mu s̄obáa v̄n̄ík̄aa 6a dà.

⁷ Mu wó 6a coon d̄akh̄ína á 6a wee b̄io: «Ba n̄upua mu na wee b̄io kà 6úen6úen so ȳin̄óí Kalileesa le?»

⁸ A mu 6èn wó kaka á wa lè wa n̄i-kéní kéní wee j̄ínáa b̄io 6a wee b̄io lè wàn k̄urú b̄ioní?

⁹ Warén na wi hen, á 6a 6úi lé 6a Paatewa. Ba 6úi ló ho Medii lè ho Elaamu lè ho Mezopotamii k̄ána yi. Ba 6úi ló ho *Zudee, lè ho Kapadoosi, lè ho P̄ōn, lè ho Azii k̄ána yi.

¹⁰ Ba 6úi ló ho Firizii, lè ho P̄ānfilii, lè ho *Ezipite k̄ána, lè ho Libii k̄ōh̄ũ s̄ōn-kéní na s̄aráa lè ho Sirεena yi. B̄ia ló ho *Oroomu yi mún wi wa t̄lahũ.

¹¹ Ba zúifùwa binbirí làa b̄ia yèrémáa b̄o 6a zúifùwa mu 6̄an Dónbeenĩ yi á mún wi hen. Ho Kerεetsa lè 6a araabuwà mún wi hen. Wa 6úen6úen á ȳla yí máa j̄í le Dónbeenĩ bè-beera na le wó na 6a wee b̄io lè wàn k̄urú b̄ioní wón m̄ia.»

¹² Ba 6úen6úen wó coon, 6a yí z̄ũ mu s̄í. A 6a wee b̄io làa mín: «B̄io kà màh̄á lée webio coon?»

¹³ Ká 6a 6úi bán 6èn wee yáa mí j̄iní yi ká 6a à b̄io: «Áyì, 6a bùaa j̄un sù wee khée.»

O Piere j̄i-cúa na ó o fεera

¹⁴ Ó o Piere w̄aa h̄in̄on yòó d̄in lè mí ninzàwa tonkarowà p̄irú d̄on, ò o b̄ia p̄ōnp̄ōn n̄on 6a z̄āamáa yi: «Minén *zúifùwa lè minén na kará ho Zeruzalεemu yi 6úen6úen, mi j̄í b̄io á ï ì b̄io á a na mia sese: Mi ko à mi z̄ũ b̄io kà j̄uhũ.

¹⁵ Ba 6úi wee leéka le 6a n̄upua mu j̄un sù wee khée, èε ká 6ueé. Lé b̄io á mu lé le ȳinb̄ii léèrèwa b̄io d̄enú níi á wa wi yi! *

¹⁶ B̄io ó o j̄i-cúa fεero Zowεele h̄ia b̄ia lé b̄in lan wee wé h̄a làa na kà wán.

¹⁷ B̄io kà lé b̄io le Dónbeenĩ b̄ia:

«H̄ã p̄ōnna vaa véenii á ï ì ben ï Hácirí

à le è fè 6a n̄upua 6úen6úen.

Mi zà-báawa lè mi zà-h̄inni

á wé è fεε ï j̄i-cúa.

Mi yàrón-fla á wé è mi mu b̄iowa 6úi na 6a lá yí dà máa mi.

Mi n̄i-k̄ia á h̄ã k̄onkórá wé è j̄i yi.

¹⁸ Mu bon. H̄ōn p̄ōnna so yi á ï ì ben ï Hácirí

á le è fè 6a báawa lè 6a h̄áawa na lé ï ton-sáwá,

á 6a wé è fεε ï j̄i-cúa.

¹⁹ Mu b̄iowa 6úi na s̄í yí z̄ũ

á ï ì lén yòó ho wáayi,

á à wé mu yéréké b̄iowa ho tá wán.

Le c̄ani, lè ho d̄ōh̄ũ,

lè le m̄inka ȳin̄í á à kerí.

²⁰ Le wii á à dé mí yuumu

á ho p̄ih̄ũ á à wé c̄ūnc̄ūen lòn c̄ani.

B̄in b̄iowa so 6úen6úen á à wé è vé

ó o N̄uh̄iso wizon-beenĩ na c̄ukú wi á à d̄ánáa.

²¹ H̄ón p̄ahũ so yi ká n̄upue lée n̄upue na tà von o N̄uh̄iso yèni

* **2:15** Ba zúifùwa fù yí máa h̄in̄í di b̄io ȳinb̄ii h̄úúu, ká mu ȳin̄óí 6a floró na 6a wee wé h̄a léèrèwa b̄io d̄enú p̄ahũ wó wó.

à wón á à fen.»†

22 «*Isirayεεlesa, mi jí bïo á ï ì bio á à na mia: O Nazarεεte nïi Yeesu fù léé nùpue na le Dónbeenï zéenía bïo làa mia le mí wiráa. Mu yéréké bïowa na wee zéení le Dónbeenï pánká na le wó là a níi mi tíahú, lé bún wee zéení mu. Minén miten yàá zū mu.

23 O nïi mu á le Dónbeenï dó mí níní yi làa bïo á le wi à mu wéráa. Le fèra zū bïo mi ì wé làa wo. Minén lé bïa dó a bïa yí zū le Dónbeenï níi yi, á 6a 6úaa wo ho *kùrùwá wán, ó o húrun.

24 Ká le Dónbeenï màhá fáa wo mu húmú níi yi, le vèenía wo. Mu húmú lá yí dà máa yí pánká o wán hùúu.

25 O *Daviide hía bía bïo kà o dǎní yi:

I hía wee wé mi a Núhúso í yahó féεε.

Orén lé yia wee 6ua miï bèra a na á ï yí dèdéεka.

26 Lé bún nǎn á ï sïi wan,
á bióní 6úen6úen léé sï-wεε bióní.

Hàrí à ï zūn í húmú bïo,

á ï sïi pá à hï.

27 Lé bïo á fo máa día mi
á ï máa va hen na 6a nï-hía wee va yi.

Fo máa tà ũ ton-sá na á ũ wa á máa soo.

28 Fo zéenía mi là ho wǎhú na wee va le mukǎnï lahó yi.

Hen ká í wi ũ nǎsǎní à ï sïi wa wa dà khíí.‡

29 «Wán zàwa, mi le í bio wán 6úaa Daviide bio wéréwéré na mia: O Daviide hía húrun á 6a nùuna, á búure pá dà wee zéení ho zuia.

30 Bïo ó o hía lé le *Dónbeenï ní-cúa fεεro, á zū le le Dónbeenï hía báa á dóráa mí jii nǎn le mí ì na a béenï o mǎnmǎnía nï-kéní 6úí yi,

31 ó o fèra zūna bïo wa 6ueé wé, ó o wǎa bía a *Krista vèeró bïo kà sïi: Le Dónbeenï máa día ó o máa va hen na 6a nï-hía wee va yi, le máa día ó o máa soo.§

32 «O Yeesu mu le Dónbeenï vèenía, á warén 6úen6úen lé mu sεéràsa.

33 O 6uan yòora le Dónbeenï nín-tǎnï. Lé bín ó o yú le Hácírí yi, dío ó o Maá dó mí jii le mí ì na. O bèra le fò wa nï-kéní kéní. A bún lé bïo mi wee mi á wee jí lònbio.

34 O Daviide wón yí yòora ho wáyai ká a màhá bía bïo kà:

«O Núhúso bía nǎn í Núhúso yi:

Buee kεεní í nín-tǎnï,

35 fúaa ká í 6úrá ũ zúkúsa ũ tá,

á ũ bò ũ zení wán.»*

36 «Minén Isirayεεle nípomu 6úen6úen ko à mi zūn mu kénkén le o Yeesu mu na mi 6úaa ho kùrùwá wán lé wón le Dónbeenï wó là a Núhúso là a Krista.»

Bia tà a Krista bïo nín-yání kuure

37 Bïo 6a jí há bióní mu, á há zon 6a dàkhíina, á 6a tùara a Piere lè mí ninzàwa tonkarowà yi: «Wán zàwa, á lé mu yén á wa ko à wa wé.»

38 O o Piere bía nǎn 6a yi: «Mi yèrémá mi yilera lè mi wárá, á mi nï-kéní kéní bátizé o Yeesu *Krista yèni yi, á mi bè-kora á à sén n ò día. Bún ká le Dónbeenï á à na mí Hácírí mia.

39 Le Dónbeenï dó mí jii nǎn minén lè mi mǎnmǎnía yi, làa bïa na dǎní nàyi, bïa 6úen6úen na ó o Núhúso á à ve.»

40 O Piere pá bínía bía há bióní cèrèε á 6ó lè 6a níhú, á henía 6a sía. O bía: «Ho lònbio nùpua yí se, mi lé 6a món, à tà ho kǎníló bïo.»

† 2:21 Mi loñ Zowεεle vūahú 3.1-5 ‡ 2:28 Mi loñ Lení vūahú (Psaumes) 16.8-11 § 2:31 Mi loñ Lení vūahú (Psaumes) 132.11 * 2:35 Mi loñ Lení vūahú (Psaumes) 110.1

41 Ba cèrèè tà a Piere bíoní yi á 6a bátizéra 6a. Mu zonè á bía zon sã bía tà a *Krista bío yi jii, á à yí nùpua muaaseé tìn síi.

42 Ba wee tà jí 6a tonkarowà kàránlò na á bán wee na 6a yi sese, á hácírí wó dà-kéní, á wee páaní sanká ho búurú†, à páaní fio.

43 Barén lè mí nì-kéní kéní á mu zon dà. Ba tonkarowà wee wé ho yéréké bíowa na wee zéení le Dónbeení pànká.

44 Bía tà a Krista bío búenbúen fù bunbuaa, á wee páaní kúee mí níi bío mín wán.

45 Ba fù wee yèé mí manawà, lè mí zíní, lè mí bíowa, à sanká wáí na mín yi làa bío 6a nì-kéní kéní koráa.

46 Làa wizooní búenbúen ká 6a wee páaní kúee mín wán le *Dónbeení zì-beení lún yi à máa khí. Ba wee páaní sanká ho búurú mí zíní yi, à dí mí dínlò lè le sí-wèè ká bíoní mía mu yi.

47 Ba wee khòoní le Dónbeení, á mu nìpomu búenbúen wee wíoka 6a yèni. Làa wizooní búenbúen ká a Núhúso wee vá bía ó o kánia à kúee 6a kuure nùpua wán.

3

O Piere là a Zân wéera a mùamúa

1 Wizonle búí, ó o Piere là a Zân hínòn wee yòo le *Dónbeení zì-beení lún yi le wi-háarè fioró pãahú.

2 Ba yòo wee dã ò o nni búí na ton ká a le o mùamúa a kará le *Dónbeení zì-beení zūajii na 6a wee ve làa Zūaji-seni* jii. Làa wizooní búenbúen ká 6a wee lá a buée díá bín ò o wé fioka le wáí bía wee buée zo le zì-beení lún mu yi cǎn.

3 Bío ó o Piere là a Zân wà buée zo ó o mǎn, ó o le 6a hã mí.

4 A bán fá mí yío wo yi, ò o Piere bía: «Loí wen sese.»

5 Ó o nni bèn wãa wíokaa fá mí yío 6a yi. O wee leéka le 6a hía a na bío búí mí yi.

6 Ó o Piere wãa bía nǎn wo yi: «Wáí bèn tìn mía í cǎn máa na foñ. Bío í cǎn lé bío á ì na foñ. O Nazaréete nni Yeesu *Krista pànká yi, à ùlii híní yòo varáka.»

7 Ó o buan o nín-tiáni bàhó yi á wee hóoní làa wo. Mí lahó yi à bǔn ò o mùamúa mu zení là a nǎnkíkàá-yío dèenía fá,

8 ó o tá yòo dín mí zení wán á wee varáka. O varákaa bò làa ba a zon le Dónbeení zì-beení lún yi, á wee yénka ká a khòoní le Dónbeení.

9 Ba zãamãa búenbúen mǎn wo ò o wee varáka ká a khòoní le Dónbeení.

10 Bío 6a zūna le lé o nni na wee buée kèení fioka le Dónbeení zì-beení Zūaji-seni jii, á 6a búenbúen zãna á wó coon bío wó a yi bío yi.

O Piere wee zéení bío nǎn ó o nni wannáa

11 Bío ó o nni yí máa lé o Piere là a Zân mǎn á 6a nùpua búenbúen wee bùuni buée zo 6a cǎn o *Salomǎn Sànsá † yi. Ba búenbúen wó coon bío wó bío yi.

12 Bío ó o Piere mǎn mu, ó o bía bío kà nǎn 6a zãamãa yi: «*Isirayélesá, léé webio nǎn ó o nni mu waró bío wórãa mia coon? Léé webio nǎn mí wee loínãa wen ká síi, ka lè mu lé warén waten lè wa pànká á nǎn ó o wee varákarãa, tàá lé bío wa bò le Dónbeení yi bío yi.

† 2:42 Ba zúifúwa fù wee wé cèeka ho búurú là vé, à bè yi díráa. Ká a Yeesu dínlò na ó o dú lè mí nì-keninia mǎn, á bía tà a bío wãa wee wé mu à leékarãa o Yeesu mu bío. * 3:2 Zūaji-seni: Ba wee leéka le ho lé le Dónbeení zì-beení zūajii búí na léé wi bía yínǎí 6a zúifúwa lahó na 6a wee kèí yi le hã lara na bío sã 6a zúifúwa binbirí yi pãahú. † 3:11 O Salomǎn Sànsá: Ho lé le Dónbeení zì-beení sànsá na wi lè le wii hèenii. Ho son á pon le zì-beení mu lún sǎn-kéní na á bía yínǎí 6a zúifúwa dà wee zo yi. Lé bín á ho làndá bío zéenílowa hía wee kàrán 6a nùpua yi.

¹³ O *Abarahaamu là a *Izaaki là a *Zakoobu‡ là wàn bùaawa na ká bàn Dónbeenì lé yí dó ho cùkú mí ton-sá Yeesu yi. Minén miten lé bía dó a ho pànká b̀ansowà nii yi, á p̄ a b̄io o *Pilaate yahó, ká wón ɲ̀n w̄a lá tà le mí ì díá a.

¹⁴ O n̄i-térénnii na b̄io sí le Dónbeenì yi á mi p̄ b̄io, ò o n̄i-b̄úe na ho kàsó yi lén díaró á mi sía màh̄á vá yi á flora a Pilaate c̄n.

¹⁵ Lé b̄n mi wó b̄oráa yí le muk̄n̄i b̄io wi ní yi. Ká le Dónbeenì màh̄á v̄enía wo. Warén lé mu b̄an s̄er̄asa.

¹⁶ O Yeesu yèni pànká, làa b̄io wa dó wa sía o yi lé b̄n w̄era a nii mu na mi búenb̄uen z̄ú á ȳio wi wán k̄a. B̄io wa dó wa sía o Yeesu yi lé b̄n n̄n ó o n̄i mu wan cunnáa làa b̄io mi búenb̄uen m̄n làa wo.

¹⁷ «Wàn z̄awa, ì z̄ú le b̄io minén lè mi ɲ̀nása wó là a Yeesu á mi yí z̄ú ɲ̀h̄ú.

¹⁸ Εε ká lé k̄a síi á le Dónbeenì wór̄aa, à b̄io le h̄ía b̄ía mí ɲi-cúa f̄erowà búenb̄uen ɲini yi á ȳio lé. Le b̄ía le o *Krista ko ò o lò be.

¹⁹ A mi cén yèr̄emá mi yilera lè mi wár̄a, à na miten le Dónbeenì yi, á dén á à s̄n mi bè-kora á à díá.

²⁰ B̄n ká le è na h̄a p̄nna na mi ì yí ho h̄er̄a yi mia, á mi ì yí á à v̄n̄ yi, á mún ñ na a *Krista na le f̄era léra mia, o Yeesu.

²¹ O Yeesu ko ò o k̄en̄i ho w̄ayi m̄n̄i fúaa p̄ah̄ú na mu b̄io búenb̄uen kh̄i yèr̄emáa wó mu bè-fla yi làa b̄io le Dónbeenì bíar̄aa mu hàán̄i mí ɲi-cúa f̄erowà ɲini yi.

²² O *M̄oyiize b̄ía b̄io k̄a: «Mi ɲ̀h̄uso Dónbeenì á à lén o ɲi-cúa f̄ero búí m̄n z̄awa f̄ah̄ú na ka lè ì b̄io. B̄io búenb̄uen na ó o wé è b̄io á à na mia à mi wé ɲi s̄e.

²³ N̄upue lée n̄upue na kh̄i yí máa ɲi a ɲi-cúa f̄ero mu bíon̄i, wón á à lén le Dónbeenì ɲipomu f̄ah̄ú á à búe.» §

²⁴ A lá a Samuw̄ele ɲii wán á ba ɲi-cúa f̄erowà na kh̄ina lè mí n̄i-kén̄i kén̄i búenb̄uen á mún b̄ía h̄a wizoon̄i na k̄a b̄io.

²⁵ «B̄io le Dónbeenì dó mí ɲii n̄n m̄n bùaawa yi lè mi ɲi-cúa f̄erowà ɲini á b̄io s̄a mia. Mi ní mún wi le *p̄án̄i yi, dío le Dónbeenì b̄ò lè m̄n bùaawa p̄ah̄ú na le b̄ía b̄io k̄a n̄n o *Abarahaamu yi: «Û m̄nm̄n̄ia b̄io yi, á h̄a z̄i-ɲúná búenb̄uen na ho tá wán á ì ì dúbua yi.» *

²⁶ Εε ká mu n̄n-yán̄i, á lé minén lé b̄ia le Dónbeenì tonkaa mí ton-sá Yeesu ó o buara b̄io yi. Le tonkaa wo ò o buee dúbua mia, à mi lè mi n̄i-kén̄i kén̄i kh̄i mi wén-kora yi orén b̄io yi.»

4

O Piere là a Z̄an d̄n ho làndá t̄iá f̄erowà yahó

¹ B̄io ó o Piere là a Z̄an wee b̄io lè ba z̄amáa, à b̄n le *Dónbeenì yankarowà, lè le *Dónbeenì z̄i-beenì parowà ɲúnása lè ba *Sadusīewa búeé d̄n.

² Ba sía b̄ent̄n̄ yí wan ba tonkarowà n̄w̄a ɲun mu b̄io yi h̄úú, lé b̄io ba wee k̄arán ba n̄upua, á wee b̄io le o Yeesu v̄era, á b̄n b̄io yi á ba n̄i-h̄ía mún dà à v̄e.

³ A ba w̄ira ba kúaa ho kàsó yi á pannáa ho tá t̄iló, lé b̄io le wii tò vó.

⁴ B̄n pá yí hò b̄io á b̄ia ɲá h̄a bíon̄i mu á c̄er̄e tà h̄a yi, á b̄ia dó mi sía a *Krista yi á dó wán á yú báawa muaaseé h̄onú síi.

⁵ Mu tá lée t̄n̄ á ba *z̄uíf̄uwa ɲúnása, lè ba *n̄i-k̄ia, lè ho *làndá b̄io z̄eenilowa kúaa m̄n wán ho Zeruzal̄emu yi.

‡ 3:13 Mi loñ Léró v̄ah̄ú (Exode) 3.6, 15 § 3:23 Mi loñ Làndá z̄eeniló v̄ah̄ú (Deutéronome) 18.15, 18, 19 * 3:25 Mi loñ B̄io ɲ̀h̄ú búen̄i v̄ah̄ú (Genèse) 22.18, 26.4

⁶ Ba nùpua búí na wi bìà kúaa mín wán bín t̄lahú lé o Aana na lé 6a yankarowà nùhúso beení, là a Kayiifu là a Zǎn là a Aleksǎndere, à séení 6a yankarowà nùhúso beení zii nùpua búenbúen.

⁷ Ba le 6a 6ua 6a tonkarowà 6uee đĩnĩ mí t̄lahú. Bĩo 6a 6ueé đõn á 6a tũara 6a yi: «Lé o yén pánká yi t̄áá lé o yén yèni yi á mi weeraráa o n̄i mu?»

⁸ A bũn ò o Piere w̄aa sú lè le Dónbeenĩ Hácírĩ, ó o wee bío làa ba: «Minén n̄ipomu n̄únása lè mí n̄i-k̄ia,

⁹ bĩo mi wee tũa w̄en ho zuia lè mu bè-tente na wó n̄on o mùamúa yi bĩo, làa bĩo ó o wó wó wannáa.

¹⁰ Awa, mi búenbúen ko à mi zũnĩ mu, ò o Isirayēle n̄ipomu mún zũnĩ mu. Bĩo n̄on ó o n̄i na kà wannáa á đĩn mi yahó lé o Nazarēete n̄i Yeesu yèni pánká yi, yĩa mi búaa ho *kùrùwá wán ó o húrũn, na le Dónbeenĩ vèenía.

¹¹ O Yeesu lé yĩa le Dónbeenĩ bíonĩ vũahú bíaa bĩo le o lé le huee na á 6a sorowà p̄á bĩo, minén sorowà. Dén huee so lé đĩo bĩnía 6uan ho soró đĩnía.*

¹² O Yeesu mí dõn lé yĩa dà wee k̄anĩ 6a nùpua. Mu yĩn̄n̄ orén yèni, á yèni búí na kũn dà à k̄anĩ w̄en á le Dónbeenĩ yĩ n̄on n̄i woon yi ho đĩmĩn̄á yi.»

¹³ A 6a zuifùwa làndá tũíá f̄erowà mu á mu wó coon dàkhĩna, lé bĩo 6a m̄on ò o Piere là a Zǎn wee bío ká 6a ponĩ séra. Ba mún zũna le 6a lé 6a nùpua na yĩ kàráanna. Ba zũna mu le 6arén là a Yeesu k̄era mín wán míana.

¹⁴ Ká bĩo 6a mún m̄on o n̄i mu ò o wan á đĩn o Piere là a Zǎn n̄is̄anĩ, á 6a w̄aa yĩ dà bĩo máa bío.

¹⁵ A 6a w̄aa le 6a tonkarowà lée đĩn ho khũuhũ vé, à 6arén bán kará wee w̄aanĩ.

¹⁶ Ba wee bío mín yi: «Lée webio wa yàá à wé lè 6a nùpua mu coon? Ho Zeruzalēemusa búenbúen zũ mu k̄enk̄en le ho yéréké bĩo na wó á 6a m̄on le 6arén wó mu, á warén mún yĩ dà máa bío le mu yĩ bon.

¹⁷ A mi cén wa là le h̄erè làa ba, à hè 6a à 6a yĩ b̄inĩ yĩ bío o Yeesu bĩo là a búí hũúu. Lé bũn á à na ká bĩo wó kà máa ben máa fè 6a z̄amáa.»

¹⁸ Bũn m̄on á 6a b̄inía von o Piere là a Zǎn á bíaa henía n̄on yi le 6a khĩ à yĩ bío, t̄áá à yĩ kàrán 6a nùpua o Yeesu yèni yi hũúu.

¹⁹ Ká a Piere là a Zǎn màh̄á bíaa n̄on 6a yi: «Minén mi b̄ere w̄aa loĩ le mu so t̄erénna le Dónbeenĩ c̄on à wa bè mi bíonĩ yi ká wa p̄ĩ lerén bíonĩ le?

²⁰ Warén cén yĩ dà máa pe wa n̄inĩ ká bĩo wa m̄on làa bĩo wa n̄á á wa yĩ máa bío bĩo.»

²¹ A ho làndá tũíá f̄erowà wíokaa là le h̄erè làa ba, à 6a kúaará 6a. Bĩo 6a à đĩn wán á à beéráa 6a lò á 6a yĩ zũ, lé bĩo 6a z̄amáa búenbúen wee khõnĩ le Dónbeenĩ bĩo wó bĩo yi.

²² O n̄i na waró bĩo wó ho yéréké á teró lúlúio po búará-n̄un.

Bia tà a Krista bĩo wee fio

²³ Bĩo ó o Piere là a Zǎn ló ho kàsó yi, á 6a wà van mí kuure nùpua c̄on, á vaá lá bĩo búenbúen na 6a yankarowà n̄únása lè 6a n̄i-k̄ia bíaa n̄on 6a yi á f̄era n̄on mí n̄inz̄awa mu yi.

²⁴ Bĩo 6a n̄á mu wó, á 6a búenbúen wó mí yilera làa dà-kénĩ á wee fio le Dónbeenĩ yi kà síi: «Nùhúso, ũnén lé fo léra ho wáayi lè ho tá, lè ho muhũ lè mu bĩo búenbúen na wi ho yi.

²⁵ Ũnén lé fo bíaa lè ũ Hácírĩ ũ ton-sá *Daviide na lé wán 6úaa n̄i yi kà: «Lée webio n̄on á h̄a s̄ĩ-viò nùpua wee kánkáráa?

Lée webio n̄on á ho đĩmĩn̄ása wee lè ká mu n̄uhũ míaa?

²⁶ Ho đĩmĩn̄á bá-z̄awa wíokaa mít̄en đĩn h̄a fio bĩo yi.

Ba n̄únása mún h̄in̄on von mín kúaa mín wán à 6a lò.

* 4:11 Mi loĩ Lenĩ vũahú (Psaumes) 118.22

Ba búenbúen wó mí jii làa dà-kéní là a Núhúso làa yia o mən léra wán.»†

27 A mu bèn bon ò o *Heroodé là a *Pōnsi Pilaate wó le jii dà-kéní ho lóhó yi hen, barén là a *Isirayεele nīpomu, là há sī-viò nùpua à ba hīnən ũ ton-sá Yeesu na bǐo sǐ foñ wán, yia fo mən léra.

28 Bǐo fo hía fèra bía le fo ò wé á à kǎna là ũ pánká là ũ sǐ bǐo yi, bǐn búenbúen lé bǐo ba wó kà à tíra jii.

29 Núhúso, wáa loñ ba hære na ba wee là. Na le sǐ-hebúee warén na lé ũ ton-sáwá yi à wa wé bue là ũ bíonǐ.

30 Dé ũ níi, à ba vánvárowá waró là mu yéréké bǐowa na wa wee wé ũ ton-sá Yeesu na bǐo sǐ foñ yèni pánká yi, à zéeni ká ũ bǐo bon.»

31 Bǐo ba flora wó, á ho lahó na ba wi yi á zà kíkíkí, á ba búenbúen sú là le Dónbeenǐ Hácírí, á ba hīnən wee bue le Dónbeenǐ bíonǐ là le sǐ-hebúee.

Bia tà a Krista bǐo wee páani sanká mi níi bǐo

32 Bia tà a *Krista bǐo búenbúen á fù bunbuaa, á sia là ba hácírí wó dà-kéní. O búi fù yí máa bío mí níi bǐo á mí te mí dòn. Ba bǐo búenbúen na fù wi ba cǎn á ba bunbuaa yi.

33 Ba tonkarowá fù wee zéeni a Núhúso Yeesu vèeró bǐo là ho pánká beenǐ, á le Dónbeenǐ wee na há dúbuaa cèrèe ba búenbúen yi.

34 Nǐ-khenii fù mía ba tǎahǔ, lé bǐo á bǐa manawá là ba zǐnǐ wi á fù wee yèé há,

35 à bua wári buee dé ba tonkarowá níi yi, à ba bǐnǐ wé sǐ sanká na mín yi làa bǐo ba nǐ-kéní kéní koráa.

36 Mu bǎn sǐi ó o Zozεefu hía wó. O lé o *Levii nùwá nǐ-kéní na wee lé ho Siipere‡ yi. Ba tonkarowá wee ve o làa Baanabaasi, mu kúará le yia wee henǐ há sia.

37 O hía yèéra mí mǎhǔ á buan wári buee nən ba tonkarowá yi.

5

O Ananiasí là mín hǎa Safiraa bǐo

1 Nǐi búi hía wi bǐn ba le Ananiasí, ká bǎn hǎa ba le Safiraa. O hía yèéra mí mǎhǔ,

2 á fá wári sǎn-kéní bàrá, á bǎn hǎa mún zǐ mu, à dío ká ó o buan vaá nən ba tonkarowá yi.

3 O o Piere bía nən wo yi: «Ananiasí, lée webio nən ó o *Satāni dóráa há yile-kora foñ, ũ fá le sabéré le Dónbeenǐ Hácírí jii, á fá ho mǎhǔ wári sǎn-kéní bàrá?

4 Bǐo ho mǎhǔ mu lá dǐn yí yèéra ká yínǎn fo te ho le? A bǐo ho yèéra, á ho bǎn wári bǐo sǎ a yén yi? Yínǎn fo le? A lée webio nən á fo wóráa bǐo ká? Fo yí fá sabéré nùpua jii, le Dónbeenǐ lé dío á fo fá le sabéré jii.»

5 Bǐo ó o Ananiasí ná há bíonǐ mu, ó o ló lùwá, á líi húrun. A bǐa ná mu búenbúen zǎna dàkhǐna.

6 A ba yàrówá hīnən cà le dèe pon o yi, á buan vaá nùna.

7 Lèèrèwa bǐo tǐn sǐi bǐn món á bǎn hǎa wá buee zon ká a yí zǐ bǐo wó.

8 O o Piere tùara a yi: «Mǐ ho tǐiá na mǐi: Mǐn mǎhǔ na mǐ yèéra bǎn wári búenbúen lé dío ká le?» O o le ũuu, le dén lé lerén.

9 O o Piere wáa bía nən wo yi: «Ūnén là mǐn báa wó kaka wáania tòráa á wee khénnaa le Dónbeenǐ Hácírí kúará? Loñ, bǐa lée wi ho zǐajii ká lé bǐa vaá nùna mǐn báa. Ūnén ba mún nǐ lá á à lénnáa.»

† 4:26 Mǐ loñ Lení vǎahǔ (Psaumes) 2.1-2 ‡ 4:36 Siipere: Lé ho kǎhǔ búi na ho Mèditeranée yámú jumu kǐnǐa yi. Ho wi là mu yámú jumu mu bǎn wii hènǐi. Ba tonkarowá páahǔ ká ba zúifúwa na wi bǐn á boo.

10 Mí lahó yi ó o háa mu bèn dènia ló lùwá o Piere tá, á líí húrun. Bío 6a yàrówá bueé zoó dñn ò o húrun, á 6a lá a 6uan vaá nùuna bàn báa nísání.

11 Bía tà a *Krista bío kuure làa bía ná mu búenbúen zána dàkhíina.

Ba tonkarowà wee wé mu yéréké biowa

12 Mu yéréké biowa cèrèè na wee zéeni le Dónbeení pánká á 6a tonkarowà hía wee wé mu nìpomu tñahú. Bía tà a Krista bío búenbúen hía wee wé mí yilera làa dà-kéní à wé kúee mín wán le *Dónbeení zì-beení lún yi o *Salomøn Sànsá* yi.

13 Nì-vio yí máa hení mí sía zo 6a tñahú, èè ká 6a zãamáa màhã pá wee wíoka 6a yèni.

14 Ba báawa lè 6a háawa na wee dé mí sía o Núhúso yi á wee wé boo ká 6a wà.

15 A 6a wãa wee 6ua 6a vánvárowà à 6uee lée bàráka há wána nísáa há dãmú sía wán, bèra a na ká a Piere hía 6ueé wee khíi, ò o bóní pá wãa yí kúia 6a 6úi wán.

16 Hàrí há lórà na sùaràa lè ho Zeruzalεmu à nùpua mún wee 6ùuni buen lè mí vánvárowà lè 6a nùpua na 6a cínáwa wee beé lò. A 6a búenbúen wee wa.

Ba wee beé o Krista tonkarowà lò

17 A 6a yankarowà nùhúso beení làa bía làa wo páanía wi na lé 6a *Sadusiεwa kuure nùpua á le yandee sú 6a tonkarowà bío yi.

18 A 6a wíikaa 6a tonkarowà á kúaa 6a zãamáa kàsó yi.

19 Ká a Núhúso wáayi tonkaro 6úi màhã lion ho tñnàahú à líi héra ho kàsó zii wonna, ò o léra 6a á bía nòn yi:

20 «Mí lén va le *Dónbeení zì-beení lún yi á vaa bue le mukāni binbirī na máa vé bío búenbúen à na 6a zãamáa yi.»

21 A 6a tonkarowà bò bío ó o bía yi. Le yīnbii bùiirīi á 6a wà van le Dónbeení zì-beení lún yi á vaá zoó wee kàrán 6a nùpua.

Ba yankarowà nùhúso beení làa bía làa wo páanía wi á von o *Isirayεle nìpomu *nī-kīa. A 6arén na lé ho làndá tūiá fεerowà búenbúen kúaa mín wán, à 6a tonkaa 6a 6úi le 6a lén vaa lén 6a tonkarowà ho kàsó yi 6ua 6uennáa.

22 Ká 6a parowà màhã yí vaá yú 6a bīn, á 6a wà 6ueé bía bío kà nòn 6a yi:

23 «Wa vaá yú ho kàsó zii wonna ká há pon dñn sese, á 6a parowà na bīn búenbúen mún dñnka mí lara yi. Èè ká bío wa héra à wa zon, á wa yí zoó yú nùpue.»

24 Bío le Dónbeení zì-beení parowà nùhúso lè 6a yankarowà núnása ná há bioní mu, á 6a wãa yí zū hen na 6a à dé mítén yi 6a tonkarowà mu víló bío yi, á 6a wee tùa mítén yi le mu yàá wó kaka wóràa coon.

25 Hón pñahú so yi ò o 6úi 6ueé dñn, á bía nòn 6a yi: «Mí loí, 6a nùpua mu na mi pon nñi ho kàsó yi, lé 6arén vaá wi le Dónbeení zì-beení lún yi á wee kàrán 6a nùpua.»

26 A le Dónbeení zì-beení parowà nùhúso dènia hñnòn fó mí nùpua à 6a vaá 6uan 6a tonkarowà 6uararàa ká 6a màhã yí wó mu làa hεerè, lé bío 6a zána le ká mí wó mu, á 6a nùpua á à lèeka mí lè há huua.

27 Bío 6a 6ueé dñn ho làndá tūiá fεerowà yahó làa ba, á 6a yankarowà nùhúso beení tùara 6a yi:

28 «Wa so nònzon yí hò mia lè le sòobéè le mi yí bīnī yí kàrán 6a nùpua o nñi mu yèni yi le? A mi wãa loñ bío mi wó. Ho Zeruzalεmu lóhó búenbúen á mí vó lè mi kàránlò, á mún wi à mi bàká warén yi là a nñi mu hómú bío.»

* 5:12 Mí loí Bè-wénia vñahú 3.11

29 O o Piere lè 6a tonkarowà bía nɔn 6a yi: «Wa ko à wa bè le Dónbeenì bióní yi á súaani bío wa à bè 6a nùpua bióní yi.

30 O Yeesu mu na mi búaa ho *kùrùwá wán ó o húrun, á wàn 6úawa bân Dónbeenì vèniá,

31 á 6uan yòó bàrá mí nín-tiáni. Le wó a là a nùhũso na lé o kânílo, ò o *Isirayεele nípomu bè yi á yèrè má mí yilera lè mí wára, à yí mu bè-kora séndiáró.

32 Warén, lè le Dónbeenì Hácírí na le nɔn bía wee tà le bío yi, á lé mu bè-wénia mu bân sèràsa.»

33 Bío ho làndá tũiá fεerowà ná hã bióní mu, á 6a yiwa cá cá, á wi 6a 6úe 6a tonkarowà.

34 εε ká *Farizíε 6úí màhá kera 6a t̄ahũ á yèni 6a le Kamaliyeli. O lé ho *làndá bío zéenilowa nì-kéní na 6a zãamãa 6úen6úen wee k̄nbi. Wón lé yia líi h̄nɔn yòó ð̄n 6a tũiá fεerowà t̄ahũ ò o le 6a bío le 6a tonkarowà mu lée ð̄n ho khũhũ màní.

35 B̄n m̄n ó o bía nɔn bía kúaa mín wán yi: «Isirayεlesa, mi cà hácírí bío mi ì wé lè 6a nùpua na kà bío yi.

36 Nii 6úí 6ueé còniá h̄nɔn á yèni 6a le Tedaasi. O h̄a wee wé mítén lòn nùpue na bío nùhũ wi. Nùpua na 6ueé tà bò a yi á à yí báawa khiá-náa síi. Bío ó o húrun, á bía 6úen6úen na tà bò a yi mu p̄ahũ á saawaa, ó o bío nùhũ 6ó.

37 B̄n m̄n á ho m̄lò p̄ahũ, ó o Kalilee n̄i Zudaa 6èn h̄nɔn á yú 6a nùpua cèrèε á 6a bò a yi. A wón 6a mún 6ó, á bía bò a yi 6úen6úen saawaa.

38 Awa, á mi le ì bío mu na mi: Ba nùpua mu á mi díá bío. Mi díá 6a le 6a lén. Lé bío ká 6a tonló mu á bío ló nùpue níi yi, á ho nùhũ á à 6úe.

39 Ká ho bío 6èn ló le Dónbeenì níi yi, á mi yí dà d̄ε 6úí máa wé làa ho. Mi yí wó sese á mi ì k̄r̄i lòn nùpua na wee fi lè le Dónbeenì.»

Bío ó o fεera mí n̄i-cúa vó, á ho làndá tũiá fεerowà tà a bío.

40 A 6a von 6a tonkarowà, á 6ueé han lè hã làbàani, á 6a le 6a yí b̄n̄i yí bío bío o Yeesu yèni yi, á 6a wãa díá 6a à 6a wà.

41 Ba tonkarowà ló le z̄i yi ká 6a sía wan, lé bío le Dónbeenì le 6a ko lè le lònbee o Yeesu yèni bío yi.

42 Làa wizooní 6úen6úen ká 6a wee kàrán 6a nùpua, á wee bue le b̄n-tente le Dónbeenì z̄i-beenì lún yi lè hã z̄iní na ká yi le o Yeesu lé *Yia le Dónbeenì m̄n lera á wó là a kânílo.

6

Ba nùpua na wé è séeni 6a tonkarowà

1 Mu p̄ahũ ká 6a n̄i-kenínia wee dé wán ká 6a wà. A 6a *zúifùwa na wi 6a t̄ahũ na wee bío mu k̄εεkimu sía yí wan bío á bân zàwa na lé 6a zúifùwa binbirí wee wé yi. Ba wee zá le làa wizooní 6úen6úen le mínén màháawa á 6a yí máa loí yi sese ho ð̄nló sankaró p̄ahũ.

2 A 6a tonkarowà p̄irú n̄un von 6a n̄i-kenínia 6úen6úen kúaa mín wán bía nɔn yi: «Wàn zàwa, wa yí ko à wa díá le Dónbeenì bióní bueró ká wa yèrè má wa yara sí ho ð̄nló bío.

3 Mi cén hueeka 6a nùpua nùwã h̄n̄un mi t̄ahũ na mi z̄i le 6a t̄érinna, á sú lè le Dónbeenì Hácírí lè mu bè-z̄in̄ini. Bán lé bía á wa à dé mu níi yi.

4 B̄n ká warén 6èn dà à na waten ho fioró lè le Dónbeenì bióní bueró yi lè wa sòobéε.»

5 Bío 6a tonkarowà fεera mí n̄i-cúa vó, á 6a kuure nùpua tà 6a bío. Bía 6a hueekaa lé o Etiéna na lé o nùpue na síidéró wi, na sú lè le Dónbeenì Hácírí. A séeni á Filiipu, là a Porokoore, là a Nikon̄ore, là a Tim̄n, là a Paam̄naasi, là a Antiosi n̄i Nikolaa na h̄a yèrè máa bò 6a zúifùwa mu bân Dónbeenì yi.

⁶ Ba ɓuan ɓa vannáa ɓa tonkarowà cǝ́n, á bán bò mí níní ɓa wán à ɓa flora nɔn ɓa yi.

⁷ Le Dónbeenǝ bionǝ wee bɛn fè hã lara ká le wà, á ɓa nǝ-kenínia wee dé wán ho Zeruzalɛmu yi, á ɓa yankarowà cèrècè á wee tà dé mí sǝa o *Krista yi.

O Etiɛna ɓa wǝira

⁸ O Etiɛna le Dónbeenǝ dúɓuaa nɔn ho pànká yi, ó o wee wé mu yéréké bè-beera na wee zéeni le Dónbeenǝ pànká ɓa nùpua tǝahǝ.

⁹ A ɓa zúifùwa nùwã yɛn ɓúí á hǝnɔn pã a ɓio. Ba ɓúí lé ɓa zúifùwa kàránló zǝi nùpua na ɓa wee ve làa wobáaní na wi mítɛn. Ba lé ɓia ló ho Sirɛɛna lè ho Alɛkisãndiri lórá yi. Ká ɓa ɓúí lé ɓia ló ho Silisii lè ho Azii kãna yi. Lé bán lé ɓia ɓueé wee wãaní là a Etiɛna.

¹⁰ Ká ɓa màhã yí dàrna a ɓio, lé ɓio le Dónbeenǝ Hácírí bè-zúrnini na le wee na a yi lé ɓio ó o wee ɓioráa.

¹¹ A ɓa yà ɓa nùpua ɓini á ɓa le ɓa ɓio ɓio kà: «Wa ɓá ò o nǝi mu ɓia khon o *Mɔyiize lè le Dónbeenǝ dǝní yi.»

¹² Lé ɓún ɓa ɓia á súkúra lè ɓa zãamãa, lè ɓa *nǝ-kia, lè ho *làndá ɓio zéeni lowa. ɓún món á ɓa ɓueé wǝira a Etiɛna á ɓuan vannáa ho làndá tǝiá fɛɛrowà yahó.

¹³ Ba mún fó ɓa nùpua ɓúí bòráa na ɓueé fùaa hã sabióní o Etiɛna mu ɓii. A bán ɓueé ɓia: «Féɛɛ ká a nǝi mu wee ɓio hã ɓin-kora à lɛé le *Dónbeenǝ zǝ-beeni là a Mɔyiize làndá yi.

¹⁴ Wa ɓá ò o ɓia le o Yeesu, wón Nazareɛte nǝi so, á à fio le Dónbeenǝ zǝ-beeni, á mún n yèrémá hã làndáwá na ó o Mɔyiize nɔn wɛn.»

¹⁵ Ho làndá tǝiá fɛɛrowà na wi le zǝi yi mu zoñ ɓúenɓúen fá mí yǝo o Etiɛna yi, á mɔn ò o yahó ɓonmín lè le Dónbeenǝ wáayi tonkaro yahó.

7

O Etiɛna ɓi-cúa na ó o fɛera

¹ Ba yankarowà ɓúhǝso beenǝ tǝara a Etiɛna yi: «Hãà! ɓio ɓa wee ɓio ũ ɓii so bon le?»

² O o Etiɛna ɓia: «Minén wán maáwà lè wán zàwa, mi ɓi ɓio á ï ɓio á à na mia. Le Dónbeenǝ cùkúso hǝa zéeniá mítɛn lè wán ɓuaa *Abarahaamu ká a wi ho Mezopotamii yi á dǝn yí ló yí vaá kará ho Haran lóhó yi,

³ á ɓia nɔn wo yi: «Lé dǝa mǝn kǝhǝ lè mǝn zǝi á lén va ho kǝhǝ ɓúí na á ï zéeni làa fo yi.»

⁴ O o Abarahaamu wãa hǝnɔn dǝa ho Kalidee kǝhǝ á vaá kará ho Haran yi. ɓio ó o Abarahaamu ɓàn maá húrun á le sã léra a ho Haran yi á ɓuararãa ho kǝhǝ mu na mi wi yi ho zuia.

⁵ Dónbeenǝ á yí nɔn tá wo yi ɓin. Hàrí hǝa lè le nín-tàahǝ ɓio ó o yí yú. Ká le Dónbeenǝ màhã nɔn le ɓii le mí ì na ho kǝhǝ mu na ká wo yi, orén lè mí mònmanía na à hǝn o món. A ho pãahǝ na le Dónbeenǝ wee ɓio mu yi làa wo ká za woon mia o cǝ́n.

⁶ ɓio ká lé ɓio á le ɓia nɔn wo yi: «Ŭ mònmanía khii kɛn kã-veere yi, á à wé ɓa wobáaní ɓin. Ba à beé ɓa lò hã lúlúio khǝa-nãa yi.

⁷ ɛɛ ká ho sǝi na à wé ɓa lè mí wobáaní á ïnén Dónbeenǝ màhã à cítí. ɓún món á ɓa à lé ɓin á à lén wé ɓueé ɓuaaní mi ho lahó na ká yi.»*

⁸ ɓún món á le bò le *páanii là a Abarahaamu. ɓio wee zéeni le páanii mu ɓio lé ho *kúiiró. Lé ɓún nɔn ó o Abarahaamu za *Izaaki teró wizooní ɓio hɛtǝn níi yi ó o *kúio wo. Lé ɓún ó o Izaaki mún kúio o *Zakoobu, á wón ɓèn kúiora mí zàwa ɓírú ɓun na lé wa zǝ-ɓúná ɓàn ɓuaawa.

* 7:7 Mi loñ ɓio ɓúhǝ ɓúɛnǝi vǝahǝ (Genèse) 15.13-14, Léró vǝahǝ (Exode) 12.40

9 «O zàwa mu dú le yandee lè mín f̄εso Zozεεfu†, á yèéra a ó o wó a wobá-n̄i ho *Ezipite yi. Ká le Dónbeenĩ màhá kera làa wo.

10 Le léra a mí lònbee búenbúen yi. Le wó ó o dàrna đ̄in ho Ezipite béε yahó á zéenia mí bè-zúrini, ó o b̄io wó sina a yi. A wón bàrá a mí z̄i b̄iowa lè ho Ezipite k̄h̄ú b̄iowa búenbúen j̄uh̄ú wán.

11 «Mu p̄ah̄ú á le h̄ini ló ho Ezipite k̄h̄ú búenbúen yi lè ho Kanan k̄h̄ú yi mún. Mu wó lònbee làa sòobéε, á wàn bùaawa mu yí máa yí b̄io 6a à dí.

12 B̄io ó o Zakoobu j̄á à 6a le ho đ̄inló wi ho Ezipite yi, ó o n̄in-yání tonkaa wàn bùaawa le 6a va b̄in.

13 Mu cúa-j̄un ní na 6a b̄inia van b̄in, ó o Zozεεfu w̄á zéenia míten lè mín zàwa. Lé b̄in ó o béε b̄o yi zúrnanáa hen na ó o Zozεεfu n̄onk̄ani can yi.

14 O o Zozεεfu w̄á tonkaa mín zàwa le 6a vaa fé mín maá lè mín z̄i n̄upua búenbúen. Ba à yí n̄upua búará-náa hònú mía.

15 O o Zakoobu w̄á buara ho Ezipite. Lé b̄in ó o b̄ueé húrun yi, á wàn bùaawa mún húrun b̄in.

16 Ba buan 6a n̄i-h̄inmu vannáa ho Sisεemu yi, á vaá n̄una le búure na ó o Abarahaamu h̄ia yà a Ham̄ore zàwa c̄n.

17 «B̄io ho p̄ah̄ú na le Dónbeenĩ ko à le tí b̄io le h̄ia dó mí j̄ii n̄on o Abarahaamu yi j̄ii wà b̄ueé s̄arà, á b̄in wa n̄ipomu boo, á wee dé wán ho Ezipite yi.

18 B̄in m̄on ó o béε búí na yí z̄na a Zozεεfu á kará ho Ezipite k̄h̄ú j̄uh̄ú wán.

19 O khà wa n̄ipomu, á beéra wàn bùaawa lò, á k̄k̄áa 6a yi le 6a p̄í mí zàwa k̄úia à 6a hí.

20 Lé b̄in p̄ah̄ú ó o *M̄oyiize ton yi. O h̄ia lée kúnkúza na se, na b̄io sí le Dónbeenĩ yi. P̄ina b̄io t̄in ká a wi mín z̄i á b̄an nu wee yèení.

21 Ba día a yí máa loń yi, ó o béε h̄inló lé yia lá a buan á h̄n lè mí k̄urú za b̄io.

22 Lé o béε z̄i á 6a kenía o M̄oyiize yi lè ho Ezipitesa b̄io na 6a z̄ú búenbúen, ó o wó a n̄upue na p̄anká wi mí b̄ioní lè mí wárá yi.

23 «B̄io ó o M̄oyiize l̄ulúio yú ho búará-j̄un, ó o kará lon mí yi, ó o h̄in̄on le mí vaá loń mín zàwa na lé o *Isirayεele n̄ipomu.

24 O o vaá m̄on o Ezipite n̄i búí ò o wee ha b̄an za n̄i-kéní, ó o tà mín za na 6a wee ha j̄ii, ò o 6ó a Ezipite n̄i.

25 O lá wee leéka le o Isirayεele n̄ipomu na lé b̄an zàwa á à z̄n̄ le le Dónbeenĩ le mí ì đ̄in orén wán à lénnáa 6a j̄úná, yaa 6a yí z̄na mu.

26 Mu tá na lée t̄n, ó o M̄oyiize f̄ò mín lè mín sí n̄upua n̄uwá j̄un ká 6a wee fi. O o le mí ì yanka 6a, ó o b̄ia b̄io kà: «Wàn zàwa, minén na lé lè dà-kéní á b̄inia wee fi mín yi le?»

27 A yia dà mí ninza na so á lío o M̄oyiize ò o b̄ia n̄on wo yi: «Lé o yén bàrá fo wa j̄uh̄ú wán le ù wé cí tí w̄en?»

28 Fo wi à ù búé mi làa b̄io á fo h̄ih̄ú 6óráa o Ezipite n̄i b̄io síi le?»‡

29 B̄io ó o M̄oyiize j̄á h̄n b̄ioní so, ó o l̄uwa á vaá kará ho Mad̄ia k̄h̄ú yi. Lé b̄in ó o yú 6a zàwa n̄uwá j̄un yi.

30 «L̄ulúio búará-j̄un b̄in m̄on, á le Dónbeenĩ wáayi tonkaro búí zéenia míten làa wo le v̄ind̄e-za d̄h̄ú na wee cí yi, ho tá henĩ yi, ho Sinayii búee n̄isání. §

31 B̄in bè-minii so wó a M̄oyiize coon. A b̄io ó o wi ò o vaa s̄arà mu yi á wíoka loń sese, ó o j̄á a N̄uh̄úso t̄amu na b̄ia làa wo:

† 7:9 Mi loń B̄io j̄uh̄ú búεn̄i v̄uah̄ú (Genèse) 37–50 ‡ 7:28 Mi loń Léró v̄uah̄ú (Exode) 2.14 § 7:30 Mi loń Léró v̄uah̄ú (Exode) 3.2

32 «O *Abarahaamu là a *Izaaki là a *Zakoobu na lé mìn bùaawa bàn Dónbeenì lé mi.»* O o Mòyiize zǎna, á wee zà wàwàwà, á yí wi ò o loí mu yi.

33 O o Nùhũso wǎa bíà làa wo: «Ten ũ nakáa, lé bíò á ho lahó na á ũ wi yi léé tá na bíò sǎ mií.

34 Le lònbee na á ì nìpomu wi yi ho Ezipite yi á ì mǎn. I ná ǎa wéé sǎ, á ì lion wà líí kǎní ǎa. Wǎa ǎuen. I ì tonka fo ho *Ezipite yi.»†

35 «O Mòyiize nǐ-kéní mu na ó o *Isirayεele nìpomu fù pá bíò le lé o yén dó a le o wé mí nùhũso le mí cítí fí,‡ wón lé yǎ le Dónbeenì tonkaa ò o wé o nùhũso làa yǎa wee lén há núná. Le wó mu ho wáayi tonkaro pánká yi, yǎa hǎa zéénia mítén là a Mòyiize le vǐndè-za na wee cǐ yi.

36 O Mòyiize lé yǎa léra a Isirayεele nìpomu ho *Ezipite yi. O wó mu yéréké bíowa na wee zéení le Dónbeenì pánká ho kǎhũ yi, le ho muhũ na ǎa wee ve làa muhũ na mùia yi, le ho tá henì yi há lúlúio búará-nun páahũ.

37 Lé o Mòyiize mu lé yǎa pá bíà bíò ká nǎn o Isirayεele nìpomu yi: «Le Dónbeenì á à lén o nǐ-cúa fεero búí mìn zàwa tǎahũ na ka le ì bíò síí á à tonka mi cǎn.»§

38 Bíò mu nìpomu hǎa kúaa mìn wán ho tá henì yi, á lé orén pá hǎa wee vará wán bùaawa le le Dónbeenì wáayi tonkaro páahũ, yǎa hǎa wee bíò làa wo ho Sinayii búee wán. Lé orén á le Dónbeenì bíoní na wee na le mukǎní á nǎn yi, ò o búee líi na wén.

39 Ká wán bùaawa màhá yí tà ká ǎa à bè há bíoní mu yi. Ba pá a bíò, á wi ǎa bíní va ho Ezipite yi.

40 Ba bíà nǎn o *Aaron yi: «Cà há wǎnna búí na wén na à dí wa yahó, lé bíò á wa yí zǔ bíò wó a Mòyiize mu na léra wén ho Ezipite yi.»*

41 A ǎa wǎa pá a nǎn-za kansí á wee wé mu hámu na yi, á dú ho sǎn-beení bíò ǎarén mítén dàrina wó bíò yi.

42 Ká le Dónbeenì màhá bínía ǎa món, á día ǎa á ǎa wee bùaaní ho wáayi bíowa, làa bíò mu túararǎa ǎa nǐ-cúa fεerowà vǎahũ yi:

«Isirayεele nìpomu,

há lúlúio búará-nun na mi wó ho tá henì yi,

á ǎa bà-kúio na mi fǎaana le mu hámu na mi wó,

lé ínén á mi so wó mu nǎn yi le?

43 Búee. Mu lé mi Mòlooki wǎahũ búkú za

le mi Erefǎn† wǎahũ mànáyiire á mi ǎuan,

hǎn na á mi wó mitén á wee bùaaní,

lé búnn nǎn á ì ì sèrǎa mia á à dàrǎa ho *Babiloona wán.»‡

44 «Hǎ pǎnsòni búkú na hǎa wi wán bùaawa cǎn ho tá henì yi lé hǎn á há pǎnminí na le Dónbeenì làndá túara wán wi yi. Lé hǎn pǎnsòni búkú so hǎa wee zéení le le Dónbeenì wi ǎa tǎahũ. O *Mòyiize hǎa wó ho làa bíò le Dónbeenì zéénia le o wé làa ho. Le hǎa le o wé ho làa hǎa ó o mǎn bíò síí. 45 Bún món á há pǎnsòni búkú mu á wán bùaawa le mí mǎnmánia na sǎ mìn á mún ǎuan. Páahũ na le Dónbeenì nǎn há kǎna nùpua á fó táwá nǎn ǎa yi ká a Zozue dú ǎa yahó ká lé horén ǎa ǎuan. A ho bèn wi bínn fúuu fúaa o *Daviide páahũ.

46 O Daviide bíò hǎa wó sína le Dónbeenì yi, ó o flora le ní le cǎn, à sorǎa ho lahó búí à na a *Zakoobu bàn Dónbeenì yi.

47 Ká a *Salomǎn lé yǎa màhá son le zǎi mu nǎn le Dónbeenì yi.

* 7:32 Mi loí Léró vǎahũ (Exode) 3.6 † 7:34 Mi loí Léró vǎahũ (Exode) 3.7, 8, 10 ‡ 7:35 Mi loí Léró vǎahũ (Exode) 2.14 § 7:37 Mi loí Làndá zéenílò vǎahũ (Deutéronome) 18.15 * 7:40 Mi loí Léró vǎahũ (Exode) 32.1, 23 † 7:43 Mòlooki: Lé ho Kanan kǎhũ hàání nùpua wǎahũ na ǎa fù wee há. Erefǎn: Lé le mànáayiire búí na ho Ezipitesa fù pá síí, á wó le mí wǎahũ à wee há. ‡ 7:43 Mi loí Amòosi vǎahũ 5.25-27

48 Εε κά le Dónbeenĩ na dà mu bĩo búenbúen wán màhã yí máa zo zoo κενί 6a nùpua zĩ-sonia yi làa bĩo ó o ñi-cúa fεero bíarãa mu.

49 Ho wáayi lé ĩ béenĩ kanmúinĩ,

ká ho tá lé ĩ zení bēenĩ.

Lé le zĩi yén sĩĩ á mi dà à so á à na miĩ.

Lé ho lahó yén á ĩ dà a κενί yi?

50 Bũn bĩowa so búenbúen so yínwá mi wó mu ĩten le?§

51 «Búĩ! Isirayεεlesa, mi yiwa tunka dà, mi yí máa tà hén mi sĩa lè mi ñikōnna le Dónbeenĩ veró yi. Minén lè mĩn bũaawa léé dà-kení.

52 Lé o ñi-cúa fεero yén á mĩn bũaawa mu á yí beéra lò? Bĩa buera yĩa mí dòn na wee wé le Dónbeenĩ sĩa bĩo búenló bĩo, bán à mĩn bũaawa bó. Bĩo kà wán, lé orén ñĩ-kení mu á minén ló món á mún bó.

53 Minén na le Dónbeenĩ wáayi tonkarowà dó ho làndá ñii yi, lé minén miten yí bò ho làndá mu bè-bíonii yi.»

O Etiēna búeró bĩo

54 Bĩo ho làndá tũĩá fεerowà ñá hã bíoní mu á 6a sĩa ka le hã à fáa o Etiēna bĩo yi lè le sĩ-cĩlè.

55 Ká arén wón sú lè le Dónbeenĩ Hácírĩ, ó o hóonía mí yahó á lora ho wáayi, ó o mən le Dónbeenĩ cùkú là a Yeesu ò o wi le Dónbeenĩ nín-tĩánĩ,

56 ó o bía: «Mi tántá mi ñikōnna, ho wáayi ñii héra, á ĩ mən o *Nùpue Za ká a ñĩn le Dónbeenĩ nín-tĩánĩ.»

57 A 6a wee wāama pōnpōn à 6a tun mí ñikōnna.

58 Bũn món á 6a búenbúen dēenía kúaaka a wán á wĩira lórãa ho donkĩahũ á léé wee lēeka lè hã huaa á à búe. Bĩa wee wé mu á tenkaa mí sĩa bàrá a yārónza búĩ na 6a le Soole tá le o pa yi.

59 Bĩo 6a wee lēeka a Etiēna lè hã huaa, ó o wee fio kà sĩa: «Núhũso Yeesu, tà fé ĩ mànákã.»

60 Bũn món ó o ló lion mí nōnkóñuná wán, ò o wāamaa pōnpōn: «Núhũso, yí bè mu bè-kohó na kà 6a wán.» Bĩo ó o bía hñn bíoní so wó, ó o húrūn.

8

1 O Etiēna búeró ó o Soole tà.

O Soole wee beé bĩa tà a Krista bĩo lò

Mu nōnzoñ mí beere, á bĩa tà a *Krista bĩo na ho Zeruzalεemu yi, á 6a búakãa wee beé lò làa sòobéε. Ba tonkarowà ñii ló, ká bĩa ká búenbúen saawaa zon ho *Zudee lè ho *Samarĩi kãna yi.

2 Ba nùpua búĩ na wee bè le Dónbeenĩ yi sese lé bĩa lá a Etiēna vaá nùna, à 6a wá wá a bĩo yi.

3 O Soole wón bèn lé bĩa tà a Krista bĩo ñúhũ búeró ó o hĩnən can mí kuio bĩo yi. O wee hée wĩika 6a báawa lè 6a hãawa hã zĩnĩ yi, à 6ua vaa kúee ho kàsó yi.

O Filiipu wee bue le bĩn-tente ho Samarĩi yi

4 Bĩa saawaa wà bán tò hã kãna yi, á wee bue le bĩn-tente.

5 O Filiipu wà van ho Samarĩi kōhũ ló-beenĩ yi, á vaá wee bue o Krista bĩo à na ho nùpua yi.

6 Bĩo 6a zãamãa ñá bĩo ó o Filiipu wee bío, á mún mən mu yéréké bĩowa na wee zéení le Dónbeenĩ pánkã na ó o wee wé, á 6a wíokaa wee tántá mí ñikōnna sese bĩo ó o wee bío yi.

7 Ba nùpua cèrèε na 6a cĩnáwa wi yi, á 6a wee fáara lé yi ká 6a à wāamaka pōnpōn. A 6a mùamúawà lè 6a lónĩ cèrèε mún wee wa.

8 A mu wó sǐ-wε-beeni ho lóhó mu yi.

9 Nii 6úi na 6a le Simon à hía wi ho lóhó mu yi, á wó mí níi símú bín míana. Ho Samarii nùpua búenbúen wee wé coon bǐo ó o wee wé bǐo yi. O lá wee wé mítén lòn nùpue na bǐo jǐhǔ wi.

10 Ba nùpua búenbúen hía wee jí a cǐn sese, à lá 6a háyúwá yi à yòo 6úe 6a nǐ-kǐa yi. Ba wee bío: «O nii na kà á le Dónbeeni pánká na 6a wee ve làa pánká beeni á wi cǐn.»

11 Bǐo nǎn 6a wee ðǐn jǐnǎa o cǐn sese kà síi, lé bǐo ó o wee wé 6a coon lè mí níi símú bǐowa mu míana.

12 Ká bǐo 6a yèrémáa dó mí sía le bín-tente na ó o Filiipu buera nǎn 6a yi le *Dónbeeni béeni là a Yeesu *Krista bǐo yi, á 6a báawa lè 6a háawa á 6a bátízera.

13 O Simon mí bæere mún dó mí síi le yi, á 6a bátízera a. Bǐn jii wán, ó o wǎa yí máa tà lé o Filiipu mǎn. Mu yéréké bǐowa na wee zéeni le Dónbeeni pánká na ó o wee mí, ó o wee wé coon bǐo yi.

14 Bǐo 6a tonkarowà na ho Zeruzalεmu yi jí le ho Samariisa 6úi tà le Dónbeeni bíoni bǐo, á 6a tonkaa o Piere là a Zǎn 6a cǐn.

15 Bǐo 6a vaá ðǎn á 6a flora nǎn 6a nǐ-kenínia nǐ-fla yi bèra a na à 6a yí le Dónbeeni Hácírí.

16 Le Dónbeeni Hácírí mu lá ðǐn yí lion 6arén 6úi wán: Ba bátízera 6a o Núhǔso Yeesu yèni yi mí dòn.

17 O o Piere là a Zǎn wǎa bò mí níni 6a wán á 6a yú le Dónbeeni Hácírí.

18 Bǐo ó o Simon mǎn à bǐa dó mí sía o Krista yi yú le Dónbeeni Hácírí pǎahǔ na á 6a tonkarowà bò mí níni 6a wán yi,

19 ó o bía nǎn o Piere là a Zǎn yi: «Mí fé le wǎrǐ à mí na ho dànló mu 6àn síi mǐ, bèra a na ká í wé bò í níi nùpue wán à wón yí le Dónbeeni Hácírí.»

20 O o Piere bía nǎn wo yi: «Le ũnén lè ũ wǎrǐ búenbúen páani cǐ, lé bǐo fo wee leéka le le Dónbeeni bè-hǎnii á dà a yà.

21 Mu bǐo mu á ũ níi yí túee yi, á fo mún yí ko làa bǐn, lé bǐo á le Dónbeeni cǐn á fo yínǎn húaarà.

22 Bǐo wi ũ síi yi yínǎn bǐo na se. Cén día mu à ũ fio o Núhǔso yi ká mu dà a wé, ò o sén día na foñ hǎ yile-kora na wi foñ bǐo yi.

23 I mǎn à mu koomu zon fo dàkhǐna ũ yí dà máa fé ũten mu bè-kora níi yi.»

24 O o Simon wǎa bía nǎn o Piere là a Zǎn yi: «Minén miten fio o Núhǔso yi à na mǐ, bèra a na à bǐo mí bía kà 6úi yí yí mí.»

25 O Piere là a Zǎn wee zéeni bǐo 6a zǔ a Núhǔso ðǎni yi lè 6a nùpua, á wee bue o bíoni. Bǐn mǎn á 6a bǐnǐa jǎn ho Zeruzalεmu, á wee bue le bín-tente ho Samarii lórá cèrèe yi ká 6a wà.

O Filiipu buera le bín-tente nǎn o Etiopii níi yi

26 Mu pǎahǔ ó o Núhǔso wáayi tonkaro 6úi bía nǎn o Filiipu yi: «Híní dé ũ yahó lè lé wii hènii 6àn nín-káahó. Lá ho wǎhǔ na ló ho Zeruzalεmu yi á lion ho Kazaa, ho bèrowà yí boo lònbi.»

27 O o Filiipu ðéeniá hǐnǎn wà. Ho wǎhǔ na ó o lá, á Etiopii níi 6úi bò. O lé ho Etiopii kǎhǔ béε háa Kandaasi ton-sá beeni na wi o nǎfòró jǐhǔ wán. O 6uara ho Zeruzalεmu 6ueé 6úaania le Dónbeeni

28 á bǐnǐa wee 6o. Le *Dónbeeni jí-cúa fεero *Ezayii vǔahǔ lé hía ó o kará mí wòtóro yi wee kǎrán.

29 A le Dónbeeni Hácírí bía nǎn o Filiipu yi: «Bánbá vaa 6úe ho wòtóro na ká yi à bí ho lén.» 30 O o Filiipu lúwa vaá bó ho yi, á jí ò o Etiopii níi wee kǎrán

o ni-cúa fεero Ezayii vūahú, ó o tùara a yi: «Bìo fo wee kàrán kà á fo zū kúará le?»

³¹ O o n̄i bía: «Ī ì wé kaka á à zūn̄náa mu ká a búii yí zéénia mu làa mi.» O o wáa le o Filiipu buee yòo keení mí n̄sání.

³² Ho vūahú b̄io na ó o n̄i wee kàrán lé b̄io kà:

O b̄io bonmín là a pio
na ba buan wà vaá búe,
O b̄io bonmín là a pioza
na ba wee khè vará,
ká a đ̄in cèkè yí máa wá.

³³ Ba z̄íira a n̄úhú,
ȳia dà a fεε ho t̄úia o n̄ii á yí ló.

Ba v̄iin̄ia o mukān̄i ho tá wán,
á lé o yén á à dàñ ñ b̄io
ba z̄awa b̄io á a léé wo yi?*

³⁴ O o Etiopii n̄i tùara a Filiipu yi: «Lée wée ó o ni-cúa fεero mu wee b̄io b̄io kà? Lé orén m̄iten b̄io ó o wee b̄io lée tàá lée n̄i-veere?»

³⁵ O o Filiipu wáa đ̄in ho vūahú b̄io na ó o n̄i kàráanna wán á láráa le b̄ion̄i, ò o buera a Yeesu *Krista b̄in-tente n̄on wo yi.

³⁶ B̄io ba wi ho w̄sh̄ú wán wà, cúa-yen à ba vaá đ̄on ho saahó búii na mu jummu wi yi. O o Etiopii n̄i bía: «Lé mu jummu na. B̄io á à h̄è mi á ĩ máa bátizé lé mu yén.»

³⁷ [O o Filiipu b̄ia n̄on wo yi: «Ká fo tà a Krista b̄io lè ũ s̄ii búenb̄uen á fo dà à bátizé.» O o n̄i b̄ia n̄on wo yi: «Ūuu, ĩ tà le o Yeesu Krista lé le Dónbeen̄i Za.»]

³⁸ O o d̄éniá le ba đ̄in̄i ho wòtóró. O orén là a Filiipu lion líi zon mu jummu yi, á wón bátizera a.

³⁹ B̄io ba ló mu jummu yi, á le Dónbeen̄i Hácírí lá a Filiipu wàráa, ó o Etiopii n̄i yí b̄inia yí m̄on wo. O o wáa lá mí w̄sh̄ú wà ká a s̄ii wan làa s̄oobéε.

⁴⁰ O Filiipu le mí ì loñ ò o wi ho Azooté lóhó yi. Lé b̄in ó o đ̄in yi á wee h̄éε bue le b̄in-tente h̄á lórá búenb̄uen na ó o wee k̄aa yi, fúaa b̄io ó o vaá đ̄on ho *Sezaaree.

9

B̄io wó a Soole yi ho Damaasi w̄sh̄ú wán

¹ Hón p̄aahú so yi à b̄io ó o Soole pá can mí kuio b̄io yi, lé bia tà a *Krista b̄io lò beéró lè ba búeró. O o wà van ba yankarowà n̄úh̄úso c̄n,

² à wón na ho vūahú wo yi, ò o bua varáa ho Damaasi lóhó yi, à vaa zéeni lè ba *z̄uífùwa kàránlò z̄in̄i n̄únáa. Hón vūahú so lé h̄ia á à zéeni le ká a yú ba báawa lè ba h̄áawa na bò a Krista w̄sh̄ú, ò o w̄lika ba bua varáa ho Zeruzalεmu.

³ B̄io ó o lá ho Damaasi w̄sh̄ú á wà vaá s̄uárá ho yi, ȳio b̄ueé t̄i à khoomu búii ló ho wáayi líi kúaará a wán.

⁴ O o ló lùwá ho tá yi, á mu t̄amu búii wee b̄io làa wo: «Soole, Soole. Fo wee beé ĩ lò kà s̄ii lé we?»

⁵ O o tùara: «N̄úh̄úso, fo lée wée?» A mu t̄amu b̄ia n̄on wo yi: «Ī lé o Yeesu na á fo wee beé lò.

⁶ Wáa lii h̄in̄i vaa zo ho lóhó yi. Ká fo zoó đ̄on, á ba à zéeni b̄io fo ko à ũ wé.»

⁷ A ba n̄upua na bò là a Soole á đ̄in̄i coon yí dà máa b̄io. Ba wee n̄i mu t̄amu s̄á ká ba yí m̄on n̄upue.

⁸ O o Soole líi h̄in̄on á h̄era mí ȳio, ká a màh̄á yí máa mi b̄io. A ba fù a n̄ii yi á zonnáa ho Damaasi lóhó yi.

* 8:33 Mi loñ Ezayii vūahú 53.7-8

⁹ Wizooní bïo tîn ká a yí máa mi. O yí máa dí, á yí máa ju.

¹⁰ Nî-kenínii búii hîa wi ho Damaasi lóhó yi á yèni 6a le Ananiasi. O Núhúso zéénia míten làa wo á von wo: «Ananiasi.» Ó o tà: «Núhúso, lé mi na.»

¹¹ Ó o Núhúso bíá nòn wo yi: «Dèèní lén vaa lá ho wǎhú na 6a le «Wǎhú na muina», à va a Zudaa zîi, à vaa tùa o Taasi nîi na 6a le Soole bïo. Bïo ká wán ó o lan wee fio.

¹² A bïo búii zéénia míten làa wo. O mòn nîi búii na 6a le Ananiasi na 6ueé wee bè mí níní o wán, ó o yïo dàn bîní mi.»

¹³ Ó o Ananiasi bíá: «Núhúso, nùpua cèrèe bíá a nîi mu bïo nòn miï, á mún zéénia mu bè-kora búenbúen na ó o wó lè ù nùpua na ho Zeruzaleemu yi nòn miï.

¹⁴ Ba yankarowà júnása á nòn ho pànká wo yi ò o 6uee wîikarâa bíá búenbúen na wee ve ù yèni hen.»

¹⁵ Ká a Núhúso màhâ bíá nòn wo yi: «Lén va, lé bïo ó o nîi mu á ï léra le o sá ï tonló. Orén lé yîa á à zéení ï bïo á a na hâ sîi-viò lè mí bá-zàwa là a *Isirayele nîpomu yi.

¹⁶ Le lònbee búenbúen na a yí o ïnén bïo yi á ï zéení làa wo.»

¹⁷ Ó o Ananiasi wâa hînòn wà, á vaá zon le zîi yi, á zoó bò mí níní o Soole wán ò o bíá nòn wo yi: «Wàn za Soole, o Núhúso Yeesu na zéénia míten làa fo ho wǎhú na fo lá wee 6uennâa wán lé wón tonkaa mi ù cón, à ù bîní wé mi, à ù mún sí lè le Dónbeenî Hácírî.»

¹⁸ Mí lahó yi, á bïo búii lòn donkuuaa á ló a yïo yi, á kùenkaa líi kúaarâ ó o wâa wee mi. Ó o hînòn á 6a bátízera a.

¹⁹ Bûn món ó o dú ó o bînia yú ho pànká.

O Soole wó a Yeesu Krista sèràso

O Soole wó hâ wizooní bïo yèn lè 6a nî-kenínia na wi ho Damaasi yi.

²⁰ Mí lahó yi ó o dèénia wee zéení le Dónbeenî bïo 6a *zúifùwa kàránló zíní yi, á wee bue le o Yeesu lé le Dónbeenî Za.

²¹ Bíá búenbúen na jâ a bíoní á mu vâ, á 6a wee bío: «Bíá wee ve o Yeesu yèni ho Zeruzaleemu yi ó o nîi na ká so hîa yí máa beé lò lè mí sòobé le? A yínón barén ó o so ló bïo yí 6uara á wà 6ueé wîika hen á vaá na 6a yankarowà júnása yi le?»

²² Ká a Soole yâá wíokaa wee zéení le Dónbeenî bïo lè mí pànká fèèè. Bïo ó o wâa wee zéení mu wéréwéré le o Yeesu lé o *Krista, á 6a zúifùwa na ho Damaasi yi wâa yí zû bïo 6a à bío á à na a yi.

²³ Wizooní bïo yèn bûn món, á 6a zúifùwa wâanía tò à 6a le mí ì 6úe o Soole.

²⁴ Ká a búii màhâ jâ a zeñ wán. Ho lóhó zūajinî á 6a wee pa yi le wisoni lè ho tînáahú à dàn yírâa wo 6úe.

²⁵ Hón pâahú so yi ó o Soole nî-kenínia fó a ho tînáahú á dó ho lío-beenî yi, á lée liinía lè ho dándá na 6a son kòonia ho lóhó yi món.

²⁶ O Soole wà vaá dñn ho Zeruzaleemu, ó o wi ò o zo 6a nî-kenínia tîahú, ká 6a búenbúen màhâ zâna a lé bïo 6a yí láa mu yi le o lée nî-kenínii binbirî.

²⁷ Ó o Baanabaasi lé yîa wâa fó a á dú yahó á vannâa 6a tonkarowà cón, á vaá lá bïo ó o Soole mǎnnâa o Núhúso ho wǎhú wán làa bïo á wón bíarâa làa wo á fèera nòn 6a yi. O mún fèera bïo ó o Soole ponî sèrarâa á zéénia lè le Dónbeenî bïo o Yeesu yèni yi ho Damaasi yi á nòn 6a yi.

²⁸ A lá hón pâahú so yi ó o Soole wâa wi làa ba, á wee bue le Dónbeenî bíoní à tè ho Zeruzaleemu yi yòo lé ká a ponî séra.

²⁹ O mún wee bío lè 6a zúifùwa na wee bío mu kerékimu, á wee wâani làa ba. Ká bán màhâ wee cà bïo 6a à yírâa wo ò 6úe.

³⁰ Bïo á bíá tà a Krista bïo zûna mu, á 6a lèénia o Soole vannâa ho *Sezaaree, á díá a bîn ó o nòn ho Taasi.

³¹ Mu p̄ahú á bia tà a Krista b̄io wi ho h̄ээрà yi ho *Zudee, lè ho Kalilee, lè ho *Samaríi k̄ana yi. Ba p̄anká wee dé wán, á wee b̄ua míten là a N̄uh̄so k̄n̄bii, á le Dónbeen̄i Hácírí wee dé mí níi ba yi á ba wee jin.

O Piere w̄éra a En̄e

³² O Piere h̄in̄n tò ho k̄h̄ú b̄uenb̄uen yi. Wizonle b̄ui ó o wà van bia tà a *Krista b̄io yi c̄n̄ ho Lidaa lóhó yi.

³³ O vaá yú níi b̄ui b̄in na yèni ba le En̄e. O lé o mùamúa, á wi le d̄amu d̄e yi yú h̄a l̄ulúio b̄io h̄et̄in.

³⁴ Ó o Piere b̄ia n̄n wo yi: «En̄e, o Yeesu Krista wee w̄é fo. H̄in̄i h̄óni ũ d̄amu d̄e.» Ó o En̄e d̄eñia líi h̄in̄n.

³⁵ Ho Lidaa lóhó lè h̄a lórá na wi ho Saar̄n k̄h̄ú tá p̄erú yi n̄pua b̄uenb̄uen m̄n wo, á ba tà n̄n míten o N̄uh̄so yi.

O Piere v̄eñia o Tabita

³⁶ H̄a b̄ui na tà a Krista b̄io na yèni ba le Tabita á h̄a wi ho Zopee lóhó yi. Le yèni mu lè mu ker̄ekimu á ba le Dookaasi. Mu k̄ará le «h̄a-won̄i.» O h̄a wee w̄é mu bè-tentewà f̄e, á wee séení ba n̄-khenia.

³⁷ Mu p̄ahú ò o tò mu v̄amú á h̄urun. B̄io ba s̄ueñia wo vó, á ba yòò bàrà a ho n̄n̄wíoh̄ú yi.

³⁸ Ho Lidaa lè ho Zopee s̄aràa mín yi. B̄io ba n̄-ken̄inia jí ò o Piere wi ho Lidaa yi, á ba léra ba n̄pua n̄w̄a jin tonkaa á b̄ia b̄io kà n̄n yi: «Wa wee fio fo, bánbá à ũ b̄uen wa c̄n̄ f̄uf̄a.»

³⁹ A ba vaá b̄ia mu n̄n wo yi, ó o d̄eñia h̄in̄n bò làa ba. B̄io ó o b̄ueé d̄n, á ba fó a yòoraràa ho n̄n̄wíoh̄ú na ó o n̄-hío wi yi. A ba mah̄awa b̄uenb̄uen wee vá b̄uee b̄ue o yi ká ba à wá. H̄a s̄i-z̄inia na ó o Dookaasi mu b̄a ká a ð̄in̄ yí h̄urun á ba wee lá z̄eñi làa wo.

⁴⁰ Ó o Piere le ba b̄uenb̄uen lé, ò o líi f̄ará mí n̄nkójin̄á wán, ò o flora. B̄in̄ m̄n ó o yèr̄em̄a s̄ans̄a o n̄-hío ò o b̄ia: «Tabita, líi h̄in̄i.» Ó o h̄era mí ȳio. B̄io ó o m̄n o Piere, ó o líi h̄in̄n yòò kará.

⁴¹ Ó o Piere b̄uan o níi yi, á séení wo ó o líi h̄in̄n yòò ð̄in̄. B̄in̄ m̄n ó o von b̄ia tà a Krista b̄io, lè ba mah̄awa, á b̄ueé z̄eñia wo làa ba ká a ȳio wi lua.

⁴² Ho Zopee n̄pua b̄uenb̄uen jí mu, á ba c̄èr̄e tà a N̄uh̄so b̄io.

⁴³ B̄in̄ m̄n ó o Piere dá c̄akaa ho Zopee yi o s̄n̄-fi b̄ui na yèni ba le Sim̄n c̄n̄.

10

O Piere veró bia ȳin̄i ba z̄uif̄uwa c̄n̄

¹ N̄i b̄ui h̄a wi ho *Sezaaree lóhó yi á yèni ba le Koron̄eye. O h̄a lé ho Oroomu d̄as̄iwá ku-been̄i b̄ui kuure j̄uh̄so, ð̄io ba wee ve làa Italií d̄as̄iwá kuure.

² O n̄pue mu h̄a wee bè le Dónbeen̄i làndá yi sese, or̄én lè mí z̄i n̄pua b̄uenb̄uen wee k̄n̄bi le Dónbeen̄i. Ba *z̄uif̄uwa n̄-khenia ó o h̄a wee séení le mí s̄ob̄é, á wee fio le Dónbeen̄i yí m̄a k̄h̄i.

³ Wizonle b̄ui wi-háar̄e yi, á b̄io b̄ui z̄eñia míten làa wo. O m̄n le Dónbeen̄i w̄ayi tonkaro w̄er̄w̄er̄e ò o b̄ueé zoó wee b̄io làa wo: «Koron̄eye.»

⁴ Ó o yòò lora wo yi lè le z̄án̄i ò o b̄ia: «N̄uh̄so, mu wan le?» A ho w̄ayi tonkaro b̄ia: «Le Dónbeen̄i tà jí ũ floró, á m̄n m̄n le séení na fo wee w̄é na ba n̄-khenia yi, á le leékaa ũ b̄io.»

⁵ Awa, w̄a tonka ba n̄pua b̄io kà wán le ba va ho Zopee lóhó à vaa fé o níi b̄ui na ba le Sim̄n buenn̄a, ȳia ba m̄n wee ve le Piere.

⁶ O làara a ñii búii na wee fi hã sǝnna wán. O yèni 6a le Simǝn, á zii wi mu yámú ñumu ñii.»

⁷ Bǝo ho wáayi tonkaro na bía làa wo wà, ó o Koronǝeye von mí ton-sáwá nùwã ñun lè mí dásiwá ñi-kénii na sá a cǝn míana á wa le Dónbeenǝ,

⁸ á bía bǝo wó búenbúen ñon 6a yi, ò o tonkaa 6a le 6a va ho Zopee.

⁹ A 6a wà. Ho tá tǝn yú 6a ká 6a pá wi ho wǝhǝ wán. Le wii á a bío le mí yòò fàrá à ðǝn, à 6a sùaràa ho Zopee. Lé hón pǝahǝ so yi ó o Piere yòora le zii lòho á wà yòò wé mí floró.

¹⁰ Bǝo ó o yòò wi bǝn, á le hǝni dà a, ó o le mí ì dí. Bǝo 6a lan wee sǝ ho ðǝnló, á bǝo búii bueé zéenia míten làa wo.

¹¹ O mǝn ho wáayi à ho héra. A dǝe búii lòn pǝnsò-beenǝ á 6a buan ñi-kǝa bǝo náa yi, á yòò ló wee lii, á wà lii bue ho tá yi.

¹² Le dǝe mu yi á ñajuwà làa náa náa sowa, làa bǝa wee vará mí píorà wán, lè 6a ñínzàwa lè mí sǝiwà búenbúen wi yi. ¹³ A tǝmu búii bía ñon wo yi: «Piere, lii hǝni bue 6a à là.»

¹⁴ Ó o Piere bía: «Ébé, Nùhǝso, ì máa wé mu. Ðǝnló na ù hò yi, làa hǝa tun á ì ðǝn yí dú yí mǝn hùú.»

¹⁵ A mu tǝmu bǝnía sǝ ñá á bía ñon wo yi: «Bǝo na le Dónbeenǝ le mu wee ce vó à ùnén yí wé làa bǝo na tun.»

¹⁶ Mu wó làa bǝn á ðǝn hã zen cúa-tǝn. Bǝn mǝn á le dǝe mu dǝenia buan yòora ho wáayi.

¹⁷ Ó o Piere wǝa wee tùa míten yi lè mu bǝo na ó o mǝn bàn kúará. Hón pǝahǝ so yi, ò o Koronǝeye nùpua na ó o tonkaa le 6a buen o Simǝn zii á tùakaa bueé ðǝn le bàn zǝaǝii.

¹⁸ A 6a von à 6a tùara: «Lé hen ká ó o Simǝn na 6a le Piere á làara yi le?»

¹⁹ Bǝo ó o Piere pá lan wee le mí yi mí bè-minii bàn kúará wán, à bǝn le Dónbeenǝ Hácírii wee bío làa wo: «Loí, 6a nùpua nùwã tǝn wi hen á wee cà fo.

²⁰ Yí titika bǝo, hǝni lii bè làa ba, ìnén lé yǝ tonkaa 6a.»

²¹ Ó o Piere wǝa hǝnǝn lion 6a nùpua mu cǝn, á lii bía ñon 6a yi: «Yǝ mi wee cà lé ìnén ì bǝere, lée webio ñon mí buararàa hen?»

²² A 6a bía: «Ba dásiwá ñuhǝso búii na 6a le Koronǝeye lé yǝ tonkaa wǝn ù cǝn. O lée ñi-tente á wee kǝnbi le Dónbeenǝ, á 6a *zúifùwa búenbúen wee wíoka a yèni. Le Dónbeenǝ wáayi tonkaro búii bía ñon wo yi le o bío le 6a buee ve fo buennáa mí cǝn, ò o ñí bǝo fo ò bío á à na a yi.»

²³ Ó o Piere fó 6a, á 6a zoó cǝana làa wo.

Bǝo wó a Koronǝeye zǝi

Mu tá na lée tǝn, ó o Piere làa ba páania lá ho wǝhǝ, á bǝa tà a *Krista yi nùwã yǝn búii ló ho Zopee yi á lǝenia 6a.

²⁴ Ba vará cǝana á tá lée tǝn vaá ðǝnnáa ho Sezaaree. Bǝn ñ wé ò o Koronǝeye, lè mín zii nùpua, lè mín bǝnlowà binbirí na ó o von á kará pan wo bǝn.

²⁵ Pǝahǝ na ó o Piere wà bueé zo yi, ó o Koronǝeye hǝnǝn sǝ a yahó, á vaá lii búrá a tá, ò o tǝenia wo yi lè le kǝnbii.

²⁶ Ká a Piere màhá fù a yi á hǝonia ò o bía ñon wo yi: «Lii hǝni, ìnén mún lé o nùpue lè ù bǝo sii.»

²⁷ Bǝn mǝn ó o pá lan wee bío làa wo á vaá zonnáa le zii yi, á zoó yú 6a nùpua cǝrǝe ká 6a kúaa mín wán,

²⁸ Ó o bía ñon 6a yi: «Mi zǝ le 6a zúifùwa cǝn, á ho va ho sǝi veere nùpue cǝn, tàá à páani kǝni làa wo lée bǝo na yí ko à mu wé, ká le Dónbeenǝ màhá zéenia mu ñon mi le ì yí ko à ì lá nùpue woon lòn ñi-tinii na á nùpue yí ko ò o wé va cǝn.

29 Lé bñn nòn á ì yí pǎ mi veró à ì dèenía ßuara. Awa, á mi wǎa zéení ì veró ñúhú.»

30 O o Koronεeye bía: «Mu wizooní tñn léee zuia, ho pǎahú dà-kéní kéní na kà yi, le wi-háarè, á ì wee fio ì zii. Yio ßueé tí à nùpue ßúí na dà-zínii wee ñuiika á ðñ ì yahó,

31 ò o bía: «Le Dónbeenì tà ñá ù fioró, á mún mǎn le séení na fo wee wé à na ßa ñi-khenia yi, á le leékaa ù ßio.

32 Wǎa tonka ßa nùpua ho Zopee yi le ßa vaa bío le o Simǎn na ßa le Piere à buen. O làara a Simǎn wán, yia wee fi hǎ sǎnna, na zii wi mu yámú ñumu ñii.»

33 A ì dèenía tonkaa ßa nùpua le ßa vaa ve fo, á fo tà ßuara bñn se. Hǎ làà na kà wán, á wa ßúenßúen wi le Dónbeenì yahó hen à ñínáa ßio ßúenßúen na ó o Ñúhúso dó ù ñii yi le ù bío.»

34 O o Piere wǎa lá le bíoní á bía: «Bío kà wán á ì wǎa zū kénkén le le Dónbeenì yí máa hueeka ßa nùpua mín yi.

35 Nùpue léee nùpue, ò o lé kǎhú léee kǎhú yi, ká a wee kǎnbi le, á wee wé le síi ßio, se wón ßio síi le yi.

36 Mi zū ßio le Dónbeenì bía nòn o *Isirayεele ñipomu yi ká le nòn ho héerà bín-tente ßa yi, ðio ó o Yeesu *Krista ßuararáa, wón na lé ßa nùpua ßúenßúen Ñúhúso.

37 Bío ó o Zǎn bía le Dónbeenì ßio le ßa nùpua á bátizéra ßa, á ßio ßúakáa wó ho Kalilee yi, à lá ßio wó ho Zudee yi ßúenßúen á mi mún zū.

38 Mi mǎn ßio le Dónbeenì liinánáa mí Hácírí pánká o Nazarεete ñii Yeesu wán. Mi mún zū ßio ó o Yeesu mu vararáa ho kǎhú yi, á wee wé mu bè-tente ká a wéé ßia ó o *Satāni pánká wi wán ßúenßúen, lé ßio le Dónbeenì hía wi làa wo.

39 Bío ßúenßúen na ó o wó ßa zúifùwa kǎhú le ho Zeruzalεemu yi á wa mǎn, á lé mu seéràsa. Ba ßúaa wo ho *kùrùwá wán ó o húrun.

40 Ká le Dónbeenì màhá vèenía wo mu wizooní tñn níi zòñ á ßa nùpua mǎn.

41 Mu yínǎñ ßa nùpua ßúenßúen mǎn wo. Warén na lé fèra hueekaa wó le ßa seéràsa lé warén mǎn wo. Bío le Dónbeenì vèenía wo mónðén, á warén làa wo páanía dú á ñun.

42 O henía mu nòn wen le wa zéení le Dónbeenì ßio, á mún bue na ßa nùpua yi le orén lé yia le Dónbeenì bàrà ò o cítí ßa yèn-vèeniasa le ßa ñi-hía.

43 Le *Dónbeenì ñi-cúa fεerowà ßúenßúen bía a ßio, le nùpue léee nùpue na dó mí síi o yi, ó o ò yí mu bè-kora séndíaró o yèni pánká yi.»

44 Pǎahú na ó o Piere lan wee bío yi, á le Dónbeenì Hácírí lion ßia wee ñí a bíoní wán.

45 Bía tà a *Krista ßio na lé ßa *zúifùwa binbirí na bò là a Piere ßuararáa á wó coon dàkhíina le Dónbeenì Hácírí na le nòn á le ßera fò ßia yínǎñ ßa zúifùwa ßio yi.

46 Lé ßio ßa wee ñí à ßa wee bío hǎ síi-viò bíoní na ßa yí zū, á wee khòní le Dónbeenì le bè-beera na le wó ßio yi. O o Piere bía:

47 «Ba nùpua na kà á ßa dà à hè le ßa yí bátizé ßa le mu ñumu, ká ßa ñòñ yú le Dónbeenì Hácírí le wa ßio síi le?»

48 O o nòn le ñii le ßa bátizé ßa o Yeesu Krista yèni yi. Bñn món á ßa flora a Piere le o wé hǎ wizooní ßio yèn làa mí.

11

O Piere fεera ßio wó a Koronεeye zii

¹ Ba tonkarowà làa ßia tà a *Krista ßio na wi ho *Zudee yi á ñá le ßia yínǎñ ßa *zúifùwa á mún tà le Dónbeenì ßio.

2 Bïo ó o Piere bínia van ho Zeruzalεemu, á bïa tà a Krista bïo na lé 6a zúifùwa binbirí á wee zá làa wo:

3 «Lée webio nòn á fo vannáa bïa yínǎí 6a zúifùwa cǎn á páanía dú làa ba?»

4 O o Piere wáa líí lá bïo mu wóráa lè mí dà-kéní kéní búenbúen á fεera nòn 6a yí kà síi:

5 «Mu wee wé ká í wi ho Zopee lóhó yi á wee wé í floró. Yïo bueé tí à bïo búí zéenia míten làa mi. Mu lée dèε búí lòn pǎnsò-beeni á 6a buan jì-kǎa bïo náa yi, na yòó ló ho wáayi á bueé líí 6ó mií.

6 A í lora le yi sese, á mǎn 6a najuwà laà náa náa sowa, bïa ho lóhó yi làa bïa hǎ mana yi, làa bïa wee várá mí píorà wán, lè 6a jínzàwa.

7 A í jǎ támu búí sǎ na wee bío làa mi: «Piere, líi híní búe 6a à là.»

8 Ká í màhǎ bía: «Ebé, Núhúso, í máa wé mu. Dínló na ũ hò yi, làa hía tun á í dín yí dú yí mǎn hùúu.»

9 A mu támu tín pá bínia sǎ jǎ á bía nòn mií: «Bïo na le Dónbeeni le mu wee ce vó ũnén yí wé làa bïo na tun.»

10 Mu wó làa bún á dǎn hǎ zen cúa-tín. Bún mǎn á le dèε mu dèenia bínia buan yòora ho wáayi.

11 Hón pǎahǔ dà-kéní so yi, à bún 6a nùpua nùwǎ tín búí na 6a tonkaa á ló ho *Sezaaree yi á bueé dǎn le zii na á í wi yi.

12 A le Dónbeeni Hácírí bía le í yí titika, le í híní bè làa ba. Wàn zàwa nùwǎ hèzin na bò làa mi buara hen, lé bán lèenia mi vannáa ho Sezaaree, á wa vaá páanía zon o Koronεeye zii.

13 A wón lá bïo ó o wó wó mǎnnáa ho wáayi tonkaro mí zii ká a dín wee bío làa wo kà síi: «Tonka 6a nùpua le 6a va ho Zopee à vaa ve o Simǎn na 6a le Piere le o buen.

14 Hǎ bióní na á à kǎní ũnén lè ũ zii nùpua búenbúen lé hǎn ò o bío á a na fon.»

15 «Bïo á í búakáa wee bío à bún le Dónbeeni Hácírí lion 6a wán, làa bïo le hía lionnáa warén wán mu jùhǔ búenia bïo síi.

16 A í hácírí màhǎ buara bïo ó o Núhúso hía bía wán: «O Zǎn hía wee bátizé le mu jumu, εε ká minén bán á à bátizé lè le Dónbeeni Hácírí.»

17 Bïo le Dónbeeni hía hǎn làa wen, pǎahǔ na wa tà a Núhúso Yeesu Krista yi, lé bún á le mún hǎn lè 6arén. A ínén lée wée á à pí bïo le Dónbeeni le mí í wé.»

18 Bïo 6a jǎ hǎn bióní so, á 6a yòó wan tèen, á wee khòoní le Dónbeeni kà síi: «Mu 6èntín bon. Le Dónbeeni mún tà nòn ho wǎhǔ bïa yínǎí 6a zúifùwa yi á 6a dǎn yèrémá mí yilera lè mí wárá, à yí le mukǎní binbirí na máa vé.»

Bïo ho Antiosi kèrètíewa kuure jùhǔ búakáarǎa

19 Bïa tà a *Krista bïo lò beéró na búakáa o Etiεna búeró pǎahǔ lé bún nòn á 6a saawaarǎa. Ba búí wà fúaa ho Fenisii lè ho Siipere kǎna, lè ho Antiosi lóhó yi. Ká 6a màhǎ vaá yí máa bue le Dónbeeni bióní à na ní-vio yi, ká mu yínǎí 6a *zúifùwa.

20 Εε ká bïa tà a Krista bïo nùwǎ yen búí na wee lé ho Siipere lè ho Sirεena yi, á ló van ho Antiosi, á mún vaá wee bue le Dónbeeni bín-tente na bïo ciran o Núhúso Yeesu à na bïa yínǎí 6a zúifùwa yi.

21 O Núhúso dǎnló fù wi làa ba, á nùpua cèrèε á tà yèrémáa bò a Núhúso yi.

22 Ho Zeruzalεemu kèrètíewa kuure jǎ mu bïo mu, á 6a wáa tonkaa o Baanabaasi le o va ho Antiosi.

23 Bïo ó o vaá dǎn bún ó o mǎn bïo le Dónbeeni dúbuaarǎa bïa tà a Krista bïo yi, ó o zǎmakaa mu bïo yi, ò o henía 6a búenbúen sía, à 6a yí lé o Núhúso mǎn, ká 6a tà a bïo mí sía yi.

24 Mu bon, o Baanabaasi bènṭín fù lée nùpue na se, á sú lè le Dónbeenì Hácírí, á dó mí sǐi o Nùhúso yi. Nùpua cèrèè tà nòn míten o Nùhúso yi.

25 Bǔn mǎn ó o Baanabaasi wà van ho Taasi lóhó, á wà vaá cà a Soole.

26 Bǐo ó o vaá yú a, ó o bò mín làa wo buara ho Antiosi yi. Ba mí nùwǎ jun á wó le lúlú-kùure ká 6a wee páaní kúee mín wán lè ho Antiosi kèrètíewa, á kàrána nùpua cèrèè. Lé ho Antiosi yi á 6a búakáa wee veráa bǐa tà a Krista bǐo làa kèrètíewa.

27 Mu pǎahú á le *Dónbeenì ni-cúa fεεrowà búí ló ho Zeruzalεemu yi á van ho Antiosi.

28 Ba nǐ-kéní na 6a le Akabuusi á le Dónbeenì Hácírí bǐa nòn yi, ó o hǐnòn yòó dǐn ò o bǐa le hen làa cǐnú ká le hǐn-súmúí á à lé ho tá búenbúen wán. A le bèn ló pǎahú na ó o Kolooode wó ho *Oroomu bá-zàwa bée yi.

29 A 6a nǐ-kenínia wǎanía tò, le mí nǐ-kéní kéní á a na bǐo na mí dà a na á à wé lè le séení á à toní ì na bǐa tà a Krista bǐo ho *Zudee yi.

30 A bǔn lé bǐo 6a wó, à 6a tonkaa o Baanabaasi là a Soole le 6a 6ua mu vaa na ho Zudee kǎhú kèrètíewa kuio ya-díwá yi.

12

O Piere léro ho kàsó yi bǐo

1 Mu pǎahú ká a bée *Heroode* wee beé 6a kèrètíewa nùwǎ yen búí sǎnía lò.

2 O 6ó a Zǎn bǎn kǐnle Zaaki lè ho khà-tóní.

3 Bǔn mǎn, á bǐo ó o mǎn à mu sǐ 6a *zúifùwa yi, ó o mún wǐira a Piere. Bǔn wó ho *búurú na á ja-fini yí dó yi sǎnú díró pǎahú.

4 Bǐo ó o Piere 6a wǐira, ó o Heroode nòn le jii le 6a dé o ho kàsó yi, ò o bàrá 6a dásíwá nùwǎ náa náa kuio bǐo náa le 6a pa a yi. O lá wee leéka le ká ho *Paaki sǎnú dú khǐina, o ò cítí o 6a nùpua yǐo yi.

5 O Piere wón 6a wǎa pan yi ho kàsó yi, ká 6a kèrètíewa kuure bèn wee fio le Dónbeenì yi na a yi lè mí sòobée.

6 Ho tǐnàahú na tá lée tǐ ó o Heroode á à cítí o 6a nùpua yǐo yi, ká a Piere 6a can lè há zúakùaríwà bǐo jun ó o dǔma 6a dásíwá nùwǎ jun pǎahú. A 6a parowà mún dǐn mí lara yi ho kàsó zǐi zǔajii.

7 Yǐo 6ueé tǐ à wáayi tonkaro búí dǐn, á mu khoomu búí juiína zoó ho kàsó zǐi. O o Nùhúso wáayi tonkaro líí búanbúaa o Piere dòkóní, á sǐnía wo, ò o bǐa nòn wo yi: «Lii hǐní fúafúa.» Hón pǎahú so yi á há zúakùaríwà feera a níní yi líí kúaará.

8 A ho wáayi tonkaro bǐa nòn wo yi: «Ca ũ kǐrǐ à ũ zǐ ũ nakāa.» O o Piere wó bǔn. O o bǐa nòn wo yi: «Lá ũ kánbun zǐ à ũ bè mǐl.»

9 O o Piere wó bǔn ò o ló lée bò a yi. O yí máa leéka le bǐo ho wáayi tonkaro wee wé á bon. O wee leéka le há lée kònkórá.

10 Ba lée khǐina 6a nín-yání parowà, á bǐnǐa vaá khǐina bǐa sǎ, á wà vaá 6ó ho hǎnló woohú na sǎnsáa ho lóhó yi, á hón héra míten á 6a yòó ló. Bǐo 6a lá ho wǎhú wà, yǐo 6ueé tǐ à ho wáayi tonkaro wà ò o día a Piere.

11 O o Piere wǎa zǔna le bǐo wó ká bon, ó o bǐa: «Hǎ laà na ká wán á ì wǎa zǔ mu kénkén le o Nùhúso lé yǐa tonkaa mí tonkaro na ló ho wáayi ó o 6ueé líí kǎnía mi o Heroode níi yi, á mún kǎnía mi le lònbee búenbúen na 6a zúifùwa lá wee fan le le yí mi yi.»

12 Bǐo ó o lon mí yi wó, ó o wà van o Zǎn na 6a le Maaki bǎn nu Mari zǐi. Ba nùpua cèrèè kúaa mín wán bǐn á wee fio.

13 O vaá búanbúaa ho zǔajii woohú, ó o ton-sá háa búí na 6a le Oroode á hǐnòn wà 6ueé hén ho.

* 12:1 O Heroode na 6a wee bǐo bǐo hen lé o Heroode Akiripaa nín-yániso.

14 Bío ó o ɓueé zūna a Piere tāmú, ó o sīi wan wan á yí héra ho woohú ò o bíníà lùwa zoó bía le o Piere lée wi ho zūajii.

15 A ɓa bía nɔn wo yi: «Fo yàá wee khée.» Ká a màhá wee bío le mu bon kénkén. A ɓa wáa bía: «Áyí! Mu lé o nǐ-hónbómu.»

16 Ó o Piere pá ðin wee ɓúanɓúa ho woohú. Bío ɓa wó san héra ho, á ɓa mɔn wo á mu wó ɓa coon.

17 Ó o lá mí nǐi dá ɓa yi le ɓa wé tété, ò o zéeníà bío ó o Nuhúso wó wó léraráa wo ho kàsó yi làa ba, ò o pá bíníà bía: «Mí bío mu na a Zaaki lè wàn zàwa na so yi.» Bún mɔn ó o ló á wà van lòn-veere.

18 Bío ho tá tɔn á ɓa dásíwá ɓúenɓúen kánkáa, á wee cà à ɓa zūn bío ó o Piere bío wóráa.

19 Ó o Heroode le ɓa cà a, á ɓa cà a san ɓa yí yú a, ó o tùakaa bía lá pan wo yi, ò o nɔn le jii le ɓa ɓúe ɓa. Bún mɔn ó o Piere ló ho *Zudee yi á vaá kará dóka mí yi ho *Sezaaree yi.

O bée Heroode húmú bío

20 O Heroode sīi hía wee cǐ ho Tiire lè ho Sidɔn lórása yi dàkhíina. A bío ɓa bè-dínii wee lé o Heroode mu ɓàn kǔhú yi, á ɓa wó le jii dà-kéní à ɓa le mí ì va a cǔn. A ɓa ɓueé ðin o Bilasutuusi wán, yíà wi o Heroode mu zii tonni jùhú wán. Ba wà zoó yanka a ò o le mí véení há bióní.

21 Bío le wizonle na ɓa bàrá dɔn, ó o Heroode lá mí bá-zàmu sǐa zǎ, ò o kará mí béenǐ kanmúiní wán, ò o lá le biónǐ ɓa zǎamáa yahó.

22 A mu nǐpomu ɓúenɓúen bía pǔnpǔn: «Mu yí nɔn nùpue wee bío, mu lée dofíní ɓúí.»

23 Pàahú na ɓa wee bío mu yi, à bún le Dónbeenǐ wáayi tonkaro ɓúí vǐna a Heroode, lé bío ho cùkú na bío sǎ le Dónbeenǐ yi ó o fó bò mítén wán. A ɓa súnɓowa zon wo ó o húrun.

24 Le Dónbeenǐ biónǐ wee ben fè há lùà ká le wà.

25 Bío ó o Baanabaasi là a Soole tonló wó ho Zeruzalɛmu yi, á ɓa fó a Zǎn na ɓa le Maaki á wàráa.

13

Ba hueekaa o Baanabaasi là a Soole á tonkaa

1 Ho Antiosi kèrètíewa kuure yi á ɓa jǐ-cúa fɛerowà lè ɓa nǐ-kàránlowà hía wi yi. Ba lé o Baanabaasi là a Soole, là a Simiɔn na ɓa wee ve làa Nǐ-bírí, là a Sirɛena nǐ Lisiyuusi, là a Manajɛe na páaníà dɔn là a bée *Heroode.*

2 Wizonle ɓúí, ká ɓa wee ɓúaaní a Nuhúso, á lù mí jǐnǐ, á le Dónbeenǐ Hácírí bía nɔn ɓa yi: «Mí lén o Baanabaasi là a Soole mí ðòn à ɓa sá ho tonló na á ï von ɓa bǐo yi.»

3 A bío ɓa lù mí jǐnǐ à ɓa fíora wó, á ɓa bò mí níní ɓa wán à ɓa nɔn ho wǔhú ɓa yi á ɓa wà.

4 Bío ó o Baanabaasi là a Soole á le Dónbeenǐ Hácírí wáa von ká sǐi, á ɓa wà van ho Selesii lóhó. Lé bǐn á ɓa zon ho won-beenǐ yi vannáa ho Siipere kǔhú na wi mu numu tǎhú.

5 Bío ɓa vaá dɔn ho Siipere kǔhú lóhó na ɓa le Salamiina á ɓa wáa wee bue le Dónbeenǐ biónǐ ɓa *zúífùwa kàránló zǐnǐ yi. Yíà kera bǐn làa ba á wee séení ɓa lé o Zǎn Maaki.

6 Ho kǔhú ɓúenɓúen ɓa tò yi yòò ló, á vaá ɓó ho Pafóosi lóhó yi. Lé bǐn á ɓa fò mín là a zúífù nǐi ɓúí na wee wé mu nín-símú na ɓa le Bara-Yeesu yi. O lá wee lá mítén lòn jǐ-cúa fɛero.

* 13:1 O Heroode na ɓa wee bío bío hen lé o Heroode Antipaasi na wi ho Kalilee jùhú yi.

⁷ O hía wi ho kǎhǎ mu jǎhǎso na 6a le Σεεziyuusi Poluusi cǎn. O nǎi mu fù léé nùpue na hácirí wi. O wi ò o jí le Dónbeenǎ bíonǎ. O o von o Baanabaasi là a Soole le 6a 6uen mí cǎn.

⁸ Ká a nín-símú 6anso Elimaasi á yí wi à ho kǎhǎ mu jǎhǎso à tà a *Krista bío ó o wi ò o hè 6a. (Ba *Κεεεsisa wee ve o Bara-Yeesu mu làa Elimaasi.)

⁹ Hón pǎahǎ so yi, ó o Soole na 6a mún wee ve làa Poole† á le Dónbeenǎ Hácirí wǎa sú ó o fá mí yǎo wo yi,

¹⁰ ò o bía: «Ūnén *Satǎni za sabín-fǎaalo yén. Fo wee vǎini 6a nùpua. Mu bío na se 6úen6úen fo wee firáa. O Nǎhǎso síi bío bún térénna, à ūnén wón wee báaráka làa bǎ. Cén khí mu yi.

¹¹ Awa, wǎa loń mu. O Nǎhǎso á à 6óonǎ foń. Fo ò wé o muui, á à cǎaka ká ũ máa mi le wii khoomu.» Mí lahó yi ó o Elimaasi yǎo dǎenǎ coora, á wó mí tǎbirí. O o wee héε vǎná, á wee cà yǎa á à tè o níi yi ì lénnáa.

¹² Bío ho kǎhǎ mu jǎhǎso mǎn bío wó, ó o tà dó mí síi o Krista yi. O Nǎhǎso bío na ó o wee jí á zon wo dà.

O Baanabaasi là a Poole van ho Antiosi

¹³ O Poole lè mí ninzáwa á zon ho won-beenǎ ho Pafuosi yi á van ho Pǎnfilii kǎhǎ lóhó na 6a le Πεεze. Bío 6a vaá dǎn bǎn, ó o Zǎn Maaki día 6a, ò o bǎina van ho Zeruzalεemu.

¹⁴ Barén bán đǎn ho Πεεze yi à 6a lá ho won-beenǎ, á vaa dǎn ho Pizidii kǎhǎ lóhó na 6a le Antiosi. Ho *Sabaa zon, á 6a zon ho kǎránló zǎi yi á zoó kará.

¹⁵ Bío 6a kǎránna ho làndá vǎahǎ lè le *Dónbeenǎ jǎ-cúa fεerowà vǎahǎ vó, á ho kǎránló zǎi jǎhǎso le 6a bío bío kà na 6a yi: «Wàn zàwa, hen ká bíonǎ wi mi cǎn á mi le mi ì hǎi lè 6a nùpua sía se mi wǎa dà à bío.»

¹⁶ O o Poole líi hǎnǎn yòó đǎn ò o dá mí níi le 6a wé tété, ò o bía: «Minén *Isirayεelesa, lè minén na wee kǎnbi le Dónbeenǎ 6úen6úen, mi jí bío á ì ì bío:

¹⁷ O Isirayεele nǎpomu na kà 6àn Dónbeenǎ lé dén hueekaa wàn 6úaawa. Le wó á mu nǎpomu na kà jǎina ho *Ezipite yi pǎahǎ na 6a wi mu nǎ-hǎmu yi bǎn. Bún mǎn á le léra 6a bǎn lè mí pǎnká.

¹⁸ Le buan 6a hǎ mana tá henǎ yi á yú lòn lúlúio 6úará-jun síi.

¹⁹ Ho Kanan kǎhǎ yi á hǎ síiwà bío hǎjun nùpua á le 6ó jǎhǎ, á fó táwá nǎn mí nǎpomu yi, à hǎ bío sí 6a yi.

²⁰ Mu 6úen6úen wó á míana yú hǎ lúlúio khǎá-náa làa 6úará-jun làa píru síi.

«Bún mǎn á le Dónbeenǎ hueekaa 6a 6úi wàn 6úaawa tǎahǎ á wó lè 6a júnása, à bán wé fáa 6a tǎiáwà. A mu wó làa bún fεεε á buéé 6ó a jǎ-cúa fεero Samuwεele pǎahǎ yi.

²¹ Bún mǎn á 6a flora a béε le Dónbeenǎ cǎn á le nǎn o Kiisi za Sayuule 6a yi. Wón na wee lé o Bēnzamεε zǎ-jǎhǎ yi. A wón kera 6a jǎhǎ wán á đǎn hǎ lúlúio 6úará-jun.

²² Bío le hǎa pǎ a Sayuule día á le nǎn o *Daviide 6a yi á wó lè 6a béε. Wón Daviide so á le bía bío kà đǎnǎ yi: «ǎ síi nùpue á ì wǎa yú, o lé o Zesee za Daviide‡ wón lé yǎa á à wé bío 6úen6úen na á ì ì bío le o wé á à tíi jǎi.»

²³ O Daviide mǎnmǎnǎi nǎ-kénǎ 6úi lé o Yeesu. Lé wón le Dónbeenǎ wó là a Isirayεele nǎpomu kǎnǎlo, làa bío á le hǎa dóráa mí jǎi le mí ì wé làa bǎ.

²⁴ Sǎni ò o Yeesu 6uen, à bún ó o Zǎn buera nǎn o Isirayεele nǎpomu 6úen6úen yi le 6a yèrémá mi yilera lè mi wárá à 6a bátízé 6a.

† 13:9 Bío nǎn ó o Soole 6a yèrémáa wee ve là a Poole: Ba zúifúwa na bío sǎ ho Oroomu yi á yènnáa fù lé mu bío jun jun. Ba zúifúmu yèni wee keń. Ká yǎa bío sǎ ho Oroomu yi, à wón 6a bǎnǎ cé le 6úi na yi. Ho Soole lé 6a zúifúwa yèni. Ká ho Poole lé bío ó o bío sǎ ho Oroomu yi. ‡ 13:22 Mi loń Samuwεele nín-yání vǎahǎ 13.14

25 Pãahú na ó o Zãn mukãní véro wà ìueé dã, ó o wee bío: «Mi wee leéka le ì léé wée? Yia mi wee lòní wi mí dòn le ìnén. Εε κά mi màhã loń, òanso wi ì món lù. Hàrí o nakãa tenló á ì pá yí korãa.»

26 «Wàn zàwa, minén na lé o *Abarahaamu m̀nmanía làa bìa mi tãhú na wee k̀nbi le Dónbeení, lé warén á ho fenló bíoní na kà á buera ǹn yi.

27 Ho Zeruzalεemusa lè mí júnása á yí zūna a Yeesu bío òan jùhú á mún yí zūna òa jì-cúa fεerowà bíoní na wee kàrán ho *Sabaawizooní lè mí dà-kéní kéní yí kúará. O Yeesu mu á òa sínía jùhú á tíraráa òa jì-cúa fεerowà bíoní jii.

28 Bío òa à òin wán á à búeráa wo á òa yí yú, á òa le o *Pilaate bío le òa búe o.

29 Bío á bío búenbúen na le Dónbeení bíoní vūahú bía a Yeesu òání yí á òa wó á mu jii tun á òa liinía wo ho *kùrùwá wán á líí nùuna.

30 Ká le Dónbeení màhã vènia wo.

31 Hã wizooní c̀èèè yí ó o Yeesu zéenia m̀iten làa bìa na hía lèènia wo ho Kalilee yí fúaa ho Zeruzalεemu. Lé bán wãa wó a sèràsa á wee bío o bío à na a Isirayεele ǹpomu yi.

32 «Warén lé bìa wee bue le Dónbeení bín-tente à na mia: Le Dónbeení jii na le dó ǹn wàn búaaawa yi

33 á bío jii sú. Le vènia o Yeesu á tíraráa mu jii bío kà wán á ǹn warén na lé òa m̀nmanía yi, làa bío mu túraráa hã Lení vūahú lení bío jùn ní yí: «Fo lé ì Za. Ho zuia jii wán á ì lé m̀n Maá.» §

34 Le Dónbeení hía bía mu le mí ì vèní a ó o máa bíní máa hí. Bío kà lé bío le hía bía: «Ì ì dúbua mia lè hã dúbuaa na láayi wi. Hía á ì dó ì jii ǹn o Daviide yí le ì na.» *

35 Lé b̀n ǹn ó o pá wíokaa bía mu le Dónbeení bíoní vūahú lahó búí yí: «Fo máa díá á yia bío sã foń máa soo le búure yi.» †

36 O Daviide pãahú, ó o hía tà sá ho tonló na le Dónbeení le o sá. B̀n món ó o húrun á òa nùuna a òan búaaawa ǹsání ó o soora.

37 Ká yia le Dónbeení vènia wón yí soora.

38-39 «Wàn zàwa, mi ko mi zūń mu le lé o Yeesu bío yi á mu bè-kora séndiaró bío á bueraráa ǹn mia. Orén lé yia á ǹpue léé ǹpue dó mí s̄i yi, ó o ò fen mí bè-kora búenbúen yi, bío ó o *M̄ȳiize làndá lá yí dà máa fení mia yi.

40 A mi cén pa miten bío, à bío òa jì-cúa fεerowà bía à yí yí mia, mu bía kà s̄i:

41 «Minén khònlwà, mi loń. Mi bío á à v̄níka mia. Mi ì hí á à lé b̀n. Bío mi ȳo wi lua, á ì ì wé yéréké bío búí na òa bía bío ǹn mia, á mi máa dé mi s̄ia mu yi.» ‡»

42 Bío ó o bía b̀n vó, ó orén là a Baanabaasi ló òa *zúífùwa kàránló z̄i yi. A b̄ia wi b̀n flora òa le òa b̄iní búen ho *Sabaawizonle na sã yi, à wíoka búe bío mu bío dà-kéní mu òání yi.

43 Ho kúeemínwánló mónðén á òa zúífùwa c̀èèè, lè òa n̄-vio na yèrèmaa zon òa yi, á tà bò a Poole là a Baanabaasi yi. A bán wee bío làa ba ká òa à hení òa s̄ia à òa ca t̄in le Dónbeení s̄amu yi.

44 Ho Sabaa na sã zon, léé c̄inú ká, ká ho lóhó ǹpua búenbúen á lá à lé è vé, á búeé jí a Núh̄so bíoní.

45 Bío òa zúífùwa m̀n òa z̄amãa, á le yandee sú òa, á òa wee kán o Poole ká òa à là a.

46 Ó o Poole là a Baanabaasi wãa wee bío bío kà làa ba ká òa poní s̄era: «Le Dónbeení bíoní á lá ko à le bue na minén yi vé. Ká bío mi pã le, á wee leéka le

§ 13:33 Mi loń Lení vūahú (Psaumes) 2.7 * 13:34 Mi loń Ezayii vūahú 55.3 † 13:35 Mi loń Lení vūahú (Psaumes) 16.10 ‡ 13:41 Mi loń Habakuuki vūahú 1.5

mi yí ko lè le mukānī binbirī na máa vé, à wa wáa a yèrémá à va bīa yínǎn 6a zúifùwa cǎn.

⁴⁷ Bīo kà lé bīo le Dónbeenī bīa nǎn wɛn: «I bàrá fo á wó lè há kǎna 6úen6úen nīpomu khoomu, bèra a na à ũ bue ho fenló bīo ho dīmíjǎ kùarǎa 6úen6úen yi.»

⁴⁸ Bīo á bīa yínǎn 6a zúifùwa jǎ hǎn bioní so, á 6a wee zǎmaka ká 6a à khòoní a Núhúso bioní. Bīa 6úen6úen na bīo sǎ le mukānī binbirī na máa vé yi, á tà nǎn mítén.

⁴⁹ O Núhúso bioní wee bɛn fè ho kǎhǎ 6úen6úen nīpomu.

⁵⁰ Ká 6a zúifùwa màhá hǎnǎn sǎna 6a háawa na níní se na wee kǎnbi le Dónbeení, lè ho lóhó ya-díwá, á wó le jii dà-kéní làa ba, à 6a wee beé o Poole là a Baanabaasi lò, á jɛn 6a léra mín kǎhǎ yi.

⁵¹ A 6a báawa nùwǎ jɛn mu púaa mí zení khǎkhǎnǎ á kúaa 6a wán, § à 6a wà van ho Ikoniyuumu lóhó.

⁵² Ba nǎ-kenínia á sǎa wan làa sòobéɛ, á sú lè le Dónbeení Hácírí.

14

O Poole là a Baanabaasi van ho Ikoniyuumu

¹ Bīo ó o Poole là a Baanabaasi vaá dǎn ho Ikoniyuumu lóhó yi, á 6a vaá zon 6a *zúifùwa kǎránló zii. A bīo 6a zoó bīa á wó, á 6a zúifùwa làa bīa yínǎn 6a zúifùwa cèrèɛ á tà a *Krista bīo.

² Ká 6a zúifùwa na pǎ a Krista bīo á súkúra bīa yínǎn 6a zúifùwa, fúaa 6a wee leéka mu bè-kora làa bīa tà a Krista bīo.

³ Bǎn lé bīo nǎn ó o Poole là a Baanabaasi á kará míana ho Ikoniyuumu yi. Ba wee bío ká 6a poní séra, á dó mí sǎa o Núhúso yi. O Núhúso wee na mí pǎnká 6a yi à 6a wérǎa mu yéréké bīowa na wee zéení le Dónbeení pǎnká, à zéení le bīo 6a wee bío o sǎamu dǎnǎ yi lée tǎiá.

⁴ A ho lóhó nùpua sankaa lè há kuio bīo jɛn. Ba sǎn-kéní tà 6a zúifùwa jii, ká bīa so 6èn tà 6a tonkarowà jii.

⁵ Ba zúifùwa làa bīa yínǎn 6a zúifùwa lè mí júnása wee wíoka mítén ká 6a à beé o Poole là a Baanabaasi lò, á à lèeka 6a lè há huua á à 6úe.

⁶ Bīo 6a mí nùwǎ jɛn zǎna mu, á 6a lùwa, á dó mí yara lè ho Lisitere lè ho Dɛɛbe na lé ho Likawonii kǎhǎ lórá cǎn, lè há lórá na bámakaa há.

⁷ Bīo 6a vaá dǎn á 6a lan wee bue le bín-tente bín.

O Poole là a Baanabaasi wi ho Lisitere lè ho Dɛɛbe yi

⁸ Nii 6úí wi ho Lisitere yi á zení húrun kará. O ton ká a lé o mùamúa, á dǎn yí varákaa yí mǎn hùúu.

⁹ O kará wee jí bīo ó o Poole wee bío. O o Poole fá mí ylo wo yi, á mǎn à bīo ó o dó mí sǎi o *Krista yi á dà à wee wɛé,

¹⁰ ó o wáa bīa nǎn wo yi pǎnpǎn: «Lii hǎnǎ yòo muin dǎn ũ zení wán.» O o nǎi yéran fǎrá mí zení wán á varákaa wà.

¹¹ Bīo 6a zǎamǎa mǎn bīo ó o Poole wó, á 6a bīa pǎnpǎn lè ho Likawonii kǎhǎsa bioní: «Éee! Há doffina 6úí lá a nùpue sǎi á 6ueé líf 6ó wɛn.»

¹² O Baanabaasi 6a wee ve làa Zeesi, ká a Poole 6a wee ve làa Hɛɛmɛɛsi, lé bīo ká mu lée bīo na ò o Poole lé yǎa bío.*

¹³ Ho Zeesi na lé 6a doffíní 6úí á zii hǎa wi ho lóhó jii. Dén doffíní so yankaro lé yǎa 6uan 6a dǎanǎ na 6a donkhueéra lè le pǎiíle á 6ueé dǎnnǎa ho lóhó

§ 13:51 Mi loñ Matiye vǎahǎ 10.14 * 14:12 Ho Kɛɛsisa lè ho Oroomusa doffina boo. Dīo 6a le Zeesi lé dǎn wi há 6úen6úen jǎhǎ wán. Ká dīo 6a le Hɛɛmɛɛsi dǎn lé há tonkaro.

dándá na son kòonia ho zūapíní jii. O wi ò orén lè 6a zāamāa à wé mu hāmu à na a Poole là a Baanabaasi yi.

¹⁴ Bïo 6a tonkarowà mí nùwā jùn zūna mu, á 6a lèekaa mí sī-zīnia à zéeni ká 6a yí wa bïo 6a le mí ì wé, à 6a fáara yòó zon 6a zāamāa tlahú,

¹⁵ ká 6a à bïo pónpón: «Éee! Minén nùpua mu, léé webio nòn á mi wee wéráa bïo kà? Warén mún lé 6a nùpua lè mí bïo sii, á wee bue le bín-tente na mia le mi ko à mi díá hñn wñn-kāamāawa so, ká mi yèrémá sánsá le Dónbeení na wi féeε, dío léra ho wáayi, lè ho tá, lè mu yámú jumu làa bïo wi mu yi búenbúen.

¹⁶ Hā pónna na khíina yi, á le Dónbeení díá hā síiwà nùpua búenbúen á 6a bò mí sīi wāna.

¹⁷ Ká le jñn wee zéeni míten lè mu bè-tentewà na le wee wé: Làa lúlúio ká le wee na ho viohó mia, à ho dīnló be wé se, à mi wé dí sí à sía wa.»

¹⁸ Hārí hā bíoní na ó o Poole là a Baanabaasi bía kà à hèráa 6a zāamāa mu hāmu na 6a le mí ì wé á à na 6a yi bïo yi, á pá wó le lònbee.

¹⁹ Mu pāahú, à 6a zúifùwa búii ló ho Antiosi lè ho Ikoniyuumu lórá yi á buara ho Lisitere yi. Lé bán lè 6a zāamāa wó le jii à 6a lèekaa o Poole lè hā huua, á várá wo lóráa ho donkīahú, lé bïo 6a wee leéka le o húrún.

²⁰ Bïo 6a nī-kenínia ló léé dīn kīnia wo yi, ó o líi hīnòn, á zon ho lóhó yi. Mu tá na léé tñn, ó orén là a Baanabaasi bò mín van ho Dεεbe.

O Poole là a Baanabaasi bínia buara ho Antiosi

²¹ O Poole là a Baanabaasi buera le bín-tente ho Dεεbe yi, á 6a nùpua cèrèε tà wó 6a nī-kenínia. Bñn món, á 6a yèrémāa van ho Lisitere lè ho Ikoniyuumu yi, lè ho Antiosi na wi ho Pizidii kōhú yi.

²² Ba wee hení bía tà a *Krista bïo sía, á wee hení mu na 6a yi le 6a fárá dīn, à dé mí sía o Krista yi. Ba wee bío bïo kà na 6a yi: «Wa ko wa káa lònbee cèrèε yi à bè yi zoráa le *Dónbeení béení yi.»

²³ Ba hueekaa 6a nùpua búii 6a kèrètíewa kuio lè mí dà-kéní kéní yi á wó le 6a ya-díwá. Bñn món á 6a lù mí jini à 6a flora, á dó 6a bïo o Núhúso na 6a tà nòn míten yi níi yi.

²⁴ Bñn món á 6a káa ho Pizidii kōhú yi á vaá dñn ho Pānfílii kōhú.

²⁵ Ba buera le Dónbeení bíoní ho Pεεze lóhó yi à 6a wà jñn ho Atalii lóhó.

²⁶ Lé bñn á 6a dīn yi láráa ho won-beení á van ho Antiosi. Lé hón lóhó so yi á 6a hía dó 6a bïo le Dónbeení sāamu bānsó níi yi, à le séeni 6a ho tonló na 6a vaá sá á ho jii sú bïo yi.

²⁷ Bïo 6a vaá dñn ho Antiosi, á 6a von 6a kèrètíewa kúaa mín wán, á lá bïo búenbúen na le Dónbeení làa ba páanía wó á fεεra nòn 6a yi, làa bïo á le mún héraráa ho wōhú á nòn bía yínón 6a zúifùwa yi, à bán mún dān tà a Krista bïo.

²⁸ A 6a kará dá míana bñn làa bía tà a Yeesu bïo lè 6a nī-kenínia.

15

Ba kèrètíewa ya-díwá kúaa mín wán

¹ Nùpua nùwā yεn búii ló ho *Zudee yi á buara ho Antiosi yi, á buéé wee kārán bía tà a *Krista bïo làa bïo kà: «Mí yí dà máa fen ká mi yí kúiora làa bïo mu bòráa o *Mōyíize làndá yi.»

² O o Poole là a Baanabaasi pá 6a bïo, á wāanía làa ba lè mí sòobéε mu bïo yi. Mu véenii, á 6a le o Poole là a Baanabaasi, lè ho Antiosi nùpua nùwā yεn búii ko 6a va ho Zeruzalεεmu, à vaa fεε ho túiá mu na a Krista tonkarowà lè 6a kèrètíewa ya-díwá yi.

³ A 6a kèrètíewa kuure nòn bïo 6a màkóo wi yi le vεení mu bïo yi 6a yi. Ba káa ho Fenisii lè ho *Samaríi kána yi ká 6a à bío bïo á bía yínón 6a *zúifùwa wó

wó yèrèmaa tàráa le Dónbeení bïo lè mí dà-kéní kéní. A mu wó sí-we-beení bïa búenbúen na tà a Krista bïo cón.

⁴ Ba vaá dēenii ho Zeruzalemu yi á ba wà van ba kèrètíewa cón á bán lè ba tonkarowà, lè ba ya-díwá, á bèéníá ba yi. A barén bèn lá bïo búenbúen na ba wó lè le Dónbeení pánká á fɛera nɔn ba yi.

⁵ Ká ba *Farizíewa kuure nùpua nùwá yɛn búi na tà a *Krista bïo á hínɔn bía: «Bia yínɔn ba zúifùwa na tà a Krista bïo ko ba *kúio. O o Mɔyiize làndá bèró bïo mún hení na ba yi.»

⁶ A ba tonkarowà lè ba ya-díwá kúaa mín wán, à loínáa le bióní mu yahó yi.

⁷ Ba kára mín míana. Bún món ó o Piere líi hínɔn lá le bióní ò o bía nɔn ba yi: «Wàn zàwa, mi zū le le Dónbeení mɔn mi léra mi tīahú mu míana à ĩ bue le bín-tente à na bïa yínɔn ba zúifùwa yi, bèra a na à ba jí le, à tà le bïo.

⁸ Le Dónbeení zū bïo wi ba nùpua sīa yi. Le nɔn mí Hácírí ba yi làa bïo warén yúráa le bïo sīi, à zéení le le tà ba bïo.

⁹ Le yí wó bïo woon na wee zéení le warén làa ba wi mín júná yi. Le ceéra ba sīa, lé bïo ba tà le bïo.

¹⁰ A lée webio nɔn á mi wáa wi à mi sèení ba lè ho sèró na á wàn búaawa lè warén wa bæere á yí dàina yí sò, á à khūaanáa le Dónbeení jii yi?

¹¹ Bùeé dé. Bïo warén káníá o Núhúso Yeesu sāamu bïo yi, lé bún barén bïo mún wóráa.»

¹² A bïa wi bún búenbúen wó tété. Bún món á ba wee jí á Baanabaasi là a Poole cón. Ba wee bío mu yéréké bïowa na wee zéení le Dónbeení pánká na le wó lè ba níni bïa yínɔn ba zúifùwa cón.

¹³ Bïo á ba bía wó, ó o Zaaki hínɔn lá le bióní ò o bía: «Wàn zàwa, mi jí bïo á ĩ ì bío.

¹⁴ Bïo le Dónbeení tà lora bïa yínɔn ba zúifùwa bïo hàrí mu júhú búeení, á léraráa mu nìpomu na bïo sã le yi ba tīahú, ó o Simɔn* zéeníá.

¹⁵ «Mu fò mín lè le *Dónbeení jì-cúa fɛerowà bióní, lé bïo mu túara le Dónbeení bióní vūahú yi kà sīi:

¹⁶ O Núhúso bía: «Bún món dén á ĩ ì bíní ì buen á bueé so a *Daviide zīi na lá tò. Le soní na fù á ĩ ì bíní ì hóoní, á le è fàrá á à ðin.

¹⁷ Hón pāahú so yi á ba nùpua na ká búenbúen, lè hã kána búenbúen na á ĩ von à hã bïo sī mií á à cà a Núhúso.†

«Hĩa kà lé o Núhúso jì-cúa, yīa nɔn á mu bïowa mu

¹⁸ bïo zūnnanáa hàání.»

¹⁹ O Zaaki pá bíníá bía: «Lé bún nɔn á ĩ le mu sūaaní à bïa yínɔn ba zúifùwa na yèrèmaa bò le Dónbeení yi à ba yí sɛé.

²⁰ Ká mi màhã wa túa ba yi, à bío na ba yi le ba wé yí là le muiní taa, lé bïo hã tun. A pa mīten ho hã-fénló lè ho bá-fénló lè mí sīwá yi. A yí là búa na yí fūaana taa. A yí dí cāni.‡

²¹ Hàání bún ká ba nùpua wee kàrán o Mɔyiize làndá làa mín hã lórá lè mí dà-kéní kéní yi, à kàrán ho ba zúifùwa kàránló zíní yi hã *Sabaawa búenbúen zoñ.»

Ba kèrètíewa na yínɔn ba zúifùwa vūahú bïo

* **15:14** Simɔn: Le lé o Piere zúifumu yèni na có nɔn wo yi. Ká ðio ba le Piere dén lé o Yeesu có le.

† **15:17** Mi loñ Amɔsi vūahú 9.11-12 ‡ **15:20** Mi loñ Léró vūahú (Exode) 34.15-16; Levii nùwá vūahú (Lévitique) 18.6-23; 17.10-16

22 A 6a tonkarowà, lè 6a ya-díwá, lè 6a kèrètíewa kuure wãanía tò le mí ì hueeka 6a 6úi mí tlahú á à dé o Poole là a Baanabaasi wán, á à tonka ho Antiosi yi. A 6a hueekaa o Silaasi là a Zude na 6a wee ve làa Baasabaasi. Ba mí nùwã jun á bĩa tà a *Krista bïo wee kònbi.

23 Bïo kà lé bïo túara ho vūahú na 6a a 6ua á à varáa yi:

«Warén tonkarowà lè 6a kèrètíewa ya-díwá wee tɛɛní minén na lé wàn zàwa na yínɔ́n 6a *zúífùwa yi, bĩa ho Antiosi lóhó yi lè ho Siirii lè ho Silisii kãna yi.

24 Wa já à 6a nùpua 6úi ló wa cón, ká warén nɔ̀n yí tonkaa 6a, á 6uee lunkaa mi yilera lè mí bióní, á mi yí zū bïo mi ì wé.

25 Lé bñn nɔ̀n á wa wãanía tò à wa le wa à hueeka 6a 6úi á à tonka mi cón. Ba à bè là a Baanabaasi là a Poole na lé wàn bñnlowà na wa wa làa sòobéɛ,

26 bán na zàanía mí mukãní wa Nùhúso Yeesu *Krista tonló bïo yi.

27 O o Zude là a Silaasi lé bĩa wa wãa tonkaa mi cón, á bán mítén 6uee wíoka fɛɛ bïo túara ho vūahú yi à na mia.

28 Warén á tò mu wán á le Dónbeení Hácírí mún tà mu le wa máa jĩ sèró mi wán máa dà máa kھی. Hã làndáwá na bïo henía nɔ̀n mia na mi ko mi bè yi lé hĩa kà:

29 Mi wé yí là le muini taa. Mi yí dí cãni. Mi yí là bùaa na yí fūaana taa. Mi pa miten ho há-fénló lè ho bá-fénló lè mí síiwà yi. Ká mi wee dàni pa miten bïo bñn búenbúen yi, se mu se.

Ká mi foó.»

30 Bñn món á 6a nɔ̀n ho wõhú bĩa 6a le mí ì tonka yi á 6a wà van ho Antiosi. Bïo 6a vaá dñn bñn, á 6a von bĩa búenbúen na tà a Krista bïo á kúaa mín wán, á 6a nɔ̀n ho vūahú mu 6a yi.

31 Bïo 6a kàráanna ho, á 6a búenbúen zãmakaa ho 6àn bióní na henía 6a sĩa bïo yi.

32 Bïo ó o Zude là a Silaasi hĩa lé 6a jĩ-cúa fɛɛrowà 6úi, á 6a kará bñn míana lè mín zàwa kèrètíewa, á henía 6a sĩa, á 6a wíoka yí ho pánká.

33 Ba dá dóka mí yi ho Antiosi yi. Bñn món á 6a dó 6a cãawése, á bán le 6a bè wã-tente, á 6a día 6a á 6a yèrémáa van bĩa tonkaa 6a cón,

34 [§]

35 ò o Poole là a Baanabaasi kará ho Antiosi yi. A 6arén làa bĩa tà a Krista bïo cèrèɛ 6úi wee kàrán 6a nùpua, á wee bue o Nùhúso bióní.

O Poole là a Baanabaasi saawaa mín yi

36 Wízoní bïo yɛn bñn món, ó o Poole bía nɔ̀n o Baanabaasi yi: «Wa bñn tɛ hã lórá búenbúen na wa buera le Dónbeení bióní yi, á búɛkí wàn zàwa kèrètíewa à loń le 6a bïo wó kaka.»

37 O Baanabaasi lá wi ò o fé o Zãn na 6a le Maaki à bèráa.

38 Ká a Poole mãhá yí tà a féro, lé bïo ó o bñnía 6a món ho Pãnflii kõhú yi, á yí bñnía yí sá tonló làa ba.*

39 Wãanii na here kera 6a pãahú mu bïo yi, fúaa 6a saawaa. O o Baanabaasi fó a Maaki á 6a lá ho won-beení à 6a nɔ̀n ho Siipere kõhú.

40 O o Poole wón 6èn léra a Silaasi. Sãni ò o lén, á 6àn zàwa kèrètíewa kàrafáa wo o Nùhúso yi.

41 O kãa ho Siirii lè ho Silisii kãna yi, á wee séení 6a kèrètíewa kuio à 6a sïadéro o Krista wíoka fára tñn.

§ 15:34 Le Dónbeení bióní vōnna 6úi yi á bïo kà lé bïo túara sã lè bióní mu jii: «Ká a Silaasi wón le mí ì kɛɛní bñn.» * 15:38 Mi loń Bè-wénia 13.13

16

O Poole fɔ a Timotee á 6a bò mìn

¹ Bɔ́n mɔ́n ɔ́ o Poole wà van ho Dεεbe lóhó, á ðín bín vannáa ho Lisitere lóhó. Nǎi 6úí na 6a le Timotee na tà a *Krista bǎo á wi ho lóhó mu yi. O lé o zúífù hínzoró na lé o kèrètíε hǎa á te mí za. Ká 6àn maá lé o *Kεεεki nǎi.

² Ba kèrètíεwa na wi ho Lisitere lè ho Ikoniyuumu lórá yi á wee wíokaa a yèni.

³ O Poole lá wi ò o fé o à 6a wé páaní bè mìn. O o le 6a kúii wo 6a *zúífùwa na wi bín bǎo yi, lé bǎo 6a 6úen6úen zǎ mu le 6àn maá lé o Kεεεki nǎi.

⁴ Hǎ lórá 6úen6úen na 6a wee kǎa yi, á 6a wee bío bǎo 6a tonkarowà lè 6a kèrètíεwa ya-díwá wǎanía tò wán ho Zeruzalεmu yi à na bǎa tà a Krista bǎo yi, ká 6a à bío na 6a yi le 6a wé bè mu yi.

⁵ Ba kèrètíεwa kuio wíokaa fǎrá ðín, á siadéro o Krista yi wi, á bǎa tà a Krista mu bǎo wee dé wán làa wizooní.

Le Dónbeenǎ le o Poole lén va ho Maseduana

⁶ Le Dónbeenǎ Hácírí hò 6a le 6a yí vaá bue le Dónbeenǎ bíonǎ ho Azii kǎhǎ yi. Á 6a kǎa ho Firizii lè ho Kalasii kǎna yi á wà.

⁷ Bǎo 6a vaá ðǎn ho Mizii kǎhǎ jii á 6a le mí ì va ho Bitinii kǎhǎ yi á à lorí. Ká a Yeesu Hácírí màhǎ yí nǎn mu wǎhǎ 6a yi.

⁸ A 6a wǎa kǎa ho Mizii kǎhǎ yi á lion ho Torowaasi lóhó wonna ðinníi.

⁹ Ho tǎnǎahǎ á bǎo 6úí zéénia mítén là a Poole. O mǎn ho Maseduana kǎhǎ nùpue 6úí ò o muina ðín á wee fio wo ká síi: «Buen ho Maseduana yi à 6uee séení wεn.»

¹⁰ Mí lahó yi á wa dèénia wee cà bǎo wa à wé wé á à varáa ho Maseduana, lé bǎo wa wǎa zǎ le lé bín á le Dónbeenǎ von wεn le wa vaa bue mí bín-tente à na ho kǎhǎ mu nùpua yi.

Ho Filiipu yi, ɔ́ o hǎa na 6a le Lidi tà a Núhúso bío

¹¹ Wa zon ho won-beenǎ ho Torowaasi yi á téréenna van ho Samotaraasi kǎhǎ na mu jumu kínia yi. Mu 6àn tá na lée tǎn, á wa van ho Niapoliisi lóhó.

¹² Lé bín á wa ðín yi vannáa ho Maseduana kǎhǎ sǎn-kéní na bío sǎ ho Oroomu yi 6àn ló-beenǎ na 6a le Filiipu. Ho Oroomusa cèrèε hǎa kará ho lóhó mu yi. Hón lóhó so á wa wó wizooní bǎo yεn yi.

¹³ Ho *Sabaa zon, á wa hínǎn ló ho donkǎahǎ á wà lion ho vǎhǎ jii, le jún-sí á wa líi yí 6a *zúífùwa fioró lahó bín. Wa líi yú 6a hǎawa 6úí à 6a kúaa mìn wán, á wa kará tà hǎ láakáwá làa ba.

¹⁴ Ba hǎawa mu nǎ-kéní 6a le Lidi. O wee lé ho Tiatiiire lóhó yi, á wee duan lè hǎ pǎnsò-muna na yáwá here. O wee kǎnbi le Dónbeenǎ. O kará wee tántá mí jikǎnna wa bíoní yi, ɔ́ o Núhúso wó ɔ́ o wíokaa wee jí bǎo ɔ́ o Poole wee bío sese.

¹⁵ Orén lè mí zǎi nùpua á 6a bátízera. Bɔ́n mɔ́n ɔ́ o bía bǎo ká á vonnáa wεn: «Ká mi wee leéka le í tà a Núhúso yi bío bon, à mi 6uee làa í zǎi.» O o ðín lan wεn fúuu á wa tà van.

Bǎo wó ho Filiipu kǎsɔ zǎi yi

¹⁶ Wizoonle 6úí, ká wà wee va ho fioró lahó yi, á ton-sá hǎa 6úí na lé o tǎhǎnǎi 6ueé sǎ wa yahó. O wee yí wǎrǎ cèrèε ho tǎnló mu bío yi à na mí júnása yi.

¹⁷ O bò warén là a Poole mɔ́n, á wee bío pǎnpǎn ká síi: «Ba nùpua na ká lé le Dónbeenǎ na dà mu bío 6úen6úen wán ton-sáwá. Ho wǎhǎ na wee kǎnǎ 6a nùpua lé hón bío 6a wee bue à na mia.»

¹⁸ Wizooní cèrèε yi ká lé bɔ́n ɔ́ o hǎa mu wee wé. Fúaa o Poole síi câ câ, á yèrémáa bía nǎn o cǎná na ɔ́ o wee sǎráa yi: «Le í bío mu na foñ: O Yeesu yèni pǎnká yi, à ù lén día a hǎa mu lònbió.» Mí lahó yi ɔ́ o cǎná dèénia wà día a hǎa.

19 Bïo ó o háa mu júnása mən à bïo ó o lá wee yí na 6a yi á jùhú wáa 6ó, á 6a wíira a Poole là a Silaasi vannáa ho pánká 6ànsowà cón 6a zâamáa fêmínló lahó yi.

20 Ba 6uan 6a vannáa bán na lé ho *Oroomusa tũíá fεerowà cón, à 6a bía: «Ba nùpua na kà ðín wee kánká wa lóhó. Barén lé 6a *zúifùwa,

21 à warén na lé ho Oroomusa á 6a màhã wee kàrán lè mu bè-wénia 6úi na wa làndá le wa yí wé.»

22 A 6a zâamáa mún sía cã a Poole là a Silaasi yi. A 6a tũíá fεerowà le 6a ten 6a sía, à 6a le 6a ha 6a lè há fínfoóní.

23 Bïo 6a han 6a vó, á 6a kúaa 6a ho kàsó yi, à 6a henía mu nən o paro yi le o pa 6a yi sese.

24 Bïo ó o paro já bñn kà síi, ó o 6uan 6a zoó kúaa ho kàsó zii fikõhú, á kúaa há sùrukùwa 6a zení yi.

25 Bïo ho tá wà vaá sanká à màní, ó o Poole là a Silaasi wee fño ká 6a à khòoní le Dónbeení. A 6a kàsósa na ká wee jí 6a cón.

26 Yïo 6ueé tí à ho tá zà lè mí sòobεε, á dèkio ho kàsó zii. Há wonna 6úen6úen dèenía hénkaa, á 6a kàsósa 6úen6úen zúakùaríwà feera.

27 Ó o paro sía. Bïo ó o mən à ho kàsó zii zūajiní hénkaa, ó o wee leéka le 6a kàsósa 6úen6úen lùwa, ó o dò mí khà-tóní le mí ì 6úe lè mítén.

28 Ó o Poole wãamaa pñnpñn o wán: «Yí yáa ũten. Wa 6úen6úen wi hen.»

29 Ó o paro le 6a 6uen lè mu khoomu. A 6a 6uan mu 6uararáa ó o fó ò o bánbáa vaá zon le zĩ-za yi ká a wee zà lé le zãní, á zoó 6úrá a Poole là a Silaasi tá.

30 Bñn món ó o fó 6a lóráa ò o tùara 6a yi: «Minén nùpua mu, lé mu yén á ì ko à ì wé à fennáa?»

31 A bán bía nən wo yi: «Tà a Núhũso Yeesu bïo, á ũnén lè ũ zii nùpua á à fen.»

32 A 6a bía a Núhũso bïo nən orén là a zii nùpua 6úen6úen yi.

33 Ho tñnàhú mu yi, ho pãahú dà-kéní kéní mu yi, ó o nñi fó 6a vaá sεera dokuaa. O orén lè mí zii nùpua 6úen6úen á 6a dèenía bátízera.

34 Bñn món ó o fó a Poole là a Silaasi yòoraráa mí zii, á yòò nən mu bè-dínii 6a yi. O nñi mu lè mí zii nùpua 6úen6úen sía wan, lé bïo 6a tà le Dónbeení bïo.

35 Bïo ho tá tñn, á ho Oroomu tũíá fεerowà tonkaa 6a nùpua le 6a vaa bío le yía wee pa ho kàsó zii yi à kúia 6a nùpua mu le 6a lén.

36 Ó o paro 6ueé bía mu nən o Poole yi kà síi: «Ba tũíá fεerowà á nən le jii le 6a kúia mia. Mi wáa dà a lé á à lén làa hээрá»

37 Ká a Poole màhã bía nən bía 6a tonkaa yi: «Warén na bïo sã ho Oroomu yi á 6a han 6a zâamáa yïo yi à 6a yí cítio wen làa bïo mu lá ko mu wéráa, á 6uan wen vaá kúaa ho kàsó yi. A 6a wáa ðín ðín le mí ì kúia wen ká mu sã máa jí. Bñn léé bïo na yí dà máa wé. Mi vaa bío le 6arén mítén 6uen 6uee kúia wen.»

38 A bán bñnía vaá bía mu nən ho Oroomu tũíá fεerowà yi. Bïo 6a já le o Poole là a Silaasi á bïo sã ho Oroomu yi, á 6a zónkaa.

39 A 6a wáa 6uara 6ueé bía nən 6a yi le mí wó khon. Bñn món á 6a kúaará 6a, à 6a yankaa 6a le 6a lé ho lóhó yi à lén.

40 Bïo ó o Poole là a Silaasi ló ho kàsó yi, á 6a wà van o Lidi zii. Ba mənka mín zàwa kèrètíewa wán, á henía 6a sía. Bñn món á 6a wà.

17

O Poole là a Silaasi wà van ho Tesaloniiki lóhó

1 O Poole là a Silaasi ló lè ho Anfipoliisi lè ho Apolonii lórá yi á vaá dñnnáa ho Tesaloniiki. Ho lóhó mu á 6a *zúifùwa kàránló zii wi yi.

² O o Poole wà van bín làa bío ó o lá wee wé wéráa mu. Orén là 6a nùpua na bín wãanía le Dónbeení bióní vūahú bióní wán hã *Sabaawa bío tìn na sã mín yi.

³ O wee zéení hã bióní mu yara làa ba, le mu túara ho vūahú mu yi le yia le Dónbeení mɔn léra ko ò o lò be, à hí, à vèe. O wee bío na 6a yi: «O Yeesu mu na á ĩ wee bío bío làa mia, wón lé *Yia le Dónbeení mɔn léra.»

⁴ Ba nùwã yɛn búí tà mu yi, á léera là a Poole là a Silaasi. Ho *Kerɛɛsisa cèrɛɛ na wee kɔnbi le Dónbeení á mún tà 6a bío á wee bè làa ba, là 6a hãawa cèrɛɛ búí na níni se mún.

⁵ Ká 6a zúífùwa á le yandee màhá sú mu bío yi. A 6a hínɔn cɔnkaa 6a nĩ-kora nùwã yɛn búí hã 6onfúaa yi á kúaa mín wán, á súkúra 6a zãamãa séenia, á kánkãa là ho lóhó ðńia. Ba fiira van o Zasɔn zĩi á wà vaá zoó cà a Poole là a Silaasi á à lérãa ho lóhó nùpua na kúaa mín wán yahó.

⁶ A bío 6a zoó khon 6a yi, á 6a fó a Zasɔn làa bíã tà a *Krista bío nùwã yɛn búí á lórãa ho lóhó tũia fɛerowà cɔn, à 6a wee bío pɔnpɔn: «Ba nùpua na kà hɛera kánkãa 6a nùpua hã lùã búenbúen yi là mí kàránlò. Ba mún wãã 6ueé ðɔn hen,

⁷ ó o Zasɔn tà á 6a làara a wán. Ba búenbúen yí máa tà bè 6a bá-zàwa bée Sezaare làndá yi. Ba le bée búí wi á yèni 6a le Yeesu.»

⁸ Hã bióní mu á cĩna 6a zãamãa là ho lóhó tũia fɛerowà sĩa.

⁹ O Zasɔn làa bíã tà a Krista bío á sãánia le wári na 6a ko 6a sãáni á 6a díã 6a.

O Poole là a Silaasi wà van ho Beeree

¹⁰ Ho tá hĩnĩ, á 6a kèrètíewa na bín ðɛenia le o Poole là a Silaasi lé à lén va ho Beeree lóhó. Bío 6a vaá ðɔn bín á 6a wà van 6a zúífùwa kàránlò zĩi yi.

¹¹ Ba zúífùwa na 6a vaá yú bín á wee tà hén mí yiwa á po bíã ho Tesaloniiki lóhó yi. Ba tà ɲá le Dónbeení bióní sese. Làa wizooní ká 6a wee kàrán le Dónbeení bióní sese, à loń le bío ó o Poole wee bío so bon le.

¹² Bíã tà a Krista bío 6a tĩahú á boo. Ho Kerɛɛsisa tĩahú, á 6a hãawa na níni se cèrɛɛ là 6a báawa cèrɛɛ á mún tà a Nùhũso bío.

¹³ Ká bío ho Tesaloniiki zúífùwa ɲá ò o Poole wee bue le Dónbeení bióní ho Beeree yi, á 6a wà 6uara bín á tìn 6ueé kánkãa hɔn lóhó so nùpua, á lùnkaa 6a yilera.

¹⁴ A 6a kèrètíewa ðɛenia le o Poole hĩnĩ lén à dé mí yahó là mu yámú ɲumu cɔn. O o Silaasi là a Timɔtee bán kará ho Beeree yi.

¹⁵ Bíã bò là a Poole á lɛenia wo fúuu fúaa ho Ateena lóhó. Bío 6a le mí ì bĩnĩ á à va ho Beeree, ó o Poole háania 6a le 6a vaa bío le o Silaasi là a Timɔtee bánbá ɲa mí món buen fùafùã.

O Poole ɲi-cúa na ó o fɛera ho Ateena yi

¹⁶ Pãahú na ó o Poole wi ho Ateena yi á pan o Silaasi là a Timɔtee, ó o mɔn à ho lóhó mu sú là hã dofi-kansiwà, á mu wee vá a yi.

¹⁷ O wee wãaní là 6a *zúífùwa làa bíã yínɔn 6a *zúífùwa na wee 6uaaní le Dónbeení na ó o wee yí 6a kàránlò zĩi yi. Làa wizooní ká a wee wãaní là 6a nùpua na ó o wee yí 6a fèminlò lahó yi.

¹⁸ Ba Epikuríewa* là 6a Sitoyisíewa† nùwã yɛn mún wee 6uee wãaní làa wo. Ba búí wee tũaka mín yi kà sii: «O ðan bíoro mu, lée webio ó o yáá ðĩn wee bío kà.» Ba búí bán 6èn le: «Mu ka lòn dofi-vio bío ó o wee bue.» Ba wee bío bĩn lé bío ó o Poole wee bío o Yeesu bío, là ho vèeró bío.

* **17:18** Epikuríewa: Ba lé ho Kerɛɛsi kãhú bè-zũrĩlo búí na lé o Epikuure nĩ-keninia. Ba wee cà bío 6a a wé ká le lònbee máa yí 6a. Ba wee leeka le ho ðĩmĩnã bío búenbúen lé ho wé fèráa mín. † **17:18** Sitoyisíewa: Ba lé ho Kerɛɛsi kãhú bè-zũrĩlo búí na 6a le Zenɔn nĩ-keninia. Ba wi 6a zũrĩ bío ho ðĩmĩnã bíowa wee wérãa, á wi 6a yí le sí-hebúee à sãnsá le lònbee là mí síiwa búenbúen.

19 A 6a buan wo vannáa ho lóhó tũíá fεεrowà cǎn, à 6a bía nɔn wo yi: «Mu bè-finle na á ũ wee kàrán lè 6a nùpua á fo dà a zéení yahó làa wen le?»

20 Bìo wa wee jí kà lée bè-fla wa cǎn, á wa wi à wa zũrì mu kúará.»

21 A bìo ho Atεεnasa búenbúen lè mí kàyáwá bèn wa lè mí sòobéε lé mu bè-fla na wee wé bàn jíló lè mu láakáwá tàró.

22 O o Poole wáa líí hínɔn yòó ðín ho lóhó tũíá fεεrowà yahó ò o bía: «Atεεnasa, í mɔn mu le há doflina bùaaníló bìo bènɔn wi mia làa sòobéε.

23 Lé bìo á í héεkaa mi lóhó yi á mɔn mu bìowa na mi sonka mi doflina bùaaníló bìo yi. Í yàá pá mɔn le muini yεenii lahó búí à bìo kà lé bìo túara le wán: «Dofiní na á nùpue yí zũ.» Awa! Á bìo mi wee bùaaní ká mi yí zũ mu, lé bún á ínén buara wá buéé zéení làa mia.

24 Le Dónbeení na léra ho ðímíjǎ lè mu bìowa na wi ho yi búenbúen, na le ho wáyí lè ho tá Núhúso, á yí máa zoo keení há zíní na 6a nùpua wee so mítén na le yi.

25 Le màkóo mía à nùpue wé bìo búí na le yi. Lerén lé ðio wee na le mukānì 6a nùpua yi, lè mu bìo búenbúen.

26 Le ðín o nùpue nì-kéní wán á léraráa há síiwà nùpua búenbúen héera bàráka ho tá wán, á wáana 6a kána sũaa, á fũaana há pǎnna jíní ðínía.

27 Le Dónbeení wó kà sii bèra a na à 6a nùpua cànka le. Hàrí ká 6a wee héε víná càráa le, jún-sí 6a à yí le. Tũíá poni, le Dónbeení yí khèra lè wa nì-kéní kéní.

28 «Lé bìo wa mukānì ló lerén lé ðio níi yi. Lé lerén nɔn wa wee dàrì varákaráa.» Mi len-béwá búí yàá mún bía mu wéréwéré kà síi: «Wa lé le zàwa.»

29 Á bìo wa lé le zàwa, á wa yí ko à wa tèé le Dónbeení làa sánú tàá wárí tàá huua kansiwà hùúu, bún na 6a nùpua kará lon mí yiwa á wó mítén.

30 Há pǎnna na 6a nùpua fù yí zũ mu bìo yi, bún le Dónbeení wáa yí máa loí yi ho zuia. Bìo kà wán á 6a nùpua búenbúen lé bìa le wee ve há lùà búenbúen yi, le 6a yèrémá mí yilera lè mí wárá.

31 Wizonle dà-kéní búí lé ðio le Dónbeení bàrá, ò o nùpue na le léra à cítí ho ðímíjǎ búenbúen lè ho térénló. Le vèenía o nùpue mu, à zéení lè 6a nùpua le orén lé yí le léra ò o fí le cítí mu.»

32 Bìo 6a jǎ ò o Poole wee bío ho vèeró bìo, á 6a búí wee yáa mí jíní yi na a yi. Ba búí bèn wee bío: «À ũ bíoní mu jíló á wa à pa làa pǎn-veere.»

33 Lé bún wán ó o Poole bèn wá ò o díá 6a.

34 Ká 6a nùwá yèn búí bán pá bò a Poole yi, á tà a *Krista bìo. O búí lé 6a tũíá fεεrowà nì-kéní na 6a le Denii, là a háa búí na 6a le Damariisi, à pá bíní séení 6a búí.

18

O Poole van ho Korεnte

1 Bún mún ó o Poole ló ho Atεεna yi á van ho Korεnte* lóhó yi.

2 O vaá fò mín làa zúífù níi búí na 6a le Akilaasi bín. O níi mu ton ho kǎhũ na 6a le Pǎn yi. Orén lè mín háa Pirisiye ló ho Italii kǎhũ yi á buara ho Korεnte yi yí míana, lé bìo ho *Oroomu bá-zàwa béε Koloode nɔn le jii le 6a *zúífùwa búenbúen lé ho Oroomu lóhó yi. O o Poole wá van 6a cǎn.

3 A bìo ó orén làa ba tonló lée dà-kéní, á 6a wáa páanía kará wee bíí há sǎnna na wee tá lè há bùkúwá.

* **18:1** Korεnte: Ho lé ho Akayii kǎhũ ló-beení. O Poole páahũ ká ho nípomu boo làa sòobéε. Ho yèni háa wee lé ho há-fénló lè ho bá-fénló lè mí síiwà na wee wé ho yi bìo yi.

⁴ Hã *Sabaawa lè mí dà-kéní kéní yi ó o Poole wee wé lá le bíoní 6a zúifùwa kàránlò zii yi, á wee cà ò o bío búe 6a zúifùwa lè ho *Κεεεσισα júná.

⁵ Bío ó o Silaasi là a Timotee ló ho Maseduana yi buée dǎn, ó o Poole yahó wǎa sǎ le Dónbeení bío zéenílò mí dòn, á wee bío mu wéréwéré na 6a zúifùwa yi le o Yeesu lé *Yia le Dónbeení mǎn léra.

⁶ Ká 6a zúifùwa mu màhǎ pǎ a bío à 6a wee là a, ó o Poole pùrúnna mí sǐ-zǐnia khúnkhúní kúaa 6a wán† ò o bía nǎn 6a yi: «Hen ká mi vǔnun, se mu lé minén mi beere á mu ló yi. Nùpue máa tǔa mi bío làa mi. Bío ká wán á ì wǎa à va bía yínǎn 6a zúifùwa cǎn.»

⁷ O o ló bǐn á wà van nǐi búí na 6a le Titiyuusi Zusituusi cǎn. O nǐi mu wee kǎnbi le Dónbeení, á zii wi 6a zúifùwa kàránlò zii nǐsǎní.

⁸ Ba zúifùwa kàránlò zii jǔhǔso na 6a le Kirisipuusi lè mí zii nùpua búenbúen á tà a Núhǔso bío. A ho Koréntesa cèrèe na jǎ a Poole bíoní á mún tà a Núhǔso bío á 6a bátízera.

⁹ Ho tǐnàahǔ búí yi, ó o Núhǔso zéenia míten là a Poole, á bía nǎn wo yi: «Yí zǎn bío búí. Yí wé tété, wé bío ká ũ wà.

¹⁰ Inén wi làa fo á nùpue na dà a sǎnsá fo á à bóoní yi wón mía, lé bío 6a nùpua na bío sǎ mií á boo ho lóhó na ká yi.»

¹¹ O Poole wó le lúlú-kùure lè mí sanká ho Korénte yi, á kàránna 6a nùpua bǐn lè le Dónbeení bío.

¹² Bǔn mǎn á ho Oroomu nǐi Kaliyon á 6a bàrá ho Akayii kǎhǔ jǔhǔ wán. Lé bǔn pǎahǔ á 6a zúifùwa lò a Poole wán. Ba wǐira a búan vannáa le cítii finíi,

¹³ à 6a wee bío: «Bíó ó o nǐi na ká le 6a nùpua wé búaanínáa le Dónbeení á wi mí dòn làa bío á wa làndá le mu wéráa.»

¹⁴ Bío ó o Poole le mí zoó bío, ó o Kaliyon kúio o jii ò o wee bío lè 6a zúifùwa: «Minén zúifùwa, mu lá lée wékhe búí na búaa tàá bè-vio búí na wa làndá hò á ì lá à tà á à jǐ mí cǎn làa bío mu lá ko mu wéráa.

¹⁵ Ká bío mu lé hǎ bíoní, lè hǎ yènnáa, lè mí kùrú làndá bío, á lé minén miten ko à mi loí mu yahó yi. Inén máa fi hǎn tǔiáwà so síi bǎn cítii.»

¹⁶ O o le 6a lén.

¹⁷ A 6a búenbúen wǎa wǐira a Sositeena na lé 6a kàránlò zii jǔhǔso á wee ha le cítii finíi. O o Kaliyon cèkè ò o yí dó mí jii 6a yi.

O Poole bǐnia van ho Antiosi

¹⁸ O Poole pá kará dá dóka mí yi ho Korénte yi. Bǔn mǎn ó o día mín zàwa kèrètíewa ò o wà van ho Sǎnkeree lóhó wonna dǐnníi. Sǎni ò o zo ho won-beení ó o nǎn mí jǔhǔ á 6a léera, lé bío ó o lá dó mí jii nǎn le Dónbeení yi bío búí dǎní yi.‡ O orén là a Pirisiye lè mín báa Akilaasi á zon ho won-beení á vannáa ho Siirii kǎhǔ.

¹⁹⁻²¹ Bío 6a vaá dǎn ho Efèeze yi, ó o Poole wà van 6a *zúifùwa kàránlò zii yi, á vaá zoó wee wǎaní làa ba. Ba fíora a le o cǎaka cúa-yen, ó o yí tà. O o bía bío ká nǎn 6a yi á wà díarǎa 6a: «Ká le Dónbeení tà á ì va ká ì bíni ì buen mi cǎn.» O o Poole zon ho won-beení ho Efèeze yi á wà ò o día a Pirisiye là a Akilaasi.

²² Bío 6a vaá dǎn ho *Sezaaree lóhó, ó o ló van ho Zeruzalemu, á vaá tènía 6a kèrètíewa kuure yi. Bǔn mǎn ó o wà van ho Antiosi.

²³ O cǎakaa yú bǐn á bò yi wǎrǎa. O kǎa ho Kalasii lè ho Firizii kǎna yi, á wee hení 6a kèrètíewa búenbúen sía le Dónbeení bío yi.

† 18:6 Mi loí Matiye vǔahǔ 10.14 ‡ 18:18 Mi loí Miló vǔahǔ (Nombres) 6.1-21. Ba zúifùwa cǎn ká yǐa fù wé dó mí jii le mí ì wé bío búí á à na le Dónbeení yi, à bǎnso jǔhǔ à foohǔ máa bǐni bè wán. Ká ho pǎahǔ na ó o wee leéka bío á jii sí, ò o màhǎ lee mí jǔhǔ.

O Apoloosi van ho Efεeze lè ho Korente

²⁴ Zúifù 6úi na 6a le Apoloosi á 6uara ho Efεeze yi. O wee lé ho Alεkisándiri lóhó yi. O lé o núpue na zū hā bióní. O mún zū le Dónbeení bióní vūahú bióní làa sòobéε.

²⁵ Ba kàrána a là a Núhúso wōhú bïo. O nɔn miten á wee bue ká a zéeni bïo ó o Yeesu bïo wóráa binbirí à na 6a núpua yi. Ho *bátéεmù bïo dǎní yi, ó o Zǎn bátéεmù bïo na 6a kàrána làa wo lé bǎn mí dòn ó o zū.

²⁶ O wee bío 6a *zúifùwa kàránló zii yi ká a poní séra. Bïo ó o Piriisiye là a Akilaasi ɲá a bióní, á 6a fó a, á wíokaa zéeni le Dónbeení wōhú bïo binbirí á nɔn wo yi.

²⁷ Bǎn mɔn ó o Apoloosi wi ò o va ho Akayii kōhú, á 6àn zàwa kèrètíεwa henía o sǐi mu bïo yi. Ba yàá túara ho vūahú tonía nɔn bǐa tà a *Krista bïo na wi ho kōhú mu yi, le ká a Apoloosi mu vaá dǎn 6a, à 6a 6ua a sese. Bïo ó o vaá dǎn bǎn á le Dónbeení sǎamu wó ó o séeni bǐa tà a Krista bïo làa sòobéε.

²⁸ O ɲi-cúa na ó o wee lá 6úen6úen á 6a zúifùwa yí máa dǎn bío bío 6úi dǎn yi. O wee dǎn le Dónbeení bióní vūahú bióní wán à zéeni náa mu wéréwéré na 6a yi le o Yeesu lé *Yia le Dónbeení mɔn léra.

19

O Poole van ho Efεeze

¹ Pǎahú na ó o Apoloosi wi ho Korente yi, ó o Poole lá ho wōhú na ló hā 6úaa yi á van ho Efεeze. Kèrètíεwa nùwǎ yɛn 6úi ó o vaá yú bǎn,

² ó o túara 6a yi: «Pǎahú na mi tà a *Krista bïo á mi so yú le Dónbeení Hácírí le?» A 6a bía nɔn wo yi: «Wa yàá dǎn yí ɲá Dónbeení Hácírí bïo yí mɔn.»

³ Ó o Poole bǎnía túara 6a yi: «Ó, o, á lé ho *bátéεmù yɛn á mi yú?» A 6a bía: «Lé o Zǎn bátéεmù.»

⁴ Ó o Poole wǎa bía: «O Zǎn hǐa wee bátízé bǐa wee tà yèrémá mí yilera le mí wárá, á wee bío là a *Isirayεele ɲipomu le 6a tà yǐa wà a 6uen orén mɔn bïo, o Yeesu.»

⁵ Bïo 6a ɲá hǎn bióní so vó, á 6a tà ó o bátízera 6a o Núhúso Yeesu yèni yi.

⁶ Ó o Poole bò mí níní 6a wán, á le Dónbeení Hácírí lion 6a wán. A 6a wee bío hǎ sǐi-viò bióní, á wee fεε le Dónbeení ɲi-cúa.

⁷ Ba núpua mu 6úen6úen á à yí píru ɲun sǐi.

⁸ O Poole yí máa khí 6a zúifùwa kàránló zii yi. Pǐina bïo tǎn ká lé bǎn ó o wee 6uee bío yi ká a poní séra. O wee bue le *Dónbeení béeni bïo, á wee cà à bǐa wee ɲí a cǎn à tà mu yi.

⁹ Ká 6a 6úi màhǎ tun mí yiwa, á pǎ le mí máa tà a Yeesu bïo, á wee zùanka a Núhúso wōhú yi 6a zǎamáa yǐo yi. Ó o Poole fó bǐa tà a Krista bïo á wáráa ò o día 6a. Làa wizooní 6úen6úen ká a wee 6uee wǎaní le 6a núpua o Tiranuusi kàránló zii yi.

¹⁰ O wó mu á dǎn hǎ lúlúio bïo ɲun. Lé bǎn nɔn á 6a zúifùwa làa bǐa yǐnɔn 6a zúifùwa na wi ho Azii kōhú yi 6úen6úen á ɲánáa o Núhúso bïo.

O Sevaa zàwa nùwǎ hɛɲun bïo

¹¹ Le Dónbeení wee wé mu yéréké bè-beera là a Poole níi.

¹² Hǎrí hǎ sǐ-zǐnia le hǎ nín-kéníwǎ na dǎn o Poole sǎnía á 6a wee bè 6a vǎnvarowǎ wán à 6a wa, à 6a cǐnǎwa lé bǐa 6a wi yi.

¹³ *Zúifùwa nùwǎ yɛn 6úi na wee hée léka hǎ lùu yi à ɲa 6a cǐnǎwa lén bǐa 6a wi yi, á mún le mí ì wé è loñ ká mí dà a ɲa 6a là a Yeesu yèni pǎnká. Ba wee bío le 6a cǐnǎwa kà sǐi: «Mí lé là a Yeesu yèni pǎnká, yǐa ó o Poole wee bue bïo.»

14 Bĩa wee wé mu lé o zúifù n̄i na 6a le Sevaa na lé 6a yankarowà n̄uh̄so beeni zàwa n̄wã h̄eɲun.

15 Ká a c̄iná màhã b̄ia n̄n 6a yi: «O Yeesu á ï z̄ũ, á mún z̄ũ a Poole. Ká minén 6èn lé 6a yén?»

16 O o n̄i na ó o c̄iná wi yi á zon 6a wán, á dàrina 6a, á han lè mí sòob̄e 6ónikaa yi á 6a lùwa ló le z̄i yi mí k̄amãa.

17 Ho Ef̄eze zúifùwa làa b̄ia yín̄n̄ 6a zúifùwa búenb̄uen n̄á b̄io wó, á 6a búenb̄uen z̄ana, á wíokaa wee k̄nbi o N̄uh̄so Yeesu yèni.

18 Bĩa tà a *Krista b̄io c̄èr̄e b̄ui wee 6uee bío à zéeni b̄io 6a wó ká mu yí se wéréwéré 6a z̄amãa ȳo yi.

19 Mu n̄in-símú wérowà c̄èr̄e á buan mí v̄onna á 6ueé c̄ina 6a n̄upua búenb̄uen yahó. Ba c̄at̄io h̄ã v̄onna mu ȳamu, á mu yú wén-h̄ani* muaaseé búará-ɲun làa píru.

20 Lé ká sii ó o N̄uh̄so bíoni wee ben f̄er̄ã h̄ã lùã ká le wà. Le 6àn p̄anká á 6a n̄upua wee mi.

O Demetiriyuusi bioni na ó o kánkãa ho Ef̄eze yi

21 Ká bún b̄iowa so búenb̄uen wó kh̄ina, ó o Poole le mí ì k̄ãa ho Maseduana lè ho Akayii k̄ana yi á à va ho Zeruzal̄emu. O wee bío b̄io ká mí yi: «Hen ká ì vaá d̄n bún, á ì mún ko à ì d̄ã ho *Oroomu.»

22 Ó o tonkaa o Tim̄tee là a Erasiite na làa wo wee séeni mín le 6a va ho Maseduana, ò orén mí b̄ere wón kará dóka mí yi ho Azii k̄h̄ũ yi.

23 Mu p̄ah̄ũ ò o N̄uh̄so w̄h̄ũ b̄io á kánkãa 6a n̄upua dàkh̄ina ho Ef̄eze yi.

24 O donkhue-s̄i-pà b̄ui na 6a le Demetiriyuusi á h̄ã wi ho Ef̄eze yi. Orén lé yia wee pà a dofini h̄ã-n̄i Aatemiisi† z̄i-beeni 6àn bè-zàwa lè le wén-h̄ani. Bĩa wee sá a c̄n á wee yí le wári na boo mu b̄io yi.

25 Wizonle b̄ui ó o n̄i mu von mí ton-sáwá làa b̄ia làa ba tonló le mí ì wé dà-kéní á kúaa mín wán, ò o b̄ia n̄n 6a yi: «Minén n̄upua mu, mi z̄ũ mu k̄n̄k̄n̄ le lé ho tonló na ká b̄io yi á wa ní b̄io wee dér̄ã wán.

26 Háya! O o n̄i mu na 6a le Poole b̄io na ó o wee wé á mi wee mi, á wee n̄i. O wee bío le h̄ã dofi-kansiwa na 6a n̄upua wó mít̄en á yín̄n̄ dofini. A 6a n̄upua c̄èr̄e tà a b̄io ho Ef̄eze yi. Hàr̄i ho Azii k̄h̄ũ n̄upua ó o vó ká c̄inú.

27 Mu wà làa bún, á wa tonló yèni á à yáa. Mu yín̄n̄ bún mí dòn. Wa dofini h̄ã-n̄i Aatemiisi z̄i-beeni na 6a son n̄n wo yi á b̄io n̄uh̄ũ mún máa keñ. Orén mí b̄ere á b̄io mún máa b̄iní máa wé here 6a n̄upua yi. Wón na á ho Azii k̄h̄usa lè ho d̄m̄iná n̄upua búenb̄uen wee b̄uaaní.»

28 B̄io 6a n̄á h̄ã bíoni mu, á 6a s̄ia c̄ã, á wee w̄amaka ká 6a a bío: «Ho Ef̄ezesa Aatemiisi léé dofini h̄ã-beeni!»

29 Ho lóhó n̄upua búenb̄uen kánkãa. Ho Maseduana k̄h̄ũ n̄upua n̄wã ɲun b̄ui na là a Poole lá wee bè mín va h̄ã kh̄uio, á 6a wiikaa á búunia b̄o yi 6uararãa le w̄an̄i la-beeni yi. Ba lé o Kayuusi là a Arisitaaki.

30 O Poole lá wi ò o va a zoo d̄n̄ 6a n̄upua yahó, ká 6a k̄èr̄èt̄ewa hò a.

31 Ho p̄anká ton-sáwá b̄ui na wi ho Azii k̄h̄ũ yi na lé o Poole mu 6àn b̄nlowà le 6a bío na a yi le o wé mí s̄ab̄éré ò o yí va b̄in.

32 Hón p̄ah̄ũ so yi, à 6a z̄amãa yí máa n̄i mín yi. Ba wee h̄eé bío mín n̄uná yi fúaa 6a c̄èr̄e b̄ui yàá w̄ã yí z̄ũ mí kúemínwánlò n̄uh̄ũ.

* **19:19** Wén-h̄nló: Hón p̄ah̄ũ so yi, ká le wén-h̄nló dà-kéní lé o n̄upue n̄i-kéní wizon-kùure sámú s̄án̄i. † **19:24** Aatemiisi: O lé le dofini h̄ã-n̄i b̄ui. Ho Ef̄eze yi, á 6a wee bío le orén lé yia á ho tá le mí b̄io búenb̄uen s̄ã yi. Orén lé yia 6a wee wé flo yi á búerãa ho d̄nló, à s̄an̄i mún ɲinnãa. Ba z̄i-beeni na 6a h̄ã son o dofini h̄ã-n̄i mu b̄io yi 6àn síwã h̄ã yí boo mu p̄ah̄ũ.

³³ Ba zúifùwa ɲàana a nùpue ɓúí na ɓa le Alekisāndere á léé dīnía ɓa nùpua yahó. A ɓa ɓúí ló ɓa t̄ahú á zéénia ɓio ó o ko ò o ɓio na ɓa zāamáa yi. O o Alekisāndere wāa hoonía mí nii dá ɓa zāamáa yi le ɓa wé tété, ò o wi ò o lá le ɓioní ɓa zāamáa yahó ká a zéení le orén lè mín zàwa á níní mía mu yi.

³⁴ Ká ɓio ɓa nùpua zūna mu le o lé o zúifù, á mu ɓio dà-kéní na kà lé ɓio á ɓa ɓúenɓúen páanía wee wāama á yú hã léèrèwa ɓio ɲun síi: «Ho Efεεzesa Aatemiisi léé dofiní hã-beení!»

³⁵ Mu véení, á ho lóhó pánká ton-sá v̄on-túaro beení lé ȳia dàrna ɓía lè ɓa zāamáa á ɓa wó tété, ò o ɓía n̄on ɓa yi: «Efεεzesa, ɓa nùpua ɓúenɓúen zū le ho Efεεze lóhó lé h̄ia pan wa dofiní hã-nii Aatemiisi z̄i-beení yi, á pan o ɓàn kansí na ló ho wáayi lion yi.

³⁶ Nùpue yí dà máa kán mu. Eε ká mi m̄ahã ko à mi wé wayi, ò o ɓúí h̄ia yí wé ɓio ká ɓànso á yí lon mí yi.

³⁷ Ba nùpua na kà á mi ɓuan ɓuararáa hen à ɓa ɲon yí yáara ɓio ɓúí wa dofiní hã-nii z̄i, á mún yí ɓía yí khon yí n̄on wo yi.

³⁸ Hen ká a Demetiriyuusi lè mí ton-sáwá le o ɓúí wó khon làa mí, á le cítii fló wizonle wi, á ɓia wee fi le mún wi. Le ɓa va bán c̄n.

³⁹ Ká ɓioní pá ɓínia wi mí c̄n ɓio ɓúí d̄ání yi, á ɓia wee kúee mín wán à loñ ho làndá ɓio, á dà à loñ mu yahó yi.

⁴⁰ Wa yí wó sese, á ɓa h̄ia ɓio le lé warén wee k̄ání ɓa nùpua ɓio wó ho zuia ká ɓio yi. Lé ɓio ho kúeemínwánló na kà á ɲúhú mía máa zéení.» ɓio ó o ɓía h̄n ɓioní so wó, ó o le ɓa zāamáa saawaa.

20

O Poole van ho Maseduana lè ho Kerεεsi

¹ ɓio mu ɓio na lá wee kánká ho lóhó yòó kh̄ina, ó o Poole von ɓia tà a *Krista ɓio kúaa mín wán, á henía ɓa sía. ɓ̄n m̄on ó o dó ɓa cáawése ò o wà ɲon ho Maseduana.

² O k̄aa h̄on k̄h̄ú so yi á ɓía ɓio c̄èrè á heníanáa ɓia tà a Krista ɓio sía, ò o ló ɓ̄n wà van ho *Kerεεsi k̄h̄ú.

³ O kará ɓ̄n á d̄n hã ɲina ɓio t̄in. ɓ̄n m̄on ó o wi ò o lá ho won-beení á va ho Siirii k̄h̄ú yi. Lé h̄on p̄ah̄ú so yi á ɓa ɓía n̄on wo yi le ɓa *zúifùwa lò a wán. O o díá ò o yèrémáa k̄aa ho Maseduana.

⁴ ɓia l̄énia wo lé o Beeree nii Sopateεere na lé o Piruusi za, là a Arisitaaki, là a Sekūnduusi na páanía wee lé h̄o Tesaloniiki yi, là a Dεεbe nii Kayuusi, là a Tim̄tee. A séení ho Azii k̄h̄usa Tisiiki, là a Torofiimu.

⁵ Ba dú wa yahó á vaá pan wen ho Torowaasi yi.

⁶ Warén bán lá ho won-beení ho Filiipu yi ho *búurú na á ɲa-fini yí dó yi s̄nú díró m̄on á wó hã wizooní ɓio h̄onú á bò yi vaá d̄nnáa. ɓ̄n m̄on á wa vaá yú ɓa ho Torowaasi yi. Léé yàwá ɲúhú dà-kéní á wa wó ɓ̄n.

ɓio wó ho Torowaasi yi

⁷ Ho t̄ibírí zon ká le wii wà líí zo, á wa kúaa mín wán le wa à sanká ho búurú* á à là. A ɓio ó o Poole léé s̄n á à lén, ó o tà hã láakáwá lè ɓa nùpua fúuu fúaa ho tá sanká m̄aní.

⁸ Lé hã n̄onw̄iora ɓio ɲun níi yi á wa yòó kúaa mín wán yi. Hã f̄int̄éena c̄èrè á ɓa z̄anía ɓ̄n.

⁹ Yàronza f̄εε ɓúí na ɓa le Etiisi á kará le bonkεε ɲii. ɓio ó o Poole wee ɓio ká a wà f̄éε, á mu d̄amu ɓó a yàronza f̄εε mu. O o yòó kùera hã n̄onw̄iora ɓio ɲun níi yi, á líí lùwá. A ɓa le mí ɓueé hoonía a ò o húrun.

* 20:7 Mi loñ Bè-wénia v̄uah̄ú 2.42

¹⁰ O o Poole yòó lion, á líí bánbáa vaá lá a ɓuan mí bàra yi ò o bía: «Mi yí dèè mi yiwa, lé o yíò wi lua.»

¹¹ O o bíníá wà yòora, á yòó cèekaa ho búurú là. Bún món ó o pá bíníá bía fúuu fúaa ho tá tǝn á wii hà, ó o màhá wà.

¹² O yàróntza fèe ɓa ɓuan wàráa ká a yíò wi lua. A ɓa búenbúen á mu wó sí-híilè cǝn làa sòobéé.

O Poole dǝn ho Torowaasi yi á vannáa ho Milee

¹³ Bío ó o Poole lon, lé ho bè ho wǝhǝ à varáa ho Asoosi lóhó, hen na á wa ko wa vaa yí o yi à wa páaní zo ho won-beení. Á warén zon ho won-beení dú a yahó nǝnnáa bín.

¹⁴ Bío ó o ɓueé yú wen ho Asoosi yi, ó o páanía zon làa wen á wa wà van ho Mitilɛna lóhó.

¹⁵ Wa dǝn bín vaá ló ho Siyoo kǝhǝ na mu ɓumu kǝnía yi mu tá na lée tǝn. Bún bàn tá na kǝn bíníá lée tǝn, á wa vaá dǝn ho Samɔosi kǝhǝ na mu ɓumu kǝnía yi. Mu bàn tá na ɓèn bíníá lée tǝn lé bío wa vaá dǝnnáa ho Milee lóhó.

¹⁶ O Poole yí wi ò o dǝn bǝmaka míten ho Azii kǝhǝ yi. Lé bío ó o wi ò o bánbá vaa dá ho Zeruzalɛmu à ho Pǝntekoote dí yí bín ká mu dà a wé. Lé bún nǝn ó o yí ló là ho Efɛze cǝn.

O Poole bía là ho Efɛze kèrètɛwa kuure ya-díwá

¹⁷ O Poole tonkaa ɓa nǝpua ho Milee yi le ɓa va ho Efɛze, à vaa ve ɓa kèrètɛwa kuure ya-díwá na bín le ɓa buen.

¹⁸ Bío ɓa ɓueé dǝn, ó o bía nǝn ɓa yi: «À lá í ɓuen-nǝnzon ho Azii kǝhǝ yi ɓii, á bío á í ɓuan là íten ho pǝahǝ búenbúen na á í làa mia kará mín wán á mi zǝ.

¹⁹ Í liinía íten á sá a Nǝhǝso tonló là le wéé là le lǝnbee na yú mi, bío ɓa *zúifúwa là í wán bío yi.

²⁰ Mi zǝ mu le bío dà a séení mia bàn dèe woon á í yí sǝnkaa mia. Mu búenbúen á í buera, á kàrána làa mia ɓa zǝamáa yahó là mi zǝn yi.

²¹ Ba zúifúwa làa bía yínǝn ɓa zúifúwa á í henía mu nǝn yi le ɓa yèrémá mí yilera là mí wára, à tà wa ɓúhǝso Yeesu bío.

²² Bío ká wán lé mi tǝn wee ɓa ho Zeruzalɛmu làa bío le Dónbeení Hácírí le í wéráa mu konloon, ká í mún yí zǝ bío wà vaá yí mi bín.

²³ Há lórá là mí dà-kéní kéní yi á le Dónbeení Hácírí wee fèn ɓí í zèn wán le ho kàsó zoró, là le lǝnbee là mí síwá á pan mi bín. Bún mí dòn lé bío á í zǝ.

²⁴ Inén cǝn á í mukǝnǝ bío ɓúhǝ mía, díkà à bío le Dónbeení tonkaa mi bío yi à yíò lé, à le Dónbeení sǝamu bín-tente bío zéeniló tonló na ó o ɓúhǝso Yeesu kàráfáa mi à í sá à tíí ɓii.

²⁵ Í héera buera le *Dónbeení béení bío mi búenbúen tǝahǝ, ká bío ká wán á í wǝa zǝ le minén ó o ɓúi máa bíní máa mi mi.

²⁶ Lé bún nǝn á í wee bíoráa bío ká á à na mia ho zuia: Mi nǝ-kéní ɓúi vǝinía míten á ɓànso bío máa tùa làa mi.

²⁷ Lé bío le Dónbeení bío na á lé le mí ì wé búenbúen á í zéenía làa mia á yí ká dèe.

²⁸ Minén miten pa miten bío, à mún pa ɓa kèrètɛwa kuure bío làa bío ó o pi-pa wee wé paráa mí pia yi bío síi bía le Dónbeení Hácírí kàráfáa mia le mi pa yi. Ba kèrètɛwa kuure á mi wé loí bío sese. Lé le Dónbeení kùrú Za cǝni kúaará ɓa bío yi á ɓa bío sǝ le yi.

²⁹ Í zǝ mu le í lénló món ká ɓa nǝpua ɓúi na ɓonmín lǝn dakhǝnkǝnwa na zǝnii wi á à zo mi tǝahǝ. Ba à dé le ɓóoníi ho pi-ɓoohǝ yi.

³⁰ Hàrí minén tǝahǝ á ɓa nǝpua ɓúi ì lé yi, á à híní wé è fúaa há sabíoní á à khàráa bía tà a *Krista bío à bán bè ɓa yi.

³¹ Mi cén tǐnǐ mi yǐo, à zǔn mu le ǐ nà mi zeñ wán hã lúlúio bǐo tǐn yi, hã wisonáa lè mí tǐnǎnna yi ká ǐ wee wá.

³² «Hã laà na kà wán, á ǐ wǎa à dé mí bǐo le Dónbeenǐ lè mí sǎamu biónǐ níi yi. Dén biónǐ so lé dǐo pànká á à na ká mi sǎadéro á à fǎrá à tǐn. Lè è na ho nǎfòró mia, hã le bàrá ká làa bǐa bǐo sǎ le Dónbeenǐ yi.

³³ ǐ sǐi yǐ vá nùpue búii wárá là a sǎnú, là a sǐ-zǐnia yi yǐ mǎn.

³⁴ Minén mi bæere zǔ le ǐ níni na kà lé hǎa á ǐ sǎráa, á nǐánanáa ǐnén làa bǐa làa mi lá páanía wi màkóo.

³⁵ Lé bǐn á ǐ wó á zéenia làa mia à mi wé sá làa bǐn à séenináa ǐa nǐ-khenia. Mi wa bǐnǐ leéka le o nǐhǔso mí bæere á bǐa bǐo kà: Yia wee hã mu bǐo wón cǔnú na ó o yú á búaa po yǐa ǐa wee na mu yi.»

³⁶ Bǐo ó o bǐa làa ba vó, ó orén làa ba búenbúen líi fǎrá mí nǎnkó núná wán, ò o fǐora.

³⁷ Ba búenbúen wee wá, á wee wǐi o Poole ǐua yi à yèe kíio à dérǎa o cǎawése.

³⁸ Ba yara sò dàkhǐna, lé bǐo ó o Poole bǐa le ǐa máa bǐnǐ máa mi mí. Bǐn mǎn á ǐa lènia wo vannáa ho won-beenǐ lahó yi.

21

O Poole wà van ho Zeruzalεmu

¹ Bǐn mǎn á wa saawaa mín yi. Wa zon ho won-beenǐ téréna van ho Koosi lóhó. Mu tá na léé tǎn lé bǐo wa vaá dǎnnáa ho Oroode lóhó, á dǐn bǐn vannáa ho Pataraa lóhó.

² Wa yú ho won-beenǐ búii bǐn na wà a va ho Fenisii kǎhǔ, á wa zon hón wǎráa.

³ Bǐo wa vaá sùarǎa ho Siipere kǎhǔ, á wee mi ho, á wa hà ho dó lè wa nín-káara. Wa dó wa yara lè ho Siirii kǎhǔ cǎn á vannáa ho Tiire lóhó. Lé bǐn á ho won-beenǐ sèró ko ho búen yi.

⁴ Wa yú ǐa kèrètǐewa búii bǐn á wa wó ho yàwá nǐhǔ dà-kéní làa ba. Le Dónbeenǐ Hácírí nà ǐa zeñ wán, á ǐa bǐa là a Poole le o yǐ va ho Zeruzalεmu.

⁵ Ká bǐo ho pǎahǔ na wa ko à wa wé bǐn vó, á wa lá wa wǎhǔ wà. A ǐa kèrètǐewa lè mí háawa lè mí háyúwá búenbúen ló á lènia wen léé cúa ló ho lóhó yi. Bǐo wa líi dǎn mu yámú nǐmu nǐi á wa líi fǎrá wa nǎnkó núná wán à wa fǐora.

⁶ Bǐn mǎn á wa dó mín cǎawése, á tèníkka mín yi, à wa yòó zon ho won-beenǐ, à ǐarén bèn bǐnǐa khíbon.

⁷ Wa dǐn ho Tiire yi á vannáa ho Pitolemayiisi lóhó, á tènía wán zàwa kèrètǐewa na bǐn yi, à wa kará làa ba le wizon-kùure. Lé bǐn á wa venǐ mu yámú nǐmu wán vó yi.

⁸ Mu tá na léé tǎn á wa ló wà á van ho *Sezaaree. Le Dónbeenǐ bǐn-buero búii wǐ bǐn á yèni ǐa le Filiipu. Lé wón á wa làara zǐi. O lé ǐa nùpua nùwǎ hènun na ǐa hueekaa ho Zeruzalεmu yi nǐ-kéní.*

⁹ O hǐnni nùwǎ náa wi á yǐ yan, á wee fεε le Dónbeenǐ nǐ-cúa na ǐa nùpua yi.

¹⁰ Wa wó hã wizooní cèrèe bǐn, á le *Dónbeenǐ nǐ-cúa fεero búii na ǐa le Akabuusi ló ho *Zudee yi á ǐueé yú wen bǐn.

¹¹ O o wà ǐuara wà cǎn, á ǐueé fó a Poole ku-cènní, ò o can mí zení lè mí níni ò o bǐa: «Bǐo kà lé bǐo le Dónbeenǐ Hácírí bǐa: «Lé kà sǐi á ǐa *zúifùwa á à ca làa yǐa te le ku-cènní na kà ho Zeruzalεmu yi, á à dé ǐia yǐ zǔ le Dónbeenǐ níi yi.»»

¹² Bǐo wa nǐa hã bióní mu, á warén lè wán zàwa na ho Sezaaree yi á yankaa o Poole le o yǐ va ho Zeruzalεmu.

* 21:8 Mi loñ Bè-wénia vǐahǔ 6.1-6

¹³ Ká a màhá bía nɔn wɛn: «Mi wee wá á wi à mi yáa í yilera le we? I wíokaa íten vó í caró bío yi ho Zeruzalɛmu yi. Hàrí í búeró bín o nùhúso Yeesu bío yi á í pá wíokaa íten vó bío yi.»

¹⁴ Bío wa hò a san làa bío ó o le mí ì wé, á wa khú a yankaró yi à wa bía: «O Nùhúso lé yia síi bío wé.»

¹⁵ Wa wó há wízoní bío yɛn bín. Bún món á wa wíokaa waten à wa nɔn ho Zeruzalɛmu.

¹⁶ Ho Sezaaree kèrètíewa búí lèniá wɛn. Ba dú wa yahó vannáa Siipere nǎi búí na ɓa le Munasɔn cǎn. O lé o kèrètíe míana. Lé wón zǎi á wa làara yi.

O Poole van o Zaaki cǎn

¹⁷ Bío wa vaá dɔn ho Zeruzalɛmu, á wàn zàwa kèrètíewa na bín á sá wa yahó lè há zámakaa.

¹⁸ Mu tá na lée tɔn, ó o Poole làa wɛn bò mín van o Zaaki cǎn. Lé bín á ɓa kèrètíewa kuure ya-díwá búenbúen kúaa mín wán yi.

¹⁹ Ó o Poole tɛniá ɓa yi, ò o lá bío le Dónbeení dóráa mí ní wo yi ho tonló na ó o sá bía yínɔní ɓa *zúifùwa tlahú á fɛera lè mi dà-kéní kéní nɔn ɓa yi.

²⁰ Bío ɓa nǎ à cǎn vó, á ɓa wee khòní le Dónbeení, à ɓa bía nɔn wo yi: «Wàn za Poole, wáa loń bío ɓa kèrètíewa na lé ɓa zúifùwa booráa. Ba búenbúen sòobáa o *Mɔyiize làndá bío dàkhíina.

²¹ Ba bía nɔn ɓa yi le ɓa zúifùwa búenbúen na wi há síi-viò nùpua tlahú á fo wee kàrán le ɓa pí ho làndá mu. Le fo wee bío le ɓa wé yí *kúio mí zàwa, le o búí yàá yí bíní yí bè ɓa zúifùwa làndá yi hùúu.

²² Háya! A mu wáa à wé kaka? Bío ɓa màhá à nǎ mu kénkén le fo wi hen.

²³ Awa! A bío wa à bío á à na foń lé bío à ù wé. Nùpua nùwá náa búí wi hen á dó mí níní le mí ì wé bío búí á à na le Dónbeení yi.

²⁴ Wáa fé bán bèráa à ɓa ceéró làndá à ù páaní wé làa ɓa, à bío ɓa ko ɓa lén mu bío yi à ù saání, à ɓa bè yi à dàń lɛráa mí núná.† Ká mu wó kà síi á ɓa nùpua búenbúen á à zún le bío ɓa wee bío ù nǎi yí bon.

²⁵ Ká mu lé bía yínɔní ɓa zúifùwa na tà a *Krista bío, bán wa túara ho vūahú nɔn yi á zéeniá bío wa wi à ɓa ɓua lè mítén: Ba yí ko ɓa là le muini taa, à yí dí cǎni, à yí là bùaa na yí fūaana taa, á mún pa mítén ho bá-fénló lè ho há-fénló lè mí síiwá yi.»

²⁶ Ó o Poole wáa fó ɓa nùpua nùwá náa mu, á mu tá na lée tɔn ó o làa ɓa páanía wó ɓa ceéró làndá. Bún món ó o wà zon le *Dónbeení zǎ-beení lún yi, ò o bía le mí ceéró làndá á à vé há wízoní bío hɛnun yi. Bún wee zéeni le lé ho páahú na á ɓa à wé mu hāmu yi ɓa nǎ-kéní kéní bío yi.

O Poole ɓa wǎira le Dónbeení zǎ-beení lún yi

²⁷ Há wízoní bío hɛnun mu wáa lá ká véro, à bún à ho Azii kǎhú *zúifùwa búí mɔn o Poole le Dónbeení zǎ-beení lún yi. A ɓa hínɔn súkúra ɓa zāamāa búenbúen, à ɓa wǎira a Poole.

²⁸ A ɓa wee bío pǎnpǎn: «*Isirayɛlesa, mi buen wɛn, yia kà lé o nǎi na wee hɛɛ kàrán ɓa nùpua le ɓa yí kǎnbi o Isirayɛle nǎpomu búenbúen là a Mɔyiize làndá, lè le Dónbeení zǎ-beení na kà. Há làa na kà wán ó o yàá bò mín làa bía yínɔní ɓa zúifùwa á zonnáa le Dónbeení zǎ-beení lún na bío sá ɓa zúifùwa yi á zoó tíira dén sòobá-lùe so.»

²⁹ Ba wee bío bún, lé bío ó o Efɛze nǎi Torofiimu á ɓa lá mɔn ò orén là a Poole páanía bò mín ho lóhó yi. A ɓa wee leéka le lé o Poole ɓuan wo zonnáa le Dónbeení zǎ-beení lún na bío sá ɓa zúifùwa yi.

† 21:24 Mi loń Bè-wénia vūahú 18.18

³⁰ Ho lóhó búenbúen kánkáa yòó ló, á 6a nùpua wee lé lùà búenbúen à lùwí buen. Ba 6ueé wíira a Poole le Dónbeení zì-beení lún yi á 6uan lóráa ho khũhũ, à 6a dèení pon hã wonna.

³¹ Ba wi 6a 6úe ó Poole à bũn 6a 6ueé bía á nòn ho *Oroomu dásíwá kuure núhũso yi le ho Zeruzalæmu búenbúen kánkáa.

³² Mí lahó yi ó o dèení fó 6a dásíwá búí lè mí núnása, à 6a lùwa mà 6a zãamáa. Bío á bán mòn 6a dásíwá kuure lè mí núhũso á 6a día a Poole haró.

³³ A 6a dásíwá núhũso vá vaá 6ó a Poole yi ò o nòn lè jii le 6a wii wo à ca lè hã zúakàríwà bío jun. Bũn món ó o tùara a léení làa bío ó o wó.

³⁴ Ká 6a zãamáa màhá wee héé wãamaka ká 6a a bío mín núná yi, á 6a dásíwá núhũso yàá wãa yí máa jí bío 6a wee bío sese. O o nòn le jii le 6a 6ua a Poole vaa dé 6a dásíwá lún yi.

³⁵ Bío ó o Poole á 6a dásíwá 6uan vaá dõnnáa ho lún zũajii, á bán sã san lá à 6uan lé bío 6a zãamáa wee jàa 6uennáa o wán lè le héerè.

³⁶ Ba búenbúen 6ura bò a yi ká 6a a bío pónpón: «O ò 6úe.»

O Poole wee fé ho tũid mí jii

³⁷ Pãahũ na ó o Poole vaá wee zo 6a dásíwá lún yi ó o bía lè 6a dásíwá núhũso lè mu kerækimu: «Fo dà a na le níi mũ á ì ì bío bío búí làa fo le?» A wón bía nòn wo yi: «Éee! Yaa fo wee jí kerækimu.

³⁸ I lá mòn le lé fo lé o *Ezipite nii na cõnía kãa á fó 6a ñi-6úewá muaaseé náa zonnáa le dùure yi.»

³⁹ O o Poole bía nòn wo yi: «Ìnén léé zúifù nii. I wee lé ho Silisii kõhũ ló-beení búí na 6a le Taasi na yèni ló yi. Sábéré à ù na le níi mũ le ì bío lè 6a zãamáa.»

⁴⁰ A 6a dásíwá núhũso nòn mu níi wo yi. O o Poole wãa ñin ho lún zũajii ò o dá mí níi 6a zãamáa yi á 6a búenbúen wó tétété, ò o lá le bioní ò o wee bío làa ba lè mu zúifumu.

22

¹ «Wàn maáwà lè wàn zàwa, mi jí bío á ì bío hã làa na ká wán, á a lénnáa ì núhũ.»

² Bío 6a já ò o wee bío mu zúifumu, á 6a wíokaa wan tétété. O o Poole wíokaa lá le bioní ò o bía:

³ «Ìnén léé zúifù nii. I ton ho Silisii kõhũ lóhó na 6a le Taasi yi, ká ì màhá ñin ho Zeruzalæmu yi hen. O Kamaliyeli lé yã kenía mi lè wàn 6úaawa làndá sesese. Inén mún lá can ì kuio le Dónbeení bío yi làa bío minén wee wéráa mu ho zuia bío síi.

⁴ Bía wee bè o Núhũso wõhũ búí á ì beéra lò á 6ó, á wíikaa 6a báawa lè 6a háawa búí kúaa ho kàsó yi.

⁵ Le *Dónbeení yankarowà núhũso beení lè 6a *ñi-kía búenbúen á zũ le bío á ì wee bío bon. Bán lé bía á ì fó hã võnna cõn, na á ì ì 6ua á à varáa wàn zàwa *zúifùwa na ho Damaasi yi cõn, hãa wee zéeni le ì dà vaá wíika bía tà a *Krista bío bín á à 6ua à 6uennáa ho Zeruzalæmu yi á 6ueé beé lò.

⁶ «Bío á ì wi ho wõhũ wán á wà vaá sùará ho Damaasi yi, ká le wii yòó fará, yío 6ueé tí à khon-beení búí ló ho wáayi líi kúaará ì wán á kñía mii.

⁷ A ì ló lùwá ho tá yi, á tãmu búí wee bío làa mi: «Soole! Soole! Léé webio nòn á fo wee beéráa ì lò.»

⁸ A ì tùara: «Núhũso, fo léé wée?» A mu tãmu bía: «Inén lé o Nazaræte nii Yeesu na á fo wee beé lò.»

⁹ Bía làa mi bò mín á mòn mu khoomu ká 6a màhá yí já bío bía.

¹⁰ A ì tùara: «Núhũso, léé webio á ì kó á ì wé?» O o Núhũso bía nòn mii: «Lii híní vaa zo ho Damaasi yi. Bío le Dónbeení wi à ù wé búenbúen á 6a zoó bío á à na fon.»

11 Ká bïo mu khoomu cueéra ì yïo á ì yí máa mi, á bïa làa mi bò mín tò ì ní yí á zonnáa ho Damaasi yí.

12 «Nii búí na yèni 6a le Ananiasi wi bín. O wee kǎnbi le Dónbeení á wee bè wa làndá yí sese. Ba zúifùwa búenbúen na ho Damaasi yí wa a bïo.

13 Wón lé yïa búara búeé yú mi á bía nǎn yí: «Wàn za Soole, bíní wé mi.» Mí lahó yí á ì yïo héra á mǎn wo.

14 O pá bínía bía: «Wàn búaaawa bǎn Dónbeení fèra léra fo bèra a na à ù zún le síi bïo, à dàñ mi a Yeesu, o nǐ-térénni, à jí a bióní.

15 A ùnén lé fo á à wé o seéràso á à zéení bïo fo mǎn làa bïo fo jí á à na 6a nùpua búenbúen yí.

16 Fo tǐn pan mu yén? Híní ve o Núhúso le 6a bátízé fo, à ù bè-kora à sén díá.»

17 «Bïo á ì bínía van ho Zeruzalæmu, á wizonle búí ká ì wee wé ì floró le *Dónbeení zǐ-beení lún yí,

18 ó o Núhúso zéeníá mǐten làa mi á bía nǎn mǐi: «Híní fùafùá lé ho Zeruzalæmu yí, lé bïo á 6a nùpua máa tà ho tǔiá na á fo wee mǐ ì dǎní yí bïo.»

19 A ì bía nǎn wo yí: «Núhúso, 6a zǔ mu kénkén le ìnén ìten lá wé va 6a kǎránló zǐní yí, à ha bïa tà ù bïo, à fé 6a vaa kúee ho kásó yí.

20 A páahú na á ù seéràso Etiëna 6a bó yí ká a ìnén ì beere wi bín, á tà mu wéró á pan 6a sí-zǐnia yí.»

21 Ó o Núhúso wǎa bía nǎn mǐi: «Día à ù lén va, ì ì tonka fo á fo ò khèn nà va làa bïa yínǎn 6a zúifùwa cǎn.»»

O Poole bïo sǎ ho Oroomu yí

22 Ba zǎamáa jí mí yíwa á jí a Poole cǎn fúuu á vaá bó dén bióní so yí, á 6a wee bïo pǎnpǎn: «Wón nùpue so síi á ko ò o búe. O mukǎní ko le vǐ.»

23 Ba wee wǎamaka á wee tǎn mí sí-zǐnia yòo dáká ká 6a a wé le tǐní yòo mǐi ho wáayi.

24 A 6a dásíwá kuure núhúso nǎn le jíi le 6a 6ua a Poole zoo dé 6a dásíwá lún yí, à 6a ha a lè há làbàani ò o zéení bïo ó o wó á nǎn 6a zǎamáa wee wǎamakaráa o wán ká síi.

25 Bïo 6a wee ca a Poole lè há hǔni á à ha, ó o bía nǎn o dásí nǐi na wi bín yí: «Níi so nǎn mia à mi ha nùpue na bïo sǎ ho *Oroomu yí ká mi yí cítío wo le?»

26 Bïo 6a dásíwá núhúso jí mu ó o wà vaá bía mu lè mí kuure núhúso: «Páa! Loñ bïo fo lá à wé. O nǐi mu bïo sǎ ho Oroomu yí.»

27 A 6a kuure núhúso wà van o Poole cǎn, á vaá tǔara a yí: «À ù bïo sǎ ho Oroomu yí kénkén à ù bïo mu làa mi.» Ó o Poole le «Ûuu.»

28 A 6a dásíwá kuure núhúso bía: «Ìnén léra le wén-kúii á bò yí yúráa mu.» Ó o Poole 6èn bía: «Ìnén wón ton làa bú.»

29 A bïa lá ko 6a ha a dèeníá díá a. Ba dásíwá kuure núhúso mí beere á zǎna bïo ó o le 6a ca yïa bïo sǎ ho Oroomu yí bïo yí.

O Poole dǐn 6a zúifùwa tǔiá færowà yahó

30 Lé bǔn nǎn á mu bǎn tá na lée tǎn á bïo 6a dásíwá kuure núhúso wi ò o zún bïo nǎn á 6a zúifùwa le o Poole wó khonnáa, ó o feera a, ò o bía le 6a yankarowà júnáasa lè 6a tǔiá færowà búenbúen kúee mín wán. Bǔn mǎn ó o 6uan o Poole vannáa 6a yahó.

23

1 Ó o Poole wǎa fá mí yïo ho làndá tǔiá færowà yí ò o bía: «Wàn zàwa, ì yí yí máa dè. Ìnén ì beere zǔ le ì bò le Dónbeení yí sese á búeé bó ho zuia yí.»

2 A le *Dónbeení yankarowà núhúso beení Ananiasi nǎn le jíi bïa dǐn bó á Poole yí le 6a vúaa o jíi.

³ Ká a Poole màhǎ bía nǎn wo yi: «Fo la lòn soró na 6a khũunía.* Le Dónbeení á à vǎaa fo. Fo ðǐn ho làndá wán á kará wee cítírǎa mi, à ù màhǎ le 6a vǎaa mi ká ho làndá òn ho mu.»

⁴ A bía 6ó a Poole yi bía nǎn wo yi: «Cáa, yaa fo yàá wǎa wee là le Dónbeení yankarowà òhũso beení.»

⁵ O o Poole bía: «Wán zàwa, í lá yí zǔ ká a lée Dónbeení yankarowà òhũso beení. Bío á ì màhǎ zǔ le le Dónbeení bióní bía bío kà: «Yí mǐ bín-kohó à lée mǐ òpomu òhũso yi.»†»

⁶ O Poole zǔ mu le ho làndá tǔiá fεerowà sǎn-kéní lé 6a *Sadusíewa, ká 6a sǎn-kéní lé 6a *Farizíewa, lé bǔn nǎn ó o bíarǎa bío kà pǎnpǎn 6a yahó: «Wán zàwa, wán maáwà lé 6a Farizíewa, á ìnén mún lé o Farizíe. Bío á ì dó ì sǐi 6a ñí-hía vèeró bío yi, lé bǔn nǎn 6a wee cítírǎa mi.»

⁷ Bío ó o bía hǎn bióní so vó á 6a Farizíewa lè 6a *Sadusíewa wee kán mín, á 6a khan, á sankaa mín lè hǎ kuio bío òn.

⁸ Ba Sadusíewa bán wee bío le ñí-hía máa vèe. Le wáayi tonkarowà mía, á bè-vio búí na yí dà máa mi mún mía. A 6a Farizíewa bèn tà bǔn búenbúen bío.

⁹ Hǎ wǎamakaá wee dé wán ká hǎ wà, á ho *làndá bío zéenílowa na lè 6a Farizíewa lé le kuure á hǎn pǎ, á wee là mí hεeré ká 6a a bío: «Wa yí mǎn bè-kohó o ñí na ká yi. Mu ù wé bío búí zéeníá mítén là wo, tàá wáayi tonkaro búí bía làa wo.»

¹⁰ Le wǎaní wó herera dà fúaa 6a dásíwá kuure òhũso zǎna le 6a hía lèeka a Poole. O o le mí dásíwá búí líi fé o Poole 6a zǎamǎa tǎhǔ à zorǎa 6a dásíwá lún yi.

¹¹ Mu zòn tǎnǎhǔ, ó o Nùhũso zéeníá mítén là a Poole á bía nǎn wo yi: «Hení ù sǐi. Fo zéeníá ì bío ho Zeruzalεemu yi hen, fo mún ko à ù zéení ì bío ho Oroomu yi.»

Ba lò a Poole wán le mí ì búe

¹² Mu tá na lée tǎn yǐnbíi, á 6a *zúífùwa lò. Ba dó mí òn nǎn le Dónbeení yi á le mí máa dí, á máa òn ká mí yí yú a Poole yí 6ó.

¹³ Bía lò hǎ lío mu á po òpua búarǎ-òn.

¹⁴ Ba wà vaá yú 6a yankarowà ònǎsa lè 6a ya-díwá á bía nǎn yi: «Wa dó wa òn nǎn le Dónbeení yi lè le sòobéε le wa máa dí, á máa òn ká wà yí yú a Poole yí 6ó.

¹⁵ Minén lè ho làndá tǔiá fεerowà búenbúen, mi wǎa fio mu 6a dásíwá kuure òhũso cǎn le o bío le 6a 6ua a Poole buennáa mí cǎn, à wé le mí wi à mí wíoka loí o bío yahó yi sese. Warén bán wǎa wíokaa waten vó ðǐn pan, á à búe o ká a ðǐn yí búeé ðǎn hen.»

¹⁶ Ká a Poole bǎn hǎn-za màhǎ ðǐn òn hǎ lío mu. O o wà zòn 6a dásíwá lún yi, á zoó bía mu nǎn o Poole yi.

¹⁷ O o Poole von 6a dásíwá òhũso ñí-kéní, á búeé bía nǎn yi: «Bè là a yàronza na ká varǎa mí kuure òhũso cǎn. O bióní wi làa wo.»

¹⁸ A wón fó a vannáa mí òhũso cǎn, ò o bía: «O kásó ñí Poole le ì 6ua a yàronza na ká buennáa ù cǎn, le o bióní wi làa fo.»

¹⁹ A 6a dásíwá kuure òhũso fù a yàronza níi yi, á 6a khèra vaá ðǐn ò o tǔara a yi: «Lée webio á fo le fo ò bío á à na mǐ.»

²⁰ A wón bía: «Ba zúífùwa wó lè òn dà-kéní à 6a le mí ì fio fo, à ho yíró, à ù bío le 6a 6ua a Poole à varǎa ho làndá tǔiá fεerowà yahó, le lé bío á 6a wi 6a wíoka loí o bío yahó yi sese.

* 23:3 Ho pǎahǔ mu yi ká hǎ soni 6a wee wé khũuní à hǎ fíaní wé yí mi. † 23:5 Mi loí Léró vǎahǔ (Exode) 22.27

21 Εε yí jí mu. Ba búí wíokaa mítén wó, á wi ba párá wíi wo. Ba po nùpua búará-ɲun. Ba dó mí ɲiní nɔn le Dónbeení yi, á le mí máa dí, á máa ɲu ká mu yínáń o Poole á ba yú bó. Ba wíokaa mítén wó, á pan à ũnén lé yíá ɲii.»

22 A ba dásíwá kuure ɲúhúso henía mu nɔn o yàronza mu yi le bío ó o bía nɔn mí yi ò o yí bío le nùpue ɲí. O o díá a ó o wà.

Ba buan o Poole vannáa o kuvεεεεεε Felikisi cón

23 Bũn món á ba dásíwá kuure ɲúhúso von mí dásíwá ɲúnása nùwá ɲun á bía nɔn yi: «Mí ve ba dásíwá khíá-ɲun à kúee mín wán, à bè ba cón-yòrowà búará-tĩn làa píru wán, à séení ba nùpua khíá-ɲun na buan há cànúbúawá, à mí wíoka mítén ho *Sezaaree varó bío yi ho tĩnàahũ léèrèwa bío dènú pàahũ.

24 Mí mún cà ba cúawa na mí ì lá là a Poole, à bua vaa dé o kuvεεεεεε Felikisi níi yi ká mí yí le dèε búí wé o.»

25 O o túara há bíoní na kà ho vũahũ yi á nɔn ba yi:

26 «Ĩnén Koloode Liziasi á wee tɛení ũnén Felikisi na lé o kuvεεεεεε yi.

27 Ba *zúifùwa lá wĩira a níi na kà, á lá wi ba búe o. Ká ĩ zũna mu le o bío sã ho *Oroomu yi, á ĩnén dásíwá á kánía wo.

28 I wi à ĩ zũn bío nɔn ba zúifùwa wee koonínáa wo yi, lé bũn á ĩ buan wo vannáa barén làndá tũíá fεεrowà cón.

29 A ĩ zũna le lé barén kùrú làndá bío á nɔn ba wee koonínáa wo yi, ká nùpue màhá yí dà máa bío le o wó khon ó o ko ò o búe, tàá ò o dé ho kàsó yi.

30 Bũn món, á ba ɲà ĩ zeñ wán le ba zúifùwa wee le o wán, lé bũn nɔn á ĩ dèení le ba bua a varáa ũ cón, à ĩ mún le bíá wee kooní a yi à ve o ũ cón.»

31 A ba dásíwá wó bío ba ɲúhúso bía nɔn ba yi. Ba fó a Poole ho tĩnàahũ mu yi á buan wàráa fúaa ho Antipatiriisi lóhó.

32 Mu tá na lée tɔn, á ba dásíwá na wee varáka bíniá buara mí lún yi, à ba díá bíá yòora ba cúawa á bán bò là a Poole.

33 Ba vaa dèení ho Sezaaree yi, á ba dó ho vũahũ o kuvεεεεεε níi yi, à ba nɔn o Poole wo yi.

34 O o kuvεεεεεε kàráanna ho ò o túara a Poole yi le o wee lé ho kãhũ yén yi? O o Poole bía: «Ĩ wee lé ho Silisii yi.» Bío ó o zũna le o ló ho Silisii yi,

35 ó o Felikisi bía nɔn wo yi: «Bíá wee kooní foñ hía buéé dãn, á ĩ màhá à tùa foñ.» O o nɔn le ɲii le ba dé o o *Heroode béení zĩ-beení‡ yi à pa yi.

24

O Poole á ba zúifùwa le o wó khon

1 Wízoní bío hònú bũn món, á ba yankarowà ɲúhúso beení Ananiasi, lé ba ya-díwá nùwá yén búí, à séení nùpue búí na zũ ho *Oroomu làndáwá na buéé bío ba ɲii á bò mín buara ho *Sezaaree. O yèni ba le Tεεtuluusi. Ba wà vaá von o Poole o Felikisi na le o kuvεεεεεε cón.

2 A ba buan o Poole buararáa. O o Tεεtuluusi wáa wee zéení bío ó o wó khonnáa ká síi: «Wa ɲúhúso, ũnén lé yíá nɔn wa yúráa ho héerà. Mu bè-yèrèmakania na wíokaa wa kãhũ lé ũ bè-zũrĩmĩnĩ nɔn á bũn búenbúen wóráa.

3 Mu bíowa na wa wee yí búenbúen fεεε há lùá búenbúen yi á wa zũ bío, á wa yiwa yí dà máa nɔnsã foñ hũú.

4 I yáa máa dĩn máa yáa ũ pàahũ. I wee fio fo, sáberé à ũ jí ĩ cón cĩnú.

5 Wa mɔn mu le o níi na kà dà à yáa bío ká mu búaa. Ba *zúifùwa na ho dímíɲá yi búenbúen ó o wee kánká. Lé orén lé ho Nazarεεtesa kuure búí ɲúhúso.

‡ 23:35 Heroode béení zĩ-beení: Le lée zĩ-beení búí ó o Heroode hía son ho Sezaaree lóhó yi. Le zĩ-beení mu lé dío á ho Oroomu kuvεεεεεεwá hía wee wé keĩ yi.

⁶ Le *Dónbeenì zì-beenì na bïo sã le yi ó o lá wi o ò tíí, lé bñn te o wïiró. Wa lá le wa à ðñn [wa làndá wán á à cítíráa wo,

⁷ ká 6a dásíwá ñúhũso Liziasi lé yïa fáa wo wa ñii yi lè le sí-suee,

⁸ ò o ñon le ñii bïa wee kooní a yi le 6a buen ù cón.] Fo tùara a ñii mu yi, á ùnén à ùten á à mi bïo 6a le o wó khonnáa.»

⁹ A 6a zúifùwa bía sã a ñii mu ñii le bïo ó o bía lé ho tũíá.

O Poole wee fεε mí tũíá o Felikisi yahó

¹⁰ Ó o kuvεεεεere wãa dá mí ñii o Poole yi le o bïo. Ó o Poole lá le bioní ò o bía bïo kà: «Í zũ le fo fá le cítíi ho kãhũ na kà yi mu míana. Lè bñn te bïo á ï láaráa foñ á à fεεráa ï tũíá á à lénnáa ï ñúhũ ù yahó.

¹¹ Fo dà à tũaka à loñ. I 6uara ho Zeruzalεεmu yi á wà 6ueé 6uaaní le Dónbeenì mu wizooní á ðñn máa dà píru ñun wán.

¹² Ba yí yú mi ká ï wee wãaní là a 6úi le Dónbeenì zì-beenì lún yi. Ba mún ðñn yí yú mi ká ï wee khà nùpua kúee mín yi 6a zúifùwa kàránló zíní yi, tàà ho lóhó yi.

¹³ Ba yí dà máa zéení le bïo 6a wee bío ï ñii á bon.

¹⁴ Bïo á ï zũ à ï wee wé lé bïo kà: Ho wãhũ na á 6arén le ho bïo yí bon, hón lé hía á ïnén bò á wee sá na wán 6uaawa 6àn Dónbeenì yi. Bïo 6úen6úen na wi ho làndá lè le *Dónbeenì ñi-cúa fεεrowà vónna yi á ï tà bïo.

¹⁵ Bïo á ï dó ï síi yi, lé bñn á 6arén mún sía dó yi le 6a ñi-tentewà lè 6a ñi-kora á khíi vèe.

¹⁶ Lé bñn ñon á ï wee hení ï lò à 6ua ïten sese le Dónbeenì lè 6a nùpua yahó.

¹⁷ «Mu ù yí lúlúio bïo yen ká ï máa va ho Zeruzalεεmu. Ká ï bñn 6uenló bñn ñúhũ lé le séení wárí á ï 6uan 6ueé ñon wán ñipomu yi, lè mu hãmu na á ï 6ueé ñon le Dónbeenì yi.

¹⁸ Bñn lé bïo 6àn tonló á ï kera yi le Dónbeenì zì-beenì lún yi á 6a 6ueé zoó yú, à bñn ho ceéro làndá wó vó. Nùpua na boo yí kera bñn làa mi, á wòronlé mún yí wó.

¹⁹ Ho Azii kãhũ zúifùwa nùwã yen 6úi lé bïa ñonzoñ wi bñn. Bán lé bïa lá ko à 6a 6uee ðñn ù yahó, à kooní mi ká 6a mñn ï wékheró.

²⁰ Tãá le ï tũa 6arén na kà yi: Nònzoñ na á ï ðñn ho làndá tũíá fεεrowà yahó à fεera ho tũíá léraráa ï ñúhũ vaá vó, ká bïo 6a le ï wó khonnáa 6úi 6a mñn à 6a zéení mu.

²¹ Ká yínón bïo á ï bía pónpón 6a yahó le ï tà 6a ñi-hía vèeró bïo, á ñon 6a wee cítíráa mi ho zuia.»*

²² O Felikisi zũ bïo o ñúhũso wãhũ bïo karáa sese, ó o bàrá le cítíi fló pñn-veere yi, ò o bía: «Hen ká 6a dásíwá kuure ñúhũso Liziasi 6uara, á ï màhã à ï mí cítí.»

²³ Ó o ñon le ñii 6a dásíwá ñúhũso na pan o Poole yi le o dé o ho kàsó yi, ká a màhã díá le o dá wé mítén, ò o mún na ho wãhũ 6àn bñnlowà yi à 6a wé dàñ 6uee 6úεεkí o à yí o séení.

O Poole ðñn o Felikisi là a Durusiye yahó

²⁴ Wizooní bïo yen bñn món, ó o Felikisi lè mín hãa zúifù hñnzoró Durusiye á bò mín 6uara. Ó le 6a vaa ve o Poole le o buen, ó o 6ueé ñá bïo á wón bía le síidéro o *Krista yi bïo yi.

²⁵ Ká bïo ó o Poole hía wee bío ho térén mítén lè ho 6ua mítén sese, lè le cítíi na wà a buen bïo, ó o Felikisi zãna, ó o bía: «Fo wãa dà a lén. Ká ï yú ñii pãahũ na yi, á ï ï bñn ï ve fo.»

²⁶ O mún lá wee cà ò o Poole na le wárí wo yi, lé bñn ñon ó o wee veráa wó túntún à 6uee tà lè hã láakáwá.

* 24:21 Mi loñ Bè-wénia vũahũ 23.6

²⁷ Lúlúio bío ɲun bún món, ó o Poosiyuusi Fesituusi á zon o Felikisi lahó, á wó a kuvεεεεε. O Felikisi wi ò o wεé 6a zúifùwa sía, ó o díá a Poole ho kàsó yi.

25

O Poole le 6a bá-zàwa bée lé yia á à cítí mí

¹ O Fesituusi ɓuenló ho kǎhú mu yi wizooní tɪn bún món, ó o ɗɪn ho *Sezaaree yi á vannáa ho Zeruzalεεmu.

² Bío ó o vaá ɗɪn bɪn, á le *Dónbeenɪ yankarowà ɲúnása lè 6a *zúifùwa ya-díwá á ɓueé bía a Poole wékheró bío nɔn wo yi. Ba flora a Fesituusi

³ le o ɲíá mí yi ò o na ho wǎhú mí yi à mí ɓua a Poole varáa ho Zeruzalεεmu. Yaa 6a lò a wán, á wi 6a ɓúe o ho wǎhú wán.

⁴ Ká a Fesituusi màhá bía nɔn 6a yi: «O Poole wi ho kàsó yi ho Sezaaree yi, á hen làa cɪnú ká ɪnén ɪ bεεre á a bɪní ì va bɪn.»

⁵ O o bɪnía bía: «Hen ká 6a ɓúi wi mí tɪahú á dà vaá zéénía a wékheró, à bán wǎa le wa bè mín va.»

⁶ O Fesituusi wó há wizooní bío hètɪn, tàá bío píru mí dòn làa ba, bún món ó o bɪnía van ho Sezaaree. Mu tá na lée tǎn, ó o Fesituusi lée kará mí cítí fliníi lahó yi, ò o le 6a ɓua a Poole ɓuennáa.

⁷ Ká a Poole ɓueé ɗɪn, á 6a zúifùwa na ló ho Zeruzalεεmu yi kɪnía wo yi á wee kooní a yi làa bíowa síiwá cèrεε na á ɓarén mí bεεre yáá yí dà máa zéení yara.

⁸ Ká a Poole màhá pǎ ò o fεera ho tǔiá léraráa mi ɲúhú ká síi: «ǐ yí wó bè-kohó ɓúi 6a zúifùwa làndá lè le *Dónbeenɪ zɪ-beenɪ ɗǎní yi. ǐ mún yí wó yí khon lè ho *Oroomu bée.»

⁹ Bío ó o Fesituusi wi ò o wεé 6a zúifùwa sía, ó o wǎa tǔara a Poole yi: «Fo o tà á à va ho Zeruzalεεmu á 6a vaá cítí fo ǐ yio yi bɪn le bionɪ mu ɗǎní yi le?»

¹⁰ O o Poole bía: «ǐ wi o bée cítí fliníi, á le bɪn á ǐ ko à ǐ cítí yi. ǐ yí wó yí khon lè 6a zúifùwa. A ũnén ũ bεεre yáá zǔ mu.

¹¹ Ká ǐ ɓuan khon, á wó mu ɓúi na bío yi á 6a ko 6a ɓúe mi, á ǐ máa pǐ ǐ húmú. Ká bío 6a ɓèn le ǐ wó khonnáa á yí bon, á nùpue ɓúi ɓèn mún yí ko ò o dé mi 6a níi yi. O bée lé yia á à fεε ǐ tǔiá.»

¹² O o Fesituusi lè 6a nùpua na wee na há yile-tentewà wo yi mɔn mín. Bún món ó o bía: «O bée lé yia á à fεε ũ tǔiá làa bío fo le mu wéráa.»

O Poole ɗɪn o Akiripaa là a Bereniisi yahó

¹³ Wizooní bío yɛn bún món, ó o bée *Akiripaa lè mín hɪnló Bereniisi á van ho *Sezaaree á wà vaá tɛénía a Fesituusi yi.

¹⁴ Ba wó há wizooní bío yɛn bɪn, ó o Fesituusi yú zéénía a Poole bío là a bée Akiripaa ká síi: «Nùpue ɓúi wi hen ó o Felikisi á dó ho kàsó yi díá.

¹⁵ Pǎahú na á ǐ van ho Zeruzalεεmu, á 6a yankarowà ɲúnása lè 6a *zúifùwa ya-díwá ɓueé bía a ɲii mu wékheró bío nɔn mi, à 6a le ǐ bío le o ko ò o ɓúe.

¹⁶ A ǐ bía nɔn 6a yi le ho Oroomusa yí máa tà síiní nùpue ɲúhú ká síi, ká ɓànsò làa bío le o wó khon yí ɗɪn mín yara ó o yí mà ho tǔiá yí léraráa mi ɲúhú bío 6a le o wó khon ɗǎní yi.

¹⁷ Ba bò mín làa mi á ɓuara hen, á ǐ wǎa yí díá á mu yí míana, à mu ɓàn tà na lée tǎn, à ǐ van le cítí fliníi, à ǐ le 6a ɓua a nùpue mu ɓuennáa.

¹⁸ A bío le o wó khon á ɓuara. Ká há wékhewa na á ɪnén lá wee leéka bío ɓàn ɗεε woon á 6a yí mà a ɲii.

¹⁹ Mu lé ɓarén kùrú làndá bío á 6a làa wo wǎanía wán, là a ɲii ɓúi na 6a le Yeesu na húrun ó o Poole wee bío le o yio wi lua bío yi.

²⁰ Bío á ǐ ì wé wé è fáaráa há tǔiáwà mu á ǐ yí zǔ. Lé bún nɔn á ǐ tǔara a Poole yi le o tà á à va ho Zeruzalεεmu á 6a vaá cítí o ho tǔiá mu ɗǎní yi le?

13 Bée Akiripaa, mu wó le wisoni yi ká í lá ho wǎhú wà, á ì mǎn mu khoomu na pànká wi po le wii khoomu à mu yòó ló ho wáayi á líí kǐnía ìnén làa bía làa mi bò mín yi.

14 A wa búenbúen ló lùiorá, á ì wee jí à mu tǎmu búí wee bío bío kà làa mi lè wàn bíoní: «Soole, Soole, fo wee beé í lò kà síi le we? Fo ka lòn vǎró nàa na wee yén tá mín so ká wón vǐna a. Eε ká ũ màhá à wé á à sa.»

15 A ì tùara: «Núhúso, fo lée wée?» O o bía: «Inén lé o Yeesu na fo wee beé lò.

16 Eε ká ũ líi híni yòó òǐn. I wi à ũ wé í ton-sá. Lé bún nǎn á ì zéeniánáa ìten làa fo. Fo ò wé í seéràso á à zéeni ì na 6a nùpua yi le fo mǎn mi, á mún ì bío bío á ì bíni ì zéeni làa fo á à na 6a yi.

17 Inén á à kǎní fo 6a zúifùwa làa bía yínǎn 6a zúifùwa níi yi. I wee tonka fo 6a cǎn,

18 bèra a na à ũ hén 6a yǐo, à vá bía wi le tǐbíri yi léráa mu khoomu yi, á mún fé 6a o *Satáni pànká níi yi à na le Dónbeení yi. Ká 6a tà ìnén bío yi, á 6a bè-kora á à sén ì díá á à na 6a yi, á 6a à yí ho lahó bía bío sǎ le Dónbeení yi tǎhú.»

19 «Bée Akiripaa, lé kà síi mu wóráa. I yí pǎ mu bío na zéeniá míten làa mi bío.

20 I nín-yání bía le Dónbeení bío ho Damaasi yi. Bún mǎn á ì zéeniá mu ho Zeruzalemu yi, à lá ho *Zudee kǎhú búenbúen, á zéeniá mu làa bía yínǎn 6a zúifùwa. I wee bío na 6a yi le 6a yèrémá mí yilera lè mí wárá, à sí mí yara lè le Dónbeení, à wé wé há wárá na wee zéeni le 6a yèrémá bío bon.

21 Lé bún bío yi 6a zúifùwa wǐiraráa mi ká í wi le Dónbeení zì-beeni lún yi, á le mí ì búe.

22 Ká le Dónbeení màhá pan mií fúuu á búeé 6ó ho zuia. A ì tǐn òǐn mí yahó á wee zéeni bío á ì mǎn làa bío á ì jí à na 6a ní-beera làa bía ká búenbúen yi. Bío á ì wee bío yí wi mí dòn làa bío 6a jí-cúa fεrowà làa a *Mǎyiize bía le mu ì wé.

23 Ba bía le yǐa le Dónbeení mǎn léra á lò ò be, le orén lé yǐa á à wé o nín-yání nùpue na à vèe. Le lé orén lé yǐa á à zéeni ho kǎniló bío na le mu khoomu á à na wàn nǐpomu lè há síi-viò yi.»

24 Bío ó o Poole wee fε ho tǐiá á à lénnáa mí jíhú kà síi, ó o Fεsituusi wǎamaa o wán: «Eεe Poole. Fo wee khée le? A ũ minka bè-zǐrǐmǐnǐ lé bío wǎa nǎn á ũ jíhú míanáa bún.»

25 O o Poole bía nǎn wo yi: «Fεsituusi cùkúso, í yí máa khée. Há bíoní na á ì wee bío kà á jíhú wi, á há mún bon.

26 O bée Akiripaa jí mu 6àn tǐiáwà. I dà a bío o yahó ká í poní séra. I zǐ mu kénkén le mu lè mí dà-kéní kéní ó o zǐ. Lé bío mu yínǎn bío na sǎnkaa wó kùééré yi.

27 Bée Akiripaa, fo dó ũ síi bío le *Dónbeení jí-cúa fεrowà bía yi le? I zǐ mu le fo dó ũ síi mu yi.»

28 O o Akiripaa bía nǎn o Poole yi: «Fo wǎa wi à hen làa cǐnú à ì yèrémá wé o kèrètǐe.»

29 O o Poole bía nǎn wo yi: «À mu wé lòn bío, tàá à mu mía poní bún, á ì pá wee fio le Dónbeení yi le mu yí kǎna ùnén ũ dòn yi, ká bía búenbúen na wee jí í bíoní ho zuia à wé le í bío, ká há zúakùaríwà na can làa mi níi ló.»

30 O o bée, là a Bereniisi, là a kuvεεεεre, làa bía búenbúen na làa ba wi mín wán á hínnon yòó òǐn,

31 à 6a fó mín 6a ló á lée wee bío làa mín: «Wékheró búí na nǎn ó o níi na kà ko ò o búe, tàá ò o dé ho kàsó yi hón mía.»

32 O o Akiripaa bía nǎn o Fεsituusi yi: «Mu yínǎn bío ó o níi mu le o bée fi mí cítii, ó o lá dà à díá.»

27

Ba guan o Poole jannáa ho Oroomu

¹ Bïo mu bía le wa ko wa lá ho won-beeni à varáa ho Italii kǎhǎ yi, á 6a non o Poole lè 6a kàsósa nùwǎ yèn 6úi 6a dásíwǎ jùhúso na 6a le Zuliyuusi yi. O dásí nii mu á ló ho *Oroomu dásíwǎ kuure 6úi yi, dïo 6a wee ve làa bá-zàwa bǎe dásíwǎ kuure.

² Wa zon ho Adaramiite lóhó won-beeni dà-kéní na ko ho dé mí yahó lè ho Azii kǎhǎ wanna ðinníi cǎn á hǎn wǎ. Nii 6úi na 6a le Arisitaaki á zon làa wèn. O ló ho Maseduana kǎhǎ lóhó na 6a le Tesaloniiki yi.

³ Mu tá na lée tǎn, á wa vaá dǎn ho Sidǎn lóhó. O Zuliyuusi guan o Poole se, ó o non le nii wo yi ò o léka mín bǎnlowà wán à 6a yí o séení.

⁴ Bǎn món á wa hǎn bǎn wǎ. Ká ho pinpiró wee sí wa yahó, á wa kun á khii tun waten yi lè ho Siipere kǎhǎ na wi mu jumu tǎhǎ, á bǎ hón wǎ.

⁵ Wa tò mu yámú jumu yi á ló ho Silisii lè ho Pǎnfilii kǎna nǎsǎnǎ yi á vaá dǎn ho Lisii kǎhǎ lóhó na 6a le Miraa.

⁶ Lé bǎn á 6a dásíwǎ jùhúso yú ho Alekisǎndiri lóhó won-beeni 6úi na wǎ a va ho Italii kǎhǎ. A hón lé hǎa ó o kúaa wèn yi.

⁷ Wa wó wizooní ká hǎ boo ho wǎhǎ wán. Wa wǎ yèrèdèdè, á lò bon làa sòobéé á bò yi vaá dǎnnáa ho Kǎniide lóhó jii. A bïo ho pinpiró hò wèn á wa yí dà máa lá dén dǎnǎ so, á wa kun vaá ló lè ho Salamǎn cǎn, á bǎ ho Kerete kǎhǎ na wi mu jumu tǎhǎ wǎ.

⁸ Wa bǎ ho kǎhǎ mu, ká mu màhǎ wó lònbee làa sòobéé. Wa vaá dǎn ho lahó 6úi na 6a wee ve làa «Wonna ðinníi La-seni.» Ho wi ho Lasee lóhó nǎsǎnǎ.

⁹ Wa míana le veeni mu yi dà, á 6a *zúifùwa jini líró pǎhǎ* khiina yú, á ho won-beeni paró lònbee wiokaa wee wé. Lé bǎn ó o Poole jánáa 6a zeñ wán kǎ síi:

¹⁰ «Wàn zàwa, í mǎn mu le le veeni na wa wi yi á à wé lònbe-beeni. Ho won-beeni lè mí sèrò á ho yáaró na 6úaa á à yí. A bè bǎn wán, á warén wa beere yí bǎnbáa á wa mukǎnǎ á à vǎ mu yi.»

¹¹ Ée ká 6a dásíwǎ jùhúso màhǎ dó mí síi bïo ho won-beeni jùhúso làa yǎa te ho leékaa le mí ì wé yi, á po bïo ó o Poole bía.

¹² Ho keeni hǎ wanna ðinníi na kǎ yi yínǎn bïo na se le tǎeni pǎhǎ. Lé bǎn te bïo á bǎa wi ho won-beeni yi boomuso á wó le jii dà-kéní à 6a le mí ì hǎnǎ ho lóhó mu yi á à lén. Ba lá wi à 6a vaa dá ho Kerete kǎhǎ wanna ðinníi la-veere 6úi na 6a le Fenikisi. Hǎ yèrémáa wi lè lé wii tǎeni. Lé bǎn 6a wi à 6a vaa cǎaka yi, à le tǎeni pǎhǎ khii ká mu lá dà à wé.

¹³ Ho pinpi-zàwa 6úi hǎnǎn lè le wii hǎeni bǎn nín-káahó á wee pèeka, á 6a wee leéka le mí dà à wé bïo 6a lá le mí ì wé. Ba hǎnǎn á vá lée bǎ lè ho Kerete kǎhǎ bǎn jii-kǎnǎ á wǎ.

¹⁴ Cúa-yèn á pinpi-beeni 6úi na 6a le Erakiyon á ló ho kǎhǎ mu wii hǎeni bǎn nín-tǎnǎ.

¹⁵ A ho yèrémá sí ho pinpiró lée bïo na yí dà máa wé. A wa sǎ san día waten, á ho guan wǎráa.

¹⁶ Ho kǎhǎ dà-za 6úi na wi mu jumu tǎhǎ á yèni 6a le Koda, ká ho wi le wii hǎeni bǎn nín-káahó, lé hón á wa khiina nǎsǎnǎ, á ho dá tun wèn cǎinú, á wa màhǎ wǎa yú ho won-za na 6a wee wé zo fenínáa mítén ká mu here na can wa món á lá yòó dó. Ká wa lò màhǎ bon wóráa mu.

¹⁷ Bïo wa lá ho yòó dó vó, á 6a won-pàwa canka hǎ hǎni á bǎnbáa ho won-beeni à ho hǎa yí hekenka. Ba zǎna ho hǎa vaa fùnǎnǎ le hònlè yi ho Libii jii, á

* 27:9 Ba zúifùwa jini líró: Ba zúifùwa wee wé lí mí jini hǎ wiso-poa piihǎ vaa véeni lè ho tá kǎooré piihǎ 6úakǎró pǎhǎ. Ba jini mu líró món lé bïo á hǎ pinpi-beera wee wé va yi. Hǎ wanna paró yidèere wé keñ hón pǎhǎ so yi.

6a lá le dèe na wee tí ho won-beení lùwíi yi á can ho won-beení yi lè ho hùló á líí dó mu ñumu yi, à 6a wáa díá míten á ho pinpiró lá wàráa.

18 Bío ho tá tǝn à ho pinpiró pá lan wee vǝnvǝ ho won-beení lè mí sòobéé, á 6a búakáa wee búen ho sèró à kúee mu ñumu yi.

19 Mu bàn tá na bǝnǝa lée tǝn, á ho won-beení bíowa búí á 6arén lè mí nǝn-bia wee khúaa yénní kúee mu ñumu yi.

20 Mu yú wizooní bío yén ká nùpue yère máa dá lé wii lè há mànàayio wán, à ho pinpiró pá lan wee và lè mí pánká. Mu ù va à yí, à wa yàá wáa yí máa leéka le o búí ì fen.

21 Bǝa wi ho won-beení yi míana à 6a máa dí bío. O o Poole wáa hǝnǝn đǝn 6a yahó ò o bíá nǝn 6a yi: «Mi nǝnzǝn lá zǝ se bío á ì le mi yí le wa lé ho Kerete yi á mi tà yi. Se mu mǝnka bíowa na wee yáa ká á lá máa yí máa wé.

22 Ée ká há laà na ká wán á mi hení mi sía. O búí mukǝnǝ máa wí. Ho won-beení mí dòn lé hǝa á à yáa.

23 Ho híihú tǝnàahú, á le Dónbeení na á ì bío sǝ yi á wee búaaní, lé dén wáayi tonkaro á 6uara í cǝn,

24 á 6ueé bíá nǝn mií: «Poole, yí zǝn. Fo ko à ù vaa đǝn ho Oroomu béé yahó. Le Dónbeení á à fení tǝnén làa bíà làa fo páanǝa wi búenbúen.»

25 Wa nùwǝ, mi cén hení mí sía. Í dó í síi le Dónbeení yi. Mu ù wé làa bío mu bíá nǝnǝa mií.

26 Ho pinpiró á à dón wén á à varáa ho kǝ-veere búí yi.»

27 Mu tǝnǝnna píru náa yú ká ho pinpiró 6uan wén wàráa ho *Mediteranee yámú ñumu wán. Ho tá tǝahú, á ho won-beení ton-sáwá wee leéka le wa wá vaá sùará le 6ónbóore yi.

28 A 6a lèera ho hùló na ho hǝnló dèe búí na lí á can yi á dó mu ñumu yi, á mu booró yú há mǝeterewa 6óní làa píru làa bío hǝñun. Bío 6a vá van cǝnú, á 6a tǝn lèera ho dó, á 6a yú mǝeterewa 6óní làa bío hǝtǝn.

29 Ba zǝna le wa won-beení hǝa vaá hén há hue-beera búí. Lé búñ nǝn á 6a khúaaana ho hǝnló bíowa bío náa na líka na wee 6ua ho đǝnǝ á can ho won-beení yi á kúaa mu ñumu yi lè ho mǝn, à 6a wáa kará wee lòní ho tá tǝló.

30 Ho won-beení ton-sáwá wi 6a lùwí, á 6a vá ho won-za na 6a wee wé zo fenínáa míten ká mu here á dó mu ñumu yi, à 6a wee bío le lé mu bíowa na wee 6ua ho đǝnǝ á mí wee kúee lè ho yahó.

31 O o Poole bíá nǝn 6a dásíwá ñúhúso lè 6a dásíwá na ká yi: «Héyíi! Ba nùpua mu á yí kará ho won-beení yi, á mí máa fen.»

32 A 6a dásíwá wáa fáara ho won-za mu hǝni á díá á ho wà.

33 Bío 6a wee lòní ho tá tǝló, ó o Poole henía 6a sía le 6a dí mu bío. O bíá làa ba ká: «Bío ká lé mu wizooní píru náa ká mi yí máa dí bío hùúu.

34 Mi cén cà mu bío dí, à mí pánkáwá à kǝn. Mi nǝ-kéní woon á dèe búí ká máa khuee yi.»

35 Hǝn bíoní so bío vaa véení, ó o Poole lá ho búurú, á dó le Dónbeení bǝrákà, ò o cǝekaa ho wee là.

36 A 6a búenbúen màhá wáa yú le sí-hebúee á wee dí.

37 Warén na wi ho won-beení mu yi lée nùpua khǝá-ñun làa búará-tǝn làa píru làa nùwǝ hǝzǝn.

38 Bío 6a dúka sù á 6a khúaaana ho đǝnló á kúaa mu ñumu yi bèra a na à ho won-beení wé záyi.

39 Bío ho tá tǝn, á ho won-beení ton-sáwá á yí zǝ ho lahó na 6a wi yi. Lahó búí na sùaráa lè le 6ónbóore na ho pinpiró yí tà yí here yi, lé búñ á 6a lá wi á 6a vaa zoo đǝnǝ ho won-beení yi ká mu lá dà à wé.

⁴⁰ A 6a feera mu biowa na lika na wee 6ua ho ðini á kúaará. Ho won-beeni mu ban pèeni á 6a mún feera kúaará, á 6a can ho pònsò-beeni ho won-beeni mu yahó, à ho pinpiró wáa dón ho à janáa hón lahó so yi.

⁴¹ Ká 6a máhã vaá 6ó le hònlè yi. Ho won-beeni mu ban yahó á fùunía le hònlè yi á ho yí dà máa va lùe. Ká ho ban món á mu jummu na wee híni lè mí pànká á háakaa.

⁴² A 6a dásíwá wi à 6a 6úe 6a kàsósa, ò o 6úi hía yí wáa lén à fen.

⁴³ Ká 6a dásíwá júhúso máhã wi ò o fení a Poole, ó o pá le 6a yí wé mu. O o bía non bí zú mu jummu yi le 6a yénka lé ho yahó à bánbá ja le 6ón6óore.

⁴⁴ Ká bí ká bán á à 6uaka há penminí tàá ho won-beeni biowa 6úi yi á janáa 6a món. Lé ká síi á wa 6úen6úen wóráa á dàina lóráa mu jummu yi à ðe woon á yí wó a 6úi.

28

Bio wó ho Malite yi

¹ Bio wa mən à wa fera vó, á wa já à 6a le ho kòhú na wa wi yi yèni 6a le Malite.

² Ho núpua 6uan wen se. Mu wó à ho viohó wee tè á le tèní wi, á 6a lò ho dshú á wa kará kíniá yi.

³ O o Poole khuiira há 6úeni le mí ò yénní á à kúee ho dshú yi. A bio ho dshú wunwuró wi, ó o dihioni ló há 6úeni mu yi, á cúaana a Poole níi 6uan yi wee dándu.

⁴ Bio ho Malitesa mən mu, á 6a wee bío làa mín: «Wa nùwã, o nni na ká lée ní-6úe. O fera yí húrun mu jummu yi ká le dofiní na téréna máhã pá yí tà le o mukáni kéí.»

⁵ Ká a Poole máhã paránna a fá dó ho dshú yi. O yáá yí mən o vía.

⁶ Ba 6úen6úen wáa pan le cúa-yen ká a Poole wee le, tàá le o ò ðin ðin á à lé è lùwá líi hí. A 6a pan san à ðe 6úi máa wé, á 6a yèrémáa mí jiní á wee bío bío ká: «Yia ká lée dofiní 6úi.»

⁷ Ho kòhú mu na wa wi yi ya-dí á lún beení wi. Ho sùaráa yi làa hen na wa wi yi. O nni mu yèni 6a le Pubiliyuusi. O 6uan wen sese há wizooní bio tin yi.

⁸ O nni mu ban maá lò yí here wi le dāmu ðe yi. Lé tèní làa fin-lonloóró vāmú tò a. O o Poole wà zon o cón, á flora non wo yi, ò o bò mí níni o wán ó o wan.

⁹ Bún món á ho kòhú mu vánvárowà na ká wee 6uen, à bán mún wa.

¹⁰ Le kənbii 6uaró lè mí síwà á 6a 6uan làa wen. A bio wa lénlò ðən, á bio wa makóo wi yi le vení bio yi á 6a non wen.

O Poole vad ðən ho Oroomu

¹¹ Há piina tin lé hía wa wó bin á bò yi wàráa. Won-beeni 6úi mún kera bin làa wen á le tèní páhú khíina yú. Ho ló ho Alekisāndiri yi. Ba wee ve ho làa Dofi-hénbéní.* Bio á ho wee lén á hón lé hía wa zon.

¹² Wa ðin ho Sirakuusi yi, á wó há wizooní tin bin.

¹³ Lé bin wa ðin yi á bá le 6úee vannáa ho Erekió lóhó. Mu ban tá na lée tən á ho pinpiró vā, á wee lé lè le wii hēnií ban nín-káahó 6uen. Bún ban wizooní jun níi lé bio wa vaá ðənnáa ho Puzoole lóhó.

¹⁴ Wa fò mín lè wán zàwa kèrètíewa 6úi bin, á 6a flora wen le wa wé há wizooní bio hējun làa mí. Lé ká síi á wa wà jənnáa ho *Oroomu.

* **28:11** Dofi-hénbéní: Há dofini mu yènnáa 6a le Kasitoore làa Polukusi. Há yènnáa hía wee lé ho Keresisa cón. Lé hārén á ho won-beeni ton-sáwá na hón páhú so yi á hía wee kàráfá miten yi à há pa 6a yi.

15 Wàn zàwa na tà a *Krista bïo ho lóhó mu yi na ná wa buenló sã, á ló bueé sã wa yahó ho Apiyuusi yàwá, lè ho lahó na ba le «Làanía bïo tïn» yi. Bïo ó o Poole mən ba ó o dó le Dónbeenĩ b́arákà á yú le sí-hebúee.

16 Bïo á wa vaá dñn ho Oroomu, ó o Poole ba nən le zii búii yi ó o làara yi mí dòn, à ba le o dásí n̄ii búii wé pa a yi.

O Poole wee bue le Dónbeenĩ b́eenĩ bïo

17 Mu wizooní tïn níi zòñ, ó o Poole von ba *zúifùwa júnása le ba le mí kúee mín wán. Bïo ba bueé fò mín o zii ó o bía nən ba yi: «Wàn zàwa, ho Zeruzalεemu zúifùwa w̄ira mi á dó ho Oroomusa níi yi. A ï j̄n̄n̄ yí wó yí khon le wàn ñipomu. I mún yí yáara wàn b̄uaawa làndá.

18 Ba t̀àara m̄ii á bïo búii na ba à d̄ñn wán á à búeráa mi á ba yí yú, á ba le mí ì día mi.

19 Ká bïo ba zúifùwa p̄á mu, á ï wó san le ba b̄ua mi buennáa ho Oroomu b́ee c̄ñn á wón fεε ï t̄úiiá. Ká mu yín̄n̄ wàn síi n̄pua á ï wà bueé kooní yi.

20 Lé b̄ñn nən á ï le mi buen à ï buee bío làa mia. Ȳia ó o *Isirayεele ñipomu dó mí síi yi lé wón bïo yi á ho zúak̀arí na kà cannáa làa mi.»

21 A ba zúifùwa bía nən wo yi: «Warén yí yú v̄yah̄ú búii na ló ho *Zudee k̄sh̄ú yi na bía à ù bïo làa wen. A n̄pue búii mún yí ló b̄ñn yí bueé bía bïo búii làa wen. Wa mún yí ná ù yèn-kohó sã.

22 Ká wa màh̄á wi à ù zéeni bïo á ù wee leéka à wa jí. Lé bïo le kuure na á fo wi yi, dén ba n̄pua p̄á bïo h̄á l̀àa búenb̄uen yi.»

23 A ba dó le wizonle nən o Poole yi. Ba c̀er̀εε wee buen o c̄ñn hen na ó o wi yi, ò o bue le *Dónbeenĩ b́eenĩ bïo na ba yi, ká a zéeni a *M̄oyiize làndá bïo lè le *Dónbeenĩ j̄i-cúa fεerowà b̄ioní yara làa ba, á wee cà ò o bío búe ba j̄úh̄ú o Yeesu bïo d̄ñn̄ yi. Ba kúaa mín wán le ȳñb̄ii fúaa ho z̄iih̄ú.

24 Ba búii tà bïo ó o Poole wee bío yi, ba búii b̄èn̄ yí tà mu yi.

25 Bïo ba b̄ioní w̄aa wi mín j̄úná yi wee saawaráa, ó o Poole bía h̄á b̄ioní na ká á véeniánáa: «Yaa h̄á b̄ioní na le Dónbeenĩ Hácirí bía á nən m̄ñn̄ b̄uaawa yi là a j̄i-cúa fεero *Ezayii j̄ii á bon. Bïo ká lé bïo le bía:

26 Lén vaa bío na mu ñipomu na ká yi:

Mi wé è jí mu bïo k̄énk̄én

ká mi máa z̄ñn̄ mu kúará.

Mi wé è loñ lè mí ȳlo,

ká mi máa mi d̄εε.

27 Ba n̄pua na ká yí máa jí d̄εε.

Ba tun mí j̄ik̄ōnna

le mí máa jí bïo.

Ba muunía mí ȳlo

á yí wi ba mi.

Ba yí wi ba jí bïo lè mí j̄ik̄ōnna.

Ba tun mí yiwa.

Ba p̄á le mí máa yèrè má máa buen ï c̄ñn à ï wéé ba.

28 Awa, á mi w̄aa z̄ñn̄ mu. Le Dónbeenĩ wó á ho fenló b̄ioní mu á à bue á à na b̄ia yín̄n̄ zúifùwa yi. Bàn ñ t̄à á à jí le.»

29 [Bïo ó o Poole bía h̄ñn̄ b̄ioní so wó, á ba zúifùwa saawaa wà ká ba a kán mín.]

30 Zii búii na ó o Poole wee da yi ká a s̄ání, lé dén ó o kará yi l̀ulúio bïo j̄un.

B̄ia wi ba mi a wán búenb̄uen wee buee yí o b̄ñn̄.

31 O wee bue le Dónbeenĩ b́eenĩ bïo, á wee k̀aràn o Yeesu Krista bïo lè ba n̄pua ká a poní séra, á bïo búii yí máa h̄è.

Ho vūahū na ó o Poole túara nɔn ho Oroomu kèrètíewa kuure yi

Vūahū túaró nūhū

Ho vūahū mu lé o Poole túara ho nɔn ho Oroomu kèrètíewa kuure yi.

O bía le 6a nùpua búenbúen wó khon lè le Dónbeení, ká bía màhá tà dó mí sía o Yeesu *Krista yi á le Dónbeení á à wé á 6a à térén le yahó. Le è kání 6a mu bè-kora yi á à na le mukání binbirí na máa vé 6a yi (1-8).

O Poole bía lè 6a *zúífùwa na wee pí a Yeesu bío le 6a yí dà máa pí le Dónbeení máa lén f́́́́́. (9-11).

O le há laà na ká wán á le Dónbeení sáamu na le wee wé làa bía yínɔ́ 6a zúífùwa á ko mu wé à 6a na mítén búenbúen o Yeesu yi, à bío sí le Dónbeení yi f́́́́́ (12.1-15.13).

O mún bía le mí wi à mí va ho Oroomu, à ðín bín varáa ho Esipaape. O o t́́́́́ bía ó o zū ho Oroomu lóhó yi búenbúen (15.14-16.27).

Le t́́́́́

¹ Inén Poole na lé o Yeesu *Krista ton-sá, lé mi wee túa ho vūahū na ká á à na mia. Le Dónbeení von mi à í wé o Yeesu Krista tonkaro. Le léra mi à í bue le Dónbeení bín-tente,

² ðío le f́́́́́ ðín mí j́́́́́-cúa f́́́́́wà wán dóráa mí j́́́́́ nɔn mí bióní vūahū yi.*

³ Le bín-tente mu bío ciran le Za Yeesu Krista. O lé o *Daviide m̀̀̀̀̀̀n m̀̀̀̀̀n mu nípomu ðání yi.

⁴ Éé ká le Dónbeení Hácírí zéénia mu lè mí pánká le o lé mí za bío le vèénia wo bío yi, wón na lé wa Núhúso Yeesu Krista.

⁵ Lé o Yeesu Krista mu pánká yi á le Dónbeení sáamu wóráa mi là a tonkaro, bèra a na há kána búenbúen nùpua à dé mí sía wo yi, à wé bè o bióní yi, à déráa ho cùkú wo yi.

⁶ Minén mún lé bán nùpua so búí, minén na le Dónbeení von, á mi bío sá a Yeesu Krista yi.

⁷ Awa! I wee túa ho vūahū na ká á à na minén búenbúen na le Dónbeení wa làa sòobéé á von á mi bío sá le yi ho Oroomu lóhó yi. Le wán Maá Dónbeení lè wa Núhúso Yeesu Krista wé mí sáamu làa mia, à na ho h́́́́́rè mia.

O Poole wi o ò vaa búéki ho Oroomu

⁸ Í ò búaká lè wán Dónbeení b́́́́́ŕ́́́́kà déró mi búenbúen bío yi o Yeesu Krista pánká yi. Lé bío mí síadé́́́́́ le Dónbeení yi á bío wee bío ho ð́́́́́ḿ́́́́nà lùà búenbúen yi.

⁹ Le Dónbeení na á í wee sá na yi lè í síi búenbúen le bín-tente na á í wee bue bío yi, ðío bío ciran le Za, dén zū le bío á í wee mí lé ho t́́́́́iá poni. Le zū le ká í wee f́́́́́o à í leéka mi bío.

¹⁰ Páahú léé páahú ká í wee f́́́́́o, à í le ká mu lé le Dónbeení síi bío, à le tà na mu ní, à í ðán b́́́́́en mi ć́́́́n.

¹¹ Mu bon, í b́́́́́n t́́́́́n wi à í mi mi wán làa sòobéé, bèra a na à mu bío wé́́́́́ró pánká na le Dónbeení Hácírí dó mí à mi mún yí, à mi pánká wíoka kéí.

¹² Á há síadé́́́́́ le Dónbeení yi na wa lé́́́́́ra yi á wa à hení mín sía bío yi.

¹³ Wán zàwa lè wán hínni kèrètíewa, í wi à mi zū́́́́́n le í wi à í b́́́́́en mi ć́́́́n ká há búmakaa màhá hò mi á í ðín yí yú mu wóhú. Í ò b́́́́́en mi ć́́́́n, bèra a na à í tonló c̀̀̀̀̀n ká làa bío ho keraráa há kána na ká nùpua ć́́́́n bío síi.

* 1:2 Mi loń Ezayii vūahū 52.7; 61.1

¹⁴ I ko à ì bue le Dónbeenì bín-tente na 6a nùpua búenbúen lè mí síwà yì, bìa yìo héra làa bìa yìo yì héra, bìa kàráanna, làa bìa yì kàráanna.

¹⁵ Lé bún te bïo á ì wi à ì buee bue le bín-tente mu à na minén na mún wi ho Oroomu lóhó yì.

Le Dónbeenì bín-tente pànká wi

¹⁶ Mu bon, le bín-tente bueró n̄yio yì máa dí mi. Le bín-tente mu lé le Dónbeenì pànká na le wee kánínáa bìa búenbúen na wee dé mí sía le yì, à búáká làa bìa lé 6a *zúífùwa, à dānāa bìa ká.

¹⁷ Le bín-tente mu wee zéení le le Dónbeenì wee wé à 6a nùpua térén le yahó 6a siadéro le yì mí dòn bïo yì, làa bïo mu túararāa: «Yia térénna le Dónbeenì yahó bïo á 6anso dó mí síi le yì bïo yì, wón á à kɛ́n le mukānì binbirì yì.»†

Ba nùpua wee wé mu bè-kora lè mí síwà

¹⁸ Le Dónbeenì wi ho wáayi, á wee zéení le mí yì wee c̄i 6a nùpua yì bïo 6a p̄á le à 6a wee wé bïo yì se bïo yì. Ba wee ti ho t̄iá poni yì lè mí wén-kora.

¹⁹ Lé bïo á bïo ó o nùpue dà à z̄n̄ le Dónbeenì bïo d̄n̄i yì á yì sà 6a yì, lerén mítén zéení mu wéréwéré làa ba.

²⁰ A lá ho d̄m̄íná n̄h̄ú búɛɛn̄i, á le Dónbeenì pànká na n̄i m̄iá, làa bïo le karāa bún ó o nùpue yìo yì máa mi. ɛɛ ká mu m̄ah̄á wee z̄n̄ le bè-wénia yì. Lé bún te bïo 6a t̄iá yì dà máa wé sínāa.

²¹ Ba z̄ le le Dónbeenì dà, à 6a yì dó le b̄arákà làa bïo mu korāa. Lé bún wó á bïo 6a wee leéka á n̄h̄ú m̄iánāa, á háciira m̄iá, á wi le t̄ib̄ir̄i yì.

²² Ba le mí lé mu bè-z̄n̄m̄in̄i 6ansowà, à 6a m̄ah̄á wó 6a b̄ónb̄uwá.

²³ S̄ani 6a búaan̄i le Dónbeenì c̄ukúso na máa hí, á 6a día 6a wee búaan̄i mu bè-lén̄nia na 6a wee ta lòn nùpue, t̄áá n̄inza, t̄áá n̄aju làa náa so, t̄áá b̄ia wee várā mí píorā wán, bán na búenbúen wee hí.

²⁴ Lé bún bïo yì á le Dónbeenì díarāa 6a á 6a wi mu bïo na tun wéro yì, à héha lè 6a sía wárā na yì se, á wee wé h̄a n̄yi-wárā làa mín.

²⁵ Ba p̄á le Dónbeenì t̄iá poni à 6a bò h̄a sab̄ion̄i m̄ón. Ba wee búaan̄i bïo le Dónbeenì léra, á wee sá na mu yì, à lerén Dónbeenì na léra mu á 6a día, dén na m̄ah̄á ko lè le khòon̄i f̄ɛɛɛ. Amiina!

²⁶ Lé bún bïo yì á le Dónbeenì díarāa 6a á 6a wee wé h̄a n̄yi-wárā na bïo sí 6a yì. Ba h̄áawa wee da làa mín, à 6a yì máa da làa báawa.

²⁷ Lé làa bún síi á 6a báawa mún yì máa da làa h̄áawa, à 6a sía wee b̄in̄i vá mín yì làa sòobéɛ. Lé bún bïo yì á le lònbee na ko làa ba wee yírāa 6a bïo 6a v̄un̄un wee wé bïo yì.

²⁸ Bïo 6a p̄á le mí máa z̄n̄ le Dónbeenì, á le 6èn día á 6a bò mí hácin-kora m̄ón, á wee wé bïo yì ko.

²⁹ Mu bïo na yì térénna lè mí síwà búenbúen 6a wee wé: Ba wee wé mu yikomu, 6a yìo wee lé mí ninz̄awa bïo, 6a lé 6a n̄i-s̄um̄áa, le yandee wi 6a yì làa sòobéɛ. Ba lé 6a n̄i-búewá, á wa h̄a warà. Ba wee kh̄a 6a nùpua, 6a wa mu bè-kora wéro lè 6a nùpua. Ba wee f̄ūaa h̄a sab̄ion̄i 6a nùpua n̄in̄i,

³⁰ á wee yáa mín yènnāa. Ba lé le Dónbeenì z̄ukúsa. Ba wee là 6a nùpua, á wee yòon̄i mítén. Ba wee khòn, 6a dà mu bè-kora wéro làa sòobéɛ. Ba wee p̄i mín n̄uwā b̄ion̄i.

³¹ Ba lé 6a b̄ónb̄uwá. Ba dó mí n̄in̄i le mí ì wé bïo na, à 6a máa wé mu. Ba yiwa tunka, 6a yì z̄ m̄ak̄ar̄i.

³² Ba n̄n̄ z̄ le Dónbeenì cítii bïo le b̄ia wee wé h̄ón wárā so síi bïo s̄a mu h̄umú yì. ɛɛ ká 6arén mí bæere m̄ah̄á pá wee wé mu, á 6a mún wee tà b̄ia wee wé mu n̄i.

† 1:17 Mi loñ Habakuuki v̄uah̄ú 2.4

2

Ba nùpua cítiró bïo

¹ Ū wé nùpue léé nùpue á wee cítí bïa ká, á ũ nùhũ máa lé, fo wee síiní ho ũten. Lé bïo á bïa fo wee cítí, bán wára bán síi lé hĩa ũnén mún wee wé.

² A wa 6èn zū le bïa wee wé hõn wára so síi á le Dónbeenĩ á à cítí làa bïo téréna.

³ A ũnén na wee cítí 6a nùpua à ũ nòn wee wé 6a wára bán síi, fo so wee leéka le ũ nùhũ á à lé le Dónbeenĩ cítíi yi le?

⁴ Taa bïo le Dónbeenĩ síi se, á wee nĩ mí yi, á zū mu bè-tente wéro, á fo so wee lá làa bè-káamáa le? Zūn le lé bún tentemu so wee nàa fo à ũ yèrémá ũ yilera le ũ wára.

⁵ Awa, á bïo fo yí wi ũ ní dèe, á yí wi ũ yèrémá ũ yilera le ũ wára, á le lònbe-sūmúí lé dïo fo 6èn n̄ dé ũten yi le Dónbeenĩ sí-cíilè wizonle zoñ. Bún zoñ ká le è fi le cítíi làa bïo téréna.

⁶ Le è sáání 6a nùpua yi á à héha le 6a bè-wénia.*

⁷ Bïa wee wé mu bè-tentewà làa sòobéε, á wee cá ho cùkú le le yèni le Dónbeenĩ cõn, le le mukãñ binbirĩ, bán le è na le mukãñ na máa vé yi.

⁸ Ká bïa káa le Dónbeenĩ yi, na pã ho tũiá poni à 6a tà mu bè-kora bïo, bán le è zéénínáa le mí yi wee cí 6a yi làa sòobéε.

⁹ Le lònbee le le yi véε á à yí bïa 6úen6úen na wee wé mu bè-kora. Mu ù 6úaká làa bïa lé 6a *zúifùwa, á à dãnáa bïa yínõñ 6a zúifùwa.

¹⁰ εε ká bïa wee wé mu bè-tentewà, bán le Dónbeenĩ á à dé ho cùkú yi, le è wé á 6a à yí le kònbií á à keñ ho héerá yi. Le nín-yání ì wé mu làa bïa lé 6a zúifùwa, á bïa yínõñ 6a zúifùwa màhá à sí.

¹¹ Mu bon, le Dónbeenĩ yi máa hueeka nùpua mín yi.

¹² Lé bún nòn á bïa 6úen6úen na wó mu bè-kora à 6a yí zū a *Mõyiize làndá, bán húmú bïo á làndá níi mía yi. Ká bïa zū ho làndá mu à 6a wee wé mu bè-kora, bán á à cítí le ho làndá.

¹³ Mu bon, bïa téréna le Dónbeenĩ yahó yínõñ bïa wee ní a Mõyiize làndá mí dòn ká 6a máa bè ho yi. Bïa wee wé bïo ho làndá le 6a wé, bán lé bïa le Dónbeenĩ wee wé à 6a téréen le yahó.

¹⁴ Hen ká bïa yínõñ 6a zúifùwa na ó o Mõyiize làndá mía cõn á wee wé bïo ho làndá bõ, se ho làndá mu wi 6a yiwa.

¹⁵ Bún wee zéení le bïo ho làndá le 6a wé wé á wi 6a sía yi, á 6a yiwa lé mu seéràsa. Lé bïo á pãahũ 6úí à 6arén míten yilera pí 6a bïo, ká pãahũ 6úí à hã tà 6a n̄ii.

¹⁶ Le Dónbeenĩ cítíi fi nònzoñ, ká mu bïo á à zūn. Bún zoñ ká le è d̄in o Yeesu *Krista wán á à cítíráa 6a nùpua 6a bïo 6úen6úen na sà yi d̄aní yi, làa bïo le Dónbeenĩ bín-tente bíaráa mu, d̄io á ì wee bue.

Ba zúifùwa yí máa bè ho làndá yi làa bïo mu koráa

¹⁷ εε ká ũnén na lé o zúifù, á zū a *Mõyiize làndá, á le ũ síi wan le Dónbeenĩ bïo yi,

¹⁸ fo zū bïo sí le Dónbeenĩ yi. Lé ho làndá nòn á fo zūnáa bïo se.

¹⁹ Fo láa mu yi le fo lé 6a muiiwá ya-dí, á lé bïa wi le tibirí yi khoomu.

²⁰ Fo le fo lé bïa yí zū mu bïo n̄i-karánlo, á lé 6a háyúwá n̄i-karánlo. Lé bïo fo zū le mu bïo zūnló le ho tũiá poni á wi ho làndá yi.

²¹ Awa, ũnén na màhá le fo lé bïa ká n̄i-karánlo 6èn wó kaka yí máa káránnáa ũten? Fo wee hení mu na 6a nùpua yi le 6a yí n̄uaa bïo, à ũnén màhá wee n̄uaa le we?

* 2:6 Mi loñ Lení vūahũ (Psaumes) 62.13

22 Fo wee kàrán 6a nùpua le ho há-fénló lè ho bá-fénló 6a khí yi, à ùnén màhá wee wé mu le we? Fo òjina há wònna à ù màhá wee zoo òjuaa mu bïo há wònna zíní yi le we?

23 Fo wee yòoní ùten ho làndá bïo yi, à le Dónbeení yèni dén 6èn wee yáa bïo fo yí máa bè ho làndá mu yi bïo yi.

24 Mu bon, bïo kà lé bïo túara le Dónbeení bioní vūahú yi: «Lé minén bïo yi á bïa yí zū le Dónbeení wee yáaráa le yèni.»†

25 Mu bon, ká fo wee wé bïo ho làndá bò, se ù *kúiiiró‡ bïo òjūhú wi. Ká fo *kúio à ù màhá yí máa bè bïo ho làndá bò henía yi, se fo ka lòn nùpue na yí kúio.

26 Ká yīa yí kúio ò o 6èn wee bè bïo ho làndá bò henía yi, á le Dónbeení so máa càtí 6ànsò lòn nùpue na kúio le?

27 A yīa yí kúio ò o wee bè bïo ho làndá bò henía yi lé wón khíi cítí ùnén na yí máa bè ho yi, ká ùnén ho làndá mu òjòh wáa túara òjòh yi, á fo mún kúio.

28 Mu bon, mu yínòh o nùpue sánia wee wé 6ànsò là a zúifù, á mu mún yínòh ho kúiiiró wee wé o là a zúifù.

29 Ká a zúifù binbirí lé yīa lé orén zoó mí sī yi. A ho kúiiiró binbirí, hón lé le sī na yèrémáa. Būn lé le Dónbeení Hácírí wee wé mu, ká yínòh ho kúiiiró na ó o Mòyiize làndá bò. O zúifù binbirí yí máa yí le yèni nùpua cǎn. Le Dónbeení lé ðio ó o wee yí le yèni cǎn.

3

Le Dónbeení le mí ì wé bïo à le wé mu

1 Awa, á mu zúifùmu lè ho kúioró lée bïo na cǔnú wi le?

2 Mu cǔnú wi làa sòobéé há dǎa búenbúen yi. Barén lé bïa le Dónbeení kàrafáa mí bioní yi ho yahó.

3 Awa, á hàrí ká 6a búí 6a tǎahú á yí bò bïo le Dónbeení le 6a wé yi, á būn so ò hè lerén á le máa bè mí bioní yi le?

4 Bùeé. Wa ko wa zūn le le Dónbeení dén wee ðin ho tǔiá poni wán, ká 6a nùpua búenbúen lé 6a sabín-fūaalowa, làa bïo mu túararáa le Dónbeení bioní vūahú yi lerén mítén dǎní yi:

«Ba nùpua ko 6a zūn

le bïo fo wee mí búenbúen lé ho tǔiá poni.

A hàrí 6a yáa ù yèni,

se ù bïo pá bon.»*

5 Ká bio warén wee wé à mu yí téréna lé būn wó á le Dónbeení térénló bio wíokaa zūnanáa, se í wáa dà à bio bïo ká à à héha lè 6a nùpua leékaró: Hen ká le Dónbeení wee beé wa lò bïo búí dǎní yi, būn so wee zéení le le yí téréna le?

6 Bùeé dé! Būn lé 6a nùpua leékaró. Lé bio ká le Dónbeení yí téréna, á le è cítí ho ðímíhǎ nùpua kaka?

7 Ká ínén lá fá le sabéré á le Dónbeení tǔiá poni bio wíokaa zūna á dóráa ho cùkú le yi, á lé mu yén 6èn wáa òjòh á í òjūhú á à síráa le í lé o bè-kora wéro?

8 Ba búí na wee là wen á yáa wee bio le wa wee bio bïo ká: Mi wé wa wé mu bè-kora à mu bè-tentewà lé yi. Bán nùpua so òjúná á à sí.

Nùpue na téréna le Dónbeení yahó á mia

9 Awa, á warén *zúifùwa màhá 6èn wee leéka le wa bio òjūhú so wi po bïa ká lée? Bùeé dé! Í zéenia mu le 6a *zúifùwa làa bïa yínòh 6a *zúifùwa búenbúen á mu bè-kohó pánká wi wán,

† 2:24 Mi loñ Ezayii vūahú 52.5 ‡ 2:25 Mi loñ Luki vūahú 1.59 * 3:4 Mi loñ Lení vūahú (Psaumes) 51.6

- 10 làa bïo mu túararáa le Dónbeenĩ bionĩ vūahũ yi:
 «Ba nùpua búenbúen yi
 á nĩ-kéní kà yí térénna,
 11 hácirí òanso nĩ-kéní kà á mía,
 hàrí nĩ-kéní kà yí máa cà le Dónbeenĩ.
 12 Ba búenbúen día ho wã-tente,
 òá páanía wó óa nùpua na bïo òúhũ mía.
 Bè-tente wéro nĩ-kéní kà
 á mía óa òúhũ.
 13 Ba òiní ka lòn búráa na hénkaa.
 Ba wee khà óa nùpua.
 Ba bíoní ka lòn díhioní súró.
 14 Ba wee dánkání óa nùpua làa sòobéé,
 óa wee bío há bín-kora.
 15 Ba can mí kuio le nĩ-óúee bïo yi.
 16 Há ðáa na óa wee tè yi
 búenbúen á óa wee fi mu bïo yi,
 à dé há yinyio óa nùpua yi.
 17 Ba yí zū héerà wōhũ.
 18 Ba yèn-dání yi á Dónbeenĩ kǎnbii òúhũ mía.»†
 19 A wa òǎn zū le ho làndá bò òǎn bíá wee bè bïo ho wee bío yi. Bún wó bèra
 a na à bío léenii yí keń o búí cǎn, à ho ðímíjǎ nùpua búenbúen mún zūń le mí
 wó khon le Dónbeenĩ yahó.
 20 Nii woon yí ðá máa wé bïo ho làndá le o wé búenbúen á máa térénnaa le
 Dónbeenĩ yahó. Mu bon, ho làndá òúhũ, léé bèra a na à óa nùpua zūń le mí
 wó khon.

Bïo le Dónbeenĩ wee kání là a nùpue

- 21 Éé ká há làa na kà wán, á bïo le Dónbeenĩ wee wé à wa wé óa nùpua na
 térénna le yahó ká ho làndá níí ló, bún le Dónbeenĩ mu wáa zéénía làa wén. O
 *Móyíize làndá mí bæere lè le Dónbeenĩ òi-cúa færowà zéénía mu wéréwéré.
 22 Le Dónbeenĩ wee wé à óa nùpua térén le yahó óa síadéro o Yeesu *Krista
 yi bïo yi. Le wee wé mu làa bíá búenbúen na wee dé mí sía wo yi, hueekaró
 mía mu yi.
 23 Lé bïo óa nùpua búenbúen wó mu bè-kohó, á óa búenbúen khèra lè le
 Dónbeenĩ cùkúso.
 24 Éé ká le Dónbeenĩ sãamu bïo yi, á le wó á óa térénna o Yeesu Krista pánká
 yi, wón na wó á óa yú mítén mu bè-kohó níí yi. Le wó mu kãamáa.
 25 Le Dónbeenĩ wó a lè le muinĩ yía. Lé bún bïo yi ó o Krista mu húmú pánká
 yi á bíá ðó mí sía wo yi búenbúen á yúráa mu bè-kora séndiaró. Le Dónbeenĩ
 wó ká síi, à zéénínáa bïo le wee wé à óa nùpua térén le yahó. Hàrí ho yánkaa,
 á óa nùpua bè-kora na óa wó
 26 á le há mí síi bïo yi, à zéénínáa bïo le wee wé à óa térén le yahó. Hàrí lòn
 zuia ká le Dónbeenĩ pá térénna, á wee wé à óa nùpua térén le yahó óa síadéro
 o Yeesu yi bïo yi.
 27 Lé bïo á mu lé le síidéro le Dónbeenĩ yi wee wé ò o nùpue térén le yahó,
 á mu òúhũ mía ò o ydoní mítén mí wára bïo yi.
 28 Mu bon, wa wee leéka le o nùpue wee térén le Dónbeenĩ yahó o síidéro
 le yi bïo yi, ká yínǎń o Móyíize làndá na ó o wee bè yi bïo yi.

† 3:18 Mí loń Lení vūahũ (Psaumes) 14.1-3; 53.2-4; 5.10; 10.7; 140.4; Ezayii vūahũ 59.7-8

29 Tàá le Dónbeenĩ mu so lé 6a *zuífùwa mí dòn 6àn Dónbeenĩ le? Le so yínǎn há síwà na ká búenbúen 6àn Dónbeenĩ le? Úuu, le mún lé há síwà na ká 6àn Dónbeenĩ.

30 Mu bon, lerén lé le Dónbeenĩ dà-kéní mí dòn. Lé lerén wee wé à 6a zuífùwa téréen le yahó 6a síadéro le yi bǐo yi, á le mún wee wé à há síwà na ká nùpua mún téréen le yahó 6a síadéro le yi bǐo yi.

31 A bǔn so wee zéení le lé dén síidéro so le yi bǐo yi ó o Mǎyiize làndá nùhǔ wáa míanáa le? Bùéé dé! Ho làndá mu bǐo nùhǔ kérló á wa yàá wíokaa wee tíi nǐi lè wa síadéro le Dónbeenĩ yi.

4

O Abarahaamu síidéro le Dónbeenĩ yi bǐo

1 A bǐo wa wáa à bío wàn 6úaa *Abarahaamu dǎní yi lé mu yén? Lé mu yén ó o yú?

2 Ká a Abarahaamu lá téréenna le Dónbeenĩ yahó bǐo ó o wó bǐo yi, se o dà à yòoní míten, ká a màhá yí dà máa yòoní míten le Dónbeenĩ yahó.

3 Mu bon, bǐo ká lé bǐo túara le Dónbeenĩ bióní vǔahǔ yi: «O Abarahaamu dó mí síi le Dónbeenĩ yi, lé bǔn nǎn le càtío wo là a nùpue na téréenna le yahó.»*

4 O ton-sá wón sàánii ko làa wo, ká le yínǎn dèe na 6a wé há làa wo.

5 Èe ká a 6úi yí máa wé dèe, à 6ánsò màhá dó mí síi le Dónbeenĩ na wee wé ò o bè-kora wéro à téréen le yahó, wón le Dónbeenĩ wee càtí le o téréenna mí yahó o síidéro le yi bǐo yi.

6 Lé bǔn te bǐo ó o nùpue na le Dónbeenĩ wee càtí le o téréenna le yahó ká mu bè-wénia níi ló ó o *Daviide wee bío nún-síni bǐo ká síi:

7 «Bia le Dónbeenĩ séra wékheró díá, á bó bè-kora nùhǔ, bán núná sí.

8 O nùpue na bè-kora ó o Nùhǔso yí nà a nùhǔ yi, wón nùhǔ sí.»†

9 Dén nún-síni so bǐo ciran bǐa kúiora mí dòn léé, tàá bǐa yí kúiora á mu mún ciran? Mu bon, wa wee bío bǐo ká: «O Abarahaamu síidéro le Dónbeenĩ yi lé bǔn wó a là a nùpue na téréenna le yahó.»

10 Ká lé o *kúiiro mónđen á le wóráa wo là a nùpue na téréenna léé, tàá le wó mu wó ó o kúioráa? Bùéé, le Dónbeenĩ wó a Abarahaamu là a nùpue na téréenna wó ó o kúioráa.

11 Sáni ò o Abarahaamu kúii, à bǔn le Dónbeenĩ wó a là a nùpue na téréenna le yahó o síidéro le yi bǐo yi. Ká ho kúiiro hón léé fíiminí na bò a wán, à zéení le le Dónbeenĩ wó a là a nùpue na téréenna mí yahó o síidéro le yi bǐo yi. Lé bǔn bǐo yi ó o Abarahaamu mu wóráa bǐa búenbúen na dó mí sía le Dónbeenĩ yi à 6a yí kúiora 6àn maá.

12 Èe ká a mún lé bǐa kúiora 6àn maá, bán na yí kǎnaa ho kúioró mí dòn yi, à 6a bò bǐo á wàn maá Abarahaamu wó yi, wón na dó mí síi le Dónbeenĩ yi sáni ò o kúii.

Há kǎa wee yi le síidéro le Dónbeenĩ yi pánká yi

13 Le Dónbeenĩ dó mí nǐi nǎn o *Abarahaamu là a mǎnmánia yi, le mí ì na ho díimíjǎ 6a yi á ho ò wé 6a kǎa.‡ Ká mu màhá yínǎn bǐo ó o Abarahaamu wee wé bǐo ho làndá le o wé bǐo yi. Le wó mu lé bǐo ó o téréenna le yahó o síidéro le yi bǐo yi.

* 4:3 Mi loń Bǐo nùhǔ búeenii vǔahǔ (Genèse) 15.6 † 4:8 Mi loń Lení vǔahǔ (Psaumes) 32.1-2 ‡ 4:13 Mi loń Bǐo nùhǔ búeenii vǔahǔ (Genèse) 12.2-3; 17.4-6; 22.15-18

14 Ká hã kĩa bïo lá sã a *Moyiize lándá bèrowà yi mí dòn, se le sïidéro le Dónbeenĩ yi ñúhũ mía, á bïo le Dónbeenĩ dó mí ñii le mí ì na mí ñipomu yi mún lá à khí.

15 Lé bïo á bïo 6a ñupua yí máa wé bïo ho lándá le 6a wé sese, lé bïn wee cíi le Dónbeenĩ sïi. Ká lándá lá mía, se lándá yáaró 6èn mún mía.

16 Lé bïn bïo yi á hã kĩa bïo sánáa bïa dó mí sïa le Dónbeenĩ yi, bèra a na à hã wé bïo na hñn làa ba, à bïo le Dónbeenĩ dó mí ñii le mí ì na à bïo sï bïa lé o Abarahaamu mòmánía 6úen6úen yi. Mu yínón bïa mí dòn na wee wé bïo ho lándá le 6a wé, ká mu mún lé bïa 6úen6úen na dó mí sïa le Dónbeenĩ yi.

17 Làa bïo mu túararáa le Dónbeenĩ bïonĩ vūahũ yi: «ĩ wó fo lè hã kãna cèrèè ñipomu 6àn maá.» § Le Dónbeenĩ na ó o dó mí sïi yi yahó, ó o lé wa maá. Dén Dónbeenĩ so lé ðio wee dé le mukãñi 6a ñi-hía yi, le wee wé à bïo lá mía à kèñ.

18 O Abarahaamu dó mí sïi lònía mu bïo na lòníló do, á dó mí sïi le Dónbeenĩ yi, lé bïn te bïo ó o wórãa hã sïwà na boo 6àn maá, làa bïo le Dónbeenĩ bíarãa mu kã sïi: «Ũ mòmánía ñii máa zūñ.»*

19 O lúlúio á à yí ho khimàni mu pãahũ, á ká mu húmú, á mún zū mín hãa Sara máa teró bïo, èè ká a sïidéro le Dónbeenĩ yi màhã pá fãrá ðñ.

20 Bïo le Dónbeenĩ dó mí ñii le mí ì wé ó o yí titikaa bïo yi hàrĩ cïnú. Ká a sïidéro le Dónbeenĩ yi bïo yi ó o wíokaa yú ho pãnká, á dórãa ho cùkú le yi.

21 O Abarahaamu láa mu yi binbirĩ le bïo le Dónbeenĩ dó mí ñii le mí ì wé á wéro pãnká mún wi le cón.

22 Lé bïn ñon á mu túara a Abarahaamu ðãní yi le «le Dónbeenĩ càtio wo là a ñupue na téréna.»†

23 Èè ká le bïonĩ mu «le Dónbeenĩ wó a là a ñupue na téréna» á yí túara orén mí dòn bïo yi.

24 Le mún túara warén bïo yi, warén na le Dónbeenĩ càtio lè 6a ñi-téréna, warén na dó wa sïa le yi, lerén na vèenía wa Ñúhũso Yeesu 6a ñi-hía ðahũ.

25 Le Dónbeenĩ día á 6a 6ó a wa bè-kora bïo yi, á wó ó o vèera, bèra a na à wa wé 6a ñupua na téréna le yahó.

5

Le Dónbeenĩ wó á 6a ñupua làa de bïnia sï

1 Bïo le Dónbeenĩ wó wèn lè 6a ñupua na téréna wa sïadéro le yi bïo yi, á warén làa de á ho héerã wãa wi pãahũ wa Ñúhũso Yeesu *Krista pãnká yi.

2 Lé orén pãnká yi á wa wee zãmakarãa mu sãamu na wa wi yi wa sïadéro le Dónbeenĩ yi bïo yi, á sïa wan bïo wa dó wa sïa wee lòní wa pãaníló le Dónbeenĩ mu cùkú yi làa de.

3 Mu yãá yínón bïn mí dòn, wa wee zãmaka le lònbee na wee yí wèn bïo yi, Lé bïo wa zū le le wee wé à wa hĩ wa sïa.

4 Ká wa hã wa sïa, lé bïn ñ wé á wa à ðaĩ ñ yí le sée ho kúarã khénló wán. Ká wa ðaĩna kãa ho kúarã khénló mu yi, á wa à ðaĩ ñ dé wa sïa á à lòní bïo le Dónbeenĩ le mí ì wé.

5 Wa sïadéro à lòní á bïo máa dé ñiyio wèn, lé bïo le Dónbeenĩ zéenia le mí wa wèn làa sòobèè le Hácírĩ na le ñon wèn pãnká yi.

6 Mu bon, wa lá yí dà dèè 6úi máa wé waten. A bïo ho pãahũ na le Dónbeenĩ bàrà á ðñ, ó o Krista 6ueé húrun 6a bè-kora wérowà bïo yi.

7 Ho tà à hí o ñupue na téréna bïo yi lònbee wi. Ñún-sï á ñupue dà à hení mí sïi á à hí yãa wee wé mu bè-tente bïo yi.

§ 4:17 Mi lorĩ Bïo ñúhũ 6úeenĩ vūahũ (Genèse) 17.5 * 4:18 Mi lorĩ Bïo ñúhũ 6úeenĩ vūahũ (Genèse) 15.5 † 4:22 Mi lorĩ Bïo ñúhũ 6úeenĩ vūahũ (Genèse) 15.6

⁸ Εε κά le Dónbeenĩ wee zéeni le le wa wɛn làa bïo kà: Bïo wa lá lé 6a bè-kora wérowà mí cúee, ká a Krista màhã pá tà húrun wa bïo yi.

⁹ Wa wó 6a nùpua na téréna le Dónbeenĩ yahó o Krista húmú cãni pànká yi. A léee kénkén ká wa mún khii kãní le Dónbeenĩ sí-cíilè yi.

¹⁰ Mu bon, bïo wa lá lé le Dónbeenĩ zúkúsa, ó o za húmú pànká yi á wa làa de wãa binia sí. A bïo wa sí làa de ká síi, á wa láa mu yi kénkén le wa à kãní bïo ó o yïo wi lua pànká yi.

¹¹ Mu yàá yínɔ́n bũn mí dòn, wa wee zãmaka le Dónbeenĩ bïo yi wa Núhũso Yeesu Krista pànká yi, wón na wó á wa lè le Dónbeenĩ mu binia sí.

O Adãma là a Yeesu Krista bïo

¹² Lé o nùpue nĩ-kéní wékheró bïo yi á mu bè-kohó wéró zonnáa ho ðímíjã yi. A lé mu bè-kohó wéró 6èn nɔn á mu húmú wiráa. A 6a nùpua búenbúen mún wee hí, lé bïo 6a búenbúen lé 6a bè-kora wérowà.

¹³ Sãni le Dónbeenĩ bè o *Mɔyiize làndá, à bũn mu bè-kohó wi ho ðímíjã yi wó. Ká bïo á ho làndá lá ðĩn mía, á le Dónbeenĩ 6èn lá yí máa mĩ mu bè-kohó bïo dé dèe yi.

¹⁴ A lá a Adãma pãahũ à vaa búe o Mɔyiize pãahũ yi, á mu húmú yú le sée 6a nùpua wán. Hàrí bïo á bán nùpua so wékheró yí ka là a Adãma wékheró bïo síi, wón na wó bïo le Dónbeenĩ le o yí wé, à 6a búenbúen pá húrun, o Adãma na bïo wee zéeni yia khii 6uen bïo.

¹⁵ Ká ho wékheró na wó, bũn lè le Dónbeenĩ sãamu yí dà máa tée. Lé bïo ká lé o nùpue nĩ-kéní mí dòn wékheró bïo yi á 6a nùpua cèrèe húrunnáa, á le Dónbeenĩ sãamu na le wó lè 6a nùpua cèrèe o nùpue nĩ-kéní pànká yi, wón na lé o Yeesu Krista, bũn sãamu so bïo 6èn yí dà máa bío.

¹⁶ Le Dónbeenĩ sãamu là a nùpue nĩ-kéní wékheró á wi mín júná yi. Mu bon, o nùpue nĩ-kéní wékheró lé bũn wó á le Dónbeenĩ síinia 6a nùpua júná. Εε ká mu bè-kora cèrèe wéró món, á le wó mí sãamu lè 6a nùpua, le wó á 6a téréna le Dónbeenĩ yahó.

¹⁷ Mu bon, o nùpue nĩ-kéní wékheró lé bïo wó á mu húmú yú ho pànká. Εε ká a Yeesu *Krista mí dòn pànká yi, á 6a nùpua na wee yí mu sãamu lè mí síiwà, bia le wee wé à 6a téréna le yahó, bán yïo á à wé lua, á à páaní ì dí le béeni làa wo.

¹⁸ Lé ká síi ó o nùpue nĩ-kéní wékheró nɔn á 6a nùpua búenbúen júná súrãa. Làa bũn síi, ó o nùpue nĩ-kéní bè-wénii na téréna, lé bũn 6èn wee wé à 6a nùpua búenbúen téréna, à bè yi yírãa le mukãní.

¹⁹ O nùpue nĩ-kéní mí dòn lé yia yí bò bïo le Dónbeenĩ bíia yi, lé bũn nɔn á 6a zãmãa wórãa 6a bè-kora wérowà. Làa bũn síi, ó o nùpue nĩ-kéní na tà le Dónbeenĩ bïo lé yia 6èn wó á 6a zãmãa á à téréna le yahó.

²⁰ Bïo ho làndá bò, á mu bè-kora 6èn mún wee dé wán ká mu wà. Εε ká hen na mu bè-kora wee dé wán yi, lé bũn á le Dónbeenĩ sãamu 6èn mún wíokaa wee dé wán yi ká mu wà.

²¹ Bũn wee wé bèra a na à bïo síi mu bè-kora yúrãa ho pànká á wee wé à 6a nùpua hí, lé làa bũn 6àn síi á le Dónbeenĩ sãamu 6èn mún wee yírãa ho pànká, à wé à 6a nùpua téréna le yahó, à na le mukãní binbirĩ na máa vé 6a nùpua yi 6a páaníló là a Núhũso Yeesu Krista bïo yi.

6

Bïo ho bátèemù bïo wee zéeni

¹ Awa, á bïo wa wãa à bío lé mu yén? Wa so ko wa wíoka wé wé mu bè-kora à le Dónbeenĩ wé wérãa mí sãamu cèrèe làa wɛn léee?

² Bùeé dé! Mu bè-kora dǎní yi, á wa ka lòn nùpua na húrun. A wa so ko á wa bíní wé wé bè-kora le?

³ Mi so yí zū le warén búenbúen na bátízera wa páaníló là a Yeesu *Krista bǐo yi, á ka lè wa páanía húrun làa wo le?

⁴ Awa, ho *bátéè̀mù wó á wa ka lè wa páanía húrun làa wo, á páanía nùuna làa wo, bèra a na à bǐo síi ó o Maá Dónbeenǐ vèeníanáa o Krista léra 6a nǐ-hía tǎhú lè mí pánká na cùkú wi, lé làa bǔn síi á warén mún wiráa le mukǎn-finle yi.

⁵ Mu bon, wa ka lòn nùpua na húrun wa páaníló làa wo bǐo yi. Làa bǔn síi á wa mún khíi vèe wa páaníló làa wo bǐo yi làa bǐo ó orén vèeraráa bǐo síi.

⁶ Mi wa zǔn le bǐo wa fù karáa, bǔn là a Krista páanía búaa ho *kùrùwá wán, bèra a na à mu bè-kora wéró jùhǔ búe wa cǔn, à wa yí bíní yí wé mu bǎn wobáanǐ.

⁷ Mu bon, O nùpue na húrun, wón wǎa jùhǔ ló mu bè-kora wéró yi.

⁸ A bǐo wa páanía húrun làa wo, á wa láa mu yi kénkén le wa mún n páanǐ ì keǐ le mukǎnǐ yi làa wo.

⁹ Wa zǔ le bǐo ó o Krista wǎa vèera, ó o máa bíní máa hí. Húmú máa bíní máa dǎn o bǐo,

¹⁰ Lé bǐo ó o húrun mu bè-kora bǐo yi le cùekúee á mu vóráa. A le mukǎnǐ na ó o wǎa wi yi ó o wi yi le Dónbeenǐ bǐo yi.

¹¹ Lé làa bǔn bǎn síi á minén mún zǔn le mi ka lè mi húrun mu bè-kora dǎní yi, á le mukǎnǐ na mi wi yi á mi wǎa wi yi le Dónbeenǐ bǐo yi mi páaníló là a Yeesu Krista bǐo yi.

¹² A warén na wi le mukǎnǐ yi ho tá wán á mu bè-kora wǎa yí ko mu bíní yí pánká wán.

¹³ Mi yí bíní yí día mi sǎnía mu bè-kora níi yi à há wé mu bǐo na yí téréna tonló sǎ, ká mi wé lòn nùpua na húrun bínía vèera bǐo síi, à sǎnía wé mu bǐo na téréna tonló sǎ, à wé sá na le Dónbeenǐ yi.

¹⁴ Bǐo mi ka lòn nùpua na húrun vèera, á mi le mi sǎnía wé mu bǐo na téréna tonló sǎ, à wé sá na le Dónbeenǐ yi. Lé bǐo ó o Mɔ̀yǐize làndá pánká wǎa mía mi wán, mu lé le Dónbeenǐ sǎamu á mi wi yi.

Wa yí máa sá na mu bè-kora yi

¹⁵ Awa, á bǐo ó o *Mɔ̀yǐize làndá pánká wǎa mía wa wán à wa wi le Dónbeenǐ sǎamu yi, á lé bǔn bǐo yi á wa wé è wéráa mu bè-kora le? Bùeé dé!

¹⁶ Ká mi wee wé mu bè-kora, se mi lé mu bè-kora bǎn wobáanǐ. Bǔn wee bǔen lè mu húmú. Ká mi bèn wee bè bǐo le Dónbeenǐ wee bǐo yi, á dén n wé mia lè 6a nùpua na téréna le yahó.

¹⁷ Mi wa dé le Dónbeenǐ bǎrǎkà! Mi fù lé mu bè-kora wobáanǐ. Èé ká há làa na ká wán, á bǐo 6a kǎrǎnna làa mia na mi tà yi, á mi bò yi lè mí sǎ búenbúen.

¹⁸ Mi júná ló mu bè-kora wéró yi, á wǎa lé bǐo téréna wobáanǐ.

¹⁹ I wee bǐo làa mia làa bǐo 6a nùpua wee bíoráa, lé bǐo mi yí máa wé zǔn mu bǐo yara fùafù. Mi fù ka lòn wobáanǐ, á wee dé mítén mu koomu wárá lè mí síiwá yi, à kǎa le Dónbeenǐ yi. Làa bǔn bǎn síi á há làa na ká wán, á mi mún día mítén lòn wobáanǐ, à wé wé bǐo téréna, à bǐo síi le Dónbeenǐ yi.

²⁰ Bǐo mi fù ka lòn wobáanǐ mu bè-kora wéró níi yi, á bǐo téréna wéró bǐo mía mia.

²¹ Awa, á lé ho cǔnú yén mi wǎa yú há wárá na mi wee nǐyi bǐo yi há làa na ká wán. Bǐo wee lé mu món lé mu húmú.

²² Èé ká há làa na ká wán, á le Dónbeenǐ fáa mia mu bè-kora níi yi, á mi wǎa lé le ton-sáwá. Cǔnú na wi mu yi, lé bǐo mí bǐo sǎ le yi, á bǐo wee lé mu món lé le mukǎnǐ binbirǐ na máa vé.

²³ Mu bon, mu bè-kora wéró sàáníí lé mu húmú. $\epsilon\epsilon$ ká le Dónbeení bío na le wee há làa wɛn wa páaníló là a Yeesu *Krista na lé wa Núhúso bío yi, bún lé le mukāñí binbirí na máa vé.

7

O kèrètɛ á ho làndá pànká wáa mía wán

¹ Wán zàwa lè wán hínni, bío á ì bío ò na mia á mi zū kénkén, lé bío mi zū ho làndá: O nùpue na yío wi lua, wón lé yíá ho làndá pànká wi wán.

² Làa bío síi ká a háa yan o báa, à ho làndá cɛé wo bân báa mu yi ho pãahú búenbúen na á wón yío wi lua yi. Ká bân báa hía húrun, se o háa púhú ló hón làndá so yi.

³ Ká bân báa mu yí húrun ò o bíníá yan bá-veere, se o lé o bá-fé. $\epsilon\epsilon$ ká bân báa húrun ó o bò yi yannáa, se làndá mía o wán, se o yínɔ́n bá-fé.

⁴ Lé làa bún síi á minén bío mún karáa. Mi páaníló là a *Krista bío yi á minén mún ka lè mi húrun, á ho làndá wáa bíníá mía mi wán. Mi bío wáa sá yíá vèera ló ba ñí-hía tãhú yi, bèra a na à wa wé sá ho tonló na bío sí le Dónbeení yi.

⁵ Mu bon, pãahú na á mu bío na yí se poni fù yú ho pànká wa wán, á ho làndá wee wé à mu bè-kora poni búe wɛn. A wa sá há ton-kora na wee búen lè mu húmú.

⁶ $\epsilon\epsilon$ ká há làa na ká wán, á wa ka lè wa húrun ho làndá dǎní yi, á wáa yú waten mu bío na á wa lá lé ba wobáaní níi yi. Wa wáa dà à sá à na le Dónbeení yi lè le hácin-finle, lerén mí bæere Hácírí pànká yi, ká wa wáa máa bíní máa bè *Mɔyize làndá yi máa sá máa nanáa le Dónbeení yi.

Bío nɔ́n ho làndá bórda

⁷ Awa, á wa wáa bío mu yén? Ho làndá lée bè-kohó le? Bùeé. *Làndá lá mía se ì yí zū bè-kohó. Mu bon, ká ho làndá lá yí bía le: «Yí le ù yío lé mi ninza bío,»* á ì lá máa zūn le bún lée bè-kohó.

⁸ Lé ho làndá á mu bè-kohó bò yi dóráa le síi bío na yí se lè mí sííwà bân wéró poni mií. Làndá lá mía, se bè-kohó mún mía.

⁹ Bío á ì fù yí zū ho làndá, á ì yío wi lua. Ká bío ho làndá bò, á mu bè-kohó bèn yú ho pànká,

¹⁰ á ì wáa ká mu húmú. Lé bún te bío á ho làndá na lá à wé á ì yí le mukāñí, lé hón á à dé mi mu húmú yi.

¹¹ Mu bon, mu bè-kohó bò ho làndá yi á khà mi yáara.

¹² Ká ho làndá hón wee ce, á bío bò henía mún wee ce, á téréna, á se.

¹³ Awa, á lé mu bío na se bíníá wó ínén búero le? Bùeé! $\epsilon\epsilon$ ká mu bè-kohó màhá dǎn mu bío na se wán á bóráa mi. Lé bún wa zūnanáa le mu bè-kohó yí se làa sòobɛɛ, á mún zūnanáa mu bè-kohó sūnsūmámu bío le Dónbeení bò henía pànká yi.

¹⁴ Mu bon, wa zū le ho làndá hón lé le Dónbeení bò ho le Dónbeení mu Hácírí pànká yi. Ká ínén wón lé o nùpue, pànká mía mií. I ka lòn wobá-ñí na ba yèera mu bè-kohó yi.

O nùpue á mu bè-kohó pànká wi wán

¹⁵ Ho tūiá poni, bío á ì wee wé á ì bɛntɛn yí zū púhú: Bío á ì wi à ì wé á ì yí máa wé, ká bío á ì pina, bún lé bío á ì màhá wee wé.

¹⁶ Ká ì hía wee wé bío á ì yí wi à ì wé, se ì tà le ho làndá se.

¹⁷ Awa, se bío á ì wee wé ká á yí ló mií, ká lé bío mu bè-kohó yú ho pànká ì wán.

* 7:7 Mi loń Léró vūahú (Exode) 20.17; Làndá zéeníló vūahú (Deutéronome) 5.21

¹⁸ Mu bon, í zū le mu bïo na se wéró pànká mía mií. Í wee wé le í wé mu bïo na se, ká ho pànká na á í wé làa bũ lé hĩa mía.

¹⁹ Bïo se na á í wi à í wé á í yí máa wé, à mu bïo na yí se na á í yí wi à í wé, bũn lé bïo á í màhá wee wé.

²⁰ Ká í wee wé bïo á í yí wi à í wé, se bũn wáa yí ló mií. Lé mu bè-kohó na yú ho pànká í wán á mu ló yi.

²¹ Lé bũn bïo yi á í zūnanáa bïo kà: Hen ká í le í wé mu bïo na se, à bïo yí se lé bũn à í día ká í wé.

²² Le Dónbeenĩ làndá à ínén í beere sii wee wa bïo yi.

²³ Eε ká bè-veere búu màhá wi, bũn bèn wee fi làa bïo á í tà bïo. Mu wee wé mi lè mu bè-kohó bïo na wi mií kàsó nĩ.

²⁴ A hĩa bèn lée yéréké wee sá mií! Yĩa màhá à kání mi mu nĩ-hínmu mu yi lé o yén coon?

²⁵ Eε ká mi wa dé le Dónbeenĩ bárakà o Yeesu *Krista na lé wa Núhũso pànká yi.

Awa, í hácírí yi, á le Dónbeenĩ làndá pànká wi í wán. Ká há sánia dání yi, á mu bè-kohó bèn pànká wi í wán.

8

Le Dónbeenĩ Hácírí wee wé ò o nùpue òhũ lé

¹ Há làa na ká wán á bĩa wáa páanía là a Yeesu *Krista, bán òhũ ná máa sí.

² Mu bon, le Dónbeenĩ Hácírí, òhũ wee na le mukání o nùpue yi o páaníló là a Krista bïo yi, á kánia mi mu bè-kohó bïo lè mu húmú nĩ yi.

³ O *Moyiize làndá lá yí dà máa wé bũn, lé bïo ba nùpua yídàmu tun mu wéró wáhũ. Eε ká le Dónbeenĩ wó mu. Le non mí za ó o búeé lá há sánia lè ba bè-kora wérowà bïo, á léraráa ba òhũ ná mu bè-kora nĩ yi. Lé ká sii le Dónbeenĩ wó á bóráa mu bè-kora òhũ, bũn na lá wee yí ho pànká ba nùpua wán.

⁴ Le Dónbeenĩ wó ká sii bèra a na à wa òhũ wé bïo ho làndá le wa wé à mu òhũ sí, warén na yí máa wé bïo wa sĩa wee vá yi na yí se, à wa wee wé bïo sí le Dónbeenĩ Hácírí yi.

⁵ Mu bon, bĩa wee óua mítén héha làa bïo sí ba yi na yí se, bán yilera bò bïo sí ba yi wán. Ká bĩa wee óua mítén làa bïo le Dónbeenĩ Hácírí le óua óuaráa mítén, bán yilera bèn bò bïo sí le Hácírí mu yi wán.

⁶ Yĩa wee óua mítén héha làa bïo sí a yi, wón lá mu húmú wáhũ. A yĩa wee bè bïo le Dónbeenĩ Hácírí le o wé yi, wón bèn lá le mukání na máa vé lè ho hégrà wáhũ.

⁷ Lé bïo á bĩa wee óua mítén héha làa bïo sí ba sánia yi, bán lé le Dónbeenĩ zúkúsa. Ba yí máa wé bïo le Dónbeenĩ làndá le óua wé. Ba yáa yí dà mu máa wé òhũ.

⁸ Bĩa wee óua mítén héha làa bïo sí ba yi, bán bïo yí dà máa wé sí le Dónbeenĩ yi.

⁹ Eε ká minén bán yí máa óua mítén làa bïo sí mi sánia yi. Mi wee wé bïo le Dónbeenĩ Hácírí le mi wé, lé bïo le Hácírí mu wi mia. Hen ká a Krista Hácírí* mía nùpue na yi, se wón bànsò bïo yí sã a yi.

¹⁰ Eε ká a Krista wi minén yi, á mi yú le mukání le Dónbeenĩ Hácírí pànká yi, lé bïo mi téréna le Dónbeenĩ yahó. Mi ì hí bũn bon,

¹¹ Eε ká le Dónbeenĩ na vènia o Yeesu á Hácírí wi mia, á lerén na vènia o Krista mu á mún ñ na le mukání mi sánia yi le Hácírí mu na wi mia pànká yi, hón sánia so na bïo sã mu húmú yi.

¹² Wán zàwa lè wán hĩnni, bïo lé há kíkáa wa wán lé à wa wé bïo sí le Dónbeenĩ yi, ká yínón à óua waten héha làa bïo sí wèn.

* 8:9 O Krista Hácírí na bïo bĩa hen dén lè le Dónbeenĩ Hácírí óuénóuén lée dà-kéni.

¹³ Ká mi wee ɓua miten héha làa ɓio sí mia, á mi ì hí. Ɛε ká mi khú mi kùrú síi ɓio wéró yi le Dónbeení Hácírí pànká yi, á mi ì keń le mukāńi yi.

¹⁴ Mu bon, ɓia le Dónbeení Hácírí wee dí yahó, bán ɓúenɓúen lé le Dónbeení zàwa.

¹⁵ Le Hácírí na mi yú máa wé mia làa wobáanı, le máa dé zǎńi mia. Le wee wé mia lè le Dónbeení zàwa, á wa dà wee veráa le le «Abaa.» Mu kúará le: I Maá.

¹⁶ Le Dónbeení Hácírí mí beere yàá wee ɓio mu wéréwéré wa sía yi le wa lé le Dónbeení zàwa.

¹⁷ Awa, á ɓio wa lé le Dónbeení zàwa, á hǎ kǎa na le dó mí jii le mí ì na mí zàwa mu yi á ɓio mún sǎ warén yi. Wa à páanı hǎ yi là a Krista. Mu bon, ká wa tà wee páanı le lònbee yi làa wo, á wa mún khii páanı a cùkú yi làa wo.

Le Dónbeení wi à ɓa nùpua keń le cùkú yi

¹⁸ Le lònbee lè mí síwà na wee yí wen ho zuia á yí dà máa tèé lè ho cùkú na wa khii yí le Dónbeení cǎn.

¹⁹ Mu bon, mu ɓio ɓúenɓúen na le Dónbeení léra á síi vá làa sòobéε wee lòní ɓio le Dónbeení khii zéenináa ɓia lé le zàwa.

²⁰ Mu bon, mu ɓio ɓúenɓúen á wi ho pànká na ɓio jùhú mǎa níi yi. Yínɔń munén màkóo kera mu yi, yǎ léra mu lé yǎ wó mu.† Ɛε ká ho dé mí síi lòní á jùhú pá wi mu ɓio mu cǎn.

²¹ Le Dónbeení khii fé mu bè-lénnii ɓúenɓúen ho yáaró pànká na mu wi níi yi lòn wobá-níi níi yi, á mu ì keń miten, á à keń ho cùkú yi làa ɓio le Dónbeení zàwa wiráa miten ɓio síi.

²² Mu bon, wa zú le hǎrí lòn zuia á mu wee jínika là a hǎa na sǎní wee ɓúe ɓio síi.

²³ Ká mu màhá yínɔń mu bè-lénnia mu mí dòn wee jínika. Warén na yú le Dónbeení Hácírí wó, dén na lé le nín-yání bè-hǎnii, warén mún wee jínika á pannáa ɓio le khii màjá à lén wa júná, á zéení le wa lé le zàwa.

²⁴ Wa fera bǔn bon. Ká wa fenló mu màhá léé ɓio na wa dó wa sía wee lòní. Ɛε ká a nùpue hǎa mǎn mu ɓio na ó o wee lòní, se bǔn ɓio so ó o máa bǎní máa lòní. Mu ɓio na ó o nùpue yǎo wi wán ó o so tǎn bǎní ì lòní le?

²⁵ Ɛε ká wa dó wa sía wee lòní ɓio wa yǎo mǎa wán, se wa hǎ wa sía wee lònínáa mu.

²⁶ A le Dónbeení Hácírí mún wee séení wen, lé ɓio wa lé ɓa yídàwa le Dónbeení ɓio dǎní yi. Mu bon, wa yí zú ɓio wa à fioráa. Lé bǔn te ɓio le Hácírí mu wee fio wa ɓio yi lè hǎ jínikaa na ɓio yara yí dà máa zéení.

²⁷ A le Dónbeení na wee mi ɓio khiina zoó wi hǎ sía yi, dén zú ɓio le Hácírí wi le fio. Mu bon, le Hácírí mu wee fio ɓia dó mí sía le Dónbeení yi ɓio yi. Le wee wé mu làa ɓio le Dónbeení le mu koráa.

²⁸ Le Dónbeení wee wé à mu ɓio ɓúenɓúen wé ho cǔnú ɓio ɓia wa le cǎn, bán na le hueekaa làa ɓio le lon làa bǔ.

²⁹ Mu bon, le Dónbeení fèra hueeka ɓa, á le mún fèra lon à le wé à ɓa ɓonmín lè le za, bèra a na à wón wé ɓa zà-kúii kǎleso.

³⁰ Bán na le Dónbeení fèra le mí ì wé ɓio kà síi á le mún von, á ɓia le von á le mún wó á ɓa téréna le yahó, á ɓia le wó á ɓa téréna le yahó á le mún wó á ɓa yú le cùkú.

Le Dónbeení wamini ɓio

³¹ ɓio wa yàá wǎa à bǎní ì ɓio lé mu yén? ɓio le Dónbeení wi làa wen, á yǎ dà à sǎnsá wen lé o yén?

³² Le Dónbeení na yí pǎ mí za húmú, à le tà nɔn wo ó o húrun wa ɓúenɓúen ɓio yi, á so máa na mu ɓio ɓúenɓúen wen máa bè mí za mu wán le?

† 8:20 Mi loń ɓio jùhú ɓúeenii vǎahú (Genèse) 3.17

³³ Nùpue na dà à bàká bĩa le Dónbeenĩ hueekaa yi wón mía. Lé bĩo le Dónbeenĩ wó á ɓa téréenna le yahó.

³⁴ Nùpue na wáa dà à siinĩ ɓa júná wón mía. Lé bĩo ó o *Krista húrun. Mu yáá yínǎn bǔn mí dòn, o vèera, á wi le Dónbeenĩ nín-tiánĩ, á wee fio le yi wa bĩo yi.

³⁵ Lée wée dà à fáa wɛn o Krista na wa wɛn níi yi? Lé ho yéréké na wé sá a nùpue yi lée, tàá lé le yidèéré? Tàá lé bĩo ɓa nùpua wee beé wa lò bĩo yi le? Á lé le híni lè mu khemu lée, tàá lé mu bĩo na dà wee dé le ɓóonĩ. Tàá lé mu húmú le?

³⁶ Mu ù wé wɛn làa bĩo mu túararáa le Dónbeenĩ bionĩ vūahũ yi: «Lé ũnén Dónbeenĩ bĩo yi á wa wee zàanínáa wa mukānĩ làa wizoonĩ ɓúenɓúen. Ba nùpua wee lá wɛn lòn pia na ɓa wà vaá ɓúe.»‡

³⁷ ƐƐ ká mu ɓúenɓúen yi, á warén lé bĩa lé ɓa san-báa binbirĩ o Krista na wa wɛn pànká yi.

³⁸ Í láa mu yi binbirĩ le mu húmú, lè ho keɛ le mukānĩ yi, lè le Dónbeenĩ tonkarowà na ho wáayi, lè hã pànkáwá ɓúenɓúen, làa bĩo hã laà na kà wán, làa bĩo khi wé,

³⁹ lè ho wáayi pànkáwá, làa hĩa ho tá yi, lè mu bè-lénna ɓúenɓúen, á dèe woon yí dà máa fáa wɛn le Dónbeenĩ waminĩ na le dǎn wa Núhũso Yeesu Krista wán zéenia làa wɛn níi yi.

9

O Isirayɛle nĩpomu bĩo sã le Dónbeenĩ yi

¹ Í ì mí ho tũíá poni, í máa fi sabéré lé bĩo á í bĩo sã a *Krista yi. A le Dónbeenĩ Hácirĩ mún wee zéeni mu wéréwéré í sũ yi le bĩo á í ì bĩo á bon.

² Í yi wee dè làa sòobéé, á lò wee be mu bĩo yi.

³ Mu bon, ínén í beere lá à fan le le Dónbeenĩ dánkání mi, à í là a Krista fáa mín yi ká bǔn lá dà à séeni wán zàwa lè wán hínni na làa mi lé ho síi kéní bĩo yi.

⁴ Ba lé o *Isirayɛle nĩpomu. Le Dónbeenĩ wó ɓa lè mí zàwa, á zéenia mí cùkú làa ba, á bò le páanii lè mí síiwà làa ba. Le nɔn ho làndá ɓa yi, á zéenia bĩo ɓa wé è ɓúaaní làa de làa ba. Le dó mí jii nɔn ɓa yi bĩo cèrèé dǎnĩ yi.

⁵ Lé ɓarén lé o *Abarahaamu là a *Izaaki là a *Zakoobu m̀nmanía, á mu nĩpomu dǎnĩ yi, á lé ɓarén ɓàn síi ó o Krista mún ɓueé ton yi, wón na wi mu bĩo ɓúenɓúen jùhũ wán, á lé le Dónbeenĩ, á le khòonĩ bĩo sã yi féé. *Amiina.

Bĩa lé o Isirayɛle nĩpomu binbirĩ

⁶ Bǔn wee zéeni le bĩo le Dónbeenĩ dó mí jii le mí ì wé á le so khú yi le? Bùéé. ƐƐ ká bĩa ɓa wee ve làa Isirayɛle zàwa yínǎn bán ɓúenɓúen lé bĩa lé o zàwa binbirĩ.

⁷ Ó o Abarahaamu zàwa mún yínǎn bán ɓúenɓúen lé bĩa lé o zàwa binbirĩ. Mu bon, bĩo ká lé bĩo le Dónbeenĩ bĩa nɔn o Abarahaamu yi: «Ba zàwa na á í dó í jii le í na foñ, lé o Izaaki á í ì dǎn wán á fo ò yíráa ɓa.»*

⁸ Bǔn wee zéeni le o Abarahaamu zàwa na ó o ton ɓúenɓúen yínǎn Dónbeenĩ zàwa. Bĩa lé le zàwa lé bĩa le Dónbeenĩ dó mí jii bĩo yi, na lé o Abarahaamu m̀nmanía.

⁹ Mu bon, hã jii-cúa na ká lé hĩa le Dónbeenĩ mà á dóráa mí jii: «Lóhó ló tíká ká í bǎnĩ ì buen ũ cón ká mǎn hãa Sara ton o za báa.»†

¹⁰ Bǔn pá yínǎn mu mí dòn. O Erebekaa mún ton ɓa hénbéní lè wán maá Izaaki.

‡ 8:36 Mi loñ Lení vūahũ (Psaumes) 44.23 * 9:7 Mi loñ Bío jùhũ ɓúeenĩ vūahũ (Genèse) 21.12 † 9:9 Mi loñ Bío jùhũ ɓúeenĩ vūahũ (Genèse) 18.10, 14

11-12 Pãahũ na 6a yàá ðĩn yí ton yi á yí wó bïo se làa bïo yí se, á le Dónbeenĩ bía bïo kà: «O kínlésó á à wé o fèeso ton-sá.»‡ Le Dónbeenĩ bía bũn bèra a na à bïo le le mí ì wé à wé à lén. Le wee hueeka 6a nùpua làa bïo sí le yi. Mu yí máa lé 6a nùpua wárá yi, ká mu wee lé lerén na wee ve 6a yi.

13 Làa bïo mu túraráa le Dónbeenĩ bionĩ vūahũ yi kà síi: «O wara a Zakoobu ò o día a Ezayuu.»§

Le Dónbeenĩ le mí ì wee bïo na à le wé mu

14 Awa, á bũn kúará lé mu yén? Mu so wee zéeni le le Dónbeenĩ yí téréna le? Bùeé dé!

15 Mu bon, bïo kà lé bïo le bía nòn o *Moyiize yi: «ĩ le ĩ wé hii làa nùpue na, à ĩ wé le le bânso. ĩ le ĩ zũn nùpue na màkárí à ĩ zũn bânso màkárí.»*

16 Bũn wee zéeni le yínón bïo 6a nùpua wee cà mu, tàá bïo 6a wee ñĩ mí ló bïo yi. Ká le Dónbeenĩ na wee wé le hii lé ðio mu wee lé yi.

17 Bïo kà lé bïo bía le Dónbeenĩ bionĩ vūahũ yi: «ĩ dó fo le ho *Ezipite kōhũ bée bèra a na à ĩ dànló bïo zũn, à ĩ yèni mún lé ho ðímíñá búenbúen yi.»†

18 Lé bũn nòn ká le Dónbeenĩ le mí ì zũn nùpue na màkárí, à le zũn bânso màkárí. Le le mí ì wé ò o nùpue yi ti, à le wé à bânso yi ti.

19 Ká lé bũn mu karáa, ñún-sĩ ó o búí á à tùa miĩ le lée webio nòn le Dónbeenĩ mu pá wee zaráa le 6a nùpua? Mu bon, yía dà à pĩ bïo le Dónbeenĩ le mí ì wé wón mía.

20 Nùpue so dà à pĩ bïo le Dónbeenĩ le mí ì wé le? Dà-míni so dà à tùa yía má le yí le lée webio nòn ó o má mi kà le?

21 O sí-mí so yí dà máa mí ho córó làa bïo ó o síi vá yi le? O le mí ì mí dèe na bïo ñúhũ wi làa sòobéé, tàá ðio bïo ñúhũ tà mía le ho córó mu, ò o mí.

22 Awa, le Dónbeenĩ wi le zéeni le mí síi wee cĩ, á wi le zéeni mí pánká. A le ñòn pá ñà mí yi làa sòobéé bía le síi wee cĩ yi bïo yi, na bïo sã ho yáaró yi.

23 Ká le màhá mún wi le zéeni mí cùkú beenĩ làa bía le zūna màkárí, bán na le fèra wíokaa à 6a keñ le cùkú beenĩ mu yi.

24 Bán sowaso lé warén. Le von wen léra 6a *zúifùwa làa bía yínón 6a zúifùwa tñahũ.

25 Bïo kà lé bïo le Dónbeenĩ bía mí ñi-cúa fèero Ozee vūahũ yi:

«Bia lá yínón ĩ ñipomu

á ĩ wé è ve le ĩ ñipomu.

Mu ñipomu na á ĩ lá yí wa,

á ĩ wãa wañ làa sòobéé.

26 Hen na 6a lá wé le:

«Mí yínón ĩ ñipomu»,

á 6a wée ve mia yi le

le Dónbeenĩ na wi fèe zàwa.»‡

27 O ñi-cúa fèero *Ezayii wón bèn bía bïo kà pónpón o *Isirayele ñipomu dání yi: «Hàrí ò o Isirayele ñipomu wé boo le mu yámú ñumu ñii hènle bia bïo síi, á 6a sòn-kéní mí dòn lé bía á à fen.

28 Mu bon, bïo ó o Nuhũso bía le mí ì wé o ò wé fùafù ho tá wán.»§

29 Làa bïo ó o Ezayii mu mún pá fèra bíaràa bïo kà:

«Le Dónbeenĩ na dà mu bïo búenbúen

lá yí ká bía wa nònkāni can yí,

se wa bïo lá à keñ

le ho Sodòmumu lóhó bïo síi,

wa bïo lá à bonmín

‡ 9:11-12 Mi loñ Bïo ñúhũ búenĩ vūahũ (Genèse) 25.23 § 9:13 Mi loñ Malasii vūahũ 1.2-3 * 9:15 Mi loñ Léró vūahũ (Exode) 33.19 † 9:17 Mi loñ Léró vūahũ (Exode) 9.16 ‡ 9:26 Mi loñ Ozee vūahũ 2.1-3, 25 § 9:28 Mi loñ Ezayii vūahũ 10.22-23

lè ho Komɔɔre lóhó bïo síi.»*

Le Dónbeenĩ wee wé à 6a nùpua téréen le yahó

³⁰ Awa, á bïo wa wáa à bïo lé mu yén? Bïa yínɔn 6a *zúifùwa na yí cà à 6a téréen, á le Dónbeenĩ wó á 6a téréenna le yahó 6a siadéro le yi bïo yi.

³¹ O *Isirayeele nìpomu bán 6èn lá wi 6a ðin ho làndá wán à téréennáa le Dónbeenĩ yahó á mu yí wó yí yú.

³² Lée webio nɔn 6a yí wóráa mu yí yú? Lé bïo 6a yí cà à 6a téréen le Dónbeenĩ yahó lè 6a siadéro le yi, à 6a wi 6a téréen le yahó lè há wárá na 6a wee wé. A 6a kákána le huee na wee wé ò o nùpue lùwá wán.

³³ Làa bïo mu túararáa le Dónbeenĩ bíonĩ vūahũ yi:

«Mi loń, ho Sion lóhó yi,
á ĩ bàrá le huee
na wee kókɔn wán,
ho búaa hó na wee lùwá a nùpue.
Ee ká yia màhá dó mí síi ho yi,
á bânso máa n̄yi.»†

10

Ba zúifùwa làa bïa yínɔn 6a à bïo sà a Nùhũso yi

¹ Wán zàwa lè wán hĩnni, bïo wi ĩ síi yi làa sòobéé na á ĩ wee fio le Dónbeenĩ cón 6a *zúifùwa ðání yi, lé 6a káníló bïo.

² Mu bon, ĩ dà à bïo mu 6a n̄ii le 6a 6èntin henía le Dónbeenĩ bïo làa sòobéé, èe ká mu yara binbirĩ á 6a yí zū.

³ Bïo le Dónbeenĩ wee wé ò o nùpue téréen le yahó á 6a yí zū, á 6arén mĩten wi 6a cà bïo 6a à wé ká 6a à téréen le yahó. Lé ká síi á 6a pánáa bïo wee wé ò o nùpue téréen le Dónbeenĩ yahó.

⁴ Mu bon, lé o *Krista nɔn ó o *Mɔyiize làndá bèró bïo n̄ii sùráa, bèra a na à bïa búenbúen na wee dé mí sía o Krista mu yi, à bán téréen le Dónbeenĩ yahó.

⁵ Bïo ó o Mɔyiize bía ho làndá na wee wé ò o nùpue téréen le Dónbeenĩ yahó ðání yi lé bïo ká: «Yia wee wé bïo ho làndá bò henía wón yio á à wé lua ho pánká yi.»*

⁶ Le síidéro o Krista yi ðání yi na wee wé ò o nùpue téréen le Dónbeenĩ yahó á bïo ká lé bïo bía: Yí bïo ũ síi yi le «lé o yén á à yòo ho wáayi?» Mu wee zéení le lé o yén á yòo wé ó o Krista 6ueé lii.

⁷ Mún yí bïo ũ síi yi le «lé o yén á à lii ho n̄i-hánbó-lóhó yi?» Mu wee zéení le lé o yén á lii vèení a Krista 6a n̄i-hía t̄iahũ.

⁸ Ká bïo ká lé bïo bía: «Le bíonĩ 6ueé 6ó foñ. Dén bíonĩ so lé ðio wee zéení le síidéro o Krista yi bïo.»† Lé lerén bíonĩ mu á wa wee 6ue.

⁹ Ká fo tà bía wéréwéré le o Yeesu lé o Nùhũso, ká fo dó ũ síi binbirĩ le le Dónbeenĩ vèení wo léra 6a n̄i-hía t̄iahũ, á fo ò fen.

¹⁰ Mu bon, le síi na wee dé le Dónbeenĩ yi binbirĩ lé bïo wee wé ò o nùpue téréen le yahó. Yia bía mí síidéro o *Krista yi bïo wéréwéré, wón bânso á le Dónbeenĩ á à fení.

¹¹ Mu bon, bïo ká lé bïo túara le Dónbeenĩ bíonĩ vūahũ yi: «Nùpue lée nùpue na dó mí síi le Dónbeenĩ yi wón máa n̄yi.»‡

¹² Ba *zúifùwa làa bïa yínɔn 6a zúifùwa á hueekaró mía yi. Ba búenbúen léera o Nùhũso n̄i-kéní yi, wón na wee wé mu tentemu làa bïa búenbúen na wee fio mu o cón.

* **9:29** Mi loń Ezayii vūahũ 1.9; Bïo n̄ihũ búeenii vūahũ (Genèse) 19.23-28 † **9:33** Mi loń Ezayii vūahũ 28.16 * **10:5** Mi loń Levii nùwá vūahũ (Lévitique) 18.5 † **10:8** Mi loń Làndá zéeníló vūahũ (Deutéronome) 30.12-14 ‡ **10:11** Mi loń Ezayii vūahũ 28.16

¹³ Mu bon, bïo kà lé bïo túara le Dónbeenĩ bïonĩ vūahũ yi: «Nùpue léee nùpue na à ve o Nùhũso, ó ò kǎní.» §

¹⁴ Εε ká 6a so dà à ve o Nùhũso ká 6a yí dó mí sĩa wo yi le? A 6a so dà à dé mí sĩa wo yi ká a 6úi yí zéenia o bïo á 6a yí ɲá le? A 6a so dà à ɲí mu ká a 6úi yí buera mu le?

¹⁵ A mu so dà à bue ká a 6úi yí tonkaa mu bïo yi le? Laa bïo mu túararaa le Dónbeenĩ bïonĩ vūahũ yi ká sii: «Bia wee 6uen lè hã bín-tentewà á miló sí-wee 6èntĩn wi lãa sòobéε.» *

¹⁶ Ká 6a 6úen6úen màhá yí bò le Dónbeenĩ bín-tente yi. Mu bon, bïo kà lé bïo ó o *Ezayii bía: «Nùhũso, lé o yén yàá dó mí sii le bín-tente na wa wee bue yi?» †

¹⁷ Lé ká sii á le siidéro le Dónbeenĩ yi wee lé le bïonĩ na ó o nùpue wee ɲí yi, á le bïonĩ mu lé o Krista bïo bueró.

¹⁸ Awa, le ĩ tũa mia: O *Isirayεele ɲipomu á yí ɲá le bín-tente mu le? Ba ɲá le. Bïo kà lé bïo túara le Dónbeenĩ bïonĩ vūahũ yi:

«Le Dónbeenĩ bín-tente
á bènbéra hã lãa 6úen6úen.

Le buera nɔn

ho dímíɲá nùpua 6úen6úen yi.» ‡

¹⁹ Le ĩ wíoka tũa mia: A lé o Isirayεele ɲipomu yí zũna mu kúará le? Awa, á bïo kà lé bïo ó o *Moyiize fèra bía mu dǎní yi:

«Ĩ ì wé á bĩa yínɔn ĩ ɲipomu

á mi ì dí lè le yandee.

Ĩ ì wé á mi sĩa á à cĩ

mu ɲipomu na hácírí mia yi.» §

²⁰ Le *Dónbeenĩ ɲi-cúa fεero Ezayii yàá henía mí sii ò o bía bïo kà:

«Bia lá yí máa cà mi

á yú mi.

Bia lá yí máa fio dèε ĩ cǎn

á ĩ zéenia lè ĩten.» *

²¹ Ká a Isirayεele ɲipomu dǎní yi, á le Dónbeenĩ ɲi-cúa fεero Ezayii pá bínía le le Dónbeenĩ bía bïo kà: «Laa wizooní 6úen6úen ká ĩ wee dá ĩ níi ve o Isirayεele ɲipomu na yí máa bè ĩ bïonĩ yi, à 6a káa.» †

11

Le Dónbeenĩ yí pá a Isirayεele ɲipomu bïo

¹ Awa, le ĩ tũa mia: Le Dónbeenĩ pá a *Isirayεele ɲipomu le? Bùeé dé! Lé bïo á ĩnén mún lé 6a ɲi-kéní, á lé o *Abarahaamu mɔnmáníi. ĩ ló a Bēnzamεε nùwã 6àn zĩ-ɲúhũ yi.

² Le Dónbeenĩ ɲipomu na le fèra hueekaa á le yí pá. Mi bíní leéka le Dónbeenĩ bïonĩ vūahũ bïoní na kà bïo, hĩa ó o ɲi-cúa fεero *Elii mà nɔn le Dónbeenĩ yi ká a sũ yí wan o Isirayεele ɲipomu bïo na 6a wó yi. O le:

³ «Nùhũso, ũ ɲi-cúa fεerowà á 6a 6ó. ũ muinĩ yεeníi lãa á 6a fù. Lé ĩnén ĩ dòn ká, á ĩnén 6a mún wi 6a 6úe.» *

⁴ A bïo kà lé bïo le Dónbeenĩ bĩa nɔn wo yi: «Ba báawa muaaseé hɛɲun á ĩ ká lè ĩten. Bán yí 6úrá le dofiní na 6a le Baale yahó á yí 6úaanía le.» †

§ **10:13** Mi loĩ Zowεεle vūahũ 3.5 * **10:15** Mi loĩ Ezayii vūahũ 52.7 † **10:16** Mi loĩ Ezayii vūahũ 53.1 ‡ **10:18** Mi loĩ Lení vūahũ (Psaumes) 19.5 § **10:19** Mi loĩ Lándá zéeníló vūahũ (Deutéronome) 32.21 * **10:20** Mi loĩ Ezayii vūahũ 65.1 † **10:21** Mi loĩ Ezayii vūahũ 65.2 * **11:3** Mi loĩ Bá-zàwa nín-yání vūahũ (1 Rois) 19.10, 14 † **11:4** Mi loĩ Bá-zàwa nín-yání vūahũ (1 Rois) 19.18

⁵ Mu mún ka kà síi ho zuia. Le Dónbeenĩ sãamu bĩo yi, á 6a s̄n-kéní lé bĩa le léra.

⁶ Lé le sãamu bĩo yi á le hueekaa 6a, ká yínǎn bĩo 6a wó bĩo yi. Ká bún mía se le sãamu wãa yínǎn sãamu.

⁷ Lée webio á mu wee zéeni? Mu wee zéeni le bĩo ó o Isirayεele nĩpomu lá wee cà á 6a yí yú. Bĩa le Dónbeenĩ hueekaa lé bĩa yú mu. Ká bĩa ká bán yiwa wãa tunka.

⁸ Mu bon, bĩo kà lé bĩo túara le Dónbeenĩ bionĩ v̄ahũ yi:

«Le Dónbeenĩ wó á 6a háciira mía.

Le wó á hàrí lòn zuia
à 6a yí dà máa mi,
á yí dà máa ní bĩo.»‡

⁹ O *Daviide mún bía bĩo kà:

«Le 6a bè-dínii wé lòn dáadá,
lòn kōhũ na 6a à tè yi,
à bĩo ko làa ba à sá 6a yi.

¹⁰ Le 6a wé 6a muiiwà,
à yí bĩnĩ yí mi dèe.

Nĩ le lònbee 6a núná yi.»§

¹¹ Awa, le ĩ túa mia: Mi wee leéka le lé 6a *zúifùwa lùwá á mu vóráa le? Bùeé dé! εε ká lé 6a wékheró pánká yi á hã síiwà na ká nùpua bò yi ferarãa. A bún lé bĩo dó le yandee 6a zúifùwa mu yi.

¹² Ba wékheró wó á ho ðímíná nùpua yú mu bè-tentewà le Dónbeenĩ bĩo dání yi. A bĩo 6a khon ho kãniló yí wó á bĩa yínǎn 6a zúifùwa yú mu bè-tentewà le Dónbeenĩ bĩo dání yi. Bún wee zéeni le ká barén zúifùwa hĩa tà ho kãniló bĩo, á mu bè-tentewà mu á à wíoka à dé wán.

Le v̄ndèe na ló mĩten làa ðio 6a fá bĩo

¹³ Hã làa na kà wán, á minén na yínǎn 6a *zúifùwa lé mia á ĩ wee bíorãa. ĩ lé o Yeesu tonkaro bĩa yínǎn 6a zúifùwa c̄n, á ĩ síi wan ho tonló mu bĩo yi.

¹⁴ ĩ wi à mu yandee zo wàn síi nùpua na lé 6a zúifùwa à kãnínãa 6a nĩ-dòndãa.

¹⁵ Mu bon, bĩo le Dónbeenĩ nãana 6a bánĩa, á bún wó á ho ðímínãa làa de bĩnĩa sí. Awa, ká le Dónbeenĩ bĩnĩa tà 6a bĩo, á bún so máa k̄nĩ lè 6a húrun vèera le?

¹⁶ Ká ho ðĩnló bè-yãa bĩo sã le Dónbeenĩ yi, se hĩa ká búenbúen bĩo mún sã le yi.* Ká le v̄ndèe nanĩ bĩo sã le Dónbeenĩ yi, se le b̄an lakara bĩo mún sã le yi.

¹⁷ O *Isirayεele nĩpomu ka lòn oliivewa v̄ndèe na fá, á 6a kúiora lakara búĩ. Ūnén na yínǎn o zúifù ka lòn oliivewa v̄ndèe na ló mĩten lakahó á 6a séra búeé c̄éera hã oliivewa v̄ndèe na fá yi, á ho lakahó mu bò yi wee yíráa dén yuaamu.

¹⁸ Lé bún n̄n á fo yí ko à ũ yòonĩ ũten, à zùarĩ bĩa ka lòn lakara na 6a kúiora yi. Fo ò yòonĩ ũten le we? Yínǎn ũnén n̄n á hã nanĩ yĩo wi luarãa, hã nanĩ lé hĩa n̄n á ũnén yĩo wi lua.

¹⁹ Nún-sĩ fo dà à bío: Hã lakara mu kúiora bèra a na à ĩnén dàĩ c̄éé.

²⁰ Mu bon, 6a ka lòn lakara na kúiora, lé bĩo 6a yí dó mí sía le Dónbeenĩ yi. Ūnén 6a b̄en c̄éera, lé bĩo ũ dó ũ síi le Dónbeenĩ yi. εε ká ũ màhã pa ũten bĩo, yí yòonĩ ũten mu bĩo yi.

²¹ Mu bon, ká le Dónbeenĩ hĩa wee kúio le v̄ndèe na fá lakara, se le mún dà à wé mu b̄an síi lè ũnén.

‡ 11:8 Mi lorĩ Lándá zéeniłó v̄ahũ (Deutéronome) 29.3; Ezayii v̄ahũ 6.10
v̄ahũ (Psaumes) 69.23-24 * 11:16 Mi lorĩ Miló v̄ahũ (Nombres) 15.19-21

§ 11:10 Mi lorĩ Lenĩ

²² Awa, loñ: Le Dónbeenĩ wee wé mu tentemu lè 6a nùpua, á le mún jii. Le jii bĩa yí máa bè le Dónbeenĩ mu biónĩ yi wán, ká ũnén á le è wé lè mí tentemu ká fo tà bò mu wāhũ. Ká bñn mía á ũnén á le mún ñ sèn lòn lakahó.

²³ Ká 6a zúifùwa khíi bñnía tà dó mí sĩa le Dónbeenĩ yi, á le è bñnĩ ì cɛé 6a hen na 6a fù wi yi lè ho yahó, mu wéró pánká wi le cón.

²⁴ Mu bon, ũnén wón sǐi binbirĩ ka lòn vǐndɛɛ na ló mítén 6àn lakahó. Fo séra á buéé cɛéra le vǐndɛɛ na fá yi, ká hón yínɔ́n ũ sǐi. Ba zúifùwa bán lá lé le vǐndɛɛ na fá 6àn lakara. A 6a bñnĩ cɛéro le vǐndɛɛ na 6a ló yi á lònbee máa kɛñ le Dónbeenĩ cón.

O Isirayɛle nǐpomu kǎnǐló bǐo

²⁵ Wàn zàwa lè wàn hǐnni, bǐo le Dónbeenĩ le mí ì wé na sà yi á ì zéení làa mia, bèra a na à mi yí wé miten lè mu bè-zǔrǐminĩ 6ànsowà: O *Isirayɛle nǐpomu sǐn-kéní á à ðñn máa zǔn bǐo 6úii yara, fúaa ká hǎ sǐi-viò nùpua na le Dónbeenĩ hueekaa 6úen6úen yú ho kǎnǐló vó.

²⁶ Bñn món ó o Isirayɛle nǐpomu màhǎ à kǎnĩ, làa bǐo mu túararǎa le Dónbeenĩ biónĩ vūahũ yi:

«O kǎnǐló á à lé ho Sion lóhó yi.

O *Zakoobu zǐ-júhũ nùpua pǐló làa de á le è khínĩ yi.

²⁷ Dén lé le páanĩ na á ñnén Dónbeenĩ

á à bè làa ba ká ì séra 6a bè-kora día.»†

²⁸ Bǐo 6a zúifùwa pǎ le bín-tente bǐo, á 6a wó le Dónbeenĩ zúkúsa, lé bñn bǐo yi á minén yúrǎa ho kǎnǐló. Ká bĩa le Dónbeenĩ hueekaa wó lè mí nǐpomu, á le wa 6àn maáwà bǐo yi.

²⁹ Mu bon, le Dónbeenĩ hǐa hñn bǐo, à le máa bñnĩ fé mu. Le hǐa von nùpue na, à le máa bñnĩ pǐ 6ànso.

³⁰ Bǐo mi yánkaa yí bò le Dónbeenĩ biónĩ yi, á hǎ làa na kà wán á le Dónbeenĩ wó le hii làa mia 6a *zúifùwa pǐló làa de bǐo yi.

³¹ Lé làa bñn á 6arén mún yí bò le Dónbeenĩ biónĩ yi hǎ làa na kà wán, bèra a na à bǐo le Dónbeenĩ zǔrǐnanáa minén màkárí, à le mún zǔrǐ 6arén màkárí làa bñn bǐo.

³² Mu bon, le Dónbeenĩ día á 6a nùpua 6úen6úen wee pǐ le biónĩ bǐo, à le bè yi bñnĩ zǔrǐnǎa 6a 6úen6úen màkárí.

Le Dónbeenĩ dà po mu bǐo 6úen6úen

³³ Eee! Le Dónbeenĩ bǐo 6úen6úen 6èntñn jii sú. Le bè-zǔrǐminĩ lè le bǐo zǔrǐló á jii yí zǔ. Bǐo le le mí ì wé á nùpue yí dà máa zǔrǐ. A mu wéró yara á nùpue mún yí dà máa zǔrǐ. Bǐo ká lé bǐo túara le Dónbeenĩ biónĩ vūahũ yi:

³⁴ «Lée wée dà à zǔrǐ o Núhũso yilera?

Lée wée dà le zéení á à na a yi?

³⁵ A lée wée dà mu bǐo á à hǎ làa wo ò o bè yi hǎnǎa 6ànso?»‡

³⁶ Lé bǐo mu bǐo 6úen6úen wee lé o cón. Lé orén pánká yi á mu 6úen6úen wirǎa, á bǐo sǎ a yi. Le ho cùkú bǐo sǐ a yi fɛɛɛ. *Amiina!

12

Wa wi le mukōn-fñle yi là a Krista

¹ Wàn zàwa lè wàn hǐnni, bǐo le Dónbeenĩ wǎa zéeníá mí tentemu làa wen ká sǐi, á ì ñ hénĩ bǐo ká làa sòobɛɛ á à na mia: Mi na miten 6úen6úen le

† 11:27 Mi loñ Ezayii vūahũ 59.20-21 ‡ 11:35 Mi loñ Ezayii vūahũ 40.13; Zoobu vūahũ 41.3

Dónbeenĩ yi lòn muini yia ká mi yio ñà wi lua, à bio sí le yi, à bio wé sí le yi. Bũn lé le òuaanii binbirĩ na mi ko mi òuaaní lè le Dónbeenĩ.

² Mi yí bè ho òmíjńá biowa na yí se yi, ká mi día le le Dónbeenĩ yèrémá mí hácirí à wé lè le hácirí dà-finle. Lé bũn á à na ká mi ì zũn bio le Dónbeenĩ síi vá yi, bũn na se, á bio sí le yi, á ñii tun.

³ Le Dónbeenĩ sãamu na le wó làa mi bio yi, á ìi bio bio kà á à na mi óuénóuén yi: O óuĩ yí leéka le mí bio ñúhũ wi po bio ó o bio karáa. Ká mi ñĩ-kéní kéní wé óua miten làa bio mi bio karáa à héha lè mi síadéro le Dónbeenĩ yi, bio le ñon pánká mia.

⁴ Mu bon, o ñupue sãnia léé dà-kéní, ká bio céékaa mín yi wó há bũn lé bio boo, á mu lè mí dà-kéní kéní bè-wénia mún wi mín ñúná yi.

⁵ Làa bũn síi á warén mún boo, ká wa óuénóuén lé há sãnia dà-kéní wa páaníló là a *Krista bio yi. Wa óuénóuén céékaa mín yi, yia lè mí lahó, yia lè mí lahó, làa bio ó o ñupue sãnia biowa céékaaráa bio síi.

⁶ Mu bio wéro pánká á le Dónbeenĩ ñon wa ñĩ-kéní kéní yi mín ñúná yi. Yia le Dónbeenĩ ñon mí ñi-cúa féro pánká yi, à òanso wé wé mu à héha lè le sídéro le Dónbeenĩ yi.

⁷ Yia le ñon ho pánká yi ò o wé séení 6a ñupua, à wón wé séení 6a. Yia le ñon ho pánká yi ò o wé kàrán 6a ñupua, à wón wé kàrán 6a.

⁸ Yia le ñon ho pánká yi ò o wé híi 6a ñupua sía, à wón wé híi 6a sía. Yia le Dónbeenĩ ñon ho pánká yi ò o wé há 6a ñupua lè mu bio, à wón wé hén mí yi à hánáa 6a. Yia le ñon ho pánká yi ò o wé dí 6a ñupua yahó, à wón sòobá miten mu wéro yi. Yia le ñon ho pánká yi ò o wé zũn 6a ñupua màkárí, à wón wé wé mu lè le sí-wéé.

⁹ Mi le bio mi wa làa mín à bio wé ho tũia poni. Mi ñin mu bè-kora, à ca mi kuio mu bè-tente wéro yi.

¹⁰ Mi wań mín làa sòobéé làa bio á 6a zàwa mín yi ko 6a wańnáa mín bio síi. Mi wé kòmbi mín, à dé mí sòobéé mu yi.

¹¹ Mi ca mi kuio o Ñúhũso tonló sáro yi, mi yí dí parí, à wé mu lè mí sía óuénóuén.

¹² Mi wé zãmaka bio mi dó mi sía wee lóní bio yi. Mi wé hí mi sía le lònbee páahũ, à wé fio le Dónbeenĩ yi fééé.

¹³ Mi wé séení mìn zàwa lè mìn hínni kèrètíewa làa bio 6a màkóo wi yi. Bía wee làa mi wán á mi wé óua sese.

¹⁴ Mi wé fan mu bè-tentewà à na bía wee beé mi lò yi, mi wé fan bũn, ká mi wé yí dánkání 6a.

¹⁵ Bía wé wee zãmaka, à mi zãmaka làa ba. Bía wé wee wá, à mi wá làa ba.

¹⁶ Mi wé mí yilera làa dà-kéní. Mi wé yí yóní miten, ká mi wé liiní miten, à tà páaní lè 6a ñĩ-khenia. Mi yí wé miten làa bè-zũrminĩ òansowà.

¹⁷ Yia wé wó khon làa mia, à mi yí wé yí khe lè òanso. Mi wé wé mu tentemu lè 6a ñupua óuénóuén.

¹⁸ Ká mu dà wee wé, à mi sòobá miten, à ho héerà keń minén lè 6a ñupua óuénóuén páahũ, ká ho òàn yáaró yí lé mia.

¹⁹ Minén na á ì wa làa sòobéé, mi wé yí dĩ yúaa miten, ká mi dé mu le Dónbeenĩ níi yi. Mu bon, bio ká lé bio túara le Dónbeenĩ bionĩ vúahũ yi: «Hã yúaa òiró bio sã miĩ. Yia ko làa bio na, á ì wé mu lè òanso, lé ínén Ñúhũso Dónbeenĩ bía mu.»*

²⁰ Mu pá bínía túara: «Hen ká ù zúkúso le híni wee óúe, à ù na mu bio wo yi le o dí. Ká le ñu-hání dà a, à ù na mu ñumu wo yi le o ñu. Ká fo wee wé kà, à mu ù keń lòn donfúaa á fo wee khá bè òanso ñúhũ wán.»†

* 12:19 Mi loń Lándá zéeníló vúahũ (Deutéronome) 32.35 † 12:20 Mi loń Wáhio vúahũ (Proverbes) 25.21-22

²¹ Mi yí le mu bè-kora yí pànká mi wán, ká mi wé wé mu bè-tentewà à yíráa ho pànká mu wán.

13

Ho pànká ya-díwá lé le Dónbeenĩ bára 6a

¹ Ba nùpua búenbúen ko 6a wé bè ho pànká ya-díwá bíoní yi. Pànká ya-díwá yí dà máa keń ká le Dónbeenĩ yí nòn mu níi.

² Lé búń nòn ká yíá pǎ 6a bío, se 6ànso pǎ le Dónbeenĩ bío na le bò. Ká yíá wee wé búń se o wee síiní mí jùhũ míten.

³ Yíá wee wé mu bè-tente wón yí ko ò o zón ho pànká ya-díwá. Ká yíá wee wé mu bè-kora wón ko ò o zón 6a. Hen ká fo wi à ù wé yí zón ho pànká ya-díwá, à ù wé wé mu bè-tentewà, à 6a wé è wíoka ù yèni.

⁴ Mu bon, ho pànká ya-díwá lé le Dónbeenĩ ton-sáwá ù séeníló bío yi. Eε ká ù 6èn wee wé mu bè-kora, à ù zón, lé bío le Dónbeenĩ nòn ho wǎhũ 6a yi à 6a bé bíá wee wé mu bè-kora. Hen ká 6a wee bé 6ànso, se lé le Dónbeenĩ tonló na le kàràfáa 6a yi á 6a wee sá, à zéeni làa yíá wee wé mu le le Dónbeenĩ síi wee cí 6ànso yi.

⁵ Lé búń nòn ó o nùpue ko ò o wé wé bío ho pànká ya-díwá le o wé, bèra a na à le Dónbeenĩ síi yí cí a yi, à mún wé bè mu yi lé bío ó o zũ le búń lé bío térénna.

⁶ Lé búń bío yi á mi mún ko mi wé sàánínáa ho lànpo. Lé bío le Dónbeenĩ lé dío kàràfáa ho tonló mu 6a yi le 6a sá ho sese.

⁷ Mi ko mi na bío nùpue na yi, à mi na mu wo yi: Yíá bío léé lànpo, à mi sàáni ho wo yi. Bío ko mu sàáni ho pànká ya-díwá yi à mi sàáni mu. Yíá mi ko mi kènbi, à mi kènbi o. Yíá ko làa hézání, à mi hézón wo.

Yíá wa 6a nùpua se 6ànso bò le Dónbeenĩ làndá yi

⁸ Mi yí le kee búí keń mia. Bío ko mu keń mia lòn kee fεεε lé mi wańmínló. Yíá wa mín zàwa lè mín hínni, se wón wee wé bío ho làndá le o wé binbirí.

⁹ Mu bon, há làndáwá na ká á mi zũ: «Yí wé há-fé tàá bá-fé. Yí búe nùpue. Yí nuaa bío. Yí le ù yíó lé mi ninza bío.»* Hón làndáwá so làa híá ká búenbúen á jii wee sí le bíoní dà-kéní na ká yi: «Wań mi ninza làa bío á fo waráa ũten bío síi.»

¹⁰ Yíá wa mí ninza binbirí á máa wé bío na yí se làa wo. Yíá wa mí ninzàwa se wón wee wé bío ho làndá le o wé binbirí.

Mi wa 6ua waten sese à lòonínáa o Krista 6uenló

¹¹ Mi wa wé làa búń, sònkú bío mi yàá zũ ho pǎahũ na wa wi yi síi. Ho pǎahũ dòn à mi fání mí yíó. Mu bon, há làa na ká wán á ho káníló wǎa sùaráa làa wen á po pǎahũ na wa búá wa síadéro o *Krista yi jùhũ.

¹² Ho tá ní-kíá, hen làa cíinú ká ho ò tí. Awa, á mi wǎa le wa díá há wára búenbúen na wee wé le túbírí yi. Mi wa lá mu khoomu tonló síá à sáráa.

¹³ Mi wa 6ua waten sese lòn nùpua na wi mu khoomu yi bío síi. Mi yí wa dé waten ho dándínló lè ho ja-junló yi. Mi yí wa dé waten ho bá-fénló lè ho há-fénló yi, à yí dé waten mu koomu yi. Mi yí wa dé waten há fio lè le yandee yi.

¹⁴ Mi le o Nùhũso Yeesu Krista bío à keń mia. Mi yí díá le bío mí síá wee vá yi na yí se à yí pànká mi wán, à mi wé wé bío sí mia.

* **13:9** Mi loń Léró vǎahũ (Exode) 20.13-17; Làndá zéeníló vǎahũ (Deutéronome) 5.17-21; Lení vǎahũ (Psaumes) 19.18

14

Mi wé yí cítí mìn dínló bío yi

¹ Yia siidéro yí fàrá yí tina sese le Dónbeení yi á mi wé zūn buaró, à wé yí wāaní bío ó o wee leéka.

² Làa bío síi á ba búii wee leéka le mi dà mu bè-dínii búenbúen wé è dí, èε ká ba búii na siadéro le Dónbeení yi á yí fàrá yí tina sese bán bèn lé ho dín-poni mí dòn ba wee dí ká hã taa níi ló.

³ A yia wee dí mu bè-dínii búenbúen yí ko ò o zuañ yia yí máa là hã taa yi. Làa búii síi, á yia yí máa là hã taa mún yí ko ò o cítí yia wee dí mu bè-dínii búenbúen, lé bío le Dónbeení mún tà wón bío.

⁴ Ūnén lé o yén á à cítiráa o ñi-veere ton-sá? O wó se loo, o wó khon loo, se ba núhũso lé yia á à fεε mu tũia. O yaa à wé á mu ù wé se, lé bío ó o Núhũso pánkà wi dà à séení a.

⁵ O búii cǎn á hã wizooní núná wi po mìn. Èε Ká a búii cǎn á hã wizooní búenbúen lée dà-kení. Mi ñi-kení kení ko mi láa bío mi wee leéka yi mu dǎní yi.

⁶ Yia le hã wizooní núná wi po mìn wee wé mu o Núhũso bío yi. Yia bèn wee dí mu bè-dínii búenbúen wón mún wee wé mu o Núhũso bío yi. Mu bon, o wee dé le Dónbeení bǎrákà mí bè-dínii bío yi. A yia wee dí ho zen-buahó bío mí dòn wón mún wee wé mu o Núhũso bío yi. Wón mún wee dé le Dónbeení bǎrákà.

⁷ Mu bon, wa tǎahũ á yia mukāni wi míten bío yi wón mía, á yia á à hí míten bío yi wa tǎahũ wón mún mía.

⁸ Hen ká wa yǎo wi lua, se lé o Núhũso á wa yǎo wi lua bío yi. Ká wa húrun, se lé o Núhũso á wa mún húrun bío yi. Awa, á hǎrí wa hí loo, à wa yǎo wé lua loo, se wa bío pá sǎ a Núhũso yi.

⁹ Mu bon, o *Krista húrun á vèera bèra a na ò o wé bǎa húrun làa bǎa yǎo wi lua Núhũso.

¹⁰ Ká ūnén, lée webio nǎn á fo wee cítiráa mìn za tàá mìn hǎnló? A ūnén bèn, lée webio nǎn á fo wee zuañnáa mìn za tàá mìn hǎnló yi? Wa búenbúen khíi dǎn Le Dónbeení yahó á le è cítí.

¹¹ Mu bon, bío ká lé bío túara le Dónbeení bíoni vǎahũ yi:

«Ūnén Núhũso á wi fεεε.

Ho dímíjǎ nùpua búenbúen

á à fàrá mí nǎnkó núná wán í yahó,

ba búenbúen á à bío le í lé le Dónbeení bío bon.»*

¹² Làa búii síi, á bío wa ñi-kení kení wó á wa ko wa zéení na le Dónbeení yi.

Yí dé mìn za tàá mìn hǎnló bè-kora wéroró yi

¹³ A mi wǎa yí le wa wé cítí mìn. Bío ká lé bío á mi le mu keí mi yiwa: Mi yí wé bío búii na à dé mìn za tàá mìn hǎnló kèrètíε mu bè-kora wéroró yi.

¹⁴ Í páaníló là a Núhũso Yeesu bío yi, á í zū mu, á mún láa mu yi le mu bío búenbúen wee ce le Dónbeení yahó. Èε ká a búii wee leéka le mu búii yí máa ce, se mu bèn yí máa ce bǎnso cǎn.

¹⁵ Ká mìn za tàá mìn hǎnló lò hǎa wee be ūnén bè-dínii bío yi, se fo wǎa yí máa zéení le fo wa a. Yí wé bèra a na à mìn za tàá mìn hǎnló na ó o *Krista húrun bío yi à hǎa ví ūnén bè-dínii bío yi.

¹⁶ Bío se minén cǎn á yí ko mu wé à ba nùpua wé bíni bío mu bè-kohó bío mi dǎní yi.

¹⁷ Mu bon, le Dónbeení bá-zàmu bío yí máa zéení bè-dínii tàá bè-nunii bío. Mu lé ho térénló, lè ho héerà, lè hã zǎmakaa na le Dónbeení Hácírí wee na.

* 14:11 Mi loñ Ezayii vǎahũ 45.23

18 Yia wee sá a Krista tonló làa bñn bño sii wón bño á à wé sí le Dónbeenĩ yi, á 6a nùpua mún ñ tà a bño.

19 Awa, á wa ko wa ca wa kuio à wé wé bño á à dé ho héerà wa pãahũ, làa bño wa ñĩ-kéní kéní ì wé á wa siadéro le Dónbeenĩ yi á à wíoka à dé wán.

20 Yí loñ mu bè-dínii yi à yáará le Dónbeenĩ tonló. Mu bon, mu bño búenbúen dà wee dí. Eε ká mu bè-dínii na à wé á mi ninza à wé mu bè-kohó bñn yí se.

21 Bño se, lé ũ khí mu bño búenbúen na dà à dé mìn za tàá mìn hñnló mu bè-kora wéró yi. Hàrí mu wé taa, tàá ðivén puló, tàá bè-vio.

22 Le siidéro na fo yú mu bño mu dñní yi ũ 6ua ũ dòn le Dónbeenĩ yahó. Yia sii yí máa kán wo bño á 6anso wee 6ua lè mítén dñní yi, wón ñúhũ sí.

23 Ká yia sii wee kán wo o bè-dínii búí dñní yi, se wón 6anso ñúhũ sú, lé bño ó o yí máa wé mu à héha lè mí siidéro le Dónbeenĩ yi. Bño léé bño na yí máa wé héha lè le siidéro le Dónbeenĩ yi, bñn léé bè-kohó.

15

Wa ko wa wé hĩ wa sia

1 Warén na siadéro le Dónbeenĩ yi fará tina ko wa wé hĩ wa sia bña siadéro yí fará yí tina bño yi. Wa yí ko wa wé wé bño sí wen.

2 Wa ñĩ-kéní kéní ko wa wé wé bño sí wán zàwa lè wán hñni yi, na à séení 6a, bèra a na à 6a siadéro le Dónbeenĩ yi va lè ho yahó.

3 Mu bon, o *Krista yí wó bño sí a yi, 6ueé. Bño kà lé bño bía le Dónbeenĩ bíonĩ vñahũ yi: «Hã bín-kora na 6a nùpua bía ñan ũnén Dónbeenĩ yi lé ñnén á hã bía ñan yi.»*

4 Le Dónbeenĩ bíonĩ vñanna na túara hàánĩ búenbúen túara bèra a na à hã kàrán wen, à wa dàñ hĩ wa sia, à sia wé hereka. Lé bñn wee na à wa dàñ dé wa sia lòoní bño le Dónbeenĩ dó mí ñii le mí ì wé.

5 Le le Dónbeenĩ na le sí-hñlè lè le sí-hebúee wee lé cón à wé à mi wé wíoka ñí mìn yi, làa bño ó o Yeesu Krista le mu wéráa.

6 Lé bñn ñ na ká mi búenbúen á à wé le ñii dà-kéní, á à dérása ho cùkú le Dónbeenĩ yi, dén na lé wa Ñúhũso Yeesu Krista 6an Maá.

7 Awa, á mi cén wé tà mìn yi làa bño ó o Krista tàráa mia bño sii à dérása ho cùkú le Dónbeenĩ yi.

8 O Krista 6ueé wó 6a *zúifùwa ton-sá, á tírarása bño le Dónbeenĩ dó mí ñii le mí ì wé è na 6an maáwà yi ñii à zéení le ká le Dónbeenĩ bía bño na à le máa lé mu món.

9 O Krista mún 6ueé wó á bña yínan 6a zúifùwa wee dé ho cùkú le Dónbeenĩ yi le hii bño yi, làa bño mu túarása le Dónbeenĩ bíonĩ vñahũ yi kà sii:

«Lé bñn te bño á ì wé è sío
á à khòonínáa fo hã síiwà nùpua tñahũ.»†

10 Mu mún túara:

«Síiwà nùpua,
mi páaní zámaka lè le Dónbeenĩ ñipomu.»‡

11 Mu mún bñnía túara:

«Dímíná kãna búenbúen nùpua,
mi khòoní a Ñúhũso,
síiwà búenbúen nùpua,
mi zéení a beemu.»§

12 Le *Dónbeenĩ ñi-cúa fεero *Ezayii mún bía bño kà:

* 15:3 Mi loñ Lení vñahũ (Psaumes) 69.10 † 15:9 Mi loñ Samuwεele nín-yání vñahũ 22.50 ‡ 15:10 Mi loñ Lándá zéeníló vñahũ (Deutéronome) 32.43 § 15:11 Mi loñ Lení vñahũ (Psaumes) 117.1

«Nùpue búí á à lé o Zesee zǐ-ɲúhǔ nùpua tǎahǔ
á à dí hǎ sǐwà nǐpomu yahó,

á mu nǐpomu mu mún ñ dé mí sǐi wo yi.»*

¹³ Le le Dónbeenǐ na wee wé à mi dé mí sǐa lòní bǐo le dó mí ɲii le mí ì wé, à wé à mi kɛ́n ho héerà lè hǎ zǎmakaa na ɲii mía yi mi sǐadéro le yi bǐo yi. Lé bǔn ñ na ká le Dónbeenǐ mu Hácírí pánká yi, á mi ì dàñ ñ dé mí sǐa làa sòobéé á à lòní bǐo le dó mí ɲii le mí ì wé.

O Poole lé o Krista ton-sá

¹⁴ Wǎn zàwa lè wǎn hǐnni, ìnén ì bɛɛre láa mu yi le mu bè-tentewà wéro bǐo wi mia làa sòobéé. Bǐo mi ko mi zǔn á mi zǔ búenbúen, á dà wee zéeni mín.

¹⁵ Bǔn ɲon pá yí hò bǐo á ì bǐnía leékaa mia ho vǎahǔ na kà lara búí yi làa bǐo mi zǔ vó, á yí titikaa mu bǐo yi. Ì wó mu lé bǐo le Dónbeenǐ lè mí sǎamu

¹⁶ á wó á ì lé o Yeesu *Krista ton-sá bǐa yínón ba *zúifùwa bǐo yi. Le Dónbeenǐ tonló na á ì wee sá lé le bín-tente na á ì wee bue, bèra a na à le Hácírí pánká yi à bǐa yínón ba zúifùwa wé lòn hǎmu na bǐo sǎ le Dónbeenǐ yi, á bǐo sǐ le yi.

¹⁷ Ì páaníló là a Krista bǐo yi, á ì sǐi wan le Dónbeenǐ tonló na á ì wee sá bǐo yi.

¹⁸ Mu bon, bǐo á ì wee hení ì sǐi bío á yínón bè-veere ká mu yínón bǐo ó o Krista ñn ì wán á wó. O Krista ñn ì wán á ì wee wé à bǐa yínón ba zúifùwa tà le Dónbeenǐ bǐo. O wó mu lè ì bíoní, lè ì bè-wénia,

¹⁹ lè mu yéréké bǐowa lè mí sǐwà, le Dónbeenǐ Hácírí pánká yi. Lé làa bǔn á ì bueraráa o Krista bín-tente, à ñn ho Zeruzalɛmu lóhó yi à vaa búe ho Ilirii kǎhǔ yi.†

²⁰ Ká bǐo dà-kéní na kera ì sǐi yi, lé à ì bue le Dónbeenǐ bín-tente hǎ dǎa na nùpua ñn yí ɲá a Krista bǐo yi, bèra a na à nùpue hǎa yí bío le ì wee so a búí zǐi ɲúhǔ na ó o bàrá wán.

²¹ Ì wó mu á héhaa làa bǐo le Dónbeenǐ bíoní vǎahǔ bǐa:
«Bǐa na ba ñn yí buera a bǐo yí ɲon yi

á à mi a,

bǐa ñn yí ɲá bǐo búí o ñn yí

á à zǔn o bǐo yara.»‡

O Poole wee bǐo mí khúio varó bǐo

²² Lé bǔn láa wee hè mi ɲon á ì ñn yí bueraráa mi cón.

²³ Ɛɛ ká hǎ làa na kà wán á bǐo á ì lá ko à ì wé bǐn á ɲii wǎa tun. Mi búɛkíró bǐo bènñn wi mií míana.

²⁴ Ì wi à ì va ho Ɛsipaape. Ká ì yú wee va bǐn, ɲún-sǐ á ì bueé búɛkí mia. Mu bon, ì wi à ì buee mi mí wán à khǐnía, à mi séení mi à ì dàñ varáa hón kǎhǔ so. Ká ì mahǎ bueé wé wizoní bǐo yɛn mi cón á à khǐnía.

²⁵ Ká hǎ làa na kà wán á ì va ho Zeruzalɛmu, á vaá séení bǐa bǐo sǎ le Dónbeenǐ yi bǐn.

²⁶ Mu bon, ho Maseduana lè ho Akayii kǎna kèrètíewa á mu ló sǐa yi le mí ì cǎ le wáí á à séenína ho Zeruzalɛmu kèrètíewa kuure nùpua búí na lé ba ñ-khenia.

²⁷ Lé barén mítén leékaa mu. Ɛɛ ká lé ho tǔiá le ba mí mí, á ba ko ba séení ba. Lé bǐo á hǎn kǎna so kèrètíewa yínón *zúifùwa, à ho Zeruzalɛmu kèrètíewa na lé ba zúifùwa mahǎ pá tà séení ba lè le Dónbeenǐ bǐo. Awa, á barén bèn mún ko ba séení bán lè mí ní bǐo.

* 15:12 Mi loñ Ezayii vǎahǔ 11.10 † 15:19 Ho Ilirii: Ho lé ho Oroomu kǎhǔ sǎn-kéní búí. ‡ 15:21 Mi loñ Ezayii vǎahǔ 52.15

²⁸ Ká í yú le wárí mu dó ho Zeruzalεemu kèrètíewa níi yi, á ì ɓueé lé lè mi cón á à varáa ho Esipaaje kōhū.

²⁹ I zū le ká í wee ɓuen mi cón, á ì ɓuen là a *Krista bè-tentewà cèera na ó o wee wé lè ɓa nùpua.

³⁰ Wàn zàwa lè wàn hínni, mi páaní ca mi kuio làa mi, à wé fio le Dónbeení yi í ɓio yi. Bún lé ɓio á ì wee cà mi cón wa páaníló là a Núhúso Yeesu Krista, lè le waminí na le Dónbeení Hácírí wee dé wɛn ɓio yi.

³¹ Mi wé fio, bèra a na à ì kání ho *Zudee kōhúsa na yínɔ́n ɓa kèrètíewa níi yi. Mi mún wé fio, bèra a na à ho Zeruzalεemu kèrètíewa vaa tà le séení na á ì ì ɓua vaá na ɓa yi ɓio lè le sí-wεε.

³² Ká mu wó kà síi, ká le Dónbeení tà á ì ɓuen mi cón lè hã zámakaa, á ɓueé vūńka mi cón.

³³ Le le Dónbeení na wee wé à wa keń ho héera yi à keń lè mi ɓúenɓúen. *Amiina!

16

Le tɛɛní

¹ I wee tonka a Febe mi cón, wón na lé wàn hínló mu kèrètíemu dání yi, na wee sá le Dónbeení tonló ho lóhó na ɓa le Sánkeree yi.

² Ká a ɓueé dñn mia à mi ɓua a sese o Núhúso yèni yi. Mi ɓua a làa ɓio á ɓia dó mí sía le Dónbeení yi wee ɓuaráa mín ɓio síi. Mi wé séení a ɓio lée ɓio na ó o màkóo wi mia yi. Orén mí bæere séení ɓa nùpua cèrɛɛ, sònkú ínén.

³ I wee tɛɛní a Pirisiye là a Akilaasi yi, bán na làa mi páanía lé o Yeesu *Krista ton-sáwá.

⁴ Ba zàanía mí mukání á kánianáa mi. I yi yí dà máa sà bún yi. A ɓa kèrètíewa na yínɔ́n ɓa *zuífúwa mún yiwa máa sà mu yi.

⁵ Ba kèrètíewa na wee kúee mín wán ɓàn zii á ì mún wee tɛɛní yi. I wee tɛɛní wàn ɓónlo na ɓa le Epayinεete yi. Wón lé o nín-yání nùpue na dó mí síi o Krista yi ho Azii kōhū yi.

⁶ I wee tɛɛní a hãa na ɓa le Mari yi, wón na séení mia làa sòobéε.

⁷ I wee tɛɛní a Andoronikuusi là a zūniasi yi. Ba làa mi lée síi kéní, á ɓa mún kera ho kàsó yi làa mi. Ba lé o Krista tonkarowà na ɓio nùhū wi làa sòobéε. Ba tà a Krista ɓio á dú ínén yahó.

⁸ I wee tɛɛní a Anpiliatuusi yi, wón na á ì wa làa sòobéε wa páaníló là a Núhúso ɓio yi.

⁹ I wee tɛɛní a Uubɛn yi, wón na làa wɛn páanía wee sá a Krista tonló, á wee tɛɛní a Sitakiisi yi, wón na á ì wa làa sòobéε.

¹⁰ I wee tɛɛní a Apelεesi yi, wón zéení le mi dó mí sli binbirí o *Krista yi. O nñi na ɓa le Arisitobuule lè mí zii nùpua á ì wee tɛɛní yi.

¹¹ O Herodion, yia lé ho síi kéní làa mi á ì wee tɛɛní yi. I wee tɛɛní a Naasiisi zii nùpua yi, bán na dó mí sía o *Krista yi.

¹² I wee tɛɛní a hãa na ɓa le Tirifεena làa yia ɓa le Tirifooze yi. Ba wee sá a Núhúso tonló làa sòobéε. Wàn ɓónlo hãa na ɓa le Pεεsiide á ì wee tɛɛní yi. Wón mún sá a Núhúso tonló làa sòobéε.

¹³ I wee tɛɛní a Urufuusi yi, wón na ɓio nùhū wi làa sòobéε o Krista tonló sáró yi. Bàn nu á ì wee tɛɛní yi. O mún lé ínén wàn nu.

¹⁴ O Asenkiriite, là a Filekon, là a Hεεmεesi, là a Patorobaasi, là a Hεεmaasi, lè wàn zàwa kèrètíewa na páanía wi làa ba, bán ɓúenɓúen á ì wee tɛɛní yi.

¹⁵ O Filolooki là a Zulii á ì wee tɛɛní yi. I wee tɛɛní a Neree lè mín hínló yi, á wee tɛɛní a Olenpaasi yi, làa ɓia ɓúenɓúen na dó mí sía o Krista yi, na páanía wi làa ba á ì wee tɛɛní yi.

16 Mi tɛɛní mɪn yi lè le kɔ̀nbii tɛɛní. Ba kɛ̀rɛ̀tɛ̀wa kuio búenbúen wee tɛɛní mia.

Le zéénii na ó o Poole nɔ̀n

17 Wán zàwa lè wán hɪ̀nni kɛ̀rɛ̀tɛ̀wa, bɪo á ĩ hení á à na mia lé bɪo kà: Mi pa miten bɪo ɔ̀a nùpua na wee dé ho sankaró ɔ̀a kɛ̀rɛ̀tɛ̀wa kuure yi. Ho kàránlò na mi yú á ɔ̀a pǎ bɪo, à ɔ̀a wee kàrán mia làa bè-veere á à vɪ̀inínáa mia. Mi pǎ ɔ̀a bɪo,

18 lé bɪo ɔ̀a nùpua mu síi á wa Núhúso na lé o *Krista tonlò sáró bɪo yí here cɔ̀n. Bɪo bɪo here ɔ̀a cɔ̀n lé ɔ̀a dío bɪo. Ba wee bío hǎ bín-sǎa à vɪ̀inínáa bǎa yí máa dàń zǔń le sabéré lè ho tǔiá poni à hueeka mɪn yi.

19 Mu bon, ɔ̀a nùpua búenbúen zǔ bɪo mi wee tà bèráa bɪo ó o Núhúso wee bío yi. Lé búń nɔ̀n á ĩ síi wannáa mi bɪo yi. Eɛ ká ĩ màhǎ wi à mi wé mu bè-zǔńmɪní ɔ̀ansowà binbirí à wé wéráa bɪo se. ĩ wi à mi ce, à wé yí wé mu bɪo na yí se.

20 Hen làa cɪ́nú ká le Dónbeení na lé ho hɛ̀erà ɔ̀anso á à yáa o Satāni pànká, á à dé o mi zení tá.

Le o Núhúso Yeesu wé mí sǎamu làa mia!

21 O Timotee, yǎa làa mi pǎanía wee sá ho ton-kéní á wee tɛɛní mia. O Lisiyuusi là a Zasǎn là a Sosipatɛ̀ere, bán làa mi lé ho síi kéní á mún wee tɛɛní mia.

22 Inén Tɛ̀etiYuusi* na túara a Poole ɲi-cúa á mún wee tɛɛní mia wa Núhúso na wó á wa lé le dà-kéní yèni yi.

23 O Kayuusi, yǎa á ĩ làara wán mún wee tɛɛní mia. Lé wón zǐi á ɔ̀a kɛ̀rɛ̀tɛ̀wa wee kúee mɪn wán yi. Ho lóhó wén-bàrálo na ɔ̀a le Erasiite, wón lè wán za Kaatuusi á wee tɛɛní mia.

24 [Le wa Núhúso Yeesu Krista à wé mí sǎamu lè mi búenbúen. *Amiina!]

Mi wa khòoní le Dónbeení mí dòn

25 Mi wa khòoní le Dónbeení. Lerén lé dǐo dà à wé, á mi síadéro le yi á à fǎrá à tɪ́n. Le è wé mu le bín-tente na bɪo ciran o Yeesu Krista, dǐo á ĩ wee bue pànká yi. Lé dén bín-tente so á le Dónbeení wee dǐn wán zéénínáa mí bɪo na lá sà yi hǎ lúlúio zànzàn.

26 Eɛ ká hǎ làa na kà wán, á mu wǎa ló mu koomu yi wéréwéré le Dónbeení ɲi-cúa fɛ̀erowà vǎnna na ɔ̀a yáanía túara pànká yi. Lé le Dónbeení na wi fɛ̀ee á nɔ̀n dén ɲii so bán yi le ɔ̀a túa mu, bèra a na, à hǎ síi-viò nùpua zǔń le, à dé mí sía le yi, à wé bè le bíoní yi.

27 Le le Dónbeení na mí dòn lé mu bè-zǔńmɪní ɔ̀anso, à yí ho cùkú fɛ̀ee, o Yeesu *Krista pànká yi. *Amiina!

* 16:22 O Tɛ̀etiYuusi: O Tɛ̀etiYuusi hǎa lé o kɛ̀rɛ̀tɛ̀ vɔ̀n-túaro. Lé orén ó o Poole fɛ̀era mí ɲi-cúa nɔ̀n yi ó o túara.

Ho nín-yání vūahū na ó o Poole túara nɔn ho Korɛnte kèrètíɛwa kuure yi

Vūahū túaró nūhū

Le Dónbeení tonló lé o Poole búakáa ho ho Korɛnte lóhó yi. O kará bín á yú le lúlú-kùure lè mí pīina bío hèzín (Bè-wénia 18.11).

Ho Korɛnte hía lée lóhó na á mu bè-kora lè mí síwà wee wé yi. A mu lúnkaa o Poole yilera. Lé bǔn te bío ó o túararáa hā vǔnna nɔn ba kèrètíɛwa kuure na wi bín yi, à ba zǔn bío ba à ɓua lè mítén.

O ɓúa ho Korɛnte kèrètíɛwa kuure yi: Le ho sankamínló à ɓa khí yi à día mu koomu wárá (1-5). Ba tǔiáwà fɛɛró làa bío ɓa wé è ɓua lè mítén ó o zéénia yara làa ba (6).

Bío ɓa tùakaa bío làa wó ó o zéénia yara: Mu yaamu, le muiní taa, o Yeesu dínló, le Dónbeení Hácírí bè-hānii na le wee na, lè ɓa nǐ-hía vèeró bío (7-15).

O Poole vūahū vaa véení, ó o bía ho Zeruzalɛmu kèrètíɛwa nǐ-khenia séeníló bío, bǔn món, ó o tɛénia ɓa yi (16).

Le tɛénii

¹⁻² Inén Poole na le Dónbeení lè mí síi bío á léra à ĩ wé o Yeesu *Krista tonkaro, á wee túa ho vūahū na kà. Inén lè wàn za Sositéena á wee tɛénii minén kèrètíɛwa kuure na wi ho Korɛnte lóhó yi, minén na le Dónbeení ceéra à mi bío sí le yi mi páaníló là a Yeesu Krista bío yi. Le hueekaa minén làa bía búenbúen na wee ve wa Núhúso Yeesu Krista mu yèni hā lùà búenbúen yi, à mi wé ɓua miten làa bío le Dónbeení síi vá yi. O Krista mu lé wa búenbúen Núhúso.

³ Le wàn Maá Dónbeení, là a Núhúso Yeesu Krista à wé mu sǎamu làa mia à na ho héerà mia.

O Poole wee dé le Dónbeení bǎrákà

⁴ I wee dé le Dónbeení bǎrákà fɛɛɛ mi bío yi, lé bío le wó mu sǎamu làa mia mi páaníló là a *Krista Yeesu bío yi.

⁵ Mu bon. Mu lé mi páaníló là a Núhúso á nɔn mi yúráa le Dónbeení bè-hānia lè mí síwà búenbúen, sǎnkú le Dónbeení bíoní bueró lè le Dónbeení bío zǔnló,

⁶ lé bío ó o Krista bín-tente na zéénia nɔn mia á mi tà bío làa sòobɛɛ.

⁷ Lé bǔn te bío le Dónbeení bè-hānii ɓúí á yí fòoraráa mia, minén na wee lòoní ho pǎahū na wa khíi mi wa Núhúso Yeesu Krista yi.

⁸ Le Dónbeení lé dío á à sí mia á à díni fúaa mu véení, à wékhe bío yí mǐ léé mia wa Núhúso Yeesu Krista ɓuen nɔnzon.

⁹ Lerén mí bɛɛre von mia à mi wé le dà-kéní lè le za Yeesu Krista na lé wa Núhúso. Hen ká le Dónbeení dó mí jii le mí ĩ wé bío na, à le wé mu.

Ba kèrètíɛwa jǐ-cúa yi mǎa fè mǐn

¹⁰ Wàn zàwa lè wàn hínni, ĩ wee yanka mia wa Núhúso Yeesu *Krista yèni yi, le mi wé le jii dà-kéní. Mi yí tà le ho sankaró à zo mi pǎahū. Mi wé mi yilera làa dà-kéní.

¹¹ Wàn zàwa lè wàn hínni, ĩ wee bío kà síi lé bío ɓa nùpua ɓúí na wi o Kulowee cǎn á ɓueé bía nɔn mǐ le hā fio wi mi pǎahū.

¹² Bío nɔn á ĩ bíaráa bǔn lé bío mi búenbúen jǐ-cúa wi mǐn júná yi. O ɓúí le mínén bò a Poole yi, ká a ɓúí bèn le mínén bò a Apoloosi tàá o Piere yi. O ɓúí wón bèn le mínén bò a Krista yi.

13 Minén so wee leéka le o Krista á dà wee sankaa le? Lé o Poole lé yia húrun ho *kùrùwá wán mi bïo yi le? Lé o Poole yèni á 6a bátízéaràa mia le?

14 I yàá wee dé le Dónbeení bárakà, lé bïo ká mu yínɔ́n o Kirisipuusi là a Kayuusi, á mi nì-kéní 6úi á ínén yí bátízera.

15 O o 6úi tìn wáa à lé wen ká a bío le mí bátízera lè í yèni.

16 Mu bon, í lá le ì nɔ́nsá. I mún bátízera o Sitefanaasi lè mí zii nùpua. Bán níi ló, á í wáa ka le í yí bíníá yí bátízera a 6úi mi cón.

17 O Krista yàá yí tonkaa mi le í bátízé nùpua. Bùeé. O tonkaa mi, bèra a na à í bue le bín-tente à na 6a yi. O le í bue le ká í yí wé mu lè mu bè-zúrminí bioní. Ká í wó mu làa bún, ó o Krista húmú ho kùrùwá wán á báhéε máa keń.

Le Dónbeení pànká lè le bè-zúrminí bïo

18 Mu bon. Bía lá mu húmú wɔ́hú cón, ó o *Krista húmú ho *kùrùwá wán bïo zéenílò lé mu bónbúmu. Εε ká warén na lá ho kánílò wɔ́hú cón, á mu wee zéení le Dónbeení pànká.

19 Bïo ká lé bïo túara le Dónbeení bioní vūahú yi:

«Mu bè-zúrminí 6ànsowà bè-zúrminí á í khíi 6úe nùhú.

Bía le mí zū mu bïo bïo na 6a zū á í khíi pí bïo.»*

20 Ká mu wó ká síi, á léé webio á mu bè-zúrminí 6ànsowà, làa bía zū há làndáwá, lè ho dímíjá na ká bín-zúrìlowà wáa dà a bío? Le Dónbeení zéeníá mu le ho dímíjá bè-zúrminí léé bónbúmu.

21 Ho dímíjá nùpua lè mí bè-zúrminí hácírí á yí dàńna yí zūna le Dónbeení le bè-zúrminí wára na á le wee wé yi. Lé bún nɔ́n á warén bioní na wa zéeníá na ka lòn bónbúmu bïo, á le Dónbeení dín wán á káníánáa bía tà le yi.

22 Ba *zúifùwa wi à 6a mi mu yéréké biowa na wee zéení le Dónbeení pànká. A bía yínɔ́n 6a zúifùwa bán 6èn lé mu bè-zúrminí á 6a wee cà.

23 Εε ká warén bán lé o Krista na 6a 6úaa ho kùrùwá wán bïo á wa wee bue. Bún lé bïo wee 6óoní 6a zúifùwa yi, á bía 6èn yínɔ́n 6a zúifùwa cón, á mu lé mu bónbúmu.

24 Εε ká bán na le Dónbeení hueekaa cón, à 6a wé zúifùwa tàá 6a yí wé zúifùwa, bán zū le o Krista wee zéení le Dónbeení pànká lè le bè-zúrminí.

25 Mu bon. Le Dónbeení bïo na 6a nùpua le mu lé mu bónbúmu, bún dà 6arén bè-zúrminí wán. A bïo 6a nùpua le mu lé mu yídàmu le Dónbeení cón, bún dà 6a nùpua pànká wán.

26 Wán zàwa lè wán hínni, mi loń mu sese. Minén na le Dónbeení hueekaa á mi wó le kuure, ká wa lá mu lè 6a nùpua dání yi, á 6a bè-zúrminí 6ànsowà, lè ho pànká 6ànsowà, lè há zì-júná nùpua na bïo se, á yí boo mi tūahú.

27 Εε ká le Dónbeení màhá dín bïo ho dímíjása le mu lé mu bónbúmu wán, á zéeníánáa le mu bè-zúrminí 6ànsowà bïo nùhú mía. Le dín bïo ho dímíjása le mu lé mu yídàmu wán, á zéeníánáa le bía pànkáwá wi bïo nùhú mía.

28 Le hueekaa bía ho dímíjása wee loń dà wán, bía lé 6a nì-káamáawa na bïo nùhú mía, bèra a na à bïo 6a le mu bïo nùhú wi, à bún wé mu bè-káamáa.

29 Lé bún nɔ́n á nùpue yí dà máa khòn le Dónbeení yahó.

30 Le Dónbeení wó á wa páanía là a Yeesu Krista. Lé bún nɔ́n á wa yúráa mu bè-zúrminí binbirí na ló le cón. Mu lé o Krista mu á wa dín wán á wóráa 6a nùpua na téréńna le Dónbeení yahó. Lé orén wó á wa bïo sá le Dónbeení yi. Lé orén káníá wen.

31 Lé bún bïo yi á le Dónbeení bioní vūahú á mu túara yi ká síi: «Yia le mí ì khòn, à wón khòn bïo ó o Nùhúso wó bïo yi.»†

* 1:19 Mi loń Ezayii vūahú 29.14 † 1:31 Mi loń Zeremii vūahú 9.23

2

Bio ó o Poole buera ho Korénte yi

¹ Wàn zàwa lè wàn hínni, bïo á ìnén ì beere buara mi cón á buéé zéénia le Dónbeení bïo na sà yi làa mia, á ì yí bíá làa mia làa bíoní na kokókaa. Mu mún yínón ho ðímíjána bè-zúríniní bíoní á ì bíaràa làa mia.

² Ho pãahũ na á ì wi làa mia, á bïo á ì lá wi à ì zééní làa mia yínón bè-veere búí ká mu yínón o Yeesu *Krista bïo, o Yeesu na ba búaa ho *kùrùwá wán.

³ Ho pãahũ na ì buara mi cón ká ì pànká mia, á le zánii wi yi.

⁴ Ì bíoní làa bïo á ì kàráanna lè ba nùpua á wi mí dòn lè ho ðímíjána den-sia bíoní na ba wee bío à búeráa ba nùpua júná. Ká mu lé le Dónbeení Hácírí pànká á zéénia mu làa mia le bïo á ì bíá á bon.

⁵ Lé bún nòn á mi síidéro le Dónbeení yi á yí fàrá ba nùpua bè-zúríniní wán, ká ho fàrá le Dónbeení pànká wán.

Le Dónbeení bè-zúríniní

⁶ Wa wee zééní mu bè-zúríniní lè ba kèrètiéwa búenbúen na síidéro fàrá tína o Yeesu *Krista yi, bún bon. Éé ká mu bè-zúríniní mu màhá yínón ho ðímíjána bè-zúríniní. Mu bè-zúríniní mu mún yínón ho ðímíjána ñi-beera bè-zúríniní. Bán khíi hí ì vé.

⁷ Bïo á warén wee zééní lè ba nùpua lé le Dónbeení bè-zúríniní na bïo sà ho ðímíjána yi. Mu bè-zúríniní mu bïo fèra wi le Dónbeení sli yi hàrí ká ho ðímíjána ðìñ yí léra, bèra a na à wa páaní le cùkú yi làa de.

⁸ Mu bè-zúríniní mu á ho ðímíjána ñi-beera yí zū. Ká ba lá zūna mu, se ba yí búaa o Nuhũso na lé o cùkúso ho *kùrùwá wán.

⁹ Bïo ká lé bïo túara le Dónbeení bíoní vūahũ yi:

«Mu bïo na ó o nùpue ðìñ yí mòn, á ðìñ yí já,

bïo na ó o nùpue yàá ðìñ yí leékaa hùúu,

lé bún le Dónbeení wíokaa á bàrá ká làa bíá wa le.»*

¹⁰ Bún bïo so á le Dónbeení zéénia lè warén lè mí Hácírí. Mu bon. Le Dónbeení Hácírí wee mi mu bïo búenbúen sese á zūñ, hàrí le Dónbeení mí beere bïo na khíina zoo sà yi.

¹¹ O nùpue hácírí mí dòn lé ðio zū há yilera na wi o yi. Lé làa bún síi á le Dónbeení Hácírí mí dòn lé ðio bèn mún zū le Dónbeení yilera na wi le yi.

¹² Le hácírí na warén yú á yínón ho ðímíjána na ká hácírí, ká ðio wa yú lé le Dónbeení Hácírí. Le Dónbeení dó mí Hácírí mu wen, à wa dàñ zūñnaa mu sãamu na le wó làa wen.

¹³ Warén yí máa bío mu sãamu mu bïo yi lè ho ðímíjána bè-zúríniní kàránló na wa yú. Búéé. Wa wee bío mu sãamu mu bïo yi lè le Dónbeení Hácírí bíoní na le wee zééní làa wen. Lé ká síi á wa wee zééninaa le Dónbeení bïo yara lè le Dónbeení Hácírí mu bíoní.

¹⁴ O nùpue na bò mí kùrú hácírí món, wón nùpue so yí dà máa tà bïo wee lé le Dónbeení Hácírí cón. Mu ka lòn bónbúmu banson cón. O yí dà máa zūñ mu kúará. Lé bïo le Dónbeení Hácírí mí dòn lé ðio wee na ò o nùpue dàñ cikon mu bïo.

¹⁵ Ká a nùpue na le Dónbeení Hácírí wi yi, wón wee dàñ cikon mu bïo búenbúen, ká ñi-veere yí dà máa cikon bïo wi orén yi.

¹⁶ Làa bïo mu túararàa le Dónbeení bíoní vūahũ yi ká:

«Lée wée dà à zūñ o Nuhũso yilera?

Lée wée dà le zéénii á à na a yi?»†

Éé ká warén na le Dónbeení Hácírí wi yi, bán yilera là a *Krista yilera lée dà-kéní.

* 2:9 Mi loñ Ezayii vūahũ 64.3 † 2:16 Mi loñ Ezayii vūahũ 40.13

3

Wa lé le Dónbeenĩ ton-sáwá

¹ Wàn zàwa lè wàn hĩnni, mu bon. Mi ka lòn òmíná na le Dónbeenĩ Hácírí mia yi. Lé bũn nɔn á ï yí dàrna yí bía làa mia lè 6a nùpua na sídéro fàrá tĩna bĩo síi, à ï bía làa mia lòn nùpua na lée kúnkúzàwa mi sídéro dǎní yi.

² Lé bũn te bĩo hã bioní na á ï bía nɔn mia ka lòn yoomu. Hã yí ka lòn òmíná na lĩ. Mu bon, ï lá bía làa mia lè hã bioní na ka lòn òmíná na lĩ á mi máa dàí máa zũrĩ hã kúará. Hãrĩ hã laà na kà wán, á mi pá yí dà máa zũrĩ hã kúará,

³ Lé bĩo á mi pá 6uan miten lè ho òmíná bĩo síi. Le yandee na mi wee dí làa mĩn lè hã fio na wi mi pãahũ á so yí máa zéení le mi 6uan miten lè 6a bĩo síi, á wára 6úen6úen so yínɔn 6a wára le?

⁴ Bĩo ó o 6úí le mínén bò a Poole yi, ò o 6úí le o Apoloosi lé yĩa á mínén bò yi. A bũn 6a òmíná wára lè mi wára yínɔn dà-kéní le?

⁵ Le ï yàá tùa mia. O Apoloosi lée wée? A ïnén Poole lée wée? Wa so yínɔn le Dónbeenĩ ton-sáwá na mi bò níní yi á tàráa le bĩo le? Warén lè wa nĩ-kéní kéní wee sá ho tonló na ó o Núhũso nɔn wɛn le wa sá.

⁶ Ìnén lé yĩa dù, ó o Apoloosi hɔn. Ká le Dónbeenĩ lé ðio wee dɛé mu.

⁷ Bũn wee zéení le yĩa dù làa yĩa hɔn á yínɔn dɛɛ. Le Dónbeenĩ mí dòn lé ðio wee wé à mu dǎ.

⁸ Yĩa dù làa yĩa hɔn 6úen6úen lée dà-kéní. Le Dónbeenĩ khĩi sàání 6a nĩ-kéní kéní yi á à héha lè ho tonló na 6a sá.

⁹ Mu bon. Wa páanía wee sá na le Dónbeenĩ yi. Minén lé le Dónbeenĩ mɔhũ na le wee và. Mí mún lé le Dónbeenĩ zĩi na le wee so.

¹⁰ Ìnén le Dónbeenĩ nɔn mí pánká yi, á ï ka lòn zĩ-so tente na wǎ le zĩi á bàrá nùhũ. Hã laà na kà wán á nĩ-vio lé hĩa wee so le zĩi nùhũ na á ï bàrá wán. Ɛɛ ká 6a lè mí nĩ-kéní kéní màhã ko 6a yí hácírí bĩo 6a à soráa wán.

¹¹ Le zĩi nùhũ dén wǎa bàrá vó, mu lé o Yeesu Krista. A nùpue na kũn dà a bàrá zĩi nùhũ veere wón mia.

¹² Ba 6úí wee so le zĩi nùhũ mu wán lè ho sǎnú, tàá tɔnɔn. Ba 6úí lé hã huua na yàwá here á 6a wee soráa. Ba 6úí yàá 6èn lée 6úɛɛnĩ, tàá nǎakǎa, tàá kǎaní á 6a wee soráa.

¹³ Ká bĩo á 6a lè mí nĩ-kéní kéní tonló sáráa, bũn á à wé le cítĩi fĩ nònzoñ á mu ù zũrĩ yi wéréwéré. Mu zoñ ká ho dǎhũ lé hĩa á à khén wa nĩ-kéní kéní tonni kúará.

¹⁴ Ká yĩa son lè mu bĩo na dà ho dǎhũ, á wón á à yí mu cũnú.

¹⁵ Ká yĩa bĩo na ó o sonnǎa 6èn cǎ, á wón á à khe 6úen6úen. Bànso á à kǎní, ká a màhã à keñ lòn nùpue na kǎa ho dǎhũ yi khĩi ló á bò yi kǎníanáa.

¹⁶ Mi so yí zũ ká mínén lé le Dónbeenĩ zĩi, á le Dónbeenĩ Hácírí wi mia le?

¹⁷ Awa, ká a 6úí yáara mínén na lé le Dónbeenĩ zĩi, á le Dónbeenĩ á à síinĩ wón 6ànso nùhũ, lé bĩo le Dónbeenĩ zĩi bĩo sǎ lerén mí dòn yi.

¹⁸ Héyĩi! O 6úí yí khà mítén. Hen ká a 6úí wi mi tǎahũ á wee leéka le mí lée bè-zũrĩminĩ 6ànso làa bĩo ho òmíná nùpua wee leékaráa mu, à 6ànso wé lòn bǔnbú, lé bũn ñ na ká à wé mu bè-zũrĩminĩ 6ànso binbirĩ.

¹⁹ Lé bĩo á ho òmíná na ká bè-zũrĩminĩ á lé mu bǔnbúmu le Dónbeenĩ cǔn. Mu túara le Dónbeenĩ bioní vǎahũ yi ká síi: «Le Dónbeenĩ wee ví mu bè-zũrĩminĩ 6ànso wà lè 6a hénnĩ na wi 6a yi.»*

²⁰ Mu mún pá bĩnía túara ho vǎahũ mu yi: «O Núhũso zũ le mu bè-zũrĩminĩ 6ànso wà yilera lée kǎamáa.»†

* 3:19 Mi loñ Zoobu vǎahũ 5.13 † 3:20 Mi loñ Lení vǎahũ (Psaumes) 94.11

²¹ Bũn bĩo yi, ò o 6úí wǎa yí yòoní míten 6a nùpua bĩo yi. Bũn ɲúhũ mía. Lé bĩo á mu bĩo 6úen6úen bĩo sǎ mia.

²² Inén Poole là a Apoloosi là a Piere 6úen6úen bĩo sǎ mia. Hàrí ho ðímíjǎ là le mukǎní là mu húmú á bĩo pá sǎ mia. Bĩo wee wé ho zuia làa bĩo yĩró ò wé 6úen6úen bĩo sǎ mia.

²³ A minén bán bĩo sǎ a *Krista yi, ó o Krista bĩo 6èn sǎ le Dónbeenĩ yi.

4

O Krista tonkarowà tonló

¹ Mi ko mi zũn le warén lé o *Krista tonkarowà á lé o ton-sáwá na le Dónbeenĩ kàrafáa mu bĩo na sà yi le wa zéeni là 6a nùpua.

² Bĩo 6a wee cà a ton-sá cǎn lé ò o bè bĩo 6a le o wé yi là mí dà-kéní kéní.

³ Hàrí mu wé minén, tàá 6a nĩ-vio à cítí mi í tonló na 6a dó miĩ dǎní yi, se bũn 6úen6úen léee coon. Inén í beere yáá yí máa cítí íten.

⁴ Í láa íten yi bũn bon, èè ká bũn màhǎ yí máa zéeni le í téréenna. O Nùhũso lé yíá á à cítí mi.

⁵ Lé bũn bĩo yi, à mi yí cítí nùpue ká mu pǎahũ á yí dǎn. Mi pa a Nùhũso 6uenló. Ká a khii 6ueé dǎn, á bĩo 6a nùpua wee sà míten le tǐbírí yi wé 6úen6úen ó o 6ueé dé mu khoomu wán, á bĩo 6a wee leéka mí yiwa ó o 6ueé benka. Hón pǎahũ so yi, ká yíá ko làa fo6úá, á le Dónbeenĩ ì dé 6ànsò fo6úá.

⁶ Wàn zàwa là wàn hĩnni, bĩo á í bía khiina wán bũn á í bía bò inén là a Apoloosi wán, bèra a na à mu séeni mia à mi zũnǎa le bionĩ na ká kúarǎ: «Mi yí dà bĩo túara wán.» Minén tǎhũ ó o 6úí yí yòoní míten bĩo ó o bò a 6úí yi á pǎnǎa o 6úí bĩo.

⁷ O 6úí yí bío le mí po bía ká. Bĩo wi mi cǎn lé le Dónbeenĩ nǎn mu mia. Ká mu ka ká, á léee webio nǎn á mi wee yòonínǎa miten ka là mu léee bĩo na á mi yú miten?

⁸ Minén bán wǎa yú bĩo mi màkóo wi yi 6úen6úen lon? Bĩo 6úí yí fòora mia sǎ? Mi wǎa wee dí le béeni ká warén níi ló lon? Í yáá 6èn wee fan le mu wé làa bũn à warén mún pǎaní dí le béeni mu làa mia.

⁹ Mu bon. Í wee leéka le warén na lé o Yeesu Krista tonkarowà á le Dónbeenĩ wó á wa ká là wa dú 6a nùpua na ká mǎn. Wa ka lòn kàsósa na 6a ko 6a 6úe 6a nùpua yahó là ho wáayi tonkarowà yahó.*

¹⁰ Warén ka lòn bǎnbúwǎ ho ðímíjǎsa cǎn wa pǎaníló là a Krista bĩo yi. Ká minén bán wee leéka le mi lé mu bè-zũnminĩ 6ànsowà mi pǎaníló làa wo bĩo yi lon? Warén ka lòn yídàwa, ká minén bán wee leéka le mi pǎnkáwǎ wi lon? Warén 6a nùpua wee loń dà wán, ká minén bán 6a wee dé ho cùkú yi lon?

¹¹ Hàrí lòn zuia, ká warén le hĩni là le ɲu-hǎní wee 6úe. Hǎ sǐ-zǐnia wee fòoren. Ba wee héee ha wen. Wa lòn-kéní mía.

¹² Wa wee sǎ à lò be, à bè yi yíráa wa ɲii ðínló. Hen ká yíá là wen, à wa dú6ua 6ànsò yi. Hen ká 6a wee beé wa lò, à wa hĩ wa sǎa.

¹³ Hen ká 6a wee yáa wa yèni, à wa bío mu sǎamu bíoní làa ba. Ho ðímíjǎsa yèn-dǎní yi, á hàrí lòn zuia á warén ka lòn zàn-bĩo na 6a wee cǎ léee kúia. Ba wee cǎtí wen lòn yíráa.

¹⁴ Bĩo á í túara ká á yínǎn bĩo na á í túara à dérǎa nĩyio mia. Bùee. Í wi à í zéeni mia le í zàwa na á í wa làa sòobéee bĩo sǐi.

* **4:9** Mu pǎahũ ká hǎ hǎa táró wi, ká kǎhũsa na ló le mí hĩn-táwǎ vaá dàrna bía 6a funnáa, à 6a sè 6a níi bĩo 6úen6úen à bĩni varǎa mín kǎhũ. Hàrí 6a zúkúsa na 6a wiikaa á 6a mún wee wé 6ua varǎa là mí yèn-vèeni. Ká 6a vaá dǎn à 6a zǎamǎa lé léee ðín, à 6a wé 6uee khii yahó làa bĩo 6a sò. Ká mu 6úen6úen khiina vó, à 6a màhǎ 6úe bía 6a wiikaa guan 6a zǎamǎa yahó.

¹⁵ Mu bon. Hàrí ká bĩa wee pa mi bïo o Krista wõhũ wán á ka cèrèè, se mìn maá o Krista mu bïo dǎní yi lé ínén ì dòn. Lé bïo á ínén lé yĩa á buera a Yeesu Krista bín-tente nòn mia, á mi tà le yi.

¹⁶ Awa, á ì ɓèntfin wee yanka mia, mi sáberé à mi wé bè bïo á ínén wee wé yi.

¹⁷ Lé bũn bïo yi á ì tonka a Timotee na lé ì za na á ì wa làa sòobéè, wón na bò a Núhũso wõhũ lè mí sòobéè. Ì ì tonka a ò o ɓuee wíoka leéka mia làa bïo á ínén ì bɛere ɓuannáa ìten o Yeesu Krista wõhũ wán. Lé bũn á ì mún wee kàrán lè ɓa kèrètɛwa kuio hã lùà ɓúenɓúen na á ì wee va dǎ yi.

¹⁸ Ba ɓúí mi t̄lahũ wãa ɓúakáa wee bïo le ì máa b̄n̄í máa káa lè mi cón, á ɓa wee ɓúaaní m̄iten.

¹⁹ Èè ká a Núhũso tà mu, á hen làa c̄inú ká ì b̄n̄í ɓueé ɓúèkí mia. Hón p̄ahũ so yi ká mu máa wé ɓa nùpua mu khòn-b̄ioní na ɓa b̄ía á ì j̄á á mu ù k̄ãna yi mí dòn, ká bïo ɓa dà wee wé á ì mún ñ mi.

²⁰ Mu bon. Le Dónbeení b̄éñí bïo yí k̄ãnaa b̄ioní mí dòn yi, ɓúèé. Ba nùpua ko ɓa mi le Dónbeení p̄anká wa wárá yi.

²¹ Mi wi à ì ɓua b̄ñini ɓuennáa mi wán lée, tàá ì wayíí ìten à ɓuennáa, à mi z̄ñ ká ì wa mia?

5

Mu koomu na wó ɓa kèrètɛwa kuure yi

¹ Ì j̄á à ɓa le mu koomu na á b̄ia yí z̄ñ le Dónbeení yàá yí máa wé, á ɓa ɓúí wee wé minén t̄lahũ. Ba le o ɓúí á wee fé mín nu f̄èè.

² A bũn pá yí máa vá mia, à mi pá wee ɓúaaní m̄iten lon? Yĩa wee wé bũn bïo so á ko ò o ja lén mi t̄lahũ.

³ Inén wón hàrí bïo á ì m̄ía mi t̄lahũ mi cúee, ká ì hácírí dèn wi làa mia. Ì ka le ì wi mi t̄lahũ á f̄ánáa le c̄ítíi ɓànso bïo yi

⁴ wa Núhũso Yeesu yèni yi. Mi kúaa mín wán, á mi z̄ñ le ì wi làa mia lè ì hácírí, á wa Núhũso Yeesu p̄anká mún wi làa mia.

⁵ Mu zoñ, à mi lén ɓànso mi t̄lahũ ò o *Satāni yáa o s̄ánía. Ká mu wó kà, á le Dónbeení á à k̄ñí a m̄anákā wa Núhũso ɓuenló p̄ahũ.

⁶ Miten ɓúaaníló j̄uhũ m̄ía. Mi so yí z̄ñ ká le ja-f̄ini ɓa dó mu d̄umu yi c̄inú khan à mu ɓúenɓúen lé le?

⁷ A mi cén ceé miten. Bũn bè-kohó so síi na ka lòn ja-f̄ini á mi ɓúe j̄uhũ mi t̄lahũ. Ká mi wó bũn, á mi ì wé ɓa nùpua na wee ce, á à k̄eñ lòn d̄ñ-khanii na á ja-f̄ini m̄ía yi. Mi yàá lé ɓa nùpua na wee ce wó, lé bïo á ho *Paaki muini *Pioza á ɓa ɓó wa bïo yi, wón Pioza so lé o *Krista mí bɛere.

⁸ Lé bũn nòn á mi wãa yí le wa dí ho Paaki s̄ánú lè mu bïo na yí se lè mu s̄uns̄umámu na ka lòn ja-f̄ini. Ká mi wa dí ho lè mu cemu lè ho t̄ñiá poni na ka lòn búurú na á ja-f̄ini m̄ía yi.

⁹ Ì mónɗén v̄uhũ na á ì túara nòn mia á ì b̄ía le mi wé yí va dǎ b̄ia wee wé ho hã-fénló lè ho bá-fénló lè mí síiwà.

¹⁰ Ì yí b̄ía le mi wé yí va dǎ b̄ia yí z̄ñ le Dónbeení na wee dé miten ho hã-fénló lè ho bá-fénló lè mí síiwà yi, á sia wee vá mí ninzàwa bïo yi, á wee jauaa, á wee hã hã wònna. Mu lá lé làa bũn, se mi lá à lé ho d̄im̄j̄á yi.

¹¹ Èè ká bïo á ì wi à ì b̄io, lé b̄ia m̄ahã le mí lé ɓa kèrètɛwa, à ɓa wee wé ho hã-fénló lè ho bá-fénló lè mí síiwà, á sia wee vá mí ninzàwa bïo yi, á wee hã hã wònna, á wee yáa mí ninzàwa yènnáa, ká ɓa a ja khée, á lé ɓa k̄ñlowà, bán síi lé b̄ia á ì le mi wé yí va dǎ. Mi yàá yí ko à mi wé páaní dí làa ba.

12-13 Ho òmíńńá na yí zū le Dónbeení á bío yí ciran mi. Le Dónbeení lé òo khii cíti bán. Éé ká minén bèn ko mi wé fi mi kuure nùpua cíti. Bío kà lé bío túara le Dónbeení bioní vūahú yi: «Mi ńa a nĩ-sūmúí lén mi tīahú.»*

6

Ba kèrètíewa na wee ve mìn le cíti yi

¹ Bío lon lon ká minén ó o búí lè mìn za kèrètíewa á hā bioní wi pāahú ò o máa va le Dónbeení nùpua cón à bán fáa hā, ká a va bía yí zū le Dónbeení cón le bán wé mu lée webio?

² Mi so yí zū ká bía bío sã le Dónbeení yi lé bán khii cíti ho òmíńńá le? Ká lé minén khii cíti ho òmíńńá á se mi mún dà á cíti bío ńúhú mia.

³ Mi so yí zū ká lé warén á khii cíti ho wáayi tonkarowà le? Ká mu wó ká se ho òmíńńá bío á wa mún dà a cíti.

⁴ Lée webio nòn ká hā bioní wi mi pāahú à mi lén va bía ńa kèrètíewa kuure bío ńúhú mia cón na lé ho òmíńńá à bán cíti mia?

⁵ Hā ńiyio so yí máa dí mia le? Bè-zūńmĩnĩ bānsò so máa mi tīahú na dà à fée hā bioní na wi bía lé ńa zàwa pāahú le?

⁶ Awa, bío á mi wé lén va bía yínón ńa kèrètíewa cón à bán fáa mi tūiáwà so lée bío na ko làa wéró le?

⁷ Bío mi wee ńua mìn varáa le cíti yi bũn yáa wee zéeni le mi bío yáara búenbúen. Ho wékheró so lá yí ko à ho wé kúu mia le? Mi so lá yí ko mi wé tà à ńa tē mi wán le?

⁸ Minén lé bía yáa wee wé khe lè mìn zàwa lè mìn hĩnni, á wee tē ńa wán.

⁹ Mi so yí zū kēnkēn le bía wee wé mu bè-kora á nĩnĩ máa keń le Dónbeení bēeni yi le? A mi cén yí khà miten. Lé ńa nùpua na wee dé miten ho hā-fénló le ho bá-fénló lè mí sīwà yi, làa bía wee hā hā wōnna, ńa bá-féwá lè ńa hā-féwá, ńa báawa mìn yi na wee da làa mìn,

¹⁰ ńa kōnlowà, làa bía sĩa wee vá mí ninzàwa bío yi, làa bía wee ńu khée, làa bía wee yáa mí ninzàwa yēnnáa, lè ńa ńi-wànná, bán búenbúen nĩnĩ máa keń le Dónbeení bēeni yi.

¹¹ Bío á tō yi ká búenbúen lé bũn ńa búí fù wee wé mí tīahú. Éé ká le Dónbeení wáa ceéra mia. Mi bío sã le yi. Mi wó ńa nùpua na térénná le Dónbeení yahó. Bũn búenbúen wó wa ńúhúso Yeesu *Křista pānká lè le Dónbeení Hácíří pānká yi.

Mi wé ńua miten sese

¹² Ba búí wi mi tīahú wee bío le mu bío búenbúen wéro ní nòn mí yi, á bũn wáa bon. Éé ká mu bío búí wéró màhá yí máa na à mi va làa yahó. Inén dà a bío le mu bío búenbúen wéró ní nòn mĩ. Éé ká tĩ màhá máa díá á mu bío mu búí máa yí pānká tĩ wán.

¹³ Mi mún wee bío le ho òmíńńá wó ho píońó bío yi, á ho píońó bèn wó ho òmíńńá bío yi. Éé ká ho píońó loo, ho òmíńńá loo á le Dónbeení khii búe ńúhú. Mi cén yí hácíří, wa sánia yí wó ho hā-fénló lè ho bá-fénló lè mí sīwà bío yi. Hā bío sã a ńúhúso yi, ó o ńúhúso wee pa hā bío.

¹⁴ Bío á le Dónbeení vèeníanáa o ńúhúso lé bũn bān sīi ó o mún khii vèenínáa wen lè mí pānká.

¹⁵ Mi so yí zū ká mí sánia lé o *Křista sánia bío búí le? O Křista sánia bío búí so ko à hā páanĩ là a hāa na wee yéé miten le? Bùéé dé.

* 5:12-13 Mi loń Lándá zéenińó vūahú (Deutéronome) 17.7

¹⁶ Tàá mi so yí zū ká a báa na páanía là a háa na wee yèé miten á lée dà-kéní làa wo le? Bìo ká lé bìo túara le Dónbeení bióní vūahú yi: «Ba mí nùwá jùn á à wé sánia dà-kéní.»*

¹⁷ Εε lé bǔn ká yía bèn páanía là a Núhúso á wón bǎnso á à wé dà-kéní làa wo mí hácirí yi.

¹⁸ Mi khi ho há-fénló là ho bá-fénló là mí síiwà wéró yi. Mu bè-kora na ó o nùpue dà a wé búenbúen á yí máa bóonia sánia yi ká mu yínón ho há-fénló là ho bá-fénló là mí síiwà. Yia wee dé miten ho há-fénló là ho bá-fénló là mí síiwà wéró yi, á wee wé khe là mí kùrú sánia.

¹⁹⁻²⁰ Mi so yí zū ká mi sánia lé le Dónbeení Hácirí zii le? Le Dónbeení non mí Hácirí mia à le keń mia. Le Dónbeení yà mia ho yà-nòn hebúee yi. Mi wáa yí te miten. A mi cén wáa dé ho cùkú le Dónbeení yi là mi sánia.

7

Mu yaamu bìo

¹ Há làa na ká wán, á bìo mi tùakaa làa mi, lé bǔn á ì wáa à zéení yara làa mia. Mi wee bío le mu se ò o báa yí páaní là a háa.

² Εε ká bìo ho há-fénló là ho bá-fénló boo há làa na ká wán, á ínén bèn le o báa ko ò o wé páaní là mín háa, ò o háa mún wé páaní là mín báa.

³ O báa yí ko ò o pí mín háa ká wón màkóo wi o yi, ó o háa mún yí ko ò o pí mín báa ká wón màkóo wi o yi.

⁴ O háa sánia bìo yí sǎ a yi, lé bǎn báa á há bìo sǎ yi. O o báa sánia bìo mún yí sǎ a yi, lé bǎn háa á há bìo sǎ yi.

⁵ O báa là mín háa á yí ko ba pí mín. Ká ba háa yí máa páaní á mu ko mu wé bìo na ba bía tò wán le mí ì khi mín yi á à dǎ pǎahú búí, ká mí ì dé mí sòobéé ho floró wéró yi. Ká ho pǎahú mu khiina, à ba bíní wé páaní làa mín. Ká bǔn yí wó á jún-sí ba háa máa dàn miten máa bua yi bìo ó o *Satāni wee khà là ba nùpua vīnī dǎnī yi.

⁶ Bìo á ì bía non mia ká á yí máa zéení le ì le mi wé mu konloon. Εε ká mi màhá mún dà wé è wé làa bǔn.

⁷ Inén wón lá wi à ba nùpua búenbúen yí yaka là ì bìo sii. Εε ká le Dónbeení wee na mu bìo wéró pánká wa ñi-kéní kéní yi mín júná yi. O búí á à ya, ká a búí dà á a keení máa ya.

⁸ Bìo ká lé bìo á ì bèn ñ bío ò na ba mabáawa là ba maháawa yi: Mi wáa lá kará á yí yanka là ínén bìo, se mu se.

⁹ Εε ká mi yí dà mu, à mi yaka. O nùpue yan, á sǔaaní bìo ó o ò keení á máa ya, ká a jón yí dà mí sǐi máa hí.

¹⁰ Bia lé ba kèrètíewa na yan mín, bán á ì ì bío bìo ká á à na yi. Hǎn jì-cúa so yínón ínén te há, lé o Núhúso te mí jì-cúa. O háa á yí ko ò o pí mín báa día ká a lén.

¹¹ Ká a háa wà, ò o bèn mún yí bíní vaa ya. Tàá ká a wi ò o bíní ya, ò o véení há bióní là mín báa, à ba ya mín. Lé mu ó o báa mún yí ko ò o ja mín háa.

¹² Há jì-cúa na á ì bèn ñ fεε bìo ká wán á à na bǐa ká yi, hǎn yínón o Núhúso te há, lé ínén te ì jì-cúa. Ká a báa là a háa yan mín, ó o báa háa wó a kèrètíe, à bǎn háa na yínón kèrètíe á tà le mí ì keení làa wo, á bǎn báa yí ko ò o ja a.

¹³ Lé làa bǔn sii, ká a háa là a báa yan mín, ó o háa háa wó a kèrètíe, à bǎn báa na yínón kèrètíe á yí pǎ a, á bǎn háa yí ko ò o lén día mín báa.

¹⁴ I wee bío ká sii lé bìo ó o báa na ñin yínón o kèrètíe á bìo sǎ le Dónbeení yi bǎn háa na lé o kèrètíe bìo yi. Mu mún lée dà-kéní là a háa na yínón o kèrètíe.

* 6:16 Mi loń Bìo jùhú búeení vūahú (Genèse) 2.24

Wón mún bïo sã le Dónbeenĩ yi òn báa na lé o kèrètíe bïo yi. Mu lá yí ka kà, á 6a zàwa bïo máa sí le Dónbeenĩ yi. Ee ká 6a bïo sã le yi.

¹⁵ Ee ká yí màhá yínorí o kèrètíe hía wi ò o fáa mu yaamu à yí lé o kèrètíe día le o fáa. Ká mu wó kà, se yí lé o kèrètíe wi mítén. Le Dónbeenĩ von mia à mi kèení mín wán làa héerà.

¹⁶ Nún-sí, á minén háawa na lé 6a kèrètíewa á le Dónbeenĩ dà à òn wán á à kánínáa mí bǎrání na yínorí 6a kèrètíewa. Tàá minén báawa na lé 6a kèrètíewa á le Dónbeenĩ dà à òn wán á à kánínáa mí hánání na yínorí 6a kèrètíewa.

Mi día miten làa bïo mi fù karáa

¹⁷ Ká bïo á ò bía nǎn mia kà níi ló, á bïo ó o Núhúso wó á mi nǎ-kéní kéní bïo karáa á le Dónbeenĩ vonnáa mia, lé bún à mi pá día lè miten. Bún lé bïo á ò wee kǎrán lè 6a kèrètíewa kuio há lùà búenbúen yi.

¹⁸ O búí lá *kúio á le Dónbeenĩ vonnáa wo, à ònso yí sà mu. Tàá yí le Dónbeenĩ von ò o òn yí kúio à wón mún yí kúii mítén.

¹⁹ Ho *kúiiro lè ho yí kúiiro bïo òn hǎ mí. Bïo bïo òn hǎ wi lé à wé bè le Dónbeenĩ bïo na le bò henía yi.

²⁰ Mi nǎ-kéní kéní día miten làa bïo mi fù karáa á le Dónbeenĩ vonnáa mia.

²¹ Yí lá lée wobá-nǎi á le Dónbeenĩ vonnáa wo, ò o yí yáa mí yilera bún bïo yi. Ee ká bïo á ònso á à kèrínáa mítén níi khíi nǎn wo yi, ò o wǎa bè bún bàhó yi.

²² O wobá-nǎi na ó o Núhúso von ó o bïo sã a yi, wón wǎa wi mítén o páaníló là a Núhúso bïo yi. Lé làa bún sii ó o nùpue na ó o *Krista von ká a wi mítén wón bèn lé o Krista wobá-nǎi.

²³ Le Dónbeenĩ yà mia ho yà-nǎn hébúee yi, á mi wǎa yí día le 6a nùpua wé mia lè mí wobáaní.

²⁴ Wán zàwa lè wán hínni, bïo mi fù karáa á le Dónbeenĩ vonnáa mia lé bún à mi día lè miten le Dónbeenĩ yahó.

Bia òn yí yan bïo

²⁵ Ká bǎ òn yí yan hùúu, bán bïo na à ò bío 6a dǎní yi na le o Núhúso bïo na ó o bò henía bún mí. Ee ká bïo á ò lé o nùpue na á 6a dà a dé mí sía yi mu sǎamu na le Dónbeenĩ wó làa mi bïo yi, á ò zéení 6a.

²⁶ Le lónbee na ho zuia kà bïo yi á bïo kà lé bïo á ò wee leéka: Mu se à 6a día mítén làa bïo 6a bïo karáa.

²⁷ Yí bò mu fúuamu à wón wǎa yí cà bïo o ò búe làa bú. Ká yí bèn òn yí bò mu, à wón wǎa día.

²⁸ Ká yí màhá pá yan, se mu yínorí bè-kohó. O hínzoró na òn fúaalè wi ká a yan, se mu yínorí bè-kohó. Ká bǎ yanka bán wi le lónbee yi ho òmíjǎ yi. Á le òn lónbee so á ò yí wi à le yí bǎrén.

²⁹ Wán zàwa lè wán hínni, bïo kà lé bïo á ò wi à ò bío na mia. Ho páahǎ na ká á yí túee. A wǎa lá bïo kà òn wán, le bǎ yan à wé le 6a yí yan.

³⁰ Le bǎ wee wá à wé le 6a yí máa wá. Le bǎ wee zǎmaka à wé le 6a yí máa zǎmaka. Le bǎ wee yà mu bïo à yí dé mí sía bïo 6a yà yi.

³¹ A bǎ ho òmíjǎ bïo símu zon, à ho òmíjǎ bïo wé lón bè-kǎamáa cǎn. Lé bïo á ho òmíjǎ làa bïo mí mǎn làa ho á máa mí ká ho ò vé.

³² Mi lá wi miten, á yilera yí máa yáa, se ò wa mu. O báa na yí yan wón wee dé mí sòobé o Núhúso tonló yi. O wee cà ò o wé bïo sí a Núhúso yi.

³³ Ká a báa na yan, wón bèn yahó sǎ ho òmíjǎ bïo. O wee cà ò o wé bïo sí mín háa yi.

³⁴ O wǎa wi lè há sǎa òn. Lé bún mún lé o háa na yí yan tàa o hínzoró na òn fúaalè wi. Ba wee dé mí sòobé o Núhúso tonló yi. Ba wee cà à 6a bïo

óúenóúen sí a Núhúso yi. Ká yíá yan wón yahó sá ho ðímíjǎ bǐo. O wee cà ò o wé bǐo sí mín báa yi.

³⁵ I wee bío kà síi lé mi séenii bio yi, ká í yí máa kíkǎ mia. Ká í màhá wi á bǐo kò lè ho wéró bún lé bǐo à mi wé, à na mítén óúenóúen o Núhúso tonló yi á yí titika.

³⁶ Ká a yàronza búii wee leéka le ká mí yí yan mín fūaalè se mi wó khon làa wo, ká a zū le mí yí dà mí síi máa hí hùúu, ò o wee leéka le mí kò à mí ya mín, se bún yínǎn bè-kohó. A 6a ya mín.

³⁷ Εε ká a yàronza búii màhá lon mu mítén le mí máa ya mín fūaalè, á zū le mí dà à hí mí síi, ká mu ló arén mítén yi binbirí, ò o búii yí kíkǎa wo yi, se o wó se.

³⁸ Bǐo wi bún lé bio kà: O yàronza na fó mín fūaalè á yan á wó se. Εε ká yíá le mí máa ya, wón 6èn bǐo sá sūaaní.

³⁹ O háa là a báa na mu yaamu cǎéra á yí dà máa fáa mín yi ká yínǎn o báa húrún. Ká 6àn báa húrún, se o wi mítén, á dà a ya a báa na ó o síi vá yi. Ká a báa mu màhá kò ò o wé o kèrètíε.

⁴⁰ Εε ká a màhá kará yí yan, se o bǐo á à wíoka à wé se. Bún lé bǐo á ínén wee leéka. A í mún zū le le Dónbeení Hácírí wi làa mi.

8

Le muini taa bǐo

¹ Há làa na kà wán, á wa 6èn ñ loí ho tǎaró na sá 6a búaa na yan lè le muini taa bǐo. Mi wee bío le wa óúenóúen lé 6a bè-zǔnlowà, bún bon. Bún bǐo zǔnló so lé bǐo wee na ò o nùpue 6úaanínaa mítén. Εε ká le waminí dén wee wé à wa síadéro va lè ho yahó.

² Yíá wee leéka le mí lé o bè-zǔnlo wón 6ànso ðín yí zū mu làa bǐo ó o kò ó o zǔnnaa mu.

³ Εε ká yíá wa le Dónbeení wón le Dónbeení zū le o bǐo sá mí yi.

⁴ Awa! Ba búaa na 6a yan lè le muini há wǎnna wán taa làrò ðání yi, á bǐo kà lé bǐo á í bío: Wa óúenóúen zū le mu bíowa na 6a nùpua wee lá lòn doffina ho ðímíjǎ yi á bǐo jǔhú mía. Warén zū le le Dónbeení léé dà-kéní mí ðòn.

⁵ Há pánkǎ-beera na yí máa mi, á 6a nùpua búii wee ve làa doffina tàa júnása, á boo. Hàrí ká hǎn pánkǎ-beera so wi ho wáayi lè ho tá wán,

⁶ se warén bán zū le le Dónbeení léé dà-kéní mí ðòn. Dén lé ðio lé wa Máa na léra mu bǐo óúenóúen. Lé lerén mún léra wen à wa bǐo sí le yi. Wa mún zū le o Núhúso léé ñ-kéní mí ðòn. Wón lé o Yeesu *Krista, yíá nǎn á mu bǐo óúenóúen wiráa. Lé orén mún nǎn á wa à yíráa le mukǎni binbirí.

⁷ Warén zū le mu bíowa na 6a nùpua wee lá lòn doffina bǐo jǔhú mía. Εε ká 6a kèrètíεwa óúenóúen màhá ðín yí yú bún bǐo zǔnló so. Ba búii na sòobáa dó mí sía há wǎnna háló yi á hàrí lòn zuia ká 6a wee là le muini taa, à kǎn le 6a níni pá wi há wǎnna háló yi. A bǐo 6a lé 6a nùpua na pánkǎwá mía le Dónbeení bǐo ðání yi, ká 6a wee là há taa mu, à 6a leéka le mí wó khon.

⁸ Mu yínǎn ðínló lé hǎa wee wé à wa bǐo wé sí le Dónbeení yi. Wa dú ho loo, á bǐo búii máa bè wa bǐo wán. Wa mún yí dú ho loo, á bǐo búii máa fá wa bǐo jii.

⁹ Minén bán zū le mi dà ho ðínló óúenóúen wé è dí. Εε ká mi màhá le mi yiwa. Nún-sí, á yíá pánkǎ tà mía le Dónbeení bǐo ðání yi á dà a va a ví bǐo minén wee wé bǐo yi.

¹⁰ Ká yíá pánkǎ mía le Dónbeení bǐo ðání yi á mǎn ũnén na zū mu bǐo à ũ kará há wǎnna zii á wee là le muini taa, ó o so mún máa yí há làrò sí-heóúee le?

¹¹ Bún ká yia pánká mía le Dónbeení bío dǎní yi, wón na ó o Krista húrun bío yi, á hĩa ví ùnén bío zǔnló bío yi.

¹² Hen ká mi wee wé khe lè mìn zàwa lè mìn hínni na pánkáwá mía le Dónbeení bío dǎní yi ká síi, se lé o Krista mí bεεre á mi wee wé kheráa.

¹³ Lé bún nɔn, ká í bè-dínii búii dà à vǐnǐ wàn za tàá wàn hínló, á í máa bǐnǐ máa là taa húúu, bèra a na à ɓa hĩa yí vǐ ínén bío yi.

9

Bío ó o Poole bía mí tonkaa tonló dǎní yi

¹ Inén so yínɔ́n nùpue na wi íten le? I so yínɔ́n o Yeesu tonkaro búii le? Inén í bεεre á mɔn wa Núhúso Yeesu. Minén so yínɔ́n ho cǔnú na ló í tonló na á í sá a Núhúso bío yi le?

² Ba búii dà a pǐ á máa zǔn le ínén mún lé o Yeesu tonkaro. Ká minén bán zǔ le í lé orén. Lé bío mi páaniló là a Núhúso á wee zéení le í lé orén tonkaro bío bon.

³ Bío ká lé bío á í wee bío na bía wee yáa í yèni yi à ɓúeráa ɓa jǐhú.

⁴ Wa so lá yí ko làa bè-dínii tàá bè-junii bío wa wee sá a *Krista tonló bío yi le?

⁵ Warén lé wa nǐ-kéní kéní so lá yí ko à wa ya a hĩa na lé o kèrètɛ ò o wé bè làa wɛn wa tonló mu sáró yi, làa bío ó o Núhúso ɓàn zàwa, là a Piere là a Yeesu tonkarowà na ká wee wéráa mu le?

⁶ Tàá ínén là a Baanabaasi wa dòn lé wɛn so ko wa wé sá à bè yi yíráa wa jǐi dǐnló le?

⁷ Dásí nǐi na á à lén mí nǐi yi á à wéráa mu dásímu wón mía. A nùpue na á à fá le vǐndɛ ká a máa wé è dí le bía wón mía. Ó o nòn-pa na yí máa jǐu ɓa nàwa na ó o wee pa yoomu wón mún mía.

⁸ Bío á í wee bío ká yínɔ́n ɓa nùpua bío na ɓa wee wé mí dòn á í mɔn mu yi. Le Dónbeení làndá na ó o *Mɔyǐize túara yi á mu pá ka ká.

⁹ Bío ká lé bío túara ho làndá mu yi: «O nàa na ɓa wee sáráa ho dǐnló láró pǎahú á ɓa yí ko ɓa hè lè ho dǐnló láró.»* Bío le Dónbeení bía ká síi so wee zéení le lé ɓa nàwa bío here le yi le?

¹⁰ Mu so yínɔ́n warén bío yi á le bíaráa ká síi le? Ká wεεε. Mu lé warén bío yi á le bionǐ mu túararáa. Yia ɓa lá ó o wee và ko ò o dé mí síi bío ó o khíi yi bío yi. Yia ɓa lá ó o wee vǐaa ho dǐnló ko ò o dé mí síi bío o ò yí bío yi.

¹¹ Le Dónbeení bín-tente na wa zéénia làa mia á ka lòn bío na wa dù. Ká mi lá wee na mi nǐi bío wɛn, se mu lée bío na so po wɛn le?

¹² Ká mi wee na mu ɓa búii yi, á warén so yí ko làa bǐ yí po bán le? εε ká warén bán yí wi à wa bío le mi ko à mi wé na mi nǐi bío wɛn. Wa yí wi à bío búii cǐnǐ à bǔmaka a *Krista bín-tente bueró. Lé bún bío yi á wa díaráa á mu bío ɓúenɓúen wee kúu wɛn.

¹³ Mi so yí zǔ le bía wee sá ho tonló le *Dónbeení zǐ-beenǐ yi á bè-dínii wee lé bío ɓa nùpua wee wé lè mu hǎmu yi bǐn le? A bía wee fǔaa ɓa bùaa le muinǐ yεenǐi bán mún wee yí bío sǎ ɓa yi.

¹⁴ Lé làa bún síi ó o Núhúso mún bòráa mu henía le yia wee bue le Dónbeení bín-tente á jǐi dǐnló wé è lé ho tonló mu yi.

¹⁵ Bío á í lá wi làa mia, á bío ko làa mi, á í yí le mi na hàrí dɛε miǐ. A bío á í wee túa ká síi, mún yí máa zéení le í le mi wé mu na miǐ. Bún yi ká í yàá lá húrun se mu sǎaaní. Dén sí-wεε so na wi miǐ á nùpue yí dà máa hè yi.

¹⁶ I yí ko à í khòonǐ íten le Dónbeení bín-tente bueró bío yi. Mu yàá lée bío na á í ko à í wé konloon. Ká í le í máa bue le bín-tente mu, à wàn dɛε suaa mi.

* 9:9 Mi loń Làndá zéeníló vǔahú (Deutéronome) 25.4

¹⁷ Mu lá lé ínén íten dó íten ho tonló mu yi, se í lá le ba wé sàání mi. Εε κά ho lé dèe na á í ko à í sá konloon, á í máa pí ho sáró.

¹⁸ Κά í sàání lé le sí-wεε na í wee yí le bín-tente na á í wee bue làa káamáa bío yi ká í yí máa fé bío ko làa mi.

¹⁹ Mu bon, ínén léee núpue na wi íten, á yínón wobá-níi. Εε κά í mǎhá wó íten le ba núpua búenbúen wobá-níi, bèra a na à í yíráa ba boomuso à ba tà a Krista bío.

²⁰ Hen ká í wi làa bíia lé ba *zúífùwa, à í wé íten làa zúífù, bèra a na à í yí bán à ba tà a Krista bío. O Mǎyize làndá á ínén mía yi. Εε κά í wi làa bíia wi ho yi, à í bua íten le ba bío síi, ká í jǎn mía ho làndá mu yi, bèra a na à í yí bán à ba tà a Krista bío.

²¹ Κά í mún wi làa bíia yí zǐ dèe o Mǎyize làndá bío dǎní yi, à í bua íten le ba bío síi bèra a na à í yí bán à ba tà a Krista bío. Bún yí máa zéení le le Dónbeení làndá bío yí ciran mi. I wee bè o Krista làndá yi.

²² Hen ká í wi làa bíia pánkává mía le Dónbeení bío dǎní yi, à í mún wé lòn núpue na pánká mía, bèra a na à í yí bán á ba tà a Krista bío. Lé làa bún á í wee wé à zoráa ba núpua le mí síiwà tǎhú à yíráa ba ní-dòndáa búii à kǎní konloon.

²³ Bún búenbúen á í wee wé bèra a na à le Dónbeení bín-tente à bènbén, à ínén níi mún kǎn mu bè-tentewà na le bín-tente mu wee zéení yi.

²⁴ Mi zǐ le bíia wee lùwí khíika mín búenbúen ó o ní-kéní na khíina bíia ká lé yí ba wee wé na mu bío yi. Minén mún hení mi lò làa bíia wee lùwí khíika mín bío síi bèra a na à mi yí mu bío.

²⁵ Bíia wee wé há penkaa jínkaa búenbúen á wee wé mání mí sǎnía le le lònbee à càráa mu bío. Ká mu bío mu mǎhá dà wee yáa. Ká warén bán wee mání wa sǎnía le le lònbee à càráa mu bío na yí dà máa yáa.

²⁶ Lé bún nǎn á ínén yí máa wé lòn núpue na wee lùwí concon. I mún yí máa wé lòn núpue na wee núaa concon.

²⁷ I wee kíkǎ íten yi làa sòobéε á wee mání í sǎnía le le lònbee bèra a na ká í khii buera le Dónbeení bín-tente vó à le Dónbeení yí pí mi día.

10

Mi día há wǎnna hálor

¹ Wán zǎwa le wán hínni, í wi à mi bíni leéka mi yiwa bío yánkaa wó wán páahú na á wán búaaawa bò a *Mǎyize yi. Le dùndúure yánkaa pon ba búenbúen yi. A ba búenbúen mún kǎa ho muhú yi.*

² Ba búenbúen ka le ba yú ho *bátéèmu le dùndúure le ho muhú yi, à ba là a Mǎyize wé dà-kéní.

³ Ba búenbúen dú ho dínló dà-kéní na ló le Dónbeení cǎn.

⁴ A ba búenbúen mún jún mu jummu dà-kéní na ló le Dónbeení cǎn. Bún jummu so ló ho lǎhó na le Dónbeení nǎn ba yi. Ho lǎhó mu lé o *Krista na bò làa ba.†

⁵ Εε κά ba boomuso mǎhá pá bío yí wó sína le Dónbeení yi, á ba húrun ho tá hení yi.

⁶ Bún bíowa so búenbúen léee bío na wee zéení wen, à wa sía yí vá mu bío na yí se yi, làa bío á barén wóráa mu.

⁷ Mi yí dé mi sía há wǎnna yi làa bío á barén búii wóráa bío síi. Mu túara le Dónbeení bíoní vǎhú yi ká síi: «Mu nípomu léee kará à ba dú á jún, à ba hínnon wee wé há kǎakó-wará.»‡

* **10:1** Mi loí Léró vǎhú (Exode) 13.21-22; 14.22-29 † **10:4** Mi loí Léró vǎhú (Exode) 16.4-35; Míló vǎhú (Nombres) 20.8-11 ‡ **10:7** Mi loí Léró vǎhú (Exode) 32.6

8 Mi yí wa dé waten ho há-fénló lè ho bá-fénló lè mí síwà yi làa bío ɔ́arén ɔ́uí wóràa mu bío síi, á ɔ́a nùpua muaaseé ɔ́óní làa muaaseé tìn á húrunnàa le wizon-kéní. §

9 Mi yí wa khúaa o Krista jii yi làa bío á ɔ́arén ɔ́uí wóràa mu á ɔ́a háwá hàararàa ɔ́a ɔ́ó.

10 Mi yí bío le le Dónbeení yí wó yí se làa mia, làa bío á ɔ́arén ɔ́uí wóràa mu, á le Dónbeení wáayi tonkaro ɔ́ueé ɔ́óràa ɔ́a.

11 Bún bíowa so búenbúen wó, à zéénínáa wɛn. Mu túara le Dónbeení bíoní vūahú yi à fèn jínáa warén na wi ho ðímíná véro pónna yi zen wán.

12 Lé bún nɔn ká yía wee leéka le mí pánká wi le Dónbeení bío yi, à ɔ́anso pa mítén bío, ò o hía yí lé lùwá.

13 Ho sūnló na wee yí mia á mún wee yí ɔ́a nùpua na ká. Le Dónbeení na bíá mu bío à le máa yèrémá mí jii, á máa díá á ho sūnló máa yí mia máa dà mi pánká wán. Ho sūnló p̄ahú á le Dónbeení á à wé á mi ì zūn le ho ò khíí. Lé bún ñ na ká mi ì dàñ mi yiwa á à j̄i ho bío yi.

14 Wán b̄nlowà na á ì wa làa sòobé, bún bíowa so búenbúen bío yi á mi pa mítén há w̄onna háló yi.

15 I wee bío ká síi làa mia lé bío á ínén c̄ón á mi ka lòn nùpua na yílo t̄on. Minén mi b̄ere w̄aa loñ bío á ì bíá ká mu bon, tàá mu yí bon.

16 Hen ká wa lá ho b̄arákà déro j̄uuníi d̄e ɔ́uan à wa dó le Dónbeení b̄arákà à wa j̄un làa de, à mu so máa páaní wɛn là a Krista c̄áni le? A ho búurú na wa wee c̄eeka ká wa wee là ho, à ho so máa páaní wɛn là a Krista s̄anía le?

17 A bío ho búurú lé ho dà-kéní, á wa lè wa booró mí c̄úee, ká wa lé há s̄anía dà-kéní ho búurú mu na wa wee sanká bío yi.

18 Mi loñ o *Isirayɛele n̄ipomu lon, bíá wee là ɔ́a bùaa na ɔ́a f̄ūaana le muiní yɛn̄í na bío s̄á le Dónbeení yi wán bán búenbúen páanía lè le Dónbeení.

19 Bún so wee zéení le o yía na ɔ́a f̄á ho w̄ahú wán, lè ho w̄ahú mí b̄ere á bío j̄úhú wi le? B̄ueé.

20 I wi à ì bío le ɔ́a bùaa na ɔ́a yan lè le muiní há w̄onna wán lé há pánká s̄umáa ɔ́ansowà na á nùpue yí dà máa mi á mu wó nɔn yi, ká mu yí nɔn Dónbeení yi. A bío á ínén màhá yí wi à minén lè há pánká-s̄umáa ɔ́ansowà mu à páaní bío ɔ́uí yi.

21 O N̄úh̄uso j̄uuníi d̄e á mi yí dà máa j̄unáa á máa b̄íní máa khíi j̄u lè há pánká-s̄umáa ɔ́ansowà j̄uuníi d̄e. Mi mún yí dà máa dí o N̄úh̄uso ð̄nló á máa b̄íní máa vaá dí há pánká s̄umáa ɔ́ansowà ð̄nló.

22 Tàá wa wi à wa wé ò o N̄úh̄uso síi c̄í wɛn wa wárá bío yi le? Wa so wee leéka le wa pánká wi po a N̄úh̄uso mu le?

Mi le mi bè-wénia à dé ho cùkú le Dónbeení yi

23 Ba ɔ́uí wi mi t̄lahú á wee bío le mu bío búenbúen dà wee wé. Mu bon. ɛɛ ká bío búenbúen yín̄óní bío na se. Bío búenbúen dà wee wé, ɛɛ ká mu búenbúen yí máa wé à ɔ́a k̄èrèt̄ɛwa kuure va lè mí yahó.

24 Mi ñ-kéní kéní yí ko à mi leéka mi kùrú bío mí dòn. Mi mún ko à mi leéka bío mi ì wé ká mu ù séení m̄n zàwa na ká.

25 Mu bío búenbúen na wee ȳé ho yàwá yi á mi dà à yà á à dí, ká mi yí lùnkaa mi yilera á ð̄n t̄ua mítén yi le mu ló wen,

26 Lé bío á bío ká lé bío túara: «Ho tá làa bío wi ho yi búenbúen á bío s̄á a N̄úh̄uso yi.»*

§ 10:8 Mi loñ Miló vūahú (Nombres) 25.1-9 * 10:26 Mi loñ Lení vūahú (Psaumes) 24.1

27 Hen ká yĩa yínɔ́n o kèrètíε á von mia lè ho dínló mí zii, ká mi tà van, à bïo 6a à na mia búenbúen à mi dí, ká mi yí lúnkaa mi yilera à tùa miten yi làa hen na mu ló yi.

28-29 Ká a 6úi màhã bía le hã taa na kà lé 6a bùaa na 6a yan lè le muini taa, à mi yí là hã. Hàrí ká minén yilera yí lúnkaa mu bïo yi, à mi pá yí là hã yĩa bía mu nɔ́n mia bïo yi, à lúnkaráa wón yilera.

Bïo á ínén wee wé ká í poní séra, á so lá ko à mu lúnka a 6úi yilera le?

30 Ho dínló na á í dó le Dónbeení bárakà à í dú, á 6a à yáa í yèni bïo yi lée webio? I so yí dó le Dónbeení bárakà yí dúrúaa ho le?

31 Lé bñn nɔ́n ká mi wé wee dí, ká mi wee ju, tàá ká mi wé wee wé bïo lée bïo, à mi wé mu, à dérúaa ho cùkú le Dónbeení yi.

32 Bía wee vliní 6a *zúifùwa, tàá bía yínɔ́n zúifùwa, tàá mìn zàwa lè mìn hínni kèrètíewa na ká, á minén yí dé miten yi.

33 Lé kà síi á í wi à í wérúaa. Í wi à í bïo búenbúen wé sí bía ká yi. Í yí máa cà í kùrú bïo. Bïo á í wé á 6a cèrèε á à kánínáa lé bñn á í wee bánbá yi.

11

1 Bïo á í wee wé á mi wé bè yi, làa bïo á ínén wee bèráa bïo ó o Krista wó yi.

Bïo mi ko mi bua lè miten ho kúeemínwánló yi

2 Í yáa bènín wee tèní mia, mi fo6úaa, lé bïo á bïo á í wó nɔ́n mia á mi wee leéka bïo fεεε, á wa kèrètíewa kàránló na á í yú á kàráanna làa mia á mi mún wee bè yi.

3 Εε ká í màhã pá wi à mi zūrú bïo kà yara: O báa jùhúso lé o *Krista, ó o háa jùhúso lé o báa, ó o Krista jùhúso lé le Dónbeení.

4 Awa. Ká a báa 6úi wee fio, tàá o wee fεε le Dónbeení ji-cúaa ò o pon mí jùhú yi, se o wee zùan o Krista na lé o jùhú yi.

5 Ká a háa 6úi bèn wee fio tàá o wee fεε le Dónbeení ji-cúaa lè 6a nùpua ò o yí pon mí jùhú yi se o wee zùan o báa na lé o jùhú yi, se o ka lòn háa na jùhú lεεra.*

6 Ká a háa 6úi yí máa pe mí jùhú yi se o wáa dà a khè ho. Mu búenbúen lé dà-kéní. Ká ho jùhú khèró tàá ho lεεró á lé hã nìyio o háa cón, ò o wáa wé pe ho yi.

7 O báa yí ko ò o pe mí jùhú yi, lé bïo ó o bonmín lè le Dónbeení, le Dónbeení cùkú wee mi a yi. Εε ká a háa ko ò o pe mí jùhú yi, lé bïo ó o báa cùkú wee mi a yi.

8 Ho lée tũíá, le Dónbeení yí léra a háa bïo 6úi á yí wó là a báa. O báa bïo 6úi lé bïo le léra á wó là a háa.

9 O báa yí léra a háa bïo yi. O háa lé yĩa léra a báa bïo yi.

10 Lé bñn nɔ́n le Dónbeení wáayi tonkarowà bïo yi, ó o háa na wee fio tàá o wee fεε le Dónbeení ji-cúaa á ko ò o pe mí jùhú yi à zéénínáa ho pánká na o yú bïo.

11 Εε ká wa páaníló là a Jùhúso bïo yi, ó o háa yí dà máa keñ ká a báa níi ló, ó o báa mún yí dà máa keñ ká a háa níi ló.

12 Mu bon, o háa ló a báa yi, ó o báa bèn wee te o háa yi, ká 6a mí nùwã jùn màhã lé le Dónbeení léra 6a.

13 Minén mi bèεεre wáa loñ mu sese. Mu so lée bïo na se ò o háa hén mí jùhú yi díaa ká a wee fio le?

14 Ba nùpua zũ le ká a báa jùn-vání á túeeka, se mu lé hã nìyio o wán.

15 Εε ká a háa cón á le jùn-vání na túeeka so yínɔ́n cùkú bïo le? O háa jùn-vání le Dónbeení nɔ́n wo yi, à le wé le nín-kéní na pon o jùhú yi.

* 11:5 Mu páahú, ká a háa lεεra mí jùhú se o dó hã nìyio míten yi.

¹⁶ Ká a 6úi wi ò o pá bíní wãaní bïo á ì bía, à 6ànsò zūn le lé bñn á warén le 6a kèrètíewa kuio búenbúen wee wé.

O Nùhúso dñnló dñní yi

¹⁷ Bïo á mu lé le zéení tũíawà á wa wi yi, á bïo 6úi wi bñn á ì yí dà máa khòoní mia bïo yi. Mu lé bïo á mi kúeemínwánlò yí máa wé à mi va lè ho yahó. Ho yàá wee lén mia lè mi món.

¹⁸ Bïo á ì ì cí wán lé bïo kà: I ò á à 6a le ká mi san san kúaa mín wán, à mi wé cùji mín. Mu ka lè mu bon.

¹⁹ Mu bon, ho sankamínlò ko ho wé mí tñahú, à bïa lé 6a kèrètíewa binbirí bïo dàñ zūnnaa.

²⁰ Lé bñn te bïo ká mi kúaa mín wán, á 6a yí dà máa bío le lé o Nùhúso dñnló á mi wee dí.

²¹ Mu bon, mi nñ-kení kení dñnló na mi wee 6ua 6uennáa lé hña mi wee wé bánbá dí. Bñn lé bïo wee na à 6a 6úi le hñi 6úe, ká 6a 6úi òun sù wee khée.

²² Mi zíní so mía á mi máa wé è dí ká mi ì òun yi le? Tàá lé 6a kèrètíewa kuure á mi wi mi zùan yi, à dé hã nñyio bña khon yi le? Lée webio á mi yàá wãa le ì bío na mia? Mi wi à ì pá dé mí fobúa le? Èe ká 6úeé. I 6èntñn yí dà máa dé mi fobúa mu bïo yi.

²³ Awa, ho kàránlò na ló a Nùhúso cñn na á ìnén yú á 6èn yèrèmaa nñn mia lé hña kà: Ho tñnaahú na 6a à dé o Nùhúso Yeesu á à na, ó o lá ho búurú,

²⁴ á dó le Dónbeení bñrákà ò o cèekaa ho ò o bía: «Hña lé ì sñnia na á ì nñn mi bïo yi. Mi wé wé mu, à leékaráa ì bïo.»

²⁵ Lé làa bñn bïo síi, ká 6a dú wó, ó o 6èn lá le òunúí dèe na ho *dñvén wi yi ò o bía: «Bïo ká lé le páaníi finle na le Dónbeení bò lè ì cñni. Pñahú lée pñahú ká mi wé wee òun mu, à mi wé mu à leékaráa ì bïo.»

²⁶ Awa, á pñahú lée pñahú na mi wé là ho búurú mu, á òun mu bïo mu, se lé o Nùhúso húmú á mi wee zéení bïo. Mi wé wé mu, fúaa ká a khíi bñnia 6uara.

²⁷ Lé bñn nñn ká nùpue lée nùpue wé là a Nùhúso búurú mu, á òun o bïo mu làa bïo mu yí koráa, se 6ànsò wó khon, lé bïo ó o zùanña a Nùhúso sñnia là a cñni yi.

²⁸ Nùpue na wé le mí ì là ho búurú mu, á à òun mu bïo mu, à 6ànsò cén loñ mítén sese à bè yi wéráa mu.

²⁹ Mu bon. Yia wee là ho búurú mu, á wee òun mu bïo mu ò o yí máa kñnbi o Nùhúso sñnia, se 6ànsò wee síini mí òunú.

³⁰ Lé bñn te mu á mi tñahú á 6a cèèe lé 6a vánvárowà, 6a cèèe pánkává mía, á 6a 6úi húrun.

³¹ Ká wa lá wee fèn loñ waten sese, se le Dónbeení lá máa wé è cítí wen.

³² Èe ká a Nùhúso màhá wee cítí wen, à bé wen, bèra a na à wa òunú khíi yí páaní yí sí lè ho dñmíñasa.

³³ Awa, wàn zàwa lè wàn hñni, mi wé kúaa mín wán o Nùhúso dñnló bïo yi, à mi yí dí mín òunú yi, mi wé pa mín.

³⁴ Ká yia le hñni wé dà, à 6ànsò dí mí zñi à bè yi 6uennáa, bèra a na ká mi wé kúaa mín wán, à le Dónbeení síi yí cñ mia. Bïo ká na mi tñakaa bïo, bñn á ì ì día ká ì khíi 6uara mi cñn, á ì 6ueé zéení bñn yara làa mia.

12

Le Dónbeení Hácirí bè-hñnia

¹ Wàn zàwa lè wàn hñni, hã laà na ká wán, á le Dónbeení Hácirí bè-wénii na wa wee mi lé bïo á ì bío dñní yi. I wi à mi zūn mu yara.

² Mi zū le pñahú na mi dñn yí zū le Dónbeení, ká mi día miten á hã wènnna na yí dà máa bío á yú ho pánká mi wán.

³ Lé bǔn te mu, á ì wi à ì zéení mu làa mia à mi zǔn le o nùpue na wee bío lè le Dónbeenì Hácírí pànká, wón yí dà máa dánkání Yeesu. Á nùpue mún yí dà máa bío le Yeesu lé o Nùhúso ká le Dónbeenì Hácírí yí dó mu bǎnso jii yí.

⁴ Mu bǐowa wéró pànká na le Dónbeenì Hácírí wee na á síiwà boo, ká lé le Hácírí dà-kéní màhǎ wee na mu.

⁵ O Nùhúso tonló á júná boo, ká lé o Nùhúso nǐ-kéní á wa wee sá na yí.

⁶ Mu bè-wénia á júná boo, ká lé le Dónbeenì dà-kéní lé dǐo wee na mu búenbúen wéró pànká 6a nùpua búenbúen yí.

⁷ Le Dónbeenì Hácírí wee zéení mítén wa nǐ-kéní kéní yí lè mí bè-wénia à séenínaa wa búenbúen.

⁸ Le Dónbeenì Hácírí wee wé ò o búí wé bío mu bè-zǔnminì bióní. O búí wón le Hácírí mu wee wé ò o wé bío mu bǐo zǔnló bióní.

⁹ O búí wón le Hácírí mu wee wé à le sídéró na bǎn síi mia à keí wo yí, ká a búí wón lé 6a vǎnvarowà wééró pànká á le Hácírí dà-kéní mu wee na a yí.

¹⁰ Le Dónbeenì Hácírí wee na mu yéréké bǐowa wéró pànká o búí yí. O búí lé le Dónbeenì jì-cúa fǎeró pànká ó o wee yí. Ká a búí wón bèn lé le Dónbeenì Hácírí lè hǎ hácín-kora hueeka lénló mín yí bǎn pànká á nǎn wo yí. O búí le Dónbeenì Hácírí mu wee wé ò o wé bío hǎ bióní na a nùpue yí zǔ, ká a búí le Hácírí mu bèn wee wé ò o wé jí hǎ bióní mu à tǎnǐ na 6a nùpua yí.

¹¹ Lé le Dónbeenì Hácírí dà-kéní mu á wee wé bǔn búenbúen. Lé lerén wee na mu bǐo wéró pànká wa nǐ-kéní kéní yí mín júná yí làa bǐo á le síi vá yí.

O Krista sǎnia

¹² Wa zǔ le hǎ sǎnia lée dà-kéní, ká bǐo cǎékaa mín yí wó hǎ lé bǐo á boo. Eε ká bǔn màhǎ yí hò bǐo mu páania lé hǎ sǎnia dà-kéní. Wa páaníló là a *Krista bǐo mún ka ká síi.

¹³ Wa búenbúen zǐira le Hácírí dà-kéní yí á wórǎa hǎ sǎnia dà-kéní. Wa wé *zúifùwa loo, à wa yí wé zúifùwa loo, à wa wé wobá-nǐi, tàá nùpua na wi mítén, se lé le Hácírí dà-kéní mu á wa búenbúen yú.

¹⁴ O nùpue sǎnia yínǎn bǐo dà-kéní mí dòn á wó làa hǎ, mu boo.

¹⁵ Ká le zenì lá bía le bǐo mínén yínǎn le nǐi, á mí wǎa yínǎn hǎ sǎnia bǐo búí, se bǔn pá máa hè bǐo le can hǎ sǎnia mu yí.

¹⁶ Ká ho jikǎahǔ lá le bǐo mínén yínǎn le yère, á mí wǎa yínǎn hǎ sǎnia bǐo búí, se bǔn pá máa hè bǐo ho can hǎ sǎnia mu yí.

¹⁷ O nùpue sǎnia lá lé le yère mí dòn, á hǎ lá wé è jí mu bǐo kaka? Ká hǎ lá lé ho jikǎahǔ mí dòn, á hǎ lá wé è tá mu bǐo síii kaka?

¹⁸ Mu bon, mu bǐowa dà-kéní kéní na lé o nùpue sǎnia á le Dónbeenì cǎékaa mín yí làa bǐo le síi vá yí.

¹⁹ Mu lá lée bǐo dà-kéní mí dòn, se hǎ yínǎn sǎnia.

²⁰ Bǐo wee cǎéka mín yí wé hǎ sǎnia bǔn lé bǐo boo, ká hǎ sǎnia hǎn lée dà-kéní.

²¹ Lé bǔn nǎn á le yère yí dà máa bío máa na le nǐi yí le mí màkóo mia le yí, á ho jùhǔ yí dà máa bío le hǎ zenì le mí màkóo mia hǎ yí.

²² Hǎrí hǎ sǎnia bǐowa na ka lè hǎ jùhǔ mia sese wa cǎn á wa màkóo yàá pá wi yí.

²³ Hǎa bǐo cùkú mia wa cǎn lé hǎa wa wee pa bǐo. A hǎa bǐo bíoró nǐyio wi, hǎn lé hǎa á wa yàá wíokaa wee pa bǐo.

²⁴ Hǎa cùkú wi màkóo mia bǔn yí. Ká le Dónbeenì wíokaa o nùpue sǎnia bǐowa à hǎa cùkú mia ò o wé dé ho cùkú yí.

²⁵ Le Dónbeenì wó mu ká síi bèra a na à mu bǐowa na cǎékaa mín yí wó hǎ sǎnia à cǐiinà yí keí yí, ká hǎ lè mí dà-kéní kéní wé leéka mín bǐo.

²⁶ Ká hǎ sǎnia bǐo búí yú le lònbee, à bǐo ká leé le yí làa bǔ. Ká hǎ sǎnia bǐo búí yú ho cùkú, à bǐo ká leé le sí-wεε yí làa bǔ.

²⁷ Minén mún ka lòn sǎnía dà-kéní na bǐo sǎ a *Krista yi, á mi le mi nǐ-kéní kéní lé hǎ sǎnía mu bǐo búí.

²⁸ Lé làa bǔn sǐi á ba kèrètíewa kuure yi, á le Dónbeení nín-yání wó ba búí là a Yeesu tonkarowà. Bǐa sǎ lé le *Dónbeení jǐ-cúa fεεrowà, mu tǐn nǐi lé bǐa wee kàrán le Dónbeení bǐo lè ba nùpua. Bǐa ká lé bǐa yú ho pànká à wéráa mu yéréké bǐowa, làa bǐa wee wéé ba vǎnvárowà, làa bǐa wee séení ba nùpua, làa bǐa dà wee dí ba kèrètíewa yahó, làa bǐa wee bío hǎ bióní na á nùpue yí zǔ.

²⁹ Ba búenbúen so lé o Yeesu tonkarowà le? Ba búenbúen so wee fεε le Dónbeení jǐ-cúa le? Ba búenbúen so wee kàrán le Dónbeení bǐo lè ba nùpua le? Mu so lé ba búenbúen á dà mu yéréké bǐowa wee wé le?

³⁰ Tǎá lé ba búenbúen so wee wéé ba vǎnvárowà le? Á lé ba búenbúen so wee bío hǎ bióní na á nùpue yí zǔ le? Á lé ba búenbúen so wee tǎní hǎ le? Bùéé.

³¹ Bío le Dónbeení nǎn wéró pànká wen, á bǐo jǐhǔ wi po bío ká lé bǔn á mi wé cà lè mi sǐa búenbúen. Bǔn bǐo yi, á ì zéení wǎhǔ búí na se po bío ká làa mia.

13

Le waminí bío

¹ Ká ì lá dà wee bío hǎ sǐi-viò bióní, lè le Dónbeení wáayi tonkarowà bióní, ká ì yí wa ba nùpua, se ì ka lòn bírínbóóní na ba wee búí, tǎá hǎn-dèε búí na ba wee vǔaa.

² Ká ì lá dà wee fεε le Dónbeení jǐ-cúa à na ba nùpua yi, á zǔ le Dónbeení bǐo na sǎ yi, lè mu bío na ká búenbúen, hàrí ká ì lá dó ì sǐi le Dónbeení yi á dà wee hooní hǎ búaa mí lara yi, ká ì yí wa ba nùpua, se ì bío jǐhǔ mia.

³ Hàrí ká ì lá wee lá ì nǐi bío à sanká na ba nǐ-khenia yi, á dà wee khòn bío á ì tà le lònbee yi bǐa ká bío yi* ká ì yí wa ba nùpua, á ì pá máa yí dèε búí mu yi.

⁴ Yǐa wa ba nùpua wón wee wé dàí mí sǐi hǐ. O wee wé mu tentemu lè ba nùpua. O yí máa dí yandee. O yí máa khòn. O yí máa dé mítén.

⁵ O yí máa wé nǐyi-wará. O yí máa bàrá mí bío bǐa ká bío yahó. O sǐi yí máa cǐ fùafù. Ba wó khon làa wo ó o máa bua mu mí yi.

⁶ Yǐa wa ba nùpua á sǐi máa wé wa mu bío na yí téréenna bío yi, o sǐi wee wé wa ho túiá poni bío yi.

⁷ Yǐa wa ba nùpua á mu bío búenbúen wee wé kúu yi. Mu bío búenbúen yi, o wee tà le Dónbeení bǐo, á dé mí sǐi le yi. O wee hǐ mí sǐi mu bío búenbúen yi.

⁸ Le waminí léε dèε na máa vé máa mi. Le Dónbeení jǐ-cúa fεεrowà bío á khíi vé. Hǎ bióní na a nùpue yí zǔ á bíoró jǐi khíi bàrá. Mu bío zǔrló á khíi vé.

⁹ Mu bon. Wa bío zǔrló á jǐi yí sú, á le Dónbeení jǐ-cúa na wa wee fεε á jǐi mún yí máa sí.

¹⁰ Εε ká mu bío na jǐi sú pǎahǔ khíi dǎn, bǔn ká bío jǐi yí sú á à vé.

¹¹ Mi loí, bío á ì fù lé o háyónza, á ì bióní, lè ì yilera, làa bío á ì zǔ lé mu bío yara, bǔn búenbúen á mu háyónmu wi yi. Ká bío á ì yǐo yòó tǎn, á ì ló mu háyónmu yi.

¹² Hǎ laà na kà wán, á bío wa wee mi ka sùiyóon. Εε ká ho pǎahǔ mu khíi dǎn wa wé è mi mu bío búenbúen wéréwéré. Hǎ laà na kà wán á ì Dónbeení zǔrló jǐi dǐn yí sú. Εε ká ho pǎahǔ mu khíi dǎn, á ì zǔrló làa de jǐi ì sí, làa bío lerén mí bεεre zǔnáa mi.

¹³ Bíowa bío tǐn wi bǐn á máa vé hùúu máa mi. Bǔn lé le waminí, lè le sǐidéro le Dónbeení yi làa bío wa pan bío le Dónbeení dó mí jǐi le mí ì wé. Ká mu mí bío tǐn tǎhǔ á le waminí lé dǐo po bío ká.

* **13:3** «á ì tà le lònbee yi bǐa ká bío yi» Le Dónbeení bióní vǎn-kǎa búí yi, á bío ká lé bío bǐa: «á nǎn ìten ba cǐina.»

14

Le Dónbeenì Hácírí bè-hānii búì bíò

¹ Awa, á mi wǎa bè le waminì wǎhũ na á ì zééníà làa mia, à mu bíowa wéro pànká na le Dónbeenì Hácírí wee na à mi wé cà lè mi sía búénbúen, sǝnkú le Dónbeenì jì-cúa fεεró.

² Yia wee bíò hā bíoní na á nùpue yí zũ, wón yí máa bíò lè 6a nùpua, o wee bíò lè le Dónbeenì. Nùpue yí máa jí bíò ó o wee bíò. Le Dónbeenì Hácírí pànká wee wé ò o bíò hā bíoní na á nùpue yí dà máa zũí.

³ Ká yia wee fεε le Dónbeenì jì-cúa, wón wee bíò lè 6a nùpua. O wee wé á 6a kèrètíewa síidéro le Dónbeenì yi va lè mí yahó, o wee hení 6a sía, á hĩí hā.

⁴ Yia wee bíò hā bíoní na á nùpue yí zũ, wón wee wé ò orén mí dòn síidéro le Dónbeenì yi va lè mí yahó. Ká yia wee fεε le Dónbeenì jì-cúa wee wé á 6a kèrètíewa kuure síidéro va lè mí yahó.

⁵ I wee fan à mi búénbúen wé bíò hā bíoní na á nùpue yí zũ. Eε ká mi màhā wee fεε le Dónbeenì jì-cúa á mu ù wé sí mií á à poní bún. Yia wee fεε le Dónbeenì jì-cúa wón bíò cúnú wi po yia wee bíò hā bíoní na á nùpue yí zũ, se o búí bèn wee dàñ bíní tǎní hā bíoní mu à 6a kèrètíewa kuure síidéro le Dónbeenì yi va làa yahó.

⁶ Wàn zàwa lè wàn hĩnni, ká ì wǎa lá 6ueé bíà hā bíoní na á nùpue yí zũ á nòn mia mí dòn, á ì kènló mi cǝn cúnú lá à wé ho yén? I yí dà máa séení mia ká mu yínǎ bíò búí na le Dónbeenì zééníà làa mi, tàá mu bíò zũíró á ì zééníà làa mia, tàá le Dónbeenì jì-cúa á ì fεεra nòn mia, tàá kàránló búí á ì nòn mia.

⁷ Mi loí hā sí-búania, ho cǝahũ tàá ho coohũ, ká hā búaró yí bò bíò wán á 6a à zũí bíò hā wee bíò kaka?

⁸ Lé o yén á à ò ò ò lá hā hĩa sía ká a yí jǎ bíò le tǎnúbuaní bíà wéréwéré?

⁹ Minén mún bíò ka kà síi. Hen ká mi wee bíò hā bíoní na á nùpue yí zũ, à nùpue na dà à tǎní hā á míà, á 6a à wé kaka à jínáa bíò mi wee bíò? Hā à kènlòn bín-conconwà.

¹⁰ Ho ò ò ò yí á hā síiwà boo, ká hā búénbúen wi lè mín bíoní á síi na bòn bíoní kúará míà hón míà.

¹¹ Ká yia wee bíò làa mi á ì hĩa yí máa jí bíoní, bún ká ì ka lòn nĩ-hāni o cǝn, ó orén mún ò kènlòn nĩ-hāni ínén cǝn.

¹² Minén mún bíò ka kà síi. Bíò mi wee cà mu bíowa na le Dónbeenì Hácírí wee na wéro pànká lè mi sía búénbúen, á mi cén bánbá à mi cà bíò wee wé á 6a kèrètíewa kuure síidéro le Dónbeenì yi va lè mí yahó.

¹³ Awa, yia wee bíò hā bíoní na á nùpue yí zũ ko ò o fio le Dónbeenì yi ò o wé dàñ hā tǎní à 6a nùpua jí.

¹⁴ Hen ká ì wee fio lè hā bíoní na á nùpue yí zũ, á ì hácírí dén á à kènlòn ho fioró wán, ká ì yí máa le ì yi à wéráa ho.

¹⁵ Awa, á lé mu yén á ì ì wé? I ì fio lè hā bíoní na á nùpue yí zũ lè ì hácírí, ká ì mún pá à le ì yi á à fio lè le bíoní na 6a nùpua zũ à 6a jí. I ì sío hā lení lè hā bíoní na á nùpue yí zũ lè ì hácírí, ká ì mún pá à le ì yi á à sío lè le bíoní na 6a nùpua zũ à 6a nùpua jí.

¹⁶ Ká wa yí máa wé làa bún, ká yia wee wé ho bǎrákà déró fioró lè hā bíoní na á nùpue yí zũ lè mí hácírí á bíà ká á à wé kaka à tàráa ho «*Amiina» ho fioró mu vaa véení.

¹⁷ Hǎri à ù bǎrákà déró fioró mu wé se kaka, á bíà yí jǎ ho máa yí cúnú ho yi.

¹⁸ I wee dé le Dónbeenì bǎrákà, lé bíò hā bíoní na á nùpue yí zũ, á ínén wee bíò po mi búénbúen.

¹⁹ Ɛε ká 6a kèrètɛwa kúaa mín wán, á hã bioní bïo hònú na á ì ì bïo làa ba le le bioní na 6a zū á ì ì bïo á à kàrán làa ba, á ì wa á po hã bioní muaaseé píru na á ì ì bïo làa ba na á nùpue yí zū.

²⁰ Wàn zàwa le wàn hinni, mi yí wé lòn háyúwá mi yilera yi. Mu bè-kora dǎní yi bǔn mi wé lòn háyúwá. Ká mi màhã wé leéka mi yiwa lòn yèn-tǎnia sa.

²¹ Bïo kà lé bïo túara le Dónbeení bioní vūahǔ yi:

«ì ì dǎn hã sí-viò nùpua wán

á à bioráa le ì nǐpomu le hã bioní na 6a yí máa jí.

Hàrí ká ì wó bǔn,

á ì nǐpomu pá máa jí ì cǎn.»*

²² Lé bǔn á hã bioní na á nùpue yí zū hǎn bioró wee zéení làa bïa yínǎn 6a kèrètɛwa le 6a níi mía 6a kèrètɛwa bïo yi. Bǔn bè-zéeníni so yahó yí sǎ 6a kèrètɛwa. Ká le Dónbeení ñi-cúa hǎn fεró bèn wee zéení le 6a kèrètɛwa le le Dónbeení wi làa ba. Bǔn yahó yí sǎ bïa yínǎn 6a kèrètɛwa.

²³ Mi loń. Ká 6a kèrètɛwa kuure nùpua búenbúen lá kúaa mín wán síi, á 6a búenbúen wee bïo hã bioní na á nùpue yí zū, ó o búii na dǎn yí zū 6a kèrètɛwa bïo yara, tàá o búii na yínǎn o kèrètɛ bueé dǎn, á 6a so máa bïo le mi wee khée le?

²⁴ Ɛε ká 6a búenbúen wee fεε le Dónbeení ñi-cúa, ó o búii na yínǎn o kèrètɛ, tàá o búii na dǎn yí zū 6a kèrètɛwa bïo yara bueé dǎn, á 6a so máa le mí yiwa, á máa zūn le mí wó khon bïo 6a wee jí bïo yi le?

²⁵ Bïo wi 6a yiwa na á nùpue yí zū, á bïo ò zūn. Hón pǎahǔ so yi, ká 6a màhã líi búrá á à búaaní le Dónbeení ká 6a à bïo: «Túia poni, le Dónbeení bèn-tǎn wi làa mia.»

Ba kèrètɛwa kúeeminwánlò bïo

²⁶ Wàn zàwa le wàn hinni, á bïo wǎa ko mu wé le mu yén? Hen ká mi wé kúaa mín wán, ká yia yú lení ò o sío le, ká yia yú bïo o ò kàrán làa bïa ká, ò o kàrán 6a. Ká yia le Dónbeení zéenia làa bïo búii ò o zéení mu, ká yia yú hã bioní na á nùpue yí zū bioró pánká, ò o bïo hã, ká yia bèn yú hã tǎnǎlò pánká, ò o tǎnǎ hã. Bǔn búenbúen á à dǎn ñ séení 6a kèrètɛwa kuure à 6a síidéro le Dónbeení yi wíoka fǎrá dǎn.

²⁷ Ká 6a búii wi mi tǎhǔ á wee bïo hã bioní na á nùpue yí zū, á bǔn ko làa nùpua nùwǎ ñun, tàá nùwǎ tǎn á wé mu. Ká yia wé bïa mí bïo, á yia so bèn bïo mí bïo, ò o búii mún wé tǎnǎ bïo 6a ñi-kéní kéní wee bïo.

²⁸ Ká yia á à tǎnǎ mu mía, á bǎnso ko ó o wé tété, ò o bïo le le Dónbeení mí yi.

²⁹ Ká mu lé 6a búii wee fεε le Dónbeení ñi-cúa, á bǎn nùwǎ ñun tàá nùwǎ tǎn á ko 6a wé bïo ká bïa ká wee và mí yiwa bïo hã ñi-cúa mu wi à 6a 6ua le mítén wán.

³⁰ Ká le Dónbeení zéenia bïo búii là a búii mi tǎhǔ, á yia lá wee bïo ko ò o wé tété ká a díá le bioní na wón bǎnso yi.

³¹ Ká mu wee wé ká, á mi búenbúen dà wé è fεε le Dónbeení ñi-cúa, yia wé bïa mí bïo, á yia á à bïo mí bïo, bèra a na à mi búenbúen yi ho kàránlò, à mún yí le sí-hebúee.

³² Yia wee fεε le Dónbeení ñi-cúa ko ò o zūn mítén ò o yí wé mu concon.

³³ Le Dónbeení yí wa bïo na lúnkaa. Bïo wee wé ho hээрà bǔn lé bïo le Dónbeení wa. Bǔn lé bïo mu wee wéráa bïa bïo sǎ le Dónbeení yi kuio búenbúen yi.

³⁴ Ká 6a kèrètɛwa wé kúaa mín wán, á 6a hǎawa ko 6a wé tété. Níi yí nǎn 6a yi à 6a bïo. Ba ko 6a wé liiní mítén làa bïo 6a *zúifùwa làndá bíaráa mu.

* 14:21 Mi loń Ezayii vūahǔ 28.11

³⁵ Ká 6a wi à 6a zǔn bǐo 6úi yara, à 6a tùa bǔn lè mí bǎrání mí zǐnǐ yi. Mu yí se ò o háa bío 6a kèrètíewa kúeemínwánlò yi.

³⁶ Mi wee leéka le le Dónbeenǐ bín-tente so ló mínén cǔn le? Tàá mu so lé mínén mí dòn á le bío sǎ yi le?

³⁷ Hen ká a 6úi wee leéka le mí lé le *Dónbeenǐ ɲi-cúa fεero, tàá 6ànsò wee leéka le mí yú le Dónbeenǐ bío wéró pànká, à 6ànsò zǔn mu le bío á ì túara nǎn mia kà lé o Núhúso bío na ó o bò henía.

³⁸ Ká yǐa yí tà mu, á le Dónbeenǐ máa tà wón bío.

³⁹ Wàn zàwa lè wàn hínni, á bío mi wǎa ko mi cà lè mi sía 6úen6úen lé le Dónbeenǐ ɲi-cúa fεeró, à bío wee bío há bíonǐ na á nùpue yí zǔ à mi mún yí hè.

⁴⁰ Bío here, lé à mu 6úen6úen wé làa bío mu koráa, à mu yí lúnka.

15

O Krista vèeró bío

¹ Wàn zàwa lè wàn hínni, le Dónbeenǐ bín-tente na á ì buera nǎn mia, lé dén á ì bǐnǐa wee leéka bío làa mia. Lé lerén á mi tà bío á bò yi lè mi sòobéε.

² Lerén lé dǐo á à kǎnǐ mia ká mi wee 6ua le sese làa bío á ì bueraráa le nǎn mia. Ká bǔn mía se mi tà le bío coon.

³ Ho kǎránlò na bío ɲúhú wi po háa ká, háa ínén ì bεere yú á nǎn mia le háa kà: O *Krista húrun wa bè-kora bío yi làa bío mu túararáa le Dónbeenǐ bíonǐ vǔahú yi.

⁴ Ba nùna a, á mu wizoonǐ tǐn zòñ, ó o vèera làa bío mu túararáa le Dónbeenǐ bíonǐ vǔahú yi.

⁵ O zéenia míten là a Piεe, bǔn món ó o màhá zéenia míten lè mí tonkarowà píru ɲun.

⁶ Bǔn món á wàn zàwa lè wàn hínni na po khiá-hònú ó o zéenia lè míten làa cúekúee. Ba cèrèε pá yǐo wi lua hàrǐ lòn zuia. Ba nùwǎ yεn 6úi lé bío húrun 6a tǎhú.

⁷ Bǔn món ó o zéenia míten là a Zaaki, á màhá zéeníanáa míten lè mí tonkarowà 6úen6úen.

⁸ Bío ó o zéenia míten lè 6a 6úen6úen vó, ó o mún zéenia míten lè ínén na ka lòn za na teró cú wán.

⁹ Mu bon, ì lé 6a tonkarowà 6úen6úen món dí. Ba yáá yí ko 6a ve mi làa tonkaro, lé bío á bío sǎ le Dónbeenǐ yi á ì beéra lò.

¹⁰ Bío á ì karáa ho zuia, lé le Dónbeenǐ sǎamu pànká yi. A le sǎamu na le wó làa mi á yí tò, 6ùeé. Ì sá ho tonlò á lò bon po 6a tonkarowà na ká 6úen6úen. εε ká mu yínǎn ínén lè ì pànká á wó mu. Lé le Dónbeenǐ sǎamu lé bío nǎn á ì dàǎna wóráa mu.

¹¹ Lé bǔn bío yi, à mu wé ínén loo, tàá 6arén loo, se dǐo kà lé le bíonǐ na wa wee bue, á lé lerén mi tà bío.

Ba nǐ-hía vèeró bío

¹² Ká mu lé o *Krista vèeró bío á wa wee bue, á léé webio nǎn á mi tǎhú á 6a 6úi wee bíoráa le 6a nǐ-hía máa vèe?

¹³ Ká 6a nǐ-hía máa vèe bío bon, se o Krista mún yí vèera.

¹⁴ Ká a Krista yí vèera, se bío wa wee bue ɲúhú mía, á bío mi tà yi mún mía.

¹⁵ A bè bǔn wán, á se wa lé 6a sabín-fúaalowa, lé bío wa bío kénkén le le Dónbeenǐ vèenia o Krista léra 6a nǐ-hía tǎhú. Ká mu bon ká 6a nǐ-hía máa vèe, se bío á wa le le Dónbeenǐ vèenia o Krista mún yí bon.

¹⁶ Ká 6a nǐ-hía yí dà máa vèe, se o Krista mún yí vèera.

¹⁷ εε ká a Krista yí vèera, se bío mi tà yi ɲúhú mía, á mi bè-kora pá ɲà mi ɲúná yi.

18 Mu yàá po bǔn, mu wee zéení le bǐa tà a Krista bǐo á húrunnáa á bǐo yáara búenbúen.

19 Ká mu lé le mukáni na wa wi yi há laà na kà wán mí dòn bǐo yi á wa dóràa wa sía o Krista yi, se wa miinà po 6a nùpua na ká búenbúen miinà.

20 Εε ká a Krista 6èntǐn vèera bǐo bon. Bǐo á mu bè-yáa wee zéení le ho dǐnló á à be è wé se, lé bǔn bán síi ó o Krista vèeró bǐo mún wee zéení le 6a nǐ-hía à vèe.

21 O nùpue nǐ-kéní lé yǐa nǎn á 6a nùpua wee híráa, lé bǔn 6àn síi ó o nùpue nǐ-kéní lé yǐa mún nǎn á 6a nǐ-hía wee vèeráa.

22 Bǐo 6a nùpua búenbúen wee hí lé bǐo 6a lée síi dà-kéní là a Adáma, lé bǔn á 6a búenbúen mún nǐ vèe, 6a páaníló là a Krista bǐo yi.

23 Ká ho vèeró mu màhá à wé làa bǐo mu sánáa mín. O Krista lé yǐa dú 6a búenbúen yahó lòn bè-yáa. Bǔn mǎn ó o buenló pàahǔ á bǐa bǐo sǎ a yi màhá à vèe.

24 Hón pàahǔ so yi ká mu bǐo búenbúen nǐhǔ á à 6úe. O Krista á à 6úe há pànká sǔmáa 6ànsowà le mí síiwà búenbúen na yǐ máa mi nǐnà ká a bǐnǐ ì na le béenǐ o Maá Dónbeenǐ yi.

25 Mu bon, o Krista 6ueé lá le béenǐ fúaa bǐo ó o búrá mí zúkúsa mí tá á bò mí zeñ wán.*

26 O zúkúso na o ò yáa ho mǎn lé mu húmú.

27 Mu bon, mu túara le Dónbeenǐ biónǐ vǔahǔ yi le le Dónbeenǐ dó mu bǐo búenbúen o tá.† Ká lé le Dónbeenǐ dó mu bǐo búenbúen o tá, se mu wee zéení le le Dónbeenǐ na dó mu dén níi ló.

28 Ká a Krista khíi wi mu bǐo búenbúen nǐhǔ wán, ó orén na lé o Za á 6èn nǐ dé mítén le Dónbeenǐ tá. Bǔn ká le Dónbeenǐ na lá dó mu bǐo búenbúen o tá, á à wé mu bǐo búenbúen béε.

29 Ká 6a nǐ-hía yǐ máa vèe, á lée webio á bǐa wee bátízé mítén 6a bǐo yi á wee cà? Lée webio nǎn 6a wee wéráa mu?

30 A warén 6èn lée webio nǎn á wa wee zàanínáa wa mukáni làa wizooní.

31 Wizonle lée wizonle ká í wee sánsá mu húmú. Wán zàwa le wán hínni, í wee bío bǔn lé bǐo á bǐo wa Nǐhǔso Yeesu Krista wee wé mi tǐahǔ á í síi wan bǐo yi.

32 Ho Efεεze yi, á í lò bon 6a nùpua níi yi le í san làa zǐn-búaa. Ká mu lé ho dǐmǐnà bǐo mí dòn bǐo yi á í wóràa mu se lé ho cǔnú yén á í yú? Ká 6a nǐ-hía yǐ máa vèe, se le biónǐ na ká bǐo bon: «Mí wé wa dí ká wa a nǐ, lé bǐo wa yǐrò húrun se mu vó.»‡

33 Mí yǐ khà mitén: «Lé o nùpue na téréna ò o wee bè là a bè-kora wéro á hía wé là a bǐo síi.»

34 A mí cén tǐnǐ mi yǐo, à mí khí mu bè-kora wéro yi. Ba 6úi wi mí tǐahǔ á yǐ zǔ le Dónbeenǐ. I wee bío ká síi à há nǐyio dí mia.

Wa sǎnia yèrémáló bǐo

35 Εε ká 6a 6úi pá wee túa le 6a nǐ-hía vèeró á à wé kaka síi. Ba sǎnia á à keñ kaka 6a vèeró pàahǔ?

36 Mí 6èntǐn lé 6a bǐnbúwá. Mí loñ, hen ká a 6úi dù dèε 6úi beεre, ká le yǐ sǔna, á yǐ ló bǐo le lá karáa wán, á le so ò dàñ lé á yòó dǎ le?

37 Mu bǐo na hà yòó ló yǐnǎn bǔn mi dù, mu 6àn beεre lé dǐo á mi dù. Mu dà á wé weéni tàa bè-dínii 6úi.

38 Bǐo á le bǐo hía wéráa, bǔn sǎ le Dónbeenǐ yi. Mu bè-dínii búenbúen bǐo na mu wee lé à sàráa síi yǐnǎn dà-kéní.

* 15:25 Mí loñ Lení vǔahǔ (Psaumes) 110.1 † 15:27 Mí loñ Lení vǔahǔ (Psaumes) 8.6 ‡ 15:32 Mí loñ Ezayii vǔahǔ 22.13

³⁹ A bĩa yìo wi lua búenbúen sǎnía yínǎn dà-kéní. Ba nùpua, 6a sároń bùaa, 6a jínzàwa lè 6a cezàwa búenbúen sǎnía wi ká hã búenbúen màhã wi mín júná yi.

⁴⁰ Ho wáayi biowa semu wi mí dòn làa bĩa yìo wi lua na wi ho tá yi semu.

⁴¹ Le wii semu wi mí dòn, ho p̄ihũ semu wi mí dòn, á hã mànàayio semu wi mí dòn. A hã mànàayio mu lè mí dà-kéní kéní semu pá wi mín júná yi.

⁴² Lé bũn lè 6a nĩ-hía vèeró bïo lée dà-kéní. Hen ká 6a sǎnía hĩa líí dó ho tá yi làa bïo le bæere wee ðiráa bïo síi, à hã soo. Ká hã hĩa vèera, à hã síi yèrémá á máa bĩní hí.

⁴³ Hã sǎnía na 6a nùuna, á cùkú mía, hã yí dà bïo búí máa wé. Ká hã hĩa vèera à hã cùkú wé à pànká keń.

⁴⁴ Hã sǎnía na wee nùu, hǎn bïo sã ho ðímíjǎ na kà yi. Ká hã khii vèera, á hã á yèrémá á bïo ò sí ho wáayi yi. Bïo hã sǎnía na bïo sã ho ðímíjǎ yi wiráa, lé bũn 6àn síi á hã sǎnía na bïo sã ho wáayi yi mún wiráa.

⁴⁵ Mu so yí túara le Dónbeenĩ bíonĩ vũahũ yi kà síi le? «O Adãma na lé o yahón nùpue, á le Dónbeenĩ wó ó o yìo wi lua.»[§] Ká a *Krista na lé o mónđen Adãma wón lé ho wáayi nùpue na wee na le mukānĩ.

⁴⁶ Bïo dú ho yahó yínǎn hã sǎnía na bïo sã ho wáayi, hã sǎnía na bïo sã ho ðímíjǎ yi lé hĩa dú ho yahó. Ho wáayi sǎnía hǎn wi làa món.

⁴⁷ O yahón nùpue na má lè le tĩnĩ wón bïo sã ho tá yi. Ká a «jũn ní nùpue» bïo sã ho wáayi.

⁴⁸ Bĩa bïo sã ho tá yi ka làa yĩa má lè le tĩnĩ bïo síi. Ká bĩa bïo sã ho wáayi yi, bán 6èn ka làa yĩa bïo sã ho wáayi bïo síi.

⁴⁹ Bïo wa láráa ho tá yi nùpue síi, lé bũn wa mún khii láráa ho wáayi nùpue síi.*

⁵⁰ Wàn zàwa lè wàn hĩnni, bïo á ĩ wi à ĩ zéení làa mia, lé à mi zũn le wa yí dà máa keń hen na le Dónbeenĩ wee dí mí béenĩ yi lè wa sǎnía na bïo sã ho ðímíjǎ yi. Mu biowa na dà wee yáa níi yí dà máa keń bïo yí dà máa yáa yi.

⁵¹ Mi jí bïo kà. I ì zéení bïo búí na le Dónbeenĩ lá sà yi làa mia: Mu yínǎn wa búenbúen lé bĩa à hí. Ká 6a nĩ-hía làa bĩa yìo wi lua lé warén búenbúen síi á à yèrémá.

⁵² Mu ù wé fùafùu, lè le yère kèbúenlò bïo síi, ho p̄ahũ na le bũaanĩ sã á à jí yi le mónđen wizonle zoń. Ká le bũaanĩ mu sã jǎ, á 6a nĩ-hía á à vèe, á sǎnía à yèrémá, á wãa máa bĩní máa hí hùúu. Ká warén na yìo wi lua, á sǎnía à yèrémá.

⁵³ Mu bon, hã sǎnía na wee hí à soo, á ko hã yèrémá à wé hĩa yí dà máa hí máa soo.

⁵⁴ Ká hã sǎnía na wee hí à soo á khii yèrémáa á wó hĩa yí dà máa hí máa soo, bũn ká bïo túara le Dónbeenĩ bíonĩ vũahũ yi kà màhã wãa jii ì sí: «Húmú, ũ fũuhũ fá á mu vóráa.†

⁵⁵ Húmú, ũ pànká wi wen?

Húmú, ũ hĩnĩ na ũ wee táarãa wi wen?»‡

⁵⁶ Mu húmú hĩnĩ na mu wee táarãa lé mu bè-kohó. A bïo 6èn wee na à mu bè-kohó yírãa ho pànká wa wán lé o *Mɔyĩize làndá.

⁵⁷ Eε ká wa wee dé le Dónbeenĩ bárákà, lerén na wó á wa dàrnãa mu húmú wa Núhũso Yeesu Krista pànká yi.

⁵⁸ Wàn zàwa lè wàn hĩnni na á ĩ wa làa sòobéε, bũn lé bïo nɔn á mi fárá tĩn, à yí día le 6a dèké mia. Mi ca mi kuio o Núhũso tonlò sáro yí. Lé bïo mi wãa zũ le le lònbee na mi wee lá a Núhũso bïo yi á yínǎn kãamãa.

§ 15:45 Mi loń Bïo jũhũ búeenĩ vũahũ (Genèse) 2.7 * 15:49 Le Dónbeenĩ bíonĩ vɔn-kĩa búí yi á bïo ká lé bïo túara: Lé bũn á mi mún wa lárãa ho wáayi nùpue síi. † 15:54 Mi loń Ezayii vũahũ 24.8

‡ 15:55 Mi loń Ozee vũahũ 13.14

16

Le wári na cǎn nǎn ho Zeruzalɛmu kèrètɛwa yi

¹ Mi wáa le wa khíi zo le wári na wee cǎ à séenínáa bíà bío sǎ le Dónbeení yi na wi ho Zeruzalɛmu yi túiáwà yi. I bíà bío le wári cǎlò mu bío ko mu wéráa á nǎn ho Kalasii kèrètɛwa kuure yi vó. Minén mún wé làa bún bío síi.

² Há dimaasiwa búenbúen à mi nǎ-kéní kéní wári na mi sá yú búí á mi bàrá mí dòn làa bío mi dàráa mu. Bèra a na à mi wáa yí pa í búenlò mi cǎn à bío le mi ì cǎnǎa wári.

³ I khíi bueé dǎn mi cǎn, á 6a nùpua na á minén mi bɛere hueekaa lé bán á ì fé mi hǎmu bío á à túa hǎ vǎnna à bè wán á à na yi, á 6a à 6ua à varáa ho Zeruzalɛmu.

⁴ Ká ìnén í bɛere pá ko à ì 6ua mu varáa, á 6a à bè làa mi.

Bìo ó o Poole wi ò o wé

⁵ I wi à ì búen mi cǎn, ká í màhǎ à kǎa ho Maseduana kǎhǎ yi á à buennáa.

⁶ Nún-sí á ì bueé cǎaka làa mia cúa-yen, nún-sí á le tɛení pǎahú búenbúen á ì yáá à wé mi cǎn. Bún ká mi wáa à yí mi á à séení á ì vaá dǎnǎa hen na á ì bò ò va yi.

⁷ Mu bon, í yí wi à ì buee mi mia làa miló ká síi ká í khíi. I wi à ì buee cǎaka làa mia ká a Núhúso tà mu.

⁸ Bío ká wán, á ì kɛení ho Efɛze lóhó yi á ho *Pǎntekoote á à yí mi bún.

⁹ Lé bío á ton-beení sǎrò jii héra día nǎn mi bún, á bíà wi 6a hè ho sǎrò mún boo.

¹⁰ Ká a Timotee bueé dǎn mia, à mi sǎbéré à mi wíoka a 6ua, lé bío ó o wee sá a Núhúso tonlò lè ìnén bío.

¹¹ O búí yí zùan wo yi. Ká a khíi bíniá wà à búen í cǎn, à mi séení a ò o bueé dǎ làa hээрà. I pan wo, orén lè wán zàwa na bò làa wo.

¹² Ká mu lé wán za Apoloosi, wón á ì henía síi á à yí cúa-yen le o bè lè wán zàwa na bíniá wà à búen mi cǎn à buennáa, ká a síi 6èntín yí tà le vɛení mu bío bío ká wán. I zǔ mu le pǎahú na ò o yí le níi yi, o ò búen.

O Poole bioní véení

¹³ Mi tíni mi yí, mi fǎrá dǎn mi síidéro le Dónbeení yi. Mi zéení le mi lé 6a nùpua na sía hereka, á pánkává wi.

¹⁴ Mi bè-wénia búenbúen á mi wé wé lè le waminí.

¹⁵ Wán zàwa lè wán hínni, le í pá bíni hení bío dà-kéní bío na mia. Mi zǔ a Sitefanaasi lè mín zii nùpua. Mi zǔ le ho Akayii kǎhǎ búenbúen yi, á 6arén lé bíà nín-yání tà a Núhúso bío. Mi mún zǔ le 6a dèeníá bánbáa wee séení bíà bío sǎ le Dónbeení yi.

¹⁶ Awa, bán nùpua so síi, làa bíà làa ba lɛéra ho tonlò yi, á mi wé tà día le 6a dí mi yahó.

¹⁷ Bío á wán zàwa Sitefanaasi là a Akayikuusi, là a Fɔotunatuusi á bueé búɛkíó mi á 6èntín léé bío na wan í síi làa sòobéɛ. Lé bío á bío mi yí dà máa wé máa na mi bío mi khèra làa mi bío yi, lé bún á 6arén wó mi lahó yi.

¹⁸ Ba 6èntín híina í síi làa bío 6a wee wéráa mu làa mia pǎnna cèrɛɛ yi. Ba nùpua mu síi á mi wé kǎnbi.

Le tɛení

¹⁹ Ba kèrètɛwa kuio na wi ho Azii kǎhǎ yi á wee tɛení mia. O Akilaasi là a Pirisiye lè 6a kèrètɛwa na wee buee kúee mín wán 6a cǎn, á wee tɛení mia wa Núhúso yèni yi.

²⁰ Wán zàwa búenbúen wee tɛení mia. Minén mún tɛeníka mín yi sese.

²¹ Lònbíó lè ìnén Poole lè í nín-bia á wee túa le tɛení ì na mia.

²² Ká a 6úi yí wa a Nùhúso mi t̄ahú, à mi lén wo mi t̄ahú. «Maranataa», le wa Nùhúso 6uen.

²³ Le wa Nùhúso Yeesu *Krista sãamu à keń làa mia.

²⁴ I 6èntín wa mia lè í s̄i 6úen6úen wa páaníló là a Yeesu Krista b̄io yi.
*Amiina!

Ho jun nni vūahū na ó o Poole túara non ho Korēnte kèrètíewa kuure yi

Vūahū túaró nūhū

O Poole lé yā wíokaa túara ho vūahū na kà non ho Korēnte kèrètíewa kuure yi. Sání ò o túa ho, à bñn 6a 6úi 6a tīahū lá pǎ a Poole mu bño le o yínǎn o Yeesu *Krista tonkaro.

Ká a Poole màhá túara 6a yi, á zéénia mí bño yahó làa ba. O le mí wa 6a búenbúen, á wi à 6a bñn wé sí.

O nín-yání zéénia bño ó o lò bonnáa, làa bño le Dónbeení séeníanáa wo (1.1-11). Há bín-zàwa na wi orén làa ba pǎahū ó o bía dǎn yi, á zéénia le lé o Yeesu non le jii mí yi à mí jñ 6a zeñ wán. O Poole vūahū 6úi yi ó o zá làa ba, èé ká ho vūahū na kà yi ó o le mí síi wan làa sòobéé bño 6a tà yèrémáa mi yilera le mí wára bño yi (1.12-7.16).

O Poole le ho Korēnte kèrètíewa wé hén mí níní à wéráa mu hāmu séení ho Zeruzalēmu kèrètíewa na lé 6a ñ-khenia (8-9).

Ho vūahū mu lii véení, ó o Poole zá làa bña le o yínǎn le Dónbeení tonkaro, á zéénia le 6a bño yí bon (10-13).

Le tēnī

¹ Mu lé ínén Poole na le Dónbeení le mí síi bño á wó là a Yeesu Krista tonkaro, le wán za Timotee á wee tēnī 6a kèrètíewa kuure na wi ho Korēnte lóhó yi ho Akayii kōhū yi. Wa mún wee tēnī bña bño sǎ le Dónbeení yi na wi ho kōhū mu búenbúen yi

² Le wán Maá Dónbeení le wa Nūhūso Yeesu Krista wé mu sāamu làa mia, à na ho héerà mia.

O Poole wee dé le Dónbeení bāraká

³ Le le khòoníi à bño sí wa Nūhūso Yeesu *Krista 6àn Maá yi. Wón na lé o maá na zū le màkárí, á wee hení wa sía fēéé.

⁴ O wee hení wa sía le lònbee na wee yí wēn búenbúen yi, bèra a na à warén 6èn dǎn ñn bñn wán à henínáa bña lò wee be sía, à 6a yí le sí-hebúee na warén wa bēere yú le Dónbeení cón.

⁵ Mu bon, làa bño síi á le lònbee wee yíráa wēn dà khíi o Krista bño yi, lé làa bñn síi á le sí-hebúee na wa wee yí le Dónbeení cón o Krista pánká yi á wa wee yí puuní.

⁶ Hen ká wa lò wee be, se léé bèra a na à mí yí le sí-hebúee, à mún kǎní. Èé ká wa yú le sí-hebúee, se léé bèra a na à minén mún yí le à bè yi dǎn láráa le lònbee dà-kéní kéní na warén wee lá.

⁷ Mi síadéro le Dónbeení yi á wa láa yi binbirí. Bño mi páanía le lònbee yi làa wēn, á wa 6èn mún zū le mí mún páanía le sí-hebúee na wa yú yi làa wēn.

⁸ Mu bon, wán zàwa le wán hínni kèrètíewa, wa ko wa zéení bño sá wēn ho Azii kōhū yi làa mia. Wa lá le lònbee bñn làa sòobéé. Le lònbee mu 6èntín wó herera wa wán fúaa wa yáa lá máa dǎn le. Wa yáa lá wee leéka le le máa ká wēn.

⁹ Wa 6èntín lá wee leéka le 6a à 6úe wēn. Lé bñn non á wa yí dó wa sía waten yi à wa dó há le Dónbeení na wee vèení 6a ñ-hía yi.

¹⁰ Le Dónbeení lé ño kǎnía wēn bñn húmú so síi yi, á le pá à bñn ì kǎní wēn. Mu bon, wa láa mu yi le le pá wé è kǎní wēn.

11 Minén mún séení wɛn lè mí floró. Lé bǔn á à na ká mu sãamu na wa à yí 6a cèrɛɛ floró pànká yi, á 6a nùpua cèrɛɛ á à bè yi á à dérãa le Dónbeenĩ bārãkã wa bïo yi.

O Poole khĩnia mi vɛɛnĩ yi

12 Bïo wa sĩa wee zéení làa wɛn lé bǔn wa sĩa wee wa bïo yi, mu lé bïo wa wee 6ua lè waten ho ðĩmĩjã yi lè mu húaarãmu, lè le yi na wee ce, ðĩo wee lé le Dónbeenĩ cǔn, sǔnkú bïo wa 6uan lè waten minén ðãní yi. Mu yí wó lè hã sãnia bè-zũrminĩ pànká, ká mu wó le Dónbeenĩ sãamu pànká yi.

13 Mu bon, wa vǔnna na wa wee túa na mia á wa yí máa túa bè-vio 6úi yi ká mu yínǔn bïo mi wee kárãn làa bïo mi wee jí hã yi. I láa mu yi le mi ì jí bïo wa túara wéréwéré.

14 Mi ðĩn yí jí bïo kã 6úen6úen: Mi dà à zãmaka wa bïo yi, làa bïo á warén mún ñ zãmakarãa mi bïo yi ñnzoñ na wa Nũhũso Yeesu ù buen yi.

15 I láa bǔn yi. Lé bǔn nǔn á ì lá wi à ì 6uee lé mi cǔn vé, bèra a na à mi séení mi hã cúa-jun.

16 Mu bon, i lá wi à ì 6uee ðĩn mi cǔn vé à 6uennãa hen ho Maseduana yi. Kã i bĩnia, á ì ðĩn 6uee ðĩn mi cǔn à mi séení mi à ì ðãn varãa ho *Zudee kǔhũ.

17 Bïo á ì bĩa le ì wé kã à mu yí wó so wee zéení le ì láa yi mia le? Hen kã ì le ì wé bïo, à ì so wé mu là a jini jun 6ãnsò bïo síi le, yĩa wee tà ho ũuu ho zuia kã ho yĩró ò o le 6ùeé lòn nùpue na yí zũ Dónbeenĩ le?

18 Le Dónbeenĩ na máa wé yèrémã mí jii lé ì sɛérãso. Hã jii-cúa na wa wee fɛɛ na mia yínǔn ũuu làa 6ùeé.

19 Le Dónbeenĩ Za, o Yeesu Krista, yĩa á ìnén là a Silivɛn là a Timotee bĩa bïo nǔn mia jii-cúa yínǔn ũuu làa 6ùeé. Mu bon, o jii-cúa lée ũuu mí ðòn.

20 Orén lé yĩa lé ho ũuu na wee zéení le bïo 6úen6úen na le Dónbeenĩ dó mí jii le mí ì wé lé ho túiã. Lé bǔn nǔn á lé orén Yeesu *Krista mu á wa wee bè yi à tàrãa wa amiina à dérãa ho cùkú le Dónbeenĩ yi.

21 Lé lerén nǔn á warén làa mia wee ðãn fãrã ðĩn wa páaníló là a Krista yi. Lé lerén mí bɛɛre hueekaa wɛn,

22 á bò mí ðimĩnĩ wán. Le dó mí Hácírĩ wa sĩa yi, à zéení le bïo le dó mí jii le mí ì na wɛn á le è wé máa khĩ.

23 I wee báa mu jii wán le Dónbeenĩ yahó á à dé ì mukãnĩ ì na mu bïo yi, le bïo nǔn á ì yí bĩnia yí 6uararãa mi cǔn ho Korente yi, lé bïo á ì yí wi à ì 6óonĩ mia.

24 Wa yí wi à wa kĩkã mia à mi dé mi sĩa, lé bïo wa zũ le mi sĩadéró o Krista yi fãrã tĩna, á wa wi à wa séení mia bèra a na à mi sĩa wa.

2

1 Awa! A ì wãa le ì máa buen mi cǔn lé bïo á ì yí wi à ì ðĩn véení mi yiwa.

2 Kã ì véeníã mi yiwa, á lé 6a yén wãa dà à wɛé ì síi, bïo á bĩa dà à wɛé ì síi lé bán á ì véeníã yiwa.

3 Lé bǔn nǔn á ì túararãa ho vũahũ mu. I lá 6uara mi cǔn ho pãahũ mu yi, á mi bïo lá à véení ì yi, kã minén lé bĩa jǔn lá ko mi wɛé ì síi. Mu bon, ì 6èntĩn láa mu yi le kã ìnén síi wan, á minén 6úen6úen sĩa mún ñ wa.

4 Pãahũ na á ì wee túa ho vũahũ mu, kã ì hácírĩ yãara fúaa ì yàá wã hã yènca-poa. Bïo á ì túara ho yi yínǔn à véení mi yiwa, kã ì wi à mi zũn le ì wa mia làa sòobɛɛ.

O Poole sɛra ðĩa nǔn bĩa wó khon làa wo yi

5 Yĩa wó khon làa mi mi ðĩahũ á yí véeníã ìnén ì ðòn yi, mu lé mi 6úen6úen á 6ãnsò véeníã yiwa. Bùeé yàá, ì bĩa dà ì níi wán, mu lé 6a 6úi mi ðĩahũ á 6ãnsò véeníã yiwa.

⁶ Wón nùpue so á nùpua cèrèè mi t̄ahũ á záráa, á b̄n wáa à yí o.

⁷ Hã laà na kà wán á mi s̄n mu día na a yi à hení a síi, b̄n mía ó o yi ì v̄a d̄akhĩna, á yilera à yáa.

⁸ B̄n b̄io yi á ì wee fio mu mi c̄n le mi z̄ení mu na a yi w̄er̄ew̄er̄é le mi wa a.

⁹ Mu bon, ì túara ho v̄ahũ mu à loĩnáa le mi wee bè b̄io á ì b̄ia n̄n mia yi le.

¹⁰ Awa! A ì wáa à b̄io b̄io kà à na mia: Hen ká mi wé séra nùpue bè-kora día n̄n wo yi, á ìnén mún ñ s̄n mu ù día á à na b̄anso yi. Ká ì lá ko à ì s̄n b̄io búí día na a búí yi, á ì ì s̄n mu ù día á à na a yi minén b̄io yi o *Krista yahó.

¹¹ Ì wé è wé mu bèra a na ò o *Satāni yí yí s̄e mi wán, lé b̄io á b̄io ó o wi ò o wé á wa z̄ũ.

O Poole khon o Tiite yi ho Torowaasi yi

¹² B̄io á ì vaá d̄n ho Torowaasi lóhó o Krista b̄in-tente bueró b̄io yi, á ì m̄n ò o Nuhũso h̄era ì tonló s̄aró w̄hũ.

¹³ Ká ì yi pá wee d̄e, lé b̄io á ì yí yú wán za Tiite b̄in, á b̄n lé b̄io n̄n á ì d̄oráa ho Torowaasisa mu c̄a wé se, à ì wà buara ho Maseduana k̄hũ wà bueé loĩ le ì yí o hen le.

Wa wee f̄aa h̄a f̄una o Krista p̄anká yi

¹⁴ Εε ká mi le wa khòní le Dónbeenĩ, lé b̄io á le wee dí wa yahó à fáaráa h̄a f̄una féεε wa páaníló là a *Krista b̄io yi. Le Dónbeenĩ wee d̄in wa wán à z̄enínáa o Krista à ba nùpua z̄ũn wo h̄a l̄ua búenb̄uen yi. O z̄ũnló mu ka lòn s̄amu na sí á wee bènb̄én f̄e h̄a l̄ua búenb̄uen.

¹⁵ Mu bon, wa ka lòn b̄io na s̄amu sí na ó o Krista wee na le Dónbeenĩ yi, b̄ia k̄anía làa b̄ia wee v̄iní m̄iten t̄ahũ.

¹⁶ B̄ia wee v̄iní m̄iten c̄n á mu ka lòn s̄amu na wee na mu húmú, ká b̄ia k̄anía c̄n á mu b̄en ka lòn s̄amu na wee na le muk̄anĩ binbirĩ. Yia yàá dà à sá h̄on tonló so lée w̄e.

¹⁷ Ba nùpua cèrèè wee bue le Dónbeenĩ b̄ionĩ à càráa mu b̄io, ká warén yí máa wé làa bán b̄io síi. Le Dónbeenĩ tonkaa w̄en, á wa wee h̄en wa yiwa à s̄aráa h̄a tonkaa mu tonló le yahó wa páaníló là a Krista b̄io yi.

3

Le páanii finle ton-sáwá b̄io

¹ Wa so wi à wa t̄in z̄ení waten làa mia le? Tàá wa so màkóo wi à wa b̄ua v̄ahũ na wee z̄ení làa mia le ba tonkaa w̄en mi c̄n làa b̄io ba búí wee w̄eráa mu le? Tàá wa b̄io le mi túa ho búí na w̄en à wa b̄ua vaa z̄enínáa waten lòn-veere yi le?

² Minén mi bæere ka lè mi lé ho v̄ahũ na túara wa sía yi á ba nùpua búenb̄uen wee k̄arán à z̄ũn.

³ Mu bon. Minén mi bæere lé ho v̄ahũ na ó o *Krista túara á k̄aráfáa w̄en. Ho yí túara lè le d̄e na ba wee túaráa ho v̄ahũ wán, ká ho túara lè le Dónbeenĩ na wi féεε Hácírĩ. Ho yí túara huee wán, ká ho túara ba nùpua sía yi.

⁴ Wa wee b̄io kà, lé b̄io wa láa le Dónbeenĩ yi o Yeesu Krista p̄anká yi.

⁵ Wa yí máa leéka le ho tonló mu wa dà à sá lè wa k̄urú p̄anká. Lé Le Dónbeenĩ wee na à wa dàñ w̄eráa mu.

⁶ Lé lerén n̄n á wa dàñna wóráa le páanii finle ton-sáwá. Dén páanii finle so yí yú mí p̄anká ho làndá na túara yi. Le yú ho le Dónbeenĩ Hácírĩ p̄anká yi. Ho làndá na túara wee wé à ba nùpua hí mu húmú binbirĩ, ká le Dónbeenĩ Hácírĩ b̄en wee wé à ba nùpua yí le muk̄anĩ binbirĩ.

⁷ O *Mɔ̀yiize làndá hĩa túara hã hue-penlenwà wán.* Ho pãahũ mu yi á le Dónbeenĩ cùkú juiíkaa làa sòobéé, fúaa o Mɔ̀yiize yahó wee juiíka ho cùkú mu bïo yi. Bïo ó o Mɔ̀yiize yahó juiíkaró yí máa mía mí cúee, ká a *Isirayεele zàwa yí dàrna yí lora ho yi lé bïo ho wee juiíka dàkhĩna. Ká hón làndá so na wee na ò o nùpue hí á zéenia le Dónbeenĩ cùkú beenĩ kà síi,

⁸ á le Dónbeenĩ cùkú beenĩ mu bïo so khii máa poñ bñn ká mu lé le Dónbeenĩ Hácírí wee sá mí tonló le?

⁹ Wa zũ le ho làndá tonló na vaa véenii á dà à síini a nùpue jùhũ á cùkú wi. Ká mu ka kà, á ho tonló na wee na ò o nùpue térén so cùkú máa keñ máa poñ bñn le?

¹⁰ Wa yàá dà à bío le ho cùkú na yánkaa wi wãa yí máa mi, lé bïo á hĩa hã làa na kà wán á òn po po horén.

¹¹ Mu bon, ká mu bïo na hĩa khii á cùkú wi, se bïo wee keñ bñn féeε cùkú òn n poñ bñn cùkú.

¹² A bïo wa dó wa sía wee lòní ho cùkú mu, lé bñn nɔn wa poní sénkaa kúaará wee bíoráa.

¹³ Warén yí máa wé là a Mɔ̀yiize bïo, wón yánkaa pon mí yahó yi lè le nín-kéní, bèra a na ò o Isirayεele n̄pomu yí mi ho cùkú na máa mía véro o yahó mu wán.†

¹⁴ O Isirayεele n̄pomu hácírí fù yí dà máa jí le páanii k̄nle vōnna bíoní na wee kàrán na 6a yi. Hàrí ho zuia á mu pá ka lè 6a pon mí yara yi lè le nín-kéní mu. O nùpue páanií là a *Krista lé bñn mí dòn wee wé à le nín-kéní mu hén lén hã yara yi.

¹⁵ Mu bon, hàrí ho zuia ká a Isirayεele n̄pomu wee kàrán o Mɔ̀yiize vōnna à 6a máa zũn hã bàn kúará. Mu ka lòn nín-kéní na pon 6a sía yi.

¹⁶ Ká yia tà a Nùhũso bïo à le nín-kéní mu hén lén o yahó yi.

¹⁷ O Nùhũso na bïo bíá lé le Dónbeenĩ Hácírí. O Nùhũso Hácírí hĩa wi laho na yi á hón laho so nùpua keñ miten.

¹⁸ Warén búenbúen na á nín-kéní yí pon yara yi á wee loí mi a Nùhũso cùkú làa bïo ó o nùpue wé mináa mí yahó ho zùbálén yi bïo síi. O cùkú mu wee juiíka wa wán. O Nùhũso na lé le Dónbeenĩ Hácírí á wee wé à wa wé yèrémá ká wa wà, à keñ là a bïo síi, à cùkú wé dé wán féeε.

4

O Poole yí tèera mi bàra le Dónbeenĩ tonló sáró yi

¹ Le Dónbeenĩ lè mí tentemu á kàràfáa ho tonló mu wen. Lé bñn nɔn wa yi máa tèe wa bàra ho sáró yi.

² Wa yí máa sà waten wéráa bïo, á pã hã n̄yi-wará día. Wa yínɔn n̄-khàwa, á wa mún yí máa dé yèrémálo le Dónbeenĩ bíoní yi. Ká wa wee zéeni ho tũíá poni bïo wéréwéré. Wa wee wé kà síi le Dónbeenĩ yahó bèra a na à 6a nùpua búenbúen zũn le wa lé 6a húaaràwa.

³ Ká le bín-tente na wa wee bue á kúará sà yi, se lé bíá wee v̄í á le kúará sà yi c̄n.

⁴ Bán nùpua so yí zũ le bín-tente kúará lé bïo ó o *Satāni na wee dí mí béenĩ ho ðimíjá yi, á wee wé à 6a hácíira máa dàrĩ mu kúará zũn à dé mí sía le Dónbeenĩ yi. Ba yí máa mi le bín-tente mu khoomu juiíkaró. Bñn na wee zéeni a *Krista cùkú.

⁵ Mu bon, wa yí máa bío waten bïo ká a Yeesu Krista na lé o Nùhũso lé yia á wa wee bue bïo. Warén wa bæere lé mi ton-sáwá o Yeesu bïo yi.

* 3:7 Mi loñ Léró v̄uahũ (Exode) 34.27-35 † 3:13 Mi loñ Léró v̄uahũ (Exode) 34.33-35

⁶ Le Dónbeení yánkaa bía: «Le mu khoomu keń le tibirí laho yi». Lerén lé dño mún wó á mu khoomu wi wa sía yi, à wa zũnna le cùkú bño na wee mi a Yeesu Krista yahó yi.

⁷ Bũn bè-beení so wi warén na ka lòn sía na má lè ho córó yi, bèra à na à ba nùpua zũn le ho dànló na bàn síi mía wee lé le Dónbeení cón, ká ho yí máa lé warén cón.

⁸ Le lònbee lè mí síwà wee yí wɛn, èè ká le màhã yí yú sée wa wán. Wa yiwa wee dè, èè ká wa háciira màhã pá yí yáara.

⁹ Ba nùpua wee jinií wa sánia, èè ká le Dónbeení yí pá wɛn yí día. Ba wee lùiorá wɛn, èè ká mu yí máa yáa wɛn.

¹⁰ Pònna búenbúen ká ba wee cà wa búeró yahó làa bño ba wó wó bóràa o Yeesu, bèra a na à le mukānĩ binbirĩ na ló a Yeesu cón à mi wɛn wéréwéré.

¹¹ Mu bon, wa wi le mukānĩ yi. Èè ká ba wee cà ba búe wɛn pònna búenbúen yi o Yeesu bño yi. Bũn wee wé bèra a na à le mukānĩ binbirĩ na ló a Yeesu cón à mi wa sánia na dà à hí yi.

¹² Lé ká síi á warén wee zàanínáa wa mukānĩ pònna búenbúen yi, bèra a na à le mukānĩ binbirĩ na ho pánká mia.

¹³ Wa páania le sídéró dà-kéní yi. Mu ka làa bño mu túararàa le Dónbeení bíonĩ vūahũ yi le: «ĩ bía lé bño á ĩ dó ĩ síi.»* Awa, á warén mún dó wa sía làa bũn síi, lé bũn non á wa mún wee bíoràa.

¹⁴ Wa zũ le yia vènia o Núhũso Yeesu lé wón mún ñ vèní wɛn, lé bño wa páania là a Yeesu. O ò páani ì fé wɛn làa mia yòó bàrá mí cón.

¹⁵ Bño wee wé ká búenbúen lé minén bño yi, bèra a na à ba nùpua cèrèè wé yí le Dónbeení sáamu ká ba wà. Ká mu wó ká, á ba nùpua na à dé le Dónbeení bārāká á à dé ho cùkú le yi, á wé è dé wán.

Wa khii yi hã sánia bè-fla

¹⁶ Lé bũn non á wa yí máa tèeràa wa bàra. Hàrí ká wa sánia pánká wee tí yi ká ho wà, á wa hácírí flamu bũn wee dé wán ká mu wà lè hã wizoní.

¹⁷ Le lònbee na wee yí wɛn hã làa na ká wán na khii vé á máa tèé lè ho cùkú beení na wa khii yí, hón na máa vé máa mi.

¹⁸ Warén yí máa cà mu bño na wee mi. Bño yí máa mi lé bño wa wee cà. Lé bño á bño wee mi yí máa mía, ká mu bño na yí máa mi bũn wi bĩn féèè.

5

¹ Wa zũ le ká le wizonle na wa sánia na lé wa mànákàwa zinií yáara, á le Dónbeení ì na hã sánia wa ñi-kéní kéníwà yi ho wáayi. Hón mànákàwa zinií so na á nùpue níi yí wó á à keń bĩn féèè.

² Bño ká wán á wa yiwa wee vá lé bño wa wee cà mu lè wa sòobèè à le Dónbeení na hã sánia bè-fla mu wɛn ho wáayi.

³ Ká wa yú hón sánia bè-fla so, á wa mànákàwa máa wé bño na wee héeka mí bírí á yí yú sánia.

⁴ Mu bon, Bño wa wi hã sánia na ka lòn zinií yi á wa yiwa wee vá, á lò wee be. Wa yí le le Dónbeení fé wa sánia mí dòn, ká wa wi à le wé hã làa bè-fla, bèra a na à hã sánia na à keń bĩn féèè à zo hã bè-kía na à hí laho.

⁵ Le Dónbeení mí bèere lé dño wíokaa wɛn bũn bño yi. Le non mí Hácírí wɛn à zèení le bño le dó mí jii le mí ì na, á le è na máa khií.

⁶ Lé bũn bño yi á wa yí máa tèé wa bàra, ká wa non zũ le bño wa wi ho tá wán, á wa dǎní nàyi là a Núhũso.

* 4:13 Mi loń Lení vūahũ (Psaumes) 116.10

⁷ Mu bon, bïo wa wee ßua lè waten á wa wee wé héha làa bïo wa dóràa wa sïa le Dónbeenï yi, ká mu yínǎn bïo wa wee mi lè wa yïo bïo yi.

⁸ Wa sïa hereka, á mu mún lá à wé sï wen à wa lé ho ðímíjǎ na kà yi à vaa κενί a Núhúso nísání.

⁹ Hàrí à wa κενί ho ðímíjǎ yi, tàá à wa lén vaa κενί a nísání, se bïo wa màkóo wi yi lé ho wé bïo sï a yi.

¹⁰ Lé bïo wa búenbúen ko à wa khíi vaa ðín o *Krista yahó ò o cítí. Ká wa wó mu bè-tente tàá ká wa wó mu bè-kora, ó ò sàání wen á à héha làa bïo wa nï-kéní kéní wó ho ðímíjǎ yi.

Wa lè le Dónbeenï bínia sï o Yeesu pànká yi

¹¹ Bïo wa zū a Núhúso kǎnbii jùhú, á wa wee bánbá à ßa nùpua tà ho tūiá poni. Le Dónbeenï zū wen binbirí, á ï wee leéka le minén mún zū mi mi sïa yi.

¹² Wa yí máa cà à wa zéeni làa mia le mi ko mi tà wa bïo. Bïo mí sïa á à waráa wa bïo yi lé bún wa wee cà, bèra a na à mi dàn bío sï bïa wee yòoní mítén bïo ßa karáa ðání yi, ká bïo ßa sïa yi á ßa yí máa loí.

¹³ Ká lé bïo wa wee wé lòn khéerowà, lé le Dónbeenï yahó á wa wee wéráa mu. Ká lé bïo wa wee wé lòn nùpua na júná wi bún, bún lé minén bïo yi.

¹⁴ O *Krista waminí pànká ßúaa wa wán. Wa láa mu yi le orén lé o nùpue nï-kéní na húrun ßa nùpua búenbúen bïo yi, á le Dónbeenï cǎn á wa búenbúen páanía húrun làa wo.

¹⁵ O húrun ßa búenbúen bïo yi bèra a na à bïa yïo wi lua wé yí wé bïo sï ßa yi, ká ßa wé wé bïo sï yïa húrun ßa bïo yi, á vèera.

¹⁶ Lé bún bïo yi, á wa wáa yí máa loí ßa nùpua làa bïo wa wee mi làa ba à héha lè mu nìpomu. Hàrí ká wa yánkaa wee loí o Yeesu yi làa bún bïo, á há làa na kà wán á wa wáa yí máa loí wo yi làa bún.

¹⁷ Hen ká a nùpue páanía là a *Krista, se wón ßànsò lée nï-finle. Mu bè-kía wáa khíina, mu bïo búenbúen wáa wó bè-fla.

¹⁸ Bún búenbúen lé le Dónbeenï wó mu. O Krista pànká yi, á le wó á warén làa de bínia sï, á ho tonló na á le le wa sá, lé ho wé à bïa ká mún wé sï làa de.

¹⁹ Mu bon, o Krista pànká yi, á le Dónbeenï nǎn le níi à ho ðímíjǎsà làa de bíní wé sï. Le wáa yí máa loí ßa nùpua búenbúen bè-kora yi. Le le wa bío na ßa nùpua na ká yi le ßa bíní wé sï làa mín.

²⁰ Awa, á wa lé o Krista tonkarowà, á wee lá le bíoní o Krista yèni yi. A mu ka lè mu lé le Dónbeenï mí bæere ðín wa wán á wee bíoráa làa mia. Wa wee bónbóní mia o Krista yèni yi le mi día le le Dónbeenï làa mia bíní wé sï.

²¹ O Krista yí wó mu bè-kohó yí mǎn, à le Dónbeenï síinia a jùhú lòn bè-kora wéro bïo sïi warén bïo yi, bèra a na à wa wé ßa nùpua na téréna le Dónbeenï yahó wa páaníló làa wo bïo yi.

6

¹ Lé kà síi á warén na lè le Dónbeenï páanía wee sá, á pá wíokaa wee hení mu na mia, le mi yí día le le Dónbeenï sáamu na le wó làa mia bïo wé káamáa.

² Lerén lé ðio bía mu kà síi:

«Ho pǎahú na mu ko yi,

á ï jí ũ floró.

Ho kǎníló wizonle zoñ,

á ï ßueé séení fo.»*

Awa, ho pǎahú na wa wi yi lé ho pǎn-tente, ho zuia lé ho kǎníló wizonle.

* 6:2 Mi loí Ezayii vūahú 49.8

³ Wa yí wi à wa wé bïo búii na hía na ká wa à wé è khe lè 6a nùpua, lé bïo wa yí wi à nùpue woon yáa wa tonló yèni.

⁴ Bïo wa wee sá búenbúen yi, á wa wee zéeni le wa lé le Dónbeenĩ ton-sáwá. Wa wee hí wa sía le lònbee lè mí síiwá, lè le yi véε yi,

⁵ ho haró yi, ho kàsó yi, le lònbee na wee yí wɛn 6a zâamáa níi yi, há ton-hebúaa sáró yi, mu dâmu fòoró lè le híni yi.

⁶ Wa buan waten lè le yi na wee ce, á zũ le Dónbeenĩ, á wee ɲĩ wa yiwa, á wayika. Le Dónbeenĩ Hácírí wi làa wɛn, wa wa 6a nùpua lè wa sía búenbúen.

⁷ Wa wee wé mu lè ho túiá poni bíoni na wa wee bue le Dónbeenĩ pánká yi. Wa wee wé bïo téréna, bún ka lòn fio sía na wa wee firáa lè wa zúkúso, á mún wee paráa waten yi.

⁸ Ba nùpua búii wee dé ho cùkú wɛn ká 6a búii bán wee yáa wa yèni. Ba búii wee khòoní wɛn, ká 6a búii wee là wɛn. Ba wee bío le wa lé 6a sabín-fúaalowa, ká wa ɲon̄n wee mí ho túiá poni.

⁹ Ba wee bío le nùpue woon yí zũ wɛn, à 6a nùpua ɲon̄n zũ wɛn. Ba nùpua yèn-dání yi, á wa ka lè wa húrun, à wa ɲon̄n yïo wi lua. Ba wee beé wa lò, ká 6a màhá máa búe wɛn.

¹⁰ Hàrí bïo 6a wee véeni wa yiwa, ká wa sía pá wee wa féεε. Wa lé 6a n̄khenia, ká wa ɲon̄n wee wé à 6a nùpua cèrèε wé ho nàfòró b̀ansowá. Wa ka lòn nùpua na d̀εε búii mía, à mu bïo búenbúen ɲon̄n bïo sã wɛn.

¹¹ Minén Korɛnte lóhó kèrètíewa kuure, wa héra wa yiwa á bía wéréwéré n̄on̄n mia.

¹² Wa yí pá le wa máa wań mia, minén lé bía yí tà yí wa wɛn.

¹³ I wee bío làa mia ka lè mi lé í zàwa: Mi mún wań wɛn làa bïo wa waráa mia.

Le tibiri lè mu khoomu yi dà máa páani

¹⁴ Bía yí dó mí sía o Yeesu yi bè-wénia mi yí páani yi làa ba. Mu bon, mu bïo na téréna lè mu bïo na yí téréna dà à wé kaka à páanínáa? A mu khoomu lè le tibiri so dà à páani le?

¹⁵ O Yeesu *Krista là a *Satāni so dà à páani bïo dà-kéní yi le? Yia dó mí síi o Yeesu yi làa yia dó mí síi o Satāni yi yilera so dà à wé dà-kéní le?

¹⁶ Lé le páanii yén yáá wi le *Dónbeenĩ zĩ-beeni lè há wònna p̄ahũ? Mu bon, mi so yí zũ le warén lé bía lé le Dónbeenĩ na wi féεε zĩ-beeni le? Mu ka làa bïo á le bíaráa mu ká síi:

«Í ì keń 6a t̄ahũ,
í ì vará làa ba,

í ì wé b̀an Dónbeenĩ,
á 6a à wé í n̄pomu».

¹⁷ Lé bún bïo yi ó o Nuhúso bíaráa bïo kà:

«Mi lé 6a t̄ahũ,
mi yí páani làa ba.

Mi yí d̄a bïo na tun hùúu,
á ínén á à tà mi bïo.

¹⁸ I ì wé m̄n maá,
á minén á à wé ínén zà-h̄inni lè í zà-báawa.

O Nuhúso na dà mu bïo búenbúen lé wón te mí ɲi-cúa.»†

† **6:18** Mi loń Levii nùwā v̄uahũ (Lévitique) 26.12; Ezekiyεεle v̄uahũ 27.37; Ezayii v̄uahũ 52.11; Ezekiyεεle v̄uahũ 20.34; Samuwεεle ɲun níi v̄uahũ 7.14; Ezayii v̄uahũ 43.6

7

¹ Wàn zàwa na á ì wa làa sòobéé, bǔn bǐowa so búenbúen á le Dónbeenǐ dó mi jii le mí ì wé. A bǐo mu ka kà, á mi le wa ceé wa sǎnía lè wa yiwa. Mi wa 6ua waten, à bǐo sí le Dónbeenǐ yi, à wé kǎnbi le.

O Poole yi véé yèrèmda wó le sí-wéé

² Mi waǎ wén! Wa yí wó yí khon làa nǐi woon, wa yí yáara a búí bǐo, wa mún yí tò a búí wán.

³ Ì yí bía bǔn à síinínaa mi júná. Ì yàá lá bía mu le wa 6èntǐn wa mia làa sòobéé. A wa yǐo wé lua, tàá à wa hí, se wa pá wa mia.

⁴ Ì 6èntǐn láa mia, Ì síi wan mi bǐo yi làa sòobéé. Le lònbee na wee yí mi búenbúen á Ì síi here yi, á wee zámaka.

⁵ Mu bon, bǐo wa 6ueé dǎn ho Maseduana, á wa yí yú vǔrǎnà, le lònbee lè mí síiwà yú wén hen. Ba nùpua wee pí wa bǐo à kán wén, wa yilera hǎn yí kará lòn-kéní

⁶ Hen ká a nùpue bàra tò, à le Dónbeenǐ bǐnǐ hení a síi. O Tiite 6uenló wa cǎn lé bǔn á le dǐn wán heníanaa warén sía.

⁷ Mu yàá yǐnǎn bǔn mí dòn. Bǐo ó o Tiite 6ueé bía á mún henía wa sía. O bía nǎn wén le mi henía mí síi, o le mi sía vá làa sòobéé à mi bǐnǐ mi mi, le bǐo mi wó làa mi khǐna á bǐnǐa yí sí mia, le mi henía Ì bǐo. Bǐo á Ì jǎ bǔn, á Ì síi wíokaa wan.

⁸ Hàrǐ ká ho vǔahǔ na á Ì túara nǎn mia á véenía mi yiwa, á Ìnén mu yí máa vá yi. Mu lá dà à vá mǐi lé bǐo á Ì zǔ le Ì véenía mi yiwa ho pǎn-za dèè yi,

⁹ Éé ká Ì màhá síi wan há làa na kà wán. Ì síi yí wan bǐo á Ì véenía mi yiwa bǐo yi. Ì wee zámaka lé bǐo mi yiwa vá há wén-kora na mi wó bǐo yi, á pǎ há día. Le yi-véé na yú mia kà, lé le Dónbeenǐ wi à mu wé làa bǔn, bèra a na à mi sía cǐ mi wén-kora mu bǐo yi à pí há. Ká mu wó kà, se wa vǔahǔ mu túaró yǐnǎn bǐo na wa wó khon làa mia.

¹⁰ Ká a nùpue yi wee vá lé bǐo mu lé le Dónbeenǐ síi bǐo, à dén yi-véé so wé ò o yèrè má mí yilera lè mí wára, lé bǔn wee na à le Dónbeenǐ kǎnǐ 6ánsó. Dén yi-véé so síi bǐo máa vá wén. Éé ká le yi-véé na màhá ka làa bǐa yí zǔ le Dónbeenǐ yi-véé bǐo síi, á wee 6ua a nùpue varáa mu húmú yi.

¹¹ Mu bon, mi yiwa na wee vá lé bǐo mu lé le Dónbeenǐ síi bǐo, á mi wǎa loǐ bǐo wó mia bǐo kà wán. Mi loǐ bǐo mi nǎnnaa miten, á yilera búenbúen yèrè máa. Mi wee bǐo síi miten yi làa sòobéé. Mi wee zéenǐ bǐo kà wán le mi yí wa mu bè-kora. Mi wee cǐi mi sía mu bǐo yi. Bǐo lá dà à yí mia mu bǐo yi á mi yàá zǎna. Mi sía vá à mi bǐnǐ mi mi, á mi wi à mi bǐnǐ wé le Dónbeenǐ síi bǐo, ká mi bé yǐa wó mu bè-kohó. Mi zéenía mu bǐo cèrèè yi le mi nínǐ mia bǔn bǐowa so wéenǐ.

¹² Ká Ì túara ho vǔahǔ nǎn mia, se mu yǐnǎn yǐa wó khon bǐo yi, á mu mún yǐnǎn yǐa 6a wó khonnáa bǐo yi. Ì túara ho bèra a na à bǐo mi nǎnnaa miten wa bǐo yi à bǐo zǔn wéréwéré le Dónbeenǐ yahó.

¹³ Lé bǔn bǐo yi á wa yúrǎa le sí-he6úee.

Mu bon, mu yàá yǐnǎn bǔn mí dòn á wa sía há bǐo yi. Wa mún wee zámaka bǐo ó o Tiite síi wan bǐo yi, lé bǐo mi búenbúen hǐna a síi.

¹⁴ Ì khònía mia o Tiite yǐo yi, á bǐo ó o van mi cǎn bǐnǐa, á mi 6èn yí dó nǐyio mǐi. Bǐo á bǐo wa wee bǐo búenbúen lé ho túiá ponináa, lé làa bǔn á bǐo wa khònía làa mia o Tiite yǐo yi mún wórǎa ho túiá.

¹⁵ Bǐo ó o 6uara mi cǎn á mi 6uan wo se. Mi bò a bǐnǐ yi lè le sòobéé lè le kǎnbii. Hen ká a leékaa mu, ò o wíoka waǎ mia.

¹⁶ Ì wee zámaka lé bǐo á Ì láa mia mu bǐo búenbúen yi.

8

Mu hāmu cāló bïo

¹ Wàn zāwa lè wàn hɛnni, wa wi mi zūn bïo nɔn le Dónbeenɛ wórāa mu sāamu lè ho Maseduana kèrètɛwa kuio.

² Ba lò bon làa sòobéé, ká ba sía bɛntɛn pá wan làa sòobéé. Ba khon binbirɛ, èé ká ba màhá wó mu hāmu cèrèé le Dónbeenɛ tonló sáró bïo yi.

³ I lé mu bàn sɛéràso, ba wó bïo ba dà wee wé, ba wó mu miten á yòó puunía lé bïo mu sɛi ba yi.

⁴ Ba flora mu wa cón á henía, le wa día le mí dé mí níní à sɛénínāa ho Zeruzalɛmu kèrètɛwa kuure.

⁵ Ba wó mu á dà bïo wa lá wee leéka wán. Barén nɔn miten le Dónbeenɛ yi, á ba día miten nɔn wɛn làa bïo mu sínāa le Dónbeenɛ yi.

⁶ Lé bɛn bïo yi á wa le ho cāló tonló mu na ó o Tiite lá búakāa mi cón ò o wíoka sá à tíi jii.

⁷ Mi sɛadéro lè mí bioní yi, mi bïo zūnló lè miten naló yi, lè le waminɛ na mi yú wa cón, bɛn búenbúen á mi dó mi sòobéé yi, á wó mu sese. Lé ká sɛi á mi sòobáaráa miten sárāa ho cāló tonló na ká.

⁸ I yí máa kíká mia. I wi à í zéení bïo ba kèrètɛwa kuio na ká wórāa làa mia, bèra a na à mi dàrɛ zéení le mi wa bɛa ká bïo bon.

⁹ Lé bïo mi zū wa Núhúso Yeesu *Krista sāamu na ó o wó nɔn wɛn bïo. Orén na mu bïo búenbúen wi nɛi yi, á día bɛn búenbúen ò o tà mu khemu yi mi bïo yi. O wó ká sɛi bèra a na ò o khemu mu wé mia lè ho nàfòró bànsowà mi sía yi.

¹⁰ I wi à í bïo bïo á í wee leéka ho cāló mu dānɛ yi: Bïo mi wó á se, minén lé bɛa zenɛn lé ba nín-yání nùpua na tà ho bïo, á lé minén mún nín-yání wó ho.

¹¹ Hā làa na ká wán á mi tíi ho tonló mu jii. Bïo mi fù sòobāa miten á tà mu, lé làa bɛn à mi pá wé sòobáráa miten à sá ho tonló mu vaa tíi jii. Mi wé mu làa bïo mi dàráa mu.

¹² Lé bïo ká mi sòobāa miten á nɔn bïo le Dónbeenɛ yi, á le è tà à fé bïo wi mi cón, ká le máa loɛ bïo mia mi cón.

¹³ Mi yí leéka le í wee sɛení bɛa ká lònbee làa mia bèra a na à barén vɛrɛ ká minén lò be. Bùéé, í wi à mí màní.

¹⁴ Hā làa na ká wán á mi bïo wi cèrèé á mu sūaaní à mi wé hā bɛa khon. Ká nònzòn na minén bɛn khon à barén bïo wi boo, á ba à hā mia. Ká mu wee wé ká, bɛn ká mi màa.

¹⁵ Mu ù wé làa bïo mu túararáa le Dónbeenɛ bionɛ vūahɛ yi: «Yia yú ho dɛnló cèrèé á yí yú yí puunía, á yia yí yú bïo na boo á bïo búí mún yí fòora yi.»*

O Tiite lè ba búí varó ho Korɛnte yi bïo

¹⁶ Wa wee dé le Dónbeenɛ bārākà, dɛn na wó ó o Tiite sòobāa miten mi bïo yi làa bïo warén wó làa bɛ.

¹⁷ Lé bïo á bïo wa le o Tiite va mi cón ó o tà. Mí lahó yi ó orén miten lé yia yáa henía mí bɛnɛ varó mi cón bïo.

¹⁸ Wa wāa à tonka a Tiite mu lè wàn za na ba kèrètɛwa kuio búenbúen wee wíoka yèni le Dónbeenɛ bín-tente bueró bïo yi.

¹⁹ Mu yínɔn bɛn mí dòn, ba kèrètɛwa kuio lé bɛa léra wàn za mu ò o wé bè làa wɛn wa varāa yi. O wee bè làa wɛn à sárāa ho cāló mu tonló na wee dé ho cùkú o Núhúso mí bɛere yi, á mu wee zéení le wa wi wa wé bïo se.

²⁰ Le minka wárí mu á wa wé è pa bïo bèra a na à nùpue yí bïo khe na wɛn le búaró dānɛ yi.

²¹ Lé bïo wa wi à wa wé bïo se o Núhúso yahó lè ba nùpua yahó.

* 8:15 Mi loɛ Léró vūahɛ (Exode) 16.18

²² Wa mún ò páaní ì tonka wàn za búí làa ba. Pònna cèrèè wa lora a, á m̀n ò o wee sòobá miten le Dónbeení tonló sáró yi. Hã làa na kà wán ó o yàá wíokaa wee na miten ho tonló mu yi á po bío lè ho yahó lé bío ó o láa mia.

²³ O Tiite wón làa mi léera ho tonló yi, wa páanía wee sá à séenínáa mia. Ká bíá á à bè mín làa wo bán lé ba kèrètíewa kuio tonkaa ba mi c̀n. Ba tonló wee dé ho c̀kú o *Krista yi.

²⁴ Ká ba ́ueé d̀n mi c̀n, à mi zéení làa ba le mi wa ba, à ba kèrètíewa kuio na tonkaa ba à z̀n le bío wa wee khòoní mia bío yi á b̀ntín lée túiá poni.

9

Le Dónbeení wa yía wee hã mu bío lè le sí-wee

¹ Mu yàá ka lè mu j̀hú mia à ì túa ho v̀ahú na kà na mia ba kèrètíewa kuure séení mu d̀n yi.

² Lé bío á ì z̀ bío mi sòobáaráa miten ba séenílò bío yi. I sii wan mi bío yi á wee bío na ho Maseduana kèrètíewa yi hen le «Ho Akayii kèrètíewa wi ba séení ba kèrètíewa kuure na wi ho *Zudee yi. Ba yàá búakáa wee wíoka miten mu bío yi hárí zenín». Ká ho Maseduana kèrètíewa mún j́a mu, á ba cèrèè wíokaa ǹn miten le séení mu bío yi.

³ Èe ká ì màhã à tonka wàn zàwa mu mi c̀n bèra a na à bío ǹn wa khòoníánáa mia à yí wé káamáa. A ì wi à mi wíoka miten làa bío á ì bíaráa mu.

⁴ B̀n mia ká ínén lè ho Maseduana kèrètíewa ́ueé d̀n mia ká mi d̀n yí wíokaa miten ho c̀lò mu bío yi, á warén lé bíá hã ǹyio ò dí ba ỳo yi, lé bío wa láa mia. I z̀ le minén á hã ǹyio mún ò dí.

⁵ Lé b̀n ǹn á ì leékaa le mu s̀aaní à ì fio wàn zàwa mu à ba dí ì yahó buen mi c̀n, à ́uee loń le séení mu bío, dén na mi dó mi j́nì ǹn bío yi. Ká ì ́ueé d̀n ká mu ỳo ló, á b̀n ò zéení le mi héra mi yiwa wóráa mu ká k̀kãa yí kera mu yi.

⁶ Mi z̀n mu! Ǹpuee yí dù bío na boo, ó o máa lá bío na boo. Ǹpuee na dù mu bío na boo, wón ò lá mu bío na boo.

⁷ Mi na, à héha làa bío wi mi ò-kéní kéníwà sía yi. Mi yí wé mu làa yi véé, à keń lè mu lée k̀kãa mi wán. Lé bío á yía wee na mu bío lè le sí-wee wón bío sí le Dónbeení yi.

⁸ Le Dónbeení dà à na bío cèrèè mia á yòó puuní bío mi màkóo wi yi, bèra a na ká mi yú hã pònna búenbúen yi á yòó puuní, á mi ò dàń ò wé bío na se cèrèè làa bú.

⁹ Mu ò keń làa bío mu túararáa le Dónbeení bíoní v̀ahú yi: «O wee hén mí yi à hánáa ba ò-khenia, o wee wé mu tentemu fééé.»*

¹⁰ Yía wee na mu bè-dà ba ǹpua yi á wee hã ba làa bío ba à dí, á mún ò na mu bè-dà minén yi. O o ò wé á mu ò j́n á mí tentemu c̀nú wé è dé wán.

¹¹ O o ò na bío cèrèè mia bèra a na à minén bèn hén mi yiwa à hánáa ba ǹpua. Mu ò wé á ba ǹpua cèrèè á à dé le Dónbeení b́arákà bío mi ǹn wen á wa ǹn ba yi bío yi.

¹² Le séení na mi wee wé yínòń dèe na wee séení ho Zeruzaléemu kèrètíewa kuure ba màkóo bío yi mí dòn, le mún wee wé à ba wíoka wé dé le Dónbeení b́arákà cèrèè.

¹³ Le séení na mi wee wé ká á à zéení le mi héra mi yiwa. Mu bon, mi wee bío o *Krista b́n-tente bío, á bò le yi, á ba ǹpua cèrèè wee dé ho c̀kú le Dónbeení yi mu bío yi. Ba mún wé è dé ho c̀kú le yi bío mi h́raráa mi yiwa á ǹn mi ní bío b́arén lè ba ǹpua búenbúen yi bío yi.

* 9:9 Mi loń Lení v̀ahú (Psaumes) 112.9

¹⁴ A 6a wé è fio ò na mia à zéeni le mí wa mia, lé bŕo le Dónbeenŕ wó mí sáamu làa mia yòó puunía.

¹⁵ Mi wa dé le Dónbeenŕ bárakà mu bè-tente na bân síi mía, na le wó non wen bŕo yi.

10

O Poole wee bŕo mí tonkaró tonló bŕo

¹ Inén Poole í bæere á wee fio mia, o *Krista wayiró là a síi na se pànká yi. Ba le ká í wi làa mia à í wé hézŕn, ká í khèra làa mia à í síi wé here.

² Ká í màhá wee fio mia le mi yí día le ká í khii bŕnía 6uara mi cŕn à í yí mia zaráa. Ba nùpua 6úi wi mi tŕahŕ á wee bŕo le í wee 6ua íten lòn nùpue na yí zŕ Dónbeenŕ. Bán sowaso á í 6ueé mí lè sòobéé á à na yi.

³ Mu bon, wa wi ho dímíjá yi, ká há fio na wa wi yi á wa yí máa fi lè ho dímíjá fio bŕo síi.

⁴ Há fio sía na wa wee firáa yínŕn ho dímíjá fio sía. Bùéé! Warén fio sía lé le Dónbeenŕ na pànká wi fio sía. Há pànká wi à firáa há lùa na 6a zúkúsa wee sà míten yi. Wa wee bŕo 6úe 6a sabŕn-fúaalowa júná.

⁵ Há yile-kora 6úen6úen na á bŕa wee yòoní míten wee lá à đŕn sánsáráa le Dónbeenŕ bŕo zŕnló á wa wee kánká kúia. Wa wee yèrémá 6a nùpua hácírí à 6a bè o Krista bŕonŕ yi.

⁶ Ká pãahŕ na mi cèrèé khii zéeni le mi bò a Krista bŕonŕ mu yi bŕo bon, á warén ñ bé bŕa ká na yí bò le yi.

⁷ Minén wee lonŕ bŕo wee mí mí dòn. Hen ká a 6úi bŕa le mí bŕo sã a *Krista yi, ó o ko ò o zŕn le ínén mún bŕo sã a Krista mu yi.

⁸ Hàrí ká í ka lè í dá khòonía íten ho pànká na ó o Núhŕso non wen bŕo yi, á nŕyio máa dí mí. Hón pànká so na ó o Núhŕso non wen, lé à wa séenínáa mí kuure, ká mu yínŕn mí yáaró bŕo yi.

⁹ Í yí wi à í keŕn lè í wi à í zãní mia lè í vŕnna na á í wee túa,

¹⁰ lé bŕo 6a 6úi le: «O Poole vŕnna bŕonŕ lée bŕonŕ na hereka làa bŕonŕ na wee vá. Ée ká a màhá wi làa wen ò o pànká máa keŕn, à bŕonŕ pànká máa keŕn.»

¹¹ Bŕa wee bŕo hŕn bŕonŕ so zŕn le bŕo wa wee túa há vŕnna yi à toní na 6a yí lé bŕn mí bæere wa à wéráa ká wa khii 6ueé đŕn 6a.

¹² Ba 6úi sòobáa wee wŕoka mí yènnáa dàkhŕna. Bán á warén so yáá à tà á à màní lè waten le? Ba wee wé míten lòn m̀nzãní sía à m̀nzã lè míten mí dòn. Ba hácírí so wi le?

¹³ Ká warén bán máa khòoní waten máa dà máa khií. Ho tonló na le Dónbeenŕ dó wen lé hón wa wee kãna yi. Lé bŕn bŕo yi wa 6uararáa mi cŕn.

¹⁴ Wa yí dà bŕo le Dónbeenŕ le wa wé wán. Mu bon, warén lé bŕa nŕn-yání 6uara mi cŕn 6ueé buera le bŕn-tente na bŕo cŕran o Krista.

¹⁵ Wa yí máa khòoní waten ho tonló na á 6a 6úi sá bŕo yi. Wa láa mu yi le mí siadéro le Dónbeenŕ yi wee dé wán ká mu wà, á warén tonló mún ñ va le mí yahó làa sòobéé mi cŕn, ká wa máa dà bŕo le Dónbeenŕ le wa wé wán.

¹⁶ Ká mu wó làa bŕn, á wa à dàñ ñ va lè wa yahó á vaá bue le Dónbeenŕ bŕn-tente há kãna na dà minén wán yi. Wa yí wi wa sá ho lahó na 6a 6úi 6úakáa wee sá yi à khòoní waten ho tonló na 6a sá bŕo yi.

¹⁷ «Yia le mí ñ khòn, à wón khòn bŕo ó o Núhŕso wó bŕo yi.»*

¹⁸ Yia wee khòoní míten yínŕn yŕa ó o Núhŕso tà bŕo, mu lé yŕa ó o Núhŕso mí bæere wee khòoní.

* 10:17 Mi lonŕ Zeremii vŕahŕ 9.23

11

O Poole lè 6a tonkarowà na bŕo yŕi bon bŕo

¹ I wi à mi tà à ì bŕo làa mia lòn khéero cùeée. Uuu! Mi tà mu yi.

² Mi bŕo sí miŕi làa sòobéé fúaa ì yŕi wi ò o bŕi tŕii mia làa bŕo le Dónbeenŕi yŕi wi ò o bŕi tŕiináa mia bŕo síi. Mu bon, ì bŕo mi fŕaamu nŕn báa nŕ-kénŕi yi. Wón báa so lé o *Krista. I wee zéení mia làa wo lòn hŕnzo-sínii na yŕi zŕ báa.

³ Éé ká bŕo ó o háa khàráa o Éeve vŕinía, á ì zána à minén mún yilera hŕa lŕnka à vŕi làa bŕn síi, à yŕi día miten naló lè mí cemu mi páaníló là a Krista bŕo yi.*

⁴ Mu bon, ká a bŕi bueé wee bŕo Yeesu veere na warén yŕi bŕi bŕo làa mia, tàá ká a bŕi bueé nŕn hácin-veere na wi mí dòn lè le Dónbeenŕi Hácŕíri mia, tàá ká a bŕi bueé wee bue bŕn-tente veere na wi mí dòn làa dío warén buera nŕn mia, à bŕn mi dèení tà fua fua.

⁵ A ìnén cŕn, á 6a nŕpua mu na mi wee nàkà bŕo le 6a lé o Yeesu tonkarowà binbirŕi, á yŕi po ìnén.

⁶ Nŕhŕ sí á ì yŕi dàn bŕo lè 6arén bŕo, ká mu bŕo zŕnŕló á ì po 6a. Wa zéenía mu làa mia wéréwéré há pŕnna búenbúen lè mu bŕo búenbúen yi.

⁷ Tàá bŕo á ì buera le Dónbeenŕi bŕn-tente nŕn mia há káamáa yi, á liinía ìten nŕn mia bèra a na à minén nŕná hoonŕi, á ì so wó khon le?

⁸ I tà á fó 6a kèrètŕewa kuio bŕi nŕi bŕo á sáráa ho tonlŕo nŕn mia.

⁹ Bŕo á ì fŕu wi mi cŕn á màkóo wi le séeníi yi á ì bŕo yŕi wó Nŕn-sèró o bŕi wán. Wán zàwa kèrètŕewa na lŕo ho Maseduana yi lé bán 6uan bŕo á ì màkóo wi yi bueé nŕn miŕi. Ho pàahŕ mu yi á ì bŕo yŕi wó Nŕn-sèró minén bŕi wán, á ì mún yŕi wi à ì bŕo wé sèró o bŕi wán mi tŕahŕ.

¹⁰ I dà à khòonŕi ìten bŕn bŕo yi, á nŕpue na à hè mi ho Akayii kŕhŕ yi mu wéró yi wón mia. O *Krista na wi miŕi yèni yi á bŕo á ì wee bŕo ká lé ho tŕiá poni.

¹¹ Bŕo á ì bŕi ká so wee zéení le ì yŕi wa mia le? Bùeé! Le Dónbeenŕi zŕ le ì wa mia.

¹² Bŕo á ì bŕo lá yŕnŕn nŕn-sèró o bŕi wán, lé bŕn mu pá karáa, bèra à na à hŕa le mí lé o Yeesu tonkarowà ká mu yŕi bon à yŕi bè bŕn yi khòonŕináa miten le mi wee sá làa bŕo á warén wee sáráa.

¹³ Ba nŕpua mu yŕnŕn Krista tonkarowà, 6a lé 6a nŕ-khàwa, á wee wé míten lòn Krista tonkarowà.

¹⁴ Mi yŕi le mu wé mia coon, lé bŕo á pàahŕ bŕi ò o *Satāni mún yèrémá míten wé lòn Dónbeenŕi tonkaro na lŕo ho wáayi, à wé nŕiŕka lòn khoomu.

¹⁵ A mi yŕi le bŕo ó o Satāni ton-sáwá bŕo na 6a wee yèrémá míten wé lòn ton-sáwá na téréna wé mia coon. Mu vaa véeníi á bŕo 6a wó sàánŕi á 6a so máa yŕi le?

Le lònbee na yŕi a Poole bŕo

¹⁶ Le ì wŕoka bŕo mu na mia: O bŕi yŕi leéka le ì wee khée. Éé ká mi wee leéka le ì wee khée, à mi na le nŕi miŕi le ì khòonŕi ìten làa bŕo mi lá à nanáa le o khéero yi.

¹⁷ Bŕo á ì bŕo há laà na ká wán yŕnŕn bŕo ó o Nŕhŕso wi à ì bíoráa, bŕeé! Bŕo á ì wáa lan wee khòonŕi ìten ká, á ì wee bŕo lòn khéero.

¹⁸ Yŕnŕn 6a nŕpua cèrèe wáa wee khòonŕi míten ho dímŕná bŕo dánŕi yi le? Awa, á ìnén mún wáa à khòonŕi ìten.

¹⁹ Minén na lé mu bè-zŕnminŕi 6ansowà á wee tà bŕo 6a khéerowà wee wé yi.

* 11:3 Mi lonŕ Bŕo nŕhŕ bŕeénŕi vŕahŕ (Genèse) 3.1-6, 13

20 Ba nùpua wee wé mia lè mí wobáaní, à wé hūn mia, à wé òuaa mi bǐo, à wé òin mia, à wé fio mi sáarà, á mi wee díá à bǔn búenbúen kúu mia.

21 Mu bǎn bíoró òiyio wi. Mi sáberé, warén sǎa yí wó herera yí vaá bó bǔn yi. Eε ká í pá à bío lòn khéero ò lén. Bǐo á bǐa ká wee khòoní mítén bǐo yi, bǔn á ínén mún dà à khòoní íten bǐo yi.

22 Ba lé 6a *Heberewa le? Awa, á ínén mún lé o hebere nǐi. Ba ló a *Isirayεεle òipomu yi léé? A ínén mún ló a òipomu yi. Ba ló a *Abarahaamu òonkǎni yi léé? A ínén mún lé o mǎnmǎnǐi.

23 Ba lé o *Krista ton-sáwá léé? Í yáá à bío lè í òuhú mía bǐn, ínén lé o Krista ton-sá po 6a. Í sá lò bon po 6a, 6a dó mi ho kàsó yi á po 6arén, 6a han mi po po 6arén. Í zàanía í mukǎnǐ cúa cèrèε po 6a.

24 Ba *Zúífúwa han mi lè le lábàanǐ yimù cúa-6úará-jun dà-kéní mía á dǎn hǎ zen cúa-hònú.

25 Ba nùpua vǔaana mi lè le bǔini, á dǎn hǎ zen cúa-tǐn. Cúekúee 6úí á 6a lèekaa mi lè hǎ huua le mí ò 6úe. Ho won-beenǐ lú mu òumu yi làa mi dǎn hǎ zen cúa-tǐn. Cúekúee 6úí á í wó le wizon-kùure lè mí tǐnàahú mu òun-beenǐ yi.

26 Pǎnna cèrèε ká í wi le veenǐ yi á í lò bon bǐo cèrèε bǐo yi: Hǎ muna 6úí na sú cáa á í lò bon kǎaló yi. Ba kǎnlowà, lè wàn sǐí nùpua, làa bǐa yínǎn wàn sǐí nùpua, bán búenbúen beéra í lò í veení yi. Í lò bon hǎ ló-beera yi, hǎ mana yi, mu òun-beenǐ yi. Wàn zàwa na le mí lé 6a kèrètíewa à mu òon yí bon bán mún beéra í lò.

27 Í sá lò bon dàkhǐina. Hǎ pǎnna 6úí á í cáana yí dǔma, le hǐni lè le òu-hǎnǐ beéra í lò. Pǎnna cèrèε à í máa yí bǐo dí. Le tènǐ lè ho péerú mún beéra í lò.

28 Mu yáá pá yínǎn bǔn mí dòn. Bǐo á í wee leéka bǐo hǎ wizooní búenbúen mún wi bǐn: Ba kèrètíewa kuio búenbúen á í yi wee dè bǐo yi.

29 Hen ká a 6úí léé yídà, à í lò wé be mu bǐo yi. Ká a 6úí wó bè-kohó à mu vá mǐi làa sòobéε.

30 Ká í ko à í khòoní íten, à í wé mu í yídàmu bǐo yi.

31 Le Dónbeenǐ na lé wa Òuhúso Yeesu bǎn Maá, dén na ko lè le 6úaanǐ féeε, á zǔ le í yí máa fǐ sabéré.

32 Pǎahú na á í 6ueé wi ho Damaasi lóhó yi, ó o Kuvεεεεere na wee sá a bée Aretaasi yèni yi le 6a pe ho lóhó zǔanǐnǐ búenbúen, à 6a wǐi mi.

33 Ká 6a màhǎ can ho lío-beenǐ lè hǎ hǔni á í zon yi á 6a léε liinǐa lè ho soró món, lé bǔn fenǐa mi.†

12

Bio ó o Òuhúso zéenia là a Poole

1 Í ko à í khòoní íten à mu òon òuhú mía. Eε ká í màhǎ à bío mu bè-sànkana na ó o Òuhúso zéenia làa mi dǎnǐ yi.

2 Í zǔ a kèrètíε 6úí. Le Dónbeenǐ 6uan wo yòoraráa ho wáayi òun-tǐahú mu wǎa à yí lúlúio píru náa. O lá van ho wáayi binbirǐ léε, tàá hǎ léε kònkórà òa a yi léε, bǔn á í yí zǔ. Le Dónbeenǐ lé dío zǔ mu.

3 Mu bon! Í zǔ le le Dónbeenǐ 6uan wo yòoraráa ho wáayi. Ká a lá van ho wáayi binbirǐ léε tàá hǎ léε kònkórà òa a yi léε, bǔn á í yí zǔ. Le Dónbeenǐ lé dío zǔ mu.

4 Bǐo ó o vaá òa le Dónbeenǐ cǎn ho wáayi mu yi á yí dà máa bío, á mu ní mún yí òon nùpue yi ò o bío mu.

5 Í ò khòoní íten bǐo wó a nǐi mu yi bǐo yi. Ká ínén í beere dǎnǐ yi, á í khòoní íten í yídàmu bǐo yi.

† 11:33 Mí loǐ Bè-wénia vǔahú 9.25

⁶ Ká í yàá pá lá wi à ì khòní ìten, se í pá yínón khéero, lé bïo á ì ì mí ho túiá poni. Εε ká í màhá máa bío, í yí wi à ba nùpua càtí mi à dà bïo á ì wee wé làa bïo á ì wee bío wán.

⁷ Mí yí mən le, í lá dà à yòní ìten bñn bè-beera so na le Dónbeenì zéenia làa mi bñn bïo yi. Εε lé bñn nən á le dó bïo búí miñ na wee vá í sánia yi. Le díá ó o *Satāni tonkaro wó mu làa mi, bèra a na à ì yí yòní ìten.

⁸ Í flora a Núhúso dñn há zen cúa-tñn le o véení í lònbee mu.

⁹ O o bía nən miñ: «í sāamu ù kǎna fo, lé bïo á ho pǎahú na fo wee mi ù yídāmu yi lé hón pǎahú so yi á ì pánká bèn wíokaa wee mi yi». Awa, á mu sūaaní à ì wé khòn bïo á ì lé o yídā bïo yi, bèra a na ò o *Krista pánká keñ miñ binbirí.

¹⁰ Lé bñn bïo yi, á ì sñi wan bïo á ì lé o yídā bïo yi. O Krista bïo yi hárí ba wé là mi, à le lònbee yí mi, hárí à ba wé jíní í sánia, à ì hácírí yáa, á ì sñi pá à wa. Lé bïo ká í lé o yídā pǎahú na yi, à ì yí ho pánká hón pǎahú so yi.

O Poole yilera lunkaa ho Korēte kèrètíewa bïo yi

¹¹ Í bía lè í jùhú míá bñn, εε ká lé minén nən á ì bíaráa ká. Mu bon, minén lé bía lá ko à mí mí ho túiá í jñi ba nùpua yahó. Hárí ká í yínón dèe á bía mí wee jǎká bïo le ba lé ba tonkarowà binbirí á yí sūaaní mi bïo woon yi.

¹² Bïo á ínén lé o Yeesu tonkaro, á ì jà í yi làa sòobéε, á le Dónbeenì dñn í wán á wóráa mu yéréké biowa lè mí sñiwà.

¹³ Lé mu yén á ì wó nən ba kèrètíewa kuio na ká yi ká í yí wó mu yí nən mia, ká mu yínón bïo á ì yí díá á mí lá í jún-sèró. Mí wǎa sèn díá na miñ bñn bïo yi.

¹⁴ Hen làa cñnú ká í buen mi cñn á bñn wǎa à wé mu cúa-tñn níi. Bñn á ì mún máa bío le mí na bío búí miñ. Minén mi bæere lé bía á ì wee cà, í màkóo míá mi níi bïo yi. Mu yínón ba zàwa wee bàrá mí níi bïo ká lè mñn nùwǎ, ká ba zàwa bàn nùwǎ lé bía wee bàrá mu ká làa ba.

¹⁵ Inén cñn á ì níi bïo búenbúen lá déró ho tonló yi mí bïo yi á à wé sí miñ. Í yáá dà à na í mukāñi búenbúen mi bïo yi. Bïo á ínén wa mia lè í sòobéε jún-sí lé bñn wee lén mu búí bïo mi wa làa mí yi.

¹⁶ Mí tà à zñn le í bïo yí wó jún-sèró mi wán. Ba búí wee bío le o Poole bènññn héra, o wee khà wen à fé níi bïo.

¹⁷ Bía búenbúen na á ì tonkaa mi cñn ó o búí á ì so dñn wán á tò mí wán le?

¹⁸ Í hía flora a Tiite, ó o buara mi cñn, á wán za nñ-kéní búí na mí zñ á bò làa wo. O Tiite mu so bueé khà mia fó bïo búí le? Inén làa wo so yí wó yilera dà-kéní á yí sáráa le? Le dñn na wa lá so yínón dà-kéní le?

¹⁹ Bïo wa bía ho vǎahú yi bueé bó hen, jún-sí mi wee leéka le wa wee bío sí waten yi. Εε ká bùéé. Wa bía mu le Dónbeenì yahó wa páaníló là a *Krista bïo yi. Wán zàwa lè wán hñnni na á ì wa làa sòobéε, wa wee bío bñn búenbúen bèra a na mí jàa va lè mí yahó le Dónbeenì wǎhú wán.

²⁰ Í zǎna à ì buee yí mia ká mí yí ka làa bïo á ì wee leéka, ká ínén bèn yí ka làa bío á minén wee leéka. Í zǎna le jún-sí á ì buee yí mia ká mí wi há fio yi, á wee dí le yandee làa mín, á sia wee cñ mín yi, á wee penka làa mín ká mí ì là mín, á wee jùu mín ká mí ì yòní miten, á yú bïo na à mí wé.

²¹ Í zǎna le ká í buara mi cñn, à wán Dónbeenì díá à há nñyio dí mí mi bïo yi. Í zǎna à ì buee mí mia à wá mí bïo yi, lé bïo á bía fù wi mu bè-kora wéró yi á yí yèrémáa mí yilera lè mí wárá, á pá wi ho há-fénló lè ho bá-fénló lè mí sñiwà wéró yi. Í zǎna à ì buee yí ba ká ba pá wee wé mu bïo na yí se lè mí sñiwà búenbúen.

13

O Poole mǎndén zéenti là a tènñi bío

¹ Bïo á ï buen mi cón kà á wãa à wé ï buenlò cúa-tín níi. Mu túara kà síi: «Mu bïo búenbúen á wa à lén yïo ba seéràsa nùwã jun tàá nùwã tín bè-bíonii wán.»*

² Mu cúa-jun níi na á ï buara mi cón, á ï jà bïa wee wé mu bè-kora làa bïa kà búenbúen zeñ wán. Bïo á ï wãa khèra làa mia bïo kà wán, á ï wíokaa wee jï mi zeñ wán le ká ï khíi bïnía buara á nïi woon níi máa lé ho béró yi.

³ Mi wi à mi zún wéréwéré le o *Krista wee ðïn ïnén wán à bíoráa. Awa! A mi zún mu le o Krista yínón yí dà mi ðahũ. ï wee jï mi zeñ wán, o ò zéení mí pánkà làa mia.

⁴ O búεερό ho *kùrùwá wán ó o zéenia le mí lé o yídà bñn bon, ká hã làa na kà wán ó o yïo wi lua le Dónbeenï pánkà yi. Warén páaníló làa wo bïo yi á wa mún lé ba yídàwa bñn bon. Εε ká wa màhã wee jï mi zeñ wán: Le Dónbeenï pánkà yi á warén làa wo yïo á à wé lua mi ðahũ!

⁵ Mi loñ miten à dándá miten miten, à zún le mi dó mi sía o Yeesu Krista yi. Mi so yí zū le o wi mia le? Nún-sí á mi loña miten mən à mi yí ka làa bñn!

⁶ Εε ká ï láa mu yi le mi zū le warén bán zéenia le wa dó wa sía wo yi.

⁷ Wa wee fio le Dónbeenï yi bèra a na à mi wé yí wé mu bè-kora. Εε ká wa màhã yí máa wé mu à zéenínaa le warén á sée wi yi. Wa wee wé mu bèra a na à mi wé wé ho tũia poni bïo mí dòn, hàrí ká wa bïo búenbúen ka lè mu jii yí sú.

⁸ Wa yí dà máa kán ho tũia poni, bïo bon bñn mí dòn lé bïo wa dà wee wé.

⁹ Mu bon, wa wee zãmaka bïo á warén lé ba yídàwa, à minén pánkà wi bïo yi. Bïo wa wee cà wa fioró yi lé à mi wé ba nùpua na á wékheró bïo yí máa mí léé yi.

¹⁰ Bïo nən á ï fèra wee túaráa ho vūahũ mu ù na mia lée bèra a na ká ï khíi buéé ðñn mia à ï yí ðïn ho pánkà na ó o Núhũso nən miñ wán à zaráa làa mia. Mu bon, le Dónbeenï yí nən ho miñ à ï yáa mia, ká lée bèra a na à ï séení mia à mi siadéro le yi va làa yahó.

¹¹ Wán zàwa lè wán hínni, mi le mi sía wa, à siadéro le Dónbeenï yi va làa yahó. Mi wé hení mín sía à jì-cúa wé dà-kéní à keñ mín wán làa héera. A le Dónbeenï na wa wen á wee na ho héera ba nùpua yi á à keñ làa mia.

¹² Mi tēení mín yi sese lòn nu zàwa. Bïa bïo sã le Dónbeenï yi hen búenbúen wee tēení mia.

¹³ Le wa Núhũso Yeesu *Krista sãamu, lè le Dónbeenï waminï, lè le Dónbeenï Hácirí páaníló làa wen, à keñ lè mi búenbúen.

* 13:1 Mi loñ Lándá zéeníló vūahũ (Deutéronome) 19.15

Ho vūahū na ó o Poole túara n̄n ho Kalasii kèrètíewa kuure yi

Vūahū túaró nūhū

Ho vūahū mu lé o Poole túara ho n̄n ho Kalasii k̄hū kèrètíewa kuure yi. B̄io ó o yánkaa buera le Dónbeení b̄in-tente b̄in, á 6a n̄pua 6úí dó mí s̄ia o Yeesu yi (Bè-wénia 16.6).

Ba 6úí ló 6ueé b̄ia le b̄ia yín̄n 6a *zúifùwa ko 6a kúio mítén làa b̄io ho làndá b̄oráa mu. O o Poole túara ho vūahū n̄n 6a yi le 6a yí bè h̄ón k̄aránl̄o so yi, lé b̄io ho yí héhaa là a Yeesu *Krista b̄in-tente. O b̄ia le b̄io 6a dó mí s̄ia o Yeesu yi, lé b̄in te b̄io 6a t̄érénnaa le Dónbeení yahó, ká yín̄n b̄io 6a b̄o ho làndá yi. O Poole n̄n-yání z̄éénia b̄io ó o Yeesu yánkaa vonnáa wo ó o wó a tonkaro (1-2).

O Poole d̄in le Dónbeení v̄n-k̄ia wán á z̄éénia le ȳia dó mí s̄i o Yeesu yi, á wón n̄ k̄ání, ká yín̄n 6a zúifùwa làndá bèró lé b̄io ò k̄ání 6̄anso (3-4).

Ho vūahū lii véení ó o b̄ia le 6a ko 6a 6ua miten l̄on n̄pua na wi miten b̄io s̄i. Ba ko 6a día le le Dónbeení Hácírí dí 6a yahó, á 6a à yí le muk̄n-finle, á mún n̄ waí mín (5-6).

Le t̄éenti

¹ Inén Poole lé o Yeesu *Krista tonkaro. Mu yín̄n n̄pua wó mi là a tonkaro, á ï mún yí d̄in n̄i woon wán á wóráa wo. Mu lé o Yeesu Krista là a Maá Dónbeení lé b̄ia tonkaa mi, lerén Dónbeení mu na v̄énia wo léra 6a n̄i-hía t̄ihū.

² Mu lé inén lè wán z̄awa na làa mi páania wi 6úen6úen lé warén wee túa ho vūahū na kà á à na minén kèrètíewa kuio na wi ho Kalasii k̄hū yi.

³ Le wán Maá Dónbeení lè wa Nūhūso Yeesu Krista à wé mí s̄amu làa mia, à na ho héerà mia.

⁴ O Krista tà n̄n mítén á wó wa bè-kora s̄éndiaró muin̄i ȳia, á k̄ánianaa wen ho z̄uia d̄imíj̄a kohó na kà níi yi. Lé kà s̄i ó o Krista wóráa wán Maá Dónbeení s̄i b̄io,

⁵ wón na ho cùkú b̄io s̄a yi h̄a lúlúio na n̄i mia yi. *Amiina!

Le Dónbeení b̄in-tente lée dà-kéní mí dòn

⁶ B̄io mi pá le Dónbeení na von mia o *Krista s̄amu p̄anká yi à mi yèrémáa b̄o b̄in-tente veere na b̄io yí bon yi f̄uaf̄ua 6̄ent̄in lée b̄io na v̄a mi làa s̄obéé.

⁷ Mu yí máa z̄éení le b̄in-tente 6úí b̄inia wi, 6ueé! Ba n̄pua 6úí lé b̄ia wee l̄unka mi yilera, á wi 6a yèrémá a Krista b̄in-tente.

⁸ Awa! Ká a 6úí, tàá warén wa b̄eere, tàá wáyí tonkaro 6úí k̄hí 6ueé buera b̄in-tente 6úí na wi mí dòn làa d̄io á warén buera n̄n mia, à wón 6̄anso à h̄a d̄ánkáa yí.

⁹ Wa b̄ia mu, á ï pá b̄inia wee bío mu: Hen ká a 6úí ló 6ueé buera b̄in-tente na wi mí dòn làa d̄io mi tà b̄io, à 6̄anso à h̄a d̄ánkáa yí.

¹⁰ Awa! A mi so wee leéka le ï wi à 6a n̄pua tà ï b̄io lée, tàá lé le Dónbeení? Lé 6a n̄pua á ï so wi à ï b̄io wé s̄i yi le? Ká mu lé à wé à ï b̄io wé s̄i 6a n̄pua yi, se ï lá máa wé Krista ton-sá.

B̄io ó o Nūhūso vonnáa o Poole wó là a tonkaro

¹¹ Wán z̄awa lè wán h̄inni, le ï bío b̄io kà na mia: Le Dónbeení b̄in-tente na á ï buera n̄n mia á yí ló n̄pue c̄on.

¹² A le mún yínǎn dèe na á ì yú nùpue búí cǎn, tàá dèe na ó o búí kàrána làa mi. Le bín-tente na á ì wee bue lé o Yeesu *Krista mí bæere lé yia zéenia le làa mi.

¹³ Mi yàá jíá bío á ì kuio lá cannáa ba *zúifùwa làndá bèró yi. I lá wee jíiní le Dónbeení nǐpomu sǎnía làa sòobéé, á wi à ì búe mu jíuhú.

¹⁴ Ba zúifùwa làndá bèró á ì lá henía bío po wa ninzáwa na ká. A bío á wàn maáwà bò henía á ì lá wee là hæeré á po ba nùpua na ká.

¹⁵ Éé ká le Dónbeení màhá fèra léra mi bàrá mí dòn ká ì yàá ñin yí ton. Le sáamu na le wó làa mi lé bún bío yi á le vonnáa mi.

¹⁶ Le zéenia mí Za Yeesu bío làa mi, à ìnén bèn bíní zéení mu làa bíá yí zú le Dónbeení. A ì dèenia hínan wà à ì yí tùara nùpue yi làa bío á ì wé.

¹⁷ I yàá yí van ho Zeruzalæmu á yí vaá mǎn mín làa bíá wó a Yeesu tonkarowà ló mi, à ì wà van ho Arabii kǎhú, á ñin bín bínía ñuararàa ho Damaasi lóhó yi.

¹⁸ Lúlúio bío ñin bún mǎn á ì wà van ho Zeruzalæmu á vaá zúna a Sefaasi, á wó há wizooní píru hǎnú bín làa wo.

¹⁹ O Yeesu tonkarowà na ká ó o búí á ì yí mǎn ká yínǎn o Núhúso bǎn za Zaaki.

²⁰ Le Dónbeení lé ì seéràso, bío á ì wee túa á à na mia ká yínǎn sabéré.

²¹ Bún mǎn á ì wà van ho Siirii le ho Silisii kána yi.

²² Éé ká ho *Zudee kǎhú kèrètíewa kuio màhá lá ñin yí mǎn mi.

²³ Bío ba jíá mí dòn lé bío ká: «Yia lá wee jíiní wa sǎnía lé wón wáa wee bue le síidéro bío na ó o lá wi ò o búe jíuhú».

²⁴ A ba wee khóní le Dónbeení ì bío yi.

2

O Poole le ba tonkarowà na ká

¹ Lúlúio píru náa bún mǎn á ìnén là a Baanabaasi bò mín yòora ho Zeruzalæmu. I mún fó a Tiite bǎraa.

² I tà yòora ho Zeruzalæmu, lé bío le Dónbeení zéenia mu làa mi le ì wé mu. I yòó dǎn, á ba kèrètíewa ya-díwá mí dòn lé bíá á ì zéenia le bín-tente na á ì wee bue na bíá yínǎn ba *zúifùwa yi bío nǎn yi. Lé bío á ì lá yí wi à ho tonló na á ì sá khíina, làa hía á ì lá lan wee sá há laà na ká wán à wé ton-káamáa.

³ O Tiite lé o keréeki ní, à ba yàá pá yí kíkáa wo yi le o bè ho *kúiró làndá yi.

⁴ Ká ba búí na le mí lé wàn záwa à mu jíá yí bon, á sà míten zon wa tíahú, à lon bío ó o Yeesu *Krista wó á wa wiráa waten, bèra a na ba yèrémá wen wé le ho làndá wobáani.

⁵ Éé ká wa màhá yí tà yí nǎn mu ní ba yi húúu, bèra a na à le bín-tente túia poni keñ bín mi bío yi.

⁶ Ba kèrètíewa kuure ya-díwá (bío ba karáa bío yí ciran mi, le Dónbeení yí máa hueeka nùpua mín yi), ba ya-díwá mu á yí kíkáa mí le ì bíní bè bío búí mu wán.

⁷ Ba yàá zúna le le bín-tente bue naló bíá yínǎn ba zúifùwa yi bǎn tonló á le Dónbeení kàráfaa mí làa bío le kàráfaaraa ho o Piere yi le o bue le na ba zúifùwa yi.

⁸ Mu bon, yia wó ó o Piere lé o Yeesu tonkaro ba zúifùwa cǎn, lé wón mún wó á ì lé o Yeesu tonkaro bíá yínǎn ba zúifùwa cǎn.

⁹ O Zaaki, là a Piere là a Zán, bán na ba wee lá lòn bǎrǎbǎrǎwa na ñuan ba kèrètíewa búenbúen kuure ñinia á zúna le lé le Dónbeení le mí sáamu á kàráfaa ho tonló mu mí. Lé bún nǎn á ba dá mí níni ìnén là a Baanabaasi yí á wa ténia mín yi, à zéení le ba tà wa bío, le ba léé dà-kéní làa wen. A wa

le warén ò va làa bia yínón ba zúifùwa cón, ká barén 6èn ò va làa bia lé ba zúifùwa cón.

¹⁰ Bío ba cà wa cón séenía, lé à wa wé pa ba kèrètíewa kuure ni-khenia bío. A ì 6èn sòobáa ìten bǔn wéró yi.

¹¹ Ká p̄ahǔ na ó o Piere buara ho Antiosi lóhó yi, á ì zéenía o wékheró làa wo ba búenbúen yío yi.

¹² Mu bon, p̄ahǔ na ba nùpua búu na là a Zaaki zū mín òn yí buara, ká a Piere mu wee páaní dí lè wán zàwa na yínón ba *zúifùwa. Ká p̄ahǔ na á bán nùpua so búeé òn yi, ó o khú á yí máa dí làa ba, lé bío ó o zǎna ba kèrètíewa na wee hení ba zúifùwa làndá bío.

¹³ Wán zàwa kèrètíewa na lé ba zúifùwa mún zon o Piere mu bío yi. Hàrí o Baanabaasi ba yáá pá cá dó mu yi.

¹⁴ Éé ká p̄ahǔ na á ì mǎn à ba varáa yí téréna à héha lè ho tǔiá poni na le Dónbeení bín-tente le mu koráa, á ì bíá làa wo wán zàwa búenbúen yío yi ká síi: «Ūnén na lé o zúifù à ũ wee bua ūten làa bia yínón ba zúifùwa bío síi à ũ día mu zúifumu, á dà à wé kaka à kíkánáa wán zàwa na yínón ba zúifùwa yi le ba bua mítén lè ba zúifùwa bío síi?»

Bia le ba zúifùwa làa bia yínón ba kǎniló bío

¹⁵ Warén na lé ba *zúifùwa tonnáa, wa yí mà yí dó bán bè-kora wérowà so na yínón ba zúifùwa nii.

¹⁶ Éé ká wa màhá zū le mu yínón o *M̄oyiize làndá bèró wee wé ò o nùpue térénnáa le Dónbeení yahó, ká lé bío á bánso dó mí síi o Yeesu *Krista yi. Lé bǔn òn á wa dóráa wa sía o Yeesu Krista mu yi á à wéráa ba nùpua na téréna bío wa dó wa sía wo yi bío yi, ká mu yínón bío wa bò ho làndá yi.

¹⁷ Ká warén wi à wa téréna le Dónbeení yahó o Yeesu Krista pànká yi, à lé bǔn tǐn bíniá wee wé wén lè ba bè-kora wérowà, se bǔn so wee zéení le o Krista wee sá na mu bè-kora yi le? Búeé dé!

¹⁸ Mu bon, hen ká ì yèrémáa bò ho làndá na á ì p̄á día yi, se bǔn wee zéení le ì síiniá ì jǔhǔ ìten.

¹⁹ Ho làndá bío dǎní yi, á ì ka lòn nùpue na húrun. A lé horén làndá mu jǔn mún wó mu. Bǔn wó bèra a na à ì dǎn kén le mukǎní yi le Dónbeení bío yi. Ì ka lòn nùpue na páaniá búaa ho *kùrùwá wán là a Krista.

²⁰ Ì mukǎní wi bǔn bon, ká ì wáa yí te ìten, o Krista mí bæere lé yia wi mi. Le mukǎní na á ì wi yi há làa na ká wán á ì wi yi ì síidéro o Krista yi bío yi, wón na wara mi, á tà òn mítén ì bío yi.

²¹ Ì yí dà máa p̄í le Dónbeení sǎamu na le wó làa mi bío. Mu bon, hen ká mu lá lé o M̄oyiize làndá lé hǎa wee wé ò o nùpue téréna le Dónbeení yahó, se o Krista húrun kǎamáa.

3

Ho Kalasiisa bǎnbúmu bío

¹ Eee! Kalasii kǎhǔsa, mi so lée bǎnbúwá le? Yia khà mia vǐniá lée wée? O *Krista na búaa ho *kùrùwá wán bío jǔn zéenía làa mia wéréwéré.

² Ì tǔa mia làa bío dà-kéní: Bío mi yú le Dónbeení Hácírí so lé bío mi tíira ho làndá nii lée? Búeé! Mu lé bío mi dó mi sía le Dónbeení bín-tente na mi já yi.

³ Mi bǎnbúra vaá bó bǔn yi le? Mi búakáa lè le Dónbeení Hácírí, á lé há làa na ká wán á mi wi mi òn mi kùrú pànká wán le?

⁴ Bío sá mia búenbúen so lée kǎamáa le? Búeé! Mu yí dà máa wé kǎamáa.

⁵ Mi wa loñ lon! Hen ká le Dónbeenĩ wee na mí Hácírí wɛn, á wee wé ho yéréké biowa mi t̄ahú à le so wé mu lé b̄io mi wee bè o *M̄oyiize làndá yi lée, tàá lé b̄io mi dó mi s̄ia le b̄in-tente na mi j̄á yi?

Le Dónbeenĩ wee wé ò o nùpue téréna le yahó

⁶ B̄io ó o *Abarahaamu b̄io wóráa lé b̄io kà: «O dó mí s̄ii le Dónbeenĩ yi, lé b̄in n̄on le c̄atío wo là a nùpue na téréna le yahó.»*

⁷ Awa, mi w̄áa z̄úñ b̄io kà: B̄ia dó mí s̄ia le Dónbeenĩ yi bán lé b̄ia lé o Abarahaamu z̄àwa.

⁸ Mu fèra túara le Dónbeenĩ b̄ionĩ v̄uahú yi le b̄ia ȳin̄n̄ 6a *z̄úifùwa á le Dónbeenĩ ì wé á 6a à téréna le yahó 6a s̄iadéro le yi b̄io yi. Le b̄in-tente fèra túara a Abarahaamu d̄ání yi á b̄ia n̄on wo yi: «Le Dónbeenĩ á à d̄in ūnén wán á à wéráa mu bè-tentewà lè h̄a s̄iŵà búenb̄úen.»†

⁹ Awa, á b̄ia dó mí s̄ia le Dónbeenĩ yi á le è wé lè mu tentemu là a Abarahaamu mu b̄io s̄ii.

¹⁰ Mu bon, b̄ia w̄i 6a bè ho làndá yi à k̄anínáa á h̄a d̄ánkáa á à ȳi. Mu túara le Dónbeenĩ b̄ionĩ v̄uahú yi kà s̄ii: «Le o nùpue na ȳi máa bè b̄io túara ho làndá v̄uahú yi búenb̄úen f̄ééé à tí j̄ii à d̄ánkání.»‡

¹¹ Mu lée k̄énk̄én, nùpue ȳi dà máa téréna le Dónbeenĩ yahó ho làndá na á 6anso b̄o yi b̄io yi, lé b̄io mu túara le Dónbeenĩ b̄ionĩ v̄uahú yi le «ȳia téréna le Dónbeenĩ yahó b̄io á 6anso dó mí s̄ii le yi b̄io yi, wón á à k̄én le muk̄anĩ binbirĩ yi.»§

¹² Ho làndá bèró b̄io ȳi c̄éera le s̄iadéro le Dónbeenĩ yi. Ká ȳia màh̄á wee bè b̄io ho làndá b̄o henía yi à tí j̄ii, wón ȳio á à wé lua ho p̄ánká yi.

¹³ H̄a d̄ánkáa na lá j̄à wa j̄uná yi ho làndá b̄io yi ó o *Krista fó b̄o mítén wán wa lahó yi, á wa w̄i waten. Lé b̄io mu túara: «Le ȳia búaa le búeenĩ wán à d̄ánkání.»*

¹⁴ B̄in wó bèra a na à mu bè-tentewà na le Dónbeenĩ dó mí j̄ii le mí ì wé là a Abarahaamu à bènbén d̄a b̄ia ȳin̄n̄ 6a z̄úifùwa 6a p̄áníló là a Krista b̄io yi, à wa ȳi le Dónbeenĩ Hácírí na le dó mí j̄ii le mí ì na, wa s̄iadéro le yi b̄io yi.

Ho làndá lè le j̄ii déró b̄io

¹⁵ Wán z̄àwa lè wán h̄inni, mi wa héha mu lè 6a nùpua b̄io. Mu b̄io na ó o nùpue le mí ì wé na ó o túara bàrá, ká mu héhaa lè ho k̄h̄ú làndá, á nùpue ȳi dà máa yèrémá mu.

¹⁶ Lé kà s̄ii le Dónbeenĩ dó mí j̄ii n̄on o *Abarahaamu là a n̄onk̄ani yi. A mu j̄on̄ lé o Abarahaamu làa ȳia n̄onk̄ani can wo yi á b̄io le Dónbeenĩ dó mí j̄ii le mí ì wé b̄io s̄á yi. Mu ȳi túara le: «Làa b̄ia n̄onk̄aní can wo yi», à w̄áa k̄én lè h̄a boo. Mu túara le Dónbeenĩ b̄ionĩ v̄uahú yi le: «Ȳia n̄onk̄ani can fon̄», wón na lé o *Krista.

¹⁷ Awa! A ì w̄áa wee b̄io b̄io kà: Le Dónbeenĩ b̄io na le le mí ì wé na le dó mí j̄ii b̄io yi vó á ho làndá na 6uara h̄a l̄ulúio k̄h̄á-náa làa 6óní làa píru le j̄ii déró mu m̄on ȳi dà máa k̄h̄iní yi, tàá máa yèrémá le.

¹⁸ Mu bon, ká h̄a k̄ia wee ȳi le Dónbeenĩ c̄ón ho làndá bèró p̄ánká yi, se h̄a b̄io w̄áa ȳi ló b̄io le Dónbeenĩ dó mí j̄ii le mí ì wé yi. A mu j̄on̄ lé b̄io le dó mí j̄ii le mí ì wé á le d̄in wán wóráa mí s̄amu là a Abarahaamu.

Ho làndá bèró 6an j̄uh̄ú

¹⁹ Awa, á lée webio n̄on le Dónbeenĩ b̄oráa ho làndá? Le b̄o ho bèra a na 6a nùpua wé z̄úñ mí wékheró fúaa ho p̄ah̄ú na á ȳia k̄h̄i te o *Abarahaamu yi

* **3:6** Mi loñ B̄io j̄uh̄ú búeenĩ v̄uahú (Genèse) 12.3 † **3:8** Mi loñ B̄io j̄uh̄ú búeenĩ v̄uahú (Genèse) 12.3

‡ **3:10** Mi loñ Làndá b̄io z̄eeníló v̄uahú (Deutéronome) 27.26 § **3:11** Mi loñ Habakuuki v̄uahú 2.4

* **3:13** Mi loñ Làndá z̄eeníló v̄uahú (Deutéronome) 21.23

6ueé ton. Lé orén bïo yi á le Dónbeenĩ dó mí jii. Le Dónbeenĩ tonkarowà na ho wáayi lé bïa zéeniá ho làndá. Ká a nùpue búí lé yia mu ðĩn wán wóráa.

²⁰ Ká mu léé nùpue ñĩ-kení le mí ì wé mí bïo, se o màkóo máa keñ yia o ò ðĩn wán yi. A le Dónbeenĩ dén màhá lé lerén mí dòn, á le dó mí jii nòn.

²¹ Awa! Bũn so wee zéeni le ho làndá làa bïo le Dónbeenĩ dó mí jii le mí ì wé yí máa tà mín yi le? Bùéé, hen ká làndá búí lá dà wee na le mukāñĩ 6a nùpua yi, á hón làndá so pànká yi, á 6a lá dà à térén le Dónbeenĩ yahó.

²² Ká le Dónbeenĩ bíonĩ vūahũ yi á mu bía le mu bè-kohó pànká wi ho ðĩmĩná nùpua búenbúen wán, bèra a na à bïo le Dónbeenĩ dó mí jii le mí ì na bïa sĩa dó le yi à bïo sĩ 6a yi 6a siadéro o Yeesu Krista yi pànká yi.

Hã kĩa na le Dónbeenĩ dó mí jii le mí ì na wen

²³ Sãni à le siidéro o *Krista yi pãahũ dã, à wa ka lè wa wi ho kàsó yi ho làndá níi yi, á pannáa ho pãahũ na le Dónbeenĩ ì wé á wa à zũn dén siidéro so.

²⁴ Ho làndá lé hĩa wó wa paro fúaa o Krista 6uenlò, bèra a na à wa térén le Dónbeenĩ yahó wa siadéro o Krista mu yi pànká yi.

²⁵ Hã laà na kà wán á le siidéro o Krista yi pãahũ ðõn, wa bïo wãa bĩnĩa mía o paro mu níi yi.

²⁶ Mu bon, mi búenbúen lé le Dónbeenĩ zàwa mi siadéro o Krista yi bïo yi.

²⁷ Minén búenbúen na ho *bátèèmù wó á mi páanía là a Krista á wãa ka le mi zã a Krista mu.

²⁸ Hueekaró wãa mía 6a *zúifùwa làa bïa yínõn 6a zúifùwa pãahũ. Hueekaró mía 6a wobáani làa bïa wi míten pãahũ, hueekaró mía báawa làa hãawa pãahũ, lé bïo mi búenbúen léé dà-kení mi páanílò là a Yeesu Krista bïo yi.

²⁹ Ká mi bïo sã a Krista yi, se mi wãa lé o *Abarahaamu mònmanĩa. A hã kĩa na le Dónbeenĩ dó mí jii le mí ì na a yi á bïo ò sĩ mia.

4

Mu wobámu lè ho keñ míten bïo

¹ Bïo kà lé bïo á ì wi à ì zéeni: Pãahũ na ó o kĩa 6ànso lé o háyónza yi, ó orén là a wobá-nĩi á hueekaró mía pãahũ, hàrí bïo mu bïo búenbúen sã a yi mí cúee.

² Èé ká 6a nùpua búí lé bïa màhá wee loñ orén làa bïo sã a yi yi, à paráa ho pãahũ na á 6àn maá bàrá.

³ Pãahũ na warén mún hĩa ka lòn háyúwá, á wa lé ho ðĩmĩná bïowa wobáani.

⁴ Ká ho pãahũ na le Dónbeenĩ bàrá á ðõn, á le tonkaa mí za ó o 6ueé ton o hãa yi. O 6uan míten làa bïo ó o *Mõyiize làndá bòráa mu.

⁵ O 6uara 6ueé wó bèra a na à bïa lá wee bè ho làndá yi keñ míten, á mún wó wen lè le Dónbeenĩ zàwa.

⁶ Mu bon, mi lé le Dónbeenĩ zàwa. Lé bũn nòn le dó mí Za Hácírí wa sĩa yi, ðio wee wé à wa dàñ ve le pónpón le: «Abaa.» Mu kúará le: Ì Maá.

⁷ Awa, á fo wãa yínõn wobá-nĩi, fo lé le Dónbeenĩ za. A bïo fo lé le za, á le kĩa na bïo sã le zàwa yi, á le mún ñ na foñ.

O Poole yilera lunkaa ho Kalasiisa bïo yi

⁸ Bïo mi yánkaa yí zũ le Dónbeenĩ, á mi wee sá lòn wobáani à na hã dofiina na yínõn le Dónbeenĩ yi.

⁹ Èé ká hã laà na kà wán á mi zũ le Dónbeenĩ. Bïo yàá here lé bïo le zũna le mi bïo sã mí yi. Awa! A mu wó kaka á mi bĩnĩa bò bũn bïowa so na pànkáwá mía, á bïo jũhũ mía yi? Mi wi mi bĩnĩ wé mu bïowa mu wobáani le?

¹⁰ Hã wizooní búí, lè hã piina búí, lè hã pònna búí, lè hã lúlúio búí á mi wee hení bïo dà.

¹¹ I zãna à ho tonló na á ï sá mi bïo yi à wé kãamãa.

Le bïn-tente zúkúsa

¹² Wàn zàwa lè wàn hínni, ï wee fio mu mi cón, mi wé lè ï bïo síi. Inén so yí wó ïten lè mi bïo síi le? Mi yí wó bïo na yí se làa mi.

¹³ Mi zū le mu vãmú lé bïo nɔn á ï ðinnãa mi cón á nín-yání buerarãa le bïn-tente nɔn mia.

¹⁴ Mi lò bon ï vãmú bïo yi. Mi lá dà à pí ï bïo, ká mi yí wó mu. Mi ðuan mi lòn Dónbeenĩ wáayi tonkaro. Mi yãá ðuan mi là a *Krista Yeesu bïo.

¹⁵ Mi sí-wεε na fù dén bïo wó kaka? Mu bon, ï láa mu yi le ká mi lá dà à khũaa mi yïo á à na miĩ, se mi wó mu.

¹⁶ Lé ho tũíá poni na á ï wee mĩ na mia bïo yi á ï wórãa mi zúkúso le?

¹⁷ Ba nùpua mu here mi sã, ká hã yilera na màhã wi ða yi mi ðání yi á yí se. Ba wi ða khéé mia làa mi ká ða wé à mi yèrè má hení ðarén bïo.

¹⁸ Ká a nùpue here mu bïo na se sã, se mu se. Ká a wee wé mu hã pònna búenbúen yi, se mu se, ká mu yí wé pãahũ na á ï wi làa mia mí ðòn.

¹⁹ I zàwa, ï wíokaa lò wee be mi bïo yi lòn hãa na wee te bïo síi, fúaa bïo mi lá a Krista ferenkóomu.

²⁰ Mu ðèntín lá à wé sí miĩ à ï kèñ mi nĩsání, à yèrè má ï bíonĩ bíoró à bíorãa làa mia. Lé bïo á ï yilera yáara mi bïo yi.

O Akaare là a Sara bïo

²¹ Mi bío lon! Minén na wi mi bè ho làndá yi, mi yí ná bïo ho bíá le?

²² Mu bon, mu túara ho *làndá vũahũ yi le «o *Abarahaamu yú ða zàwa bùaa ñun. O yà-kéní ó o yú là a Akaare na lé o wobá-hãñi, ká yïa so ó o yú lè mín hãa Sara.»*

²³ O za na ó o wobá-hãñi ton, wón ton héhaa lè ða nùpua sía bïo. Ká a za na ó o yú lè mín hãa wón ton le Dónbeenĩ ñii déro pánká yi.

²⁴ Bïo bíá ká ðàn kúará binbirĩ wi: Ba hãawa nùwã ñun mu bïo wee zéení le páaníi cúa-ñun na le Dónbeenĩ bò. Le nín-yání páaníi bò ho pãahũ na le Dónbeenĩ nɔn ho làndá yi le Sinayii búee wán. Dén páaníi so zàwa lé ða wobáaní làa bïo ó o wobá-hĩnzoró Akaare zàwa lé ða wobáaní bïo síi.

²⁵ O Akaare bïo wee zéení ho Sinayii búee na wi ho Arabii kãhũ yi bïo. O bïo mún wee zéení ho Zeruzalεemu na hã laà na ká wán bïo, hón na lè mí zàwa lé ða wobáaní.

²⁶ Ká ho Zeruzalεemu na ho wáayi hón wi míten. Lé horén lé wàn nu.

²⁷ Mu bon! Bïo ká lé bïo túara le Dónbeenĩ bíonĩ vũahũ yi:

«Ũén na yí dà máa yí za,
wéé ũ síi.

Ũén na yí zũna a za teró vía,
wé zèeka lè le sí-wεε.

Mu bon, o hãa na ða pã día
zàwa boo po a hãa na ðàn báa wi.»†

²⁸ Minén wàn zàwa lè wàn hínni, mi lé le Dónbeenĩ ñii déro zàwa là a *Izaaki bïo síi.

²⁹ Ká ho fù lè ho yahó ó o Abarahaamu za na ton héhaa lè ða nùpua sía bïo á wee béé yïa ton le Dónbeenĩ Hácírí pánká yi lò. Lé bún mu pá karãa hã laà na ká wán.

* 4:22 Mi loñ Bïo ñúhũ búeenii vũahũ (Genèse) 16.15; 21.2 † 4:27 Mi loñ Ezayii vũahũ 54.1

³⁰ Εε κά λέε webio túara le Dónbeenì bíonì vūahū yi? «Día le o wobá-hǎnǎi lén lè mí za. Lé bío ó o wobá-hǎnǎi za yí ko ò o leé hǎ kǎa yi là a háa na wi mítén za.»[‡]

³¹ Awa, wàn zàwa lè wàn hǎnni, wa yínǎn wobá-hǎnǎi zàwa, ká wa lé o háa na wi mítén zàwa.

5

O Krista wó á wa wi waten

¹ O *Krista léra wa júná bèra a na à wa keń waten binbirí. A mi cén ca vǎnvǎn. Mi yí bǎnǎi yí día mítén mu wobámu níi yi.

² Inén Poole wee bío le ká mi wee *kúio mitén, se o Krista bío jǎhǎ wǎa bǎnǎi mía mi cǎn.

³ I wi à ì pá bǎnǎi wíoka bío mu na mia: Nùpue léé nùpue na bǎnǎi kúio mitén ho *làndá bío yi ko ò o bè ho làndá mu búenbúen yi à tíí jii.

⁴ Minén na wi à le Dónbeenì wé mia lè ba nǎ-térénnia ho làndá na mi wee bè yi bío yi, mi là a Krista fáara mín yi. Mu sǎamu na ó o wó làa mia á mi vǎnǎi.

⁵ Ká warén bǎn wee lòní le Dónbeenì Hácírí pánká yi bío wa à térénn le yahó wa siadéro le yi bío yi.

⁶ Mu bon, bíá páanǎi là a Krista cǎn, á bío here yínǎn à ù kúii tàá à ù yí kúii. Ká bío here lé ù siidéro le Dónbeenì yi na wee mi le waminǎi wára na fo wee wé yi.

⁷ Minén na lá wee va lè mí yahó sese, lé o yén hò mia le mi yí bǎnǎi yí bè ho túiá poni yi?

⁸ Bío hò mia ká yí ló le Dónbeenì na von mia yi.

⁹ Mu ka lè le ja-fi-za dèe na ká le dó mu dǎmu yi khan à mu búenbúen lé.

¹⁰ Εε κά ì láa mia, á dó ì síi o Nǎhǎso yi le bío mi wee leéka máa keń mí dòn lè inén bè-leékani. Ká yia màhǎ kúaa mia mín yi hàrì ò o keń kaka, ó o jǎhǎ á à sí.

¹¹ Wàn zàwa lè wàn hǎnni, ká inén lá bǎnǎi wee kǎrán ba nùpua le ho *kúiiro léé bío na ko, á léé webio nǎn á ba tǎn lá wé è jǎnǎnǎa ì sǎnǎi? Mu bon, ká ì lá wee wé búnn, se o Krista húmú ho *kùrùwá wán bío lá máa kánká ba nùpua.

¹² Awa! Le bíá wee kúee mia mín yi wǎa búe mí bámu jǎhǎ kènkèrèkè le wa lorí!

Mi wé día le le Dónbeenì Hácírí dí mi yahó

¹³ Wàn zàwa lè wàn hǎnni, le Dónbeenì von mia à mi keń mitén, εε ká mi màhǎ yí bè búnn yi à wé wéráa bío mí sía wee vá yi na yí se. Mi wé sá na mín yi lè le waminǎi.

¹⁴ Mu bon, o *Moyiize làndá búenbúen jii tun le bíonǎi na ká yi: «Waí mi ninza làa bío á ùnén ù beere waráa ùten bío síi.»*

¹⁵ Εε ká mi wee bóonǎka mín yi, á wee fi mín yi, à mi zǎn mu le lé minén mi beere wee yáa mín.

¹⁶ I wǎa à bío bío ká à na mia: Mi día le le Dónbeenì Hácírí dí mí bío búenbúen yahó. Lé búnn ñ na ká mi máa bè bío mí sía wee vá yi na yí se yi.

¹⁷ Bío há sǎnǎi síi wee vá yi na yí se lè le Dónbeenì Hácírí wee fi. A le Dónbeenì Hácírí mún yí máa tà bío ó o nùpue síi wee vá yi. Mu mí bío jǎn yí máa tà mín yi. Lé búnn nǎn á mi yí dà máa wé bío mi le mi ì wé.

¹⁸ Ká mi wee día à le Dónbeenì Hácírí dí mi yahó, se mi bío wǎa mía ho làndá níi yi.

¹⁹ Bío wa sía wee vá yi na yí se á wee mi wéréwéré. Mu lé ho bá-fénló lè ho há-fénló lè mí síiwá, lè há nǎyi-wára.

[‡] 4:30 Mi lorí Bío jǎhǎ búenǎi vūahū (Genèse) 21.10

* 5:14 Mi lorí Levii nùwǎ vūahū (Lévitique)

²⁰ Hã wònna hãló, lè mu nín-símú wéró. Ho jinmínló, hã fio lè le yandee. Le sí-khùaarè, ho penka làa mín, ho máa jí mín yi à sanká mín lè hã kuio.

²¹ Hã yío na wee lé mí ninzàwa bïo, ho ja-junló, ho dàndínló, lè mu bàn síiwà. Bïo á ì bía nòn mia lè ho yahó, lé bún á ì pá wíokaa wee bïo ò na mia: Bïa wee wé hñn wára so búenbúen lahó mía le Dónbeení béeñi díníi.

²² Bïo le Dónbeení Hácírí wee wé à mu kèñi o nùpue yi lé bïo kà: Mu lé le waminí, le sí-wèè, ho hээрà, le yi jíló, le hii wéró, le síi na se, le síidéro le Dónbeení yi,

²³ Ho wayiró, ho dàñ mítén ɓua yi. Bún bïowa so búenbúen á ho làndá yí pã bïo.

²⁴ Bïa bïo sã a *Krista yi bán ka lè ɓa ɓúaa bïo ɓa sía wee vá yi lè mí síiwà na yí se ho *kùrùwá wán.

²⁵ Bïo le Dónbeení Hácírí nòn á wa yío wi luaráa, à mi le wa día waten à le Hácírí mu dí wa bïo búenbúen yahó.

²⁶ Mi yí le wa wé yòoní waten, à wé yí cà hã bíoní làa mín, à yío wé yí lé mín bïowa.

6

Mi wé tà séeni mín

¹ Wàn zàwa lè wàn hñni, ká a ɓúí mi zù yi ò o wee wé mu bïo na yí se, à minén na le Dónbeení Hácírí dú yahó à bàrá a ho wã-tente wán. Èè ká mi màhã wayíi miten à wéráa mu. Ká minén na wee wé mu cén pa miten bïo, à yí día à minén mi beere bíni wé mu bè-kora.

² Mi wé séeni mín à láráa mín jún-sèró. Ká mi wee wé kà, á mi ì bè o *Krista làndá yi á à tíi jii.

³ Ká a ɓúí wee leéka le minén bïo jùhũ wi ò o yáá yínɔñ dèè, se o wee khà mítén.

⁴ Le mi ñi-kéní kéní wíoka loñ bïo minén mi beere wee ɓua lè mítén, á mi ì mi bïo mi dà à wéè mi sía bïo yi miten dání yi, ká mi máa tèé miten là a ɓúí.

⁵ Mu bon, mi lè mí ñi-kéní kéní wára na mi wee wé bïo ciran mia.

⁶ Le yía ɓa wee kàrán lè le Dónbeení bíoní wé lén bïo ó o wee yí búenbúen ɓúí à hã làa yía wee kàrán wo.

⁷ Mi yí khà miten. Le Dónbeení yí máa zùan yi. Bïo ó o nùpue dù lé bún ó o ò lá.

⁸ Yía wee ñi bïo sí hã sánia yi wón bïo khii yáa. Ká yía wee ñi bïo sí le Dónbeení Hácírí yi, ó ò yí le mukāñi na máa vé.

⁹ Mi yí le wa tèé wa bàra mu bè-tentewà wéró yi. Mu bon, ká wa yí khú mu wéró yi, á wa khii lá bïo wa dù ho pãahũ na mu ko yi.

¹⁰ Lé bún te mu á pãahũ léè pãahũ na wa yú mu bàn níi yi, à mi wa wé wé mu bè-tentewà lè ɓa nùpua búenbúen, sènkú bïa dó mí sía le Dónbeení yi lè warén bïo.

Mòndén tēñi

¹¹ Mi loñ ho túaró na kà ɓúaaakaró. Lé ínén lè ì nín-bia wee túa bïo kà á à na mia.

¹² Bïa wee kíká mia à mi *kúio miten, bán nùpua so wi ɓa zéeni miten à ɓa mi. Bïo ɓa wee cà lé bïo ɓa à wé ká ɓa nùpua máa beé ɓa lò o *Krista *kùrùwá bïo yi.

¹³ Ba nùpua mu wee hení ho *kúiiro bïo ká ɓarén mí beere yí máa bè ho làndá yi. Ká ɓa màhã wi à mi mún kúio à ɓarén khòoní miten bïo yi.

¹⁴ Inén máa khòoní iten bïo ɓúí bïo yi ká yínɔñ wa Nùhũso Yeesu Krista kùrùwá bïo yi. O Yeesu húmú ho kùrùwá wán bïo yi, á ho ñimíjã ka lòn dèè na húrun ínén cón. A ho ñimíjã bïo dání yi á ì mún ka lè ì húrun.

¹⁵ Mu bon, fo kúio loo tàá fo yí kúio loo, bún yínɔ́n bío na here. Bío here lé bío le Dónbeení bíníá wó wɛn lè ɓa nǐ-fia.

¹⁶ Le ɓia ɓúenɓúen na à bè ho kàránló na á ï nɔn ɓa yi yi à le Dónbeení wé lè mí hээрà, à zūn ɓa màkàrí, à le mún wé mu lè mí nǐpomu ɓúenɓúen.

¹⁷ Le bío kà wán ò o ɓúi wáa yí bíní yí seé mi. Lé bío ó o Krista bío yi á hã fãani wi ɩ wán.

¹⁸ Wán zàwa lè wán hinni, le wa Núhúso Yeesu Krista wé mu bè-tentewà làa mia. *Amiina!

Ho vūahú na ó o Poole túara nɔn ho Efɛɛze kèrètíɛwa kuure yi

Vūahú túaró nǎhú

O Poole lé yíà túara ho vūahú na kà. Ho Efɛɛze lé ho Azii kǎhú ló-beenǎ lé bǔn te bǐo ó o nɔnnáa ho vūahú mu ɓa kèrètíɛwa kuure na bǔn làa bǐa ká ɓúenɓúen yi. O Poole kará ho Efɛɛze yi yú hǎ lúlúio bǐo tǐn (Bè-wénia 19.1–20.1). Lé bǔn mɔn ó o túararáa ho vūahú mu ká a wi ho kàsó yi (3.1; 4.1).

Ho vūahú mu yi ó o Poole dó le Dónbeenǎ bǎrákà, ò o zéénia bǐo le hueekaaráa mí nǐpomu, á séraráa ɓa bè-kora día o Yeesu húmú ho *kùrùwá wán pànká (1–3).

Bǔn mɔn, ó o Poole wee fan à bǐa ɓúenɓúen na dó mí sǎa o Yeesu yi à wé dàń ɓua mítén làa bǐo le Dónbeenǎ le mu koráa (4–6).

Bǐo le Dónbeenǎ nǐpomu wóráa le dà-kéní ó o Poole zéénia làa bǐowa bǐo tǐn:

1. O le mu ka lòn nùpue sǎnia, ó o Yeesu lé hǎ nǎhú (1.23).
2. O le mu ka lòn zǐi mɔnkúio, ó o Yeesu lé le huee na ɓuan ho soró dǎnia (2.20–22).
3. O le mu ka lòn hǎa, ó o Yeesu lé o hǎa ɓàn báa (5.21–33).

Le tɛɛní

¹ Mu lé ínén Poole, yíà le Dónbeenǎ lè mí sǐi bǐo á wó á ï lé o Yeesu *Krista tonkaro, lé mi wee túa ho vūahú na kà. I wee tɛɛní minén na bǐo sǎ le Dónbeenǎ yi [ho Efɛɛze lóhó yi], á páania là a Yeesu Krista, á sǎdéró wo yi fǎrá tǐna.

² Le wán Maá Dónbeenǎ, là a Nǎhúso Yeesu Krista à wé mu sǎamu làa mia, à na ho héerà mia.

Le Dónbeenǎ sǎamu na le wó làa wɛn bǐo

³ Mi wa khòoní le Dónbeenǎ, dǐo lé wa Nǎhúso Yeesu *Krista ɓàn Dónbeenǎ lè ɓàn Maá. Le wó á le Hácírí bè-tentewà lè mí sǐiwà na wee lé le cón á wi wɛn wa páaníló là a Krista bǐo yi.

⁴ Mu bon. Le Dónbeenǎ fèra hueekaa wɛn à wa páaní là a Krista ká bǐo ɓúii dǐn yí léra. Le wó bǔn à wa wé ɓa nùpua na wee ce le yahó, à wékhe bǐo yí mí léé yi. Bǐo le Dónbeenǎ wara wɛn,

⁵ á le fèra le mí ì dǐn o Yeesu Krista wán á à wéráa wɛn lè mí zàwa binbirí. Bǔn lé bǐo le sǐi vá yi le mí ì wé.

⁶ A wa wǎa ko wa wé khòoní le Dónbeenǎ le sǎamu beenǎ bǐo yi. Bǔn sǎamu beenǎ so le wó làa wɛn bǐo le Za na le wa làa sòobéé wó bǐo yi.

⁷ Bǐo wa páania là a Krista, wón na kúaará mí cǎni húrunnáa wa bǐo yi, á le Dónbeenǎ kǎnia wɛn á séra wa bè-kora día. Bǔn lé le sǎamu na nǐi mía,

⁸ bǐo le wó á wa yú yòo puunía. Le Dónbeenǎ lè mí bè-zǔnminí na nǐi tun

⁹ á wó á wa dàrina zǔna bǐo le sǐi vá yi le mí ì wé na lá sà yi, bǐo le fèra le mí ì dǐn o Krista wán á à wé.

¹⁰ Bǔn lé à bǐo ho wáayi làa bǐo ho tá wán ɓúenɓúen à le vá kúee mín wán ho pǎahú na le le mu ko yi o nǎhúso nǐ-kéní tá, wón na lé o Krista.

¹¹ Bǐo wa páania là a Krista á le Dónbeenǎ hueeka wɛn à wa bǐo sǐ le yi. Le wó mu lé bǐo le fèra le mí ì wé mu. A bǐo le le mí ì wé ɓúenɓúen á le wee wé làa bǐo le sǐi vá yi.

¹² A warén na nín-yání dó wa sǎa o Krista bǐo yi wee lòní á wǎa ko wa wé khòoní le le cùkú beenǎ bǐo yi.

¹³ Minén mún páanía là a Krista. Mi jí le bín-tente na lé ho tũíá poni na wee kání mia á dó mi sía o Krista yi. Bío mi páanía làa wo, á le Dónbeenĩ nɔn mí Hácírí mia, dío á le dó mí jii le mí ì na. Dén Hácírí so lé le Dónbeenĩ fimini na bò mi wán.

¹⁴ Bío le Dónbeenĩ fèra nɔn dén Hácírí so wɛn, á wa wáa dà à zũn le. Le mún ñ na hã kĩa na le dó mí jii le mí ì na wɛn. Hón kĩa so á wa à yí pãahũ na á le khii tí warén búenbúen na bío sã le yi káníló jii. A wa wáa ko wa wé khòoní le Dónbeenĩ le cùkú beenĩ bío yi.

O Poole floró na ó o wó bío

¹⁵ Lé bũn nɔn á bío á ìnén jí bío mi dórãa mi sía o Nùhũso Yeesu yi bío, làa bío mi warãa bĩa búenbúen na bío sã le Dónbeenĩ yi bío,

¹⁶ á ã wee dé le Dónbeenĩ bárakã fɛɛɛ mi bío yi, á wee fio mi bío yi.

¹⁷ I wee fio wa Nùhũso Yeesu *Krista bãn Dónbeenĩ yi, dío lé wán Maá cùkúso, le le na mu bío zũnló pánkã mia, à wé zéeni mu bío làa mia mí Hácírí pánkã yi, bèra a na à mi wíoka zũn le sese.

¹⁸ Le le hén mi hácírí à bío mi dó mi sía wee lòní na le von mia bío yi à mi dàñ zũn. A mi mún dàñ zũn le Dónbeenĩ kĩa na semu bãn síi mĩa bío, hĩa á bĩa bío sã le yi níní wi yi.

¹⁹ A mi mún dàñ zũn le Dónbeenĩ pánkã beenĩ na bãn síi mĩa bío, hĩa le wee séeni lè warén na dó wa sía le yi. Hón pánkã beenĩ so lé hĩa

²⁰ ó o vèenía là a Krista á yòó bàrá mí nín-tiání ho wáayi.

²¹ Le Dónbeenĩ yònía a Krista kã síi hã pánkãwá lè mí síiwà búenbúen jùhũ wán, o yèni po hã pánkãwá búenbúen yènnãa, hĩa hã làa na kã wán làa hĩa wi lè ho món.

²² Le Dónbeenĩ bàrá a Krista mu bío búenbúen jùhũ wán, á wón na wi mu bío búenbúen jùhũ wán á le wó lè ða kèrètíewa búenbúen kuure jùhũso.

²³ Dén kuure so lé o sãniã, ó o Krista mu mí kùure wi yi jii sú, ó o mún sú hã làa búenbúen.

2

Le Dónbeenĩ sãamu na kãnta wɛn bío

¹ Minén wékhewa lè mi bè-kora na mi lá wee wé bío yi, á mi lá lé ða nùpua na húrun mu húmú binbirĩ le Dónbeenĩ cãn.

² Mi lá wee ðua miten lè ho ðimíjãsa na yí zũ le Dónbeenĩ bío síi, á wee wé ða cínãwa jùhũso síi bío. Ba cínãwa jùhũso mu lé yĩa wee wíoka vĩini bĩa pã le Dónbeenĩ síi bío wéró.

³ Warén búenbúen mún lá ka lè ða bío, á wee wé bío wa sía wee vá yi na yí se. Wa lá wee wé bío yí se na sí wa sãniã lè wa yilera yi. Lé bũn nɔn á le Dónbeenĩ mún lá ko le síni warén júnã làa bĩa kã bío.

⁴ Ɛɛ kã le Dónbeenĩ màkãrí bèn-tĩn jii mĩa. Bío á le wa wɛn dàkhĩna,

⁵ lé bũn te bío le nɔnnãa le mukãni binbirĩ wɛn wa páaníló là a *Krista bío yi, hàrí kã wa lá lé ða nùpua na húrun mu húmú binbirĩ wa bè-kora bío yi. Mu bon. Lé le Dónbeenĩ sãamu kãniã mia.

⁶ A wa páaníló là a Yeesu Krista bío yi á le mún páanía vèenía wɛn làa wo, á yòó bàrá ho wáayi.

⁷ Le Dónbeenĩ wó mu tentemu làa wɛn wa páaníló là a Yeesu Krista bío yi, bèra à na à le sãamu na jii mĩa à le zéeni lè ða nùpua búenbúen ho yĩró na lua yi.

⁸ Mu bon, mu lé le Dónbeenĩ lè mí sãamu nɔn mi kãniãniã mi siadéro le yi bío yi. Ho káníló mu bío yí ló mia, mu lé le Dónbeenĩ wó mu làa mia làa kãamãa.

⁹ Ho kǎnɪlɔ mu bɪo yàá pá yí ló mi wára yi, ó o búí wǎa yí ko ò o yòoní mɪten mu bɪo yi.

¹⁰ Mu bon. Le Dónbeenɪ lé dɪo má wɛn, á nɔn le mukǎnɪ binbirɪ wɛn wa páanɪlɔ là a Yeesu Krista bɪo yi, bèra a na à wa wé wé hǎ wén-tentewà, hǎa le fɛra bò le wa wé wé.

Ba zúifùwa làa bia yínɔ́ ɓa zúifùwa wó le dà-kéní

¹¹ Minén na yínɔ́ ɓa *zúifùwa, mi bɪnɪ leéka bɪo mi lá karáa bɪo. Ba zúifùwa le mí lé le Dónbeenɪ nɪpomu bɪo ɓa kúiora bɪo yi. A ɓa jina mia lé bɪo mi yí kúiora lè ɓa bɪo sii.

¹² Ho pǎahú mu yi, ká mi yí zū a Krista. Mi lá yí dà máa mǐ máa dé o *Isirayɛle nɪpomu jii, bɪn na le Dónbeenɪ léra á mu bɪo sǎ le yi. Le Dónbeenɪ páanɪ na le bò làa bɪo le dó mí jii le mí ì wé á mi ní lá mía yi. Mi lá ɓuan miten ho dímɪná yi ká bɪo mi dó mi sǎa wee lònɪ lá mía, mi lá yí zū le Dónbeenɪ.

¹³ Ɛɛ ká hǎ laà na kà wán, mi páanɪlɔ là a Yeesu *Krista bɪo yi, á minén na lá khèra le Dónbeenɪ yi á wǎa vá ɓueé ɓó le yi, o Krista na kúará mí cǎni húrunnáa mi bɪo yi pǎnká yi.

¹⁴ Mu bon. O Krista mu mɪten lé yǎa dó ho hɛérà wa pǎahú. Hǎ jɪnmia na lá wi ɓa zúifùwa làa bia yínɔ́ ɓa zúifùwa pǎahú lòn soró, ó o ɓueé fù léra mí hómú pǎnká yi, á wó ɓa lè mu nɪpomu dà-kéní.

¹⁵ Ba zúifùwa làndá làa bɪo ɓa bò henía ɓúenɓúen ó o ɓueé ɓó júhú, bèra a na à ɓa wé le kuure dà-finle ɓa páanɪlɔ làa wo bɪo yi. Lé bɪn ó o wó á dóráa ho hɛérà ɓa pǎahú.

¹⁶ O Krista mu wó á hǎ jɪnmia na lá wi ɓarén mín yi pǎahú á wǎa wó. O wó á ɓa lé le kuure dà-kéní, á wó á ɓa bɪnɪa sí lè le Dónbeenɪ o hómú ho *kùrùwá wán pǎnká yi.

¹⁷ O Krista mu ɓueé buera ho hɛérà bɪn-tente á nɔn minén na lá khèra lè le Dónbeenɪ yi, lè warén na ɓó le yi.

¹⁸ Mu bon, lé o Krista mu bɪo yi á wa ɓúenɓúen dà à dǐnnáa wán Maá Dónbeenɪ yahó, le Dónbeenɪ Hácírí dà-kéní na wa yú pǎnká yi.

¹⁹ Awa, á minén na yínɔ́ ɓa zúifùwa, mi wǎa yínɔ́ nǐ-hǎnɪ na bɪo yí sǎ le Dónbeenɪ nɪpomu yi, mi wǎa wee mǐ dé le Dónbeenɪ nɪpomu jii, mi lé le Dónbeenɪ zǐi nùpua.

²⁰ Mi ka lòn zǐi na ɓa wee so ɓàn mónkúio. Ba tonkarowà lè ɓa jɪ-cúa fɛerowà ka lòn zǐi júhú. Ká a Yeesu Krista mí bæere ka lòn huee na ɓuan ho soró dǐnɪa.

²¹ Lé wa páanɪlɔ làa wo bɪo yi á wa ɓuannáa mín yi sese lòn zǐi mónkúio, á soni wee yòo, á wé le zǐi na bɪo sǎ a Núhúso yi.

²² Lé mi páanɪlɔ là a Krista bɪo yi á minén mún làa bia ká ɓuannáa mín yi lòn zǐi mónkúio, á wé le zǐi na le Dónbeenɪ wi yi lè mí Hácírí.

3

Ho tonló na le Dónbeenɪ kàràfáa o Poole yi

¹ Lé bɪn te bɪo á ìnén Poole wee fɪo le Dónbeenɪ yi mi bɪo yi. Ba dó mi ho kàsó yi lé bɪo á ì lé o Yeesu *Krista ton-sá minén na yínɔ́ ɓa *zúifùwa bɪo yi.

² Ho tonló na le Dónbeenɪ kàràfáa mǐ lè mí sǎamu mi bɪo yi á mi jǎa bɪo kénkén.

³ Le Dónbeenɪ zéenia mu bɪo na lá sà yi làa mi, bɪo á ì túara dǎnɪ yi cǐnú.

⁴ Mi kàràna ho, á mi ì mi bɪo á ì zúnáa mu bɪo na lá sà yi o Krista dǎnɪ yi bɪo.

⁵ Mu bïo mu á le yí fèra yí zéenia lè 6a nùpua na hàání làa bïo á le zéenianaá mu hã làa na kà wán lè warén na lé le tonkarowà, lè le jì-cúa fɛrowà, mí Hácírí pànká yi.

⁶ Mu bïo mu lé bïo kà: Bïa yínón 6a zúifùwa páaníló là a Yeesu Krista bïo yi, á 6a wãa léera hã kĩa yi làa bïa lé 6a zúifùwa, 6a lé le kuure dà-kéní làa ba, á mu bè-tentewà na le Dónbeení dó mi jii le mí ì wé è na mí nìpomu yi á 6a níní mún wi yi. Bún dà wee wé le bín-tente pànká yi.

⁷ Lé dén bín-tente so á ì wee bue lé bïo le Dónbeení lè mí sãamu á nòn ho tonló mu mií á ì wee sá lè lerén mí bæere pànká.

⁸ Bïa bïo sã le yi búenbúen t̄ahú ínén lé yia bïo jùhú mia po 6a. È ká le Dónbeení lè mí sãamu màhá pá nòn ho tonló mu mií le ì bue o Krista bè-tentewà na jii mia bïo à na bïa yínón 6a zúifùwa yi.

⁹ A le mún nòn ho tonló mií à bïo le le mí ì wé na lá sà yi wéró à ì zéení bïo wéréwéré na 6a nùpua yi. Le Dónbeení, dió léra mu bïo búenbúen, á lá sà mu yi hàání.

¹⁰ Mu wó bèra a na à ho wáayi pànkáwá wãa zún le bè-zúnminí lè mí síwà bïo, 6a kèrèt̄ɛwa búenbúen kuure pànká yi.

¹¹ Bún á le Dónbeení fèra le mí ì wé ká bïo búí ðín yí léra, lé bún le wãa tíra jii wa Núhúso Yeesu Krista yi.

¹² Wa páaníló làa wo lè wa síadéro wo yi bïo yi, lé bún nòn á wa dà wee ðinnáa le Dónbeení yahó ká zánii mia wɛn.

¹³ Lé bún te bïo á ì ì floráa mia à le lònbee lè mí síwà na á ì wee lá mi bïo yi à mi yí tée mi bàra bïo yi. Le lònbee mu wee zéení le mi bïo jùhú wi binbirí.

Le waminí binbirí na ó o Krista zéenia

¹⁴ Lé bún te bïo á ì wee fàrá ì nònkójuná wán wàn Maá Dónbeení yahó à fio,

¹⁵ dén na lé hã zì-júná na ho wáayi làa hã ho tá wán búenbúen bân Maá.

¹⁶ Ì wee fio lerén na semu bân síi mia yi, le le Hácírí dé ho pànká mia

¹⁷ à mi síadéro o *Krista yi bïo yi, ò o keń làa mia féɛɛ. Ì wee fio le mi wań le Dónbeení, à minén mún wań mín. Ká mi wee wé bún, á mi ì keń lòn v̄ndèè na naní zon ho tá yi, tàá lòn zii na jùhú fàrá se.

¹⁸ Bún lé bïo á à na á minén làa bïa bïo sã le Dónbeení yi búenbúen á à zúnnaa le o Krista b̄ent̄ín wa wɛn làa sòobéɛ.

¹⁹ A bïo ó o Krista wa làa wɛn á mi ì zún, hàrí ká nùpue yí dà máa zún mu máa véení. Lé bún ñ na ká mi ì keń làa bïo le Dónbeení le mi keńnaa búenbúen.

²⁰ Le Dónbeení dà mu bïo búenbúen. Bïo wa dà à fio le c̄n, hàrí bïo wa yáa wee leéka, bún búenbúen á le bè-wénia wee puuní yi lè le pànká na le wee séení làa wɛn.

²¹ A mi wãa wa khòoní le Dónbeení bïo le wee ðín 6a kèrèt̄ɛwa búenbúen kuure là a Yeesu Krista wán à wé bïo yi. Mi wa khòoní le féɛɛ hã lúlúio na jii mia yi. *Amiina!

4

Wa lé le dà-kéní

¹ A bïo á ínén Poole na wi ho kàsó yi o Núhúso tonló na á ì wee sá bïo yi wãa wee cà mi c̄n làa sòobéɛ lé bïo kà: Minén na le Dónbeení von, mi 6ua miten làa bïo mu koráa.

² Mí wé liiní miten à wé wayi, à wé jì mi yiwa. Mí wé h̄ mi sía mín bïowa yi bïo mi wa mín bïo yi.

³ Le Dónbeení Hácírí wó mia lè le dà-kéní, á mi bánbá à ho héera keń mi p̄ahú, à mi wé le dà-kéní féɛɛ.

⁴ Wa lée dà-kéní làa bïo á hã sãnía lée dà-kénínáa, á le Dónbeení Hácírí dà-kéní lé ðïo á wa búenbúen yú, á bïo wa búenbúen mún dó wa sía wee lòní lée dà-kéní, bïo le Dónbeení dó mí jii le mí ì na wɛn pãahú na le von wɛn yi.

⁵ Wa Núhúso lée ñi-kéní, á mu bïo na wa tà yi lée dà-kéní, á ho *bátɛ̀mù na wa yú mún lée dà-kéní.

⁶ Le Dónbeení lée dà-kéní á lé wa búenbúen Maá. Le wí wa búenbúen jùhú wán, le wee ðín wa búenbúen wán à wéráa bïo le le mí ì wé, le wí wa búenbúen yi.

⁷ Ɛɛ ká le Dónbeení màhá hõn wa ñi-kéní kéní lè mu bïowa wéró pánká làa bïo ó o *Krista le mu koráa.

⁸ Bïo ká lé bïo túara le Dónbeení bíoní vūahú yi:

«O wíikaa mí zúkúsa na ó o dàńna
á khèra yòoraráa.

O nɔn mí bè-hãnia ɓa nùpua yi.»*

⁹ Bïo ɓa wee bío le «o yòora», bún kúará lée webio? Bún wee zéení le sãní ò o yòo, ó o lion ho tá wán vó.

¹⁰ O orén mu na lion làa bún bïo, lé orén ñi-kéní mu lé yia pá bínía yòora ho wáayi jún-ťahú á tíraráa mu bïo búenbúen jii.

¹¹ Lé orén hõn ɓa nùpua lè mu bïowa wéró pánká: Ba búí ó o wó lè mí tonkarowà, ɓa búí ó o wó á ɓa wee fɛɛ le Dónbeení ji-cúa, ɓa búí ó o wó á ɓa wee bue le Dónbeení bín-tente. Ba búí ó o wó á ɓa wee pa le Dónbeení ñipomu bïo à kàrán ɓa.

¹² O nɔn bún bïowa so wéró pánká à bán nùpua so wé dàń séení bia bïo sã le Dónbeení yi à ɓa dàń sá nanáa le yi, bèra a na à ɓa kèrɛ́ťɛwa búenbúen kuure na lé o *Krista sãnía à pánká wé dé wán.

¹³ Lé bún ñ na á wa siadéro le Dónbeení Za yi là a zūnló á à wé wɛn lè le dà-kéní, à wé ɓa kèrɛ́ťɛwa na dõn vó, là a Krista na á bïo búí yí fòora yi bïo síi.

¹⁴ Ká mu wó kà, á wa wáa máa bíní máa keń lòn háyónzàwa na khàró yí do, lòn woohú na ho pinpiró lè mu jumu yànbónló wee héɛ yèrè máka. Ñi-khàwa máa bíní máa vīíní wɛn máa yí lè mí kàránló.

¹⁵ Ká wa wee mĩ ho túiá na mín yi bïo wa wa mín bïo yi, á wa keńló là a Krista bïo síi wé è dé wán ká mu wà, wón na lé ho jùhú.

¹⁶ Lé orén wee wé ò o ñipomu wé le dà-kéní, làa bïo ó o nùpue sãnía bïo cɛ́ɛkaaráa mín yi wó a nùpue bïo síi. Ká a nùpue sãnía bïowa lè mí dà-kéní kéní wee sá mí tonló làa bïo mu koráa, à hã dã wé se. Lé ká síi ɓa kèrɛ́ťɛwa búenbúen kuure bïo karáa. Ká ɓa lè mí ñi-kéní kéní wa mín, á wee sá mí tonni làa bïo mu koráa, à le kuure mu dã wé se.

Le mukān-finle na ɓa kèrɛ́ťɛwa yú bïo

¹⁷ Awa, á bïo ká lé bïo á ñ ñi hení ñ na mia wa Núhúso yèni yi: Mi wáa yí bíní yí ɓua miten làa bia yí zū le Dónbeení bïo síi. Ba wee bè mí yilera mu bè-káamáa wán.

¹⁸ Ba yí zū dɛɛ le Dónbeení bïo dǎní yi. Le mukānī binbirī na wee lé le Dónbeení cǎn á ɓa níi mia yi. Lé bïo ɓa tun mí yiwa, á le Dónbeení bïo dǎní yi á ɓa mún yí zū hārī dɛɛ.

¹⁹ Ba yí zū ñiyio. Mu koomu lè mí síiwà á ɓa wee wé ká ɓa wà, mu jii fliníi mía.

²⁰ Ká pãahú na minén tà a *Krista bïo yi, á yínɔ́r làa bún síi á ɓa le mi ɓua lè miten.

²¹ Bïo bïo ciran wo búenbúen á minén jã kénkén, á mi páaníló làa wo bïo yi á ɓa mún kàránna mia là a Yeesu Krista mu túiá poni.

* 4:8 Mi loń Lení vūahú (Psaumes) 68.19

22 Bɔn wee zɛɛnɪ le mi ko mi dɪa bɪo mi fù wee ɓua lɛ miten ká mi yínɔ́ ɓa kɛ̀rɛ̀tɛ̀wa. Bɔn pãahú ká bɪo ɓa nùpua sɪa wee vá yi na wee vɪíní ɓa á wee yáa mia.

23 Mi dɪa le le Dónbeenɪ yèrɛ̀má mia à mi yilera wé hã bè-fla.

24 Mi yèrɛ̀má wé ɓa nɪ-fla. Le Dónbeenɪ wó mia lɛ ɓa nɪ-fla à mi ɓonmín làa de. A mi wáa ɓua miten héha làa bɔn, à wé ɓa nùpua na téréna á wee ce le Dónbeenɪ yahó làa bɪo le tũíá poni bòráa mu.

25 Awa, á mi wáa kɪ́ hã sabíoní fũaaló yi. Mi wé mɪ ho tũíá na mín yi, lɛ bɪo wa lé hã sáníà dà-kéní.

26 Ká mi sɪa wé cã à mi yí wé bè-kora. Mi wé yí dɪa le le wii tɛ̀ ká mi sɪa pá wee cɪ́.

27 Mi yí dɪa le o *Satāni yí pánká mi wán.

28 Yia lá lée kɛ̀nlo à ɓànsɔ yí bɪnɪ yí juua bɪo. Bànsɔ wé sá ó ò yí mu bɪo á à jɪánáa mí màkóo, á mún n̄ sɛ́nínáa ɓa nɪ-khenia.

29 Mi wé yí mɪ bɪn-kora na mín yi. Hã bɪn-tentewà na dà à hení ɓa nùpua sɪa ho pãahú na mu ko yi lé hã mi wé bɪo bèra a na à bɪa wee jɪ́ hã à hã wé sɛ́nɪ.

30 A le Dónbeenɪ Hácírí na le nɔn mia á mi yí véɛnɪ yi. Dén Hácírí so lé le Dónbeenɪ flimíní na bò mi wán, à zɛ́ɛnɪ le mi bɪo sã le yi, á pan ho pãahú na le kɪ́i tí mi kãníló jii.

31 Bɪo ɓa wó làa mia ká mu yí se, à mi yí ɓua mi yiwa yi. Mi wé yí cɪ́ mi sɪa mín wán. Mi wé yí zá làa mín, mi wé yí là mín. Mi dɪa mu sũnsũmámu lɛ mí sɪ́wà.

32 Mi wé wé mu tentemu làa mín, à zũn̄ mín màkárí. Mi wé sɛ́n dɪa na mín yi làa bɪo le Dónbeenɪ dɪn o *Krista wán á sɛ́ra dɪa nɔnnáa mia.

5

1 A bɪo mi lé le Dónbeenɪ zàwa na le wa làa sòobɛɛ, á mi cén wé wé lɛ le bɪo sí.

2 Mi le le waminí wé mi mi wárá ɓúɛnɓúɛn yi làa bɪo ó o *Krista wararáa wɛn á húrun wa bɪo yi. O wara wɛn á nɔn mí mukānɪ wa bɪo yi. Bɪo ó o wó lé le muíní na bɪo sí le Dónbeenɪ yi.

3 Bɪo mi bɪo sã le Dónbeenɪ yi, á mi wáa ko mi kɪ́ ho hã-fénló lɛ ho bá-fénló lɛ mí sɪ́wà yi, à kɪ́ hã n̄yi-wárá na sũii mía yi. Mi yí wé nùpua na yɪo yí máa sí làa bɪo. Bɔn bɪowa so ɓúɛnɓúɛn á yi ko à mu bɪo wé mɪ lɛ́ mia húúu.

4 Hã n̄yi-bíoní lɛ hã bɪn-conconwà lɛ hã kàakó-bíoní á mi yí ko mi wé bɪo. Bɪo mi ko mi wé wé lé le Dónbeenɪ bārākà déró.

5 Mi ko mi zũn̄ mu sese le bɪa wee wé ho hã-fénló lɛ ho bá-fénló lɛ mí sɪ́wà, làa bɪa wee wé hã n̄yi-wárá na sũii mía bán ɓúɛnɓúɛn máa dí le Dónbeenɪ là a Krista béɛnɪ húúu. A bɪa yɪo yí máa sí lɛ mu bɪo, bán mún máa dí le béɛnɪ mu. Lé bɪo á bɪo ɓa wee cà ka lòn wànná na ɓa dó mí sɪa yi.

6 Mi yí dɪa le ɓa nɪ-khàwa à vɪíní mia lɛ mí bíoní, lé bɪo á bɪa yí máa bè le Dónbeenɪ bíoní yi à ɓa wee wé bɔn bɪowa so á le kɪ́i sɪíní júná.

7 Awa, á minén yí lɛ́ ɓa wárá yi làa ba.

8 Mu bon. Mi lá wi le tɪbírí yi, ká mi páaníló là a Krista bɪo yi á mi wáa wi mu khoomu yi. A mi cén wáa ɓua miten làa bɪa wi mu khoomu yi bɪo.

9 Lé bɪo á bɪa bɪo sã mu khoomu yi á wee wé hã wárá na se, na téréna, á bɪo lé ho tũíá.

10 A mi cén bánbá à mi zũn̄ bɪo sí a Nuhúso yi,

11 à hã wárá na cúnú mía, hã á bɪa bɪo sã le tɪbírí yi wee wé à minén yí lɛ́ yi làa ba. Mi yáa bío mu wéréwéré le bɪo ɓa wee wé á yí se.

12 Mu bon, bɪo ɓa wee sanka mítén wé á bíoró n̄yio yáa wi.

¹³ Ɛɛ ká ɓa wára mu ɓúenɓúen á ɓio ɓía wéréwéré, à mu keń lòn khoomu á ló mu wán.

¹⁴ Mu bon, mu ɓio ɓúenɓúen na mu khoomu ló wán ɓún ɓio so ɓio sá mu yi. Lé ɓún nɔn á ɓio ká ɓíaráa:

«Ūnén na dūma, sɪn.

Híní lé ɓa nǐ-hía tǎhǔ,

ó o Krista á à dé mí khoomu ū wán.»

¹⁵ Awa, á mi cén pa miten ɓio ɓio mi ì ɓua lè miten dǎní yi sese. Mi wé mu bè-zǔnminǐ ɓànsowà ká mi yí wé ɓónɓúwá.

¹⁶ Pǎahǔ lée pǎahǔ na mi dà à wé mu bè-tentewà yi à mi wé mu lé ɓio ho pǎahǔ na wa wi yi nùpua wee wé mu bè-kora dàkhíina.

¹⁷ Lé ɓún nɔn á mi ko à mi ɓánɓá à mi zǔn ɓio ó o Núhúso le mi wé wé ká mi yí wé ɓa nùpua na yí wi mi zǔn ɓio.

¹⁸ Mi wé yí ju ho dǐvén dà khíí, ɓún wee yáa o nùpue. Ká mi wé día le le Dónbeenǐ Hácírí pánká à keń mi wán.

¹⁹ Mi wé sío há lení lè mi síwà na wee lé le Dónbeenǐ cón à henínáa mín sía. Mi wé sío à khòní a Núhúso lè mi sía ɓúenɓúen.

²⁰ Mi wé dé wán Maá Dónbeenǐ ɓaráká féɛɛ mu ɓio ɓúenɓúen ɓio yi, wa Núhúso Yeesu Krista yèni yi.

Bio ɓa kèrètɛwa ko ɓa wé ɓua làa mín

²¹ ɓio mi wee kǎnbi o Krista, á mi wé liiní mítén na mín yi.

²² Háawa, mi wé liiní miten na mi ɓarání yi làa ɓio mi wee liinínáa miten à na a *Krista yi ɓio síi.

²³ Mu bon, o háa juhúso lé ɓàn ɓáa, làa ɓio ɓa kèrètɛwa ɓúenɓúen kuure juhúso lé o Krista ɓio síi. Le kuure mu lé o sǎnía na ó o kǎnía.

²⁴ ɓio á ɓa kèrètɛwa ɓúenɓúen kuure wee liinínáa mítén à na a Krista yi, lé ɓún ɓàn síi à ɓa háawa mún wé liinínáa mítén à na mí ɓarání yi mu ɓio ɓúenɓúen yi.

²⁵ Báawa, mi wé wań mi hǎnání làa ɓio ó o Krista waráa ɓa kèrètɛwa ɓúenɓúen kuure ɓio síi, á nɔn mi mukǎnǐ le ɓio yi.

²⁶ O wó ɓún bèra a na à le ɓio sí le Dónbeenǐ yi. O ceéra le lè mu juumu lè le ɓionǐ,

²⁷ bèra a na à ɓa kèrètɛwa ɓúenɓúen kuure mu wé dèɛ na wee ce, á fianǐ mía yi, á cùkú wi, à le dǎn dǎn o yahó ká bè-kohó yèni yí máa ve lé le yi.

²⁸ ɓún ɓúenɓúen wee zéeni ɓio ó o ɓáa ko ò o wańnáa mín háa. O ko ò o wań wo làa ɓio ó o waráa mi kùrú sǎnía. ɓáa na wa mín háa se o wa mítén.

²⁹ A nùpue na ɓèn dǎn juina mí sǎnía wón mía. O yáá wee wé díiní há à pa há ɓio, làa ɓio ó o Krista wee wéráa mu lè ɓa kèrètɛwa ɓúenɓúen kuure

³⁰ na lé o sǎnía ɓio síi. A warén so yínɔnǐ o sǎnía ɓiowa ɓúi le?

³¹ Le Dónbeenǐ ɓionǐ vǎhǔ yi á ɓio ká lé ɓio túara: «Lé ɓún nɔn ó o ɓáa á à día mín maá lè mín nu ká à lé lè mín háa, á ɓa mí nùwǎ juun á à wé sǎnía dà-kéní.»*

³² ɓio ɓía ká lée bè-beeni na sà yi. A ínén wee ɓio le mu lé o Krista lè ɓa kèrètɛwa ɓúenɓúen kuure ɓio á mu wee zéeni.

³³ Ká mu màhá mún wee zéeni minén ɓio: ɓa báawa lè mí nǐ-kéní kéní ko ɓa wań mí hǎnání làa ɓio ɓa waráa mítén ɓio síi. A ɓa háawa mún ko à ɓa wé kǎnbi mí ɓarání.

6

¹ Zàwa, mi wé bè mi maáwà lè mi nuwà ɓionǐ yi mi páaníló là a Núhúso ɓio yi. Lé ɓio á lé ɓún mi ko à mi wé wé.

* **5:31** Mi loń ɓio juhú ɓúenǐ vǎhǔ (Genèse) 2.24

² Le Dónbeenĩ bïo na le bò henía t̄ahũ, á bïo lé nín-yání dó mí jii bò wán lé bïo kà: «Wé kònbi mìn maá lè mìn nu,

³ á ù bïo á à wé se á à yí le mukòn-tóní ho tá wán.»*

⁴ Maáwà, mi wé yí c̄í mi zàwa s̄ia. Mi wé bé 6a sese à zéení 6a làa bïo s̄i a Nùhũso yi à buaràa 6a.

⁵ Wobáaní, mi wé bè mi júnása na wi ho ðímíj̄á yi bióní yi. Mi wé kònbi 6a sese lè le yi poni. Mi wé bè 6a bióní yi làa bïo mi wee bèráa o *Krista bióní yi bïo s̄i.

⁶ Mi wé yí wé mu 6a yïo yi mí dòn à càráa le yèni 6a c̄ón. Ká mi wé wé bïo le Dónbeenĩ s̄i vá yi lè mi s̄ia búenbúen lé bïo mi lé o Krista wobáaní.

⁷ Mi wé sá na mi júnása yi lè mi s̄ia búenbúen, à ker̄n lè mu lé o Nùhũso á mi wee sá na yi, ká mi yí máa sá na nùpua yi.

⁸ Mi z̄ún le bïo mi ñ-kéní kéní wee wé ká mu se á mi khii yí 6àn c̄nú o Nùhũso c̄ón, à mi wé wobáaní tàá nùpua na wi mítén.

⁹ Wobáaní júnása, mi mún 6ua mi wobáaní sese. Mi wé yí là h̄erè làa ba. Mi z̄ún le minén làa ba á léera a Nùhũso ñ-kéní yi, wón wi ho wáayi, o yí máa hueeka nùpua mìn yi.

Hã fio s̄ia na le Dónbeenĩ ñon wen bïo

¹⁰ Bïo á ï bïo ò na mia á à véenínáa lé bïo kà: Bïo mi páanía là a Nùhũso, á mi cà ho pánká orén na pánká beenĩ 6àn s̄i mia c̄ón. ¹¹ Mi khuii hã fio s̄ia na le Dónbeenĩ ñon mia, à dàñ fàrá ð̄n sánsáràa o *Satāni ñ-khènló.

¹² Mu yín̄on nùpua á wa wee firáa, 6ueé. Lé hã pánká-s̄umáa na yí máa mi, h̄ia wee dí le béenĩ ho ðímíj̄á na bïo s̄a a Satāni yi yi, lè hã pánká-s̄umáa na wi ho wáayi, lé h̄ón wa wee firáa.

¹³ Lé bún ñon á ï le mi khuiiráa hã fio s̄ia na le Dónbeenĩ ñon mia búenbúen, bèra a na ká p̄ahũ na mu wé here yi à mi dàñ ð̄n à sánsá mu, á mu véenĩ ká mi pá à fàrá à ð̄n.

¹⁴ Awa, á mi wáa wíoka mitén. Mi ð̄n le Dónbeenĩ t̄iáa poni wán à bún wé lòn ku-c̄en̄ni na mi can lè mi kuio. Mi wé 6a ñ-térén̄nia à bún wé lòn h̄ia h̄en̄ni s̄ia á mi pon mi kos̄ia yi.

¹⁵ Mi ca mi kuio le Dónbeenĩ bín-tente na wee na ho h̄erà buero yi, à bún wé lòn nak̄aa á mi z̄á.

¹⁶ P̄ahũ lée p̄ahũ, à mi wé wíoka dé mi s̄ia le Dónbeenĩ yi, à bún wé lòn h̄ia h̄en̄ni s̄ia na mi buan mi yahó à h̄eráa o Satāni h̄ia d̄anaso.

¹⁷ Mi wíoka z̄ún k̄enk̄en le le Dónbeenĩ k̄anía mia, à bún wé lòn kónlè na mi búra. Mi wíoka z̄ún le Dónbeenĩ bióní sese à bún wé lòn khà-tóní, h̄ia le Dónbeenĩ Hácírí ñon mia.

¹⁸ Mi wé fio le Dónbeenĩ yi f̄éé mu bïo búenbúen bïo yi, à wé día le le Dónbeenĩ Hácírí dí mi yahó à mi fioráa. Bún bïo yi à mi na mitén búenbúen le yi à yí sa ho fioró tá. Mi wé fio na b̄ia bïo s̄a le Dónbeenĩ yi búenbúen yi f̄éé.

¹⁹ Mi mún wé fio na ínén yi, bèra a na à hã bióní na á ï ko à ï bïo à le Dónbeenĩ dé ï jii yi, à ï dàñ zéení le bín-tente bïo na lá sà yi lè le s̄i-hebúee.

²⁰ O Yeesu *Krista dó mi le ï zéení le bín-tente mu lè 6a nùpua. Lé bún ñon 6a dóràa mi ho kàsó yi. Awa, á mi fio na mi à ï dàñ zéení le bín-tente mu bïo lè le s̄i-hebúee làa bïo mu koráa.

M̄ndén t̄en̄ni

²¹ Wán za Tisiiki na wa wa làa s̄obéé, wón na wee sá a Nùhũso tonló sese, wón 6ueé zéení bïo á ï bïo karáa búenbúen làa mia, à mi z̄ún mu.

* **6:3** Mi loñ Léró v̄uahũ (Exode) 20.12; Lándá zéeníló v̄uahũ (Deutéronome) 5.16

²² Lé bɔ́n bɔ́o yi á ã wee tonkaráa wo mi cɔ́n, ò o ɓuee zéení bɔ́o wa bɔ́o karáa làa mia, à hɔ́i mi sɔ́a.

²³ Le wàn Maá Dónbeení là a Nùhúso Yeesu *Krista à na ho hɛ̀r̀à minén na lé wàn zàwa lè wàn hínni kèrètíewa yi. Le ɓa wé à mi wań mín, à wíoka dé mi sɔ́a o Yeesu yi.

²⁴ Le le Dónbeení wé wé mu sáamu làa ɓia ɓúenɓúen na wa wa Nùhúso Yeesu Krista lè le waminí na jii mía.

Ho vūahū na ó o Poole túara n̄n ho Filiipu kèrètíewa kuure yi

Vūahū túaró n̄hū

Ho vūahū na kà lé o Poole túara ho n̄n ho Filiipu lóhó kèrètíewa kuure yi. Lé ɓarén lé ɓa n̄n-yání n̄pua na ó o Poole buera le b̄n-tente n̄n yi ho Maseduana k̄hū yi (Bè-wénia 16.12-40), á ɓa tà dó mí s̄ia o Yeesu *Krista yi. Ho vūahū mu ó o Poole h̄ia wee túa ká a wi ho kàsó yi ká a màh̄á túara ho le le s̄i-wεε.

Ho vūahū mu n̄hū ɓúεn̄i ó o Poole zéen̄ia le mí s̄i wan ho Filiipusa ɓio yi. B̄n m̄ón ó o zéen̄ia ɓio ó o ɓio kará làa ba, ò o hen̄ia ɓa s̄ia. O m̄n b̄ia n̄n ɓa yi le ɓa wé liin̄i m̄iten làa ɓio ó o Yeesu wór̄aa mu ɓio s̄i. O zéen̄ia le mí ì tonka a Epaforodiite là a Tim̄tee ho Filiipu kèrètíewa c̄n (1-2).

O n̄a ɓa zeñ wán le ɓa wé yí n̄i ho kàránlò na ɓio yí bon ɓio, ká ɓa sòobá m̄iten à wé wé là arén ɓio s̄i (3).

O zéen̄ia ɓio le Dónbeen̄i wee nanáa le s̄i-wεε le ho h̄éerà ɓia ɓúen̄úen na páan̄ia là a Krista yi (4).

Le t̄en̄i

¹ In̄én Poole là a Tim̄tee na lé o Yeesu *Krista ton-sáwá wee t̄en̄i min̄én kèrètíewa na wi ho Filiipu lóhó yi. Wa wee t̄en̄i ɓa ya-díwá làa ɓia wee séen̄i ɓa yi, làa ɓia ká ɓúen̄úen na ɓio s̄a le Dónbeen̄i yi ɓa páan̄ilò là a Yeesu Krista ɓio yi.

² Le wàn Maá Dónbeen̄i là a N̄hūso Yeesu Krista à wé mí s̄amu làa mia, à na ho h̄éerà mia.

O Poole flora ho Filiipusa ɓio yi

³ P̄ahū lée p̄ahū ká ì leékaa mi ɓio, à ì dé wàn Dónbeen̄i b̄arákà.

⁴ P̄ahū lée p̄ahū ká ì wee fio à ì m̄n fio na mi ɓúen̄úen yi le le s̄i-wεε.

⁵ Lé ɓio, à lá ho p̄ahū na mi dó mi s̄ia o *Krista yi á ɓueé ɓó ho zuia yi, á mi dó mi n̄n̄i m̄i le Dónbeen̄i b̄n-tente bueró tonlò yi.

⁶ Ì láa mu yi le ho ton-tente na le Dónbeen̄i ɓúá n̄hū mia, á le è s̄á á à tí n̄i o Yeesu Krista ɓin̄i ɓuen-n̄nzoñ.

⁷ Ì t̄iá s̄i à h̄n̄ yilera so keñ m̄i mi ɓúen̄úen d̄n̄i yi, lé ɓio á ì wa mia làa sòobéε. Mu bon, le Dónbeen̄i wó á mi léera le b̄n-tente bueró tonlò yi làa mi. Á p̄ahū na á ì wi ho kàsó yi, á wee tà le Dónbeen̄i ɓion̄i n̄i o cítí-fi yahó, á ì wee zéen̄i mu wéréwéré le mu lé ho t̄iá.

⁸ Mu bon, le Dónbeen̄i z̄u le mu lé ho t̄iá poni, le ì wa mia làa sòobéε làa ɓio ó o Yeesu Krista waráa mia.

⁹ Á ì wee fio le Dónbeen̄i c̄n le mi wamin̄i wíoka wé dé wán, à mi ɓio z̄únlò le Dónbeen̄i ɓio d̄n̄i yi, làa ɓio se làa ɓio yí se hueekaró m̄n yi à wíoka wé dé wán.

¹⁰ B̄n ká mi ì d̄n̄ n̄ lén ɓio se po ɓio ká bèra a na à mi ce le Dónbeen̄i yahó à wékheró ɓio yí m̄i yí léé yi à vaa ɓúe o Krista ɓin̄i ɓuen-n̄nzoñ.

¹¹ Á mi bè-wénia ɓúen̄úen á à t̄érén o Yeesu Krista p̄anká yi, á ɓa n̄pua á à dé ho c̄kú le Dónbeen̄i yi, á à khòon̄i le.

Le b̄n-tente bueró ɓio

¹² Wàn z̄awa le wàn h̄inni, ì wi à mi z̄únlò le ɓio s̄a m̄i lé ɓin̄ wó á le b̄n-tente bueró tonlò vannáa le mí yahó.

13 Mu bon, ho *Oroomu béε zĩ-beeni parowà núnása làa bĩa ká búenbúen zũ le lé o *Krista bĩo yi á ĩ wiráa ho kàsó yi.

14 Bĩo á ĩ wi ho kàsó yi lé bũn mún wó á wàn zàwa là wàn hínni boomuso wíokaa dó mí sĩa o Nũhũso yi, á wíokaa henía mí sĩa le Dónbeenĩ bionĩ bueró yi.

15 Ba búĩ wi 6a tĩahũ wee bue o Krista bín-tente lé bĩo 6a wee dí le yandee làa mi, á wi à 6a bĩo nũhũ wé poń mi. Εε ká 6a búĩ bán wee bue le bionĩ mu là le yi na se.

16 Bãnsowa so wee wé mu lé bĩo 6a wa mi, á zũ le ĩ wi hen le bín-tente nĩ tãró bĩo yi.

17 Ká bĩa wi à 6a bĩo nũhũ wé poń mi o Krista bín-tente bueró bĩo yi, bán yilera na wi 6a yi yĩ se. Ba wi à 6a beé ĩ lò à bè bĩo á ĩ wi ho kàsó yi wán.

18 Εε ká bũn búenbúen nũhũ mía. A mu wé le yi na se loo, tàá yi na yĩ se loo, bũn yĩ here. Bĩo nũhũ wi lé ò o Krista bĩo wé bue. Bĩo ó o Krista bĩo yú wee bue bũn léε zãmakaa ĩ cǎn, á ĩ wé è zãmaka mu bĩo yi fεεε.

19 Lé bĩo á ĩ zũ le bĩo wee wé ká búenbúen vaa véenĩ lé ĩ kãniló mi floró pãnká yi, là a Yeesu Krista Hácírĩ* na wee séenĩ mi pãnká yi.

20 Bĩo á ĩ pan làa sòobéε á dó ĩ sĩa wee lòonĩ lé bĩo ká: I máa wé bĩo búĩ na hã nĩyio dà à dí mi bĩo yi. Ká ĩ sĩa á à wé here á wãa wé è dé ho cùkú o Krista yi ĩ wárá yi làa bĩo á ĩ wee wéráa mu, à ĩ yĩo wé lua, tàá à ĩ hí.

21 Mu bon, ínén cǎn ká ĩ yĩo wi lua, se lé ho cùkú déró o Krista yi bĩo yi. Ká ĩ bèn húrun loo, á ĩ mún ñ yĩ cũnú bũn yi.

22 Εε ká bĩo á ĩ yĩo wi lua wà, á tonló cũnú wi 6a nũpua cǎn, á bĩo á ĩ wãa à lén á ĩ yĩ zũ.

23 I wee héhèeka mu mí bĩo nũn pãahũ. I lá húrun á vaá wi là a Krista, se mu lá à wé sĩa mi, lé bĩo á bũn lé bĩo bènĩn sĩaanĩ.

24 Εε ká minén bĩo yi á ĩ kerĩlò làa mia á nũhũ bèn wíokaa wi po bũn.

25 A bĩo á ĩ wãa láa mu yi, á ĩ zũ le ĩ kerĩ bĩn, á à kerĩ le mi búenbúen á wé è séenĩ mia, à mi wíoka zũn le Dónbeenĩ bĩo, à sĩa wa mi sĩadéró o Yeesu yi bĩo yi.

26 Lé bũn ñ na ká ĩ khĩi bĩnĩa 6uara mi cǎn, á mi ñ wíoka zãmaka làa sòobéε ĩ bĩo yi mi páaniló là a Krista yi.

Bĩo 6a kèrètĩewa ko 6a 6ua là mĩten

27 Bĩo bĩo here lé bĩo mi ñ 6ua mĩten sese á à héha làa bĩo ó o *Krista bín-tente le mu koráa, bèra a na ká ĩ 6uara mi cǎn loo tàá ká ĩ yĩ 6uara loo, à ĩ wé ní le mi fárá đĩn mi sĩadéró o Krista yi wán là le hácírĩ dà-kénĩ, á wó le nĩ dà-kénĩ páanĩa lá le lònbee wee tà le Dónbeenĩ bín-tente nĩ.

28 Mi yĩ día le mi zúkúsa zãníka mia bĩo woon yi. Bũn ñ zéenĩ làa ba le 6a à yáa, ká mu bèn ñ zéenĩ le minén le mi ñ kãní. Bũn búenbúen lé le Dónbeenĩ wó mu.

29 Mu bon, le Dónbeenĩ wó mu sãamu làa mia: Le wó á mi dó mi sĩa o Krista yi á mún lò wee be o bĩo yi.

30 Mu bon, ínén làa mia páanĩa wee lá le lònbee dà-kénĩ, đĩo á ĩ hĩa lá là ho yahó á mi mǎn. A lé dén lònbee so á ĩ pá lan wee lá á mi wee ní bĩo.

2

1 Mi pãnká wee wíoka kerĩ mi páaniló là a *Krista bĩo yi. O waminĩ wee henĩ mi sĩa. Mi páanĩa le Dónbeenĩ Hácírĩ pãnká yi. Mi sĩa se á zũ le màkárĩ.

2 Awa, á mi cén wãa wé ní mín yi, à wań mín, à wé mi yilera làa dà-kénĩ. Mi wé bũn búenbúen á tírãa ĩ sĩa-wεε nĩ.

* 1:19 Yeesu Krista Hácírĩ: O Yeesu Krista Hácírĩ na bĩo bĩa hen là le Dónbeenĩ Hácírĩ léε dà-kénĩ.

³ Mi yí wé bïo búu na wee wé à mi bïo ñúhú kɛ́n poń bïa ká. Mi wé yí yòoní miten bïa ká wán à ɓa mi mia. Ká mi wé liiní miten à wé leéka le bïa ká súaani mia.

⁴ Mi wé yí leéka minén mi dòn bïo, ká mi mún wé leéka bïa ká bïo.

⁵ Bïo mi páanía là a Yeesu Krista, á mi ɓua miten làa bïo ó o ɓuannáa miten bïo síi:

⁶ Orén na ka lè le Dónbeení bïo, á yí le mí ì ɓua mí màamínló làa de konloon.

⁷ Bùeé. O tà día bñn ɓúenɓúen ò o bueé ton lè ɓa nùpua bïo síi á lé o nùpue binbirí, á wó miten là a ton-sá bïo síi.

⁸ O liinía miten á tà bò le Dónbeení bioní yí fúaa o tà mu húmú yí, hàrí mu húmú ho *kùrùwá wán.

⁹ Lé bñn nɔn le Dónbeení wáa yòonianáa wo ó o wi mu bïo ɓúenɓúen ñúhú wán, á wó ó o yú le yèni na po há yènnáa ɓúenɓúen.

¹⁰ A bïa wi ho wáayi làa bïa wi ho tá wán làa bïa wi ho ñi-hónbó-lóhó yí ɓúenɓúen ñ fára mí nɔnkóñúná wán o yahó.

¹¹ A ɓa ɓúenɓúen á à bío wéréwéré le o Yeesu *Krista lé o Núhúso, á à dérää ho cùkú o Maá Dónbeení yí.

Ba kèrètɛwa ka lòn khoomu ho ðtmíñá yí

¹² Minén na á ï wa làa sòobéé, bïo mi wee bè le Dónbeení bioní yí, á mi wé wé bïo á bïa le kánia ko ɓa wé. Mi wé kónbi le Dónbeení làa sòobéé à wérää mu. Bïo mi lá wee wé mu ká ï wi làa mia, á mi pá wíoka wé wé mu hàrí bïo á ï mía làa mia.

¹³ Lé le Dónbeení wee na ho pánká mia à mi sía vá há wára na sí le yí à dàí wérää há.

¹⁴ Bïo lée bïo na mi wee wé, à mi yí khi mi kíó yí ká mi ì zá làa mín à wérää mu,

¹⁵ bèra a na à wékhe bïo yí mǐ yí léé mia, à mi wé ɓa nùpua na wee ce le Dónbeení yahó, le Dónbeení zàwa na á fianí mía yí ho lòn bïo nùpua na lé ɓa ñi-sūmáa ñahú. Mi ka lòn khoomu ɓa ñahú lòn fíntééna na dó bïo síi,

¹⁶ minén na wee bue le bín-tente, ðio wee na le mukáni binbirí. Ká mi wee wé làa bñn, á ï dà à zámaka mi bïo yí o *Krista bñn ɓuen-nònzòñ, lé bïo le lònbee na á ï lá mi bïo yí yínɔñ káamáa.

¹⁷ Bïo mi dó mi sía le Dónbeení yí á mi nɔn miten le yí bñn ka lòn muini na ɓa yan bïo síi. A hàrí ká ɓa ko ɓa búe mi, à ï wé lòn hámu na bò mu wán, á ï wee zámaka mu bïo yí á à zámaka lè mi ɓúenɓúen.

¹⁸ Làa bñn bïo síi, á minén mún wé zámaka, à mún zámaka làa mi.

O Timotee là a Epafrodiite tonkaa bïo

¹⁹ Ì wee leéka le hen làa cínú ká a Núhúso Yeesu tà, á ï tonka a Timotee mi cón bèra a na à ï ní mi sá à síi hí mi bïo yí.

²⁰ Lé bïo ká mu yínɔñ wón á nùpua na wee leéka mi bïo làa bïo á ñén wee leékaráa mu á mía.

²¹ Bïa ká ɓúenɓúen yara sá mí kùrú bïo ká a Yeesu *Krista bïo níi ló.

²² Minén mi bæere zū bïo ó o wó. O páanía sá le bín-tente tonló làa mi làa bïo ó o za wé sárää lè mín maá.

²³ Awa! Ká ï zūna bïo á ï bïo ò wérää, ó orén lé yla á ï wee leéka à ï dèení tonka mi cón.

²⁴ Ì láa mu yí le hen làa cínú ká a Núhúso ò na ho wóhú mi ï á ñén ï bæere á à ɓuen mi cón.

²⁵ Éé ká wán za Epafrodiite na mi lá tonkaa ï cón ò o ɓuee na mi níi bïo na mi le mi ì séení làa mi mi, á ï le mu ko à ï día wo ò o bñn ɓuen mi cón. O sá le bín-tente tonló á lá le lònbee làa mi làa sòobéé.

²⁶ O ɓɛntɪn wi ò o mi mi wán, á mún yilera lùnkaa lé ɓio ó o zū le mi ɲá mí wánvámú ɓio.

²⁷ Mu bon, o lò lá yí here làa sòobéε, léε cɪnú ká a yàá lá à hí. Ká le Dónbeení màhá zūna a màkárí, mu yàá yínɔ́n orén mí dòn, ínén á le mún zūna màkárí bèra a na à le yi-véε na wi í wán à yí dé wán.

²⁸ Lé ɓɪn nɔn á í wi à í díá wo ò o ɓuen mi cón fùafùá, bèra a na ká mi mɔn wo, à mi sía wa, à ínén yi-véε ɓèn yòò tɪ yi.

²⁹ Awa! A mi sí a yahó là há zámaka-beení mi páaníló là a Krista ɓio yi. Ba nùpua na ka là a ɓio á mi wé kònbí,

³⁰ Lé ɓio á cɪnú ká ká a lá à hí o Krista tonló ɓio yi. ɓio mi yí dà máa wé máa na mi lé ɓio mi khèra làa mi, lé ɓɪn ó orén zàanía mí mukānī á wó séeníanáa mi.

3

O Krista ɓio ɲúhú wi po ɓio ká

¹ Wán zàwa là wán hínni, á ɓio ká wán á í wee ɓio ɓio ká làa mia: Mi wé zámaka ɓio mi páanía là a Núhúso ɓio yi. Mu ɓio na á í túara nɔn mia na á í ɓíníá wee tɪ yi yínɔ́n ɓio na wee sɛé mi, ká mu léε ɓio na á à séení mia, à ɓio ɓúí yí dàń mia yí vɪnī.

² Mi pa miten ɓio ɓa ton-sá-kora yi, ɓa ka lòn booní, ɓa sòobáa wee hení ho kúioró ɓio dàkhíina.

³ Mu bon, warén lé ɓia kúiora binbirí. Wa wee ɓúaaní le Dónbeení là le Hácírí pánká, á wee zámaka wa páaníló là a Yeesu *Krista ɓio yi, á yí dó wa sía waten yi.

⁴ Ká a ɓúí lá wee leéka le mí dà à dé mí síi mítén yi, se ínén dà à dé í síi ɓɪn yi á à poń wón ɓánsó. Mu bon, í túiá lá à wé sí à í dé í síi íten yi,

⁵ Lé ɓio á ínén ɓa *kúio í teró wizooní ɓio hɛ́tɪn zoń. Wán síi lé o *Isirayεεle nɪpomu, í ton o Bēnzamεε zí-ɲúhú yi. Wán nùwá lé ɓa *zúifùwa binbirí, á í lé o zúifù binbirí. Í lé o *Farizíε á henía o *Mɔyiize làndá bèró ɓio,

⁶ Á í can í kuio làa sòobéε le Dónbeení tonló yi fúaa í lá wee beé ɓa kèrɛ́tɪwa kuure lò. A ho *làndá mu bèró dání yi, á nùpue lá yí dà máa ɓio le í wó khon mu ɓúí yi hùúu.

⁷ εε ká a Krista ɓio yi, á ɓɪn ɓiowa so na lá ka lòn cúnú ɓio í cón á í wáa wee wé lòn bè-káamáa.

⁸ Mu bon, mu ɓio ɓúenɓúen ka lòn ɓio na ɲúhú mía í cón, lé ɓio á í Núhúso Yeesu Krista zúnló ɓɪn lé ɓio ɲúhú wi po ɓio ká ɓúenɓúen. Lé orén Krista mu ɓio yi á í pánaa mu ɓúenɓúen, á wee wé mu lòn zàn-ɓio, bèra a na à í ɓio wíoka sí a yi binbirí

⁹ à páaní làa wo. Mu yínɔ́n ɓio á ínén bò ho làndá yi á nɔn á í térénnanáa, ká lé ɓio á í dó í síi o Krista yi á le Dónbeení wóráa mi là a nɪ-térénni.

¹⁰ ɓio á í wee cà lé o Krista zúnló, à mún zún ho pánká na le Dónbeení nɔn wo yi o vèeró món. Í wi à í páaní a lònbee yi làa wo à tà mu húmú yi là a ɓio síi.

¹¹ Ká mu wó ká, á ínén mún n̄ láa mu yi le le Dónbeení khii vèení mi.

Wa ko wa bánbá vaa yi ɓio wa wee cà

¹² Wán zàwa là wán hínni, í yí dà máa ɓio le ɓio á í wee cà á í wáa yú wó, tàá ɓio á í ko à í kɛ́nnaa á ɲii wáa tun. εε ká í màhá wee hení í lò bèra a na à í yí mu, lé ɓio ó o Yeesu *Krista léra mi á í ɓio sá a yi ɓúenɓúen.

¹³ Wán zàwa là wán hínni, ínén yí máa leéka le í yú mu wó. ɓio ɓio here mi lé ɓio ká: ɓio á í wó khíina á í wáa yí máa loń, ɓio wi í yahó lé ɓɪn á í wee bánbá ɓio yi.

14 A bïo á ï wee cà lé bïn á ï wãa wee lùwí bïo yi, bèra a na à ï vaa yí ï veró cùnú ho wáayi le Dónbeenĩ cón ï páaníló là a Yeesu Krista bïo yi.

15 Lé hñn yilera so ko à hã wé keñ warén kèrètíewa na dñn wó le Dónbeenĩ bïo dñn yi yi. Εε ká mi wee leéka bè-vio búí mu bïo yi, à le Dónbeenĩ zéeni mu yara wéréwéré làa mia.

16 Bïo wi bïn, á hen na wa van vaá bó yi á mi wãa le wa wíoka bánbá làa bïn bïo.

17 Wàn zàwa lè wàn hñni, mi wé wé bïo á ï wee wé. Bïa wee bè bïo mi mən à wa wee wé yi lé bán á mi fá mi yïo yi.

18 Mu bon, ba nùpua cèrèe wáraa wee zéeni le ba lé o Krista na húrun ho *kùrùwá wán zúkúsa. Ì lá wee wé bïo mu na mia féεε, á ï pá bñnia wee bïo mu làa mia ká ï wá.

19 Bán nùpua so píora lé ba doflina, á hã nìyi-wáraa na ba wee wé lé hñn á ba wee khòoní miten bïo yi. Bïo ba wee leéka lé ho ñmíjñá bïo mí dòn. Mu vaa véenii ká ba à yáa búenbúen.

20 Εε ká warén kùrú lahó hón yòó wi ho wáayi. A wa kánílo Yeesu Krista na à lé bïn á à búen lé wón wa wee lòoní.

21 Hen ká a khii búara á wa sánia na cùkú mía ó o bueé wé á hã à keñ là a sánia na cùkú wi bïo síi. Ó o ò wé mu lè ho pánká na wi o cón, hía ó o ò yírää le sée mu bïo búenbúen wañ.

4

1 Awa, wàn zàwa lè wàn hñni na ï wa làa sòobéε, ï sñi bènñin vá à ï bñni mi mia. Mi bïo wee wéé ï sñi, á lé minén bïo yi à ï yí ho cùkú, á mi wãa wíoka fárá ñn mi páaníló là a Nùhúso yi.

Le zéeni bïo

2 O Evodii là a Sentiisi á ï wee hení bïo ká á à na yi le ba ñi-cúa wé le dà-kéní ba páaníló là a Nùhúso bïo yi.

3 Εε ká ùnén na páania wee sá ho tonló làa mi lè mí yahó á ï wee bïo bïo ká á à na yi: Ba hãawa mu mí nùwã ñun á ù séeni. Ba páania lá le lònbee làa mi le Dónbeenĩ bïn-tente bueró bïo yi. O Kileman lè wàn zàwa na ká mún páania lá le lònbee làa mi le Dónbeenĩ bïn-tente bueró bïo yi. Bán yènnáa túara bïa yú le mukāñ binbirĩ yènnáa vūahñ yi.

4 Mi wé zāmaka féεε mi páaníló là a Nùhúso bïo yi. Ì wíokaa wee bïo mu, mi wé zāmaka.

5 Mi wé ba nùpua na wayika à ba nùpua búenbúen zūñ bïo. Mi wé leéka le hen làa cñinú ká a Nùhúso á à buen.

6 Mi yí le mi hácírí yáa bïo woon yi. Εε ká mi màkóo wé wi bïo lée bïo yi, à mi zéeni mu lè le Dónbeenĩ. Mi mún wé dé le báraká féεε.

7 Ká mi wee wé ká, á le Dónbeenĩ á à na mí héerá mia, hón héerá so dà bïo wa wee leéka búenbúen wán, ho ò wé á mi yiwa máa wé è dè, á yilera máa wé è lunka mi páaníló là a Yeesu *Krista bïo yi.

8 Wàn zàwa lè wàn hñni, á bïo ká wán á ï ï bïo bïo ká làa mia: Bïo ko mu wé here mia lé ho tñiá poni bïo, làa bïo búenbúen na ko lè le kñnbii, làa bïo téréna, làa bïo wee ce, làa bïo ó o nùpue ko ò wañ, làa bïo ko lè ho cùkú. Bïo búenbúen na se làa sòobéε, làa bïo ko lè le búaaníí lé bïn bïo ko mu wé here mia.

9 Bïo á ï kàráanna làa mia á mi tà yi, bïo mi ñá ï cón làa bïo mi mən à ï wee wé lé bïn á mi wé bè yi. Ká mi wee wé ká, á le Dónbeenĩ na wee na ho héerá, á à keñ làa mia.

Ho Filiipu lohó kèrètíewa báraká déró bïo

¹⁰ I wee zámaka làa sòobéε í páaníló là a Núhúso yi, lé bïo mi màhã wáa dàrna zéenia làa mi le mi pan í bïo. Mu bon, mi pan í bïo yí khú ká lé bïo mi lá ðin yí yú mu wéró níi.

¹¹ Mu yínón bïo búí fòora mií á nòn á ï wee bíoráa kà. Hen ká í bïo ka làa bïo na, à ï sïi wa mu bïo yi lé bïo á ï mána mu búenbúen.

¹² I khon loo, á ï zū bïo á ï ì bua lè ìten. I bïo wi loo á ï zū bïo á ï ì bua lè ìten. I yú bïo á ï dí loo, tàá í yí yú bïo á ï dí loo, à ï yí puuní loo, tàá à bïo wi í cón fòo mií loo, mu búenbúen yi á ï zū bïo á ï ì bua lè ìten sese.

¹³ Bún bïowa so wéró pánká ó o *Krista wee na mií.

¹⁴ Εε ká bïo mi séenia mi le lònbee na yú mi bïo yi ðentín lée bïo na se.

¹⁵ Minén Filiipusa, mi zū le pãahú na á ï búá le Dónbeení bín-tente bueró ñúhú mi cón, á ló ho Maseduana kōhú yi, á lé minén mi dòn lé 6a kèrètíewa kuure na séenia mi.

¹⁶ Pãahú na á ï wi ho Tesaloniiki yi lé bïn mi búá mu ñúhú yi, á séenia mi làa bïo á ï màkóo wi yi á ðñ hã cúa-ñun.

¹⁷ Bún yí máa zéeni le í wee cà à mi wé séeni mi làa bún sii féεε, εε ká í màhã wi à le Dónbeení na bïo mi wee wé ðan cúnú mia.

¹⁸ Mi hãmu na mi tonkaa là a Epaforodiite ðueé ðñ mi lè mí ñi-káa, mu yáá puuní bïo á ï màkóo wi yi búenbúen. Bïo mi nòn mií ka lòn muini yia na cína á sãmu sí le Dónbeení yi.

¹⁹ Wàn Dónbeení na nàfòró ñii mía á à na bïo mi màkóo wi yi búenbúen mia mi páaníló là a Yeesu *Krista bïo yi.

²⁰ Le ho cùkú à bïo sí wàn Maá Dónbeení yi féεε hã lúlúio na ñii mía yi. *Amiina!

Le tèní

²¹ Bïa bïo sã le Dónbeení yi 6a páaníló là a Yeesu *Krista bïo yi á mi tèní yi lè mí ñi-kéní kéní. Wàn zàwa lè wàn hñni na làa mi páanía wi mún wee tèní mia.

²² Bïa hen na bïo sã le Dónbeení yi búenbúen wee tèní mia, sñnkú bïa wee sá ho *Oroomu béε cón.

²³ Le o Núhúso Yeesu Krista wé mu sãamu làa mia.

Ho vūahū na ó o Poole túara n̄n ho Koloosi kèrètíewa kuure yi

Vūahū túaró n̄hū

Ho vūahū na kà lé o Poole túara ho n̄n ho Koloosi lóhó kèrètíewa kuure yi. Yia nín-yání buera le Dónbeení bióní bín lé yia 6a le Epafaraasi, o là a Poole páanía wee sá ho tonló dà-kéní. O wee lé ho Koloosi lóhó mí bæere yi (1.7; 4.12).

Pāhū na ó o Poole wi ho kàsó yi ho Oroomu yi (4.3), ó o Epafaraasi 6ueé 6úekíó wo á bía n̄n wo yi le 6a n̄pua 6úi h̄n̄n wee v̄íní ho Koloosi kèrètíewa le ho kàránló 6úi sí.

Lé b̄n̄n n̄n ó o Poole túararāa ho vūahū na kà n̄n 6a yi, à zéení le Dónbeení t̄iá poni làa ba, bèra a na à 6a p̄í 6a n̄pua mu kàránló. O mún bía n̄n 6a yi le le Dónbeení ð̄n o Yeesu *Krista wán lérarāa ho ð̄m̄j̄ná, á lé orén le wee ð̄n wán k̄n̄nāa 6a n̄pua (1-2).

O zéenía b̄io 6a wé è 6ua le mítén 6a pááníló là a *Krista yi (3-4).

Lé o Tisiiki là a On̄ziimu ó o Poole tonkaa le ho vūahū mu á 6a vaá n̄n ho Koloosi kèrètíewa kuure yi.

Le t̄en̄t̄i

¹ Mu lé ínén Poole, yia le Dónbeení le mí síi b̄io á wó á ì lé o Yeesu *Krista tonkaro, lé mi wee túa ho vūahū na kà. Inén le wàn za Tim̄tee

² á wee t̄en̄t̄i minén wàn z̄awa le wàn h̄nni na b̄io s̄a le Dónbeení yi ho Koloosi lóhó yi á páanía là a Krista, á s̄adéró wo yi f̄ará t̄ina. Le wàn Maá Dónbeení à wé mu s̄amu làa mia, à na ho h̄er̄a mia.

O Poole Dónbeení b̄aráká déró b̄io

³ Hen ká wa sansan wee fio wa N̄h̄uso Yeesu *Krista 6àn Maá Dónbeení yi mí b̄io yi, à wa dé le b̄aráká.

⁴ Wa wee dé le b̄aráká lé b̄io wa j̄á b̄io mí sía d̄orāa o Yeesu Krista yi b̄io, làa b̄io mí warāa b̄ia 6úen̄6úen na b̄io s̄a le Dónbeení yi.

⁵ Mi dó mi sía á wa mín, lé b̄io mi dó mi sía á wee l̄oní le Dónbeení bè-tente na le dó mí j̄ii le mí ì ká làa mia ho wáayi. Mu bè-tente mu á mí j̄á b̄io p̄ahū na 6a buera le b̄in-tente n̄n mia yi, dén na lé ho t̄iá poni.

⁶ Ho ð̄m̄j̄ná 6úen̄6úen yi, á b̄ia wee tà le b̄in-tente mu b̄io, à wé b̄io sí le Dónbeení yi á wee dé wán ká 6a wà. Lé kà síi á mu mún wee wérāa minén c̄n̄ à lá ho p̄ahū na mi j̄á le b̄in-tente mu yi, á z̄una le Dónbeení s̄amu b̄io binbir̄i à 6uee 6úe ho zuia j̄ii wán.

⁷ Mu lé o Epafaraasi, yia wa wa làa s̄ob̄é na làa w̄en páanía wee sá a Krista tonló, lé wón buera le b̄in-tente mu n̄n mia. O wee s̄ob̄á mítén à s̄arāa o Krista tonló wa lahó yi mi c̄n̄.

⁸ Lé orén 6ueé bía le waminí na á le Dónbeení Hácírí wó á mi wa làa mín b̄io làa w̄en.

⁹ Lé b̄n̄n n̄n á p̄ahū na wa j̄á mi b̄io yi j̄ii wán, á wa wee fio le Dónbeení yi féé mi b̄io yi. Wa wee fio le le Dónbeení na mu bè-z̄ur̄iminí le mu b̄io z̄ur̄l̄ó 6úen̄6úen na wee lé lerén mí bæere Hácírí c̄n̄ mia. Lé b̄n̄n ò na ká mi ì z̄ur̄ b̄io le síi vá yi á mu j̄ii ì sí.

¹⁰ B̄n̄n ká mi ì dàn̄ ò 6ua mitén làa b̄io mu korāa là a N̄h̄uso, á mi wé è wé b̄io sí a yi 6úen̄6úen féé le h̄a wárā na se le mí síiwà 6úen̄6úen, á à wíoka à z̄ur̄ le Dónbeení.

11 Bïo le Dónbeenĩ pànká jii mía, á wa wee fio le yi le le wé à mi pànká keĩ bèra a na à mi wé dàń hĩ mi sĩa, à jii mi yiwa lè le sí-wεε.

12 Mi wé dé wàn Maá Dónbeenĩ bārákà. Le wó á mi ko à mi níi keĩ há kĩa na le bàrá ká làa bĩa bïo sã le yi mu khoomu yi le cǎn.

13 Le kǎnía wεn le tībírí pànká níi yi, á wa wǎa wi le Za na le wa làa sòobεε bέεnĩ diinĩ

14 Lé o Za mu pànká yi á le kǎnía wεn, á séra wa bè-kora día.

O Krista khòoníló leni

15 O Za mu yi á wa wee mi le Dónbeenĩ na yí dà máa mi.

O kí mu bïo búenbúen, á wi mu bè-lénnia búenbúen jùhũ wán.

16 Lé bïo ó orén lé yĩa le Dónbeenĩ ðĩn wán léraráa mu bïo búenbúen,
bïo ho wáayi, làa bïo ho tá yi,
bïo wee mi, làa bïo yí máa mi,
há pànkáwá lè mí síiwà búenbúen.

Le Dónbeenĩ ðĩn orén wán á léraráa mu bïo búenbúen,
mu bïo búenbúen le léra orén bïo yi.

17 Orén wi ká bïo búí ðĩn yí léra.

Lé orén pànká yi á mu bïo búenbúen wi mí lara yi sese.

18 Ba kèrètíεwa búenbúen kuure na ka lòn sǎnía bàn jùhũ lé orén.

Lé orén le kuure mu búuá wán.

Lé orén lé 6a nĩ-hía nín-yání so na vèra á máa bĩnĩ máa hí
bèra a na ò o dí mu bïo búenbúen yahó.

19 Lé bïo mu wó sĩa le Dónbeenĩ yi à bïo lerén karáa búenbúen à le Za mún keĩ làa bũn.

20 A mu mún wó sĩa le yi à le ðĩn orén wán à bïo ho wáayi làa bïo ho tá yi búenbúen làa de bĩnĩ wé sí.

Lé o Za na húrun ho *kùrùwá wán á cǎni kúará pànká yi á le dóráa ho héεrà lerén lè mu bïo búenbúen pǎahũ.

21 A minén na lá lé 6a nĩ-hǎnĩ le Dónbeenĩ cǎn, á lá lé le zúkúsa mi yile-kora lè mí bè-kora wéró bïo yi,

22 á le wǎa wó á mi bĩnía sí làa de bïo le wó á le Za wó a nùpue á húrun pànká yi. Le wó ká síi bèra a na à mi dàń ðĩn le yahó ká mi wee ce á fianĩ mía yi á bè-kohó yèni yí máa ve léé yi.

23 Ká mi màhá ko mi wíoka dé mí sĩa o Za mu yi, à fára ðĩn. Bïo mi dó mi sĩa wee lòní bïo le Dónbeenĩ dó mí jii le mí ì wé le bín-tente yi á mi yí khènnáa. Le bín-tente mu lé ðio mi jǎ khĩina, ðio buera nɔn ho ðímíjǎ nùpua búenbúen yi. A lé lerén bín-tente mu bueró tonló á ínén Poole mún wee sá.

O Poole lònbee na ó o wee lá bïo

24 Há làa na ká wán á le lònbee na á ï wee lá mi bïo yi á ï wee zámaka bïo yi. Lé ká síi á ï sǎnía lò ò beráa á à tíiráa le lònbee na wa ko wa kǎa yi jii* o *Krista tonló sáró yi 6a kèrètíεwa búenbúen kuure na lé o sǎnía bïo yi.

25 Inén wǎa lé 6a kèrètíεwa búenbúen kuure mu ton-sá lé bïo le Dónbeenĩ kàràfáa ho tonló mi, á le ì zéeni mí bíonĩ bïo yahó búenbúen mi séeníló bïo yi.

26 Le bíonĩ mu lé mu bïo na le Dónbeenĩ lá sà ho ðímíjǎ nùpua búenbúen yi háanĩ. εε ká há làa na ká wán á le wǎa zéenia le bíonĩ mu bïo làa bĩa bïo sã le yi.

27 Le Dónbeenĩ le mí ì zéeni làa ba le le bïo na lá sà yi na semu bàn síi mía á 6a nùpua búenbúen níní dàń keĩ yi. Bũn bïo so lé o Krista páaníló làa mia.

* 1:24 Mi loń Matiye vǎahũ 24.3-14; Maaki vǎahũ 13.19-23

Lé bñn nòn á mi dó mi sĩa wee lòní ho cùkú na le Dónbeení dó mí jii le mi níni ì keñ yi.

²⁸ Lé wón Krista so á wa wee zéeni bño, á wee jñ le Dónbeení nñpomu nñ-kéni kéní zení wán, á wee kàrán 6a lè mí nñ-kéni kéní mu bè-zúrìminí pànká yi. Wa wee wé bñn bèra a na à 6a nñ-kéni kéní dàñ dā vé 6a páaníló là a Krista pànká yi.

²⁹ Lé bñn te bño á ï wee sáráa ho tonló mu lè ï sòobéε là a Krista pànká beení na wee mi bño á ï wee wé yi.

2

¹ ï wi à mi zúrì le ï wee sá lè ï sòobéε minén lè ho Lawodisee lóhó kèrètíεwa, làa bña ká búenbúen na yère mún ññn yí dá ï wán bño yi.

² ï wee sá lè ï sòobéε bèra a na à mi búenbúen sĩa wé hereka à mi wé le dà-kéni bño mi wa làa mín bño yi. Bñn bño yi á mi ì yí mu bè-tentewà lè mí sñwà búenbúen na ko làa mia ká mi 6èntñn zūna le le Dónbeení bñn-tente na mi jñ lé ho tñia poni. Lé bñn ñ na ká mi ì zúrì le Dónbeení bño na lá sà yi, bñn na lè o *Krista.

³ Lé orén mí ñon á mu bño zúrìlò lè mu bè-zúrìminí búenbúen na lé ho nàfòró binbirí wee lé cñn.

⁴ ï bña bñn nòn mia bèra a na à mi yí ñña mñten le o búí khà lè mí bñn-sĩa vññí.

⁵ ï mña mi ññhñ bñn bon, ká ï háçírí ñén màhñ wi làa mia. Bño mi 6uannáa mín sese, làa bño mí sñadéro o Krista yí fárá ñña á ï sñi wan bño yi.

Wa páaníló là a Krista bño

⁶ Awa, á bño mi tà ò o Yeesu *Krista wé mi Nñhñso, á mi wñá 6ua miten làa bño sñ a yi mi páaníló làa wo bño yi.

⁷ Mi fárá mi sñadéro wo yi lòn vñndèε na naní zon ho tá yi bño sñi. Mi le mi sñadéro mu wo yi à wíoka wé ñé wán. Mi wíoka fárá ññn mi sñadéro wo yi. Mi wé mu búenbúen héha lè ho kàránlò na mi yú, à wíoka wé ñé le Dónbeení bñrākà fèεε.

⁸ Mi pa miten bño. Mi yí ñña le 6a nùpua vñ mia lè mí kàránlò na yí bon á jñhñ mña. Hón kàránlò so fárá 6a nùpua làndáwá lè ho ññmññá pànkáwá na yí mña mi wán, ká ho yí fárá Krista wán.

⁹ Mu bon, bño ó o Krista wó a nùpue mí cúee á bño le Dónbeení karáa búenbúen ó o mún karáa.

¹⁰ A le Dónbeení bño ñññ yi á mi bño búenbúen jñi sú mi páaníló là a Krista yi, wón na wi hñ pànkáwá na yí mña mi búenbúen jñhñ wán.

¹¹ Bño mi páanña làa wo, á mi lé 6a nùpua na 6a kúiora. Ká hón kúioró so màhñ yí wó mi sñña yi. Ho *kúiiro na ó o *Krista wó lé mu bè-kohó pànká na ó o léra mia.

¹² Pñahñ na mi bátízera yi, á mi ka lòn nùpua na páanña nùna là a Krista á mún páanña vèra làa wo lé bño mi dó mi sĩa le Dónbeení pànká na vènnia wo léra 6a nñ-hña ññhñ yi.

¹³ A minén na lá hñrun le Dónbeení cñn mu bè-kora na mi lá wee wé làa bño mi yí kúiora bño yi, á le wñá vènnia mia mi páaníló là a Krista bño yi. Le séra wa bè-kora búenbúen ñña.

¹⁴ Wa wékhéro bño na jñ wa jññá yi á le 6ó jñhñ lòn kení vñahñ bño sñi. Le 6úaa mu ho *kùrùwá wán á 6óráa mu jñhñ.

¹⁵ Le fáara hñ pànkáwá na yí mña mi búenbúen fñna á dó hñ nñyio hñ yi 6a nùpua búenbúen yahó o Krista hñmú ho kùrùwá wán pànká yi.

¹⁶ O o búí wñá yí ko ò o cñtí mia bño mi yí bò 6a *làndá yi mu bè-ññni lè mu bè-jñni ñññ yi, tàá bño mi yí mña dí hñ sñn-beera, tàá ho pññhñ miló nñn-yání wizonle sñnú, tàá 6a *zúifùwa vññkaló wizonle sñnú.

¹⁷ Bũn búenbúen fù lé bïo lá wà ɓueé wé ɓàn khãnkhãnáamu. Ká mu binbiriso wee lé o Krista yi.

¹⁸ Mi yí díá le o ɓúí bío le mi yí ko lè ho cũnú le Dónbeenĩ cǎn. I wee bío bïa wee wé lè ɓa wee liiní miten à ɓúaaní ho wáayi tonkarowà bïo. Ba wee bío le mi bïo ɓúhũ wi po bïa ká ɓa bè-minii bïo yi. Lé ɓarén te mí kùrú yilera. Ba wee yòoní miten mu bïo yi kãamáa.

¹⁹ Ba yí cɛéra a Krista na ka lòn sãnía ɓàn ɓúhũ yi. Lé orén wee wé à hã sãnía ɓiowa na cɛékaa mín yi à wé dã làa bïo le Dónbeenĩ le mu wéráa.

Wa húmú lè wa vèeró là a Krista bïo

²⁰ Mi páanía húrun là a Krista, á kãnía ho ɗímíjã pánkáwá na yí máa mi níi yi. Á léé webio nɔn á mi pá wee díá miten à ɓa kíkáká yi lè mí *làndáwá, ka lè mi bïo pá sã ho ɗímíjã yi?

²¹ Ba le mi yí lá bïo kà, à yí dí bïo kà, à bïo kà mi yí dã.

²² Hǎn làndáwá so bïo ciran mu bïo na ká a nùpue ɓiána mu lè mí màkóo, à mu vé. Lé ɓa nùpua bò hã á wee kàrán làa mín.

²³ Mu bon, mu ka lòn bè-zũrminĩ bïo na se á wee zéení le ɓa nùpua wé dé mí sòobéé le Dónbeenĩ bïo yi, à wé liiní miten, à wé beé mí sãnía lò. Éé ká mu ɓúhũ màhã mía. Mu wee kãna bïo ɓa nùpua sïa wee vá yi mí dòn yi.

3

¹ A bïo mi ka lè mi vèera là a *Krista, á mi wãa wé cànka bïo bïo sã ho wáayi, hen na ó o Krista yòo kará yi le Dónbeenĩ nín-tiánĩ.

² Mi wé leéka bïo bïo sã ho wáayi bïo, ká mi wé yí leéka bïo bïo sã ho ɗímíjã yi bïo.

³ Mu bon, mi ka lè mi húrun, á mi wãa yú le mukõn-finle là a Krista, wón na páanía lè le Dónbeenĩ. Bïa bïo sã ho ɗímíjã yi á le mukõn-finle mu bïo sà yi.

⁴ O Krista lé yïa lé mi mukãní. Ká a Krista khíi wà ɓueé zéení miten lè ho ɗímíjãsa, á mún ñ zéení làa ba le mi bïo sã mí yi, á mi ì páaní a cùkú yi làa wo.

Le mukõn-finle lè le mukõn-kĩnle bïo

⁵ Awa, á bïo wi mia na bïo sã ho ɗímíjã yi á mi ɓúe ɓúhũ. Bũn na lé ho hã-fénló lè ho bá-fénló lè mí sǐwà, lè hã n̄yi-wará, lè mu bïo na yí se na mi sïa wee vá yi, lè hã yïo na yí máa sǐ lè mu bïo. Bũn na ka lòn wõnna na mi dó mi sïa yi.

⁶ Hǎn wékhewa so lé hãa wee wé à le Dónbeenĩ s̄i cĩnáa [bïa yí máa bè le bionĩ yi.]

⁷ Lé bũn ɓàn s̄i á minén mún lá wee wé pãahũ na hã wékhewa pánká wi mi wán.

⁸ Éé ká hã laà na kà wán á mi khí mu búenbúen yi. Mi wé yí le mi sïa cǐ, mi díá le mukõn-ɓiilè, lè hã làntàa, lè hã kàakó-bioní.

⁹ Mi wé yí fũaa sabioní na mín yi. Mi wé yí wé bũn ɓiowa so, lé bïo mi wãa díá bïo mi fù wee ɓua lè miten.

¹⁰ Mi wãa yèrémáa wó ɓa n̄-fla. Lé le Dónbeenĩ wó mia lè ɓa n̄-fla á wee yèrémá mia fééé, à mi ɓonmín làa de, à mi zũn le binbirĩ.

¹¹ Lé bũn nɔn á ɓa *zúifùwa làa bïa yínɔn ɓa zúifùwa, làa bïa kúiora làa bïa yí kúiora, lè ɓa n̄-hãní, làa bïa yïo yí héra, lè ɓa wobáaní làa bïa wi miten, bán búenbúen á hueekaró mía yi. O *Krista mí dòn lé yïa bïo ɓúhũ wi. Bïa dó mí sïa wo yi búenbúen ó o páaníaánaa.

¹² Awa, minén na le Dónbeenĩ wa á hueekaa á mi bïo sã le yi, mi wãa wé 6a nùpua na zũ le màkárí. Mi wé wé mu tentemu. Mi wé liiní miten à wé wayika. Mi wé ñĩ mi yiwa.

¹³ Mi wé yí le mi sĩa cĩ mín yi. Ká a 6úi wé wó khon lè mí ninza, à mi sén día na mín yi. Bïo ó o Nùhũso séraráa mi wékheró día, lé bũn 6àn síi á minén mún wé sén día nanáa mín yi.

¹⁴ Mi wañ mín, bũn lé bïo bïo here á po bïo ká 6úen6úen. Lé bũn á à wé mia lè le dà-kéní binbirĩ.

¹⁵ Le o Krista héerà na ó o wee na mia à dí mi biowa 6úen6úen yahó. Lé hón héerà so á le Dónbeenĩ hueekaa mia à mi keñ yi, à mi wé lòn sãnia dà-kéní. Mi wé dé le b̄arákà.

¹⁶ Le o Krista bionĩ keñ mi yiwa à ñii sí, à mi wé kàrán mín, à wé hení mín sĩa lè mu bè-zũrminĩ na ñii sú. Mi wé sío hã lení lè mí s̄iwà lè mi sĩa 6úen6úen à dérãa le Dónbeenĩ b̄arákà.

¹⁷ Bïo mi wee bío làa bïo mi wee wé 6úen6úen á mi wé wé là a Nùhũso Yeesu yèni. Mi wé dé o Maá Dónbeenĩ b̄arákà o Yeesu mu p̄anká yi.

Bïo wa ko wa 6ua làa mín

¹⁸ Hãawa, mi wé liiní miten na mi b̄aránĩ yi, làa bïo mi ko mi wé wé làa bũ mi páaníló là a Nùhũso bïo yi.

¹⁹ Báawa, mi wañ mi h̄ánánĩ. Mi wé yí ñiiní mi mukānĩ 6a wán.

²⁰ Z̄awa, mi wé bè mi maáwà lè mí nuwà bionĩ yi mu bïo 6úen6úen yi, lé bïo á bũn sí a Nùhũso yi.

²¹ Maáwà, mi wé yí c̄í mi z̄awa sĩa à t̄èe 6a bàra.

²² Wobáanĩ, mi wé bè mi ñúnása na wi ho ðimĩná yi bionĩ 6úen6úen yi. Mi wé yí wé mu 6a ȳio yi mí dòn à càráa le yèni 6a c̄ón. Ká mi màhã wé sá na 6a yi lè le yi na wee ce, bïo mi wee k̄onbi o Nùhũso bïo yi.

²³ Mi wé wee sá tonló lée tonló, à mi hén mi yiwa sárãa ho, à keñ lè mu lé o Nùhũso á mi wee sá na yi, ká mi yí máa sá na nùpua yi.

²⁴ Lé bïo mi zũ le o Nùhũso á à s̄ánĩ mia, dén s̄ánĩ so lé hã k̄ia na ó o bàrà ká làa bia bïo sã a yi. Ȳia lé mi Nùhũso lé o Yeesu Krista, lé wón á mi wee sá na yi.

²⁵ Ká b̄ia 6èn wee wé bïo yí t̄érinna, bán ó o Nùhũso á à s̄ánĩ yi á à héha làa bũn, o máa hueeka nùpua mín yi.

4

¹ Wobáanĩ ñúnása, mi wé wé bïo t̄érinna á héhaa lè mi wobáanĩ. Lé bïo mi zũ le minén mún Nùhũso wi ho wáayi.

Le z̄eenĩ lè le t̄eenĩ bïo

² Mi yí khí ho fioró yi. Mi dé s̄obéε ho yi à wé dé le Dónbeenĩ b̄arákà féεε.

³ Mi mún wé fio na warén yi bèra a na à le Dónbeenĩ hén mí b̄in-tente bueró ñii na wen, bũn na lé o *Krista bïo na lá sà yi. Lé bũn bïo yi á ï wirãa ho k̄àsó yi.

⁴ Mi fio na miĩ bèra a na à ï dàñ z̄eenĩ mu wéréwéré làa bïo á ï ko à ï z̄eenĩ làa bũ.

⁵ Mi wé z̄ũn miten buaró bia ȳin̄on 6a k̄èrèt̄ewa t̄lahũ. P̄ahũ lée p̄ahũ na mi dà à wé mu bè-tentewà yi à mi wé mu.

⁶ Mi wé 6a nùpua na zũ hã bionĩ à wé bío hã b̄in-tentewà, à wé dàñ bío lè 6a nùpua làa bïo mu korãa.

⁷ O Tisiiki 6ueé z̄eenĩ bïo á ï bïo karãa 6úen6úen làa mia. Wón lé wàn za mu k̄èrèt̄emu d̄ání yi á ï wa làa s̄obéε. O wee s̄obá miten à sárãa o Nùhũso tonló làa mi.

⁸ Bïo nɔn á ï wee tonkaráa wo mi cǎn lée bèra a na à mi zǔn bïo wa bïo karáa, o ò hǐi mi sía.

⁹ O Onεziimu na wee lé mi cǎn á à bè mín làa wo. Wón mún lé wàn za mu kèrètɛmu dǎnǐ yi á ï wa làa sòobéε. O síidéró o Krista yi fàrá tǐna. Lé barén mí nùwǎ òun á à bè mín bueé zéeni bïo wó wa cǎn búenbúen làa mia.

¹⁰ O Arisitaaki, yǐa làa mi páania wi ho kàsó yi á wee tɛeni mia. O Baanabaasi bǎn za na ba le Maaki mún wee tɛeni mia. O búenló bïo fèra bíá nɔn mia. Ká a bueé dǎn mia, à mi búa a sese.

¹¹ O Yeesu, yǐa ba mún wee ve le Zusituusi wón mún wee tɛeni mia. Ba *zúifùwa na lé ba kèrètɛwa tǐahǔ, á bǎn mí dòn lé bíá làa mi páania wee sá, à zéeni le Dónbeenǐ bá-zǎmu bïo. Ba henía ï síi.

¹² O Epafaraasi, yǐa wee lé mí cǎn, á mún wee tɛeni mia. Wón mún lé o Yeesu Krista ton-sá, á wee sòobá mítén à fio féεε mi bïo yi bèra a na à mi síadéró le Dónbeenǐ yi wíoka fàrá tǐn, à wé ba kèrètɛwa na dǎn vó, á yí máa titika le Dónbeenǐ síi bïo wéró yi.

¹³ Inén ï bεεre mɔn bïo ó o wee beéráa mítén lò làa sòobéε minén le ho Lawodisee le ho Hiyerapoliisi lórá kèrètɛwa bïo yi.

¹⁴ O Luki na lé o òkòtúarán, yǐa á ï wa làa sòobéε, là a Demaasi mún wee tɛeni mia.

¹⁵ Mi tɛeni wàn zàwa le wàn hǐnni kèrètɛwa na wi ho Lawodisee lóhó yi. Mi mún tɛeni a Ninfa le ba kèrètɛwa na wee kúee mín wán o zǐi yi.

¹⁶ Ká mi kàráanna ï vǔahǔ mu vó, à mi na ho ho Lawodisee kèrètɛwa kuure yi à bǎn mún kàrán. Ká bǎn mún tonía ho vǔahǔ na nɔn ba yi á nɔn mia, à mi mún kàrán hón.

¹⁷ Mi hení na a Aasiipu yi le ho tonló na o Núhúso kàràfáa wo yi ò o wé sá à ho òii sí.

¹⁸ Lòn bïo le inén Poole le ï nín-bia á wee túa bïo kà à na mia. Mi yí le mi yiwa sà miǐ ho kàsó na á ï wi yi. Le le Dónbeenǐ à wé mí sǎamu làa mia.

Ho nín-yání vūahú na ó o Poole túara nɔn ho Tesaloniiki kèrètíewa kuure yi

Vūahú túaró nūhú

Ho vūahú mu lé o Poole túara ho á nɔn ho Tesaloniiki kèrètíewa kuure yi. Ho Tesaloniiki mu lé ho Maseduana kòhú ló-beeni. Ba kèrètíewa kuure na ho lóhó mu yi lé orén Poole fàrá le. Eε ká a màhã yí dàrna yí kará bín yí míana. Lé bío á ho kàránlò na ó o wee na á ba *zúifùwa búí yí tà bío, á ba nɔn wo (Bè-wénia vūahú 17.1-17). Bío nɔn ó o túararàa ho vūahú mu lé ho tonlò na ó o sá hūinia yi bín ó o wi ò o bíní sí jii.

Bío le kuure mu yí fàrá yí míana, ká bío le kèrètíewa wee wé ká mu se búenbúen ó o ná, ó o wee zámaka mu bío yi, á wee hení ba sía le ba bánbá à ba kèrètíemu wé va lè ho yahó. O bía ba nǐ-hía vèeró bío làa ba, làa bío ó o *Krista à bíní ì buen á buéé fé bia dó mí sía wo yi. O mún bía le ba wé sá à yí dí parí.

Ba bè-zūrlowà tò mu wán le ho vūahú mu lé hĩa lé o Poole nín-yání vūahú na ó o túara. O túara ho hã lúlúio búarà-nun làa píru (50), lè ho búarà-nun làa píru làa dà-kení (51) pãahú o Yeesu teró món.

¹ Mu lé warén, o Poole, là a Silivēn là a Timotee á wee túa ho vūahú na ká á à na minén Tesaloniiki kèrètíewa kuure yi, minén na bío sã a Maá Dónbeení là a Nuhúso Yeesu *Krista yi. Le le Dónbeení wé mí sãamu làa mia à na ho héera mia.

Bío ho Tesaloniiki kèrètíewa buan lè miten

² Wa wee dé le Dónbeení bārakà fēεε mi búenbúen bío yi. Wa yí máa khí le Dónbeení floró yi mi bío yi.

³ Wa wee leéka mi bío fúuu wàn Maá Dónbeení yahó. Lé bío á mi yí dú parí mi siadéro le Dónbeení yi. Le waminí na wi mia lé dén nɔn á mi wee wéráa mu bè-tentewà. A mi siadéro wa Nuhúso Yeesu *Krista yi á mún fàrá ðin.

⁴ Wàn zàwa lè wàn hinni, wa zū mu le le Dónbeení wa mia á hueekaa à mi bío sí le yi.

⁵ Wa yí buera le bín-tente yí nɔn mia lè wa jini mí dòn, wa mún wó mu lè le Dónbeení Hácírí pánká, á mún láa mu yi kénkén le le bín-tente mu bío lè ho tūiá. Bío wa buan lè waten mi tiahú à mi bío wé seráa á mi zū.

⁶ Bío warén wó á mi bò yi, á mún bò bío ó o Nuhúso wó yi. Hàrí bío mi lò wee be làa sòobéε mí cúee, à mi pá tà bò le Dónbeení bíoní yi lè le sí-wεε, ðio le Dónbeení Hácírí wee na.

⁷ Bío mi wó ká lé bún á bĩa tà a Krista bío ho Maseduana lè ho Akayii kãna yi búenbúen lá ko ba wé loí yi à wé.

⁸ Lé lè minén cǎn ó o Nuhúso bíoní ðin yi á sã jánãa ho Maseduana lè ho Akayii yi. Mu yínɔí bún mí dòn. Mi Dónbeení bío tàró á bènbéra hã lùà búenbúen, á mu bàn bíoró yáá wãa nūhú mia wa cǎn.

⁹ Ba nùpua búenbúen wee bío bío mi buan làa wɛn bío, pãahú na wa van mi cǎn yi. Ba mún wee bío bío mi pã hã wɔnna à mi tà le Dónbeení binbirí na wi fēεε bío, á nɔn miten le yi

¹⁰ á pannãa le Za Yeesu na à lé ho wáayi ì buen, wón na le vènia. Orén Yeesu mu lé yĩá á à kãní wɛn le Dónbeení sí-cíilè cítii pãahú.

2

Ho tonló na ó o Poole sá ho Tesaloniiki lóhó yi bío

¹ Wàn zàwa lè wàn hínni, minén miten mən wa buenló mi cón cúnú.

² Mi zū mu le sáni wa buen mi cón, á ɓa beéra wa lò, á zùána wən ho Filiipu lóhó yi. Ká le Dónbeenĩ màhã henía wa sía á wa bueraráa le Dónbeenĩ bín-tente nən mia lè hã kánkáa.*

³ Wa bè-bíonii yí dín bío na yí bon wán. Yilera na yí se mía wən. Wa yí máa cà à wa vīnī nùpue.

⁴ Bùeé. Le Dónbeenĩ lora wən, á mən à wa ko làa bũ, á le kàràfáa mí bín-tente wən á wa wee bue. Hen ká wa wee bío, se mu yínɔ́ nùpua á wa le wa à wéé sía, ká mu lé le Dónbeenĩ. Dén na zū bío kǎína zoó wi wa sía yi.

⁵ Mi zū mu kénkén le wa bíoní yínɔ́ nĩ-khènló bíoní. Wa yí máa bío à cà bío nùpue ɓúi cón. Bũn le Dónbeenĩ mí bεεre zū.

⁶ Wa mún yí cà à minén tàá nĩ-vio khòoní wən.

⁷ Wa yáá lá ko à wa wé fé bío ɓúi mi cón lé bío wa lé o *Krista tonkarowà. Eε ká wa màhã tà wayíira waten mi tǎahũ làa bío ó o hã-ɓàa wé wayíiraa míten à lońnáa mí zàwa yi bío sía.

⁸ Wa wa mia làa sòobéε lé bũn nən á wa yí kǎɓaa le Dónbeenĩ bín-tente bueró à na mia yi mí dòn, à wa le wa à na waten ɓúenɓúen mi bío yi. Bũn wee zéení le mi bío ɓèntín here wən dàkhíina.

⁹ Wàn zàwa lè wàn hínni, ho tonló na wa sá, làa bío wa lò bonnáa á mi zū bío. Wa sá le wisoni lè ho tǎnàahũ, bèra a na à wa bío yí wé sèró mi nĩ-kéní ɓúi wán. Lé ká sía á wa wóráa á bueraráa le Dónbeenĩ bín-tente nən mia.

¹⁰ Minén na tà a Krista bío á wa ɓuan waten sese yahó, á térénná waten. Bío ɓa dà à bío le wa wó khon yi á mía. Minén lè le Dónbeenĩ lé mu sээрáa.

¹¹ Mi zū mu le mi nĩ-kéní kéní á wa ɓuan làa bío ó o maá wee wé ɓua lè mí zàwa bío sía.

¹² Wa nən hã yile-tentewà mia, á híina mi sía, á bía mu henía nən mia le mi ɓua miten làa bío le Dónbeenĩ sía vá yi. Dén na von mia à mi keń le bá-zàmu cùkú yi.

¹³ Wa mún pá bínía wee dé le Dónbeenĩ báraakà bè-vio ɓúi bío yi. Pǎahũ na mi ɓá le Dónbeenĩ bíoní wa ɓiní yi, á mi yí ɓuan le lòn nùpue bíoní, à mi ɓuan le lè le Dónbeenĩ bíoní bío sía. Mu bon. Le ɓèntín ló le Dónbeenĩ cón làa tǔiá. Le bíoní mu bè-wénia wee mi minén na tà a Krista bío cón.

¹⁴ Wàn zàwa lè wàn hínni, ho *Zudee kǎhũ kèrètíewa kuio na bío sá le Dónbeenĩ yi bío na sá ɓa yi lé bũn ɓàn sía á minén mún kǎa yi. Le lònbee na yú ɓa ɓa *zúífúwa nii yi, lé dén lònbee so sii á mǎn zàwa mún beéra lè mi lò.

¹⁵ Lé ɓarén zúífúwa yáania ɓó le *Dónbeenĩ ɓi-cúa fεεrowà. Lé ɓa zúífúwa mún ɓó a Núhũso Yeesu. Warén wa bεεre á ɓa beéra lò. Le Dónbeenĩ sii bío wéró mía ɓa yi hùúu. Bío bío wi ɓa nùpua ɓúenɓúen yi á ɓa tun wǎna.

¹⁶ Wa lá wi à wa bue le Dónbeenĩ bíoní à na ɓia yínɔ́ ɓa zúífúwa yi à bán fen, á ɓa wi ɓa hè wən. Lé ká sía á ɓa wó à tíraráa mí bè-kora na ɓa wee wé fεεɓii. Eε ká mu véení á le Dónbeenĩ sii cǎ ɓa yi.

O Poole sii vá ò o mi ho kèrètíewa wán

¹⁷ Wàn zàwa lè wàn hínni, wa saawaa mǎn yi á yú pǎahũ à wa máa mi mǎn, ká wa màhã wee leéka mi bío. A wa wee bánbá, á wi wa mi mi wán, lé bío á mi bío wi wən làa sòobéε.

¹⁸ Lé bũn nən á wa lá wi à wa bíní ɓuee ɓúεkí mia. Inén Poole wó mu lora dǎn hã zen cúa-yən. Ká a *Satāni màhã hò wən.

* 2:2 Mi loń Bè-wénia vǎahũ 16.19-24; 17.1-9

¹⁹ Bìo nòn á wa dóràa wa sĩa, á wi le sí-wεε yi, lé minén bìo yi. Lé minén lé le sàánii na á à wεé wa sĩa wa Nùhúso Yeesu yahó o khii bíní òuenlò pãahũ.

²⁰ Mu bon. Lé minén lé wa cùkú lè wa sí-wεε.

3

¹ Bìo wa míana wa máa jí mi sã, á wa òà wa yiwa san. Lé bũn nòn á wa tò mu wán le wa à kεεní ho Ateεna lóhó yi wa dòn,

² à wa tonkaa wàn za Timotee mi cǔn, wón na wee sá le bín-tente bueró tonlò lè le Dónbeenĩ, ðio bìo ciran o *Krista. Wa tonkaa wo ò o òuee wé à mi siadéro le Dónbeenĩ yi wíoka fára ðĩn, ò o mún hení mi sĩa.

³ Lé bũn á à na ká minén òuí máa díá mítén á ho zuia lònbee na wee yí mia máa lúnka mi yilera. Minén mítén yáá zũ mu le warén na tà a *Krista bìo ko wa kãa le lònbee mu yi.

⁴ Bìo wa hĩa wi mi cǔn á wa fèra bíá mu nòn mia le wa lò ò be làa sòobéε. Mi zũ le bũn lé bìo òèn wó.

⁵ Lé bũn nòn á ì òà ì yi san á ì tonkaa o Timotee mi cǔn ò o òuee loń bìo mi siadéro le Dónbeenĩ yi bìo karáa à bíní òuee bío na miĩ. Bìo dà-kéní á ì lá zãna yi, le òún-sí ó o *Satãni khà mia vĩnía. Ká mu lá wó làa bũn se wa seéra waten mi bìo yi kãamãa.

⁶ εε ká bìo ó o Timotee ló mi cǔn òueé ðĩn, á bìo ó o bíá mi siadéro le Dónbeenĩ yi lè mi waminĩ ðãní yi lée sí-wεε bìo. O bíá le ká mi san san lon wa bìo à mi sĩa wa. O le mi wee cà à mi mi wa wán làa bìo á warén mún wi à wa minãa mi wán bìo síi.

⁷ Wàn zàwa lè wàn hĩnni, lé bũn nòn wa yúráa le sí-hĩlè mi siadéro le Dónbeenĩ yi bìo yi le hácírí yáaró lè le lònbee na wee yí wεn yi.

⁸ Hã làa na ká wán á bìo mi can tĩna o Nùhúso yi á wee fání wa sãnía.

⁹ Wa yáá yí zũ bìo wa à dé lè le Dónbeenĩ bárakà le sí-wεε na wa wee yí le yahó mi bìo yi.

¹⁰ Wa wee fio le Dónbeenĩ yi lè wa sòobéε le wisoni lè ho tĩnãahũ à wa làa mia bíní mi mín, à bìo fòora mia mi siadéro le Dónbeenĩ yi bìo yi à wa tí bũn òii.

¹¹ Le wàn Maá Dónbeenĩ mí bεεre lè wa Nùhúso Yeesu à wíoka ho wãhũ na wa à bè òueé minãa mi wán.

¹² Le o Nùhúso wé à le waminĩ na mi wa làa mín á mún wa lè òa nùpua òúenòúen, à wé dé wán à yòo puuní. Le le waminĩ mu òonmín làa ðio á wa warãa mia.

¹³ Bũn ká a Nùhúso á à hení mi sĩa, á mi yiwa á à ce wàn Maá Dónbeenĩ yahó, wa Nùhúso Yeesu làa bíã òúenòúen na bìo sã a yi òuenlò pãahũ.

4

Bìo òa kèrèt̃εwa ko òa òua lè mítén

¹ Wàn zàwa lè wàn hĩnni, wa kenía mia làa bìo mi ì òuarãa mítén á bìo á à wé sínãa le Dónbeenĩ yi. A le làa bũn mi òuan lè mítén. εε ká wa màhã wee fio mu mi cǔn làa sòobéε á wee hení mu na mia o Nùhúso Yeesu yèni yi le mi wíoka dé mu wán.

² Hã yile-tentewà na wa nòn mia á mi zũ. Lé o Nùhúso Yeesu á hã ló yi.

³ Bìo le Dónbeenĩ wee cà lé à minén mi kuio bìo sí le yi: Mi pa mítén bìo ho há-fénló lè ho bá-fénló lè mí síiwà yi.

⁴ Mi òi-kéní kéní zũn bìo mi ì hénínãa mi sãnía yi mu bìo yi à héha làa bìo le Dónbeenĩ síi vá yi.

⁵ Mi yí díá mítén à mu bìo na yí se òonĩ wé òúe làa bìo á bíã yí zũ le Dónbeenĩ wee wérãa mu.

⁶ Nii woon yí wé yí khe lè mín za mu bïo mu dǎní yi hùúu. Wa bía mu nɔn mia vó á ñà mi zeñ wán le bïa wee wé hǎn wára so síi ó o Nùhúso síi á à cǐ yi á à cǐtí.

⁷ Bïo bía bon, le Dónbeenǐ yí von wɛn le wa wé há-fénló làa bá-fénló lè mí síiwà. Le von wɛn à wa bïo sí le yi búenbúen.

⁸ Lé bǔn nɔn ká yía pǎ há bióní na kà, se mu yínɔ́n nùpue á bǎnso pǎ bïo. Mu lé le Dónbeenǐ ó o pǎ, ðio wee na mí Hácírí mia.

⁹ Bǔn kǎhína bǔn, á mu ñúhǔ mún wǎa mia à ba túa vǔahǔ na mia ba kèrètǐewa waminǐ dǎní yi. Bïo mi ì warǎ làa mín á le Dónbeenǐ zéenia làa mia vó.

¹⁰ Bǔn lé bïo á mi yáá buan lè wán zàwa lè wán hǐnni búenbúen na ho Maseduana kǎhǔ búenbúen yi. Ee ká wa pá wee fio mia le mi wíoka dé mu wán.

¹¹ Mi sòobá miten à keǐn mín wán ho héerà yi. Bïo bïo ciran mia lé bïo mi wé loǐ. Mi wé sá à ñíá mi màkóo miten làa bïo wa heníanáa mu nɔn mia.

¹² Lé bǔn á à na ká bïa yínɔ́n ba kèrètǐewa wé è kǎnbi mia á mi bïo mún máa wé sèró o búii wán.

O Nùhúso bǐni buenlǒ bïo

¹³ Wán zàwa lè wán hǐnni, wa wi mi zǔn bïa húrun tǔiá. Lé bǔn á à na ká mi yilera máa yáa làa bïa yí dó mí sía ba ñí-hía vèeró bïo yi bïo síi.

¹⁴ Wa dó wa sía le o Yeesu húrun á vèera. Lé o Yeesu mu bïo yi á le Dónbeenǐ á à ve bïa húrun á à kúee mín wán làa wo.

¹⁵ O Nùhúso bióní búii dǎní yi, á bïo ká lé bïo wa à bío: Ká a Nùhúso kǎhí bǐnía buara, á warén na yǐo á à wé lua hǎn pǎahǔ so yi á máa dí bïa húrun yahó.

¹⁶ Le zèerè á à dé, á le Dónbeenǐ wáayi tonkarowà ñúhúso tǎmu, lè le Dónbeenǐ búaanǐ tǎmu sǎ á à ñí. Bǔn ká a Nùhúso mí bæere á à lé ho wáayi á à lii. A bïa húrun ká ba dó mí sía o *Krista yi á à vèe ho yahó.

¹⁷ Bǔn món á warén na yǐo wi lua á le Dónbeenǐ á à páanǐ ì lá làa ba há dùndúio wán á yòò sínáa o Nùhúso yahó. Bǔn ká wa à keǐn là a Nùhúso fǐeε.

¹⁸ Mi wé bío há bióní mu na mín yi à heníanáa mín sía.

5

¹ Wán zàwa lè wán hǐnni, mu ñúhǔ mia à ba túa vǔahǔ na mia mu bïowa mu búenbúen bǎn wéró pǎahǔ lè mu bǎn wizonle dǎní yi.

² Minén mi bæere yáá zǔ mu sese le o Nùhúso buenlǒ á kǎhí wé mu bè-víníkanií làa bïo ó o kǎnlo wee wé buennáa ho tǐnàahǔ bïo síi.

³ Ká ba nùpua kǎhí wee bío: «Wa wi ho héerà yi. Bïo na yí se máa yí wɛn.» Lé hǎn pǎahǔ so ba yǐo buée tǐ ká mu bïo búenbúen fù lùnkáa mín yi ba wán. Mu kǎhí yòoka ba wán làa bïo ó o há-sǎniso sǎnǐ vía wee wé yòokaráa o wán bïo síi o teró pǎahǔ. Ba máa fen le wizonle mu zoñ.

⁴ Eε ká minén wán zàwa lè wán hǐnni, minén bǎn mia le tǐbírí yi, á le wizonle mu máa yòoka mi wán là a kǎnlo bïo.

⁵ Mi búenbúen bïo sǎ mu khoomu yi, mi bïo sǎ le wisoni yi. Mu yínɔ́n tǐnàahǔ wa wi yi. Wa mia tǐbírí yi.

⁶ Awa, á mi yí le dǎmu búe wɛn làa bïa ká bïo. Mi wa fání wa yǐo à zǔn waten buaró mu bïo búenbúen yi.

⁷ Lé ho tǐnàahǔ á ba nùpua wee wé da yi, á lé ho tǐnàahǔ á ba mún wee wé ñu kǎhí yi.

⁸ Eε ká warén bǎn bïo sǎ le wisoni yi á wa ko wa zǔn waten buaró mu bïo búenbúen yi. Wa síadéró le Dónbeenǐ yi, lè wa waminǐ á ko mu wé lòn hǐa

tá ró báká na wa à zǐ á à paráa waten yi, á wa siadéro ho kǎniló bǐo yi á ko mu wé lòn hǎnló kónlè na wa wé è bú n.

⁹ Le Dónbeenǐ yí léra wɛn cítíi bǐo yi. Le wi à le kǎní wɛn lè wa Núhúso Yeesu *Krista níi.

¹⁰ Wón lé yǎa húrún wa bǐo yi, bèra a na ká wa yǐo wi lua loo, tàá ká wà húrún loo, à wa làa wo páaní keń mǐn wán.

¹¹ Mi wé hení mǐn sía ká síi, à wé séenika mǐn à mi siadéro le Dónbeenǐ yi wé dé wán làa bǐo mi yáá wee wéráa mu.

Hǎ bioni na bǐo henía nǎn ba kèrètíewa yi

¹² Wán zàwa lè wán hǐnni, wa wee fio bǐo ká mi cǎn: Mi wé kǎnbi bǐa wee sá le Dónbeenǐ tonló mi cǎn, bán na ó o Núhúso bàrá mi níhǔ wán le ba wé zéení mia.

¹³ Mi wé kǎnbi ba, à wań ba lè mí sòobéɛ le Dónbeenǐ tonló na ba wee sá bǐo yi. Mi keń mǐn wán làa héérà.

¹⁴ Wán zàwa lè wán hǐnni, wa pá bǐnía wee fio mia: Mi wé bǐo ba paríwà cǎn. Bǐa le hézǎní wi yi à mi hení bán sía. Mi wé sí ba yídàwa. Mi wé ní mi yiwa ba nùpua búenbúen bǐowa yi.

¹⁵ Mi pa miten bǐo, mi wé yí dǐ yúaa mǐn wán. Minén mǐn yi wé sòobá miten à wé mu bè-tentewà làa mǐn féɛɛ, à mún wé mu làa bǐa ká búenbúen.

¹⁶ Mi wé le mi sía wa féɛɛ,

¹⁷ à yí khí ho fioró yi.

¹⁸ Mi wé dé le Dónbeenǐ bàrákà bǐo búenbúen yi. Bún lé bǐo le Dónbeenǐ cà minén na lé lè dà-kéní là a Yeesu *Krista cǎn.

¹⁹ Mi yí hè le Dónbeenǐ Hácírí bè-wénii.

²⁰ Le Dónbeenǐ ní-cúa na lé wee féɛ á mi yí pí à wé làa kàakó-bǐo.

²¹ Mi wé cincíi mu bǐo búenbúen vé, à lén bǐo se mu yi à bua.

²² Mu bǐo na yí se lè mí síiwà á mi khènnáa.

²³ Le le Dónbeenǐ na wee na ho héérà lé dǐo wé à mi keń lè lerén bǐo binbirí. Le minén mi kùio, mi hácírí, lè mi mànákã, lè mi sǎnía à le pa bǐo à fianí yí zo, à lònínáa wa Núhúso Yeesu Krista búenlò.

²⁴ Le Dónbeenǐ na von mia wee wé bǐo le dó mí níi le mí ì wé. Lerén lé dǐo á à wé mu á à tíi níi.

²⁵ Wán zàwa lè wán hǐnni, mi wé fio na wɛn.

Le tɛɛní

²⁶ Mi tɛɛní wán zàwa lè wán hǐnni kèrètíewa búenbúen yi lè le kǎnbii.

²⁷ I dǐn o Núhúso wán wee óónbónínáa mia, le ho vǔahǔ na ká à mi kàrán le ba kèrètíewa búenbúen ní.

²⁸ Le wa Núhúso Yeesu Krista sǎamu à keń làa mia.

Ho ɲun nɛi vūahũ na ó o Poole túara nɔn ho Tesaloniiki kèrètíewa kuure yi

Vūahũ túaró ɲúhũ

Ho vūahũ mu na kà yi, ó o Poole bɛnía lá a Nùhũso ɓuenló ɓio wee zéeni yahó. Lé ɓio ɓa nùpua ɓúii hĩa wee bío wéréwéré le o ɓuara vó. A mu dó le zánii ɓa kèrètíewa kuure yi. Ba wee bío le o Yeesu pã le mí máa fé mí. O Poole bía le sãni ò o Yeesu bɛnii ɓuen, ó o ñi-sũmúii ɓúii á à hĩnii ì kãani ɓa nùpua, á ɓa à sãnsá le Dónbeenii. Ba ɓúii wee leéka le ɓio ó o Nùhũso ɓuenló wãa sùarãa kà siii, á mí ì keeni máa wé è sá dèe, á ɓa ninzàwa wé è diini. O o Poole pã mu, ò o bía ɓio kà nɔn ɓa yi: «Yia yí wi ò o wé sá dèe, á ɓanso ɓèn mún yí ko ò o wé dí.»

O túara ho nín-yání vūahũ á pĩina ɓio yen ɓɛn mɔn ó o ɓèn túara hĩa kà.

¹ Mu lé warén, o Poole là a Silivēn là a Timotee á wee túa ho vūahũ na kà á à na minén Tesaloniiki kèrètíewa kuure yi, minén na ɓio sã wàn Maá Dónbeenii là a Nùhũso Yeesu *Krista yi.

² Le o Maá Dónbeenii là a Nùhũso Yeesu *Krista wé mí sãamu làa mia, à na ho hээрà mia.

O Nùhũso Yeesu ɓueé fi le citii

³ Wàn zàwa lè wàn hĩnni kèrètíewa, wa ko wa wé dé le Dónbeenii bārakà fèèè mi ɓio yi. Mu téréna à wa wé mu, lé ɓio mi siadéro le Dónbeenii yi wee va le mí yahó làa sòobéè, á le waminii na mi ñi-kéni kéni wa làa mín á wee dé wán.

⁴ Lé ɓɛn nɔn wa wee khònináa waten ɓa kèrètíewa kuio tĩahũ ɓio mi tà fàrá ðin sese ɓio yi, làa ɓio ɓa nùpua ɲina mia á wee beé mi lò à mi pá tà dó mi sia o Yeesu *Krista yi.

⁵ Mu wee zéeni le le Dónbeenii citii fi ló téréna. Lé ɓɛn ñ na ká mi ì koñ le le Dónbeenii bá-zàmu, ɓio mi lò wee be ɓio yi.

⁶ ɓio téréna lé ɓio le Dónbeenii á à wé. Bía wee beé mi lò á le è beé lò.

⁷ Minén na lò wee be á le Dónbeenii khíi na hã vūrnà yi làa wen pãahũ na ó o Nùhũso Yeesu khíi yóó lé ho wáayi lè mí wáayi tonkarowà na pánká wi á ɓueé líi zéeni mítén.

⁸ O ò ɓuen ho dšhũ na yèkèyèkè yi, á ɓueé beé bía yí wi ɓa zūn le Dónbeenii lò, á yí máa bè wa Nùhũso Yeesu bín-tente yi.

⁹ Lònbee na ɲii mía lé ðio á à yí ɓa. Le Dónbeenii á à ɲa ɓa à ɓa á khèn lerén lè mí dànló na cùkú wi yi.

¹⁰ Nònzòñ na o ò lé á à ɓuen yi, á bía ɓio sã a yi á à dé ho cùkú wo yi. Bía dó mí sia o yi á à mi a, á à zámaka a ɓio yi. Minén mún ñ keñ ɓa tĩahũ, lé ɓio mi tà le ɓionii na wa buera nɔn mia ɓio.

¹¹ Lé ɓɛn nɔn wa wee fio fèèè mi ɓio yi. Wa wee fio le Dónbeenii yi le le wé à mi koñ lè ho veró na le von làa mia. Wa wee fio le le Dónbeenii dànló pánká yi, à mu tentemu na mi wee leéka wéro lè mi siadéro le Dónbeenii yi á le Dónbeenii tíi ɲii.

¹² Ká mu wó làa ɓɛn, á wa Nùhũso Yeesu yèni á à yí ho cùkú mi ɓio yi, á minén mún ñ yí ho cùkú o ɓio yi. ɓɛn lé wàn Dónbeenii là a Nùhũso Yeesu Krista sãamu.

2

ɓio zéeni le Dónbeenii zúkúso ðáni yi

¹ Wàn zàwa lè wàn h̄inni, hen ká mu lé b̄io ciran wa Núh̄uso Yeesu *Krista buenlò lè wa f̄emínlò làa wo b̄io, á wa wee fio mia

² le mi yí d̄eɛní lùnka mi yilera à wé lè mi j̄uná mía b̄in, ka lè o Núh̄uso buara mi j̄á s̄á. Mu dà à wé le mu f̄eera n̄on mia lòn Dónbeen̄i j̄i-cúa, tàá mu b̄ia n̄on mia, tàá mu zéénia le wa ka lè wa túara mu ho v̄uh̄ú yi n̄on mia.

³ Mi yí díá le n̄upue khà mia làa b̄io búii síi h̄úú, lé b̄io le wizonle mu máa d̄á ká 6a n̄upua á yí k̄áa, á yí p̄á le Dónbeen̄i b̄io. A le Dónbeen̄i zúkúso*, ȳia j̄uh̄ú sú á yí zéénia m̄iten yí vó.

⁴ B̄io 6a n̄upua wee búaan̄i búenb̄uen lòn doffina ó o ò firáa. O ò ydoní m̄iten b̄un búenb̄uen wán. O kh̄ii hení mí síi á yòó zo le *Dónbeen̄i z̄i-been̄i yi á zoó keɛní ká a b̄io le mínén lé le Dónbeen̄i.

⁵ B̄io á ì h̄ia d̄in̄ yí ló mi c̄n̄, á ì b̄ia mu làa mia, tàá mi yi sà mu yi le?

⁶ Mi w̄áa z̄ú b̄io buan wo d̄in̄ia b̄io ká wán. Lé b̄un n̄on ó o máa zééní m̄iten ká mu ȳin̄on ho p̄ah̄ú na f̄era b̄o díá d̄n̄.

⁷ Mu bè-s̄um̄ú na b̄io s̄ankaa á d̄eɛnía búakáa wee wé. P̄ah̄ú na á b̄io pá buan mu d̄in̄ia á à kh̄en làa b̄ú,

⁸ b̄un ká le Dónbeen̄i zúkúso màhá à zééní m̄iten. O o Núh̄uso Yeesu j̄ii s̄ons̄amu p̄anká á à búe o. O ò yáa wo lè mí buenlò p̄anká.

⁹ Le Dónbeen̄i zúkúso mu kh̄ii buen làa a *Sat̄ani d̄ar̄lò, á bueé wé mu yéréké b̄iowa lè mí síiwà á à khà lè 6a n̄upua.

¹⁰ H̄á wén-kora lè mí síiwà o ò wé á à khà làa b̄ia wee v̄in̄i m̄iten. Ba wee v̄in̄i m̄iten lé b̄io 6a p̄á ho t̄iáa poni na dà 6a wee k̄an̄i, á yí wa ho.

¹¹ Lé b̄un n̄on á ho p̄anká na wee v̄in̄i á le Dónbeen̄i á à dé 6a yi, bèra a na à 6a dé mí sía b̄io yí bon yi.

¹² A b̄ia búenb̄uen na yí máa dé mí sía ho t̄iáa poni yi à 6a wee wéé mí sía mu bè-kora wéró yi, bán búenb̄uen j̄uná á à sí.

Le Dónbeen̄i hueekaa mia á k̄an̄ia

¹³ Wàn zàwa lè wàn h̄inni, minén na ó o Núh̄uso wa, wa ko wa wé dé le Dónbeen̄i b̄arákà f̄eɛɛ mi b̄io yi. Lé b̄io mu n̄in-yání, á le Dónbeen̄i hueekaa mia le mí ì k̄an̄i lè mí Hácírí p̄anká, d̄io wee wé à wa b̄io sí le yi, à séení b̄io mi dó mi sía ho t̄iáa poni yi.

¹⁴ Lé b̄un le Dónbeen̄i von mia b̄io yi le b̄in-tente na wa buera n̄on mia p̄anká yi. Le von mia bèra a na ò o Núh̄uso Yeesu *Krista c̄ukú à mi níi keɛ yi.

¹⁵ Wàn zàwa lè wàn h̄inni, lé b̄un n̄on à mi cén hení mi lò, à f̄ará d̄in̄. B̄io wa b̄ia lè wa j̄in̄i n̄on mia làa b̄io wa túara h̄á v̄on̄na yi á ken̄ia làa mia à mi bè yi sese.

¹⁶ Wa Núh̄uso Yeesu Krista mí beere lè wàn Maá Dónbeen̄i á wó á wa yú le sí-heb̄úee na j̄ii mía lè le sídéró binbirí.

¹⁷ Le 6a wíoka dé mi sí-heb̄úee wán, à na ho p̄anká mia, h̄ia mi ì wéráa mu b̄io búenb̄uen na se, mi b̄ioní lè mi wárá yi.

3

Mi wé fio na w̄en

¹ Wàn zàwa lè wàn h̄inni, mu véení á mi wé fio na w̄en bèra a na ò o Núh̄uso b̄ioní wíoka wé d̄an̄ ben f̄e h̄á lùà f̄uaf̄uà à le yí ho c̄ukú h̄á lòn-vio yi làa b̄io á le b̄io wóráa minén c̄n̄ b̄io síi.

² Mi mún fio à le Dónbeen̄i k̄an̄i w̄en 6a n̄i-kora lè 6a n̄i-s̄um̄áa níni yi, b̄io 6a búenb̄uen ȳin̄on n̄upua na wee tà à dé mí sía le Dónbeen̄i yi.

* **2:3** Dónbeen̄i zúkúso: O zúkúso mu lé o Sat̄ani tonkaro. O p̄á le Dónbeen̄i b̄io. Orén mí beere lándá na ó o b̄o yi mía. Le Dónbeen̄i d̄ankáa wi o wán f̄eɛɛ.

³ Εε κά a Núhũso wón le mí ì wé bïo na ò o wé mu. O ò sí mia á à pa mi bïo ó o ñi-sũmúi máa yí mia.

⁴ O Núhũso hĩna wa sia mi bïo yi, o wee zéeni mu na wen le bïo wa henía ñon mia á mi wee wé, á mún wee wé mu ká mi wà fěεε.

⁵ Le o Núhũso séeni mia mi yilera yi, à mi wañ le Dónbeenĩ, à mi mún dàñ wé ñi mi yiwa làa bïo ó o *Krista ñanáa mí yi bïo síi.

Mi wé sá làa bïo á warén wórda mu

⁶ Wàn zàwa lè wàn hĩnni, wa wee hení mu ù na mia wa Núhũso Yeesu *Krista yèni yi, le bĩa búenbúen na lé 6a paríwà mi t̃ahũ á yí máa 6ua mítén héha lè ho kàránlò na wa ñon mia, á mi pa mítén bïo yi.

⁷ Minén mi bæere zũ bïo mi ì 6ua lè mítén á à wéráa lè wa bïo. Warén kera làa mia á wa yí dú parí.

⁸ Wa yí día waten ó o búí yí díinía kãamáa. Bùéé! Wa sá á lò bon làa sòobéε le wisoni lè ho t̃nàahũ, bèra a na à wa bïo yí wé sèró mi ñi-kéní woon wán.

⁹ Ho pánká na wa yú bïo yi, á wa lá dà à bío le mi wé séeni wen. Εε κά wa le wa máa bío mu. Wa wó mu ká síi á zéeni làa mia le mi bè yi.

¹⁰ P̃ahũ na wa kera mi cón á bïo kà lè bïo wa henía ñon mia: Yia yí wi ò o sá dèε, á b̃anso b̃en mún yí ko ò o wé dí.

¹¹ Wa wee bío làa mia ká síi lé bïo wa wee ñi le 6a búí wi mi t̃ahũ lé 6a paríwà. Ba yí máa sá dèε. Ba bè-wénia búí mía ká yíññ à dé mítén 6a ñi-vio b̃iowa yi.

¹² Bán ñupua so á wa wee fio á à hení bïo ká á à na yi o Núhũso Yeesu Krista yèni yi, le 6a ko 6a wé sá à dàrnáa mítén 6ua.

¹³ Wàn zàwa lè wàn hĩnni, minén bán yí le mi bàrá t̃ε mu bïo na se wéró yi.

¹⁴ Hen ká a búí p̃á le mí máa bè bïo wa bía ho ṽahũ na ká yi, à mi z̃ur̃ b̃anso bïo, à wé yí va d̃á a, á h̃a ñiyio ò dí o.

¹⁵ Εε κά mi màh̃á yí wé o lè mi zúkúso, ká mi wé zéeni a lè m̃in za bïo síi.

Hã dúbuaa lè le t̃εñi

¹⁶ Le o Núhũso mítén, yia lé ho h̃érà b̃anso, à wé na ho h̃érà mia h̃a p̃onna búenbúen yi fěεε. Le o Núhũso ker̃ lè mi búenbúen.

¹⁷ Lé íñén Poole lè ì ñin-bia á te le t̃εñi na ká bïo wee túa. Ì wee wé túa mu à véenínáa ì ṽonna. Lé b̃un le ì ṽonna túaró síi.

¹⁸ Le o Núhũso Yeesu Krista wé mí s̃amu lè mi búenbúen.

Ho nín-yání vūahú na ó o Poole túara nɔn o Timotee yi

Vūahú túaró nūhú

O Timotee ɓàn maá hía lé o *Κερεσι nni, ká ɓàn nu hía lé o zuífù hínzoró, á lé o kèrètíε. O Poole là a Timotee zūna mín ká a Poole mu wà vaá bue le Dónbeení bióní ho Lisitere lóhó yi. Mu pāahú ká a Timotee lé o yàronza fεε. O hía dó mí sii le Dónbeení yi làa sòobεε (Bè-wénia 16.1-3). A lá ɓún nii wán, ó o Timotee wáa bò a Poole yi á ɓa wee sá le Dónbeení tonló (Bè-wénia 17.14; 18.5; 19.22).

O Poole vōnna na ó o túara nɔn o Timotee yi lé hā ɓio nɔn.

Ho nín-yání vūahú yi ó o bía ɓiowa ɓio tɔn ɓio:

1. O nà ɓa kèrètíεwa zeñ wán le ɓa pa míten ɓia wee kàrán ɓa le mu ɓio na yí bon ɓio yi.
2. O zéenia ɓio ɓa kèrètíεwa ko ɓa wé ɓuaanínáa le Dónbeení. O mún zéenia ɓio á ɓa kèrètíεwa ɓúenɓúen, le ɓa kuio nĩ-kía làa ɓia wee séení ɓa ko ɓa ɓua le míten.
3. Mu véenii ó o Poole zéenia ɓio ó o Timotee ko ò o ɓua le ɓa kèrètíεwa à ðań sáraa le Dónbeení tonló sese.

Le tēenti

¹ Inén Poole lé o Yeesu *Krista tonkaro, lé ɓio le Dónbeení na lé wa kánílo là a Yeesu Krista mu le í sá ho tonló mu konloon.

² Timotee, lé ūnén á í wee túa ho vūahú na ká á à na yi, lé ɓio á wa siadéro o Krista yi ðání yi á ū lé í za. Le wán Maá Dónbeení là a Yeesu Krista na lé wa Nūhúso à wé mu bè-tentewà làa fo. Le ɓa na mí waminí le mí héerà mia.

Yi háctri ɓia wee vīnii ɓa nūpua le mí kàránló yi

³ Làa ɓio á í bíaràa mu nɔn foñ, díá à ū kεení ho Efεeze yi. Ba nūpua ɓúu wi ho lóhó mu yi á wee vīnii ɓa nūpua le mí kàránló. Cén hē ɓa le ɓa díá mu.

⁴ Mún ɓio na ɓa yi le ɓa yí na míten hā wāhio bè-biónii yi, làa ɓio á ɓàn ɓuaawa ɓio wóràa ɓio bíoró. ɓún lé ɓio wee dé le wāanii na here ɓa pāahú, mu yí máa wé à ɓa na míten ɓio le Dónbeení le mí ì wé yi, á wa yí ða máa zūñ ɓio le Dónbeení le mí ì wé ká wa yí dó wa sía le yi.

⁵ ɓio nɔn á í le ū bíoràa mu na ɓa yi lé ɓio á ɓa ko ɓa wañ mí ninzàwa. Ká ɓa le mí wa mí ninzàwa á ɓa ko à ɓa sía ce à wé le hā yile-tentewà, à dé mí sía ɓúenɓúen le Dónbeení yi.

⁶ Hśn wén-tentewà so ɓúenɓúen á ɓa ɓúu pā díá à ɓa wee vīnii míten le le wāaní-kánlè na nūhú mia.

⁷ O *Moyiize làndá kàránló le ɓa nūpua ɓio á ɓa wee hení ká ɓio ɓa wee bío làa ɓio ɓa wee kàrán á ɓarén mí bεere yí zū kúará.

⁸ Mu bon, o Moyiize làndá se, ká wa wee bè ho yi làa ɓio á mu koráa.

⁹ Wa ko à wa zūñ le ho yí bàrá nūpua na téréna ɓio yi. Bùeé! ɓia ho bàrá ɓio yi lé ɓia yí máa bè le Dónbeení bióní yi, le ɓa nĩ-kāania le ɓa nĩ-sūmáa, le ɓa bè-kora wérowà. Ho bàrá ɓia yí máa kñnbi le Dónbeení, làa ɓia wee ɓua míten le le ɓio nūhú mia ɓio yi, làa ɓia wee ɓúe mí maáwà tàá mí nuwà ɓio yi. Nĩ-ɓúe léé nĩ-ɓúe á ho bàrá ɓio yi.

¹⁰ Ho mún bàrá ɓia wee wé ho há-fénló le ho bá-fénló le mí síwà, le ɓa báawa na wee ða le mí ninzàwa báawa, làa ɓia wee yéé ɓa nūpua ɓio yi. Ho

làndá mu bàrá 6a sabín-fũaalowa làa bĩa wee dé mí ònín na ká 6a máa bè mu yí bío yi. Ho bàrá bĩa búenbúen na yí máa bè ho kàránlò na téréna yi bío yi.

¹¹ Hón kàránlò so héhaa lè le Dónbeenĩ cùkúso bín-tente. Le Dónbeenĩ na wee wé mu bè-tentewà lé dén kàràfáa le bín-tente mu miĩ.

O Poole wee dé o Krista bārākà

¹² I wee dé wa Nùhũso Yeesu *Krista bārākà lé bío ó o nɔn ho pànká miĩ á ï wee sáráa o tonlò. I wee dé o bārākà lé bío ó o lāa miĩ, á léra mi wó lè mí ton-sá.

¹³ Inén na fù wee yáa o yèni, á wee beé bĩa tà a bío lò, á mún wee là a, èè ká arén wón màhá zūna ï màkàrí lé bío á ï lá yí zū bío á ï wee wé, á ï yí dó ï sīi wo yi.

¹⁴ Wa Nùhũso Yeesu Krista wó mu sāamu lè mí sīiwà làa mi. O wó á ï dó ï sīi wo yi, á wa a, á mún wa 6a nùpua.

¹⁵ Bío á ï wee bío kà láayi wi á ko à 6a nùpua dé mí sīa mu yi: O Yeesu Krista 6uara ho ðímíjā yi bèra a na à 6a bè-kora wérowà kǎní. A inén lé yīa lé o bè-kora wéro po bĩa ká.

¹⁶ Ká a Yeesu màhá zūna ï màkàrí, inén na bè-kora wi po bĩa ká, á òà mí yi ï bío yi. O wó mu á zéenia lè 6a nùpua na khii tà a bío á à yírāa le mukānī binbirī na máa vé.

¹⁷ Le 6a nùpua búenbúen dé ho cùkú le Dónbeenĩ yi à wé kǎnbi le, lerén na á nùpue yí dà máa mi, á wi fēēē, á wee dí le bēēnī fēēē. Lerén mí dòn lé le Dónbeenĩ. *Amiina!

O Poole wee hení a Timotee sīi

¹⁸ I za Timotee, bío kà lé bío á ï hení ï na foñ, à héha lè hā bíoní na le Dónbeenĩ òi-cúa fēerowà yáania bĩa ũ ðání yi, bèra a na ũ sīi wé here le bín-tente tonlò na fo wee sá yi.

¹⁹ Wíoka dé ũ sīi, à sá ho lè le yi na se. Ba nĩ-dòndāa 6uí pǎ bún á 6a 6èn yí bíníā yí dó mí sīa le Dónbeenĩ yi.

²⁰ Bán nùpua so ó o Himēnēē là a Alekisāndere wi tīahũ. A ï díā 6a á 6a bío sǎ a Satāni yi, bèra a na à 6a yí bíní yí là le Dónbeenĩ.

2

Bío á wa ko à wa wé fio bío yi

¹ Bío á à wé here mia á à dí bío ká búenbúen yahó lé bío kà: Mi wé fio le Dónbeenĩ yi lè mí sòobēē, á bónbóní le, á dé le bārākà 6a nùpua búenbúen bío yi.

² Mi wé fio na 6a bá-zàwa làa bĩa á ho pànká wi níi yi búenbúen yi, lé bún ñ na ká wa à kēñ ho hēerā yi, á à wé waten, á mún wé è wé hā wárā na se.

³ Ho fio à na 6a nùpua yi lée bío na se, á mu mún sī le Dónbeenĩ na kǎnía wen yi.

⁴ Le wi à 6a nùpua búenbúen kǎní à zūñ ho tūiā poni.

⁵ Mu bon, le Dónbeenĩ lée dà-kéní. A yīa wi 6a nùpua làa de pǎahũ lée nĩ-kéní. Wón lé o Yeesu *Krista na 6ueé wó a nùpue.

⁶ O 6uara 6ueé nɔn mítēn á kǎníanāa 6a nùpua. O wó mu á zéeníanāa le le Dónbeenĩ wi le kǎní 6a nùpua búenbúen ho pǎahũ na mu ko yi.

⁷ Lé bún bío yi á le Dónbeenĩ wórāa mi lè mí bín-buero, á tonkaa mi le ï kàrán bĩa yínɔñ 6a *zúifùwa, à 6a dé mí sīa le yi. Bío á ï mà kà lée tūiā poni, sabéré mia mu yi.

Bío 6a hǎawa ko 6a wé 6ua lè mítēn

⁸ Awa, á bún lé bío nɔn á ï wi à hā lūa búenbúen yi à 6a nùpua hóní mí níni dá ho wáayi à fiorāa. Ba yí le mí sīa cī mín yi, 6a mún yí zá làa mín à wérāa mu.

⁹I mún wi à 6a hãawa sĩa zíló à héha làa bïo mu koráa 6a nùpua búenbúen cón. Ba ko 6a wé dé le kònbi mí sĩa zíló yi, à wé 6a mítén sese. Le 6a nún-vãní wíokaró yí wé bïo na à na ká 6a nùpua wé è loí 6a yi. Hã donkhue-sĩa na wó lè ho sánú tàá bè-vio búí na yàwá here à 6a wé yí zí. Ba yàá pá yí ko 6a wé zí hã sĩa na yàwá here dàkhíina.

¹⁰Εε ká 6a wé sòobá mítén à wéráa hã wárá na se. Bún lé bïo 6a hãawa na le mí wee kònbi le Dónbeení ko 6a wé 6a lè mítén.

¹¹Ho kàránlò pãahú á 6a hãawa ko 6a wé tété à bé zo à jínáa yia wee na ho kàránlò cón.

¹²I yí tà le 6a hãawa wé kàrán 6a báawa, tàá à 6a yí pánká 6a wán. Ba ko 6a wé kεεní sũuní.

¹³Mu bon, o Adãma lé yia le Dónbeení má ho yahó á màhã bò yi mánáa o Εεve.

¹⁴A mu mún yínóñ o Adãma lé yia ó o *Satãni sũna, o hãa lé yia ó o sũna, á lé wón lé yia yí bò le Dónbeení bè-bionii yi.

¹⁵Hàrí bïo mu wó ká á 6a hãawa á à kãní 6a hãmu bïo yi, ká 6a dó mí sĩa le Dónbeení yi, á le waminí wi 6a yi, á wee 6a mítén sese làa bïo le Dónbeení le mu koráa.

3

Ba kèrètíewa kuure ya-díwá

¹Bïo á ì mí ì na mia á láayi wi: Nùpue na wi ò o wé o ya-dí 6a kèrètíewa kuure yi, wón wi ò o sá tonlò na se.

²O ya-dí ko ò o zũn mítén buaró à wékheró bïo yí mí léé yi. O ko ò o wé hãa yà-kéní bànso. O wárá ko à hã wé se, à wé o nùpue na bïo búenbúen ó o wee wé kãna, á 6a nùpua wee kònbi. O mún ko ò o zũn 6a ñ-hãní buaró, à zũn 6a nùpua kàránlò.

³O yí ko ò o wé ña-ñu, o mún yí ko ò o wé nùpue na wa fio, búeé. O sĩa ko le wé se, à wé o nùpue na yí wa bíoní. O yí ko ò o sòobá dé mí sĩa le wáí yi.

⁴O ko ò o dàñ mí zii nùpua 6a, ò o zàwa wé ní a cón, à wé kònbi o.

⁵Ká a nùpue hĩa yí dà mí kùrú zii nùpua máa 6a, ó o ò wé kaka à dàñ ñ buaráa 6a kèrètíewa kuure?

⁶O ya-dí yí ko ò o wé nùpue na sídéró o *Krista yi ñin yí míana, bèra a na o hĩa yí yòoní mítén mu bïo yi, à le Dónbeení síiní a ñúhú làa bïo le síinánáa o Satãni ñúhú bïo sĩa.

⁷O ko ò o wé o nùpue na wee 6a mítén sese à bĩa yínóñ 6a kèrètíewa wé kònbi o o wén-tentewà bïo yi, bèra a na à bè-kohó bïo yí mí léé wo yi, ò o Satãni hĩa yí yí o ví.

Ba kèrètíewa kuure ton-sáwá bïo

⁸Ba kèrètíewa kuure ton-sáwá ko à 6a wé 6a nùpua na wee 6a mítén sese, à yí wé ñiní ñun bànso. Ba yí ko 6a wé ñu ho *dívén dà mí níi wán, à sòobá dé mí sĩa le wáí càró yi.

⁹Le Dónbeení tũíá poni bíoní na le zéénia hã sídéró le yi dàñí yi á 6a ko 6a wé bè yi lè le yi na wee ce.

¹⁰Hen ká mi le mi ì lén nùpua á à wé lè 6a kèrètíewa kuure ton-sáwá à mi loí 6a ká fíaní mia 6a yi, ká 6a dà à sá ho tonlò mu, à mi wãa 6a bán.

¹¹Ba hãnání ko à 6a 6a mítén sese, à yí wañ hã ñi-ñu. Ba ko 6a wé 6a nùpua na bïo búenbúen 6a wee wé kãna, à láayi kεé mu bïo búenbúen yi.

¹²Ba kèrètíewa kuure ton-sá ko à bàn hĩa wé yà-kéní, o ko ò o dàñ mí zàwa lè mín zii nùpua 6a.

¹³ Ba kèrètíewa kuure ton-sáwá na tonló se bán á 6a nùpua wee kònbi, á 6a poní á à sèn á à bíoráa o Yeesu na 6a dó mí sía yi bío.

Mu bío zúnló na wa wee yi o Krista yi cón

¹⁴ I wee leéka à ì buen ù cón hen làa cínú. Εε ká ì wee túa bío kà

¹⁵ bèra a na ká ì míana buararáa à ù pá zún bío á ù buaráa ùten 6a kèrètíewa kuure yi. Dén kuure so lé 6a kèrètíewa zì-núhú na bío sá le Dónbeení yi. Le kuure mu lé dño sá ho túiá poní dñía làa bío á hã bòròbòròwa wé sínáa le zii dñí bío síi, lé lerén á ho túiá poní mu dñn wán.

¹⁶ Le Dónbeení bè-sànkanií na le zéénía làa wèn wa siadéro o Yeesu yi dñí yi 6èntín lée bè-beení.

O Krista

6ueé wó a nùpue,

á le Dónbeení Hácírí vèénía wo zééníanáa le o bío bon.*

O o zéénía míten lè le Dónbeení tonkarowà na ho wáyí.

O bío buera nòn hã síiwà búenbúen yi.

Ho dímíjá yi á 6a nùpua dó mí sía wo yi.

Le Dónbeení yònía wo á dó ho cùkú yi.

4

Le Dónbeení bè-wénia búenbúen se

¹ Le Dónbeení Hácírí bíá mu wéréwéré le hen ká ho dímíjá véro khíi dñn á 6a nùpua búí wáa à khí á máa dé mí sía le Dónbeení yi. Ba à yèrémá khíi bè mu bíowa na wee khà 6a nùpua vñíní yi, lè 6a cínáwa kàránló yi.

² Bán nùpua so wee ti bío wi 6a yiwa yi ká 6a fúaa hã sabíoní à vñíníaa 6a nùpua. Ba bè-leékana yi, á 6a yí zú bío se làa bío yí se máa hueeka mín yi.

³ Ba wee bío le mu yaamu yí se, á wee hè mu. Ba mún wee hè 6a nùpua le mu bè-dínia búí díró ká le Dónbeení jòn lera mu ho díró bío yi, bèra a na à bíá dó mí sía o *Krista yi, na zú ho túiá poní wé dé le Dónbeení bárakà díráa mu.

⁴ Bío le Dónbeení lera búenbúen se, á wa ko wa wé tà mu yi à dé le bárakà mu bío yi.

⁵ Mu bon, le Dónbeení bíoní lè ho fioró lé bún wee wé à mu bío búenbúen ce le Dónbeení yahó.

O Yeesu Krista ton-sá tente

⁶ Bún bíowa so na kà búenbúen á ù kàrán lè 6a kèrètíewa, bún ká fo màhá wáa à wé o Yeesu *Krista ton-sá tente na le Dónbeení bíoní wee kàrán fèεε ù síidéro le yi bío yi, làa bío fo bóráa bío 6a kàránna làa fo yi bío yi.

⁷ Hã wáhio na yí máa zéení mu bè-tente là a nùpue, hã yí héhaa lè wa siadéro le Dónbeení yi á ù pí bío. Bío fo ko à ù wé lé ho kení ùten làa bío á fo ò bèráa le Dónbeení yi sese.

⁸ Bío fo ò kení lè ù sánia lée bío na dà fo wé è séení. Εε ká ho sòobá ùten à wé bè le Dónbeení yi sese bún cúnú wi bío búenbúen yi, lé bío á yia bó le Dónbeení yi wón le dó mí jii le mí ì na le mukānī binbirī yi hã làa na kà wán, lè ho yíró na lua yi.

⁹ Le bíoní na kà lée bíoní na láayi wi á 6a nùpua ko 6a tà yi.

¹⁰ Mu bon, wa wee sá à lò be, à sòobá waten lé bío wa dó wa sía wee lòoní bío le Dónbeení na wi fèεε le mí ì wé. Le lé 6a nùpua búenbúen kánilo, sònkú bíá dó mí sía le yi.

¹¹ Bún lé bío á fo ko à ù bè hení à wé kàrán lè 6a nùpua.

Bíó á fo ko ù bua lè ùten

* 3:16 Mi loñ Oroomusa vñahú 1.4

¹² Yí díá le 6a zùan̄ foñ lé bïo á fo lé o háyónza. Εε κά ũ màhá 6ua ũten sese à bïa dó mí sïa le Dónbeenĩ yi mi à bè yi: Ū bioní yi, ũ wára yi, bïo á fo wa le 6a nùpua yi, ũ sïidéro yi le ũ sïi na wee ce yi.

¹³ Wé sòobá ũten à kàrán le Dónbeenĩ bioní vūahũ à na 6a kèrètŕewa yi. Wé hení 6a sïa à kàrán 6a à paráa 1 buenló.

¹⁴ Le Dónbeenĩ Hácirí hāmu na fo yú á ũ yí wé làa bïo na jùhũ mía. Fo yú mu á héhaa làa bïo le Dónbeenĩ jì-cúa fεerowà bïa pāahũ na á 6a kèrètŕewa kuure ya-díwá bò mí níní ũ wán.

¹⁵ Bïo á 1 zéenia làa fo búenbúen á ũ wé sòobá ũten à wé wé. Na ũten búenbúen ho tonló mu yi à 6a nùpua mi bïo á fo wee varáa le ũ yahó.

¹⁶ Pa ũten bïo fo wee buaráa ũten làa bïo fo wee kàrán le 6a nùpua dānĩ yi. Fára dīn̄ à bè le Dónbeenĩ yi mu búenbúen yi. Ká fo dān̄na wee wé làa bún bïo, á ũnén ũ bεere á à kānĩ ũten á mún ñ kānĩ bïa wee jí ũ bioní.

5

¹ Wé yí là hεεrè làa ñi-kīnle. Fo wé le fo o zéeni a, à ũ wé mu le le kōnbii, à keñ le o lé mīn maá. Ba yàrówá á ũ wé zéeni le mīn zàwa bïo sīi.

² Ba há-kīa ũ zūn̄ buaró à keñ le 6a lé mīn nuwà. Ba há-yàrówá á ũ wé zéeni le mīn hīnni bïo sīi, ká ũ màhá wé mu le hā yilera na se.

Ba mahāwā na wi 6a kèrètŕewa kuure yi bïo

³ Wé pa 6a mahāwā bïo, sōnkú bïa nùpua na wee loñ 6a yi mía.

⁴ Ká mahāa zàwa tàa o mōnmānīa wi á 6a ko 6a zūn̄ le 6arén lé bïa ko à 6a wé loñ mīn zī-jùhũ bïo. Ká 6a wee wé ká se 6a wee wī bïo á 6an̄ nūwā le 6an̄ 6uaawa wó ñon 6a yi khīna. Būn̄ lé bïo sī le Dónbeenĩ yi.

⁵ Ká a mahāa na nùpue na à loñ wo yi mía, ó o kará mí dōn, wón bïo búenbúen ó o dó le Dónbeenĩ nīi yi. O wee fio le Dónbeenĩ yi à bōn̄bōn̄i le le wisoni le ho tīn̄ahũ à máa khī.

⁶ Ká mahāa na 6èn wee wé bïo sī a yi, wón ka le o húrūn hārī ká a yīo wi lua.

⁷ Būn̄ lé bïo á ũ hení na 6a yi, bèra à na à wékheró bïo yí mī léé 6a yi.

⁸ Ká a nùpue yí máa loñ bïa làa wo te mīn yi, sōnkú bïa bïo sá a yi binbirī, se bïo ó o le mí dó mí sīi o *Krista yi ó o bīnīa mōn. O yāá sūnsūmāna po yīa yí dó mí sīi wo yi.

⁹ O hāa na lúlúio yú ho búarā-tīn̄ lé yīa ko ò o mī dé 6a mahāwā tīahũ, o ko ò o wé o hāa na yan le cúekúee.

¹⁰ O ko ò o wé hāa na 6a nùpua wee kōnbi o wén-tentewà na ká bïo yi: O 6uan mí zàwa sese, o tà á 6a ñi-hān̄i làara a wán, o sεera bïa bïo sá le Dónbeenĩ yi zení,* o séenia bïa yú le lōnbee le mí sīwà, hā wén-tentewà le mí sīwà cèrèe ó o wó.

¹¹ Ká 6a mahā-fla bán ũ lén nīi. Lé bïo á pāahũ na ká mu yaamu bïo wi 6a yi, à 6a sīa bïo wéró wé à 6a bīnī a Krista mōn.

¹² Ká 6a wó ká, se 6a júná sú lé bïo á bïo 6a dó mí jīnī le mí máa ya á 6a yāara.

¹³ Hen ká fo mà 6a dó 6a mahāwā jīi á 6a wé è hée è vará 6a nùpua jīnī ká 6a máa sá dèe. Mu yāá máa kāna bún̄ yi mí dōn, 6a lé 6a dān̄ bīorowà, á wee kúee mí jīnī hā tūiáwà na bïo yí cīran 6a yi.

¹⁴ Lé bún̄ búenbúen bïo yi á 1 wi à 6a mahā-fla à yaka à te mí zàwa wé loñ yi mí zīnī yi, bèra a na à wa zúkúsa yí yí bīn̄-kora mī léé wēn.

¹⁵ 1 wee bío bún̄ lé bïo á 6a búí yāá dēnia yèrēmāa bò a *Satāni yi.

* **5:10** Hā zení sεeró: Mu kúará le o tà liinīa mīten á sá ñon bïa bïo sá le Dónbeenĩ yi.

¹⁶ Ká hãa 6úi na lé o kèrètíε bân temínlowà 6úi léé mahãawa, ó orén lé yia ko ò o wé séení 6a, bèra a na à bán bïo wãa yí wé sèró 6a kèrètíεwa kuure wán. Bún ká 6a mahãawa na séenílowà mía á 6a kèrètíεwa kuure á à dàñ wé è séení.

¹⁷ Ba kèrètíεwa kuure ya-díwá na wee sá mí tonló sese á ko lè le kònbi lè le séení, sònkú bïa wee dé mí sòobéε le Dónbeení bióní bueró yi à wé kàrán 6a nùpua làa de.

¹⁸ Le Dónbeení bióní vūahú á bïo kà túara yi: «Hen ká a nàa wee và ho dñnló yi à ù yí ca a nii.»† Mu pá bñía túara: «O ton-sá ko lè mí sàání.»‡

¹⁹ Hen ká 6a kèrètíεwa kuure ya-dí 6úi ó o 6úi le o wó khon bïo 6úi bïo yi à ù le 6ànso seéràsa nùwã ñun tàá nùwã tñn kerí, ká bún mía à ù yí tà mu.

²⁰ Yia wé wó khon à ù ve o à bíoráa 6a nùpua yïo yi. Ká fo wee wé làa bún á mu ù zání bïa ká á 6a máa dé mítén hñn wára so yi.

²¹ Bïo ká lé bïo á ï wee hení ì na fon le Dónbeení là a Yeesu Krista lè 6a tonkarowà na ho wáayi yahó: Sòobá ũten à bè mu yi, à wé yí hueeka 6a nùpua mín yi.

²² Wé yí zà ù sñi wán à bè ù níní nùpue wán dérãa wo ho tonló yi 6a kèrètíεwa kuure yi ká fo yí zū bïo ó o karãa sese. Yí læé o 6úi bè-kora yi làa wo, le ũnén ũ bæere à wé o nùpue na wee ce le Dónbeení yahó.

²³ Wé yí ñu ñumu mí dòn, ká ù wé ñu ho *dívén cñnú ũ píohó na wee vá túntún bïo yi.

²⁴ Ba nùpua 6úi bè-kora na 6a wee wé wee mi denkhεen hàrí ká 6a yáa dññ yí cítí 6a. Ká 6a 6úi bán 6èn bïo wee zññ làa món.

²⁵ Lé làa bún síi á hã wén-tentewà wee minãa wéréwéré mu khoomu yi. Há yí máa sà yi hàrí ká hã bïo yí zūna fua.

6

¹ Bïa lé 6a wobáaní 6úen6úen ko 6a wé kònbi mí ñúnãsa, bèra a na à 6a nùpua yí yáa le Dónbeení yèni, à mún yí bío yí khe ho kàránló na wa wee na dññ yi.

² Ká bïa ñúnãsa dó mí sñi o *Krista yi à 6a yí leéka le bïo 6a lé 6àn zãwa 6a sñadéro bïo yi á 6a máa wé è kònbi 6a. Ba yáa ko 6a wíoka wé sá na 6a yi lè mí sòobéε, lé bïo á 6a ñúnãsa mu na 6a wee sá na yi á dó mí sñi le Dónbeení yi á 6a wa 6a.

Bún bïowa so á ù kàrán lè 6a nùpua à hení 6a sñi mu wéro yi.

Ho kàránló na bïo yí bon lè le wári warló bïo

³ Ká a 6úi wee kàrán bè-vio na wi mí dòn làa bún, á yí tà wa Núhũso Yeesu *Krista bióní binbirí yi, á mún yí tà bïo wa wee kàrán lè 6a nùpua waten buaró dññ yi,

⁴ se wón 6ànso wee yòoní miten, o yí zū hàrí dèε. Bïo ò wa léé zia làa wãaníi kánló. Bún wee 6uen lè le yandee lè hã zia lè hã làntàa, lè hã yile-kora.

⁵ Ba nùpua wé kán mín féεε lé bïo 6a yilera yí se, làa bïo 6a yí zū ho tñiã poni. Ba wee leéka le ká mí tà bò bïo sí le Dónbeení yi á mí ì yí le wári.

⁶ Mu bon, le sñidéro le Dónbeení yi cñnú wi làa sòobéε ká bïo fo yú á ù sñi wan bïo yi.

⁷ Wa wee te ká wa dèε 6úi mía, ká wa khíi wee hí á wa mún máa 6ua dèε 6úi máa lénnãa.

⁸ Lé bún ká wa yú bïo wa à dí, á yú hã sí-zñia se bún á à yí wén.

† 5:18 Mi loñ Lándá zéenílo vūahú (Deutéronome) 25.4 ‡ 5:18 Mi loñ Luki vūahú 10.7

⁹ Ká bía wi à 6a wé ho nàfòró 6ànsowà konloon bán wee dé mítén mu bè-kora wéró yi, à kɛn lòn nùpua na á dádá vùn. Ba wa mu bïo na òúhú mía, na wee 6óoní a nùpue yi, à yáa wo búenbúenbúen.

¹⁰ Mu bon, le wárí wańló á wee 6uen lè mu bïo na yí se lè mí sǐwà. Ba nùpua 6úi khèra lè le Dónbeenĩ, lé bïo 6a sòobáa dó mí sǐa le wárí càró yi dà, á 6a lò 6èn wee be mu tá làa sòobéé.

Le zéentí na ó o Poole nɔn o Timotee yi

¹¹ Ká ũnén na dó ũ sǐi le Dónbeenĩ yi, khèn làa bǔn biowa so 6úenbúen. Wíoka sòobá ũten à wé wé bïo térénna le Dónbeenĩ yahó. Bua ũten làa bïo mu sǐnáa le Dónbeenĩ yi. Wé dé ũ sǐi le yi fɛɛɛ, à wań 6a nùpua, à wé hǐ ũ sǐi à mún wé wayi.

¹² Wíoka dé sòobéé ũ sǐidéro o *Krista yi làa bïo ó o dásí wee dérása mí sòobéé à firáa há fio bïo sǐi, à ũ yí le mukǎnĩ na máa vé. Lé bǔn bïo yi á le vonnáa fo, á fo bía ũ sǐidéro le Dónbeenĩ yi bïo wéréwéré 6a seérása cèrèè yahó.

¹³ I wee hení bïo ká á à na foń le Dónbeenĩ yahó, lerén na wee na le mukǎnĩ mu bïo 6úenbúen yi, í mún wee hení mu ù na foń o Krista yahó, wón na mà ho tǔiá wéréwéré o Pilaate yahó.

¹⁴ Wé bè bïo á í bía nɔn foń yi sese, wé mu le mu òii sí bèra a na à nùpue yí dàń mǐ wékheró bïo léé foń fúaa wa Nùhúso Yeesu Krista khíi bǐnía 6uara.

¹⁵ O khíi 6uen ho pǎahú na le Dónbeenĩ le mu ko yi:

Lerén Dónbeenĩ na mu bè-tentewà lè mí sǐiwà wee lé cǎn, na dà mu bïo 6úenbúen, á lé le Dónbeenĩ mí dòn.

Le lé 6a bá-zàwa 6úenbúen béé, á lé 6a òúnása 6úenbúen Nùhúso.

¹⁶ Lerén mí dòn lé dǐo wi fɛɛɛ.

Mu khoomu na le wi yi 6àn sǐi á nùpue yí dà máa sùará yi.

Nùpue dǐn yí mɔn le, ó o 6úi mún yí dà máa mi le.

Le ho cùkú lè ho pànká à bïo sǐ le yi fɛɛɛ. Amiina!

Ho nàfòró 6ànsowà zéentí

¹⁷ Hení mu na ho nàfòró 6ànsowà yi le 6a wé yí yòoní mítén, le 6a yí dé mí sǐa ho nàfòró na yí máa mía yi, à leéka le ho dà à kǎnĩ 6a mu bïo 6úenbúen yi, ká 6a dé mí sǐa le Dónbeenĩ yi, dén na wee na mu bïo 6úenbúen wen à wa sǐa wa bïo yi.

¹⁸ Bïo na 6a yi le 6a wé wé mu bè-tentewà, à wé wé mu cèrèè. Le 6a wé hén mí níní à séení 6a nùpua.

¹⁹ Ká 6a wee wé ká sǐi, se léé nàfòró binbirĩ á 6a wee bàrá sese ká lè mítén à khíi yírása le mukǎnĩ binbirĩ.

Le mónđen zéentí

²⁰ Timotee, bïo le Dónbeenĩ kàràfáa foń á ũ wíoka pa bïo sese. Há bín-conconwà làa hǐa bïo 6úi yí cɛéra le Dónbeenĩ yi à ũ yí tà bïo. Mu bïo na 6a wee ve làa bïo zǔnǐló ká mu òn yí bon 6àn kàránló á ũ mún yí tà bïo.

²¹ Bǔn bïo zǔnǐló so á 6a 6úi dó mí sǐa yi lé bǔn te bïo á 6a bǐníanáa le Dónbeenĩ món. Le le Dónbeenĩ wé mí sǎamu làa mia.

Ho jun n̄i v̄ahũ na ó o Poole túara n̄n o Timotee yi

V̄ahũ túaró n̄hũ

P̄ahũ na ó o Poole wee túa ho v̄ahũ na kà yi ká a wi ho kàsó yi ho Oroomu yi. O lò h̄ia wee be (2.9) à n̄pue na à séení a mún m̄ia (4.16).

B̄io ó o Poole mu wee leéka le mí h̄úmú wà ɓueé s̄àará, ó o bánbáa ò o ken̄ia o Timotee na ó o wa làa s̄òobéε. O Poole wee dé le Dónbeen̄i b̄arákà o Timotee mu b̄io yi. O wee hen̄i na a yi le o f̄ará ð̄n mí s̄iidéro o *Krista yi wán, à bánbá wé sá le Dónbeen̄i b̄in-tente bueró tonló, hàrí ká ɓa n̄pua wee beé o lò ho tonló mu s̄áro b̄io yi (1.1–2.13).

O Poole pá b̄in̄ia b̄ia n̄n wo yi le o h̄è ɓa n̄pua na wa h̄ã b̄in-conconwà b̄ioró. Lé b̄io á mu yí máa na à le Dónbeen̄i tonló va làa yahó, ò o b̄ia n̄n o Timotee yi le o wé làa b̄io mínén wee wéráa, à lá ho t̄iáa poni, lè le wamin̄i, lè ho ten liin̄iló ð̄n̄i. O mún b̄ia n̄n wo yi le o yí n̄nsã ho k̄aránlò tente na ó o yú b̄io yi (2.14–4.5).

Ho v̄ahũ véení ó o zéenia b̄io ó orén mí ɓere lò bonnáa, làa b̄io le Dónbeen̄i séen̄ianáa wo o lònbee yi (4.6–18).

Le t̄en̄i

¹ Mu lé ð̄n̄n Poole, ȳia le Dónbeen̄i lè mí s̄ii b̄io á wó á ð̄ lé o Yeesu *Krista tonkaro lé mi wee túa ho v̄ahũ na kà. Le tonkaa mi le ð̄ bue le muk̄an̄i binbir̄i na máa vé b̄io, ð̄io le Dónbeen̄i dó mí j̄ii le mí ð̄ na w̄en wa páan̄iló là a Yeesu Krista b̄io yi.

² ð̄ wee túa ho á à na ð̄n̄n Timotee na lé ð̄ za na ð̄ wa làa s̄òobéε yi. Le o Maá Dónbeen̄i lè wa N̄hũso Yeesu Krista wé mu s̄amu làa fo, à z̄r̄n̄ ð̄ mak̄ar̄i, à na ho h̄érà foñ.

O Poole wee hen̄i a Timotee s̄i

³ ð̄ wee dé le Dónbeen̄i b̄arákà, ð̄n̄ na á ð̄ wee sá na yi lè le yi na wee ce làa b̄io á wán maáwà f̄u wee sá nanáa le yi b̄io s̄ii. Le wisoni lè ho t̄in̄ahũ ká ð̄ wee fio, à ð̄ mún wé fio na foñ.

⁴ Hen ká ð̄ wee leéka le wéε na fo wá b̄io p̄ahũ na á ð̄ wà ð̄ia fo yi, à ð̄ s̄ii vá làa s̄òobéε à ð̄ b̄in̄i mi ð̄ wán à z̄maka mu b̄io yi.

⁵ ð̄ mún wee leéka b̄io á fo ð̄ráa ð̄ s̄ii lè ð̄ s̄òobéε o Yeesu *Krista yi b̄io. ð̄n̄ s̄iidéro so na k̄era m̄n̄ ɓ̄uaa Loyiisi lè m̄n̄ nu Eniisi yi, á ð̄ láa le lé ð̄n̄ ɓ̄an̄ s̄ii mún wi ð̄n̄n yi.

⁶ Lé b̄n̄ n̄n á mu b̄io wéró p̄anká na le Dónbeen̄i n̄n foñ p̄ahũ na á ð̄ b̄ò ð̄ n̄in̄i ð̄ wán yi, á ð̄ w̄ioka dé s̄òobéε yi.

⁷ Mu bon, le Dónbeen̄i Hácírí na le n̄n w̄en ȳin̄ó z̄an̄i Hácírí, ká le mah̄á wee na ho p̄anká w̄en, á wee wé à wa wañ ɓa n̄pua, à mún ð̄an̄ waten ɓua yi.

⁸ Awa, á ð̄ yí n̄yi o N̄hũso b̄io b̄ioró yi, à ð̄ mún yí n̄yi b̄io á ð̄n̄n wi ho kàsó yi b̄io yi. Ká ð̄ tà à wa páan̄i le lònbee yi le Dónbeen̄i b̄in-tente b̄io yi, à wé mu lè ho p̄anká na le Dónbeen̄i n̄n foñ.

⁹ Le Dónbeen̄i mu lé ð̄io k̄an̄ia w̄en á hueekaa w̄en à wa b̄io s̄i le yi. Mu ȳin̄ó wa wén-tentewà b̄io yi á le wóráa mu. Mu lé ler̄n̄ lè mí s̄amu k̄an̄ia w̄en làa b̄io le lon le mí ð̄ wéráa mu. B̄n̄ le f̄era w̄iokaa wa b̄io yi o Yeesu Krista p̄anká yi ká ho ð̄m̄iná ð̄n̄ yí léra.

¹⁰ Bïo kà wán á mu sãamu mu bïo wãa wee mi wéréwéré, lé bïo á wa kãnílo Yeesu Krista ßuara ßueé fá mu húmú fũhũ. O zéenia le ká wa tà le Dónbeenĩ bín-tente bïo, á wa à yí le mukãní binbirĩ na máa vé.

¹¹ Inén le Dónbeenĩ léra á wó lè mí tonkaro, á le í bue mí bín-tente na ßa nùpua yi à mún kàrán ßa làa de.

¹² Lé bũn bïo yi á ï wiráa le lònbee na kà yi, á mu n̄yio mún yí dú mi, lé bïo á ï zũ yia á ï dó í s̄i yi, á ï láa mu yi le le dà à pa le bín-tente na le kàràfáa mũ bïo. Mu bon, le è pa le bïo fúaa le wizonle na ó o khii b̄iní ì ßuen yi.

¹³ Ho tũíá poni b̄ionĩ na á fo ñá í c̄ón á ï ßua, à bè le yi. Wé mu lè le s̄iidéro o Yeesu Krista yi à wañ ßa nùpua ï páaníló làa wo bïo yi.

¹⁴ Mu bè-tentewà na le Dónbeenĩ kàràfáa foñ mí Hácírí na wi làa wen pànká yi, á ï pa bïo.

¹⁵ Fo zũ le ho Azii k̄õhũ nùpua na dó mí s̄ia le Dónbeenĩ yi c̄èrèè p̄á mi día. O Fizele là a H̄em̄zeene mún wi ßa t̄lahũ.

¹⁶ Le o Nùhũso wé mí sãamu là a On̄zifoore z̄i-ñũhũ nùpua, lé bïo ó o wee h̄ĩ í s̄i túntún. Bïo á ï wi ho kàsó yi ó o yí máa n̄yi bïo yi ßa nùpua yahó.

¹⁷ P̄ahũ na ó o ßuara ho Oroomu yi hen ó o bánbáa ò o cànkaa mi fúaa bïo ó o yú mi.

¹⁸ Le o Nùhũso zũn̄ o makárí n̄nzoñ na ó o khii ßueé cítí ßa nùpua yi. Fo zũ le p̄ahũ na á ï h̄ia wi ho Ēeze lóhó yi ó o séenia mi làa s̄obéè.

2

O ton-sá ko lè mí sàánĩ

¹ Ká ũnén na lé í za, wé yí ï pànká mu sãamu na ó o Yeesu *Krista wó làa fo yi.

² Bïo á ï kàráanna lè ßa nùpua ßa seéràsa c̄èrèè yahó na fo ñá í c̄ón, ï b̄iní kàrán lè ßa nùpua na láayi wi, b̄ia dà à b̄iní ì kàrán mu lè ßa búí.

³ Le lònbee na wee yí o Yeesu Krista ton-sáwá á ï tà yi làa bïo ó o dásí tente wee t̄aráa le lònbee yi bïo s̄i.

⁴ O dásí na wi ò o bïo wé s̄i mí ñũhũso yi wón yí máa wé día mítén à bè-vio búí b̄umaka.

⁵ O nùpue na wi h̄a penkaa lùwíi yi á mún yí dà máa yí bïo ko làa wo ká a yí bò ßa lùwílowà làndá yi.

⁶ O v̄aro na wee tà beé mí lò ho v̄aró yi lé yia ko ò o wé o yahón nùpue na á à yí mí lònbee c̄ũnú.

⁷ Wé v̄a ï yi bïo á ï wee bío na foñ wán, ó o Nùhũso ò wé á fo ò zũn̄ mu búenb̄uen k̄uárá.

⁸ B̄iní leéka a Yeesu Krista na v̄era bïo, wón na lé o *Daviide m̄nman̄i. B̄ũn lé le bín-tente na á ï wee bue.

⁹ Lé lerén bín-tente mu bïo yi á ßa cannáa mi dó ho kàsó yi á wee beé lò lòn nùpue na wó khon. È ká le Dónbeenĩ b̄ionĩ dén á nùpue yí can.

¹⁰ Lé bũn n̄on á ï wee tà le lònbee lè mí s̄i w̄a yi b̄ia le Dónbeenĩ hueekaa bïo yi, bèra a na à bán mún k̄aní ßa páaníló là a Yeesu Krista bïo yi à ßa dàrí zo a c̄ukú na máa vé yi.

¹¹ Le b̄ionĩ na kà láayi wi:

Ká wa ká lòn nùpua na páanía h̄urun làa wo,
á wa mún ñ yí le mukãní làa wo.

¹² Ká wa wee dàrí h̄i wa s̄ia,
á wa à dí le b̄éeni làa wo.

Ká wa p̄á a,
ó orén mún ñ p̄i wen.

¹³ Ká wa yí máa wé bïo ó o le wa wé,

ó orén yí máa yèrè má mí jii.
Mu bon, bío ó o karáa ó o yí dà máa lé wán.

Le Dónbeenĩ bionĩ bueró na jii tun

¹⁴ Bío na 6a kèrètíewa yi le 6a bíní leéka mu bïowa na kà bío, à hení mu na 6a yi le Dónbeenĩ yahó le 6a wé yí dé mítén le wãanĩ na jùhũ mía yi. Le yí máa séení bía wee jí le ká mu yínó 6a yáaró.

¹⁵ Sòobá ũten à wé o nùpue na láayi wi le Dónbeenĩ yahó. Bua ũten là a ton-sá na yí máa n̄yi mí ton-sánii bío yi bío síi, à wé bue ho tũíá poni bionĩ.

¹⁶ Hã bín-conconwà làa hã bío búi yí cɛéra le Dónbeenĩ yi à ũ yí dé ũten yi, lé bío á bía wee dé mítén h̄n bionĩ so síi yi á wee wíoka khèn lè le Dónbeenĩ ká 6a wà.

¹⁷ Bán nùpua so bionĩ ka lòn cáká na wee bɛeni. O Himenee là a Filēete wi 6a nùpua mu t̄ahũ.

¹⁸ Ba khèra lè ho tũíá poni lé bío 6a wee bío le 6a n̄-hía vèera khíina, à v̄inínáa 6a nùpua à 6a bínía a Yeesu món.

¹⁹ Ee ká le Dónbeenĩ n̄pomu bán yí máa dèké yi lòn z̄ii na jùhũ fárá t̄ina bío síi. Mu túara le z̄ii mu jùhũ na fárá t̄ina wán kà síi: «O Nùhũso z̄u bía bío s̄a a yi». Mu mún túara le: «Bía le mí bío s̄a a Nùhũso yi lè mí n̄-kéní kéní wáa wé yí wé bè-kohó».

²⁰ O n̄àfòró b̄anso z̄ii yi á ho d̄inlò s̄ia lè mí s̄íwà wi yi. Hã búi wó lè ho s̄ánú, hã búi wó lè ho t̄j̄n̄, hã búi má lè ho córó, hã búi lé hã b̄uɛení á 6a tan. Hã búi 6a wee sáráa hã wizon-beera yi, ká hã búi 6a wee sáráa hã wizon-k̄amáawa yi.

²¹ Hen ká ȳia wee ceé mítén ho k̄aránlò mu d̄ání yi, wón á à keñ lòn d̄inlò d̄e na 6a wee sáráa le wizon-beenĩ yi bío síi. O bío á à s̄í mí Nùhũso yi, á bío jùhũ ù keñ o c̄n̄. O wíokaa hã wén-tentewà wéró bío yi.

²² Awa, á mu bío na yí se na wee vá 6a yàrówá dé mu bè-kohó yi á ũ khènnáa. Bánbá á ũ wé o nùpue na téréna, à síidéro le Dónbeenĩ yi fárá t̄in, à wañ 6a nùpua, à wé à ho h̄éerà keñ ũnén làa ba p̄ahũ. A bía s̄ia wee ce á wee fio wa Nùhũso yi à mún wé làa b̄in bío síi.

²³ Hã bín-conconwà b̄ioró á ũ yí dé ũten yi, fo z̄u le mu wee b̄uen lè hã warà.

²⁴ O o Nùhũso ton-sá j̄n̄ yí ko ò o wé tá warà. O ko ò o wé wé mu tentemu lè 6a nùpua b̄úenb̄úen, à wé d̄an̄ k̄arán 6a nùpua. O ko ò o wé o nùpue na mu bío b̄úenb̄úen wee kúu yi.

²⁵ H̄arí bía yí tà a bío ó o pá ko ò o wé wayiráa à k̄arán 6a, j̄n̄-s̄í á le Dónbeenĩ ì wé á 6a s̄ia á à yèrè má á à tà ho tũíá poni bío.

²⁶ Le è wé á 6a à z̄ūn̄ bío se, á à fee mítén o *Satāni n̄ii yi, wón na ka lòn d̄ádá na lá v̄ūn̄ 6a á 6a wee wé o s̄ii bío.

3

Mu bïowa na khii wé á ho d̄im̄j̄ná à véráa

¹ Z̄ūn̄ mu, le ká mu bío b̄úenb̄úen véró khii wà b̄ueé d̄ā, á le lònbee á à keñ làa s̄òob̄e.

² Lé bío mu p̄ahũ ká 6a nùpua wé è cà mí k̄urú bío mí d̄on. Ba à wañ le w̄arí á à poñ mu bío b̄úenb̄úen. Ba wé è kh̄oní mítén, á à ȳoní mítén. Ba wé è bío hã bín-kora á à lé le Dónbeenĩ yi. Ba z̄awa máa wé è jí mín n̄uw̄a bionĩ. Ba nùpua á à wé 6a bè-yíz̄ūn̄lowà. Bío lé le Dónbeenĩ bío á 6a máa wé è dé k̄n̄bii yi.

³ Ba máa wañ mín nùpua. Ba máa wé è z̄ūn̄ nùpue mak̄arí. Ba wé è yáa 6a nùpua yènnáa. Ba máa wé è d̄an̄ mítén máa b̄ua yi, 6a à wé 6a n̄-s̄umáa, bío se á 6a máa wañ.

⁴ Bĩa làa ba lé le nni á ba wé è lé món. Ba máa wé è le mí yiwa máa wéráa mu bïo. Ba à wé ba khònlòwà, ba à warí mí sía bïo á à porí le Dónbeení.

⁵ Ba wé è búa mítén lè ba wee wé bïo sí le Dónbeení yi, à le pànká ba nòh yi tà bïo. Bán nùpua so á ù khènnáa.

⁶ Ba nùpua mu tñahú ba búí wé è lé yi á à zo hã zíní, á zoó khà ba háawa búí na siadéro yí fará yí tina, á sú lè mu bè-kora, à ba yèrè má bè ba bíoní yi. Ba háawa mu sía wee vá mu bïo na yí se lè mí síiwà wéro yi.

⁷ Ba wee kení mítén fèèè ká ba màhá yí dàina yí zūna ho tūiá poni.

⁸ Bán nùpua so yí tà ho tūiá poni bïo làa bïo ó o Zanèesi là a Zànberèesi* hĩa yí tàráa o *Moyiize bïo bïo síi. Ba yilera yí se, ba yí dó mí sía sese le Dónbeení yi.

⁹ Èè ká ba bïo màhá máa va làa yahó lé bïo ba nùpua búenbúen zū le ba vūnun làa bïo ó o Zanèesi là a Zànberèesi víló bïo hĩa zūnanáa bïo síi.

Bio ba kenia làa fo, á ù búa sese

¹⁰ Èè ká ũnén wón zū bïo á ì wee kàrán lè ba nùpua, á zū bïo á ì wee búa lè ìten. Fo zū ì tonló nùhú, á zū bïo á ì dóráa ì síi le Dónbeení yi. Fo mún zū bïo á ì wee hĩnáa ì síi làa bïo á ì waráa ba nùpua. Fo zū bïo á ì wee jĩnáa ì yi.

¹¹ Bïo ba nùpua jĩnĩanáa ì sãnía, á beéra ì lò ho Antiosi lè ho Ikoniyuumu, lè ho Lisitere lórá yi, á fo zū. Mu bon, ba bèntín beéra ì lò làa sòobéè. Èè ká wa Nùhúso màhá kãnía mi mu búenbúen yi.

¹² Bĩa búenbúen na wi ba búa mítén à héha làa bïo le Dónbeení síi vá yi wa páaníló là a Yeesu *Krista bïo yi, bán ba à beé lò.

¹³ Ká ba ñi-súmáa lè ba sabín-fúaalowa, bán sũnsũmámu lè ba sabíoní wé è dé wán ká mu wà. Ba à vĩnĩ ba nùpua, á ba nùpua mún ñ vĩnĩ barén.

¹⁴ Ká ũnén, bánbá à ù wé bè bïo á fo kenia yi, à tà mu yi lè ù síi búenbúen. Ũnén ù bèere zū bĩa kenia mu làa fo.

¹⁵ Le Dónbeení bíoní vūahú á fo zū bïo hàrí ù háyónmu yi. Lé lerén dà à na mu bè-zũrĩmĩ binbirĩ fon, bïo á fo dà à bè yi á à déráa ù síi o Yeesu Krista yi á à kãnĩnáa.

¹⁶ Le Dónbeení bíoní vūahú á túara lè lerén mí bèere Hácírĩ pànká. Le bíoní mu bïo nùhú wi làa sòobéè. Lé lerén wee kàrán o nùpue, á wee wé ò o pí bïo yí bon, lé lerén wee bé o nùpue, le mún wee wé ò o wé wé bïo téréna.

¹⁷ Lé bũn ñ na ká le Dónbeení nùpue á à dàí wé è wé hã wárá na se.

4

O Poole mándén bïo na ó o henia

¹ Bïo ká lé bïo á ì wee hení ì na fon lè le sòobéè le Dónbeení yahó, là a Yeesu *Krista yahó, wón na khíi buen bueé cíti ba yèn-vèeniasa lè ba ñi-hĩa á mún bueé dí mí bèenĩ.

² Hàrí ho pãahú wé se loo, à ho yí wé se loo, à ù wé bue le Dónbeení bíoní. Bĩa wé wó khon à ù zéení ba wékheró bïo na ba yi, à hení mu na ba yi le ba día mu bè-kora wéro. Wé hení ba sía. Bũn búenbúen á ù wé jĩ ù yi à wé kàrán ba.

³ Lé bïo á pãahú búí khíi dã ká ba nùpua máa wé è jí bĩa wee kàrán ba lè ho tūiá poni cón, ká ba wé è wé bïo sí ba yi, á wé è jí ba ñi-kàránlòwà cèrèè na bïo yí bon cón.

⁴ Ba à pí ho tūiá poni bïo ká ba à bè hã sabíoní món.

⁵ Èè ká ũnén wón zũn ũten buaró mu bïo búenbúen yi, tà le lònbee yi. Wé bue le Dónbeení bĩn-tente na ba nùpua yi. Sá ho tonló mu sese làa bïo mu koráa.

⁶ Ká ìnén wón hũmú sàaráa, ì ka lòn yia na ba yan lè le muinĩ vó.

* 3:8 Mi loí Léró vūahú (Exode) 7.11-12

⁷ I sá a Yeesu Krista tonló lè í sɔi búenbúen lòn nùpue na san ho saró lè mí sòobéε. Bɔ le Dónbeení le í wé á í wó á mu jii sú lòn nùpue na lùwa vaá dñ hen na ó o ko ó o vaa dā yi. I siidéro o Yeesu Krista yi á í yí díá.

⁸ Bɔ kà wán á ho cùnú na ko làa mi bɔ á í wó bɔ téréna bɔ yi, á bàrá pan mi ho wáayi. O Núhúso na lé o cítí fɪ na téréna á à na ho cùnú mu miĩ pāahú na ó o khii cítí 6a nùpua yi. Mu máa wé ínén í dòn ó ò na ho cùnú yi, ká bɔ búenbúen na wee lòní a bíní buenló ó o mún ñ na ho yi.

O Poole wi ò o Timotee buen o cɔn

⁹ Bánbá à ù buen í cɔn fùafùá.

¹⁰ Lé bɔ ó o Demaasi wà ò o díá mi á van ho Tesaloniiki lóhó ho dímíjá bɔowa na ó o wa bɔ yi. O Keresán wón wà van ho Kalasii kōhú, ò o Tiite bèn van ho Dalamatii kōhú.

¹¹ O Luki mí dòn lé yia wi hen làa mi. Hen ká fo bò o buen à ù fé o Maaki buennáa, lé bɔ ó o dà wee séení mi ho tonló yi.

¹² O Tisiiki wón á í tonkaa ó o van ho Efεεze.

¹³ Fo bò o buen à ù buεε lé ho Torowaasi yi à ù lá í báká beení na á í díá o Kaapuusi cɔn bua buennáa. Fo bò o buen à ù mún khuii í vōnna, sōnkú í sōnna na ho túaró wi wán. ¹⁴ O Alekisāndere na lé o kháa-likí bēntín wó khon làa mi dàkhíina. Le Dónbeení á à sàání a yi á à héha làa bɔ ó o wó.

¹⁵ Únén mún pa úten bɔ lé bɔ á bɔ wa wee kàrán lè 6a nùpua ó o yí tà bɔ hùú.

¹⁶ Bɔ 6a nín-yání buan mi vannáa le cítí finii, á hàrí nùpue yí buεé tà í jii, 6a búenbúen pā mi díá. Le le Dónbeení sén mu díá na 6a yí.

¹⁷ εε ká a Núhúso wón pan í bɔ á ñon ho pánká miĩ á í bueraráa o bíoní á bɔa yí zū le Dónbeení cērεε jí le. Lé orén kánía mi 6a kúdenwà yi.

¹⁸ O Núhúso á à kání mi mu bè-sūmáa búenbúen yi. O ò kání mi á í kerí ho wáayi o bá-zàmu yi. Le ho cùkú à bɔ sɪ a yi féεε hā lúlúio na jii mía yi. *Amiina!

Le mɔndén tēni

¹⁹ I wee tēní a Pirisiye là a Akilaasi yi. I mún wee tēní a Onεzifoore zɪ-júhú nùpua yi.

²⁰ O Erasiite wón kará ho Korante yi, ká a Torofimu wón á í díá ho Milee yi lé bɔ ó o lò yí here.

²¹ Bánbá à ù buen ká le tēní dñ yí hñon.

O Ebuluusi, là a Pudēnsi là a Linuusi là a Kolodia lè wán zàwa lè wán hñni kèrētíεwa na wi hen búenbúen wee tēní foñ.

²² Le wa Núhúso kerí làa fo, le o wé mí sāamu làa mia.

Ho vūahú na ó o Poole túara nɔn o Tiite yi

Vūahú túaró nūhú

O Tiite hía lé o Poole nǐ-kenínii. O yínɔn zúifù (Kalasiisa 2.1-3). O hía wee bè là a Poole à 6a sá le Dónbeenǐ bín-tente bueró tonló.

Pāahú na ó o Poole wee túa ho vūahú na kà á à na a yi, ká a wi ho Kεεεte yi á wee loń 6a kèrètíewa kuio na wi hā lórá na bín yi bǐo, à hā wé va lè mí yahó (1.5).

Mu nín-yání ó o Poole zéénia bǐo à 6a kèrètíewa kuure ya-díwá ko 6a 6ua lè mítén (1.5-16).

Bǐn mǎn ó o Poole zéénia o Tiite làa bǐo ó o ko ò o wé kàrán lè 6a kèrètíewa kuio. Hǎn kuio so lé 6a nǐ-kíá kuure, lè 6a hǎ-kíá kuure, lè 6a yàrówá kuure, lè 6a wobáanǐ kuure (2).

O mún zéénia bǐo 6a kèrètíewa ko 6a 6ua lè mítén à dàń kεεnínáa mín wán lè ho hээрà, ká hā zía lè hā bín-zàwa lè ho sankaró mía 6a pāahú. Bǐn mǎn ó o tènía 6a yi (3).

Le tènii

¹ Mu lé ínén Poole á túara ho vūahú na kà. I lé le Dónbeenǐ ton-sá là a Yeesu *Krista tonkaro, bèra a na à bǐa le hueekaa à 6a síadéro wíoka fàrá tǐn à 6a zǔn ho tǔiá poni na à wé á 6a à 6ua mítén á à héha làa bǐo sí le Dónbeenǐ yi.

² Lé bǐn nǐ na á 6a dà à dé mí sía wé è lònǐ le mukǎnǐ binbirǐ na máa vé, dǐo le Dónbeenǐ dó mí jii le mí ì na bǐa bǐo sǎ le yi yi ká bǐo búí dǐn yí léra. Wa láa mu yi lé bǐo wa zǔ le le Dónbeenǐ máa wé fǐ sabéré.

³ Ká bǐo le le mí ì wé pāahú dǎn, á le zéénia bǐo le dó mi jii le mí ì wé wéréwéré lè 6a nùpua làa bǐa le tonkaa le 6a bue mí bín-tente jini. Lé hón tonló so á wa kǎnǐlo Dónbeenǐ kàrafáa mi.

⁴ Mu lé ínén Poole á túara ho vūahú mu nɔn ũnén Tiite yi. Fo lé ǐ za binbirǐ wa síadéro le Dónbeenǐ yi bǐo yi. Le wán Maá Dónbeenǐ lè wa kǎnǐlo Yeesu *Krista à wé mí sǎamu làa fo à na ho hээрà foń.

Ho tonló na ó o Tiite ko ò o sá ho Kεεεte yi

⁵ I wà à ǐ día fo ho Kεεεte kǎhú yi, à ũ wíoka bǐo á ínén làa fo 6úa jūhú à véenǐ, à mún hueeka 6a nùpua bǎráka hā lórá lè mí dà-kéní kéní na 6a kèrètíewa wi yi à 6a dí 6a yahó. Liinǐ ũ hácírǐ bǐo á ǐ henía nɔn foń wán.

⁶ O ya-dí ko ò o wé nùpue na á bè-kohó yèni yí máa ve léé yi. O ya-dí ko ò o háa yà-kéní na ó o yan lé wón mí dòn ò o kǎna yi à yí lé mǎn. O zàwa ko à 6a dé mi sía o Yeesu *Krista yi, 6a mún ko à 6a zǔn mítén buaró, bèra a na à bè-kohó bǐo yí mǐ léé 6a yi, à 6a mún yí wé 6a zà-kǎania.

⁷ Lé bǐo 6a kèrètíewa kuure ya-dí lé le Dónbeenǐ ton-sá, lé bǐn bǐo yi ó o yi ko à bè-kohó yèni ve léé wo yi. O yí ko ò o wé nùpue na yí máa tà jí bǐa ká cǎn, á síi sùwa. O yí ko ò o wé o nùpue na wee ju ho *dǐvén dàkhíina, á wa hā bióní. O yí ko ò o wé o nùpue na sòobáa dó mi síi le wáří yi, á wee cà le làa bǐo yínɔn mu.

⁸ Eε ká a màhá ko ò o wé o nùpue na wee hén mí yahó sí 6a nùpua. O ko ò o wań mu bè-tente wéroró. O ko ò o wé o bè-zǔnminǐ bǎnso, á téréenna, á wee wé bǐo sí le Dónbeenǐ yi, á dà wee 6ua mítén sese.

⁹ Le Dónbeenǐ bín-tente, dǐo lé ho tǔiá poni na kàránna làa wo ó o ko ò o wíoka 6ua sese. Ká a wee wé ká síi, o ò dàń wé è hení bǐa ká sía á 6a à bè ho

kàránlò na bïo bon yi, á mún ñ dàñ ñ zééní wéréwéré làa bïa le ho kàránlò mu bïo yí bon le 6a wee vïiní mítén.

¹⁰ Mu bon, 6a kèrètíewa cèrèè, sònkú bïa wee bè ho *kúiiro làndá yi t̄ahũ, á yí máa jí dèè, á wee bío hã bín-conconwà à khàráa 6a nùpua vïiní.

¹¹ Yí díá le bǎnsowa so wé kàrán 6a nùpua lé bïo 6a kàránlò mu yí bon, ho wee yáa hã z̄i-ɲún-kuio. Mu yáa yínón bún mí dòn, 6a wee wé mu à càráa le wárí.

¹² Ho Kεεεte kōhūsa ñ-kéní búí na 6arén wee lá làa ɲi-cúa fεero á bía bïo ká: «Ho Kεεεtesa lé 6a sabín-fūaalowa, 6a sūnsūmána lòn z̄in-búaa, 6a lé 6a pariwà, bïo 6a wa lé ho dará 6a dí.»

¹³ A mu 6èn bon, o ñii mu t̄iá sí. Lé bún nòn, á ù zá làa ba à m̄i le sòobéè na 6a yi à 6a yèrémá dé mí sía bïo bon yi

¹⁴ à yí tà 6a *zúifùwa hácin-bíoní, làa bïa p̄á ho t̄iá poni làndáwá yi.

¹⁵ Yia wee ce le Dónbeení yahó, á làndá yí máa hè làa bïo búí díró. Ká yia yí máa ce le Dónbeení yahó, á yí dó mí síi o Yeesu yi, wón wára búenbúen yí máa ce. Hàrí o yilera yáa yí máa ce. O wó bïo yí se à mu ñyio máa dí o.

¹⁶ O wee bío wéréwéré le mí z̄ú le Dónbeení èè ká a wára h̄n wee zééní le mu yí bon. O bïo súii ló, o yí máa bè le Dónbeení bíoní yi, o yí dà bïo na se máa wé.

2

Bïo 6a kèrètíewa ko à 6a 6ua lè mítén

¹ Èè ká ùnén wón wé kàrán 6a nùpua lè ho kàránlò na bïo bon.

² Bïo na 6a ñ-kíá yi le 6a wé 6ua mítén yi mu bïo búenbúen yi. Le bïo 6a à 6ua lè mítén à wé à 6a nùpua k̄nbi 6a. Ba ko à 6a wé mu bè-z̄úrminí 6ànsowà, à wé 6a nùpua na fàrá t̄ina mí síadéro le Dónbeení yi, à wé wañ 6a nùpua làa sòobéè, à wé ɲí mí yiwa.

³ A ù mún bío na 6a h̄-kíá yi le bïo 6a wee 6ua lè mítén à héha làa bïo le Dónbeení síi vá yi. Ba yí ko 6a wé yáa bïa ká yènnáa, à yí sòobá yí dé mítén ho *d̄ivén ɲuló yi. Ba ko à 6a wé zééní 6a nùpua làa bïo se.

⁴ Ká 6a wee wé ká síi á 6a à dàñ wé è kàrán 6a h̄-fla làa bïo 6a ko 6a wañnáa mí b̄arání lè mí z̄àwa,

⁵ á à wé mu bè-z̄úrminí 6ànsowà, á wé è k̄ɲa mí b̄arání mí dòn yi, á wé è loñ mí z̄iní tonni yi sese, á à wé 6a h̄-tentewà, á wé è liiní mítén á à na mí b̄arání yi. Ká 6a wee 6ua mítén ká síi, á 6a nùpua máa wé è bío hã bín-kora máa l̄é le Dónbeení bíoní yi.

⁶ Mún hení na 6a yàrówá yi le 6a wé mu bè-z̄úrminí 6ànsowà

⁷ mu bïo búenbúen yi. Ùnén ù bεere ko à ù wé wé hã wára na se à bïa ká mi, à bè yi. Dé sòobéè ù kàránlò yi á wé wé ho lè le yi na púaara díá.

⁸ Wé m̄i ho t̄iá poni, h̄a á nùpue yí dà máa kán, bèra a na à hã ñyio dí bïa yí tà ù bïo lé bïo 6a máa dàñ máa bío bín-kohó wa d̄ání yi.

⁹ Ba wobáaní bán á ù bío na yi le 6a wé liiní mítén na mí ɲúnása yi mu bïo búenbúen yi, à wé wé bïo sí 6a yi, à wé yí kán 6a,

¹⁰ à wé yí k̄nbn̄í 6a níi bïo. Ba yáa ko à 6a wé zééní le mí láayi wi binbirí mu bïo búenbúen yi. Ká 6a wee wé ká síi, á 6a wára búenbúen á à wé á 6a nùpua wé è k̄nbi ho kàránlò wa k̄n̄ilo Dónbeení d̄ání yi.

¹¹ Mu bon, le wó mí s̄amu á h̄eraráa ho k̄n̄iló w̄h̄ ñòn 6a nùpua búenbúen yi.

¹² Mu s̄amu mu bïo yi, á le Dónbeení wee kàrán wen á wa p̄í bïo yí sí le yi lè ho d̄im̄já bïo na wa sía wee vá yi, bèra a na à wa wé mu bè-z̄úrminí

ɓànsowà, lè ɓa nǐ-térénna, lè ɓa nùpua na wee wé ɓio sǐ le Dónbeenǐ yi hǎ laà na kà wán.

¹³ Bǔn lé ɓio wa ko wa wé à dérǎa wa sǐa lòní le wizon-tente na ó o Yeesu *Krista na lé wa Dónbe-beenǐ á lé wa kǎnǐlo khíi ɓueé zéení mǐten mǐ cùkú yi.

¹⁴ O tà húrún wa ɓio yi, bèra a na ò o kǎnǐ wɛn ho pànká na wee ɓàa wɛn dé mu bè-kora lè mǐ sǐiwà ɓúenɓúen nǐi yi, à wa wé ɓa nùpua na wee ce o yahó, à ɓio sǐ a yi, à hǎ wárá na se wéró ɓio keŋ yi féeɛ.

¹⁵ ɓio á ï bǐa nɔn foŋ á ù wé kàrán lè ɓa kèrètɛwa lè ho pànká ɓúenɓúen na fo yú. Wé hení ɓa sǐa le ɓa bè mu yi. Ká ɓia yí máa bè mu yi bán à ù wé záráa. Yí tà le nùpue zùan foŋ.

3

¹ Biní leéka ɓa kèrètɛwa le ɓa ko à ɓa wé liiní mǐten ɓa bá-zàwa lè ho pànká ya-díwá yahó à wé bè ɓa bióní yi, à hǎ wárá na se wéró ɓio keŋ ɓa yi.

² ɓio na ɓa yi le ɓa wé yí ɓio yí khe na nùpue yi, à wé yí fi lè ɓa nùpua, à wé ɓa nùpua na wayika, à wé yí zùan ɓa nùpua yi.

³ Mu bon, warén mún lá yí máa ɓí dɛɛ, á lé ɓa nǐ-kǎania, á dó wa sǐa mu ɓio na yí bon yi. ɓio wa sǐa wee vá yi ɓúenɓúen lé bǔn á wa hǐa wee wé á yí dà máa día. Wa lá lé ɓa yi-kora ɓànsowà á wee dí le yandee. Wa lá wee wé à ɓa nùpua ɓin wɛn, à warén mún ɓin ɓa.

⁴ ɛɛ ká wa kǎnǐlo Dónbeenǐ á zéenia mǐ tentemu, làa ɓio le wa lè ɓa nùpua.

⁵ Le kǎnia wɛn lé ɓio á le zǔna wa màkǎrí, ká mu yínɔn wa wárá na térénna na wa dàŋna wó ɓio yi. Le kǎnia wɛn á ceéra wɛn lè mǐ Hácírí pànká, á wa yú le mukɔn-finle.

⁶ Le Hácírí mu á le Dónbeenǐ nɔn wɛn á le wi wɛn wa kǎnǐlo Yeesu *Krista pànká yi.

⁷ Lé bǔn ɓio yi á wa dà à yí le mukǎnǐ binbirǐ na máa ve, dǐo wa dó wa sǐa wee lòní. Mu ɓúenɓúen dà à wé lé ɓio le Dónbeenǐ wó wɛn lè ɓa nǐ-térénna le sǎamu pànká yi.

⁸ Hǎ bióní na á ï bǐa nɔn foŋ kà á láayi wi.

I wi à ù hení hǎ ɓio làa sòobéɛ à na ɓa nùpua yi bèra a na à ɓia dó mǐ sǐa le Dónbeenǐ yi wíoka ca mǐ kuio mu ɓio na se wéró yi. Ho kàránló mu se á ɓúhǔ wi ɓa ɓúenɓúen cǔn.

⁹ Ká ɓa nùpua na wa le wǎanǐ na ɓúhǔ mǐa, làa ɓia wa le nɔnkǎni wǎanǐ, làa ɓia wa hǎ zǐa, làa ɓia wa a *Mɔyize làndá ɓio wǎanǐ, bán ɓúenɓúen à ù khènnáa. Bǔn ɓúenɓúen ɓúhǔ mǐa, mu yí máa séení nùpue.

¹⁰ Yǐa wee khéé ɓa kèrètɛwa à ù ve o bóráa. Ká a yí tà à ù wíoka ve o hǎ cúa-ɓun nǐi bóráa. Ká a pá yí ɓá mu, à ù wé ɓàa wo bání.

¹¹ Mún zǔn mu kénkén le wón nùpue so sǐi á día ho wǎ-tente. Mu bè-kora na ó o wee wé wee zéení le o ɓúhǔ sú.

Le mónđen tɛenǐ

¹² I ï tonka a Aatemaasi tàá o Tisiiki mi cǔn. Ká ɓarén á yǐa ɓueé dǔn mia, á ũnén ɓèn bánbá à ù ɓuee yí mi ho Nikopoliisi lóhó yi. I wi à ï ɓuee keŋí bǐn le tɛenǐ pǎahǔ.

¹³ O Zenaasi na lé ho *làndá zǔnlo là a Apoloosi, à ù bánbá à ù séení mǐ vɛnǐ yi. Yí le dɛɛ ɓúii fòo ɓa yi.

¹⁴ ɓia dó mǐ sǐa le Dónbeenǐ yi lè wa ɓio sǐi mún ko ɓa ca mǐ kuio mu ɓio na se wéró yi, à wé séení ɓa nùpua làa ɓio ɓa màkóo wi yi, bèra a na à ɓa ɓio ɓúhǔ keŋ.

¹⁵ Bĩa wi hen làa mi búenbúen wee tɛɛní foɔ. Bĩa wa wɛn mí siadéro le Dónbeenĩ yi bio yi á únén mún tɛɛní yi. Le le Dónbeenĩ wé mí sãamu lè mi búenbúen.

Ho vūahú na ó o Poole túara nɔn o Filemɔn yi

Vūahú túaró nūhú

Ho vūahú na kà lé o Poole túara ho á nɔn o Filemɔn yi. O Filemɔn lé o Poole bân bônlo. O fù lé o nùpue na bïo nūhú wi ba nùpua cón làa sòobéε, á lé ho Koloosi kèrètíεwa kuure ní-kéní. O Filemɔn wobá-níi búí fù wi á lùwa ò o díá a. O yèni ba le Onεziimu.

Ho vūahú mu yi ó o Poole tɛɛnía o Filemɔn làa bïa làa wo páanía wi yi (1-3). O Poole dó le Dónbeení bárakà o Filemɔn síidéro o Yeesu *Krista yi bïo yi, làa bïo ó o wa lè mín zàwa lè mín hínni kèrètíεwa bïo yi (4-7).

Bïo ó o Onεziimu wà díá mí nūhúso, ó o fò mín là a Poole ká wón wi ho kàsó yi, ó o Poole mu wó ó o tà a Yeesu bïo, á lé o kèrètíε. Bïo mu wó ká, ó o Poole le o bíní yèrémá va mí nūhúso Filemɔn cón. Lé bún te bïo ó o túara ho vūahú nɔn o Filemɔn mu yi, á flora a le ká a Onεziimu bínía buara a cón, ò o tà sɛn bïo ó o wó búenbúen díá à na a yi, à bua a sese bïo ó o wáa lé bân za mu kèrètíεmu dǎní yi bïo yi (8-22).

Le tɛɛní

¹ Mu lé ínén Poole, yíá wi ho kàsó yi o Yeesu *Krista tonló sáró bïo yi, lé mi wee túa ho vūahú na kà á na únén Filemɔn yi. O Timotee na lé wán za, wón làa mi páanía wee tɛɛní foñ, únén na làa wɛn páanía wee sá, na wa wa làa sòobéε.

² Wa mún wee tɛɛní wán hínló Apia yi, là a Aasiipu, wón mún làa wɛn páanía wee lá le lònbee lè mí síiwà. Ba kèrètíεwa kuure na wee kúee mín wán ũ zǐi á wa mún wee tɛɛní yi.

³ Le wán Maá Dónbeení là a Nūhúso Yeesu *Krista à wé mí sáamu làa mia, à na ho hээрà mia.

O Poole síi wan o Filemɔn bïo yi

⁴ Hen ká í sansan wee fio le Dónbeení yi, à í dé le bárakà ũ bïo yi.

⁵ Lé bïo á ũ síidéro o Yeesu *Krista yi á í wee ní bïo, á mún wee ní bïo fo wa làa bïa búenbúen na bïo sǎ le Dónbeení yi.

⁶ Í wee fio le bïa dó mi sía o Krista yi làa fo páaní à pànká wíoka keí á wíoka zǔn mu bè-tentewà búenbúen, bïo le Dónbeení wee wé làa wɛn wa páaníló là a Krista bïo yi.

⁷ Lé bïo á bïo fo wa lè wán zàwa lè wán hínni á í ná, á í síi bɛntín wan, á síi há làa sòobéε mu bïo yi. Mu bon, bïa bïo sǎ le Dónbeení yi á fo híina sía.

O Poole wee fio o Filemɔn o Onεziimu dǎní yi

⁸⁻⁹ Lé bún te bïo á í wee floráa fo le ũ wé bïo fo ko à ũ wé. Wa páaníló là a *Krista bïo yi, á í lá dà à na le níi á à bío le ũ wé mu. Εε ká í mǎhá pá à fio fo bïo wa wa làa mín bïo yi. Awa, á ínén ní-kínle Poole, yíá wi ho kàsó yi o Yeesu Krista tonló sáró bïo yi á pá wee fio fo bïo wa wa làa mín bïo yi,

¹⁰ le ũ sáberé à ũ wé bïo á í bío ò na foñ o Onεziimu dǎní yi, wón na á í wó ó o lé í za mu kèrètíεmu dǎní yi ho kàsó yi.

¹¹ O bïo nūhú lá mía ũ cón bún bon, εε ká há laà na kà wán á ínén làa fo ó o bïo nūhú wáa wi cón.*

* **1:11** Onεziimu: Le yèni mu kúará le «mu nūhú wi».

¹² Awa, á ĩ wǎa à bío le o Onɛziimu mu bíní buen ũ cǔn, o bǐo ɓ̀ɛntɛ́n here mií làa sòobéɛ.

¹³ Bǐo á ĩ wi ho kàsó yi le bín-tente bǐo yi, á ĩ yàá lá wi à ĩ día wo ĩ nǐsǎní, ò o wé séení mi ũ lahó yi.

¹⁴ Ɛɛ ká ĩ màhǎ yí wi à ĩ wé bǐo ɓ̀uí o dǎní yi ká ĩ làa fo yí ná mín yi. Lé bǐo á ĩ yí wi à mu tentemu na fo ò wé á à na mií à wé lè ĩ wee kíkǎ foñ lè mu wéró, ká mu lé ũnén ũ beere yi.

¹⁵ Nún-sǐ á le Dónbeenǐ yàá wó ó o Onɛziimu khèra làa fo ho pǎn-za dèɛ yi, bèra a na ká a bínía ɓ̀uara ũ cǔn, à mi wǎa páaní kɛɛní f́ɛɛɛ.

¹⁶ Hǎ laà na kà wán ó o yínɔ́ wobá-nǐ mí dòn, o bǐo nǐhǐ wi po bǔn. O wǎa lé mǐn za kèrètɛ, á fo ko à ũ wíoka wań wo làa sòobéɛ. O lé wán za kèrètɛ na á ĩ ɓ̀ɛntɛ́n wa làa sòobéɛ. Á ĩ mún láa mu yi le fo ò wíoka à wań wo á yàá a porí ínén, bǐo ó o bǐo sǎ foñ bǐo yi, làa bǐo mi páanía là a Núhúso bǐo yi.

¹⁷ Awa, ká fo zǔ le warén lé ɓ̀a ɓ̀nlowà binbirí, ká a bínía ɓ̀uara ũ cǔn, à ũ ɓ̀ua a sese, à kɛní lè lé ínén ĩ beere.

¹⁸ Ká a wó khon làa fo bǐo ɓ̀uí yi, tàá ká a ko ò o wǐ bǐo ɓ̀uí foñ síi, à ũ nǐ mu ínén nǐhǐ yi.

¹⁹ Hǎ nǐ-cúa na á ĩ wee túa lè ĩ nín-bia lé hǎ kà: «Ínén Poole á à wǐ ũ kení na wi o yi». ĩ yí máa bío le fo ko à ũ wǐ bǐo ɓ̀uí mií, ká fo màhǎ ko à ũ zǔn lé ínén lé yǎ zéenia o Yeesu bǐo làa fo á fo yúráa le mukǎnǐ binbirí.

²⁰ Awa, wán za Filemɔn, á ĩ wee fío fo o Núhúso yèni yi le ũ wé bǐo á ĩ wee fío fo le ũ wé. Wa páaníló là a *Krista bǐo yi, ũ yí día le ĩ yilera lúnka mu bǐo yi.

²¹ ĩ láa mu yi le bǐo á ĩ túara ho vǐahǐ yi le ũ wé á fo ò wé kénkén. ĩ yàá zǔ le fo ò wé yóó puuní bǐo á ĩ le ũ wé yi.

²² Mún cà le zǐi ɓ̀uí ká làa mi. Ho fíoró na mi wee wé ĩ bǐo yi, á ĩ láa mu yi le hen làa cǐnú ká ĩ yí íten ɓ̀ueé ɓ̀úɛkí mia.

Le mǎndén tɛɛní

²³ O Epafaraasi na làa mi páanía wi ho kàsó yi o Yeesu *Krista tonló sáró bǐo yi wee tɛɛní foñ.

²⁴ O Maaki, là a Arisitaaki, là a Demaasi, là a Luki, bán ɓ̀úenɓ̀úen na làa wen páanía wee sá ho tonló dà-kéní á mún wee tɛɛní foñ.

²⁵ Le wa Núhúso Yeesu *Krista à wé mí sǎamu làa mia.

Hebere vūahú

Vūahú túaró jùhú

Yia túara ho vūahú mu á wa yí zū. Bànso túara ho nɔn bĩa tà a Yeesu yi na le lònbee lè mí síwà yú. O túara ho nɔn ɓa yi bèra a na à ɓa yí pɪ le Dónbeení ɓio, ká ɓa hení mí sĩa à fàrá ðín, à zūn le ɓio ó o Yeesu wó á po mu ɓio ɓúenɓúen.

Ho vūahú mu wee zéeni le le Dónbeení ðín mí Za Yeesu wán zéeníanáa miten lè ɓa nùpua á mu vóráa. Le *Dónbeení jì-cúa fɛerowà ó orén ɓio jùhú wi po. O po ho wáyí tonkarowà, á po a *Mɔyiize là a Zozue (1–3).

O Yeesu mu ɓio jùhú wi po le *Dónbeení yankarowà na yánkaa wi. Orén lé yia lé le Dónbeení yankaro binbirí. Lé ɓún te ɓio le Dónbeení mu wee sɛn ɓa nùpua bè-kora díá à kánínáa ɓa mu húmú yi o pànká yi. ɓio ó o *Isirayɛle nìpomu fù wee ya há muini lè ɓa bà-kùio na le Dónbeení yi, lé ɓún fù wee zéeni a Yeesu *Krista na ɓueé hí ɓio (4–10).

Ho vūahú lii véeni wee hení ɓa kèrèŋewa sĩa à ɓa wíoka ca mí kuio le Dónbeení ɓio yi. ɓio le Dónbeení nìpomu fù fàrá ðinnáa mí siadéro le Dónbeení yi á ho vūahú mu bía ɓio. Ho mún wee kàrán ɓa nùpua à ɓa kàràfá miten o Yeesu mí ðon yi. Le ɓa fá mí yío wo yi, à hí mí sĩa le lònbee lè mí síwà yi, á fàrá ðín fúaa mu véeni (11–13).

Le Dónbeení ðín mí Za wán wee ɓioráa

¹ Le Dónbeení yánkaa ðín ɓa jì-cúa fɛerowà wán á ɓiaráa lè wán ɓúaaawa. Le wó mu pɔnna cèrɛɛ yi, á le ɓioró làa ba mún síwà boo.

² Ɛɛ ká há làa na ká wán há pɔnna vaa véeni, á le ðín mí Za wán wee ɓioráa làa wɛn. Lé le Za mu le ðín wán á léraráa mu ɓio ɓúenɓúen. Lé orén le wáa dó mu ɓio ɓúenɓúen ní yi.

³ Orén lé yia le Dónbeení cùkú beení wee mi yi. ɓio á le Dónbeení karáa lé ɓún ó orén mún karáa. O ɓuan mu ɓiowa ɓúenɓúen ðínía lè mí ɓioní na pànká wi. Lé orén le Dónbeení ðín wán á séraráa ɓa nùpua bè-kora díá, á ɓa wee ce le yahó. ɓún mún ó o yòó kará ho wáyí le Dónbeení nín-tiáni, ðen na po mu ɓio ɓúenɓúen.

Le Dónbeení Za po ho wáyí tonkarowà

⁴ Làa ɓio le Dónbeení Za po poráa ho wáyí tonkarowà, lé ká sii á le yèni na le wee ve làa wo mún po poráa ɓa yèni.

⁵ Le Dónbeení ðín yí bía làa wáyí tonkaro ɓúí le:

«Fo lé í Za.

Ho zuia jii wán á í lé mìn Maá.»*

Le mún ðín yí bía ɓio ká là a ɓúí:

«Ìnén á à wé ɓàn Maá,

ó orén á à wé í Za.»†

⁶ Ká p̄ahú na le Dónbeení tonkaa mí Za k̄nleso ho ðim̄j̄ná yi, á le bía ɓio ká:

«Ho wáyí tonkarowà ɓúenɓúen ko ɓa wé ɓúaaní a.»‡

⁷ A le ɓèn bía ho wáyí tonkarowà ðání yi le:

«Le Dónbeení wee wé à le tonkarowà keñ lòn pinpiró,

le wee wé à le ton-sáwá mu keñ lòn ðohú ðenni.»§

⁸ Ká le mahá bía ɓio ká mí Za ðání yi:

«Ūnén Dónbeení, ū béení ðiró jii máa f̄i máa mi.

Fo ò pa ū nìpomu ɓio lè ho térénló.

* 1:5 Mi loñ Lení vūahú (Psaumes) 2.7 † 1:5 Mi loñ Samuwɛele cúa-jun ní vūahú 7.14 ‡ 1:6 Mi loñ Lándá zéeníló vūahú (Deutéronome) 32.43 § 1:7 Mi loñ Lení vūahú (Psaumes) 104.4

⁹ Fo wa bïo téréna, fo jina mu bè-kora.
Lé bñn nɔn á ñén na lé ũ Dónbeenĩ á kúaa ho jiló ũ jùhũ wán
à zéeni le í tà ũ bïo.
Lé bñn wéera ũ sñi.

I dó ho cùkú foñ á po mi ninzàwa na ká.»*

¹⁰ Le pá bñnia bía bïo kà mí Za mu dání yi:
«Mu jùhũ búakánii ká bïo búii ñin yí léra, á ùnén Núhũso lé fo léra ho tá,
á lé fo mún léra ho wáayi.

¹¹ Bñn bè-lénia so búenbúen khii vé, ká ùnén á à keñ bñn féeé.
Ho wáayi lè ho tá wé è khè lòn sí-zínia.

¹² Fo ò bi mu lòn báká beenĩ á à bàrá,
mu ù yèrémá lòn sí-zínia,
ká ùnén á à ñin làa bïo fo karáa, fo ò keñ bñn féeé.»†

¹³ Le Dónbeenĩ ñin yí bía làa wáayi tonkaró búii le:

«Buee keení í nín-ñiání,
fúaa ká í búrá ũ zúkúsa ũ tá
á ũ bò ũ zení wán.»‡

¹⁴ A ba tonkarowà na wee lé ho wáayi bèn lé ba yén? Ba lé le Dónbeenĩ ton-
sáwá. Le wee tonka ba à ba buée séeni bía á à yí ho káníló le Dónbeenĩ cñn.

2

Mi wa dé ho káníló bïo le sòobée yi

¹ Lé bñn nɔn á bïo wa jà á wa ko wa bua lè wa sòobée, bèra a na wa yí vñ.

² Le Dónbeenĩ jì-cúa na ho wáayi tonkarowà mà á bïo lé ho tũia, á nùpue
lée nùpue na bèn yí bò hã yi, wón yú mu bàn lònbee na ko làa wo.*

³ Awa, ká warén mún yí dó ho káníló na kà bàn sii bïo le sòobée yi, á wa so
dà à kání waten le lònbee na ko làa wen yi le? Ho káníló mu bïo lé o Núhũso
míten á nín-yání buera mu. A bía jà mu á zéenia lè warén le ho bïo bon.

⁴ A le Dónbeenĩ zéenia le bïo ba bía bon. Le zéenia mu lè mu yéréké bïowa
lè mí síiwà na wee zéeni le pánká, lè mu bïowa wéró pánká na lerén mí beere
Hácíri wee na ba nùpua yi làa bïo le sii vá yi.

Le Dónbeenĩ ñin o Yeesu wán wee káninda ba nùpua

⁵ Le Dónbeenĩ yí dó ho yiron ñimjá na wa wee bïo bïo ho wáayi tonkarowà
nii yi.

⁶ Le Dónbeenĩ bíoni vñahũ yi, ó o búii yáa túara bïo kà:

«Ée Dónbeenĩ! O nùpue lée wée á fo ò leékaráa o bïo?

O nùpue lée wée á fo ò paráa o bïo?

⁷ Fo wó á ho wáayi tonkarowà bïo jùhũ wi á po a ho pòn-za dèe yi.

Bñn món á fo bñnia wó ó o yú ho cùkú lè le yèni,

⁸ fo bàrá a mu bïo búenbúen jùhũ wán.»†

Bñn wee zéeni le le Dónbeenĩ wó ó o wi mu bïo búenbúen jùhũ wán, á dèe búii
yí ká. Ée ká hã làa na kà wán á wa ñin yí máa mi mu.

⁹ Ée ká bïo ká lé bïo wa zú: Le Dónbeenĩ wó á ho wáayi tonkarowà bïo jùhũ
wi á po a Yeesu ho pòn-za dèe yi. A hã làa na kà wán á le bñnia wó ó o yú ho
cùkú lè le yèni le lònbee na ó o lá á húrunnáa bïo yi. Le wó mu ká sii bèra a
na à le sãamu pánká yi, ò o húmú bïo séeni ba nùpua búenbúen.

* **1:9** Mi loñ Lení vñahũ (Psaumes) 45.7-8 † **1:12** Mi loñ Lení vñahũ (Psaumes) 102.26-28 ‡ **1:13**

Mi loñ Lení vñahũ (Psaumes) 110.1 * **2:2** Le Dónbeenĩ jì-cúa na le tonkarowà mà: Mu wee bïo o
Moyiize làndá bïo dání yi. Ba zúifùwa cñn á le Dónbeenĩ ñin ho wáayi tonkarowà wán á bíaràa là a
Moyiize. † **2:8** Mi loñ Lení vñahũ (Psaumes) 8.5-7

10 Mu bon, mu se à le Dónbeenĩ na léra mu bïo búenbúen, ðïo buan mu búenbúen ðíníá à wé ò o Yeesu káa le lònbee yi bèra a na ò o bïo jii sí làa bïo mu lá ko mu wéráa. Le wó kà síi bèra a na à ba nùpua cèrèè páaní le cùkú yi làa de. Lé o Yeesu wó á ba nùpua cèrèè wé è yíráa ho kãníló.

11 O Yeesu lé yïa wee wé à ba nùpua ce le Dónbeenĩ yahó. A bïa ó o wee wé à ba ce bán búenbúen làa wo wáa léé Maá ni-kéní zàwa. Lé bïn te bïo ó o Yeesu wee veráa ba le mín zàwa le mín hínni ká mu nïyio mía wo yi.

12 Bïo kà lé bïo ó o bïa:

«Dónbeenĩ, ì ì zéení ũ bïo le wàn zàwa le wàn hínni.

Ì ì khòoní fo ũ nïpomu búenbúen tïahú.»‡

13 O mún bïa le:

«Ìnén á à dé ì síi le Dónbeenĩ yi.»

O pá bïnía bïa le:

«Lé wen na páanía wi, ìnén le ba zàwa na fo nòn mìi.»§

14 Awa, á bïo á bán zàwa so lé ba nùpua binbirí, ó o Yeesu mí bæere mún lá ba síi, bèra a na ò orén mí bæere húmú pànká yi ò o yí ho pànká o *Satãni wán, yïa wee wé à ba nùpua hí,

15 ò o mún kãní bïa búenbúen na mu húmú zónló lá can lòn wobáaní ba síi wízoní búenbúen yi.

16 O Yeesu mu cén yí buara wáayi tonkarowà séeníló bïo yi. Lé o *Abara-haamu m̀nmanía ó o wà buée séení.

17 Lé bïn nòn ó o ko ò o láráa mín zàwa le mín hínni síi binbirí, bèra a na ò o ðań wé mín zàwa le mín hínni mu yankarowà jùhúso, á zũ ba nùpua màkárí, á láayi wi le Dónbeenĩ cón, à le Dónbeenĩ wé sèn ba nùpua bè-kora día.

18 A bïo ó o Yeesu mí bæere káa le lònbee yi á kúará khéra, lé bïn nòn ó o ða wee séeníáa bïa búenbúen na ho kúará khénló wee yí.

3

O Yeesu bïo jùhú wi po a M̀yïize

1 Lé bïn nòn á minén wàn zàwa le wàn hínni na bïo sã le Dónbeenĩ yi, minén na le mún hueekaa à mi níni kèń le bïo yi, mi le mi yilera kèń o Yeesu bïo wán. Lé orén le Dónbeenĩ tonkaa ó o buée wó bïo wa dó wa sía yi wee bío wéréwéré yankarowà jùhúso.

2 Le Dónbeenĩ léra a ò o sá ho tonló mu, ó o mún bò bïo búenbúen na le le o wé yi, làa bïo ó o *M̀yïize yánkaa wóráa mu le le Dónbeenĩ nïpomu.

3 Èè ká a Yeesu màhá ko le ho cùkú á po a M̀yïize, làa bïo á yïa son le zïi koráa le ho cùkú á po le zïi mí bæere bïo síi.

4 Mu bon, zïi na wi à nùpue yí son le dén mía. Ká le Dónbeenĩ lé ðïo bèn wó á mu bïo búenbúen wi làa bïo mu karáa.

5 O M̀yïize yánkaa bò bïo le Dónbeenĩ le o wé yi le zïi nïpomu búenbúen tïahú. Wón lé le Dónbeenĩ ton-sá, á bïo ó o wee wé ko mu zéení le Dónbeenĩ jì-cúa na le è fèè.

6 O *Krista mún bò bïo le Dónbeenĩ le o wé yi ká wón bèn lé le Za, á le bàrá mí zïi nïpomu jùhú wán. Bïn nïpomu so lé warén, ká wa wíokaa henía wa sía wee lòní bïo wa dó wa sía yi.

Bia dó mí sía le Dónbeenĩ yi khi kèń le v̀r̀nà yi

7 Lé bïn nòn le Dónbeenĩ Hácírí bïa bïo kà:

«Ho zuia, ká le Dónbeenĩ wee bío làa mía,

8 à mi yí wé lòn nùpua na yí wi ba jí dèè

‡ 2:12 Mi loń Lení v̀uahú (Psaumes) 22.23 § 2:13 Mi loń Ezayii v̀uahú 8.18

làa bïo á mi wóràa mu ho pãahũ na mi kãa á khũaana le Dónbeenĩ jii yi ho tá henĩ yi bïo síi.

⁹ A le bía le mĩn òuaawa yánkaa khũaana mí jii yi ho tá henĩ yi á khéraràa mí kúará à òa òn mòn bïo mi wó hã lúlúio óúará-ɲun yi.

¹⁰ Lé bũn te bïo á le síi cânáa òa yi, á bía bïo kà: Ba nùpua na kà wee pí í bïo fěεε, le dǎní na á í wi à òa lá á òa día.

¹¹ Bïo le síi câ òa yi, á le báa

le ho lahó na á le wíokaa à òa vũn yi á òa wãa máa zo yi hùúu.»*

¹² Wàn zàwa lè wàn hínni, mi pa miten bïo, ò o óúí hĩa yí wé sí-kohó bànso mi tĩahũ à kãa pí le Dónbeenĩ día, dǎo wi fěεε.

¹³ Mi wé henĩ mĩn sía làa wizooní óúenóúen, pãahũ na wa wi «ho zuia» na le Dónbeenĩ bía bïo. Ká mi wé wé mu bèra a na à mi nĩ-kéní woon yí día míten le mu bè-kohó khà vĩnĩ, à wé lòn nùpua na yí wi òa jí dèε bïo síi.

¹⁴ Ká wa fàrá dǎn bïo wa dó wa sía yi wán mu ɲúhũ óúεεníi fúaa wa mukānĩ véró, se wa màhã páanía sá là a Krista.

¹⁵ Làa bïo mu bíaràa kà síi:

«Ho zuia, ká le Dónbeenĩ wee bío làa mia, à mi yí wé lòn nùpua na yí wi à òa jí dèε

làa bïo á mi wóràa mu ho pãahũ na mi kãa á khũaana le Dónbeenĩ jii yi bïo síi.»†

¹⁶ Bía ɲá le Dónbeenĩ bíonĩ à òa «kãa á khũaana le jii yi» lé òa yén? Mu so yínón bĩa óúenóúen na ó o Mòyiize fó lóràa ho *Ezipite kòhũ yi le?

¹⁷ Bía «le Dónbeenĩ síi câ yi hã lúlúio óúará-ɲun yi» lé òa yén? Mu so yínón bĩa wó mu bè-kora ho tá henĩ yi á húrun bĩn le?

¹⁸ A bĩa le «báa le ho lahó na á le wíokaa à òa vũn yi á òa wãa máa zo hùúu» lé òa yén? Mu so yínón bĩa pá á yí bò bïo le bía yi le?

¹⁹ Wa òen mòn le òa yí dǎnna yí zon hã vũnna lahó mu yi, lé bïo òa yí tà yí dó mí sía le Dónbeenĩ yi.

4

¹ Awa, á bïo le Dónbeenĩ jii na le dó le wa à zo hã vũnna lahó na le wíokaa ká làa wɛn pá wi bĩn wa bïo yi, á mi cén wa pa waten bïo à wa yí khe ho lahó mu yi.

² Mu bon, dén bín-tente so á wa ɲá làa bïo á wàn òuaawa yánkaa ɲánáa le bïo síi. Ká le bíonĩ mu màhã yí séenia òa, lé bïo òa dó mí sía le bíonĩ mu yi.

³ Ká warén bán ò zo hã vũnna lahó mu yi, lé bïo wa dó wa sía le bíonĩ mu yi. Ho lahó mu na le bía bïo kà dǎní yi:

«Bïo á í síi câ òa yi, á í báa

le ho lahó na á í wíokaa à òa vũn yi á òa wãa máa yí hùúu.»*

Pãahũ na le Dónbeenĩ bía mu yi, à bũn le léra mu bïo óúenóúen wó.

⁴ Le Dónbeenĩ bíonĩ vũahũ óúí yi á bïo kà lé bïo bía hã wizooní bïo hɛɲun níi dǎní yi: «Bïo le Dónbeenĩ sá mí tonló óúenóúen wó, á le vũnna hã wizooní bïo hɛɲun níi zòh.»†

⁵ Á bïo kà pá bĩnía bía: «Ho lahó na á í wíokaa à òa vũn yi á òa wãa máa yí hùúu.»

⁶ Bía le Dónbeenĩ nín-yání bía le bín-tente mu nòn yi bán yí zon hã vũnna lahó mu yi, lé bïo òa yí tà yí dó mí sía le yi. Lé bũn te bïo á òa óúí dà à zoràa ho lahó mu yi.

* **3:11** Mi loĩ Lenĩ vũahũ (Psaumes) 95.7-11 † **3:15** Mi loĩ Lenĩ vũahũ (Psaumes) 95.7-8 * **4:3** Mi loĩ Lenĩ vũahũ (Psaumes) 95.11 † **4:4** Mi loĩ Bïo ɲúhũ óúεεníi vũahũ (Genèse) 2.2

⁷ Lé bñn te bño le Dónbeenĩ bñnía dó le wizonle búí, á wee ve làa «zuia». Le wizonle mu ó o *Daviide bía dñní yi lúlúio cèrèè bñn món lè hã bioní na kà, hĩa wa ló wán:

«Ho zuia, ká le Dónbeenĩ wee bío làa mia, à mi yí wé lòn nùpua na yí wi 6a ní dèè.»[‡]

⁸ Ká a Zozue lá dú mu nìpomu yahó á 6a zon hã vñrnà mu lahó yi, se le Dónbeenĩ wãa lá máa bñnía máa bío wizonle búí bño.

⁹ Lé bñn nòn á hã vñrnà na ka lè hã wizooní bño hèrjun ní vñrnà bño á le Dónbeenĩ wíokaa bño ká lè mí nìpomu.

¹⁰ Mu bon, yĩa zon le Dónbeenĩ vñrnà yi, wón mún sá vó wee vñr làa bño le Dónbeenĩ sá à le vñrnánáa bño síi.

¹¹ Awa, á mi cén wa dé sòobèè à wa dan zo hã vñrnà mu yi. Mi wa pa waten bño à wa hĩa yí pí le Dónbeenĩ bño, làa bño á wàn búaawa pánáa le bño bño síi.

¹² Le Dónbeenĩ bioní wee na le mukānĩ binbirĩ, le pánká wi làa sòobèè po ho khà-tóní na yara lé hã bño rjun. Le wee zo 6a nùpua khĩ zoo búe 6a sĩa yi. Le ka lòn khà-tóní, á wee fũaa hã hñn-rjúná khĩ zoo búe ho sánbániló yi. Bño ó o nùpue síi wee vá yi, là a yilera á le bioní mu wee zñr wéréwéré.

¹³ Mu bè-lénnia yi á dèè woon yí sà le Dónbeenĩ yi. Mu búenbúen ðñn ðenkhèen á le wee mi. Dén Dónbeenĩ so lé ðño wa búenbúen lè wa nĩ-kéní kéní ko wa khĩ zéeni bño wa wó à na yi.

O Yeesu lé 6a yankarowà rjñhũso beenĩ

¹⁴ Wa yú le *Dónbeenĩ yankarowà rjñhũso beenĩ. Wón khĩna zoó 6ó le Dónbeenĩ mí bèere yi yáá. Ba yankarowà rjñhũso beenĩ mu lé o Yeesu, le Dónbeenĩ Za. Awa, á bño wa dó wa sĩa yi á mi cén wãa le wa wíoka pa bño làa sòobèè.

¹⁵ Ba yankarowà rjñhũso beenĩ na wa yú yínñn nùpue na yí dà máa séení wen wa yídamu yi. Orén mí bèere á ho kúará khénló lè mí síiwà yáá yú làa bño warén kúará wee khénnáa, ká arén màhã yí wó bè-kohó yí mñn.

¹⁶ A mi wãa wa vá vaa búe le Dónbeenĩ na wee wé mu sãamu yi ká zñnĩ mía wen. Ká wa wó bñn, á le è zñr wa màkárí, á à sén wa bè-kora à día. Le è wé mu ho pãahũ na mu ko yi.

5

¹ Ba yankarowà rjñhũso á le Dónbeenĩ léra 6a nùpua ðñahũ, ò o wé sá le tonló 6a bño yi. Orén lé yĩa wee na 6a nùpua mu hãmu le Dónbeenĩ yi, á wee ya 6a bè-kora séndíaró muiní. ² Ba nùpua na yí zũ mu bño yara, na wee va ví, bán ó o yankaro mu zũ bño, lé bño ó orén mí bèere mún lé o yídà.

³ Lé bñn bño yi ó o ko ò o wé ya orén lè 6a zãmáa bè-kora séndíaró muiní.

⁴ Nùpue yí dà máa dé mítén làa yankarowà rjñhũso mítén. Le Dónbeenĩ lé ðño wee ve o nùpue à dé ho tonló mu yi, làa bño le vonnáa o *Aaron á dó ho yi bño síi.

⁵ O *Krista bño mún ka ká síi. O yí wó mítén làa yankarowà rjñhũso. Lé le Dónbeenĩ dó a ho tonló mu yi, á bía bño ká nòn wo yi:

«Fo lé í Za.

Ho zuia rjñn wán á ï lé mñn Maá.»*

⁶ Le Dónbeenĩ pá bñnía bía bño kà:

«Fo lé o yankaro féèè

là a Melkisedèèki bño síi.»†

⁷ Pãahũ na ó o *Krista hĩa wi ho tá wán, ó o flora á 6ón6ónía le Dónbeenĩ lè mí pánká, lè hã yèn-caa, ðño lá dà wee kñnĩ a mu húmú yi. A bño ó o liinía mítén, á tà mu búenbúen yi, á le Dónbeenĩ rjã a floró.

[‡] 4:7 Mi loñ Lení vñahũ (Psaumes) 95.7-8 * 5:5 Mi loñ Lení vñahũ (Psaumes) 2.7 † 5:6 Mi loñ Lení vñahũ (Psaumes) 110.4

⁸ Bïo ó o lé le Dónbeenĩ Za mí cúee, ò o pá tà le lònbee búenbúen na yú a yí á keníanáa míten làa bïo ó ò bèráa le Dónbeenĩ bïonĩ yí.

⁹ Lé bűn tíra a bïo búenbúen jii, á nən á bĩa wee bè o bïonĩ yí búenbúen wé è yíráa ho káníló na lé le mukáni na máa vé.

¹⁰ Le Dónbeenĩ dó a wó lè 6a yankarowà jùhũso là a Mεkisedεeki bïo síi.

Héyii! Mi yí pĩ le Dónbeenĩ bïo

¹¹ Bïo cèrèε wi wa cśn wa dà à bïo o Mεkisedεeki mu bïo dǎní yí, ká mu yara zéeníló lònbee màhá wi, lé bïo mi yí máa wé jí mu bïo à zűn yara fùafù.

¹² Mi wǎa lá ko mi wé 6a nĩ-kàránlowà, à hàrí lòn zuia mi màkóo pá wi 6a wíoka kàrán mia lè le Dónbeenĩ bïo na nín-yání kàránna làa mia. Mi màkóo pá wi mu yoomu yí, mi yí dà máa dí dǐnló na lí.

¹³ Yia màkóo wi mu yoomu yí wón ka lòn kúnkúza. O yí zű bïo se làa bïo yí se hueekaró mín yí.

¹⁴ εε ká ho dǐnló na lí hón lé bĩa dǎn vó te mí dǐnló. Bán fá, á zű bïo se làa bïo yí se hueekaró mín yí.

6

¹ Lé bűn nən ó o *Krista nín-yání bïo na 6a kàránna làa wen á mi wa dà wán, ká wa va làa yahó o bïo zűríló yí lòn nùpua na dǎn vó. Bïo wa zű vó á mi yí wa bīnĩ búaa kàránló jùhũ: Mu lé à pĩ há wárá na yí se, à dé ũ síi le Dónbeenĩ yí,

² làa bïo 6a wee wé à ceéráa míten le Dónbeenĩ yahó,* lè le níi bèrò 6a nùpua wán, làa bïo 6a nĩ-hía á à vèeráa, lè le mónđen cítii bïo.

³ Bűn lé bïo wa à wé, ká le Dónbeenĩ tà.

⁴ Mi loń. Ba nùpua búii wi bīn á yú mu khoomu, le Dónbeenĩ hōn 6a lè mu bè-tentewà cèrèε, 6a mún yú le Dónbeenĩ Hácírí,

⁵ á zű le le Dónbeenĩ bïonĩ se làa sòobéε. Ho dǐmǐná na ho yǐró á 6a zű pánká bïo.

⁶ Bűn búenbúen món, à 6a pá bīnía wee wé mí bè-kǐa, á bïo wǎa bīnĩ ì wé á 6a à yèrémánáa mí yilera lè mí wárá bűn mía. Bán nùpua so síi ka lè 6a bīnía wee búεε le Dónbeenĩ Za ho *kùrùwá wán, á wee zùan wo yí 6a nùpua yǐo yí.

⁷ Hen ká ho vlohó wee tè wé se ho tá wán ò o vǎro dǐnló be wé se, à le Dónbeenĩ dúbua ho tá mu yí.

⁸ Ká lé há kíkara lè le jí-kora wee sà ho wán, se ho tá mu cűnú mía. Le Dónbeenĩ hĩa dánkání ho, á mu véenii ká ho ò cǐí.

⁹ Wán zàwa lè wán hǐnni na wa wa làa sòobéε, hàrí ká wa wee bío kà síi, á wa pá láa mu yí le mi bò ho wǎ-tente, hĩa wee va ho káníló lahó yí.

¹⁰ Le Dónbeenĩ térénna, le yí máa sà mi bè-wénia yí, làa bïo mi zéeníanáa le mi wa làa de. Le séenii na mi wó, làa dǐo mi pá lan wee wé 6a kèrètǐewa dǎní yí á le zű.

¹¹ Ká wa màhá wi à mi nĩ-kéní kéní ca mi kuio fúaa mu véenii, bèra a na à bïo mi dó mi sía wee lònó à wé à jii sí.

¹² Mi cén wǎa yí dí parí, ká mi wé lè 6a nùpua na wee dé mí sía le Dónbeenĩ yí féεε bïo síi, à yíráa bïo le dó mí jii le mí ì na.

Le Dónbeenĩ dó mí jii à le máa yèrémá le

¹³ Bïo le Dónbeenĩ hĩa dó mí jii nən o *Abarahaamu yí, á le báa lè mí yèni, lé bïo á nùpue na po le á le è báaráa yèni á mía.

¹⁴ Bïo ká lé bïo le bía: «Ūuu, † ì wé mu bè-tentewà cèrèε làa fo, † ì wé á ũ mǎnmánía á à wé boo làa sòobéε.»†

* **6:2** Le Dónbeenĩ bïonĩ vǎnna búii yí á mu bía le: Lè há bátèèmuwa. † **6:14** Mi loń Bïo jùhũ búεenii vǎahũ (Genèse) 22.16-17

¹⁵ Ó o Abarahaamu ɓèn hã mi sii pannáa ɓio le Dónbeenĩ dó mi jii le mí ì wé, á le wó mu nɔn wo yi.

¹⁶ Ká ɓa nùpua le mí ì báa, à ɓa báa là a ɓúi na po ɓa yèni, á nùpue mún máa wé ɓíní kán ɓio ɓa báa jii wán.

¹⁷ Làa ɓún sii á le Dónbeenĩ mún wi à ɓia le dó mi jii le mí ì wé lè mu bè-tentewà à zūn kénkén le le è wé mu. Lé ɓún te ɓio le báa á bò ɓio le dó mí jii le mí ì wé wán.

¹⁸ Mu bon, mu ɓiowa ɓio jii mu na yí máa yèrè má á le Dónbeenĩ yí máa fi sabéré yi. Awa, á warén na pã mu ɓio ɓúenɓúen á sia hã làa sòobéé wíokaa wee dé wa sia lóní ɓio le Dónbeenĩ dó mí jii le mí ì wé.

¹⁹ ɓio wa dó wa sia wee lóní lé ɓún ɓuan wen ɗíníá vínvín le Dónbeenĩ yahó, á wó á wa ɗàrna cúaa ho pònsò-beenĩ na sankaa hã pònsòni bùkú lè hã cúa-jun, á yòò zon le *sòobá-lùe ɓàn binbiriso yi.

²⁰ Dén sòobá-lùe ɓàn binbiriso so ó o Yeesu zon yi dú wa yahó warén wa ɓere ɓio yi. Mu bon, lé orén lé ɓa yankarowà jùhúso fééé là a nni na ɓa le Mɛlɛkisedɛeki ɓio sii.

7

O Mɛlɛkisedɛeki lé o béé, á lé le Dónbeenĩ yankaro

¹ O Mɛlɛkisedɛeki mu lé ho lóhó na ɓa le Salɛmu béé, á mún lé le Dónbeenĩ na wi mu ɓio ɓúenɓúen jùhú wán yankaro. Pãhú na ó o *Abarahaamu hía tá hã hía lè ɓa bá-zàwa á ɗàrna ɓa, á ɓio ó o ɓíníá wee ɓuen, ó o Mɛlɛkisedɛeki léé sã a yahó, á dúɓuaa wo yi.*

² A ɓio ó o *Abarahaamu yú hã hía téenii ɓàn cúa-pírú níi ó o nɔn o Mɛlɛkisedɛeki yi. Le yèni mu kúará le «térénló béé». A ɓio ó o lé ho Salɛmu béé, ɓún kúará le o lé ho «héerà béé».

³ ɓàn maá lè ɓàn nu á nùpue yí zū. Nùpue yí zū a nɔnkāni cɛenii. O teró ɓio yí ɓía yí mɔn, ó o húmú ɓio mún yí ɓía yí mɔn. O ɓio ɓonmín lè le Dónbeenĩ Za ɓio: O lé o yankaro fééé.

⁴ Mi loń ɓio ó o Mɛlɛkisedɛeki mu ɓio jùhú wiráa. Hàrí wán ɓúaa Abarahaamu ɓio na ó o yú hã hía téenii ɓàn cúa-pírú níi á wón nɔn wo yi.

⁵ O nni na ɓa le *Levii mɔnmáníá na lé ɓa yankarowà ó o Mɔyiize làndá nɔn le níi yi le ɓa wé fé o *Isirayɛele nɔpomu ɓio na ɓa wee yí ɓàn cúa-pírú níi. O o Isirayɛele nɔpomu mu jɔn lé ɓàn zàwa, lé ɓio á bán nɔnkāni mún can o Abarahaamu yi.

⁶ Ká a Mɛlɛkisedɛeki wón nɔnkāni yí can Levii yi, ò o Abarahaamu màhá pá nɔn ɓio ó o yú ɓàn cúa-pírú níi wo yi. O Mɛlɛkisedɛeki mu dúɓuaa o Abarahaamu na le Dónbeenĩ dó mí jii nɔn yi.

⁷ A wa zū kénkén le yia wee dúɓua wón ɓio jùhú wi po yia ɓa wee dúɓua yi.

⁸ O Levii nùwã, ɓia ó o Isirayɛele nɔpomu wee na ɓio ɓa wee yí ɓàn cúa-pírú níi yi, bán léé nùpua, ɓa wee hí. Ká a Mɛlɛkisedɛeki na ó o Abarahaamu nɔn mí ɓio ɓàn cúa-pírú níi yi, wón ylo wi lua làa ɓio le Dónbeenĩ ɓionĩ vūahú ɓíaráa mu.

⁹ O Levii nùwã lé ɓia á mu ɓio ɓàn cúa-pírú níi wee na yi. Éé ká ɓio ó o Abarahaamu na lé ɓàn ɓúaa á léra mu, ɓún wee zéeni le orén Levii mún wã léra mu.

¹⁰ Mu bon, pãhú na ó o Mɛlɛkisedɛeki sã a Abarahaamu yahó yi, ká a Levii ɗin yí ton. Éé ká mu pãhú ká a wi mín ɓúaa mu yi.

¹¹ O Isirayɛele nɔpomu *làndá yi, ó o Levii zí-jùhú lé hía ho yankaró tonló ɓio sã yi. Ba lé ɓa yankarowà là a *Aaron ɓio síi. Éé Ká ɓa yankaró tonló jii

* 7:1 Mi loń ɓio jùhú ɓúenii vūahú (Genèse) 14.18-20

màhá yí sú. Lé bǔn nǎn á yankaro veere búí ló na ka là a Mɛ̀ɛkisedɛɛki bǐo, wón yí ló Aaron nǎnkāni yi.

¹² Ká ho yankaro tonló hía yèrè máa, se ho làndá mún ko ho yèrè má.

¹³ Yia há bioní mu bía dǎní yi bǎn zǐ-jǐhǔ nùpua yí wó yankarowà yí mǎn.

¹⁴ Wa zǔ le wón na lé wa Nùhǔso á ton o *Zudaa zǐ-jǐhǔ yi. A bǐo ó o Mǎyiize wee bǐo ɓa yankarowà bǐo, ó o bèn mún yí bía bǐo búí ho zǐ-jǐhǔ mu dǎní yi.

O Yeesu lé o yankaro là a Mɛ̀ɛkisedɛɛki bǐo síi

¹⁵ A bǐo wǎa wíokaa nǎn ó o yankaro mu bǐo wee ceráa lé bǐo kà: O yankaro búí ló á ka là a Mɛ̀ɛkisedɛɛki bǐo síi.

¹⁶ O yí wó yankaro làa bǐo ɓa nùpua bǒráa mu bǐo síi. O wó a yankaro le mukānǐ na wi o yi na máa vé máa mi bǐo yi.

¹⁷ Bǐo kà lé bǐo le Dónbeenǐ bionǐ vǔahǔ bía:

«Fo lé o yankaro fɛɛɛ

là a Mɛ̀ɛkisedɛɛki bǐo síi.»†

¹⁸ Le Dónbeenǐ khínía ho nín-yání làndá yi, lé bǐo ho pànká mía, ho bǐo jǐhǔ mía.

¹⁹ Ho làndá mu lá yí dà máa wé á nùpue máa térén le Dónbeenǐ yahó. Ká há làa na kà wán á bǐo wa dó wa sía yi wee lóní bǔn bèn wíokaa sǔaaní. Lé bǔn pànká yi á wa wee dǎn vá vaa búeráa le Dónbeenǐ yi.

²⁰ Mu yínǎn bǔn mí dòn. Le Dónbeenǐ báa mu jii wán. Bía ká bán wó ɓa yankarowà à le yí báa bǐo.

²¹ Ká a Yeesu wón le Dónbeenǐ wó là a yankaro, á báa bò mu wán làa bǐo kà:

«O Nùhǔso á báa mu jii wán,

á máa bǐnǐ máa yèrè má mi jii.

Fo lé o yankaro fɛɛɛ.»‡

²² Lé bǔn nǎn á le páanii na ó o Yeesu wó á le wi warén lè le Dónbeenǐ pǎahǔ á sǔaaní dǐo lè ho yahó.

²³ Bǐo pá bǐnǐa wee sanká mu mín yi lé bǐo kà: Ba yankaro cèrèè khíina, lé bǐo mu húmú yí máa día à ɓa sá lén.

²⁴ Ɛɛ ká bǐo ó o Yeesu ù kɛn bǐn fɛɛɛ, á nǐ-veere máa lá a laho o yankaró tonló yi.

²⁵ Lé bǔn nǎn ó o dà wee kǎnínáa bǐa wee vá ɓuee ɓúe le Dónbeenǐ yi orén pànká yi. Mu bon, o Yeesu mu wi fɛɛɛ, á wee fio le Dónbeenǐ yi ɓa bǐo yi.

²⁶ A wón yankarowà jǐhǔso so na lé o Yeesu lé yia á ko làa wɛn. O wee ce le Dónbeenǐ yahó, o bè-yáanii mía, fianǐ mía wo yi, o yí máa páaní làa bè-kora wérowà. Le Dónbeenǐ bǎrá a mu bǐo búenbúen jǐhǔ wán.

²⁷ O màkóo mía ò o ya muini làa wizoóní mí bè-kora bǐo yi lè ɓa zǎamáa bè-kora bǐo yi làa bǐo ɓa yankarowà júnása na ká wee wéráa mu bǐo síi. Le muini ó o yan cúekúee mí dòn á mu vóráa, á lé orén míten mún wó le muini mu yia.

²⁸ Ba yankarowà júnása na ɓa wee dǐn o *Mǎyiize làndá wán à kúeeráa, bán dà à va à vǐ. Ká ho *làndá bèrǒ món á le Dónbeenǐ báa á bǎrá mí za wó là a yankaro, wón na bǐo búenbúen jii sú fɛɛɛ.

8

O Yeesu lé ɓa yankarowà jǐhǔso

¹ Bǐo wa le wa à bǐo búenbúen á bǐo jǐhǔ wi po bǐo ká lé bǐo kà: Ba yankarowà jǐhǔso na bǐo bía kà lé yia á warén yú. O yòó kará ho wáayi le Dónbeenǐ na dà mu bǐo búenbúen nín-tǎní.

† 7:17 Mi loñ Lení vǔahǔ (Psaumes) 110.4 ‡ 7:21 Mi loñ Lení vǔahǔ (Psaumes) 110.4

² O wee sá mí yankaró tonló mu le *sòobá-lùe yi hã p̄nsòni bùkú binbirì yi, hĩa á nùpue yí tá, lé o Núhũso Dónbeenĩ mĩten tá ho. Nùpue yí tá hón.

³ Yankarowà òhũso lée yankarowà òhũso á léra, bèra a na ò o wé wé mu hãmu, à ya hã muini na le Dónbeenĩ yi. Awa, á warén yankarowà òhũso bèn mún ko ò o yí bĩo búí à hã lè le Dónbeenĩ.

⁴ O lá wi ho tá wán, se o yáá lá máa wé yankaro. Lé bĩo 6a búí wi vó á wee hã le Dónbeenĩ làa bĩo ó o *M̄yĩize làndá bòráa mu.

⁵ Bán yankarowà òhũsa so tonló na 6a wee sá lé ho binbirì so na wi ho wáyai bán khãkhãnaamu. Mu bon, p̄ahũ na ó o M̄yĩize hĩa ko ò o búaká tá hã p̄nsòni bùkú yi, á le Dónbeenĩ bíá n̄n wo yi: «Loń, wé mu búenbũen làa bĩo á ï zéeníanáa mu n̄n foń le búee wán.»*

⁶ Ká hã làa na ká wán ó o Yeesu wón le Dónbeenĩ kàrafáa ho tonló yi. Ho bĩo òhũhũ wi làa sòobéε, lé bĩo le páanii na ó o bò le Dónbeenĩ lè 6a nùpua p̄ahũ á sũaaní sũaaní ðio lá wi lè ho yahó, lé bĩo á bĩo le Dónbeenĩ dó mí jii le mí ï wé è na wen le páanii mu yi búń sũaaní bĩo lè ho yahó.

Le Dónbeenĩ dó mi jii le mí ï bè le páanii finle

⁷ Ká le *páanii na le Dónbeenĩ bò lè ho yahó á fiani lá mía yi se le lá máa bĩnĩ máa bè páanii búí.

⁸ Εε ká lé bĩo le Dónbeenĩ ñipomu wó khon làa de á n̄n le bíaráa bĩo kà: «Mi loń, lé ïnén Núhũso Dónbeenĩ bíá bĩo kà:

P̄ahũ búí khii ðá, ká ï bè le páanii finle

là a *Isirayεele ñipomu, là a *Zúdaa zĩ-òhũhũ ñipomu.

⁹ Dén páanii so á à wé mí ðon làa ðio á ï bò lè bán búaaawa p̄ahũ na á ï tò 6a níi wán lóráa ho *Ezipite k̄hũ yi.

Bán yí bò bĩo wa bíá tò wán yi.

Lé búń te bĩo á ï bèn mún pá 6a ðía, lé ïnén Núhũso bíá mu.

¹⁰ Bĩo ká món le páanii na á ïnén Núhũso á à bè là a *Isirayεele ñipomu lé ðio kà:

Ï ï wé á 6a wé è leéka ï làndáwá bĩo,

ï ï dé hã 6a sia yi. Lé ïnén Núhũso bíá mu.

Ï ï wé bán Dónbeenĩ,

á 6arén ñ wé ï ñipomu.

¹¹ Nùpue máa bĩnĩ máa kàrán mín za tàá mí ninza le 6a tà ïnén Núhũso bĩo,

lé bĩo 6a búenbũen á à tà ï bĩo,

à lá 6a ñi-k̄ia yi líi búe 6a háyúwá yi.

¹² Ï ï sén 6a bè-kora á à ðía,

á máa bĩnĩ máa leéka 6a wékheró bĩo hũú.»†

¹³ Bĩo le Dónbeenĩ wee bío le páanii finle bĩo, búń wee zéeni le le càtio le páanii na bò lè ho yahó làa ðá-k̄inle. A bĩo lée bĩo bèn hĩa k̄ina, se mu ká ho víló.

9

Le nín-yání páanii bèrò

¹ Le páanii na bò lè ho yahó á làndáwá wi wee kàrán 6a nùpua làa bĩo le Dónbeenĩ wee búaanínáa. Á 6a nùpua lè le Dónbeenĩ mu fèminló laho mún wi ho tá wán.

² Mu bon, hã p̄nsòni bùkú á tá mu bĩo yi, á kãana lè hã cúa-òun. Á ho nín-yání laho na 6a wee ve làa sòobá-lùe lé bĩn á le fĩntá-cúaa, lè le tàbári na ho búurú na bĩo sã le Dónbeenĩ yi wi wán, á zoó wi yi. ³ Á ho òun níi laho lé hĩa 6a le *sòobá-lùe bán binbirìso.

* 8:5 Mi loń Léró v̄uahũ (Exode) 25.40 † 8:12 Mi loń Zeremii v̄uahũ 31.31-34

⁴ Lé hón lahó so á mu bïo na sãmu sí cĩnii dèe na wó lè ho sãnú bïo cɛ́era yi, á le páanii ònkonni na mání lè le yahó wó lè ho sãnú zoó wi yi. Dén ònkonni so á le dèe búí wi yi á mu bïo na ba le *maanɛ wi yi. Ó o *Aaron bũin-za na sà há vɔ́nna mún wi le ònkonni mu yi, à séení há hue-penlɛnwà, hĩa le páanii làndáwá na le Dónbeenĩ nɔ́n o *Mɔ́yiize yi á túara wán.

⁵ Le ònkonni mu bãn jũhũ á ho wáayi tonkarowà na ba le Serubɛ́nwa wi yi, á wee zéení le Dónbeenĩ cùkú. Ba mía tàró pon le ònkonni mu jĩ-pɛɛ yi, bĩn na ba nùpua bè-kora wee sɛ́n día yi. Ɛɛ ká bũn bíoró pãahũ yínɔ́n hĩa ká.

⁶ Lé làa bũn á há sĩa mu bàrákaráa. A le *sòobá-lùe lé bĩn le *Dónbeenĩ yankarowà wee zoo sá mí tonló yi làa wizooni.

⁷ Ká le sòobá-lùe bãn binbirĩso dén lé ba yankarowà jũhũso mí dòn wee zo le yi. O wee zo bĩn le cúekúee le lúlúure yi lè ba bùaa na ó o fũaana cãni, à zoo na le Dónbeenĩ yi orén mí bɛɛre bè-kora séndiároró bïo yi, lè le Dónbeenĩ nĩpomu na ká bè-kora séndiároró bïo yi.

⁸ Le Dónbeenĩ Hácirí wee zéení mu le ká le sòobá-lùe wi bĩn wà, á se le sòobá-lùe bãn binbirĩso jii yí dà máa hén.

⁹ Bũn bïowa so wee zéení bïo wee wé há làa na ká wán bïo. Mu wee zéení le mu hámu na ba nùpua wee wé, lè há muini na ba wee ya yí dà máa wé á ba máa téréen le Dónbeenĩ yahó.

¹⁰ Mu lé ba nùpua mí dòn *làndáwá na ba bò ho dínló, lè mu bè-junii, làa bïo ba wee sɛɛka lè miten dãní yi. Há làndáwá mu kɛra bĩn fũaa pãahũ na le Dónbeenĩ yèrè máa mu bïowa yi.

O Krista lé mu bè-kora séndiároró muini yĩa

¹¹ O *Krista buara buéé wó ba yankarowà jũhũso bèra a na wa yí mu bè-tentewà. Le lùe na ó o sá mí yankaró tonló yi dén jii mún sú po há pãnsòni bùkú na yáania tá ho tá henĩ yi. Le yínɔ́n dèe na á nùpua tá. Le bïo yí sã ho dímíjã yi.

¹² O Krista zon le Dónbeenĩ *sòobá-lùe bãn binbirĩso yi le cúekúee mí dòn á mu vóráa. Mu yínɔ́n bà-kùio cãni ó o zonnáa, lé o kùrú cãni lé dño ó o zonnáa, á wee kãnináa ba nùpua fɛɛɛ.

¹³ O nòn-zũnle na ba wee cĩ sãni na ba wee kúee mu jumu yi à wãa lè ba nùpua na yí máa ce à héha là a *Mɔ́yiize làndá, lè ba kókówá lè ba dãani cãni, lé bũn wee ceé ba à héha lè ho làndá mu.

¹⁴ Ká bũn wee wé ká sii, se o Krista cãni dén bïo bèn wíokaa yòó po bũn. Le Dónbeenĩ Hácirí pãnká yi ó o Krista mu tà nɔ́n miten á wó a muini yĩa na á fianĩ mía yi. O cãni lé dén á à ceé wa yiwa há wára na wee bua wɛn varáa mu húmú lahó yi yi, bèra a na à wa dàni sá na le Dónbeenĩ na wi fɛɛɛ yi.

Le cãni lé le páanii na bò fimini

¹⁵ Lé bũn nɔ́n o *Krista bòráa le *páanii finle le Dónbeenĩ lè ba nùpua pãahũ. O húrun á fenianáa ba nùpua mu bè-kora na ba wó le nín-yání páanii pãahũ, à bĩa na le Dónbeenĩ von dàni yí há kĩa na máa vé, hĩa bïo fɛra bía día.

¹⁶ Nùpue mónđen jĩ-cúa bïo hĩa wee bío, se bãnso húrun.

¹⁷ Mu bon, hen ká yĩa mà há jĩ-cúa mu húrun, à há bïo màhá wé le sòobéɛ. Lé bïo ká a yĩo wi lua, à há jĩ-cúa mu bïo máa wé here.

¹⁸ Lé bũn yáa nɔ́n le cãni kúaará á bòráa le nín-yání páanii.

¹⁹ Bïo ó o *Mɔ́yiize káranna há làndáwá á nɔ́n o *Isirayɛɛle nĩpomu búenbúen yi vó, ó o lá ba nòn-zàwa lè ba kókówá cãni na ó o cõn, á bò mu jumu wán. O o lá le vĩndè-za na ba le *izoopu lakahó, lè ho yènsé muhũ, ò o wee wãa há làndáwá vũahũ, lè ba nùpua búenbúen

²⁰ ká a bïo bïo ká: «Dìo ká lé le páanii na le Dónbeenĩ bò nɔ́n mia bãn cãni.»*

* 9:20 Mi loĩ Léró vũahũ (Exode) 24.3-8

21 Làa bñn síi, ó o mún wãana hã pñnsòni bùkú lè hã sía na wi ho yi búenbúen.

22 Ho làndá vūahú yi á mu yáá bíá le mu bño búenbúen wee ceé lè le cãni, le ká cãni yí kúaará á bè-kora yí dà máa sèn máa díá.

O Krista nñn miten le cúekúee mu wóráa

23 Awa, Ká bño wi ho wáayi bñn khñkhñnáamu wee ceé là a *Moyiize làndáwá, á mu bñn binbiriso ko mu ceé làa bño sũaaní sũaaní bñn.

24 O *Krista yí zon hã pñnsòni bùkú na ba nùpua tá yi. Hón bùkú so lé hen na le Dónbeení wi yi bñn khñkhñnáamu, ká ho yínɔ́n horén mí beere. Lé ho wáayi ó o Krista yòora á yòó ðñn le Dónbeení yahó wee yanka le wa bño yi.

25 Làa lúlúio á le *Dónbeení yankarowá ñúhúso beení wé zo le sòobá-lùe bñn binbiriso yi lè ba bùaa na ba fũaana cãni. Ká a Krista wón yí máa wé zoo ya míten làa muiní fẽẽẽ.

26 Ká a lá wee wé bñn fẽẽẽ, se o lò lá wé è be fẽẽẽ à lá ho ðímíjǎ lénlò pãahú buee búe ho zuia yi. E ká hã pñnna vaa véení, ó o Krista buara le cúekúee mí ðòn á bueé wó míten lè le muiní yíá á bóráa mu bè-kohó ñúhú.

27 Nùpue léee nùpue á à hí le cúekúee mí ðòn. Bñn món á le Dónbeení ì cíí o.

28 Lé làa bñn ó o Krista wóráa míten lè le muiní yíá le cúekúee mí ðòn á bóráa ba minka nùpua bè-kora ñúhú. O khíi bñn ì búen, ká bñn màhã máa wé bè-kora ó o bueé búe ñúhú. O bueé kǎní bíá pan o buenlò.

10

O Krista bueé bó hã muiní yaró ñúhú

1 Bño ó o *Moyiize làndá wee zéení yínɔ́n bño wi bñn binbiriso mí beere. Mu lé mu bñn khñkhñnáamu. Hón làndá so wee zéení le hã muiní dà-kéní kéní mu ko hã wé ya làa lúlúio fẽẽẽ. Lé bñn nñn á bíá ba wee ya hã bño yi á hã yí dà máa wé á ba máa téréen le Dónbeení yahó.

2 Ká bñn mía se bíá ba wee ya hã muiní mu bño yi á bè-kora wáa lá à sèn á à díá làa cúekúee, á lá máa bñn máa leéka mí bè-kora mu bño, á máa ya muiní mu bño yi.

3 E ká bueé. Làa lúlúio ká hã muiní mu wee wé à ba bñn leéka mí bè-kora bño.

4 Mu bon, ba nòn-zàwa lè ba kókówá cãni yí dà máa búe mu bè-kora ñúhú.

5 Lé bñn nñn á bño ó o *Krista buara ho ðímíjǎ yi, ó o bíá nñn le Dónbeení yi:

«Fo yí tà hã muiní lè mu bè-hãni bño,

à ù wó á ì sǎnía wi.

6 Ba bùaa na ba fũaana á cǐna le muiní yeení ðèe wán

lè hã muiní mu búí na ba wee ya mu bè-kora séndíaró bño yi búenbúen bño yí wó sína foñ.

7 A ì wáa bíá: Lé mi na wà à búen

bueé wé ù síi bño.

Bñn lé bño túara ì ðǎní yi le Dónbeení bíoní vūahú yi.»*

8 Bño ká lé bño ó o Krista bíá lè ho yahó: «Fo yí tà hã muiní lè mu bè-hãni bño. Fo mún yí tà ba bùaa na ba wee fũaa à cǐ le muiní yeení ðèe wán, lè le muiní na ba wee ya mu bè-kora séndíaró bño yi bño. Bñn búenbúen yí máa wa ù síi.» A hã muiní mu ñòn wee ya à héha làa bño ho *làndá bóráa mu.

9 O Krista ðñn bíá: «Lé mi na wà à búen bueé wé ù síi bño.» O Krista bó ho hààní muiní ñúhú ò orén mí beere wó míten là a muiní yíá dó hã lahó yi.

* 10:7 Mi loñ Lení vūahú (Psaumes) 40.7-9

10 O Yeesu Krista wó le Dónbeenĩ sii bïo. Bïo ó o Krista nɔn mĩten á húrún le cúekúee á mu vóráa, lé bũn wó á wa bïo sã le Dónbeenĩ yi.

11 Ba yankarowà búenbúen wee ðĩn ya hã muini dà-kéní kéní mu làa wizooní, à hã nɔn yí dà máa sɛn bè-kora máa día hùúu. 12 ƐƐ ká a Krista yan mu bè-kora sɛndíaró muini le cúekúee, ò o yòó kará le Dónbeenĩ nín-tíání fɛɛɛ,

13 á pan bïo le Dónbeenĩ á à dé o zúkúsa o tá ó ò bè mí zení wán.

14 Le muini dà-kéní mí ðòn na ó o Yeesu mu yan lé ðén wó á bĩa bïo sã le Dónbeenĩ yi téréna le yahó.

15 Lé bũn le Dónbeenĩ Hácírí mún bía. Le bía bïo kà lè ho yahó:

16 «Bïo kà lé bïo ó o Nùhúso bía:

Hã wizooní mu khíló mɔndɛn
á ðio kà lé le páaní na á ï ï bè làa ba.

Ɛ ï dé Ɛ lándáwá 6a sĩa yi,

Ɛ ï wé á 6a wé è leéka hã bïo,

17 Ɛ máa bini máa leéka 6a bè-kora lè 6a wékheró bïo hùúu.»†

18 Hen ká mu bè-kora hĩa séra día, se muini yaró wãa mía bũn bè-kora so sɛndíaró bïo yi.

O Krista héra ho wãhú nɔn wɛn

19 Awa, wán zàwa lè wán hínni, lé o Yeesu cãni pánká yi á wa láa mu yi le wa à zo le *sòobá-lùe 6àn binbiriso yi.

20 O có ho wã-finle na lé ho wã-binbirí á nɔn wɛn. O héra ho pɔnsò-beeni na ka lè ho lé o sãnia á wa wee ðãñ yòo zo le sòobá-lùe 6àn binbiriso yi.

21 A wa yú 6a yankarowà nùhúso na wi le *Dónbeenĩ zĩ-beeni nùhú yi.

22 Mi wãa wa vá vaa búe le Dónbeenĩ yi lè le yi na púaara día, lè le sɛidéró binbirí. Mu bïo na wa wó à mu yí se á mi wa lén wa sĩa yi à hã ce, à mún sɛɛ wa sãnia lè mu numu na wee ce.

23 Bïo wa dó wa sĩa yi wee lòní á mi le wa wé zéeni bïo wéréwéré, à yí tée wa bàra. Mu bon, le Dónbeenĩ dó mí nii le mí ï wé bïo na, à le wé mu.

24 Mi wa pa mín bïo, à wé hení mín sĩa le waminí lè hã wárá na se ðãñ yi.

25 Mi yí wa khí à wé yí buen wa kuure fémínló làa bïo 6a ni-dòndáa búu khú yí máa buennáa bïo síi, ká mi màhá wa wé hení mín sĩa, sɔnkú bïo wa zũ le o Nùhúso wizonle nãana lua.

26 Bïo wa zũ ho túiá vó ká wa wó bè-kora làa cãni, se muini wãa kũn mía máa ya bũn bè-kora so sɛndíaró bïo yi.

27 Bïo ká, lé ho lòní le cítí lè ho ðã-súmú na à cĩ le Dónbeenĩ zúkúsa.

28 Hen ká a búu yáara a *Mɔyiize lándá, ká mu 6àn sɛérãsa nùwã nɔn tãa nùwã tĩn wi, á 6ãnsò ko ò o búe, màkárí zũnló mía mu yi.

29 Sɔnkú yĩa zùãna le Dónbeenĩ Za yi, á wó le páaní cãni na ceéra 6ãnsò lè mu kàakó-bïo, á là le Dónbeenĩ Hácírí sãamusò, wón lònbee so máa porí bũn le.

30 Yia bía bïo kà á wa zũ: «Hã yúaa ðĩró bïo sã mi. Yia ko làa bïo na, á ï wé mu lè 6ãnsò». O mún pá bía bïo kà: «O Nùhúso á à ƒ le cítí mí nĩpomu wán.»‡

31 Le Dónbeenĩ na wi fɛɛɛ á nùpue hĩa zon níi, bũn zãníi wi làa sòobéɛ.

32 Mi bini leéka bïo wó khíina, le pãahú na le Dónbeenĩ dó mí khoomu mi wán, á le lònbee yú mia làa sòobéɛ.

33 Ba là mia, á beéra mi lò 6a nùpua búenbúen yĩo yi, tãa bĩa 6a beéra lò làa bũn síi á mi tã nii.

34 Mu bon, mi lò páania bon làa bĩa wi ho kàsó yi. Hàrí mi níi bïo 6a fó á mi yáa pá tà mu lè le sí-wɛɛ, lé bïo mi zũ le bïo sã mia á sũaaní sũaaní mu, bũn á à kɛn bĩn fɛɛɛ.

† 10:17 Mi loñ Zeremii vùahú 31.33-34 ‡ 10:30 Mi loñ Lándá zéeni lo vùahú (Deutéronome) 32.35-36

³⁵ Awa, á mi wáa yí titika bïo mi láa yi. Lé lerén siidéro mu bïo yi á mi ì yíráa le sàání na bïo jùhú wi làa sòobée.

³⁶ Mi ko mi hĩ mi sĩa bèra a na à mi dàñ wé bïo le Dónbeenĩ le mi wé. Lé bũn ñ na ká mi ì yí bïo le dó mí jii le mí ì na mia.

³⁷ Le Dónbeenĩ bionĩ vūahú yi á bïo kà bía:

«Hen làa cĩnú tente
ká yĩa lua á bueé dā.

O máa mía.

³⁸ O nùpue na téréna wón ñ keñ le mukāñ binbirĩ na máa vé yi o siidéro le Dónbeenĩ yi pánká yi.

εε ká bānsò bĩnía ló le mí mōn, á ĩ sīi máa wa a bïo yi.»§

³⁹ εε ká bán na wee lé le mí mōn à vī lén á warén mía tīahú. Warén bán dó wa sĩa le Dónbeenĩ yi, á wi ho kāniló wāhú wán.

11

Wàn ɓuaawa siidéro le Dónbeenĩ yi bïo

¹ O nùpue siidéro le Dónbeenĩ yi wee zéení le mu bïo na á bānsò dó mí sīi wee lōnī yíró ó o láa yi. Mu wee zéení le bïo á bānsò yĩ yí máa mi ó o láa yi le mu bïo bon binbirĩ.

² Lé wàn maáwà siidéro le Dónbeenĩ yi nōn á le tārāa ɓa bïo.

³ Lé bïo wa dó wa sĩa le Dónbeenĩ yi á nōn wa zūnāa le le lera ho dīmīnā le mí bionĩ. Lé ká sīi wa zūnāa le bïo yí máa mi lé bũn le dīn wán lérarāa bïo wa wee mi.

⁴ O *Abεεle dó mí sīi le Dónbeenĩ yi, lé bũn nōn le muinĩ na ó o yan á sūaanĩ a *Kaηεε muinĩ. Lé o siidéro mu nōn le Dónbeenĩ tà fóráa o hāmu, á bía le o téréna. O Abεεle hūrun, εε ká a siidéro le Dónbeenĩ yi bïo yi, á bïo ó o wó á ɓa nùpua pá wee bïo bïo.*

⁵ Lé o Enɔɔki siidéro le Dónbeenĩ yi bïo yi ó o ɓuan yòorarāa ho wáayi le mí yèn-vèení «á nùpue yí bĩnía yí mōn, lé bïo le Dónbeenĩ ɓuan wo yòorarāa ho wáayi.» Sāni ò o ɓua yòo ho wáayi, á le Dónbeenĩ bionĩ vūahú zéení mu le «o bïo wó sīna le Dónbeenĩ yi.»†

⁶ A bũn jōñ bueé wé ká mu yínōñ le siidéro le Dónbeenĩ yi bïo yi, á nùpue bïo yí dà máa wé sī Dónbeenĩ yi hūu. Yĩa wee vá vaá ɓúe le Dónbeenĩ yi ko ò o láa mu yi le le wi binbirĩ, á bĩa wee cà ɓa zūñ le á le mún wee sàání yi.

⁷ Lé o Nōwee siidéro le Dónbeenĩ yi bïo yi á le zéeníanāa bïo wà bueé wé làa wo. O o Nōwee dó mu le sòobée yi, ó o wíokaa ho won-beenĩ ó orén là a zīi nùpua kānīanāa. Lé o siidéro mu le Dónbeenĩ yi á sīnīa ho dīmīnā jùhú. Á lé o siidéro mu bïo yi á le Dónbeenĩ le o térénnanāa.

⁸ Lé o *Abarahaamu siidéro le Dónbeenĩ yi bïo yi ó o tārāa le veró á wà van ho kōhú na le Dónbeenĩ le mí ì na a yi, à ho bïo sī a yi. O yàá hīnōn wà ká a yí zū hen na ó o wee va yi.

⁹ O dó mí sīi le Dónbeenĩ yi, ó o wà vaá kàyāa ho kōhú na le Dónbeenĩ dó mí jii le mí ì na a yi yi, á kera hā pōnsōni bukúwá yi bīn là a *Izaaki là a *Zakoobu, bán na á hā kīa dà-kéní kéní mu bïo mún sã yi.

¹⁰ O Abarahaamu mu láa wee lōnī ho lóhó na jùhú fārā tīna. Hón lóhó so lé le Dónbeenĩ zéení bïo ho fārārāa, á lé lerén mún fārā ho.

¹¹ Lé o Sara siidéro le Dónbeenĩ yi á nōn le wó ó o yúrāa o za ká a jōñ hīana yí máa te, ò o mún kīna. εε ká a màhã láa le ká le Dónbeenĩ dó mí jii le mí ì wé bïo na, à le wé mu.

§ 10:38 Mi loñ Habakuuki vūahú 2.3-4 * 11:4 Mi loñ Bïo jùhú ɓúeenĩ vūahú (Genèse) 4.3-10 † 11:5 Mi loñ Bïo jùhú ɓúeenĩ vūahú (Genèse) 5.21.24

12 Lé bǔn nǎn á wǎn òuàawa nǐ-kéní mí dòn, o Abarahaamu, á wó 6a zǎamáa bǎn maá, ká a húmú yáá lá sùaráa. Mu nǐpomu na sǎ a mǎn á boo lè hǎ mànaayio bǐo síi, tàá lè le hònlè na mu yámú òumu òii bia bǐo síi. Nùpue yáá yí dà máa mí 6a máa zǔn òii.

13 Bǎn óuénóuén dó mí sía le Dónbeenǐ yi á húrun à bǐo le dó mí òii le mí ì wé yí kúaa 6a wán. Èé ká 6a màhá pá khèra mǎn mu, á 6a sía wan mu bǐo yi, á 6a bía wéréwéré le mí lé 6a kàyáwá ho tá wán.

14 Bǐo 6a bía bǔn ká síi wee zééní le 6a màkóo wi maá zǐi yi ho wáayi.

15 Hen ká 6a lá leékaa ho kǎhǔ na 6a ló díá bǐnǐ varó bǐo binbirǐ, se 6a lá à dàñ ò bǐnǐ ì va ho.

16 Èé ká lé bǐo le maá zǐi na bǐo sǎaanǐ, dǐo wi ho wáayi, lé dén 6a màkóo wi yi. Lé bǔn nǎn le Dónbeenǐ yí máa òiyi bǐo 6a wee ve le le mín Dónbeenǐ bǐo yi, dén na son ho lóhó ká làa ba.

17 Lé o Abarahaamu síidéró le Dónbeenǐ yi bǐo yi ó o tà le mí ì ya mí za Izaaki lè le muinǐ á à na le yi pǎahǔ na le le mí ì khén o kúará yi, ká a òn zǔ kénkén le le Dónbeenǐ mu dó mí òii nǎn wo yi.

18 Mu bon, le Dónbeenǐ hǐa bía nǎn wo yi: «Ba zàwa na á ì dǎ dǐo ò òii le ì na fon, lé o Izaaki á ì ì dǐn wán á fo ò yíráa 6a.»‡

19 Èé ká a Abarahaamu lon mí yi, ó o le le Dónbeenǐ dà 6a nǐ-hía wee vèení. Lé bǔn nǎn á le Dónbeenǐ mu díaráa o za nǎn wo yi, ó o ka lòn yǐa na vèera.

20 Lé o Izaaki síidéró le Dónbeenǐ yi bǐo yi ó o dúbuaaráa o Zakoobu là a Ezayuu yi bǐo wà óueé wé dǎnǐ yi.

21 Lé o Zakoobu síidéró le Dónbeenǐ yi nǎn á bǐo ó o húmú dǎn, ó o dúbuaaráa o Zozeefu zàwa lè mí nǐ-kéní kéní yi, ò o óuan mí bǔnǐ yi á líí óurá ò o óuàanía le Dónbeenǐ.

22 Lé o Zozeefu síidéró le Dónbeenǐ yi nǎn ó o húmú pǎahǔ ó o bíaráa o *Isirayele nǐpomu léró ho *Ezipite yi bǐo, á zéénía bǐo 6a à wé là a nǐ-hǐnmu.

23 Lé o *Moyiize bǎn nùwǎ síadéró le Dónbeenǐ yi bǐo yi á 6a sǎnkaaráa wo hǎ pǐina tǐn. Bǐo 6a mǎn o za semu, ó o bée bíonǐ 6a yí zǎna.

24 Lé o Moyiize síidéró le Dónbeenǐ yi nǎn á bǐo ó o hǐa dǎn, ó o pǎ le 6a wé yí ve mí làa Ezipite bée hǐnló za.

25 O tà lá le lònbee lè le Dónbeenǐ nǐpomu, à bǐo lá dà à wéé o síi ho pǎn-za yi, bǔn na lé mu bè-kora ó o pǎ díá.

26 Ho Ezipite kǎhǔ nǎfòró wi bǔn bon. Èé ká a Moyiize cǎn, á hǎ làntàa na à là làa wo làa bǐo 6a wee là làa yǐa le Dónbeenǐ mǎn léra bǐo síi á bǐo òuhǔ wi o cǎn làa sòobée, lé bǐo ó o khèra mǎn ho cǔnú na pan wo ho yǐró.

27 Lé o Moyiize síidéró le Dónbeenǐ yi nǎn ó o lóráa ho Ezipite kǎhǔ yi wà ò o yí zǎna bǐo ho kǎhǔ mu bée síi á à cǐ a yi. O ka lè o yǐo wi le Dónbeenǐ na yí máa mi wán, lé bǔn te bǐo ó o fǎrá tǐnanáa.

28 Lé o síidéró le Dónbeenǐ yi nǎn ó o dúráa 6a *zúifùwa sǎnú na 6a le Paaki, á nǎn le òii le 6a khǐi o Isirayele nǐpomu zǐnǐ zǔapǐnǐ lè le cǎni bèra a na à ho wáayi tonkaro na wee óue 6a nùpua à yí óue 6a hǐnbǐi zàwa.

29 Lé o Isirayele nǐpomu síadéró le Dónbeenǐ yi nǎn 6a dàñna kǎanáa mu yámú òumu bè-muhǔ yi lè mí làa lòn tá henǐ bǐo síi. Èé ká ho Ezipitesa òn 6a mǎn óueé zon, á mu òumu óó 6a óuénóuén.

30 Lé o *Isirayele nǐpomu síadéró le Dónbeenǐ yi nǎn 6a bǎnbáa ho Zerikoo lóhó hǎ wizoonǐ bǐo hènun, á ho dǎndá beenǐ na son kǐnǐa ho lóhó mu yi á tò.

31 Lé o hǎa na lá wee yèé mítén, yǐa 6a le Arahaabu síidéró le Dónbeenǐ yi nǎn ó o kǎníanáa, ò o yí páanía yí húrun lè le Dónbeenǐ zúkúsa. Lé bǐo 6a cǔiilowà na ló 6a Isirayeleles a cǎn ó o óuan se.

‡ 11:18 Mi lon Bǐo òuhǔ óueení vǔahǔ (Genèse) 21.12

³² Bïo á ïyàá wáa à bíní ì bío lé mu yén. O Zedion, là a Baraaki, là a Samusôn, là a Zefitee, là a *Daviide, là a Samuwεele lè 6a ñi-cúa fεerowà bïo na 6a wó á ï yí dà máa tè yi búenbúen máa véení.

³³ Lé 6a siadéro le Dónbeenĩ yi bïo yi ñon 6a dàrna 6a bá-zàwa, á wó bïo téréna, á yú bïo le Dónbeenĩ dó mí ñii le mí ì na 6a yi, á mún dàrna tunnáa 6a kúdenwà ñíní.

³⁴ Lé le siidéro mu le Dónbeenĩ yi bïo yi ñon 6a dàrna 6óràa hã dã-sũmáa, á kánia miten ho khà-tóní búero yi. Ba buεεkaa á lò bínia fá. Ba henia mí sia táràa hã hã, á dàrna ñon mí zúkúsa hín-táwá.

³⁵ Lé 6a hãawa búí siadéro le Dónbeenĩ yi ñon 6a bínia mōnnáa mín nùpua na lá húrun lé bïo 6a vèera.

Ba nùpua búí 6a ñínia sánia 6a siadéro le Dónbeenĩ yi bïo yi, á 6a pá le mí máa kání miten á 6a húrun, bèra a na à 6a bíní vèe à keń le mukání binbirĩ yi.

³⁶ Ba búí ñà mí yiwa á hã làntàa kúio 6a yi. Ba han 6a, á can lè hã zúakùaríwà kúaa ho kàsó yi.

³⁷ Ba búí 6a lèekaa lè hã huua 6ó, 6a búí 6a kúiora lè hã kàràkáràwà, ká 6a búí bán 6a 6ó lè ho khà-tóní. Ba búí bán yí zū hen na 6a à zo, á wee zĩ 6a pia lè 6a via sōnna. Mu bïo búenbúen fōora 6a yi. Ba beera 6a lò làa sōobεε.

³⁸ Ho ðímíñá yí ko làa ba, lé bïo 6a sũaaní ho. Ba wee hée víná ho tá hení lè hã búaa yi, á wee hée zo hã hue-beera pōnna lè hã kána yi.

³⁹ Le Dónbeenĩ tà bán búenbúen bïo 6a siadéro le yi bïo yi. εε ká bïo le Dónbeenĩ mu dó mí ñii ñon le mí ì na 6a yi á 6a màhã pá yí yú,

⁴⁰ lé bïo Le Dónbeenĩ lá wíokaa bïo sũaaní bún á ká lè wa búenbúen. Lé bún ñon barén mí dòn yí ko 6a bïo ñii sí ká warén na ká níí ló.

12

Mi wa hĩ wa sia le lònbee lè mí sítwà yi

¹ Awa, bïo á bán seérà-kúii so kínia wεn, á minén mún wa pí bïo búenbúen na wee hè wεn wa máa va lè ho yahó, á mu bè-kora na wee búmaka wεn à wa pí díá, ká mi wa lùwí lè wa sōobεε vaa dã hen na wa ko wa vaa dã.

² Mi wa fá wa yïo o Yeesu yi. Wón lé yïa wee wé à wa dàń dé wa sia le Dónbeenĩ yi. Lé orén wee tíí wa siadéro mu ñii. O tà á 6a búaa wo ho *kùrùwá wán ó o húrun, á tà mu bàn ñiyio yi, lé bïo ó o fèra mōn le sí-wεε na wi mu mōn. A hã làa na ká wán, ó o bèn kará le Dónbeenĩ nín-tíání.

³ Mi leéka a Yeesu bïo. Ba bè-kora wérowà hínōn o wán, ká a màhã ñà mí yi mu búenbúen yi. A mi wáa yí le mi bàra tèro à yí pánká mi wán.

⁴ Mi wee fi lè mu bè-kora, εε ká mi ðín yí fun làa bún yí vaá 6ó mu húmú yi.

⁵ Mi so yiwa sà le zéenii na le Dónbeenĩ ñon mia yi lè le zàwa bïo síi le?

«ĩ za, hen ká a Núhũso wee bé fo, à ù yí pí.

Hen ká a wee zá làa fo, à ù yí tée ù bàra.

⁶ Mu bon, o Núhũso wee wé bé bĩa ó o wa.

Bĩa ó o zū le 6a bïo sã a yi bán búenbúen lé bĩa ó o wee wé ha.»*

⁷ A lé mi béró bïo yi ñon mi lò wee beráa. Le Dónbeenĩ ñuan mia lè mí kùrú zàwa bïo síi. Lé o za yén á bàn maá máa wé bé?

⁸ Ká le Dónbeenĩ yí máa bé mia lè mí zàwa na ká búenbúen bïo, se mi lé le zĩ zàwa, ká mi yínōn le zàwa binbirí.

⁹ Wa maáwà fù wee bé wεn á wa mún fù wee kōnbi 6a. A mu so yí sũaaní à wa wé kōnbi o Maá Dónbeenĩ poń bún bèra a na wa yí le mukání le?

* 12:6 Mi loń Wáhio vūahũ (Proverbs) 3.11-12

¹⁰ Wa maáwà wee bé wɛn ho pòn-za yi héha lè ɓa kùrú yilera. Ká le Dónbeenì dɛn wee bé wɛn bèra a na wa bïo wé se. Le wi à wa ce làa bïo lerén wee ceráa.

¹¹ Wa béró p̄ahũ á mu máa wé wé s̄i wɛn, mu wee wé beé wa lò. Ɛε ká mu véenii á bïa bó bán lé bïa wee wé ɓa nùpua na téréna, bán wee wé keñ ho hɛɛrà yi mu bïo yi.

¹² A mi cén hení mi bàra na tò, mi zení na wee tũmaka à mi fàrá ðíní.

¹³ Mi bè ho w̄hũ na muina, bèra a na à ȳia lé o lóní bïo yí dé wán, ká a vɛɛn̄i dàñ téréna.

¹⁴ Mi wé à ho hɛɛrà keñ minén lè ɓa nùpua búenbúen p̄ahũ, à ceé miten le Dónbeenì yahó, ká bún mía á nùpue woon máa mi a Núhũso Dónbeenì.

¹⁵ O búii yí v̄i v̄i à p̄i le Dónbeenì s̄amu na le wee wé na a yi. Mi pa miten bïo, mi yí día le bïo búii na yí se à lé mi t̄ahũ lòn v̄indè-hɛɛre à dèé bïa ká.

¹⁶ Mi pa miten bïo mu koomu lè mí s̄iwà wéró yi. Mi wé yí zuañ bïo bïo s̄a le Dónbeenì yi làa bïo á ȳia ɓa le Ezayuu wóràa mu bïo síi. Wón m̄on ho ðínlò yi á p̄ánaa mí n̄i-k̄inmu n̄on mín f̄ɛɛ yi.

¹⁷ A mu vaa véenii ó o wi à ɓàn maá dúɓua a yi, ká wón màh̄á yí wó mu. O o wá h̄a yèn-ca-poa san à mu yí dàña yí yèrɛmáa.

¹⁸ Bïo ho fù làa yahó nùpua vá vaá ɓóràa le búee na ɓa le Sinayii yi, bún na ó o nùpue dà wee t̄ii yi, na lé ho d̄hũ, lè le t̄íbí-c̄uaá, lè ho pinpi-beenì, á minén yí vá yí vaá ɓóràa lahó búii yi làa bún ɓàn síi.

¹⁹ Ba ná le búaan̄i w̄lò, lè mu t̄on-beenì s̄a, á ɓa yí dàña mu. A ɓa le le Dónbeenì yí b̄iní yí b̄io làa mí míten.

²⁰ Lé bïo á bïo mà n̄on ɓa yi po ɓa. Bïo ká lé bïo mu t̄amu b̄ia: «Nùpue lée nùpue t̄uaa le búee mu yi, hàrí ò o wé zàn-ȳia, á wón ñ lèeka lè h̄a huua á à búe.»†

²¹ Bïo á bán m̄on á z̄anía ɓa làa s̄obɛɛ, fúaa o *M̄oyiize b̄ia bïo ká: I z̄ana z̄ana á wee zà.

²² Ɛε ká minén bán vá vaá ɓó le búee na ɓa le Sion yi, lè le Dónbeenì na wi f̄ɛɛ ɓa lóhó yi, hón na lé ho Zeruzalɛɛmu na wi ho wáayi. Mi vá vaá ɓó ɓa nùpua c̄ɛrɛɛ na wee dí ho s̄nú yi, bán na lé ho wáayi tonkarowà, lè le Dónbeenì h̄inb̄ii z̄awa na yènnáa túara le c̄ón ho wáayi.

²³ Mi vá vaá ɓó le Dónbeenì h̄inb̄ii z̄awa na yènnáa túara le c̄ón ho wáayi yi. Le Dónbeenì na wee f̄i le cítii ɓa nùpua búenbúen wán lé ðio mi vá vaá ɓó yi, á vá vaá ɓó ɓa nùpua na téréna á b̄io nii sú yi.

²⁴ O Yeesu, ȳia kúaará mí c̄ani ceéraràa wɛn lé wón mi vá vaá ɓó yi. Lé orén le Dónbeenì ðin wán bòràa le p̄aanii finle làa wɛn. O o c̄ani mún b̄io j̄uhũ wi po a *Abɛɛle b̄io.

²⁵ A mi cén wé jí ȳia wee b̄io làa mia c̄ón sese. O *Isirayɛɛle n̄ipomu yáania yí ná ȳia ná ɓa zeñ wán c̄ón, á le lònbee ɓèn yú ɓa. Ká warén bán lé le Dónbeenì wee b̄io làa wɛn ho wáayi. Ká wa tun wa j̄ik̄onna le wa máa jí le c̄ón, á le lònbee mún ñ yí wɛn lée k̄énk̄én.

²⁶ Le Dónbeenì yánkaa wee b̄io à ho tá búenbúen dèké. A ho zuia á b̄io ká lé b̄io le dó mi nii n̄on wɛn le mí ì wé: «Ī pá à b̄iní ì wíoka à dèké ho tá, á mún ñ dèké ho wáayi.»‡

²⁷ Bún kúarà le b̄io léra na dà wee dèké á khii vé. Ká b̄io yí dà máa dèké bún ñ keñ b̄in.

²⁸ Lé bún n̄on á warén bá-z̄amu na wa yú á yí dà máa dèké. Bún b̄io yi à mi wa z̄ín le Dónbeenì s̄amu na le wó làa wɛn b̄io, à sá na le yi à héha làa b̄io le s̄ii vá yi, lè le k̄onb̄ii, lè le ya-héz̄anii.

²⁹ Mu bon, wán Dónbeenì ka lòn d̄hũ na wee yáa mu b̄io.

† 12:20 Mi loñ Léró v̄uahũ (Exode) 19.12-13 ‡ 12:26 Mi loñ Aazee v̄uahũ 2.6

13

Bio le Dónbeenĩ nĩpomu ko 6a 6ua lè miten

- ¹ Mi wań mĩn làa bĩo 6a nuzàwa waráa mĩn bĩo síi.
- ² Nĩ-hãni wé huera mi wán à mi 6ua a sese, mi yí le mi yiwa sà bĩn yi. Ba nĩ-dòndáa 6úi wó mu, á 6a 6uan ho wáayi tonkarowà ká 6a yí zũ mu.
- ³ Mi wé leéka bĩa wi ho kàsó yi bĩo, à keń lè mi páanía wi ho yi làa ba. Mi mún wé leéka bĩa 6a wee beé lò bĩo, à keń lè minén 6a mún wee beé lò.
- ⁴ Báawa lè mí hãnání, mi wé bè bĩo le Dónbeenĩ bía yi mu yaamu dǎní yi. O báa tàá o hã á yí ko ò o wé hã-fénló tàá bá-fénló. Mi zũn le le Dónbeenĩ khií síini 6a hã-féwá lè 6a bá-féwá núná.
- ⁵ Mi yí le mi sía sòobá wé vá le wáń yi dà khií. Mi le bĩo wi mi cǎn à mi sía wa bĩo yi. Le Dónbeenĩ mí beere yáá bía bĩo kà: «Loń, † máa día fo ũ dòn, † máa pĩ fo hùú.»*
- ⁶ Lé bĩn te bĩo wa sía hereka á dà à bĩoráa bĩo kà: «O Nũhũso Dónbeenĩ wee séení wen féee, á wa máa zǎn dèe. Nũpua yí dà dèe 6úi máa wé làa mi»†
- ⁷ Bĩa zéenia le Dónbeenĩ bĩo làa mia á mi tà le yi á mi wé leéka bĩo. Mi loń bĩo 6a 6uan lè miten le Dónbeenĩ bĩo dǎní yi vaá húrunnáa. Minén mún 6ua miten lè 6a bĩo síi.
- ⁸ Bĩo ó o Yeesu *Krista karáa ho hĩhũ lé bĩn ó o mún karáa ho zuia. Lé bĩn ó o ò dǎnnáa féee máa yèrémá hùú.
- ⁹ Mi pa miten bĩo, à yí día le 6a khà mia vĩnĩ lè ho kàránló síiwà na yí se. Bĩo se lé à wa yí ho pánká le Dónbeenĩ sáamu na le wee wé bĩo yi, Ká yínǎ hã làndáwá na bò ho dǎnló wán bĩo yi.
- ¹⁰ Warén muinĩ yeenĩ dèe wi. Á 6a yankarowà na wee sá 6a *zúifùwa pǎnsòni bùkú yi á yí ko 6a wé dí bĩo wi le wán.
- ¹¹ Ba yankarowà nũhũso wee 6ua 6a bùaa na 6a fũaana cǎni à zoráa le *sòobá-lùe yi mu bè-kora séndíaró bĩo yi. Ká 6a bùaa mu bán 6a wee lée cǎi ho donkĩahũ.
- ¹² Lé làa bĩn síi 6a mún 6uan o Yeesu lóráa ho Zeruzalɛmu lóhó donkĩahũ á lée bó. O bĩo wó ká síi bèra a na ò o cǎni pánká yi, à 6a nũpua bè-kora sèn día.
- ¹³ Á mi wáa wa lée sí a Yeesu mu yahó ho donkĩahũ, à hã làntàa na là làa wo bàn síi à wa mún tà yi.
- ¹⁴ Ho lahó na wa wi yi ho dǎmĩnǎ yi á máa keń bĩn féee. Lé bĩn te bĩo wa wee càráa hĩa wa khií keení yí ho yĩró na lua yi.
- ¹⁵ Mi wé wa khòní le Dónbeenĩ féee o Yeesu pánká yi, à bĩn wé lòn muinĩ na wa yan nǎn le yi. Dén muinĩ so lé wa nĩnĩ bè-bionii na wa wé è khònínáa le.
- ¹⁶ Mi wíoka wé wé mu bè-tentewà lè 6a nũpua, à wé séení mĩn lè mí níi bĩo. Bĩn ka lòn muinĩ, mu bĩo sí le Dónbeenĩ yi. Mi yí le mi yiwa sà bĩn yi.
- ¹⁷ Bĩa wi mi nũhũ wán á mi wé bè bionĩ yi. Ba wee pa mi bĩo, á lé barén mún khií zéeni bĩo mi bĩo karáa lè le Dónbeenĩ. Ká mi wee bè 6a bionĩ yi, á 6a wé è sá mí tonló lè le sí-wɛɛ. Ká mi yí máa wé bĩn, á 6a wé è sá ho ká 6a sía yí wan, bĩn á cǎnú mia yi.
- ¹⁸ Mi wé fio na wen. Wa láa waten yi, á zũ le wa yí wó yí khon bĩo 6úi yi. Á wa mún wi à wa wé wé bĩo se féee.
- ¹⁹ † I wee henĩ mu á à na mia le mi fio le Dónbeenĩ yi bèra a na à † yí ho wǎhũ bĩnĩ 6uen mi cǎn fùafù.

* 13:5 Le bionĩ mu bía bò bĩo túara ho Làndá zéeníló vũahũ (Deutéronome) 31.6, 8 yi là a Zozue vũahũ 1.5 yi. † 13:6 Mi loń Lenĩ vũahũ (Psaumes) 118.6

Hã farà

²⁰⁻²¹ Le le Dónbeenĩ wé à mi dàń wé bïo se á le sïi vá yi. Lé lerén lé ho héerà òanso. Le bò le páanĩi làa wɛn fɛɛɛ lè wa Nùhũso Yeesu cãni. Lé lerén vèenía wo léra mu húmú yi á wó lè mí nĩpomu paro binbirĩ. Le o Yeesu *Krista pànká yi à le Dónbeenĩ mu wé à wa dàń wé bïo le sïi vá yi. Le ho cùkú bïo sï a Yeesu Krista yi fɛɛɛ. *Amiina!

Mòndén bionĩ làa tɛɛnii

²² Wàn zàwa lè wàn hĩnni, hã bíoní bïo yɛn na á ĩ túara kà á mi pa bïo sese, ĩ túara hã nɔn mia à henínáa mi sĩa.

²³ Wàn za Timotee á ɓa wãa léra ho kàsó yi día. Ká a yú ɓueé dɔn fùafù, á wa à bè mín ɓueé ɓúɛɛkí mia.

²⁴ Mi tɛɛní mi ya-díwá ɓúenɓúen yi, làa bĩa bïo sã le Dónbeenĩ yi ɓúenɓúen. Wàn zàwa lè wàn hĩnni na wi ho Italii kɔhũ yi wee tɛɛní mia.

²⁵ Le le Dónbeenĩ wé mí sãamu lè mi ɓúenɓúen.

Ho vūahū na ó o Zaaki túara

Vūahū túaró jūhū

O Zaaki na lé o Yeesu ɓàn za, lé yia túara ho vūahū na kà. O Yeesu húmú là a vèeró món lé ɓio ó o tàráa o ɓio, á wó a ñi-keníni. O o ɓio zéenia le o wó ho Zeruzalεmu kèrètíewa kuure ya-dí (Bè-wénia 15). O ɓioní yahó sá ɓa *zúifùwa na lé ɓa kèrètíewa, na saawaa wi hã kã-vio yi (1.1).

ɓio ɓa kèrètíewa ko ɓa ɓua lè mítén lé ɓún ó o Zaaki ɓia ɓio mí vūahū yi. O ɓia le mu bè-zūmíni wee lé le Dónbeení cón. O mún ɓia ho nàfòró, lè mu khemu, lè ho kúará khénló ɓio (1.2–2.13).

O Zaaki ɓia le le siidéro le Dónbeení yi lè hã wára á léera (2.14–26). O ɓia le wa jini paa ko hã keí (3.1–13). O mún ɓia mu bè-zūmíni binbirí ɓio (3.13–18). ɓia wee kúee ɓa nùpua mín yi, làa ɓia wee jùu mín, lè ho nàfòró ɓànsowà ɓán ɓúenɓúen ó o jà zeñ wán (4.1–5.6). O Zaaki vūahū lii véenii, ó o jà ɓa kèrètíewa zeñ wán le ɓa wé hĩ mí sia, á wé fio le Dónbeení yi na mín yi.

Le tɛenii

¹ Mu lé ínén Zaaki na lé le Dónbeení là a Yeesu *Krista ton-sá á túara ho vūahū na kà. I wee tɛenii a *Isirayεele zí-júná píru jùn ñipomu yi, ɓia tà a Krista ɓio, na saawaa wi ho dímiɓá yi.

Mi hĩ mi sia le lònbee pãahū

² Wàn zàwa lè wàn hinni kèrètíewa, ká le lònbee lè mí síiwà wé yú mia, á mi zūn le mi júná sí làa sòobéε.

³ Hen ká mi siadéro le Dónbeení yi fára tina le lònbee pãahū, lé ɓún ñ na ká mi ñ wíoka à dàñ le lònbee mu.

⁴ Mi ko mi wíoka ca mi kuio à sánsá le lònbee fúaa mu vaa véenii. Lé ɓún ñ na ká mi ñ wé ɓa nùpua na ɓio ɓúenɓúen se, á bè-kohó ɓio yí máa mí léé yi, á dèε ɓúí yí fòora yi.

Mi wé dé mi sia le Dónbeení yi à fioráa

⁵ Ká a ɓúí wi mi tãhū á mu bè-zūmíni fòora yi, á ɓànsò fio mu le Dónbeení cón, á le è na mu wo yi. Le Dónbeení hii wi, le wee hã ɓa nùpua ɓúenɓúen, le yí máa wé héhéeka ɓio ɓúí yi.

⁶ Éε ká ɓànsò màhá ko ò o dé mí sii binbirí le Dónbeení yi à fioráa, à yí titika. Yia wee fio ká a titika ɓio ɓonmín lòn dèε ɓúí na ho pinpiró wee yèrémáka làa ɓio ho sii vá yi.

⁷ ɓànsò yí ko ò o leéka le mí ñ yí ɓio le Dónbeení cón.

⁸ O yí zū ɓio ó o ò dé mí sii yi. O yí dà máa bè ɓio dà-kéní món.

O kèrètíe na khon làa yia nàfòró wi ɓio

⁹ O kèrètíe na khon á ɓio jūhū mía ò o le mí sii wa, lé ɓio le Dónbeení cón ó o ɓio jūhū wi.

¹⁰ O o kèrètíe na lé o nàfòró ɓànsò sii mún dà á wa, lé ɓio le Dónbeení zéenia làa wo le ká mínén ɓio níi mía, se o ɓio jūhū mía. O ɓio ɓúenɓúen á à vé lè le pūiilè ɓúí síi na máa wé mía ká le di ɓio sii.

¹¹ Ká le wii hà á yóó wee jí lè mí sòobéε, à le jini he, à pūiilè di, à semu ɓúenɓúen dèenii vī. Lé ká sii ó o nàfòró ɓànsò ɓio khii wéráa. O ɓio ɓúenɓúen khii dñ dñ á à vé làa cúekúee.

Mu bè-kora wéro yilera wee lé o nùpue yi

¹² Yia káa le lònbee le mí síiwà yi, ò o síidéro le Dónbeenì yi pá fàrá òn wón ònso òhùú sí. Mu bon. Yia há mí síi fúaa mu vaa véenì, á le Dónbeenì ì na le mukànì binbirì na máa vé ònso yi. Dén lé le sàánì na le dó mí òn le mí ì na bíà wa le yi.

¹³ Yia síi wé vá mu bè-kora wéro yi, à ònso yí bío le lé le Dónbeenì mu ló yi. Mu bon. Le Dónbeenì síi yí dà máa vá bè-kora wéro yi, á lerén mí bεεre mún yí máa dé mu wéro yilera o ònpué yi.

¹⁴ Εε ká mu lé wa sía vário mu bè-kora wéro yi, lé bún wee khà wεn vīnì.

¹⁵ Ká yia màhá síi vá mu bío na yí se yi á tà wó mu, à bún lé bío wé mu bè-kohó. Ká mu bè-kohó há fàrá mí naní ònso yi á vivio tina, à mu wé mu húmú.

¹⁶ Wàn zàwa le wàn hínni na á í wa làa sòobée, mi yí khà miten.

¹⁷ Mu bè-tentewà óúenóúen wee lé le Dónbeenì cón, dén mí òn na léra mu khoomu. Le Dónbeenì òn mí ònnii, le yí máa yèrémáka lòn taró.

¹⁸ Le Dónbeenì le mí síi bío á yáá òn mí mukànì wεn le mí bíonì na le ho tuiá poni, á wa wáa dú mu bè-lénnia óúenóúen yahó le mu bè-yáa bío síi.

Mi wé wé bío le Dónbeenì bíonì bíà

¹⁹ Wàn zàwa le wàn hínni na á í wa làa sòobée, mi zūn bío kà: Mi ní-kénì kénì ko à mí wé tá mí òikónna sese. Mi wé yí cí bíonì wán. Mi mún wé yí le mí sía cí fùafù.

²⁰ Mu bon, o ònpué na síi wee cí á yí dà máa wé bío térenna le Dónbeenì cón.

²¹ Lé bún òn á bío wee tíi o ònpué yi óúenóúen, le mu sūnsūmámu à mí díà. Mi línii miten à tà le Dónbeenì bíonì bío, dío le dù mí yiwa. Dén dà a kánì mia.

²² Ká mí màhá wé yí òn le bíonì mu mí òn. Mi wé wé bío le bíonì mu le mí wé. Ká mí yí máa wé bún, se mí wee khà miten.

²³ Mu bon. Yia wee òn le bíonì mí òn ò o yí máa wé bío le bíonì mu le o wé, wón ònso ka lòn ònpué na lá ho zùbálén ò o lora mí yahó.

²⁴ Bío ó o lora míten vó ò o wà, ó o yi dèenía sà bío ó o karáa yi.

²⁵ Ká yia óen wee cúii le Dónbeenì làndá, ho làndá tente na wee wé ò o ònpué wé míten, á wee tà bè ho yi, wón ònso òhùú á à wé sí mu bío yi. Ònso yí máa òn ho làndá mu à bínnì ònnsá yi. O wee bè ho yi.

²⁶ Hen ká a búii wee leéka le bío mí wee wé lé bío sí le Dónbeenì yi, à ònso màhá òn pèè míà, se o wee khà míten, se bío ó o le mí wee wé bío sí le Dónbeenì yi òhùú míà.

²⁷ Wàn Maá Dónbeenì yahó á bío sí le yi binbirì lé à wa séenì óa híiminii le óa màháawa na lò wee be, à mún yí díà le ho díimíhá bío vá wεn dé mu bè-kohó yi.

2

Mi wé yí hueeka óa ònpuá mín yi

¹ Wàn zàwa le wàn hínni, bío mí dó mí sía wa Òhùúso Yeesu *Krista na le o cùkúso yi, á mí wáa wé yí hueeka óa ònpuá mín yi.

² Hen ká a búii lá óuara mí kúeemínwánlò lùè yi síi, á zà mí nín-kíza fibεεre na wó le ho sánú le mí sí-sení. Mu páahú à ní-khenii búii mún vaá ló óuara ho kúeemínwánlò dà-kénì kénì mu yí le mí sí-lènna.

³ A mí kònbio há sí-sení ònso á bíà òn wo yi: «Ūnén, óuee kεεní le kanmúinii wán.» A mí óen bíà òn o sí-lènna ònso yi: «Ūnén òn ho wáyii», bún míà à «ū óuee kεεní ho tá yi í ònsánii.»

⁴ Ká mi wee wé bɔ́n, se mi so yí máa hueeka mɔ́n le? Ká mi wee wé kà, se lé há yile-kora lé há mi ɓuan á wee cítíráa mɔ́n.

⁵ Wàn zàwa lè wàn hɔ́nni na á ĩ wa làa sòobéε, mi jí bɔ́o kà: Mu so yínɔ́n le Dónbeenì hueekaa bɔ́a lé ɓa nì-khenia ho ðímíjásá cón, à ɓa dé mí sɔ́a le yi le? Dén sɔ́idéro so lé ðio lé ɓa nàfòró binbirì. Ba nínì ì kéń le Dónbeenì béenì na le dó mí jii le mí na bɔ́a wa le yi.

⁶ εε ká minén bán màhá wee zùan ɓa nì-khenia yi. A bɔ́a wee beé mi lò, á wee ɓua mia varáa le cítii finii lara yi so yínɔ́n ho nàfòró ɓànsowà le?

⁷ Ho nàfòró ɓànsowà mu mí beεere lé bán mún wee yáa o Yeesu na mi bɔ́o sà yi yèni.

⁸ Le Dónbeenì bá-zàmu làndá na túara le Dónbeenì bíonì vūahú yi lé há kà: «Wáń mi ninza làa bɔ́o ũnén ũ beεere waráa ũten bɔ́o síi.»* Ká mi wee bè ho làndá mu yi binbirì, se mu se.

⁹ εε ká mi wee hueeka ɓa nùpua mɔ́n yi, se mi wee wé mu bè-kora. Mi júná á à sí, lé bɔ́o mi yí bò ho làndá mu yi.

¹⁰ Mu bon, ká a ɓúí vūnun bɔ́o le Dónbeenì bò henía dà-kení ɓúí wán, hàrí ká a bò bɔ́o ká ɓúenɓúen yi, se lé mu ɓúenɓúen ó o pá vūnun wán.

¹¹ Mu bon. Le Dónbeenì na bɔ́a le ũ yí fé baa tàá háa,† lé dén mún bɔ́a le ũ yí ɓúe nùpue.‡ Awa! A ka lè fo yí fó háa tàá fo yí fó baa, à fo màhá ɓó a nùpue, se fo pá vūnun le Dónbeenì làndá wán.

¹² Mi zūń le le Dónbeenì á à cítii mia lè ho làndá tente na wee wé ò o nùpue wé míten. Lé bɔ́n nɔ́n á mi ko mi bè ho làndá mu yi mi bíonì lè mi wára yi.

¹³ Mu bon, pãahú na le Dónbeenì khíi cítii ɓa nùpua yi, á bɔ́a yí zūna mí ninzàwa màkàrí á yí wó le hii làa ba, á le Dónbeenì mún khíi máa zūń ɓa màkàrí á máa wé le hii làa ba. Ká yia wee zūń mí ninzàwa màkàrí à wé le hii làa ba, wón ponì á à sɛn le cítii fi nònzoñ.

Le sɔ́idéro le Dónbeenì yi ko mu wé mi há wára yi

¹⁴ Wàn zàwa lè wàn hɔ́nni, ká a ɓúí bɔ́a le mí tà a *Krista bɔ́o ò o wára á mu màhá yí máa mi yi, se mu jùhú so wi le? Bɔ́n so dà a káńi a le?

¹⁵ Ka lè mɔ́n za tàá mɔ́n hɔ́nló na lé o kèrètíε á sɔ́-zɔ́nia tà mía, á bè-dínii wee fòo wo yi síi,

¹⁶ ó o ɓúí ló mi tãahú bɔ́a nɔ́n wo yi: «Lén làa héεrà, vaa lá ũ tɛenì dèε zɔ́, à vaa yí ho ðɔ́nló dí sɔ́.» A ɓànsò màhá yí hɔ́n wo làa bɔ́o ó o màkóo wi yi, se mu jùhú so wi le?

¹⁷ Lé bɔ́n á yia le mí tà a Krista bɔ́o à mu yí máa mi a wára yi, se mu jùhú mía.

¹⁸ Mu dà a wé le o ɓúí bɔ́a bɔ́o kà: «Ba ɓúí tà a Krista bɔ́o mí dòn, à ɓa ɓúí ɓèn wee wé há wára na se mí dòn.» Awa! Á ũ wáa zéení ũ Krista bɔ́o tàró binbirì na há wára mía yi làa mi, á ínén ɓèn ñ zéení làa foñ lè ĩ wára na se le ĩ tà a Krista bɔ́o binbirì.

¹⁹ Fo tà le le Dónbeenì léε dà-kení mí dòn le? A bɔ́n se lon. A ɓa cínáwa mún tà mu yi á wee zà le yahó lè le zánii.

²⁰ Fo léε ɓánbú le? Fo wi à ĩ zéení làa fo le o Krista bɔ́o tàró na yí máa mi há wára yi jùhú mía le?

²¹ Mi loń wàn ɓúaa *Abarahaamu. Léε webio nɔ́n á le Dónbeenì le o lé o nùpue na téréna? Mu so yínɔ́n bɔ́o ó o wó bɔ́o yi le? O tà hɔ́n mí za *Izaaki lè le Dónbeenì le muinì yeenii dèε wán.

²² Fo yí mɔ́n le? O sɔ́idéro le Dónbeenì yi á léera là a wára. Lé bɔ́n ó o sɔ́idéro mu jii sùráa há wára na ó o wó bɔ́o yi.

* 2:8 Mi loń Levii nùwá vūahú (Lévitique) 19.18 † 2:11 Mi loń Léro vūahú (Exode) 20.13 ‡ 2:11 Mi loń Léro vūahú (Exode) 20.14

²³ Bũn lé bïo nɔn á bïo túara le Dónbeenĩ bïonĩ vūahũ yi ó dǎnĩ yi á jii sūrǎa: «O *Abaraamu dó mí s̄ii le Dónbeenĩ yi, lé bũn nɔn le càtío wo là a nùpue na téréna le yahó,» § á le dú mu bónmu làa wo.*

²⁴ Mi yí mɔn le? O nùpue wárá lé hĩa wee wé ò o wé o nùpue na téréna, ká mu yínɔn o Krista bïo tǎrò mí dòn.

²⁵ Lé bũn ó o hĩa búii na hĩa wee yèé mítén bïo hĩa wórǎa. O yèni ɓa le Arahaabu.† O hĩa téréna le Dónbeenĩ yahó bïo ó o wó bïo yi. O hĩa tà ó o *Isirayele n̄ipomu tonkarowà làara a wán, á séeníá ɓa á ɓa ló ho lóhó yi á nùpue yí mɔn ɓa.

²⁶ Mu bon, nùpue mànákǎ hĩa ló a yi ò o hí. Lé bũn ó o Krista bïo tǎrò na yí máa mi hã wárá yi á mún ka lòn bïo na húrún.

3

O nùpue ko ò o jii pèè wé

¹ Wàn zàwa lè wàn hĩnni, mi búenbúen yí cà à mi wé n̄i-kàránlowà. Mi zū le warén n̄i-kàránlowà á le cítii khii wé here wán á à poñ ɓa nùpua na ká.

² Mu bon, wa búenbúen wee wé khe bïo cèrèè yi. Nùpue búii lá yí máa bío khe s̄ii, se wón ɓanso lée nùpue na jii tun á dà mí s̄anía wee ɓua yi.

³ Hen ká wa wi ò o cúa wé bè bïo wa le o wé yi, à wa dé ho kàràfi o jii yi. Lé bũn wa wee wé à dàrnáa o bïo.

⁴ Mi mún loñ ho won-beeni na ɓa wee ca ho p̄nsò-beeni yi à ho pinpi-beeni wé j̄aa. Lée dà-za d̄èè búii pénpéréké na c̄éra ho món yi, lé dén á ȳia wee p̄a ho won-beeni mu wee wé ki làa ho, à ho va làa hen na ó o le ho va yi. ⁵ O nùpue jii mún ka kà s̄ii. Le ka c̄inú, ká le màhã wee khòní mítén mu bè-beera na le dà wee wé bïo yi. Mi loñ, yínɔn ho d̄a-za wee c̄í le dùu-beeni le?

⁶ O nùpue jii mún ka lòn d̄shũ. Wa s̄anía biowa búenbúen t̄ahũ á le jii le d̄io sú lè mu bè-kora á wee d̄éè wa s̄anía búenbúen. Lé lerén wee ȳaa wa bïo búenbúen lè ho d̄shũ bïo s̄ii. Bũn bè-ȳaanii so búenbúen wee lé o *Sat̄ani yi.

⁷ O nùpue dà wee mání ɓa najuwà lè mí s̄íwà, lè mu jummu bùaa, lè ɓa j̄inzàwa, ó o mún mánía ɓa.

⁸ Ká le jii dén á nùpue yí dà máa hè yi. Le yí se. Le yí dà máa wé t̄été. Le ka lòn sūrò na wi le yi, á wee búe ɓa nùpua.

⁹ Lé le jii mu á wa wee khònínáa o Nuh̄so Dónbeenĩ na lé wa Maá. A lé lerén jii dà-kéní kéní mu á wa mún wee d̄ánkání lè ɓa nùpua, bán na le Dónbeenĩ lera à ɓa ɓonmín làa de.

¹⁰ Le khòníi lè hã d̄ánkáa wee lé le jii dà-kéní mu yi. Wàn zàwa lè wàn hĩnni, mu lá yí ko mu wé wé kà s̄ii.

¹¹ Mi so d̄in̄ mɔn à jummu na s̄í làa bïo yí s̄í á páanía wee lé buii dà-kéní yi le?

¹² Wàn zàwa lè wàn hĩnni, mónkòró v̄indèè so dà a ha jia le? A jinna so dà a ha mónkòró le? Làa bũn s̄ii, á mu jummu na s̄í yí dà máa lé le buii na jummu yí s̄í yi.

Mu bè-z̄ur̄mini wee lé le Dónbeenĩ c̄n

¹³ Wàn zàwa lè wàn hĩnni, nùpue na bè-z̄ur̄mini binbir̄i wi á wi mi t̄ahũ le? A ɓanso w̄aa z̄eení mu làa bïo ó o wee ɓuaráa mítén sese, lè hã wárá na ó o wee liiní mítén wé. Lé bũn á à z̄eení le o bè-z̄ur̄mini binbir̄i wi.

¹⁴ Èè ká lé le yande-s̄umúí wi mia, á wee penka làa mín, à mi yí yòní mitén bïo mi le mi lé mu bè-z̄ur̄mini ɓansowà bïo yi. Ká bũn wi mia, se mi p̄a ho t̄iá poni.

§ 2:23 Mi loñ Bïo Nuh̄ Búeenii vūahũ (Genèse) 15.6
Arahaabu: Mi loñ Zozue vūahũ 2.1-21; 6.22-25

* 2:23 Mi loñ Ezayii vūahũ 41.8 † 2:25

¹⁵ Mu bè-zūrīnī mu lé ho dīmíjása bè-zūrīnī. Mu yí ló le Dónbeenī Hácírí cón. Mu yàá ló a Satāni cón.

¹⁶ Hen ká le yandee lè hā penkaa wi lùe na yi, à dén lùe so bio lùnka. Hā wén-kora lè mí síiwà wee wé kēn bīn.

¹⁷ Εε ká yīa le Dónbeenī bè-zūrīnī wi yi, wón yi wee ce. O mún wee wé à ho hээрà kēn 6a nùpua pāahū, o wayi, o bionī mía. Bānso zū mí ninzàwa màkàrí. O hii wi á wárá búenbúen se. O yí máa hueeka nùpua mín yi, o lé o húaarà.

¹⁸ Bán wee wé à ho hээрà kēn 6a nùpua pāahū, 6a wárá ka lòn bè-dīnii, bio wee lé mu mún lée bio na sí le Dónbeenī yī.

4

Bio á mi sía wee vá wéró yi na yí se á mi khí yi

¹ Wàn zàwa lè wàn hīnni, mu wó kaka á mi wee firáa làa mín? Mu so yínó mi sía bio na yí se càró bàn poni na wee búe mia féεε bio yi á mu wee wéráa le?

² Mi sía wee vá mu bio búu yi ká mi màhā yí dà máa yí mu à mi wāa wé búe mín. Le yandee wi mia á bio mi yí máa yí bio mi sía vá yi, à mi wāa wé fi làa mín. Mi yí máa yí bio mi sía vá yi, lé bio mi yí máa fio mu le Dónbeenī cón.

³ Tàá ká mi flora le Dónbeenī cón á mi máa yí mu, lé bio á bio mi leékaa wee floráa yí se. Mi floró jūhū lé à mi yí mu bio à wээрáa mi sía cùéé.

⁴ Mi ka lòn háa na bàn báa wi ò o wee fé 6a bá-vio. Mi so yí zū le yīa wa ho dīmíjá bio se wón jina le Dónbeenī le? Yīa wi ò o wañ ho dīmíjá bio, á bànso bèn ñ wé le Dónbeenī zúkúso.

⁵ Mi so wee leéka le le Dónbeenī bionī vūahū yi á hā bionī na ká bía káamáa le? «Le Dónbeenī Hácírí na le dó wēn á le yí wi à le léé yi là a búu hùúu.»

⁶ Εε ká le sāamu na le màhā wee wé làa wēn á po būn. Bio ká lé bio bía le Dónbeenī bionī vūahū yi: «Bia wee yoní mīten á le Dónbeenī pá bio, ká le màhā wee wé mí sāamu làa bía wee liiní mīten.»*

⁷ A mi cén wé liiní mīten le Dónbeenī yahó. Mi dīn sánsá a Satāni, ó o ò lùwí ká à día mia.

⁸ Mi lén va lè le Dónbeenī cón á lerén bèn ñ sí mí yahó. Minén bè-kora wérowà, mi khí mu bè-kora wéró yi. Minén na yí máa bè mu bio dà-kéní mún, mi día mīten búenbúen na le Dónbeenī yī.

⁹ Mi sè mi yara, à mi wá. Mi día hā konsíní à mi wá. Mi día le sí-wεε à mi sè mi yara.

¹⁰ Mi liiní mīten o Nuhúso yahó ó o ò yoní mia.

Mi wé yí cítí mīn

¹¹ Wàn zàwa lè wàn hīnni, mi wé yí jùu mín. Yīa jùuna mīn za tàá mīn hīnló, tàá á cítí wo, se bànso bía khon le Dónbeenī làndá dānī yi, o wee cítí ho. Ká fo hīa wee fi le cítí ho làndá wán, se fo wāa yí máa bè ho yi. Fo wee wé ūten lè le Dónbeenī làndá cítí-fi.

¹² Le Dónbeenī mí dòn lé dío bàrá ho làndá á lé lerén mún lé o cítí-fi. Lé lerén dà à kǎnī a nùpue, á mún dà à wé ó o bio á à yáa. Á ūnén bèn lé o yén á wee cítíráa mīn za?

Minén nàfòró bānsowà, héyī!

¹³ Awa, mi le í bio bio dà-kéní na mia. Mi wee wé bio le ho zuia tàá ho yīró ká mi ì va ho lóhó na ká, á vaá duan le lúlú-kùure, á à yí ho cūnú.

¹⁴ Mi wee wé bio būn ká mi jòn yí zū bio pan mia ho yīró. Mi ka lòn 6ó-khūumu na wé fà à dēnī bīnī khí fùafù.

* 4:6 Mi loñ Wáhio vūahū (Proverbs) 3.34

¹⁵ Mi lá ko mi wé bío bío kà: «Ká le Dónbeení tà, á wa yíò wi lua ho yíró á séeníá wén á wa à wé bío kà làa bío kà.»

¹⁶ Εε á bún mi yí máa wé à mi wee yòóní miten lè mi khòn-bíóní. Bún síi yí se.

¹⁷ Lé bún nòn, ká yíá zū bío ó o ko ò o wé ká mu se ò o yí wó mu, se bànso wó khon.

5

¹ Awa, bío ká wán lé minén nàfòró bànsowà á ì wiráa. Mi wá, à wāamaka mu bè-sūmáa na khíi yí mia bío yí.

² Mi nàfòró wee yáa. Mi sí-zínia á ho bénló wee là.

³ Mi sánú lè mi tǝnǝn semu wee yáa. Lé bún wee zéení le mi wó khon. Lé bún nòn le Dónbeení cítíi fi nǝnzǝn, ká mi bío á à yáa búenbúen làa bío ho dǝhǝ wé cǝnǝa mu bío bío síi. Cǝnú ká, ká ho ðímíjǝ á à vé, à minén pá pan mi nàfòró bío á bóbókaa ho yí léé webio?

⁴ Mi loí, ba nùpua na wee sá mi manawà yí á mi máa wé dèení sàání yí. Lé bún lé mi wékheró, á nòn ba wee záráa làa mia. A ba zía mu á le Dónbeení na dà mu bío búenbúen jǝ.

⁵ Ho tá wán, á bío búí yí fòora mia. Mi wee wé bío mi sía vá yí. Mi wee weé mi sía. Mi wee ðíní miten lòn bùaa na ba wee há ho búeró bío yí ká le cítíi fló wizonle dén bèn jǝana lua.

⁶ Bía yí wó yí khon, á mi síinia júná á bó, à ba yáa yí tǝmǝa hàrí cǝnú.

Mi wé hí mi sía à pa a Núhǝso

⁷ Wán zàwa lè wán hínni, lé bún nòn, á mi hí mi sía fúaa ká a Núhǝso binía buara. Mi loí o vǝro. O wee wé hí mí síi pa há vi-yáa na ó o ò ðí mí bío, à mún hí mí síi pa há viora na à ðéé o bè-ðínii, à bè yí láráa mí ðínló.

⁸ Minén mún wé hí mi sía, mi hení mi sía, lé bío ó o Núhǝso ò buen hen làa cǝnú.

⁹ Wán zàwa lè wán hínni, mi wé yí le mi sía cǝ mún yí à jǝu mún, ó o Núhǝso máa cítí mia. Hen làa cǝnú ká a Núhǝso na lé o cítí-fi á à buen.

¹⁰ Wán zàwa lè wán hínni, le Dónbeení jǝ-cúa fǝrowà na bía a Núhǝso Dónbeení yèni yí, á lò bon ká ba pá há mí sía. Minén mún hí mi sía le lònbee yí lè ba bío síi.

¹¹ Mi loí, wa wee bío le bán na tà le lònbee yí, á júná sí. A mu bèn bon, mi jǝ a Zoobu bío. O hía há mí síi á mu bío búenbúen kúio wo yí, á mi bèn mǝn bío ó o Núhǝso wó nòn wo yí mu va à véení. Tǝiá poni, o Núhǝso zū le màkǝrí làa sòobéε.

Mi wé le jǝ-kéni bànsowà

¹² Wán zàwa lè wán hínni, bío yáa pá wi bún á ì hení ì na mia lé bío kà: Mi yí ví ví yí dé dèε. Mi yí dé ho tá, tàá ho wáayi, tàá bè-vio búí. Mi wé le ũuu, à mi ðín bún wán. Ká mi le búéé, à mi ðín bún wán. Bún lé bío ò na ká le Dónbeení máa síini mí júná.

Mi wé séení mǝn ho floró yí

¹³ Hen ká minén ó o búí lò wee be ò o fio le Dónbeení yí. Ká a búí síi wan, ò o sío à khòóní a Núhǝso.

¹⁴ Hen ká minén ó o búí lò yí here, ò o ve ba kèrèŧεwa kuure ya-ðíwá à bán buée khíi ho jǝlǝ làa wo o Núhǝso yèni yí, ká ba fio na a yí.

¹⁵ Ká ba dó mí síi binbirí á floraráa, á yíà lò yí here á à wa. O Núhǝso á à weé wo. Ká bànso wó bè-kora búí, ó o Núhǝso ò sén mu ù día.

¹⁶ Awa! A mi wǝa wé bío mi wékheró làa mún. Mi wé fio na mún yí, bèra a na à mi wa. O nùpue na téréna wón floró pǝnká wi.

¹⁷ Mi loń, le *Dónbeenĩ ĵi-cúa fεero *Elii hĩa lé o nùpue lè warén bĩo síi. A bĩo ó o flora lè mí sòobéε bèra a na à ho vlohó yí tè, á ho bèn yí tò á dñn hã lúlúio bĩo tĩn lè mí sanká.*

¹⁸ Bũn món ó o bĩnĩa flora á ho vlohó tò á ho tá bĩo na dà wee ha á han mí bia.

Yĩa vũnun bĩnĩ bueńló

¹⁹ Wán zàwa lè wán hĩnni, hen ká a búi vũnun día le Dónbeenĩ tũiá poni mi tĩahũ, ó o búi buan bueé bàrá ho wã-tente wán,

²⁰ à mi zũń le yĩa fó a bè-kora wéro ho wã-kohó na ó o lá wi wán, wón kãńia wo mu húmú yĩ. Lé bũn ñ na ká le Dónbeenĩ máa bĩnĩ máa leéka bãnso bè-kora na ó o wó búenbúen bĩo.

* 5:17 Mi loń Bá-zàwa nĩn-yání vũahũ (1 Rois) 17-18

Ho nín-yání vūahú na ó o Piere túara

Vūahú túaró nūhú

O Piere nín-yání vūahú ó o túara nɔn ɔa kèrètɛwa na saawaa wi ho Azii Minɛere kána búí yi. Nún-sí lé o Poole, tàá bǐa làa wo páanía sá á zéenia le Dónbeenǐ bǐo làa ɔa, á ɔa tàráa mu yi. Ba nùpua fù wee bàká ɔa yi, á wee beé ɔa lò bǐo ɔa dó mí sǐa o Yeesu yi bǐo yi. Lé bǔn te bǐo ó o Piere túararáa ho vūahú na kà nɔn ɔa yi, á henía ɔa sǐa, à ɔa yara sí a Yeesu *Krista, à wé fàrá tǐn le lònbee pàahú, làa bǐo ó o Yeesu na bǐo nɔn ɔa kǎnianáa á wóráa mu. O Piere leékaa ɔa làa bǐo le Dónbeenǐ kǎnianáa ɔa, làa bǐo le wó á ɔa yúráa le sídéro o Yeesu Krista húmú là a vèeró pánká yi, á dó mí sǐa wee lòní binbirí. O henía ɔa sǐa bèra a na, à ɔa wíoka fání mí yǐo, à ɔua mítén sese ɔa páaníló là a Krista bǐo yi. Bǐo ó o Yeesu ɔuannáa mítén le lònbee lè mí síiwà na yú a yi, lé bǔn ɔàn síí á ɔarén mún ko ɔa bè yi. O Piere nɔn le zéení lè mí síiwà ɔa yi, bèra a na à ɔa zǔn mún ɔuaró mu bǐo ɔúenɔúen yi, à bǐa yí zǔ le Dónbeenǐ wé mi mu, à bán mún tà le Dónbeenǐ bǐo, à wé ɔuaaní le.

Le tɛnǐ

¹ Inén Piere na lé o Yeesu *Krista tonkaro lé mi wee túa ho vūahú na kà. I wee túa ho á à na bǐa le Dónbeenǐ hueekaa wó lè mí nǐpomu yi, na saawaa wi mu nǐ-hǎmu yi ho Pɔn, lè ho Kalasii, lè ho Kapadoosi, lè ho *Azii, lè ho Bitinii kána yi.

² O Maá Dónbeenǐ hueekaa mia á héhaa làa bǐo le fèra le mí ì wé làa bǔ, á wó mia lè mu nǐpomu na bǐo sǎ le yi mí Hácírí pánká yi. Le wó mu bèra a na ò o húmú ho *kùrùwá wán pánká yi, à mi wé ɔa nùpua na wee ce le Dónbeenǐ yahó, à wé wé bǐo ó o Yeesu Krista le mi wé. Le le Dónbeenǐ wíoka wé wé mí sǎamu làa mia, à wíoka wé na mí héerà mia.

Wa síadéro à lòní ho kǎníló bǐo

³ Mi wa ɔuaaní le Dónbeenǐ, dén lé wa Núhúso Yeesu *Krista ɔàn Maá. Le minka tentemu bǐo yi, á le wó á wa yú le mukɔn-finle o Yeesu Krista na lá húrun na á le vènia pánká yi. Lé bǔn bǐo yi á wa dó wa sǐa wee lòní làa sòobéɛ,

⁴ á pannáa bǐo bǐo sǎ le nǐpomu yi na le bàrá ho wáyí ká làa mia. Bǔn bǐo so yí máa yáa, timu mia mu yi, mu yí máa yèrémá.

⁵ Bǐo mi dó mí sǐa le Dónbeenǐ yi, á le dànló pan mia, bèra a na à mi yí ho kǎníló, hǐa bǐo wíokaa vó díá pan mí zéeníló ho ðímíjǎ vé nɔnzoñ.

⁶ Lé bǔn bǐo yi, á mi wee zǎmakaráa làa sòobéɛ, hàrí ká le lònbee lè mí síiwà wee yí mia hǎ làa na kà wán ho pɔn-za yi.

⁷ Ho sǎnú yáá lé mu bǐo na wee yáa. Ɛɛ ká ho màhá pá wee wé pá ho dǔhú yi, à zǔnnáa le ho lé ho sǎnú binbirí. Lé kà síí á minén síadéro le Dónbeenǐ yi na bǐo nūhú wi làa sòobéɛ po ho sǎnú ɔàn kúará mún ko lè ho khénló, à zǔnnáa le mi dó mí sǐa binbirí le yi. Ká mi síadéro le Dónbeenǐ yi fàrá tǐna, á pàahú na ó o Yeesu Krista khíí ɔueé zéení mítén yi, á mi ì yí le khòonii, lè ho cùkú, lè le kǎnbii.

⁸ O Yeesu mu á mi yí mɔn, à mi nɔn pá wa a. Hàrí bǐo mi pá ðín yí máa mi a mí cúee, à mi dó mí sǐa wo yi. Lé bǔn nɔn á mi wiráa le sí-wɛɛ yi làa sòobéɛ. Dén sí-wɛɛ so bǐo á yí dà máa bío.

⁹ Mi wi le sí-wɛɛ yi, lé bǐo mi dó mí sǐa o Yeesu yi ó o kǎnía mia.

¹⁰ Le Dónbeenĩ ji-cúa fεεrowà yánkaa cinciíra ho kǎníló mu bïo làa sòobéε, á fεera hǎ ji-cúa na bïo ciran mu sǎamu na le Dónbeenĩ le mí ì wé làa mia.

¹¹ O Krista Hácírí* kera lè 6a ji-cúa fεεrowà mu, á le lònbee na ó o ò kǎa yi, lè ho cùkú na ó o ò yí mu bàn món, á le Hácírí mu fèra zéénía bïo làa ba. A 6a cà lè mí sòobéε à zǔn mu wéró pǎahũ, làa bïo mu ù wéráa sǐí.

¹² A mu zéénía làa ba le mu bïowa mu bàn ji-cúa na 6a wee fεε á bïo yí ciran 6arén mí bεεre, ká mu lé minén á mu ciran. A lé bǔn á bía wee bue le bín-tente hǎ laà na kà wán á zéénía làa mia lè le Dónbeenĩ Hácírí na ló ho wáayi pánká. Ho wáayi tonkarowà yáá mún sǐa vá à 6a zǔn mu bïo mu.

Bio le Dónbeenĩ nǐpomu ko 6a 6ua lè míten

¹³ Lé bǔn nǎn, à mi wǎa fání mi yïo le Dónbeenĩ tonló sáró bïo yi, à zǔn míten 6uaró. Mi dé mi sǐa làa sòobéε à lòní mu sǎamu na le è wé làa mia o Yeesu *Krista bíní 6uen nǎnzoñ.

¹⁴ Bïo mi lá ãn yí zǔ le Dónbeenĩ bïo yara á bïo mi sǐa lá wé vá wéró yi na yí se á mi wǎa día, ká mi wé wé bïo le Dónbeenĩ le mí wé.

¹⁵ Le Dónbeenĩ na von mia á wee ce, á minén mún wé 6a nùpua na wee ce le yahó mi bïo 6úen6úen yi.

¹⁶ Mu bon, mu túara le Dónbeenĩ biónĩ vǔahũ yi kà sǐi: «Mi kεn mu cemu yi, lé bïo á ìnén wee ce.»†

¹⁷ Bïo ká mi wee fïo, à mi ve le Dónbeenĩ lè mǐn Maá, dén na yí máa hueeka 6a nùpua mǐn yi, le wee cítí 6a 6úen6úen à héha làa bïo 6a nǐ-kéní kéní wó. Le yí máa hueeka 6a mǐn yi. Awa, á mi 6ua míten à zéení le mi wee kǎnbi le Dónbeenĩ ho pǎahũ na mi ì wé ho tá wán yi.

¹⁸ Le Dónbeenĩ léra mi júná bïo mi lá wee 6ua lè míten yi, bǔn na mi kenía mǐn maáwà cǎn na jǔhũ mía. Mi zǔ le mu yínǎn le wárí tàá ho sǎnú na wee yáa á le wó làa bǔ.

¹⁹ Bùéé, o Yeesu Krista, yǐa ka lòn muini pioza na á fianĩ woon mía yi, lé wón cǎni na bïo jǔhũ wi binbirĩ pánká yi á le léraráa mi júná.

²⁰ Le Dónbeenĩ fèra léra a mu bïo yi, ká bïo 6úi ãn yí léra, á hǎ pǎnna véení na kà yi, ó o *Krista mu wǎa zéénía míten minén bïo yi.

²¹ Lé o Krista bïo yi á mi dóráa mi sǐa le Dónbeenĩ yi, dén na vèení wo á dó ho cùkú yi. Lé bǔn wó á mi dóráa mi sǐa le Dónbeenĩ yi wee lòní bïo le le mí ì wé.

²² Ho tǔiá poni biónĩ na mi bò yi lé dén nǎn á mi wee ceráa le Dónbeenĩ yahó, bèra a na à le waminĩ binbirĩ kεn mia. Awa, á mi cén wań mǐn làa sòobéε lè hǎ yiwa na wee ce.

²³ Mu bon, mi wǎa bínía ton, ká mi màhá yínǎn nùpua na ton à bïo sǐ mu húmú yi. Lé le Dónbeenĩ biónĩ na wi bǐn fεεε pánká yi á mi tonnáa, dén na wee na le mukǎnĩ binbirĩ.

²⁴ Mu bon, mu túara le Dónbeenĩ biónĩ vǔahũ yi kà sǐi:

«Ba nùpua 6úen6úen ka lè le jíní bïo sǐi,
á ho cùkú na 6a wee yí ka lè le pǔíflè bïo sǐi.

Le jíní wé he, à le pǔíflè di,

²⁵ ká a Jǔhũso biónĩ dén wi bǐn fεεε hǎ lúlúio na jii mía yi.»‡

Dén biónĩ so lé le bín-tente na buera nǎn mia.

* **1:11** Krista Hácírí: O Krista Hácírí na bïo bía hen lè le Dónbeenĩ Hácírí léé dà-kéní † **1:16** Mi loĩ Levii nùwá vǔahũ (Lévitique) 19.2 ‡ **1:25** Mi loĩ Ezayii vǔahũ 24.25

2

¹ Awa, á mi khí mu sũnsũmámu lè mí sǐwà yi. Mi wé yí fũaa sabíoní hùúu, mi yí wé nǐ-khàwa, mi wé yí dí yandee hùúu, mi wé yí nùu nùpua à yáa 6a yènnáa.

² Mi wań le Dónbeenǐ bíonǐ mí dòn làa bío 6a kúnkúzàwa waráa mi nuwà yoomu bío síi, bèra a na à mi dǎ le Dónbeenǐ bío dǎní yi mi kǎnǐlò bío yi.

³ Mu bon, mi zũna bío ó o Nùhũso seráa.

Bia dó mí sǐa le Dónbeenǐ yi lé le nǐpomu

⁴ Mi vá 6uee 6úe o Yeesu yi, wón na lé le mukǎnǐ 6ànso, na ka lòn huee na 6a nùpua pǎ día, ká lé lerén á le Dónbeenǐ màhǎ léra, le bío nùhũ wi le cǎn làa sòobéε.

⁵ Minén mún le mukǎnǐ wi yi, á mi mún ka lòn huua. Awa, á mi día le le Dónbeenǐ khuii mia soráa le zǐi na le Dónbeenǐ Hácírí wi yi, á wé le *Dónbeenǐ yankarowà na wé è ya hǎ muiní làa bío le Dónbeenǐ Hácírí mu le mu koráa, hǎa le wé è tà bío o Yeesu *Krista bío yi.

⁶ Mu bon, bío kà lé bío túara le Dónbeenǐ bíonǐ vǔahũ yi: «Mi loń, † léra le huee na wee 6ua ho soró dǐnǐ, dǐo bío nùhũ wi làa sòobéε, á à bàrá ho lóhó na 6a le *Sion yi. Yǐa á à dé mí sǐi le yí á nǐyio máa dí hùúu.»*

⁷ Awa, á minén na wǎa dó mi sǐa o Yeesu yi, minén á à yí le kènbi. Ká bǐa yí dó mi sǐa wo yi, á mu túara: «Le huee na 6a so-sowa lá pǎ día lé dǐo hǎa bǐnǐa 6ueé 6uan ho soró dǐnǐa.»†

⁸ A mu mún túara: «Le lé le huee na wee kǎkǎn wán, ho 6úaaahó na wee lùwá a nùpue».‡ Bán wee kǎkǎn le wán lé bío 6a pǎ le Dónbeenǐ bíonǐ bío. A búń lé bío mún sǎ 6a yi.

⁹ εε ká minén bán lé mu nǐpomu na léra, á lé 6a yankarowà na bío sǎ a béε yi. Mi lé ho sǐi na wee ce le Dónbeenǐ yahó. Le Dónbeenǐ wó mia lè mí nǐpomu, bèra a na à mi bue le bè-beera na le wó bío, dén na léra mia le tǐbírí yi á dó mí khoomu na 6àn síi mia yi.

¹⁰ Mi yánkaa lá yǐnǎ Dónbeenǐ nǐpomu, ká hǎ laà na kà wán á mi wǎa lé le nǐpomu. Le Dónbeenǐ lá yí máa wé le hǐi làa mia, ká hǎ laà na kà wán á le wee wé le làa mia.

Mi 6ua miten sese bǐa yí zǔ le Dónbeenǐ tǐahũ

¹¹ Minén na á ĩ wa làa sòobéε, mi lé 6a nǐ-hǎnǐ ho tá wán na khǐi lé á à lén. A ĩ wee hení mu ù na mia, à bío 6a nùpua sǐa wee vá yi na yí se, bío wee yáa o nùpue mukǎnǐ binbirí bío à mi khènnáa.

¹² Mi 6ua miten sese bǐa yí zǔ le Dónbeenǐ tǐahũ. Mi 6ua miten làa búń, bèra a na ká 6a wee yáa mi yèni le mi lé 6a bè-kora wérowà, à 6a mi mi wén-tentewà, à dé ho cùkú le Dónbeenǐ yi pǎahũ na á dén n̄ zéeni miten làa ba yi.

Le kènbi na ko lè ho pànká ya-díwá

¹³ Mi wé liiní miten na ho pànká ya-díwá 6úen6úen yi mi páanǐlò là a Nùhũso bío yi. Mi wé liiní miten na a béε yi, wón á wi 6a 6úen6úen nùhũ wán,

¹⁴ à mún wé liiní miten na 6a núnása yi, bán na ó o wee tonka à 6a beé bǐa wee wé mu bè-kora lò, ká 6a wíoka bǐa wee wé mu bío na se yènnáa.

¹⁵ Mu bon, bío sí le Dónbeenǐ yi lé à mi wén-tentewà bío yi, à bǐa wee bío hǎ bín-conconwà na yí zǔ le dèε à yí dǎn bío bío 6úí mi dǎní yi.

¹⁶ Mi 6ua miten lè 6a nùpua na wi miten bío síi. Ká mi màhǎ yí bè búń yi à wé wéráa mu bè-kora. Mi wé le Dónbeenǐ ton-sáwá binbirí.

* 2:6 Mi loń Ezayii vǔahũ 28.16 † 2:7 Mi loń Lení vǔahũ (Psaumes) 118.22 ‡ 2:8 Mi loń Ezayii vǔahũ 8.14

¹⁷ Mi wé kònbi 6a nùpua 6úen6úen, à wañ mìn zàwa lè mìn hínni kèrètíewa. Mi wé hézón le Dónbeenĩ, à wé kònbi o béε.

Mi ko mi wé tà le lònbee yi là a Krista bïo sïi

¹⁸ Minén ton-sáwá, mi wé bè mi ñúnása bíoní yi lè le kònbi binbirĩ. Mi wé yí wé mu làa bïa sïa se á wayika mí dòn, ká mi mún wé wé mu làa bïa lònbee wĩ.

¹⁹ Mu bon, ká a nùpue wee hí mí sïi le lònbee na lá yí ko le yí o yi le Dónbeenĩ kònbi bïo yi, se mu léε bïo na se.

²⁰ Ká 6a wee ha mia mu bè-kora na mi wó bïo yi á mi há mi sïa, se bñn so cùkú wi le? Εε ká 6a wee beé mi lò mu bè-tentewà na mi wee wé bïo yi à mi há mi sïa, se bñn léε bïo na se le Dónbeenĩ yahó.

²¹ Lé bñn wéró bïo yi le Dónbeenĩ vonnáa mia, lé bïo ó o *Krista mí beεre mún lò bon mi bïo yi. O wó mu zéenia làa mia, bèra a na à mi bè mu yi.

²² O yí wó bè-kohó yí mən, o yí fã sabéré yí mən.

²³ Ba nùpua là a, ká arén yí là nùpue. Bïa beéra a lò ó o yí là làa heεrè, ká a màhá dó mí bïo le Dónbeenĩ níi yi, dén wee cíti 6a nùpua làa bïo téréna.

²⁴ Orén mí beεre lò bon wa bè-kora bïo yi ho *kùrùwá wán, bèra a na à mu bè-kora dání yi à wa wé lòn nùpua na húrun, ká wa keñ le mukāñi yi bïo téréna wéró bïo yi. Le lònbee na ó o lá lé dén weéra mia.

²⁵ Mu bon, mi lá ka lòn pia na vñnun, èε ká há laà na kà wán á mi wáa yèrémáa 6uara mi paro cñn, yïa wee pa mi mukāñi bïo.

3

Bïo 6a háawa lè mí bārání ko 6a wé 6ua làa mìn

¹ Làa bñn sïi á minén háawa mún wé liíní miten na mi bārání yi, bèra a na, ká mi bārání 6úi na pã yí dó mí sïa le Dónbeenĩ bíoní yi á mən bïo mi wee 6ua lè miten, à bán dé mí sïa le yi ká bíoní yí bía yí nən 6a yi,

² lé bïo 6a wee mi bïo mi wee 6ua lè miten sese, làa bïo mi wee kònbiráa 6a.

³ Mi yí le miten wíokaró à wé mi sánia wíokaró, lòn ñúná páró, lè mu bè-zínia na wó lè ho sánú, lè há sï-sení zíló.

⁴ Ká mi le miten wíokaró à wé mi yiwa wíokaró, bñn na lé le sïi na máa yáa, na wayi, na wi ho héerà yi. Bñn lé bïo bïo ñúhũ wi le Dónbeenĩ cñn làa sòobéε.

⁵ Lé làa bñn á 6a háawa na dó mí sïa le Dónbeenĩ yi, na bïo sã le yi yánkaa wee wíokaráa mítén, 6a yánkaa wee liíní mítén na mí bārání yi,

⁶ là a háa na 6a le Sara bïo sïi. Wón yánkaa wee bè bïo á 6àn báa *Abarahaamu le o wé yi, á wee ve o le mí ñúhũso. Minén á à wé wón Sara so mənmanía mu tentemu na mi wé è wé bïo yi, ká zñní woon yí lùnka mi yilera.

⁷ Minén báawa 6èn mún zñn le mi hánání na mi wiráa á pánkává tà mía. Mi wé 6ua 6a sese, à wé kònbi 6a, lé bïo 6arén làa mia á à páaní ì yí mu hámu na lé le mukāñi binbirĩ. Mi wé wé ká sïi bèra a na à bïo 6úi yí bñmaka mi floró.

Mi ko mi wé wé bïo téréna

⁸ Awa, á mi 6úen6úen le mi yilera wé dà-kéní, à zñn mìn makárí, à wañ mìn. Mi wé 6a nùpua na sïa se, à wé liíní miten na mìn yi.

⁹ Yïa wé wó khon làa mia à mi yí wí mu kee. Yïa wé làa mia à mi yí là 6ànso. Mu bè-tentewà lé bïo á mi wé fan na mìn yi. Mu bon, le Dónbeenĩ von mia bñn bïo yi, bèra à na à mi yí mu bè-tentewà na le dó mí ñii le mí ì na mia.

¹⁰ «Mu bon, yïa wa ò o keñ le mukāñi yi, à sïi wízoní wé se,

à b̀anso kh́i h̄a b́in-kora b́ioró yi,
à wé yí f́úaa h̄a sab́ioní.

11 B̀anso pí mu bè-kora wéró, à wé wé b́io térénna, à wé cà ho h́éerà f́ééé.

12 Mu bon, o Ńúhúso wee pa b́ia wee wé b́io térénna b́io,
o wee jí ̀a floró.

Ká b́ia wee wé mu bè-kora bán ó o p̄a b́io.»*

13 Ká mi can mi kuio mu bè-tentewà wéró yi, á ǹupue so ò wé bè-kora làa mia le?

14 H̀arí ká le lònbee á à yí mia b́io mi wee wé b́io térénna b́io yi, se mi j́uná sí. Mi yí źs̄n b́ia dà à beé mi lò, à mi mún yí l̀unka mi yilera.

15 Ká mi ̀uaaní a *Krista mi sía yi, à źúñ le o lé o Ńúhúso. Mi wé wíokaa miten, bèra a na ká ǹupue wé t̀ara mia làa b́io mi dó mi sía wee l̀oní b́io, à mi dàñ źeení mu yara.

16 Ká mi màh̄a wé wayí miten à wéráa mu, lè le k̀nbi, lè le yi na yí máa dè, bèra a na à b́ia wee bàkà mia, na wee là mia lé b́io mi wee ̀ua miten làa b́io mu koráa mi p̀aníló là a Krista b́io yi, à h̄a ǹyio dí.

17 Mu bon, ká mu lé le Dónbeení sí b́io ò o ǹupue lò be b́io ó o wee wé mu b́io na se b́io yi, b́un s̀uaaní b́io le lònbee á à yí o mu bè-kora na ó o wee wé b́io yi.

18 Mu bon, o Krista mí b̀ere lò bon ̀a ǹupua ̀úeǹúen bè-kora b́io yi. Wón na yí wó bè-kohó yí m̀n á h́urun le cúekúee ̀a bè-kora wérówà b́io yi, bèra a na ò o dàñ ̀ua mia varáa le Dónbeení c̀n. ̀Ba ̀ó a, ká a màh̄a v̀era le Dónbeení H́acírí p̀nká yi.

19 Lé dén H́acírí so p̀nká yi ó o mún vaá bueraráa le b́in-tente ǹn b́ia wi ̀a n̄i-h́ia l̀ue yi lòn k̀s̀osa.

20 ̀Ba lé b́ia h́ia p̄a le Dónbeení b́io, á dén h̄a mí sí ̀a b́io yi o Ǹwee won-beení wíokaró p̀ah̄ú. O won-beení mu á n̄i-kúii h́ia yí zon, léee ǹupua ǹwã h̀t̄in mí dòn, bán lé b́ia le Dónbeení k̀nía mu j́un-beení yi.

21 Mu h́ia wee źeení ho *bátéèmu na wee k̀nía mia h̄a làa na kà wán b́io. Ho bátéèmu yín̄n wa s̀anía timu á ho wee s̀eé lén. Ho wee źeení le wa lé ̀a ǹupua na tà bò le Dónbeení yi lè h̄a yiwa na wee ce. B́un wó o Yeesu Krista v̀eró p̀nká yi.

22 O Yeesu mu ỳora ho wáyai, á ỳó wi le Dónbeení nín-t́íaní. Le Dónbeení wáyai tonkarowà lè h̄a p̀nkáwá ̀úeǹúen lè mí síwà ó o wi j́uh̄ú wán.

4

Le muk̄n-f̄inle b́io

1 B́io ó o *Krista lò bon mí s̀anía yi kà síi, á minén mún le h̄a yilera mu síi k̀éñ mia. Mu bon, ýia s̀anía lò bon, wón wãa b́inía mía bè-kora wéeni.

2 A mi síi wizooní na mi ì wé ho tá wán á mi wãa yí ko à mi wé wé b́io mí sía wee vá yi na yí se, ká mi wé wé b́io sí le Dónbeení yi.

3 Mu bon, ho p̀ah̄ú na kh́ina yi, á mi s̀obáa wó b́ia yí z̄ú le Dónbeení sía b́io. Mi lá wee wé mu koomu lè mí síwà, á wee wé b́io mí sía wee vá yi na yí se. Mi lá lé ̀a ja-juwà lè ̀a d̀andiwá, á lá wee h̄a h̄a ẁnna, b́un na le Dónbeení j́ina.

4 Ká h̄a làa na kà wán á ̀a wó coon b́io mi yí l̀éra mu koomu lè mí síwà na ̀a wee wé yi làa ba, á ̀a wãa wee là mia.

5 Éé ká ̀a màh̄a kh́ii f́éé b́io ̀a wó t̀úia làa ýia wíokaa miten vó ̀a yèn-vèeniasa lè ̀a n̄i-h́ia cítíró b́io yi.

* 3:12 Mi loñ Lení v̄uah̄ú (Psaumes) 34.13-17

⁶ Lé bñn bño yi á le bín-tente mu buera nònnaa bia húrun yi. Mu lé bia húrun mu húmú na 6a nùpua búenbúen ko 6a yí mu bè-kora bño yi. Le buera nòn bèra a na à 6a yí le mukāñi binbirí le Dónbeenĩ Hácírí pànká yi.

Mi ko mi wé zūrín mín guaró

⁷ Hen làa cīnū ká mu bño búenbúen á à vé. A mi cén fání mi yño à zūrín miten guaró, à mi wé dàñ fio.

⁸ Bño jùhũ wi làa sòobéé lé à mi warí mín lè mi sĩa búenbúen. Mu bon, mi wé sén mu bè-kora cèrèé díá.*

⁹ Yia wé van yĩa cōñ, ò o 6ua a sese, ká a yí khí mí kíó yi à wéráa mu.

¹⁰ Mu bño wéró pànká na le Dónbeenĩ nòn mi nĩ-kéní kéní yi á mi wé séení làa mín. Ká mi wee wé ká síi, á mu tentemu lè mí síiwà na le Dónbeenĩ wó làa mia á mi ì dàñ ñ pa bño sese.

¹¹ Yia le bionĩ bíoró pànká nòn yi à wón wé bío le Dónbeenĩ bionĩ na 6a nùpua yi. Yia léé ton-sá, à wón wé sá lè ho pànká na le Dónbeenĩ nòn wo yi, bèra a na à mu bño búenbúen yi à ho cùkú bño sí le Dónbeenĩ yi o Yeesu *Krista pànká yi, wón na ho cùkú lè ho pànká á bño sã yi hã lúlúio na jii mia yi. *Amiina!

Bia lò wee be o Krista bño yi jún-sini bño

¹² Minén na á ĩ wa làa sòobéé, mi yí le le lònbe-sūmú na wee yí mia à bño wé mia coon, à keñ lè le lá yí ko à le yí mia.

¹³ Mi yáá wéé mi sĩa bño mi lò wee be bño yi làa bño ó o *Krista lò bonnaa bño, bèra a na ká a khii zéenia miten mí cùkú yi, á mi sĩa mún ñ wa, á à zámaka làa sòobéé.

¹⁴ Hen ká 6a nùpua wee là mia o Krista bño yi, se mi júná sí, lé bño le Dónbeenĩ Hácírí cùkúso á wi làa mia.

¹⁵ O búí mi tiahũ lònbee jùhũ á yí ko à mu wé bño á 6ànsò lé o nĩ-búé, tàá kànlo, tàá bè-kora wéro, tàá bño á 6ànsò wee héé dé mí jii hã tũiáwà na yí ciran wo yi bño yi.

¹⁶ Éé ká a búí màhá lò wee be bño ó o lé o kèrètíé bño yi, à 6ànsò yí nìyi mu bño yi. Bànso yáá dé le Dónbeenĩ bārākà bño 6a wee ve o là a kèrètíé bño yi.

¹⁷ Mu bon, le cítii fló pāahũ dñ, á le jòn ñ búaká lè le Dónbeenĩ nìpomu. Ká le wee búaká lè warén na lé le nìpomu, á bia pã yí dó mí sĩa le Dónbeenĩ bín-tente yi bán bño 6èn ñ wé kaka coon?

¹⁸ «Ká bia wee wé bño térénaa wee káa le lònbee lè mí síiwà yi à fennáa, á bia yí bò le Dónbeenĩ yi lè 6a bè-kora wérowà bán bño 6èn ñ wé kaka coon?»†

¹⁹ Awa, á bia lò wee be à héha lè le Dónbeenĩ síi bño wíoka wé wé bño se. Ba wáa díá mí bño le níi yi, dén na léra mu bño búenbúen. Hen ká le dó mí jii le mí ì wé bño na, à le wé mu.

5

Ba ya-díwá zéenti na nòn 6a yi bño

¹ Hã laà na ká wán á ĩ bionĩ yahó 6èn ñ sí 6a ya-díwá na wi mi kuure yi. Inén mún lé o ya-dí lè 6a bño síi. I lè o séràso le lònbee na yú a *Krista dání yi, ó o cùkú na le Dónbeenĩ khii zéeni á 6a nùpua á à mi á ĩ ì keñ yi.

² Le Dónbeenĩ nìpomu na le kàrafáa mia na ka lòn pi-6oohũ á mi wé pa bño sese. Mi wé yí wé mu lòn bño na 6a kíkkaa mia le mi wé, ká mi wé wé mu lé bño mu ló mi sĩa yi, à wé wé mu làa bño le Dónbeenĩ le mu koráa. Mi mún wé yí wé mu le wárí càró bño yi, ká mi wé wé mu lè mi sĩa búenbúen.

* **4:8** Mi loñ Wáhio vūahũ (Proverbs) 10.12 † **4:18** Mi loñ Wáhio vūahũ (Proverbs) 11.31

³ Bìá le Dónbeenĩ kàràfáa mia á mi wé yí wé pànká wán lòn bá-zàwa, ká mi wé wé bïo se, à 6a wé mi à bè yi.

⁴ Ká mi wee wé kà síi, ká yïa ka lòn pi-pa na wee pa wa búenbúen bïo khíi 6uara, á mi ì yí le sàáníi na cùkú wi, dïo máa yáa.

Le zéeni na yahó sã 6a kèrètíewa kuure bïo

⁵ Minén yàrówá mún wé bè 6a ya-díwá bíoní yi, mi búenbúen wé liiní miten na mín yi. Mu bon. «Bìá wee yòoní mítén á le Dónbeenĩ pã bïo, ká le màhã wee wé mí sãamu làa bïa wee liiní mítén.»*

⁶ A mi cén liiní miten le Dónbeenĩ na dà mu bïo búenbúen yahó, bèra a na à le yòoní mia ho pãahũ na mu ko yi.

⁷ Mu bïo búenbúen na mi yilera wee lúnka bïo yi á mi dé bïo le Dónbeenĩ níi yi, lé bïo le wee pa mi bïo.

⁸ Mi zũn miten, à fání mi yïo, mi zúkúso na lé o *Satáni na ka lòn kúden na wé hée wunwún ká a muù, á wee cà yïa ó o ò yí á à là.

⁹ Mi wíoka fàrá mi síadéro le Dónbeenĩ yi tíni, à sánsá a. Mi zũ le mĩn zàwa le mĩn hĩnni kèrètíewa na wi ho ðímjã yi mún lò wee be le mi bïo síi.

¹⁰ Mi lò á à be ho pòn-za dèe yi. Ee ká le Dónbeenĩ ì wé á mi bïo búenbúen bíni ì wé se, á mi síadéro á à wíoka à fàrá à tĩn, le è dé ho pànká mia, le è wé á bïo búu máa dèké mia máa yí. Lé lerén wee wé mu bè-tentewà le mí síiwà. Le von mia bèra a na à mi níni keń le cùkú na jii mia yi mi páaníló là a *Krista bïo yi.

¹¹ Ho pànká á bïo sã le yi fée. *Amiina!

Le mǎndén tɛɛni

¹² O Silivɛn, yïa lé wán za kèrètíe na á ì láa yi, lé wón séenia mi túararãa ho vǎn-za na kã. I túara ho à henináa mi sía, à zéeni làa mia le le Dónbeenĩ sãamu binbirĩ bún lé bïo mi wi yi.

¹³ Ba kèrètíewa kuure na wi ho *Babiloona yi hen, bíá le Dónbeenĩ hueekaa le mi bïo síi á wee tɛɛní mia. I za Maaki mún wee tɛɛní mia.

¹⁴ Mi tɛɛní mín yi sese. Le ho hɛerà à keń le mi búenbúen na páanía là a Krista!

* 5:5 Mi loń Wáhio vūahũ (Proverbs) 3.34

Ho jun nii vūahú na ó o

Piere túara

Vūahú túaró júhú

Ho vūahú na kà lé o Piere túara ho nɔn bía búenbúen na dó mí sía o Yeesu *Krista yi. Ba núpua búí zon 6a kèrètɛwa kuio yi, á wee vīnī 6a lè ho kàránló na wí mí dòn lè le Dónbeenī bín-tente. A 6a kèrètɛwa mu dó mítén há wárá lè mí síwà na yí se yi. Lé bán núpua so bío yi nɔn ó o Piere túararáa ho vūahú mu.

O Piere le 6a ko 6a wé 6ua mítén làa bío le Dónbeenī le mu koráa, à fàrá ðín ho túiá poni wán, hĩa ó o Yeesu tonkarowà kàránna làa ba (1).

O bía le 6a pa mítén 6a nī-kàránlowà kàránló na bío yí bon yi (2).

O Piere le bía le o Yeesu máa bīnī máa búen á lé 6a sabín-fūaalowa. O le o Yeesu mu há mí síi ò o máa búen fùà, lé 6a núpua bío yi, á wí à hàrí nī-kéní kà à yí vī, ká 6a búenbúen dàñ yí ho pāahú à yèrè má mí yilera lè mí wárá, à le Dónbeenī kǎnī 6a (3).

Le tɛɛnī

¹ Mu lé ínén Simɔn Piere na lé o Yeesu *Krista ton-sá là a tonkaro á wee túa ho vūahú na kà. I wee túa ho á à na minén na síadéró o Yeesu yi lée dà-kéní lè warén síadéró wo yi. Bún dàrina wó o Yeesu Krista na lé wán Dónbeenī lè wa kǎnīlò térénló pǎnká yi.

² Le le Dónbeenī lè wa Núhúso Yeesu zúnló bío yi, à le Dónbeenī wé mu sǎamu cèrèè làa mia, à na ho héerà cèrèè mia.

Bío 6a kèrètɛwa ko 6a buaràa mítén

³ Le Dónbeenī pǎnká wó á wa yú bío ko làa wɛn búenbúen na à séení wɛn á wa à keñ le mukǎnī yi, á à wéráa bío sí le yi. Mu bon, le wó á wa zūna yía von wɛn à wa níní keñ o cùkú là a tentemu yi.

⁴ Lé làa bún á le Dónbeenī dó mí jii wó mu bè-beera na bío júhú wí làa sòobéé á nɔn wɛn, bèra a na à mi kǎnī ho ðímíjǎ bío na 6a núpua sía wee vá yi na yí se yi, à páaní wé le dà-kéní lè le Dónbeenī.

⁵ Lé bún bío yi à mi dé sòobéé mitén yi, à wé 6ua mítén sese, à bè bío mi dó mí sía le Dónbeenī yi wán. Mi wíoka zún le Dónbeenī, à bè bío mi wee 6ua mítén sese wán,

⁶ à wé dàñ mítén 6ua mu bío búenbúen yi à bè bío mi zū le Dónbeenī wán. Mi yí tée mi bàra à bè bío mi dà mítén wee 6ua mu bío búenbúen yi wán, à wíoka ca tǐn le Dónbeenī yi à bè bío mi yí máa tée mi bàra wán.

⁷ Mi le mi bío wé sí mín yi à bè bío mi wee ca tǐn le Dónbeenī yi wán, à wañ mín bè bío mi bío sí mín yi wán.

⁸ Mu bon, ká bún búenbúen wí mia làa sòobéé, á wa Núhúso Yeesu *Krista zúnló mi cón cūnú á à keñ, á mi wé è wé mu bío na se.

⁹ Ká bía á bún bíowa so mía yi, bán yí máa mi bío sese, 6a ka lòn muiiwà. Bío le Dónbeenī séra 6a bè-kora na 6a wó khíina díá á 6a yiwa sà yi.

¹⁰ Awa, á minén wán zàwa lè wán hínni, mi wíoka ca mi kuio, bèra a na à bío le Dónbeenī von mia á hueekaa bío yi à mi ðín wán. Ká mi 6uan mítén làa bún, á mi máa vī ho wǎhú yi máa mi hùúu.

¹¹ Lé bún nà na ká a Yeesu Krista, wa Núhúso na lé wa kǎnīlò béenī na wí fééé díró á mi níní á à keñ yi binbirí.

¹² Lé bñn bño yi á ï pá wé è leéka mia féεε lè mu bñowa mu bño, hàrí bño á ï zũ le mu bñowa mu á mi zũ vó, á mi mún dó mi sĩa làa sòobéε ho tũíá poni bñóni na kàrána làa mia yi.

¹³ ï wee leéka le ká ï yio wi lua, á mu se à ï wé bñní leéka mia lè mu bñowa mu á mi hácírí kéñ mu wán.

¹⁴ Mu bon, ï zũ le hen làa cñnú ká ï hí làa bio wa Núhũso Yeesu Krista zéénianáa mu làa mi.

¹⁵ Éε ká ï màhá à bánbá, bèra a na à ï húmú mónđen, à mi pá wé leéka mu bñowa mu bño féεε.

O Yeesu Krista cùkú beenĩ na wa mən bño

¹⁶ Mu bon, bño wa Núhũso Yeesu *Krista buara lè mí pánká, á wa yí bía bño làa mia lè ba nùpua hácín-bñóni, bùéé. Warén wa bæere mən wo lè mí cùkú beenĩ.

¹⁷ Mu bon, o Yeesu Krista yú a Maá Dónbeenĩ cùkú beenĩ. O cùkú beenĩ bñanso Dónbeenĩ bía làa wo ká sii: «Yia ká lé ï Za na á ï bò ï tàká wán, o bño sí miĩ làa sòobéε».*

¹⁸ Warén wa bæere ñá mu tãmu mu sã ho wáayi ká wa là a Yeesu mu páanía wi le bùéé na bño sã le Dónbeenĩ yi wán.†

¹⁹ Lé bñn te bño le Dónbeenĩ ñi-cúa féεrowà bñóni láayi wíokaa wiráa wa cñn, à mi cén wé pa hã bño sese. Mu bon, hã ñi-cúa mu ka lòn fñntání na dó hen na mu yuumu wi yi, á pan ò o Yeesu na ka lòn tá-tña mànàayiire à zéení mítén mi sĩa yi.

²⁰ Mi yáá ko mi zũñ le le Dónbeenĩ ñi-cúa na wi le Dónbeenĩ bñóni vñahũ yi á nùpue yí dà máa zéení bño yara wéréwéré mitén.

²¹ Mu bon, le Dónbeenĩ ñi-cúa féεrowà ñi-cúa na ba féεra á yí ló barén mí bæere yi. Lé le Dónbeenĩ Hácírí dó hã bñóni mu ba ñiní yi á ba bía le yèni yi.

2

Ba ñi-kàránlowà na bño yi bon bño

¹ Bía le mí lé le Dónbeenĩ ñi-cúa féεrowà à mu yí bon á hña wi o *Isirayεεle ñipomu tñahũ. Làa bñn síi á ba ñi-kàránlowà na bño yi bon á mún ñ kéñ mi tñahũ. Ba wé è kàrán ba nùpua làa bño yi bon á à yáaráa ba. Hàrí o Núhũso na séra ba bè-kora díá á kãnía ba á ba à pí ì díá. Lé bñn te bño á ba à dñndñn ñ yáa.

² Nùpua cèrèε à à tà ba bño á wé è wé mu koomu lè mí síiwà na ba wee wé. Lé barén bño yi á ba nùpua wé è yáaráa le Dónbeenĩ tũíá poni wñhũ yèni.

³ Le wárí càró làa poníi bño yi á ba ñi-kàránlowà mu wé è khà mia lè hã bñn-sĩa. Éε ká ba ñúná sííníló bño màhá wíokaa vó díá míana, le Dónbeenĩ á à yáa ba máa khí.

⁴ Hàrí ho wáayi tonkarowà na yánkaa wó mu bè-kora á le Dónbeenĩ yáá pá yí díá coon, ká le màhá dó ba le lònbee lahó yi, á can ba lè hã zúakùaríwà le tíbí-cúaa yi pannáa le cítii fló wizonle.

⁵ Hàrí ho hàánĩ nùpua na yí bò bño le Dónbeenĩ bía yi á le yí díá coon, le dúee be-beenĩ bó ba ñuhũ. Yia le kãnía lé o ñii na ba le Nòwee, wón na fù wee bío lè ba nùpua le ba wé wé bño téréna, lé wón lè ba nùpua nùwã hèyun á le Dónbeenĩ kãnía.

⁶ Ho *Sodəəmu lè ho *Koməəre lórása á le Dónbeenĩ mún síínía ñúná, á hã lórá mu lè mí nùpua cã búkúbúkúbúkú. Lé ká sii á le wóráa, à zéení le bía yí máa bè bño le wee bío yi á le mún khíi sííní ñúná làa bñn bño.

⁷ Éε ká a ñii na ba le Loote, yia téréna, wón á le kãnía. O ñii mu pñahũ nùpua bè-wénia na fù yí se á véénia o yi.

* **1:17** Mi loñ Matiyé vñahũ 3.17 † **1:18** Mi loñ Matiyé vñahũ 17.1-5; Maaki vñahũ 9.2-7; Luki vñahũ 9.28-35

⁸ Mu bon, o ñi-térénnii mu yi fù wee vá làa sòobéε, lé bïo ó o fù wi làa ba, á wee mi bïo ba wee wé, á wee jí bïo ba wee bío na yí se làa wízoní búenbúen.

⁹ Lé làa bún ó o Núhúso wee kánínáa bíã can tina a yi le lònbee yi, ká a bèn wee ñua bíã wee wé mu bè-kora, á pannáa le cítii fi nònzoñ á à beéráa bán lò.

¹⁰ Bíã ó o Núhúso màñáa á à beé lò lé bíã wee zùañ le Dónbeení jùhúsomu yi à ba wee wé mí sía bïo na yí se.

Ba ñi-kàránlowà mu láa mítén yi làa sòobéε, ba wee yòoní mítén, á yí máa kònbi ho wáayi bùaa na cùkú wi. Ba yàá wee là ba.

¹¹ Hàrí ho wáayi tonkarowà na pànkáwá yàá wi po po ñarén pá yí máa bío bín-kora léé ho wáayi bùaa mu yi o Núhúso yahó.

¹² Ba nùpua mu ka lòn ñajuwà á háciira mía, na bïo sã ho wíi búeró yi. Ba wee là bïo ba yí zū, á ba bèn ñ búe ba làa bïo ba wee búeráa ba ñajuwà bïo síi.

¹³ Lé hón yéréké so ò sá ba yi há wén-kora na ba wee wé bïo yi. Bïo ba wee wéé mí sía yi lé há ñiyi-wará na ba wee wé, hàrí le wisoni yi yàá. Hen ká ba pánía wee dí làa mía, à mi yèni wé yáa, à há ñiyio dí mia, lé bïo ba wa mí wará mu.

¹⁴ Ho há-fénló á ba dó mí sía yi làa sòobéε. Ba yí máa sa bè-kora wéró tá, á bíã pànkáwá mía lé bán ba wee khà dé mítén yi. Ba yïo yí máa sí làa bïo hùúu, á há dánkáa bèn wi ba wán.

¹⁵ Ba vúnun díã ho wãhú à ba bò a ñii na ba le Bozoore za *Balaamu wará yi, wón na ba yá ñii le le wári le o wé mu bè-kora, ó o mún tà fó le.

¹⁶ εε ká a wékheró mu màhá bïo mà ñon wo yi. O sùnpèení na yí máa bío, á bíã làa wo lòn nùpue, á hòráa o ñi-cúa fεero Balaamu mu o sáa-wará na ó o lá le mí ì wé yi.

¹⁷ Ba ñi-kàránlowà mu ka lòn ñun-dáa na á ñumu mía yi, á mún ka lòn vïohó na wee kán le mí pànká ká ho máa tè. Le Dónbeení á à kúee ba le tíbì-cúaá lahó yi.

¹⁸ Há bín-hebúaa na ñúná mía le há ñiyi-wará na ba wee wé lé bún ba wee héε khà le ba nùpua na còonía díã bïo na lá vúnun wee wé, à bán mún bíní wé wé le ñarén bïo síi.

¹⁹ Ba wee bío na ba yi le ká ba tà á ba à keí mítén, à ñarén mí beere ñon lé ba wobáani ba sía bïo na wee yáa ba níi yi. Mu bon, bïo léee bïo híã yú pànká nùpue wán, à ñanso wé mu bïo mu wobá-ñii.

²⁰ Ba búí zū a Yeesu Krista, yia lé wa Núhúso á lé wa kánílo, lé bún bïo yi á bán wáa díã ho dímíñá bïo na wee vïiní ba nùpua. εε ká ba màhá bínía díã mítén á ho dímíñá bïo mu yú pànká ba wán, à ba bïo wíoka yáa à poñ bïo mu fù karáa.

²¹ Mu bon, ba yàá lá yí zūna bïo le Dónbeení le ba ñua le mítén sūaaní bïo ba zū mu à ba yí máa bè le Dónbeení mu làndáwá na kàránna làa ba yi.

²² Mu bè-zúñminí bioní na ká lé híã bïo sá ba yi: Bïo ó o buenza lá támaa lé bún ó o bínía vaá wee dí, ó o nònbutèení na ba lá seera á bínía wee zo ho fàncínló yi.

3

O Núhúso bíní buenló bïo

¹ Minén na á ï wa làa sòobéε, bïo ká wáa lé mu cúa-ñun níi ká ï wee túa mia. Há vónna mu mí bïo ñun yi á ï wee leéka mia, á wee dé pànká há háciñtentewà na wi mia yi.

² Mi le mi hácirí keí le *Dónbeení ñi-cúa fεerowà ñi-cúa na ba fèra mà wán. Mi mún bíní leéka a Yeesu tonkarowà bïo na ba kàránna làa mia bïo, bún na lé wa Núhúso le wa kánílo bïo na ó o bò henía.

³ Bïo mi ko mi zũn ho yahó lé bïo kà: Ho pãahũ vaa véenii ká 6a nùpua búii á à híní wé è wé bïo 6a síia vá yi na yí se. Ba wé è yáa mí jini yi á à na mia,

⁴ á wé è bío bïo kà: «Bïo ó o Yeesu wãa dó mí jii le mí ì buen, ó o wen? Wàn 6uaawa húmú jii wán, á mu bïo búenbúen pá ðin làa bïo mu lá karáa hàrí ho ðímíjã jũhũ búenii.»

⁵ Ba wé è bío bún lé bïo 6a wee wé le cânii à keñ lé 6a yí zũ bïo wó khiina, le le Dónbeení yánkaa léra ho wáayi lé ho tá, ká mu jummu fù wi hã lùà búenbúen yi, á le bía á ho tá ló mu jummu yi.

⁶ Lé mu jummu á le Dónbeení mún pá binía véenía lé ho ðímíjã bïo mu na le fù léra.

⁷ Làa bún sii, á le Dónbeení mún bía le ho wáayi lé ho tá na ho zuia à keñ bún à pa bïo le khii cítí 6a nùpua yi, á à síini bïa pá le Dónbeení júná. Mu zoñ ká ho wáayi lé ho tá á à cĩ búkúbúkúbúkú.

⁸ Minén na á ï wa làa sòobée, bïo dà-kéní na mi yáa yí ko à mi nansã yi lé bïo kà: O Núhũso cón á le wizonle dà-kéní ka lòn lúlúio khiá-pírú, á hã lúlúio khiá-pírú ka lòn wizonle dà-kéní.

⁹ Ba nùpua búii wee leéka le o Núhũso wee mía á à wéráa bïo ó o dó mí jii le mí ì wé. Ee ká búee. O hã mí sii mi bïo yi, á yí wi à hàrí nĩ-kéní ví, ká mi búenbúen yèrémá mi yilera lé mi wára.

¹⁰ Ee ká a Núhũso biní buenlò wizonle dén pá khii cí 6a nùpua wán là a kônlo bïo sii. Mu zoñ ká ho wáayi biowa á à yáa, ho juuvíló sã á à jí pónpón. Ho tá làa bïo wi ho yi búenbúen á à ví.

¹¹ Bïo á bún biowa so búenbúen khii wé, á mi cén zũn bïo mi ì 6ua lé miten. Mi 6ua miten làa bïo sí le Dónbeení yi, à ca tĩn le yi.

¹² Mi lòní le wizonle na le Dónbeení ì wé ó o *Krista á à biní ì buen yi, à 6ua miten sese bèra a na à le wizonle mu ðã fùafù. Mu zoñ le Dónbeení á à búe ho wáayi jũhũ lé ho ðshũ. Á mu biowa na wi ho yi búenbúen á à juu.

¹³ Le Dónbeení dó mí jii le mí ì wé ho tá lé ho wáayi bè-fla, á bïo téréna wé è wé yi. Bún lé bïo wa wee lòní.

Mi ko mi zũn miten buaró

¹⁴ Awa, minén na á ï wa làa sòobée, á bïo mi wee lòní le wizonle mu, á mi bánbá téréna miten, à wékhe bïo yí mĩ léé mia, à mi keñ ho héerá yi.

¹⁵ Mi zũn le bïo ó o Núhũso jãnáa mí yi ò o máa buen jũhũ léé bèra a na à 6a nùpua fen, làa bïo á wàn za Poole na wa wa làa sòobée túararãa mu non mia. O túara mu á héhaa lé mu bè-zũnini na le Dónbeení non wo yi.

¹⁶ Lé bún ó o Poole wee túa mí vónna búenbúen yi ká a wee bío mu bïo. Hã bíoní búii wi hã vónna mu yi á jíló do. Lé bún te bïo 6a nùpua búii na yí zũ mu bïo yara, na síadéro le Dónbeení yi yí fará yí tĩna, á wee yèrémá hã bíoní mu kúará. Ba wee yèrémá hã kúará làa bïo 6a wee yèrémánãa le Dónbeení bíoní vũahũ bíoní búii bàn kúará. Lé ká síi 6a wee wé à yáarãa miten.

¹⁷ Ee ká minén na á ï wa làa sòobée, ï jã mi zeñ wán vó. Mi yí díia le bïa yí téréna à vĩini mia, mi fará tĩn mi síadéro le Dónbeení yi.

¹⁸ Mi wa wé à wa wíoka keñ wa Núhũso Yeesu *Krista na lé wa kãnilo sãamu yi, à wa zũnló làa wo à wíoka wé dé wán. Le ho cùkú à bïo sí a yi hã laa na ká wán lé hã lúlúio na jii mía yi. *Amiina!

Ho nín-yání vūahú na ó o Zān túara

Vūahú túaró nūhú

O Zān, yīa lé o Yeesu nǐ-kenínia nǐ-kéní, lé wón túara ho vūahú na kà. O túara ho à nínáa 6a kèrètíewa zeñ wán 6a nǐ-khàwa bǐo yi. O bía mí vūahú mu yi le o Yeesu lé le Dónbeenǐ Za bǐo bon á 6ueé wó a nùpue binbirǐ. O mún zéénia le 6a kèrètíewa lé le Dónbeenǐ zàwa, á 6a ko 6a wé 6ua mǐten làa bǐa wi mu khoomu yi bǐo, à mún wañ mín. Lé bǐo le Dónbeenǐ lé le waminǐ 6ànsò, á mún ka wéréwéré lòn khoomu.

Le Dónbeenǐ bionǐ wee na le mukānǐ binbirǐ

¹ Bǐo á ĩ wee túa á à na mia lé bǐo bǐo cìran yīa lé le Bionǐ na wee na le mukānǐ binbirǐ. Mu nūhú 6úεnǐi ká bǐo 6úii dĩn yí léra ká arén wi féεε. Ká bǐo ká wán wa nǐa a tāmú, á mǎn wo, á fá wa yǐo wo yi, á 6uan wo yi.

² Yīa wee na le mukānǐ binbirǐ á zéénia mǐten làa wεn. Wa mǎn wo á wee mǐ ho tūiá o nǐi. Wa wee bue le orén na wee na le mukānǐ binbirǐ á wi féεε. O páanía wi là a Maá Dónbeenǐ. Ká há làa na ká wán á le Dónbeenǐ wó á wa mǎn wo.

³ Mu bon. Bǐo wa mǎn làa bǐo wa nǐa lé bǐn wa wee bue bǐo á mún nǐ na mia, bèra a na à minén làa wεn mún páaní. Warén páanía là a Maá Dónbeenǐ lé mí Za Yeesu *Krista.

⁴ ĩ wee túa mu á à na mia bèra a na à wa sí-wεε nǐi à sí bǐo wa páanía bǐo yi.

Mi 6ua mǐten làa bǐa wi mu khoomu yi bǐo sǐi

⁵ Dǐo ká lé le bionǐ na wa nǐa o Yeesu *Krista cǎn, dǐo wa à bue á a na mia: Le Dónbeenǐ ka wéréwéré lòn khoomu. Hàrǐ bǐo 6úii yúii lòn tǐbírǐ á mía le yǐ.

⁶ Ká wa le wa páanía làa de à wa pá wee 6ua waten làa bǐa wi le tǐbírǐ yi bǐo síi, se wa lé 6a sabín-fūaalowa, á yí máa bè le Dónbeenǐ tūiá yi.

⁷ εε ká wa wee 6ua waten làa bǐa wi mu khoomu yi bǐo, làa bǐo le Dónbeenǐ mí bεεre karáa wéréwéré lòn khoomu, se wa wáa páanía, á le Dónbeenǐ Za Yeesu cāni á wé è ceé wεn wa bè-kora búenbúen yi.

⁸ Ká wa le wa yí máa wé bè-kora, se wa wee vǐinǐ waten, á yí tà le Dónbeenǐ tūiá poni bǐo.

⁹ εε ká wa wee tà bío wéréwéré le wa wó khon, á le Dónbeenǐ na térénna á yí máa yèrémá mí nǐi, dén á à sén wa bè-kora á à día, á à ceé wεn bǐo wa wó khon yi búenbúen.

¹⁰ Ká wa le wa yínǎnǐ bè-kora wérowà, se wa wee lá le Dónbeenǐ lòn sabín-fūaalo, se wa yí tà bǐo le bía yi.

2

Wa séenilo lé o Yeesu Krista

¹ ĩ zàwa, ĩ túara bǐo ká, bèra a na à mi yí wé mu bè-kora. Ká a 6úii pá khúii vǎ vǎ wó bè-kohó, á wa séenilo wi o Maá Dónbeenǐ nǐsǎnǐ. Wón lé o Yeesu Krista, wón na térénna.

² Mu bon, o Yeesu *Krista wó wa bè-kora séndíaró muinǐ yīa. O yí wó mu warén wa dòn bǐo yi. O mún wó mu ho dǐmǐnǎsa búenbúen bè-kora bǐo yi.

³ Hen ká wa wee bè bǐo le Dónbeenǐ bò henía yi, se wa wáa zǐ le wa zǐ le Dónbeenǐ binbirǐ.

⁴ Ká a 6úii le mí zǐ le, ò o yí máa bè bǐo á le bò henía yi, se wón léε sabín-fūaalo á yí tà le Dónbeenǐ tūiá poni bǐo.

⁵ Ká yīa màhǎ wee bè le bióní yī, wón wee zéení le mí wa le Dónbeenĩ bǐo bon. Lé ká sǐi á wa à zūrnáa le wa páanía làa de.

⁶ Yīa le mínén lè le Dónbeenĩ páanía, á òanso òn mún ko ò o ɓua mítén làa bǐo ó o Yeesu ɓuannáa mítén bǐo sǐi.

Mu bè-finle na le Dónbeenĩ bò henía

⁷ Minén na á ĩ wa làa sòobéé, bǐo ká yínǎn bè-finle na le Dónbeenĩ bò henía á ĩ wee túa á à na mia, ɓùeé. Mu lée bè-kínle na mi ná pǎahǔ na ɓa ɓueé buera le Dónbeenĩ bín-tente nǎn mia yī. Bún bè-kínle so lé le biónĩ na mi ná mu pǎahǔ.

⁸ Éé ká mu mún lée bè-finle á ĩ wee túa á à na mia. Mu bè-finle mu bǐo bon binbirĩ. Mu wee mi a Yeesu *Krista lè mínén mi bεere yī. Lé bǐo á bǐo yùifi lòn tǐbirí ɓúakáa wee vǐ, á le Dónbeenĩ túiá poni na ka lòn khoomu á ɓa nùpua dèenía wee mi.

⁹ Yīa le mí wi bún khoomu so yī ò o jina mín za tàá mín hǐnló kèrètǐe, se òanso pá wi le tǐbirí yī.

¹⁰ Yīa wa mín zàwa lè mín hǐnni kèrètǐewa, wón wi mu khoomu yī. Wón òanso á bǐo na dà wee vǐnǐ mia yī.

¹¹ Ká yīa jina mín za tàá mín hǐnló kèrètǐe, wón wi le tǐbirí yī. O wee varáka le yī, ó o yí zū hen na ó o wee va. Lé bǐo le tǐbirí wó a là a muui.

¹² ĩ zàwa, ĩ túara mia lé bǐo mi bè-kora séra día o Yeesu Krista pánká yī.

¹³ Minén nǐ-kǐa, ĩ túara mia lé bǐo á yīa wi bín ká bǐo ɓúi ðǐn yí léra á mi zū. Minén yàrówá, ĩ túara mia lé bǐo ó o Satāni fūuhǔ á mi fá.

¹⁴ ĩ zàwa, ĩ túara mia lé bǐo ó o Maá Dónbeenĩ á mi zū.

Minén nǐ-kǐa, ĩ túara mia lé bǐo á yīa wi bín ká mu bǐo ɓúi ðǐn yí léra á mi zū. Minén yàrówá, ĩ túara mia lé bǐo mi sǐadéro o Yeesu yī pánká wi, á pan le Dónbeenĩ biónĩ bǐo, ó o *Satāni fūuhǔ á mi fá.

¹⁵ Awa, lé mi ɓúenɓúen á ĩ wee bǐo bǐo ká á à na yī: Mi yí wań mu bǐowa na bǐo sǎ ho ðímǐná yī. Ká a ɓúi wa ho ðímǐná bǐo, se òanso yí wa a Maá.

¹⁶ Lé bǐo le sǐi na wé vá mu bǐo na yí se yī, làa bǐo hǎ yǐo wé lé òn yíró poni, lè ho nǎðóro yíró na wee wé ò o nùpue yòoní mítén, bún ɓúenɓúen yí ló a Maá yī, mu bǐo sǎ ho ðímǐná yī.

¹⁷ A hón ðímǐná so lè ho bǐowa na yí se na ɓa nùpua sǐa wee vá yī á nǎn wee khǐi. Ká yīa wee wé bǐo le Dónbeenĩ sǐi vá yī, wón á à kǐn bín fεεε.

O Krista zúkúsa á wi

¹⁸ ĩ zàwa, hen làa cǐnú ká hón ðímǐná so á à vé. Mi ná le o *Krista zúkúso á à zéení mítén. Éé ká hǎ laà na ká wán yàá, ó o Krista zúkúsa á wi. Lé bún nǎn á wa zūnáa le hen làa cǐnú ká hón ðímǐná so á à vé.

¹⁹ O Krista zúkúsa mu lá wi wa tǐahǔ ká ɓa ɓèntǐn lá yí tà a bǐo, lé bún nǎn ɓa lóráa wa tǐahǔ. Mu bon, ká ɓa ɓèntǐn lá tà a bǐo, se ɓa yí ló wa tǐahǔ á yí wà. Éé ká bǐo ɓa ló wa tǐahǔ wà, bún wee zéení le ɓa ɓèntǐn lá yí tà a Krista bǐo.

²⁰ Éé ká mínén bán ó o Yeesu Krista wó á mi yú le Dónbeenĩ Hácírí, á mi ɓúenɓúen mún zū ho túiá poni bǐo.

²¹ ĩ wee túa mia yínǎn bǐo mi yí zū ho túiá poni, ɓùeé. Ho túiá poni á mi zū, á zū le ho túiá poni á sabéré mia yī.

²² Awa, á yīa wǎa lé o sabín-fūaalo lé o yén? Mu so yínǎn yīa le o Yeesu yínǎn *Yīa le Dónbeenĩ mǎn léra le? Mu bon, yīa wee bǐo bún wón lé yīa lé o Krista zúkúso. Wón pǎ a Maá Dónbeenĩ lè mí Za Yeesu bǐo.

²³ Nùpue lée nùpue na pǎ le Dónbeenĩ Za Yeesu bǐo, se òanso yí páanía là a Maá Dónbeenĩ. Nùpue lée nùpue na tà le Dónbeenĩ Za Yeesu bǐo, se òanso páanía là a Maá Dónbeenĩ.

²⁴ Lé bǔn nǎn á bǐo mi nǎ pǎahǔ na 6a 6ueé buera le Dónbeenǐ bín-tente nǎn mia yi á mi pan bǐo lè mi sòobéé. Ká mi pan bǐo mi nǎ bǐo pǎahǔ na 6a 6ueé buera le Dónbeenǐ bín-tente nǎn mia yi, á minén mún n̄ pǎaní lè le Dónbeenǐ Za Yeesu là a Maá Dónbeenǐ.

²⁵ Ká wa pǎanía kà síi, á wa à yí le mukǎnǐ binbirǐ na máa vé, ðio ó o Yeesu dó mí jii le mí ì na wɛn.

²⁶ Bǐo nǎn á ï túararáa bǔn bǐowa so nǎn mia, lé 6a nùpua na wi 6a wé khà mia vǐinǐ bǐo yi.

²⁷ Éé ká minén bán ó o Yeesu wó á mi yú le Dónbeenǐ Hácírí á le wi làa mia. A mi màkóo yáá wǎa bǐnía mía nǐ-kàránlo veere yi. Mu bon, le Dónbeenǐ Hácírí wé è kàrán mia lè mu búenbúen. Bǐo le Hácírí mu wé è kàrán làa mia lé ho túiá poni, le yí máa fǐ sabéré. A mi cén pǎaní là a Yeesu Krista làa bǐo le Hácírí mu kàránnanáa mu làa mia.

Yia pǎanía là a Yeesu yí ko ò o wé bè-kora

²⁸ Awa, ï zàwa, mi cén pǎaní là a Yeesu Krista bèra a na ká a khíi lua, à wa sí a yahó ká wa yiwa yí máa dè, à n̄yio yí dí wɛn.

²⁹ Mi zǔ le o Yeesu *Krista á térénna. Bǔn bǐo yi à mi mún zǔn le nùpue léé nùpue na wee wé bǐo térénna le Dónbeenǐ yahó, se wón 6ànsò mún lé le Dónbeenǐ Za.

3

¹ Eee! Mi loñ bǐo ó o Maá Dónbeenǐ waráa wɛn! O Maá Dónbeenǐ wa wɛn làa sòobéé, ó o wee ve wɛn le mí zàwa, á wa 6èn lé le zàwa bǐo bon. Éé ká ho ðímíjásá bán yí zǔ le wa lé le Dónbeenǐ zàwa lé bǐo á 6a yí zǔ le.

² Awa, minén na á ï wa làa sòobéé, wa wǎa lé le Dónbeenǐ zàwa wó. Ká bǐo wa khíi keínáa bǔn á le Dónbeenǐ ðin yí zéénia làa wɛn. Bǐo á wa zǔ lé bǐo kà: Hen ká a Yeesu *Krista khíi lua, á wa à mi a làa bǐo ó o karáa, á warén mún n̄ yèrémá à keín là a bǐo.

³ Bia búenbúen na dó mí sía wee lòní bǔn ko 6a wé ceé mítén làa bǐo ó orén mí bæere wee ceráa bǐo síi.

⁴ Nùpue léé nùpue na wee wé mu bè-kora, se 6ànsò pǎ le Dónbeenǐ làndá. Mu bè-kora wéró lé le Dónbeenǐ làndá pǐló.

⁵ A mi n̄n zǔ le o Yeesu Krista 6uara à sén 6a nùpua bè-kora día. A mi mún zǔ le o yí máa wé bè-kohó hùúu.

⁶ Lé bǔn nǎn á yia pǎanía làa wo á mún yí ko ò o wé bè-kora. A yia wee wé mu bè-kora wón yí m̄n wo á mún yí zǔ a.

⁷ ï zàwa, mi yí día mitén le nùpue khà vǐinǐ. O nùpue na wee wé mu bǐo na térénna le Dónbeenǐ yahó, wón térénna làa bǐo o Yeesu Krista térénnanáa.

⁸ Ká yia wee wé mu bè-kora, wón bǐo sǎ a *Satāni yi. Lé bǐo ó o Satāni wee wé mu bè-kora hàrì ho ðímíjǎ n̄hǔ búεnii. Lé bǔn nǎn le Dónbeenǐ Za Yeesu Krista 6uara bèra a na ò o 6uee yáa o Satāni bè-wénia.

⁹ Yia wó le Dónbeenǐ za wón 6ànsò yí ko ò o wé bè-kora. Mu bon, le mukǎnǐ binbirǐ na wee lé le Dónbeenǐ cǎn á wi 6ànsò yi. O yí dà máa wé è wé bè-kora, lé bǐo ó o lé le Dónbeenǐ za.

¹⁰ Lé kà síi á le Dónbeenǐ zàwa lè le Satāni zàwa wee hueekaráa mín yi: Yia yí máa wé bǐo térénna le Dónbeenǐ yahó á yí wa mín za tàá mín hínló kèrètɛ, wón bǐo yí sǎ le Dónbeenǐ yi.

Bio bia 6a kèrètɛwa mín yi waminǐ ðání yi

¹¹ Ðio kà lé le biónǐ na mi nǎ pǎahǔ na 6a 6ueé buera le Dónbeenǐ bín-tente nǎn mia yi: Mi wa wañ mín.

12 Minén t̄lahū ò o búí yí bè b̄io ó o *Kajεε wó b̄an s̄ii yi, wón b̄io s̄a a Satāni yi, á n̄on ó o b̄órāa mín f̄εε. A lée webio n̄on ó o b̄órāa wo? Lé b̄io ó orén lé o n̄i-sūmúí à b̄an f̄εε wó b̄io t̄érinna le Dónbeen̄i yahó.

13 Wàn z̄awa lè wàn h̄inni, lé b̄un n̄on ká ho đ̄im̄j̄ása j̄ina mia, à mi yí le mu wé mia coon.

14 Warén z̄ū le wa b̄io w̄aa yí s̄a mu h̄umú yi, le wa yú le mukān̄i binbir̄i. Wa z̄ū mu lé b̄io wa wa wàn z̄awa lè wàn h̄inni k̄èr̄t̄εwa. Yia yí wa mín za tàa mín h̄inl̄o, wón b̄io s̄a mu h̄umú yi.

15 Mu bon. Yia j̄ina mín za tàa mín h̄inl̄o k̄èr̄t̄ε wón ka lòn n̄i-ḡúe. A mi z̄ū le o n̄i-ḡúe n̄i-kéní ká á máa yí le mukān̄i binbir̄i na máa vé.

16 B̄io ká lé b̄io wa z̄ūnáa le wamin̄i: O Yeesu *Krista wa wen, á dó mí mukān̄i n̄on wa b̄io yi. Lé làa b̄un s̄ii á warén mún ko wa dérāa wa mukān̄i na wàn z̄awa lè wàn h̄inni k̄èr̄t̄εwa b̄io yi.

17 Hen ká a búí á b̄io w̄i c̄on s̄ii, à b̄an za tàa b̄an h̄inl̄o k̄èr̄t̄ε búí ḡèn khon, ó o yí z̄ūna a mak̄arí, á yí séenía wo, se b̄io le Dónbeen̄i le o wañ lè ḡa n̄upua ó o so wa làa ba le?

18 Ī z̄awa, mi yí lè wa wán mín lè h̄a b̄ioní na wa wee b̄io na mín yi mí d̄on. Mi lè wa wamin̄i à wé mi wa wárá yi. B̄un lé b̄io á à z̄eení le wa wa mín binbir̄i.

19 Lé ká s̄ii wa à z̄ūnnáa le wa b̄io s̄a ho t̄uiá poni yi. A wa s̄ia á à k̄εñ ho h̄érà yi le Dónbeen̄i yahó.

20 H̄arí ká wa s̄ia le wa wó khon kaka, á le Dónbeen̄i dén pá dà po wa s̄ia. Le z̄ū mu b̄io ḡúenḡúen.

21 Minén na á ĩ wa làa s̄ob̄éε, hen ká wa s̄ia yí le wa wó khon, se wa poní séra kúaará le Dónbeen̄i yahó.

22 B̄un ká wa flora b̄io lée b̄io le c̄on á le è na mu ḡúenḡúen wen, lé b̄io wa b̄o le b̄ioní yi, á wee wé b̄io s̄i le yi.

23 B̄io ká lé b̄io á le b̄o henía: Le wa dé wa s̄ia mí Za Yeesu *Krista yi, à mún wañ mín làa b̄io ó orén mí b̄εere b̄órāa mu henía.

24 Yia b̄o le Dónbeen̄i b̄ioní yi wón páanía làa de, á le mún páanía lè ḡanso. Le Dónbeen̄i n̄on mí Hácírí wen. Lé b̄un n̄on á wa z̄ūnáa le le páanía làa wen.

4

Yia le Dónbeen̄i Hácírí wi yi á wee z̄ūn kaka

1 Minén na á ĩ wa làa s̄ob̄éε, mi pa miten b̄io. B̄ia ḡúenḡúen na le le Dónbeen̄i Hácírí wi làa mí á mi wé yí đ̄εn̄i dé mi s̄ia yi. O búí le mí wee b̄io lè le Dónbeen̄i Hácírí p̄anká, à mi c̄uii ḡanso b̄ioní à kh̄ennáa o kúarā loñ le mu so bon le. Lé b̄io á b̄ia le mí lé le Dónbeen̄i j̄i-cúa f̄εerowà à mu yí bon á wi ho đ̄im̄j̄á làa ḡúenḡúen yi.

2 Mi dà a z̄ūn b̄ia le le Dónbeen̄i Hácírí wi làa mí làa b̄io ká: Yia b̄ia w̄ér̄w̄éré le o Yeesu *Krista ḡueé wó a n̄upue b̄io bon, se wón le Dónbeen̄i Hácírí wiráa.

3 Ká yia yí tà le mí ì b̄io w̄ér̄w̄éré le o Yeesu Krista ḡueé wó a n̄upue, se Dónbeen̄i Hácírí mía làa wón ḡanso. Lé o Krista z̄úkúso hácírí wi làa wo, đ̄io ḡuenl̄o b̄io á mi j̄á. Awa, á lé dén hácírí so w̄aa wi ho đ̄im̄j̄á yi h̄a làa na ká wán.

4 Éε ká minén na lé ĩ z̄awa, minén b̄io s̄a le Dónbeen̄i yi á bán na le mí lé le *Dónbeen̄i j̄i-cúa f̄εerowà à mu yí bon á mi d̄ańna á fáara f̄ūna. Mi d̄ańna ḡa lé b̄io á le Hácírí na wi lè minén p̄anká wi po đ̄io wi ho đ̄im̄j̄á yi.

5 Ba j̄i-cúa f̄εerowà mu b̄io s̄a ho đ̄im̄j̄á yi, lé b̄un n̄on ḡa wee b̄ioráa ho đ̄im̄j̄ása b̄ioní, á bán mún wee j̄i ḡa c̄on.

⁶ Ká warén ɓèn ɓio sã le Dónbeenĩ yi, á ɓia zū le wee jí wa cón. Ká yia ɓio yí sã le Dónbeenĩ yi wón yí máa jí wa cón. Lé làa ɓɓn á wa dà a hueekaráa yia le Dónbeenĩ Hácírí na lé ho tũíá poni wi yi á à lén mín yi làa yia ó o Satāni na lé o sabín-fũaalo hácírí wi yi.

Le waminĩ ló le Dónbeenĩ yi

⁷ Minén na á ĩ wa làa sòobée, mi le wa wań mín, lé ɓio le waminĩ ló le Dónbeenĩ yi. Ká mi wa mín se mu wee zéení le mi lé le Dónbeenĩ zàwa, á zū le Dónbeenĩ.

⁸ ɓia yí wa mín, bán yí zū le Dónbeenĩ, lé ɓio le Dónbeenĩ lé le waminĩ ɓànsò.

⁹ ɓio ká lé ɓio le Dónbeenĩ zéenia le mí wa làa wɛn: Le tonkaa mí Za kéní ó o ɓuara ho ðímíjǎ yi, á wa dàń yí le mukāni ɓinbirĩ o pánkǎ yi.

¹⁰ ɓio ká lé ɓio wee na à wa zūrnáa le waminĩ ɓio: Mu yínǎn ɓio warén wa lè le Dónbeenĩ. Ká lé ɓio lerén wa làa wɛn, á tonkaa mí Za ó o ɓueé wó wa bè-kora séndíaró muini yia.

¹¹ Minén na ĩ wa làa sòobée, á ɓio á le Dónbeenĩ wara wɛn lè mí sòobée ká síi, á warén mún ko à wa wań mín.

¹² Nùpue na ðin mǎn le Dónbeenĩ wón mía. Eɛ ká wa wa mín, á le è keń làa wɛn, á ɓio le Dónbeenĩ wa lè ɓa nùpua á à mi wéréwéré wa t̄ahũ.

¹³ ɓio nǎn wa zū le warén páania làa de á lerén mún páania làa wɛn, lé ɓio le nǎn mí Hácírí wɛn.

¹⁴ O Maá Dónbeenĩ tonkaa mí Za ò o ɓuee kǎní ho ðímíjǎsa. Warén mǎn mu á lé mu seéràsa.

¹⁵ Nùpue na ɓia wéréwéré le o Yeesu lé le Dónbeenĩ Za, wón ɓànsò le Dónbeenĩ páanianáa, ó o mún páania lè le Dónbeenĩ.

¹⁶ Warén bán zū ɓio le Dónbeenĩ wa làa wɛn, á mún dó wa sía mu yi. Le Dónbeenĩ lé le waminĩ ɓànsò. O nùpue na wa le Dónbeenĩ á wa ɓa nùpua, wón páania lè le Dónbeenĩ, á le Dónbeenĩ mún páania làa wo.

¹⁷ ɓio nǎn wa poní á à sénnáa le cítíi fí nǎnzon lé ɓio wa zū le ɓio le Dónbeenĩ wa làa wɛn á wee mi wéréwéré wa t̄ahũ. Wa poní á à sɛn le Dónbeenĩ yahó lé ɓio wa páania làa de ho ðímíjǎ yi làa ɓio ó o Yeesu *Krista páanianáa làa de ho yi.

¹⁸ Yia zū le le Dónbeenĩ wa mí, wón á zǎní mía yi. Mu bon, yia zū le le Dónbeenĩ wa mí ɓinbirĩ, wón á zǎní yí dà máa keń yi hùúu. O nùpue na zǎna lé yia wee leéka le le Dónbeenĩ á à síiní mí jùhũ. Lé ɓɓn nǎn á yia le zǎníi wi yi yí máa mi ɓio le Dónbeenĩ wa làa wo wéréwéré.

¹⁹ Warén wa mín lé ɓio le Dónbeenĩ nín-yání wara wɛn.

²⁰ O ɓúí lá le minén wa le Dónbeenĩ ò o jina mín za tàá mín hínló kèrètíe, se ɓànsò lé o sabín-fũaalo. Mu bon, ɓàn za tàá ɓàn hínló na ó o wee mi ó o yí wa, ó o ɓèn n wé kaka à wańnáa le Dónbeenĩ, ðio ó o yí máa mi?

²¹ Le Dónbeenĩ mún bò mu henía le yia wa minén Dónbeenĩ, á ɓànsò mún ko ò o wań mín za tàá mín hínló kèrètíe.

5

Le Dónbeenĩ zàwa yú le sée ho ðímíjǎ wán

¹ Nùpue léee nùpue na tà le o Yeesu lé *Yia le Dónbeenĩ mǎn léra ɓio bon, se wón ɓànsò á le Dónbeenĩ wó lè mí za. A nùpue léee nùpue na wa yia lé o maá, ó o mún n wań o maá mu zàwa.

² Ká warén wa ɓeere wa le Dónbeenĩ á wee bè ɓio le bò henía yi, lé ɓɓn wa à zūrnáa le wa wa le Dónbeenĩ zàwa.

³ Mu bon, ká wa wa le Dónbeenĩ, á wa wé è bè ɓio le bò henía yi. A ɓio le Dónbeenĩ bò henía á máa wé sèró na jà wɛn,

⁴ lé bǐo á bǐa lé le Dónbeenǐ zàwa búenbúen á yú le sée ho dímíjǎ wán. A bǐo nǎn wa yúráa le sée ho dímíjǎ wán lé wa síadéro o Yeesu yi bǐo yi.

⁵ Yia yú le sée ho dímíjǎ wán lée wée? Mu lé yǐa tà le o Yeesu *Krista lé le Dónbeenǐ Za bǐo bon.

Ho tǔiá na mà o Yeesu Krista dǎni yi

⁶ O Yeesu *Krista mu lé yǐa bueé kǎa ho *bátéèmu jumu yi, á kúaará mí cǎni húrunnáa. O yí kǎa ho bátéèmu jumu yi mí dòn, o kǎa ho bátéèmu jumu yi ó o mún kúaará mí cǎni húrunnáa. A yǐa wee mǐ mu tǔiá lé le Dónbeenǐ Hácírí, lé bǐo le Hácírí mu lé ho tǔiá poni bǎnso.

⁷ Bǐo wee zéeni le mu bon lée bǐowa bǐo tǐn:

⁸ Le Dónbeenǐ Hácírí, lè mu jumu, lè le cǎni. A mu mí bǐo tǐn wee zéeni mu bǐo dà-kéní mu.

⁹ Hen ká wa wee tà ho tǔiá na ba nùpua wee mǐ yi, á le Dónbeenǐ tǔiá na le wee mǐ po ba nùpua tǔiá, hón wa mún ko wa tà yi. Ho tǔiá na le wee mǐ lé hǐa bǐo ciran le Za.

¹⁰ Yia tà le o Yeesu lé le Dónbeenǐ Za, wón láa ho tǔiá mu yi. Yia yí tà ho tǔiá mu bǐo, wón wee wé le Dónbeenǐ làa sabín-fúaaló. Lé bǐo ó o yí tà le ho tǔiá na le Dónbeenǐ wee mǐ mí Za dǎni yi á bon.

¹¹ Ho tǔiá mu lé hǐa kà: Le Dónbeenǐ nǎn le mukǎni binbirǐ na máa vé wɛn. Lé le Za á le dǐn wán á nǎnnáa le.

¹² Yia páanía lè le Dónbeenǐ Za, se wón yú le mukǎni binbirǐ na máa vé. Yia yí páanía lè le Dónbeenǐ Za, se wón yí yú dén mukǎni so.

Le mukǎni binbirǐ na máa vé bǐo

¹³ Bǐo kà búenbúen á ï túara nǎn minén na tà le Dónbeenǐ Za Yeesu yèni pànká bǐo, bèra a na à mi zǔn le mi yú le mukǎni binbirǐ na máa vé.

¹⁴ Bǐo nǎn wa poní sérarǎa le Dónbeenǐ yahó lé bǐo kà: Hen ká wa flora le Dónbeenǐ yi bǐo búii dǎni yi ká mu lé le síi bǐo, à le jí wa cǎn.

¹⁵ A bǐo wa zǔ le le wee jí wa cǎn, á wa mún zǔ le bǐo wa flora bǐo yi á le wó wó.

¹⁶ Hen ká a búii mǎn mín za tàa mín hǐnló kèrètíε búii ò o wee wé mu bè-kohó na yí máa wé ò o hí mu húmú binbirǐ, á bǎnso ko ò o fio le Dónbeenǐ yi na a yi, á le è na le mukǎni binbirǐ wo yi. Le bíoni mu bǐo ciran bǐa wee wé mu bè-kohó na yí máa wé à ba hí mu húmú binbirǐ. Éε ká mu bè-kohó búii wee wé ò o nùpue hí mu húmú binbirǐ. Yínǎn bún á ï le mi fio bǐo yi.

¹⁷ Wékheró lée wékheró búenbúen lée bè-kohó bún bon. Éε ká bè-kora búenbúen màhá yí máa wé ò o nùpue hí mu húmú binbirǐ.

¹⁸ Wa zǔ le yǐa wó le Dónbeenǐ za á máa wé è wé mu bè-kora, lé bǐo le Dónbeenǐ Za Yeesu wee kǎni a mu wéro yi. O o *Satāni mún yí dà máa wé o làa dèε woon.

¹⁹ Warén bán zǔ le wa bǐo sǎ le Dónbeenǐ yi. Ká ho dímíjǎsa na yí zǔ le Dónbeenǐ bán búenbúen ó o Satāni pànká wi wán.

²⁰ Wa mún zǔ le le Dónbeenǐ Za Yeesu lé yǐa bueé wó á wa zúnáa le Dónbeenǐ binbirǐ. A wa páanía lè le Dónbeenǐ binbirǐ wa páaníló lè le Za Yeesu *Krista bǐo yi. Lerén lé le Dónbeenǐ binbirǐ, á lerén mí dòn lé dǐo mún wee na le mukǎni binbirǐ na máa vé.

²¹ I zàwa, mi pa miten bǐo à mi yí búaaní hǎ dofinna na yínǎn le Dónbeenǐ binbirǐ.

Ho jun níi vūahú na ó o Zān túara

Vūahú túaró júhú

O Zān, yīa lé o Yeesu ní-kenínia ní-kéní, lé wón túara ho vūahú na kà. Ho vūahú mu yí, ó o von mítén làa ní-kínle. O túara ho nòn 6a kèrètíewa kuure 6úi yí.

Ba kèrètíewa kuure mu ó o wee ve làa háa lè mí zàwa. O wíokaa bía 6a ní-khàwa lè le waminí bío, á mún bía le 6a sòobá mítén à wé bè le Dónbeení tūiá poni yí.

Vūahú nín-yání bioní

¹⁻² Inén na lé o ní-kínle, lé mi wee túa ho vūahú na kà. I wee túa ho á à na a háa na le Dónbeení léra yí, orén lè mí zàwa. I wa mi búenbúen làa sòobéε, lé bío le Dónbeení tūiá poni na le zéénia làa wen á wa tà yí á ho wi wa yiwa yí féeε. Mu yínón inén í dòn wa mia. Bía búenbúen na tà ho tūiá mu bío á mún wa mia.

³ Le o Maá Dónbeení lè mí Za Yeesu *Krista à wé mu sāamu lè le hii làa wen, à 6a na ho héerà warén na tà ho tūiá poni bío á wa mín yí.

Mi wa warí mín à pí ho kàránló na yí bon bío

⁴ Ū zàwa 6úi á í ná bío le 6a tà bò le Dónbeení tūiá poni yí làa bío ó o Maá Dónbeení heníanáa mu nòn wen, á í síi 6èntín wan mu bío yí làa sòobéε.

⁵ Háa mu, há làa na kà wán, á bío á í hení ì na foné lé bío kà: Mi wa warí mín. Le bioní mu yínón bín-finle na bò henía á í túara nòn mia, 6ùéé. Le bío mà nòn wen ho pāahú na wa búakáa á ná le Dónbeení bioní yí.

⁶ Hen ká wa wee bè bío le Dónbeení bò henía yí, lé bún á à zéení le wa wa le Dónbeení. Bío le Dónbeení bò henía pāahú na wa búakáa ná le Dónbeení bioní yí lé bío kà: Mi wa warí mín.

⁷ I wee bío kà síi lé bío 6a ní-khàwa wāa bera fò há lùà búenbúen. Ba wee bío le bío ó o Yeesu *Krista 6ueé wó a nùpue á yí bon. Ba lé 6a ní-khàwa, 6a lé o Krista zúkúsa.

⁸ A mi cén pa mítén bío, à bío mi wó búenbúen le Dónbeení bío yí á mi yí tē yí, ká mi yí mu cūnú à ho jii sí.

⁹ Yīa yí máa tà bè ho kàránló na bío ciran o Krista yí, ká a báará díá ho, se wón yí zū le Dónbeení. Ká yīa wee tà bè ho yí, wón páanía là a Maá Dónbeení lè mí Za.

¹⁰ Ká nùpue 6úi na yí máa tà bè ho kàránló na bío ciran o Krista yí wé 6uara mi cón, á wi ò o kàrán mia, à mi yí tà le o làa mi wán. Mi yí hén mi yara sí 6ànso.

¹¹ Yīa héra mí yahó sá a nùpue mu síi, se 6ànso làa wo lééra há wén-kora na ó o wee wé yí.

Vūahú mónđen bioní

¹² Bío cèrèε á í wi à í bío làa mia, ká í màhá yí wi à í túa mu vūahú yí. I wi à í buen mi cón íten á wa 6ueé páaní ì tà há láakáwá. Ká bún wó, á wa sí-wεε jii màhá à sí.

¹³ Mín hínló na le Dónbeení mún léra, wón lè mí zàwa wee tēení mia.

Ho tîn nîi vūahŭ na ó o Zân túara

Vūahŭ túaró nŭhŭ

O Zân, yĭa lé o Yeesu nŭ-kenínia nŭ-kení, lé wón túara ho vūahŭ na kà. Ho vūahŭ mu yi, ó o von míten làa nŭ-kínle. O túara ho nŭn 6a kèrètŭewa kuure ya-dí 6úi na 6a le Kayuusi yi. O wíokaa o Kayuusi là a Demetiriyuusi yènnáa bŭo 6a wó bŭo yi.

Ká a Diotereefu wára hŭn ó o yí wa, ó o le 6a kèrètŭewa yí bè há yi.

Le tènŭi

¹ Kayuusi, mu lé ínén na lé o nŭ-kínle á wee túa ho vūahŭ na kà á a na foñ. I wa fo làa sòobéé.

² Ünén na á ĩ wa làa sòobéé, ĩ wee fan à ũ bŭo 6úen6úen wé se. Bŭo á ünén lè le Dónbeenŭ buannáa mín sese, lé bŭn 6àn síi à ũ sánŭa lò mún wé hereráa.

³ Wàn zàwa kèrètŭewa 6ueé bía nŭn miŭ le le Dónbeenŭ tŭiá poni bŭo á fo henía, á fo mún wee bè ho yi. Bŭo á ĩ ná mu, á ĩ síi wan làa sòobéé.

⁴ Bŭo á ĩ síi á à bŭn ĩ wa yi á à pon bŭo á ĩ ná à 6a le ĩ zàwa mu kèrètŭemu dŭnŭi yi bŭo le Dónbeenŭ tŭiá yi, bŭn mía.

O Kayuusi bŭo le Dónbeenŭ yi sese

⁵ Ünén na á ĩ wa làa sòobéé, wàn zàwa kèrètŭewa á fo wee 6ua sese, hàrŭ bŭa lé 6a nŭ-hánŭ á fo pá wee 6ua sese. Bŭn lé bŭo wee zéeni le fo 6èntŭn bŭo le Dónbeenŭ yi.

⁶ Bŭo fo wa làa ba á 6a mà tŭiá nŭn 6a kèrètŭewa kuure yi. Ká bán nŭpua so síi fo wee séeni 6a varáa yi làa bŭo le Dónbeenŭ le mu koráa, se mu se.

⁷ Mu bon, mu lé o *Krista tonló bŭo yi á 6a lóráa, à 6a yí fó hàrŭ dèé bŭa yí zŭ le Dónbeenŭ cŭn.

⁸ Awa, á mu sŭ warén yi à wa wé séeni bán nŭpua so síi. Ká wa wee séeni 6a, bŭn ká wa mún páaniá làa ba á wee zéeni le Dónbeenŭ tŭiá poni bŭo.

O Diotereefu là a Demetiriyuusi bŭo

⁹ I túara ho vŭn-za nŭn mi kèrètŭewa kuure yi. Éé ká a Diotereefu na wa ò o wé dí mu bŭo 6úen6úen yahó á yí máa càtŭi ĩ bŭonŭi.

¹⁰ Ká ĩ 6uara, á há wén-kora na ó o wó, lè há sabŭonŭi na ó o fŭaana ĩ jŭi á ĩ 6ueé bŭo bŭo làa mia. Bŭo ó o bŭnŭia wee wé yáa po bŭn. O yí máa tà à wàn zàwa kèrètŭewa làa o wán. A bŭa mún tà le 6a wé làa mí wán ó o hò. A bŭa 6a wee làa wán ó o wee na lén 6a kèrètŭewa kuure yi.

¹¹ Ünén na á ĩ wa làa sòobéé, fo wé mŭn 6a nŭpua na wee wé bŭo yí se à ũ yí bè 6a wára yi. Éé ká fo wé mŭn 6a nŭpua na wee wé bŭo se à ũ bè bán wára yi. Yĭa wee wé bŭo se wón bŭo sŭ le Dónbeenŭ yi. Yĭa wee wé bŭo yí se wón yí zŭ Dónbeenŭ.

¹² O Demetiriyuusi wón 6a nŭpua 6úen6úen 6èn wee wíoka yèni. Bŭo ó o wee 6ua míten héha lè le Dónbeenŭ tŭiá poni lé bŭn wee zéeni le o lé o nŭ-tente. Inén mún wee wíoka a yèni, á ũ zŭ le bŭo á ĩ wee mŭ 6úen6úen lé ho tŭiá.

Le mónđen tènŭi

¹³ Bŭo cèrèé á ĩ wi à ĩ bŭo làa fo, ká ĩ màhá máa túa mu vūahŭ yi.

¹⁴ I wi à ĩ buen ũ cŭn hen làa cŭnŭ, á wa 6ueé páani ĩ tà há láakáwá.

¹⁵ Le ho h́eera à keńi làa fo. Mìn b́nlowà na làa wen páania wi á wee t́eni foń. Mún t́eni wàn b́nlowà na làa fo páania wi yi lè mí nń-kení kení.

Ho vūahú na ó o Zude túara

Vūahú túaró nūhú

O Zude lé yīa túara ho vūahú na kà á n̄n le Dónbeenĩ n̄pomu búenbúen yi. Ho vūahú mu bioní ló mín là a Piere n̄n n̄i vūahú na á wón túara. Hã v̄nna mu mí b̄io n̄n wee n̄i 6a k̄èr̄t̄iewa zeñ wán le 6a pa míten b̄io 6a n̄i-kar̄ánlowà na b̄io yí bon b̄io yi, bán na wee wé hã wárá na 6a s̄ia wee vá yi na yí se.

O Zude mu b̄ia le 6a n̄i-kar̄ánlowà mu wee wé mu b̄io na yí se làa s̄ob̄éε. O b̄ia le le Dónbeenĩ á à síiní 6a n̄úná. O mún b̄ia le 6a k̄èr̄t̄iewa wíoka wé bánbá à wé le dà-kéní là a Yeesu, à dé mí s̄ob̄éε le Dónbeenĩ b̄io yi le Dónbeenĩ mu Hácírí p̄ánká yi, à wañ mín, bèra a na ò o Yeesu *Krista p̄ánká yi à 6a yí le muk̄an̄i binbir̄i na máa vé.

Le t̄ènt̄i

¹ Mu lé ínén Zude, o Yeesu *Krista ton-sá, ínén na lé o Zaaki b̄àn za, lé mi wee túa ho vūahú na kà. I wee túa ho á à na b̄ia ó o Maá Dónbeenĩ hueeka yi, á wa, b̄ia ó o Yeesu Krista wee pa b̄io.

² Le o N̄uh̄so wé mu tentemu c̄èr̄ε làa mia, à na mí héer̄à mia, á wíoka wañ mia.

Ba n̄i-kar̄ánlowà na wee v̄t̄iní 6a n̄upua b̄io

³ Minén na á ï wa làa s̄ob̄éε, ï s̄i b̄ènt̄in lá vá làa s̄ob̄éε à ï túa mia ho k̄an̄iló na b̄io ciran wa búenbúen d̄ání yi. Hã làa na kà wán á mu w̄aa léε konloon à ï wé mu, bèra a na à ï hení mi s̄ia à mi f̄ará t̄in mu b̄io na mi tà yi, b̄io le Dónbeenĩ n̄n b̄ia b̄io s̄a le yi le cúekúεε á mu v̄oráa.

⁴ I wee túa mia lé b̄io 6a n̄upua búí na p̄á le Dónbeenĩ, á tun míten yi zonnáa mi t̄iahú. Ba wee yèr̄emá wán Dónbeenĩ s̄amu bioní kúará à d̄an̄ wéráa mí s̄ia wárá na yí se. Lé b̄in̄ 6a wee wé à p̄ináa o Yeesu Krista, wón mí d̄on na lé wa ya-dí lè wa n̄uh̄so. Mu f̄era túara le le Dónbeenĩ á à síiní 6a n̄úná.

⁵ I zū le b̄io á ï b̄io ò na mia kà búenbúen á mi zū, ká ï m̄ah̄á pá b̄in̄ia wee leéka mia làa bú. Mi zū b̄io ó o N̄uh̄so k̄an̄ianáa o *Isirayεele n̄pomu ho *Ezipite k̄h̄ú yi. Ká b̄ia p̄á yí dó mí s̄ia le yi bán le wó á 6a húrun.

⁶ Mi b̄in̄i leéka ho wáayi tonkarowà búí b̄io, bán na ȳo yí s̄u ho p̄ánká na le Dónbeenĩ n̄n 6a yi á 6a ló hen na 6a lá wi yi. Lé b̄in̄ te b̄io le Dónbeenĩ can 6a kúaaráa le t̄ibí-cúaa yi á pannáa le wizonle na le k̄h̄i f̄i le cít̄i yi.

⁷ Mi mún b̄in̄i leéka ho *Sod̄om̄u lè ho *Kom̄ore lórása b̄io, lè hã lórá na s̄ar̄akaa yi làa ba b̄io. Hã lórá mu n̄upua dó míten mu koomu wárá lè mí síiwá yi, á wi 6a wé da lè 6a z̄an-búaa. Á b̄io kà wán 6a wi ho d̄sh̄ú na wee c̄i f̄éε yi. Mu wó kà à n̄ináa 6a n̄upua zeñ wán.

⁸ Lé h̄n̄ wárá so síi lé h̄ia á 6a n̄upua mu na wi mi t̄iahú á mún wee wé. Ba hácira b̄o mu b̄iowa na yí bon wán, á mu b̄io na sí 6a yi na yí se lé b̄in̄ 6a wee wé. Le Dónbeenĩ n̄uh̄somu 6a wee z̄uar̄i yi, á wee là ho wáayi búaa na c̄ukú wi.

⁹ H̄ar̄i ho wáayi tonkarowà n̄uh̄so na yèni 6a le Mis̄εele yáa pá yí henía mí síi yi wó b̄in̄. Wón n̄n̄ là a *Sat̄ani khon mín yi o *M̄oyiize n̄i-h̄in̄mu wán, ká a m̄ah̄á yí là a. B̄io kà lé b̄io ó o b̄ia: «Le o N̄uh̄so beé ũ lò».

¹⁰ εε ká bar̄én n̄upua mu bán wee là b̄io 6a yí zū, 6a yí máa le mí yiwa wéráa mu b̄io lòn n̄ajuwà, lé b̄in̄ yáa wee yáa 6a.

11 Ho yéréké á à sá 6a yi. Ba wee wé là a n̄i na 6a le *Kαηεε b̄io síi. Le wárí càró b̄io yi á 6a wó khon làa b̄io ó o n̄i na 6a le *Balaamu wóráa mu b̄io síi. Ba b̄io yáara, lé b̄io 6a k̄aa là a n̄i na 6a le Koree b̄io síi.

12 Hen ká mi 6un6ua-d̄inl̄ó á 6a páania wee dí làa mia, à mi d̄inl̄ó díró ȳiraa ker̄í. Ba wee dí bùubaa ká mu n̄iyio máa dí 6a, 6a wee leéka mítén b̄io mí dòn. Ba ka lòn viohó na wee kán lè mí p̄anká ká ho máa tè. Ba ka lòn v̄ins̄ia na yí máa ha mí haró p̄ahũ, na 6a δεερα kúará á h̄a húrun.

13 Ba n̄iyi-waráa wee mi làa b̄io ho mu-been̄i jummu ȳanbónl̄ó khùankhúaa wee léé kúia mináa b̄io síi. Ba ka lòn màn̄ayio na la-kéní mía, á le Dónbeen̄i 6èn ká ho lahó làa ba le tíbí-cúaa yi, á 6a khúí ker̄í yi f̄éεε.

14 O Εν̄ωκι, ȳia lé w̄an maáwà n̄uwā h̄eḡun n̄ii à lá a Adāma j̄ii wán, á yánkaa f̄εεra le Dónbeen̄i j̄i-cúaa 6arén d̄ání yi mún ká síi: «Mi loí, lé o Núh̄uso na b̄o ò 6uen lè ho wáayi tonkarowà c̄èr̄éc̄èr̄éc̄èr̄é,

15 á 6ueé cítí 6a n̄upua 6úen6úen. Ba bè-kora wérowà 6úen6úen na k̄aa á p̄á le Dónbeen̄i ó ò síiní j̄úná 6a bè-kora na 6a wó lè h̄a b̄in-kora na 6a b̄ia le Dónbeen̄i d̄ání yi b̄io yi».

16 Ba n̄upua mu sía yí máa wa mi. Ba wee wírí mítén b̄io yi làa wizooní 6úen6úen. Ba sía b̄io na yí se lé b̄un 6a wee wé. Ba wee khòn lè mí b̄ioní, á wee wíoka 6a n̄upua ȳeni à càráa mu b̄io.

Le zéeni na n̄on 6a k̄èr̄èt̄ewa b̄io yi

17 Εε ká minén na á ĩ wa làa s̄ob̄éε, mi b̄iní leéka wa Núh̄uso Yeesu *Krista tonkarowà j̄i-cúaa b̄io.

18 Ba b̄ia le: «H̄a p̄ōnna vaa véenii, ká 6a n̄upua wé è yáa mí j̄iní yi á à na mia. Ba wé è wé mí sía b̄io na yí se, á à p̄í le Dónbeen̄i b̄io».

19 Lé 6arén wee kh̄éé 6a n̄upua. Ba leékaa b̄io na, à 6a wé. Dónbeen̄i Hácírí mía 6a yi.

20 Εε ká minén na á ĩ wa làa s̄ob̄éε, mi d̄in mi síad̄eró le Dónbeen̄i yi wán à séenínáa mín, à mi wíoka va làa yahó. Mi wé fio lè le Dónbeen̄i Hácírí p̄anká.

21 Mi 6ua mín làa b̄io le Dónbeen̄i wa làa mia, à dé mi sía lòní le mukān̄i na máa vé, dío wa Núh̄uso Yeesu *Krista á à na mia o tentemu b̄io yi.

22 B̄ia síad̄eró yí f̄ará yí t̄ina sese le Dónbeen̄i yi á mi z̄ún makárí.

23 Mi k̄ání 6a h̄a j̄úná síiníló yi. Mi mún z̄ún b̄ia ká makárí, ká mi mah̄á pa miten b̄io. Mi j̄in 6a wárá, h̄arí 6a sí-z̄inia á mi yáá pá yí t̄úii yi 6a wén-kora b̄io yi.

M̄ōnd̄en j̄i-cúaa

24-25 Le Dónbeen̄i dà, le è pa mia á mi máa díaa ho w̄ohũ, le è wé á mi ì d̄in le yahó ká bè-kohó b̄io máa m̄i máa léé mia. Le è wé á mi ì z̄amaka le yahó le c̄ukú been̄i yi. Mi wa kh̄oní le Dónbeen̄i na lé le dà-kéní, le lé wa k̄ánílo wa páaníló là a Yeesu *Krista b̄io yi, wón na lé wa Núh̄uso. Le ho c̄ukú, lè mu beemu, lè ho p̄anká 6úen6úen na b̄io s̄á a yi f̄éεε à b̄io pá sí a yi h̄a làa na ká wán à lén f̄éεε. *Amiina!

Le Dónbeenì Bè-sànkani na le zéeniá là a Zán

Vūahū túaró jūhū

Yia túara mu bè-sànkani vūahū lé o Zán na lé o *Krista tonkaro. Pāahū na ó o wee túa ho yi ká bía tà a Krista bío á ho Oroomu béε wee beé lò là sòobéε. O túara ho pāahū na 6a hía wiira a 6uan zoó díá ho kōhū na wi mu jummu tīahū, hía 6a le Patimɔsi yi. O túara ho á heníanáa bía tà a Krista bío síá. O le 6a wíoka dé mí síá o Yeesu yi lé bío ó o dàrína mu bío 6úen6úen. O vūahū mu yi á le Dónbeenì páanii kínle vūahū bío cèrèε wee mi yi.

O Zán bía mí vūahū yi le o Yeesu zéeniá míten làa mí. A lé o Yeesu mu mún bía le o túa bío ó o mɔn 6úen6úen (1). O o Zán 6èn túara hā vɔnna bío hɛjun á nɔnka 6a kèrètɛwa kuio bío hɛjun na wi ho Azii kōhū yi (2–3). O zéeniá bío ó o mɔn ho wáayi, lè ho sò-mánu firó, lè hā būaaní bío hɛjun, lè mu biowa bío hɛjun, lè hā lánpórá bío hɛjun bío (4–16). Ho ló-beeni *Babiloona cíló là a Satāni lè mí ton-sáwá yáaró bío (17–20). Būn mɔn ó o mɔn ho dímíná finle na le Dónbeenì léra. O bía le hen làa cínú ká a Yeesu á à bíní ì 6uen (21–22).

Bío ho vūahū wee zéeni

¹ Bío wi ho vūahū na ká yi lé le Dónbeenì bè-sànkani na le zéeniá là a Yeesu *Krista à wón zéeni na mí ton-sáwá yi, à 6a zūí bío ò wé hen làa cínú. O o Yeesu tonkaa mí tonkaro na ló ho wáayi ní-kéní, ò o 6uee lii zéeni mu lè mí ton-sá na 6a le Zán.

² Bío ó o Zán mu mɔn 6úen6úen ó o mà tūiá. O zū le mu lé le Dónbeenì jì-cúa, á zū le lé o Yeesu Krista zéeniá mu.

³ Bía wee kàrán le Dónbeenì jì-cúa na túara ho vūahū na ká yi, làa bía wee jí hā à pa hā bío bán júná 6èntín sí, lé bío mu biowa mu wéró á sùaráa.

O Zán tɛniá 6a kèrètɛwa kuio bío hɛjun yi

⁴ Ho vūahū mu lé ínén Zán wee túa ho á à na ho Azii kōhū lórá bío hɛjun kèrètɛwa kuio bío hɛjun yi. Le le Dónbeenì, dío wi féεε, na wi ká bío 6úí dín yí léra na bò ò 6uen, à wé mu sáamu làa mia, à na ho hээрà mia. Le hā hácíira mí bío hɛjun, * hía dín le Dónbeenì bá-zàmu kanmúini yahó à mún wé mu sáamu làa mia, à na ho hээрà mia.

⁵ Le o Yeesu Krista, yia wee mī ho tūiá le Dónbeenì jii, yia láayi wi, yia nín-yání vèera ló 6a ní-hía tīahū, yia wi 6a bá-zàwa 6úen6úen jūhū wán à mún wé mu sáamu làa mia, à na ho hээрà mia.

Lé orén wa wɛn, á húrún cāni kúaará káníanáa wɛn wa bè-kora yi,

⁶ á wó á wa lé le *Dónbeenì yankarowà n̄pomu na wee sá 6àn Maá Dónbeenì tonló. Le ho cùkú lè ho pànká à bío sí a yi féεε hā lúlúio na jii mía yi. *Amiina!

⁷ Mí loí! Nín-yia hā dùndúio yi bò ò 6uen. Ba n̄pua 6úen6úen á à mi a, hàrì bía cú a. Ho dímíná kána sííwá 6úen6úen á à tà le wéε o bío yi. Lé būn mu ù wéráa. *Amiina!

⁸ O Núhúso Dónbeenì, dío wi féεε, na wi ká bío 6úí dín yí léra, na bò ò 6uen, dío dà mu bío 6úen6úen á wee bío: «Lé ínén á 6úa mu bío 6úen6úen jūhū, á lé ínén mún ò véeni mu bío 6úen6úen.»

O Zán mɔn o Krista lè mí cùkú beeni

* **1:4** Hā hácíira mí bío hɛjun: Mu bío hɛjun wee zéeni mu bío na jii sù bío. Hen ká á hā hácíira bío hɛjun lé le Dónbeenì Hácíri á mu wee zéeni bío.

⁹ Inén lé o Zân na lé mìn za wa páaníló là a Yeesu bïo yi. I làa mia páania le Dónbeení bá-zàmu yi, á lééra mi lò beéró làa bïo mi wee hínáa mi sía yi làa mia. Lé inén ba hía wíira á buan zoó díá ho kǎhú na wi mu ñumu tíahú, hía ba le Patimɔ̀si yi. Ba zoó díá mi bín lé bïo á ì buera le Dónbeení bioní á zéenia ho tũíá na ó o Yeesu mà.

¹⁰ O Nuhúso wizonle zon,† á le Dónbeení Hácírí pánká kera ì wán, á ì ná tãmu búí sã pónpón lòn búaaní tãmu ì món.

¹¹ A mu tãmu mu bía làa mi: «Bïo fo wee mi à ù túa ho vúahú yi na há lórá bïo hẹ̀nun na kà kèrètíewa kuio bïo hẹ̀nun yi: Ho Efɛze, ho Simiina, ho Pɛkaamu, ho Tiatiiire, ho Saade, ho Filadɛlifii, lè ho Lawodisee.»

¹² Bïo á ì ná mu tãmu mu sã, á ì yèrémáa le ì khíi loí yía bía làa mi, á ì khíi mɔ̀n fíntá-cúaaawa bïo hẹ̀nun na wó lè ho sánú. ¹³ O o búí lòn nùpue‡ á zoó wi há tíahú. Bànso zã ho báká tóní, á can mítén lè le nín-kéní na tá lè ho sánú.

¹⁴ O ñún-vání ka púiapúia lòn yènsé. O yio ka lòn dǎhú denle,

¹⁵ á zení wee ñuíka kúiakúia lòn tǔ̀nɔ̀n na ba pa á wíokaa. O tãmu sã wee ñí lòn ñun-beení vánaló.

¹⁶ Há mànàayio bïo hẹ̀nun ó o buan lè mí nín-tíání. Ho khà-tóní yara ñunso na ñia wi á wee lé o ñii yi. O yahó ka cɛ̀cɛ̀n lòn wiso-hádǎhú.

¹⁷ Bïo á ì mɔ̀n wo kà, á ì lùwá a tá díá, á yí máa kánkán lòn nùpue na húrun. O o líi bò mí nín-tíání ì wán ò o bía: «Yí zón wà. Lé inén á búaa mu bïo búenbúen ñúhú, á lé inén mún khíi véení mu bïo búenbúen.

¹⁸ Inén lé yía le mukānī binbirī wi cǎn. I lá húrun, á lé mi na wáa wi le mukānī yi fɛɛɛ há lúlúio na ñii mia yi. Mu húmú á ì pánká wi wán, á ho ñí-hónbó-lóhó á ì pánká mún wi wán.

¹⁹ Awa, á bïo fo wee mi, bïo wi làa bïo bueé wé mu món, bún búenbúen à ù túa.

²⁰ Ká mu lé há mànàayio bïo hẹ̀nun na á ì buan lè ì nín-tíání, lè há fíntá-cúaaawa bïo hẹ̀nun na wó lè ho sánú, bún bàn kúará á ì zéení làa fo: Há mànàayio bïo hẹ̀nun hǎn bïo wee zéení le Dónbeení tonkarowà na wee pa ba kèrètíewa kuio bïo hẹ̀nun yi bïo. Ká há fíntá-cúaaawa bïo hẹ̀nun, hǎn bïo bèn wee zéení ba kèrètíewa kuio bïo hẹ̀nun bïo.»

2

Bïo mà nɔ̀n ho Efɛze kèrètíewa kuure yi

¹ «Hã ñi-cúaa na kà á ù túa à na le Dónbeení tonkaro yi, yía wee pa ho Efɛze lóhó kèrètíewa kuure yi:

«Yía buan há mànàayio bïo hẹ̀nun lè mí nín-tíání, na wee varáka há fíntá-cúaaawa bïo hẹ̀nun na wó lè ho sánú tíahú, lé wón wee bïo bïo kà:

² I zū bïo mi wee wé, mi tà le lònbee yi mu bïo yi, á mún wee hǎ mi sía mu yi. I zū le bía lé ba ñí-súmáa á mi pǎ bïo. Ba búí na le mí lé o *Krista tonkarowà à mu yí bon, á mi khéra kúará, á zū le ba lé ba sabín-fúaalowa.

³ Mi wee tà hǎ mi sía, à tà le lònbee yi ì bïo yi, mi yí máa tèé mi bàra.

⁴ Ɛɛ ká ì màhá à zá làa mia bïo búí na á ì mɔ̀n mia à mu yí se bïo yi. Bïo mi wa làa mi pǎahú na mi búakáa dó mi sía mi ì á mi díá.

⁵ Awa! A mi cén và mi yiwa bïo mi fù karáa wán, à zún le mi ló lè ho món. Mi cén yèrémá mi yilera lè mi wára à wé làa bïo mi fù karáa bïo. Ká mi yí yèrémáa, á ì bueé lá mi fíntá-cúaa á à lén bín.

† **1:10** O Nuhúso wizonle: Le wizonle mu lé o Yeesu vèeró wizonle. Le lé ho dimaasi. ‡ **1:13** Mu kerekimu yi á mu bía: «Lòn nùpue za». Mu bïo wee zéení yía ó o Daniyɛle mɔ̀n (Daniyɛle vúahú 7.13-14; 10.5-6). Ba zúífùwa cǎn ó o nùpue za mu lé Yia le Dónbeení mɔ̀n léra.

⁶ Ká í màhǎ mún wee ɓúa mia. Lé ɓío á ɓío ɓa Nikolayitewa wee wé á mi jina, làa ɓío á ínén mún jinanáa mu.

⁷ «Yia wee jí ɓío, à ɓànsó jí ɓío le Dónbeení Hácírí wee ɓío na ɓa kèrètɛwa kuio yi. Yia dàrna ho fũuhũ fá, á le Dónbeení vĩnsia ɓuahó vĩndɛɛ na wee na le mukānĩ ɓa nùpua yi, á ɓànsó á ì na dén ɓàn ɓɛere díró níi yi.»

Bio mà nɔn ho Simiina kèrètɛwa kuure yi

⁸ «Hǎ jì-cúa na kà á ù túa à na le Dónbeení tonkaro yi, yia wee pa ho Simiina lóhó kèrètɛwa kuure yi:

«Yia ɓúa mu ɓío ɓúenɓúen jũhũ, á mún khíi véení mu ɓío ɓúenɓúen, yia lá húrun á vèera, lé wón wee ɓío ɓío kà:

⁹ I zũ mi lò beéró ɓío, á zũ mi khemu ɓío, à ho nàfòró binbirí jɔn wi mi cǎn. A ɓia le mí lé ɓa *zuífùwa à ɓa yínɔ́ ɓa zuífùwa binbirí ɓío ɓa wee yáa le mi yèni á ì mún zũ. Ba nùpua mu kuure ɓío sǎ a *Satāni yi.

¹⁰ Le lònbee na à yí mia á mi yí zǎn. Mi loń, o Satāni á à wé á mi ɓúí ɓa à kúee ho kàsó yi á à khénnáa mi kúará. Le lònbee á à yí mia hǎ wizooní ɓío píru yi.* Mi fǎrá đĩn mi sǎdéró miĩ wán, hàrí ɓa ɓúe mia, á ì ì na le mukānĩ binbirí mia.

¹¹ «Yia wee jí ɓío, à ɓànsó jí ɓío le Dónbeení Hácírí wee ɓío na ɓa kèrètɛwa kuio yi. Yia dàrna ho fũuhũ fá, wón ɓànsó á mu húmú cúa-jun níi máa yí.»

Bioni mà nɔn ho Pɛɛkaamu kèrètɛwa kuure yi

¹² «Hǎ jì-cúa na kà á ù túa à na le Dónbeení tonkaro yi, yia wee pa ho Pɛɛkaamu kèrètɛwa kuure yi:

«Yia ho khà-tóní yara junsó na jia wi á wee lé jii yi, lé wón wee ɓío ɓío kà:

¹³ I zũ le ho lóhó na fo wi yi lé o *Satāni béenĩ díníi. Mi yí ɓíníá ì món à mi fǎrá đĩn mi sǎdéró miĩ wán. Hàrí pǎahũ na ɓa ɓó a níi na ɓa le Antipaasi yi mi cǎn hen na ó o Satāni mu wi yi, á mi pá wíokaa dó mi sǎa miĩ. O Antipaasi mu lé wón mà ho tũíá ì jii binbirí.

¹⁴ Ɛ ká í màhǎ à zá làa mia cǎnú ɓío á ì mɔn mia à mu yí se ɓío yi. Ba ɓúí wi làa mia na bò a níi na ɓa le *Balaamu kàránló yi. Wón na zéeniá o *Isirayɛele nĩpomu khà vĩnĩló là a níi na lé o ɓéɛ, yia ɓa le Balaaki† á bán là hǎ wónna taa, á wó ho hǎ-fénló le ho bá-fénló le mí sǎwà.

¹⁵ Lé kà sii ɓa ɓúí mún wi làa mia á ɓórǎa ɓa Nikolayitewa kàránló yi.

¹⁶ A mi cén yèrémá mi yilera le mi wára. Ká mi yí yèrémáa, á hen làa cǎnú ká ì ɓuen, á ɓueé fi làa bán nùpua so le ho khà-tóní na wee lé ì jii yi.

¹⁷ «Yia wee jí ɓío, à ɓànsó jí ɓío le Dónbeení Hácírí wee ɓío na ɓa kèrètɛwa kuio yi. Yia dàrna ho fũuhũ fá, á ho *maanɛ na ɓa sánkaa á ì ì na a yi ó o ò là. I mún ñ na le hue-poni ɓànsó yi. Le huee mu á ì wóncí le yèn-finle wán á à na ɓànsó yi. Nĩ-veere yí dà máa zũn le yèni mu ká yínɔ́ yia le hue-poni mu nɔn yi.»

Bio mà nɔn ho Tiatiire kèrètɛwa kuure yi

¹⁸ «Hǎ jì-cúa na kà á ù túa à na le Dónbeení tonkaro yi, yia wee pa ho Tiatiire lóhó kèrètɛwa kuure yi:

«Yia lé le Dónbeení Za, na yǎo ka lòn dǎhũ denle, á zení wee juiĩka lòn tǔjɔn, lé wón wee ɓío ɓío kà:

* **2:10** Hǎ wizooní ɓío píru: Ɓun wee zéeni le le lònbee mu máa mia. † **2:14** Balaamu làa Balaaki: Mí Loń Míló vǎahũ (Nombres) 22-24; 25.1-3; 31.16

19 Bìo mi wee wé á ì zū. A le waminí na wee mi mia, làa bìo mi yí máa bíní ì mún, làa bìo mi wee wé na 6a nùpua yi, làa bìo mi wee hínáa mi sía, mu búenbúen á ì zū. I mún zū le há làa na kà wán, á bìo mi wee wé á po bìo mi wó pàahú na mi búakáa dó mi sía o Yeesu yi.

20 Εε ká ì màhá à zá làa mia bìo búí na ì mən mia à mu yí se bìo yi. O háa Zezabele‡, yía le mí lé le *Dónbeení ñi-cúa fεero à mu yí bon á mi wee día ò o khà ì ton-sáwá vīiní. O wee ñaa 6a dé ho bá-fénló lè ho há-fénló lè mí síiwà wéro yi, lè há wónna taa làró yi.

21 A ì nən ho pàahú wo yi, ò o yèrémá mí yilera lè mí wárá, ká a màhá yí tà le mí ì día mí koomu wárá.

22 Awa! I ì wé ó o ò tē mu vāmú á bía làa wo wee páaní búenbúen á ì beé lò làa sòobéε, se 6a bèn yèrémáa, á día a koomu wárá.

23 Bía bò a yi búenbúen á ì ì búe. Ká mu wó kà, á 6a kèrètíewa kuio búenbúen á à zūn le ínén lé yía á zū a nùpue yilera, làa bìo ó o síi vá yi. I ì sàání mi ñi-kéní kéní yi á à héha làa bìo mi wee wé.

24 «Ká minén Tiatire kèrètíewa kuure nùpua na ká, na yí tà yí bò ho kàránló mu yi, á mún yí wi mi zūn bìo 6a wee ve là a *Satāni bìo na sà yi, bán á ì ì bío bìo ká á à na yi: I máa bíní máa hení bìo búí wéro máa na mia,

25 ká bìo mi dó mi sía mi lé bún mi fàrá ñin wán làa bìo mi wee wéráa mu fúaa ì bíní buenló.

26-28 «Yia dàina fá ho fūuhú, á bò bìo á ì wee zéení yi fúaa mu véení, wón á ì ì na ho pànká yi ó o ò wé há síiwà búenbúen ñuhú wán làa bìo á ínén mún yúráa ho pànká ì Maá cón bìo síi. O o ò sùwaní mí pànká 6a wán làa sòobéε, á wé è fi 6a lòn sía na má làa córó. Bànso á ì ì na há tá-tía mànàayiire yi. §

29 «Yia wee ñi bìo, à bànso ñi bìo le Dónbeení Hácírí wee bío na 6a kèrètíewa kuio yi.»

3

Bìo mà nən ho Saade kèrètíewa kuure yi

1 «Há ñi-cúa na ká á ù túa à na le Dónbeení tonkaro, yía wee pa ho Saade lóhó kèrètíewa kuure yi:

«Yia há háciira bìo hēñun na bìo sã le Dónbeení yi wiráa, na há mànàayio bìo hēñun wi níi yi, lé wón wee bío bìo ká: Bìo mi wee wé á ì zū. Ba nùpua wee leéka le mi yú le mukāni binbirí, à mi ñn húrūn le Dónbeení yahó.

2 Awa, á mi cén fání mi yío, à dé pànká miten yi, à bìo ká mia ñuhú hía yi búe. Mu bon. I zū le bìo mi wee wé á ñii yí sú ì Maá Dónbeení yahó.

3 Awa, á mi bíní leéka mi yiwa bìo mi ñá lè le Dónbeení bíoní á tà le yi bìo. Mi yèrémá mi yilera lè mí wárá, à wé bè le bíoní mu yi. Ká mi yí fánia mi yío, á ì 6ueé yòoka mi wán là a kōnlo bìo. Mi máa dàñ máa zūn ì buenló mi cón pàahú.

4 Εε ká 6a búí màhá wi mi cón ho Saade mu lóhó kèrètíewa kuure tīahú á 6uan miten sese le Dónbeení yahó lòn nùpua na sí-zínia wee ce wéréwéré. Bán á à bè làa mi ká 6a zã há sí-poa, lé bìo 6a ko làa bũ.

5 «Làa bún síi á yia dàina ho fūuhú fá, á wón ñ zíní lè há sí-poa. O yèni á ì máa lén bía yú le mukāni binbirí yènnáa vūahú yi hūúu. I ì ñin ì Maá lè mí tonkarowà yahó á à bío le bànso bìo sã mií.

‡ 2:20 Zezabele: Mi loñ Bá-zàwa nín-yání vūahú (1 Rois) 16.31; 19.1-2 § 2:26-28 Tá-tía mànàayiire: Le mànàayiire mu wee zéení le sée yíró bìo. Le mún wee zéení a Krista bá-zamu búakáró bìo. Mi loñ Lení vūahú (Psaumes) 2.8-9; Míló vūahú (Nombres) 24.17; Bè-sànkani vūahú 22.16

6 «Yia wee jí bïo, à b̀anso jí bïo le Dónbeenĩ Hácírí wee bío na ̀a k̀er̀et̀ewa kuio yi sese.»

Bio mà ǹon ho Filad̀elifi k̀er̀et̀ewa kuure yi

7 «Hã j̀i-cúa na k̀a á ù túa à na le Dónbeenĩ tonkaro na wee pa ho Filad̀elifi lóhó k̀er̀et̀ewa kuure yi:

«Yia na b̀an síi mía, na lé ho t̀úíá poni b̀anso, ỳia ó o *Daviide béenĩ díró níi naló p̀anká wi níi yi lòn woohũ won-za, ỳia h́era mu bío j̀ii à ǹupue máa dàń pe mu j̀ii, na mún pon mu bío j̀ii à ǹupue máa dàń h́en mu j̀ii, lé wón wee bío bío k̀a:

8 Bïo mi wee wé á ï zũ. 1 zũ le ̀a ǹupua ỳi máa k̀nbi mia sese, èe k̀a mi màhã pá wee bè ï bíoní yi, mi ỳi pá ï bío ̀a ǹupua yahó. Awa, ï h́era ho zũaj̀ii ǹon mia. A ǹupue na mún dà à b̀íní ì pe ho á mía.

9 Mi loń, bío k̀a lé bío á ï ì wé làa bío sã a Satãni yi, bán na wee f̀úaa hã sabíoní le mí lé ̀a *zúífùwa à mu j̀on ỳi bon. 1 ì wé á ̀a ̀ueé f́ará mí ǹankó j̀úná wán mi yahó, á ̀a à zũń le ï wa mia.

10 Bïo á ï henía ǹon mia le mi h́i mi sía á mi tà bò yi. Lé b̀un ǹon á le lònbee na ̀ueé khén ho d̀ímí j̀á ǹupua búenbúen kúará á ïnén b̀en mún ñ k̀ání mia yi.

11 Hen làa c̀ínú k̀a ï buen. Bïo mi dó mi sía miĩ lé b̀un mi f́ará d̀in wán làa bío mi wee wéráa mu, b̀era a na ò o búí h́ía ỳi fé mi bío na wee zéení le mi fá ho f̀uhũ.

12 «Yia dàńna ho f̀uhũ fá, wón ñ k̀eń lòn b̀oròb̀orò ï Maá *Dónbeenĩ zĩ-beenĩ yi f́eεε. B̀anso ò k̀eń le zii mu yi f́eεε. 1 Maá Dónbeenĩ ỳeni, le le lóhó ỳeni á ï ì túa b̀anso wán. Hón lóhó so lé ho Zeruzal̀εmu f̀inle na à lé ho wáayi le Dónbeenĩ c̀ón á à lii. ïnén ỳen-f̀inle á ï mún ñ túa b̀anso wán.

13 «Yia wee jí bïo, à b̀anso jí bïo le Dónbeenĩ Hácírí wee bío na ̀a k̀er̀et̀ewa kuio yi sese.»

Bio mà ǹon ho Lawodisee k̀er̀et̀ewa kuure yi

14 «Hã j̀i-cúa na k̀a á ù túa à na le Dónbeenĩ tonkaro yi, ỳia wee pa ho Lawodisee lóhó k̀er̀et̀ewa kuure yi:

«Yia ỳeni ̀a le *Amiina, ỳia wee mĩ ho t̀úíá poni le Dónbeenĩ j̀ii, ỳia láayi wi, ỳia lé ho t̀úíá poni b̀anso, na le Dónbeenĩ d̀in wán léraráa mu bío búenbúen, lé wón wee bío bío k̀a:

15 Bïo mi wee wé á ï zũ. Le Dónbeenĩ bío yi, á mi ỳi s̀uwa, á mi mún ỳi wan. Mi lá k̀a le mi s̀uwa tàá mi lá wan, se b̀un pá wáa s̀úaaní.

16 K̀a bío mi ỳi s̀uwa á mi mún ỳi wan, à mi k̀a t̀n, á ï ì k̀un mia á à kúia.

17 Mi wee bío le mi níi bío wi, le mi bò miten mi náfòró wán, bío búí ỳi f̀ora mia, tàá. A mi ỳi zũ k̀a mi lé ̀a yinyio b̀ansowà á bío màkárí wi. Mi lé ̀a ñi-khenia. Mi lé ̀a muiiwà á wee vará mi bío.

18 Awa, á mi día le ï zéení mia: Ho s̀ánú binbirí na ceéra ho d̀shũ yi á mi wáa ̀uee yà ï c̀ón. Lé b̀un ñ na k̀a mi ì wé mu bío b̀ansowà binbirí. Mi ̀uee yà hã sí-poa ï c̀ón à zĩ s̀aráa mi ñiyio. Mi mún ̀uee yà hã ỳio t̀ini ï c̀ón à váání le mi ỳio à mi wé mi.

19 B́ia á ïnén wa k̀a ̀a wó khon, à ï zá làa ba, à bé ̀a. Mi cén b̀íní dé s̀obéε miten yi, à ỳerémá mi yilera le mi wárá.

20 Mi loń, ï d̀in ho zũaj̀ii á wee t̀ení. K̀a ỳia j̀á ï sã á tà le ï ̀uee zo, á ï ì zo b̀anso c̀ón á wa à páaní ì dí.

21 «Yia dàńna ho f̀uhũ fá, á ï wé á b̀anso ò k̀eńí mu bá-zàmu kanmúiní wán ï ñisání, làa bío á ïnén mún fá ho f̀uhũ á karáráa ï bá-zàmu kanmúiní wán ï Maá ñisání.

22 «Yia wee jí bïo, à òanso jí bïo le Dónbeenĩ Hácírí wee bïo na 6a kèrètíewa kuio yi sese.»

4

Le khòonli na le Dónbeenĩ wee yi ho wáayi

¹ Bún món, á ì bíníá mən à ho wáayi jii héra. A mu tãmu na lá bía làa mi lè ho yahó, na sã wee jí lòn búaaní, lé bún tìn wee bío làa mi: «Buee yòo hen, á ì zéení bïo òueé wé làa fo.»

² Mí lahó yi, á le Dónbeenĩ Hácírí pànká kera í wán, á ì mən mu bá-zàmu kanmúiní búí ho wáayi ò o búí kará le wán.

³ Bànso semu ka lè hã *hue-sení búí na 6a le zasipu làa saaduana ciaciakaró bïo síi, á wee juiíka kúíakúíá. Le bon-khónle mún ló kíníá mu bá-zàmu kanmúiní mu yi á wee juiíka lòn *hue-sení na 6a le emeroode.

⁴ Mu bá-zàmu kanmúiní mu bàn síi óóní làa bïo náa kíníá le yi, á 6a ní-kíá óóní làa nùwã náa kará wán. Ba búenbúen zã hã sí-poa, á búra mu bá-zàmu khònlúaa na wó lè ho sánú.

⁵ Mu bá-zàmu kanmúiní mu á ho viohó juiíkaró wee lé yi, á ho nàmakaró sã mún wee jí le yi. Hã fíntã-cúaaawa bïo hènun záníá yèen bàrá le yahó. Hón lé hã hácíira bïo hènun na bïo sã le Dónbeenĩ yi.

⁶ Bïo búí lòn saahó na jumu wee ce wéréwéré lòn mákã dúuhú á mún wi mu bá-zàmu kanmúiní mu yahó.

Búaa búaa náa búí mún òn kíníá le kanmúiní mu yi. Ba yara lè 6a máa búenbúen lée yïo.

⁷ O nín-yání yia ka lòn kúden. O jùn níi yia ka lòn dãa-za. O tìn níi yia yahó ka lòn nùpue yahó. O náa níi yia wón ka lòn duio na déera wà.

⁸ Ba mí búaa náa búenbúen á míá bïo hèzín hèzín wi. Hã búenbúen wó lè hã yïo. Bïo ká lé bïo 6a wee bío le wisoni lè ho tìnàahú féeε:

«O Núhúso Dónbeenĩ bàn síi míá.

O dà mu bïo búenbúen.

O wi ká bïo búí òn yí léra.

O wi féeε, o bò ò buen.»

⁹ Hen ká 6a búaa mu sansan wee bío yia kará mu bá-zàmu kanmúiní wán beemu bïo á wee khòoní a, á wee dé o báká, wón na wi féeε hã lúlúio na jii míá yi,

¹⁰ à 6a ní-kíá óóní làa nùwã náa líi búrá yia kará mu bá-zàmu kanmúiní wán na wi féeε hã lúlúio na jii míá yahó à búaaní a. Ba wee wé hén mí sánú khònlúaa líi kúia mu bá-zàmu kanmúiní yahó ká 6a à bío bïo ká:

¹¹ «Núhúso, wa Dónbeenĩ,

fo ko lè ho cùkú.

Fo ko lè le khòoní.

Ho pànká búenbúen bïo sã foñ.

Lé bïo ùnén lé yia léra mu bïo búenbúen.

Ùnén lé yia le mu kén,

á mu bèn wi.»

5

O Pioza mí dòn lé yia ko lè ho vūahú benló

¹ Ì bíníá le í loń, á ì mən à yia kará mu bá-zàmu kanmúiní wán búan vūahú búí lè mí nín-tiání. Ho vūahú mu yahó lè ho mání búenbúen á ho túaró wi wán, á bun. Ho jii lan lè ho sò-mánu hã zen cúa-hènun.

² Ì mún mən wáayi tonkaro búí na pànká wi, ò o wee bío bïo ká pónpón: «Yia ko lè ho sò-mánu na lan lè ho vūahú mu jii firó à ben ho lé o yén?»

³ Ká yia màhã ko lè ho benló à kàrán ho á yí ló. Bànso mía ho wáayi, o mún mía ho tá wán, á ho tá fíkôhú ó o mún mía yi.

⁴ A ï bènfin wá mu bïo yi làa sòobéε, lé bïo á yia ko lè ho benló à kàrán ho á yí ló.

⁵ A 6a nĩ-kĩa 6óní làa nùwã náa nĩ-kéní 6úi á wee bío làa mi: «Yí wá bïo. Lorí, yia 6a wee ve làa Zudaa zĩ-ɲúhú nùpua kúden, o béε *Daviide mòmànii, á fá ho fúuhú. * Wón lé yia ko lè ho sò-mánu na lan lè ho vūahú mu ɲii firó, à ben ho.»

⁶ I bínia le ï lorí, á ï mən Pioza 6úi na ka lòn yia na 6a fã yan làa muini, ká a ðin le béenĩ kanmúini sii yi, 6a bùaa bùaa náa, lè 6a nĩ-kĩa 6óní làa nùwã náa tiahú. O Pioza mu wãa là a yio lé mu bïo hènun hènun. Hín yio so lé hã háciira bïo hènun na le Dónbeenĩ tonkaa ho ðimíɲá kùarãa 6úen6úen yi.

⁷ O Pioza mu vá vaá 6ó yia kará mu bá-zàmu kanmúini wán, ò o fó ho vūahú na á wón 6uan lè mí nín-tiánĩ.

⁸ Bïo ó o fó ho 6uan, á 6a bùaa bùaa náa lè 6a nĩ-kĩa 6óní làa nùwã náa á 6ueé 6úrá a Pioza mu yahó. Ba 6úen6úen 6uan hã kòncówá, á mún 6uan hã lánporá na wó lè ho sánú, na mu bïo 6úi na sãmu sí sú á wee cĩ yi. Bún bïo so wee zéeni bïa bïo sã le Dónbeenĩ yi fióró bïo.

⁹ A 6a bùaa bùaa náa lè 6a nĩ-kĩa 6óní làa nùwã náa wee sío le len-finle na kà:

«Ūnén lé fo ko lè ho vūahú mu féró.

Fo ko lè ho vūahú mu féró à fi ho sò-mánu na lan ho ɲii.

Lé bïo ūnén lé fo 6a yan lè le muini.

Ū cãni lé ðio yà 6a nùpua á 6a bïo sã le Dónbeenĩ yi.

Ba ló ho ðimíɲá kãna nùpua lè mí síiwá 6úen6úen yi,

hàri 6a wé lùe lée lùe,

hàri 6a bío bíoni lée bíoni.

¹⁰ Fo wó á 6a lé wán *Dónbeenĩ yankarowà ɲipomu,

à 6a wé sá na le yi.

Ba à dí le béenĩ ho tá wán.»

¹¹ I bínia le ï lorí, á ï ɲá ho wáayi tonkarowà sã. Ba ka cèrécèrécèré, á kínia mu bá-zàmu kanmúini, lè 6a bùaa bùaa náa, lè 6a nĩ-kĩa 6óní làa nùwã náa yi.†

¹² Bïo kà lé bïo 6a wee bío pónpón:

«O Pioza na 6a lá fã

á ho dànló, lè ho nãfòró, lè mu bè-zúminĩ, lè ho pánká á bïo sã yi.

O ko lè le kònbii.

O ko lè ho cùkú.

O ko lè le khòonii.»

¹³ A mu bè-lénna 6úen6úen, bïo wi ho wáayi làa bïo wi ho tá yi, bïo wi ho tá fíkôhú, làa bïo wi mu ɲumu yi, mu 6úen6úen na wi hã kùarãa 6úen6úen yi, á ï ɲá sã à mu wee bío bïo kà:

«Le khòonii, lè le kònbii, lè ho cùkú, lè ho pánká

á bïo sã yia kará mu bá-zàmu kanmúini wán,

là a Pioza yi féεε hã lúlúio na ɲii mía yi.»

¹⁴ A 6a bùaa bùaa náa le: Amiina! A 6a nĩ-kĩa 6óní làa nùwã náa 6èn líí 6úrá à 6a 6uaania 6a.

6

O Pioza fù ho sò-mánu bïo hènfin

* 5:5 Zudaa zĩ-ɲúhú nùpua kúden là a béε Daviide mòmànii: Mi lorí Bïo ɲúhú Búeenii vūahú (Genèse) 49.9; Ezayii vūahú 11.1, 10 † 5:11 Mi lorí Daniyeεle vūahú 7.10

¹ I biniá le í loń, á ĩ mən ò o Pioza fù ho nín-yání sò-mánu na lá lan ho vūahũ jii. A ĩ ná ɓa búa búa náa yà-kéní sã ò o béra lòn viohó na nà: «Buee khíí lén!»

² A ĩ le í loń, à léé cón-poni na. Yia yòra a á ɓuan le tée. O ɓúí nən mu bá-zàmu khònlúee wo yi ó o ɓúra á wàráa lòn san-béε á tɪn wà vaá fá ho fūuhũ.

³ O o Pioza fù ho jun níi sò-mánu na lá lan ho vūahũ jii. A ĩ ná ɓa búa búa náa jun níiso sã ò o béra: «Buee khíí lén!»

⁴ O o cúa ɓúí zoó ló hūεεn lòn dōhũ. Yia kará a wán ó o ɓúí nən ho pànká yi, ò o wé à ho hээрà yí keń ho tá wán, à ɓa nùpua wé ɓúe mín. O ɓúí nən ho khà-tó-tóní wo yi ó o ɓuan.

⁵ O o Pioza fù ho tɪn níi sò-mánu na lá lan ho vūahũ jii. A ĩ ná ɓa búa búa náa tɪn níiso sã ó o béra: «Buee khíí lén!» A ĩ le í loń, à léé cón-bírí na lua. Yia kará a wán á ɓuan le dēε na ɓa wee mənzá lè mu ɓio linlimu.

⁶ A ĩ ná ɓio ɓúí sã lòn nùpue tãmu ɓa búa búa náa sɪ yi à mu wee bío: «O nùpue wizon-kùure sámú sàání lé hã daa làn pámuaré dà-kéní yàwá. Ká mu lé hã sɪ, se léé làn pámuaré ɓio tɪn ho yàwá dà-kéní mu yi. Ká ho jiló lè ho *divén ɓún à ũ díá mí yàwá yi.»

⁷ O o Pioza fù ho náa níi sò-mánu na lá lan ho vūahũ jii. A ĩ ná ɓa búa búa náa níiso sã ó o béra: «Buee khíí lén!»

⁸ A ĩ le í loń à léé cón-khūuní na lua. Yia kará a wán yèni ɓa le Húmú. Ho nĩ-hónbó-lóhó bò a món. Ho dímíjã nùpua ɓúenɓúen sankanən cúa-náa níi ɓio dó ɓa níi yi, à ɓa ɓúe ɓa lè ho khà-tóní, lè le híni, lè mu vãmú, lè ɓa zín-búa.

⁹ O o Pioza fù ho hònú níi sò-mánu na lá lan ho vūahũ jii, á ĩ mən hã mànákãwa ɓúí le muini yεnii tá. Bĩa bò le Dónbeení bíoní yi, á mà ho tũíá lè jii á ɓa ɓó, lé bán te mí mànákãwa.

¹⁰ ɓio ká lé ɓio hã mànákãwa mu wee bío pónpón: «Núhũso Dónbeení na ɓàn sɪ mía, yia lé ho tũíá poni ɓànso, lé ho pãahũ yén fo ò pa á à sɪnínáa ho dímíjã nùpua júná á à dírãa hã yúaa wa ɓúeró ɓio yi coon?»

¹¹ A le Dónbeení nən hã sɪ-poa ɓa nĩ-kéní kéní yi, à le bía nən ɓa yi le ɓa hí mí sɪa cɪnú à paráa ɓa ninzàwa ton-sáwá, ɓàn zàwa lè ɓàn hínni na ɓa à ɓúe lè ɓarén ɓio sɪ jii síró.

¹² I biniá le í loń, á ĩ mən ò o Pioza fù ho hèzɪn níi sò-mánu na lá lan ho vūahũ jii, á ho tá dèkíó lè mí pànká. A le wii yèrémáa ka kúirikúirikúirí, à ho pĩhũ hón mùia hobobo lòn cãni.

¹³ Hã mànáyio wee tè lii lòn hánbío na ho pinpi-beení wee díí.

¹⁴ Ho wáayi bun zon mín yi lòn pãhũ á vúnun, á hã ɓúaa lè hã táwá na mu jummu kɪnía yi, ɓún ɓúenɓúen lóka mí lara yi á vúnun.

¹⁵ Ho dímíjã ɓúenɓúen bá-zàwa lè ɓa júnása, ɓa dásíwá júnása, ho nãfòró ɓànsowà, bĩa pànkáwá wi, ɓa wobáani làa bĩa wi mítén, ɓa ɓúenɓúen hээрa sà mítén hã kãní yi lè hã ɓúaa hue-beera pònna.

¹⁶ A ɓa wee bío lè hã ɓúaa lè mí hue-beera: «Mí jɪ wεn, à yia kará mu bá-zàmu kanmúini wán à yí mi wεn, ò o Pioza sɪnɪ wa júná.

¹⁷ Lé ɓio á yia kará mu bá-zàmu kanmúini wán là a Pioza wizon-beení na ɓa à fɪ le cítii yi wãa dãn. A yia dà à kãní mítén le wizonle mu yi wón mía.»

7

Le Dónbeení bò le fiminí mí ton-sáwá ɓurda wán

¹ ɓún món, á ĩ mən le Dónbeení tonkarowà nùwã náa à ɓa dɪn ho dímíjã sãa mí ɓio náa yi á hò ho pinpiró hen na ɓa dɪnka yi, à ho yí và ho tá, lè mu jun-beera, lè hã vɪnsɪa wán.

² A ì bíníá le í loń, á ì mɔn le Dónbeení tonkaro veere ò o ló lè le wii hènfi. Le dèe na le Dónbeení, dño lé le mukáni òanso, á wee bè lè mí fíminí ó o òuan. O o bía bño kà pónpón lè le Dónbeení tonkarowà nùwá náa mu, bía le nɔn ho pánká yi à òa yáaráa ho tá lè mu òun-beera:

³ «Ho tá lè mu òun-beera lè há vńsía á mi ðin yí yáa ká wa yí bò le fíminí wán Dónbeení ton-sáwá òuráa wán yí vó.»

⁴ A bía le fíminí mu bò wán á òa zééníá òii làa mi. Ba óúenóúen wó nùpua muaaseé óúará-hèòun làa muaaseé náa. Ba ló a *Isirayele òipomu zí-òúná óúenóúen yi.

⁵⁻⁸ O *Zúdaa zí-òúhú nùpua na le fíminí mu bò wán léé muaaseé píru òun. O o Urubén, là a Kaade, là a Azere, là a Nefutalii, là a Manasee, là a Simion, là a Levii, là a Izakaare, là a Zabulon, là a Zozefu, là a Bènzamee, bán óúenóúen zí-òúná nùpua muaaseé píru òun òun á le fíminí mu bò wán.

Ba zámá-kúii ðin o Pioza yahó

⁹ Bún món, á ì le í loń, à léé minka zámá-kúii na. Ba òii yí dà máa zún. Ba ló ho ðímíjá kána nùpua lè mí síwá óúenóúen yi, hàrí òa wé lùe léé lùe, hàrí òa bío bíoní léé bíoní. I mɔn òa à òa ðin mu bá-zàmu kanmúiní yahó, là a Pioza yahó. Ba zá há sí-poa, á óuanka há yúkúio vónna à zééní le mí sía wan.

¹⁰ Bño kà léé bño òa wee bío pónpón:
«Wán Dónbeení na kará mu bá-zàmu kanmúiní wán là a Pioza, lé bán káníá wen.»

¹¹ A ho wáayi tonkarowà óúenóúen ðin kíníá òa òi-kía óóní làa nùwá náa, lè òa bùaa bùaa náa na ðin kíníá mu bá-zàmu kanmúiní yi á líí óúrá le yahó, á wee óúaaní le Dónbeení

¹² ká òa a bío:
«*Amiina!
Mu bè-zúníminí lè ho dànló lè ho pánká á bño sá wán Dónbeení yi.

Le ko lè le kónbii lè ho cùkú.
Wa ko wa khòoní le à dé le bárakà fèe há lúlúio na òii mía yi.

*Amiina!»
¹³ A òa òi-kía òi-kéní wáa tùara mi: «Ba sí-poa òansowà mu á fo zú le? Ba wee lé wen?»

¹⁴ A ì bía nɔn wo yi: «Wán maá, únén léé fo zú òa.» O o òi-kínle mu bíníá bía: «Bía kà léé bía káa le lònbe-be-beení* yi. Ba sèera mí sí-zíníá o Pioza cáni yi á há wee ce píiapúia.

¹⁵ Lé bún te bño òa ðinnáa le Dónbeení bá-zàmu kanmúiní yahó. Ba wee sá na le Dónbeení yi le wisoní lè mí tñàahú fèe le zí-beení na bño sá le yi yi. A le Dónbeení, dño kará mu bá-zàmu kanmúiní wán á à kéń làa ba, á à pa òa bño.

¹⁶ Hini làa òu-hání máa bíní máa ðán òa.

Wii máa bíní máa òi òa,
á wunwuró mún máa bíní máa beé òa lò.

¹⁷ Lé bño ó o Pioza na wi mu bá-zàmu kanmúiní síi yi á à pa òa bño làa bño ó o pí-pa wee wé paráa mí pia bño. O wé è dí òa yahó á à varáa le òun-ðání yi, dño wee na le mukáni binbirí, á le Dónbeení á à sùuka òa yèn-caa óúenóúen.»

8

O Pioza fù ho hèòun níi sò-mánu

¹ Bño ó o Pioza màhá fù ho hèòun níi sò-mánu na lá lan ho vñahú òii, á bño ho wáayi óúenóúen wó tétété á dó mí yi.

* 7:14 Le lònbe-be-beení: Mi Loń Matiye vñahú 24.21; Maaki vñahú 13.19

² A ìle ì loń, á ì m̀on le Dónbeenì tonkarowà nùwá hẹ̀run na dín le Dónbeenì yahó. A ɓa n̄n hã b̄aaanì dà-kénì kénì ɓa yi. ³ A le Dónbeenì tonkaro veere ɓúi ló á ɓueé dín le *ánsán c̄ínii d̄eε n̄sánì. O ɓuan ho lánpóhó na ɓa wee wé c̄í mu ɓio na s̄amu sí yi. Ho wó lè ho s̄ánú. A ɓa n̄n mu ɓio na s̄amu sí c̄èr̄eε wo yi ò o c̄í mu ho yi ho *ánsán c̄ínii d̄eε na wó lè ho s̄ánú wán, d̄io wi mu bá-z̄amu kanmúinì yahó. A mu ɓio mu làa ɓia ɓio s̄a le Dónbeenì yi floró ò o páanì na le Dónbeenì yi.

⁴ A mu ɓio na s̄amu sí na wee c̄í ho lánpóhó na ó o ɓuan yi yiini làa ɓia ɓio s̄a le Dónbeenì yi floró á páania yòó d̄n le Dónbeenì.

⁵ B̄n m̀on ó o wáayi tonkaro mu khá hã donf̄aa ho *ánsán c̄ínii á kúaa ho lánpóhó mu yi á kónkúaa kúaa ho tá wán lè mí p̄anká. ɓio ó o kónkúaa hã kúaa kà síi, á ho v̄iohó ɓiikaá á n̄makaa, á ho tá d̄ekio lè mí p̄anká.

Hã b̄aaanì ɓio náa na n̄n-yání wá

⁶ A ho wáayi tonkarowà nùwá hẹ̀run na ɓuan hã b̄aaanì wáa wíokaa mítén hã w̄ló ɓio yi.

⁷ O o n̄n-yání tonkaro wáa wá mí b̄aaanì. ɓio ó o wá le, á ho v̄iohó màn̄ayio, lè ho d̄sh̄, lè le c̄ani lunkaa mín yi á d̄ind̄in tò ho tá yi. A ho tá lè mí v̄ins̄ia lè mí ɓinì ɓio na c̄aka ɓúenɓúen á à yí mu ɓàn sankan̄n cúa-t̄in.

⁸ O o ɓun níi tonkaro á wá mí b̄aaanì. A ɓio ɓúi lòn ɓúe-beenì na zà, á ɓa lèera dó mu yámú ɓumu yi, á ɓio yèr̄emáa wó le c̄ani á à yí mu ɓàn sankan̄n cúa-t̄in.

⁹ A ɓa b̄aa na wi le c̄ani mu yi á húrun. A hã wonna na wi le yi mún fù.

¹⁰ O o cúa-t̄in níi tonkaro wá mí b̄aaanì. A le màn̄ayi-be-beenì ɓúi zà wó ho d̄sh̄ kùera lion hã v̄na lè hã ɓun-d̄aa ɓàn sankan̄n cúa-t̄in t̄in wán.

¹¹ Le màn̄ayiire mu yèni ɓa le H̄enheró. A hã v̄na lè hã ɓun-d̄aa ɓumu, á ɓio yèr̄emáa wó mu ɓun-hia á à yí mu sankan̄n cúa-t̄in. A ɓa n̄pua c̄èr̄eε húrun lè ɓio ɓa ɓun mu ɓun-hia mu.

¹² O o cúa-náa níi tonkaro wá mí b̄aaanì. A le wii, lè ho p̄ih̄, lè hã màn̄ayio sankan̄n cúa-t̄in t̄in níi á ɓoon̄ia yi, á mu ɓàn khoomu sankan̄n cúa-t̄in t̄in níi á wó. A le wisoni lè ho t̄in̄ah̄ sankan̄n cúa-t̄in t̄in níi wó le t̄ibirí c̄ikoon.

¹³ A ì le ì loń, á ì m̀on duio ɓúi ò o yòó wee d̄eε ho wáayi fir̄ic̄ir̄ii á wee ɓio ɓio kà p̄np̄n: «Yéreké loo! Yéreké! Ho yéreké á à sá ho d̄im̄ná n̄pua yi lè ɓio le Dónbeenì tonkarowà nùwá t̄in na ká á à w̄l mí b̄aaanì.»

9

ɓio wó hã b̄aaanì ɓio hònú níi w̄ló m̀n

¹ O o cúa-hònú níi tonkaro wá mí b̄aaanì. A ì m̀on màn̄ayiire ɓúi na kùera lion ho tá yi. Ho k̄sh̄ na n̄yiló ɓii mía ɓii won-za á ɓa n̄n le yi.

² A le ɓueé h̄era ho k̄sh̄ na n̄yiló ɓii mía ɓii, á le minka yiini ló ho yi kúntùn, á pon ho tá ɓúenɓúen yi á mu wó le t̄ibirí á le wii yí máa mi.

³ A ɓa kòoyówá ló le yiini mu yi á ɓera fò ho tá. ɓa n̄n ho p̄anká ɓa yi á ɓa wé táa ɓa n̄pua lè ɓa naawà ɓio síi.

⁴ A ɓa ɓia n̄n ɓa yi le le ɓinì, lè hã v̄ins̄ia, làa ɓio lée ɓio na wee sà hã v̄onna á ɓa yí t̄ii yi. Ká ɓa n̄pua na le Dónbeenì fimini mía wán lè bán mí dòn á ɓa wé táa.

⁵ ɓa yí n̄n le níi ɓa yi le ɓa ɓúe ɓa n̄pua mu, ká ɓa màh̄ à beé ɓa lò làa sòob̄eε á à d̄a hã p̄ina ɓio hònú. ɓio ɓa wee beé là a n̄pue lò á ka lòn naa t̄aró vía ɓio síi.

⁶ P̄ah̄ na á ɓun n̄ wé yi ká ɓa n̄pua wé è ɓio le mí lá húrun se mu s̄aaanì. εε ká ɓa màh̄ máa hí. ɓa s̄ia wé è vá mu húmú yi. εε ká ɓa máa yí mu.

7 Ba kòoyówá mu ka lòn cúawa na 6a wíokaa há hĩa tǎró bǐo yi. Ba búenbúen júná á mu bǐo búí ponka yi lòn bá-zàmu khònlúaa na wó lè ho sǎnú. Ba yara ka lòn nùpua yara,

8 á jún-vǎní túeeka lòn háawa jún-vǎní. Ba jia ka lòn kúdenwà jia.

9 Ba kosía ka lè há ponka yi làa hǎnló bǐowa búí. Ba mía sǎ wee jí wùrùwǎrí wùrùwǎrí lòn wòtórówa lè mí cúawa na lùwa bò ò va há hĩa.

10 Ba zǔaa wi á ka lòn naawà zǔaa. Lé hǎn zǔaa so á 6a à beé lè 6a nùpua lò há pǐina bǐo hònú yi.

11 Ba kòoyówá mu béé lé o tonkaro na pan ho kǎhǎ na nǎyiló jii mía yi. O yèni lè mu heberemu 6a le Abadon, ká mu kεεεkimu á 6a wee ve o làa Apoliyon, mu kúará le «Bè-yáaro.»

12 Bǔn lé ho nín-yání yéréké na wó khǐina. Yérékéwá bǐo jún á pá à bǐnǐ ì wé á à sǐ bǔn yi.

Bio wó há bǔaani bio hèzǐn níi wǐló mǎn

13 Bǔn mǎn ó o cúa-hèzǐn níi tonkaro á wǎ mí bǔaani. A ho *ǎnsǎn cǐnǐi dèε na wó lè ho sǎnú, ðio wi le Dónbeenǐ yahó á tǎmu búí ló kónbúaa mí bio náa yi á ì jǎ sǎ.

14 Mu tǎmu mu bía nǎn o tonkaro cúa-hèzǐn níi na 6uan mí bǔaani yi: «Ba tonkarowà na ló ho wáayi nùwǎ náa na 6a can ho muhǔ na 6a le Efaraate jii à ù fee kúia.»

15 Ó o feera 6a kúaarà à 6a búe ho ðímǐná nùpua sankanòn cúa-tǐn níi jǔhǔ. Ba lá wíokaa 6a día á pannáa dén lúlúure so, hón pǐihǔ so, dén wizonle so, hón pǎn-kéní kéní so.

16 Barén hǐn-táwá na yòora 6a cúawa á 6a zéenia jii làa mi. Ba le 6a lé ho muaaseé khǐá-pírú píru júná khǐá-jun.

17 Bǐo á ì mǎn lè 6a sǐí lé bǐo ká: Ba búenbúen mu bǐowa ponka kosía yi. Mu búí ka hùεεn lòn ðǎhǔ. Mu búí lé mu bè-búrán. Mu búí lé mu bè-dondó. Ba cúawa júná ka lòn kúdenwà júná. Ho ðǎhǔ lè le yǐnǐ lè ho kíribǐ wee lé lè 6a jini.

18 Mu bè-sǔmáa bǐo tǐn mu, ho ðǎhǔ lè le yǐnǐ lè ho kíribǐ na wee lé lè 6a jini lé bǐo 6óka ho ðímǐná nùpua. Bǐa mu 6ó búenbúen á à yí 6a sankanòn cúa-tǐn.

19 Ba cúawa mu pǎnkáwá wi 6a jini lè 6a zǔaa yi. Mu bon, 6a zǔaa júná wi á ka lòn háwá, lé hǎn 6a wee 6óonínáa 6a nùpua yi.

20 Ká 6a nùpua na mu bè-sǔmáa á yí yú yí 6ó, bán pá yí yèrémáa yí día mí wǎnna háló. Ba pá wee búaani 6a cǐnáwa. Há wǎnna na wó lè ho sǎnú, làa hĩa wó lè le wén-hǎnló, làa hĩa wó lè ho tǔjǎn, làa hĩa wó lè há huua lè há búεεnǐ, bǔn na yí máa mi mu bǐo, á yí máa jí mu bǐo, á yí dà máa wé dèε, lé bǔn á bán pá wee búaani.

21 Ba nùpua búeró, lè mu nín-símú wéró, lè ho há-fénló lè ho bá-fénló lè mí sǐíwá, lè ho kǎnló, bǔn búenbúen á 6a pá yí yèrémáa á yí día wéró.

10

Ho vǎn-za na á ho wǎayi tonkaro 6uan

1 A ì bǐnǐa le ì loǐ, á ì mǎn le Dónbeenǐ tonkaro búí na pǎnká wi, ò o ló ho wáayi wee lii. Le dùndúure pon wo yi lòn dà-zǐnii. A le bon-khǎnle bánbáa o jǔhǔ. O yahó wee juiika lòn wii, á zení ka lòn ðǎhǔ bóròbóròwa.

2 Vǎn-za búí na héra ó o 6uan. O nín-tǎnǐn zen ó o bò mu yámú jumu wán, ká a nín-káahón zen ó o bò ho tá wán,

3 ò o béra pǎnpǎn lòn kúden. Bǐo ó o béra ká sǐí, á ho viohó nàmakaró bía há zen cúa-hèjún.

⁴ Bìo á hón viohó so nàmakaa khiína, á ì wi à ì túa bïo ho nàmakaró mu bía, á ì ná tãmu búí sã ho wáayi à mu bía: «Ho viohó mu nàmakaró bàn ñi-cúa á ù bua ù dòn. Yí túa hã.»

⁵ O o tonkaro na á ì mən ò o ðin mu yámú ñumu lè ho tá wán, á hóníá mí nín-tiánin ní dá ho wáayi,

⁶ ò o báa lè le Dónbeení yèni, ðio wi bín fεεε hã lúlúio na ñii mía yi, na léra ho wáayi làa bïo wi ho yi búenbúen, lè ho tá làa bïo wi ho yi búenbúen, lè mu yámú ñumu, làa bïo wi mu yi búenbúen. O bía: «Mu wãa máa bini máa mía.

⁷ Nònzoñ na ó o hènun níi tonkaro á à wí mí búaaní yi, bún zoñ ká le Dónbeení bïo na le lá le mí ì wé na sà yi á à wé á ñii ì sí, làa bïo le mànáa mu non mí ton-sáwá na le le ñi-cúa fεεrowá yi.»

⁸ A mu tãmu na á ì lá ná sã ho wáayi á ñin binia bía bïo kà non mií: «Vaa fé ho vūahú na ó o tonkaro na ðin mu yámú ñumu lè ho tá wán buan.»

⁹ A ì bèn vaá bó a yi, á flora a le o na ho vón-za mu mií. O o bía non mií: «Nín-hĩa, wãa fé ho là. Ho líí wé hεε ù píohó yi hàrí ká ho lá ka lòn sòró ù ñii yi.»

¹⁰ A ì fó ho vón-za mu á là. Ho yoo bóbò lòn sòró. Bïo á ì là ho wó, á ho wó mu bè-hia ì píohó yi.

¹¹ A ba bía bïo kà non mií: «Fo ko à ù pá bini bue bïo le Dónbeení le mí ì wé lè ho ðímíjá kãna nùpua lè mí síwà cèrèε, hàrí ba bío bíoní léε bíoní, lè ba bá-zàwa cèrèε.»

11

Ba nùwã ñun na wee mí ho túiá le Dónbeení ñii

¹ O o búí non le kãaní na ba wee m̀nzã lè mu bïo mií, ò o bía làa mi: «Vaa m̀nzã le *Dónbeení zĩ-beení, à m̀nzã ho *ãnsãñ cĩnii dèε. Ba nùpua na wi le Dónbeení zĩ-beení mu yi á wee búaaní le, á ù mí à zũñ ñii.»

² Ká le zĩ-beení mu bàn lún á ù yí m̀nzã. Hón díá non bĩa yí zũ le Dónbeení yi. Ba à yonka ho lóhó na bïo sã le Dónbeení yi hã pĩina búará-ñun làa bïo ñun yi.

³ Ba nùwã ñun na wee mí ho túiá ì ñii á ì ì tonka à ba bueé fεε ñi-cúa. Ba à zĩ hã sĩa na wee zéeni le mu yúmú wó ba wán á à fεεráa ñi-cúa mu hã wizooní khiá-pírú ñun làa búará-ñin yi.»

⁴ Bán nùwã ñun so lé hã Oliivewa vĩnsĩa bïo ñun lè hã fĩntã-cúaawa bïo ñun, hĩa bïo bía hàáni.* Ba ðin o Nùhúso na wi ho ðímíjá búenbúen ñúhú wán yahó.

⁵ Ká a búí le mí ì wé ba làa bè-kohó, á ho dõhú ù lé lè ba ñini léε cĩí ba zúkúsa á à búε. Lé ká síí á yĩa le mí ì wé ba làa bè-kohó á à híráa.

⁶ Ba yú ho pànká á à hèráa ho viohó á ho máa tè, pãahú na ba wee fεε le Dónbeení ñi-cúa yi. Ba dà à yèrè má mu ñumu á mu ù wé le cãni. Ba dà à wé á mu bè-sũmáa lè mí síwà wé è sá ho ðímíjá yi túntún ho pãahú na sí ba yi.

⁷ Ká hã ñi-cúa na ba ko ba fεε á fεera wó, ó o yĩa búí á à lé ho kõhú na nàyiló ñii mía yi á léε fi làa ba. O ò ðãñ ba, á à búε ba.

⁸ A ba ñi-hĩnmu ba à kúia ba nùpua fèminló lahó yi, ho ló-beení na ba búaa ba Nùhúso yi ho *kùrùwá wán á bó. Ho ló-beení mu yèn-wàahú ba le *Sodõmu tàá *Ezipite.

⁹ Ba nùpua na ló ho ðímíjá kãna nùpua lè mí síwà búenbúen yi, hàrí ba wé lùε léε lùε, hàrí ba bío bíoní léε bíoní, tĩahú á bueé ðin á à loñ ba nùwã ñun mu ñi-hĩnmu hã wizooní bïo ñin lè mí canko yi, á à pĩ le ba máa nù.

* 11:4 Mi loñ Zakari vūahú 4.3, 11-14

¹⁰ Ba nùpua na ho ðímíńá yi sía á à wa bïo 6a húrun bïo yi. Ba à dí mu sánú á à há mín lè mu bïo, lé bïo 6a ńi-cúa fεεrowà nùwā ńun mu á beéraráa 6a lò làa sòobéε.

¹¹ Ká há wizooní bïo tĩn lè mí canko mu kńína, á le Dónbeenĩ kúaa mí sǎnsámu na wee na le mukāńĩ 6a yi á 6a vèera hĩnǎn. Á bĩa mu wó yĩo yi búenbúen zána làa sòobéε.

¹² A 6a nùwā ńun mu ńá tǎmu búí sǎ pǎnpǎn ho wáayi à mu wee bío làa ba: «Mi 6uee yòo hen.» A 6a hĩnǎn yòo wà há dùndúio wán ká 6a zúkúsa ðĩn wee loń.

¹³ Ho pǎn-kení mu yi à búń ho tá ðékíio lè mí pánká, á fù ho lóhó sankanǎn cúa-pírú ní. Nùpua na húrun mu yi lée muaaseé hẹ̀n. Bĩa fera yí húrun bán zǎnkaa, á 6a búaanía le Dónbeenĩ na wi ho wáayi.

¹⁴ Ho cúa-ńun ní yéréké kńína, á hen làa cĩnú ká ho cúa-tĩn ní ì 6uen.

Bïo wó há búaaní bïo hẹ̀n ní wíló mǎn

¹⁵ O o hẹ̀n ní tonkaro wǎ mí búaanĩ, á tǎmu cèrèε bía pǎnpǎn ho wáayi: «Wa Nùhúso Dónbeenĩ làa *Yia ó o mǎn léra á ho ðímíńá béenĩ bïo màhá wǎa sǎ yi binbirĩ, á le Dónbeenĩ á à dí le béenĩ fεεε há lúlúio na ńii mía yi.»

¹⁶ A 6a ńi-kía 6óní làa nùwā náa na kará mí bá-zàmu kanmúini wán le Dónbeenĩ yahó á líi búrá à 6a wee búaaní le Dónbeenĩ

¹⁷ ká 6a à bío:

«Nùhúso Dónbeenĩ,
ũnén na dà mu bïo búenbúen,
na wi fεεε á wi ká bïo búí ðĩn yí léra,

wa wee dé ũ bǎrákà,

lé bïo á ũ pánká na ńii mía lé hǎn fo lá lè ũ béenĩ.

¹⁸ Ho ðímíńá kǎna nùpua sía cǎ foń,
εε ká ũnén lé yia sǎi wǎa wee cǎ 6a yi.

Ho pǎahú ðǎn à ũ fi le cítii bĩa húrun búenbúen wán.

Ho pǎahú ðǎn à ũ sǎání ũ ton-sáwá na lé ũ ńi-cúa fεεrowà,

làa bĩa bïo sǎ foń yi, bán na wee kǎnbi fo,

bĩa bïo ńúhú wi làa bĩa bïo ńúhú mía.

Ho pǎahú ðǎn à ũ yáa bĩa wee yáa ho ðímíńá nùpua.»

¹⁹ Bïo 6a bía wó, á le *Dónbeenĩ zĩ-beenĩ na wi ho wáayi ńii héra. A le páanĩ 6onkonĩ ðía wee mi. A ho viohó ńuíkkaa á nǎmakaa. Ho tá ðékíio lè mí pánká á ho viohó mànàayio tò cèrèε.

12

Bïo ó o háa là a yia wó làa mǎn

¹ Búń mǎn á yéréké bè-beenĩ búí zéeníá míten ho wáayi. O lée háa, á le wii pon yi lòn dà-zĩni á bò mí zení ho pĩhú wán. O búra mu bá-zàmu khǎnlúε na wó lè há mànàayio pírú ńun.

² O sǎní ðǎn á wee búε, ó o wee wá pǎnpǎn.

³ A yéréké bè-veere búí bĩnía zéeníá míten ho wáayi. Mi loń, o lée ńia be-beenĩ búí sǎi á ka hùεεn lòn ðǎhú. O ńúná lée bïo hẹ̀n, ká a wǎa lée bïo pírú. O ńúná mí bïo hẹ̀n á mu bá-zàmu khǎnlúε-zàwa búra yi.

⁴ O sàara há mànàayio sankanǎn cúa-tĩn ní lè mí zĩní á kúaa ho tá yi. O ńia be-beenĩ mu ðĩn o háa na sǎní wee búε yahó. O wi ká a ton ò o lá a za vǎ.

⁵ O o hãa mu ton mí za báa. O za mu khii sùwaní mí pànká ho ðímíjá kãna nùpua búenbúen wán. Bìo ó o ton, ó o za ðèenía fó bún wán á buan yòora le Dónbeení lè mí bá-zàmu kanmúiní cón.

⁶ Ká a hãa wón lùwa van ho lahó na le Dónbeení wíokaa ká làa wo yi le dùure yi. Lé bín 6a à pa a bìo yi hã wízoní khiá-pírú ñun làa búará-tín pãahũ.

⁷ A hã fio wãa cãana ho wáayi. Le Dónbeení tonkarowà lè mí ñúhũso Misεele á fun là a ñia be-beení mu lè mí tonkarowà,

⁸ á ðàña 6a á 6a lahó wãa mía ho wáayi.

⁹ Ba ñon wo lè mí tonkarowà léra bín. O ñia be-beení mu lé o háa na wi bín hàání.* Ba wee ve o làa Ní-bàkáló tàá Satãni. Lé orén wee khà ho ðímíjá nùpua búenbúen víní. Ba ñon orén lè mí tonkarowà búenbúen kúaa ho tá yi.

¹⁰ A ñjá tãmu búí sã ho wáayi à mu wee bío bío kà pónpón:

«Le Dónbeení wãa kãnia wen hã laà na kà wán.

Le zéenia le mí dà mu bío búenbúen,

le mí lé o béε.

Le zéenia le yia le mɔn léra á ho pànká búenbúen nɔn yi.

Lé bío á yia lá wee ðin wán Dónbeení yahó à bàká wán zàwa lè wán hínni yi le wisoni lè ho tĩnàahũ le 6a wó khon á 6a ñon léra ho wáayi.

¹¹ Wán zàwa lè wán hínni á ðàña a o Pioza cãni pànká yi, làa bío 6a mà le le Dónbeení bíoní lé ho tũia poni pànká yi.

Ba mukãní bío yí here 6a yi, á 6a yí zãna mu húmú.

¹² Lé bún nɔn á minén na wi ho wáayi búenbúen wãa zãmaka.

εε ká minén na wi ho tá wán làa bío wi mu ñumu yi á ho yéréké 6èn ñ sá yi.

Lé bío ó o Satãni lion mi cón. O sii cã lè mí sòobéε lé bío ó o zũ le ho pãahũ na ká a yi ka cĩnú.»

¹³ Bío ó o ñia be-beení zũna le 6a ñon wo dó ho tá yi wó, ó o bò a hãa na ton o za báa yi wee ña.

¹⁴ A 6a nɔn hã mía búí o hãa mu yi lòn duió be-beení mía, ó o déera vannáa le dùure yi, ho lahó na le Dónbeení wíokaa ká làa wo yi. Lé bín 6a à pa a bìo yi hã lúlúio bío tĩn lè mí sanká pãahũ. O o ñia be-beení na mún lé o háa mu na wi bín hàání máa yí o máa wé làa ðεε.

¹⁵ O o háa mu kũna mu ñumu á mu vãná lòn muhũ ñumu á bò a hãa món wà vaá lá a.

¹⁶ Ká ho tá màhá séenia o hãa á héra mí ñii à ho ðèenía vã mu ñumu mu búenbúen véenia.

¹⁷ Bío mu wó ká, ó o ñia be-beení mu sii cã a hãa yi, ó o bínia wà vaá wee fi là a zàwa na ká. Bán zàwa so lé 6a nùpua na wee bè bío le Dónbeení bò henía yi, á bò ho tũia poni na ó o Yeesu zéenia làa ba yi.

¹⁸ O ñia be-beení mu wà vaá ðin mu yámú ñumu ñii.

13

O yia na ló mu yámú ñumu yi bío

¹ A ñ bínia le ñ loñ á ñ mɔn yia búí ò o ló mu yámú ñumu yi. O ñúná lée bío hɛpɔn, á wãa lée bío pírú. Hã wãa mu mí bío pírú zĩnía lè mu bá-zàmu khònlúe-zàwa. Hã ñúná mu á 6a túara hã yènnáa wán á là lè le Dónbeení.

² O yia mu ka lòn manòn mùindaa. O nín-khonna ka lòn búe-khá nín-khonna, á ñii ka lòn kúden ñii. O o ñia be-beení á nɔn mí pànká bàn síi wo yi, á nɔn mí bá-zàmu bàn síi wo yi.

* 12:9 Mi Loñ Bío Nùhũ Búeenii vũahũ (Genèse) 3.1-15

³ O yia mu jùhù dà-kéní ka lè 6a hà ho ó o lá à hí. Ee ká ho màhà bíníá wan. Bío mu wó kà á ho ðímíjá nípomu búenbúen wó coon mu bío yi, á 6a tà a yia mu bío.

⁴ A 6a wee búaani a jia be-beeni lé bío ó o non mí pànká bân síi wo yi. Ba mún wee búaani a yia mu ká 6a à bío: «Yia á à tèé là a yia mu wón mía. Yia dà a mía.»

⁵ O yú le níi ò o wé yáa mí jii yi ká a là le Dónbeeni. Bún bân wéró níi non wo yi há píina búará-jun làa bío jun yi.

⁶ O o wee bío há bín-kora leé le Dónbeeni yi ká a là le yèni, làa hen na le wi yi, làa bía wi ho wáayi.

⁷ O yú le níi ò ò fi làa bía bío sã le Dónbeeni yi à dàni 6a. O yú ho pànká ho ðímíjá kãna núpua lè mí síiwà búenbúen wán, hàri 6a keñ lùe lée lùe, hàri 6a bío bíoni lée bíoni.

⁸ Ho ðímíjá núpua búenbúen á à búaani a. Bán na yènnáa yí túara hàri ho ðímíjá jùhù búeeni bía yú le mukãni binbirí yènnáa vùahù yi, hã ó o Pioza na 6a 6ó te, lé bán á à búaani a.

⁹ Yia wee jí bío, à bânso jí bío á à bío:

¹⁰ Yia ho kàsó zoró sã yi, wón ò zo ho. A yia ho khà-tóni húmú sã yi, wón 6a à búe làa ho. Lé bún á bía bío sã le Dónbeeni yi ko 6a hĩ mí síi yi, à wíoka dé mí síi le Dónbeeni yi.

O yia na ló ho tá yi bío

¹¹ A ì bíníá le ì loñ á ì tñ mæn yia búii ò o líí ló ho tá yi. O wãa lé mu bío jun á ka lòn Pioza wãa. Ká a màhà wee bío là a jia be-beeni bío síi.

¹² O nín-yání yia pànká bân síi ó o yú bera a na ò o wé sá a yahó. O wee kíkã ho ðímíjá núpua búenbúen yi à 6a búaani a nín-yání yia na 6a hà ó o lá à hí ká a màhà bíníá wan.

¹³ O wee wé mu yéréké bè-beera. O yáa wee wé à ho dõhù lé ho wáayi lii à 6a núpua búenbúen mi.

¹⁴ O wee vñini ho ðímíjá núpua lé bío ó o yú le níi à wéráa bún yéréké biowa so o yia na ló mu yámú jumú yi yahó. O wee bío le o yia na 6a hà lè ho khà-tóni ó o yí húrun, à 6a mí bân kansí à dérãa ho cùkú wo yi.

¹⁵ O yú ho pànká ò o dé le mukãni o kansí mu yi ò o wé dàni bío, ò o mún dàni búe bía búenbúen na le mí máa búaani a kansí mu.

¹⁶ Bía bío jùhù wi làa bía bío jùhù mía, ho nàfòró bânsowà lè 6a nĩ-khenia, 6a núpua na wi míten lè 6a wobáani, bán búenbúen ó o yia mu wee kíkã yi à 6a bè le fimini mí nín-tiáni níni wán tàá mí buráa wán.

¹⁷ Ká le fimini mu mía núpue wán, á bânso yí dà bío máa yà, ó o mún yí dà bío máa yèé. Le fimini mu lé o nín-yání yia yèni, tàá ho mló jii na màa lè le yèni mu.

¹⁸ Ba núpua ko 6a le mí yiwa hen sese: Yia zū mu bío, á bânso dà à zūni o yia mu yèni mló jii bân kúará. Mu wee zéeni a núpue bío. Hã jii lée 666.

14

O Pioza làa bía le Dónbeeni yà bío

¹ A ì bíníá le ì loñ à lée Pioza na le búee na 6a le Sion búee wán. Ba núpua muaaseé búará-hèjun, làa muaaseé náa páania wi le wán làa wo. Ba núpua mu ó o Pioza lè mín maá yènnáa túara buráa wán.

² A ì jã tãmu búii sã ho wáayi lòn jun-beeni vñaló. Mu sã mún wee jí lòn vlohó na wee nãmaka lè mí pànká. Mu sã wee jí lòn kòncówá na 6a wee búá.

³ Ba núpua mu búenbúen ðin mu bá-zàmú kanmúini, lè 6a búaa búaa náa, lè 6a nĩ-kia yahó à 6a wee sío le len-finle. Núpue na dà le leni mu á à sío

mía ká mu yínǎn ɓa nùpua muaaseé búará-hèḡun làa muaaseé náa mu na le Dónbeenĩ yà ho ðímíjǎ nùpua tǎhǔ.

⁴ Bǎn á yí páanía làa háawa yí mǎn hùúu á ɓa wee ce le Dónbeenĩ yahó. Ba wee bè o Pioza yi à varáa há làa búenbúen na á wón wee va yi. Ho ðímíjǎ nùpua tǎhǔ á ɓarén lé ɓia le Dónbeenĩ yà á ɓa ɓio sǎ lerén là a Pioza yi lòn bè-yáa ɓio síi.

⁵ Ba yí fǎ sabéré yí mǎn hàrí lòn wizoḡ-kéní. Wékheró ɓio yí dà máa mǐ máa léé ɓa yi.

Ho wáayi tonkaro búii wee bio le Dónbeenĩ cítii ɓio

⁶ A ĩ ɓínía le ĩ loń á ĩ mǎn wáayi tonkaro búii ò o yòó wee dée ho wáayi firícíríi. O wà ɓueé bue le ɓín-tente na wi ɓín fǎǎǎ á jii mía á à na ho ðímíjǎ kǎna nùpua le mí síiwà búenbúen yi, hàrí ɓa keń lùe léé lùe, hàrí ɓa ɓio ɓionĩ léé ɓionĩ.

⁷ O wee ɓio ɓio kà pǎnpǎn: «Mí wé kǎnbi le Dónbeenĩ à lén le yèni. Lé ɓio le Dónbeenĩ cítii fló pǎahǔ dǎn. Mí wé búaaní le Dónbeenĩ na léra ho wáayi, le ho tá, le mu ḡumu búenbúen.»

⁸ O o ḡun níi wáayi tonkaro na bò a nín-yání tonkaro mǎn, á wee ɓio ɓio kà: «Ho *Babiloona beenĩ ɓio yáara loo! Ho ɓio yáara! Ho dǎera ho ðímíjǎ nùpua búenbúen le ho bá-fénló le ho há-fénló le mí síiwà làa sòobéé lòn *dívén na ho ḡuína làa ba.»

⁹ Bǎn mǎn ó o tǐn níi wáayi tonkaro na bò a ḡun níi mǎn, á ɓia ɓio kà pǎnpǎn: «Yia wé è búaaní a yia na ló mu yámú ḡumu yi le mí kansí, ká ɓànsó ó o yia mu fimini wi ɓuure tàá o níi wán,

¹⁰ á wón le Dónbeenĩ síi á à cǐ yi làa sòobéé. Mu ù wé lòn dívén na here á le Dónbeenĩ ḡuína le ɓànsó. O lò á à be làa sòobéé ho kíribi na wee cǐ yi ɓa tonkarowà na ɓio sǎ le Dónbeenĩ yi là a Pioza yahó.

¹¹ A ho dǎhǔ na wee beé o lò á máa hí máa mǐ. Ho yǐni wé è lé fǎǎǎ há lúlúio na jii mía yi. Mu bon, bǎn na wé è búaaní a yia le mí kansí, na ɓa à bè o yia mu fimini wán, bǎn lò khii wé è be le wisoni le ho tǐnǎahǔ fǎǎǎ.»

¹² Lé ɓǐn á ɓia ɓio sǎ le Dónbeenĩ yi, ɓia wee bè ɓio le bò henía yi á yí ɓínía o Yeesu mǎn, á ko ɓa hí mí síi yi.

¹³ ĩjǎ tǎmu búii sǎ ho wáayi, à mu ɓia: «Túa ɓio kà: ɓia wee hí ká ɓa páanía là a Núhúso bǎn ḡúná sí ɓio kà wán.» A le Dónbeenĩ Hácírí le ũuu le bǎn ḡúná sí. Le ɓa à vǔń le lònbee na ɓa lá ɓio yi. Ba bè-wénia wee zéeni le ɓa tonló sá se.

Lé mu ɓio khèró pǎahǔ wǎa dǎn

¹⁴ A ĩ ɓínía le ĩ loń à léé dùndúure dà-poni na, ò o búii lòn nùpue kará le wán. O búra mu bá-zǎmu khǎnlúee na wó le ho sǎnú, á ɓuan le khǎnle na ḡia wi.

¹⁵ O o tonkaro búii zoó ló le *Dónbeenĩ zǐ-beeni na ho wáayi yi á wee ɓio pǎnpǎn làa yia kará le dùndúure wán: «Lá ũ khǎnle à ũ khè mu ɓio ho tá wán, mu khèró pǎahǔ dǎn.»

¹⁶ A yia kará le dùndúure wán wǎa khò mu ɓio ho tá wán búenbúen véenia.

¹⁷ O o tonkaro búii ɓínía zoó ló le Dónbeenĩ zǐ-beeni yi ho wáayi, á mún ɓuan le khǎnle na ḡia wi.

¹⁸ O o tonkaro búii na wee loń le muini yeenii dǎhǔ ɓio á zoó ló ho *ǎnsǎn cǐnii lùe yi. O wee ɓio ɓio kà pǎnpǎn làa yia ɓuan le khǎnle na ḡia wi: «Lá ũ khǎnle à ũ lii khé ho èrészén na ho tá wán búenbúen, ho wǎa bon.»

¹⁹⁻²⁰ O o wáayi tonkaro mu líi khó ho èrészén búenbúen á léé kúaa le dà-beeni na ɓa wee ḡaa ho yi ho donkǎahǔ. Le dà-beeni na ho èrészén wee ḡaa

yi á wee zéení le Dónbeení sí-cíílè bío. Ba lée jaana ho èrèzén mu, á mu wó le cāni vānāa yú hā kilomēterewa khiá-tín síi, ká le booró wee dé o cúa à ká a nūhū.

15

Le Dónbeení tonkarowà lè mu bè-sūmāa bío

¹ A ĩ bīnīa le ĩ loń á ĩ mən yéréké bè-beení búii ho wáayi na wó mi coon. ĩ mən Dónbeení tonkarowà nūwā hējun, á buanka mu bè-sūmāa bío hējun. Būn bè-sūmāa so lé bío á à tíi le Dónbeení sí-cíílè jii.

² A ĩ bīnīa le ĩ loń á ĩ mən bío búii lòn saahó na jumu wee ce wéréwéré lòn mákǎ dūhū á ho dōhū mún wi yi. Bīa dàńna a yīa lè mí kansī lè ho mīló jii na màa là a yèni, lé bán đĩn ho saahó mu wán. Ba buan hā kòncówá na le Dónbeení nən 6a yi,

³ á wee sío le Dónbeení ton-sá *Məyiize là a Pioza leni:

«Núhūso Dónbeení na dà mu bío búenbúen,

bío fo wee wé búenbúen lé mu bè-beera, mu wee wé 6a núpua coon.

Đímíjǎ kǎna búenbúen béε,

bío fo wee wé búenbúen á téréna, mu đĩn ho túiá poni wán.

⁴ Yīa máa kǎnbi fo

wón mīa.

Yīa á à pǐ máa búaani fo

wón mīa.

Fo lé le Dónbeení ũ dòn, ũ síi mīa.

Ho đímíjǎ kǎna núpua búenbúen á buéé búaani fo

lé bío á ũ wee wé bío téréna à 6a mi.»

⁵ Būn món á ĩ mən à le zī-beení na ho wáayi jii héra. A hā pǎnsòni búkú na wee zéení le le Dónbeení wi lè mí nǐpomu á zoó día wee mi.

⁶ A le Dónbeení tonkarowà nūwā hējun mu na buan mu bè-sūmāa bío hējun á zoó ló le zī-beení mu yi. Ba zǎ hā báká túa bè-poa púiapúia, á canka mīten lè hā nín-kéníwá na tá lè ho sánú.

⁷ A 6a búa búa náa na kǐnīa mu bá-zamu kanmúini yi yà-kéní á nən hā lánpórá bío hējun na wó lè ho sánú ho wáayi tonkarowà nūwā hējun mu yi. Hā lánpórá mu sú lè le Dónbeení na wi féε hā lúlúio na jii mīa yi sí-cíílè.

⁸ A le *Dónbeení zī-beení wǎa sú lè le yīini. Le yīini mu wee zéení le Dónbeení cùkú lè le dànló bío. A núpue yí dà máa bīnī máa zo le, ká mu bè-sūmāa bío hējun na 6a tonkarowà mu buan á yí khiina.

16

Mu bè-sūmāa bío hējun bío

¹ A ĩ jǎ támu búii sǎ pǎnpǎn zoó le *Dónbeení zī-beení yi à mu bīa bío kà nən 6a tonkarowà nūwā hējun mu yi: «Le Dónbeení sí-cíílè na wi hā lánpórá mu yi á mi kónkó kúia ho tá wán.»

² O o nín-yání tonkaro kónkúaa mí lánpóhó yi bío kúaa. A mu hīnən wó hā cāká-sūmāa bīa búenbúen na ó o yīa fīminí wi wán, bīa wee búaani a yīa mu kansī.

³ O o jun níi tonkaro kónkúaa mí lánpóhó yi bío kúaa mu yámú jumu yi, á mu yèrémāa ka lòn nī-hío cāni. A 6a búa na wi mu yi búenbúen hūrun.

⁴ O o tĩn níi tonkaro kónkúaa mí lánpóhó yi bío kúaa hā vūna lè hā jun-dǎa yi, á hā jumu yèrémāa wó le cāni.

⁵ A ĩ jǎ ò o tonkaro na mu jumu bío wi níi yi á bīa:

«Ūnén na wi féε á wi ká bío búii đĩn yí léra, ũ síi mīa.

Bío fo fǎ lè ũ cítii á téréna.

⁶ Ba nùpua kúaará ũ ñi-cúa fεεrowà cāni làa bīa bīo sã foñ na ká cāni, á fo bèn nòn le cāni 6a yi le 6a ñu. Mu yú 6a.»

⁷ A tãmu 6úi ló ho *ãnsãñ cīñi, á ñjá. Mu bía: «Mu bon, Nùhũso Dónbeenĩ na dà mu bīo búenbúen, bīo fo wee fi lè ũ cītii á téréna, mu ñin ho tũíá poni wán.»

⁸ O o náa ñii tonkaro kónkúaa mí lánpóhó yi bīo kúaará le wii wán. A le wii yú le ñii wee cīkaráa 6a nùpua lè mí dõhũ,

⁹ á le cīkaa 6a làa sòobéε. A 6a wee là le Dónbeenĩ, dén na pánká wi mu bè-súmáa mu wán. Ba yí tà à yèrémá mí yilera lè mí wárá à dérása ho cùkú le Dónbeenĩ yi.

¹⁰ O o hònú ñii tonkaro kónkúaa mí lánpóhó yi bīo kúaará a yia bá-zàmu kanmúini wán. A hã kãna na ó o wi ñúhũ wán á le tibi-cúaa dó wán. A 6a nùpua wee cúaaka mí ñenni lé bīo 6a lò wee beráa.

¹¹ A 6a wee là le Dónbeenĩ lé bīo hã càkává wee beéráa 6a lò à 6a pá yí tà yí yèrémáa yí día mí wén-kora wéró.

¹² O o hèn ñii tonkaro kónkúaa mí lánpóhó yi bīo kúaa ho muhũ na 6a le Efaaraate yi, á ho ñumu vã bèra a na à 6a bá-zàwa na ló lè le wii hènii 6uee dàñ khii.

¹³ A ñ bñia le ñ loñ á ñ mən cñáwa bùaa ñin 6úi à 6a wee lé 6a bùaa bùaa ñin ñini yi. Ba ka lòn béèwa. O yà-kéni wee lé o ñia be-beeni ñii yi, ká a 6úi wee lé o yia na ló mu ñumu yi ñii yi, ká a yà-kéni wee lé yia na wee fεε hã ñi-cúa na yí bon ñii yi.

¹⁴ Ba lé o *Satani tonkarowà na wee wé mu yéréké biowa. Ba à hñi ñi tē ho ñimíñá búenbúen bá-zàwa yi á à ve, à 6a 6uee tá hã hia lè le Dónbeenĩ, dén na dà mu bīo búenbúen, le Dónbeenĩ mu wizon-beeni zòn.

¹⁵ O o Nùhũso bía: «Mi loñ! ñ 6uee yòoka mi wán là a kònlo bīo. Yia fánia mí yio, á wee zĩ mí sĩa fεεε bèra a na ò o yí vará mí bíri ñ 6uenló pãahũ à hã ñiyio dí, wón ñanso ñúhũ sí.»

¹⁶ Ba cñáwa mu von ho ñimíñá bá-zàwa búenbúen kúaa mín wán ho laho na 6a le Haamakedon lè mu heberemu yi.

¹⁷ O o hènun ñii tonkaro kónkúaa mí lánpóhó yi bīo kúaa ho pinpiró yi. A tãmu 6úi ló mu bá-zàmu kanmúini yi zoó le *Dónbeenĩ zĩ-beeni yi, á bía pónpón: «Mu wãa vó.»

¹⁸ Ho viohó ñii ñi ká á ñamakaa, á ho tá ñekio lè mí pánká. A lá 6a nùpua lénló ñii wán 6uee 6úe ho pãahũ mu yi á ho tá ñekéro mu ñan síi ñin yí wó yí mən.

¹⁹ A ho ló-beeni bènkaa lè hã cúa-ñin, á ho ñimíñá kãna lórá búenbúen fù. Le Dónbeenĩ yí céra ho ló-beeni *Babiloona yí día. A ho ñivén na wee zéeni le le Dónbeenĩ síi cã lè mí sòobéε bīo á le kíkãa ho yi á ho ñun.

²⁰ Hã kãna na mu ñumu kñia yi lè hã 6úaa búenbúen vñun, á nùpue yí máa mi.

²¹ Ho viohó mànaayi-beera tò lion 6a nùpua wán. Le mànaayiire dà-kéni ñiro dà à yí kiloowa búará-ñun làa píru síi. A 6a nùpua là le Dónbeenĩ le minka lònbee na yú 6a hã mànaayio mu bīo yi. Le lònbee mu ñan síi mía.

17

O hã na sòobáa wee yèé miten bīo

¹ Bñ món á 6a tonkarowà nùwã hènun na 6uan hã lánpórá ñi-kéni vã 6ueé 6ó mii ò o bía: «Buen le ñ zéeni bīo á ñ ñi ñininaa o hã na sòobáa wee yèé miten ñakhina ñúhũ làa fo, yia kará mu ñun-beera ñii.

² Ho ñimíñá kãna bá-zàwa wee fé o. Ho ñimíñá nùpua mún wee fé o làa sòobéε, ó o bīo wee khéeni 6a lòn *ñivén na 6a ñun.»

³ A le Dónbeenì Hácírí pànká kera í wán, ó o tonkaro mu buan mi vannáa le dùure yi. A í mən háa búí le dùure mu yi ká a kará a yía yà-muhú búí wán. O yía mu júná lé há bío hẹ̀nun á wáa lé há bío píru. O sánia búenbúen vó le há yènnáa na wee là le Dónbeenì.

⁴ O háa mu na kará a wán zǎ le dà-muhú cǔencǔen. O bè-zínia á wó le ho sánú, le há *hue-sení le mí síwà na yàwá here. O buan le juuní dèe na wó le ho sánú. Le sú le mu bío na wee zéeni a yírá-wára là a bá-fénló na ó o wee wé.

⁵ Le yèni búí na kúará sà yi á túara a buure wán, le

«Babiloona BEENÌ,

HÁAWA NA WEE YÈÉ MITEN LÈ HO DÌMÍJÁ YÌRÁ-WÁRÁ BÀN NU.»

⁶ Í mən o háa mu ò o jùn le cǎni á sù wee khée. Bía bío sǎ le Dónbeenì yi, bía mà ho túiá o Yeesu jii lé bán te mí cǎni.

Bío á í mən wo kà, ó o bío wó mi coon làa sòobé.

⁷ O o tonkaro mu bía le lée webio nən ó o háa mu bío wóráa mi coon. O bía: «Bío ó o háa mu, là a yía na ó o kará wán bío karáa á í i benka à na foñ. O yía mu lé o yía na júná lé há bío hẹ̀nun, á wáa lé há bío píru.

⁸ O yía mu na fo mən á yío lá wi lua, ká bío ká wán ó o húrun. O ko ò o vèe lé ho kǎhú na nàyiló jii mía yi, à bío lée yáa búenbúenbúen. Ba nùpua na yènnáa yí túara hàrí ho dímíjǎ jǎhú búeeníi bía na yú le mukǎni binbirí yènnáa vǎhú yi á à mi a ká ba à wé coon. Ba à wé coon lé bío ó o yío lá wi lua, á húrun, á bínia mən wán.

⁹ «Ba nùpua ko ba le mí yiwa hen sese à zúrnáa mu biowa mu bǎn kúará. Há júná bío hẹ̀nun wee zéeni há búaa bío hẹ̀nun na ó o háa na bío bía á kará wán. Há mún lé ba bá-zàwa nùwǎ hẹ̀nun.

¹⁰ Ba bá-zàwa mu tǎhú á ba nùwǎ hònú béeni vó. Ká a nǐ-kení wee dí mí béeni, ká yía so béeni díró wi làa mǎn. O khíi lá le, ó o máa dí le máa mía.

¹¹ Ká a yía na yío lá wi lua ká bío ká wán ó o húrun, wón mí beere lé ba bá-zàwa nùwǎ hẹ̀tin níi. O mún ló ba nùwǎ hẹ̀nun tǎhú. Wón bío á à yáa búenbúenbúen.

¹² «Há wáa bío píru na fo mən hǎn bèn lé ba bá-zàwa nùwǎ píru na òò yí lá mí béeni. Ba à yí ho pànká á à dí le béeni là a yía ho pǎn-za dèe cǐnú mí dòn yi.

¹³ Ba à wé le jii dà-kení á à sá à nanáa o yía mu yi le mí pànká búenbúen.

¹⁴ Ba à fi là a Pioza, ká wón màhá à dàñ ba, lé bío ó o wi ba júnáa búenbúen jǎhú wán, á wi ba bá-zàwa búenbúen jǎhú wán. Bía ó o von á hueekaa, bía siadéro wo yi fǎrá òò, lé bán là a Pioza mu á à páani í fá ho fǔuhú.»

¹⁵ O tonkaro mu pá bínia bía bío ká làa mi: «Mu jùn-beera mu na fo mən, bío ó o háa na wee yèé mítén kará jii, bǎn lé ho dímíjǎ kǎna minka nùpua, hàrí ba wé lùe lèe lùe, hàrí ba bío bíoni lèe bíoni.

¹⁶ Ká há wáa bío píru na fo mən là a yía mí beere bán á à jin o háa mu. Bío wi o cǎn búenbúen ba à búe jǎhú ká ba à día wo mí kǎamáa. Ba à là a taa ká bío ká ba à cǐi.

¹⁷ Mu bon. Le Dónbeenì dó bío le le mí í wé wéro ba sía yi á ba à wé le jii dà-kení á à sá à nanáa o yía mu yi le mí pànká búenbúen fúaa bío le bía à jii sí.

¹⁸ Ká a háa na fo mən, wón lé ho ló-beeni, hía yú ho pànká ho dímíjǎ kǎna bá-zàwa búenbúen wán.»

18

Ho Babiloona lóhó cǐló bío

¹ Bǎn mǎn á í bínia mən le Dónbeenì tonkaro búí ò o yòó ló wee lii. O yú ho pànká beenì á cǔkú khon-beeni líi kúaráa ho dímíjǎ kúaráa búenbúen yi.

² O tonkaro mu bía bïo kà pónpón: «Ho *Babiloona beeni bïo yáara loo! Ho bïo yáara! Ho wáa lé 6a cínáwa lóhó. Ba cínáwa lè mí síwà kará ho yi. Ba jínzàwa na yí máa là* na 6a nùpua jina, bán búenbúen wi ho yi.

³ Ho dèéra ho ðímíjǎ nùpua búenbúen lè ho bá-fénló lè ho há-fénló lè mí síwà làa sòobéè lòn ðivén na ho juiína làa ba. Ho ka lòn háa na wee yèè mítén á ho ðímíjǎ bá-zàwa wee fé. Ba duanlowà wó ho náfòró 6ànsowà mu minka bïo na á ho lóhó mu sa sia wee vá yi bïo yi.»

⁴ A ì bíníá jǎ tǎmu búí sǎ ho wáayi à mu bía: «Minén na lé ì nìpomu, mi lé ho lóhó mu yi, bèra a na à mi níni yí kǎí mu bè-kora na ho wee wé yi, à mu bè-sǔmáa na à yí ho à yí yí mia.

⁵ Mu bè-sǔmáa á à yí ho lé bïo mu minka bè-kora na ho wee wé á jǎ mín wán yóó 6ó le Dónbeení yi, á le yí céra ho yí día.

⁶ Há wén-kora na ho wó lè 6a nùpua lé hǎn 6àn síi à mi mún wé làa ho. Bïo á ho wó lé bún 6àn síi cúa-jun à mi wé làa ho. Ho wén-kora na ka lòn *ðivén á ho juiína lè 6a nùpua lé hǎn hereló 6àn síi cúa-jun à mi mún juií làa ho.

⁷ Hen na ho 6úaaníá mítén vaá 6ó yi, lè mu minka bè-sení na ho wééra lè mí síi, lé kà síi à mí mún beé lè ho lò à véení ho yi. Ho wee bío mí yi le mí lé o béè, le mí yínǎí maháa á mí yi máa vá máa mi hùúu.

⁸ Lé bún nǎn á wizon-kéní búí kǎ mu bè-sǔmáa á à yí ho. Bún lé mu húmú, lè le yi véè, lè le hǎn-sǔmúí. Horén mí bèere á à cǐ ho dǎhǎ yi dúkúdúkúdúkú. Lé bïo ó o Núhǎso Dónbeení na síníá ho jùhǎ á pánkǎ wi.»

⁹ Mu nǎnzon á ho ðímíjǎ kǎna bá-zàwa na lè ho lóhó mu lééra ho bá-fénló lè ho há-fénló lè mí síwà lè ho minka bè-sení na wééra ho síi yi á à mi ho cǐló yíini. Kǎ 6a mǎn le á 6a à wá à kúaarǎ ho bïo yi.

¹⁰ Mu zon kǎ 6a à khèn á à ðín lé le zǎníi bïo wee wé ho yi bïo yi, kǎ 6a à bío bïo kà:

«Yéréké loo, yéréké!

Ho *Babiloona beeni na lá yí máa sí yí,

nín-hǎ jùhǎ dèeníá sú ho pǎn-za dèè yi.»

¹¹ Ba duanlowà búenbúen mún ñ tà le wéè lòn yúmú wó 6a wán lé bïo á yíá wé è yà 6a bïo á wáa mía. ¹² Bún bïowa so lé ho sǎnú, lè ho tǎjǎn, lè há *hue-sení lè mí síwà na yàwá here, lè há pǎnsò-sení bè-poa, lè há pǎnsò-muna na yàwá here lè há súiina, lè há búèení búí síwà na yàwá here. Ba mún wee yèè há donkhue-síá lè mí síwà. Há búí wó lè 6a sǎmáwà jia, há búí lé há búèení búí síwà na yàwá here, há búí lé ho hǎnló, há búí lé ho tǎjǎn, há búí lé há *hue-sení búí síi.

¹³ Ba mún wee yèè mu biowa na sǎmu sí á yàwá here. Bún lé le vǐndèè búí donkuaa, lè há vǎn-zàwa búí, lè ho jiló na sǎmu sí, lè ho mírè. Ba mún wee yèè ho ðivén lè ho jiló, lè mu dǔmu lè ho ðínló lè mí síwà. Ba mún wee yèè 6a nàwa, 6a pia, 6a cúawa lè mí wòtórowa. Ba mún wee yèè 6a nùpua.

¹⁴ Ba wé è wá kǎ 6a à bío bïo kà: «Mu minka bè-sení na ù yíó lá wee lé á yáara vó búenbúen. Ú náfòró lè ù semu búenbúen vó. Fo máa bíní máa yí mu hùúu.»

¹⁵ Ba duanlowà na duara ho yi wórǎa ho náfòró 6ànsowà á à khèn á à ðín lé le zǎníi bïo wee wé ho yi bïo yi. Ba à tà le wéè lòn yúmú wó 6a wán

¹⁶ kǎ 6a à bío bïo kà:

«Yéréké loo, yéréké!

Ho ló-beeni yáara vó!

Ho lá ka lòn háa na wee ní há pǎnsò-sení bè-poa,

* **18:2** Ba jínzàwa na yí máa là: Mi loí ho Làndá zéeníló vǎahǎ (Deutéronome) 14.12-18

lè hã p̄nsò-muna na yàwá here,
 á wee z̄í mu b̄iowa na wó là ho s̄ánú,
 là hã *hue-senì là mí síwà na yàwá here.

17-18 Ho ló-beenì mu nàfòró búenbúen d̄enía yáara wó ho p̄n-za d̄e yi.»

Hã won-beera j̄únása, làa b̄ia wee p̄a hã, làa b̄ia wee zo hã, làa b̄ia wee yí mí j̄ii d̄ínló mu yámú j̄umu wán, bán búenbúen ká 6a m̄n ho ló-beenì mu c̄lò ȳiíní á 6a à khèn á à d̄ín, á à bío bío ká p̄np̄n: «Ho ló-beenì mu b̄an síi lá mía.»

19 Ba à tà le w̄e á w̄e è khuii le t̄nì á à kúee mí wán lòn yúmú wó 6a wán, ká 6a à bío bío ká p̄np̄n:
 «Yéréké loo, yéréké!

Lé ho ló-beenì mu minka nàfòró bío yi á hã won-beera b̄ansowà á nàfòró wiráa.

Lé b̄n búenbúen d̄enía yáara wó ho p̄n-za d̄e yi.»

20 Minén na wi ho wáayi, mi z̄amaka ho yáaró bío yi.

Minén na bío s̄a le Dónbeenì yi,

là a Yeesu tonkarowà là le Dónbeenì j̄i-cúa f̄erowà, minén mún z̄amaka. Lé bío le Dónbeenì síinía ho j̄úh̄ bío ho wó làa mia bío yi.

21 A ho wáayi tonkaro búí na p̄nká wi w̄a lá le hue-be-beenì búí á lèeráa dó mu yámú j̄umu yi ò o b̄ia: «Lé ká síi á 6a khí lèeráa ho ló-beenì *Babiloona là mí p̄nká cúekúee wán, á n̄pue yère máa b̄iní máa dá ho wán.

22 Ū k̄ncó búawá, là ū len-béwá, là ū p̄ròp̄i-w̄iwa, là ū búaa-w̄iwa á s̄a máa b̄iní máa j̄í h̄úú. Ū níi ton-sáwá á n̄pue yère máa b̄iní máa dá wán. Ū bío niló s̄a máa b̄iní máa j̄í.

23 Khoomu máa b̄iní máa dé fon. Yaamu máa b̄iní máa ca fon. B̄n búenbúen á à w̄e fon, lé bío á ū duanlowà bío wi po ho d̄im̄já duanlowà búenbúen. Fo mún khà ho d̄im̄já n̄pua búenbúen v̄inía là ū n̄n-símú wárá.

24 Le Dónbeenì j̄i-cúa f̄erowà, làa b̄ia ká na bío s̄a le yi na 6a 6ó, là 6a n̄pua na 6a 6ó búenbúen, b̄n búenbúen j̄à ho ló-beenì mu j̄úh̄ yi. Lé b̄n te bío le Dónbeenì á à síiníaa ho j̄úh̄.»

19

1 B̄n m̄n, á ï j̄á t̄amu búí s̄a ho wáayi lòn z̄amá-kúii na wee bío:

«Mi khòoní le Dónbeenì.

Lerén lé d̄io wee fení 6a n̄pua.

Ho cùkú là ho p̄nká á bío s̄a wán Dónbeenì yi.

2 Bío le wee f̄i là le cítii á t̄erenna, mu d̄ín ho t̄iá poni wán.

Mu bon, lerén lé d̄io síinía a h̄a mu na s̄obáa wee ȳe m̄iten j̄úh̄,

ȳia wó á ho d̄im̄já n̄pua páanía làa wo á yáararáa 6a.

Le Dónbeenì ton-sáwá na h̄umú bío ló a níi yi á le dù yúaa.»

3 Mu t̄amu pá b̄inía b̄ia:

«Mi khòoní le Dónbeenì!

Ho ló-beenì mu c̄lò d̄h̄ máa hí máa mi.

Ho ȳiíní á à lé f̄e h̄a lúlúio na j̄ii mía yi!»

4 A 6a n̄-kia 6óní làa n̄w̄a náa, là 6a búaa búaa náa á líi búrá le Dónbeenì na kará mí bá-z̄amu kanmúiní wán yahó, à 6a wee bío:

«*Amiina! Mi khòoní le Dónbeenì!»

O Pioza yaamu s̄nú d̄ró bío

5 A ï j̄á t̄amu búí s̄a là mu bá-z̄amu kanmúiní c̄n à mu b̄ia:

«Minén na lé le Dónbeenì ton-sáwá na wee k̄nbi le,

b̄ia bío j̄úh̄ wi làa b̄ia bío j̄úh̄ mía, mi khòoní wán Dónbeenì.»

⁶ A ì bíníá ná tãmu búí sã ho wáayi lòn zãamá-kúii tãmu. Mu sã ná lòn ñun-beenì vãnáló, mu sã ná lòn vlohó na nà lè mí pànká bïo síi, á bía bïo kà:

«Mi khòonì le Dónbeenì

lé bïo á wa Nùhũso Dónbeenì na dà mu bïo búenbúen á wi mí béenì yi.

⁷ Mi le wa sia wa, mi wa zãmaka, mi wa dé ho cùkú le yi,

lé bïo ó o Pioza yaamu sãnú díró á dñ.

Bàn fúaalè wón wíokaa mítén vó.

⁸ Le Dónbeenì nòn hã sî-zínia bè-senì bè-poa púiapúia wo yi.»

Hón sî-poa so bïo wee zéení bïo térénna na á bïa bïo sã le Dónbeenì yi wó.

⁹ A le Dónbeenì tonkaro wãa bía nòn mi: «Túa bïo kà: Bía 6a von o Pioza yaamu sãnú díiníi bèntín ñúná sí.» O o bíníá bía: «Bïo bía lé le Dónbeenì túiá na á le mà.»

¹⁰ A ì wãa líi búrá a tá le ì búaaní a, ká a màhá bía nòn mi: «Ébé! Yí wé bñ. Inén wee sã le Dónbeenì tonló lè ùnén lè mìn zàwa lè mìn hñni bïo síi, minén na bò ho túiá poni na ó o Yeesu zéenia yi. Le Dónbeenì lé ðïo à ù búaaní. Mu bon, ho túiá poni na ó o Yeesu zéenia, lé hón á le Dónbeenì ñi-cúa fεerowà ñi-cúa fàrá wán.»

Bïo á yia yòora a cón-poni á à wé

¹¹ A ì bíníá le ì loí, á ì mòn à ho wáayi ñii héra. A ì le ì loí à léé cón-poni na. Yia yòora a yèni 6a le «Yia láayi wi á lé ho túiá poni bànso.» O wee siiní 6a nùpua ñúná, à tá hã hía làa bïo térénna.

¹² O yïo ka lòn dñhũ ðenle. Mu bá-zãmu khònlúe-zàwa cèrèè á búra a ñúhũ yi. Yèni búí á túara a wán. Nùpue yí zũ le ká mu yínòr orén mí dòn.

¹³ O kánbun na ó o zã á zïra le cãni yi. O yèni búí 6a le «Dónbeenì bíoní.»

¹⁴ Ba hñ-táwá na ló ho wáayi á yòora 6a cón-poa bò a yi. Ba zã hã sî-poa bè-senì púiapúia.

¹⁵ Khà-tóní yara ñunso na ñia wi á wee lé o ñii yi. Hón khà-tóní so lé hía ó o ò firáa lè ho ðímíá kãna nùpua, á à ðan 6a. O o ò sùwaní mí pànká 6a wán làa sòobéè. O ò fi 6a làa bïo 6a wee firáa ho Erezén bía à ñaa bïo síi, à zéenináa le Dónbeenì na dà mu bïo búenbúen sí-cíilè.

¹⁶ Bïo kà lé bïo túara a kánbun là a buzòohũ wán:

«BÁ-ZÀWA BÚENBÚEN BÉÈ, NÚNÁSA BÚENBÚEN NÚHŪSO.»

¹⁷ A ì bíníá le ì loí, á ì mòn le Dónbeenì tonkaro búí ò o zoó ðin le wii yi, á wee bïo bïo kà pónpón lè 6a ñínzàwa na wee khíi yòo dée firícíríi ho wáayi: «Mi 6uee kúee mín wán à mí dí ho sãnú, hía le Dónbeenì wíokaa bïo.

¹⁸ Bïa búenbúen na húrun á mí 6uee dí sãnía: Ba bá-zàwa, 6a dásíwá ñúnása, 6a cúawa làa bïa wee yòo 6a, 6a nùpua na wi mítén lè 6a wobáani, bïa bïo ñúhũ mía làa bïa bïo ñúhũ wi.»

¹⁹ A ì bíníá le ì loí á ì mòn o yia, lè ho ðímíá bá-zàwa lè mí hñ-táwá, à 6a kúaa mín wán à firáa làa yia yòora a cón-poni lè mí hñ-táwá.

²⁰ A 6a wíira a yia mu, á wíira yia fεera hã ñi-cúa na yí bon na wó mu yéréké bïowa o yia mu yahó. O wó kà síi á khàráa 6a nùpua vñinía, bán na ó o yia mu fíiminí bò wán, bán na búaanía o kansí. O yia mu là a ñi-cúa fεero mu á 6a kúaa ho kíribí dã-be-beenì yi lè mí yèn-vèení.

²¹ O o yia mu hñ-táwá na ká bán á yia yòora a cón-poni 6ó lè ho khà-tóní na wee lé o ñii yi, á 6a ñínzàwa búenbúen 6ueé dú 6a sãnía, á sù.

20

Bïo wó hã lúluio khíi-þíru pãahũ

¹ A ì bíníá le ì loí á ì mòn le Dónbeenì tonkaro ò o ló ho wáayi wee líi. O 6uan ho kñhũ na nàyiló ñii mía bàn zũañii won-za, á 6uan ho zúakuarí na búaa.

² O tonkaro mu wĩira a ƚĩa be-beeni. O ƚĩa mu lé o háa na wi bĩn hàáni. Ba wee ve o làa Nĩ-bàkáló tàá Satāni. O wĩira a can lè ho zúakùarí ò o mía đã hã lúlúio khiá-pírú.

³ O can wo lío dó ho kǎhũ na nàyló ƚií mía yi, á dó ƚií, á bò le Dónbeeni fimini wán. O wó bũn bèra a na, ò o wǎa yí bĩn yí dàn khà 6a nùpua vĩnĩ ká hã lúlúio khiá-pírú mu yí khiĩna. Ká hũn khiĩ khiĩna, ó o ko ò o lén lée fee día ò wé ho pòn-za dèè.

⁴ A ĩ bĩnía le ĩ loĩ á ĩ mɔn bá-zàmu kanmúini. Bĩa kará hã wán á le béeni díro pánká nɔn yi. ĩ mún mɔn bĩa 6a kúiora ƚúná mànákáwa. Ba kúiora 6a ƚúná lé bĩo 6a zéeni ho tũíá na ó o Yeesu mà, á buera le Dónbeeni bíoni. Bán yí 6uaania o yĩ, á yí 6uaania o kansi. O fimini mún mía 6a 6uráa lè 6a níni wán. Ba vèera á à páani ì dí le béeni làa yĩ le Dónbeeni mɔn léra á à đã hã lúlúio khiá-pírú.

⁵ Bũn lé ho nín-yání vèeró. Ba nĩ-hía na ká bán máa vèe ká hã lúlúio khiá-pírú ƚií á yí sú.

⁶ Bĩa nín-yání vèera bán ƚúná sí, 6a bĩo sã le Dónbeeni yi. Mu cúa-ƚun níi húmú máa yí pánká bán wán. Ba à wé le Dónbeeni làa yĩ le mɔn léra yankarowà. Ba à dí le béeni làa wo á à đã hã lúlúio khiá-pírú.

O Satāni bio yáara

⁷ Ká hã lúlúio khiá-pírú mu khiĩna, á 6a à lén o Satāni á lée fee á à día

⁸ ó o tĩn ì hĩnĩ wé è khà ho ðĩmĩná kãna búenbúen nùpua á à vĩnĩ. Hũn kãna so 6a wee ve làa Kooki làa Makooki* O ò ò ve 6a à kúee mín wán hã hĩa táro bĩo yi. Ba à wé boo lòn yámú ƚumu ƚií hũnlè bĩa bĩo síi.

⁹ ĩ mɔn 6a à 6a ló ho ðĩmĩná kùaráa búenbúen yi ƚàana lua á 6ueé dó kínia ho lóhó na le Dónbeeni wa làa sòobéè yi, hĩa le nĩpomu wi yi. Ká ðǎhũ búii màhã ló ho wáayi á líi 6ó 6a ƚúhũ.

¹⁰ O Satāni na lá wee khà 6a vĩnĩ wón 6a wĩira dó ho kíribĩ dā-be-beeni yi, hen na á 6a kúaa o yĩ làa yĩ fèera hã ƚi-cúa na yí bon yi. Ba lò á à be bĩn fèè le wisoni lè ho tĩnàahũ hã lúlúio na ƚií mía yi.

Le Dónbeeni cítio ho ðĩmĩná nùpua búenbúen

¹¹ A ĩ bĩnía le ĩ loĩ á ĩ mɔn bá-zàmu kanmúini-beeni dà-poni làa yĩ kará le wán. Ho tá lè ho wáayi ƚuuna vũnun o yahó, á máa bĩnĩ máa mi.

¹² A ĩ bĩnía le ĩ loĩ á ĩ mɔn 6a nĩ-hía, bĩa bĩo ƚúhũ wi làa bĩa bĩo ƚúhũ mía, à 6a ðĩn mu bá-zàmu kanmúini mu yahó. O o búii hénkaa hã vǎnna na 6a nùpua bè-wénia túara yi. O o búii mún lá ho vũahũ búii héra. Hón á bĩa yú le mukānĩ binbirĩ yènnáa túara yi. A le Dónbeeni fã le cítii 6a nĩ-hía wán á héhaa lè 6a bè-wénia na túara hã vǎnna mu yi.

¹³ Bĩa húrun mu ƚumu yi céra á mu ƚumu día á 6a ló. Hàrí mu húmú lè ho nĩ-hǎnbó-lóhó á día mí nĩ-hía á 6a ló. A le Dónbeeni cítio 6a nĩ-hía búenbúen á héhaa làa bĩo 6a nĩ-kénĩ kénĩ wó.

¹⁴ A mu húmú lè ho nĩ-hǎnbó-lóhó á 6a dóra kúaa ho dā-be-beeni yi. Hón dā-be-beeni so lé mu húmú cúa-ƚun níi.

¹⁵ Nùpue lée nùpue na yèni mía ho vũahũ na á bĩa yú le mukānĩ binbirĩ yènnáa túara yi, bán búenbúen 6a mún dóra kúaa ho dā-be-beeni mu yi.

21

Ho wáayi fĩnle lè ho tá fĩnle

* **20:8** Kooki làa Makooki: Hã bĩo wee zéeni bĩa lé le Dónbeeni zúkúsa bĩo ho pǎahũ vaa véeni. Loĩ Ezekiyèele vũahũ 38-39

¹ A ì bíníá le ì loń á ì m̀n ho wáayi finle lè ho tá finle. Ho wáayi lè ho tá na lá wi lè ho yahó á ñuuna v̀nun. Mu yámú ñumu wáa mía.

² A ì m̀n ho Zeruzalɛmu lóhó dà-finle, hĩa bĩo sã le Dónbeenĩ yi. Ho ló ho wáayi le Dónbeenĩ c̀n wee lii. Ho se làa sòobɛɛ lòn há-fla na wíokaa mítén mí yaamu bĩo yi.

³ A mu t̀n-beenĩ búí sã ñá lè mu bá-zàmu kanmúiní c̀n á bía: «Mi loń, bĩo ká wán á le Dónbeenĩ páanía kará lè ɓa ñùpua. Le páanía kará làa ba, á ɓa lè le ñipomu. Le Dónbeenĩ mí bɛɛre wi làa ba.

⁴ Le sùukaa ɓa yèn-caa búenbúen. Mu húmú lè le yi véɛ lè le wéɛ, lè le lònbee á wáa vó, lé bĩo á mu bè-kíá búenbúen vó.»

⁵ A yíá kará mu bá-zàmu kanmúiní wán wáa bía: «Mi loń, ì wó mu bĩo búenbúen lè mu bè-fla.» O bía: «Túa bĩo á ì bía, lé bĩo há bioní mu lé ho túiá poni á láayi wi.»

⁶ O o bíníá bía: «Mu ñii wáa sú. Lé ínén á ɓúa mu bĩo búenbúen ñúhú, á lé ínén mún ñ véení mu bĩo búenbúen. Ì lé mu bĩo búenbúen ñúhú búɛnii, á mún lé mu véení. Yíá le ñu-hãní dà, á mu ñumu na wee lé le mukãní binbirĩ ñun-dãní yi á ínén ñ na ɓànso yi làa kãamáa ó o ò ñu.

⁷ Bũn búenbúen lé há kíá na bĩo á à sĩ yíá fá ho fũuhú yi. A ì wáa à wé ɓànso ɓàn Dónbeenĩ, á ɓànso wáa à wé ì za.

⁸ Ká ɓa z̀nlowà, làa bĩa pã le Dónbeenĩ bĩo, lè há yírá-wára wérowà, lè ɓa ñí-ɓúewá, làa bĩa wee wé ho há-fénló lè ho bá-fénló lè mí sĩwà, lè ɓa ñí-cíwa, lè ɓa wòn-hãwà, lè ɓa sabín-fũaalowa, bán búenbúen á à kúee ho kiríbi dá-be-beenĩ yi á bũn ɓèn ñ wé bán bĩo na sã ɓa yi. Bũn lé mu húmú cúa-ñun níi.»

Ho Zeruzalɛmu lóhó dà-finle

⁹ A le Dónbeenĩ tonkarowà ñuwã h̀ñun na ɓuan há lánpórá bĩo h̀ñun na mu bè-súmáa wi yi ñí-kéní á ɓueé bía ñn miĩ: «Buen le ì zéení a Pioza ɓàn há-fla làa fo.»

¹⁰ A le Dónbeenĩ Hácírí pànká kera ì wán ó o tonkaro mu lá mi yòoraráa le ɓúee búí na ɓúaa á d̄n làa sòobɛɛ wán. O zéeníá ho Zeruzalɛmu lóhó na bĩo sã le Dónbeenĩ yi làa mí ká ho ló ho wáayi le Dónbeenĩ c̀n wee lii.

¹¹ Ho lóhó mu wee ñuiíka kũiakũiá lè le hue-sení na yàwá here na ɓa le zasipu bĩo síi. Ho wee ce wéréwéré lòn máká dũuhú. Bĩo ho wee ñuiíkaráa wee zéení le Dónbeenĩ c̀kú.

¹² Ho lóhó mu dándá na bánbáa ho á ɓúaa, á mún d̄n. Há zũajiní na wi ho dándá mu yi á léé píru ñun. A há lè mí dà-kéní kéní á le Dónbeenĩ tonkarowà ñí-kéní kéní pan yi. O o *Isirayɛele zĩ-ñúná píru ñun yènnáa túara há zũajiní mu mí dà-kéní kéní wán.

¹³ Há zũajiní bĩo t̄n wi lè le wii h̀ɛnii, bĩo t̄n wi lè le wii h̀ɛnii ɓàn nín-t̄ání, bĩo t̄n wi lè le wii h̀ɛnii ɓàn nín-káahó, ká há bĩo t̄n wi lè le wii t̄ɛnii.

¹⁴ Ho dándá mu ñúhú bàrá há hue-be-beera píru ñun wán. O Pioza tonkarowà píru ñun yènnáa túara há hue-be-beera mu dà-kéní kéní wán.

¹⁵ O o tonkaro mu na wee bío làa mí á ɓuan le d̀ɛ búí na wee m̀nzã lè mu bĩo. Le wó lè ho sánú. Dén lé d̄io ó o ò m̀nzã lè ho lóhó, lè ho zũajiní, lè ho dándá.

¹⁶ Ho lóhó mu sãa léé bío náa, á màa mín. O o tonkaro mu wáa m̀nzãa ho lóhó mu á ho yú mu bĩo m̀nzãníi cúa-muaaseé píru ñun na à yí há kilomɛterewa muaaseé ñun làa k̄iá-náa síi. Ho d̄amu á mún màa mín lè ho sání dà-kéní tóntómú.

¹⁷ O mún m̀nzãa ho lóhó mu dándá làa bĩo ɓa ñùpua wee m̀nzã lè mu bĩo á ho yú nín-kókóní cúa-ɓúará-h̀ñun làa bĩo náa.

¹⁸ Ho dándá mu son lè há *hue-sení búí na ɓa le zasipu. Ho lóhó mí bɛɛre h́n son lè ho sánú binbirĩ, á wee ce wéréwéré lòn máká dũuhú.

19 Hã hue-be-beera píró ñun na ho dándá ñúhú bàrá wán á donkhueékaa lè hã hue-sení píró ñun.

Le nín-yání hue-be-beeni á donkhueéra lè le hue-sení na 6a le zasipu.

Le ñun ní donkhueéra lè le hue-sení na 6a le safiire.

Le tín ní donkhueéra làa ãio 6a le kaliseduana.

Le náa ní donkhueéra làa ãio 6a le emeroode.

20 Le hònú ní donkhueéra làa ãio 6a le saaduana.

Le hèzín ní donkhueéra làa ãio 6a le koronaliina.

Le hèñun ní donkhueéra làa ãio 6a le korisoliite.

Le hètín ní donkhueéra làa ãio 6a le beeriile.

Le dènú ní donkhueéra làa ãio 6a le topaaze.

Le píró ní donkhueéra làa ãio 6a le korizoparaze.

Le píró dòn ní donkhueéra làa ãio 6a le turikuaaze.

Le píró ñun ní donkhueéra làa ãio 6a le amitisiite.

21 Hã zūāñíní píró ñun na lénkaa ho lóhó mu dándá yi wonna lè mí dà-kéní kéní á wó lè hã hue-poa 6úí síi bè-sení dà-kéní kéní na yàwá here. Ho lóhó mu wā-beeni hón wó lè ho sánú, á wee ce wéréwéré lòn mákǎ dūuhú.

22 Ho lóhó mu á ï yí mən *Dónbeeni zī-beeni yi. Ho màkóo mía le yi, lé bío ó o Núhúso Dónbeeni na dà mu bío búenbúen là a Pioza lé bán mí beere á wi bín.

23 Ho lóhó mu màkóo mía le wii lè ho pñihú khoomu yi. Le Dónbeeni cùkú ka lòn khon-be-beeni á dó ho wán. Ó o Pioza mún dó mí khoomu ho wán.

24 Lé bñn khoomu so á ho ãímíjǎ kǎna nùpua á à keñ yi. Á ho ãímíjǎ bá-zàwa á à 6ua mí ní bío ò 6uennáa ho yi.

25 Ho lóhó mu dándá zūāñíní á máa bñn máa pe le wisoni yi. Mu bon. Hã máa bñn máa pe, lé bío á tá máa bñn máa hí.

26 Ho ãímíjǎ cùkú lè ho bè-sení búenbúen á 6a wé è 6ua à 6uennáa ho lóhó mu yi.

27 Bío na yí máa ce le Dónbeeni yahó máa zo ho lóhó mu hùúu. Hã yǐrǎ-wárá wérowà lè 6a sabín-fūaalowa mún máa zo ho lóhó mu hùúu. Bía yènnáa túara bía yú le mukǎni binbirí yènnáa vūahú yi, hía ó o Pioza te, lé bán mí dòn zoó keeni ho lóhó mu yi.

22

1 Ó o tonkaro mu zéeni ho muhú 6úí làa mí. Ho ñumu wee na le mukǎni binbirí 6a nùpua yi. Mu wee ñuiika lòn mákǎ dūuhú. Mu wee lé le Dónbeeni là a Pioza bá-zàmu kanmúini cón,

2 à vǎná ho lóhó mu wā-beeni síi yi. A le vǐndɛɛ na wee na le mukǎni binbirí á wi ho muhú mu sǎa mí bío ñun yi. Le wee ha hã cúa-píró ñun le lúlúure yi. Pñihú léé pñihú à le ha. Le 6àn vǎnna lé le tíní á ho ãímíjǎ kǎna nùpua wee vǎaní lè mítén.

3 Bío 6úí na le Dónbeeni dǎnkánía á máa bñn máa keñ ho lóhó mu yi. Le Dónbeeni là a Pioza bá-zàmu kanmúini wi ho yi, á le Dónbeeni ton-sáwá wé è 6uani le Dónbeeni.

4 Ba à mí le Dónbeeni yahó, le yèni á à túa 6a 6uráa wán.

5 Ho tá máa bñn máa hí. Nùpua màkóo máa bñn máa keñ fíntǎní làa wii khoomu yi, lé bío ó o Núhúso Dónbeeni á à dé mí khoomu 6a wán. Ba à dí le béeni fɛɛɛ hã lúlúio na ñii mía.

O Yeesu le hen làa cñnú kǎ mí ì bñn ì 6uen

6 Bñn mǎn, ó o tonkaro mu bñnía bía nən mi: «Hã bíoní na fo ñǎ lé ho túiá poni á láayi wi. O Núhúso Dónbeeni lé yǐa wee dé mí Hácírí mí ñi-cúa fɛɛrowá yi. Orén lé yǐa tonkaa mí tonkaro ò o 6uee zéeni bío á à wé hen làa cñnú lè mí ton-sáwá.»

⁷ O Yeesu bía: «Loń, ɪ̀ ì bíní ì ɓuen hen làa cɪ́nú. Yía wee tà bè le Dónbeení ɲi-cúa na fɛera ho vūahú na kà yi ɓèntɪ́n ɲúhú sí.»

⁸ Lé ínén Zān á mən mu ɓiowa mu, á ɲá ɓio bía ɓúenɓúen. ɓio á ɪ̀ mən mu á ɲá mu vó, á ɪ̀ líí ɓúrá o wáayi tonkaro mu tá le ɪ̀ ɓúaaní a.

⁹ Ká a màhá bía nən mii: «Ébé! Yí wé ɓɪ́n. Inén wee sá le Dónbeení tonló le ũnén le mɪn zāwa le mɪn hɪnni ɓio sí, minén na lé le *Dónbeení ɲi-cúa fɛerowà làa bía wee tà bè ho vūahú na kà bioní yi. Le Dónbeení lé ɗio à ũ ɓúaaní.»

¹⁰ O o pá bínía bía: «Hã ɲi-cúa na fɛera ho vūahú na kà yi á ũ yí ɓua ũ dòn. Mu bon, ɓio hã zéenia wéro á sùarāa.

¹¹ Yía yí téréna, à wón wé wé ɓio yí téréna. Yía yí máa ce le Dónbeení yahó, à wón wé wé ɓio yí máa ce le Dónbeení yahó. Yía téréna, à wón wé wé ɓio téréna. Yía ɓio sá le Dónbeení yi, à wón wé wé ɓio sí le Dónbeení yi.»

¹² O Yeesu bínía bía: «Loń, ɪ̀ ì bíní ì ɓuen hen làa cɪ́nú. Bía wó se làa bía yi wó yi se le mí nɪ-kéní kéní á ɪ̀ ɓuan ɓio na ko làa ba wà ɓueé na yi.

¹³ Lé ínén á ɓúa mu ɓio ɓúenɓúen ɲúhú, á lé ínén mún n̄ véení mu ɓio ɓúenɓúen. ɪ̀ lé mu ɓio ɓúenɓúen ɲúhú ɓúeení, á mún lé mu véení.

¹⁴ «Bia sɛera mí sí-zɪ́nia á hã wee ce wéréwéré bán ɲúná sí. Ba à dān n̄ zo ho lóhó mu yi á zoó dí le vɪ́ndèe na wee na le mukānɪ binbirɪ bia.

¹⁵ Ká bía lé ɓa booní* le ɓa nɪ-cɪ́wa, làa bía wee wé ho há-fénló le ho bá-fénló le mí síwà, le ɓa nɪ-ɓúewá, le ɓa wòn-hāwà, làa bía wa hã sabioní, bán ɓúenɓúen á à kɛ́n ho khúhú.

¹⁶ «Inén Yeesu lé mi tonkaa ɪ̀ tonkaro na ló ho wáayi ò o ɓuee zéení mu ɓiowa mu ɓio le minén kèrɛ́ɛwa mi kuio yi. ɪ̀ lé o béε *Daviide mənmaní, ɪ̀ ka lòn tá-ɫia mànāyire† na wee ɲuíka.»

¹⁷ Le Dónbeení Hácírí là a há-ɫia páania wee ɓio le: «Buen.» Bía ɓúenɓúen ɲá ɓio bía à bán mún ɓio le: «Buen.» Bía le ɲu-hānɪ dà, à bán ɓuen. Bía wi à ɓa ɲu mu ɲumu na wee na le mukānɪ binbirɪ à ɓa ɓuee ɲu mu làa káamāa.

¹⁸ Minén ɓúenɓúen na wee ɲí le Dónbeení ɲi-cúa na fɛera ho vūahú na kà yi á ínén Zān wee m̄ ɓio kà làa sòobéé á à na yi: Hen ká nùpue bò ɓio ho vūahú mu ɲi-cúa na fɛera wán, á le Dónbeení ì wé á mu bè-sūmāa na ɓio bía ho vūahú mu yi á à yí ɓānso.

¹⁹ Ká yía ɓèn mún léra ɓio ɓúí ho vūahú mu ɲi-cúa na fɛera yi, á le Dónbeení á à lén ɓānso ní le vɪ́ndèe na wee na le mukānɪ binbirɪ bia díiní, le ho lóhó mu zoró yi, làa ɓio mu zéeníanāa ho vūahú mu yi.

²⁰ A yía na zéenia ɓio bía ho vūahú na kà yi ɓio wee ɓio ɓio kà: «Hen làa cɪ́nú ká ɪ̀ bíní ì ɓuen léé kénkén.»

«*Amiina! Núhúso Yeesu, ɓuen!»

²¹ Le o Núhúso Yeesu wé mí sāamu le ɓa ɓúenɓúen.

* **22:15** Ba booní: Ba zúífùwa cón á ɓa booní ɓio wee zéení ɓa nùpua na yí máa ce le Dónbeení yahó.

† **22:16** Tá-ɫia mànāyire: Mi loń 2.26-28